J. M. Stock ad viv: del: et sculpsit Lipsiæ 1706.

Η ΛΟΓΙΚΗ

ΕΚ ΠΑΛΑΙΩΝΤΕ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΩΝ
ΣΥΝΕΡΑΝΙΣΘΕΙΣΑ.

Ὑπὸ

ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ
ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ.

Ἧς Προτέτακται

ΑΦΗΓΗΣΙΣ ΠΡΟΕΙΣΟΔΙΩΔΗΣ

Περὶ

Ἀρχῆς καὶ Προόδου τῆς κατὰ τὸν Φιλοσοφίαν Ἐνστάσεως,

Καὶ

ΠΡΟΔΙΑΤΡΙΒΑΙ ΤΕΤΤΑΡΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑΙ

Εἰς ἅπασαν ἐν γένει τὴν Φιλοσοφίαν Προτελεσικαί.

Ἐκδοθεῖσα

ΣΠΟΥΔΗΤΕ ΚΑΙ ΦΙΛΟΤΙΜΩ ΔΑΠΑΝΗ

τοῦ Ἐλλογιμωτάτου καὶ Ἐξοχωτάτου ἐν Ἰατροφιλοσόφοις

ΚΥΡΙΟΥ

ΘΩΜΑ ΜΑΝΔΑΚΑΣΟΥ

τοῦ ἐκ Καστορίας.

BIBLIOTH
ACADEM
DORPAT

Ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξονίας

ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ Βρειτκόπφ. Ἔτει ΑΨΞΔ'.

Τ Ω

ΥΨΗΛΟΤΑΤΩ ΚΑΙ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΩ ΑΥΘΕΝΤΗ

ΚΥΡΙΩΜΟΙ ΚΥΡΙΩ

ΓΡΗΓΟΡΙΩ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΓΚΙΚΑ ΒΟΕΒΟΔΑ

Τῷ Μεγαλοπρεπεστάτῳ Ἡγεμόνι πάσης Μολδοβλαχίας.

Καὶ τοῦτο ἄρα, ὡς ἔνιοι τῶν καλῶς καὶ δεόντως νομιζομένων προσκυρώσας ὁ πολὺς ἔοικε χρόνος. Ὧν γὰρ ἂν

πολέτις καθ' ἑαυτὸν ἐνησάμενος τὴν μελέτην ἐγχειρήσειε τῇ συγγραφῇ, ὅτοι τάχα ἄμυσον κομιδῇ, ἀδ' ἀνόνητον τὴν διατριβὴν τοῖς ἐντευξομένοις παρεξομένων, ταῦτα δὴ μὴ πρότερον εἰς μέσον εἴθισαι ἄγειν, μηδ' ἐν τῷ κοινῷ τιθέναι, πρὶν τῶν ἐν ὑπεροχῇ δυνάμεως καθεσώτων τινὶ, καὶ πρὸς ταῖς ἐξ ἀρετῆς ἀγλαΐαις, καὶ ὀυνασείας λαμπρότητα περιβεβλημένῳ, προσκομίσαιτε αὐτὰ καὶ ἀναθεῖναι. Ἐμοὶ δὲ, ἔθος τόδε παλαιὸν ἤδη, καὶ νόμον ἔχοντα καλῶς ἀφοσιωσομένῳ, τίνα ποτ' ἂν ἄλλον ἐλέσθαι προσῆκεν, ἢ ΣΕ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΝ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΚΛΕΕΣΤΑΤΟΝ ΕΝ ΗΓΕΜΟΣΙΝ, Ἔφορον ἐμοὶ τῆς ἐγχειρήσεως, καὶ Πρύτανιν, καὶ Προσάτην, προσθήσω δ' ὅτι καὶ Πρόξενον, καὶ Ἀρχηγέτην, ἐσόμενον; Ἀλλ' ἦν γὰρ δὴ αὐτὸ τὸ Βιβλίον,

χει-

χειρῶν προκύψαι τῶν ἐμῶν τὸ Φιλοπονησανίος ἐθέλοντι ὅμοιον· Προελθεῖντε ὅλως ἀπηξίωσαν καὶ ἀπηναίνετο, καὶ τὸ κοινὸ γενέσθαι ἄλλως ὑπ ἐδώσειν ἔλεγεν, οὐδ' εἴτι καὶ γένοιτο. Ἀλλὰ καὶ ἡμέρας νύκτα ἔμπροσθεν ἄγειν, καὶ ἐν γωνίαις κεῖσθαι, καὶ ἐν παραδύσῳ ἀκλεὲς, αἰδήλον παρερρίφθαι μᾶλλον, ἢ ὕτω παῤῥησιάσασθαι, μὴ τὸ ΣΟΥ Πανευκλεὲς καὶ Πανσεβάσε ΟΝΟΜΑΤΟΣ τὸ γάνος ἐπιφερόμενον. Καίτοι καὶ συνοίσειν γε αὐτῶτε διετείνετο (οὐκ εἰκότα μόνον ἀλλὰ καὶ ἀληθῆ λέγων·) τηλικοῦτο δὴ πρόσωτο πελάτη ὀφθῆναι· καίμοίτε πρέψειν· καὶ ὀδέντι ἥτιον καὶ ΣΟΙ ΚΡΑΤΙΣΤΕ ΗΓΕΜΩΝ, ψήφοις ἁπάσαις προσῆκον ἔσεσθαι καὶ οἰκεῖον, δι' ἀρετῆς περιουσίαν, καὶ δόξης ὑπερβολὴν, καὶ κατορθωμάτων πλῆθος καὶ μέγεθος, παντὶ λόγῳ δικαίως ἐποφει-

λόμενον. Καὶ τετὶ μὲν ἦν ὅτι κατ' ὀφειλὴν τῇ ΣΗ Προσῆκε ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΙ τὸ ἀνάθημα, ἀδεὶς οἶμ' ἔσαι, ὃς οὐχὶ ταυτὰ τῇ Δέλτῳ, ἕτω γιγνωσκήσῃ συμφθέγξεται· Οὔκουν ὅτῳ ἂν καὶ μέλον εἴη, εἶναιτε καὶ φαίνεσθαι δίκαιον. Τίνι γὰρ ἂν ἄλλῳ δικαιότερόν τις ἀναθείη, εἴποτέ τι περὶ λόγους ἔσχε μικρὸν, ἢ μεῖζον φιλοτιμήσασθαι, ἢ Ἀνδρὶ τοιούτῳ, ὃς πάντος μὲν ἄλλου τὸν τῆς Ἀρετῆς πλοῦτον ὑπερηγάσατο; Περιέπειν δὲ, καὶ περιποιεῖσθαι χαίρει, καὶ εἴτῳ ἂν αὐτῆς ἔραχύτι ἴχνος, καὶ ἀμυδρὸν ἀποσκίασμα ἐμφαντάζοιτο; Σεμνύνεσθαι δὲ καὶ ἐγκομβοῦσθαι τὸν ἐξ αὐτῆς κόσμον, ὑπὲρ πᾶν ὅ, τι σεμνὸν καὶ τίμιον τῶν ἐν τῷ βίῳ πεσήρηται; ΣΟΙ γὰρ ἂν, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ἐν πολλῷ τῷ περιόντος ἐγκοσμεῖσθαι πάρεστι καὶ γάννυσθαι, ὡς ἥδ' ἂν ἔχοιτις εἰπεῖν

Τῶν

τῶν εὑρόντων τοῖς πράγμασιν ἕτερον, ἐν τοῖς νῦν Ἕλλησι. Καὶ πᾶσιν ἀρίζηλον τὸ τῶν ΓΚΙΚΑΔΩΝ ἐσὶ ΓΕΝΟΣ τὸ ΣΟΝ, ὡς μηδὲν μᾶλλον δεῖσθαι τὸ δείξοντος, ἢ ἐν σαθερᾷ μεσημβρίᾳ τοῖς ὁρᾶν δυναμένοις τὸν ἥλιον· Ἀλλὰ γὰρ ἀπὸ τῶν ὄτω καίτοι Ἐνδόξων· καὶ βασιλείοις μὲν τιμαῖς, βασιλικαῖς δὲ λειτουργίαις, Ὑπαρχικοῖς δὲ Θρόνοις ἐκ μακρὸ διαπρεψάντων ὁρμώμενος· Καὶ ἐκ μὲν τὸ Μεγάλε ἐξ Ἀπορρήτων ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Φύς, (οἵε Φεῦ καὶ ἡλίκε Ἀνδρός! Φεῦ ὡς ἀνάξια παθόντος, καὶ ὅσην μὲν τὴν εὔκλειαν, ὅσον δὲ τὸν μετάμελον, ὅσον δὲ τὸν πόθον καὶ ἀλελοιπότος καὶ αὐτοῖς τοῖς δράσασιν!) ἀχθεὶς δὲ ὡς ὑπὸ παιρὶ ἄλλῳ καὶ τῷ πρὸς Πατρὸς ΣΟΥ θείῳ ΓΡΗΓΟΡΙΩ ἐκείνῳ τῷ πάνυ (ἅπερ ἐπὶ τῇ ἀξιαγάσῳ ἀμφοῖν τῶν Ἡγεμονιῶν διοικήσει τὸ

κλέος ἄλησον καὶ ἀίδιον ὁ ἐς ἀεὶ παραπέμψει χρόνος.) ὑπὸ δὴ τοιούτων, Φημὶ, καὶ τηλικούτων γενόμενος, οὐχ ὅτω πρὸς τὸ λαμπρὸν ἀπεῖδες τῦ Γένυς, ὡς ἐπὶ τὴν Ἀρείην ἔβλεψας τὴν ἐκείνων. Ταῦτα τοι καὶ τὴν ἀμφοῖν Σπάρταν ἐν μέρει κοσμῆσαι λαχών, ἀμφοτέρων ἀπεμάξω καὶ τῶν πλεονεκτημάτων τὰ κάλλιστα· Καὶ ὧν ἂν ὁδὲ παρὰ μέρος τις τῦ ἑτέρυ, οὐδ' ἐγγὺς γενέσθαι τῇ μιμήσει ἐλπίσειε, ἴστων αὐτὸς ἑαυτέρυ. Πινδαρικῶς εἰπεῖν, ἀπεδρέψω τὸ ἄκρον ἄωτον· Θατερόντε ταῖς θατέρυ ὑπερβαλὼν ἀρεταῖς, καὶ τοῖς δυσὶν οἷος Φανεὶς ἰσοσάσιος, μήτιντε καὶ πρᾶξιν ἀτεχνῶς ἀτάλαντος, ἤδη καὶ εἰς τὸ ὑπερβαλέσθαι, καὶ κατόπιν λιπεῖν ἐνίστασαι, Φύσεώς τε ὑπερφυεῖ δυνάμει, καὶ γνώμης παρασήματι ἐξαισίῳ, καὶ προθυμίας τόνῳ ἀπαραμίλλυ ἐν ἅπασι χρώμενος. Οὐκοῦν καὶ

καὶ ὃν πολὲ τὸ Μεγάλε Βασιλέως Μέγαν ἐγνωμεν Ὑποβολέα καὶ Διερμηνευτὴν, δαιμονίως τε καὶ ὑπερφυῶς, καὶ ὡς ἂν μάλιστα κεχαρισμένα εἴη αὐτῷ τε τῷ Κραταιῷ, καὶ τοῖς ἐκ πανὸς Ἔθνες ὡς αὐτὸν διαπρεσβευομένοις ἕκαστα πραγματευόμενον· (Καὶ ταῦτα ἐν καιροῖς χαλεπωτάτοις καὶ πολλὴν ἔχουσι τὴν δυσχέρειαν, ἡνίκα ὡς ἐκ παγκόσμιός τινος σάσεως τὰ τῆς Εὐρώπης συνεδονεῖτο καὶ ἐκυμαίνετο·) Αὐτὸν ΣΕ τὸ σάλε μικρὸν ὅσον, καὶ μάλα μόγις λωφήσανλος, ἐπὶ τὸν Ὕψηλον τῆς Δακίας Θρόνον ἐπαρθέντα καθείδομεν, ὡς ἄρα ἐπὶ τὰς Σαυρομάτας ἐκεῖσε τὰς ὁμόρους, καὶ τὰ περὶ αὐτὰς Γένη, τὰς συγκινεῖσθαι ἤδη ἐπὶ τῇ τὸ παρ' αὐτοῖς κράτος διαδοχῇ ἀρχομένας, τῆς χρείας καλούσης, καὶ τὸν Ἄνδρα ζητούσης, τὸν τοῖς πράγμασι συμμέτρως, τὸ ἐγρηγορὸς καὶ διε-

γηγερμένου τῦ Φρονήμαλος παρεπιδειξόμενον. Ὥστε καὶ ταφῶς ἐνλεῦθεν εἶναι τεκμαίρεσθαι, ἅμα μὲν ΣΟΙ τὴν ἀρχὴν, ὡς γέρας ἀξιόχρεων τῶν πρὶν ὑπερεγηθενλων ἐπιβραβευθῆναι, ἅμα δὲ καὶ πρὸς διακονίας ἄλλης ἐγχειρισθῆναι ἐκπλήρωσιν, ἀνθ' ἧς ἀξιοπρεπῶς καὶ ταύτης ἐξυπηρετηθείσης, εἰκὸς ΣΕ καὶ μείζονα καὶ τελεωλέραν ἔτι παρὰ τῦ Βασιλέως ἐκδέξεσθαι τὴν ἀντίδοσιν. Καὶ τελλὶ μὲν ἔτω πρσεκφοιβάζει ἡ παρ' ἐμοὶ Μενίκη· Οἱ δὲ καλοὶ κἀγαθοὶ Δάναι, οἷς ἔμελλε νῦν ὑπὸ ΣΟΙ ΔΕΣΠΟΤΗ καὶ ΗΓΕΜΟΝΙ μακαρίοις εἶναι καὶ τρισευδαίμοσι, τὸν ἐμὸν τῦτον Ὄρνιν εὖ οἶδ' ὅτι ὡς πορρωλάτω ἀποσοβήσασιν. Εἰκότως· Πῶς γὰρ ὃ κατ' εὐχὴν αὐτοῖς ἔσαι, ὧν ἂν εὔξαιλο μεγίσην ἁπασῶν καὶ πρώτην, τὸ ἐπὶ πλεῖσον ὅσον καὶ μήκισον σφίσιλε παραλαθῆναι, καὶ παισὶν αὐτῶν εἴπερ ἐνῆν,

ἐνῆν, καὶ παισὶ παίδων, τὰς χρυσέας ἕννας, ὧν ἐξ εὐκληρίας νῦν ἀπολαύσσι; Πότε γὰρ ἐξ ὅτευγε εἰς τᾶτο χήμαλος αὐτοῖς περιῆλθε τὰ πράγμαλα, ἤτοι ἄμεινον τὰ κατ' αὐτὰς διωκήθη; ἢ ἐπεῖδεν ἐπὶ τὸ λυσιλελέσερον; ἢ πρὸς τὸ κρεῖτλον προήχθηλε καὶ ἐπέδωκε; Πότε γὰρ ἄμεινον ἢ νῦν, Νόμοιλε οἱ παρ' αὐτοῖς, ἐγένοντο κύριοι, καὶ δίκη ἀδεκάσως τὴν εὐθύτηλα πρυτανεύσσα, προνοιά τε ἡ τῷ ὄνλι Ἡγεμονικὴ, καὶ ἡ Παλρικὴ ἄνλικευς κηδεμονία ἡ πανλαχῆ ἀκάμανλον τὸν ὀΦθαλμὸν ἐπιπέμπσσα, ὅπως καὶ πᾶσι, καὶ μικροῖς, καὶ μείζοσι τὸ μέρος τῆς ἀδείας τε καὶ ἀσΦαλείας μελέσελαι; Ταῦτα γᾶν τοῖς πᾶσι τεθρύλληλαι, καὶ ὁ μὴ συνομολογῶν οἶμαι ἀκ ἔσιν ἀδείς· Εἰδέτις καὶ γένοιτο, (ἀδὲ γὰρ Ζεὺς αὐτὸς πᾶσι τὸ τᾦ ἔπες ἀνδάνει, ἀθ' ὕων, ἅτε νίΦων.) ἀλλ' ἡ μὲν παροιμία κω-

Φὸν

φον ἐρεῖ τὸν μὴ σόμα τῷ Ἥρωϊ παραβάλλονλα· αὐτοῖς δ' ἐκεῖνος Κωφίας τις ἀτεχνῶς ἔσαι ὁ αὐτὸς ἡμῖν καὶ Τυφλίας, ἰὸν μὲν, καὶ πικρίαν ἐξεμέσαι, καὶ σκολιῶς ἑρψαι, δεξιῶς εὖ μάλα ἐκ τῆς περιὸσης οἱ διαθέσεως παρεσκευασμένος, μηθ' ὁρᾶν δὲ, μηδ' ἀκὸειν ὑπὸ τῦ ἐνίετηκότος συγχωρὸμενος πάθος, μηδὲ τὰς τῆς διανοίας προόδος εὐθείας ποιεῖν δυνάμενος. Καὶ ὅτος μὲν ὅτως· Τοῖς δὲ λοιποῖς, καὶ Δάκαις πᾶσι, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅσοις ἀρετὴ ὑμνεῖται καὶ διὰ τιμῆς ἄγεται, δίκαιοι μὲν ἔσονται ΗΓΕΜΩΝ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΕΣΤΑΙΕ οἱ καλὰ ΣΟΥ παρὰ πάντων λεγόμενοι ἔπαινοι, καίγε τῆς ἀξίας καθυσερῦντες τῆς ΣΗΣ ἢ ἐξικνὸμενοι. Δικαία δὲ καὶ ἣν αὐτὸς ἔγνων ποιῆσαι τῆς δεμὸ τῆς συγγραφῆς ἡ ἀνάθεσις· Οὐδὲ γὰρ ὅπως διὰ τὰ εἰρημένα ἐν δίκῃ ΣΟΙ

προ-

προσοφειλομένη ὀφθησεῖαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἀρτίως ὑπὸ ΣΟΥ ἐν Γιασίῳ ἱδρυθὲν Μουσεῖον, ἐν ᾧ πολυτελέσι δαπάναις, καὶ ἀθραῖς συνιάξεσι καὶ χορηγίαις, τὸν ἄρισα Σχολαρχήσοντα ἐγκαλασήσας, καὶ πάντας ὅσοις Ἐπισημῶν, καὶ τῆς ἄλλης Ἐγκυκλίου παιδείας ἔρως ἐντέτηκαι εἰλικρινὴς ἀπανταχόθεν διεγείρωνι καὶ περιέπων, ἐν πολλοῖς ἄλλοις οἷς τὸ Δαναῶν ἔθνος εὖ ποιῶν διατελεῖς, καὶ σπέρματα λόγων ἐν αὐτοῖς καταβαλεῖν προτεθύμησαι, τῶν Ἀτθικῶν ἃ λειπόμενα. Τοιγαροῦν ἐντεῦθεν καμοίτε πρέψειν, καὶ τῇ βίβλῳ αὐτῇ συνοίσειν εὐλόγως ἔδοξεν, εἰ τῷ ΣΩ ΤΨΕΙ ἀνατεθείη. Πρῶτον μὲν γὰρ, ὧν ἐγὼ προλῶνι ἤδη καὶ μεγαλων ἀπολαύσας ἔτυχον εὐποιϊῶν παρὰ ΣΟΥ, καὶ τῆς ἐν ΣΟΙ Μεγαλοπρεπείας, βραχύτι τόδε οἱονεὶ δεῖγμα εὐχαρίσα τρόπα δι-

δα-

δὲς, ἀγνωμοσύνης καὶ ἀχαριςίας ἂν ὀφλήσω γραφήν. Ἔπειτα δὲ, καὶ πρὸς τὸ Λυχνεῖον (ὡς ὁ λόγος) εἰκὸς ἦν ἀπιδεῖν λύχνον ἄψαντας, καὶ πρόσγε τὸ Τέμενος, φαίην ἄν, βωμὸν ἱδρυκότας· Καὶ ἄλλως ἴσμεν, μηδὲ πρὸς τὸ ἐγερθὲν ὑπὸ ΣΟΥ τῶν Ἐπισημῶν περιφανὲς αὐτὸ Λυχνεῖον τιθονὶ τὸν λύχνον, μηδὲ τὸν βωμὸν πρὸς τὸ Ἱερὸν ἔχειν ἀνάλογον. Ἀλλὰ γὰρ πρόσθε δῆμοι καὶ τὸν βωμίσκον, καὶ τὸ λυχνάριον, ὁποῖα ποθ' ἂν ᾖ, εὐμενῶς ΓΑΛΗΝΟΤΑΤΕ· αὐτῷ γάρ τοι τῷ προσέσθαι, εὖ οἶδ' ὅτι συσήσεις, μᾶλλον δὲ ςηρίξεις τὸ ΣΟΙ προσφερόμενον φιλοπόνημα, Χρυσέας αὐτῷ κίονας, καὶ τὸν Λυρικὸν εἰπεῖν, τὰς σὰς ὑποσάσας· Ἵν' εἰ μὴ θαλὸν Μέγαρον τοῦτο πάξωμεν, ἑδραιότερον γοῦν αὐτὸ καλασήσωμεν, ὡς διὰ ΣΕ καὶ τὴν ΣΗΝ Προσασίαν πάντως δὴ καὶ

καὶ ἀνεπηρέασον ἐσόμενον. Τὸν μὲν ἂν Αἰὸν ὁ μῦθος ἐν αὐτῷ ποιεῖ τῷ Ζηνὸς κόλπῳ ἀπολιθέμενον τὰς γονὰς, καὶ ὀδ' ἔτω τὸν ἐπιβλεύονλα ἀλευόμενον. Ἐμοὶ δὲ τόδε ΣΟΙ τὸ τέκος προσάγονλι καὶ παραλιθεμένῳ, ὀδὲν δέος ὑποχεῖται, τὸ μὴ ἐν ἀσφαλεῖ καὶ βεβαίῳ αὐτόμοι κείσεθαι. Οἶδα γὰρ ὡς ὀδὲ πρὸς τοῖς ἐχάτοις βάθροις τὸ Σὸ Θρόνυ πελάζειν θέμις τοῖς τηλικύτοις ζωϋφίοις, ὧν τὸ γενιᾶιον ὁ βόμβος, καὶ ὀδὲν μᾶλλον ἀναχελὰ τὰ γεννήμαλα. Ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ὡς ἄρισάμοι ἔδοξεν ἔχειν καὶ ἀσφαλέσαλα, τοιαύτην πρόνοιαν ἐποιησάμην τῶδεμυ τὸ Φιλοπονήμαλος. ΣΥ δὲ ΥΨΗΛΟΤΑΤΕ, ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΕ, ΘΕΟΦΡΟΥΡΗΤΕ ΑΥΘΕΝΤΑ, εἴης τὸν αἰῶνα τὸν ἅπανλα, ἥνπερ ἔλαχες παρὰ ΘΕΟΥ Ἡγεμονίαν ἀμέμπλως ἔτω διακυβερνῶν,

νῶν, καὶ διεξάγων καὶ εὐκληρίαν ὧν ἄρχειν τέταξαι· Αὐτοῖς τε τούτοις, καὶ τῷ Γένει πανὶ, καὶμοὶ πρὸ πάντων εὔχος τε καὶ σέμνωμα καὶ ἀγλάϊσμα καὶ ὢν, καὶ ἐσόμενος.

ΤΗΣ
ΥΜΕΤΕΡΑΣ ΘΕΟΣΕΒΕΣΤΑΤΗΣ
ΥΨΗΛΟΤΗΤΟΣ.

Ἐν Λειψίᾳ ,ψξε'.
Μαΐου κῆ.

ὑποκλινέστατος ἐλαχίστου δοῦλος

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ὁ ΔΙΑΚΟΝΟΣ
ὁ ΒΟΥΛΓΑΡΙΣ.

ΤΩ ΑΝΑ-

ΤΩ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΝΤΙ.

Ἆρ' ἔχειτι τὸ χρειῶδες, ἢν σὶ χερσὶ φέρεις, ἡ Βίβλος; Ἆρ' ἔσι μὲν, ὃν ἐξ αὐτῆς κομίσαιο καρπὸν; οἷατε δὲ τὰ σὺν αὐτῇ τιὼ γῦν τῷ χρόνῳ Σοι δαπάνιω ἀντισηκῶσαι, ἢ μὴ ὃν ἐπὶ τῷ ἀναλέξασθαι καταβαλεῖς πόνον, καὶ ἐκ τῷ μετρίῳ ἀμείψασθαι; Ἀλλὰ τάτῳ δὴ αὐτὸς (ὦ φίλτατε Ἀναγνῶσα) ἐκ ἂν ἐγώσοι γενοίμιω ἐχέγγυος. Τῆς γὰρ ἅπαντος Συγγράμματος ἐπικαρπίας, τῇ μὲν, ἀναλόγως τῇ τῷ μετιόντος σπεδῆτε καὶ δεξιότητι προερχομένης, τῇ δὲ, καὶ τοῖς σὺν τῷ συγγράμματι καλοῖς συμμέτρως· καὶ κατὰ λόγον προβαινούσης (ὡς ἂν ἀναλο-

γικὸς Ἀνὴρ εἴποι) τὸν ἐξ ἀμφοῖν τούτων συγκείμενον· ἐκεῖνο μέν, σὸν δήπου ἂν εἴη, καὶ παρὰ σοὶ ὄν, ὅπως-τε τυγχάνεις ἔχων περὶ τὰς Φιλοσόφους μελέτας εἰδέναι καὶ ὅσῳ πάρεσιν ἐλπίσαι τῳ ἐξ αὐτῶν ὄνησιν ἐντεῦθεν τεκμαίρεσθαι. Τοῦτο δὲ, ἐκ ἐμοῦ λέγειν, ἐδ' ἐμοὶ προσῆκον ἐγγυᾶσθαι Οὐ γὰρ δηλονότι· εἰμὴ κ᾽ ἐπαινεῖν γελοίως ἑαυτὸν μέλλοιμι, ὥσπερ Ἀγυδάμας ἐκεῖνος. Ἄλλωστε δὲ, οὐδὲ πιστὸν οἱ νόμοι τίθενται τὸ αὐτέγγυον· Οὐδαμοῦ μοὶ, οὐδὲ μᾶλλον περὶ τοὺς λόγους, καὶ τὰς ἐκ τούτων γονάς. Ἐνταῦθα γὰρ τὸν ἰδιώτην, φασὶ, γεννῶντα φαυλότερον ἑτέρων γίνεσθαι δικαιοῦ. Ἐγὼ δ' ἂν προθείμην, ὅτι καὶ τῶν ἰδίων φαυλότατον.

Τί οὖν; ἐρεῖς· Εἰ μακρᾶτε οὕτω καὶ ἐπιπόνῳ τῇ μελέτῃ ἑαυτὸν δείσει φέροντα παραβαλεῖν, καὶ ἐπ' ἀδήλοις ταῖς ἐλπίσι τοσοῦτον εἰκῇ ἀναδέξασθαι ἔργον; Μὴ σύγε ὦ βέλτιστε· Οὐδὲ γὰρ ἐφεσιμέτοιτις, ἐργοδιώκτης οἷον δεινόστε καὶ βίαιος, βαρὺς ἐμπίπτων, τραχὺς ἐμβοᾶν, καί πῃ μεταξὺ καὶ μάσιγα, ἢ ῥάβδον ἐπανατείνωντε καὶ ἐπισείων, ἐκ παντόστε τρόπῳ τόσοι ἐπιταχθεὶ ἑκόντι ἄκοντι εἰς πέρας ἄγειν ἐγκελευόμενος. Ἀλλ' οἶδα ὅπως ποιήσεις; Ἀρξῃ μὲν τῆς ἀναγνώσεως ἀπόπειράντινα τὸ πρῶτον λαμβάνειν, τὲς ἀσειοτέρες σὺ τοῖς συμποσίοις μιμέμενος. Κἂν μὲν ἀπογδοάμενος βραχύ ὅσον, μὴ πάνυ ἀλόως διατεθῆς ἐκ τῦ ἀπογδόματος, μηδὲ προσοχθίσῃς τῇ παιδαισία, παρέσαι

σαι δὴ τῶ λοιπῶ ἐπισιτιζομενον θαμὰ πρὸς τὴν χρείαν, ὅσα ἂν καὶ βέλτιο, ἐκ τῶν παρόντων προσφέρεσθαι.

„Καίγ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα, προκείμενα, χεῖρας „ἰάλλειν.

„Εἰς ὃ μηκέτι θυμός σοι δδύσιτο δαιτὸς ἐίσης.

Εἰ δ' ἔν· Ἀλλ' ἀηδέσσοι προασέσσοι τὸ ἀπογεύσθαι. ὥσε καὶ ναυτίαν, εἰ τύχοι, ὑποκινῆσαι, τί λοιπόν; ἢ καὶ τὸ βραχὺ τῆς πρώτης εὐθέσεως, ἔτι περὶ τοῖς ὀδοῦσιν ὄν, ταχὺ ἀποπτύσαι; Κἂν δέη δὲ, καὶ ἀνακογχυλιάσαι ὕδωρ ἐν στόματι, μὴ καὶ ἔμετος ἐπιγένοιτο ἐκ τῆς μοχθηρᾶς τῶ χυμῶ διαθέσεως. Ἐπὶ δὲ τῷ ἐμέτῳ ἀνορεξίαται καὶ ἀποσιτία ἀναγνωσμάτων καὶ λόγων, ὅθεν τῷ θεωρητικῷ βίῳ ἡ νέκρωσις. Συμβαίνειν γὰρ εἰκὸς, καὶ τοῖς περίτι εἶδος μελέτης δυσορέκτως ἔχουσι καὶ κακοσίτως, ὃ καὶ τοῖς περὶ τὰ βρώματα. Πρὸς τῷ μηδὲν ὄφελος, ἔτι καὶ ζημίαν ἐ τὴν τυχοῦσαν ἐκ τῆς πρὸς βίαν σιτήσεως ἀποφέρεσθαι. Ὡς τῆς ἀηδίας καὶ τούτοις τὴν ἀσιτίαν ἐπισυρομένης· τῆς δὲ, τὴν ἀτροφίαν· τῆς δὲ, τὸ ὑπὸ λιμοῦ τέως ἀπόλλυσθαι. Εἶεν.

Ἀλλ' ἐκεῖνό σε λανθάνειν οὐκ ἂν βουλοίμην. Τὸ ποῖον; ὅτι τόδε σοι παρ' ἡμῶν ἐ πάνυ σφόδρα ἐκέσιον ὑπερέπεσε τὸ βρώχημα. Οὐ γὰρ ἄνετόν τινα ταύτην τρά-

πεζαν ἐξ ἀρχῆς προυρήμεθα παραθέσθαι, ὁδὲ παντὶ τῷ βλομένῳ παρελθεῖν καὶ ἀνακλιθῆναι ἐπ' ἀδείας προκεισομαίλω. Ἤ τις γὰρ ἂν ἡμῖν ἡ τοσαύτη εἴη φιλοτιμία; καὶ πόθεν; Καθάπερ γὰρ τὸ τὰς τοιαύτας χορηγεῖν δημοθοινίας, ἐ τῶν ταπεινῶν ἐσὶ τὰς τύχας, τῶν δὲ μαλισα εὐθυνόντων καὶ σῤῥοῦντων τοῖς πράγμασιν·

,Ἤ ῥατ' ἂν ἀφνειῷ ἀνδρὸς μέγα δυναμένοιο,
,Ἤ γάμῳ, ἢ ἐράνῳ, ἢ εἰλαπίνῃ τεθαλείῃ.

τὰς δὲ τελεμένας τὰς ἐπιδείξεις πάρεσι καθορᾶν· Οὕτωτοι καὶ τὰς, διὰ λόγων τε καὶ μαθημάτων θεωρίατε καὶ ἐπιτύμιον ἀρτυομένων, ταύτας σδωχίας, ἐχὶ τῶν σδτελῶν ἐσὶ, καὶ πτωχσδόντων καθ' ἡμᾶς, λαμπρῶς ἔτω φιλοτιμεῖσθαι, καὶ δημοτελῶς ἐπιδαψιλσδεσθαι. Ὑψηλῆς γάρτινος τωόντι, καὶ ὑπερβαλλσδσης τῆτο Σοφίας, καὶ σφόδρα ἑαυτῆς τῇ δυνάμει πεποιθείας, τὸ μετὰ ὑψηλῆ τῆ κηρύγματος παῤῥησίαζεσθαι ἐπὶ κρατῆρα συγκαλεσαν τὸν ἑαυτῆς ἅπαντας. Καὶ δεῖν γὰρ ἅρα πολλὰ μὲν αὐτῷ ἔχειν καὶ καλὰ τὰ θύματα σφάζαι ἀκόμεν, ἀφθόνως δὲ καὶ ἀφειδῶς τὸν οἶνον κεράσαθαι, καὶ περισσιόντινα ὅλως τὴν ξενίαν παρασκσάσαι, πᾶσιν ἀγαθοῖς βρίθσαν. Πολὺ δὲ πρότερον, καὶ οἶκον ἑαυτῇ οἰκοδομήσαι ἐπάναγκες ὂν, ἵν' ἡ τῷ πλήθει τῶν συνανακειμένων σύμμετρον τὸ ἀνάκτορον· καὶ σύλοις πολλοῖς ὑπερείσαιτε αὐτὸν

τὸν καὶ ὑποσιρίζαι, ὡς ἂν ἀσαλδῶτως ἔχων τῷ θιάσῳ ἀδεῆ παρέχοιτο τιὼ ἀσφάλειαν. Πολλοὶ γὰρ ἤ πάλαι μὲν ὡς ἔοικεν, ἀτὰρ καὶ καθ' ἡμᾶς ὠδὲ ἐλάττες εἰσὶν, οἱ, παρὰ τὸ ἀπότροφοι τέτων, ἢ ἄλλως ἀνόρεκτοι εἶναι, τὰς τοιάσδε ἀπολαύσεις τοῖς ἄλλοις ἐπιβλοδῶντες· Οἵ βέλοιντο μὲν ἂν ἐκ βάθρων, εἴπερ ἰῶ, σιὼ αὐτοῖς δαιτυμόσι καὶ τὸ ἑσιατόριον καθελεῖντε καὶ ἀνατρέψαι· Εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' ἐκεῖνο γῆν δοκῆσι γενναῖοντι ἤ νεανικὸν διαπράξεθαι, εἰπως, κἂν διασεῖσαι καὶ ὑποσαλεῦσαι φθάσαντες, συνταράξειαν τιὼ ἑσίασιν· ἵνα δὴ μὴ πάνυ, οἶμαι, οἱ αὐτῆς ἀπολαύοντες χαίρειν χολάζοιεν. Ἀλλ' ἡμῖν τοῖς τέτων ἰσχυρῶς ἀπορεμένοις, λιτὸν ἄγαν, καὶ ἀφελὲς, καὶ πενιχρὸν ἐπιεικῶς παρεσκεύασο τετὶ τὸ δειπνάριον, ὡς ἔτοι κοινὸν, ἰδιωτικὸν δὲ, καὶ ὀλίγοις, καὶ τέτοις ὀλιγαρκέσιν ἐσόμενον φιλοτήσιον. Παραθέθαι γὰρ προήχθημεν αὐτὸ ἐ τοῖς τρυφῶσι, τοῖς δὲ φαγεῖντι δεομένοις ἐκ τῶν ἐνόντων ἀποχρεδιάσαντες. Οἵ πρὸς ἡμᾶς ποτὲ, τὲς τιὼ ἐπίπονον μὲν, ἐκ δὲ τυχῆ δὲ, ἐδ' ἀνεπιρέασον ἐκείνῳ χολαρχίαν ἐγκεχειρισμένες προσιόντες, ἐδὲν μὲν τῶν πολυτελῶν ἐδὲ περιττῶν, δύχερῆ δέτινα καὶ δύπόρισα, καὶ ἀκόλες ὡς εἰπεῖν τὲς Ὁμηρικὲς αἰτίζειν ἐδόκεν· καὶ ἕτω σφᾶς δύγνώμονας καὶ μετρίες παρέχειν ἔφασκον, ὡς μηδὲ τρύφος μάζης, ἕτω φάναι, ὑπερφρονεῖν, ἐδέτι ἐδὲ τὸ τυχὸν, ὅπερ ἂν αὐτοῖς ἐπιδῆναι ἔχοιμεν διαμασήσαθαι φιλοσοφικῆς εἰσηγήσεως, δυχεραίνειν

ραίνειν. Τοιοῦτοι γὰρ ἀτεχνῶς οἱ λίαν εἰσὶ πεινῶντες. Κἂν μὴ κρέα σφίσι παρῇ, ἔκεν ἐδὲ τὸ τάριχος ἀποσέργουσι. Καὶ νηδία ἐδὲ βαλανοφαγεῖν παραιτήσονται ἐπικειμένῳ τῷ λιμῷ καὶ πιέζοντος. Ἀλλὰ καὶ δρῦν τὴν πρώτην ἀπαντήσασαν βαλανίζουσιν. Ἐν δὴ τοῦτο σκοποῦντες, ὅπως τῇ γαστρὶ ἐπαρκέσουσιν· ἐξ ὧν δὲ καὶ ὅθεν, μὴ πάνυ φροντίζοντες. Ὡς οὐκ ἔστι τῶν ἀναγκαίων ἀμοιροῦντας πολυπραγμονεῖν τὰ περιττά· μηδὲ τρυφῆς μεμνῆσθαι, τροφῆς σανίζοντας. Τοιγαροῦν τοῖς ὧδε διακειμένοις, ἔστω πως ἡμῖν ἐχέδιαστα τὴν ἀρχὴν ἥδε ἡ πραγματεία, καὶ ἕτερ' ἄττα δὲ πρὸς αὐτῇ Φιλοπονήματα (περὶ ὧν νῦν οὐδὲν δεῖ λέγειν) τῆς αὐτῆς ἰδέας ἐχόμενα. Συνεγέγραπτο γὰρ μόνοις τοῖς ἡμῶν ἀπὸ σώματος φιλοσοφούντων ἀκροωμένοις, οἷά τινα ἀπομνημονεύματα· ἵνα ὧν διὰ ζώσης ἀκοῆσαν τῆς φωνῆς αὐτοῖς ἀναπτυσσομένων, τούτων ἀναγράπτα φέροντες τὰ ἴχνη ἐν τοῖς αὐτῶν σχεδαρίοις, ἅμα τε τῶν ἀκροαμάτων ἔχοιεν αὐτὰ ἀπομνημονεύματα, καὶ τῆς καθ' ἑαυτὸς μελέτης καὶ θεωρίας, ὡς ἔτω φάναι, ἐναύσματα. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔμελλε διὰ τέλους εἰς τοῦτο μενεῖν αὐτὰ κατασάσεως· Ἔδει δὲ ἄρα ἐπὶ τῆς σκηνῆς τέως ὀφθῆναι, καὶ διὰ τυπογραφίας ἐκδημοσιοῦσθαι τὰ ἐν χερσὶ γενέσθαι τοῖς βουλομένοις προκείμενα. Ὅπως δὲ εἰς τοῦτο προελήλυθεν, ἥκουσι καὶ τοῦτο ἐρῶ.

Ὅσοι

Ὅσοι ποτὲ κατὰ Φιλοσοφίαν ἡμῖν, (ἀλλαχῆτε πρότερον, καὶ τῇ δὶ ὅλης ἑπειτα πενταετίας ἡ πρὸς, συζάσι δὴ καὶ συσιασάσι κατὰ τὸν Ἄθω Σχολῇ, ναιμεὶω καὶ ἐν Κωνσαντινεπόλει μετ' ἐκεῖνο, τὰς διατριβὰς ποιεμένοις) ἐγένοντο προσωμιλικότες, ἅπαντες τὰ εἰρημένα σχέδια ἀναγράψαι ἠδαμῶς ὠκνήκεσαν. Οἱ δ' ἐξ αὐτῶν καὶ διδάσκειν ἑτέρες ἐπαγγελλόμενοι, τῶν αὐτῶν καὶ τούτοις μετεδίδοσαν. Ἄλλοι δὲ πάλιν, καὶ τῶν πρὸς ἡμᾶς ἄλλως διαφερομένων, καλοίτε καγαθοὶ Ἄνδρες, καίτοι καὶ παρ' ἑαυτῶν, καὶ πολλῷ τούτων οἶμαι βελτίονα ἀντεισενεγκεῖν ἔχοντες τοῖς αὐτοῖς ὅμως καὶ ἅτοι ἐν ταῖς ἰδίαις προσχρήσαθαι διδασκαλικαῖς εἰσηγήσεσιν ἠκ ἀπηξίωσαν· Εἴτε δὴ πρὸς ἄλλοις κρείττοσι τὸν νῶν ἔχοντες καὶ ὑψηλοτέροις, εἴτε καὶ τῶν μαθητιώντων σφίσιν, ὡς ἐλέγετο, ἐγκειμένων, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ἀχθῆναι ἀκροαμάτων ἐκλιπαρέντων, ἐξ ὧν ἔτοιγε μεμπτῶ τὲς πρὸ αὐτῶν ἑῶρων, ὡς ἐδόκεν, καρπωσαμένες τὶὼ ὄνησιν Ἐντεῦθεν ἐν τῶν Ἀντιγράφων οἷα εἰκὸς, εἰς ἑκατονταάδας οὐτος ὀλίγε πληθυνομένων, καὶ τὲ ἀριθμῷ ἔτι τῷ χρόνῳ προιόντος ἐπὶ τὸ μᾶλλον καὶ αὔξοντος, κατὰ βραχὺ ἐλαθομεν περισάντες εἰς ὅπερ ἐξ ἀρχῆς παρειεμεθα. Ἀμέ) εἰτοι, εἰς τὸ δημῶδη τῇ λοιπῇ ἡμῖν καταξῆναι, τὰ ἰδιάζειν ταχθέντα, καὶ ἐκδοθῆναι πᾶν ἃ μὴ ἐπὶ ἐκδόσει τὸ πρῶτον συγγέγραπται Οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς ἀπέδει τῇ μὴ ἀνέκδοτα λέγεσθαι, πλὶὼ τῆς ἐκ τῶν τύπων

καλλιγραφίας. Τὰ δ' ἄλλα καὶ πᾶσι μονονεχὶ ἐν χερσὶ φερόμενα ἦν, καὶ ὑπὸ πάντων πρὸς ἡμᾶς ἀνήγετο. Καὶ παρῆν ἄρα τὲς πατέρας ἡμᾶς, ἐπ' αὐτοῖς ἔτω κυλιομένοις οὐχ ὅπως ἀθυμεῖν καὶ ἀσχάλλειν, ἀλλὰ νηδία γ' ἐπαισχύνεσθαι. Οὐδὲ γὰρ (τὸ τῦ Ἡρακλείτυ ἐκεῖνο) καὶ ἐντεμενίσαιπε αὐτὰ, ὡς ἱερὰ ἀντικρυς ἀνακεισόμενα διενοούμην, καὶ βωμῦ ἀξίωσαι καὶ νεώ. Οὐχ ἕτως ἐγὼ κορυζᾶν πάσχω· Οὐδ' ἐ μὴ κατισχύσειέποτε τῆς Φρενὸς τῆς ἡμετέρας εἰς τοσῦτον ἡ οἴησις. Ἀλλ' ἦν το δεινὸν, ὅτι προκύπτειν ἑτόλμα, καὶ εἰς τὸ μέσον παριέναι, τοιαῦτα ὄντα, καὶ ἕτως ἔχοντα. Καί γάρτοι,

„Πᾶσαν ἀληθείῳ μυθήσομαι, ἐδέσε κρύψω.

Ἄκοσμά τε κομιδῇ καὶ ἀκατέργαστα ἰῷ ἐκεῖνα. καὶ τῷ παντὶ τῆς δεήσης ἀκριβείας ἀπολειπόμενα· γ' τὶ ἄλλ' ἢ ἐκμελῆ τινα καὶ ἀδιάρθρωτα, ἄμορφά τε καὶ ἀειδῆ, καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἡμιτελῆ ἐξαμβλώματα; Πολλὰ γὰρ τῶν αὐ αὐτοῖς περιττῶς παραπεφύκει ὀχθώδη οἷον περισαρκώματα, ὧν ἐπάναγκες ἰῷ, ὥσπερ τὰς ἄρκτες ἐπὶ τῶν σκύμνων φασὶν, ἀποξέσαιτε καὶ ἀπολεᾶναι τῇ γλώσσῃ τὲς ὄχθες, συνεχῶς ἀναλείχοντας· πολλὰ δὲ τὸ ἀναπαλὶν ἐλλιπῶς τε καὶ ἐνδεῶς εἶχεν, ἃ προσθεῖναι ἔδει καὶ εἰσκομίσαι, τὸ κεχλιῶς ἀναπλησθέντας, καὶ τὸ ἄρτιον καὶ ὁλομελὲς αὐτοῖς πρυτανεύοντας. Καὶ μὲν δὴ, καὶ τὰ μὲν ψυχρῶς πε πα-

ρεῖτ-

ρέῤῥιπτο, οἷα εἰκὸς ἰῶ ἐκ τῦ παρὰ χρῆμα τὰ ἐπίοντα εἰσφέροντι, καὶ ὡς εἴρηται αὐτοσχεδιάζοντι. Τὰ δὲ τὸ χείρισον, (ὀκνήσω δὲ ἐδὲ τόδε εἰπεῖν, ἐδὲν αἰδέμενος.) καὶ ψευδῶς καὶ διημαρτημένως· ἃ τότε μὲν ὑπὸ ἀκρισίας τε καὶ ἀμαθίας, καὶ τῶν μὴ Φαύλων εἶναι ἐμοὶ γᾶν ἐδόκει, ὕστερον δὲ διὰ χρόνε ἐπιθεωρῆντι, καὶ δευτέραις αὐτὰ ἀνασκοπῆμεκω Φροντίσιν, οἷα τῶ ὄντι ἰῶ κατεφαίνετο. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐκ τῦ γεγεννηκότος· Ὑπὸ δὲ τῶν περιποιησαμένων, ὅσα ἐν ἐπιθήκης μοίρα αὐτοῖς προσεγένετο, τί χρὴ καὶ λέγειν; Ἄλλος γὰρ παρ ἄλλε παραλαμβάνοντες, καὶ τῇ μὲν, ταῖς ἐκ τῆς ἐπαλλήλε ἀντιγραφῆς διαμαρτίαις προσδιαφθείροντες, τῇ δὲ, καὶ ταῖς ὑπὲρ ἂν ἑκάςω καλῶς ἔχειν δοξειεν, ἐπιδιορθώσεσιν, ἐπεξηγήσεσι, παρασημειώσεσιν ἐξαλλοιοῦντες καὶ παραμορφάζοντες, πρὸς τῶ ἀπὸ γενετῆς ἕτω φάναι, περιόντι, καὶ αἰσχος ἄλλο ἐπακτὸν αὐτοῖς περιάπτοντες, ἔτι αἰσχίονα ἐναπέδειξαν. Παρὴν ἓν ἐπὶ τέτοις, ὡς ἔφην, ἢ αἰδυμεῖν καὶ αἰσχύνεθαι· ἢ εἶμοι ἦν, πάντα ἂν συλλέξας τὰ γεγραμμένα, καὶ ἐκ μέσε ἄρας.

„Τῆλε μάλ' ἦχι βυθιον ὑπὸ χθονὸς ἐσὶ βέρεθρον,

ἰδέως ἐποιησάμην ἄν· ἢ τῦ φωτὸς ἀποσερήσων φλοξὶ παρέδωκα. Ἐπεὶ δὲ ἐχ ὅπως λόγον πάλιν ἐκ ἂν ἀνέλοιτό τις ῥαδίως, ὃν ἂν ἐκρίψειεν, ἀλλ' ἐδὲ γράμμα τὸ ὑπὸ τοσέτων ἀντιγραφέν, ἐδὲν ἰῶ λοιπὸν ἀλλ' ἢ ἐπὶ

τὸ τυπογραφεῖον καταφυγεῖν, καὶ ἀπεναντίας τῶ καλῶ ὡς οἱοντ' ἰέναι, τιὼ διὰ τύπων ἐκδοσιν αὐτῶν συγχωρήσαντα, δι' ὧν αὐτὰ εἰ μηδὲν ἄλλο, ἧττον γῶν ἐλλιπῆτε καὶ διημαρτημένα προκύψειν ἔμελλε. Τοῦτο γέτοι καὶ διὰ τοσαύτης ἐλάσαι ἀνέπεισε, καὶ οὐδὲν σειλάμενον μακράντε ἔτω καὶ δαπανηρὰν καὶ ἐπίπονον, ἐπὶ ξένης ὑπερόριον ἀλιτεῖν ἐποίησεν· αὖθα,

„Λοῦκάγε Φῦλα νέμονται ἀρειμανέων Γερμανῶν,
„Ἑρκυνίᾳ δρυμοῖῦ παραθρῴσκοντες ὀρόγκες.

Καίπερ δὲ ἐνταῦθα γενόμενος, ἤδη σοῦδὲς ἅψαθαι τῶ ἔργε τεθάρρηκα. Οὕτως ἐγώσοι δειλὸς ὦ φίλτατε τὰ τοιαῦτα. Οὕτως ἄτολμος. Θέλωντε, ἢ ἅμα ὀκνῶν. Ἐνδιδές τε δὴ, καὶ πάλιν ἀναδυόμενος. Σπόδδων μὲν ὡς ἤδη καὶ ποιήσων, καὶ ἐδὲν τι ἧττον διαμέλλων αὖθις, καὶ τῆς ὑποκεχυμένης ἀτολμίας πρόφασιν ἀεὶ τιὼ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἀναβολιὼ ποιέμενος.

Ἀλλὰ γὰρ ταύτης ἡμῶν τῆς μεμπτῆς, πῶς εἴπω; ἢ ἐπαινεμένης δειλίας, ἡ τῶν ἡμῖν σῦνοέντων ἀξίωσίς τε καὶ παρόρμησις τέως κατίσχυσεν. Οἱ μὲν γὰρ καὶ πόρρωθεν διὰ γραμμάτων συχνοὶ ἐπικείμενοι, ἔμενεν αἰτεῖν περαιτέρω ἐδόκεν, ἀπαυτεῖν δὲ τιὼ ἔκδοσιν διετείνοντα ὡς ὀφειλιὼ ἀπαράτητον. Ὡς καὶ ἄντικρυ κατονειδίζειν ἡμῖν, καὶ διαμέμφεθαι ἐοικέναι τιὼ ὑπὲρ τὸ δέον διατριβιὼ, μονονυχὶ καὶ προσεγκαλέντες, ὡς

ἔξω

ἔξω τῶν ὑπεσχημένων γινομένοις, καὶ τῇ ἐκτίσει, ὡς δήθεν καὶ χρέος τινὸς, ὑπεκκλίνεσιν. Οἱ δὲ καὶ ἐγγυθεν ἐμπίπτοντες, πυκνότεροντε καὶ φορτικώτερον ὡς ἐκ τῆ προσεχῆς ἐπενέβαινον, καὶ ὡς βαρεῖς ἀπαιτητὴ ἐπίεζοντε καὶ ἤγχον, ἠδ' ἀνήσειν ἔφασκον, εἰμὴ τὸ ἔργον πληρώσομεν. Τετων ἑνὸς ἀ θέμις μὴ ἐνταῦθα μνησθῆναι καὶ ἐξ ὀνόματος. Ὁ Ἐλόγιμος, καὶ πάντα ἄριστος Θωμᾶς ἅτος ἰῶ ὁ Μανδακάσης, ὁ ἀπὸ τῆς ἀ Μακεδονία Κασορίας ὁρμώμενος, ἐν δὲ τῇ Γερμανία ἐκ πολλῆ διατρίβων. Παιδείας τε τῆς ἄλλης, καὶ φιλοσόφων μαθημάτων εὖ ἤκων, πρὸ πάντων δὲ τῆς τῶν Ἀσκληπιαδῶν ἱερᾶς τέχνης ἀμφιλαφῶς ἐχόμενος, ἣν κἀνταῦθα ἐν Λειψία τῆς Σαξονίας μετιέναντε καὶ ἀσκεῖν, ἀδεία δήπε καὶ συναινέσει τῶν Ἀκαδημαϊκῶν, ἐπιτέτραπται. Ἀρίγνωτος ὁ Ἀνὴρ, καὶ τοῖς ἐνθάδε εἰς ἐμπορίαν παρεπιδημῆσι τῶν ἡμετέρων. ἐδέντι μᾶλλον, ἢ τοῖς αὐτόχθοσι καὶ ἰθαγενέσι τῶν Γερμανῶν διὰ τιμῆς ἁπάσης ἀγόμενος. Οὗτος αὐτῷ τῷ βίβλον ἰοθετηθῆναι ποθήσας, καὶ μάλα λιπαρῶς αἰτησάμενος, δαπάναις ἰδίαις αὐτῷ ἐκδῶναι προθυμότατα ἐφιλοτιμήσατο. Καὶ ἔχεις ἄρα ἐνταῦθεν τόδε τὸ ἀσέβασμα ὦ φίλτατε Ἀναγνῶσα τὸ ὑπ' ἐμῆ φιλοπονηθὲν, ὑπὸ τῆ πάντα Ἀρίστη Μανδακάστη σοὶ ἐκδιδόμενον. Ἐν ᾧ δὴ, ἃ μὲν ἂν ἐλλιπῶς τε ἔχοντα εὕροις, καὶ φαύλως, καὶ ἀ πάνυ πολλῆ λόγῃ τυγχάνοντα, ἐκείνων εἰκὸς καὶ τῷ σῷ θυμῷ ἐμοὶ μόνῳ ἐπιβάλλειν,

εἰ

εἰ μὴ συγγνώμιον παρασχεῖν νόσους. Οἷς δ' ἂν ἐντύχοις ὠφελείας τινὸς ἐχομένοις, καὶ ἀδέντι ἥκιστα καὶ ἀσεβῆς ἀξίοις, τούτων εἰ μέν καμοί τινα γνοίης χάριν τῷ πεφιλοπονηκότι εὖ ἂν ποιήσαις. Ἀλλὰ τόν γε δὴ τῶν ἐκδοσιν εἰς πέρας ἀγαγεῖν φιλοτιμηθέντα, δικαίως ἂν εἴης τῆς προαιρέσεως ἀποδέξαθαίτε κ, ἐπαινέσαι. Οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἀνδρὸς τρόπον ἐνδείξαιο ἀγαθῦ κ, σύγνώμονος. Ἔρρωσο.

Ἐν Λειψια αψξ'.
Μαΐῳ κη.

ΠΙΝΑΞ
ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ

τῆς ὅλης πραγματείας.

ΑΦΗΓΗΣΙΣ ΠΡΟΕΙΣΟΔΙΩΔΗΣ

Περὶ Ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς κατὰ τὸν Φιλοσοφίαν Ἐνστάσεως. Καὶ περὶ τῶν ἐν Φιλοσοσοφίᾳ γενομένων Αἱρέσεων, καὶ τῶν κατ' αὐτὰς μάλιστα δοκιμηκότων. Σελ. 1

ΠΡΟΔΙΑΤΡΙΒΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΙ

εἰς ἅπασαν ἐν Γένει τὴν Φιλοσοφίαν.

Προδοίκησις. 46

ΠΡΟΔ. Α.

Ὅπως τε παρεσκευασμένον ἥκειν χρεὼν εἰς Φιλοσοφίαν, καὶ πῶς αὐτὴν μετιτέον. 48

ΠΡΟΔ. Β.

Τῶν νοσοποιῶν τῇ τῦ Γνωστικῦ δυνάμει αἰτίων τὰ μᾶλλον κεφαλαιώδη, καὶ τύτων ἡ ἑκάστῳ ἐπιβάλλουσα προφυλακήτε καὶ θεραπεία. 62

ΠΡΟΔ. Γ.

Περὶ τῶν ἐν ἡμῖν Γνωστικῶν Δυνάμεων· Καὶ τῶν κατ' αὐτὰς Ἐνεργειῶν· Καὶ περὶ Ἕξεων. 112

ΠΡΟΔ. Δ.

Ἥτις ποτὲ ἐστὶν ἡ Φιλοσοφία. Καὶ ὅσα αὐτῆς τὰ Μέρη. Ἥτε τάξις τῆς περὶ αὐτὴν πραγματείας, καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἔκθεσις. 126

ΤΑ

ΠΙΝΑΞ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ.

ΤΑ ΠΡΟ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ.

Εἰωθότα προλέγεσθαι,

ἤτοι

Ἀρχή, Φύσις, Κλῆσις, Χρῆσις, Διαίρεσις τῆς Λογικῆς. Σελ. 135

ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

περὶ τῆς πρώτης Ἐννοίας.

ΚΕΦ. Α.

Τίσποτε ἐστὶν ἡ πρώτη Ἔννοια· Καὶ ὅπως ἄρα ἐγγίνεται τῇ ψυχῇ. 145

ΚΕΦ. Β.

Περὶ Ἐννοιῶν εἰδώντε διαφορᾶς καὶ τρόπων παντοίων. 167

ΚΕΦ. Γ.

Διαφοραὶ ἄλλαι Ἐννοιῶν Συγκεκριμένων καὶ Ἀφῃρημένων. 185

ΚΕΦ. Δ.

Περὶ Ἐννοιῶν βάθους τε καὶ πλάτους. Ἤτοι· περὶ ἐννοιῶν τῶν ἐπὶ μέρους, καὶ Καθόλου· Ἔνθα καὶ περὶ τῶν πέντε Καθόλου Ἐννοιῶν ἐκ τῆς πορφυρίου Εἰσαγωγῆς. 194
Περὶ τῶν Ε. Καθόλου Ἐννοιῶν. 209

ΚΕΦ. Ε.

Περὶ Ἀναπτύξεως τῶν Ἐννοιῶν. Ἔνθα περὶ Ὁρισμοῦ καὶ Διαιρέσεως. 206
Περὶ Ὁρισμοῦ. 207
Περὶ Διαιρέσεως. 220

ΚΕΦ. ϛ.

Περὶ τόπων τῶν Ἐννοιῶν· Ἤτοι περὶ τῆς τέτων εἰς τινα Γένη Ἀναγωγῆς. Ἔνθα περὶ τῶν Κατηγοριῶν. 225
Κατ᾽ Ἀριστοτέλην Κατηγορίαι. 228

ΚΕΦ.

ΠΙΝΑΞ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ.

ΚΕΦ. Ζ.

Περὶ Σημείων Ἐννοιῶν. Ἤτοι περὶ ὅρων δυνάμεως. Σελ. 240

ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

περὶ Σκέψεως.

ΚΕΦ. Α.

Τί δήποτε ἡ Σκέψις ἐστὶ, καὶ ἐφ' οἷς, καὶ ὅπως αὐτῇ προσχρηστέον. 256

ΚΕΦ. Β.

Περὶ Ἀληθείας καὶ ψεύδους. Καὶ περὶ τοῦ Βεβαίου, καὶ τοῦ Πιθανοῦ, καὶ περὶ Ἀπάτης. 267

ΚΕΦ. Γ.

Περὶ διαφόρων βαθμῶν Πιθανολογίας, καὶ τῆς τούτων αὐτῶν Ἀνακρίσεως. 276

ΚΕΦ. Δ.

Περὶ ἐπικρίσεως τοῦ πιθανοῦ ἐπὶ διαφόρων ὑποκειμένων. Ἤτοι περὶ Εἰδῶν τῆς Κριτικῆς. 284

ΚΕΦ. Ε.

Ὅπως τὸ πιθανὸν θηρατέον τοῖς τὸν νοῦν τῶν ἄλλων διερμηνεύουσι. 294

ΚΕΦ. ς'.

Ὅπως τὸ πιθανὸν παραδεκτέον οὐ τοῖς ὑπὸ τῶν ἄλλων, ἢ διὰ λόγου μαρτυρουμένοις, ἢ ἐν Συγγράμμασιν ἱστορουμένοις. 307

ΚΕΦ. Ζ.

Ὅπως τῶν παρ' ἑκάστοις Εἰθισμένων καὶ Ἠθῶν, Ῥοπῶντα ψυχῆς καὶ Ἐπικλίσεων τὴν δύναμιν πιθανῶς ἐπικριτέον. 313

ΚΕΦ. Η.

Ὅπως ἐξ ὧν πάρεσιν ἰδεῖν φαινομένων, ἔστιν ἃ τῶν εἴτε κατὰ Φύσιν, εἴτε κατὰ τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ἀποβησομένων προεικάζειν πιθανῶς ἐστί. 322

ΚΕΦ.

ΠΙΝΑΞ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ.

ΚΕΦ. Θ.

Ὅπως τῶν ἐν τοῖς ὅσι φαινομένων τὰς αἰτίας πιθανῶς ζητοῦμεθα. Σελ. 329

ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ Κρίσεως.

ΚΕΦ. Α.

Ὁποίατις ἡ κατὰ τὸ Κρίνειν τῆ Γνωσικῆ τῆς ψυχῆς ἐνέργεια ἐστί; 337

ΚΕΦ. Β.

Περὶ Σημείων Κρίσεως. Ἤτοι περὶ Ἐμφάσεως, καὶ τῆ Ἀποφαντικῆ λόγῳ. 341

ΚΕΦ. Γ.

Περὶ Εἰδῶν παντοίων Προτάσεων. 348

ΚΕΦ. Δ.

Περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἀποφάνσεσι διπλόης, καὶ τῶν κατὰ ταύτην Εἰδῶν. 356

ΚΕΦ. Ε.

Περὶ τῆς ἐν ταῖς Προτάσεσιν Ἀντιθέσεως. 365

ΚΕΦ. ς'.

Περὶ τῆς τῶν Προτάσεων Ἰσοδυναμίας. 373

ΚΕΦ. Ζ.

Περὶ Ἀντιστροφῆς τῶν Προτάσεων. 377

ΚΕΦ. Η.

Περὶ τῆς τῶν Προτάσεων Ἀκολουθίας. 386

ΤΗΣ

ΠΙΝΑΞ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ.

ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ Διανοίας.

ΚΕΦ. Α.

Τί ἐστι Διάνοια· καὶ τίνι κεῖται αὐτῆς ἡ Φύσις. Σελ. 302

ΚΕΦ. Β.

Περὶ λόγου Ἑρμηνευτικοῦ τῆς Διανοίας, καὶ τῶν εἰδῶν αὐτοῦ. 403
Περὶ Συλλογισμοῦ. 405
Περὶ Ἐπαγωγῆς. 410
Περὶ παραδειγματος. 412

ΚΕΦ. Γ.

Περὶ Συλλογισμῶν Στοιχειωδῶν. 416

ΚΕΦ. Δ.

Περὶ Συλλογισμῶν Μεθοδικῶν. Ἤτοι περὶ Σχημάτων Συλλογισμοῦ, καὶ Τρόπων ποικίλων. 422
Στοιχεῖα τῆς Συλλογιστικῆς τέχνης Γεωμετρικῇ Μεθόδῳ κατασκευαζόμενα. 425
Τὰ κατὰ Γένος παντὶ Συλλογισμῷ ἐπιθεωρούμενα. 427
Περὶ τῶν ἰδίᾳ ἑνὶ ἑκάστῳ Συλλογιστικῷ Σχήματι προσανηκόντων Θεωρήματα. 442

ΚΕΦ. Ε.

Περὶ Συλλογισμῶν Ἀμεθόδωντε καὶ Ἀνωμάλων. 461
Περὶ Ἐνθυμήματος. 465
Περὶ Σωρείτου. 469

ΚΕΦ. ς'.

Περὶ Συλλογισμῶν Συνθέτων.
Περὶ Συλλογισμοῦ Συμπλεκτικοῦ 473
Περὶ Συλλογισμοῦ Αἰτιολογικοῦ. 474
Περὶ Συλλογισμοῦ Διαζευκτικοῦ. 475
Περὶ Συλλογισμοῦ Ὑποθετικοῦ. 478

ΠΙΝΑΞ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ.

Περὶ Διλήμματος. Σελ. 481
Περὶ Συλλογισμῶν οἷων Σωθέτων τοῖς ἤδη καταλεχθεῖσι προσεοικότων. 484

ΚΕΦ. Ζ.

Περὶ Συλλογισμῶν Ἀναγωγῆς καὶ τῆς τέτων Ἀπαγωγῆς εἰς ἀδύνατον. 486

ΚΕΦ. Η.

Περὶ Συλλογισμοῦ Ἐπιστημονικοῦ, ἢ περὶ Ἀποδείξεως. 493

ΚΕΦ. Θ.

Περὶ Συλλογισμοῦ Ἐνδόξου· Καὶ περὶ τῆς τοῦ Μέσου εὑρέσεως. 503

ΚΕΦ. Ι.

Περὶ τῶν ψευδωνύμων Συλλογισμῶν. Ἤτοι περὶ Σοφιστικῶν Ἐλέγχων. 513

ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ Μεθόδου.

ΚΕΦ. Α.

Ὁποίατις, καὶ πόσαπλῆ ἡ Μέθοδος ἐστί. 526

ΚΕΦ. Β.

Περὶ Μεθόδων τινῶν Ἁπλουστέρων, ἃς ἐπίσημος κατὰ τὰς λογικὰς ἐνεργείας ἡ χρῆσις.
Μέθοδος Ὁρισμῶν. 528
Μέθοδος Διαιρέσεων. 530
Μεθοδ. τοῦ τὰς Προτάσεις μερικεύειν, ἢ καθολικεύειν. 531
Μέθοδος Ἀξιωμάτων. 533
Μέθοδος Αἰτημάτων. 537

Μέθο-

ΠΙΝΑΞ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ.

Μέθοδος Θεωρημάτων, καὶ Προβλημάτων, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἐπιφερομένων Πορισμάτων, καὶ τῶν περὶ αὐτὰ Σχολιασμάτων, 538
Μέθοδος τῶν Ἀποδεικτικῶν Ἐφόδων. 544

ΚΕΦ. Γ.

Περὶ τῆς ἐν ταῖς Μελέταις Μεθόδου· ἔνθα περὶ Μεθόδου Ἀναλύσεως, καὶ Εὑρέσεως. 550

ΚΕΦ. Δ.

Περὶ τῆς κατὰ Σύνθεσιν Μεθόδου, ἥτις Μέθοδος ἐπιλέγεται Ἐκθέσεως καὶ Διδασκαλίας. 562

ΚΕΦ. Ε.

Περὶ Μεθόδου τῆς κατ' Ἀντίθεσιν ἤτοι Προσδιαλεκτικῆς. 573

„Τὰ παλαιὰ τιμᾶσθαι θέμις, ὠϊκα καὶ τὼ
„ἀλήθειαν ἔχει ἐπανθοῦσαν τῷ χρόνῳ. . . . . Οὐ
„τοίνυν ἡμῖν μελήσει τὸ χρόνῳ, ἕως ἂν τὸ ψεῦδος
„πρεσβυγλῆ, καὶ μηδαμοῦ τὰ καλὰ παιδικὰ, ὅτε λό-
„γος καὶ ἡ ἀλήθεια φαίνεται.

Ζαχαρ. Σχολαστ. τοῦ μετὰ ταῦτα Ἐπισκόπ. Μυτιλ. Διαλ. ὅτι ὁ σωκράτης τῷ ΘΕΩ ὁ Κόσμος.

ΑΦΗΓΗ-

ΑΦΗΓΗΣΙΣ
ΠΡΟΕΙΣΟΔΙΩΔΗΣ

Περὶ Ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς κατὰ τὴν Φιλοσοφίαν ἐνσασεως. Καὶ περὶ τῶν ἐν Φιλοσοφίᾳ γενομένων Αἱρέσεων, καὶ τῶν κατ' αὐτὰς μαλιστα εὐδοκιμησάντων.

§. α'.

Τὰ περὶ τῆς παρ' ἀνθρώποις Φιλοσοφίας χρονολογοῦντες οἱ πλεῖστοι, καὶ ταύτης οἷον ἀναδιφῶντες καὶ ἀνερευνῶντες τὰς πρωτίστας καταβολὰς. ὅθεντε, καὶ ὑφ' ὅτε δὴ, καὶ ὅτε πρῶτον, καὶ ὅπως, ἡ τῶν ὄντων, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς αἰτίων ἐπιστήμη διὰ σπουδῆς ἤρξατο γίνεσθαι, εὗρ' ἐπ' αὐτῷ περιόντες ἀνατρέχουσι τὰ γένεσ τῶν καταρχῶν, καὶ πρώτας οἷον ἀπαρχὰς καὶ ἀκροθίνια τῆς ἀνθρωπων Φυσεως αμα καὶ παιδείας γεγονέναι ὑπειλήφασι τὰς αὐτὰς (1). Αὐτίκα μὲν γὰρ ἐν αμυδραῖς ἐν Ἱεραῖς, Φασὶ, καὶ ἀπορρήτοις μυθεύθα εισηγήσεσι, θεσσοτόν τινα τῶν σοφίαν εἰληφέναι τὸν τε Ἑβραίων ἐξάρξαντα, ψυχῆς ἔχ ἥττον κατηγλαισμένον κάλλεσιν ἀκηράτοις, ἢ σωματος ὑπερφυέσι πλεονεκτήμασι καλλυνομένον, ἄγαλμα τῶντι θεοτευκτον, καὶ εικονα θεόγραφον, πασῶν χαρίτων ἀναπλεων (2). Δῆλον δὲ, καν εἰ μηδαμόθεν ἄλλοθεν, ἐκ γὲν τῆς

(1) Εὐσέβ. Εὐαγγελ. Προπαρασ. (2) Ἐκκλησιασ. Κεφαλ. ζ. Καὶ Βιβλ. ιά. Κ. τ. Σειδ. ἐν λέξ. Ἀλλοι. Σιραχ Κεφ. ιζ'. καὶ πολλοι τῶν ὑστερον.

τῆς προσφυῶστε καὶ καταλλήλως τοῖς ζώοις ἐπιτεθείσης ονομασίας (1). Οὐδὲ γὰρ σμικρόν τινα τὸν ἔλεγχον εἶναι τὰ τῶν φύσεις ἐκείνων καὶ τὰς δυναμεις ακριβῶς απάντων προειληφέναι, ὧν ονομάσειεν, οποτε καὶ τὸ ονόματα καλεῖν, εἰς εμφασιν τῆς περιόσης τῷ ονοματοθετοῦντι γνώσεως, ἡ Ιερά πε λέξις (2) εξείληφεν, ὀκ ασαφως καντευθεν το υπέρσοφον τε Δημιουργὲ εξυμνησασα. Τὲ δὲ Γενάρχε, καὶ Φιλοσοφάρχε πως ὄτως εἰπεῖν ἐκ τῶν εἰρημένων ἀναδειχθέντος, διαδέξαθαι τὰς ἐξ αυτὲ συν αυτῷ τῷ γένει, καὶ τὰ τὲ ανθρωπίνε παντος Σχολαρχίαν. Καὶ Σηθεν μεν, καὶ τὰς ἀπο Σηθε περὶ τὴν Ἀστρονομίαν ἀσχοληθέντας, ἐπιλογραφῆσαι, ἃ, τε παρὰ τὲ πατρος παρειληφεσαν, καὶ ὅσα καὶ αυτοὶ των ὑρανίων εφθησαν παρατετηρηκότες (3) ἀφερμῶ τοῖς επειτα εἰς επιστήμην ἐσόμενα. Τὰς δὲ ἀμφὶ τὸν Κάϊν, ὧν ἄλλως ὀκ ἀδηλον καὶ τὸ περὶ τὰ βιωτικὰ καὶ γεωδη χαμερπες καὶ χαμαίζηλον, περὶ τὸ Ἀρχιτεκτονικὸν Εἶδος μάλιστα σπουδάσαι, καὶ παντοίας τέχνας επινοῆσαι, αἱ τῆς Φιλοσοφίας καὶ αυταὶ ὥσπερ παραφυάδες εἰσὶ καὶ ἀποβλαστηματα. Ἀλλ' οἱ μεν ὄτως.

§. β'. Οἱ δὲ τετοις, καίτοι μὴ πάντῃ ἐξω τὲ πιθανὲ λεγομένοις, ὃ πάντυ ἀξιῶσι προσίθεσθαι, ὅτι δὴ πέρα τὲ δεοντος, φασὶ, το τῆς Φιλοσοφίας χρῆμα απαρχαίζεται. Το μεν γὰρ Ἄνδρας προφητικὰς ἐκείνας γεγονέναι, καὶ θείας τινος μοίρας ηξιῶσθαι νομίζειν, εἰκός τε καὶ δίκαιον. Καὶ μάλιστα τὸν Γενάρχην, ὃς οἷα Κεφαλὴ τις, καὶ πατὴρ, καὶ Καθηγεμων τοῖς ἐξ αυτὲ ἐμελλεν εσεσθαι. Οὕτω δὲτοι Φιλοσοφῆσαι καὶ αυτὰς

(1) Γενεσ. Κεφ. β'.

(2) „Ὁ Ἀρ[illegible] Ἄσραν, „καὶ πᾶσιν αυτοῖς ονόματα καλῶν „Ψαλμ. ρμζ'. (ονοματα, γνωσις.) „Τετέσι διαφορας, καὶ την τάτων θέ„σιν τε διαταξιν, καὶ την προς ἄλ„ληλα σχέσιν. Ου γὰρ ονόματι κε[illegible] ὁ Θεος τὰς ἀστέρας καλεῖ, „[illegible] ταῦτα, καὶ λογῳ ἐσεμή„μένα. Σκίθ. ἐν λέξ.

(3) Σοφίαν τε γὰρ οἱ απο Σήθ „την περὶ τα ὑράνια καὶ την τάτων „διακόσμησιν επενόησαν· ὑπὲρ ὧν τε „μὴ διαφυγειν τὰς ανθρώπας τα εὐ„ρημένα, [illegible] πρὶν εἰς γνῶσιν ἐλθεῖν „φθαρηναι, προειποῦσι κόσμου „Ἀδαμ τῶν ὅλων [illegible], τὸν μὲν „κατ' ὄχυν πυρος, τὸν ἕτερον δὲ κα„τὰ πλῆθος καὶ βίαν ὑδατος, στήλας „δυο ποιησαμενοι, την μεν ἐκ πλίνθε, „την δ' ἑτέραν ἐκ λίθων, ἀμφοτέρας „ἐνεγραψαν τα ευρισκόμενα, ἵνα καὶ τῆς „πλινθίνης ἀφανισθείσης ὑπο της ἐπομ„βρίας, ἡ λιθινη μένουσα παρεχῃ μα„θεῖν τοῖς ανθρώποις τα ἐγγεγραμμέ„να δηλώσα ... Μένα δ' ἀχρι τὲ δευρο κατα την Συριαδα. Ἰωσηπ. Ἀρχαιολ. λογ. Α. Κ. γ.

τες ἡγεῖσθαι, οἷον ἐκ πυκνῆς μὲν μελέτης καὶ συγγυμνάσιας, καὶ συνασκήσεως, ἐξ ἀμφιλαφὲς δὲ πείρας τε καὶ παρατηρήσεως, διὰ δὲ μακρᾶς καὶ χρονοτενεστέρας πολλάκις ἐφοδε Συλλογισμῶν, τὰς κρυφιωτέρας λόγες τῶν ὄντων καὶ γινομένων θηρασαθαι, τέτο δὲ ἑκόντες ἂν ἄνπστε ὁμολογήσειν αὐτοὶ φασιν (1). Ἐνθεντοι καὶ τὰς θρυλλεμένας σήλας, ὡς λῆρον ἄντικρυ καταγελῶσι τῶ Ἀρχαιολόγῳ εἰσαγοντες, ὃν ἴσασιν ἄλλως φιλογενῆ ἐκτόπως τυγχάνοντα, καὶ τῳ οἰκείῳ αὐτὲ Ἔθνει τὰ πρεσβεῖα ἐκ παντος τρόπε περιποιησαι ἀγωνιζόμενον, (2). Καὶ τῳ Σηθῳ ὄτῳ, τὰς τῳ Σώθῳ τυχον, ἤτισι δοκει (3), τῳ Αἰγυπτίῳ ἐποφειλομένας Στήλας ἀφοσιωμένον. Ἐφ οἷς, καὶ τὸ ἀχὶ καθάπαξ, κατὰ βραχυ δὲ, καὶ κατὰ μίαν, τοῖς πρὸ τε Κατακλυσμῦ Πατράσιν ἐπινοηθῆναι τὰς τέχνας. Καὶ ἐδὲ πάσας, ἐδὲ τὰς περιττὰς, τὰς δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων, ἄλλε ἄλλῳ προχειρισαμένε τῳ βίῳ, καὶ ἐπιτηδεύσαντος, τῆ ἐξ ἐπιδόσεως, καὶ διὰ βαθμῶν, οἷα καὶ τ ἄλλα, καὶ τῇ Φιλοσοφίαν αὐτῇ προελθεῖν εἰς μέγεθος, καὶ ἀκμάσαι, μέγιστον τεκμήριον κρίνεται.

§ γ. Ἀλλὰ γὰρ ἡ δυχερὲς ἴσως τῇ περὶ τέτε ζήσαι διαφωνίαν, τὸ μέσον κανταῦθα προελομένες, καὶ τῶν δοξασμάτων ἑκατέρᾳ τῇ ἀμετρίαν ἐξίσε φευγοντας. Ἐπειδὴ γὰρ Φιλοσοφίαν κυρίως μὲν καὶ ἰδιαίτατα καλεῖν εἰώθαμεν τῶν ἐπιστημῶν τὸ ὁλικὸν καὶ τέλεον σύστημα, τῶν λόγοις τε καὶ ἀποδείξεσιν ἀκριβέσι, καὶ ἀδιαπτωτοις συνιζομένων, καταχρησικωτερον δὲ καὶ τῇ τῆ ἀληθες ἕφεσιν, τῇ ἧκισα μὲν πεφυκεῖαν ἀργεῖν, εἰς δὲ θήραν τῆ ἀγνοεμένε διηνεκῶς ἀνατεινομένην· (ὧν ἡ μὲν τελεωτέρα τις, εἴ ἔτω θέμις εἰπεῖν, καὶ ἠδὴ ἱκανως ἄνευη συγκεκροτημένη Φιλοσοφία, ἡ δὲ ἀτελεσίερα, καὶ ὡς ἄντις φαιη ἐν τῳ γίνεσθαι)· Τῇ μὲν καθ' ἡμᾶς ταυτῇ Συστηματικῇ Φιλοσοφίαν καὶ πληρεσέραν, τῇ ἁπλέτοις ἱδρῶσι τε καὶ καμάτοις, καὶ ὑπο πολλῶν, καὶ διὰ πολλῆ τέως τῆ χρόνε καὶ μόλις ποτὲ συναυξηθεῖσαν τῳ βίῳ καὶ συνακμάσασαν, τοῖς πρωτοις τῶν ἀνθρωπων ἀπονέμειν παραιτησόμεθα· τῇ δὲ ἐκ ῥοπῆς ἐμφυτε μὲν ἅπασι, δρασηρίᾳ δὲ καὶ ἐνεργῆ τοῖς τῇ διά-

(1) Περὶ τῆς τῶν βαρβάρων φιλοσοφίας Κεφ. β'. §. γ'.

(2) Αὐτ. αὐτ.

(3) Φαβρίκ. ἐν Κώδ. ψευδεπιγρ. τῆς παλ. Διαθήκ. Τόμ. Α'. Σελ. 160. κβ'.

νοιαν οξυτέρους πρὸς ερεύναν τε καὶ κατανόησιν τῶν ὄντων παιδιώτε καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὴν Φιλοσοφίαν ἐν ὠδῖσιν ὖσαν ψυχῆς, ἢ τὸ πλέον ἐν ἀπεργάσεις ἔτι γαλαξίν, ἐξ' αὐτῆς τῆς ἀρχαιοτάτης παμπαν ἀποστερήσομεν. Μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ τῷ μέτρῳ τῇ ἐρευνῇ ταύτῃ ἐκείνης διενεγκεῖν ἀξιώσομεν, ὅσῳ καὶ Φύσεως ἀκμῇ, καὶ περιουσίᾳ Φρενῶν, καὶ τῇ διὰ τὸ μακρόβιον πολυπειρίᾳ τε καὶ ἀμφιλαφεῖ πείρᾳ. προθυμοτέρους γενέσθαι εἰκὸς, καὶ τάχα δὲ καὶ εὐτοχωτέρους τῶν ὑστέρων εἰς ἀληθείας ἀνευρεσιν. Ὀργᾷ γάρπως τὸ ὀξὺ καὶ Φρενῆρες πρὸς ἐπιστήμας· Καὶ τοῦτο βέλεσθαί μοι δοκεῖ καὶ ὁ μῦθος, τῶν νεῶν τὰς τέχνας εἰσαγῶν ὁμοχρόνους παρ' ἡμῖν καὶ ὁμηλικίας, ἐν οἷς πλάττει·

„Πάσας τέχνας βροτοῖσιν ἐκ Προμηθέως,„
Ὅστις
„Σφᾶς νηπίους ὄντας τὸ πρὶν,
„Ἔννους ἔθηκε, καὶ Φρενῶν ἐπῄσθετο (1).

§. δ'. Ἀνάγει τοίνυν ἐπὶ τὰς τῆς Γενέσεως κατάρξαντας τὰ τῆς Φιλοσοφίας Προοίμια, ὁ Φύσει ἅπασιν ἀνθρώποις ἐγκείμενος εἰς τὸ Φιλοσοφεῖν ἔρως. Τὸ γὰρ Φίλαυτον ἐμΦυτον. Δι' ἐκεῖνο δὲ. πᾶς τις δίκει τὸ εὐδαίμον. Εὐδαιμονία δὲ ἀνθρώπῳ καὶ μάλα προσήκεται, τὸ, πλέον ἢ τ' ἄλλα, διαΦέρειν τῶν εἰδήσεσι· „Διὸ καὶ τὸ ἐκπαγλον τῆς εἰδέναι Φύσει ὀρέγεσθαι,„ ὅτω πως ἐκ τῶν πρότερων, (τοῦτεστιν ἐκ τῆς αἰτίας) ὀρθῶς αἰ συναπτοιτο, ὅπερ ἐκ τῆς τῶν αἰσθητῶν ἀγαπήσεως,„ Ἀριστοτέλης (2) ὑστερολογῶν ἐτεκμαίρετο. Εἰ γὰρ ὅτως ἐΦέσεως πεΦυκὸς ἐγένετο ἀεὶ τὸ ἀνθρώπειον, εὐδήλον ὡς ἀνέκαθεν εὐθὺς τῆς ΣοΦίας τῷ ποθῷ ἑαλώ· Καὶ τῶν πολλῶν, εἴ ὁπῃ ἥττον ἀνθρωπίνως τῆς τιμιωτάτης, καὶ θειοτάτης παρημέλησαν χρήματος, εἰκὸς καὶ κεμμάτι ἐν μέρει ἀΦορισθῆναι, οἷς ὁ τῆς γνώσεως πλοῦτος πρὸ παντὸς ἄλλου τετίμηται (3).

§. ε'. Πείθει δὲ τοῦτο αὐτὸ, καὶ ἡ ὃκ ἔστιν ὅτω μὴ ἐνορωμένη πολυπραγμοσύνη, καθ' ἣν περὶ τὰ ἀδηλότερα, καὶ ὡς τὰ αἴτια ὡς πορρωτάτω αἰσθήσεως ἱδρυται ἐπέχων ὁ Νοῦς καὶ σφαδάζων,

(1) Αἰσχύλ. Προμηθ. Δεσμωτ. „ἂν ἐΦιλοσόΦησαν, ὅτι διὰ
(2) Ἀριστ. Α. ΜεταΦυσ. Κ. α. „τὸ εἰδέναι τὸ ποθεῖν εἰκόνων. Αὐτ
(3) „Εἰ διὰ τὸ Φεύγειν τὴν ἀγνοι- „ΚεΦ. β'.

δάζων, ἐ πρὶν ἐφηρεμεῖ τοῖς φαινομένοις, ἢ τούτων τὰς λόγους ἐκπαιδευθείη „ Ὑπὸ γὰρ ὁ τῆς αἰτίας ἐπιλείπει λόγος, ἐκεῖ„θεν ἄρχεται τὸ ἀπορεῖν, τοῦτ᾽ ἐστὶ τὸ Φιλοσοφεῖν „(1). Οὐρανῶν ἓν καὶ τῶν ἐν ἐκείνοις φώτων ἀριθμὸν, καὶ μέγεθος, καὶ θέσιν, καὶ κίνησιν· Στοιχείωντε αντιφυίας ἅμα καὶ συμφυΐας, εἰς φθορὰν ὑπεργάσας καὶ γένεσιν· Μίκτωντε τῶν ἐξ ἐκείνων φύσεις τε καὶ δυνάμεις, καὶ χρήσεις, καὶ ὠφελείας, καὶ ὅλως τὸν ἐν τῷ παντὶ, καὶ ἐφ᾽ ἑκάτερα μέρει κόσμον θεασαμένης, εἰκὸς ἦν ἀγαμένας τε καὶ τεθηπότας τὰς Ἀρχαιοτάτας ἐκείνας ἐπαπορῆσαι τῇ θεᾷ· Πολλὰς δ᾽ ἐξ αὐτῶν ὠρμημένας ἐξ ἀπορίας δικαιοτάτης, καὶ ἐπὶ τίνα ἐρεύναν ἐπιτραφῆναι τῶν ἀγνοουμένων (2) Τῶν τε μᾶλλον πρεπτῶν ἐγκρατεῖς σφθέντας, ἐιτεῦθεν κἀπὶ τὰ ἐνδότερα χωρῆσαι, καὶ ἀφορμὴν ὅτω τοῖς ὑστερον θεωρίας ἃ φαύλιν καταλιπεῖν καὶ μαθήσεως. Ὁδὸς γέτοι ἀεὶ τὸ ἀπορεῖν, καὶ ἐπὶ τὴν ἀπορίαν παρόρμησις ἐδοξέτε καὶ λέλεκται.

§ ς'. Διαμιλᾶται τοίνυν ὅτω νοουμένη ἡ Φιλοσοφία τῷ ἀνθρωπίνῳ ἐπ᾽ ἀρχαιότητι, ὡδε πάνυ ὑστερογενὴς εἶναι βάλεται. Καὶ εἰκότα δήπου ἐν οἷς εἰκοσι Διογένης ἐτόπαζεν ὁ Λαέρτιος, ἐν οἷς φησὶν, ὅτι „ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων, μὴ ὅτιγε Φιλοσοφία, ἀλλ„λὰ καὶ γένος ἀνθρώπων ἦρξε. (3).„ Τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὰ γένεσ καὶ τῆς Φιλοσοφίας ἔλκειν βάλεσθαι τὰ προσίμια, ἄλογως ἔσιν ἀποφαινομένη, μὴ παρὰ πολὺ ἐν ἀνθρώποις ἀργῆσαι τίνι περὶ τὰ μαθήματα ἐφεσιν· ἅμα δὲ ὑφεσωτας τῷ λόγῳ χρησαθαι εἰς πορισμὸν γνώσεως, συνεωσμένης εἰς τοῦτο δηλονότι ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Φύσεως, καὶ ὁρμῇ τῇ πρὸς Δαιμονίαν, καὶ τῇ ἐν τῷ ἀπορεῖν ἐκπλήξει κινηθέντας, ἐμφυτοις ὡς μυοψι. Τὸ δὲ τὰς ἀπαρχὰς καὶ αὐτῆς τῆς Φύσεως, μὴ ὅτιγε τῆς παιδείας μόνης, ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων δρίπεσθαι ἐπιχειρειν, ἀνδρὸς ἐσὶν ἐπιεικὼς φιλογενὲς ἐν τόπως καὶ φιλοπάτριδος.

(1) Πλουταρχ. Συμποσιακ. Βιβ. Ε. Προβλ. ζ'.

(2) „Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄν„θρωποι, καὶ νῦν, καὶ τὸ πρῶτον ἠ„ξαντο φιλοσοφεῖν. Ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ „προχειρα τῶν ἀπορων θαυμάσαντες, „εἶτα κατὰ μικρὸν ἄτω προϊόντες, καὶ „περὶ τῶν μειζόνων ἄτω διαπορήσαντες· „οἷον περὶ τῶν τῆς Σελήνης παθημά„των, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἥλιον, καὶ „ἄστρα, καὶ περὶ τῆς τε παντὸς γενέ„σεως, κτ'. Ἀριστοτ. Μεταφυσ. Μείζον. Α'. Κεφ. β'.

(3) Ἐν τῷ Προιμ. Εἰς τοὺς βίους.

τριδος. Κινδυνεύει δὲ λαθεῖν αὐτον τὰ βαρβάρων κατορθώματα, ὅπερ ἐκεῖνος ἐπιμέμφεται Ἀριστοτέλει, καὶ Σωτίωνι, καὶ Ξάνθῳ τῷ Λυδῷ, καὶ ἄλλοις, „λανθάνειν (εἰπων) τὰ Ἑλλήνων κατορθώματα τοῖς βαρβάροις προσαπτοντες„. (1) Ἄλλοθεν γαρ καὶ μαλα καταφανές ἐστι, πολὺ τῶν Ἑλλήνων δυνεγκεῖν ἐπ᾽ ἀρχαιότητι Γένη βαρβάρων, καὶ ταῦτα τέχνας ἐνευδοκιμήσαι, καὶ λογοις. Οἷον Ἀσσυρίους τε τους πάλαι, καὶ Χαλδαίους, περιπυστος περὶ τὴν Ἀστρονομίαν γεγονέναι, δεξιῶς αὐτοῖς ἐχουσης εἰς τοῦτο τῆς χωρας, ὡς ἐπιπέδου τε ὄντος, καὶ ἐξ ἀνεφέλου τε καὶ διαθρου τε περιέχοντος, ἀκωλυτον τὴν θεαντὸν τῶν οὐρανίων διακόσμου παρεχομένης. Ἀπο δὲ τούτων παιδευθέντας, καὶ τῷ ἴσῳ ζήλῳ διεγηγερμένους μηδὲν χείρους ἐπὶ σοφίᾳ ὀφθῆναι τους Αἰγυπτίους· Τούτους γαρ ονομαστοτατους γενομένους περὶ τὰ μαθήματα, καὶ τὰς τέχνας οἱ παντες θρυλλοῦσι, τὰ μὲν παρα τῶν Χαλδαίων δι᾽ Ἀβραάμου (ὡς τῷ Ἰωσήπῳ Ἰσόρηται (2), συνοικειωθέντας, καὶ τον Ἀβραάμου ἔπειτα απογονον Μωσῆν συνοικειωσαντας, ὡς Φίλωνι διηγεμένῳ (3) προσίθενται καὶ τῶν παρ ἡμῖν Πατέρων οἱ ἀρχαιοτατοι (4). Τὰ δὲ καὶ παρ ἑαυτῶν, ἀνθρωπους τὰ πλεῖστα, ὅπερ οἱ τῶν Ἑλλήνων ἀριστοι αὐτοῖς ἐπιμαρτυροῦσιν (5). Οὐ γαρ μήποτε Αἰγυπτίους τῆς κατα τὴν Γεωμετρίαν Ἐπιστήμης τῇ εὑρεσιν, ὑδεὶς ἀφαιρήσεται χρόνος. Οὐ μόνον γαρ τοῖς παρ αὐτοῖς Ἱερευσι τὸ κατα Σχολὴν τὸν βίον διάγειν εἰς εὑρεσιν τῶν Μαθημα

(1) Αυτ. αὐτ.

(2) „Διῆρε γὰρ πρὸς αὐτὰς (τὰς Αἰ„γυπτίας Ἀθηναίους) τῆστε ἀφθονίας „τῆς ἐκείνων μεθεξων, καὶ τῶν Ἱερέ„ων ἀκροατης ἐσόμενος ... Φοκωθὴς δὲ „ὁ βασιλεὺς, (ὁ τῶν Νεχαὼς λεγόμε„νος) δωρεῖται τε αυτον πολλοῖς χρη„μασι, καὶ συνεῖναι Αἰγυπτίων τοῖς „λογιωτάτοις ἐπιτρέπει ... οἷς τὴν τε „Ἀριθμητικην (Ἀβοαάμης) χαρίζε„ται, καὶ τα περὶ Ἀστρονομίαν παρα„δίδωσι. Πρὸ γὰρ της Ἀβρααμ „παρουσίας εἰς Αἴγυπτον, οἱ Αἰγύπτιοι „τέτων ἠχου ἀμαθεῖς. Ἐκ Χαλδαίων „γὰρ ταυτα ἐπεφοίτησεν εἰς Αἴγυπτον, „ὅθεν ἀνηλθε καὶ εἰς τους Ἕλληνας. Ἰω„σηπ. περὶ Ἰουδαικ. Ἀρχαιολ. Λογ. Α. „Κ. Θ.

(3) Φίλων ὁ Ἰουδ. ἐν τῷ περὶ Ἀβρααμ. Σελ. 360.

(4) Αὐτ. περὶ βίου Μωσεως Σελ. 604. Κλήμ. Ἀλεξ. Στρωμ. Βιβλ. Α'. Ἰωσηπ. Φιλόσοφ. καὶ Μαοτ. Ζητημ. κε. πρὸς τὰς ὀρθοδ. Ὠριγέν. κατὰ Κέλσου Βιβ. Α'.

(5) Πλατων ἐν Φαίδρῳ. Καὶ Στράβ. Βιβλ. ις'. καὶ ιζ'. Καὶ Ἀχιλ. Τατ. εἰς τὰ Ἀράτου Φαινόμ. Καὶ Ἰαμβλ. εἰς βίον Πυθαγόρ.

ματικῶν τεχνῶν συνεβάλετο (1). Ἀλλα καὶ Ἀναγκη γαρ αὐτὸς ἐνήγενεις το Γεωμετρειν κατεπειγουσα, ἵν' ὁμαρως διακρινειν ἐχοιεν, τὰς τῶν ἀγρῶν αὐτοῖς συγχεομένας ὁρους, ὑπο της ἐτησίας τῶ ποταμῶ ἐπικλυσεως (2), Γεγονε δε ἄρα καὶ το της ἀνάγκης πολλῶν εὑρέσεως ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν αφορμη. Καὶ τὰτ ἐπέσαι πρὸς τοῖς λοιποῖς ἐπιλογιζηναι, της ἀρχαιοτητος ἐκείνων ἐκ ολιγωρητέον τεκμηριον.

§. ζ'. Πολλῶν ἐν καὶ ἀξιολογων Ἀνδρῶν τοῖς Βαρβάροις ἀνατιθεμένων τὴν Φιλοσοφίας ἀνάὑρεσιν, ὠφειλε δηπε, ἤτοι ὧν εἰς μέσον παρηγαγεν αἰδεσθηναι τας πίσεις, ἢ δι' ἃς αιτίας ἅλόγως ἀνατρέψαι την δόξαν ἐπειρᾶτο, παραθέσθαι ἡμῖν ὁ Λαέρτιος. Τῶ δὲ ὁ Θρᾴξ Ορφεὺς, ὡς ἀρα παν ἀνθρωπειον πάθος τοῖς Θεοῖς ἀφειδησας προσρίψαι, καὶ διὰ τὰτο ἐνδίκως ὑπο γυναικῶν ἀπολεθεὶς κατὰ τὰς μύθας, ἢ ἅλως κερασυνα-θεὶς κατὰ το Επιτυμβιον,

„Ὃν κτάνεν ὑψιμέδων Ζευς ψολοεντι κεραυνῶ.

ἐκ ἀξιος ὠφθη τῶ Φιλοσόφε ονόματος· Καὶ της κατὰ τὴν Φιλοσοφίαν ἀρχαιότητος διὰ τον ηχρολογηκοτα Φιλόσοφον, τὸ Θρακῶν γένος ἐκπέπτωκε, της ἐνος ἀδικίας ἕλε παραπολαύσαντος τῶ Ἔθνες. Ἀλλα καὶ „το ὄνομα αὐτὸ τὴν βάρβαρον „ἀπέσραπται προσηγορίαν,„ φησὶν ἐκεῖνος (3), τοῖς λεξιδίοις προσπατταλδῶν τα πράγματα, καὶ μη τάτων τὰς φωνὰς, ὡς ἐοικεν, ἡγέμενος ὑπηρέτιδας. Καίτοι „ἐχὶ τὰ ὀνόματα πί-„σις των πραγμάτων εἰσὶ, τὰ δὲ πράγματα των ονομάτων (4). Ὑπερ γαρ δὴ των Βαρβάρων, Ανάχαρσις Σκυθης ων, καὶ τῶ Εθνει βάρβαρος, ἀρκέντως ἀπολελόγηται. „Ἕλλη ες σοφοὶ „Ανδρες, ἐδένγε σοφωτεροι Βαρβάρων. Το γαρ ἐπίσασθαι κα-„λὸν εἰδέναι ἐκ ἀφείλοντο Θεοὶ Βαρβάρων (5).

§. η. Δίκαιον ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις των Εθνων μη παντε-λῆ προσονειδίζειν ἄγνοιαν των πραγμάτων, ἀλλ' ἐκ ἀλόγως πολλοῖς πειθομένες προσμαρτυρᾶσιν, ἀπονέμειν μὲν καὶ αὐτοῖς τὴν περὶ τα καλὰ των παισευμάτων φιλοτιμίαν, συντίθεσθαι

(1) „Διο περὶ Αἴγυπτον „Μαθη-„ματικαὶ πρῶτον τέχναι συνέστησαν· „ἐν γαρ ηφείθη σχολαζειν το των „Ιερέων Εθνος. Αριστ. Μεταφ. μείζ. Α'. Κεφ. κ.

(2) Ἡρόδοτ. Βιβ. β'. Διόδωρ. ὁ Σικελιώτ. Βιβ. Α'.

(3) Λαέρτ. ἐν τῶ Προοιμ. των βίων.

(4) Δίων. ὁ Χρυσόστ. πρὸς Νικομηδ.

(5) Ἀνάχαρσις ἐκτὸς Σόλωνι.

παρὰ μὲν Πέρσαις γεγενῆσθαι τοὺς Μάγους, Ἄνδρας παιδείας ἐπιμελεμένους, παρὰ δὲ Βαβυλωνίοις, καὶ Ἀσσυρίοις τοὺς Χαλδαίους, ἀφ' ὧν καὶ ὅλον ἑπειτα γένος τῇ προσηγορίαν διεσεμνύνετο. Ἔξηστε ἀπὸ τούτων τοὺς παρ' Ἑβραίοις Ραββὶ ωνόμασθαι. Καὶ Βραχμάνας δέ τινας γενέσθαι παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, οἵ Γυμνοσοφισταὶ ὕστερον ἐξελληνιζόμενοι κληθῆναι. Παρὰ τε Κελτοῖς, καὶ Γαλάταις τοὺς καλουμένους Δρυΐδας τε καὶ Σεμνοθέους. Καὶ παρ' Αἰγυπτίοις τοὺς Ἱεροφάντας. Καὶ Φοινίκων δὲ Γένει ἐχ ἥττον Ἐπίσημα παλαι. παραπλησίως κομμα συστῆναι τῇ μαθήσει ἐκδοτον ἀφ' ὧν Γένος Ἑλλήνων ἐκ ὀλίγα εἰς ἔθησιν ἀπὸ ἐγκατο. Ἔξηστε ἀπὸ Ἑλλήνων τὸ Ῥωμαίων ἄρξασθαι φιλοσοφεῖν. Ὡς οὕτω τῶν φιλοσοφίαν τὰ ἐπισημότερα τῶν Ἐθνῶν εἶσιν ἐκπεριελθοῦσαν, καὶ ἄλλη ἄλλοτε καὶ παρ' ἄλλοις χρησαμένην τύχῃ, ἐπ' αὐτὸν δὴ τελευταῖον καθ' ἡμᾶς ἀρθῆναι τὸν κολοφῶνα, παρὰ τοῖς δυκλεεστάτοις τῶν νῦν εἰκότων τῇ Εὐρωπίῳ ἀνθρώποις, ἐφ' ὃν ἅπασι, καὶ παρ' ὑμῖσι πρότερον. Παρὴν ἂν Πέρσαις καὶ Χαλδαίοις αὐχεῖν ἐπὶ Ζωροάστρῳ· Λίβυσι δ' ἐπὶ Ἄτλαντι· Αἰγυπτίοις δὲ ἐπὶ Ἡφαίστῳ τῷ Νείλῳ γεγονότι ὑῷ, καὶ Ἑρμῇ τῷ Τρισμεγίστῳ. Καὶ Φοινίκων μὲν Γένος Ὤχον (1) πρεβάλλετο εἰς σεμνότητα, Θρακῶν δὲ, Ζάμολξιν. Καὶ Σκυθαι Ἀναχαρσιν· Καὶ Σινῶν δὲ, ἡ Σηρῶν Ἔθνη τῶν Ἀνατολικωτάτων, ἐπὶ Κομφικίῳ ἐς γε καὶ ἤδη ἀγαλλονται, ὃν συγχρονον γεγονότα τῷ Πυθαγόρᾳ (2) ὡς Κερυφαῖον τῆς παρ' αὐτοῖς σοφίας, καὶ μέχρι τε νῦν ἐξυμνεῖσι, καὶ τιμαῖς θειοτέραις γεραίρεσιν.

§ θ'. Ἦγε μὴν Ἕλλας τοσάτες ἤνεγκε τοὺς ἐπὶ Φρενῶν ὀξύτητι, καὶ φύσεως ἀξιαγάστῳ τάχει τῶν πολλῶν διοίσαντας, ὡς ἐπὶ τὴ δυκλεία, τῶν ανα πᾶσαν τὴν γῆν ἐθνῶν (Νεμέσεως δὲ μὴ βάλῃ βέλος ἄλλο, ἔτι καὶ λείπεται) φέρειν τὰ πρῶτα, καὶ μητρὶ καὶ τροφὸς ἅπασιν τῆς ἐν τοῖς λογοις δυνάμεως, παντοίας ἐπισήμης ἰδέαν, πασης δὲ τέχνης διελθοῦσα τε ἐπιμελῶς, καὶ περαγαγοῦσα δαιμονίως. Ἃ γὰρ ἐξ Ἐθνῶν τῶν ἀρχαιοτέρων

(1) Ὃν Ὤχον Ἀαέρτιος ἐν Περσικ. καὶ Σκίδ. ἐν Λεξ. καλησι, Μῶχον παρα Στρεβωνι, καὶ Ἰωσηπω, καὶ Σέξτῳ τῷ Ἐμπειρικῳ, καὶ ἄλλοις, ἄν ἐυροις ονομαζομενον. Παυσανιας δὲ καὶ Μόχος καλεται, καὶ πρωτος ατομολογῆσαι λέγεται.

(2) Γεννηθεὶς ἰσορεῖται Κομφικιος. Ἐτ. προ Χριστ. Φνά. τελευτήσας δὲ Ἐ. τος ἄγων ογ'. Ὁ δὲ τε Πυθαγόρε χρόνος ἀδηλότερος.

ρων παρελαβον Ἕλληνες, ἀκριβῶ περιβωσαν, καὶ τὰ τυχοντα μεγαλα ανεδειξαν· οπσα τε ἐδε ἀναρ τοῖς προ αυτῶν ἐπῆλθε Φανταθηναι, οξέως τε καὶ ἰσχυρως συνεωρακασι, περι τε τα πρωτα ἐσπουδακότες, καὶ τουτοις συγκαταμαξάσαντες τα νεωτερα· τοσουτω δη των Φιλεπισημονων Ἑλλήνων διενεγκοντες, ὁσω πλέον ἐκεῖνα τῶν ἄλλων ἐχε, παρ οἷς, οὐκ ἐδέποτε λογος τε θειοτάτε της Σοφίας υπηρξε χρηματος. Ἐφ ὡ γαρ τα ἄλλα παρελθεῖν, καν τουτο της ἐν Ἕλλησι, καὶ τοῖς ἐπὶ Σοφία μεγα βρεθυομένοις Αἰγυπτίοις (παρ οἷς Ἕλλήνες παῖδες ἦσαν (1), διαφορᾶς δεῖγμα ἀναπεχρησεν, ὁτι καὶ Διδασκάλοις ἐκείνοις χρησάμενοι, αὐτοὶ ὅμως το ἐνδέον της Διδασκαλίας ανεπλήρων, καὶ τον κολοφωνα προσεπετίθεντο. Πυθαγορας μεν γαρ, κατα πόθον μαθησεως, καθαπε καὶ συχνοι ἄλλοι (2) εις Αἴγυπτον κατῆρε· Καὶ Θαλῆς δὲ παρ Αἰγυπτίοις ωσαυτως φοιτησας Γεωμετρειν ἐδιδάσκετο· Ἀλλ ο μεν ἐξευρε τίνα ὑποτεινασαν τε ἐν τριγωνοις ορθογωνίε, ἴσα δυίαθαι ταῖς περιεχέσαις τίνι ορθίνι γωνίαν πλάραις, καὶ Ἑκατόμβοιν ἐθυσεν ἐπὶ τω ευρηματι, ως δηλοῖ καὶ τ' ἐπίγραμμα:

„ Ηνίκα Πυθαγορης το περικλεὲς ευρατο γραμμα,
„ Κεῖν ἐφ' ὁτω κλεινίνι ἤγαγε Βαθυσίνι (3).

Ὁ δὲ Θαλῆς πρωτος καταγράψαι λέγεται κυκλε το τριγωνον, καὶ θυσαι βὸν (4). Το γὸν ἐκ τουτων συμβαῖνον ράδιον συνιδειν· Ἤτοι γαρ ἀλλοτρίας δοξης αυτες φῶρας υπολαπτέον, τὰ τῶν ἄλλων σφίσιν αναθεμένες ἐπινοήματα (ὁ περὶ τηλικουτων Ἀνδρων ἀθέμις υπονοειν), ἡ μη μέγα τι προ τῶν Ἑλλίνων ἐπιδεδωκέναι τὰ τῶν μαθημάτων ἡγητέον παρ Αἰγυπτίοις, οπότε τῶν Στοιχειωδεσάτων τουτων ἀπείρως ἐιχον, ἐφ' οἷς ως θεμελίοις ἐποικοδομεῖται τὰ κράτιστα της Μαθησεως.

§. 1. Ἑλλήνων μὲν ἐν ἀρχαιότατοι ἐπὶ Σοφία γεραίρονται, παρα μὲν Αθηναίοις, Μισσαῖος ὁ Ευμόλπε, ἀφ ε καὶ οἱ Ευμολπί-

(1) Πλατων ἐν Τιμαίω, ἔτω τον Αἰγυπτιον ἱερογραφην εισάγει λέγοντα. „ Ω Σολων Σολων, Ἕλληνες ὑμεις αει „ παῖδες ἐστέ. Γέρων δὲ Ἕλλην οὐδεις· „ ου γαρ ἔχετε μάθημα χρόνω πολιόν.

(2) Μαρτυροῦσι δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων οἱ Σοφωτατοι, Σολων, Θαλῆς, Πλάτων, [illegible], Πυθαγορας (ως δ' ἔνιοι φασι, καὶ Λυκοῦργος) εις Αἴγυπτον αφικομενοι, καὶ συγγενόμενοι τοις ἱερεῦσι. Πλυτ. περὶ Ἰσιδ. καὶ Οσίριδος.

(3) Παρὰ Λαερτ. εις βίον Πυθαγ.

(4) Αυτ. εις βίον Θαλῆ.

δαι ἐπώνυμον· παρὰ δὲ Θηβαίοις τοῖς ὁμόρεις, Λῖνος ὁ Ἑρμῆ, καὶ Μέσης Οὐρανίας, οἱ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ἀκμάσαντες· Ἐκ τούτων Ἡρακλῆς, καὶ Ὀρφεὺς ὁ Πατὴρ τῆς ποιήσεως. Ἐπὶ τούτοις Ὅμηρος, καὶ Ἡσίοδος, ἔτη γεγονότες ἑκατὸν περίπου πρὸ τῆς τῶν Ὀλυμπιάδων καταμετρήσεως. Ἐς δ' ἐπ' ἐκεῖνο τὸ χρόνου ἐμμέτρως ἡ φιλοσοφία ἐφθέγγετο, καὶ τοῖσγε μυθοις, ὡς παραπεπασμασι σκεπομένη, τοῖς πλείοσιν ἀπέκειτο κάλλος ἄποπτον καὶ ἀπρόσιτον.

§. ια'. Περὶ δὲ τὴν ν'. Ὀλυμπιάδα, Φορὰν Ἀνδρῶν τὰν ἐπὶ Σοφίᾳ θαυμαζομένων, κατ' ἐκκληρίαν τῆς Ἑλλάδος, ὁ τότε ἤνεγκε χρόνος· Κατ' ἐκεῖνο γὰρ ὁ Ἱερὸς τῆς ἑπταδικῆς τῶν Σοφῶν χορείας συνίστατο ἀριθμός· Καίτοι καὶ ἄτερ παρ' ἄλλοις ἄλλως μετακινέμενος, καὶ παντοίως μεθαρμοζόμενος, ὡς ἰδεῖν ἔστι παρὰ Λαερτίῳ (1), παρ ᾧ καταγραφὴ φέρεται ἡ πρὸ τῶν ἄλλων ἐγκρινομένη αὐτῇ.

Α'. Θαλῆς Ἰθαγένης Μιλήσιος, ἡ πολιτογραφεὶς κατ' ἄλλας. Φυς μὲν κατὰ τὸ α'. Ἔτος τῆς λε'. Ὀλυμπ. τελευτήσας δὲ ἐπὶ τῆς νη'.

Β'. Σόλων ὁ Ἐξηκεστίδα Σαλαμίνιος, ὁ νομοθετήσας Ἀθηναίοις. ἠκμασε δὲ περὶ τὴν κ'. Ὀλυμπ.

Γ'. Χείλων Δαμαγήτα Λακεδαιμόνιος, Ἔφορος χρηματίσας, κατὰ τὴν νς'. Ὀλυμπ.

Δ'. Πιττακος Υρράδιε Μιτυληναῖος. Ἤκμαζε περὶ τὴν μβ'. Ὀλυμπ.

Ε'. Βίας Τεύταμε ὁ Πριηνεύς.

ς'. Κλεόβουλος Εὐαγόρε Λίνδιος.

Ζ'. Περίανδρος Κυψέλε Κορίνθιος, ὃς ἤκμαζε περὶ τὴν λη'. Ὀλυμπιάδα.

Τούτοις συγκατέταξαν καὶ Ἀνάχαρσιν, ὃν μὲν Γνούρε, ἀδελφὸν δὲ Καδοίδα τοῦ Σκυθῶν βασιλεύοντος, μητρὸς δὲ Ἑλλιννίδος. Καὶ Μύσωνα δὲ Στρυμώνος, τὸ Γένος Χηνέα, ἀπὸ Κώμης Οἰταίκης, ἢ Λακωνικῆς. Καὶ Ἐπιμενίδην τὸν Κρῆτα. Καὶ Λεόφαντον τὸν Ἐφέσιον. Οἱ δὲ καὶ Φερεκύδην τὸν Σύριον, καὶ Πεισίστρατον, καὶ ἄλλους, ὥστε μέχρι τῶν ἑπτὰ ἐπὶ δέκα Ἑρμιππον ἀριθμεῖν. Ἀφ' ὧν καὶ τοὺς ἑπτὰ ἄλλοις ἄλλ-

ἄλλως

(1) [illegible] βίων Θαλ.

ἄλλως ἡρῆσθαι εἰρηται (1). Τοῦτος ἦν σωφρονέστατος, καὶ νομοθετικὸς Ἀνδρας γεγονέναι, μὴ σοφὸς, μηδὲ Φιλοσόφος Δικαιάρχος ὑπέλαβεν (2). Ἀλλὰ γὰρ σοφὸς ὀνομάζεται, εἰμήγε τούτους, τίνας πότ' ἂν ἄλλους δικαιότερον ἀξιώσαιμεν, ὑφ' ὧν καὶ οἶκοι, καὶ πόλεις, καὶ ὅλα Γένη ἐπὶ τὸ κρεῖττον διεκοσμήθησαν. Καίμοιγε εἴ τινα τῶν πάντων ἀφελοιτίτις τὸ τῆς Φιλοσοφίας σεμνὸν, ἀλλὰ Θάλεώτε καὶ Φερεκύδε, ἄδεις ἂν ἔχοι. Πῶς γάρ; ἀφ' ὧν αἱ πᾶσαι Αἱρέσεις τῆς Φιλοσοφίας ἐρρύησαν; Ἀπὸ μὲν γὰρ Θάλεω τοῦ Ἰωνος, ἡ Ἰωνικὴ σιωέστη Αἵρεσις. Ἀπὸ δὲ Πυθαγόρα τοῦ ἀκροασαμένου Φερεκύδε, ἡ Ἰταλικὴ. Ὅτι Πυθαγόρας πλεῖστον κατὰ τὴν Ἰταλίαν διετέλεσε διατρίψας (3). Ἀπὸ δὲ τούτων αἱ ἄλλαι ἔσαι γεγόνασιν ὕστερον, ἂς διεξελθεῖν ἐπιτεμόντας προσήκει, ἀρξαμένους ἀπὸ τῆς Ἰταλιωτίδος.

§. ιβ'. Ταύτης ὡς εἴρηται ἡγήσατο Πυθαγόρας ὁ Σάμιος. Οὗτος Ἀκροατὴς γεγονὼς Φερεκύδε τοῦ Σύρε, εἶτα Ἑρμοδάμαντος ἐν Σάμῳ τῇ πατρίδι· Ἐξῆστε ἐντεῦθεν παράτε Αἰγυπτίους, καὶ Χαλδαίους ἐπιδημήσας, καὶ τούτων πολλὰ μυηθείς· Καὶ σὺν Ἐπιμενίδῃ δὲ εἰς τὸ Ἰδαῖον Ἄντρον τὸ ἐν Κρήτῃ κατελθών. Τέως δὲ ἐπεὶ κατειληφὼς Ἦν τὴν πατρίδα ὑπὸ Πολυκράτους τυραννευμένην, εἰς Κρότωνα τῆς Ἰταλίας (ἡ δὴ Καλαβρία μὲν ἐφ' ἡμῶν ἀκέει, τὸ δὲ πάλαι μεγάλη Ἑλλὰς ἐκαλεῖτο.) ἀπάρας, ἐνταῦθα διὰ χρόνου τὰς φιλοσο-

(1) Διογ. Λαέρτ. ἐν βίοις Θαλήτος.

(2) Αὐτ. αὐτ.

(3) Ὁ μὲν Λαέρτ. ἐν τῷ προοιμ. δύο τῆς φιλοσοφίας ἴσασι γεγονέναι τὰς διαδοχάς. Κλήμ. δὲ ὁ Ἀλεξανδρ. τὴν μὲν ἀπὸ Πυθαγόρα Ἰταλικὴν, καὶ τὴν ἀπὸ Θαλῆ Ἰωνικὴν, προσίθησι καὶ τρίτην τὴν ἀπὸ Ξενοφάνους Ἐλεατικήν. (Στρωμ. Α'.) ὁ δὲ Θεμίστιος τὰς τῶν Φιλοσόφων ἐνστάσεις τριχῆ, ἢ τέτραχα (εἰ γνήσιον τὸ Τετραχα καὶ μὴ ὑποβολιμαῖον, ὥστιτι δοκεῖ) διεσπασμένας ἔσας, ὑπὸ Σωκράτους ἢ Πλάτωνος εἰς ἓν φησὶ συναχθῆναι, κατὰ τὸν ὑπὸ Θησέως τῶν Ἀθηναίων συνοικισμόν. (Θεμίσ. λόγ. ιε'.) Ἔτι δὲ καὶ ἐνόματα τοῖς Αἱρέσεσιν ἐπετέθη, ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντος τῆς Αἱρέσεως. Οἷον Πυθαγορικοὶ, Πλατωνικοὶ· Ἀπὸ τῆς πόλεως, οἷον Κυρηναϊκοὶ, Μεγαρικοὶ· Ἀπὸ τόπου καθ' ὃν αἱ διατριβαὶ, Στωϊκοὶ, Ἀκαδημαϊκοὶ· Ἀπὸ Συμπτώματος, ἢ Συμβεβηκότος, Περιπατητικοὶ· Ἀπὸ διαθέσεως, οἷον Εὐδαιμονικοὶ, Ἡδονικοὶ· Ἀπὸ Σκωμμάτων, οἷον Κυνικοί· Ἀπὸ οἰήσεως, οἷον οἱ Φιλαλήθαι· Ἀπὸ τῆς πραγματείας, οἷον οἱ Φυσικοί. (Ὅρα Λαέρτ. ἐν Προοιμ. Καὶ Σιμπλίκ. Καὶ Ἀμμων. εἰς τας Κατηγορίας.

σόφως ἐποιεῖτο διατριβάς. Τριακοσίοις δέπε περιπλεμενος μαθηταῖς (1), πολλὰς μὲν τῶν ἐπὶ δόξης καὶ δυναστείας προσηγάγετο τῇ Φιλοσοφίᾳ, πολλοὺς δὲ δὶ αὐτῶν ἐλεύθεραστε καὶ αὐτονόμους τῶν Ἰταλιωτίδων κατέστησε πόλεων, καὶ νόμοις σωφρονεστάτοις συνεκρότησε τοῖς σωφρονεστάτοις. Ὁ δὲ δὴ, καὶ πρῶτος ἅτω φέρεται τὴν φιλοσοφίαν μετονομάσας, καὶ ἑαυτὸν φιλόσοφον, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σικυωνίων, ἢ Φλιασίων Τυράννου, τίς εἴη; Ἀμέλειται τῶν Θεῶν τὸ ὑψηλὸν τῆς κατὰ τὴν Σοφίαν προσηγορίας ἐπαισθόμενος (2). Οὗτος ἐγένετο κατὰ τὴν μγ. ἢ μη. ἢ νγ. Ὀλυμπ. κατέλυσε δὲ τὸν βίον, ὡς μέντοι νε, ἐν ἔτει β. τῆς ο. Ὀλυμπ. ὡς δ' ἄλλοι, ἄλλως (3).

§. ιγ'. Διεδέξατο δὲ Πυθαγόραν Ἀριστάρχος ὁ Κροτωνιάτης, ὃν συνακμάσας μὲν ἐκείνῳ, σχολαρχήσας δὲ μετ' ἐκεῖνον ἔτεσιν ἐννέα ἐπὶ τριακοντα. Ἀριστάρχου δὲ διεδέξατο Μνήσαρχος, καὶ Τηλαυγης τῷ Πυθαγόρᾳ υἱέ. Μετὰ δὲ τὸν Τηλαυγῆ προέστη τῆς Αἱρέσεως Βιλαγόρας, ἐφ' οὗ καὶ ἡ Κρότων κατέσκαπται. Μετὰ δὲ Βιλαγόραν Τυδαῖς, ἢ Γορτυδαῖς ὁ Κροτωνιάτης, ὃς ἐπὶ τῇ συμφορᾷ ἐπιβιῶναι ἀνεχόμενος τὴν πατρίδι, τὸ ζῆν κατέστρεψεν. Οὐ πάνυ οἶμαι ἐμφιλοσόφως διανοηθεὶς, οὐδὲ διατεθεὶς. Τῷ γὰρ σοφῷ πᾶσα μὲν ἡ Γῆ πατρὶς, πόλις δ' ὁ Κόσμος. Χρόνῳ δὲ διαλιπόσης ὀλίγον πάνυ συχνὸν τῆς σχολαρχίας, ἀνεδέξατο τὴν ἐπιμέλειαν Ἀρεσᾶς ὁ Λάκωνικός. Ὄγδοος δὲ τῇ διαδοχῇ ἀπὸ Πυθαγόρου καταλέγεται Ἀρχύτας ὁ Ταραντινός, ὃς καὶ Πλάτωνι διακούσας Ἰσόρηται.

§. ιδ'. Πυθαγόρου μὲν οὖν τῶν Ὁμιλητῶν, οἱ μὲν Φιλοσοφοῦντος ἐν πανδήμοις διατριβαῖς ἠκροῶντο, οἱ δὲ ἤδη τῶν λοιπῶν ἐγκρινόμενοι, καὶ εἰς συνήθειαν αὐτῷ, καὶ βίου κοινωνίαν προσελαμβάνοντο, παρ' ὃ καὶ Κοινόβιοι ἦκουον. Τῶν δ' αὖ, οἱ μὲν Ἐξωτερικοὶ, οἱ ὑπὸ Συμβόλοις τῶν Δογμάτων ἐπακροώμενοι, οἱ δὲ Ἐσωτερικοὶ, οἱ τρανῶς καὶ ἀπερικαλύπτως. Καὶ τοῖς μὲν ἐχεμυ-

(1) Παρα Λαερτ. ας τον βίον. Παρα δὲ Σειδα ἐν Λέξ. λέγεται ὁ Πυθαγόρας πλείους ἢ πεντακοσίους ἐσχηκέναι γνωρίμους.

(2) „Μηδένα γὰρ εἶναι Σοφὸν ἀνθρώπων, „ἀλλ' ἢ Θεόν. Θάττον δὲ ἐκαλεῖτο Σοφία, καὶ Σοφὸς ὁ ταύτην ἐπαγγελλόμενος.„ Φιλόσοφος δὲ ὁ Σοφίαν ἀσπαζόμενος. Λαερτ. ἐν τῷ Προοιμ. τῶν βίων.

(3) „Λέγουσι γὰρ νυκτὶ φάδιον τὴν ἡμέραν συνάψαι, ἢ τὰς τὰ Πυθαγόρα „χρονολογίαν συμβιβάσαι.„ Ἰαμβλ. Περὶ Αἱρ. Πυθαγ.

ἐχεμυθεῖν πενταετίαν, ἢ τριετίαν, ἢ διετίαν ἐπεβάλλετο, τοῖς δὲ καὶ διαπωθάνεσθαι ἐφεῖτο, καὶ εἰς τὸ μέσον παραγειν τὰ δόξαντα. Βαθμηδὸν δὲ ἐξ ἐκείνων ἐπὶ τάτας ἡ προοδος ἐπετρέπετο, προαγομένων δηλονοτι ἐπὶ τὰ μειζω καὶ τελεώτερα, ἐν ἂν εὐ ἔχειν ἐδόκει καὶ ἱκανῶς τὰ τῆς προασκησεως. Ἐφ' οἷς, καὶ οἱ μὲν περὶ θεωρίαν καταγινομενοι ἐκαλέντο Σεβαστικοὶ· οἱ δὲ περὶ τὰ ἀνθρώπινα, Πολιτικοὶ· οἱ δὲ περὶ τὰ Γεωμετρικὰ καὶ Ἀστρονομικά, Μαθηματικοί. Καὶ οἱ μὲν τῶ Πυθαγόρα αὐτῶ συγγινόμενοι Πυθαγορικοὶ· οἱ δὲ τάτων μαθηταὶ Πυθαγόρειοι· οἱ δὲ ἄλλως ἔξοθεν Ζηλωταὶ, Πυθαγορισταί (1).

§. ιέ. Θρυλλένται δὲ τῶν περὶ Πυθαγόραν Ἀλκμαίων τε ὁ Κροτωνιάτης, καὶ Ἐπίχαρμος ὁ Κῶος, καὶ Χαρώνδας ὁ ἐκ Κατάνης, καὶ Ζάλευκος ὁ Λοκρὸς, καὶ Ἵππασος ὁ Κροτωνιάτης, ἢ Μεταποντινος, ἢ Συβαρίτης, ὁ καὶ ἰδιάζσαν Σχολὴν συσησάμενος. Καὶ Εὔδοξος δὲ ὁ Κνίδιος, ὁ περὶ Ἀστρονομιαν καὶ Ἰατρικὴν εὐδοκιμησας, καὶ πρὸς δὴ τάτοις καὶ τὸ Νομοθετικὸν ἐνσησαμενος.

§. ιζ. Ἀπο τοίνυν Τηλαυγὲς τὲ Πυθαγόρε, διὰ Ξενοφάνες τὲ Κολοφωνίε, τὲ ἀντιδοξασαι λεγομένε Πυθαγόρα καὶ Θαλητι, ἡ Ἐλεατικὴ ςασις προηλθε. Ξενοφάνες μὲν γὰρ Παρμενίδης διηκέσεν ὁ Ελεάτης, ὦ Πλάτων ἀναγεγραφε τὸν Διάλογον, Παρμενίδην, ἢ περὶ Ἰδεῶν ἐπιγραψας. Παρμενίδε δὲ τῆ δόξη προσέθετο Μελισσος ὁ Σαμιος, καὶ Ζήνων ὁ Ελεάτης, ὃς καὶ μαθητεύθηναι, καὶ ὑοθετηθηναι τῶ Παρμενίδη Ἰσόρηται, καὶ ἀρετης γενέσθαι τῆς Διαλεκτικῆς ἀθετας. (2) Ἀλλ' εἰς τοδε μὲν ἄχρι Ζήνωνος περὶ τὴν Μεταφυσικὴν ἡ γάλλετο Μεταρσιολογίαν ἡ Ἐλεατικὴ Αἵρεσις, ἐξῆς δὲ διὰ Λεύκιππε καὶ Δημοκρίτε, καὶ τῶν ἄλλων, ἐπὶ τὸ Φυσικώτερον ἐτράπη, ἀπο τῶν νοητῶν ἐπὶ τὰ ὑλικὰ καὶ σωματικὰ ἀποκλίνασα. (3).

§. ιζ. Λεύκιππος γὰρ ὁ Ἐλεάτης ἀρχὰς ἀτόμες πρωτος εισαγαγεῖν λεγεται, καὶ Κοσμων ἀπειρίαν δοξάσαι, καὶ τῶ πληρες τὸ κενον ἀντιπαρατάξαι. Λεύκίππω δὲ παρέβαλε Δημο-

(1) Σχόλ. εν Λεξ. Φωτ. Κώδ. σμϑ'. Λογικ. Κ. β'.

(2) Ἀριστοτέλ. παρὰ Λαερτ. ἐν βίον Ζην. Καὶ Γασσένδ. περὶ Ἀρχ. τῆς

(3) Βρυκέρος περὶ τῆς Ἐλεατικῆς Αἱρέσεως Κεφαλ. ια. §. ιβ'.

Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης, ὁ κατὰ τὴν π. ἡ. ος'. Ὀλυμπ. ακμάσας· Ὃς καὶ παρὰ τοὺς Σοφωτάτους τῶν Βαρβάρων ἀπῆρε Σοφίαν ἐμπορευόμενος (1). Ἐπιπλαγεὶς δὲ τὴν Λευκίππου δοξαν, περὶ τὴν ἐρεύναν τῆς Φύσεως ὅλος ἐγένετο, ὡς καὶ κατ' ἐξοχὴν ὁ Φυσικὸς ὀνομάζεσθαι· ἐπωνομάζεσθαι δὲ καὶ Σοφία (2). Οὗτος δὲ καὶ Γελασῖνος προσείρηται, ὅτι πολλὴν τῆς τῶν ἀνθρώπων κενοσπουδίας διετέλει καταχέων τὸν γέλωτα, (3) ἀντιπεπονθὼς Ἡρακλείτῳ, ὃς ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς θρηνωδεῖν ἀνεβάλλετο. Ἐξ ὧν ἄντις καὶ λαβεῖν ἔχοι δεῖγμα σαφὲς τῆς ἐν ἀνθρώποις περιττὰ τὰ αὐτὰ ἀντιγνωμίας, καὶ ἐν τῶν αὐτῶν ἀντιδιαθέσεως (4).

§. ιη'. Θαυμάζονται δὲ τῶν ἐκ Δημοκρίτου πεφιλοσοφηκότων Πρωταγόρας τε ὁ Ἀβδηρίτης, καὶ Διαγόρας ὁ Μήλιος, οἱ περὶ τὰς Θεὰς ἀσεβήσαντες, καὶ παρὰ τῶν Ἀθηναίων, τοῦτο γε ἕνεκα, ἀσεφυγίαν καταψηφισθέντες. Καὶ Ἀναξαρχος ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀβδηρίτης, ὁ παρὰ Μητροδώρῳ τῆς Δημοκρίτου Αἱρέσεως

(1) „Ταῦτα λέγει Δημόκριτος ... „Ἐγὼ τῶν κατ' ἐμαυτὸν ἀνθρώπων γὴν „πλείστην ἐπεπλανήσαμην, Ἱστορέων τὰ „μήκιστα. Καὶ ἀέρας τε καὶ γαίας κλεί„σας εἶδον· Καὶ λογίων ἀνθρώπων „πλείστων ἐσήκουσα. Καὶ γραμμέων „συνθέσιος μετὰ ἀποδείξιος, ἐδείκνυ„με παρήλλαξεν, ἢ οἱ Αἰγυπτίων „καλεόμενοι Ἁρπεδονάπται. Ταῦτα τοῖς „ἐπὶ πασιν, ἐπ ἐτέων ὀγδώκοντα „ἐπὶ ξένης ἐγενήθην.„ Παρὰ Κλη„μεντ. Στρωμ. Βιβλ. Α'. Ἐπῆλθε γὰρ Βαβυλῶνατε καὶ Περσίδα, καὶ Αἴγυπτον, τοῦτε Μάγοις, καὶ τοῖς Ἱερισυσι μαθητεύων.

(2) Δημόκριτος δὲ ἐκ τῆς τῶν „Μεταρσίων παρατηρήσεως πολλὰ προ„λέγων, Σοφία ἐπωνομάσθη.„ Κλήμ. Στρωμ. Βιβλ. ε'. Οἱ δὲ ὅτι Πυθαγόρας κτῆσιν ἐκαλεῖτο· ὡς φησὶ Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. Παρὰ Λαερτ. ἐν βίῳ Πρωταγ.

(3) Σοῖδ. ἐν λέξ.

(4) Ἐπὶ τούτων ἡμῶν ποτε τὸ ἑξῆς πεποίηκται Ἐπίγραμμα.

Πολλάκις Ἡράκλειτε σὸν βίος, οἷς γελάσασκες.
Ὅσσα τύχης αὔραις ἠδυτέραις πνέεται.
Πολλὰ δὲ Δημόκριτος λυγρὰ, οἷς ὀρθῶς δακρύσασκε·
Ὅσσα τύχης τρέφεται λαίλαπι ἀργαλέῃ.
Καὶ σὲ μὲν, αἰ γὰρ κλαυτὸς βίος, ἐκ ἂν ἐθρήνει·
Γηθεῖ τ' ἂν τατῷ πρόξενα, κἀκ ὀδύνης.
Καὶ σὺ δὲ δεινοῖς δήμοις ὄσοις ἐναχεῖτ' ἐπικρίνων,
Οὐκ' ἂν ἐκάγχαζες τοῖς δ' ἐπὶ λευγαλέοις.
Ἁπλοῦν δὴ βιότοιο γέλωτος, κἄπλοῦν θρήνων·
Εἷς ἑ ἑ αὐτῶν Δημοκριθηράκλειτος.

σεως ἀπάσας τὰ νάματα, καὶ παρὰ μὲν τῷ Μακεδόνι δόκιμήσας, ὑπὸ δὲ Νικοκρέοντος ἐν Ὅλμῳ σιδηροῖς ὑπερόις ἀπηνῶς συνθλασθείς· ὅτε καὶ τὸ διαβόητον ἐκεῖνο ἐν τῷ πτίσσεσθαι ἀνεφθέγξατο, ἢ τίλι μνημίλι, οὐδ' ἂν ὁ πᾶς Αἰὼν ἐξαλείψειεν (1).

§. ιθ'. Τῷ τοίνιν Ἀναξάρχῳ Πυῤῥῶν παρέβαλεν ὁ Ἐλεάτης· Ὃς καὶ τῆς Ἐλεατικῆς Ἐπαγγελίας ἀποσατήσας, Αἵρεσιν ἰδίαν συσήσαι ἠγωνίσατο. Εἰγε καὶ Αἵρεσιν ἀποκαλεῖν δεῖ, τίλι ἀπάσης τῆς Φιλοσοφίας ἀναίρεσιν. Οἱ γὰρ ἀπὸ τότε Ζητητικοὶ μὲν ἐπεκλήθησαν, ἀπὸ τὲ δήθεν ζητεῖν τίλι ἀλήθειαν, ἣν οὕρησειν ἔποτε ἐμελλον. Σκεπτικοὶ δὲ, ἀπὸ τὲ Σκέπτεσθαι ἀεὶ σκέψιν τίλι ἔποτε λήψεσαν. Ἐφεκτικοὶ δὲ, ἀπὸ τὲ, μετὰ τίλι ὁδὸν αὐτοῖς σωσίσεσαν ζήτησιν, πάθες. Ἡ γὰρ μάτιλι αὐτοῖς γινομένη Σκέψις, καὶ Ζήτησις, μηδὲν τ ευρεσιν τὲ προκειμένε σιωτελέσσα, ἀπορεῖν τε λοιπὸν, καὶ ἐπέχειν αὐτὲς κατηνάγκαζε. Καὶ Ἀπορητικοὶ δὲ δι' αὐτὸ τέτο, Ἀκαταληψίαν τὴν παντελῆ νοσῆντες, καὶ τὰ ὁμοια. (2) Περὶ ὧν ἄντις εἰκοτως καὶ ἀπορήσειεν, εἰ τῷ ὄντι ἀπορέντες ἦσαν περὶ τῶν προδήλοτάτων, καὶ ἀσεδάζοντες τίλι ἀπορίαν, ἀλλὰ μὴ παίζοντες. Τῷ γαρ ὄντι γενέσθαι τὲς περὶ πάνθ' ἁπαξαπλῶς τίλι ἀπάτιλι ὑφεωραμένες, καὶ μηδὲ ὅλως ἠγεῖσθαι δεῖν ἀσφαλὲς, ὁδὲ βέβαιον ἐγνωκότας, ἐκ ἂν αὐτος πεισθῆναι δυναίμιλι, ὁδὲ ἦν πείσαιεν.

§. κ'. Πυῤῥῶνι δὲ παρηκολεθηκότες φέρονται Φίλων Ἀθηναῖος, καὶ Ἑκαταῖος Ἀβδηρίτης, καὶ Ἐυρύλοχος· Τίμων τε ὁ Φλιάσιος, καὶ Ναυσιφάνης ὁ Τηῖος, καὶ ὁ τότῳ μαθητεύσας Ἐπίκερος, ὁ καὶ πρὸς Αἵρεσιν ἰδίαν ὑσερον ἀποκλίνας. Ἐνταῦθα δὲ μικρὸν ἡ Πυῤῥωνειος ἀγωγὴ διαλιπεῦσα (3) ἀνεισηχθη πάλιν ὑπὸ Πτολεμαίε τὲ Κυρηναίε, καὶ δὶ Εὐφράνορος τὲ Σελεύκειως, καὶ Εὐβέλε τὲ Ἀλεξανδρέως, καὶ Πτολεμαίδ, καὶ Ἡρακλείδε, καὶ Αἰνησιδήμε τὲ Κνωσίε, καὶ Ζεξίππε τὲ Πολίτε, καὶ Ζεξίδος τὲ Γωνιόποδος, καὶ Ἀντιόχε τὲ Λαοδικέως,

(1) „Πτίσσε τον Ἀναξάρχε Θύλακον, Ἀνάξαρχον δὲ ε πλήττεις. Λαερτ. Εἰς βίον.

(2) Λαέρτ. ἐν τῷ Πυῤῥωνι. Καὶ Σεξτ. ἐν Λέξ.

(3) Λαέρτ. Ε.Α. Υ. ἐν βίοις Τίμωνος.

δικέως, καὶ Μιλησόδωρος ὁ Νικομηδέως, καὶ Ἡρόδωρος ὁ Ταρσέως, ἐκ διαδοχῆς παρετάθη, ἕως ἐπὶ Σέξτου τοῦ Ἐμπειρικοῦ, τοῦ ἐπὶ Ἀντωνίνου Καίσαρος ἀκμάσαντος, οὗ αἱ συγγραφεῖσαι βίβλοι, καὶ ἄχρις ἡμῶν περισωθεῖσαι, σαφῆ χεῖρον τὰ τῶν Δογματικῶν εἴδωλα, καθ' ἃ, καὶ τὰ τῶν Σκεπτικῶν, ὑπὲρ ὧν ἐξεπονήθησαν ἀριδήλως ἐλέγχουσι. Σέξτου δὲ ἀκμάσαντος Σατορνῖνος ὁ Κυθηνᾶς, Ἐμπειρικὸς καὶ αὐτός. Τούτοις δὲ καὶ τὸν Σαμωσατέα Λουκιανὸν εἶναί τινες ἐπικαταλέγουσιν, ὃν ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου, καὶ Κομμόδου γεγονέναι τῶν Ἐπικουρείων Ἀγελλίου ἄλλοι εἰσάγουσιν.

§. κά. Ὁ δὲ δὴ Αἰθιοπικὸς Ἐπικούρειος, ὁ τὸν δῆμον Γαργηττιεύς, τῆς Πυθαγορείου ἐνστάσεως τὸ ἐνθουσιῶδες καὶ φαντιῶδες, οὐδὲν ἧττον ἢ τῆς Πυῤῥωνείου ἀγωγῆς τὸ παράλογον καὶ ἄτοπον ἀποκλίνας, τὸ τῶν Ἀτομικῶν ἀνθειλετο δόγμα, ἐφ' ᾧ ὡς θεμελίῳ τινὶ Ἐπικούρειοι ἐξ αὐτοῦ κληθεῖσαν ἐπωνυμίαν Αἵρεσιν, τινὲς ὑπὲρ πᾶσαν μὲν ἄλλην ἐκφαυλισθεῖσαν, ὑπὲρ πᾶσαν δὲ χεῦδον καὶ τῶν τότε χρόνων μικρὰ ἐλάσασαν (1). Τῶν γὰρ Ἐπικούρου κατὰ τὸ β'. τῆς ρκζ'. Ὀλυμπ. τὸ ζῆν καταστρέψαντος, ἐκ παιδὸς γενέσθαι φερόντων τῶν πολλῶν οἱ σφόδρα εὐλογιμοι Μητρόδωρος, καὶ Ἀθηναῖος, καὶ Σάνδης Λαμψακηνός (2). Ἡ δὲ διαδοχὴ ἀπὸ Ἑρμάρχου, διὰ δεκατεσσάρων ἕξης ἄχρι τῶν χρόνων Καίσαρος τοῦ πρώτου παρετεινεν, ἔτη σλζ'. διαρκέσασα. (3). Ἀλλ' αἵδε μὲν, οἷον παραφυάδες αἱ πᾶσαι ἀπὸ τῆς Πυθαγόρου ῥίζης ἀπεβλάστουν, Καίτοιγε καὶ τὰ παρ' ἑαυτῆς ἑκάστη, εἰς ἑτεροειδῶν τε καὶ ἐκφύλων γένεσιν καρπῶν συνεγκεντρίσαι σπέρματα φιλοτιμησαμένη.

§. κβ'. Ἡ δὲ Ἰωνικὴ Αἵρεσις ἡ ἀπὸ Θαλέω τοῦ γενομένου μὲν κατὰ τὴν λε'. Ὀλυμπ. κατὰ δέ τινα νη'. τὸ ζῆν ἐκμετρησαντος, ἔτους ἐπέδωκε. Θαλῆν μὲν διεδέξατο Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος· Τὸν δὲ, Ἀναξιμένης, καὶ αὐτὸς Μιλήσιος· Τὸν δὲ, Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος· Τὸν δὲ, Ἀρχέλαος ὁ Μιλήσιος, ἐξ οὗ δὴ καὶ τὰ Φυσικὰ Ἀθήναζε ἐξ Ἰωνίας μετωχετεύθη, τοῦ καὶ Φυσικοῦ διὰ τοῦτο ἐπικληθέντος· ἢ ὅτι ἐν αὐτῷ ἡ Φυσικὴ Φιλοσοφία διέλιπε καταληξασα, τῆς Ἠθικῆς ἀνίσει ἐχθείσης. (4). Σωκράτης μὲν γὰρ Ἀναξαγόρου μὲν πρῶτον, εἶτα Ἀρχελάου τοῦ Φυσι-

(1) Λαέρτ. Βιβ. ι'. (2) Αὐτ.
(3) Σουΐδ. ἐν Λέξ. (4) Λαέρτ. ἐν βίοις Θαλ.

Φυσικῆς διακηκοέναι λεγόμενος (1), καὶ δαιμονίως ἐπιδεδωκὼς ἐν Φιλοσοφίᾳ, ὅσον μὲν αὐτῆς τὸ περὶ τὸν Φυσικὸν τεῖνον ἦν θεωρίαν, ὡς μηδὲν ἐν πρὸς ἀνθρώπους, παρελιπε, περὶ δὲ τὸ κατὰ τὸν Ἠθικὸν Ἰδέαν διαφερόντως ἐσπούδασε· Καταγελῶν Μεταρσιολογίας, καὶ Φυσικῆς, Θεολογίας δὲ ὡς ἀληπτε πάντη ἀπεχόμενος (2).

§. κγ'. Γέγονε δὲ Σωκράτης υἱὸς Σωφρονίσκου λιθουργοῦ, καὶ Φαιναρέτης μαίας, μαρτυρηθεὶς πρὸς τῆς Πυθίας,

„ Ἀνδρῶν ἁπάντων Σωκράτης σοφώτατος (*).

Ἐγεννήθη δὲ ἐν Ἔτει δ'. τῆς ς' Ὀλυμπ. ἐτελεύτησε δὲ τῷ ά. τῆς ρε'. Πρῶτος φιλοσόφων τὸν ἐπὶ θανάτῳ κριθεὶς, καὶ κατακριθείς. Τοῦτο πολλοὶ μὲν ἐξεπλάγησαν διὰ τὴν Σοφίαν θρυλλούμενοι· Καὶ γὰρ, καὶ Ξενοφῶν, καὶ Αἰσχίνης, καὶ Εὐκλείδης, καὶ Φαίδων καὶ ἄλλοι. Οἷς δὲ Αἱρέσεις συνέστησαν ἴδιαι, τρεῖς οἱ Κορυφαιότατοι φέρονται· Πλάτων, Ἀρίστιππος, καὶ Ἀντισθένης.

§. κδ'. Τούτων Ἀντισθένης Αἵρεσιν εἰσηγάγετο ἀπασῶν ἐπαχθεστάτην, τὴν Κυνικὴν καλουμένην (3). Ἡ ὅτι κατὰ τὸ Κυνοσάργες (ἦν δὲ τὸ Κυνοσάργες Ἡρακλέους Ἱερὸν (4) λύκης Κυνὸς ἐπανυπὸν) οἱ ἐξ αὐτῆς τὰς διατριβὰς ἐτύγχανον ἔχοντες· ἢ παρὰ τὸ ὑλακτικόντε καὶ δηκτικὸν, τῶν ἀμέτρως παῤῥησιαζομένων τὰ τῶν ἄλλων ἀφειδῶς ἐλέγχοντε καὶ περιδακνόντων· ἢ ὅτι ἀναιδῶς (ἢ φασὶ τινες) ἐπιτελεῖν εἰώθεσαν οἱ Κυνικοὶ πάντων ὀρώντων, ἅττα κρύπτειν καλὸν, καὶ περικαλύπτειν. Ἐπὶ δὴ ταύτης τῆς Αἱρέσεως Ἀντισθένης, τὸν ἐκ τῶν ἀτιμοτέρων τῆς περιβολῆς, καὶ παρὰ τὸ ἀπέριττον τῆς διαίτης, τρίβωνα, καὶ ἐκ τῆς ἐν τῷ Κυνοσάργει διατριβῆς, Ἁπλοῦν ὀνομαζόμενον, Διογένης διεδέξατο ὁ Σινωπεύς, Ἔτει γεγονὼς τῷ γ'. τῆς ρά. Ὀλυμπ. τελευτήσας δὲ τῆς ρκ. τῷ α'. ος Κυνὸς καὶ αὐτὸς ἐκαλεῖτο, καὶ ἡμεροβίου, οὗτος Πιθάκνης, ὃν περ ἱστοροῦσι, οἰκεῖν ἠρημωκὸς, καὶ τριβωνίῳ μὲν, καὶ πήρᾳ, καὶ βακτηρίᾳ πλεῖστον, τῶν δὲ λοιπῶν παρὰ ταῦτα, ὡς περιττῶν ὀλιγωρῶς ἔχων (5). Διογένει δὲ παῖδος γενέσθαι ἠξίωσε Κράτης

(1) Λαέρτ. ἐν βίοις Σωκρ. Καὶ Σουΐδ. ἐν Λέξ.
(2) Ξενοφ. ἐν Ἀπομνημ. Σέξτ. Ἐμπειρ. κατὰ τῶν Μαθημ. Βιβλ. ζ'.
(*) Λαέρτ. ἐν βίοις.
(3) Λαέρτ. ἐν βίοις Ἀντισθέν.
(4) Παυσανί. Βιβλ. Α'. Κ. ιθ'.
(5) Λαέρτ. ἐν βίοις.

της ὁ Θηβαῖος, ὃ τῆς οὐσίας ἧς εἶχε τῇ πατρίδι πάσης παραχωρήσας, ἐπιπὰν τὸ τεθρυλλημένον „Κράτης Κράτητα ἐλεύ„θερῶ (1). Εἰς δὲ ζῆλον τῆς Κυνικῆς ἀγωγῆς ἐτράπη καὶ Μεγιμος ὁ Συρακούσιος, καὶ Ὀνησίκριτος ὁ Αἰγινήτης, καὶ ὁ ἐκ Μαρωνείας τὰ Θρακικὰ πολίσματος Μητροκλῆς· Ἔτι δὲ καὶ Ἱππαρχία ἀδελφὴ μὲν Μητροκλέους, Γαμετὴ δὲ Κράτητος. Καὶ Ζήνων ἐπὶ τούτοις ὁ Κιττιεύς, καὶ Θεόμβροτος, καὶ Κλεομένης, ἀκούσαι Μητροκλέους. Ἐχενλῆς τε ὁ Ἐφέσιος, καὶ Κολώτης ὁ Λαμψακηνὸς, καὶ Μενέδημος ὁ Κολώτου ἀκροασάμενος, καὶ Δημήτριος Ἀλεξανδρεὺς, καὶ Μένιππος ὁ Γαδαρεὺς (2).

§. κε'. Παραφυὰς δέτις τῆς Κυνικῆς ἀνέφυ, ἡ Αἵρεσις ἡ τῶν Στωϊκῶν, ὑπὸ Ζήνωνος καταβληθεῖσα τῷ Κιττιέως· Οὗτος γὰρ διακούσας πρῶτον τοῦ Κράτητος (3), εἶτ' ἐπαχθεθεὶς ὡς εἰκὸς, καὶ ἐπιναυτιάσας τῇ Κυνικῇ ἰδέᾳ τοῦ βίου, μετεφοίτησε παρὰ Ξενοφάνην τὸν ἀκροασάμενον Πλάτωνος· καὶ Στίλπωνος δὲ, καὶ Διοδώρου τοῦ Κρόνου, καὶ Πολέμωνος τῆς συνουσίας ἔτυχε (4). Καὶ τοῦς αἱρεσιν ἰδίαν εἰσηγήσατο, τῇ μὲν τοῦ Κυνισμοῦ δριμύτητι, τὸ ἀδιάθετος σωματικεκραμένος, καὶ ἐμβριθὲς, καὶ σεμνὸν τοῦ τρόπου, καὶ ἀνεπίληπτον· τὸ δὲ ἀτάραχον, καρτερικὸν ἐν τοῖς πάθεσι, μᾶλλον δὲ, καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτὰ γίνεσθαι ὅλως τὰ πάθη, καὶ ἐν ἀκροτάτῃ μένειν, καὶ στρεβλούμενον ἤδη καὶ θανατούμενον, τῇ ἀπαθείᾳ, ὅρον εὐδαιμονίας εἶναι ἀπροσίτον τῷ ὄντι, καὶ ἀνθρώπῳ. Ἤσκησε δὲ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, καὶ περὶ Φυσιολογίαν, καὶ Διαλεκτικὴν, ὧν οἱ Κυνικοὶ ὀλιγώρως εἶχον· ἐν δὲ τῇ ποικίλῃ Ἀθήνησι Στοᾷ, καθ' ἣν εἰώθει τὰς συνουσίας ποιεῖσθαι, Στωϊκὴν παρέσχεν ἀποκαλεῖσθαι τὴν Αἵρεσιν, καὶ Στωϊκοὺς, τοὺς Ζηνωνείους λεγομένους ἐξ' αὐτοῦ πρότερον (5).

§. κς'. Διέπρεψαν δὲ ἐν τῇ Στοᾷ ποικίλῃ καὶ τοῖς λόγοις ταυτίῃ καλλιώντες, καὶ Περσαῖος ὁ Κιττιεύς, ὃν καὶ δῆλον τῷ Ζήνωνι γενέσθαι λέγουσι· καὶ Ἀρίστων ὁ Χῖος (Διακριτέος δὲ τοῦ Κεοῦ Ἀρίστωνος) ὁ ἐπικληθεὶς Σειρὴν διὰ τὴν εὐφράδειαν· καὶ Ἡρίλ-

(1) Ἀντ. ἐν βίον τον τετε.

(2) Περὶ τουτων ἐκασε ἐρῶ ἐν τοῖς βίοις τον Λαέρτ.

(3) Λαέρτ. ἐν βίον Μενεδήμ. Καὶ Σουϊδ. ἐν Λέξ.

(4) Λαέρτ. ἐν βίον Ζήνωνος.

(5) Λαέρτ. Ἀντ.

Ἡριλλος ὁ Καρχηδόνιος, καὶ Σφαῖρος ὁ Βορυσθενίτης, καὶ Κλεάνθης ὁ Λυκεῖος, ὁ τῷ χολίῳ διαδεξάμενος μετὰ Ζήνωνα, καὶ Φρεάντλης (1) ἐπονομαζόμενος, ὅτι νυκτὸς ὕδωρ ἠντλει μισθῷ, ἵν' ἐντεῦθεν τὰ τῆς τροφῆς ἐκπορίζομενος, ἡμέρας ἔχοι ἐπ' ἀδείας σχολάζειν τοῖς θεωρήμασι. Καὶ Χρύσιππος ὁ Σολεύς, ὁ μετὰ Κλεάνθη σχολαρχήσας, Ἀνὴρ πολυγραφώτατος τε γεγονὼς, καὶ περὶ τὰς Διαλεκτικὰς τῶν λόγων πλεκτάνας σοφιστικώτατος (2). Τοῦτον γὰρ τὰ σύκα φαγόντος αὐτῷ, εἰσόντα τῇ Γραῖ, ἐπιδεῖναι ἄκρατον ἐπιῤῥοφήσαι τὸν οἶνον, καὶ ὑπερκαγχάσαντα ἐπὶ τῷ λόγῳ τελευτῆσαι, φασὶν, Ὀλυμπ. ρμγ'. (3). Μετὰ δὲ Χρύσιππον τὴν Στοὰν διεσήμυνε Ζήνων ὁ Ταρσεύς· Μεθ' ὃν Διογένης ὁ Βαβυλώνιος· Μεθ' ὃν Ἀντίπατρος ὁ Ταρσεύς· Μεθ' ὃν Παναίτιος, ὁ τὴν Στωϊκὴν ἀπάθειαν ὑπεριδὼν, ὡς ἀνθρώποις κατὰ τὴν παροῦσαν λῆξιν ἧκιστα ἐφικτήν. Μεθ' ὃν τέως Ποσειδώνιος ὁ Σύρος, ὁ ἐν Ῥόδῳ χρόνον τινὰ φιλοσοφήσας, ὃν ἀκροασόμενος, καὶ Πομπήιος ἐπίτηδες τὴν πλεῖ παρακλίνας ἐσέρχεται (4). Ποσειδωνίου δὲ τὴν ἐν Ῥόδῳ σχολὴν διαδεξάμενος φέρεται Ἰάσων ὁ Ἀνεψιός. Ἀλλ' ἐν τούτοις μὲν ἡ τῶν Στωϊκῶν Αἵρεσις μετὰ τὴν Κωϊκήν.

§. κζ'. Ἀρίσιππος δὲ τῶν Σωκρατικῶν, Αἱρέσεως ἐξῆρξε τῆς (ἀπόγε τῆς πατρίδος) κληθείσης Κυρηναϊκῆς. Ἤκμασε δὲ κακῶς ἡ Αἵρεσις αὕτη, ὡς ἄφετον τὴν ὁρμὴν τῷ βελομένῳ, περὶ παντοῖον εἶδος ἡδονῆς ἐπιτρέπουσα, καὶ τῷ φιλήδονῳ καὶ κτηνώδει βίῳ, τἀγαθὸν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐρίζουσιν· τὸ ἐξάρχοντος δηλονότι, αἰσχρότερον ἢ κατὰ τὰς τότε φιλοσοφοῦντας πολιτευομένῳ, καὶ τὴν ἐν ἀπολαύσει καὶ τρυφῇ διαγωγὴν προδήλως ἀνθελομένῳ τῆς τῶν ἄλλων σεμνότητος (5). Τοῦτο

(1) Αὐτ. εἰς βίον Κλεάνθ.

(2) Οὕτω δὲ ἐπίδοξον ἐν τοῖς Διαλεκτικοῖς γενέσθαι φησὶν ὁ Λαερτ. (ἐν βίῳ Χρυσίπ.) „ὥστε δοκεῖν τὰς πλείας, „ὅτι εἰ παρὰ θεοῖς ἦν ἡ Διαλεκτικὴ „ἂν ἦν [illegible], ἢ ἡ χρυσιππείου". Ἐκθειάζει δὲ καὶ Τζέτζης ἐν χιλιάσιν, αὐτὸν ὡς Διαλεκτικώτατον. Οὐμὴν τοιοῦτον παρίεσιν ἡμῖν τὰ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ σωζόμενα Σοφισμάτια. Ἀλλὰ λήρει μὲν τὰ ἐκείνα δίκτυσι πολλαχοῦ καὶ Πλάταρχος (ὁρᾷ Πλατ. τὰ περὶ τῶν Στωϊκ. Ἐναντιωμ. καὶ τὰ περὶ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν). Ψυχρότητα δὲ αὐτῶν κατηγορᾷ, καὶ ὁ παρὰ Λεκιανῷ Ζεύς. (Ἐν Ἰκαρομενίπ).

(3) Λαέρτ. ἐν βίῳ Χρυσίπ.

(4) Βρυκέρ. περὶ Μνήμ. καὶ Διαδοχ. Ζήνων. ἐν τῇ Στοᾷ.

(5) Λαέρτ. εἰς βίον Ἀριστίπ.

Τότε καὶ θυγάτηρ Ἀρήτη καλεμένη (1) τῇ Αἱρέσει κατακολουθήσασα, ἐ μικρὸν ἔχε κλέος, καὶ Ἀρίσιππος ὁ ταύτης υὸστε καὶ μαθητης· Οὗ καὶ παρὰ τοῦτο καὶ Μητροδιδάκτε κληθέντος (2), εἰκος κἀκεινῳ Πατροδίδακτον ὀνομάζεσθαι. Ἐπὶ τοῦτοις φέρονται τῇ Αἱρέσει σεισχησαντες, καὶ Θεόδωρος ὁ Κυρηναῖος, καὶ Βιων ὁ Βορυσθενίτης, καὶ Ἐπιτιμηδης ὁ Κυρηναῖος, καὶ Παραιβάτης, καὶ Ἡγησίας ὁ Πεισιθανατος προσαγορευθεις, ὁτι διὰ τῶ συνταχθέντος αὐτῳ βιβλιε, ἐν ᾧ τὰς συμφορὰς ἐξετραγῳδει τὰς παρεσπεδάσας τὰ βίω, πολλοῖς θανειν ἐλεσθαι, ἢ ζῆν ὑπομεινας ὠφθη παράτιος (3). Ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ Ἀννίκερις ὁ Κυρηναῖος.

§. κη. Τῆς δὲ ἀνελλθέρε ταύτης καὶ ἀνδραποδώδες Αἱρέσεως, ἐσαν ἀμοιρονα τὰ ἀποβλασηματα· εἴτε παρωνύμως ἀπὸ Ἡγησίε Ἡγησιακοὶ, οἱ τὸ εὐδαιμονεῖν ἀνεφικτον ὅλως εἶναι τιθέμενοι διὰ τὰ συγκυρέντα τῇ ἡδυπαθείᾳ κακὰ· καὶ οἱ Ἀννικέρειοι, οἱ μὴ πανυτι τῶν Ἡγησιακῶν διαφέροντες, ἢ ὅσον φιλίαντε τιμὰν, καὶ χαριν εἰδέναι, καὶ γονέας αἰδεῖσθαι, καὶ τὰ τοιαυτα δειν τῶν Καθηκόντων τῷ βίω ἐπεισαγειν ἐνόμιζον, ἐκείνων καὶ ταυτα ἀθετούντων. Καὶ οἱ Θεοδωρειοι ἐπ αὐτοῖς, οἱ απο Θεοδωρε τε ἀθεε προσονομαθέντος (4). Ὃν ἐχὶ περὶ τῆς Θεε ἀσεβέντα, ἀλλα πὰν ἔτι κατὰ τὸν βίον καλόντε καὶ σοφιν κρίνεται, ἀνασκαλάζοντα καὶ ἀνατρέποντα, ὡδε τῷ ἀνθρωπε ἁπλως, μὴ στιγε τὸ φιλοσόφε ὀνοματος θείῳ ἄξιον.

§. κθ'. Τῶν δὲ Σωκράτει προσωμιληκότων ὁ Πλάτων Αἱρέσεως πάνυ διαβεβοημένης τῆς τῶν Ἀκαδημαϊκῶν Κορυφαῖος ἐγενετο. Ἦν δὲ Ἀρίστωνος γεγονὼς καὶ Περικτιονης, ἢ Ποτωνης, Ἀθηναῖος τὸ πατρίδα, τὸ γένος ἀναφέρων εἰς Σολωνα· Ἀριστοκλης μὲν πρότερον ἀπὸ τε πάππε καλέμενος, Πλάτων δὲ ὕστερον, ἤτοι παρὰ τὸ εὐεξίαν, ἢ διὰ τὸ Πλατὺ καὶ εὐρυ τῆς ἐν τῷ λεγειν ἑρμηνείας, ἢ ὅτι Πλατυς ἦν τὸ μετωπον, προσειρημένος. Γέγονε δὲ κατὰ τὸ πή'. Ὀλυμπ. ἐτελεύτησε δὲ τῷ ά. ἐτει τῆς ογδωης καὶ ἑκατοστῆς (5). Διεδέξατο δὲ ἄρα τὸ Σωκράτες

(1) Αὐτ. αὐτ. Καὶ Σουΐδ. ἐν Λέξ. Ὁ δὲ Λέλιανὸς Βιβλ. γ'. περὶ ζώων Κεφ. μ. ἀδελφὴν Ἀρισίππε τὴν Α[illegible], (τὴν Ἀρίστην ἐνομάζη) γεγεῖδαι ὑπειλήφε.

(2) Λαέρτ. Αὐτόθι.

(3) Κικέρ. Τσκελ. ά. Καὶ Ουαλέρι. Μαξ. η'.

(4) Λαέρτ. ἐν βίαν Ἀοισίππε.

(5) Λαέρ. ἐν τὸν βιον.

κρατὸς ἔτι Διδασκαλίαν, ἐν Ἀκαδημίᾳ σχόντας τὰς διατριβάς, ὅθεν καὶ τὸ ἐπώνυμον τῇ ὅλῃ προσῆλθεν Αἱρέσει, Ἀκαδημαϊκῶν λέγεσθαι. Ἦν δὲ ἡ Ἀκαδημία γυμνάσιον προάστειον ἀλσῶδες, ἀπότινος ἥρωος Ἀκαδήμου παρωνύμως οὕτω καλούμενον (1).

§. λ'. Ἡ τοίνυν Ἀκαδημία κατὰ τέτταρας περικοπὰς ἐπιδοῦσα, καὶ μεταβαλλομένη, εἰς Ἀρχαίαν, καὶ Μέσην, καὶ Νέαν, καὶ δὴ καὶ Ἐκάτην διῃρητάι. Καὶ ἡ μὲν πρώτη, ἡ ἐπ' Ἀρχηγοῦ σεμνυνομένη τῷ Πλάτωνι, μέχρι Κράντορος προῆλθε τῆς Σολέως. Πλάτωνα μὲν γὰρ διεδέξατο Σπεύσιππος Ἀθηναῖος· τὸν δὲ Ξενοκράτης ὁ Χαλκηδόνιος· τὸν δὲ Πολέμων Ἀθηναῖος· Πολέμωνα δὲ Κράτης, καὶ οὗτος Ἀθηναῖος· Κράντωρ δὲ Κράτητα. Καὶ ὧδε μὲν ἡ ἀρχαία Ἀκαδημία (2).

§. λα'. Τῆς δὲ δὴ Μέσης ἡγήσατο Ἀρκεσίλαος (3) ὁ Πιτανάτης ἐξ Αἰολίδος, ὁ τὴν Ἀκαταληψίαν εἰσαγαγών, καὶ μηδὲν εἶναι βέβαιον διατεινόμενος, ἢ τοῦτο μόνον· ἐφ' ᾧ ἀνάγεται Λακύδης ὁ Κυρηναῖος (4), καὶ Εὐάνδρος, καὶ Τηλεκλῆς ὁ Φωκαεύς, καὶ Ἡγησῖνος ὁ Περγαμηνός.

§. λβ'. Τῆς δὲ Νέας Ἀκαδημίας κατῆρξε Καρνεάδης ὁ Κυρηναῖος (5), ὃς καὶ ἄλλο ἄλλῳ μᾶλλον πιθανὸν εἶναι ἐτίθει μὴ πάντα ἐπίσης, ὡς Ἀρκεσιλάῳ ἐδόκει, ἐπισφαλῆ τυγχάνειν ἡγούμενος· Περὶ οὗ καὶ τελευτῶντος φασὶν ἐκλεῖψιν γενέσθαι Σελήνης· σιωπηθείσης, ὡς ἂν εἴποιτις, ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀνδρὸς τελευτῇ, τοῦ μεθ' ἥλιον καλλίστου τῶν Ἄστρων (6). Ἀναγράφεται δ' ἐν αὐτῇ καὶ Κλειτόμαχος ὁ Καρχηδόνιος, καὶ Φίλων Λαρισσαῖος.

§. λγ'. Τετάρτῃ δὲ καὶ ἑκάτῃ ἐπικαταλέγουσι (7) τὴν ἐν Ῥώμῃ συσταθεῖσαν ὑπὸ Φίλωνος, ὃς Κλειτομάχῳ παραβαλὼν αὐτοῦ καὶ τῶν σχολῶν διεδέξατο, ἐν Ὀλυμπ. ρο. Φίλωνος δὲ Κικέρων τῆς διδασκαλίας ἀπήλαυσε, καὶ Χαρμίδας ὁ τῆς ἐπικτήτου μνημονικῆς δυνάμεως πάλαι θρυλλούμενος, συνήθης γενόμενος αὐτῷ Φίλωνι, ὁμοδίαιτος. Τοῦ δ' αὐτοῦ καὶ Ἀντ.

(1) Πλάτ. ἐν Κίμωνα.
(2) Λαέρτ. ἐν προοιμ.
(3) Αὐτ. εἰς βίον Ἀρκεσιλάου.
(4) Τέτακται δὲ τῆς Νέας Ἀκαδημίας καταρξαι φησὶν ὁ Λαέρτιος, εἰς βίον αὐτοῦ.
(5) Οὕτως οἱ πλείους, (μὴ συνάδοντες τῷ Λαερτίῳ), διὰ τὸ περὶ δόγματα τὸν Καρνεάδην κακοτομῆσαι. Βρκ. περὶ τῆς Νέ. Ἀκαδ.
(6) Λαέρτ. εἰς βίον Καρνεαδ.
(7) Βρκ. περὶ τῆς Νέ. Ἀκαδ. §. ε'. ζ'

χος ἠκροάσατο ὁ Ἀσκαλωνίτης, ὁ τὴν Ἀρχαίαν Ἀκαδημίαν ἀνασυσήσας σαφῶς, καὶ πεπτωκυῖαν ἤδη ἀνεγείρας. Ἐξ ἧς καὶ πέμπτη Ἀκαδημία ἡ ὑπ' αὐτοῦ συστᾶσα ὠνόμασται ἐκ δόλογος, τῆς πρώτης ὅσα εἰκὸς ἀποκατάστασις. Τῆς δὲ τοῦ Ἀντιόχου Σειρήνιος, καὶ Κικέρων ὁ Ῥητορικὸς λέγεται, καὶ Λούκιος Λούκουλλος, καὶ Μάρκος Οὐάρρων οἱ Ῥωμαῖοι.

§. λδ'. Ἡ μὲν ἐν ἀρχαίᾳ καὶ Πρώτη Ἀκαδημία, ἅπασαν τὴν δι' αἰσθήσεως προειλημμένην γνῶσιν τῶν δοξαστῶν εἶναι εἰσηγουμένη, διὰ μόνων τῶν κατὰ ψυχὴν ἐννοιῶν τε καὶ λόγων, τὸ ἀδιάπτωτον τῆς ἐπιστήμης καὶ βέβαιον λῆψιν τυγχάνειν ἐπρέσβευον. Ἡ δὲ Μέση, καὶ Δευτέρα μηδὲν ὅλως ἡγεῖτο Ἐπιστήμῃ λῆπτον παρὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀσάφειαν. Κατὰ δὲ τὴν Νέαν, καὶ ἀριθμῷ Τρίτην, ἐνυπάρχειν μὲν τοῖς πράγμασι τ' ἀληθὲς ὁ Καρνεάδης ὁμολογεῖ, συνῃ δὲ καὶ δυναμέως ἡμᾶς ὁμοίρειν ἠξίει πρὸς τὴν ἐκείνῃ ἀποχρώσης ἐπίκρισιν. Ἡ δὲ Τετάρτη τέως, τὰ μὲν ἐδίδα πιθανώτερα καὶ κατὰ δόξαν, ἔστι δ' ἅττα καὶ βεβαίως, καὶ κατ' ἐπιστήμην συνεχώρει γιγνώσκεσθαι.

§. λε. Παρὰ δὲ ταύτας τὰς ὑπὸ τῶν Σωκρατικῶν συσταθείσας ἐπισημοτάτας Αἱρέσεις, καὶ ἄλλαι ἀνεφάνησαν ἧττον ἐπίσημοι. Οἵων ἡ Ἠλειακὴ, ἧς Φαίδων ὁ Ἠλεῖος προέστη, καὶ Πλειστάνης ἐπεμελήθη, καὶ Μενέδημος ὁ Ἐρετριεύς, καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Φλιάσιος. Ἦσάν τοι Αἵρεσις, Νῷ μόνῳ, καὶ τῇ κατ' αὐτὸν πρὸς ἐπίκρισιν τοῦ ἀληθοῦς ὀχυρότητι, τἀγαθὸν κεῖθεν ἀφωρίζειν (1).

§. λς'. Ἡ Μεγαρικὴ, ἡ ἀπὸ Εὐκλείδου τοῦ Μεγαρέως, ἧς ἦν καὶ Εὐβουλίδης ὁ Μιλήσιος, καὶ Ἀλεξῖνος ὁ Ἠλεῖος, καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Κρόνος, καὶ Διόδωρος ὁ Κρόνου Ἰασεύς, καὶ Εὔφαντος ὁ Ὀλυνθιος, καὶ Στίλπων ὁ Μεγαρεύς· Ἧς ἐπώνυμον Ἐριστικὴ, παρὰ τὴν περὶ τὰς διαλέξεις δριμύτητα (2).

§. λζ. Ἄλλαι καὶ Ἐρετριακὴ ἦκεν ἡ ἀπὸ Μενεδήμου τοῦ Ἐρετριέως, ἀπὸ τῆς Ἠλειακῆς ὡς ἔοικε, πρὸς ἣν ἐκείνῃ, ἀποκριθεῖσα (3). Καὶ Διαλεκτικὴ, ἣν Κλειτόμαχος ἐνεήσατο ὁ Καρχηδόνιος (4).

§. λη

(1) Λαερτ. εἰς βίον Φαιδ.
(2) Αὐτ. εἰς βίον Εὐκλειδ.
(3) Αὐτ. εἰς βίον Μενεδ.
(4) Αὐτ. ἐν τῷ πρώτῳ.

§ λη. Ὥσπερ ἐν ἡ τῆς Στοᾶς ἀπὸ τῆς Κωϊκῆς ἀγωγῆς συνέση μεθαρμοσθεῖσα ὡς εἴρηται, καὶ εἰς ἦθος τε καὶ τρόπον ἕτερον ἀπενεχθεῖσα, οὕτω καὶ τῆς Ἀκαδημίας ἡ Περιπατητικὴ καλεμένη ἐξέφυ Αἵρεσις, γενναῖον ἀποβλάσημα· ταύτης δὲ Καθηγεμὼν ὁ πολὺς τὸ κλέος Ἀριστοτέλης, ὁ ἐκ Σταγείρων τῆς Μακεδονίας, Ὀλυμπ. ηθ'. τῷ ά. ἐκ Νικομάχου τε καὶ Φαιστίδος τεχθείς (1). Οὗτος Πλάτωνι τὸ πρῶτον φιλοσοφίας ἕνεκα ἑαυτὸν ἀναθέμενος, ἐπελακτίσεν ὕστερον τῷ Καθηγησαμένῳ ἐκ ἐπ' ὀλίγων ἀντιδοξάσας (2). Τ' ἀληθὲς ἀμέλει καὶ Σωκράτης αὐτὸ καὶ Πλάτωνος ἡγησαμένους πρότερον. Τοιγαροῦν τὸ Λύκειον (ἦν δὲ χωρίον τοῦτο Ἀθήνησι κάλλιστον, ἀπὸ Λυκίου ἔχον τέγμα τοῦ Πανδίονος, Ἀπόλλωνος δὲ Ἱερὸν) (3), τὴν Ἀκαδημίαν ἀντιπαρατάξας, ἐν αὐτῷ ἐποιεῖτο τὰς διατριβάς (4)· τὰ μὲν ἐξωτερικὰ τῶν παιδευμάτων, οἷον Ῥητορικῆ, Ποιητικῆ, Πολιτικῆ, τὰ τοιαῦτα, ἀπὸ μεσημβρίας ὑποτιθέμενος τοῖς προσφοίτοις, τὰ δὲ Ἐσωτερικὰ καὶ Ἀκροαματικά, οἷον Φυσικῇ, καὶ Μεταφυσικῇ, καὶ ὅσα τῆς βαθυτέρας ἦν θεωρίας ἐχόμενα, πρωΐας φιλοσόφων (5), καὶ Ἀκροατῶν συχνῶν πληθει περισειχεμένος. Ὡς δὲ δὴ περιπάτῳ χρῆσθαι εἰώθει μεταξὺ τοῖς συνοῦσι διαλεγόμενος, ἐντεῦθεν καὶ τῇ Αἱρέσει παρέσχε Περιπατητικῇ ὀνομάζεσθαι. (6).

§. λθ'. Ἐγένοντο δὲ τῶν Ἀριστοτέλους Ὁμιλητῶν καὶ γνωρίμων οἱ γνησιώτατοι Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών, καὶ Εὔδημος ὁ Ῥόδιος, καὶ Κλέαρχος ὁ Σολεύς, καὶ Ἀριστόξενος ὁ Ταραντῖνος, καὶ Καλλισθένης ὁ Ὀλυνθίος, καὶ Κάλλιππος ὁ Κυζικηνός, καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός, καὶ Δικαίαρχος ὁ Μεσσήνιος.

§. μ. Οἱ δὲ δὴ τινὲς Αἱρέσιν προαγαγόντες ἐκ διαδοχῆς οἵδε. Ἀριστοτέλους μὲν ἐν τῷ Λυκείῳ διεδέξατο Θεόφραστος ὁ Ἐρέσιος,

(1) Αὐτ. ἐκ βίου. Ἀριστοτέλ.

(2) Ἀριστοτέλης ἡμᾶς ἀπολάκτισε φησὶν (Πλάτων) καθάπερ τὰ πωλάρια τὴν μητέρα. (Αὐτ. αὐτ.). Ὅσα καὶ Αἰλιαν. ποικ. Ἱστορ. Βιβ. Γ'. Κ. ιθ'.

(3) Παυσαν. Βιβ. Α. Κεφ. ιθ'.

(4) Ὅσα τὰ Ἀριστοτέλους βιογράφων, (εἴτε Ἀμμωνίου ἔστος, εἴτε καὶ ὁ Φιλοπόνου ἐστὶν), εὐδήλως ἔτι ζῶντος τοῦ Πλάτωνος τὸν Ἀριστ. ἀντικοσμῆσαι αὐτῷ τὸ Λύκειον ἱστορεῖ προφανῶς ἀθλολέγων τῷ Λαερτίῳ, καὶ τῷ Αἰλιανῷ.

(5) Ἐντεῦθεν τινὲς καὶ τὰς [illegible] τὰ συγγράμματα εἰς τὰ Ἐξωτερικὰ καὶ Ἀκροαματικὰ ἀντιδιαιρέσεις ἔσχηκαν. Ἴδε περὶ τῆς περιπατ. Αἱρέσ. §. γ'.

(6) Λαέρτ. ἐκ τοῦ βίου. καὶ Ἀμμων. καὶ Σιμπλίκ. ἐν τοῖς ὑπομν. εἰς τὰς Ἀριστ. Κατηγορ.

ὃς διχιλίας ἅμα ῥίθμει ἀκροωμένας αὐτῦ· Ἐν οἷς ἦν καὶ Δημήτριος ὁ Φαληρεύς, καὶ Νικόμαχος ὁ τῦ Ἀριστέλους, καὶ Ἐρασίστρατος ὁ Ἰατρός. Θεόφραστον δὲ διεδέξατο Στράτων ὁ Λαμψακηνός· Στράτωνα δὲ Λύκων ὁ Τρωαδεύς· Λύκωνα δὲ Ἀρίστων ὁ Κεῖος· Ἀρίστωνα δὲ Κριτόλαος ὁ ἐκ Φασηλίδος· Κριτόλαον δὲ Διόδωρος. (1).

§. μα. Ἀλλ' εἰς τοῦτο μὲν τὰς καταλεχθείσας Αἱρέσεις γεννήσασά τε ἡ Ἑλλὰς καὶ ἐκθρέψασα, καὶ ταῖς διαδοχαῖς τῦ χρόνυ προϊούσας περιποιησαμένη καὶ περιθάλψασα, φιλοσοφίας μήτηρ, καὶ τροφὸς ἀναδέδεικται, καὶ ἑστία, καὶ οἰκητήριον. Ἐν τούτοις δὲ τῶν μὲν Ἑλληνικῶν σασιασάντων, καὶ μέτριον ἀδὸν πεπονθότων, τῶν δὲ Ρωμαικῶν εἰς ἀκμὴν καὶ μεγεθος, θαυμάτων ὅσον ἐπιδεδωκότων, εἴτε Μοναρχίαν ἠδη τούτοις τῆς Ἀριστοκρατίας ἀποκλίνυσης, καὶ τὴν φιλοσοφίαν σωφρόνως ἐν Ρώμῃ ἐπιδημήσασαν ἐπιζενωθῆναι, ἐπὶ Σύλλα μάλιστα καὶ Λούκυλλυ κρατησάντων, ὡς ἄρα τῇ βασιλεία σωφρονεῖν χαίρουσαν. Αὐτίκα γὰρ περὶ μὲν τὰ Πυθαγορικὰ τῶν δογμάτων, ἐ φαύλῳ τινὰ τρόπῳ ἐσχόλασαν καταθέσθαι Ἐννίς τε ὁ Κάτων ὁ Κλωσσίνος ὑπὸ Νεάρχῳ τῷ Πυθαγορικῷ διαχθείς, καὶ Νιγίδιος ὁ Φίγυλος. Πλάτωνι δὲ καὶ τῇ Ἀκαδημίᾳ προσετέθησαν Μ. Ὁ Βρῦτος, καὶ Μ. Τερέντιος ὁ Οὐάρρων, καὶ Μ. ὁ Κικέρων ὁ ἐκ τῆς Ρητορείας θρυλλύμενος. Ζηνωνι δὲ, καὶ τῇ Στοᾷ προσανεγράφησαν Κόϊντος Λυκίλλιος ὁ Βάλβος, καὶ Κάτων ὁ ἐξ Υτίκης παρώνυμος. Τῷ δὲ Λυκείῳ, καὶ Ἀριστέλει σφᾶς ἀνέθεντο, (Ἀνδρονίκῳ τε Ῥοδίῳ τὰ τῦ Φιλοσόφυ συγγράμματα ἠδη ἐκδεδωκότος, καὶ ἀφανῶς πῃ ὑπὸ τῇ τῦ Σύλλα Βιβλιοθήκῃ ἀποκειμένα δημοσιώσαντος,) ἄλλοι τε, καὶ Κάτων ὁ τῆς τῦ Περιπατητικῦ Δημητρίυ σωφροσύνης ἐφ' ἱκανὸν ἀπολαύσας, καὶ Κράσσος ὁ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Αντιοχεῖ Καθηγεμόνι χρησάμενος, καὶ Πίσων ὁ διακόσας Στασίᾳ, καὶ ὁ τῦ Κικέρωνος, ὃς Ἀθηνάζε ἐπιδημήσας τῶν Περιπατητικῶν νάματων ὑπὸ Κρατίππῳ εἰς κόρον ἐπάσατο. Ἐφ' οἷς δὲ τῆς Ἐπικούρυ διδασκαλίας, καίτοι λίαν παρ' αὐτοῖς προδιαβληθείσης, ἀμελῶς ἐχον Ρωμαῖοι, ἀλλ' οὐ πολλοῖς καὶ Τ. Πομπώνιος, καὶ Γ. Κάσσιος ἐπικρίσαντες φέρονται, καὶ Λουκρήτιος ὁ Κάρος. (2).

§. μβ'.

(1) Λαέρτ. ὃς τὰς βίβλ. Καὶ Βρκν. Αὐτ.

(2) Ἐκ τῶν Βοκν. Φιλοσοφ. Ἱστορ. Περιοδ. β'. Βιβ. κ.

§. μβ. Καὶ ἐπὶ τῶν Καισάρων δὲ αἱ αὐταὶ Αἱρέσεις αὐταὶ ἀνθησασαι ὠφθησαν (1). Τῶν μὲν γὰρ τοῖς Πυθαγορᾶ παρηκολουθηκότων θεσμοῖς, Ἀναξίλαός τε ὁ Λαρισσαῖος ἐγένετο, ὃν Αὐγουστος ἐπὶ Γοητείας διαβολῇ τῆς Ῥωμης αὐτης, καὶ τῆς ὅλης Ἰταλίας ἐξήλασε, καὶ Σέξτιος τῶν Εὐπατριδῶν Ῥωμαῖος, καὶ Σωτίων ὁ τὰ Σενέκα καθηγησάμενος· Μοδεράτος τε ὁ Γαδιτανος ἐπὶ Νέρωνος, καὶ Ἀπολλωνιος ὁ Γοης, καὶ τερατοποιος, ὁ ἀπο Τυάνων τῆς Καππαδοκίας, ὁ υπο Δομιτιανῦ διωχθεις· Καὶ Σεκοῦνδος Ἀθηναῖος, ὁ ἐπὶ Ἀδριανῦ ἀκμάσας. Τουτοις προσκαταλέγουσι καὶ Νικόμαχον τον Γερασηνον, ἓ τὸ περὶ τῶν Θεολογουμενων Ἀριθμῶν Συνταγμα ποτνιᾶται μια ὁτι μὴ σωζεται ὁ νεώτερος Βρυκέρος (2), ἔργον δὲ λογισμῶν κενεμβατευντων καὶ ματαιοχόλων εκρινεν ὁ Φώτιος (3).

§. μγ. Τῶν δὲ δὴ τοῖς Πλάτωνος δόγμασι προσεθεμένων ἀριθμεῖται Θρασυλλος μεν ὁ Ἀστρολογικος ἐπὶ Αὐγουστῳ καὶ Τιβερίῳ, ὑφ' ᾧ καὶ ἀνηρηται· καὶ Θέων ὁ Σμυρναῖος, ὁ κατὰ τὴν Μαθηματικὴν Ἰδέαν ἐρμηνεῦσαι ἐπιχειρησας τὰ Πλάτωνος, Καὶ Αλκίνοος ὁ τὴν Εἰσαγωγὴν ἡμῖν εις τὴν Πλατωνος Φιλοσοφίαν συγγράψας. Καὶ ὁ Φαβωρῖνος δὲ ἐπὶ Τραιανῦ καὶ Ἀδριανῦ, ὁ Ρητορεύσας μεν παρὰ τῷ Πρυσαεῖ Δίωνι, Φιλοσοφησας δὲ παρὰ τῷ Στωϊκῷ Ἐπικτητῳ, τὰ γεμῖσι Πλατωνικὰ δόγματα προ τῶν Στωϊκῶν ἐπανηρημένος. Ἐπὶ δὲ Ἀντωνίνῳ τῷ Πίῳ Ταυρος διέπρεπεν ὁ Βηρυτεως, ὑπερ Ἀκεσης υπηρξεν Αὖλος ὁ Γέλλιος. Ἐπὶ δὲ Μάρκῳ τῷ Αὐρηλίῳ Ἀττικος, ὃ τὰς βίβλους διὰ Θαυματος ἄγων ὁ Πλατωνικος Πλωτῖνος, ὃν ἀπηξίουν ἀναγινωσκειν τοῖς ἀκροωμένοις αὐτῷ. Καὶ Νεμῆσιος δὲ ὁ τον Πλατωνα ἀποκαλέσας Μωσῆν Ἀττικίζοντα. Καὶ Μάξιμος ὁ Τυριος, ὁ ἐπὶ Αὐρηλίῳ, καὶ Ἀντωνίνῳ, καὶ Κομμοδῳ Φιλοσοφικῶς σοφισθεντας. Ἐφ' οἷς δὴ καὶ Πλούταρχον τον Χαιρωνεα τον ἐπὶ Τραιανῦ, τοῖς ἐπὶ τῶν Καισάρων Πλατωνίσασι προσαριθμεῖσι, καὶ Γαλήνον τον ἐκ Περγάμου, τον ἐπὶ Μ. Αυ-

 ρηλίῳ,

(1) Ταπανοτερον ἐν ὀλίγοις ἓν τῶν ἀλλων Αἱρέσεων ἡ Πυθαγόρειος ἐπὶ τῶν Καισάρων διετέλεσε πράττουσα, ὡς ἐπὶ γοητείᾳ διαβεβλημένη. Ψηφίσματι γοῦν Ἀντωνίνου τῷ Πίῳ μόνας τὰς τέτταρας Αἱρέσεις θέμις ἦν ἐπαγγέλλεσθαι· Τὴν Πλατωνικὴν δηλονότι, τὴν Στωϊκὴν, τὴν Ἐπικούρειον, καὶ τὴν Περιπατητικήν. Φραγ. Βαδδέος Ἱστορ. Φιλοσοφ. Κεφ. Ε'. §. β'.

(2) Τῆς Φιλοσ. Ἱστορ. ἐν Περιοδ. β'. Τμήμ. β'. Περὶ Πυθαγορ. §. .

(3) Μυριοβ. Κώδ. ρπζ'.

ρηλίᾳ, καὶ Λεκλίᾳ Βήρᾳ, ἐχ ἧττον τῇ Φιλοσοφίᾳ, ἢ τῇ τῶν Ἀσκληπιαδῶν Ἐπιστήμῃ μεγαλωσόμενον. (1).

§. μδ'. Τῶν δὲ Κωνίζειν ἐπαγγελλομένων, οὐδὲ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους τὸ κομμα ἐξέλιπεν. Εὐκλείσατοι γὰρ ἴσχυσαν Μισωνίος τε ὁ Βαβυλώνιος, ὁ μετὰ τὸν Τυανέα τὸν κατὰ τὸν Κυνισμὸν κλέος πρωτεύσας (2), καὶ Δημήτριος ὁ Κυνικὸς ὁ τῶν Οὐεσπασιανῶν (ὥσπερ καὶ ὁ ἀνατέρω τῶν Νέρωνι προσκεκρουκὼς ἦν) προσκρούσας, ὑπὸ δὲ Ἀπολλωνίου Τύτου τῶν Οὐεσπασιανοῦ συσκαθεὶς, καὶ ὑπὸ Δομιτιανοῦ τὸ δεύτερον ἐξοριοθείς. (3). Καὶ Δημώναξ ὁ Δημητρίου διακούσας, καὶ Ἐπίκτητος, ὃν ἔτισεν καὶ Ἑλλὰς πᾶσα, καὶ ἡ Ῥωμαίων ἠγάσατο. (4). Καὶ Κρήσκης δ' ἐπὶ τούτοις ὁ τὴν γαστέρα, καὶ τὰ ὑπ' αὐτὴν, πολλῷ πρὸ τοῦ Κυνισμοῦ τιθέμενος, ἡδονῆς τε ἀνδραπόδων παντοίας γεγενημένος· ὃ ἀγώνισμα μέγιστον ἡ κατὰ τοῦ Φιλοσόφου καὶ μάρτυρος Ἰουστίνου δολοφραφεῖσα κατηγορία. (5). Καὶ Περεγρῖνος δὲ, ὁ ἐν τῇ πυρᾷ τεθρυλλημένος. (6). Καὶ ἐπὶ πᾶσι Σαλάσιος ὁ Ἐμεσηνὸς, ὁ κατὰ τὸν ε'. γενέσθαι ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ἀρχομένου ἤδη φερόμενος. (7).

§. με'. Ὁμοίως δὲ καὶ τῇ Στωϊκῇ Αἱρέσει ἐγκατηριθμίωνται κατ' ἐκεῖνο παρηκολουθηκότες τοῖς χρόνοις, Θεόδωρος ὁ Ταρσεὺς ἐπὶ Αὐγούστου, καὶ Κορνοῦτος ὁ Ἄφρος, ὁ παρρησιασάμενος ἐπὶ Νέρωνος, καὶ ἐξορίαν κατακριθείς. Γαΐος τε Μισωνίος ὁ Ῥοῦφος, ὁ ταυτὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ τῶν Κορνούτου παθῶν, ὑπὸ δὲ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ ὕστερον μετακληθείς. Καὶ Χαιρήμων ὁ Αἰγύπτιος, καὶ Σενέκας ὁ ἐξ Ἱσπανῶν Ρωμαῖος, ὃς καλὰ τῷ Νέρωνι ἀπέχων τὰ διδακτρα, Στωϊκῶς ἐτελεύτα. Καὶ Δίων ὁ Προυσαεὺς, ὁ διὰ τὸ δυφραδὲς τοῦ λόγου ἀκέσας Χρυσόστομος. Καὶ Εὐφράτης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ ἐπὶ Ἀδριανοῦ ἐπαιδιάσας τῷ γήρᾳ, καὶ ἑκὼν τοῦ βίου ἑαυτὸν ὑπεξαγαγών. Καὶ Ἐπίκτητος ὁ Φρυξ, ὃ ἀκέσαι Ἰωνικὸς ὁ Ῥησικὸς, καὶ Φαβωρῖνος, καὶ Ἀρριανὸς, ὁ ἐκ τῶν ἀπὸ σωματος τοῦ Καθηγεμόνος ὑποθηκῶν, τὸ καλὸν ἡμῖν ἀναλεξάμενος Ἐγχειρίδιον. (8). Καὶ Σέξτος δὲ ὁ Χαιρωνεὺς εἰς

(1) Βρακ. Αὐτ. Τμήμ. γ'.
(2) Φιλοστρ. ἐν βίῳ Ἀπολλων.
(3) Φιλοστρ. αὐτ.
(4) Λεκτιαν. ἐν βίον Δημώνακτ.
(5) Ἰουστίν. Ἀπολογ. Α'. Καὶ Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. βιβ. δ'.
(6) Λεκτιαν. ἐν Περεγρίν.
(7) Σεῖδ. ἐν Λέξ. Μυριοβ. Φωτ. Κώδ. σμδ'.
(8) Η'. μὲν Βιβλία τῶν Ἐπικτήτου Διατριβῶν, ιβ'. δὲ τῶν τοῦ αὐτοῦ ὁμιλιῶν συνέταξεν Ἀρριανὸς (παρὰ Φωτ.

εἰς ἐ παιδείας χάριν ἐφοίτα Μ. Αυρήλιος ὁ Ἀντωνίνος, καὶ Καίσαρ ἤδη προσεσημασμένος. Ἐφ οἷς δὴ καὶ Μ. Αυρήλιος αὐτος συγκαταλεκτέος, δι ἃ ἡ κατὰ τὰς Στωϊκὰς Φιλοσοφία, αντὶ Στοᾶς αυτῇ ανοιχθέντων τῶν Ανακτόρων, ἐπὶ τὸ Μοναρχικὸ θρόνῳ ἀρθεῖσα καθίδρυται. (1).

§. μς'. Κατὰ δὲ τοῦτο τὸ χρόνῳ, ὅθ' ἡ τῶν Ἐπικουρείων ἀφανὴς ἦν λανθάνουσα Αἵρεσις. Καίτοι γὰρ, καὶ μεταξυπὸ ἐπηρεασθῆναι ταυτίῳ συνέβη, τῶν ἐκ τῆς Ἐπικούρε Ἀγέλης, δόγματι βουλῆς κοινῷ τῆς Ῥωμης, ἀπελαθέντων· Καὶ Μεσσηνιοι δὲ ἐν Ἀρκαδίᾳ, τοὺς ἐκ τῆς αυτῆς φάτνης ἐδηδωκότας ἐξήλασαν· Οἵτε Λυκτιοι ομοίως ᾧ Κρητῃ νομον γεγράφασι, τοὺς τὴν Θηλειαν, καὶ ἀγεννῆ, καὶ αἰσχρὰν ἐπιγουπαντας Σοφίαν, καὶ μέντοι καὶ τοῖς Θεοῖς πολεμίους, ἐκκηρυκτους εἶναι τῆς Λυκτε (2), ομῶς ἀλλ' ἐ ἔτως ἡ τὸ χρόνῳ ἐπήρεια κατίσχυσε τῆς Αἱρέσεως, ὡσε πάντῃ ποιῆσαι ἐξίτηλον. Καιγάρ τοι καὶ Φαίδρος ὁ τῷ Κικέρωνι σωηθης τὴν ἀγωγὴν ἠρετίσατο, καὶ Λυκρήτιος Ῥωμαῖος Ἀνὴρ, μετὰ Κικέρωνα γεγονὼς ἔτη ιβ'. ἐκ τῶν αυτῶν πηγῶν εἰς κόρον ἐγόυσατο, ὁ καὶ τὰ τῆς Αἱρέσεως ἡμῖν ἀποταμιεύσας ἐν ἐμμέτρῳ Συγγράμματι. Καὶ Κέλσον δὲ υστερον Ἐπικούρειον ἴσμεν, ὃν Ωριγένης γενναίως ἐξήλεγξε (3) καὶ Πλίνιον ωσαυτως τον ὀθτερον, τον ἐπὶ Ουεσπασιανῷ ἀκμάσαντα· Ὃν καὶ τῷ Βεσβίῳ, Φιλοσοφῳ χάριν περιεργίας ὑπὲρ τὸ δέον πελάσαντα, ὑπὸ τῆς ἐκ τῶν κρατηρων ἀναδιδομένης ατμίδος, λόγος ἔχει ἀποπνιγῆναι. (4). Προσαναγράφουσι δ' ἔτι τῇ Αἱρέσει καὶ Λουκιανον τον Σαμωσατέα, τον ἐπὶ Κομμώδε εἰς γῆρας ἔρχατον ἐληλακότα Σοφιστὴν, ἢ Φιλόσοφον. Καὶ Διογένην δὲ αὐτόν τινες τον Λαέρτιον, διὰ τὸ πλατύτερον ἡμῖν ἐν ταῖς τῶν βίων αναγραφαῖς τα τῆς Ἐπικούρε ἐκθέσθαι, ἢ τὰ τῶν ἄλλων, ἐπικουρίσαι τοπάζουσιν (5), καίπερ υπεναντίως ἢ τῷ Επικούρῳ σωηθες ἦν, ἐκ ἀμφισβητησίμως ὑπ' ἀμυδρῶς τὴν τῶν θεῶν εἰσαγοντα πρόνοιαν. (6).

§. μζ'.

Φωτ. ἐν βιβλιοθ. Κωδ'. νη'.) ἐξ ὧν τέτταρα μόνα, τὰ ἐν τῷ Ἐγχειριδίῳ, ὡς ἡμᾶς ὁ χρόνος παρέπεμψεν.

(1) Βραχ. Περιόδ. Β'. Μερ. Α. Βιβ. Α'. Κ. β'. Τμήμ. ζ'.

(2) [illegible] ἐν Λέξ. καὶ Ἀθήν. ὁ Δαπνος. Βιβλ. ιβ'.

(3) Συγγράμ. κατὰ Κέλσου.

(4) Πλίνι. ὁ Νεώτ. Βιβλ. γ'. ε'.

(5) Ὅρα Διογ. Περ. Α'. Μέρ. Α. Βιβ. Α'. Κεφ. β'. τμ.

(6) Μέτεσι γὰρ τὸ Λακεστὶ τὸν Βιωνα τον Βορυσθενίτην Ανακοσόντεως Βιβλ. δ'. εἰς Βίωνα.

§ μζ. Τῆς δὲ Περιπατητικῆς Φιλοσοφίας σπασθὲ γενόμενοι κατ' αὐτὲς ἐκεῖνες τὰς χρόνας φέρονται οἱ ἑξῆς. Σωσιγένης Αἰγύπτιος, ὁ τὸν Καίσαρα Ἰούλιον, τὸ παρὰ Ρωμαίοις ἐσχ ἐπ' ἐκεῖνο κρατῆν Καλλανδάριον ἐπανορθώσασθαι ἀναπείσας. (1). Βόηθος ὁ Σιδώνιος, ὁ ἐκ τῆς Ἀνδρονίκε Σχέλης ἀρμηνέυς, ὡ καὶ Στράβων ὁ Γεωγράφος συνεμαθητεύσε. (*). Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς, ὁ τῆς Αὐγούστε Φιλίας καταξιωθεὶς, καὶ τὲς πλακῆντας αὐτῶ φιλικῶς διαπέμπων, ἒς Νικολάεις ἐξ αὐτῆ ὁ Καίσαρ ὠνόμαζε. (2). Ξέναρχος τε, καὶ Ἀθήναιος οἱ ἐκ Σελευκείας, ὧν ὁ μὲν τῆς Αὐγούστε ὄνοίας διαφερόντως ἀπήλαυσεν, ὁ δὲ εἰς ὑπόνοιαν ἐμπεσὼν δυσμενῆς ἐπειράθη τε πρῶτον, εἶτ' ἀπολογηθεὶς αἰτίας εἰασῆν ἀπελύθη. Καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Αἰγαῖος, ὁ τῆ Νέρωνος καθηγησάμενος· Ὃν καὶ τῆς τῆ Τυράννε διαφορῆς ἠτιάσαντο. (3). Καὶ Ἀμμώνιος ὁ τῆ Πλεταρχε χρηματίσας Διδάσκαλος, (ἄλλος ἔτος παρὰ τὸν μετὰ ὀλίγω ἑκατονταετηρίδα ἡνθηκότα, ὡ Σακκᾶς ἐπώνυμον, (4),) ἐξ ὧν μάλιστα καὶ ὁ τῆς Φιλοσοφίας κυκεὼν προπίνεσθαι ἤρξατο, τοῖς Ἀριστοτελικοῖς τὰ Πλατωνικὰ σιωπαχρώννυσιν ἐπικειρηκότων, καὶ εἰς τέρας οἷον, τὸ καλὸν τῆς Φιλοσοφίας ἄγαλμα παραμορφωσάντων ἐκ εὐχυμον· Ἐντεῦθεν γὰρ οἱ θιασῶται τῆ Πλάτωνος Ἀριστοτελίζειν ἤρξαντο, Ταῦρος ἐκεῖνος, καὶ Αττικὸς, καὶ οἱ ἄλλοι, ὧν ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς μικρὸν ἀνωτέρω ἐμνήθημεν· Καὶ πάντες μονονυχὶ (πλὴν εἴτις Ἀδραστέντινα ἐξελοι, καὶ Ἀριστοκλῆν τὸν Μεσσήνιον, καὶ Ἀλέξανδρον τὸν ἐξ Ἀφροδισιάδος, (ὃ μεγίστε μετὰ τὸν ἐκ Σταγείρων προσάτε τὸ Λυκειον ἐπειράσατο) ἐν τῆτο ἀγώνισμα ἐποιῆντο, τῆ παντὸς ὡς ὤοντο ἄξιον, εἴτις ὡς ἄριστα τὸν ἀπολελακτικότα τῶ λακτιθέντι ἐν ὁμοποδῆντι ῥυθμῶ συμβιβάσειε, καὶ τὸν μαθητὴν ἀποδείξειεν ὁμοφρονῆντα τῶ Διδασκάλω (5), καὶ ἐφ' οἷς ἐχ ἥκιστα ἀσυμβάτως ἀλλήλοιν τῶ Ἀνδρε ἐχετον.

§. μή

(1) Πλίν. Βιβλ. ιη'. Κ. κέ.

(*) Στράβ. Βιβλ. ις'.

(2) Φωτ. Μυρι. Κώδ. ρπθ'.

(3) Στράβ. Βιβλ. ιό'. Σεῖδ. ἐν Λέξ.

(4) Σεῖδ. ἐν Λέξ.

(5) Ὅσον ου ἐν τύπω λαβὲν συγκαταναγκάζει τὰς φιλοσόφες ὁμοφρονεῖν καὶ μὴ θέλοντας Ἀμμώνιος ἐν τοῖς τὰς Ἀριστ. Κατηγορ. ὑπομνήμ εὐθὺς κατ' ἀρχὰς τὰ Συγγράμματος. Καὶ Ἱεροκλῆς παρὰ Φωτίω (ἐν τῆ βιβλιοθήκη). Ὅτι συμφωνος ἐ τοῖς Δόγμασι Πλατων καὶ Ἀριστοτέλη

§. μη. Ἀλλ' αὐτη μεν η ἁπασων ἐχάτη προκυψαι δοκοῦσα Αἱρεσις, η των Ἐκλεκτικῶν καλουμενη, ει μονον εισω των της Ἐπαγγελίας ὅρων τυγχάνοι μενουσα, πρωτίστη ἂν ως εικος των ἀλλων ταχθείη και χρόνω, και τιμιότητι. Ταύτη τε γαρ παρηκολουθηκότες υπηρξαν Πλατωνες τε, και Αριστοτελεις οι δαιμόνιοι, και Ζηνωνες, και οι αμφὶ Δημόκριτον, και Ἐπικουρον, και πάντες, ὡς απλως εἰπειν, των πωποτε γενομένων Αἱρέσεων, οι Κορυφαιότατοι. Και τουγε δη των φερομένων Φιλοσοφικων δοξασμάτων εκ παντὸς το ἀριστον και χρονῳ, και Γένει, και Ἀνδρὸς αναλεγεσθαι, και το μαλλον τω λόγω συμφωνον, ὠδε πρεσβυτερον τοῖς νε μετέχουσι γενοιτ' ἂν ατεχνως, ὠδε τιμιωτερον· Ἥγε μιὼ κατάχρησις, ὡς επὶ και ἄλλων συχνῶν, το σεμνὸν και τίμιον κἀνταυθα τε πράγματος διεφαυλισε. Των γαρ Ἐκλεκτικῶν οι πλειστοι Συναρμοσαίτινες και Συμβιβασαι θᾶττον ὠφθησαν, και των ἀσυγκλώστων συγκλωσαι. Οὐδεν γαρ αυτοῖς ἐναντιοφανες ἀτω παρεῖχε ἀκρόαμα, ὁ μη θεμις εδοξεν ἐκβιάσασθαι, και τὸ προκειμένω σοφισιν ἁρμονικως ἀναδεῖξαι φθεγγόμενον. Ἐνθεντοι τοῖς μεν Χαλδαικοῖς συναναφυραντες τὰ Αἰγύπτια· Καὶ τούτοις δε, ὁσα Πυθαγορικά, ὁσα Πλατωνικα, ὁσα Αριστοτελικα, παν ἁπλως Ἑλληνικων ἐγκαταμίξαντες Φιλοσόφημα· Το δε δη τεως παραλογωτατον, επὶ τοῖς δε πασι, και των Χριστιανικων δογμάτων πολλὰ συνεπιφορησαντες, ἐξ απάντων τουτων τον Ἀλεξανδρινὸν Κρατῆρα συγκεκεράκασιν, ἐ τὸν Κυκεωνα πολλῳ της ἀτοπίας τιὼ τρύγα επιφερόμενον, ἀνθοσμιὸ δίκιω, ἵνα μη νέκταρος εἰπω, τοῖς τω δίψει της Σοφίας συνεχομένοις προεπιον.

§. μθ. Λεγεται δητα, τουδε τε των Ἐκλεκτικων μεν καλουμένων, Συλεκτικων δε μαλλον ἀπελεγχθεντων κόμματος, πρωτος κατάρξαι Ποτάμων ὁ Ἀλεξανδρεὺς (1), ὃν οἱ μεν επὶ των Αυγουστ χρονων ἀναβιβάζουσιν (2), οἱ δε επὶ των Πλωτίνε καταγουσι (3) τὸ Φιλοσόφε. Μετάγε μιὼ τὸν Ποτάμωνα, μαλισα παντων και θερμότατα επὶ τῃ συμφωνία των διαφωνεσων Αἱρέσεων ἀγωνισθηναι Ἀμμωνιον τον Ἀλεξανδρεα, τὸν επὶ-

λης επεβαλετο τιτλω. Και Πορφύριος (παρα Σουίδα) συνέγραψε περὶ τῆς μιας εινας την Πλατωνος και Ἀριστοτέλει Αἱρεσιν.

(1) Λαερτ. ἐν τῷ προοιμ. ταυτ. αὐτο το το τίλος.

(2) Σουίδ. ἐν Λεξ. Αἵρεσις, και Ποτάμων.

(3) Πορφύρ. ἐν βίῳ Πλωτίνε.

ἐπ'κλίω (ὡς εἴρηται) (§. μζ'.). Σακκᾶν, ἀπολιγόσης μὲν ἤδη τῆς β. τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἑκατονταετηρίδων, ἀρχομένης δὲ τῆς γ'. ἀναμφισβητητως τοῖς πᾶσιν ἐσὶν ὁμολογον. Καὶ ἀπαντήσας μὲν τῇ Φορᾷ τῆς Αἰγυπτιακῆς τῆς δε μισγαγγείας τε καὶ Συρροίας, ἐγένετο καὶ μεταξυ ὥπερ ἐμέλησεν, Ἀνατόλιος ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ τῇ Περιπατητικῇ δοξῃ οἷον ερεισμα ὑποθεθαι, τὸ παρ' αυτῆ κατα τὴν Αλεξάνδρειαν ανοιχθὲν Λυκειον ἀγωνισάμενος, κατὰ τὴν Γ'. Εκατονταετηρικὴν τῆς Εκκλησίας περίοδον, ἀλλὰ το κακὸν ἐξενικα· τό, τε Αμμωνιακὸν κόμμα προὸν τῷ χρόνῳ ἐρρωνυτο, καὶ κατίσχυε, καὶ Αἱδράσι τοῖς ἐπὶ Σοφίᾳ τὰ πρῶτα ἀπενεἰκαμένοις διεκοσμειτο καὶ ἐλαμπρύνετο. Αυτίκα γαρ τῶν Αμμωνίᾳ Λυρεασαμένων οἱ ὑπὲρ τὲς ἄλλας θρυλλέμενοι, Διονύσιος Λογγῖνος, (ὃν Φιλάρχαιόντε καὶ ἐμβιόντινα Βιβλιοθήκην παρέδωκαν ονομάζεθαι (1), τὸν ὑπὸ Αυρηλιανῷ ἀναιρεθέντα). Καὶ Ὠριγάνης, (ἐχ ὁ καθ' ἡμᾶς δηλονότι, ἐλλιπίζων δε τὴν θρησκείαν ετος). Ὁ τὰ τῆς Αἱρέσεως ἐκπυσα πεποιηκέναι τολμήσας, τέως σιγῇ τιμωμενα· Καὶ Πλωτῖνος, Στυλος ἕτερος καὶ αυτος τῆς τοιαυτης ἐκλεκτικῆς ἰδέας γενόμενος (2), ον καὶ Γαλιῆνος ὁ Καίσαρ εἰς τοσὸτον ἠγάσατο, ὡς καὶ ἐπιτρέψαι ἂν αυτῷ, τὴν λόγῳ μόνῳ χεδιαθεισαν ὑπὸ Πλατωνος πολιτειαν εις εργον ἀγαγεῖν, εἰμὴ τοῖς περὶ αὐτὸν μετεπέπεισο, τῶν ἥκιςα διωατῶν εἶναι τὸ ἐγχείρημα διατεινομένοις, καὶ λῆρον ἄντικρυς ἀποδεδειχέναι τὸ πρᾶγμα, ἔργῳ ασυσατον.

§. ν'. Τῶν ἐκ τῆς Πλωτίνε Σχολῆς, τῆς ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων πόλιν παρατεινάσης, προεληλυθότων Ἀνδρῶν (ὧν το σῶμα ἱερα γενεα προσειρηται). Ευκλεέστατοι ὑπῆρξαν Ἀμέλιος, ὁ τῆς ἐκείνε οἰκειότητος διαφερόντως ἀπολαυσας (3), καὶ Πορφύριος, (ὃς Μάλχος το πρὶν ἀκέων, ὑπο Λογγίνε εις τὸτο μετωνομαθη). Ανὴρ μανικὸς τὴν ἕξιν, καὶ τὰς Φρένας ἐμπληκὴς· ὃς καν τε ζῆν ἑαυτον υπεξηγαγε μελαγχολήσας ποτὲ, μὴ τε Πλωτίνε διακωλύσαντος. Οὗτος πολλὰ καὶ τῆς τῶν Χρισιανῶν ὅσ. ἕς καθυλάκτισε πίσεως· (4). Πορφυρίε δὲ Ἰάμβλιχος διήκουσεν ὁ Χαλκηδόνς, ὁ Θαυμάσιος μὲν τοῖς περὶ αὐτὸν

(1) Σεῖδ. ἐν Λέξ. Πορφύρ. ἐν βίῳ Πλωτίνε. Εὐναπιος ἐν βιοις Σοφις.
(2) Πορφύρ. & Ευνάπ. ἐν βί. Πλωτ. Σεῖδ. ἐν Λέξ.
(3) Σεῖδ. ἐν Λέξ.
(4) Εὐναπ. ἐν τῷ βίῳ. Σεῖδ. ἐν Λέξ.

αὐτὸν προσαγορεύθεις (1), ἐπὶ δὲ τῷ φανητιασμῷ, καὶ τὰ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐχθεὶς τὸ διδασκάλου ἔλαττον γεγονώς. Ἰαμβλίχῳ δὲ ἀκμαῖοι μᾶλλον διαβόητοι Σώπατρος, ὃν Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας ἀνεῖλε, καὶ Αἰδέσιος, καὶ Εὐσέβιος.

ϟ. νά. Ἰαμβλίχου δὲ λήξαντος ἡ Σχολὴ ἐπὶ μὲν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἀπῃώθει, ἐμαραίνετο· Ἰουλιανοῦ δὲ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀρχὴν ἀναθησαμένου, καὶ τὰ Χριστιανῶν μηχαναῖς ἁπάσαις ἀνατρέψαι σπουδάζοντος, ἀνεδίδου πάλιν καὶ ἠκμαζε, τὰς ἀθεμιτουργίας αὐτῶν (ἃς Θεουργίας ἐκάλουν) τῶν Ἰαμβλιχείων ἀναφανδὸν τὸ λοιπὸν καὶ ἀπερικαλύπτως, κατὰ πᾶσαν Αἴγυπτον, καὶ Συρίαν, καὶ Ἀσίαν τοῦ καλουμένου Ἑλλησπόντου ἐπιτελούντων· Ἐν οἷς διαπρέποντες ἐτύγχανον Αἰδέσιός τε καὶ Εὐσάθιος οἱ εἰρημένοι, καὶ ἡ τότε γαμετὴ Σωσιπάτρα, καὶ Εὐσέβιος ὁ Μυῶδις, καὶ Πρῖσκος, καὶ Μάξιμος ὁ Ἐφέσιος, καὶ Χρυσάνθιος. Περὶ ὧν τὰ ἰσχυρισμένα ἐκ τῆς Ευναπίου Συγγραφῆς ἔστιν ἀναλέξασθαι τῷ βουλομένῳ. Περιεσκεμμένως μέντοι, καὶ ἐκ παντὸς λόγου τῆς ὑποψίας, πολλῶν ἐν αὐτῷ τῷ Συγγράμματι ἐκ ἀληθῶς λεγομένων, ὡς ἄριστα ἡμῖν ὁ Βρυκτέρος παρῄνεσεν, ἐν τῷ περὶ τῆς τῶν Φιλοσοφησάντων Ἱστορίας αὐτοῦ Βιβλίῳ· (2). Ἐξ ἧς τὰ πλείστα τῶν ἐνταῦθα εἰρημένων ἡμᾶς ἀωτεῦσαι, ἐκ ὀλίγον ἐπέρχεσιν, οὐδὲ πρὸς τρόπον ἄλλως τοῦ ἡμετέρου τυγχάνον, σιγῇ παρελθεῖν ἠγούμεθα.

ϟ νβ'. Τῆς δὲ Ἑκτης ἤδη ἀπὸ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ Ἑκατονταετηρίδος διατρεχούσης, Ἱεροκλῆς τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τοῦ Πλωτίνου καθέδραν ἐκόσμει, τῆς Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους ὁμοδοξίας προσάτης ὢν διαπρυσίου. (3). Ἀλλὰ καὶ Ἀθλιώτησι πρὸ τοῦ Ἱεροκλέους ἔτι, τῆς αὐτῆς Αἱρέσεως προισάμενος ὤφθη Πλεταρχος ὁ Νεοζιρις, ὁ ἐν ταῖς Ἰαμβλίχου Θεουργικαῖς τελεταῖς, πολλοστε ἄλλως Μυσας εἰληχως, καὶ Ἴδιον τον ὑὸν, καὶ Ἀσκληπιγένειαν τοῦ θυγατέρα, καὶ Ἀρχιάδου τον ἐπιγαμβρεύσαντα αὐτῷ. Τοῦ δὲ Πλεταρχου τότε καὶ Συριανὸς διήκουσε, καὶ τοῦ Σχολίου διεδέξατο. Συριανοῦ δὲ Πρόκλος ὁ Λυκιος, ὁ κατὰ τὸ ὑπὲρ. τελευτησας (4). Πρόκλου δὲ Μαρῖνος ὁ Παλαισινος· Μαρίνου δὲ Ἀγαπιός τε καὶ Ἰσίδωρος· ὧν

(1) Ευνάπ. ἐν βίῳ.
(2) Περιοδ. Β. Μέρ. Α'. Βίβλ. Α'. Κ. β. τμ. δ'.
(3) Φώτιος ἐν Κώδ. σπ'. Καὶ Σουΐδ. ἐν Λέξ.
(4) Μαρῖνος ἐν βίῳ Πρόκλου.

ων ὁ μὲν ἐν Βυζαντίῳ ὕστερον Φιλοσόφων διέτριψεν, ὁ δὲ τῇ Ἀθήνησι Σχολῇ, ᾧ πάντοτε ἐκ νεων διαδεδεγμένος, μετ' ὀλίγον τῷ Ζηνοδότῳ ἡδέως παρέλιπε. Ζηνοδότῳ δὲ τὴν Διδασκαλίαν ἐκ διαδοχῆς ἀνείληφε Δαμάσκιος ὁ Συρος, ὁ καὶ τῶν Μαρίνου, καὶ Ἀμμωνίου, καὶ Θέωνος συνεσιῶν ἀπονάμενος (1). Μετὰ δὲ τὸν Δαμάσκιον ἐσχατος τῆς Ἀθήνησι Πλατωνικῆς καθέδρας ἐπιβεβηκέναι φέρεται Σιμπλίκιος ὁ Κίλιξ, ὁ καὶ παρὰ τῷ Δαμασκίῳ αὐτῷ, καὶ Ἀμμωνίῳ τῷ Ἑρμείου μαθητεύσας.

§. νγ'. Παρὰ γεμῖνον τὸν καταλεχθέντας, καὶ ἄλλους ἐν ὀλίγοις, κατὰ τὴν Ἐκλεκτικὴν ταύτην τῶν Φιλοσοφῶν ἰδέαν, ὁ χρόνος ἤνεγκε διαπρέψαντας, ὡς ἐξῶ τῆς ἐν τῇ διαδοχῇ γενομένης τάξεως ὁ λόγος παρεδράμε. Τοιοῦτος ὁ Θεμίστιος, ᾧ καὶ Λιβάνιος μαθητὴς ὑπῆρξε, τὸν ἐν τῇ Βυζαντίδι Φιλοσοφικὸν θρόνον λαμπρύνοντος· καὶ ὁ τῆς Ναζιανζῶ Φωστὴρ Γρηγόριος κηρύσσατο. Θεμίστιον δὲ, καὶ οἱ κατ' ἐκεῖνον Αὐταρχοῦντες πάντες ὑπερηγάσαντο, καὶ διὰ τιμῆς ἔσχον. Κωνσταντίος γὰρ ὁ Αὐτοκράτωρ, Συγκλητικῷ διασεμνύνας αὐτὸν ἀξιώματι, ἠχαλκῆ Εἰκόνι τετίμηκεν. Ἰουλιανὸς δὲ ὕστερον καὶ τῆς Κωνσταντίνου ἀπέδειξεν Ὕπαρχον. Ὁ δὲ Μέγας Θεοδόσιος καὶ τὸν υἱὸν Ἀρκαδίου παιδείας χάριν οἱ καθυπέβαλεν. Ἐπὶ τούτῳ καὶ Ὀλυμπιόδωρον ὁ λόγος ὑπερεθέτο τὸν Ἐκλεκτικὸν ἐκεῖνον ἥττον, κἀπὶ τὴν Ἀναίσιλιν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Σχολὴν διεξάγειν λαχόντα, τὴν ἐπ' ὀνόματι τῶν Περιπάτων ἱδρυθεῖσαν, καθάπερ εἴρηται. (§. μθ'.) Καὶ Ὑπατίαν δὲ τὴν Φιλοσόφον, τὴν Θέωνος τοῦ Ἀλεξανδρέως θυγατέρα τὸ σαρκίον ἀπίστως πάνυ καὶ ἀπανθρώπως παρὰ τῶν Ἀλεξανδρέων διαπαθεῖν, καὶ εἰς κόρον ἐνυβρισθῆναι, Αἰγυπτιακῆς ὠμότητος, καὶ Θεοσυγοῦς δεισιδαιμονίας, κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν, μᾶλλον δὲ τὴν οἰκουμένην πᾶσαν, διεπάρη μαρτυρίον. (2). Καὶ ἄλλους.

§. νδ'. Ἀλλ' ὧδε μὲν τὴν Φιλοσοφίαν διὰ μακρῶν συνήσαν τοῖς θύραθεν κατιδοντες, ἐκ ἂν ἔξω τείνειν τὸ σκοπὸς δοξαιμεν, εἰ καὶ τῆς Αὐλῆς ἐσω εἰσαγομένη κατ' ἴχνια βαίνοντες, καταμάθοιμεν, τίνες καὶ τῶν τὸν Χριστὸν Σεβομένοις οἱ πεφιλοσοφηκότες γεγόνασι. Κατὰ γὰρ τὴν προτεθεῖσαν ἡμῖν ἰδέαν συντόμως, καὶ ὡς ἐν καταλόγῳ τὴν ἀπογραφὴν ποιούμενοις, Ἰωσῆπος πρῶτος ἁπάντων ὁ ἐν μάρτυσι Φιλόσοφος, ἐν Κρήτῃ, ὡς ἄρχη-

(1) Φωτ. Μυριοβ. Κωδ. ρπα. (2) Σοῦδ. ἐν Λέξ.

ἑρηται (§. μδ'.) ὁ Κυνικὸς ἀθεΐας γραψας, τῷ Θεῷ λατρειαν προσφέρειν εδοξε. Τοτε μαθητης ἑδων ομοιος υπηξε Τατιανος ο Συρος, ὁ μετα τὴν τε Μαρτυρος αναίρεσιν ἐπι τον βοθρον των Γνωστικῶν καλεμένων Λίρετικων, χειλίοστε καμ ανοητος κατενεχθείς. Ἐφ' οἷς Θεόφιλος ὁ Ἀντιοχεὺς, καμ Αθηναγόρας, οἱ ὑπὲρ της Χαγῆς ημων πίστεως ἄριστα διὰ Συγγραφῆς ἀπολογησάμενοι. Καμ Εἰρηναῖος ὁ Λυγδένων Επισκοπησας, Παντανός τε, καμ ὁ Ἀλεξανδρεὺς Κλημης, ὁ τοτε ἀκμασάμενος. Καμ Ὠριγενης ὁ θαυμασιος, ὁ ἐκ της Σακκᾶ χολης προεληλυθως, οἱ τὴν Κατηχησιν των εις τὴν πίστιν εἰσαγομένων ἐγκεχειρισμένοι. Καὶ Δίδυμος δὲ ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ διακηκοως Ὠριγένες, καμ τα της Φιλοσοφίας, καμ της Γεωμετρίας, καίτοι τυφλος τυγχάνων, ἄδυτα διοπτεύσας. Κατ' ἐκεῖνο δὲ καμ Χαλκίδιος ἀκμάσαι ἱσέρηται, ὃ το περιφερόμενον εις τὴν Πλάτωνος Τιμαιολογίαν ὑπόμνημα· Καὶ Ἀρνόβιος, καμ Λακτάντιος ἐν τοῖς Δυτικοῖς, καμ παρ ἡμῖν αὖθις ὁ τε Παμφίλε ἐπικληθεις Ευσέβιος, οἱ τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς ἐξίσε, καμ τοῖς Φιλοσόφοις μαθημασιν ἐνδοκιμήσαντες· ων οἱ πλείως καμ εις ατοπως παρῳχθησαν ὑπολήψεις, ἢ παρα τοῖς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ἐξιχνιασκοσιν ἐπέσαι μαθεῖν.

§. νέ. Καὶ ἅτοι μεν δὴ χρεὼν οἱ ἄχρι της δ'. Ἑκατονταετηρίδος ἀρχομένης. Ταυτης δὲ ληγουσης ἤδη, κατὰ τὴν Ε'. μετακυκλεμένης, Λυγδεῖνος ἠκμαζεν ὁ της ἐν Ἀφρικῇ Ἱππῶνος ἐπισκοπησας· Καμ Συνέσιος μετ' ἐκεῖνον, ὁ ἀπὸ της κατ' Αἴγυπτον Κυρήνης· ος ἐκ των συνεσιων Θέωνος, καμ Ἥρωνος, καμ Πάππε των Ἀλεξανδρέων, τὰ Μαθηματικὰ ἐκπαιδευθείς, ἐπι των Φιλοσοφεμένων τὴν ειρημενην Ὑπατίαν, (§. νγ.). ἐσχε Διδάσκαλον. Περ οἷς, καν τῇ προς ἡλιον τετραμμένῃ δυσμενεῖ, τὸ Φωτὸς της Φιλοσοφίας διὰ τὰς των βαρβάρων ἐφόδες μονονυχὶ τέλεον ἐκλελειπότος, ὡς εν σκοτίᾳ πυκνῇ Κλαυδιανος διηγαζεν ὁ Μάμερτος, ἢ Βοηθιος υπατος Ῥωμαῖος, ἃ το περὶ παραμυθίας της Φιλοσοφίας Φέρεται συγγραμμάτιον.

§. νς. Μετα τοτε, κατα τὴν ς'. των απὸ της τε σωτηρος γεννησεως Ἑκατονταετηρικων περιοδων, οἱ τοῖς Ἀνατολικοῖς αὖθις ανέλαμπον Αἰνείας ὁ Γαζαῖος, καμ Ζαχαρίας ὁ Σχολαστικος, καμ ὁ Φιλοπονος Ἰωάννης, ὁ τοῖς Τριθείταις συναπεβησας. Ὁ πολλα μεν των Αριστοτέλους διερμήνευσαι ἐπιπόνως, ἐχ ἥκιστα δὲ τοῖς Πλατωνικοῖς ἐπιχαίρων, καμ τοτοις τὰ τε

Σταγειρίτε, ὅπῃ παρείκει, διαμάχεσθαι ἀγωνιζόμενος. Πάντες γὰρ ὡς εἰπεῖν τὰ τῶ Πλάτωνος πρὸ τῶν λοιπῶν τιθέμενοι ἐφιλονείκουν, ὡς ἧττον ἄρα τῷ χριστιανισμῷ τίλι κατ' ἐκεῖνον φιλοσοφίαν ἀπέχθεσθαι κρίνοντες.

§. ιζ'. Ἐντεῦθεν τῆς Ζ'. ἤδη ἑκατοστύος τῶν ἀπὸ Χριστοῦ σωτηρίων ἐνιαυτῶν περιοδεύσης, ἡ ἐφ' ἱκανὸν Αἰγυπτιάσασα τῷ Πλάτωνος φιλοσοφίᾳ, διὰ τὸ ἐπιπολάσαν τινικάδε μάλιστα τῶν Ὠριγενειαστῶν κέμμα κακῶς παρὰ τοῖς ὀρθοδοξοῦσιν αἱρεμένοις ἀνθεῖσα, τῇ τοῦ σταγειρίτου ἐξ ἀμοιβῆς καθυπεχώρει· κἀκείνης αὖτω καταργεμένης, ταυτίλι ὁ θεῖος Δαμασκιλιὸς ἀντικαθισὰν ἐπειρᾶτο, κατὰ τῶν ἄρτι μαινομένων Αἱρεσιωτῶν ὑπέργον τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐσομένιν, ὡς ἐδόκει, ἐκ ἄχρηστον. Ἐνθαυτοῖ δίλιο ὀγδοήκοντα μὲν αὐθις τὸ Λύκειον, αἱ δὲ τῆς Ἀκαδημίας πύλαι σιωπεύγυιτο. Ἦγε μὲν φιλοσοφία, καὶ ἐκ τῆς τοιάσδε τῶν πραγμάτων μεταβολῆς πολυχρόνιόν τινα τὸν καιρὸν ἀπενεγκαμένη ἐφαίνετο. Ἀλλ' αὖθις μὲν τὰ τῆς βασιλείας τῶν Σαρακίνων ἀγόντων τε καὶ Φερσιτῶν, αὖθις δὲ τῶν Εἰκονομάχων τὰ τῆς Ἐκκλησίας μεσὰ παντὸς ταράχης τε καὶ σάσεως ποιούμενων· Καὶ τῷ Φερσιτῶμ δὲ ἐν τούτοις λέγοντος, τὸν ἐν ταῖς Εἰκόσι σεπτῶν τυπωμάτων, ἐδόκει ἐλαττον τὰς ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν μαθημάτων ἀνατυπώσεις ἐκτρέψαι φιλονεικοῦντος, ἐντεῦθεν καὶ τὰ τῆς φιλοσοφίας ὡς εἰκὸς ὑπεξέλετο, καὶ διέφθινεν, εἰς ὃ κατὰ τίλι Θ'. ὕστερον ἑκατοντάδα ἀναζωπυρεῖσθαι ἤρξατο, καὶ ἀκμάζειν ἐθέλειν καὶ αὐθις ἐδόκει, ἐπὶ Μιχαὴλ καὶ Βάρδα τῶν τότε Αὐτοκρατορούντων, ἐς γε καὶ ἐπὶ τίλι ἑβδόμης Ι'. Κωνσταντίνε ἤδη τὸ Πορφυρογέννητα τὰ τῆς βασιλείας σκῆπτρα διέποντος· Τάχα μὲν ἤδη τῶ πρὸς τὸς Σαρακινὸς ζήλω τῶν ἡμετέρων εἰς τοῦτο ὑποκινιζομένων, παρ' οἷς Ἀριστοτέλης Ἀραβιστὶ ἤδη ἐφιλοσοφεῖτο θεσπιζόμενος· τάχα δὲ καὶ τῷ Μεγάλῳ Φωτίῳ, ὃ μικρὸν ὑπὲρ τῆς φιλοσοφίας ἀγωνισαμένῳ ὥστε συνῆσαι, καὶ ἐκ πολλῷ ὑπερχρεμένιν τῆς πρώτης ἀξιώσαι ἐπιμελείας παύσαντος. Φωτίῳ μὲν ἐν τῷ πάνυ παρέβαλε καὶ τῶν Ψελλῶν ὁ Πρεσβύτερος, ἐκ ἄτω παιδείας καὶ λόγων δεόμενος, οἷσπερ ἐκ πολλῷ ἐνδόξιμον ἐθρυλλεῖτο, ὡς τίλι αὐτῷ προσριβομένιν ἐπὶ φρονήματος Ἐλληνισμῷ (ἦν γὰρ ἐκ τύπου καὶ ἔτος ταῖς τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πεφιλοσοφικότων δόξαις προσκείμενος) διαβεβλῆσθαι ἀπενήνεκται χρεῖον, κἀπὶ τὸ ὑπαγὲς καὶ σεμνὸν τῆς τοῦ Διδάσκοντος ἐκλείας, τίλι περὶ αὐτὸ τῶν ἄλλων σαλδ-

σαλδομένῳ πῆξαι ὑπολῆψιν. Τὸ δὲ Ψελλὸ τοῦδε Ἀκιντης ὑπῆρξε Λεων ἐπίκλιδι Φιλόσοφος, ὁ παρὰ Θεοφίλῳ τῷ βασιλεύοντος δημοσίᾳ διδάσκειν ταχθεὶς, ὑπὸ δὲ Βαρδᾶ ὕστερον καὶ τῶν διδάσκειν ἐπαγγελλομένων ἁπάντων, οἱονεὶ ἔφορος εἶναι προτεταγμένος. Τῆς δὲ τοῦ Λέοντος τοῦδε σχολῆς, καὶ ἐξῆς προελθούσης Νικήτης ὁ Δαυὶδ, καὶ Μιχαὴλ ὁ Ἐφέσιος, οἱ τοῖς τοῦ Ἀριστοτέλους διερμηνεύσασιν ἐκ ἄσημος. Μαγεντῖνός τε, καὶ Εὐστράτιος, οἱ περὶ τὴν Ἑρμηνείαν τῶν Ἀριστοτελείων ἐκ ἀκλεῶς ἐφ' αὐτοῖς ἐκπονήσαντες. Ἐφ' οἷς καταλεγέθωσαν, καὶ Νικηφόρος ὁ Βλεμμίδης, καὶ Γεώργιος ὁ Παχυμέρης, καὶ Νικηφόρος ὁ Γρηγοράς, καὶ Γεώργιος ὁ Κυπρίος, καὶ Γεώργιος ὁ Λαπίθας.

§. νη. Οὐ μὴν δὲ, ἀλλ' οὐδ' ἡ Πλατωνος Ἑξία, τέλεον ἐν τούτοις ἠρήμωται· Οὐ δὲ γὰρ ἐπὶ τοσοῦτον ἡ Αἵρεσις ἤργησεν, ὡς μηδὲ ἕνα τινὰ τῶν κατ' αὐτὴν δογμάτων ἐχόμενον ἀποδεῖναι. Προλιύεγκε δὲ πολλῶν ἀνταξίων ἀλλων Μιχαὴλ τὸν Ψελλὸν τὸν Νεώτερον, τὸν παρὰ μὲν τῷ Δεκα Μιχαὴλ μεγαλωνόμενον, ὕστερον δὲ ὑπὸ τῶν τὰ σκήπτρα διαδεξαμένῳ Νικηφόρῳ τῷ Βοτανιάτῃ ἀποβληθέντα, καὶ διὰ τὸ Μοναχικὸν σχήματος ἐπὶ τῷ ὄντως Φιλοσοφίαν ἀναδραμόντα. Ἀλλ' ἐνθένδε τὰ λοιπὰ τῶν πραγμάτων ἐπὶ τὸ χεῖρον σημέραι μεταβαλλομένων, καὶ τῆς Βασιλείας κατὰ βραχὺ εἰς ὄλεθρον ἀποκλινούσης, καὶ αὐτὸ τὸ τῆς παιδείας καλὸν ὑπελαττόμενον ὅσαι ὧραι, οἷα συμβαίνει, καθεωρᾶτο καὶ ὑποφθῖνον, μηκέτι τῆς Φιλοσοφίας ὡς τὸ πρὶν πολιτευομένης, ἀλλ, εἴτις καὶ ὑπολέλειπτο, τῶν Μοναστηρίων ἐντὸς ἑαυτὴν ὑποστειλάσης, καὶ ὡς εἰπεῖν μοναζούσης τὸ πλέον, καὶ οἰκειρούσης ἄχρις αὐτῆς Ἁλώσεως.

§. νθ'. Ἀλλα γὰρ μικρὸν ἐπισκέψασιν, εἴτις ἐπιφυλὶς παρῳφθη Φιλοσοφίας, τὸ λοιπὸ μεταξὺ ποιοῦντος, καὶ ταυτὴν ἀναλεκτέον. Κατὰ μὲν δὴ τὸ Ω'. πως ἀπὸ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἐπιφανείας ἔτος (1), καὶ τὸ Ἀράβων Ἔθνος, τοῖς ὅπλοις θαυ-

μαστῶς

(1) Περὶ τὸ σ'. Ἔτος τῆς κατὰ [illegible] Ἐγείρας Ἀλμαμώνιος ὁ δέκατος καὶ ὀγδοος Καλιφεύσας, ἀπὸ τε τῶν Ἀββασιδῶν γένας, φιλόσοφός τε ὢν καθ' ὑπερβολὴν καὶ φιλοτρόνημος, Ἐπιστήμης ἁπάσης, καὶ παντὸς λόγου ἰδίᾳ αὐξησε φροντιστήρια. Κατ' ἐκεινο [illegible], καὶ [illegible], πολλὰ τῶν Ἑλληνικῶν βιβλίων Ἀραβικαὶ διηρμήνευτο, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τὰ Ἀριστοτέλους, ἃ καὶ παρα Βοηδίᾳ πρότερον λατινιστὶ μετεπέφρασο. Βεδδ. Ἐν Ἱστ. Φιλοσ, Κ. Ε. §. γ'.

μασῶς διεῤῥοκιμηκότες, καὶ πολλὰ μὲν τῶν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ὑπαγαγόντες ἔθνων, πᾶσαν δὲ ἑξῆς Λιβύλιν, καὶ πᾶσαν μονονεχὶ τὴν Ἰβήρων τῶν πρὸς δυσμενον ἥλιον ὑφ ἑαυτὸς ποιησάμενοι, φιλοσοφεῖν καὶ αὐτοὶ ἀνεβάλοντο. Προσάτης δὲ τῆς κατ αὐτὸς φιλοσοφίας εἰσιωχθη Ἀριστοτέλης, βαρβαρίζων μὸν τῇ φωνῇ (Ἀῤῥαβισὶ γὰρ διηρμηνεύετο) πάνυ δὲ λεπτῶς τὸν νὸν υπομνηματιζομενος, καὶ τὸ φίλερι τατὶ γένος τῆς σχολασικῆς λογομαχίας κατὰ μικρὸν παρεισαγων. Διαπρέψαντες δήτα τῶν Ἀριστοτελιζοντων Ἀράβων ὑπὲρ τὸς λοιπὸς μάλιστα φέροντας Ἀβικέννας ὁ απο Βοχάρων της Περσίδος κατὰ τὴν ιά. τῶν Ἑκατοντ. απο Χριστῦ ακμάσας, καὶ Ἀβερρόης ὁ κατὰ τὴν ιβ'. ἀπὸ Κορδύβης, ἄμφω ἐπὶ τῇ Φιλοσοφίᾳ, καὶ τῆς Ἰατρικῆς ἀ παρέργως ημμένω, ὧν ὁ δεύτερος καὶ ὡς Θεόντινα τῆς σοφίας εφορει ἐπὶ γῆς ὀφθεντα, απατης σιασὸν κρείττονα δηλονότι, τὸν καγειρίτην υπερεκθειαζων, πρὸς τὸν αντίθετον νὸν, ὅσον ἀκ ἐπὶ πασι, τῶν Ἀβικεννείων ἀντιπεριῆγε διερμηνεύσεων. Ἐκ δὴ τότων ἡ τὸ Ἀριστότελος φιλοσοφία κατα τὴν Ἰασανων χῶραν ἐπιμελῶς γεωργεμενη, ἐντεῦθεν κάπὶ τὴν ὅμορον Γαλλιαν μετεφυτεύετο, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης ἐφεξῆς κατελάμβανεν, ἐνθα αἱ τῶν σχολασικῶν Φατρίαι ἀνθησασαι μέχρι πόρρω διηυγκαν.

§ ξ'. Περὶ γὰρ τὴν ιβ'. τῶν Ἑκατονταετηρίδων ἀρχομένην ἤδη, Λαμβρακιστὶς ἤκμαζε Καντεαρίας Ἐπίσκοπος Ἀνὴρ Διαλεκτικώτατος. Λαμβράκῳ δὲ συνήκμαζε Πέτρος ὁ Ἀβελάρδος. Ἐξῆς δὲ μετὰ τὸν Πέτρος ὁ Λομβαρδος, ἓν τὸ ἐκ τῶν Πατέρων συναρμοσθὲν τέτταρσιν ἐν Τόμοις Θεολογικὸν σύνταγμα, Διδάσκαλον ἐδωκε καλεῖσθαι τῶν Αποφάσεων. Καὶ αὐτὴ δὴ τῆς Σχολασικῆς Φιλοσοφίας ἱσέρηται πρώτη εἶον περιοχή (1), ἡ ἐσγ ἐπὶ τὴν ΙΓ. Ἑκατονταετ. μεσοῦσαν παρατείνασα. Μετὰ δὲ τότος Ἀλβερτος ἤνθει ὁ Μέγας ἐπικληθεὶς, Γερμανὸς μὲν τὸ Γένει, ἐν Παρισίοις δὲ παρὰ Γάλλοις ἐφ' ἱκανὸ διδάξας, καὶ Ῥατισβονης ὕστερον ἐπισκοπήσας· Ἀνὴρ πολυίσωρ, καὶ πολυγραφώτατος γεγονως τῶν κατ αὐτὸν, ἔ καὶ Ἀλέξανδρος δικαιοσεν ὁ δὲ Ἄλες, ὁ ἐκ τῆς εἰς τὰ Πετρὸ τὸ Λομβαρδὸ υπομνηματογραφίας μέγα τὸ κλέος ἀράμενος. Ἄλλα καὶ Θωμᾶς ὁ Ακινατης ἠκρασατο τῶ αὐτῶ, ὁ Ἰταλὸς, ὁ τῆς

(1) Budd. in Ἐισαγ. Κ. Ε', § ε'.

της των Θωμιτων εξ αυτου καλουμενων Φατριας Ταξιαρχος. Τουτοις συναριθμειται και Δερανδος ο νεανικως τω Ανιωατη αντιπαρατεταγμενος, εις ον και η δευτερα των Σχολαστικων Περιοχη τελος ιδ'. αρχομενη Εκκλησιαστικου αιωνος, αποτελουται. Αυτικα δε αρα της Τριτης περιοχης συναμα τη ιδ'. Εκατοντατεσσαρεσκαιδεκατου αρχομενης, Ιωαννης Δουνς ο Σκοτος διελαμπεν, ο της των Σκοτιτων συμμοριας Καθηγεμων, και επι Φρενων λεπτοτητι κλειζομενος· ὁ Γυλιελμος Οχαμος ομιλητης χρηματισας, ὁν εις τελος και των Δογματων παυσας ειναι ηξιωσε, αλλα τον Διδασκαλον και αυτος απολαυτισας, της των Ονοματικων ειρημενων προϊσης Αιρεσεως. Και αυτοι μεν των της σχολαστικης Φιλοσοφιας Πατερων οι ενδοξοτατοι, οι τον Περιπατον σαθροτητι αναδειξαντες εναγωνιον, και της Περιπατητικης Αιρεσεως τον Ισον πολυχρονιως διαρρηξαντες. Περισσα δε και μεχρι τουδε τα παρα Λατινοις των Μοναζοντων ταγματα παρωνυμως τοις Προστατας αυτων γνωριζομενα, και τα μεν των Θωμιτων, τα δε των Σκοτιτων, τα δε των Οχαμιτων, τα δ' αλλων, ως απο της Κορυφαιας ελαχεν εκαστον, περισσευοντα ταις επικλησεσι.

§. ξά. Φορων τοιγαρουν Φιλοσοφων μακαριαν τινα και ευδαιμονα, ειπειτις ὰν κατ' εκεινο γεγενησθαι τον χρονον, οποτε καθ' ὅλας και σρατιας, εν παρασημοις διαφοροις, ως εκ παραταξεως αλληλας συμπλεκομενας, το της διαγνωσεως της αληθειας απο της ψευδους αγωνισμα, τω Ευρωπιω απασαν η Φιλοσοφια διετρεχε, και σορισμων διαλεκτικων επληρου. Αλλ ησαν αρα, το τα λογια, πολλοι μεν Νασηκοφοροι παυροι δε Βακχοι. Εν δε πληθει τοσω δε Φιλοσοφουντων, δυνητις της γνησιωτερας Φιλοσοφιας τα παντα κατειχε σπανις και ενδεια. Αιτια δε, το μεντοι, η τα Φιλοσοφειν κρατουσα τηνικαυτα ταξις και μεθοδος, Ερισικητις ουσα, και πειρασικη, και τα σφισι δοκουντος εκαστω συσατικη, και κατασκευασικη μαλλον, η τα αληθως εφευνητικη και σοφασικη. Το δε, και η των Αριστοτελους βιβλιων εις ετερας γλωσσας μεταφορα, και εξ ετερογλωσσων εις ετερογλωσσα αυθις ερμηνευματα μεταπλασις· ως αν υδατων ειπειν, εξ ακαθαρτων πηγων, δια μη καθαρων σωληνων μετοχετευσις, η μεταγγισμος. Τα γαρ Ελληνος λογια, σπερ εσι, της Φωνης τα Φιλοσοφα αδαειν οντες, και παντη απαιδευτως εχοντες, εν αις εκ των Αραβικων ειχον,

ἐπὶ τῷ σφίσι πάτριον Φωνῇ διερμηνεύσεσι καὶ μεταφράσεσι, καὶ ὑπομνηματισμοῖς τε καὶ Σχολιασμοῖς τὰ πολλὰ, τὸν νοῦν ἐκείνῳ θηρᾶσθαι τιμαλφῶς ἠπείγοντο. Διὸ καὶ τὸ τῆς ἀνοίας ἀκριβὲς ἐπὶ τῶν πλείστων ἀτόκιστον, τὰς ἰδίας ἑαυτῶν ἐπινοίας, ἢ καλῶς ἔχειν αὐτοῖς ἔδοκει, ἀντὶ τῶν γνησίων καὶ ἀληθῶν ἀνθυπέβαλλον, ἀκυρατεῖ ἅπτα, καὶ Σκότια γεννήματα, ἀντὶ τῶν Ἀριστοτελείων διὰ μακρὸ περιχόμενοι.

§. ξβ'. Τοιγαροῦν ἐτῷ τῷ Ἀριστέλους Φιλοσοφίαν εἰς ὑποληψεις ἐκφυλῶς, καὶ δεξας ἀμοιρίας, παρὰ Λατίνοις ἐκδεδιητημένῳ, ἀκαίρως πάλιν ἡ Ἑλλὰς χώρα ἐρέξασα, εἰς ἦθος τὸ ἴδιον μετήγεν αὖθις καὶ μετερρύθμιζε. Τῶν γὰρ βαρβάρων ἰσχυρῶς ἤδη καὶ ἀνυποστάτως τοῖς ἡμετέροις ἐπικειμένων, καὶ τῆς Βασιλίδος τῶν Πόλεων, σὸν θεῷ, εἰς γόνυ πιπτούσης, πολλῶντε δὴ ἐπὶ τὴν Ἰταλῶν χώραν μεταναστόντων ἐξ αὐτῶν, ὅσοι τῶν ἐν λογοις γνωρίμων ἐτύγχανον, ἐντεῦθεν τὸ λοιπὸν τὸν Λογιον Ἑρμῆν καὶ ἐμπολαῖον ἀτεχνῶς ἀποφαίνοντες, τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐπορίζοντο, τῶν Ἑλληνικῶν ἐπισημῶντε καὶ λόγων ὠνια τὰ σπέρματα πρεσβαλόμενοι. Καὶ γέγονεν ἐπικαιρὸς τῆς παρὰ τοῖς Δυτικοῖς τῶν Μαθημάτων διαφθορᾶς ἐπανόρθωσίς τε καὶ θεραπεια, ἢ τῶν Ἀνατολικῶν πραγματων καταφθορή. Εἰσὶν ἓν οἱ τὰ τῶν λογων ἀγωγιμα ἐξ Ἑλλάδος εἰς Ἰταλίαν καὶ τὴν ἄλλην Ευρωπὴν τὸ τιμιώτατα διαπορθμεύσαντες, οἱ ἑφεξῆς.

§. ξγ'. Μανουὴλος Χρυσολωρας ὁ Βυζάντιος· ὃς ἐν Ἔτει ατλζ'. παρὰ Ἰωάννῃ τῷ Παλαιολόγῳ ἐπὶ συμμαχίας ἀντιλήψει πρὸς τοὺς ἐν Ευρώπῃ διωκομένους διαπρεσβευσάμενος, τὴν Ἰταλίαν ἐπειτα μετὰ τὴν πρεσβειαν εἰς μονὴν ἑαυτῷ ἠρετίσατο, καὶ ταῖς ἐπισημοτάταις των πολεων, Ἐνετίᾳ σίτε, καὶ Φλορεντίᾳ, καὶ αὐτῇ τῇ Ρωμῃ, λόγων ἰωέωξεν Ἑλληνικων Φροντιστήρια. Μετὰ τοῦτον, ὀλης Ἑκατονταετηρίδος παρελασάσης, Γεώργιος Γεμιστος Πλήθων ὁ Βυζάντιος ἠνθεν, ὁ Μιχαὴλ τῷ Παλαιολόγῳ σφόδρα κεχαρισμένος, καὶ ἐπὶ τῆ Φλορεντινῇ ἐπειτα Συλλόγῳ τῶν Λογάδων εἷς καὶ αὐτὸς ἀριθμούμενος. Ὃς καὶ πρῶτον μὲν τὰ τῆς οὐσίας ἀποστέργων, λατινοφρονήσας ἐληλέγκται ὕστερον. Οὗτος δεινὸς ἦν τῶν Πλατωνικῶν Δογμάτων κατὰ τῶν τῷ Ἀριστέλους προσασιστής. Τούτῳ Μαθητὴς ἐγένετο Βησσαρίων ὁ Τραπεζούντιος, ὁ τῆς ἀποστασίας ὠνιον τῷ Καρδιναλικίῳ ἀξίαν ἀπενεγκά-

νεγκαμενος. (1). Κατα τον αυτον δε χρονον τὴν Ἰταλιαν εκοσμει και Θεοδωρος ο Γαζῆς, και Γεωργιος ο Τραπεζέντιος ο Κρης, ων ο μεν προ των Πλατωνικων τα Ἀριστοτέλους ενεκρινεν, ὁ δε Γεωργιος εκτόπως ην ἐαλωκως τοῖς τῦ Πλατωνος, ωστε και τα ἐξ ἀμάξης κατα τῦ Θεοδωρε γράψαι, και τον υπο τῦ απο Νικαίας Καρδινάλεως διατετο ελεγχον υποσῆναι, τῦ τὴν ἐξαφθεισαν εριν αποσβέσαι σπεδάσαντος. Ἀμφω μεν ἐν τῶν παλαι φιλοσοφησάντων πεῖρας εκλαπισάντες βίβλους, ευ αξιοχρεως εσοξαν κομίσασθαι των φιλοπονηθέντων τὰς ἀντιδοσεις. (2). Ἐπι δε τέτοις ἀριθμεῖθωσαν και Ἰωάννης Ἀργυρόπυλος, ὁ των Υἱων Κοσμᾶ τῦ απο τῶν Μελίκων Δυκὸς, διδασκαλος εἰναι ταχθεὶς, Και Μιχαὴλος ο Ἀποστολης, και Ἀνδρόνικος ο Καλλιστος, και Κωνσταντῖνος ο Λασκαρις, οἱ παντες Βυζάντιοι. Και Δημήτριος δε Χαλκοκονδυλης Ἀθηναῖος, και Γεωργιος Ερμώνυμος ο Σπαρτιατης, Ἰανος τε Λασκαρις ὁ Ῥωσσανικιωτης, και Μάρκος Μεσῆρος ο Κρης. Οὐτοι μεν ἔν εισὶν οἱ ἐξ Ελλαδος, περὶ τὴν της Βασιλεύσης αλωσιν, μετα-

(1) Τῆτον παρα Καρόλω ποτὲ Φασὶ τῶ ΙΑ'. βασιλῆ τῶν Γάλλων, κ τῶ των Βαργυνδίων ἔτι Δυκὶ, ως ἐκ τῦ Ῥώμης Σίξτε τῦ Δ. πρεσβεύοντα, ἐφ' ὦ διαφερομένες συγκατακλεῖσαι τὸ ερηνικὸ φρονεῖν αναπεσαμ, επαδὴ πρωτον τῶ Δυκὶ παρεβαλεν, εκ ευμενὴς ἐπειτα τῦ Βασιλεύοντος παραθῆναι. Μολις τε γαρ εις τρίτον διατρίψαντα μῆνα, ἐλθειν εις προσωπον ἐκείνῳ επιτραπηναι, και αὐ αυτῆς Φιλανθρώπου πάνυ παρασχὸντα απολαῦσαι της συντυχίας. Τὸν γαρ βασιλέα χαριζαμένου τῦ πώγωνος, κατασείσαντα, υπασαιτε το ἔπος αυτῶ,

Græca per Auſonios fines fine Lege vagantur,

και μετ' ολίγης απολύσαι. Ἐκ τέτου τοιγαρεν και τον Καρδινάλιον ἀ μετρίως οἴσαντα, ἀθυμία μετ' ὀλίγον κατασρέψαι τον βίον εν Ῥαβέννῃ τῇ πόλει. Καντεῦθεν ἔπειτα εις Ῥώμην τον αυτῦ νεκρον μεταπομισθέντα, τῶ παρ' αυτῦ προπυτρισμένῳ μνήματι αποτεθῆναι, ἐν ὦ και Επιτυμβιον υπ' αυτῦ Φασιν ποιηθῆναι, ἀναγινώσκεσθαι.

„Τῆτ' ετι Βησσαρίων ζων ηνυσε σωματι τῆμα.
„Πνευμα δὲ Φευξεται ὰς Θεον Ἀθάνατον.

(2) Τον μεν γαρ Τραπεζεντιον Φασι, τὰς ἐπιδοθέντας αυτῶ εκατον χρυσὰς, ἀπὸ της Αἰλίε Γεφυρας ἐπὶ τον Θύμβριν ἀποῤῥίψαι ἐπαπῶντα: Periere Labores, pereat et eorum ingrata merces. Τον δὲ Γαζῆν δυσαναχετήσαντα αυτον ἐπὶ τῇ τῦ Ποντίφικος (Σίξτος δὲ ὁ Δ. ἦν) αγνωμοσυνῃ και αγροικίᾳ, και της Ῥώμης αυτῆς απελθεῖν: effugere hinc libet, lexanta, poſtquam optime ſegetes in olfactu prepinguibus aſinis fordeſcunt.

ναξάντες, κἀν τ[illegible] Ἰταλῶν χώραν, δι' ὧν συνεκομίσαντο παιδείας καὶ λογων, καταπλετίσαντες. Ἐφ' οἷς ἀδε τὸν Σχολάριον παρελθειν ἄξιον· Ἦν γὰρ τῶν ἐν Φιλοσοφίᾳ κατ' ἐκεῖνο θρυλλεμενων καὶ ἄτος· Παρὴν δε καν τῷ Φλορεντινῷ Συλλόγῳ, τῶν τῇ ἑνωσει μὴ ἐπδεξκκτων εἰς· Ἐφ ὧ [illegible] προσκρεῦσαι λεγεται Κωνσταντίνῳ τῷ Αὐτοκρατορι, καὶ τῆς πολεως ἀναχωρῆσαι, τὸν μονάδα βίον ἐπανηρημενος, καθ' ὃν καὶ Γεννάδιος μετωνόμασαι διὰ τε Ἱερᾶ Σχηματος ὁ πρώιν Γεώργιος. Κατὰ δὲ τιὰ περι τῶν Φιλοσόφων κινεμένιω τότε λογομαχίαν, ἀφ' αὐτος ἐξω μένειν τῶ σαφὶς ἀξιων, ἠγωνίσατο ὑπερ Ἀριστοτέλους κατὰ τῶ Πλατωνος. Οὐ χάριν καὶ τοῦ τῶ Πλήθωνος ὑπερ Πλάτωνος βιβλίου, Πατριαρχήσας ἤδη, ἐπι Μωάμεθ τῶ τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων καταρξαντος, πυρὶ παυδημω παραδοθηναι ἐκελευσε.

§. ξθ'. Τὰ μεν ἐν ἐστ' ἐπ αυτίω τίω τῶ γένες κάκωσιν, ὅσον γ' εἰς Φιλοσοφίαν ἥκει, καὶ τίω περι τας Ἐπιστημας ἐπίδοσιν, χρεόντι ταυτα. Τὰ ὁ απ' ἐκεινε, θῖνες ἄνυδροι καὶ θηριώδεις· Ὅθεν ἄν ἀδεὶς εὐ φρενων, μὴ στι γε καιρῶν ἰδειν ἀσφορίαν τῶν κατα τὰς λόγας, ἀλλ' ἀδὲ τίω τυχῆσαν βλάστην ἐλπίσειε. Φυσει γάρπως ὑπὸ τῆς χρειας ἄγεσθαι φιλεῖ τὸ ἀνθρωπειον· Ἔνδεν δὲ τῶν ἀναγκαιοτέρων, μολις ἂν ἐπιγραφείη τῶν περιττῶν, καὶ ὧν τίω χρῆσιν ὑπερθεσθαι ἔχειν ὑπειληφα. Ὡς εἰπερ ἂν τοσάτω κακῶν, ἐγένοντο καὶ μεταξυ, εἰς λόγων τε καὶ παιδειας ἐμέλησεν, ἐοικέναιμι δεικῆσιν ἄτοις σεις κατηπειγμένοις τῶν σπωρῶν, ας τῆς τίχνης ἐνβιαζομένης οι ἀηθεσι τοῖς κλίμασιν, ἢ οι καιροῖς μηδαμῶς συμπραττεσιν, ἀλλα καὶ προσιαμένοις, τοῖς τρυφῶσιν ἡ Φυσις ἐχ ἑκῆσα προβάλλεται. Τέτων γαρ ἡδυ μεν τὸ σπάνιον, ἀγασον δὲ τὸ ξένον, τὸ, τα καλως, κἂν εἰς ἀκμὶω μὴ φθάνον, θαυμάσιον. Τοιάτες δητινας Φιλοσοφίας καρπὸς, ἀθλίως καίτοι ἀπὸ τῆς ἀλωσεως ἐνβαρβαρωθεισα, ἐκ διαλειμμάτων ἡ Ἑλλὰς ωφθη φερουσα. Ἐφ' ὧν μηδεὶς ἡμῖν τῶν Ἀλλογενῶν νεμεσησειεν ἐπικαυχωμένοις. Οὐδε γαρ ωστινες τῶν ἀρτιπλετων ἀγχοίνως τοῖς παρῆσιν ἡμεῖς ἐπιδεικτιῶμεν, ἀλλ' ὡς ἐκ πλετέντων ἤδη πενέμενοι, τοῖς περιλειφθεῖσιν ἐπαγαλλόμεθα, ἅμα μεν τῆς πάλαι ἀφθονίας τίω μνημίω φερεντες, ἅμα δὲ καπὶ τίω πρωτίω ἐπανελθόσεσθαι ἐκ ἀπελπίζοντες ἐυετηρίαν, εἴποτε τοῖς καθ' ἡμᾶς ὄμενος ἡ πρόνοια ἐπιβλέψειν.

§. ξί.

§. ξ. Τῷ τοίνυν ς'. ἐπὶ τῇ Ι'. ἀπὸ Χριστὸ ἑκατοστύος λη-
γούσης Γαβριὴλ ἠμαύρωσεν ὁ Σεβήρος, ὁ τῆς Ἐνετίησι παροικί-
σης τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησίας τὴν πειρατηρίαν πεπισθυμέ-
νος· Ἀνὴρ παιδείας τε καὶ λόγων εὐ ἠκων. ὡς ἐμφαίνει τὰ παρ' αὐ-
τὸ συνταγματία. Μελέτιος δὲ ὁ Πηγᾶς τὸν Ἀλεξανδρέων
Πατριαρχικὸν ἐκάλλιωσε θρόνον, ὃ τὸ περὶ τὴν ἔσω καὶ ἔξω μα-
θήσιν κλέος, οὐχ ὅπως τὸ καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ τῶν ἂν Εὐρωπίων
Ἐθνῶν καὶ τὰ ῥᾳστώτατα διῆλθε διαπεφοιτηκός. Καὶ Μα-
ξίμιος ἐπὶ τούτοις ὁ Μαργουνίος Κυθήρων Ἐπίσκοπος, ὁ τῶν φι-
λοσοφικῶν καὶ θεολογικῶν μαθημάτων εἰς ἄκρον ἐλήλακως, καὶ
τὸν Ἑλλάδα λόγον ἐπιτηδεύσας τῶν παλαιῶν ὃ πάντι α-
ποδέοντα.

§. ξς'. Κατὰ δὲ τὴν ζ'. ἔξης ἐπὶ τῇ Ι'. Κύριλλος ὁ Λεύκα-
ρις, παιδείας ἄλλως ἀνὴρ οὐκ ἄμοιρος, ἐπὶ τὸ Πατριαρχι-
κὸν θρόνον τῆς Κωνσταντίνου, Αἱρετικῆς φρενοβλαβείας, καθ'
ἑαυτὸν παρεῖχεν ὑπόνοιαν· Καὶ Μελέτιος ὁ Συρίγος Κρὴς τὴν
πατρίδα, ὃ μετρίως ἐν τοῖς κατὰ τὸ Πατάβιον θρυλλουμένοις
Παιδοτηρίοις ἑαυτὸν ἀνασκήσας, οὐκ ἀγεννῶς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλη-
σίας ἐν ταῖς τότε κατηγωνίζετο ζαῖσι. Καὶ Θεόφιλος Κορυ-
δαλλεύς ὁ ἐξ Ἀθηνῶν, ὃς ἐν Ῥώμῃ μὲν τὰ ἐγκύκλια τῶν παι-
δευμάτων ἐκδιδαχθεὶς, ἐν Πατάβιῳ δὲ ὑπὸ Κρεμονίνου τὰ φι-
λόσοφα παρελαβὼν, οὐκ ἀμυδρὸν ἄκρον φιλοσοφίας ἐν τοῖς ἡ-
μετέροις ἀπεσήλβε. Τότε μὲν γὰρ τῆς ἐν λόγοις ἀρετῆς, πολλὰ
μὲν τὰ ἐν Συγγράμμασι περιφερόμενα δείγματα, πολλὰ δὲ καὶ
τοῖς αὐτῷ προσωμιληκόσι τὰ μαρτύρια, ὧν ἄλλοτε πολλοὶ γε-
νέσθαι λέγονται, καὶ Διονύσιος ὁ Μητροπολίτης χρηματίσας
Ναυπλίου, ὁ, τε πολὺς τὰ κατὰ τῶν παπιζόντων Ἀγωνίσμα-
τα Νεκταρίου, ὁ τῶν Ἱεροσολύμων Πατριάρχευσας, καὶ Ἰω-
άννης Καρυοφύλλης ὁ Βυζάντιος, καὶ Γερμανὸς ὁ Αἰτωλὸς, ὁ
ὕστερον Νύσσης Ἐπισκοπήσας, εἰς ἀκρότητα παιδείας οἱ πάντες
βλέποντες. Κατ' ἐκεῖνο δὲ τὸ χρόνου, καὶ Γεώργιος ἠνθει ὁ
Κορέσσιος, ὁ τὴν πατρίδα Χίος, Ἀνὴρ ἐπὶ τοῖς Ἰατρικοῖς, καὶ
Φιλοσοφίας, καὶ Θεολογίας μελέτην οὐκ ἀγεννῆ πεποιημένος.
Καὶ ὁ τὸν Οἰκουμενικὸν ἰθύνας θρόνον Ἀθανάσιος ὁ Πατελάριος,
καὶ ὁ τὸν Ἀλεξανδρέων μετὰ Λεύκαριν Γεράσιμος, ἐκ Κρήτης
ἄμφω, οἱ πρὸς τοῖς ἱεροῖς μαθήμασιν, οὐδὲ τῶν κατὰ Φιλοσο-
φίαν δογμάτων ἀμελῶς ἐχόντες. Ἐπὶ τούτοις ἡ Κρήτη καὶ
Γεράσιμον ἄλλον ἐδίδα τὸν Βλάχον, Ἄνδρα περὶ Φιλοσοφίαν ἐμ

Θεολογίαν ἐν πεδίοις διαπρεψαντα, καὶ Καλέθλιν ἔτι ἀκμάσιν ἐκεῖνα, τὸ τὸ Ἐνετίησι παροικῶν γένος διακοσμήσαντας. Ἤνεγκε δὲ ὁ αὐτὸς χρόνος καὶ τὸν ἐκ Χίου Εὐδοκιμήκατας ἐν Φιλοσοφίᾳ, Παΐσιόν τε τὸν Λεγαρίδιν, τὸν ἐν Γιασίῳ τῆς Μολδαβίας Σχολαρχήσαντα. καὶ Ἀντώνιον Κοραῆν τὸν Ἰατροφιλόσοφον. Καὶ Ἰωάννιν δὲ τὸν ἐκ Βερροίας, τὸ πίκλιν Κοττάνιον, ὃς μεσούσης τῆς ιζ. ἑκατοσυος τῶν Σωτηρίων ἐνιαυτῶν, ἐν τῇ κατὰ τὸ Πατάβιον Ἀκαδημίᾳ τὴν Φιλοσοφίας Καθέδραν μετὰ κλέους πλήρης, τὸ ἐκεῖσε ὑπὲρ τῶν ὁμογενῶν συνίσῃ Ἑλληνικὸν Φροντιστήριον. Καὶ Ἱλαρίωνα Κιγάλαν τὸν ἐκ Κύπρου, τὸν προχειρισάντα ταύτης ὕστερον καὶ Ἀρχιεπίσκοπον. Σεβαζόντε τὸν Τραπεζούντιον, τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲν τὸ πρῶτον, ἔξης δὲ καὶ ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας Διδάξαντα. Καὶ Εὐγένιον τὸν ἐξ Ἀκαρνανίας, παρ ᾧ Γόρδιος ἐμαθητεύσε· Καὶ Χρυσανθον τὸν Ἠπειρώτην τὸν τῆς ἐν Μοσχοπόλει πρῶτον, εἶτα τῆς ἐν Ἄρτῃ Σχολῆς ἡγησάμενον. Οὗπερ ἄκμης, εἶτα διάδοχος, ὁ ἐξ Ἄρτης Ἀθανάσιος. Καὶ Γεράσιμον τὸν Ἀκαρνᾶνα, τὸν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Σχολαρχίας ἠξιωμένον. Τούτοις ἅπασι συγκαταλεχθήτω καὶ Παναγιωτάκης ὁ παρὰ τοῖς Οθωμανοῖς τὰ τῶ Μεγάλε Ἑρμηνέως τελῶν, καὶ ἐν τῇ πρὸς Βενετίνα Ἐφέσιν συσάσει διαλέξει, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶ τότε Ὑπατεύοντος, ἴσον τῷ πολιτικῷ φρονήματι τὸ φιλόσοφον ἐνδειξάμενος· Ἐν δὲ τῇ πρὸς Ἀθανάσιον Κυρίλλου Ἐπιστολῇ, τῇ περὶ τῶ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ὀβελίσκε, τὸν περιόντα οἱ τῆς Ἐπιστήμης καὶ πολυμαθείας πλοῦτον σησας καταδηλον.

§. ξζ. Ἀρχομένης δὲ τοῦς τῆς καθ' ἡμᾶς ταύτης ιή. ἑκατονταετηρικῆς Περιόδε, παρὰ τὸν ἐξ Ἀκαρνανίας ἐπὶ Σοφίᾳ ἕδρην ἥττον, ἢ βίε ὁσιότητι κλειζόμενον Γόρδιον, αι Ἔτει αψζ. τὸν Ἱεροσολύμων Πατριαρχικὸν θρόνον ὑπὸ Δοσιθέε μετὰ Νεκτάριον λαμπρυνόμενον, Χρυσανθος διεδέχετο ὁ Νοταρᾶς ὁ Πελοποννήσιος, ὁ διὰ πάσης ἐλθων Ἰδέας λόγων, καὶ περὶ τὸ Μαθηματικὸν εἶδος ἐξοχως παιδευσας. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Ἀλεξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος τὸ φθαρτὸν ἀπετίθετο σκῆνος, κατὰ τὸ αψθ. μεταλλάξας τὸν βίον. Ἀνὴρ δαιμόνιος, καὶ πολλὰ μὲν ἐκ στόματος διδάξας, πολλὰ δὲ, καὶ παντοίας Ἰδέας Συγγράμματα καταλιπων. Περὶ ὃ, τὸ μέντοι, διὰ τὸ περιὸν οἱ τῆς γνώσεως ὕψος, τὴν Φιλόσοφον Καθέδραν ἐν Κων-

Κωνσταντινοπόλει κοσμῆσαι λαχόντος, τὸ δὲ, καὶ διὰ βαθὺς φρονήσεως πολιτικῆς, τίνα τε τῶ Μεγάλω Ἐρμίνεως λειτουργίαν ἐν τοῖς Βασιλείοις ἀναδεδεγμένω, ἐξῆς δὲ καὶ τὴν ἐξ Ἀπορρήτων τάξιν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν πισθέντος, ἔργον ἂν εἴη κρίναι, πότερον τις ἆρα ἐπ' αὐτῶ, τὸν ἐν τοῖς φιλοσοφῶσιν ἅτω πεπαιτθσάμενον, ἢ γὲν τὸν ἅτως ἐν τοῖς πολιτθομένοις φιλοσοφήσαντα, τάξειε πρότερον; Τοῦτο μὲς ἀτεχνῶς ἀνεφάνη πατράζων ὁ τῶν Δακῶν ἡγεμονεύσας Νικόλαος, ὁ τὴν φιλοσοφίαν ἐκπικῶς διὰ βίε ἐπὶ τὸ θρόνε συμπάρεδρον. Ἐκ δὲ τῶν Ἀλεξάνδρε πηγῶν τὰ τῶν Ἐπισημῶν ἐς κόρον πεπὸι ἐπάσαντο νάματα, καὶ Βησσαρίων ὁ Μακρὴς ὁ ἐξ Ἰωαννίνων, καὶ Ἰάκωβος Μάνες ὁ Ἀργεῖος, ὁ τῶν φιλοσόφων Ὕπατος, ἐκ τῆς ἐν Κωνσταντινοπόλει Σχολαρχίας, προσειρημένος. Ἦν δὲ καὶ Ἱερόθεος ὁ Βυζάντιος, ὁ Δρυσρᾶς Μητροπολίτης, καὶ Διονύσιος Μανθάκας ὁ Κασσρᾶς, καὶ Μελέτιος ὁ Ἀθηνῶν, καὶ ὁ Ἡρακλείας Καλλίνικος, ὁ ἐν Νάξῳ Νάξίας, τὴν Ἀρχιερωσύνην διὰ τὴς φιλοσοφίας ἀπρεπεσέραν ἰσθν παρεχόν καὶ σεμνοτέραν. Καὶ ἐν Ἱερεῦσι δὲ Ἱερεμίας ὁ Καναβέλας· Καὶ Αβράμιος, οἱ ἐκ Κρήτης. Καὶ Μιλιάτης (ὁ Ἐπίσκοπήσας ὕσερον) ἐκ Κεφαλληνίας, καὶ Ἀναστάσιος ὁ ἐξ Ἰωαννίνων, ἐπὶ τῇ διανομῇ τὸ λόγε διέπρεπον ἀπ' Ὀκρίβαντος, καὶ ἐλάττον καὶ τὴν ἀπὸ τὴς φιλοσοφίας πλέτον ἀμφιλαφῶς κομῶντες. Ἐφ' οἷς καταλεγίσθω καὶ ὁ πελοποννήσιος Καισάριος, ὁ τὴς Μεγάλης Ἐκκλησίας Πρωτοσυγκελλος, ὃς καὶ τὸ Μαθηματικὸν εἶδος ἐφ' ἱκανὸν ἤσκητο.

§. ξη. Ἀλλὰ τὰς λοιπὰς παρελθόσι, καὶ τὰς ἀπὸ Σχολαρχίας μάλιστα κλειζομένας ἀναγράφεσι καταλεκτέον, ἐν μὲν τῇ κατὰ τὴν Βυζαντίδα Πατριαρχικῇ Σχολῇ, Αἰτωλιοντε καὶ Χερμεζίον τὰς Αὐταδέλφας Βυζαντίνας διαπρέψαντας. Καὶ Σπανδωνην καὶ αὐτὸν Βυζάντιον, καὶ τὸν ἐκ Μιτυλήνης Δωρόθεον. Κατὰ δὲ τὴν ἐν τῷ Παταβίῳ Ἀκαδημίαν Νικολάοντε Καλλιανίλω, καὶ Θωμᾶν Κατανίλω, καὶ Νικολάδν Κομνῆνον τὸν Παπαδόπυλον, τὰς ἐκ Κρήτης, καὶ Αντώνιον Στρατηγὸν τὸν Κερκυραῖον. Ἐν δὲ τῷ Ἐνετίησι Φλαγγινιανῷ καλεμένῳ Φροντισηρίῳ, τόντε Μοσχοπολίτην Χαλκία, καὶ τὰς ἐξ Ἀθηνῶν Πατρέας, Ἰωάννίτε καὶ Γεωργίον, καὶ Αντώνιον Κατηφόρον τὸν ἐκ Ζακυνθε, τὸν ἐπὶ παντοδαπῇ λόγων ἰδέᾳ, ὃ τὸ τυχὸν κλέος ἀράμενον. Ἐν δὲ Πατμῳ

μω τῇ Νίτῃ. Μακαρίοντε τὸν ἀοίδιμον, καὶ Γεράσιμον τὸν ἐκείνῳ ὁμιλητήν, καὶ διάδοχον. Ἐν δὲ τῇ κατὰ Ἰωάννινα Σχολῇ, Σαγδερήντε, καὶ Μεθόδιον, καὶ Μπαλάνον· Ἐν δὲ τῇ κατὰ τὸ Βενερέσιον Μαρκοντε τὸν Κύπριον, καὶ Γεώργιον τὸν Τραπεζοιώτιον, καὶ Ἀλέξανδρον τὸν ἐκ Τυρνάβε (1).

§. ξθ'. Οἱ μὲν ἐν ἐκ ἀφυοῦς εἰς τόδε τῇ Φιλοσοφίᾳ σχολάσαντες ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἔτοι χεῖρον εἰσίν. Οἱ πάντες (ἦν ἕνα τυχόν, καὶ δεύτερον ἐξέλοις)· τὴν αἵρεσιν Περιπατητικοί, καὶ τῆς Ἀριστέλους ἔνες φωνῆς ἠρτημένοι, ἐσαεί σε, ἐ μὴ τῆς ἐκείνῳ φρενὸς εἰρηται ἐπιγεννήμα, οὐδὲ τὸ τυχὸν προσιέμενοι ἐν τῷ Φιλοσοφεῖν, ὅτε παλαιὸν, ὅτε νεώτερον. Ἐξ ὧ δὴ καὶ τῆς παρ' ἡμῖν Φιλοσοφίας τὴν ἀφορίαν βλέπων ἐκ ἄντις θαυμάσειεν. Ἔντος γὰρ μὲν ἐων τῶν ὁρῶν τὸ Λυκεῖο ἀπαξ προσθέμενοι, οὐδὲ τὸ παράπαν προκύψαι, οὐδ' ἔτι καὶ γένοιτο, θέμις εἶναι σοφίαν γυμνοῖ, καὶ τὸς τῶν ἀλλων λειμῶνας ἐκπεριελθεῖν, ἐντεῦθεν ὥσπερ Νάρκῃ χαλεπωτάτῃ σωεχθησαν τὰς ψυχὰς, καὶ περιπατητικοὶ τινὲς ἀναδειχθέντες ἐλαθον ἀπεριπατοι, βραχυτι, (ἵνα μηδόλως εἴπω) διὰ τὸ ἀκίνητον τὸ κρίνοντος, ἀπωναμένοι τῆς Φιλοσοφίας, καὶ περὶ αὐτὴν διετέλεσαν σπαδίῳ καταβαλόντες, διὰ παντὸς τὸ βίε, ὅτι μεμπτὴν. Ἀλλ' ἔχ ἕτως οἱ ἐκ τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ἀλλων Ἐθνῶν, παρ' οἷς τὰ τῆς Φιλοσοφίας καθ' ἡμᾶς εἰς θαυμα ἐπέδωκαν· Ἀλλὰ τὸ ἐξ Αἱρέσεως ἔτοι Φιλοσοφεῖν, ὡς ἀσωτελὲς ὂν καὶ φρόδον παραιτησάμενοι, τὰς τῶν Σχολαστικῶν Συλλογὰς, τὰς ὑφ' ἑνὸς τινὸς οἷον ῥαπτηγυμένας χάρεντε εἶασαν, καὶ συμπλέκεσθαι ἐπέτρεψαν ἀλλήλοις μέχρις ἂν δόξειε, τῆς Ἔριδος αὐτοῖς κχάσης τὸν Ἐνυάλιον, καὶ διαπληκτίζεσθαι ἐπ' ἀσείας, καὶ κοινῇ, καὶ ἰδίᾳ, περὶ ὀνομάτων τὰ πολλὰ καὶ λεξιδίων κενῶν ἀγωνιζομένας, ἂν ἡ ἐξακρίβωσις τέως οὐδὲ τὸ πολλοστὸν ἂν τῆς τὲ χρονὲ δαπάνης ἀντισηκώσειεν. Αὐτοὶ δὲ εὖ ποιοῦντες ἐπὶ τὸ Ἐκλεκτικὸν τὲ Φιλοσοφεῖν Εἶδος ἐτράποντο, ἐκεῖνο δὴ καὶ μόνον τῷ Φιλεπιστήμονι ἀποδεκτέον εἶναι ἡγεμένοι, ὃ ἂν ὁ ὀρθὸς λόγος ὑγιείνοι, σαφῶς τε καὶ ἀλληθῶς δοκιμάσειεν.

§. ρ'.

(1) Τῶν κατὰ λεχθέντων τὰ πλεῖστα Παρὰ Φαβρικίῳ ἐν τῇ Βιβλιοθ. τῆ Ἑλλην. Τομ. ια. ἐκ τῆ Σχεδιάσματος Δημητρίε Προκοπ. Μοσχοπολίτε. Ἔτ. αψκα'.

§. ο'. Τοιγαρὲν οἱ πρῶτοι τὶν κατα τῶν περιπατητικῶν ϛάσιν, απο τῆς ΙΔ'. ηδη Ἑκατοντ. ἀδίναντες Ι=ορίωται, Ραυμένδος Λέλες ὁ Ἱππανος, καὶ απ ἐκεινε ἐφεξῆς, Πέτρος Ραμος ὁ Γάλλος, καὶ Ιερώνυμος Καρδανος ὁ ἐκ Μεδιολάνων, καὶ Βάκων Βερελάμιος ὁ Ἄγγλος, καὶ Θωμᾶς Καμπανέλλας ὁ Καλαβρος, καὶ ἄλλοι. Πρῶτοι γαρ αὐτοὶ σοφῶς τε ἅμα καὶ σωστως τὰ τοῦ διανηθέντες, τὶν ἐκ πολλῆ καθεσῶσαν παρακινῆσαι τέτολμηκασι φιλοσοφίαν, σφᾶς αὐτὰς παραχοντες τοῖς ἄλλοις υποδειγμα, τὰ καθ' ἑαυτὰς χρῆναι τὰς περὶ τῶν ὄντων θεωρίας ποιεῖσθαι, οικοθεντε πληροφερεμένας περὶ τῶν υποκειμένων κρίνειν, ἐλευθέρως τε τὸ παρισαμενον αποφαίνεσθαι, καὶ τῶν ἄλλοτρίων δογμάτων ἐκ απραγμόνως, ἀδ' ἀπερισκέπτως, ἀδ' ἀκρίτως ἔχεσθαι, ἀλλ', εἰπη παρεικοι, τὶν ἰδίαν ἑαυτῶν προ τῆς τῶν ενδοξοτάτων ψηφω τιθεναι, μηδεν το υπερέχον τῆς ἐκείνων δυσωπεμενας δίκλειας, ἀδ' αφορμῶν ἀπάτης ποιεμενας το σεμνον χρῆμα τῆς Ἀρχαιότητος. Οὐδὲ γαρ εἶναι τὰτο καινοτομεῖν, ἀλλ' ἀρχαϊκως μάλιστα βαινειν· τὰ γαρ ἀληθῆ ἀρχαιότερον ἐδεν. Τὰτοις δὴ ϛντε διαλέξεσι, καὶ Συγγραφαῖς τα τοιαὐτα διαμαρτυρεμένοις, πολλοὶ σωέθραμον σωαινέσαντες καὶ το ἐλευθέρως τὰ λοιπὰ χρῆναι Φιλοσοφεῖν, ὁρον ἑκαστος εἰσῆγε Φιλοσοφίας ἄλογωτατον· Θωμισαις μὲν, καὶ Σκοτισαῖς, καὶ ταῖς ἄλλαις, τὰν ἐν τοῖς Μοναστηρίοις Περιπατητικῶν παρὰ Λατίνοις ἀγελαις, ὰ πάντι μέχρι τινος ἐγκρινομενον, πᾶσι δὲ τέως τοῖς ὀρθὰ φρονέσιν ηδη ἐγκεκριμένον, καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς αναμφισβητήτως ἐγκριθησομενον, ὡς ἐκ τῆς ἐγγενομενης ἐπιδόσεως καὶ ακμῆς τῶν Επιστημαις ὕτω πραγματόμεναις, εικάζειν επεσιν. Ἐξεκείνε γαρ ἡμῖν Γαοσενδοι τε ὠφθησαν, καὶ Καρτέσιοι, καὶ Γαλιλαῖοι, Νὰτωνέστε, καὶ Λειβνίτιοι, καὶ Ουόλφιοι, καὶ οἱ ἄλλοι, δι' ὲς ἡ Φιλοσοφία καθ' ἡμᾶς, εἴπερ ἄλλοτέποτε εἰς ακμὴν προαχθεῖσα, καὶ ἐκ δυνάμεως πορθομενη εἰς δυϊαμιν, πολλαῖστε, καὶ καλαῖς εἰδήσεσι, καὶ ἐπινοίαις, καὶ τέχναις τον ανθρωπων κατεπλήτισε βίον, ας ο πᾶς αἰὼν μέχρι τῦδε ηγνοησεν.

ΠΡΟΔΙΑΤΡΙΒΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑΙ

εἰς ἅπασαν τὴν Γένεσιν τῆς Φιλοσοφίας.

ΠΡΟΔΙΟΙΚΗΣΙΣ.

§. α'.

Τῶν Λογικῶν, οἱ μὲν ὡς ἱερὸν Ἐπιστήμης προκληπτέαν εἶναι ἠξίωσαν, ὃ χωρὶς δηλονότι Ἐπιστήμη ὅλως καὶ ζητεῖν ἄτοπον, καὶ λαβεῖν ἀμήχανον. (1). Οἱ δὲ, ὡς θεραπείαν οἱανοῦν τινα (2), ἣν περ ἡ ψυχὴ μὴ πρότερον τυχεῖν φθάσασα, διὰ τῶν περιῆσαν οἱ ἐκ φύσεως καχεξίαν, οὐδὲν ἂν ὑγιὲς τῇ Φιλοσοφίᾳ νυμφόσθεῖσα προβάλοιτο ἀπόκτημα. Καὶ συμφώνως ἄρα τῆς κατὰ τῶν Λογικῶν Ἕξιν ἐμπειρίας τὸ ἀναγκαῖον, καίτοι ὑπὸ διαφόρεις τοῖς ὀνόμασι παραπλήσιτες, οἱ πάντες ἔγνωσαν. Καὶ γὰρ καὶ οἱ τῶν Φυσικῶν τὸ λογικὸν δυναμιν πρὸς Ἐπιστήμης ἀνάληψιν ἑαυτῇ ἀρκέσειν ὑπειληφότες, τῶν ὀρθῶς δηπε τὰς καθ' ἑαυτῶν περαίνειν ἐνεργείας προεθιθεῖσαν ἐνόησαν. Ἔξι δὲ οὐδὲν ἄλλο ἡ Ἕξις, ἢ τῶν ὀρθῶς τελεῖσθαι ἐκ πυκνῆς παρατηρήσεως σημειωθέντων ἐνεργημάτων προσεθισμός· Ἃ ἐν κεφαλαίοις, καὶ ὅρεις τισὶν ἀναγόμενα, τῇ ψυχῇ μάλιστα δέον ἐναποκεῖσθαι τὸ ἐχόντως, καὶ γραφῇ ἐκράτησε παραδίδοσθαι, λήθης μὲν ἄκος, μνήμης δ' ἐπίβοηθημα.

§. β'. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ Λογικὴ αὐτὴ Ἐπιστημῶν ἀναμφισβητήτως οὖσα (3), τῆς Φιλοσοφίας μέρος οὐ φαῦλον κρίνεται (4), ἐπέλθοι ἂν καὶ περὶ αὐτῆς ζητεῖν ἐκ ἀλόγως ἴσως, εἰ μὴ καὶ ταῦ-

(1) Ἀρισ. Μεταφ. Ἔλατ. Α'. Κ γ.

(2) Τσχιρνχαῦσήνιος ὁ Γερμανός, ἅτω τὴν κατ' αὐτὸν Λογικὴν ἐπέγραψε, καὶ τινες ἄλλοι τῶν Νεωτερων.

(3) Οὐκέτι γὰρ καὶ ἡμᾶς, οὐδὲ θεμις καὶ τάτε ζητεῖν, τῶν πάντων ὁμολογούντων.

(4) Διὸ τινες ἐκ μακρῶς τὴν Λογικὴν τῆ χρεῖ, καὶ μέρος τῆ σώματος ἔστι, καὶ ἐγκεφαλον παρεκάλεσαν.

ταύτης εἰς πορισμον Λογικήτις ἄλλη περαπαιτεῖται, καὶ τρόπος ἕτερος; Εἰ μεν γαρ, τίς ποτε ἀρα ἐκείνη ἐσαι; καὶ το εἰς ἄπειρον της προσδε ἄφυκτον. Εἰ δε μη, ὁ της Ἐπιστημης τρόπος, καὶ ἡ θρυλλουμένη θεραπεία ἐκ ἀπαραιτητος. Ἀλλ ἐπισαμενως διακρίνεσι τὸν τε ἐπίσασθαι τρόπον, της κατὰ τὶιν ψυχικὴ θεραπείας, σαφῶς διττητις οἱον ἀναφαινήσεται καὶ ἡ Λογικη. Ὧν ἑκατέρα μὲν προ των ἄλλων Ἐπιστημων προληπτέα, ἡ ἑτέρα δε, καὶ πρὸ της ἑτέρας. Ὁ μεν γαρ τῶ Ἐπίσασθαι τρόπος, ἡ των ὀρθῶς περαιωμαίων ἐνεργειων της Γνωσικης διωάμεως ἐσὶν ἔκθεσις· ἡ δε της ψυχης θεραπεια, ὁ των ἐπισκηπτόντων παντοιων τῇ ψυχῇ παθημάτων ἰδιαίτερον ἂν εἴη ἐλεγχος, ὑφ ὧν ὁ Νὸς χετλως ἐπισκοτεῖται, καὶ τῶ ὀρθῶ λόγω (καν ἄρισα ἄλλως δια των Κανονων προς εὐθυτητα τυχοι μεμορφωμενος) παραγεται.

§. γ. Ἑκατέρας τοιγαρῶν προς ἀναληψιν σίασῶν Ἐπισημονικης γνωσεως χρεία· Της μὲν, κατὰ το εἶναι τῶις ενσιασις χρηῶαι ἐκπαιδευσης, της δε, καὶ τὰ ἐμποδὼν ἰσάμενα, καὶ σίον αντιφράττοντα τῶ λογισικῶ, ὡς μη καθαρῶς ἐχειν τ αληθες ἐλαμφθηναι, πορρω πεισμαης. Τετων ἡ μεν Λογικη εἰρηῶω Κανονικη, εἰ ἐτω δόξειεν. (1). Ἡ δε Προδιαθετικητις, ἡ Προφυλακτικη, καὶ Θεραπευτικη.

§. δ'. Ἡ μεν ἐν Κανονικη, δηλον ὅτι Κανονικης ἐ χρηζει ἄλλης προτέρας, ὡς ἐδε ὁ Κανων Κανονος ἐπιδεης εἰς εὐθυτητα, ἐδὲ φωτὸς εἰς ὅρασιν τὸ Φως. Ἐν γαρ τῇ κατ αυτὶιῶ ἐνθέσει των τῶ νοῦν τρόπων, ὁ Νὸς ἐκείνοις ἅμα προχρησεται. Ἡ δε Προσιαθετικη, καὶ πρὸ ἐκείνης ἂν εἴη επωφελης ἐχ ὁπως, ἀλλα καὶ αναγκαια. Εἰ μη γὰρ εὐάγωγόντε, καὶ εὐ διακειμενίω πρὸς Διδασκαλίαν τὶιν ψυχικὼ παράχοι, σχολη γ ἄντις, καὶ των ὑπ ἐκείνης διδασκομενων παραγγελμάτων αποναιτο.

§. ε. Προκείῶω τοίνυν περὶ ταυτης πρωτον βραχεα διελθεῖν· Οπως τε ηκειν παρεσκδασμενον χρεων εἰς Φιλοσοφίαν τον Μαθητιῶντα· Ατε φύγειν ὡς κηρας της εἰλικρινὸς καὶ γνησίας γνωσεως, καὶ ἃ διωκειντε καὶ τηρεῖν· Κα οπως τὰς μελέ-

(1) Οὕτω Κανονικὴ ἐπιγέγραπται, αν εφόδιε Βιβλίον, Κανών. Περὶ ἡ παρ Ἐπικύρω Διαλεκτικη· Καὶ Λαέρτ. Βιβλ. Γ. το περιέχον τας ἐπὶ την πραγματα-

μελέτας καθισᾶν εκ ἀκάρπες· Καὶ ἅττα δέον ἐκ τῶν κατὰ Γένος Φιλοσοφεμένων προειληφότα εἰδέναι, ἐν ταῖς ἐφεξῆς Προδιατριβαῖς προυπαθεμένες Εισαγωγικῶς· Καὶ Λογικῶ ἐτω τῶ προδιαθετικῶ εἰρημένω προδιαλαβόντας, εκ αλυσιτελῆ ισως πρὸς τα επομενα, ὁδ ἀνενητον ἐσομένω προπαίδειαν. (1).

ΠΡΟΔΙΑΤΡΙΒΗ ΠΡΩΤΗ.

Ὅπως τε παρεσκευασμένον ἥκειν χρὴ εἰς Φιλοσοφίαν, καὶ πῶς αὐτῶ μετιτέον.

§. α.

Τὸ τῆς Φιλοσοφίας καλὸν, αἱρῆνται μὲν πολλοὶ, ὀλιγοβόλως δὲ καὶ ἀτυχῶς εἰς τέλος διεξάγοντες εἰσὶ, καὶ πάνυ ολίγοι. Σκοπεῦντι δὲ, ὡς ἀτ' ἐξ ἀφυΐας οἱ παντες, ἐτε δὲ ολιγωρίαν ἐοικασι τὰ τέλες ἐξαμαρτάνειν, οπότε καὶ τοῖς ἐξ αὐτων, ἃ φαύλως σφᾶς σωτεταγμένες ἰδεῖν παρέχον πρὸς τῶ ἀλλῶ Εγκυκλιον παιδεῦσιν, πρόδηλον εἶμαι, ὅτι τὸ παρὰ τὸ δέον ἐγχειρεῖν, ἀσυντελῆ αὐτοῖς καὶ ανήνυτον τῶ περὶ τὸ πρᾶγμα σπεδῶ απεργαζεται. Συμβαίνει γαρ, ἐπὶ παντὸς μὲν ὡς εἰπεῖν καὶ λόγε, καὶ πράξεως, μὴ ὀρθῶς πραγματευομένοις, ὁδὸν περαίνειν ἐξηκριβωμένον, καὶ ἄρτιον· Ἐπὶ δὲ τῆς Φιλοσοφίας αὐτῆς, καὶ πλέον· ὅσον κ τὸ βραχυ τῶ σκοπεμένω παρενεχθηναι, εἰς αὐτὸ ἐκ διαμέτρε ἀντιπεριστῆναι ἐστὶ τὸ ἀντίθετον. Διὸ δὴ καὶ τὸ μηδὲ τῶν αρχῶν τῆς θεωρίας ἅψασθαι τῶν ὄντων, τὸ μὴ κατὰ λόγον ἐπιβαλέσθαι, βέλτιον ἴσως, ὅσω καὶ τῆς παντελῆς ἀγνοίας ἡ γνῶσις χείρων ἐστὶν ἡ ψοδώνυμος. Ἵνα γὰν μὴ ἀχρὶ τινὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ σφίσιν ἐπιβλαβῶς τὰ λοιπὰ πονεῖν, περὶ τὸ Φιλοσοφεῖν οἱ πλεῖστοι κατατριβόμενοι, τας ἐξῆς αὐτοῖς ὑποθήκας, οἷον ὄρες τινὰς, κ προ-

(1) „Ἀγὰν γαρ καὶ ὁ πρόναος, ἀρχὴ ἁπάντων τὸ καὶ τῶν μυηρίων. „Στρωματ. Λόγ. Α'.

προδιατυπωσεις, κατ' αυταίμοι εδοξε τὰ της Φιλοσοφίας προαυλια', πρέργε ἂν ἔσεσθαι προδιαγορευσαι.

§. β'. Προ παντων τοιγαρὲν μὴ κομιδῆ ξένον ὄντα, καὶ ἀδαη τὲ Ἕλλινος λεγε, ηκειν ἀξιῶ τὸν Φιλοσοφησοντα· Ἀλλ' ἐκ της Γραμματικης, καὶ της ἄλλης Ἐγκυκλίε των μαθημάτων τριβης, ἱκανως συγκεκροτημένον. Τὸ δὲ ἱκανως, το, ἐξ ἑαυτε, τιὼ ως απὸ της λέξεως δυχέρειαν, περιελέσθαι ἐςὶ δυνάμενον. Ουτε γὰρ τὲς περιττως πάνυ τοῖς λεκτικοῖς των τεχνυδρίων ἀπαζομαι ἐγκαταγηρασκοντας, ως ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις ὠδὲ της Φιλοσοφίας τέως κομιδῆ αγάσσες ἀπαλαχθησεσθαι οἰομένες (1)· Ουδὲ τὲναντίον πάλιν, τες ἐκ της ἑτέρας μερίδος ὅλως προσιεμαι, οι καὶ περὶ ἐκφυσαι ὁδόντας, περὶ τίνι ςερρότερα των Φιλοσοφικῶν θεωρημάτων τροφιὼ καταλιχνεύομενοι, εν αυτω τω Φιλοσοφειν, καὶ τὲ Ἕλλινος ἀχ ηκιςα λέγε ἐγκρατεῖς ποτὲ πεποίθασιν ἔσεσθαι. Τύτων γὰρ οι μὲν τὸν Πίθον εν τῇ Κεραμίᾳ, οἱ δ' ἐν τω Πίθω τιὼ Κεραμίαν μαθησεσθ' ἐλπίζεσιν· Ἑκάτεροι τε της ἐλπίδος ψεύδονται. Καὶ οι μεν θατέρε ςέρονται πάντως, οι δὲ καὶ ἑκατέρε. Διο καὶ χειρονες ὦσιν, ὡς δι' ὅλε ἀποτυγχάνοντες, καὶ τὸ ἐκεῖ περὶ τε εἶναι αιρεμενοι. Τοῖς γὰρ εν ὑφει χυδαίῳ παρενυφασμένοις ἐγκομβεμενοι Φιλοσοφικοῖς λεξιδίοις, αυτὲ μονονχὶ τὲ της γνωσεως ὕψες τῇ κεφαλῇ ψαυειν ἐοίκασι, καὶ Φιλοσοφῶντες ἀπαιδεύτως, ἀνοηταίνεσι νεανικως. (2). Ἐκσυριχτέον ἄρα τὰ χυδαίοις Φιλοσοφεῖν ἐπαγγελλόμενα βιβλιδάρια, της Ἑλλάδος φωνῆς ὡς οἷόντε ἐπιμελεμένες, ης ἄνω, ὠδὲ τῶν πάλαι πεΦιλοσοφηκοτων ἐςὶν ἀπονασθαι. Ὡς ἐγωγε, καὶ της Λατινίδος ἂν αυτης ἐμπειρον βελοίμιν εἶναι καθ' ἡμᾶς τὸν Φιλοσοφίας

(1) „Ἤδη γαρτινες τοῖς φίλτροις τῶν Θερκωνίδων δελεασθέντες, ωλιγώρησαν της Δεσποίνης Φιλοσοφίας, καὶ κατεγήρασαν, οι μεν αυτῶν ἐν „Μεσικῇ, οἱ δὲ ἐν Γεωμετρια, ἄλλοι „δ' ἐν Γραμματικῇ, οἱ πλεῖσοι δὲ ἐν „Ρητορικῇ. Ἀλλ' ὡς τα ἐγκύκλια „μαθήματα συμβάλλεται πρὸς Φιλο„σοφίαν, ὥτω καὶ Φιλοσοφία αυτὴ „πρὸς Σοφίας κτῆσιν συνεργῶ. Κλήμ. Ἀλεξ. Στρωμ. Λόγ. α.

(2) „Ἔσικοι συγγενοιως ἐγώτισιν „ἰδία, καὶ πάλαι μὲν, ἀτάρτοι τὴν „ἔναγχος ἀνθρώποις· Οἱ διὰ το προ„κλως ακηκοέναι ῥημάτιον σεμνοτέρων, „ἠπίσησαν ἑαυτοῖς, ὅπερ ἦσαν, ἰδιώ„ταις εἶναι. Καὶ φύσης ἐμπληθέν„τες, ἐμόλυναν θεσπίσια δόγματα, „μεταποιήσα Διδασκαλίας, ὧν ἂκ εν„τύχησαν μάθησιν„. Συνεσ. Ἐπις. Ἐρκλιανῶ.

φίας ἀπτόμενον, ἢ τῆς Ἰταλίδος γῆν, ἢ τῆς Γαλλικῆς, (τῆς γὰρ κατ' Ἄγγλους οὐκ ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι, δυσπαρακλεθήτους ἡμῖν ἔσης, καὶ ὁδὸν πρὸς τὰς εἰρήνας ἐχέσης ὁμοίαν). Πολλὰ γὰρ καὶ τὸ παντὸς ἄξια ὑπάρχει καὶ δι' αὐτῶν ἀναλέξασθαι, Νεωτέρας ὄντα Φρενὸς γεννήματα· ὧν εἴτις ἀγνοεῖ τὰ γε ἐπισημότερα, χιλὴ γ' ἂν παρ' ἐμοὶ ὁ τοιοῦτος δικαίως εἴη, τῷ τῆς Φιλοσοφίας ὀνόματι σεμνυνόμενος.

§. γ'. Ὑπομνήσεις δὲ ὁ Φιλοσοφεῖν μέλλων ἄθυς ἐξ ἀρχῆς, καὶ τῆς ἰδίας προθέσεως. Πρόθεσις δὲ αὐτῷ εἰς θήραν ἐξιούσῃ τίνι μὲν τὰ ἀληθῆ διὰ θεωρίας, τίνι δὲ τὰ ἀγαθὰ διὰ πράξεως· Καὶ πρὸς τίνι ἑξ ἀμφοῖν περιγινομένῳ τελειότητα, ὡς δυνατὸν ἀνθρώπῳ, διὰ βίου παντὸς ἀνατείνεσθαι, εἶδεν ἐπὶ νύσσαν αὐτῷ ταχθεῖσαν ἐξ αὐτῆς βαλβίδος ἄθυν σαδιοῦντα, μηδενός τε ὅλως ἐπισρεφομένου, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη, τῶν ὅσα τίνι τῆς φορᾶς συνέχειαν ὑποσέλμιον πέφυκε καὶ διακόπτειν, τῆς ῥοπῆς τὸ σιωτονὸν ὑποχαλῶντα καὶ ὑπεκλυόντα. Τοιγαροῦν συντεταμένως, καὶ ἀνεπισρόφως ἀεὶ προσήκει χωρεῖν ἐπὶ τὰ πρόσω, καὶ ἐπεκτείνεσθαι. Ὁ γὰρ τίνι Σοφίαν εἰλικρινῶς καὶ ἁπλάσως ἑαυτῷ μνησόμενος, ἀδιαζύκτου τινὰ τὸν μετ' αὐτῆς ἐπαγγέλεται γάμον (1)· Καὶ ὅρκον οἷον Ἱερὸν καὶ ἀπαρεγχείρητον εἰκὸς ἐπόμνυεν, ἢ μίνι μηδέποθ' ἑαυτὸν διαζήσειν, ἣν νυμφόσασθαι ἠρετίσατο. Ἀτὰρ καὶ παρανομίας δίκην φύξεῖσθαι τίνι προαιρέσεως ἀθετήσας· Ἦτε τίσις, τὸ μηδαμῶς τῆς Σοφίας γενέσθαι ἄξιον. (2). Παρ' ὃ δὴ καὶ γέλωτα ὀφλήσειν τὸν δικαιότατον, ὅμοιόν τι ποιεῖν δοκῶν, ὡς εἰ καὶ εἰς βαλανεῖον εἰσιὼν λεσόμενος, ἵν' ἐντεῦθεν ἐξιὼν ποτὲ τῷ βορβόρῳ ἐγκαλινδήσηται· τοσοῦτον τῆς πρστέρας ἀποκερδάνας καθαριότητος, ὅσον ὡς ἀπὸ λετῆρος φαίνεσθαι ῥυπαρώτερος.

§. δ'. Καλὸν δὲ κατ' αὐτὰ ἄθυν ἀναστρεφόμενον τὰ προαύλια, καὶ τῶν ἐκ ἄθυβόλων, ἀτὰρ εὖ' ἐπιτυχῶς δηλονότι ἀψαμένων τε κατὰ Φιλοσοφίαν λόγῳ ἐπιμνηθῆναι· Ὡς πολλοὶ τοῖς εὖ φρονεῖν παρὸν, κακῆς τῆς τῶν ἄλλων παρανοίας, καρπεῖσθαι τίνι ὄνησιν, καὶ τῆς ἀπάτης ἀποκερδαίνειν, ἀφ' ἧς ἐκεῖνοι καὶ μόνης οὐκ ἄκλεως ἔλαχον διαμνημονεύεσθαι. Τῶν γὰρ ὅπως ποτὲ Φιλοσοφεῖν ἐπιβαλλομένων, ἐγένετο ἐν τοῖς ἄλλοις

(1) „Καὶ ἐζήτησα νύμφην ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ„. Σοφ. Σολομ. Κεφ. η.

(2) „Ὅτι τὰς ἀξίας αὐτῆς αὐτὴ [illegible] ἑαυτῇ. Λύτ. Κεφ. ε.

λοις καὶ κομματα δυο, τοῖς μεν μετριωτερον πεφρονηκόσιν ὑδεν συμβαίνοντα, ἀλλήλοις δε, καὶ ἐξ ὁλης, φασὶ, διαμέτρα αντίθετα. Ἔστι δε ταῦτα, τῶντε ἀκράτως Δογματικῶν λεγομένων, καὶ τὸ των ἀκράτως Σκεπτικῶν. Ὧν οἱ μεν, τατε τῆς γῆς νέρθεν, καὶ τὰ ὑπερθεν τε ἐρανε κατὰ Πίνδαρον ἐπισκοπεῦντες, πᾶσαν ηνεῶχθαι θυραν εις Φιλοσοφίαν σφίσιν ἐνομισαν, μηδεν εἶναι τε ὑπεραΐρον αυτῶν τιὼ δυναμιν ἐπαγγελλόμενοι. Οἱ δὲ, μηδὲ θυρίον γε αυτοῖς διεσάλθαι ἔφασαν, μηδ' ὁπιὼ ὅλως, ἐξ ὧν καὶ διοπτεῦσαι εἰς τὰ τῆς γνωσεως ἄδυτα, πολλά τινα τῆς Φυσεως βασκανίαν καταμεμφόμενοι, ὁτι το διανοεῖσθαι παραχρῆμα, το κατανοῆσαι ἐφθονησε. Καὶ φαίης γε τὰς μεν τότων, ὥτως εἰπεῖν, πανσφθάλμως τινὰς δόξας, τὰς δ' ἀνοφθάλμως πάμπαν. Ἐπίσης τε τὰς μεν, ὡς ἐν ἁπλέτῳ φωτὶ, τὰς δ' ὡς ἐν ζόφῳ ἀκριβεξάτῳ, γενέσθαι τυφλώττοντας. Ὁτι μεν ὖν ἑκάτεροι ὅτως ἐγνωκότες εἰς τιὼ Φιλοσοφίαν ἠδίκηνται περιφανῶς, ἐκ ἀδήλου. Οἱ μεν γὰρ προσάπτοντες αυτῇ ὁ μη δυάται φερειν, καὶ το δυατον αυτῆς ἀπολωῦτες ἦσαν, καὶ τῶ ἀλλοτρίω το οἰκεῖον προσδιαφθείροντες. Οἱ δὲ τον ἕτερον πρὸς μοῦσαν τῶν λόγων, ὥτε ευρεῖαν ἄλλιλω, ὥτε λεπτιὼ τῇ Φιλοσοφίᾳ παρεισελθεῖν εἴσοδον ἀπελελοίπασι. Διο καὶ ζητήσειε τις εἰκότως, ποτεροι τότων τιὼ ἀτοπίαν ἐτύγχανον ὑπερβαλλοντες. Δοκοῦσι δὲ οἱ πρῶτοι, ἐμοὶ γε, ἀτοπώτεροι. Κατα λόγον γὰρ τῶν ἡμῖν ἀγνωσμένων, πρὸς ἃ γιγνωσκειν πεφυκαμεν, πολλῶ τοι μεῖζον διαμαρτεῖν ἐκείνες φανερον, ἢ τότες, ὡς κατὰ πλέιω καὶ ψεύδομένες. Ἀλλ' εἰ καὶ ἀτοπώτεροι διὰ θράσος ἐκεῖνοι, ἐπιβλαβέστεροι δηπε ὅτοι διὰ μικροψυχίαν ἑαυτοῖς γενέσθαι ἐοίκασι. Τῶ γὰρ ἅπασιν ἐπιχειρέντι, καν περὶ τὰ πλεῖστα σφάλοιτο, ἐλπὶς ὁμως καὶ ἐπιτυχεῖν τινος, τον δὲ πρὸς μηδεν θαῤῥέντα, καὶ τὰ δυατὰ διεκπίπτειν, καὶ διαφεύγει, οἷον ἐθελοκακέντα περὶ τιὼ ερευναν, καὶ τε παντος στερόμενον, ἐκ τε δυσανασχετεῖν περὶ τιὼ ἐν μέρει στέρησιν· Καθάπερ ἄν καὶ εἴτις ὠ ζόφῳ ἀμυδρον λυχνάριον ἀποσβέσειε δυσπετήσας, ὁτι μη ἡλιακῶ τῶ Σελα περιαυγάζεται. Το μεν ὖν ἐπὶ τὰς ἀμετρίας ταύτας γεγονέναι τὰς ἐκπεσόντας· καὶ τὰς μεν, πλέον ἢ κατὰ ἄνθρωπον Φρονῆσαι, ὡς ἅπαντα μονονεχὶ ἁλωτὰ αυτοῖς ὑπειληφέναι ὧν ἂν τιὼ γνωσιν θηράσοιντο, τὰς δὲ καὶ ἧττον, ὡς καὶ αυτῶν τῶν προδήλοτάτων μεμψιμοιρῆσαι τιὼ ἄγνοιαν,

συχνοὶ τῇ [illegible] παρέδωκαν. Δοξειε δ' ἂν ἐπιεικῶς μηδένα ἂν ποτὲ τοιοῦτον ὑπολαβεῖν, ἕως ἂν αὐτῷ το Φρονεῖν παρείῃ, καὶ ὁμολογεῖν ἐθέλει τῷ λεγω, ἅττα ὁ κρυπτὸς αὐτῷ παθαίνεται ἄνθρωπος. Τις γαρ τὸν νεῦν ὑγιαινων, ἐκέτι Φημὶ τῶν πάντων, ἀλλ' οὐδὲ των πλειονων, ἀλλ' οὐδ' ἑνὸς γεν τῶ τυχόντος, κατὰ πάνθ' ὅσα αὐτῷ περίεσιν, ἀκριβῆ τίω γνωσιν ἔχειν ἐπικομπάσειε; τις δὲ τ ἐμπαλιν, μηθεν εἰδεναι λέγειν ἂν ἐχοι μηδόλως, οὐ αὐτο τὸτο τὸ μη εἰδέναι, ὁ διατείνεται; Εἰ [illegible] καὶ γεγόνασιν οἱ παίζοντες μεν ἐδαμως, κατὰ σπουδὴν δὲ ταῦτα καὶ Φρονοῦντες, καὶ λέγοντες, [illegible] λοιπὸν, ἡ κάκιστα τὸ τοῖς πεΦιλοσοΦηκόσιν ἐπιτοξεύθαι προσεμπεδῶθαι σκῶμμα, ὡς ἀπορίαν ἀτοπία, ἣν μὴ ποτέτις τῶν ΦιλοσοΦεῖν ἐπαγγελλομένων παρεΦθέγξατο. Ἄλλα γὰρ ἡμῖν ἀΦιγμενοις τῶν ἀκρετήτων, τῆς μεσότητος ἀπανταχῆ μεν, ἐχ ἥκιστα δὲ καν ταυθα ἐκτέον. Καὶ ὅτε ἁπλῶς Δογματικὸν, ἢ Δογματιςὶὼ τὸν ΦιλοσοΦοῦντα ἀποδεκτεον, ἐΦ' ὡς ἐπίπαν ὠ ἀκαταληψια παντελεῖ ἠλάσκοντα· ἀμΦοτερον δὲ, ἐν θατέρῳ δηλονότι τίω κατα θάτερον ἀμετρίαν κειμενοντα. Δογματίζοντα μεν, ὡς ἀπὸ τῆ σκέψαθαι, διασκεπτόμενον δὲ, ἐΦ ὧ δογματισαι. Μηθ' ὑπὲρ τὸ δέον θαρραλέον ἥκοντα, ὡς παντὶ, τῷ τυχόντι μετ' ἐπιτυχίας ἐλπίζειν ἐπιχειρεῖν, οὐ' ἁπαντήσειν ποτὲ καὶ χαλεπῶ cΦθῆναι, καὶ διανοηθῆναι τῳ σκέμματι, μηδ' αὖ αθυμως ἐχοντα, καὶ δειλως καθ' ὑπερβολίω, ὥςε καὶ τίω παντος καταληψιν ἀπογινώσκειν. Ἀλλ' ὅτως εἰδότα καὶ πεπεισμένον, ὡς εἰς ἀπειρίαν μικρᾶ τῶν ἐν τοῖς ὄσιν ἐξηκόντων θεωρημάτων, μονε ἂν εἴη ἐΦικέσθαι τῶν πάντων, ὅ ἴσα τῇ δυωάμει, καὶ ἡ γνωσις ἄπειρος· Ἀνθρωπεις δὲ, τάχα μεν, καὶ διὰ τίω ἐπὶ τῶν πρωγματων ἀσάΦειαν, τάχα δὲ, καὶ πλέον, διὰ τίω περιὧσαν αυτοῖς τε γνωσικῆ ἀμβλύτητα καὶ ἀσθενειαν (1), οὐδὲ τε πολλοστὸν ἂν γείσιτο τὸ πολλοστημόριον, ἐχεσθαι μεν ἐρρωμενως τῆς ἐρεύνης, καὶ ἀνακρίσεως τῶν δυωατων, ἀπέχεσθαι δὲ τῶν ἀδυωάτων· (ταυτα δ' ἂν εἴη, ὅσα πολ-

(1) „Ισως [illegible] τῆς χαλεποτη-
„τος ἀσης κατα δύο τρόπους, ἢ ἐν
„τοις πραγμασιν, [illegible] ἐν ἡμῖν τὸ
„αιτιον αυτης. Ὡσπερ γαρ καὶ τὰ
„τῶν νυκτερίδων ὄμματα πρὸς τὸ
„Φέγγος ἐχει τὸ μεθ' ἡμέραν, ἅτω
„καὶ [illegible] ἡμετερας ψυχῆς ὁ Νῦς πρὸς
„τὰ τῇ Φύσει Φανερώτατα πάντων.
Ἀριστ. ΜεταΦ. Βιβ. Β. ΚεΦ. α.

πολλες τε και πολλάκις θηρασαμενες, μάτην πονέντας ἐξήλεγξε, και ἐφ' οἷς ἀδ' ἴχνος γεν τῷ ἀρχῷ υποφαινομενον διωκατὸν τῆς ευρεσιν επαγγέλλεται). Και μητε τα δηλα και γνώριμα χετλιως αθετεῖν, μητ αὖ τα αδηλοτερα και αγνοουμενα, εἰκῇ τε και κενφως οἴεσθαι κατέχειν, κατὰ τον εν τοῖς μύθοις Ἰξίονα, τον την εἰσαλοποιηθεῖσαν αυτῷ Νεφελίν, ως ἄρα τῷ θεον αυτῇ, περιβαλλοντα.

§. ε. Οτι μεν ἀν εἰς ἀ πάνυ ἀχερη τον ἀθλον ο της Φιλοσοφίας ημῖν αποδύεται διασωτης, αυτόθεν ἐκ της τε πράγματος φυσεως, ωπερ ἐγχειρεῖν ἐοίεται, δωήσεται προιδεῖν, οσος μεν ευθυς, εν ω λανθανει τ' αληθὲς κατὰ Δημοκριτον ενοησας (1), οσον τε εργον ἀναμοχλεῦσαι τῦτο, κ' εις Φως τεως ἐξαγαγεῖν υπο μυχοῖς τηλικῦτοις κρυπτομενον. Ουμῶ δὲ παρὰ τῦτο εις τοσῦτον ἥξει, ευ φρονων ἀδεὶς, ὑπ' ἀνοιας, ως τα χαλεπά πως ὄντα, και δυσεπιχείρητα, δι' αυτο γε τῦτο κρίνειν και ἄληπτα, ὑπ' ἀτολμιας τε και δειλίας, ως ἐκείνων ἑαυτον απελπίζειν της θήρας, ων ἄλλως ἤδη, και ἁδε ολιγαρίθμως τῦτως, ἐγκρατεῖς γενομενες σαφως ἐπ'ίσταται. Καιτοιγε των εν Φιλοσοφια, και πάλαι μεν, ὑπαρ και καθ' ημᾶς, ἐδεν ἧττον ἐπιπολαζῦσων αἱρέσεων η πληθυς, και το περὶ τε αυτῦ πολλάκις πολυδοξέντε, και αντίδοξον, τῦς μεν, εἰς διαβολλιν τῆς προαιρέσεως ραδίως ἐκίνησε, τῦς δὲ και ἀθυμίαν ἐνέβαλε, μηδεν ἐλπίσαντας πέρας ἔυρησειν της πολυπόνε ἐπιχειρησεως. Αλλ' ἢν ἀρα ευγνωμων οιμαι, μη τας απαντωσας μονον δυχερείας ἀναλογιζομενες, τῇ παραπόδας βαίνεσαν τοῖς ἐπιμενως προσκαρτερῦσιν ὑμάρειάντε και ἐπίδοσιν ἀλογεῖν· Μηδ' ἅ μεν ἐν πολλοῖς ἐρίζεσι προς ἀλληλες οἱ Φιλοσοφντες, ταῦτα ἀνασκοπεῖν, α δὲ ἐπ' ἀκ ἐλαττονων, συμφωνα αποφαίνονται, τῦτων μηδενα λόγον ἐχειν. Ουδὲ τελευταῖον, ων μεν ἐκείνοι απεστυγχάνεσιν, η ἀκ ἐξικνῦνται, μεμνῆσαι τῦτων, οἷς δὲ κατὰ σκοπον βαλλεσι, πολλὰ μεν, των εν τῇ Φυσει τὸ πρὶν ηγνοημενων δυσέχως διασαφῦντες, πολλὰ δὲ και των προς τι τέλος ευχρηστον ἐν τῳ βίῳ Φερόντων ὑτυχῶς ανθρίσκοντες, ταῦτα σιγῇ παρατρέχειν. Ἔπειτα δὲ, ὑδ' ἐκεῖνο ευλογον, και σιωπητον ὅλως εἶναιμοι δοκεῖ, εἴτις περὶ τὰ καλα των ἐπιτηδευμάτων, διὰ δέος της ἐν μέρει αποτυχίας,

 ελοι-

(1) Αιτίη εσην ἰδμεν· Ἐν βυθῳ γαρ η ἀληθεια.

ελοιτο ἀπρακτεῖν. (1). Παροντε δια πολλῶν φιλοθεαι, ὁτι μη δια παντων ενι, εθελοκακων απορρᾳθυμοιη· ὡς γαρ σφοδρα ατεχνως ἂν αφιλόκαλος εἴη, ὁ δια τας προπιπτουσας ακάνθας της ροδωνιᾶς εγνωκως ἀπεχεσθαι, και ὁτι πλειω των ἀνθεων τὰ κεντρα η φύσις ενέφυσε τῶ φυτῶ, δια τὸ βραχυ της ἐκ τουτων λυπης, το πολυ της παρ ἐκεινων χάριτος ἀποστέρεσθαι. Ἅμα γαρ χαιρειντων μεν οἱ ὑτως ἐκτόπως το της φιλοσοφίας χρῆμα, ητοι διασυροντες, ἢ κατολιγωρουντες. Αυτοῖς δὲ σφίσιν ὀθυμως μάλα παιδαγωγέον περὶ αυτοὺ, και σωτονως ἀγωνιστέον, και χωρητέον ἀνεπισρόφως, τῶ καλῶ, και ἀνθρωπω πρεποντι τὸ εἰδεναι ἐρωτι μυωπιζομενοις, και τοὺς εἰς ἄκρον παιδείας και ἐπιστημης ελιλακότας, νυστης δικην, προ ὀφθαλμῶν ἀεισποτε εχουσιν. Ου γαρ ἐστὶν, ὃν ἐστιν, εἰμὴ τοὺς ἀγεννως φρονειν ἠρημενους, ἀνάλωτα ἡγεῖσθαι, τὰ τοῖς ἄλλοις ἁλωτιμα. Ὁ δὲ γενναῖος ἀληθως, και το φρονεῖν διῃρημενος, τοὺς ἀτυχῶς ἐπιστημίω ἐμπορδοσαμενους, και τοῖς ἐκ ταύτης ἀγαθοῖς καταπλουτιθέντας, παράδειγμα εις ζῆλον ἑαυτῶ προτεινόμενος, δὴ τὸ δρόμω ἀναβαλεῖται χωρεῖν, κατ ἴχνη τὰ αυτων βαίνων, καίγε τὸ ἐφετὸ καθίξεσθαι ἐλπίζων, δι ὧν ἐκεῖνοι ἀδοκιμησαντες ὠφθησαν. Τινα δὲ ἐστὶν ἃ ἐκεινοις, εἰς ἐπιβολὴν τὸ τέλος συνέβραμεν; ἢ τρία μάλιστα ταῦτα, ἃ και παρὰ πᾶσι τεθρύλληται. (2). Τότε της Φυσεως δεξιον, και το της διδασκαλίας ἐμμελες, και εὐμέθοδον. Και τρίτον, το της ἀσκησεως διηνεκές τε και ἀδιάλειπτον· ὧν το μεν, οἱον θεμελιος προκαταβεβλημένες ὑποκείσεται, το δε τὶω οἰκοδομίω προάξει, το δὲ τὶω κορωνίδα ἐπιθησει. Και δὴ μεν τὶω Φύσιν καθ' ἑαυτὶω το γενναῖον πλουτεῖν, πρός τε ἀνάληψιν των διδασκομενων, και τὶω τούτων, ἀνειλημμενων ἤδη, διακατοχίω. Ἀκονη δὲ της Φυσεως η δια τὶω φιλομάθειαν φερεπονία. Δεῖ δὲ τὶω διδασκαλίαν τὶω ἀρίστιω εἶναι, και παρὰ των Ἀρίστων, εὐμε-

(1) „Ἄτοπος δὲ και ἀγεννης ὁ τῶ „φόβω της ἀποβολῆς την κτῆσιν ὠν „προϊέμενος· Οὐτω γαρ ἅπαντα κ„πλεον, ἃ δεξαν, ἃ σοφίαν ἀγαπη„σειε παραγενομενην δεδιως στέρεσθαι„. Πλατ. εἰς βίον Σόλων.

(2) „Καθόλα μεν ἁπᾶν, ὃ κατα „των τεχνων και των Ἐπιστημων λέ„γουσιν ἀώθασιν ... τρία τινὰ συνδρα„μαν, Φύσιν, λόγον, ἔθος. Καλωδὲ „λόγον μεν την μάθησιν, ἔθος δε την „ἄσκησιν. Εἰσὶ δὲ αι μεν ἀρχαι της „μαθησεως· Αι δε χρησεις της μελέ„της· Αι δὲ ἀκρότητες πάντων„. Πλατ. περὶ παιδ. αγωγ.

εὐμεθόδως ἀπὸ τῶν προγεγυμνασμένων ἀεὶ προβαίνουσαν ἐπὶ τὰ ἑπόμενα. Δεῖ δὲ τέως καὶ τῇ ἀσκήσει διὰ παντὸς ἀκμαίῳ παρεχέσθαι τὸ ἐσπουδασμένον τε, καὶ ἐπίμονον. Καὶ ἡ μὲν Φύσις τῇ δυνάμει χορηγεῖ· Ἡ δὲ διδασκαλία τῇ διαθέσει ἐπιφέρει· Ἡ δὲ ἄσκησις τῇ ἐκ τῆς διδασκαλίας μορφώσει τελείοι, καὶ ἀνεξάλειπτον ἐν τῇ ψυχῇ διασώζει. Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τῇ κατ' Ἐπιτήμῃν ἕξιν ἀπεσαντε ἐμποιοῦσα, καὶ παροῦσαν σωεχοῦσα. (1).

§. ε'. Ἆλλα τίνι γαρ Αἱρέσει ποτε ὁ Φιλόσοφος ἡμῖν νυμφαδήσεται; ἢ δῆλον, ὅτι μόνῃ τῇ ἁπλανῶς μὲν τὸ ἀληθὲς ζοχαζομένῃ, ἀσφαλῶς δὲ τῇ ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν ἐμποιούσῃ ῥοπῇ. Εἰ μὲν ἐν ἡ τὸ Ἀριστοτέλες αὕτη ἐστὶ, βαδιεῖται δηπου ἐπὶ τὸ Λύκειον. Εἰ δ' ἡ τὸ Πλάτωνος, ἢ τυχὸν ἡ κατὰ Ζήνωνα, ἢ τὸν Ἐπίκουρον, ἢ σύντιναῦν ἕτερον, ἐπὶ τὴν Ἀκαδημίαν θαμίσει, ἢ σωεχὼς σφετεῖται τὴν Στοάν, ἢ καὶ τὰς κύπας τοῖς Ἐπικουρείοις συναγελαδήσεται, ἢ μεθ' ἑτέρων ἅλαχὲ ποιήσεται ἰὰς

(1) „Μὴ καταπλήττέτωσε τὸ πλῆ-„θος τῶν διαφωνησάντων . . . Φιλοσό-„φων. Εἰ μὲν γαρ ἐξ ὧν χρὴ γνῶναι „ἁπασιν ὑπῆρξεν, οὐτ' ἂν „εὗρον, εὔλογον ἦν ἀπογνῶναι τῆς εὑ-„ρέσεως. Εἰ δὲ τινα μὲν ἀδόλως ἐ-„χον, ὥσπερ ἐν ὁμολογεῖσι πᾶ-„σι· τινὰ δ' ἄδηλον εἰ ἔχον, ἡμεῖς δὲ „συνισμεν αὐτοῖς ἔχουσιν ἅπαντα, θαῤ-„ῥάντως χρὴ προσιέναι τῇ ζητήσει. „Τίνα τοίνυν ἐστὶν ἃ χρὴ συνελθεῖν, ἵνα „ζητῶν, ὁτιοῦντιν ἥτοι γνῶ τἀληθές, „ἢ μὴ γνῶς, ἢ ἀπαγνῶ τῆς εὑρέσεως; „ἑπτὰ δηλονότι. Α'. μὲν ὀξεῖα Φύ-„σις οἷσπερ ἂν ἐκδιδασκηταῖ μαθήμα-„λογικὸν ἑτοίμως ἑπεσθαι. Β'. δὲ ἡ ἐκ „τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀγωγὴτε, καὶ „ἀσκησις, ὡς ἐν τοῖς πρώτοις γενέσθαι „μαθήμασι· Μᾶλιστα αὐτὸν ἐν Ἀ-„ριθμητικῇτε καὶ Γεωμετρίᾳ γυμνα-„σαθαι δεῖ, καθαπερ καὶ Πλάτων „συμβάλλεται. Γ'. ἐπὶ τούτοις ἅπασιν „ὑποκεῖν τὰ ὦτα, τοῖς κατὰ τὸν εαυ-„τὸ χρόνον ἀρίστοις ἐναι δόκησιν. Ἐ-„πτα Δ. αὐτὸν εἶναι φιλεπονώτατον, „ὡς μηδὲν μήθ' ἡμέρας, μήτε νυκτὸς „ἐκμελέταν ἄλλο, πλὴν τῶν μαθη-„μάτων. Εἶτα Ε'. ὅπερ ὀλιγίσοις ὑ-„πῆρξεν, ἀληθείας ὀρέχεσθαι, „τοῦτο σπουδάσαι μόνῃ ἐν ἅπαντι τῷ „βίῳ καταφρονήσαντα τῶν ἄλλων ἁ-„πάντων, καὶ τοῖς πολλοῖς διεπάδσαι. „Πρὸς τούτοις ς'. ἐκμαθεῖν τινα μέθο-„δον, ᾗ διακρίνεται τὸ ἀληθέστε, „τὸ ψεῦδος. Οὐ γαρ δὴ ἀποχρήσειεν „μονον εἰς τὴν εὕρεσιν ὧν ζητοῦμεν, ε-„πιθυμῆσαι τῆς ἀληθείας, ἄλλα χρὴ „καὶ δυναμίντινα τῆς εὑρέσεως πορί-„σαθαι. Ζ. Ἐπὶ τούτοις ἅπασιν ἀσκη-„σαι τὴν μέθοδον, ὡς μὴ γιγνώσκειν „μόνον, ἀλλὰ καὶ χρῆσθαι δύνασθαι. . . „Εἰ μὲν ἐν ἑνὶ τῶν ἀρημένων ἐνδέοι „τῷ καθηγη· . . ἔτι τὴν ἀλή-„θειαν ἴσχ, δίκαιον ἐστὶ μὴ πανυτε „τυχεῖν ἐλπίσιν ὧν εφίεται. Εἰ δὲ ἃ-„παντα ὑπάρχοι, τί κωλύει ζητεῖν τὸ „ἀληθὲς ἔτ' ἐλπίσιν ἀγαθαῖς; . Γα-λῆνε πρὸς Πατρόφιλον περὶ Συσκ. Ἰατρικῆς.

διατριβας, παρεις αν γνοιη νυμφοστολημενω αυτω τω Φιλοσοφιαν, ηνπερ ηγαπησαν. Επει δε τουτοις προς αλληλους τοις Αιρεσιαρχαις, περι παυ πολλα διαφερομενοις, ερεις τε, μαχαι τε διωνυμοις αναφυσονται, κ νεικεα λυγρα· Παντες τε κατα παντων, ως επος ειπειν, υπο στρατηγουση τη Αληθεια διατεινονται παρατεταχθαι· (1)· Αμηχανον δε των Αιρεσεων ποιησασθαι αιρεσιν, ητις κρειττων, μη δια πασων ελθης ιουσα, κ τα αφ' εκαστης διδασκομενα επι λεπτον ακριβολογησαντα· Μια λοιπον ηδε μηχανη εις επιτυχιαν τε τελους, μηδεμια ιδια αιρεσει προσανατεθεντα, τας πασας ελευθερως εκπεριελθειν, και αφ' εκαστης το εν αυτη τε αληθες μεριον εμβριθως επι συλλογισμω αναλεξασθαι. Και γαρ εικος εκαστον εν τω μερει και αληθευσαι (2), καθαπαξ δε αδεμιαν ελπις ειρειν, εν μηδενι μηδαμως τε ορθε λογε παρεληλαθεναι. (3). Χαλεπον γαρ επιστασθαι, ινα μη λεγω αδυνατον, εν απασιν ενα και μονον τον Εξαρχοντα της Αιρεσεως, τ αληθες αραρεται ειρεσθαι, και μαλιστα διανεμομενοις, εσον τουτο δυσκριτον Φυσει εστι, και δυσθηρατον. Καθαπερ γαρ το εν υλη βαθεια υποδεδυκος θηριον, πολλων μεν θηρωντων δει πανταχοθεν περιτρεχοντων και περιβοωντων, πολλων δε κυνων χρεια κατα ιχνη ρινηλατουντων, ει μελλοι ποτε εις τεμφανες εξενεχθεν συλληφθησεσθαι. Ουτω και πολλων ανδρων των ενθυμως τω λογω θαρσησαντων αληθειαν εξιχνιασαντων, τοτε προκαταβληθεισης επιμελειας χρηναι, και τοις αυτων ιχνεσιν ατενως παρακολουθειν επαναγκες εκ της σιωπης, τον θηρευσαι ταυτην, και εις φως τεως εξενεγκειν πολλω τω ζοφω υποκρυπτομενην δια παντος εχοντα. Τω

(1) „Μιας τοινυν ουσης της αλη-„θειας (το γαρ ψευδος μυριας εκτοο-„πας εχει) καθαπερ αι Βακχαι τα „τα Πενθεως διαφορηθεισαι μελη, αι „της Φιλοσοφιας, της τε Βαρβαρι-„της τε Ελληνικης Αιρεσεως, εκαστη ο-„περ [illegible] ως πασαν αυχει την „[illegible]σαν„. Κλημ. Στρωμ. Λογ. ά.

(2) „Συμπαντες αν Ελληνες τε και „Βαρβαροι, οσοι τ αληθες [illegible]-„σαν, οι μεν κατ ολιγα, οι δε μειζο-„τι, ειπερ αρα, τα της [illegible] λο-„γα εχοντες ανευδαχθειεν. Κλημ. Στρ. „ανωτ.

(3) „Η περι της αληθειας θεωρια „τη μεν χαλεπη, τη δε ραδια· Συ-„μπαν δε το μητε αξιως μηδενα δυ-„ναθαι τυχειν αυτης, μητε παντας „αποτυγχανειν, αλλ' εκαστον λεγειν „τι περι της φυσεως. Και καθ' ενα μεν μικρον, η μηδεν επιβαλλον αυ-τη, εκ παντων δε συναθροιζομενων γι-νεσθαι μεγεθος. Αριστ. Μετ. Ελασ. Α'. Κεφ. α.

Τῶ οντι δε, ὐκ εσιν οπως μη ἀτυκτεῖν συμβαίνοι τῆς αληθείας, τῆς υφ' ἑνὶ καὶ μόνω ἡγεμονι θηρᾶθαι ταυτίω δεῖν ἐγνωκότας. Ἐπ' ᾱδενος γὰρ των απάντων ὐκ εσιν, ἐφ' οτω ὐχὶ τῆς δυο υπερ τον ἴσα ο ορθος λογος αιρει· Και ταυτα ενθα το ἐγχειρούμενον ἥττον δυσαλωτον. Επι δε τῶ πρόκειμενῶ δυσληπτῶ πάντε οντος, εἰπέρτι ἄλλο, καὶ μονονὐχὶ απροσίτῳ, ᾱδὲ των πάντων οἶμαι πληρεστατα επαρκόντων, μη οτι πολλῶν, ανάγκη πᾶσα τον ενίτω καὶ μόνω ἑαυτον καταθαρρυντα, αποτυγχάνειν τὰ πλεῖστα, καὶ [illegible], καὶ τῶ δοκοῦντος ἁπλῶς ἐχόμενον, τῶ οντος παράγεθαι, καὶ ἐξίσαθαι. Ἐαν δε απασιν, ὁσοις ἐργον Φιλοσοφία ἐγενετο, περὶ ἑκαστῳ προτεῖ τὰ δόξαντα, εσαι μὲν ὁπῳ περὶ τίω ευρεσιν τῶ ἀληθῶς δαψιλης ἡ εὐπορία καὶ ἄφθονος (ο γαρ τῶτον ἐλαθεν, ἐκεῖνος κατείληφεν· Ὁ δ' ἐκεῖνος κατείληφε, παραλαβων υστερον ἄλλος προσηυξησεν (1)). εσαι δε, ὁ πολυμαθίας ἀ τῆς τυχασης ἀποθησαυρισις· Ἔσαι δε κρίσεως ἀφορμὴ ὐκ ἀκαταφρόντος· Ἔσαι δε, ει μηδὲ ἄλλο, καὶ ἀτυφίας περὶ το Φιλοσοφεῖν ἀ φαυλη ὑπόθεσις. Ὡς ὐκ εσι τοσῶτῳ μᾶλλον περὶ τίω των οντων γνῶσιν το ζῆν κατατετριφότας, εἰς τοσαύτας δε δοξασίας τε καὶ ὑπολῆψεις διενεχθέντας, ὲν τοσῶτῳ δε πληθει καὶ μεγέθει πραγματων, βραχεα πάνυ κατειληφότας, καὶ των πλειονων ἐν ἀγνοίᾳ βαθυτατῃ ἀπολειφθέντας, ὐκ ἐσιν ἐφιεῖ, διδαχθέντα, μη ὐχὶ μέτρια περὶ ἑαυτῶ φρονεῖν ἀναπείσεσθαι, ᾱδὲ τον σφόδρα πεφυσημενον, καὶ οἰηματος εμπλεων. Ουκουν

(1) „Των γαρ ευρισκομένων απαν-„των τα μεν παρ' ἑτέρων ληφθέντα, „προτερον πεπονημένα κατα μέρος ε-„πιδεδωκεν υπο των παραλαβόντων „υστερον· τα δε ἐξ υπαρχης ευρισκό-„μενα μικρὰν τὰ πρωτον ἐπίδοσιν λαμ-„βανειν πεφυε· χρησιμώτερον μέντοι „πολλῶ της υστερον ἐκ τατων αὐξησεως. „Μέγιστον γαρ ἰσως ἀρχὴ παντὸς, ὡσ-„περ λεγεται, δὶο καὶ καλεπώτατον. „Οσῶ γαρ κρατιστον τῃ δυναμει, το-„σατῶ μικρότατον ον τῶ μεγέθει, κα-„λεπώτατον εσιν ὀφθηναι. Τοιῦτης δε „ευρημένης ρᾶον το προσθεῖναι, καὶ „συναυξαν το λοιπον ἐστίν. Οπερ καὶ „περὶ τας πολιτικὰς λόγας συμβέβη-„κε, κεδὸν δε καὶ περὶ τας ἄλλας απά-„σας τέχνας. Οἱ μεν γαρ τας ἀρ-„χας ευροντες, παντελως ἐπι μικρόν-„τι προηγαγον, οἱ δε νυν εὐδοκιμοῦν-„τες, παραλαβόντες παρα πολλῶν, οἷον ἐκ διαδοχῆς, των κατα μέρος προ-„αγαγόντων, ἅτως ηὐξήκασι. Τισίας „μεν κατα τας πρώτας, Θρασύμαχος δε μετα Τισίαν, Θεόδωρος δε μετα τῦτον, καὶ πολλοι πολλα συνεπηυξησαν μέρη. Διόπερ ᾱδεν θαυμαστον ἐχειν το πλῆθος την τέχνην. Ἀρις. Σοφ. Ἐλέγχ. Κεφ. λδ'.

τοίνιω Περιπατητικὸς ἡμῶν ἐπιγραφήσεται ὁ τῆς ἀληθείας θηράτωρ, ὅτε Πλατωνικος (1), οὐ ἄλλο ὄνομα τοιοῦτον, ὅτε παλαιὸν ἑαυτῶ, προσεγκομβώσεται, ὅτε νεωτερον, εἰμὴ Αἱρεσιώτης ἐθέλοι ἀκούειν, ἀλλα Φιλοσοφος. Ἵνα γὰρ τοῦτο ᾖ, ἐκλεκτικὸς ἔσαι (2). Ἐκλεκτικος δε, ὃ κατὰ τὰς Συμβιβαζὰς ἐκείνας, καὶ Σωαρμοσὰς ἐπιχειρησαντας γενέσθαι μάτλιω τῶν ασυμβάτων Αἱρέσεων (3), κατα δὲ τὰς ἀληθῶς τοιάτας, οἱ τὰ καλῶς Φιλοσοφέμενα, ἐκ παντὸς καὶ Ἔθνους (4) καὶ χρόνε, καὶ ἐκ πάσης ἁπλῶς τῆς οπότε δὴ, καὶ παρ οἵστισιν ἂν τύχοι ἀναδεχθήσης Αἱρέσεως προσιέμενοι, τὰ μὴ καλῶς, μηδὲ ἀληθῶς, ὡς ἔκφυλά τε, καὶ νόθα Φιλοσοφίας κυήματα εις Κιωσταργες παραπέμπουσιν.

§. ζ. Οὕτω δὲ δὴ Φιλοσοφήσαι ἐγνωκως ὁ καθ' ἡμᾶς Φιλόσοφος, Ἰχνεύτης ἔσαι τῆς ἀληθείας ακριβὴς, κριτης τε λόγε παντὸς ἀδέκαστος, καὶ διαιτητης πάσης συνοίας ἀπαράκρουστος, οὐδὲν ἕτερον τὸ Φιλοσοφεῖν, ἢ τοι λόγον ἀναζητειν, εἶναι ἡγεμονος. (5). Φιλοσοφήσει δὲ τον τρόπον τοῦτον, πρῶτον μὲν, εἰ ἀλόγων δεξαμάτων, καὶ ἀβασανίστων προλήψεων, καὶ παθῶν παντοίων (περὶ ὧν αὐ τοῖς ἑξῆς κατὰ μέρος) ἀπηλλαγμενος προσιει, καθαρὸν ὡς οἷόντε καὶ αμιγὲς τὸ λογιτικὸν τῆς ψυχῆς παρεχομενος, καὶ ἀγράφω πινακίω ἀτεχνως ὁμοιον. Δεῖν γὰρ αμιγῆ εἶναι, ἵνα κρίνειν ἔχῃ,

(1) „Το προπιτῶς ἀπὸ μιᾶς Αἱρέσεως ἀναγορεύειν ἑαυτον, ἀλ- „ἐν χρονω παμπόλλω μανθάνειν τε „καὶ κρίνειν αὐτὰς, κτω προς ἁπάν- „των μὲν ἀνθρωπων ἐπαινέτας, συνο- „μολογεῖται δὲ καὶ τοῖς Φιλοσόφοις ἁ- „ναγκαῖα ζηλωτεα ταῦτα. ... Ταυτας ἐγὼ „πάρα τῆ πατρος λαβων τας εντολας, „ἔχοι δεῦρο διαφυλάττω, μήτ' ἀφ' „αἱρετεως τινος ἐμαυτον ἀναγορευσας, „ὧν σπουδῆ πάσῃ ακριβῆ τὴν ἐξέτασιν „ἔχων, κτ'. Γαλην. Περὶ Διαγν. „Θεραπ. τῶν ἐν ἑκασ. ψυχ. ἰδί. Παθ.

(2) Φιλοσοφίαν δὲ, κτην Στωικὴν λέγω, οὐδὲ τὴν Πλατωνικὴν, ἢ τὴν „Ἐπικούρειόν τε καὶ Ἀριστοτελικὴν, οὐδ' „ὅσα αρητω παρ' ἑκάστῃ τῶν Αἱρέσεων „τάττων... τάττο σύμπαν το Ἐκλεκ- „τικὸν Φιλοσοφίαν φημί. Κλήμ. „Στρωμ. Λόγ. α'.

(3) Ὅρα ἐν τῶ Ἐπαισοδιωδα ἡμῶν Διην. Ἀνωτ. ᾗ μη.

(4) „Ἱστορειται δὲ Πυθαγόρας μὲν „Σωγχιδι τω Αἰγυπτίω Ἀρχιπροφή- „τῃ μαθητευσαι· Πλατων δὲ Σεχ- „νέφιδι τω Ἡλιοπολίτῃ· Ἐυδοξος δὲ „ὁ Κνίδιος Κονέφιδι (ἢ Χονεφιδι) τω „καὶ αυτω Αἰγυπτίω. Στρωμ. Λογ. α.

(5) „Ου γὰρ δὴ Φιλοσοφεῖν ετε- „ρόν τι φαίνεται ον, ἢ το α πρεπα, „καὶ α προσήκα λόγω μὲν αναζητειν, „ἔργω δὲ πράττειν. Μεσωνι. Παρα Στωβαί. Λόγ. ξε.

καὶ αἴσθησιν πᾶσαν, καὶ τὸν Νοῦν αὐτόν, πάλαι ἠξίωται. (1). Τὸ γὰρ προενὸν ἀντιφράττει, καὶ ἰσχυρῶς ἀντισατεῖ ἑκατέρα τῶν διυαμέων, τῇ μὲν πρὸς τὰ τῶν αἰσθητῶν, τῇ δὲ πρὸς τὴν τῶν νοημάτων ἀντίληψιν ἐμποδὼν γινόμενον. Δεύτερον δὲ ἐὰν ἐδενὶ ἀνδρὶ [illegible], ἐδ' ἀκρεάματι, ἐδ' ἀναγνώσματι, ἐδ' οἰκείῳ εἰ τύχοι ἐπελθόντι διανοήματι, ὁ μὴ ἐναργῶς εἰνοεῖν, καὶ βεβαίως κατεχειν ἑαυτῳ σωαιθάνοιτο. Καλὸν ἂν ἐπιεικῶς ἐκδηλεῖν, καὶ μὴ κρύπτειν ὅπως τὸ γνωσικὸν οἱ διάκειται. Καὶ τοτε μὲν, ὅτι συνορῶ, ἐπομαι, πείθομαι ἐπιλέγειν· τοτε δὲ, ὅτι ἀγνοῶ, ὑπενδοιάζω, ἐδὲν συνίημι, καθομολογεῖν μηδὲν αἰδέμενον. Τῆς δὲ διαθέσεως, ὁπωτέρως ἄν ἔχει, τὸν ἔλεγχον λαβεῖν ἐδαμόθεν ἀλλοθεν ἡ ψυχὴ προσδέησεται. Αὐτὴ γὰρ ἑαυτῇ σαφῶς μάλα ἐπιγνώσεται, εἰ μόνον τὰς ἄνδ λόγε παρεμπιπτούσας ὑπολήψεις, τῷ λόγῳ καθυποχωρεῖν ἀναγκάζοι, καὶ πρὸς ἑαυτὴν σωνδύσα ἀτενῶς ἐφισάνοι, ὅπως περὶ ἑκάστων τῶν νοημάτων διάκειται.

§. η. Ταυτ' ἂν ἐπιμελῶς παρατηρῶν, τὸ μὲν τῆς γνώμης ἐλεύθερον, καὶ αὐτοδιόριστον περὶ τὰ Φιλοσοφέμενα πρὸ παντὸς θήσει, τὸ δὲ πειθαρχικὸν τε καὶ κατηναγκασμένον ἀποσείσεται, πολλῷ ἧττον εἰς συμφορὰν, τὸ σωματικὸν διελεῖν τε κατὰ ψυχὴν, εἶναι τιθέμενος. Ὁ μὲν γὰρ περὶ τὸ προκείμενε, ἥπερ ἂν ἔχειν βέλτιστα τῷ ὀρθῷ λόγῳ δοκῇ, κρίνωντε καὶ διανοούμενος, ὅτος ἐλεύθερος καὶ Φιλοσοφεῖ· ἡ, αὐτο ὅπερ ἐστὶν εἰπεῖν, ὅτος μόνος Φιλοσοφεῖ. Ὃς δ' ἂν ἐχὶ κατάγε τὰ αὐτῳ παρισάμενα, κατὰ δὲ τὰ ἀρέσκοντα τοῖς ἄλλοις φρονεῖῃ καὶ ἀποφαίνοιτο, τοῦτον δὲ ἄρα, ὅτ' ἂν ἐγω ποτε, ὅτ' ἄλλος οἶμαι, ἀληθεύειν ἐθέλων, προσείποι Φιλόσοφον. (2). Ἀγαπητὸν δὲ τῷ τοιούτῳ, εἴτις καὶ ἄνθρωπον αὐτον ονομάσειεν. Ὥσπερ γὰρ ὁ τὲ οφθαλμοῖς ἀλλοτρίοις εἰς ὄρασιν καταχρωμένε ἀβλεψίαν κατηγορῶν, ὅτως ὁ τῷ τοῖς

(1) Ἀριστ. περὶ ψυχ.

(2) Οὗτις γαρ ἥτοι ἀκρίτως ἑτέρᾳ ἑπομένος δόγματι κατὰ τύχην, ἢ διὰ ῥᾳθυμίαν ἀνδρῶν ἀφ' ἑαυτὲ βασανίσαι καὶ περιινῆσαι τὸν λόγον, ἴσμεν τῷ Αἰσχύλῳ εἶναι, ὃς τις μαθὼν ἔποίσε τὰ δράματα. „Περὶ ἃ Σοφοκλῆς ἔλεγεν „ὀνειδίζων αὐτῳ, ὅτι, ἃ ἔδει τὰ δέον„τα ποιεῖ, ἀλλ' ἀκ εἰδώς γε. Ἀθην. „Δειπνοσ. Βιβλ. Α'. Κεφ. ιϑ'.

τοῖς ἑτέρων λογισμοῖς εἰς διανοησιν εἴκοντι ἀλογίαν προσρίψας, ἐκ ἂν ἄτοπος εσοιτο. Ἀλ. ἠδη μεν εισιν ἡμῖν, οἷς ἡ ἀβλεψια αυτη και ἀλογια, και ἐν καλῷ τίθεται. Καὶ σεμνυνομενοις εοικασιν ἐφ οἷς προσηκεν αυτους αἰσχυνεσθαι. Οἴονται γὰρ ἄλις αυτοῖς ἐχειν εἰς Φιλοσοφίαν θαυμάζεσθαι, ὁτι τα Ἀριστοτέλες (δοκουσι) συνίασι, και τα Πλάτωνος, μηδὲν ἐπ αυτοῖς προσπεριεργάζεσθαι θέμις εἶναι σφίσιν ἡγημενοι, μηδε τοῖς ἄλλοις, εἰ ὀρθῶς ταυτα βαίνοντα τυγχάνει, ἡ μή, πρὸς γνωμονα τὸν ἀληθείας παραβαλλόμενα. Καίτοι και τοῖς ἐκείνων ὑτως ἀλογως ἐοικεῖν ἀξιουντες, ἐδὲ τὸ συνορᾶν ἐχουσιν. ὡς κατ αυτων ἐκείναν τῶν Ἀνδρῶν μάλιστα φέρονται, αυτον λαμπρῶς ἀθετοῦντες τὸν πρώτιστον και κυριωτατον ὅρον, καθ ὃν αὐτοί τε Φιλοσοφεῖν ἐπεχείρουν ἐκεῖνοι, και τὰς ἄλλους ἐδίασκον. Ὁ μὲν γὰρ, ἐκ παντὸς, και Ἕλληνος, και βαρβάρε, συλλεγεσθαι δεῖν τα κάλλιστα εἰς Φιλοσοφίαν παραινῶν (1), ἀδενὶ ἐπέτρεπεν (2), ἡ τῷ ὑγιεῖ και ὀρθῷ πείθεσθαι λόγῳ. Ὁ δὲ μηδὲν παραλείπειν ἀθαυμάστον τῶν ὁσα και ὑπο τῶν ἄλλων εἴρηται συμβουλεύων (3), ἀδὲν τῆς φίλης ἀληθειας ἐτίθετο προτιμότερον. Ὥσε εἴτις ἀκριβῶς σκοποίη, ἀδεὶς ὑτως ἀντίξους ἐστιν Ἀριστοτέλει και Πλάτωνι, ὡς οἱ τὰ Ἀριστοτέλες φρονειν δοκουντες ὑτοι, τὰ τῶ Πλάτωνος. Μονος δ' ἂν τοῖς Ἀνδράσιν ἐκείνοις γνησίως

(1) Πλατων . . . ἀρετῆτα κάλλιστα και φιλοσοφίαν παρα τῶν βαρβάρων ἐμπορεύεσθαι, ἐστε Αἴγυπτον ἀφικέσθαι ὁμολογεῖ. Δύναθαι γὰν ἐν τῷ Φαιδωνι πανταχοθεν τον φιλόσοφον ὠφελεῖσθαι γράφων, „Ποίᾳ μὲν „ἡ Ἕλλας (ἔφη) ὦ Κεβης, ἐν ἡ οἰκεῖ „πάμπαν ἀγαθοι ἀνδρες, πολλὰ δὲ „τα των Βαρβάρων Γέης. Κλήμ. „Στρωμ. λόγ. ά.

(2) „Ταυτηνοι ὁ φιλαλήθης Πλά„των οἷον θεοφορέμενος, ὡς τοιατος „τις (φησιν) ἐκοῖος ἀδενὶ ἄλλῳ, ἡ τῷ „λογῳ πείθεσθαι, ὃς ἂν μοι σκοπουμε„νω βέλτιστος φαίνοιτο (Πλατ. ἐν Κοι„τωνι) Λιτιωτας γὰν τες ἀνευ Νε . . . „Ἐπιστήμης δόξαις πιστεύοντας. Αυτ. αυτ.

(3) „Ετι δὲ βέλτιον ἐχαν πρὸς „το κρίναι τὸν ὡσπερ ἀντιδίκων, και „τῶν Ἀμφισβητουντων λόγων ἀκηκοο„τα πάντων. Μεταφ. Β'. Κεφ. α.... „Α. γὰρ τῶν ἐναντίων ἀποδείξις απο„ρίαι περὶ τῶν ἐναντίων ἐστίν. Αμα . . . μᾶλλον ἂν ἐη πιστὰ τὰ μέλλοντα „λεχθήσεσθαι, προσηκηκοόσι τὰ τῶν „ἀμφισβητουντων λόγων δικαιώματα. „Το γὰρ ἑρμην κατιδικάζεσθαι δο„κεῖν, ἤτοι ἂν ἡμῖν ὑπαρχοι. Και „γὰρ δὲ διαιτητὰς, ἀλ ἐκ ἀντιδί„κους εἶναι τὸς μέλλοντας τἀληθες „κρίναν ἱκανῶς. Αυτ. περι Ουρανοῦ. Βιβ. α. Κεφ. ιά.

σίως ἔπεσθαι ἐπαγγελοιτο, ὃς ἂν πρὸς ζῆλον τῶν ἐκείνων ἐλεύθερος φιλοσοφῶν, ἀσπάζοιτο μὲν τὰ ὑπ' αὐτῶν ὀρθῶς εἰρημένα, ἀποδοκιμάζοι δὲ τὰ μή, μίαν χρῆναι πρὸ παντὸς ὡς ἐκεῖνοι παρῆναν, τιμᾶν οἰόμενος τὴν ἀλήθειαν.

§. Θ'. Ἀλλ' ἐν οἷς ἄρα τὸ ἐλευθέρως φιλοσοφεῖν συνίστημεν, αὐτίκα ἅμα τὴν ἀμετρίαν τε πράγματος ὑφορώμεθα. Πολλοὶ γὰρ εἰσιν οἱ ἐλευθεριάζοντες μὲν ἁδαμῶς, κατελευθεριάζοιτες δὲ. Τοιοῦτοι οἱ ἀχαλίνως καταχρᾶσθαι τῇ φιλοσοφικῇ ταύτῃ ἀδείᾳ ἐξεῖναι σοφίσιν ἡγούμενοι. Καὶ πάνυ μὲν οἰκτίκαν ἐπ' ἀκαιρίαν γλώτταν αὐτοῖς ἐπέλθοι ἀβασανίστως, ἀκρίτως, ἀλόγως περιέρχεσθαι, ἀσηθῆ δὲ πολλὰ, καὶ ναυτίας ἐκ ἂν ἐχοιτις εἰπεῖν ὅσης πρόξενα, κατὰ τὲς δὶ ἀπειρίαν ἐξυρεγμένας, ἀπερυγγάνοντες. Ἐν οἷς ἁδὲ τῶν Ἱερῶν αὐτῶν λογίων φειδόμενοι, τὰ ἐκ διαμέτρου τούτοις ἀντιβαίνοντα, ὡς δόγματα τῆς γνησιωτέρας, κατ' αὐτὰς, ὄντα φιλοσοφίας, ἀδεῶς τε καὶ ἀνυποστόλως προσβάλλουσιν. Οὓς καὶ εἰς δύο ἂν τις διελοι τάξεις, ὡς ἐκ ἀφ' ἑνὸς ἅπαντας τὰ τρέπειν, εἰς τοῦτο θρασυνόμενους ἐλαύνοντας. Οἱ μὲν γὰρ παρὰ τὸ μὴ ἔχειν ὅλως ἐν ἑαυτοῖς μορφῶσιν δόσεβείας, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ κατεπαγγέλλονται τὴν ἀσέβειαν, καὶ τότε δὴ φιλοσοφεῖν ἡγοῦνται ἐλευθέρως, ἐπειδὰν ἀλόγως φιλοσοφῶσι, καὶ αὐτῆς τῆς πίστεως ἀναιδῶς κατοχλοῦντες. Περὶ ὧν ἁδὲν ἡμῖν ἐπὶ τὸ παρόντος ἐπεισι λέγειν, ἢ χαίρειν ἐᾶν, ματαιευμένους ἃ αὐτοῖς αὐτῶν τοῖς διανοήμασιν. Οἱ δὲ ἐν Εὐσεβείας δήθεν προσχήματι ἁδὲν ἐλάσσονα τὴν ἀλογίαν ἐπιδεικνύμενοι, μηδὲν εἶναι φασὶν ἀπεικὸς, εἰ τὰ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τοῖς διὰ πίστεως προσβαλλομένοις εἰσὶν ἀντίξοα. Ἐμοὶ γὲν καὶ αὐτοῖς ὧσιν ἐγένετο ἀκοῦσαι λεγόντων, τοῦτο δὴ τὸ ἠλιβάτου τινὸς δηθεῖσθαι γέμον, ὅτι τοῦτε μὲν κατὰ τὴν φιλοσοφίαν φρονεῖν ἐξέσαι, καὶ ἀληθὲς ἐν διατείνεσθαι, τόδε δὲ (περὶ τοῦ αὐτοῦ δηλονότι προκειμένου) κατὰ τὴν πίστιν. Τὸ μὲν ἀμέλει κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, τὸ δὲ κατὰ Χριστόν. Καὶ ὁ μὲν Ἀπόστολος ταῦτα δεῖν ὠετο προδιασκέπτεσθαι, ἵνα μήτις ἡμᾶς εἴη ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, τὴν φιλοσοφίαν ἐτως ὑπὲρ ἃ δεῖ θρασυνομένην κατευτελίζων, καὶ τὰ ἐσκαμμένα ὑπεραλλομένην, κατασκέπτειν ἐπιχειρῶν, ἣν ἐν ἄλλοις καὶ ἐκθειάζει, ὡς γε εἰκὸς, θεοῦ Σοφίαν ἀποκαλῶν, καὶ

διὰ

διὰ τιμῆς ἄγει, καὶ σωίζησιν, ἐντὸς τῶν ὅρων τὸ προσήκοντος μένουσαν. Οἱ δὲ αὐτοίτε πρῶτον ἐξαπατηθέντες, καὶ τὰς ἄλλας ἑπειτα συλαγωγεῖν ἡδέως αἱρόμενοι, ἀντινομοθετεῖν ἐκείνῳ ἀντίκρυς Φιλονεικοῦσι, καὶ τὰ ἄμικτα ἀτέχνως συμμιγνύουσι, καίτοι διαξεύγειν δοκοῦντες. Τὸ γὰρ ὅτι τὸν Κόσμον, φέρε, ἀϊδίόν τε καὶ ἀχρονον ὑπολαμβάνειν χρή· καὶ τὸν αὐτὸν ἐν χρόνῳ πάλιν, καὶ ἐκ τοῦ μηδενὸς παρηγμένον· καὶ τίνι γε πρόνοιαν μηδενὸς τῶν ὑπὸ Σελήνην προνοῦσαν πρεσβεύειν, καὶ διὰ παντὸς ἅμα ταυτῖνι. ἀχρι καὶ τῶν κατωτάτω, διήκουσαν. Καὶ τίνι ἐν ἡμῖν δὲ ψυχῇ θνητῇτε τῇ αὐτῇ διῃρῆζεσθαι εἶναι, καὶ οὐχὶ θνητῇν, ἀλλ' ἀθάνατον, τὰ μὲν δηλονοτὶ φιλοσοφεῖν ἐθέλοντας, τὰ δὲ πισεύειν, τῶν διακρίνειν ἑοικυίας βελομένων εἶναι, καὶ χωρὶς δοκεῖν τιθέναι, ἅττα ἄλλως αὐτοὶ εἰς ταυτὸ ἰόντα, καὶ μὴ πεφυκότα, καταναγκάζουσι. Διῖσαν μὲν γὰρ δοκοῦσι τῆς γνωσεως τὰς ἀρχὰς, συγχέουσι δὲ προδήλως τὰ γινωσκόμενα. Ἀμφοτέρατε ἐπὶ τίνι αὐτῇ, μίαν οὖσαν, καὶ ἁπλουστάτην, καὶ ἀμέριστον, ἀλήθειαν ἀναφέροντες, τῇ θατέρᾳ ἀντιπεριπτώσει ἑκάτερον ἀνατρέπουσιν. Ὥστε συμβαίνει αὐτοῖς ἀλογώτατα διανενεμένοις εἰς προφανεῖς τὰς ἀντιφάσεις ἐγκυβιστᾶν, καὶ τῷ ἀπρίξ ἐθέλειν ἑκατέρᾳ ἐχεσθαι τὰν ἀντιπιπτόντων, ἑκάτερον ἀναιρεῖν. Ἅμα γὰρ τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ ἀληθεύειν, καὶ μὴ, ἀδύνατον ὅλως καὶ εἶναι, καὶ νοηθῆναι. Εἴη γὰρ ἄν, ἔπερ, καὶ παντα δῆπα ψευδῆ τ' ἀληθεύοντα, καὶ παντα ἀληθῆ τὰ ψευδόμενα· Παντατε δόγματα ἀρδὶν ἂν ἅτω περιτραπείη, ὅσατε θεῖα, ὅσατ' ἀνθρωπινα, συγχωρουμένης ἅπαξ τῆς ἀντιφάσεως. Ἀλλ' ἐρρέτω δὴ ἡ ἄλογος αὕτη καὶ ἀσυσατος φιλοσοφία, ἣν μωριάντε ἀποκαλεῖν καὶ ἀνοιαν οἰκειοτερον ἀξιοῦσομεν· Ἥτε οὐδεὶς ποτε ἐγκρίνας ὠφθη τῶν πώποτε εὐκλεῶς πεφιλοσοφηκότων, οὔτε τῶν παλαι, οὔτε τῶν ὑστερον. Ἡμῖν δὲ ἅτως ἀεὶ φιλοσοφεῖν πειρατέον, ὡς διὰ παντὸς, καὶ ἐπὶ πασιν, αἱρεῖσθαι μὲν τὸ τῷ ὀρθῷ λόγῳ συμφωνον, μηδὲν δὲ πρεσβεύειν τῆς ἀποκαλυφθείσης ἐν ταῖς Γραφαῖς ἀληθείας διαφωνον. Ἐπει οὐδ' ἂν ἐχοιτις τῶν εἰς πίσιν ἡμῖν προβαλλομένων, ὃν ὁπεισενοῦτι δεῖξαι, τῷ ὀρθῷ λόγῳ ἐκ τῆς ἐπ' ἀληθείας ἀντιφερομενον, οὐδ' ἀντίφασιν ὠδῖνον, ἣν λέγομεν. Ἀλλ' ὅπερ καὶ τῶν μυστικωτέρων παρ' ἡμῖν δογματων, καὶ φυσικαῖς

καὶς ἀνοίαις ἀληπτον, τοιῦτον προτείνοιτο, πρῶτον μὲν ἐδὲ τέτων ἐδὲν ἀντιφάσει περιπίπτειν τοῖς Θεολογοῦσιν ἱκανῶς ἀποδέδεικται. Ἔπειτα δὲ, ἐδὲ τῶν Φιλοσοφίας ὁρων, τῆς Φυσικῆς ταυτης, καὶ χαμαὶ φερομενης, αὐτὸς εἶναι θησομεν, ἐν δὲ τοῖς ἀπορρητοις τάξομεν τα τοιαυτα, καὶ ἀθικτα τῷ κατα Φυσιν λόγῳ τηρησομεν· Ουμενουν ως ἄρα κατα τὲ λογε στρατόμενα ἀθετῆντες, ἀλλ ως ὑπὲρ τὸν λόγον ὄντα σιγῇ σεβόμενοι. Πολυ δὲ διαφέρει, μᾶλλον δὲ τὸ παν, τέτων ἑκάτερον. Οσω τῆς ἀνοίας αυτης (ἵνα μὴ καὶ πλεον εἰπω) ἡ τελεωτάτη, καὶ τῶν ἄλλων ὑπερβεβηκεῖα ἐν ἀνθρωποις τῷ νοεῖν δυναμις.

ι΄. Πρὸς μὲν ἐν τὰς τῖω Φιλοσοφίαν τῇ πίσει συμπλεκεσθαι συγχωρῆντας, καὶ ἀλλήλαις διαπλητίζεσθαι, ταυτα. Ἄλλη δέτις ἡμῖν, ως ἐξ ἀλλων αυθις ἀπαντα ἀτοπία, ἐκ τῆς αυτῆς χεδον ἀκρισίας καὶ αυτη τῖω ἀρχῖὼ ἐχεσα, τῶν μηδὲν ὅλως θέμις εἶναι ὑποτιθεμένων, περὶ Θεὸ, καὶ τῶν Θείων, Φιλοσοφῆντας διαμνημονόειν· Ουδ' ἔτι καὶ ταῖς Γραφαῖς ἐμφέρεται, ἢ τοῖς πατρασιν ἐγκέκριται, τοῖς περὶ τῶν ὄντων θεωρημασιν ἐμπαρεισαγειν. Τῦτο γὰρ ἐκτοπως εἶναι μιγνιειν τὰ ἀμικτα, καὶ συμβιβάζειν πειρᾶσθαι εἰς ταυτο τὰ ασυμβατα, οἷον Φιλοσοφοθεολογῆντας, ως αυτοὶ λέγεσιν. Οἱ μὲν ἐν ανωτέρω Φιλοσοφεῖν ἐπέτρεπον καὶ τὰ τῇ πίσει ἐναντιωτατα, ἔτοι δὲ Φιλοσοφεῖν ἀπαγορεύσι, καὶ αυτὰ τὰ μαλιτα συμφωνα, ἵνα μὴ τῇ Φιλοσοφίᾳ, φασὶ, τῖὼ Θεολογίαν ἐγκαταμίξωμεν, κακῶς μὲν εἰδοτες, χεῖρον δὲ λέγοντες. Διτῆς γὰρ ἐσης τῆς θεολογίας τῆς μὲν Φυσικῆς, ἔτω φᾶναι, δῖης ὑπὸ τὸ κατὰ Φυσιν λογε χειραγωγέμενοι, διάτε τῶν κοινῶν λεγομενων ἐννοιῶν, καὶ τῆς καλλονῆς τῶν ὁρωμένων κατα τὸν Ἀποστολον, εἰς τὸ νοεῖν τὰ ἀόρατα ἀναγόμεθα· τῆς δὲ ὑπερφυᾶς τε καὶ μυσικωτέρας, ἣν ἐξ Ἀποκαλυψεως, τῆς ἐν μονοις τοῖς Ἱεροῖς Γράμμασι περιεχομενης, μυόμεθα, καν ταῖς ὑπο τῶν Θεοφορητων Ἀνδρῶν πεπονημεναις πραγματειαις διεξοδικωτερον διασκέμεθα· ταυτῖω μὲν, ως κρείττονα λογε ὄσαν, καὶ ἐρευνης ἐκτὸς, μὴ παντὸς, μηδὲ παντὶ κοινῖω εἶναι ὑπολαμβανειν, ἧπε ὀρθως ἐχειν καὶ ἡμῖν δοκεῖ. Ἐκεῖνῖω δὲ τὰς Φιλοσοφῆντας μετιέναι ἀπαγορεύειν, ὁμοιον ἐςὶ καὶ τὰς ἁρμονικὰς ἐν τοῖς περὶ ρυθμὸς καὶ μέλη αυτῖω τῖὼ ὑπάτῖω ἀφαιρεῖν, ἢ τὰς Γραμματικὰς μὴ ἐπιτρέπειν

πειν περὶ ονόματος καὶ ῥήματος πραγματεύεσθαι, ἃ τῶν μερῶν τῆ λόγε τυγχάνει τὰ ἐμψυχότατα. Ουδεν γαὰρ μᾶλλον ταῖς τοιαῖσδε εξεσιν οἰκείως εχει η περὶ τὰ ειρημένα σκέψις τε καὶ τριβη, η ανδρὶ Φιλοσοφοῦντι το περὶ τῆ Θεῆ τὰ ὀρθὰ διαλέγεσθαι, καὶ πρὸς αυτὸν ἐκ τῆς κατὰ Φυσιν ειαργείας ανατρέχειν τοις λογισμοῖς, το Ὂν αυτὸ πρωτατον, καὶ πύματον, καὶ μέσον υποτιθέμενον, τὸ οντως Ὂν. Εἰ μητις ἄλλως εἰη των ἐκ τῆς Επικυρε αγέλης, ος ἂν αυτὸν ἐξεπτυκως τον εγκέφαλον, η τὰ ὰτα βυσας πρὸς αυτὰς τὰς διαμαρτυρησεις τῆς Φυσεως, (αἳ ἐκ εισὶ λαλιαι οὐδὲ λόγοι ων ὰχι ακούεται αι Φωναι), ἀντὶ τῆς πρωτίστης καὶ υπερτάτης αιτίας αντιπαρεισαγειν Φιλονεικοῖη τὶω των Ἀτόμων ἄλογον Φορὰν, καὶ τὸ Αυτομάτον. Τῶ οντι γαὰρ ὁ τὰς Φιλοσοφοῦντας τῆ περὶ Θεῆ τι λέγειν απαγων, εἰς αθείαν ἐξὶν αυτὰς ἐρέμενως παρακαλων. Τί γαρ ἐξὶ Φιλοσοφία, ἀλλ' η γνωσις Θείοντε αμα καὶ ανθρωπίνων; Διὸ καὶ πάντες ὅσοι ποτὲ Φιλοσοφίας ηψαντο (ην τὰς ἀθεωτάτας ἐξέλῃς) μέρος τῆτο το κυριωτατον τῆς επαγγελίας ἑαυτῶν ηγησάμενοι, πρὸς Θεον θαμὰ τῶ λόγω ἀνέδραμον. Καὶ οἱ μεν περὶ τον Πλάτωνα το Αυτοὸν πανταχῆ γεραιρεσι, καὶ Αυτάγαθον. Οἱ δὲ ἐκ τῆ Περιπατε, το πρωτον Λῖτιον, καὶ ακινητος τὰ πάντα κινῆν ἐκθειάζεσιν. Οἱ δὲ ἐκ τῆς Στοᾶς, παρὰ το κατ αυτὲς τεχνικον πῦρ, τὸ δι απάσης τῆς ὕλης δικον, καὶ τὰς σπερματικὰς λόγας των ὄντων περιέχον, καὶ Θεος τις παρὰ τῆτο αυτοις ακῆεν, καὶ τον πρῶτον ετι Θεὸν εν τῶ Διΐδρι ἱδρυεσι· τοσῆτον ἀπεχοιτες τῆ τὸν περὶ Θεῆτε καὶ των Θείων λόγον τῆς Φιλοσοφε διατριβῆς ὑπειληφένας αλλοτριον, ὡστε καὶ εἴτις καπὶ τῆς Φιλοσοφίας αυτῆς διέλοι, τὸ μεν, οἷον αυτῆς ψυχλὰ, τοδέτι οἱονει σῶμα τιθέμενος, Φᾶναι ἂν αυτὲς, το περὶ Θεῆ λέγειν εἶναι τὸ πρῶτον, καὶ κυριωτατον, καὶ ὃ χωρὶς ορθῶς Φρονεῖν καὶ λεγειν περὶ των ἄλλων ἀδυνατον. (1). Το γαρ περὶ Θεῆ

(1) „Πλατων μὲν γὰρ κατανοησας „ὡς εἰη μίατις των θείων καὶ ανθρω„πίνων ἐπιστήμη, πωτος δεῖλε, καὶ „ἔφη, την μέντοι περὶ τῆς τε παν„τὸς Φύσεως εἶναι πραγματείαν, την „περὶ των ανθρωπίνων, τρίτην „περὶ τὲς λόγες. Ἠξιε δὲ μὴ δύνα„σθαι τα ανθρωπινα κατιδῶν ἡμᾶς, „εἶμη τα θεῖα πρότερον ὀφθείη. „Ὁ δ' Αριστοξενος ὁ Μουσικος Ἰνδῶν εἶναι „τὸν

Θεὸ κατὰ τὰς Φυσικὰς τῶν ὄντων πραγματόδεσθαι, τῆς τῶν θειοτέρων καὶ ἀνθρωπίνων γνώσεως, ταυτὸν εἶπειν τῆς Φιλοσοφίας, μέρος ἐστὶ τὸ ἀσιωδέστατον. Ταυτίως μὲν γὰρ, ὃ μόνον οἱ θύραθεν ἔτως ἀπέδωκαν ὁρισάμενοι, ἀλλὰ καὶ τῶν παρ' ἡμῖν οἱ Θειότατοι. Ἔργον γὰρ καὶ αὐτοὶ (1) τῶν Φιλοσοφεῖν ἐπαγγελλομένων ἀπεφήναντο εἶναι, ὄχι (στινες τῶν καθ' ἡμᾶς ἀπαιδεύτως πάνυ διατεινόμενοι φέρονται) τὸ περὶ Θεὸ φιλοσοφοῦντας ἀνοσιάνειν χρῆναι, καὶ σιγᾶν, φρονεῖν δὲ, καὶ λέγειν τὰ δικαιότατα. Οὐδὲ πᾶσαν ἁπλῶς ἐν τῷ καθόλε τῶν θειοτέρων καὶ ἀνθρωπίνων ἀποτρέπεσθαι μίξιν, ἀλλ' ἢ μόνον, ἐν οἷς ταῦτα ἀσυμβάκτα ἀλλήλοις ἐστὶ, καὶ πάντη ἀσυμβατα.

ια. Ἀπειρήσω τοίνυν τοῖς Φιλοσοφοῦσι τὰ Μυστηριώδη τῶν Δογμάτων ἐξετάζειν ἐπιχειρεῖν τῷ λογῳ, τὰ ὑπὲρ Νοῦν ὄντα, καὶ τῳ ἀνθρωπίνῳ κατάληψιν. Σιγάτωσαν ἔτοι περὶ τὰ ἐκ μόνης Ἀποκαλύψεως γνωσὰ, καὶ τῇ πίσει μόνῃ σωετά· Περὶ ὧν αὐτοῖς καὶ τὸ Προφητικὸν εἴρηται, ἐὰν μὴ „πιστεύητε, ὐ μὴ σωῆτε. (2). Μηδεὶς αὐτοῖς ὑποκείσθω λόγες περὶ τὸ Μοναδικὸν τῆς Φυσεως, ἐν τριοσὰς, τοῖς θεοπρεπέσι χαρακτῆρσι γνωριζομένας, ταῖς ὑποσάσεσι· Μηδεὶς περὶ τῶν Ἀναρχοντε, καὶ Αἰδίων προόδων. Μηδεὶς περὶ τῶν διοσῶν τελείων Φυσεων, τῶν ἀσυγχύτως ἑνεμενων ἐν μια τῇ ὑπερθεω Ὑποσάσει, κατα τὴν φρικτὴν εἰς ἀνθρωπησιν.

„τὸν λογον τέτον. Ἀθηναῖοι γὰρ ἐν„τυχεῖν Σωκράτη τὸν [illegible] ἐκείνων „ἕνα τινα, κἄπειτα αὐτὰ πυθάνεσθαι, „τί ποιῶν φιλοσοφοίη; τὸν δ' ἀπόντος, „ὅτι ζητῶν περὶ τῶ ἀνθρωπίνε βίε, „καταγελάσαι τον Ἰνδὸν λεγοντα, „μὴ δύνασθαι τινα τὰ ἀνθρώπινα κα„τιδὼν κατοῦντα τὰ θεῖα. Ἀριστοκλ. ὁ Περιπατ. ἐν Ζ. Συγγραμμ. των Φυσικ. παρ' Εὐσεβ.

(1) Ἐν τῷ βλέπετε μήτις ὑμᾶς ἔσαι ὁ συλαγωγων. . . . „Φιλοσοφίαν „μὲν ἁ πασων, ἀλλα τὴν Ἐπικήρειον, „ἣς καὶ μέμνηται ἐν ταῖς Ποάξ. των „Ἀποσολ. ὁ Παῦλος διαβαλλων, πρό„νοιαν ἀναιρέσαν, καὶ ἡδονὴν ἐκθειά„ζεσαν. Καὶ εἰδητις ἄλλη τὰ τοιχεῖα „ἐκτετίμηκε, μὴ ἐπισησασα τὴν ποιη„τικὴν αἰτίαν τέτοις, μηδὲ ἐφαντά„ζη τον Δημιεργόν. Στρωματ. Λόγ. α'. Ὅρα δὲ καὶ τα Διονυσ. Ἀρεοπαγ. Ἐπισ. Πολυκαρπω. [illegible] τὴν Παχυμ. Παράφρ. ἐνταῦθα. Καὶ Ἰσσ. Φιλοσ. καὶ μαρτ. Διαλόγ. προς Τρύφ. Καὶ Χρυσοσ. εἰς το, ἐπειση ἐν τῇ Σοφίᾳ τὰ Θεῖ ἐκ ἐγνω ὁ Κόσμος. . . . Καὶ τῇ πρὸς Κολασσ. Κεφ. γ'. Ὁμιλ. θ'. Καὶ τον Δαμασκ. κολλαχᾶ, καὶ μαλισα ἐν τοῖς περι Γνώσ. Κεφ. γ'. Καὶ Κεφ. ξζ'. κξ'.

(2) Ἡσαι. Κεφ. ζ'.

σιν. Μηδὲ περὶ τῆς ἐκ Πατρὸς Ἀμητορίας, ἐν τῇ ἀχρόνῳ τε καὶ ἀνεκφοιτήτῳ θεία γεννήσει, μηδὲ περὶ τῆς ἐκ Μητρὸς Ἀπατορίας, ἐν τῇ κατὰ χρόνον, καὶ κατὰ ἄνθρωπον. Σιγῇ τιμάσθω καὶ τὰ λοιπὰ τῆς Οἰκονομίας· Ὅπως παρθένικὴ ἰὴβὺς ἀπεράνδρως ἐκυοφόρησεν· Ὅπως ὁ Ὕψιστος θνητῷ καὶ παθητῷ Σάρκα φορέσας ηὐδόκησεν· ὡς ἐπάθεν, ὡς ἀπέθανεν, ὡς ἀνέστη. Καὶ σὺν τούτοις τὰ παράδοξα, ὅσα αὐτὸς δι' ἑαυτὸν, καὶ τῶν αὐτὸν θεραπόντων ἐπὶ γῆς τελέσας ηὐδόκησεν. Ἐπὶ τούτοις καὶ τὰ διὰ τῶν μυστικῶν καὶ ἀπορρήτων τελετῶν ἃ τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ σωάμει τοῦ Πνεύματος τελεῖσθαι πιστεύομεν, τοῖς ὑπὲρ Νὸν σωαριθμεῖσθω, καὶ ὑπὲρ ἔννοιαν. Ὅπως ὕδωρ τὸ ὑλικὸν, καθαρτικὸν γίνεται πνεύματος· Ὅπως ἔλαιον τὸ φυλικὸν ἀσφαλείας τε καὶ χάριτος πρόξενον. Ὅπως ἄρτος τε καὶ οἶνος εἰς Σῶμα τὸ Κυριακὸν μεταποιεῖται. Ταῦτα δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα τῆς παρ' ἀνθρώποις φιλοσοφίας ξένα ἐστὶ καὶ ἀλλότρια, περὶ ἃ ἡμῖν καὶ ὁ Ἀπόστολος τὴν φιλοσοφίαν φυλάττεσθαι παραινεῖ προσφαλιζόμενος. (1). Ταῦτα τολμᾶν ἡμᾶς διαταλαντεύειν τῷ λόγῳ, καὶ οἱ Πατέρες ἀπαγορεύουσιν (2), ὡς ἀνεξιχνίαστα ὄντα, καὶ ἀκατανόητα. Ὅσα δὲ περὶ Θεοῦ ταῖς κατὰ φύσιν ἐννοίαις ἐστὶ λεπτά· ἤτοι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον εἰπεῖν, „τὰ „γνωστὰ τοῦ Θεοῦ, ἃ ἐφανέρωσε πᾶσιν ἀνθρώποις, ἐκεῖνα μόνα ὀρθῶς τε καὶ κατὰ λόγον ὑποτίθεσθαι, καὶ πάνυ ἡμῖν ἐφεῖται, οὐχὶ θεολογεῖν φιλοσοφικῶς αἱρέσεις, φιλοσοφεῖν δὲ

(1) „Εἰς τὸ βλέπετε μήτις ὑμᾶς „ἔσται ὁ συλαγωγῶν ... Τῆς πρὸς „Κολασσ. (Ἰωαν. Δαμασκ.) τὴν φι„λοσοφίαν ἀποσύλησιν φυλάττεσθαι „παραινῶν, κενὴν ἀπάτην λέγων εἶναι „τὴν φιλοσοφίαν, ὅτι σχήματι κατα„πλήττει, καὶ πιθανότητι λόγων, τῆς „ἀληθείας ἀφίστησιν. Οὐ γὰρ ἱκα„νὰ περὶ Θεοῦ τὰ ἐξ ἀνθρώπων νοήμα„τα. Ἐπειδὴ πᾶσαν αἴ ἀνθρώπιναι „καταλήψεις ἐκ τῶν ὁρατῶν ἔσαι, „ἐκ τῶν τοῦ Κόσμου, ἀκ ἔστι βέβαιαι „πρὸς τὴν τῶν ζητουμένων κατάληψιν, „ἀοράτων ὄντων κτ.

(2) „Τὰ ὑπερβαίνοντα λογισμὸν, „πίστεως δεῖται μόνης. Καὶ γὰρ ἂν „θέλωμεν πεῖθειν διὰ λογισμῶν, πῶς „ἀνθρωπος ἐγένετο ὁ Θεὸς, ἢ ἵν „μητέρα ἀσπιλὸν παρθενικὴν, καὶ μὴ „τῇ πίστει τὸ πρᾶγμα ἐπιτρέψωμεν, „μᾶλλον ἐκεῖνοι καταγελάσονται. ... „Τὸ γὰρ εἰς τὸν σωρωθέντα καὶ τα„φέντα πιστεύειν, καὶ πεπληροφορη„σθαι κτ. τοῦτο σοφίας ἐ δεῖται, ἀδὲ „λογισμῶν, ἀλλὰ πίστεως. Χρυσοσ. εἰς τὸ ἀπολῶ τὴν Σοφίαν τῶν Σοφῶν. Ἐν τῇ πρὸς [illegible] ὁμιλ. δ'. Ὁμοίως τοῦ αὐτοῦ, καὶ Ὁμιλ. ε.

δε θεολογικῶς. Τετέσιν, ἐχι τῶν θείων τὰ ὑπερ λόγον ὄντα, τοῖς κατὰ τὶω φιλοσοφίαν λογοις ἀνερθνιαν, τα δὲ τῶ λόγω ἐφικτά, μη ἀλογως αμα καὶ ἀθεως ανασκθαζειν, η τοῖς ἄλλοις ἀνασκθαζόμενα παρεραν, καὶ ὑπερβαινειν, κατὰ χήμα δηθεν ϗλαβειας, τῶ βθλομενω τετων κατεπιχειρεῖν επιτρεποντας. Και φιλοσοφησομεν ἀρα τον Θεον των ποιητικῶν εἶναι σιατεινομενοι το πρωτιςον, μαλλον δε το μονον. Των τελικῶν το εχατον. Των ὄντων το ακροτατον, καὶ υπερτελέσατον, καὶ πάντων πάντη ὑπεριθρυμενον. Τὸ Αυτοέν- Τὸ ὅπερ Ὄν. Το αφ' ἑαυτὸ Ὄν. Το μονον κυρίως Ὄν. Το Δημιθργικὸν, καὶ Κινητικον, καὶ Συνεκτικον, καὶ Προνοητικὸν ἁπάσης τῆς θσιωθείσης ὑπ αυτὸ φύσεως· Το Ἄπειρον· Τὸ Αυτάγαθον· το Αἰωνιον, καὶ Υπέρχρονον· τὸ τὶω ὑπαρξιν ἀναγκαῖον· το Ἁπλῶν, τὸ Ἄτρεπτον, καὶ Ἀναλλοίωτον· το νοερῶς ἁπαξαπάντων τὰς λογες σωέχοντε καὶ προέχον. Φιλοσοφησομεν δε καὶ τῆς ὑλης τὶω ἐν χρόνω δημιθργίαν, καὶ πάσης κτίσεως τὶω ἐκ τὸ μηδενος θσίωσιν. Καὶ μὰ δη, καὶ τῆς λογικῆς ψυχῆς το αὐλον, καὶ ἀμιγες, καὶ ἀθανατον φιλοσοφησομεν. Καὶ σσα ἄλλα περί τε Θεὸ, καὶ τῶν Θειων, καὶ αυτῶν τῶν ἔξω Σοφῶν οἱ ἄριτοι, ερθῶς πολλακις ὠφθησαν πεφιλοσοφηκότες, ὑπο τῆς Ιερᾶς αυτῆς εἰς ταυτα αγόμενοι φύσεως. Εἰδέπε λόγος τις ἡμῖν ἀπαντησειεν ἐκ των Φυσικωτερων Ἐννοιῶν, τοῖς ἀπορρήτοις ἡκιςα συμφωνες, τὄτον τὸ καταπετάσματος ἀποκλεισομεν, καὶ ἔξω μένειν των ἀδύτων κελεύσομεν· Ὅπερ διακρίνοντος ἐςὶ των ἀνθρωπίνων τὰ θεῖα, ἐχὶ συγχέοντος. Ουδὲ γαρ ἄλλως η τὄτων διάκρισις κεῖται ἐν τῶ μηδεν περὶ θατερε λέγειν, ὅτε περὶ τὸ ἑτερε ὁ λόγος (ὅπερ ἄντις ὑπὸ ἀπαιδευσίας ἡγήσαιτο), ἐν δε τῶ περὶ ἑκατερε κατὰ τὰς προσηκασας τε καὶ καταλλήλες διαφορὰς γνωματευειν, καὶ ἀποφαινεθαι. Ἄλλως γαρ, εἴπερ ἁπλῶς, ὁ των ἐκ πίςεως ἐςιν α, ἡ Πατερων Ιερων ἐξηγησεις, η ἐκ των ἐν τοῖς θείοις λογίοις εκπεφασμενων χρησεις προβαλλόμενος ἐν τῶ περὶ τῶν ὄντων φιλοσοφεῖν, η των φιλοσοφυμενων ἀνάπαλιν ἐν τῶ θεολογεῖν, ἀσεβείας ὑπόθιωος παρὰ τὄτο κριθησεται, πολυ γ' ἂν δεοι τὸ καὶ τῶν Πατέρων τὰς πλειςας κατὰ τὄτον μη ἀσεβῆσαι, ὧν αἱ βίβλοι ὀδὰ ηττον τοῖς παρὰ τὴς ἔξω σοφιας βρίθεσι λόγοις, η τοῖς τὸ Πνεύματος. Ἀλλὰ

περὶ τούτων ἄλις, ἃ διελθεῖν εἶδεξεν, ὡς μὲν πρὸς τὸ δαψιλὲς τῆς ὑποθέσεως ἐπιτεμόντας, ὡς δὲ πρὸς τὸ παρὸν τῆς προκειμένης διατυπώσεως, καὶ πλατύτερον ἴσως τῆς προθέσεως παρενεχθέντας. Δῆλον γὰρ ἡμῖν ἐκ πείρας μαθοῦσιν, ὅσοιτε, καὶ ὅσον ἀφιλοσόφως εἰσὶν ἐν τοῖς ἡμετέροις, οἱ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν φιλοσοφεῖν δέον, παρὰ τὸ δέον ἀποφαινόμενοι.

ΠΡΟΔΙΑΤΡΙΒΗ
ΔΕΥΤΕΡΑ.

Τῶν νοσοποιῶν τῇ τοῦ Γνωστικοῦ δυνάμει αἰτίων τὰ μᾶλλον κεφαλαιώδη, καὶ τούτων ἡ ἐκάστῳ ἐπιβάλλουσα προφυλακὴ καὶ θεραπεία.

§. α'.

Ἀ μὲν ἐκ διαστροφῆς τῶν κατὰ γνῶσιν ἐνεργειῶν διαμαρτάνεται τῇ ψυχῇ, τῇ μὴ τοῖς ἐκ Διδασκαλίας Κανόσι προκαταρτισθείσῃ, μηδὲ διὰ πυκνῆς ἀσκήσεως γυμνασίαστε καὶ ἀσκήσεως, ἐκείνων ἅπασα ἡ ἐφεξῆς πραγματεία, τίνι διόρθωσιν ἐπαγγέλλεται. Ἃ δὲ ἄλλοθεν αὐτῇ τῇ ψυχῇ συμβαίνει παθαίνεσθαί πως καὶ κακχεντεῖν, ὥστε χαλεπῶς μὲν τῆς πρὸς τὸ ἀληθὲς μορφώσεως τυγχάνειν, καὶ μηδὲ τυχοῦσαν δὲ πολλάκις, ἐρρωμένως ἔχειν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἀπροσπαίστως χωρεῖν, ταῦτ' ἐστὶν ὧν ἐπὶ τὸ παρόντος, ἤτοι τίνι ἴασιν, ἢ γὰν τίνι προφυλακῇ, τὸ προδιαθετικὸν τοῦτ', καὶ θεραπόυτικον τῆς Λογικῆς μέρος δεόντως προαναβάλλεται. (1). Βέλτιον δὲ ἴσως ἀνωθεν λαβόντας τὰ κακὰ

(1) Γέγραπται καὶ Χρυσίππῳ, καὶ ἄλλοις πολλοῖς τῶν Φιλοσόφων θεραπευτικά τινα συγγράμματα τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν. Εὑρηται δὲ καὶ πρὸς Ἀριστοτέλους, καὶ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, καὶ πρὸ τούτων ὑπὸ Πλάτωνος, ὡς παρὰ τῷ Γαληνῷ ἐστιν, ἐν τῷ περὶ διαγνώσεως καὶ θεραπείας τῶν ἐν ἑκάστῃ ψυχῇ ἰδίων παθῶν. Ἀλλὰ καὶ Ἀντωνίῳ τινὶ Ἐπικτρείῳ, περὶ τῆς τοῖς ἰδίοις

καλῶ τὰς κυριωτέρας ἐκθέσθαι ἀρχὰς, καὶ τὰς πηγὰς, ἀφ' ὧν ἐπιῤῥεῖ τῇ ψυχῇ ἡ ἄγνοια, καὶ ἡ ἀπάτη ἐνδείξασθαι, ἵν' εἰδότες οἱ Φιλοσοφεῖν ἐπιχειροῦντες, τῶν θολερῶν ὡς οἷόν τε ναμάτων, τῶν ἀπὸ τῆς ψευδωνύμου ἀπέχοιντο γνώσεως. Ἔργον γὰρ ἀπροσκόπτοις τίνι ἀπατῆσθαι· Προεσκεμμένοις δὲ, καὶ προεπιγνοῦσιν ἐπιόντα ῥᾴδιον ἐκκλίνειν, καὶ ἀποσείσασθαι ῥᾳδίως.

§. β'. Τέτταρας ἐν αὐτοῖς ἀρχὰς εἶδα Κεφαλαιώδεις ἀφ' ὧν ἡ πᾶσα λύμη χεδὸν ταῖς ἐνεργείαις τῦ λογιστικῦ ἐμποιεῖται· Αὐτότε σηλαιοῖ τὸ ὀργανικὸν τῦτο, ὃ περικείμεθα σῶμα· Καὶ τὰς δυνάμεις δι' ὧν κατὰ γνῶσιν πεφύκαμεν ἐνεργεῖν· τότε τῆς ψυχῆς κρατοῦντα τὰ ποικίλα πάθη, οἷς ἄλλοτε ἄλλως ἀγόμεθα, καὶ φερόμεθα· Καὶ ἀγωγίου τέως, καὶ ἔθος ὧν ἐκ νέων τυγχάνομεν.

§. γ'. Ἀρχομένοις δὲ ἀπὸ τῦ Σώματος, ὐδὲν δέον περὶ τῶν ψυχῶν ἀνταῦθα ζητεῖν ἀκαίρως, εἴγε καὶ καθ' ἑαυτὰς διωάμει καὶ τελειότητι ἀλλήλων εἰσὶ παραλλάττεσαι· Ὅπως γὰρ ἄν καὶ ἔχοι τὸ περὶ τότε, (χαλεπὸν ὂν τῆς λογικῆς ψυχῆς, ἥπερ καθ' ἑαυτὴν ἐχέσα ἐσὶν, ἐπ ἀκριβὲς ἐξικέσθαι, καὶ ἡμῖν, ὡς ἔιρηται, τοῖς κατ' αὐτα ἔτι τα τῆς Φιλοσοφίας προτεμενίσματα διατρίβεσιν ἄκαιρον) εἰηπερ ἄν ἄλλως ἀκριβολογεῖσθαι θέλειν ἐπὶ τῦ παρόντος καὶ περιττόν· Ὁποτέρως γὰρ ἄντις καὶ ὑπολάβοι, ἐκεῖνο ἤδη τοῖς πᾶσιν ὁμόλογον, μεγάλην εἶναι τίνα ἀπὸ τῦ σώματος τῇ ψυχῇ ῥοπὴν (1), καὶ πολλὰς παρα τίνι ἐκείνε συγκατίντε καὶ κράσιν ἐμποιεῖσθαι ταυτῃ τὰς διαφορὰς (2), δι' ἃς ὁ μόνον ἄλ-

ἰδίοις πάθεσιν εφθορείας βίβλος συντέτακται, ἤτοι τὴν παραφυλακὴν, ἢ τὴν διάγνωσιν, ἢ πρὸς τούτοις τὴν ἐπανόρθωσιν διὰ τῶν τῆς εφθορείας ὀνόματος ὑποσημαίνοντι.

(1) „Ἔτι καὶ ἐν ᾧ δοκεῖς ἐλαχί-„στην σώματος χρείαν εἶναι ἐν τῷ διανοεῖσθαι, τίς ἂν εἴδειν, ὅτι καὶ ἐν τού-„τῳ πολλοὶ μεγάλα σφάλλονται, διὰ „τὸ μὴ ὑγιαίνειν τὸ σῶμα; Καὶ λή-„θη δὲ, ἀθυμία, καὶ δυσκολία, „καὶ μανία πολλάκις πολλῶν διὰ τὴν „τῶν σώματος κακεξίαν εἰς τὴν διά-„νοιαν ἐμπίπτουσιν ἔτως, ὥστε καὶ τὰς „Ἐπιστήμας ἐκβάλλειν. Τοῖς δὲ τὰ „σώματα ἐν ἕξει πολλῇ ἀσφάλειαν, „καὶ εἰδὼς κίνδυνος διάγειν τὸν τῶ-„μικτος κακεξίαν τοιαύτην παθεῖν. „Εἰκὸς δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ ἐναντία τῶν „διὰ τὴν κακεξίαν γιγνομένων, εἶναι τὴν „ἐνεξίαν χρήσιμον εἶναι. Ξενοφ. Ἀπομνημον. Βιβλ. Γ.

(2) Ἱπποκράτης μὲν ἐν ἐπιδήμιαις ἔσιν ἐν ὅλῳ τῷ περὶ ὑδάτων καὶ ὡρῶν κράσεως συγγράμματι, σώματος κράσιν ἔπεσθαι τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις, ἀ μό-

λος ἄλλα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἕκαστος ἑαυτὸν, λογίσασθαί τε καὶ κρίναι, καὶ ὁπωστὶν ἄλλως διανοηθῆναι, νῦν μὲν ἀφυέστερον ἔχει καὶ ἄμεινον, νεῦε δὲ ἀφυέστερόν τε καὶ χεῖρον (1), κατάτε τὰς ἡλικίας, καὶ τὰς ἄλλας διαθέσεις αἷ μυρίαι τε καὶ ὑπὸ μυρίων αἰτίων καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν ἐπισυμβαίνουσι. Νηπιάζουσί τε γὰρ οἷον ἐγκατορωρυγμένοι ἡμῖν ὁ τὸ λόγου πυνθὴρ, καὶ παισὶν, ὅσον ἔτι καὶ προκύψαι θέλειν κατὰ βραχὺ διαφαίνεται. Καὶ νεάζουσιν αἰσθητὸν, καὶ ῥᾷστα διαρριπίζεται. Καὶ γηράσκουσι πολλάκις ὑπομαραίνεται· Καὶ οὐδὲ τοῖς ἐν ἡλικίᾳ καθεζομένοις ἤδη τῇ τελεωτέρᾳ καὶ ἀκμαζούσῃ ἰσοδιωκάμως ἑαυτῷ ὁ Νοῦς ἑκάστοτε ὁμολογεῖ. Τροφαῖς μὲν γὰρ ἀμέτροις βαρύμενος ὑποκλάζει (2), ἀθείαις τε ὑπεκλυόμενος ὑπερβολαῖσαις ἐκλείπει. Καὶ ψυχρὸς δὲ θερμοτέρῳ, ἢ θ' ἑρμὴ σφοδροτέρα παρενοχλούμενα τὸ σώματος, αὐθ' αὑτοῦ τῆς ἐνεργείας διασάζει τὸ ἐρρώμενον, καὶ συντονον. Ἐῶ λέγειν ὀκνοῦντε βαρυτήτας, καὶ τὰς εἰς ὕπνον καταφορὰς, καὶ νοσημάτων παντοίων ἐνσκήψεις, καὶ ὑφ' ὧν ἐνὶ λόγῳ

ἃ μόνον ὅσα κατὰ τὸ θυμοειδὲς, ἢ ἐπιθυμητικὸν αὐτῆς εἰσὶν, ἀλλὰ καὶ τὰς κατὰ τὸ λογιστικὸν ἁπάσας. Ὁ δὲ Γαληνὸς, αὐτόν τε τοῦτον τὸ λεγόμενον μάρτυρα προχειρισάμενος ἀξιοπιστότατον, καὶ Πλάτωνα δὲ ἐπ' αὐτῷ, τὸν ὑπὸ τῆς τοῦ σώματος ὑγρότητος, εἰς λήθην ἐρχόμενα τὴν ψυχὴν, ὧν πρότερον ἠπίστατο, ἔντε τῷ Τιμαίῳ, καὶ πολλαχοῦ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων φιλοσοφήσαντα· Καὶ μὴν καὶ Ἡράκλειτον, ὃ λόγος τοῦ, αὐγὴ ξηρὴ, ψυχὴ σοφωτάτη, ὡς τὴν ξηρότητα αἰτίαν συνέσεως ἀξιώσαντος· διὰ πολλῶν ὑποτίθησι καὶ αὐτὸς „ὅτι ἀναγ„καῖον ὁμολογήσας θέλειν τὴν ψυ„χὴν ταῖς τοῦ σώματος κράσεσι. Γαλην. ὅτι τὰ τῆς ψυχ. ἤθη ταῖς τοῦ Σωμ. κράσεσ. ἕπεται.

(1) „Ὡς γὰρ ἑκάστῳ ἔχει κρᾶσις „μελέων πολυπλάγκτων, τως νόος „ἀνθρώποισι παρίσηκε. Παρμεν. παρα Θεοφράστῳ.

(2) „Διὰ σώματος θολερὴ καὶ διά„κοσ, καὶ βεβαμένη τοφαῖς ἀσυμ„φύλοις, πᾶσα ἀνάγκη τὸ γένεμα „τῆς ψυχῆς καὶ τὸ φέγγος, ἀμβλύ„τητα καὶ σύγχυσιν ἔχειν, καὶ πλα„νᾶσθαι καὶ φέρεσθαι, πρὸς τὰ λεπτὰ „καὶ δυσεώρητα τέλη τῶν πραγμάτων, „ἀκμὴν, καὶ τόνον ἂν ἐχάσης. Πλε„τάρχ. περὶ Σαρκοφ. λόγ. Α'. Οἶνος „γὰρ καὶ Σαρκῶν ἐμφόρησις, σῶμα „μὲν ἰσχυρὸν ποιῆτι καὶ ρωμαλέον, ψυ„χὴν δὲ ἀσθενῆ. (Ὁ Αὐτὸς ἐν τῷ περὶ Εὐθυμ.). Διὸ καὶ περὶ τῶν Ἀθλητῶν τῶν ἀπὸ κραιπάλαν, καὶ γαστρίζεσθαι ἐπιμελουμένων, ὡς περὶ Ἀνδρῶν ἀνοήτων ἀποφαίνεται ὁ Γαληνὸς, μηδὲν ὑγιὲς νοεῖν ἐχόντων. „Σαρκῶν γὰρ „ἄπη, καὶ αἵματος ἀθροίζοντες πλη„θος, ὡς ἐν Βορβόρῳ ποιῶ τὴν ψυ„χὴν ἑαυτῶν ἔχουσι κατεσβεσμένην. „Οὐδὲν ἀκριβὲς νοοῦσαν δυναμένην, ἀλ„λὰ νῆκν ὁμοίως τοῖς ἀλόγοις ζῴοις. Γα„λην. λόγ. Προτρεπτ. πρὸς τὰς τέχνας.

γω το σῶμα ητει ανδως, η και ηδέως πολλακις διατιθεμενον, ταῖς διανοητικαῖς δυναμεσιν εχ ενὶ τροπω εμποιεσατει ῥαδιον εκ πείρας παντὶ καθ' ἑαυτον ἐννοειν, η ημῖν εκασα καταλέγειν. Ταυτ' εν ατενως διασκοπεμενοις, μικρὰ ἄττα απαντᾶν τῶ θεωρητικῶ βίω τα ως ἐκ τε σωματος κωλυματα εισοσιτε και πεπεισμένοις, τῖω μεν αρχίῦ τε καιῦ, ὅθεν ἥκει πρὸ παντὸς διαγνωσίεν, ἔπειτα τῖω προσηκουσαν θεραπείαν ἐπιμελως ἐπακτέον, τες ἐμπειρες των ἰατρῶν μιμεμενοις. (1).

§. δ'. Αυτίκα μεν δη των τοιωνδε κωλυμάτων, τὰ μεν και πάντη ἀνιάτως ἐχει, τα δὲ εν μέρει Ἰάσιμα ἐσί· Τὰ δὲ και ολως τυγχάνει, τοῖς ἰαθηναι βελομενοις, ευίατα. Και αιίατον μεν το δεινον, τοῖς ἐξ αυτης της στοιχειωδες κ, οργανικης τε Σωματος συσασεως, παντη αΦυως ἐχουσιν εις το κρίνειν περὶ των πραγμάτων, και διανοεῖσθαι. Τες εν αγως ἑκάτος ἀμβλεῖς τῖω διάνοιαν, και παχεῖς τον ἘγκέΦαλον, ηλιθίους ἀνθρωπες, Μαμμακεθες τινὰς, και Μελιτίδας, ες ως ἐγγιτα των κτιωων, ἵνα μη των πεΦυκοτων εἴπω, η Φυσις κατέταξεν, εκ ἄν, εἰμητις ἐξ ἀρχης διαπλάσειεν, ἄλλως ουησειν δικαιτο. Ταυτητοι και θυρεκοπαντας ματίυ, ει τυχοι, (ως μηδὲ τῦτο συνίδειν δυναμένας, οτι και αυτων των εις Φιλοσοφίαν Φυσικων λαβων ημείρησαν), των Ἀνακτόρων ἐξω μεινειν τες τοιυτες κελεύομεν.

§. ε. Τὲς δὲ δυσκινητες μέν πως ταῖς Φαντασίαις πεΦυκοτας, και μὴ πάνυ τὰς μνήμας ἐγοντας, ἀμβλυτέρας δὲ και τὰ τε Νῦ πτερωματα, εχ ὅσον γεμίω ωσε κ δι' ἐπιμελειας και πονε μη προς το βέλτιον ἐχειν ἐπανερθῶθαι, και ἱκανως τὰς ψυχὰς διαθηγεῖθαι, τετες επ' ἐλπίσι χρησᾶις τε κατα τῖω Φιλοσοφίαν ἀγωνος ἄπτεθαι παραινεμεν, ως παρ αυτοῖς ὄν, το, τε της Φυσεως ανδεον ἀναπλη-

ρωσαι,

(1) Οὔτε γαρ περὶ τὸ νοσᾶν σῶμα „ἔστιτις τέχνη ἣν προσαγορεύομεν ἰα„τρικὴν, ἀχὶ δε και περὶ την νοσᾶσαν „ψυχὴν ἔστις τέχνη. Ουτ' ἐν τῇ κα„τὰ μέρος θεωρίατε και θεραπεία „λειπεσθαι ταύτην ἐκείνης. Διο και „καθάπερ τῷ περὶ τὰ σωματα Ἰατρῷ „καθήκει, τωντε συμβαινόντων αυ„τοῖς παθῶν ἐντος εναι, ως εώθασι τα„το λέγειν, και της ἐκτὸς οἰκείας θε„ραπείας, ἔτω και τῷ της ψυχης Ἰατρῷ ἐπιβάλλα ἀμΦοτέρων τάτων „ἐντος εἶναι, ως ἐγγιτα. Χρυσίπ. παρα Γαλην. ἐν τῷ περι των Ἱπποκρ. Πλατ. Δογμ. Βιβλ. Ε'.

ρῶσαι, καὶ τὸ ἀσθενὲς ἐπιῤῥώσασθαι. Αὐτοῖς ἀλλ' ἂν οὕτω διακειμένοις, τὸ μὲν ἡσύχιον καὶ ἀθόρυβον, ὡς οἷόν τε διωκτέον, ἵνα μὴ καὶ τὸ βραχὺ σθένος περιον τῆς δυνάμεως, τῇ περὶ τὰ ἀσθητὰ δαπάνῃ ἐπὶ μᾶλλον προσεπιβραχύνοιτο (1), ὑπνῳ δὲ μετρίως μεταληπτέον (2). Καὶ γαστρίζεσθαι μὲν ἀφεκτέον, τῶν δὲ σιτίων τὰ εὐχυμώτατα καὶ ὑγιεινότατα αἱρετέον (3). Ναιμὶν καὶ Ἰατρῷ, εἶπε παρεῖκαι, δεξιοῦτε καὶ ἐπιστήμονι χρηστέον, εἴτις καὶ ἐκ τῶν Φαρμάκων εἰς χυμὸν ἐξεργασιαντε καὶ δύκρασιαν ἡ ὄνησις (4). Ἐπὶ δὲ πᾶσιν ἀτρύτῳ φιλοπονίᾳ ἀγωνιστέον, τοῦ μὲν Νῷν γυμνάζεσι ταῖς μελέταις, τῷ δὲ μνημίῳ ταῖς ἀναλήψεσιν. Ὡς ἅτως ἐλπὶς ἂν εἴη, καὶ βραδυτέρως ὄντας, ὀξυτέρως τέως ἀναδειχθησεσθαι τῷ χρόνῳ, καὶ, τάχα μὲν καὶ τῶν ΔΦυΐᾳ διαφερόντων, ἑαυτῶν δὲ πάντως, ὀφθησεσθαι κρείσσονας.

§. ς, Παρὰ δὲ τέτας εἰσὶν οἱ εὖ μὲν ὡς ἐκ τῆς φυσεως εἰς θεωρίαν συγκεκερασμένοι, καὶ πρὸς μαθημάτων ἀνάλη-ψιν ἔχοντες δεξιῶς, ὑπὸ δὲ ῥαθυμίας τε καὶ σκηρίας τὸ πονεῖν φόβυγοντες. Ἀρχὴ δὲ καὶ τέτοις τὰ πολλὰ τὸ ὄκνῳ, ἢ ὡς ἐκ τῦ σωματος βαρυτητε καὶ νωθρία, οἳ ἢν ἁψασθαι μὲν ἀναβάλλονται τῶν ἐργωδεστέρων θεωρημάτων, ἅψαμενοι

(1) „Ὥσπερ γὰρ αἱ αἰσθησεις ἔξω „τείνεσι τὴν ψυχὴν συνεργῦσαν αὐταῖς, „ὡς δηλεσιν οἱ μύοντες τὰς ὀΦθαλμὰς „ὅταν ἑαυτὰς βελωνται συνάγειν, τὴν „συνείψαι, διεγεῖραι τὸ προσεκτι-„κὸν τῆς ψυχῆς. Σιμπλίκ. εἰς τὸ Ἐπικτήτε ΚεΦ. μβ'.

(2) „Ὕπνος γαρ ἐν πολυς, ὅτε „τοῖς σώμασιν, ἔτε ταῖς ψυχαῖς ἐ-„μῶν, ἐν αν ταῖς πραξεσι ταῖς περὶ „ταυτα παντα ἀρμοττον ἐσι κατα „Φύσιν. Καθεύδων γαρ κἀκεῖνος „ἄξιος, κἀδὲν μᾶλλον τῶ μὴ ζῶντος. Πλάτ. ἐν Γ. τῶν Νομ.

„(3) Καὶ διὰ τῶν εὐεσμάτων τε καὶ „πομάτων, ἔτε τῶν ὀσημέραι πραττ-„ομένων, εὐκρασίαν ἐργαζόμενοι τῷ „σώματι, καὶ ταυτης εἰς ἀρετὴν τῆς „ψυχῆς συντελεσομεν, ὡς οἱ περὶ Πυ-„θαγόραν, καὶ Πλάτωνα, καί τινες „ἄλλοι τῶν παλαιῶν Ἱστορηται πρό-„ξαντες. Γαλην. ὅτι τὰ ἤθη ταῖς Κρασ. ἕπεται.

(4) „Σωφρονήσαντες κἂν νῦν γε „οἱ δυσχεραίνοντες τροΦὴν δύνασθαι, „τὰς μὲν σωΦρονεστέρας, τὰς δὲ ἀκο-„λασοτέρας ἐργάζεσθαι· Καὶ τὰς μὲν „ἀκρατεστέρας, τὰς δὲ ἐγκρατεστέρας, „καὶ θαρσαλέας καὶ δειλὰς, ἡμί-„ρας τε καὶ πράας, ἐριστικὰς τε καὶ „Φιλονείκους, ἡκίτωσαν πρός με μα-„θησόμενοι, τίνα μὲν ἐδίαν αὐτὰς „χρὴ, τίνα δὲ πίνειν. Εἰς τε γὰρ „τὴν Ἠθικὴν Φιλοσοφίαν ὀνήσονται „μίγιστα, καὶ ποὸς ταύτῃ κατα ταῖ-„τα λοιπὰ συνάμας ἐπιδώσασιν εἰς „ἀρετὴν, συνετώτεροι καὶ μνημονικώ-„τεροι γενομενοι, καὶ Φιλομαθέστεροι, „καὶ Φρονιμώτεροι κτ. Γαλην. ὅτι τὰ ψυχ. ἤδη ταῖς Σωμ. κράσ. ἕπετ.

δέποτε ἀθύμως τε ἐπιχειρῆσι, καὶ ἀδὲ εἰς τέλος ἐνεπιμένουσιν. Αὐτοῖς δὲ, καὶ τὸ τὲ βίου ἐνδεδιητημένον, καὶ πλημμελὲς, καὶ μοχθηρός τις ἐθισμὸς κατὰ βραχὺ ἴσχυεν, ῥωμὴν τῷ πάθει προσίθησι. Προσίθησι δὲ καὶ ἡ ψυχὴ τῶν ἐξ ἑαυτῆς ῥοπῶν, δι' ἐπισφαλὲς κρίσεως ἐπὶ τὸ μᾶλλον τῶν ῥαθυμίαν προάγουσα, ἄλλοτε ἄλλης. Ἐνίοτε γὰρ ἀπόνως τι ὁποιονῶν τῶν προχειροτέρων περάναντες, καὶ πᾶν ἐπειτα ἐκ τὲ ῥᾴστε σφίσιν οἴονται ἄλωτον. Ἄλλοτε δὲ, ἐπεὶ μικρόντι τὸν νῶν προσχόντες, σωιδεῖν ἐκ ἐδυνήθησαν καὶ καταγνῶσαι, τὸ προσταλαιπωρεῖν τῷ ζητουμένῳ κρίνουσι περιττὸν, ἀντὶ καὶ τύτε τυγχάνειν ὑπολαμβάνοντες τῶν ἀληπτων. Ἔστι δὲ ὅτε καὶ τὲ ἄκρε θιγόντες, αὐτὸ δοκεῖσι κατέχειν τὸ μέσον, ἢ καὶ μὴ δια τὸ τέλος. Παράγονται γὰρ καὶ ὑπὸ τῆς τυχούσης ὁμοιότητος, προαλέσερον κρίνοντες, καὶ τῷ ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν διαφορῶν δυχέρειαν ὑπερβαίνοντες. Ὡς μὲν γὰρ βαρὺ τὸ τὲ βιβλίε φέρεσθαι καὶ μεταφέρεσθαι, καὶ ἀνελίττεσθαι καὶ ἐπανελίττεσθαι τεῖχος! ὡς δ' ὀχληρὸν καὶ τὸ ἄλλως περὶ τὲ προκειμένε πωδάνεσθαι! ὡς ἀηδὲς καὶ τὸ δὶς, καὶ τρίτον περὶ τὲ αὐτὲ ἀνασκέπτεσθαι! ὅτως ἀταλαιπώρως ἔχυσι πρὸς τῷ τὲ ἀληθὲς ζητησιν. Ἀλλ' εἰσὶν ἐπὶ τέτοις καὶ ἕτεροι, οἱ εὐέως μὲν ἀρχόμενοι, ταχέως δὲ λήγοντες· ἦτοι γὰρ δυχερεςέροις τισὶν ἀπαντῶντες, τὲ τόνε ὑφίνται, ἢ τοῖς μὴ καθ' ἡδονὴν περιτυγχάνοντες, ἀψικόροι γίνονται. Διὸ καὶ ἐξ ἄλλης εἰς ἄλλην θεωρίαν μεταπηδῶσι θαμὰ, τὸ εὐκολον μετὰ τὲ ἡδέος ἐπὶ πᾶσι θηρώμενοι· ὅπερ ἐπὶ μὲν τῶν εἰς ψυχαγωγίαν συντεταγμένων βιβλίων ἴσως, ἐπὶ δὲ τῶν κατὰ Φιλοσοφίαν βαθυτέρων θεωρημάτων δρεῖν ἔχ οἰόντε, καὶ ζητεῖν γελοῖον. Τοῖς ἐν ὅτως ἔχυσι παραινῶμεν μὴ παραμελεῖν ἑαυτῶν καταβλακευομένους, μηδ' ὀλιγωρεῖν τῆς Φυίας ἧς περ ἠκλήρησαν. Ὅσῳπερ γὰρ τῶν ἄλλων ταύτῃ ἐτυχον πλεονεκτέντες, τοσύτῳ μείζονα τὴν ἀπὸ τῆς ἀμαθίας αἰσχύνλιν ὀφλήσυσιν. Ἐπιχειρεῖν δὲ καλὸν τὸ τῆς ῥαθυμίας ἐξ ἀρχῆς Φύος ἀποσοβεῖν τῆς ψυχῆς, καὶ πορρὼ βαλλειν. Συμπροιῶσα γὰρ τῷ χρόνῳ, καὶ πῆξιν λαβῶσα, καὶ τονὸν, ἐ μόνον γίνεται δυσαπάλακτος, ἀλλα καὶ τὴν Φυίαν τὲ Νὲ, ἥτις ἦν, προσδιαφθείρει, ὑποψυχραίνασαπως, καὶ οἷον ἐξυδάρεσα τὴν τῆς ψυχῆς δύναμιν. Ἄσκησις δὲ ἐπιμελείας ἀρίστη, τοτὲ μὲν, οἷον εἰς ἀ-

γώνα ἀποδύεθαι κατὰ τῶν δυσκολιῶν, καὶ τέγε αὐτῶν ἡττᾶθαι αἰσχρὸν τιθείαι· τοτὲ δὲ, οἷον ἀποπειραν ἑαυτῶν περὶ τὰ χαλεπώτερα λαμβάνειν, διασκοπεντας εἰς ὅσον ἡ περιοῦσα σφίσιν ἔξικνεῖται δύναμις. Ἐν ἄλλοις παλιν διαφιλονεικεῖν πρὸς τὰς τὰς δυσχερείας ὑπερβαλόντας, μηδὲ φέρειν παρὰ τοσοῦτον ἐκείναν ἡμᾶς ἀπολείπεθαι, Νῦτε καὶ ἐπιστήμης δεκτικὰς κατ' ἐκείνας καὶ αὐτὰς γενομένας ὑπὸ τῆς Φύσεως. Ἐπὶ τούτοις δίστε, καὶ τρὶς ἐμβαλόντας, καὶ ὑπερχεῖν μὴ δωνηθέντας, ἐγκαρτερεῖν ἔτι τῷ σκέμματι, μηδ' ἐπ' ἄλλοτι μεταβαίνειν, πρὶν εἰς πέρας ἀγαγεῖν ὡς οἷόντε πειραθῆναι, τὸ σπουδαζόμενον. Καὶ διαλείπειν μὲν εἰ δέοι, ἐπισρέφειν δὲ καὶ αὐθις ἐπιχειροῦντας τῷ αὐτῷ συντονώτερον. Πάντα δὲ δῆλα τῇ ἐπιμελείᾳ γίγνεται. Ὁ, τε χρόνος (1) μετὰ τὸ ἐπιμένειν, εἰς φῶς τέως ἐξαγει λανθάνον τὸ ἀληθὲς, ὅπερ ἐκλάμψαν κοὶ, παρεκτος τῆς ὠφελείας, καὶ ἀμύθητόν τινα τῖὼ ἡδονῖὼ τῷ θηρασαμένῳ μνησθέται. (2).

§. ζ'. Ἀλλ ἐσὶ δήτις καὶ ἄλλη παρὰ τὰς ἐκτεθείσας ταύτας, ὡς ἀπο τὸ Σώματος καὶ τῆς ἐκείνε πάντως διαπλάσεως, ἐμποιεμένη τῇ ψυχῇ καχεξία περὶ τὰς μαθησεις δίττη. Τούτων ἡ μὲν πρωτη ἐσὶ, τὸ μὴ πάντας ἐπίσης πρὸς ἅπαν εἶδος Ἐπιστήμης ἐχειν ἐπιτηδείως, ἄλλον δὲ πρὸς ἄλλο· ἥπερ ἐκάστῳ τὸ λογιστικὸν διαφερόσης ἐλαχε ῥοπῆς τε καὶ δεξιότητος. Ὁ μὲν γὰρ πρὸς τὰς ἐξηρημένας τῆς ὑλης θεωρίας ἄριστα φαίνεται παρεσκευασμένος, κἂν ἄλλως πρὸς τἰὼ τῆς ἐνύλε Φύσεως ἐρεύναν ἀποπεφυκὼς· Ὁ δέτις τυναντίον εἰς Φυσικῶν εὐ ἠκων θεωρημάτων ἐπίκρισιν, ἀφυὴς ἐλέγχεται ἠθικῶντε, καὶ πολιτικῶν δογμάτων ἅπτομενος. Καὶ τῷ μὲν, αἱ Μαθηματικαὶ ἕξεις τὰ καλὰ ἐσὶ παιδικὰ, τῷ δὲ τυχὸν Ἱσορίας εὕδησις, ἢ ῥητορικῶν λόγων μελετη, ἢ ποιημάτων ἄσκησις, καὶ ἄλλῳ ἄλλο

„Ἄλλος γὰρ τ' ἄλλοισιν ἀνὴρ ἐπὶ τέρπεται ἔργοις.

Εἰ

(1) „Διατί τὸν Κρόνον πατέρα „τῆς ἀληθείας νομίζασι; πότερον „ὡσπερ ἔνιοι τῶν Φιλοσόφων, χρόνον „οἰονται τὸν Κρόνον εἶναι, τὸ ἀλη„θὲς εὑρίσκειν χρόνος; Πλετ, ἐν Ῥω„μαϊκ. Κεφαλ.

(2) „ἐν δὲ τοῖς τὰ ἀλη„θὲς ἐκλάμψαν, ἀγαθῇ τύχῃ συντυχόν„τος βοηθὸς. ... ἐν ὁ τῆς „ἄγρας ἐρωτικὸς, ζητήσας, ἀνιχνεύ„σας, ἐσυλήσας, κυνοδρομήσας ἀμέ„τὸ θηρίον, ἅτω καὶ γλυ„κύτι Φαίνεται ζητηθέν, καὶ ποιη„ποριθέν. Στρωμ. Βιβ. Α'.

μεν ἂν ἐφεῖτο ἑκάστῳ καθάπερ τοῖς αὐτονόμοις τῶν ζώων (1) αἱρεῖσθαι τὸ πρόσφορον, ἀφ' οὗ ἂν ἔτυχε, καὶ γίνοιτ' ἂν πᾶς τις ἐπ' αὐτῷ τῷ ἰδίῳ τέλει ἀδεσπότως ἐγκρατής. Νῦν δὲ ἔξω τῆς προσφυοῦς καὶ ἁρμοζούσης νομῆς τῶν πλείονων ἀναστρέφεσθαι ἐκβιαζομένων, οὐδὲν ἀπεικὸς συμβαίνει, μηδὲν, ἢ μὴ πάντοτε τὰς πολλὰς ἐπιδιδόναι, περὶ ἃ, τῆς Ἀθλιώσεως ἀκούσης, φασὶ, τὸν ἐπὶ τρόπου αὐτοῖς τελεῖσαν σοφίαν μετίασι. Ἐστι δὲ θεραπεία αὐτὴ καὶ μόνη, τὸ ἀπέχειν τῆς βιάζεσθαι μὲν ποταμὸς, ἐκείνα δὲ μάλιστα ἐπιτηδεύειν αἱρεῖσθαι καὶ τῶν μαθημάτων, ὥσπερ καὶ τῶν τεχνῶν, οἷς ἡ ψυχὴ διαφερόντως ἐνήδεται. Ἡ δὲ δευτέρα ὧν περ ἔφην καχεξία κεῖται ἐν τῷ, περὶ ἐκεῖνα μᾶλιστα τὸ κριτικὸν τῆς ψυχῆς νοῦσειν εἰώθοτα, εἴς περ συμπαθεῖπως τὸ σῶμα ὁ περιβέβληται, ἀπονοσεῖν δὲ, ἀφ' ὧν ἐκεῖνο ἀντιπαθὲν ἀποστρέφεται, συναρπαζούσης δηλονότι τὰ πολλὰ τῇ κρίσιν τῆς ἐπικλίσεως. Οἷον ἐγκρίνειν μὲν εἰκὸς εἶναι φασὶ, τὸν αἱματι πλεονάζοντα τὰ πρὸς ἡδονὴν, ἀπαίζεσθαι δὲ τὸν χολερικὸν τὰ πρόζενα κλέος, χολῆς δὲ τῆς μελαίνης ἐπικρατούσης, τὰ πρὸς χρηματισμὸν αἱρεῖσθαι, καὶ κτῆσιν. Καὶ προσεκτέον ἄρα ἐπιμελῶς, περὶ τὰς κρίσεις, μήτιγε τοιοῦτον νοσῆρον πάθος, πρὸς τὸ μὴ εὐλογον ἀντιπεριέλκει τὸν κρίνοντα. Ἀλλὰ περὶ τῆς ὡς ἐκ τῶν παθῶν διαστροφῆς τῶν Κρίσεων κατωτέρω.

§. η'. Ἣν δὲ δευτέραν οἷον Ἀρχὴν λογικῆς ὑπετιθέμεθα καχεξίας, τὴν ἐκ τῶν διαγνωστικῶν Δυνάμεων, ἐπὶ ταύτῃ ὁ λόγος χωρεῖ. Δυνάμεις δὲ ὧν κατὰ γνῶσιν ἐνεργεῖν πεφύκαμεν αἰσθηταὶ ἄδηλοι εἰσὶν Αἴσθησις, καὶ Φαντασία, καὶ Μνήμη, καὶ Νοῦς. Αἰσθήσει μὲν γὰρ τῶν σωματικῶν παρόντων, διατινος τῶν Αἰσθητηρίων κινηθέντος σπασθῶν, ἀντιλαμβανόμεθα Φαντασίᾳ δὲ καὶ τὰ ἀπόντα ἀνατυπούμεθα. Μνήμῃ δὲ τὰ πρὶν ἄλλοτε νοηθέντα ἀναπεμπαζόμεθα. Νῷ δὲ ἐπὶ τῶ παρόντος λέγω, τὴν διὰ πασῶν τῶν εἰρημένων ἐφεσῶσαντε

(1) „Επα δὲ ὥσπερ ἐν ταῖς νο-„μαῖς ἡ μὲν μέλιττα δίωκει τὸ ἄν-„θος, ἡ δὲ ὗς τὸν βόλβιτον, ἡ δὲ ὕς „τὴν ῥίζαν, ἀλλὰ δὲ ἕκαστα σπέ-„ματα καὶ τὸν καρπὸν, ἕτως ἐν ταῖς „ἀναγνώσεσιν. . . . ὁ μὲν ἀπανθίζεται „τὴν ἱστορίαν, ὁ δὲ ἐμφύεται τῷ κάλ-„λει, καὶ τῇ κατασκευῇ τῶν ὀνομά-„των . . . οἱ δὲ τῶν πρὸς τὸ ἦθος ἐμ-„μένων ὠφελίμως ἔχοντα. Πλατ. πῶς χρὴ τῶν ποιημ. ἀκούειν.

σαντε ἀει, καὶ ἐνεργεῖσαν, τῆς ψυχῆς δυνάμιν, καὶ παρὰ ταῦτα, καὶ τῶν καθαρωτέρων, καὶ ἀνθρωπίνων ἀνατυπώσεων, εἰλικρινεῖς τὰς ἐννοίας προβαλλομένῳ, καὶ περὶ αὐτὰς κρίνουσάντε ἄλλοτε ἄλλως καὶ διανοουμένῳ· ον Λόγον ψυχῆς ὀνομάζειν εἰώθαμεν, καθ' ὃντε μάλιστα τῶν ἄλλων ζώων ἄνθρωποι διαφέρομεν. Τούτων ἂν ἑκάστῳ τῶν Δυνάμεων ἐν μέρει ἀνασκοπουμένοι, πρῶτον μὲν τὸ τῶν Αἰσθήσεων χωρίον πολυχεῖν εἰς ἀπατῶν δυρίσκομεν καὶ πολυφορώτατον. Αὐταὶ γὰρ ἀπὸ τῶν νοητῶν ἀφελκυσταὶ τῷ διάνοιαν, ἐπὶ τὰ μάλιστα κινοῦντα αὐτὰς ἀντιπερισπῶσι, καὶ τοῖς ἐνύλοις ὑποβρυχιον οἷον ἐγκαταδυσσαι, μόλις ποτὲ ὑπερκύψαι αὐτῇ ἐνδιδόασι, καὶ ἐπὶ τὰ αὐλωτερα μεταρθῆναι. Εἰ γὰρ ολίγα τῷ Αἴσθησιν κινῆσιν (1) οἱ πλεῖστα τῇ διανοίᾳ χρωμενοι, καὶ τὰς ἀμέτρως ταῖς αἰσθήσεσι καταχρωμένας, ὀλίγιστα πάνυ τῷ διάνοιαν κινεῖσθαι εἰκος. Εἶτα ἰδοις δ' ἂν τὰς ὑπὸ τῷ ψυχῷ διεφθορότας, ἐκ φαύλης συνηθείας, μηδὲν ἄλλο οἰομένας εἶναι, ἢ ὃ ἂν δυώνται ἁπρὶξ ταῖν χερροῖν λαβέσθαι, ὡς ὁ Πλάτων φησιν (2), ἀμυήτας τούτους ἀποκαλῶν. Οἷον βεβήλας τινὰς, καὶ εἰς φιλοσοφίαν ἀτελέστους, ὡς ἂν τῇ ψυχῇ πανταχόθεν τὸν ἐκ τῆς ὑλης γραῦσον ἀποζοντας. Τοῦτοίνυν δεινὸν ἐξιᾶσθαι πειρωμένοις, ἐθίσεσι τὰς αἰσθήσεις ἀτρεμεῖν συνεχῶς, καὶ ὑποχωρεῖν ἐνθα ἂν δέησι (3), καὶ ἐν μέσῳ τῶν θορύβων ἀσκυμένας, αὐτοῖς προσέχειν ἀπερισπάστως τοῖς τῶ Νῶ καθαρωτέροις διανοημασιν. (4). Ἔπειτα δὲ, ὃ ἡγεῖσθαι εὐλογον, ὅτε ἀναγκαιον, σωματικὰ τὰ πάντα τυγχάνειν, καὶ μηδὲν ἀνυφεσᾶναι τοῖς ὅσιν ο, τι μὴ ἔνυλον. Ἀλλ' ἡ μὲν ὑγιαίνουσα Φιλοσοφία, καὶ ὡσίας ἄλλως ὑπαρχειν παρὰ τὰ σώματα, ἀύλους, ἀμερεῖς, ἀδιαχηματίστους, οἰασῶν παχυτητος πάντῃ πάντως ὑπεριδρυμένας, ἐν οἰκείῳ τοπῳ

(1) Πλατ. ἐν τῷ περι τὲ ακάν.

(2) „Οἱ κἀδεν ἄλλο οἰόμενοι, ἢ ἃ „ἂν δύνωνται ἁπρὶξ ταῖν χειροῖν λα„βέσθαι. Πρυξας δὲ, καὶ γενέσεις, „καὶ πᾶν τὸ ἀόρατον, ἐκ ἀποδεχόμε„νοι ὡς ἐν ὡσίας μέρει. Πλατ. ἐν Θεαιτήτ.

(3) „Ἀλλα τουτο ἐστιν ὡς ἐοικε πολ„λὲ ἄξιον τὸ μάθημα, καὶ δίδαγμα, „το την ψυχην ἐθίζειν ἕπεσθαι τῷ λι„γῳ, καὶ μὴ ἐπ ἄλλα τοέπεσθαι, ἢ „τὰ προκείμενα ὧν δοκοῦντα ὀρθως ἐ„χειν. Δίων ὁ Χρυσος. περι ἀναχωρήσ.

(4) „Δεῖ την ψυχην ἐθίζεσθαι τὰ „δέοντα πράττειν, καὶ διανοεῖσθαι παν„ταχοῦ τε, καὶ ἐν ἅπαντι θορύβῳ, ἢ „ἐν ἁπάσῃ ησυχίᾳ. Αὐτ. αυτ.

τοπω λογοις ἀθενέσι καταδουλάζει· ἡμῖν δὲ καὶ πρὸ ἐκείνων, τὰς ἐν ἡμῖν δυνάμεις, τὴν μὲν νοερῶς ἀντιληπτικὴν ὄσαν τοῦ ἀληθοῦς, τὴν δὲ βελτικῶς ὀρεκτικὴν τοῦ ἀγαθοῦ, ἀγνοεῖν μηδαμῶς δυναμένοις, ἐκ τῶν εἰκόσι σωματικαῖς, ὧδε τοῖς ἐκ τῆς φαντασίας ἐνβαλλομασι τὰ τοιαῦτα τῶν ὄντων ἀνατυπωτέον (ὅπερ ὑπὸ ἀμαθίας, ἢ μᾶλλον ἀλογίας τε καὶ ἀληθείας οἱ πολλοὶ πάσχοντες, τοὺς μὲν Ἀγγέλους, ὥσπερ ἀκμῆσι, δικὴν νεανίσκων, βρεφυλίων δὲ, ἢ νεανίδων τὰς ψυχὰς, παρὰ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ἑαυτοῖς ἐξεικονίζειν ἐπείγονται)· ἀλλ' ἐν ἁπλουστάτοις, καὶ ἀχράντοις, καὶ καθαρωτάτοις νοημασιν αὐτῶν θικτέον. Ὥσπερ γὰρ σωματικῶς τὰ σωματικὰ φαντάζεσθαι δέον, οὕτω δὴ καὶ ἀσωμάτως εὐλογον νοεῖν τὰ ἀσώματα. (1). Ἐπὶ δὲ τῆς ὕτω νοεῖν πεφυκείας φύσεως, καὶ ταύτῃ θέλειν, ὧδ' ἄντις πάνυ πολυ βελτιόνι πάθος ἐννοήσαι οἷος ἂν εἴη ὅλως, ὧδ' ἐπιπλάσασθαι.

§. 3. Ἔτι αἱ Αἰσθησεις, ὡς δὴ ὀργάνων Σωματικῶν, καὶ ἐκ ἄλλως ἐνεργεῖν πεφυκεῖαι, τῆτε ὑλῃ συνδιατιθέμεναι καὶ παντοίως ἐξαλλοιώμεναι, σφαλερωτάτας (ἔτις αὐταῖς μόναις προσέχοι), καὶ τὰς ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν αὐτῶν ἐκ ἴσας κρίσεις ἐκφέρειν παραίτιοι καθίστανται τῇ ψυχῇ. Ταὐτητοι τὰ μὲν τοῖς πᾶσιν, ἄλλως ἢ καθ' ἑαυτὰ ἔχει τὰ πράγματα, πείρεσι κρίνειν, αἰσθησει πιστεύσιν· οἷον ἀκινητοῦντα πολλάκις ὁρωσι τὰ κινούμενα, καὶ ἀναπαλιν. Καὶ μεγέθει δὲ, καὶ σχήματι διαφέροντα· Τὰ δ' ἄλλοις ἄλλως. Οὐ γὰρ ὡς ἡδέως ἐκεῖνος, ἀηδῶς περ ἔτος ἠθετο τὰ αὐτὰ. Τὰ δὲ καὶ τοῖς αὐτοῖς ἄλλοτε ἄλλως. Οἷον εἰσιοῦσιν εἰς βαλανεῖον, θερμὸν δοῦς ἐν τῇ παραυτίκα δέξει τὸ περιέχον, ψυχρὸν δὲ τὸ αὐτὸ τοῖς αὐτοῖς, μικρὸν ὕστερον ἐξερχομένοις. Παράγουσι δὲ τε ἀληθῆς αἱ αἰσθησεις καὶ πολλαχῶς ἄλλως, εἰ μητις κατὰ τὸ δέον

(1) „Λέγω δὲ ὅτι πᾶσα ψευδὴς δό-„ξα ἐκ φαντασίας τὴν ἀρχὴν [illegible] „Ἐπειδὴ [illegible] τὰς τύπως τῶν αἰσθητῶν „ἐν αὐτῇ φυλάττομεν, ὁπηνίκα πε-„ρὶ τῶν νοητῶν, καὶ λόγῳ θεωρητῶν „διασκέψασθαί τι [illegible], περὶ ὧν „αἱ Ἀποδείξας, παρεμπίπτουσα αὐτῇ, ὡς [illegible] ὁ Πλάτων φησὶ, ταράττει τὰς „μὴ παιδευθέντας αὐτὴν τῶν λογικῶν „ἐνεργειῶν διακρίνειν, τὰ τοῖς αἰσθητοῖς „ὑπάρχοντα, καὶ τοῖς νοητοῖς περιά-„πτουσα· οἷον τὰ τυχοντοῖς ἀσωμάτοις [illegible], [illegible] σχῆμα, [illegible] ὄγκον, τοῖς „ἐξ ἀφαιρέσεως ἄδεσι, [illegible] ὕλην πάν-„τως ὑποβάλλουσα. Φιλόπον. ἐν Προοιμ. τῆ Α'. τῶν Προτ. Ἀναλυτ.

δέον αὐταῖς χρωμενος, ἀδιαπταιστα ὡς οἱοντε καὶ βέβαια ἑαυτῷ προσέχοι ποιεῖν τὰ αἰσθηματα. Τοιγαρὲν ὁρες τινας πρὸς αἰσθησεων ἀσφάλειαν ὑποθέσθαι ἐγνωσαν οἱ φιλοσοφέντες, ὡς εἰκὸς μὲν παραιθάνεσθαι τὰ πολλὰ τῶν ἀθετέντας, ἀδεῶς δὲ καὶ ἀνυπόπτως τῇ αἰσθησει χρῆσθαι, τῶν φυλάσσοντας. Ὁροι δὲ εἰσὶν οἱ ἑξῆς.

Α΄. Ἐαν ἡ Αἴσθησις ἐρρωμένον ἔχῃ τὸ Αἰσθητήριον. Τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ ὄργανον δι' ὃ ἐνεργεῖ· οἷον ἐστὶν, ὄψεως μὲν ὀφθαλμος, ἀκοῆς δὲ ὦς, καὶ ἑκάστης τὸ ἴδιον· εἰ γὰρ διέφθαρται, καὶ κακῶς τοῦτο πάσχει, φανερὸν ὅτι παρὰ φύσιν κἀκεῖνη διατεθείσεται.

Β΄. Δὲ ἐὰν ἐν διασκήματι μὴ πέρα τοῦ μετρίου γινομένῳ ἅπτοιτο τοῦ αἰσθητοῦ, τῷ μηδὲ ὑπερβάλλοντι δηλονότι, μηδ' ἐλλείποντι· οἷον εἰ μὴ πάνυ ἐγγύθεν ἡ ὄψις ὁρᾶν ἐκβιάζοιτο, ὥστε τῷ ὁρατῷπως συνάπτεσθαι τὸν ὀφθαλμὸν, καὶ τοῦτο θίγειν· ἀλλ' ὑπ' ἐκτόπως πορρώθεν.

Γ΄. Ἐὰν [illegible] τὸ μέσον, (ἐφ' ὧν ἀναγκαῖον πρὸς αἴσθησιν) καταλήλωστε ἔχῃ καὶ πρόσφυως· οἷον ἐπὶ ὁράσεως καὶ ὀσφρήσεως καὶ ἀκοῆς, ὁ καθαρὸς ἀὴρ εἶναι τίθεται.

Δ΄. Ἐὰν καὶ διὰ τῶν μηχανικῶν ὀργάνων ἀμβλυτερόν τι διακείμενον τὸ φυσικὸν ἐπιβοηθῆται ὄργανον, καὶ ἐνισχύηται, οἷα μάλιστα τῷ ὀφθαλμῷ ὁ χρόνος εὗρε, διοπτήριον εἴδη παντοῖα, τῇ ἐκείνου διαπλάσει ἀνάλογον ἐξειργασμένα, τηλεσκόπιά τε καὶ μικροσκόπια, τὰ μὲν εἰς ὄψιν τῶν περρωτάτω ἀφεστώτων, τὰ δὲ τῶν διὰ σμικρότητα ταύτης τῆς ἀκριβῶς διαφθόγγων, ἃ μικρὸν συμβαλλόμενα.

Ε΄. Δὲ καὶ εἴ τῳ παρὰ τῶν λοιπῶν ἑκάστῃ συμπαραλαμβάνοι ἐπιχειρίαν αἰσθησεων· Ἐπειδὴ γὰρ ἑκάστη μιᾶν καὶ μόνῃν τῶν Σωμάτων ἔκαστον, πλείονας δὲ τῶν αἰσθησεων πέφυκε κινεῖν τὸ αὐτὸ, δι' ἄλλης καὶ ἄλλης δυνάμεως ὧν κυμοίρησε, μέγιστον ἂν εἴη πρὸς ἐπίκρισιν τοῦ αἰσθητοῦ, εἰ πολλαὶ περὶ τοῦ αὐτοῦ αἰσθήσεις ὁμολογοῖεν. Τοῦθ' ὁ τοῖς Βοτανολόγοις ἐν ἔθει ἐστὶ, καὶ εἰς τὰ εἰς Φαρμακείαν εἴδη πρόκειται πολυπραγμονεῖν. Παντοίως γὰρ περιαθρήντες, καὶ σμώντες τῶν, καὶ ἀφῇ πιέζοντες, καὶ τῇ γλώττῃ τὰ πολλὰ θίγουσι.

ε΄. Ἐαν ἑκάστης τῶν Αἰσθησεων περὶ τὸ ἴδιον ἀναστρεφομένης καὶ μὴ περὶ τὰ ἀλλότρια (ἃ δὲ γὰρ συνήσειέ τι περὶ ἃ μὴ πέφυκε) μὴ συναρπάζοιτο ἡ ψυχὴ, ἐξ ἑτέρας διατεθείσης, τῷ

τιὼ ἑτέρας διαθεσιν τεκμηριῶσα. Οἷον ὅτι γλυκυ φέρε, τὸ ὁράμενον ψιμμίθιον, ὅτι καὶ λόγικον κατὰ το Σακχαρον. Ἴδιον δὲ, ἡ πάντες ἴτασιν, ὄψεως μὲν πρὸς χρωματα ἐχειν, ἀκοης δὲ πρὸς ἠχες, γεύσεως δὲ πρὸς χυμὲς, ὀσφρησεως δὲ πρὸς ὀσμάς· Ἁφῆς δὲ πρὸς θερμάτε καὶ ψυχρα, τραχέατε καὶ λεῖα, σκληράτε καὶ απαλὰ. καὶ τἆλλα, ὅσα της απτικῆς ἐσι κρίνειν δυναμεως. Καίτοι καὶ ἄττα κοινάπως ἐσὶ τῇ κρίσει πλειονων καθυπαγομενα· οἷον κίνησις, καὶ ηρεμια, καὶ σχῆμα, καὶ μέγεθος, τὰ μηδὲ αὐτὰ υπεξαιρετέα, της αντιληπτικῆς των, αἷς ἂν ἐν τῶ μέρει προσιδιάζοι, αἰσθησεων ἐπικρίσεως. Καν τουτοις ἀρα κατα τὸ παρεῖκον σωζομένοις, ἀνεπίληπτον τυγχάνον τὸ αἴσθημα, καὶ πάντη ἀδιάπταιστον, ἀπάσης ὡς εἰκος ἀφερμης εἰς απορίαν, ἢ ἐξαπάτης υπόνοιαν υπερηδραται. (1).

§. ί. Καὶ τοῦτο δὲ ἐπὶ τοῖς ἠρεμούσις παρατηρεῖν ἐπιμελῶς ὡς οἰσντε δεῖ, τὸ μὴ πλέον τὲ καθήκοντος τῇ αἰσθητικῇ συνάμει, κατὰ τὰς περὶ των πραγμάτων κρίσεις, χωρεῖν ἐφίσναι. Εἰσὶ γὰρ οἱ, ἐξ ὧν υπὸ των ἐκτος σωμάτων ἀλλοιῦται σφίσι τὰ αἰσθητηρια, αὐτῶν τῇ καταλήψει των ενδοτάτω της ὑσίας ἀπερξ ἐχεσθαι δοκέντες, πάνυ ἀθρόως, κἀντεῦθεν τα αὐτοῖς συμβαίνοντα παθη, ἐπὶ τὰς ποιητικὰς τουτων δυνάμεις ἀναγοντες, τὰς ἐν τοῖς σωμασιν, ἀφ ὧν αὐτὰ διεγείρεται. Ἀφεκτέον ἂν καὶ της δε της ἀφιλοσόφε φρεναπάτης. Καὶ μὲν δὴ ποιως πως τὰ ἐν ἡμῖν εργανα υπὸ των αἰσθητῶν διατιθεσθαι, τοῦτο δὲ εἶναι τὸ ὁρᾶν, τὸ ἀκουειν, τὸ ὀσφραίνεσθαι, ἁπλῶς τὸ αἰσθάνεσθαι, ὁμολογητέον· Ἐνειναι δὲ τοῖς κατὰ τὰς ὁράσεις, φέρ εἰπεῖν, χρωμασι, καὶ ταῖς καταγε τὰς ὀσφρανσεις ὀσμαῖς, ἢ ὅλως των τοιῶτων τισὶν, οἷς διατιθέμεθα πως αἰσθανόμενοι, παραπλησι ἄττα ἐν αὐτοῖς τοῖς σωμασι, τοῖς ὁρατοῖς τε, καὶ ὀσφραντοῖς, καὶ ἁπλῶς αἰσθητοῖς, ἡκιστα πισθτέον. Σωελόντι δὲ φᾶναι, των ὑ ἡμῖν παθῶν, τὰς ἐπὶ των περὶ ἡμᾶς σωμάτων παθητικὰς καλεμενας δυνάμεις τε καὶ ποιότητας, τῷ παντὶ διαφορω-

(1) „Ὡς γὰρ ἐπί των αἰσθητων, „των ἐρρωμένων τὰς αἰσθήσεις ἀδύνα„τον παραπλάνεσθαι, (Σιμπλίκ. εἰς „το Ἐπικτ. Κιφ. α.) ἤ-

των ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν λογισμῶν λεπτων. Αἰτᾶται ἂν των ἡμῖν ἀπηριθμημένων τὰ Λύε, τὸ Α. δηλονοτι, καὶ το ε. εἰς ὀσφρησιν αἰσθησιν.

φορωτάτας εἶναι νομιζέον. Ἢ τ᾽ς ἂν εὖ φρονῶν, τῷ ὑπερ ἡθηταν ἄλγει τρωθεις, παραπλησιοντι τῇ νυξαση ακάνθῃ αναθεῖη ποτέ; ἢ τῇ Σκαμμωνία φέρε, ἢ τῷ πεπέρει, ομοιόντι πάθος προσεῖναι φαιη, εἰα οἱ αμέτρως ἐμφαγόντες, τῆς μὲν, κατὰ τὶὼ κάτω κοιλίαν, τὰ δὲ, κατὰ τὶὼ κυσιν λυόμενοι, πάχυσιν; Ουκᾶν ὐδὲ τῷ πυρὶ προσεῖναι ῥητέον, ὐδὲ τῇ χιόνι (τᾶτο δὴ το τοῖς ἀπαιδεύτοις παράλογον ακᾶσαι, και καταγέλαστον·) ταῖς ἅς κατ᾽ αἴθησιν ημῖν αυτὰ ἐμποιᾶσι, το μὲν θέρμης, ἡ δὲ ψυχρᾶς, παραπλησίαν τινὰ διάθεσιν. Τῆς μὲν ἂν αισθησεως οἷον τὸ Εἰσαγγελέως πληρέσης ἔργον, ὐδὲν πλέον ἐς.ν, ἢ τας εμποιεμένας ὑπὸ τῶν ἐκτος Σωμάτων τῷ Αἰθητηρίῳ προσβολας, τῇ ψυχῇ ἐξαγγέλλειν· τὰς δὲ τάτων ἐνδοτέρως λέγως, καίγε τὶὼ ὐσίαν αυτὶὼ, ἢ τὶὼ δώαμιν τᾶ ἐνεργέντος ἀνακρίνειν τε, και καθμᾶθαι, δυνάμεως ἑτέρας ἂν εἴη, πολλῶ διαβατικωτέρας και κρείττονος.

§. ια. Τελδταῖον δὲ, και της τῶν Αἰθήσεων πενταδος τὸ ὀλιγάριθμον, απαιδεύτως ημᾶς περὶ πάνυ πολλὰ τυχὸν αναδείκνυσι, και τῶν πλειόνων ἐν ἀγνοίᾳ παντελεῖ καταλείπει, ὧν ὐδεποτ᾽ ἂν, ὐδὲ μιᾷ μηχανῇ τὶὼ καταληψιν χρήμεν. Εἰ γὰρ τὸν ὀφθαλμὸν μηδέποτε ὁμοιρησαντα, τᾶς ἐρατικᾶς των ποιοτητων ὁι ὀλε τᾶ βιᾳ ἐπαναγκες ἀγνοεῖν· Και ἅτις δὲ απο γενετης κωφᾶῦ γένοιτο τας ακουσικας, και ἐπι τῶν ἀλλων ωσαυτως, πῶς ἂν εἰκος, και ἑτινες τοῖς ὄσιν, ενεισι δώαμεις ἀλλαι, μηδεμίαν τῶν πωτε τάτων, ὧνπερ ἐλαχομεν, οἷαιτε ὄσαι κινεῖν αισθησεων, ταυτας ημᾶς ὀλως διαλανθανειν; Εἰκὸς μὲν ὂν· μᾶλλον δὲ και αναγκαῖον. Ἐυθεντοι και πολλα εἰδη ανασκοπᾶντι των ζώων, θαυμαξῶς ἂν οἷ᾽ ἄττα φῦσιν ἐχοντα κρίνειν (1), ὧν ἄνθρωπος, τὸ δριμύτατον τῶν ζώων, τὸ παραπαν ὀχ απτεται, υπόνοια μοι υπεισέρχεται ὁ κᾶφη σιμωτις, ὐδὲ κομιδῇ αλογος, μὴ ἄρα τινὸς και αλλης, παρὰ τὰς πέντε τάσδε τὰς γνωριματάτας, αἰσθησεως τινὰ των ζώων ημοιρησε, καθ᾽ ην ἂν ἐπιγινώσκειντε ἐχοι ῥαδίως, και θηρᾶσθαι ἑτοίμως τα σφίσι πρόσφορα. Ἢ τί γαρ κωλυει, ὥσπερ φητισιν ἐλασσονας τῶν πωτε αἰσθησεις ἡ φῦσις απεκληρωσεν, ὅτως εἶναι και τὰ πλειο-

(1) Μετιθι το Πλουτάρχ. Βίβλ. περὶ τᾶ πότερα τῶν ζώων ἐστὶ φρονιμώτ.

πλειστίτε, καὶ ἑτεροειδέσιν αἰσθήσεσι διαφέροντα; Ἀλλὰ γὰρ ἔπος εἴπερ λέλεκται τόδε ἄπιστον, ἀφαρ τὸ φέρειν ἀναρπάζασα ἄελλαι. (1) Ἡμῖν δὲ τοῦτο γὲν καὶ πάνυ ὁμολογητέον, ὀλιγίστας τῶν παμπόλλων, καὶ μονονυχὶ ἀπείρων τῷ πλήθει, δήλας τυγχάνειν σωματικῶν ποιοτήτων τε καὶ δυνάμεων· Ὅσας ἴσως εἰδέναι τε καὶ κρίναι δυναμένοις, τὸν ζωτικὸν ἕλκειν ἥκεσε βίον, τόνγε ἡμῖν προσήκοντα· τὰς δ' ἔτι πλείστας πάντῃ ἀγνοεῖσθαι, καὶ μηδ' ἐλπίδα, τὰ ποτὲ ταύτας ἀνακαλύψειν, ἐναπολείπεσθαι. Οὕτω δὲ φρονοῦντας καὶ κατὰ τὰς κρίσεις μετρίως φέρεσθαι δίκαιον, καὶ προσεκτικῶς, ὑ μόνον περὶ τῶν ὁσίων δηλονότι, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐπιθεωρεμένων τοῖς ὁσίοις παθῶν, ἀποφαίνεσθαι μέλλοντας.

§. ιβ'. Ἡ δὲ φαντασία ψόφων τινῶν δημιουργὸς γινομένη καὶ πλάσις, καὶ τὰ μὲν ὄντα ἐξαλλοιώσατε καὶ μεταχαρακτίζουσα, τὰ δὲ μηδὲ φύσιν ἔχοντα εἶναι ἀναπλάττουσα πολλάκις, δυναμίστις ἐστὶ καὶ αὐτὴ ἀκρόσφαλὴς ἡμῖν εἰς ἀπάτην, οὐκ ὄναρ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὕπαρ ἀποβεκολάσα χεττλίως τῶν ἀνθρώπων πολλούς. Καὶ μάλιστα οἷς ἀκμαιότερος μὲν παρὰ τὸν ὀργανισμὸν ὁ ἐγκέφαλος, εὔπαθέστερον δὲ τὸ Κεάριον· ἐξ αὐθονωτέρου τε, καὶ πρὸς κίνησιν ὀξυτέρου τοῦ πνεύματος, σφοδρεστέρας τὰς προσβολὰς ὑφιέμενον. Τῇ γὰρ τῶν ἔτω πεφυκότων φαντασικῇ δυνάμει, ζωηρότατα ἐγκαταγραφόμενα τὰ ἰνδάλματα, τοῖς αἰσθήμασιν αὐτοῖς, κατὰ

(1) Ἀριστοτέλης μὲν γὰρ, καίτοι τὸ πεντάριθμον τῶν αἰσθήσεων ἀσπασάμενος, δῆλος ἐστὶν ὑπαμφισβητῶν, μὴ ἄρα ἔστιν διατεινόμενος, ἀλλὰ τὸ φαινόμενον λέγων. Ἐν οἷς φησιν, Εἰσὶ δὲ πλεῖσαι, καὶ, παρ' ἃς ἴδιος κάρπια φαίνεται ἑτέρα, πέντε τὸν ἀριθμόν. (Περὶ ζώων Ἱστορ. Βιβ. Δ'. Κεφ. η'.). Καὶ ἔχοι μὲν ἂν ὁ παντεπόπτης Θεὸς, φύσιν ἄλλην δημιουργήσας, δι' ἄλλων τινῶν διαφερόντων αἰσθητηρίων τὰς τῶν ὄντων ἐπιδεχομένην ἰδέας, ἢ καὶ διὰ πλειόνων, ἢ κατὰ τὰς κοινὰς πέντε ταύτας ἡμῖν ἐναριθμουμένας αἰσθήσεις. Αὐτὰ γοῦν ἐκ ἂν ἄλλων τινῶν ποιοτήτων, κάρπια μηχανὴ αἰσθοίμεθα ἄν, ἢπερ ἔχοντες ἐσμὲν, αἰσθήσεων, ἢ χρωμάτων, ἢ χυμῶν, ὀσμῶν, καὶ τῶν τῆς ἁφῆς λεγομένων. Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον, καὶ ἃ τεσσάρων μόνων αἰσθήσεων ἀνθρωπος ἔλαχεν, ἡγούμεθα ἂν τὰς τῆς πέμπτης ποιότητας, ἢπερ ἂν ἀμοιρήσειεν. Ὥσπερ ἐπὶ τὰ παρόντος ἀγνοεῖ, ὡς τυχὸν δὲ ἕκτης ἄλλης, ἢς ἂν τύχοι, περιποιήσαιτο, ἢ καὶ ἑβδόμης, ἢ καὶ ὀγδόης· ἃς δυνατόν τε ἐναι ἐν τῇ φύσει, καὶ τάχα δήπου, κἀκείνοις τῶν ἐν τῷ παντὶ νοητῶν εἰδῶν καὶ προσέκασε, ἐκ ἄντις ἄνευ ἀρασύτητος ἔχαρνος γένοιτο. Λύκ. ἐν τῷ περὶ τὰ Νέ. Βιβλ. Β'. Κεφ. β'. § 3.

κατὰ τὸ ἀνεμπόδιστον τῆς ἐμφάσεως, ἐφάμιλλα γίνεται. Ὡς εἴγε τοῖς τοιούτοις ἄλλως, καὶ τὸ, ἐξ ἀληθείας τε καὶ κενόδοξος θράσος προσείη, καὶ τὸ εἰς συγκατάθεσιν δίκαι κρίσεως ἕτοιμον καὶ προπετὲς, εὐθὺν ἀποδείσει τὰ μὴ αὐτόχρημα αἰσθήσεις ἡγεῖσθαι τὰς φαντασιωδεῖς αὐτῶν ἀνατυπώσεις, μηδὲ φαντασίαν ἐκ τοῦ ῥαστὸν Ἀποκαλύψεις ἐκ οἷόν ἄστινας, καὶ ὀπτασίας θεᾶσθαι ὑπερφυῶς τερατουμένους, καὶ ταύτας σοφὰς τε αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἄλλους πείθοντας. Ἐς ἓν τὰ μάλιστα συμφέρον ἂν εἴη τοῖς φαντασιοπλήκτοις δὴ τοῦτο, περὶ τὰς ἀπηλλαγμένας τῆς ὕλης τῶν θεωριῶν, οἷον τὴν Ἀριθμητικὴν, καὶ τὰς παραπλησίας γυμναζομένους, τοῖς καθαρωτέροις τῶν νοημάτων συνεχῶς τε ἐπιβάλλειν, καὶ ἐπιμόνως ἐνδιατρίβειν προσεθίζεσθαι· τῶν δὲ ἐπισήμων πρὸς τὰς διὰ φαντασίας τὸ πλέον ἐγγινομένας, προκεκαθαρμένους ἤδη. καὶ οἷον προτελεσθέντας ὅσον ἐδεῖ, εἶτως εἰσάγεσθαι. Καὶ μὴν δὴ, καὶ ἀναγνωσμάτων, καὶ ἀκουσμάτων, καὶ θεαμάτων τοῖς τοιούτοις ἀφεκτέον, ὅσα σφοδροτέρων τὸ φαντασικὸν πέφυκε κατασείειν· τὰ γὰρ ἐκ τούτων ἐγκαταλείμματα, τῆς ψυχῆς, ὡς ὑετὸν ἤδη κεμὴς ἀπομορξασθαι, ὃ πάντοτε ῥᾴδιον. Ἀφεκτέον δὲ καὶ σιτίων τῶν αἱματωδεστέρων, ἃ τὸ δεινὸν ἐκ ἐστιν εἰπεῖν ὅσον, προαγει, καὶ ἐπιῤῥώνυσιν.

§ ιγ. Καὶ τοῦτο δὲ ἡμῖν ἔτι ὡς ἐκ τῆς φαντασίας ἁπαντᾷ δυσχερές, ὅτι δι' εἰκόνων τὰ περὶ ἡμᾶς, ἐξ ὧν μάλιστα κινούμεθα, ἐθισθέντες ἀνατυπῶσθαι, κινδυνεύομεν (ὃ καὶ περὶ αἰσθήσεως ἐλέγετο) καπὶ τῆς τῶν ἀσωμάτων διασκέψεως ἐνδάλματά τινα ἐπισφαλῶς ἀναπλάττειν, καὶ ἀλόγως πάντ' ἀνειδωλοποιεῖσθαι, καὶ ὧν ἡ Φύσις πάσης ὑλικῆς περιπαθείας ἐξῄρηται. Οὕτως εἴδη ἀκούστικὰ, καὶ ἰδέας, τὰς νοητικὰς τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεις, καλουμένας ὑπὸ Ἀριστοτέλους, καὶ Πλάτωνος, καὶ κατ' ἐκεῖνον μὲν γραμματεῖον τὸν Νοῦν, κατὰ δὲ τοῦτον τὸν ψυχικὸν τόπον Εἰδῶν. ἀτοπώτατα ἂν ὑπολάβοι κυριολεκτήσαι διὰ τοῦτον τοὺς Ἄνδρας, ἐφ' οἷς σαφηνείας χάριν, ἐκτενὴς ἀναλογίας, διὰ τῶν γνωριμωτάτων πρόκειτο αὐτοῖς ἐνδείξαι τὰ ἀδηλότερα. Ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς, πλεῖσα ἂν τε ἀληθὴς παράγοιτο, καὶ εἴτις, ὡς ἐν κατόπτρῳ κρίνοι τὰς τῶν νοουμένων ἐμφάσεις ἐν τῇ ψυχῇ γίγνεσθαι, ἢ ὡς ἐν κηρῷ, κατ' εἰσοχάς τινας καὶ ἐξοχὰς ἐνσφραγίζεσθαι τῷ Ἐγκεφάλῳ τὰ τῶν φαντασιῶν ἐνεργεία-

γειατε, καὶ τυπώματα. (1). Ἐπὶ τετων ἂν καὶ τῶν παραπλησιων, τροπικωτερον εἰρῆθαι τα λεγομενα ἰσιεν, δι' ἐνδειαν κυριωτερε ονόματος. Καὶ τῆς ἐκατης ἀλογίας θετεον, τοῖς ου αυλια το εἶναι ἐχεσι τα των ενυλων παθη περσοικειὸν εθελειν, παρ' ὁ πεφυκασι.

§. ιδ'. Ἀπαντᾶ δὲ καὶ τρίτον, ὡς ἐκ τῆς Φανταστικῆς δυναμεως, απάτης παραίτιον, ὅτι ατελεῖς πολλάκις, τὰς διὰ τῶν αἰσθήσεω ποτε προσληφθέντων, Φαντασίας ενδιασωζοντες, καὶ ἐκ ὀκρινεις, αλλ' ἀμυδράς τινας, καὶ συγκεχυμένας, καὶ [illegible] ὑπὸ χρόνε, εἴτε καὶ παρ' ἔλειψιν προσοχῆς τε, καὶ τῆς ἀπαιτεμένης ἐπαναπολησεως, υπερβυεισας το πλεον, ἔπειτα απιτομως ἐπικρίνειν ἐπιχειρέμεν τα πραγματα. Δεινὴ δὲ καὶ ἡ τυχεσα ὁμοιότης συναρπάσαι τον ὀλιγωρως ἔτω ταῖς ὑπὸ τῆς Φυσεως δοθείσαις δυνάμεσι καταχρωμενον.

§. ιε. Καὶ τὸ τῆς Μνήμης δὲ (Φαντασίας τινος καὶ αυτῆς ὄσης (2), ἐὰ τυχοι ἄτενον ον, καὶ ηκιστα σίγον, μέγατι προσίσαται καὶ αυτο εἰς τίω τε ἀληθῆς θηραν ἐμπόδιον. Οὐδεν γαρ υγιες ἐσὶ διαλογίσασθαι μνήμης ἄπεσης. Ου γαρ, εἰμὴ ἐξ ὧν ἐναποκειμενες ἤδη τῇ ψυχῇ Φερομεν λόγων, περὶ ἑκασα κρίνειν πεφυκαμεν. Καὶ ἐκ τῶν τεθεντων δὲ εἰσβαλλομεν ἀείποτε τα τετοις συμβαίνοντα. Ὡς ἐγε, τῆς μνήμης κατέχε μὴ ὄσης, υπεξερύη ἐκεῖνα φθάσαντα, ἤτοι ἀχανεις μενεμεν, σιωρᾶν μὴ ἐχοντες το ἑπομενον (οπερ ἐπὶ των Συλλογισικῶν ἐφόδων, διεξοδικωτέρων μάλισα ὄσων, συμβαίνειν εἰκός)· ἢ, (ὅπερ ὀδὲν ἐλαττον εἰς απαιδευσίαν), εἰσβαλλειν εικῇ ἐπειγομενοι, ανεπισημονως γὲν χωρήσομεν, καὶ μὴ εἰς απάτίω παρενεχθῶμεν. Τόγε μὶὼ τῆς απάτης πρόχειρον τοῖς αμνήμοσι· Διατετο γαρ καὶ γεγηρακότες εἰσὶν

(1) „Τὸν δὲ Φαντασίαν τυπωσιν ἐν ψυχῇ, τὸ ονόματος οἰκείως μετενηνεγμένε, απο των τυπων ἐν τῷ κηρῳ υπο τῶ δακτυλίε γινομένων.... „Οὐ γαρ δεκτέον τὴν τύπωσιν, οἱονει „τύπον σΦραγισῆρος. Ἐπεὶ κινδεκτον „ἐσι πολλες τυπως κατα το αυτο, πε„ρὶ τὸ αυτὸ γίνεθαι. Απίρτ. ας βίον Ζήνωνος.

(2) Τὴν γὰρ κατοχὴν τῶν Φαντασμάτων, μνήμην Ἀριστοτέλης ἔΦησεν ονομαζεθαι, τὴν δ' ἀναπόλησιν τετων ἀνάμνησιν. (Ἐν τῷ περὶ Μνήμ. καὶ Αναμν.). Ἐξ ἧ καὶ Ἰάμβλιχος κατοχὴν Φαντάσματος ἀπέδωκεν. Βιβλ. περὶ ψυχ.

δαπάτητοι, ὅτι καὶ ἐπιλήσμονες γίνονται (1), καὶ δύπαραλόγιστοι. Ἡδὲ τῆς μνήμης ἀπουσία διττή. Ἤτοι γὰρ τὸ ποτὲ κατατεθὲν, ἄρδην ἐξέλειπται, ὡς εἰ μηδὲ τὶν ἀρχὴν ὅλως προείληπτο, τῆς ψυχῆς ἀδοπωσὲν συμβαλεῖν δυναμένης, ἀλλὰ καὶ παρισάμενον ἤδη νεαχμὸν ἔχειν δοκούσης· ἢ γὰν ὑπέρχεται μὲν ἐναποκεῖσθαί τι τῶν νῦν τοῖον, ἢ τοῖον, ὃκ ἐν ἑτοίμῳ δὲ παρεῖναι ἀνακληθέν· ὅτε καὶ τῆς ἀκμῆς τὸ καιρὸς παρελθόσης, περιττὸν πως ἔσαι τὸ ἐπελθὸν, ὡς μὴ ἐν δέοντι παρασαν, ἡνίκα δηλαδὴ καὶ πρεσγιαίτατον ἦν παρόντι προχρήσασθαι. Καὶ ἐοικε μὲν ἐκεῖνο χεῖρον, τὸ πρῶτον· Ἔσι δὲ ὅδω ἀνεκτότερον ἐν ταῖς χρείαις τὸ πρῶτα τὸ δεύτερον. Προσίσαται δὲ εἰς πορισμὸν ἐπιστήμης ἑξίσα ἑκάτερον, ἦν μνήμης μὲν ἄνδ λαβεῖν ἔχ οἷόντε, λήθης δ' ὑπεισιούσης ἀποβαλεῖν ἐπάναγκες. (2). Τοῦτο γαρτοι καὶ ἡ ποίησις τὴν Μνημοσυνίλιν τῶν Μουσῶν μητέρα (3) ἐσημανεν ἐξυμνήσασα. Ἦν μὲν ἐν κατ' ἐφεσιν τῆς ψυχῆς ἐκπίπτειν μηδὲν, ὧν ποτὲ τῇ γνώσει προειλήφειν, ἔχειν δὲ αὐτίκα ἐκ τε ῥᾴδε, ὅ ἂν ἐθέλοι τῶν προειλημμένων ἀνακαλεῖν. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο δαιμονίας ἂν εἴη τινος, καὶ ὃ κατὰ τὸν ἐν τῷ βίῳ ἄνθρωπον, Φύσεως, τυχὸν δὲ ὅδε πάντητε καὶ πάντως λυσιτελὲς, ἐπιμελεῖσθαι δὴ λοιπὸν τῆς μνήμης ὡς οἷόντε δι' ἀσκήσεως, τῷ Πυθαγορικῷ παραγγέλματι πειθομένους (4), τὰ, τε πλεῖστα τῶν ἐναποτεθησαυρισμένων τῇ ψυχῇ ἀναδαζειν νεαρὰ συδιασῴζειν καὶ πρόσφατα, παντοίως ἀνακινοῦντας, καὶ λέγοντας συχνὰ, καὶ γράφοντας, καὶ καθ' ἑαυτὸς ἀναπολοῦντας,

(1) Ἐνθεντοι καὶ Πλατωνικὰ ἀγδοήκοντα ἐτῶν ἤδη γενόμενοι, καθ' ὃ „τῆς ἡλικίας ἀπολελοίπκε τὰ τῆς μνή„μης αὐτὸν, ἐπιθέμενος Ἀριστοτέλης, „καὶ ἐπιβαλεύων, καὶ φιλοτίμως πά„νυ τὰς ἐρωτήσας ποιαμενος, καὶ „παντοίως ἐνοχλῶν, παρεχωρησαν „ποιήσκε τὰ Περικάτα, καὶ ἐν τῷ „κηπῳ τῷ ἑαυτὲ ἰδίᾳ φιλοσοφεῖν. Αἰλιαν. περὶ ποικίλ. Ἱστρ. Βιβ. Γ'. Κεφ. ιθ'.

(2) Διὸ Πλατων Ἐξοδον ἐπιστήμης τὴν λήθην ἔφασκεν εἶναι. (Ἐν Συμπ.) Ἀριστοτέλης δὲ Ἐπιστήμης φθορὰν λήθην, καὶ ἀπάτην. (ἐν τῷ περὶ Μακροβ. καὶ Βραχυβ.). Καὶ Σοφοκλῆς ἐν Συνδείπν. „Λάθαν Πιερίδων συγ„γῶν, ἐκάλεσεν.

(3) „Αὕτη γὰρ ὥσπερ τῆς παιδείας „ἐσί ταμεῖον, καὶ διὰ τοῦτο Μητέρα „τῶν Μουσῶν ἐμυθολόγησαν εἶναι τὴν „Μνημοσύνην. Πλατ. περὶ παιδ. Λογωγ.

(4) Ὁ Πυθαγόρειοι ἄρχεν τὸ μνή„μην ἀσκεῖν, τοῦτο πρὸς Ἐπιστήμην καὶ „Φρόνησιν, ἔτι δὲ τῶν πάντων ἐμπει„ρίαν, τὸ δύνασθαι πολλὰ μνημονεύειν. Διόδωρ. Σικιλ. Σελ. 243.

καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπικοινωνοῦντας (1). Εἶτι ἐν καὶ ἀπὸ φαρμάκων (ἤτισι δοκεῖ) ἐλπίζειν ἐστὶ τῆς μνήμης ἐπιβοήθημα, ὡς ἄρα ἐκ τῆς τοῦ κέαρος ἐκείνου (2) ἐξηρτημένης συστάσεως τε καὶ κράσεως, καὶ ταῖς τοῦ ὑποκειμένου μεταβολαῖς ἑφεπομένης καὶ ἀλλοιώσεσιν (3), αὐτὸς μὲν οὐκ ἔχω εἰδέναι· ἀλλ' ἐγ ὧσα τοῦτο κἀξεπείσαμαι καλῶς, καὶ πεπείραμαι πάλαι, ὡς ἔστι τις ὕσα, καὶ ἡ μνήμη τυγχάνει, τὸ πολὺ μέρος ἐπίκτητος· καὶ εἰ ταῖς κατ' αὐτὴν μελέταις καὶ γυμνασίαις ἐπιμελῶς προάγοιτο, ὥσπερ αἱ λοιπαὶ τῶν ἕξεων, τελειοῦσθαι καὶ αὐτὴ φύσιν ἔχει, καὶ σεβασμιωτέρα καθίστασθαι.

§. 15. Μνήμης ἐπιβοηθήματα, παρὰ τὰς κατ' αὐτὴν ἐνασκήσεις. ἐκ πολυσιτελὴ ἄντις εὑρεῖ τὰ ἑξῆς τρία. Α'. τὸ ἐκ τῆς τάξεως. Δυσμνημόνευτα γὰρ ὡς ἐπίπαν τὰ ἀσυνάρτητα· Ἀσυνάρτητα δὲ, τὰ ἄτακτα· τῶν δὲ συνεζευγμένων ἀλλήλοις ἐκτὸς σχέσεως, ῥᾴδιον τὸ ἐνελόντι, καὶ τὰ λοιπὰ ἔχειν, οἷον αὐτομάτως συμπαρακολουθοῦντα, καὶ συνεκθέοντα. (4). Β'. δὲ τὸ ἐκ τῆς συμπερλήψεως. Πέφυκε γὰρ ἡ ψυχὴ ὧν ἅμα συμπροειλῆφθαι τύχοι τὰς ἐννοίας, ἢ τίνῳ θατέρᾳ θάτερα μετὰ τίνος τοῦ ἑτέρου, τούτων κατατίνα οἷον συνεμφάσιν, ἐπειδὰν θατέρου νοήσῃ, καὶ θατέρᾳ ἀναμιμνήσκεσθαι. Διὸ καὶ σωθέειν πως εἰώθασι τοῖς προχείρως τε καὶ ὀπτέως γοωμένοις, ὧν ἂν βάλοιντο μνημονεύειν. Γίνεται γὰρ οἷον κίνησις μετὰ κίνησιν, καὶ παρομαρτεῖν εἰκὸς καὶ νοήματι τὸ νόημα τῷ νοήματι (5). Γ'. τὸ ἐκ τῆς παρασημειώσεως. Συντελεσθῆναι γὰρ πολλάκις ἡ ἐπὶ τὸν γεγραμμένον λόγον καταφυγή,

(1) „Ὁ δὲ οὐχ ὅπως εἰς μνήμην συντελεῖ, ἀλλὰ καὶ μεγίστην ἐκφέρει „πρόοδον εἰς αὐξησίν τε καὶ τελειότητα „πάσης γνώσεως. Τὰ γὰρ ψυχικὰ „ἀγαθὰ ἐπιστήμη, καὶ ἀρετὴ, καὶ εὕρεσις τοῖς μετέχουσι παρόντα, τὰ ἐν „ἑτέρῳ μετέχοντος καὶ μάθησιν ἐν τῷ ἑ„τέρῳ, ἄλλα καὶ αὔξεται. Συνεγείρε„ται γὰρ, καὶ συνεκπυρσεύεται ταῦτα „ἐν ταῖς τῶν μετεχόντων ψυχαῖς, καὶ μεταδιδόμενα πολλαπλασιάζεται. „Καὶ ὥσπερ ἀπὸ πυρείων παμπληθῶν „μένων, οὐ σβέννυται τὸ τῆς ἀληθείας „καὶ εὐζωΐας φῶς. Σιμπλίκ. εἰς τὸ „Ἐπικτ. Ἐγχειρ. Κεφ. λζ'.

(2) Περὶ ἐ Πλατ. ἐν Θεαιτ.

(3) Λέγει αὐτὸ πάντων εἰς δεῖγμα, ἢ ἀπὸ νοήματος τῷ Ῥήτορι Ἑρμογένει ἐνσκήψασα τῶν λόγων παντελὴς λήθη. Ὁρα Σαΐδ. ἐν Λεξ.

(4) „Καὶ ἔστιν εὐμνημόνευτα, ὅσα „τάξιν τινὰ ἔχει· ὥσπερ τὰ μαθήμα„τα. Τὰ δὲ φαῦλος, καὶ χαλεπά. Ἀριστ. περὶ Μνήμ. καὶ Ἀνάμν. Κεφ. β'.

(5) „Συνβαίνοντι καὶ ἀναμνήσεις, „ἐπειδὴ πέφυκεν ἡ κίνησις καὶ γίνεσθαι „μετὰ τὴν δε. Εἰ μὲν ἐξ ἀνάγκης, „δῆλον ὡς ὅταν ἐκείνη κινηθῇ, τήνδε κινη-

ὑπεκλειπούσης τῆς μνήμης· διο καὶ λόγων μνημεῖα τὰ γράμματα εἵρηται (1). Ἐπεὶ καὶ παντα ἄλλως ἐκμανθάνειν πειρᾶσθαι, σφόδρα ἐπίπονον· ἐκμαθόντας δὲ τῇ δυναμει λίαν ἐπιβαρῆσαι τὸ μνημονικὸν, ὅτι πάντητε καὶ διὰ παντὸς ἔχει, σφαλερόν. (2). Ποιεῖσθαι δὲ δει τὰς παρασημειώσεις, εἰς κεφάλαια αττα, ἢ γενη ἀναγομενας (3), οιον ὅπου καὶ περὶ τῆς κατ' οἶκον συσκευῆς ὁ Ξενοφῶν παρηνει (4), ἵνα δὴ πρόχειράτε ἐνγε τῷ δέοντι ἦτε, καὶ ἀνάλεκτα. Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Μνήμης τοσαυτα.

§. ιζ'. Γινεται δὲ καὶ ὁ Νῆς αὐτὸς τῇ ἐν Ἐπιστήμαις ἐπιδόσει πρόσκομμα, ἐπειδὰν μὴ ὀθνείτως, μηδ' ἢ πρόσηκεν αὐτῷ περιεσκεμμένως χωρῇ, ἀναγωγὸς δὲ, καὶ εἰκῇ, καὶ τῷ κατ' αὐτὸν ὀρθῷ λογῳ ἥκιστα παρακολεθῶν. Ἐν ᾧ καὶ θαυμασειεν ἄντις ἂν ἀπεικότως, ὅτι ταῖς ὑφειμέναις τῶν δωνάμεων ἐφορᾶν ὁ Νῆς οἷον καὶ ἐπαγρυπνειν προτεταγμένος, ἵνα μὴ ὁή ἐξιωίως ἐκείναι φέρωνται, καὶ πλημμελῶς, ἔπειτα καὶ αὐτος παρεκνδῶν φαίνεται συχνα τῇ ὀθνῇ ἰένναι, καὶ πρὸς ἀτόπους κρίσεις ἐκκυλιόμενος. Ὅτι δὲ Νῶν ἐπὶ τὸ παροντος ἐχὶ τὸν ἀκραιφνῆ, καὶ ἐνεργείᾳ εἰρημενον λεγω, καὶ τῶν κοινῶν καλεμένων ἐννοιῶν ἀντιληπτικὸν, αὐτίκα δὲ τῆς ψυχης τὴν δωναμιν, καθ' ἣν καὶ λογικοὶ ἐλάχομεν ἐνομάζεσθαι, μὴ ἄρα καὶ περιττος δέξαιμι, δεύτερον ἤδη τοῦτο παρασημειῶν; (§. η'.). Ἀλλ' ἃ μὲν ἡ λογικὴ αὐτὴ δύναμις,

„κινηθήσεται. Εἰ δὲ μὴ ἐξ ἀνάγκης, „ἀλλ' ἐκ τοῦ, δῆλον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κι„νηθήσεται. Αὐτ. αὐτ.

(1) Διο καὶ παῤ Εὐριπίδῃ ἐν Παλαμ. ὁ τὰ Γράμματα εὑρὼν περικυτίζεται

„Τὰ τῆς γε λήθης φάρμακ' ἐξεῦρες μόνος,
„Ἄφωνα καὶ Φωνέντα συλλαβὼν τιθεὶς,
„Ἐξεῦρας ἀναβάσεισι Γράμματ' εἰσένεγκ.

Καὶ παῤ Αἰσχύλῳ ἐν Προμηθ.

„Καμὸν ἀριθμὸν ἔξοχον σοφισμάτων,
„Ἐξηῦρεν αὐτοῖς, Γραμμάτων τε συνδέσεις,
„Μνήμην ἁπάντων Μουσομητίδ' Ἐργάνην.

(2) Πλάτων δὲ μεγίστην φυλακὴν εἶναι γράφων τὸ μὴ γράφειν, καὶ ἐκμανθάνειν (Ἐπιστολ. πρὸς Διονυσ.) αὐτὸς ὑφ' ἑαυτὰ γεγονὼς ἤδη ἐλήλεγκται. (Ὅρα τὸ ἐν αὐτῷ ἡμῖν ἀγωτέρω Σημειωθὲν ἐκ τῶν Αἰλιαν.).

(3) „Τὰς δὲ διχῇ φάσεις ποιεῖσθαι „ἐπὶ ἑκάτερα γένη ὑποτιθέντας χωρὶς. „ . . . . πειρασώμεθα δὲ καὶ τὰς ἐ„κάστων δόξας. Ἀριστ. Τοπ. Α. Κ. ιδ'.

(4) „Ὅτι καὶ ἕκαστα κεῖσθαι, ὅ„πως εἰδῆς, ὅπου δεῖ τιθέναι, καὶ „ὁπόθεν λαμβάνειν. Ἔστι δὲ αὐτῶν ἃ„πάντων ἀτ' εὐχερῶς, ὅτε καλὸν ἀνθρώ„πους, ὡς ἡ τάξις. Ἀπομνημ. Βιβ. Ε.

γαμις, κατὰ τὰς ἐννοίας διαπταίει πολλάκις, μὴ κατὰ τὰς ἐκ φύσεως αὐτῇ ἐνεσπαρμένας ἐρωτήσεις καὶ λόγῳ ἐσχὺν παιδαγωγηθεῖσα, ἅπασα ἡ ἐφεξῆς, ὡς ἔφηται (Προδιελ. §. β'. καὶ γ'.) πραγματεία δηλώσει· Ἵνα δὲ ἐλαχιστεύσωμεν τὸ ἐντεῦθεν τῆς ψυχῆς ἀναφανὲν ἐλισθηρὸν εἰς ἀπάτην καὶ ὑπερίτρεπτον, βραχέα τινὰ εἰς δεῖγμα παραθησόμεθα ἴσως οὐκ ἄσκοπον.

§. ιη. Αὐτίκα μὲν γὰρ καὶ καθ' ἑαυτὸν, ὅπως τῇ ψυχῇ διολισθαίνειν συμβαίνει, καὶ καταφέρεσθαι εἰς ἀπάτην, ἐπισκοπῶμεν, τοῦτο πρῶτον αὐτῆς σφαλερώτατον ἁπάντων, τὸ ἀπὸ τῶν κατ' ἐπίνοιαν παρισαμένων, ἐπ' αὐτὰ τὰ ὄντα μεταπηδᾶν ὡς ἐχρῆν, καὶ ταύτῃ κρίνειν τὰ πράγματα ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν, οἷοις περ ἂν αὐτὴ ψιλοῖς ἀτεχνῶς καὶ νοθοις τοῖς λογισμοῖς, ἐπιβάλλοι. Ἡ ἐκ ἐντεῦθεν αἱ σωματικαὶ μὲν, ἀσωματοι δὲ μονάδες, αἱ ὑπότινων ἐν τοῖς Νεωτέροις (1) πλαττόμεναι; Καὶ αἱ ἐν τοῖς πολλοῖς, κατάτινας τῶν προτέρων, Καθόλε φύσεις (2). Καὶ αἱ πρὸ τῶν πολλῶν, ἐν αὐταῖς ταῖς ἰδέαις αὐθυφιστάμεναι (3); Ἥτε διανοίζουσα ἀειδήστε καὶ ἀσχημάτιστος ὕλη, (4) καὶ τἄλλα, ὧν ἡ Φιλοσοφία πλέως ἐγένετο τερατίσματα; Σκοπεῖν ἐν ἀκριβῶς, ὅτι τὰ κατὰ τὰς τοιάσδε ἰδεοπλασίας, ὅτω φαῖναι, ἐπινοούμενα, ἐξηρτημένα πως τῆς πραγματώδες τῶν ὄντων φύσεως τε καὶ κατασκευῆς, κἂν ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων τὰς τῆς ἐπινοίας ἀφορμὰς ἐσχηκότα. Οὐ γὰρ ὡς ἔστιν, ὅτωτοι καὶ τῇ ἐπινοίᾳ παρίσαται· τρόπῳ δὲ μακρῷ διαφέροντι, καὶ ὡς ὅτ ἔστιν, ὅτ' ἂν εἴη ποτε. Τίς γὰρ ἂν

(1) Τὰς περὶ τὸν Γερμανὸν Λεϊβνιτιον ὁ λόγος αἰνίττεται.

(2) Ταύτας κατὰ τὰς ἀμφὶ τὸν Σκότον, καὶ ὁ ἡμέτερος ἀοῆγε Κορυδαλεύς.

(3) Τοῖς τοῦτον ἔσησαν τινὲς Πλατωνικῶν δηθεν ἑλομενοι. Καίτοι ἄλλως καὶ Παρμενίδης, καὶ Πλάτων, καὶ εἰ μὴ αὐθυφεστῶσας ἔξω τὰ Δημιεργὰ Νᾶς τὰς ἰδέας ἐτίθεντο ὡς ἁπάντων τῶν ὄντων παραδείγματα, ἀλλ' ὅτως ἐοίκασιν αὐτὰς περιγράφειν, ὡς τοῖς μὲν ἄλλοις δόξας ὑπειληφέναι αὐτὰς· τὰς δὲ, ὡς τὸ ἔτω τελέχισιν ὑπολαμβάνοντα ἐναγωγὰν· Ταύτῃσι καὶ τὰ ἐκ τῆς κυαθότητος, καὶ τραπεζότητος ὑπὸ τε Κυνικῶν Διογένους (παρὰ Λαέρτ. Βιβλ. ϛ'. §. 53.) ὑπέσησαν σκώμματα. (Ὅρα Κλεμικὰ Κριτικ. Μέρ. Β'. Κεφ. Ε'. Καὶ Λογ. Μέρ. Α'. Κεφ. Ζ'. §. 10.

(4) Ἣν ὁ Πλάτων ἔοικεν εἰσαγωγὰν αἰωνίων μὲν τῇ ὑπάρξει, ἐν χρόνῳ δὲ ὑπὸ τὰ Δημιουργὰ εἰδοποιηθῆσαν ὑποτιθέμενος.

γένοιτο ἐπιστήμη φέρε, τὶς ὁ ἄν ἄλλη ἕξις, τὶς δὲ διναμις, τι δ' ἁπλως ὁποιονων των συμβεβηκοτων, η φυσις ἁπλως καθολε, καθ' ἑαυτὶὺ η νοεῖται, ἀφῃρημένως τε καὶ ἀορίστως, χωρὶς ὑποκειμενε ωπερ ἄν ἐφεδράζοιτο, καὶ των περὶ αὐτὶω, ὑφ' ων ἄν διορίζοιτο; Καὶ μὶω η ψυχὴ ἀπο των ν οιστε, κ περὶ ἅ, καὶ σιω οἷς φυσει τα τοιαυτα ἐστὶ, νοερως αυτα ἀποματτεται. Καὶ ἐπὶ τοσὅτον ἐχει μὲν εὖ. Τὸ γὰρ δὶ ολοχερεσέρων ννοιων, γυμνὰ, ὅτως εἰπεῖν, κ των κατιχνδόντων αυτὰ συμβεβηκότωντε καὶ τροπων ἀπηλαγμενα καθ' ἑαυτα ἀναπολεῖν τα ὄντα, ε Φαυλὶω παρέχεται τὶὺ εις τὰς κατ' ἐπιστημὶυ θεωρίας συντέλειαν· τὶ δὲ το ντεῦθεν; μηποτε παρ αυτο καὶ υφίστησιν αυτὰ ὁ κατ επίνοιαν λόγος, καὶ το εἶναι ταὐτη, ωσπερ δὴ καὶ τὸ νοεῖσθαι, τετοις χαρίζεται; ἀλλ' ἔπει ἄν εἶναι ἁδαμως, ἄχρις ἂν τοῖς ὑγιως Φρονὅσιν εἶναι ἐλοιτο ἐναρίθμιος.

§. ιθ'. Το δὲ καὶ ἀπὸ των κατὰ μέρος ἐπὶ τὸ Καθόλε σΦριγῶσαν οἷον καὶ ἀκλασταίνεσαν ἅττειν τὰ πολλὰ τὶὼ διάνοιαν, τίνων ἂν ἄν γένοιτο ὑπολήψεων ψδῶν, καὶ δοξασιῶν ἀλόγωντε καὶ ἀτοπωτάτων πρόξενον; Ἅλλα γὰρ ἰδοις ἄν ἐπισησας, ἂν ἐπὶ των ΦιλοσοΦικων θεωρημάτων μόνων, τετὶ ενίοτε συμβαῖνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ των κατ ἦθος, καὶ τὸν βίον γινομενων κρίσεων, συναρπαγῆς καὶ ἀπάτης, ἂν ἀν ἐχοιτις εἰπεῖν οσης, Φορωτατον αἴτιον. Πράττωντις ησχησε; λέγωντις εσΦάλη; η ἐπιχειρησας ... σιωετέλεσε; τναντίον δὲ, κατωρθωσέτι διαπραξάμενος ἕτερος; Δσκοπησας ετυχε; προεἰπων ηληθΔσεν; Ἐντεῦθεν ἤδη, ο μὲν ἐΦ ο,τι ἄν ἐπιβάλοι τὲ λοιπὲ Δσοχωτατος κρίνεται· ὁ δὲ ἀνδρων ἁπάντων ἐσὶ κακοδαιμονέσατος, καὶ προς ὅδον ἐπιτηδειος. Το γὰρ ἐν μέρεσπε κυρωθεν, εις τὶω αυτὶω καὶ περὶ των λοιπων ἁπάντων ψΦον τὲς Δηθεσέρες σωπερασεν. Ἢ ὀχ ὅτως ημῖν οἱ πλανητες μικρὲ δεῖν εἰκαμενοι, στι καὶ Γῆ; εω τ ἄλλα. Τετοις ἀδελΦὰ δοκὅσιν ἐξαπατᾶσθαι, καὶ οἱ απο τὲ διναμει ἐπὶ τὸ ἐνεργεία μεταλλόμενοι πάνυ κεΦως. οἷον εστις, ἐπεὶ δυνατὸς παρὰ τὸν υΦεσατα καὶ κοσμος ετερος, ντεῦθεν εἰσβάλλοι, ὅτι καὶ υΦίστηκεν ἤδη (1), ως ἄν μη δη-

λο-

(1) Αναξιμανδρος, Λεύκιππος, ... απείρες κατα τάτον ὑπίθετο Κοσ-Δημόκριτος ... ἄλλοι, μυρίας, οἱ δὲ ... μας ἄλλες.

λενότι, κατὰ τὸ γενναῖον ἐκεῖνο τὸ Μητροδώρε (1), ἐν με-
„γάλω πεδίω, ἕνα μόνον ἄσταχυ γενηθῆναι φαίημεν. Τὰ
γὰρ τοιαῦτα ὕτως ἐξαμαρτάνειν, καὶ τῷ τυχόντι αἰσχρὸν ὄν,
Ἀνδράσι τοῖς Φιλοσοφεῖν ἐπαγγελλομένοις, τῷ παντὶ ἂν εἴη
αἰσχρότατον. Καίτοι ἐδ' αὐτῶν χρεία τῶν λογικῶν μεθόδων,
καὶ τὸ κατὰ φύσιν λόγε εἰς παραφυλακὴν τῆς δε τῆς ἀλο-
γισίας ἑκάστω προσεπαρκοῦντος ὥστε εἰδέναι, μήτ' ἐκτὸς τῶν
ἐπὶ μέρες ἐπὶ τὸ ἁπλῶς καθόλε μεταπηδᾶν, μήτ' ἐκ τε
μὴ ἀδυνάτως ἂν ἔχοντος, ἐπὶ τὸ ἐνεργείᾳ ὕτως ἔχειν, καὶ
πραγματικῶς παραφέρεσθαι.

§. κ'. Ἐκ γειτόνων δὲ τῆδε τῇ παρατροπῇ ἐσί, καὶ ἡ
ἀπὸ τῶν ὑποθέσεων ἐπὶ τας θέσεις παράβολος τε καὶ ἀπο-
νενοημένη μετάβασις. Ἀνασκοπήσαντες γὰρ εἴσι ποτε τῶν
Φιλοσοφεῖν ἐπαγγελλομένων περίτινων, ὡς ὕτως φέρε, ἢ ὕ-
τως τόγε αὐτοῖς δοκεῖν, εὖ ἂν ἔχοιεν αὐτὰ, ἤτοι ὑσίας, ἢ
τάξεως, ἢ γενέσεως, καὶ τὸ παρασὰν σφίσι νοερῶς οἷον φά-
ναι ἀποχειδιάσαντες, καὶ ἀρχιτεκτονήσαντες, τὸ μὲν πρῶ-
τον, ἢ δοκεῖ, ἐνηδεῖσθαι ἐκτόπως καὶ ἐπιγάννυσθαι τῷ σκέμ-
ματι ἤρξαντο, τέκω ἐπιεικῶς τινὶ πιθηκείω ἐνατενίζοντες ὡς
ἀγάλματι· Εἶτα προϊόντες χρόνοτε καὶ συνεθισμῷ τὸ αὐτοῖς
ἀνατυπωθὲν, ὡς ἤδη καὶ τοιῦδε ὂν ἐν τῇ Φύσει, ἐνεχερνίσαντο· Καὶ
τῆς ὑπολήψεως ρωννυμένης τῇ φιλαυτίᾳ, πείθεσθαί-
τε αὐτοὶ προηχθησαν, καὶ πείθειν ἠγωνίσαντο καὶ τὰς ἄλ-
λας, ἐκ παντὸς τρόπε τῷ κατασκάλλω τῇ δόξῃ συναρτύσαι
συνδέσαντες. Καντεῦθεν πάλιν ἡμῖν ἡ τῶν Κόσμων πλη-
θὺς, ὡς ἐπὶ σκηνῆς προῆλθε, καὶ οἱ κατὰ τὴν Σελήνην,
καὶ τὰς λοιπὰς τῶν πλανωμένων ἀστέρων κατοικισμοὶ, καὶ
Κόσμος ἕτερος παρὰ τὸν ἕνυλον τοῦτον, τῶν λογικῶν ψυχῶν,
πρὶν ἢ τὰς συνταῦθα περιόδες κατακριθῆναι νοερὸν ἐνδιαίτη-
μα. (2). Καὶ τὰ τελευταῖα δὴ ταῦτα, καὶ πρῶτα τοῖς ἀ-
τοπήμασι, τὸ ἐκ τῶν Κυβωι συμπληρέμενον χάος, καὶ τὸ
δινῆι περισρομβέμενον θαυμασίαν· Καὶ τὸ τριττὸν τῆς ὕλης,

(1) Πλατ. Πλουταρχ. ἐν τοῖς περὶ Ἀρεσκό. Βιβ. Α'. Κεφ. ἑ.

(2) Ὁ Πυθαγόρας Νοερὸν τινα πλάσσμενος φέρεται Κόσμον τοιοῦτον, ᾧ ἕ κ διαμαρτόσαι ἐν αὐτῷ ψυχαὶ, ἐπὶ τὸν καθ' ἡμᾶς ἕνυλον τοῦτον καὶ σωματικὸν ἔξορον πέμπονται, ἔνθα περιόδας βίων τινὰς ἐξανύσασι, ἐπὶ τέλει τῶν αὐταις ἡμαρτημένων, κἀκ σώματος εἰς σῶμα μεταγγιζόμεναι.

ἐξ οὗ τὸ πᾶν σύνταγμα παραδόξως κοσμοποιεῖται (1). Ἅπερ ὡς ὑποθέσεις μὲν προκεχείρισο τιὶ ἀρχιὶ, ὡς δὲ θέσεις ἔπειτα, καὶ δόγματα ἀπανταχόθεν τὸ ἀραρὸς ἐχοντα ὑπὸ πολλῶν διεπρεσβεύθη. Ἐπιμνησέον δὲ εἰς ἐκφυγὶν τῆς τοιαύτης ἀπάτης, ὅτι δύναται τὸ πλεῖσον ἂν εἴη, ἅττα Νῶτε συμβάλλειν τι, καὶ φαντασία κατενδάλλεσθαι, εἰ μήτις ἄλλοθεν αὐτοῖς ἀντιπεριπίπτοι λόγος· ἔκειν δὲ καὶ ὑφεσῶτα ἀὐθένδε κριθήσεται. Οὐ γὰρ ἂν ἐξίκνιντο ποτὲ ὑφεσῶς ἀναδεῖξαι μηδὲ, κἂν μυρίαι παρῶσιν εἰς ταυτὸ συνελθοῦσαι ἐπίνοιαι. Καθάπερ ἐν φρεδαῖς ἐπινοίαις ἀνατυπεμνεμὲ Τραγέλαφον φέρε, ἢ Ἱπποκένταυρον, ἢδη ἐκ τὲ παρ ἐμοὶ Φαντάσματος, τοῖς πλαττομένοις προσγίγνεται εἰς τὸ εἶναι· ἔτωσι ἢδη ὧν οἱ πλασεργοὶ ἔτοι Φιλόσοφοι (ἔτωσὶ γὰρ αὐτὲς ὀνομάζειν δίκαιον) ἐπινοῆσιν ἀποδεξομεθα, εἰμὴ πρῶτον τὸ πραγματιῶδες τύτοις ποθὲν περιὸν ἐν λόγῳ, ἢ πείρας σαφῶς ἡμᾶς ἐκδιδάξειαν. Καὶ γὰρ ἐ δέον τὲς Φιλοσοφεῖν ἡρημένες ὀρθῶς, ταῖς ἑαυτῶν ἐπινοίαις συναναπλάττειν τὰ πράγματα, τὰς δ' ἐπινοίας μᾶλλον πειρᾶσθαι συμφώνες παρέχειν τοῖς πράγμασι (2). Δεῖ γὰρ, ... „πρὸς τοῦτο

„Πέτρον τίθεσθαι, μήτι πρὸς πέτρον ῥάθμιζε.

§. κά. Τέως δὲ ἢδὲ τὲτο πρὸς τοῖς εἰρημένοις μικρὸν ἂν εἴη εἰς ἐξαπάτιον ἔχον τὸ εὐδόσιμον τοῖς Φιλεπιστήμοσι, τὸ ἐκ πάνυ ὀλίγων παθῶν, ἃ δῆλα αὐτοῖς κατέστη περίτινος τιὶ θεωρίαν ἐχολακόσιν, ἐπ' ἀκριβὲς ἔπειτα ὄλιον οἴεσθαι τιὶ θεσιαν κατειληφέναι, καὶ αὐτίω, ὃ λέγεται, τὲ πραγματος ἐξῳρηκέναι τιὶ πιτυάν. Γινονται γὰρ ὑπὲρ τὸ δέον θαῤῥαλέοι οἱ ἕτω γινώσκοντες, καὶ περὶ τὰς κρίσεις προχειροι· Διὸ καὶ πρὸς τὸ σφάλεσθαι ὀξεῖς. Σαθρεῖς γὰρ λίαν τοῖς θεμελίοις ὑψηλότινα καὶ μεγάλα κρηπίζειν δοκέντες, τὰ θᾶττον αὐτοῖς ἐρείπια κατακεισόμενα, μετὰ πολλὰ τὲ πε-

νὰ

(1) Ὁ Γάλλος Φιλόσοφος Καρτέσιος, τοιὸν δέτι ὑπέστησε πλάσμα περὶ τῆς παραγωγῆς τῶν ὅλων, ἐφ' ᾧ ἅπασαν τὴν κατ' αὐτὸν ἐφίδρυσε Φυσικὴν πραγματείαν.

(2) „Οἱ μὴ τιθέμενοι τὰ δογ-„ματα πρὸς τοῖς πράγμασι, „τὰ πράγματα πρὸς τὰς ἑαυτῶν ὑποθέ-„σεις, ὁμολογεῖν μὴ πεφυκότα κα-„ταβιβαζόμενοι, πολλῶν ἀπορίων ἐμ-„πεπλήκασι τὴν Φιλοσοφίαν. Πλατ. πῶς ἂν τις αἱθεῖτο ἑαυτὰ προκόπτ. ἀρετῆ.

νε οἰκοδομέντες λανθάνεσι. Μετριάσει ἓν καὶ τέτε ἡμῖν ὁ φιλόσοφος, καὶ περὶ ἑκάσε μεθ' ὑπονοίας αεὶ ποτε ἐπαινεθησομένης φθέγξεται, ὅ,τι ἂν μὴ πεῖρα ἐμμελὴς καὶ ἀναμφίρισος, καὶ λόγος ασφαλὴς καὶ βέβαιος εἰσηγήσαιτο. Τὸ δὲ ὅλον ἑδένες τῆς ὑσίας (εἰ μηπε τυχὸν τῶν ἁπλεςάτων) ἀκριβῶς θιγγάνειν οἰήσεται τῶν δέγε πολλῶν, οἷς ἐκείνη συναπαρτίζεται γνωρισμάτων, ὀλίγ' ἄττα μὲν αὐτὸς εἰδέναι ἐπαγγελεῖται, ὅσα καὶ οἶδε σαφῶς καὶ βεβαίως· τὰ δέτι πλείω ἀγνοεῖν ὁμολογῶν ἐκ ἐπαισχυνθήσεται. Αὕτη γὰρ μάλισα Σοφίας ἀρχήτε, καὶ τελέτη, καὶ μέσον, τὸ μετριώτατα φρονεῖν καὶ ἐπ αὐτῇ τῇ Σοφίᾳ.

§. κβ'. Τρίτη ἀπαιδευσίας καὶ ἀπάτης ἠριθμῆτο πηγὴ τῇ διὰ πολλῶν οἷον ἀνασομώσει πιδάκων δαψιλήτε καὶ λάβρον τὴν ἀλογίαν ἡμῖν ἐπιῤῥέυσα, ἡ ἐκ τῶν παθῶν· Τὰ γάρτοι πάθη ἐπιπροαθεῖ μὲν τῷ λογισικῷ πυκνῶς, ἐπισκοτεῖ δὲ τῷ ἐκείνε φωτὶ, καὶ μονονεχὶ τὸ ὄμμα τὸ νοερὸν ἀποσβέννυσι. Τὸ μὲν γὰρ τὲ διερατικὲ διειδέστε καὶ καθαρὸν ἐπιθολῶντα, τὸ δὲ τὲ κριτικὲ οξύτε καὶ τεθηγμένον ἀπαμβλιῶντα· καὶ μὴ καὶ τὸ προσεκτικὸν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῶν δεόντων ἀφελκόμενα, καὶ ἀπάγοντα, ἐχ ὅπως τοῖς δια φιλοσοφίας εἰς θήραν ἐξιένας τὲ ἀληθῆς ἐπαγγελλομένοις, ἀλλα καὶ τοῖς ἄλλως περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον βελθυομένοις καὶ κρίνεσιν, ἐπ ἐσι φᾶναι ἁσῶν ἀτοπημάτων παραίτια γίγνεται. Ὁ δὲ τῆς ἐμποιεμένης λυμῆς τρόπος διττός· ἤτοι γὰρ ὑδὲ συνοραν οἴοιτε εἶσι τὸ αληθες ἐν λόγοις, καὶ τὸ δεον ἐν ταῖς πραξεσιν, οἷς τὸ νοερὸν ἐμπαθῶς δονεῖται, καὶ ταρασσεται, ἢ ἀλλοῖον σιωρᾶν δοκεῖσι, καὶ τῷ πάθει ὑφ' ᾧ συνεχονται σύμφωνον· κατὰ τὲς δια μὴ καθαρὲ τὲ ὑέλε διοπτεύοντας, καὶ τῶ μέσω τὰ ὁρατὰ διαθρέντας ὁμόχροα.

§. κγ'. Καὶ πρῶτον μὲν (ἴν' ἀκροθιγῶς γᾶν καὶ τέτων ἅψωμεθα) τὲς ἐξ ὀνοίας, ἢ ἐχθὲς κινεμένες χαλεπὸν ὀῦρεῖν ἴσες τε καὶ δικαίες διαιτητὰς, περῖτε ἑαυτῶν, καὶ τὲς ἄλλες, κρίνοντας (1). Δεινὴ γὰρ ἡ ευνοια δεκάσαι τὰς ψηφὲς (2). Λεῖ δὲ τὰ παρα τῶν φιλεμένων ἐν καλῷ τίθεται,

καὶ

(1) „Προσπαθεια μὲν γὰρ κκ ἐξυ- „πῆ. Ἰσίδ. ὁ πηλυσ. Βιβλ. Α. Ἐ-
„σορκῆ, ἀντιπάθεια δ' ὅλως κχ ὁ- πιτ. τί.
(2) Συνές. Ἐπισ. Νικανδρῳ.

καὶ πρὸ τῶν ἄλλων κρίνεται ἀποσεκτα (1), πολὺ δὲ πρότερα ὡς εἰκὸς τὰ παρ' ἑαυτῶν (2), ἄχρι τοῦ καὶ τὰ μὴ καλὰ κάλλιστα, αὐτοῖς καταφαίνεσθαι (3).

„ . . . . . ἡ γὰρ ἐρατή.

„Πολλάκις ὦ Πολίφαμε τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφανται. Τὸ δὲ ἐκ δυσμενείας τοιαύτης πάθος, καὶ τῷ καλῶς δεχαμένῳ συναπεχθάνεσθαι παρασκάζει σὺν αὐτῷ τῷ δεξάσαντι, πάνυ ἀλογως. (4). Συντελεῖ μὲν ἐν τῷ αὐτεύθεν διαβλαβόμενος ἀπάτῃ, τὰ μὲν περὶ τῶν ἰδίων, ἢ βίων, ἢ λόγων, ἢ πράξεων, τοῖς ἄλλοις ἐφιέναι δικάζειν, ὃς ἂν δεξιώτερον ἄλλως κρίνειν ὄντας εἰώθειμεν, καὶ ὅτως ἔχοντας τρόπῳ, ὡς ταγε ἁμαρτανόμενα ἡμῖν εἰλικρινῶς ἀπελέγχειν, μήθ' ἡμᾶς δι' ἄκαιρον αἰδῶ ὑποζελομένους, μήτ' ἐπὶ τῷ ἑαυτῶν συμφέροντι τὰ ἡμέτερα ἐκθωπεύοντας (5). Τὰ δὲ περὶ τῶν ἄλλων, αὐτὸς μὲν πάσῃ μηχανῇ παραιτεῖσθαι τὴν κρίσιν, ἔτι μᾶλλον πρὸς αὐτὸς τυχόμενον πεπονθότες· Καν κρίναι δέῃση, λογισμοῖς ὡς οἷόντε ἀπαθέσι τὴν κατ αὐτῶν προχειρίζεσθαι ψῆφον. Πρὸς δὲ τὸ ἔτως ἀποφαίνεσθαι, ἄριστον ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ἐμφιλοσόφῳ μεσὸν φρονήματος, τὸ τὲ λέγοντος, ἢ πράττοντος ἀφαιρεῖτας πρόσωπον, τὲς γε λόγως, ἢ τὰς πράξεις αὐτὲς ἀφ' ἑαυτῶν ἐξετάζειν· Ἐνίστε δὲ καὶ τῶν

(1) „Πολλὰ γὰρ ψευδῆ καὶ τοιαῦτα „δόγματα λανθάνομεν εὐνοίᾳ καὶ πί„στει τῇ πρὸς τὰς λέγοντας ἐκδεχόμε„νοι. Πλατ. περὶ τῆ ἀκοῆς.

(2) „Τυφλὸν γὰρ τὸ φιλεῖν „περὶ τὸ φιλούμενον· Φιλεῖται δὲ τῶν „ἰδίων ἕκαστος, ὡς δόξα καὶ λόγος „ὑπὸ τῆ τεκόντος. Ἡ γὰρ λεγομένη „τεκνων δικαιοτάτη διανομὴ, πρὸς λό„γως ἐσὶ πάνυ ἀδικωτάτη. Δεῖ γὰρ ἐκεῖ „μὲν τὸ ἴδιον, ἐνταῦθα δὲ „καὶ ἀλλότριον ἢ τὸ βέλτιστον. Ο„θεν ἡ γεννῶν ἴδια, γίνεται φαυλότε„τερος ἑτέρων κριτής. Πλατ. Πλατ. Ζητημ.

(3) Θεόκρ. Εἰδυλ. 5'.

(4) Ἡ γὰρ πρὸς τὸ πρόσωπον ν„ποψία διαβάλλει καὶ τὸ πρᾶγμα καὶ „τὸν λόγον, ὡς φαῦλον ὑπὸ φαυ„λε καὶ λεγόμενον, καὶ ποιττόμε„νον. Πλατ. ἐν τῷ πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημ. ἀκοὰν. „Οὐ γὰρ οἷόν τον λέ„γοντα προκαταγνωστέον ἁμαθῶς καὶ „τῶν λεγομένων, ἀλλα τὰ λεγόμενα „σκοπητέον ἃ τῆς ἀληθειας ἔχεται. „Στρωματ. Βιβλ. 5'.

(5) „Ἐγὼ ἂν ἐ καίτοιγε ἑτέρᾳ, „τάδε παμπόλλην ἔχοντα πεῖραν· ὁ„σοι μὲν τῶν ἀνθρώπων ἐπ' ἀκμοις ἐ„πέζεντο τὴν περὶ αὐτῶν ἀποφασιν, „οἱοῖοι τινές ἐσιν, ὀλιγάτατα ἐθε„λάμην ἁμαρτάνοντας. Ὅσοι δ' ἐκυ„τὰς ὑπειλήφασιν εἶναι ἀξίσας, χω„ρὶς τὲ τὴν κρίσιν ἑτέρους ἐπιτρέψαι „μέγιστα καὶ πλεῖστα τετυχ ἐωσακα „σφαλομένους. Γαλην. περὶ Διαγνώσ. καὶ θεραπ. τῶν ἐν ἑκάστῃ ψυχῇ ἰδί. Πλ.

τῆς ἀντιῤῥοπίας τρόπῳ κεχρῆσθαι. Καὶ τὰ μὲν τῶν φιλτάτων (ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἑαυτῶν) ὡς ἂν ἀπηχθημένων κρίνειν, ὡς δ' εὖνων (ἢ καὶ ἴδια) τὰ τῶν διαφερόντων, τίνι ἐπὶ θάτερα τὰ πάθη ῥοπὴν ἀνθολκαῖς συμμέτροις ἐπὶ τἀναντίον νενεχώκατε καὶ ἐμφρόνως ἀντισπῶντας, καὶ εἰς ἰσότητα ὡς οἷόντε ἐγγὺς προσβιβάζοντας.

§. κδ'. Δεύτερον δὲ καὶ αἱ περὶ τὰ κατ' ἔφεσιν ἐλπίδες, καὶ οἱ περὶ τὰ ἀποτρόπαια φόβοι, ἑτέρατις παθῶν συζυγία, εἰς ἓν ὀρθὰς κρίσεις τὰ πλεῖστα, τοὺς μὴ καλῶς ἐγρηγορότας παρεξάγειν πεφυκόσιν. Αἱ μὲν γὰρ ἐλπίδες, ὡς ῥᾷστα τὰ ἐλπιζόμενα ὑπιχνεύμεναι, καὶ ἐπὶ μᾶλλον ὑπὸ τῷ πόθῳ πτερύμεναι, μονονεχὶ παρόντα ἐνδεικνύμεναι καὶ προχειρότατα, καὶ ὅτι ῥᾳδιώτατα ταῦτα ἦν, καὶ τῶν λίαν χαλεπωτάτων. Ὁ γὰρ βούλεται τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται (1).

„ . . . . . Καὶ γὰρ ἐν ὕπνοις
„Πᾶσα Κύων ἄρτος μαντεύεται. (2).

Ἐκ διαμέτρου δὲ οἱ φόβοι, ἐκπεπληγμένους τε, καὶ ὅσον οὐκ ἐξεσηκότας πολλάκις καὶ τῶν φρενῶν ἀποφαίνουσι τοὺς συνεχομένους, καὶ τὸ τοῦ Παθέως αὐτόχρημα πάσχοντας, ὃς ἐν ὀφθαλμοῖς παρόρων ὑγιέσι, δύο μὲν ἡλίους ὁρᾶν ἐδόκει, δισσὰς δὲ Θήβας. Παραπλησίως δὲ (ἵνα μὴ καὶ περιττὸς δοκοίην ἰδίᾳ ἑκάστῳ πολυπραγμονῶν)· Καὶ αἱ ἐπὶ τοῖς παροῦσιν, ἀγαθοῖς μὲν θυμηδίαι καὶ τέρψεις, κακοῖς δ' ἀνίαι καὶ λῦπαι, ἴσα τοῖς ἐπὶ τοῖς προσδοκωμένοις ἐλπίσι καὶ πτοίαις, εἰς ὃσον μέτριον τὰ πολλὰ, οὐδὲ προσήκον λόγῳ ἢ πράξεως παραφέρουσι τὴν ψυχήν. Πᾶς γὰρ ἐν ἓκ ἀκυμόνι, οὐδὲ γαλήνιαια τῇ κατασάσει τὸ φρονεῖν ἔχων, ἀλόγιστος ἐστὶ τὸ δέοντος, καὶ τῆς ἀληθείας Κριτής. Δεῖ δὲν κατὰ τὰς περὶ ἑκάστῳ κρίσεις προσέχειν μητίνι καὶ τῶν τοιούτων παθῶν ἡ ψυχὴ τυγχάνοι θολοῦσα. Καὶ παντὸς μὲν καθαρεύοντος, εἰ μὴ ἐν ἅπασι, (τοῦτο γὰρ ἴσως τῶν ἀδυνάτων) ἀλλ' ἐν γε τῷ προκειμένῳ περὶ οὗ ἡ σκέψις, τὸ δοκεῖν ἔτως αἱρεῖσθαι καὶ ἀποφαίνεσθαι· Συνεχομένης δέτινι τῶν τοιούτων, χρὴν ὅλως τῆς

(1) „ Ἃ γὰρ ἐπιθυμεῖ ἄνθρ, ταῦτα καὶ πιστεύειν φιλεῖ. Ἡλιοδ. Αἰθιοπικ. Βιβ. η. „ Ἁπαθὲς δὲ χρῆμα ἐπιθυμία προσλαβοῦσα οἴτρον, καὶ τὰ ἐλπιζόμενα ἐγγύτατα μανίᾳ Μάξ. Τύριος Λογ. ϑ'.

(2) Θεόκριτ. Εἰδύλ. ε'.

τῆς ψυχῆς ἐξελόντας τὸ πάθος, ἢ καθάπερ νοῦσα δυσάγωγον, τὸ παρὸν ἀποσοβῆσαν θήραμα, ἀποσήσαντας, περὶ τὸν θηρᾶν αὖτον τὸν αὐτῆς ἐλεύθεριάζειν.

§. κε. Τρίτον παθῶν εἶδος ἄγριον τῷ ὄντι, καὶ θηριῶδες, ἐν πρώτοισι καταλεγέσθω, καὶ θυμοῦ, καὶ μέσον, ὡς ἐξαπάτιον καὶ διαστροφὴν ψυχῆς βιαιότατον, ἢ περὶ τὰς ἀλόγους καὶ κτηνώδεις τῶν νοσῶν ὁρμὰς καὶ πτήσεις. Τοῖς γὰρ εἰς πληρωσίν τε καὶ κίνησιν ἐπιτεθηπέναι μόνοις τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς παρασκεύαζουσα, καὶ γαστρὶ, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὴν δελεύειν καταναγκάζουσα, ὧδε ἀλόγων διαφέροντας ἀπεργάζονται. Ἀλλ' ὅσον μὲν τῷ νωθρίαν ἐμποιεῖ τῷ λογισμῷ καὶ ἀμβλύτητα, τὸ περὶ τὰς τροφὰς πλημμελὲς καὶ ἐκδεδιητημένον, ὧδε νῦν ἄδηλον· ἴσχω γοῦν καὶ ῥᾴδιον αὐτὸ προσλαβόν, καὶ τῷ ἐκ τῆς περὶ τὰ ἀφροδίσια ἀκρασίας, καὶ ἀναβλέψαι ὅλως ἐφίστι πρὸς ὀρθότητα βίου, καὶ δογμάτων ἀληθείας ἀκρίβειαν (1). Αὐτὴ γὰρ τῷ πρὸς τὸ παρὸν ἡδεῖ τῷ ψυχρῷ καταγοητεύσασα, τὸ ἐν αὐτῇ διανοητικὸν φῶς μονονυχὶ ἀποτυφλοῦτε καὶ ἀποσβέννυσι (2). Καὶ, ὧδε ὑγιὲς ἂν ἴδοις φρονεῖν ὅτε δυναμένας, ὅτ', ἢν δυνηθεῖεν, βουλομένας,

. . . „Τῶν, ὅσσε ποτῶ δηλήσατο Κίρκα (3).

Τὸ μὲν ἐν δικαιότατον ἂν εἴη, ἰσχυρὰ φρενὶ χρησαμένας, καὶ ἀτρύτῳ γνώμῃ, καὶ πρὸς μηδὲν τῶν τῆς ἡδονῆς θέλξεσιν ὑπεικούσῃ, ὧδ' ἀρχῆθεν ὅλως τὸ ὁλεθρίῳ ποτῷ ἀπογεύσασθαι.

„Καὶ γὰρ . . . . Χαλεπὸν χερσὶν νοῦσον γεῦσαι (4).

Τῷ δὲ ἐξ ἀτυχίας ἐγκαταπερχθέντι φθάσαντι, πειρατέον ὅσον τάχιστα ἐξεμέσαι σὺν αὐτῷ τῷ δελεάτι, καὶ τὰ ἀγκύριον, ἐμπίοντα ἄδην τὸ ἀπὸ τῶν Μασῶν νάματος.

„Οὐδὲν (γὰρ) ποτὸν ἐρωτα πεφύκει φάρμακον ἄλλο,

„Νικᾶν, ὧδ' ἐγχρίσον ἐμοὶ δοκεῖ, ὧδ' ἐπίπαγον·

Ἢ ταὶ πιερίδες . . . . . (5).

§. κς'.

(1) „Καὶ μὴν οὐκ ἐνδέχεται φιλοπονον εἶναί τινα, μεθυσκόμενον, ἐκπεπλαγμένον, ἢ ἀφροδισίοις προσκείμενον, ἢ [illegible] βδην εἰπεῖν αἰδοίοις, γαστρὶ δελεύοντα. Σωφροσύνης γὰρ φίλος, ὥσπερ γε καὶ ἀληθείας ἑταῖρος, οὗ ἀληθῶς φιλοσοφος ἐξεύρηται. Γαλ. ὅτι Ἀρισ. Ἰατρ. Φιλος.

(2) . . . „το ἐμὲ ἐπισκοτᾶ, Ἅπασι ὡς ἔοικε, τοῖς εὐλογως, Καὶ τοῖς κακῶς ἔχουσι . . . Μένανδρ.

(3) Θεοκρ. Εἰδυλ. Ϛ.

(4) Αὐτ. Εἰδυλ. Ι.

(5) Αὐτ. Εἰδυλ. ΙΑ'.

§. κς'. Τελευταῖον δὲ ἐπὶ τοῖς καταλεχθεῖσι, καὶ τὸ ἐκ φιλαυτίας ἀκαίρετε, καὶ [illegible] τῶν ὁρων τὸ προσηκοντος μενειν μη ανεχομενης, φιλοτιμον εκτοπως και αλαζονικον, εις βάθος οἷον συνοδυομενον τῇ ψυχῇ, πρός τε κτησιν ἐπιστήμης, καὶ τίω ταυτης (εστε καὶ κτήσαιτο) χρῆσιν ὀρθίω, μέγισόν τε καὶ ἰσχυρότατον προσίσαται κωλυμα. Τό, τε ἐντευθεν δεινὸν τοσόντω χεῖρον, οσω ηττον μεν των ἄλλων γίνεται τῷ σωιεχημενῳ καταφωρον, μᾶλλον δὲ ως εικὸς δυσαπόθετον. Καὶ καλως ηπε εχατος των ἄλλων εἰρηται ὁ της φιλοτιμίας χιτων (1). Εἴη μὲν ὃν εις περισμὸν ἐπιστήμης τὸ φιλότιμον κομιδῇ ου ἀσωτελὲς, τάχα δέπε καὶ ονησιφορον, λογισμοῖς δικαίοις οικονεμέμενον. Το γαρ περὶ τα καλὰ των ἐπιτηδευμάτων φιλοτίμως ἐχειν, καὶ ευ δίκλείας λογῳ τίω ἀρετίω τιθέναι, ὲ πόρρωπε τῆ καλῆ ἱδρυτέον, ως σιον ἐπὶ τὰ λογε καὶ παιδης ἄξια υπαλείφειν καὶ διεγειρειν πεφυκος (2). Εἰ δὲ τόδετις μόνον ἑαυτῳ προσησειε τελος, τὸ κενὸν της παρὰ των ἀνθρωπων δόξης ἀποκερδαναι, μηδοτιοῦν περὶ τῆ ἀμεινον ἑαυτῷτε καὶ τοῖς ἄλλοις, πρός τε θεωρίαν τῆ ἀληθῆς, καὶ τίω τῆ ἀγαθῆ πραξιν, εντευθεν εσεθαι βελόμενος, ηπε φρῆθαι μοὶ αυτῳ αι φρεντίδες πασαι, κενὸν δὲ τὸ πολυ των πόνων εσαι, καὶ ἄγονον τα πολλὰ, καὶ ἀτελεσφόρητον. Πρῶτον γαρ ἐκεῖνο πολλοῖς των ἐκ τυφε καὶ κενοδεξίας ἐπὶ τὸν κατὰ θεωρίαν βίον προηγμένων εικὸς συμβαίνειν, τὸ περὶ τὸ προτεθὸν αυτοῖς, ὀξύτερον ἢ δέον καταπαύδοντας, πανίως εις ωραντε καὶ ἀκμίω ἀφικνεῖθαι της εν λόγοις δυνάμεως· [illegible] ἀωρεντινα, καὶ ὁριμω ετι, καὶ ως φᾶναι ἀπέπαντον τον ἀπὸ της παιδης καρπὸν ἀποδρεπομένους, μηδὲν συγκομίζειν ὅ,τι [illegible] εἰς τροφίω ψυχης, [illegible] τίω ἐντευθεν ῥωμίω, ευχρηστον εἴη καὶ ἐπιτηδειον. Οἱ δὲ της αυτης Φυσης μεμεσωμένοι, πρὸς ἣν γε Φυσει δεξιως ἐχεσι λόγων τε καὶ μαθηματων ἰδέαν, ἐπισρέφονται μὲν ἑδαμως, αλλ' ὑφ ων ἂν μᾶλ-

(1) „Διο καὶ ἑκατος λέγεται χι„των των παθων ἡ φιλοτιμία, ὁτι „τὰ ἄλλα πάθη συνεργοσης αυτῆς α„ποδυομένη ἡ ψυχη ἑκάτην ἀποσύε„ται ταύτην. Σιμπλίκ. εις το Επικτ. Ἐγχειρίδ. Κεφ. ιδ'.

(2) „Ων γαρ τας ἐπαίνας οἶδα, τί„των σαφως, καὶ τας ἐπιδόσεις. Γρηγ. „Ναζιανζ. Λόγ. Κ'. Αἱ δὲ φιλοτι„μοι των Φύσεων, καὶ τῷ ἐπαίνῳ πα„ροξυνονται. Παντως γαρ τῆ ἐπαίνῳ „ου ἧττον ἐνιαι των Φύσεων, ἢ [illegible] „των σίτιντε καὶ ποτων. Ξενοφ. Βιβ. Ε'. Οἰκονομ.

μᾶλλον θαυμαθεῖεν, ἢ δοκεῦσιν, ἐκείνων ἐχονται, περὶ ἃ, ὡς ἥκιστα πεφυκότες, ἀνηνύτως καὶ μάτην τὸ ζῆν κατατρίβουσιν. Ἕτεροι δ' αὖθις, ἅδην ὅριον, ἢ προσῆκεν, Ἐπιστήμης ἑαυτοῖς περιγράφουσιν, ἀνέτοις δὲ ῥυτῆρσι δοξοσοφίας ἐκτόπως πρὸς παν Εἶδος ἐπιστητὸν φέρονται· Καὶ σύμπασαν ἁπαξαπλῶς οἷον ἐγκρυφῆσαι τιὼ παρ' ἀνθρώποις γνῶσιν σπουδάζοντες, πολλῶν μὲν ἐσον ἀπογυμνοῦνται καταλιχνεύσαντες, γοῦνται δὲ ἐπιεικῶς ἀδένος. Οὐ γὰρ ὥσε καὶ εἰς χυλὸν, καὶ αἷμα τρεψαι τὰ προσφερόμενα. Εἰσὶ δὲ οἵ, καὶ τῆς ὑπερ τὰς ἄλλας ὑπεροχῆς, τὸ καλὸν ἐν τούτῳ τιθέασιν, ἵν' ἃ μηδεὶς ἕτερος ἐξεύρειν οἷός τε ὤφθη καὶ περιῆσαι, αὐτοὶ καταληψωνται· Διὸ καὶ ματαιοπονοῦσι τὰ πλεῖστα, περὶ τὰ μὴ, δῆλως ἐφικτὰ τὸ φιλοπονον ἐκδαπανῶντες, καὶ ἅδην ἄλλ' ἢ θεωρίας δόκησιν ἐμφανῆ παρακλέπτοντες. Οἱ δὲ τελεύταιον, τῖλυ ἀπ' ἐναντίας βαινοντες, ὑπὸ γεμίῳ τε αὐτῷ φυσήματος ἐμπνεόμενοι, ἃ μὲν αὐτοὶ ἀ κεκτῖσθαι παιδείας καλα, ὡς περιττῶν καταφρονοῦσιν, ἅ, τε ἀ νοοῦσιν, ὡς τινὰ τῶν ἀνεφίκτων, ἀκίνητα χρῆναι ἐὰν διατείνονται, καὶ τοὺς γε περὶ αὐτὰ φιλοπονοῦντας, ὡς ματαιοσχόλους οἷα τινὰς διασύρουσιν. Ἀλλ' ὅτι μὲν τοῖς ταυτηγε πεφυσημενοις τῶν ἀσκῶν, ἅδην ἄντις ἐλπίσειεν ἄρτιόν τε καὶ καλὸν ἐγχυθησεσθαι ποτὲ μάθημα, εἰμὴ τούτων πρότερον ἐκπνεύματωθείη τὸ φυσημα (1), φανερόν.

§. κζ'. Ἐκεῖνο δὲ παρελθεῖν ἀκ ἄξιον, τοῖς κοινῇ πᾶσι παρακολουθὲν τοῖς ἄτω διακειμενοις. Φημὶ δὴ, τὸ ἐκ τῆς περιουσης αὐτοῖς οἰήσεως καὶ δοξοσοφίας, περὶ ἑκαστα τῶν προβλημάτων θρασύτε καὶ προπετες. Καλῶ δὲ προπετειαν τὸ ὀξύτε καὶ παράφορον τῆς ψυχῆς, τῆς πρὶν ἢ τελεσν, καὶ οσον ἐχρῆν, συλλαβεῖντε καὶ περισκέψασθαι τὸ προτεθεν, προαλεσερον ἐπὶ τιὼ ψῆφον σπουδάσης, καὶ προαρπαζάσης τιὼ κρίσιν πρὸ τῆς ἐρεύνης. Ἥκουσι γὰρ εἰς τοῦτο ὑπὸ κωφοτητος καὶ ἀπονοιας, τῇ ἑαυτῶν καταθαρρεῦντες ὀφυίατε καὶ ὀξύτητι πάνυ ἀφρόνως. Ἤ ὅτι δόξαν σφίσι κενὴν παρὰ

(1) „Ὅθεν κακῶς ἔνιοι λέγουσιν, „ὅτι δὴ τῶν νέων ἐκπνευματῶν „τὸ οἴημα, καὶ τὸν τύφον, ἡ τῶν „ἀσκῶν τὸν ἀέρα, τὰς ἐγχείσαι βα„λομένας χρήσιμον. Εἰ μὴ, γέ„μοντες ὄγκε τοῦ φυσήματος ἀ προσ„δέχονται. Πλάτ. περὶ τὰ ἀκόλα.

ρὰ τοῖς ἄλλοις προμνωμενοι, ἐξ ὑπογειε προς ἁπανθ' ἑτοίμως ἐχειν ηγανται, ἢ δοκειν βελονται. Οὐδεν ἐν τοις τοιουτοις, φαίης ἄν, ἄπορον εἶναι οὐδὲ ἀμηχανον, μὴ ἐρεύνης πολλῆς, καὶ διασκέψεως ἐκτενεστέρας δεομενον. Ἅμα ακέσει γὰρ νῶς ἀποφαίνεται, καὶ γλῶττ ἀποφθεγγεται· Καὶ χρησμὸς ἄντικρυς ἐκ θειας μονονεχὶ ἐπιπνοίας τὸ ἀποφανθέν· Ἀνεξέταστον γαρ, καὶ οὐδὲ μακεδῆς θεωραις κατὰ νῶν ἐξειλιγμενον, οὐ ἐξ ἄλλων τινῶν προγινωσκομένων, μελέτῃ καὶ πόνῳ πεπορισμενον. Τῶν νωθρῶν γὰρ τοῦτο καὶ παχυτέρων, ὡς ἄν αυτοὶ φαῖεν· Οἵ καὶ περὶ τὸ τυχὸν μακρὸν ἐλιννυοντες, μόλις ποτὲ συνιδεῖν ἐξικνοῦνται τὸ προβληθεν, καὶ περινοῆσαι. Αυτοῖς δ' ἡ φυσις, πηγάσειόντι χρῆμα, ἀτεχνῶς ἱπταμενῃ· Καὶ ὅλως θεῖον τὸ ταχος της περινοιας· Τα μεν ἂν της προπετείας απέρματα ταυτα. Οἱ δὲ καρποὶ οἷοι; Ὅσ ἄντις διαφθεγγομένων ἀκέσειε, τοσαυτα καὶ διαμαρτάνοντας ἐξελέγξειεν. Ὁπόσωτε θᾶττον τὰ παρισαμενα ἀποφαινομενος, τοσότῳ πορρωτέρω τῆ ἀληθὲς ἀποπλανωμένος. Καὶ θαυμασον ὅδον. Τἐναντιον γὰρ, εἴτις ποτὲ ὑπὸ τῶν τοιούτων ἄρτιος καὶ σιηρθρωμενος ἐξενίσεκται λόγος, θαυμάσαιμι ἄν. Ἐκφέρειν γὰρ εἰκὸς καὶ τοτὲ ἐκμελῆτε καὶ ἄμορφα τὰ τῆς διανοίας κυηματα, καθαπερ αι τὰ ατελῆ ἀποκυισκουσαι ἀμβλωθρίδια. Το δ' ἔτι χεῖρον, ο μηδ' ἐκείναις συμβαίνει, ὅτι, καὶ ὥσπερ ἐπὶ γονοις αυτοτελέσι, τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐπαγαλλόμενοι ἐξαμβλωμασιν, ὅσον οὐκ ἐπὶ γένασι Διὸς παρακατατίθεσθαι ἀξιέσι. Καὶ οὐδὲ τοῦτο θαυμασόν. Τῆς γὰρ αυτης απονοίας ἐσὶ, τὸ, τε εἰκῆ καὶ ἀνοητως περὶ τὰς κρίσεις προσπαιειν καὶ παραφέρεσθαι, καὶ τὸ ἀδιασείσως ἔπειτα καὶ ἀμεταπείσως ἐχειν περὶ τὰ δεξαντα. Τοῖς ἓν προπετεστέροις δὴ τοτοις χαλινὸ χρεία, τὸ ἐκ της Εὐλογυτε καὶ δικαίας εποχῆς, ὑφ' ης ἄν καὶ μόνης κατασχεθεῖεν τὸ παραφόρυτε καὶ παραβολε τάχες, ὃ γένοιτ' ἄν οὐδὲν, τοῖς τὸ ἀληθὲς φροντίζυσι, σφαλερωτερον. Εἰ γὰρ τοῖς ἐναντίοις ὥρισαι τ αναντια ἰαματα, σχολῇ μεν τὸ τάχος καὶ ταυθα, σκέψις δὲ μετὰ προσοχῆς γινομένη, τὸ παρημελημενον, καὶ απερίσκεπτον, καὶ ὅλως παράφορον της διανοίας ακέσεται. Χρὴ τοίνυν ατενῶς ὡς οἱοντε πρωτον τῶ εἰς θεωρίαν προκειμένῳ ἐγκυπτειν. Εἶτα ὅσον ἄλις αμφιλαφῶς κατέχειν διερευνωντας, καὶ παντοίως κατὰ νῶν φρέ-

φοντας. Τελδυταῖον δὲ περὶ αὐτὸ εἰλικρινῶς το δεκὸν ἀπο-
„φαίνεθαι. Τοῖς μεν γὰρ σφαιρίζουσιν ἅμα τὲ βαλεῖν, καὶ
„τὲ λαβεῖν τὶω σφαῖραν ἡ μαθησις· Ἐν δὲ τῇ τὲ λογε
„χρεία, τὸ δέξαθαι καλῶς τὲ προέδαι πρότερον ἐσίν. Ὥ-
„περ τὲ τεκεῖν, τὸ συλλαβεῖντι, καὶ καταχειν τῶν γονί-
μων (1)· Ἐν οἷς το μεν συλλαβεῖν, ἐπὶ της κατὰ γνωσιν το-
κείας, πρωταις ενοιῶν ἐπιβολαῖς ἐσι τὸ νοητὸν ἀκριβῶς ἀ-
ναμάξαθαι· τὸ δὲ καταχεῖν, διὰ της προσκλίσης ἐρώνης,
καὶ ἐπιχης, ἐπιμελῶς αἰαθεωρησαι καὶ περιπλέξαθαι. Το
δὲ τεκειν τελδυταῖον, το τὶω ψηφον ἐπενεγκειν, ἑπόμενον εἰ-
ναι, καὶ μετ ἐκεινα ἡμῖν ὑποτίθησιν. Εἰμὴ γὰρ πρότερον
καταχῦσα μετὰ σωτόνε της προσοχης ἡ ψυχη, περιθάλ-
ψητε το νοητὸν, καὶ γόνιμον ὡς ἀληθῶς ἀπεργάσηται, υ-
πλιεμιον τῳ ὄντι, καὶ αποφλιοντι γέννημα πασα αὐτης
εσαι ἀπόφασις, καὶ δοκι ἐξοίσει ποτε, ὁ λόγε τινος ἐπ,
καὶ φωτος ἄξιον. Ἀλλ' ὅτι μεν εις Φιλοσοφίαν πάντη ἀ-
φυης ἡ υπο των αλογων παθων αγομενη καὶ φερομενη ψυ-
χη, ἐκ τωνδε δηλον.

§. κη. Τελδυταῖον δὲ καὶ τετάρτη πρὸς ταῖς διαλη Θεισαις
ἡμῖν ἀπάτης καὶ ψδοσαρξίας ἀνασομᾶται πηγη, ἡ ἐκ της
αγωγης. Ἀγωγὴν δὲ λέγω, ε τὶω το πρακτικον ἀνθρωποις
τὲ βὲ μέρος εις κόσμον ἄγουσαν καὶ ὕθυτητα, τὶω δὲ λο-
γικωτέραν ταυτὶω, οἷς ἂντις, τὰ ορθὰ ἐκ νέων ἀκέαντε
καὶ νοειν ἐθιθείη, καίγε τὶω ηλικιαν προκων, της ἐκ τῶν
ἀρίσων τυχοι διδασκαλίας, καὶ τρόπω χρησαιτο, καὶ μεθό-
δω, καὶ ωιδης τάξει τοιᾶδε, οἵα χρησαθαι εικὸς τὲς καὶ
νῦν καὶ πάλαι εν Φιλοσοφία ἐδοκιμησαντας. Τὲς γὰρ μη
καλῶς ἔτω διὰ τῶν μαθημάτων ηγμενες, εις ἀτόπως τα
πλεῖσα δοξασίας παρασυρειν εἰωθε το της λεγομενης προλη-
ψεως πάθος, ε τῶν ἄλλων τοσετω χεῖρον, ὅσω καὶ μᾶλλον
ἐσὶ δυσαπόθετον. Ἔσι δὲ προληψις, ψυχης δεινως προκατο-
χὲ, περὶτι τῶν δοξασέων, ἀποτόμως προσπεσεγμένη από-
φανσις, ην εἰμὴ πρότερον ἀπόθοιτο, ἐδέποτ ἂν ἐν ἑαυτῇ
χώραν δοιη τῳ ὀρθῶς ἐχοντι καὶ υγιες-ερω Φρονηματι. Ψυ-
χὴ γαρ ἅπαξ φθάσασα τῷ ψδῷ ενδειαν τὶω εἴσοδον, ἕως
ἂν κατέχῃ, τὲ ἀληθῆς ἐσὶν ανεπίδεκτος· ὥσπε καὶ φωτὸς
τὲ

(1) Πλατ. ἐν τῳ περι τὲ ὀπτικε.

τε ἐπαυγαζοντος ἀναθεν, ομιχλη ἐπιπροσθεμενη βαθεα ἑδεν ωφελεῖται πολις, ὁδὲ καθαρον οἱαπερ ἐσὶν ἐπιδεχεσθαι, οπερ υψοθεν αυτη ομμα φαεινον ηλιος φωτος ἐπαφισι σέλας.

§. κθ'. Ἀρχαὶ δὲ προληψεων ἀλλοις μεν ἀλλαι. Καὶ γαρ καὶ αἰσθησις τα πολλα ακριτως εφθη τε ορθε λογε τιν ψυχιν ἀποσχολησασα, (§. η. θ. κξ.) τατε ἄγοντα καὶ φέροντα χετλίως αυτίν παθη ως ειρηται (§. κβ. κξ.) ἐπὶ πολυ κρατησαντα, ε ῥαδίως απαλλαχθηναι τῶν υπολήψεων ἐπιτρέπει, υφ' ων προκατειλημμεθα. Παμπλειστων προλήψεων ἀρχη καθ'ἑαυτα καὶ το της Ἀγαγης περὶ ης ημῖν ενταῦθα διειλεχθαι πρόκειται.

§. λ'. Α. Οὐν ἐκεῖνο φανερον, ὡς πρωτοι οἱονει Καθηγεμόνες ἑκάστω καὶ Διδασκαλοι γίνονται, οἱ ἐκ βρέφους ἐπιμελεῖσθαι αυτε τεταγμενοι· οἱοι Φυσει δηπε ειναι ωφελιμον οἱ τεκόντες, ἐξ ἕθους δὲ τίτθαι τε, καὶ τροφοὶ καθίσανται, καὶ θεράποντες ἑξης, καὶ παῖδες συμπαίσορες, ὑφ' ων τας πρωτίσας ανάγκη περὶ των πλειονων κρισεις τας μείρακας ἐκδιδάσκεσθαι, καὶ κατ αυτας στοιχεῖσθαι, τοιαυτας ὑσας, οἵας εἰναι εικος τας ὑπο τοιετων ἐκφερομένας. Τῶν δὲ πρωτων ἐκείνων ακροαματων ἐς βαθος ταῖς απαλωτέραις ψυχαῖς ενδιατυπῶται τα ἴχνη, νεαζεσαις τε ἐνακμαζει, καὶ προισασις τῷ χρονῳ συνηλικιῶται καὶ ταῦτα, καὶ συνεπιῤῥωννται. Ἐντευθεν δὲ, ειτις ακριβῶς σκοποίη, η τῶν ατόπων δοξασμάτων, καὶ ψεύδων υπολήψεων πληθυς ἀναφύεται, υφ' ων ἀλογως οἱ πολλοὶ προκατειλημμένοι, θαττον ἂν, η ταύτας αποῤῥύσασθαι, το ζην αυτο προσιντο.

§. λα. Β. Δὲ ἰσχυρον κακεῖνο προλήψεις ἐμποιῆσαι το σεμνον χρῆμα της Ἀρχαιοτητος· Εὐσοχωτέρως γαρ πως οἱ πολλοὶ γινέσθαι τὰς ἀρχαιοτέρας προς κατάληψιν ἀληθείας αυτοῖτε κρίνεσι, καὶ τὰς ἀλλας πείθειν ἐπιχειρεσιν. Οἱ τετων ακροωμενοι ἐξ απειρίας πισεύεσιν εὐχερως· Πισεύσαντες δὲ, τοῖς μεν ὑπο των παλαιων λεγομενοις ολη ψυχη προσετήκασιν, ἔτι δέτις αυτοῖς προβαλοιτο νεωτέρας ον Φρενος ἐπιγενημα, τέτω μονονεχὶ προσοχθίζεσι, τοιενδέτι α τετω παχοντες ἐπιεικως, οἷον ἂν ειτις καὶ χρυσον ηγοῖτο ατιμοτερον ειναι, τον ἐκ νεαρας καὶ προσφατως ανερυχθείσης της χρυσίτιδος ἐκφορέμενον. Της δὲ προλήψεως ταυτης ε πολυτι παρήκακται, καὶ η των τας ηλικίας δυσωπε-

μένων

μένων. Παραπλησίως γὰρ δὴ καὶ τούτοις δοκεῖ, πολιὸν ἐξίσα τῇ τριχὶ, καὶ τὸ φρόνημα εἶναι ἀεὶ τῶ λέγοντος. Καὶ τί γὰρ ἄλλο, ἢ,

„Χρησμὸς ἁ πρεσβύτις ἀπώχετο θεσπίζασα (1);

Καὶ νὴ δία·

„Ταῦτα γὰρ ἡ γραῖα Κοττυταρὶς ἐξεδίδαξεν (2).

§. λβ'. Γ Πολλῶν ὡσαύτως ἀρχὴ προλήψεων καθίσαται, καὶ ἡ πρὸς τὸς διδάσκοντας ἀλογοπρεπὴς πίστις, τοῖς, μᾶλ' ἂν πείσῃ κραδίη προσέχει μένυσα, καὶ πέρα τῶ δέοντος τιμῶσατε καὶ σεβαζομένη, ὅσα ἂν αὐτοὶ ἀπὸ φρενὸς τῆς ἑαυτῶν ἀποχρέμψαιντο. Καὶ μάλιστα γ' ἔτω φαύλως ἔτοι τὸ τῆς διδασκαλίας μετιόντες τύχωσιν ἔργον, ὡς μηδὲν φρεντίζειν τὲς ἀκροωμένυς, κατὰ τὸ δεινὸ τῆς προλήψεως Κανόσιτε καὶ ὑποθήκαις ταῖς προσηκυσαις ὀχυρὸν, καὶ προασφαλίζειν. Πρὸ πάντων δὲ, καὶ ἢν αὐτοὶ ἐκεῖνοι τῶν προληπτικῶν ὦσιν ἐξ ἀτυχίας. Οὕτω γὰρ ἔχοντες πλείονος ἢ τῆς ἀπὸ τῶν διδαγμάτων ὠφελείας, τῆς ἀφ' ὧν εἰσὶ προενιχημένοι ψοῦδοδοξίας, τοῖς ὑπέχυσιν αὐτοῖς τὰ ὦτα μεταδιδόασιν. Εἰκὸς γὰρ τὲς ὑπὸ κακεκτικῶν ἐμπνεομένυς θαμὰ κακεκτεῖν πολλαπλάσιον. Ὥσπερ καὶ χρωτὸς βρέφυς ἁπαλωτέρυ, βιαιότερον διὰ τὸ ἄπαθὲς ἡ ἐξ ἀναπνοῆς σαπρᾶς τῶν συγχρωτιζομένων ἥψατο λύμη. Τοιοῦτυς δ' εἶναι, πρὸ τῶν ἄλλων νομισέον, τὲς ἐξ ἑνὸς ὀνόματος καὶ μόνυ φιλοσοφεῖν ἐπαινηρημένυς, καὶ τέτυ ταῖς δόξαις ἀπαρεγκλίτως σείχειν χρῆναι διατεινομένυς, ὡς μόνυ ἀκριβῶς ἂν ἅπασι πρὸς ἀλήθειαν ὁδοσχησαντος. Τί γὰρ ἂ θεῖον τῶν ἐκ τῦ δαιμονίυ Πλάτωνος ἐστὶν εἰρημένων, ὡς ἂν οἱ ἐκείνυ φαῖεν ἀχωρίστως προσκείμενοι; Τί δὲ ἂχ ὑγιαστε καὶ κατὰ λόγον τῶ Σταγειρίτῃ πεφιλοσόφηται, ὡς οἱ περὶ ἐκεῖνον περιπατυντες ἀνενδότως προσβάσιν; Αὐτὸς ἦν ὁ φάς, ὁ Πυθαγόρας δηλονότι, καὶ πολυπραγμονειν ἐκ ἦν τῦ λοιπῦ περὶ τὸ λελεγμένον. Οὕτω δεινῆτις πρόληψις τῷ ἀνθρώπῳ παντὶ προσηκυσαν ἀλήθειαν ἐξιδιοποιησαμένη, τέτω κἀκείνῳ συνέσπσε, καὶ τῶγε προληφθέντι ψοῦδει ἂν πολλοῖς συγχέασα, μονονυχὶ τῶν Ἐπισημων ἐξεωσεν, Ἀριστοτέλη, καὶ Πλάτωνα, καὶ τὲς ἄλλυς, ἀντ' ἐκείνης αὐταῖς ἐπισησασα. Ους ὡς μὴ ἱερο-

φάν-

(1) Θεόκρι. Εἰδύλ. ιδ. (2) Αντ. Εἰδύλ. ε'.

Φαντας τινὰς καὶ δαδέχες τιμᾶν [illegible] καὶ γεραίρειν, πολλάτε καὶ θαυμαζὰ ἐπινενοηκόταστε καὶ συγγράψαντας, ἐμοὶ δὲ καὶ ἀπλανεῖς πάντη, καὶ ἀπταίστες ἡγεῖθαι, ὡς μηδὲν ὅλως τῆς πρὸς τὸ ἀληθὲς ἀγέσης παρενεχθέντας, ἔτ' ἐν σμικρῷ, ἔτ' ἐν μείζονι (1).

§. λγ'. Δ'. Δε προλήψεως ποιητικὸν καθίσαται καὶ ὁ χρόνος. Καὶ γὰρ καὶ τὰ ἐκ πολλῶ ὡς ἀληθῆ λαχόντα πρεσβεύεθαι, ἀθετήσαι προχείρως ἐ ῥάδιον· συμπαρομαρτεῖ γάρ τις ἀεὶ τῇ μεταγνώσει προλαβοῦσης ἐξαπάτης ὁμολογία. Ἐξηπατῆθαι δὲ ἐπὶ πολὺ δόξαι χαλεπὸς φέρεσιν, ὅσοις ἐκ ἐπίπροσθεν τὸ φιλότιμὲ τίθεται τὸ φιλάληθες. Εἰ δὲ μὴ γοῦν, τὰς προλήψεις ὁ χρόνος, ἰσχυροποιεῖ γὰν αὐτὰς, καὶ ῥωννυσι δύσποιάτε ποιῶν καὶ ἀναπονίπτα τὰ ἀνέκαθεν προειλημμένα. Διὸ καὶ τοῖς γεγηρακόσι πολὺ τὸ γηρᾶς ταῖς συνηλικιωθείσαις ὑπολήψεσι καὶ δόξαις παρέχεται τόνον. Τῷ γὰρ ὄντι ἀγναμπτότατος βατος αὐος, καὶ γέρων ἄνθρωπος δυσπειθέστατον, εἰ τὸ πρὶν εἰη τεναντίον ὑπειλήφως· Ἄλλοστε, καὶ εἰ νεώτερος τύχοι ὁ μεταπεῖθειν ἐπιχειρῶν. Οὐ γὰρ ἂν ποτ' ἐνδοίη τὸν ἧττον αὐτὲ βεβιωκότα πλεονεκτεῖν ταῖς εἰδήσεσι, καὶ τῇ κρίσει φαίνεθαι πολιωτερον.

§. λδ'. Ἁπλῶς ἔν, ὁπόθεν ἄν καὶ ἧκοι, τὸ τῆς προλήψεως πάθος, ἐκ εὐίατον. Δυσαγωγότατοι γὰρ οἷς ἂν ἐνσκήψειε, διὸ καὶ οἱ πλεῖστε τέτω συγκαταφρέφοντες εἰσίν. Οὐ χαρὶν καὶ πολλῆς ἐπὶ τῶν Νεων τῆς ἐπιμελείας χρεία, ὡσε ἀδεμίαν σφίσι τὲ κακὲ παρεισδυσιν ἐπιτρέψαι· κἂν λάθε παρεισδύσαν, ὡσε τάχισα τέτε ἀπαλλαχθηναι. Οὐδὲ γὰρ ἔσιν ἄλλως, ἢ ὑφ' ὧν προκατέχονται ἀτόπωντε καὶ ψεύδων ὑπολήψεων κομιδῇ προκαθαρθέντας, καὶ οἱονεὶ πρετελεθέντας, τὸν ἀληθῆ καὶ γνησιον αὐτὰς ἐλπίσαι ὑποδέξεθαι

(1) „Ὁ πάντα θαυμάζων, καὶ πᾶσιν ἐξοικειούμενος, καὶ καταδεδεδλωμένος τῇ δόξῃ τὴν κρίσιν ὑπὸ τῶν „Ἡρωικῶν ὀνομάτων· Ὥσπερ οἱ τὴν „Πλατωνος ἀπομιμούμενοι κυρτότητα, „καὶ τὴν Ἀριστοτέλες τραυλότητα, „λήσεται πρὸς πολλὰ τῶν Φαύλων „εὐχερὴς γενόμενος. Δεῖ δὲ μὴ ασ„λως, μηδ' ὥσπερ ὑπὸ δεισιδαιμονίας „ἐν ἱερῷ Φοίτταν ἅπαντα καὶ προ„κυνεῖν, ἀλλὰ θαρσαλέως ἐδιζόμενον „ἐπιφωνᾶν, μηδὲν ἧττον τὰ ὀρθῶς „καὶ πρεπόντως, τὸ ἐκ ὀρθῶς, [illegible] „προσηκον. Πλάτ. ἐν τῷ πως ἐπ τὸν νέον Ποιημ. ακόσμ.

λόγον (*). Γῆ μὲν γὰρ ὀργὰς καὶ πάντη ἀνέργαστος, εἰμὴ τῶν αὐτοφύων καὶ ἀγρίων ἀπαλλαγείη φυτῶν, ἠδὲ τῶν καρπιμωτέρων καὶ χρησιμωτέρων, καταχεῖν ἔχει καὶ θρέψαι τὰ καταβαλλόμενα σπέρματα. Τῶντε ὕτω τας ψυχας κεχερτωμενων πολλὴ τῆς ἐπιμελεῖσθαι λαχεῖν ἀπαντᾶ ἡ δυχέρεια (1). Χαλεπῆ γαρ ἐντος τὸ διδάσκειν, τῶ παντὶ χαλεπώτερον ἐστὶ τὸ μεταδιδάσκειν (2). Τὰς ὧν τοιετας (ὡσπερ καὶ Σωκρατης Φέρεται τον λαλον Καρίωνα, ἵνα σιγάντε ἅμα καὶ λαλεῖν ἐκπαιδεύσῃ) διπλᾶν ἦν δίκαιον ἀπαιτεῖν μισθὸν τὸς διδάσκοντας· τὸν μὲν, ἵν' ὥσπερ ἤδη κατὰ νέν Φέρεσιν, ὡς υετὸν κόμης ἀπομερξωνται ψόδεῖς καὶ ατόπους προλήψεις, τὸν δὲ, ἵνα τἀληθὲς ἐκδιδάξωσιν. Ἀλλὰ γὰρ ὀδεὶς ἴσως τῶν προλήψεων ἐξιαθαι ὀδένα δυνήσεται, ὡς ἑαυτὸν ἕκαστος αὐτὸς, ἐμβριθεῖτε γνώμῃ, καὶ γοναίῳ χρησάμενος τῷ Φρονήματι.

§. λέ. Χρὴ τοίνυν τον τῆς αληθειας ἐρασὴν παντὸς μὲν πάθες ἑαυτον ἀπαλλαξαντα, πᾶσαντε πρόληψιν ἀΦ' ἑαυτὲ ἀπεθέμενον, ἐλεύθερότε νω, καὶ ἀδιαΦόρω τῶν δογμάτων ἀπτόμενον, ἕνα τον λογον διώκειν, ὅθεν ἂν, καὶ ἐξ ὁτῶν ἐκΦέρηται, παρ' ἐδὲν τιθέμενον. Ἦ γὰρ ὁτι ἀπὸ σκυθῶν, καὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος ὁ πρεχειριθεις λόγος, καιτοι ὀρθῶς προβαίνων, διὰ τον εἰποντα ἠκίστα παραδεκτέος· ἢ ἐν σώματι νεωτέρῳ ἠβάσκησα ἢ ἀλήθεια, μὴ ἄρα τὸ σεμνὸν ἀπεβάλετο (2); ἢ δύσνως αὐτῇ, ὅτι μὴ ἀπὸ Φίλων χειλέων ἠκουσα

(*) „Δικαιοῦν μὴ εἶναι διδάσκειν αὐτὸν ὅσον χρήσον, ἀλλὰ πολλὸ πρότερον ἀποτίνοσαν τὰ μαθήματα. Γαλ. περὶ τῶν καθ' Ἱπποκρ. καὶ Πλατ. Δογμ. Β. β. ε.

(1) „Ἔργον δὲ κ μικρον, νὴν ὡσπερ βίβλον παλίψησον, ἢ μολυσμῶν ἀκαθάρτων, καὶ τὴν βαθὴν ἐκ ἀνείσεται τῆς ἀτάξης ἐν αὐτῷ χεύσῃ δεσποτικὴν καὶ δυσέκπλυτον, διακαίωσαν, καὶ πρὸς βαθὴν εὐπεφυκότα ἐναρέδασμ τὴν κρείττονα. Πλατ.

„Ἀλλοτε ὅταν πολυτίνες χρόνον ὠδὲ τὰ ψευδῆ ἀκηκοότες, καὶ μὴ μόνον αὐτοὶ ἐξηπατημένοι, ἀλλὰ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, καὶ οἱ πάπποι, καὶ ἁπάντων ἁπλῶς οἱ πρότεροι· Οὐ γὰρ ἔστ' ῥᾴδιον τῶν ἀΦελίσασθαι τὴν δόξαν, ἣν ἂν πάντες ἐξελέγχῃ. Δίων ὁ Χρυσος.

(2) Ὡς ἐκ ἔστιν ἔλαττον ἔγον. . . . „το μεταμανθάνειν τὰ ἀκανθάνειν ἐξ „ἀρχῆς. Ἀριστ. Πολιτ. το Δ'. Κ. α.

(3) „Μὴ τὸτο βλέψῃς, ἀ νεώτερος λέγω·

„Ἀλλ' ἃ Φρονοντος τὰς λόγους
Ἀνδρὸς Σ' ἐρῶ. Μενανδρ.

σα (1). Ἐκεῖνο γάρμοι καὶ λίαν εοικεν ἀλογωτατον, καὶ Φιλοσόφε ἐπαγγέλματος παμπαν ἀλλοτριον, το τῇ δοξῃ ἑνοστινος τῶν ἐπὶ Φιλοσοφίᾳ γναρίμων δεισιδαιμονως προσκεῖσθαι, καὶ μηδεμίαν περὶ τὰ ἐκείνω δοξαντα ἐξέτασιν ποιεμενος, ἑνα τῦτον κανονατε καὶ τυπον ακριβειας ηγεῖσθαι ο,τι ἂν ἐκεῖνος Φθάσας διδάξειε. Πλατων ζαντε, ἢ κατὰ τον Ἀριστοτέλιν Φιλοσοφεῖν, αἱρεῖσθαι μᾶλλον, ἢ αληθεύειν. Καὶ ομοφρονειν τῶ της Αἱρέσεως ἐξάρχοντι περὶ πλείονος ποιεῖσθαι, ἢ ὀρθὰ φρονεῖν. Ἀλλ' ὀκ εις τῦτο γαρ ημῖν ἀλογίας κατενεχθησεται ὁ γνησιως ἠρημένος Φιλοσοφεῖν· Ἀλλα το μεν ἐπὶ μάρτυρος κρίνειν τὰ προβαλλομενα παισὶ ρητορων ἐάσας (2), αυτα καθ' ἑαυτὰ τα πραγματα ἐξετασει (3)· θαυμάσει δὲ μᾶλλον ἐκ τῶν λεγομενων της εἰπόντας, ἢ τὸ ἀνάπαλιν. (4). Μονης τε λόγον ἐξει της αληθείας, ης ἀδεὶς ἐστὶν, ος Φιλοσοφειν ἐπιχειρησας, πῃ μεν ὀχ ἡψατο ὀ-σχησας, πῃ δὲ καὶ ἀποτυχων ἁ διημαρτε. (Προδι. Α'. §. ς'. ζ. η.). Καὶ πολλάκις μεν, ἁ Φαυλα, ἀδε καταφρονητέα τινά, καν ταῖς τῶν ἧττον ἐνδόξων βέβλοις ἐγκύπτων ὄρηεειν ἐλπιεῖ.

„Ὡς ἂν ἐχινόποδας, καὶ ἀνὰ τρηχειαν ονωνιν,
„Φυωνται μαλακῶν ἄνθεα λευκοίων.

πολλαῖς δὲ αντυγχάνων ἀλογοις τε καὶ ψεύδεσιν ὑπολήψεσι καὶ παρὰ τοῖς ἐνδοξοτάτοις αυτοῖς, ἀδελως θαυμάσεται· ὑπὸ παντὶ γὰρ λίθω σκορπίος εὑδει. Ὁ, τε ἅπτως ἁπαντῶν καὶ „ἀντερείδων, καὶ μὴ παντὶ λογω, πλάγιον ὡσπερ πεύματι „παραδιδὰς ἑαυτὸν, ἀλλ' ὀρθῶς ἐχειν νομιζων τὸ, βλαξ ἂν.

„θρω-

(1) Φίλος Πλάτων καὶ Σωκράτης Φιλτάτη δὲ ἡ ἀλήθεια.

(2) Ρητορικὸν γαρ το τοιῦτον μᾶλ-„λον, ἢ τιμῶντος ἀλήθειαν ἀνδρός. Γαλην. προτρεπτ. εις τας τέχν.

(3) „Τας ἐν Φιλοσοφίᾳ λόγκς, „ὠφελιμυτα χρὴ την τε λέγοντος δο-„ξαν, αυτας αφ' ἑαυτῶν ἐξεταζειν. „Πλατ. περὶ τε ακκην. Μητε ηλι-„κίαν τε λέγοντος ἐπαινε, μητε χλ-„μα, ἢ δόξαν ἐπὶ Σοφίᾳ, αἰδεμε-„νον. Ἀλλα κατὰ τας Ἀρεοπαγίτας „αυτο ποιυντα, οἳ ἐν νυκτὶ καὶ σκοτῳ „δικάζεσιν, ως μὴ ἐς τὰς λέγοντας, „ἀλλ' ἐς τὰ λεγομενα ἀποβλέπαν. Λκκια. πρὸς Ερμοτιμ.

(4) Οὐδὲ τάτοις τοῖς Ἀνδρᾶσιν (Ἱππόκο. καὶ Πλάτ.) τοτε τον ὑπὲρ της ἄλλας την ψυχην κεκοσμημένοις, ἐδεὶς νεν ἔχων απλως ἁπασιν ἀξιεῖ πιστευειν, ἀλλ' ἀναμένει την ἀπόδειξιν. (Γαλ. ἐν τῶ περὶ καθ' Ἱππόκ. καὶ Πλάτ. Δογμ. Βιβ. γ.

„θρωπος ἐπὶ παντὶ λόγῳ Φιλεῖ ἐπτοῆθαι, πολλὰ διακρύσε-
„ται τῶν ἐκ ἀληθῶς ὠδὲ ὠφελίμως λεγομένων. (1). Ἀλλὰ
περὶ τῶν προλήψεων ἄλις.

§. λϛ'. Οὐδ' ἐκεῖνο δέ, τοῖς, ὡς ἐκ τῆς ἐνδιαιτροφῆτε καὶ ἐκμελὲς περὶ τὰ μαθήματα αἰωγῆς ἁπαντῶσι, τῷ Φιλοσοφεῖν αἰρουμένῳ, κωλύμασι προσθεῖναι ἐκνήτομεν, τὸ παρὰ τὴν λέξιν, ὡς ὠδὲν ἐλάσσονος ἀλλαβείας δεόμενον. Καὶ γάρτοι καὶ ἡ τῶν λέξεων παράχρησις, ἀπάτης καὶ ἀμαθίας πολλάκις, ἐκ ἂν εἰποιτις εσης, ἀρχὴ τοῖς μὴ προσεχουσι γίγνεται. Τριαχῶς δέ. Ἤτοι γὰρ τῷ καλλει καταθέλγουσα τῶν ὀνομάτων ἡ λέξις, ἀφροντιστεῖν ποιεῖ τῆ βάθους, καὶ τῆς ὀρθότητος τῶν νοημάτων τὰς ἀντυγχάνοντας (2), ἢ διὰ τὸ ἀσαφὲς, ἢ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν τῶν Φωνῶν ἀχλυῶτινα παχεῖαν τῶν πραγμάτων κατασκεδάζουσα, δυσχερῆτε καὶ δυσαντίβλεπτα παρέχεται καὶ τὰ προδήλοτατα. Ἢ τέως ἐκ μεταφορᾶς τὰ πλεῖστα αἰνίζουσα, καὶ ταῦτα ὠθα τῆ λόγῳ τὸ ἀπηκριβωμένον ἀπαιτεῖται καὶ κυριον, ἐξ ἄλλων ἐπ' ἄλλας ἐννοιας, τὰς μὴ πάνυ γοργόντε καὶ ἀτενὲς βλέποντας μεθίεισί τε καὶ παρακρύεται. Τοῖς γὰν ἀληθεστέροις, ἀκούσιν, ὡς ἄρα ὑειτε, καὶ βροντᾶ, καὶ κεραυνοβολεῖ, ἔφορον τινα ἐπέρχεται τῶν τοιούτων ἐπινοειν, κρατερᾶῖς ταῦτα χερσὶν αὐτεργάντα· Καὶ κεραυνος ἐντεῦθεν πλάττεται ἐν δεξιᾷ Ζηνος σμερδαλέος, καὶ τἄλλα οἶμαι, οἷς ἐφήδεται ποιησις. Οὕτω δέτοι καὶ τῶν φυτῶν τὰ μὲν ὀρεινοῖς, τὰ δὲ πεδινοῖς, τὰ δὲ τοῖς τέλμασι, καὶ τοῖς διυγροτέροις τῶν χωρίων χαίρειν, καὶ τοῖς μὲν οἰκειοῦθαι, τοῖς δ' ἄλλως ἐχουσιν ἀπεχθάνεσθαι συνεχῶς πιωθανομενοι· Καὶ ἀνέμους μὲν ἀλλήλοις ταῖς πνοαῖς ἀντεμβάλλοντας, τὰς δὲ φωτῆρας ἀλλήλοις ἐπιζοφοῦντας· Ἡμέραντε τὰ πολλὰ διαγελῶσαν, τίωτε νύκτα σιγηρὰν βαίνουσαν· ἠχῶτε ἕτοιμον ἀντιβοῶσαν, καὶ λίθον ἄφετον, τὸ κέντρον τὸ ἑαυτῆ καταλαβεῖν ἐπισπέρχοντα, καὶ Πῦρ ἔξορον ὂν, ἐπὶ τὴν ἰδίαν γενέσθαι σφαῖραν κατεπειγόμενον, καὶ τὴν φύσιν τὸ κενον κατορρωδοῦσαν, καὶ Μαγνητίδα τὸν σίδηρον καταθέλγοντα,

(1) Πλουταρχ. ἐν τῷ πῶς δεῖ τὸν νέον ποιεῖσθαι ἀκούειν.

(2) Ἔχει δέτοι καὶ ἡ λέξις ἀπατηλὸν, ὅταν ἡ δεῖσα, καὶ πολλὴ, καὶ μετ' ὄγκου τινὸς, καὶ κατασκευῆς ἐπιφέρηται τοῖς πράγμασι. Πλουτ. περὶ τοῦ ἀκούειν.

τα, καὶ τἄλλ' ἃ παρίημι, φιλίαν ἐκ εἰδ' ὅντινα ἐκ τούτων, καὶ νεῖκος, καὶ ἔφεσιν, καὶ φρίκην, συμπάθειάν τε, καὶ ἀντιπάθειαν, καὶ τὰς τοιαύτας τῶν παθῶν κινήσεις, καὶ τὸ ἔχατον διανοητίντινα χεδὸν, καὶ βέλησιν τοις ὐδ' αἰσθησεως λαχοῦσι, καὶ τὸ πᾶν ἄψυχοις, λανθάνουσι περιάπτοντες. Τὸ δὲ χεῖρον ὅτι ἐξ ἐκείνων τῶν ονομάτων μυθοπλαστεῖν ἐθισθέντες, πολλὴ ἐπειτα τῇ ἐξ αὐτῶν λίχνη, καὶ φιλοσοφεῖν ἐπαγγελλόμενοι, τὰς ἐν φιλοσοφία σεμνοτέρας λόγας καταμιαίνουσιν, αὐτοίτε λέγοντες, καὶ τῶν ἄτω λεγόντων ἡδέως ἐπακροώμενοι. Οὕτω μετὰ τὰ ἡδέως τίω ἀπο τὰ ψαῦδος λανθάνομεν ἀπάτιω παραδεχόμενοι, ἐλεύθερας ἡμῶν ταῖς ψυχαῖς διὰ τῶν τοιούτων εἰσρέυσαν (1).

§. λζ'. Ἀλλὰ γὰρ ἐξιατέον ἡμῖν καὶ τίω ἐντεῦθεν ἐμποιεμένιω λαβίω ταῖς κατὰ διάνοιαν κρίσεσιν, αὐτὸ τοῦτο ποιεμένοις τὰ ονόματα, ὅπερ ἐσὶ, καὶ ἃ χάριν ἐτέθη, τῶν τῆς ψυχῆς παθημάτων σύμβολα. Ταύτητοι καὶ τὸ μὰ ἀπο τῆς λέξεως γάνος αὐτοῖς δὴ τοῖς λεξιθηραις παραλειπτέον ἀπειροκάλως κομψεύεσθαι, οἵ κατὰ τὲς περὶ τίω βοτάνιω Κηφῆνας, περὶ τὰ ἐντὸς μόνον σοφιεῖσθαι τῆς λέξεως. Ἡμῖν δὲ αὐτὸν τὸν καρπὸν πρὸ τῶν φύλλων θετέον (2), ἐπιμελεμένοις μὲν ὡς εἰκὸς καὶ τῶν ονομάτων, τῇ δὲ χρεία τῇ τούτων μάλιστα ἐμφυομένοις. Ἔχει μὰ γὰρ κἀκεῖνα παρὰ τὸ ἡδὺ τὸ χρεώδες, σκοπεῖται γεμίω ἐν ταῖς κατ' ἐπιστήμιω διατριβαῖς, μᾶλλον ἃ λέγεται, ἢ ὡς λέγεται (3). Καὶ ἄμεινον παρὰ πολὺ τὸν φιλοσοφέντα ἀκριβῶς ἀληθεύειν καὶ

(1) „Λανθάνουσιν ἓν ἐφελκόμενοι „καὶ παραδεχόμενοι δόξας πονηρὰς ἐ„πομένας τοῖς ονόμασι. Πλατ. ἐν τῷ περὶ Ἴσιδ. καὶ Ὀσίριδος.

(2) „Δεῖ γὰρ τὸ πολὺ καὶ κενὸν ἀ„φαιρεθέντα τῆς λέξεως, αὐτὸν μᾶλ„λον διώκειν τὸν καρπόν· τῇ δὲ τὰ λο„γε χρέα πρῶτον ἐμφυομένης, δεύτε„ρον ἔργον τὸ περὶ τῶν ονομάτων ἡ„γεῖσθαι. Πλατ. περὶ τὰ ἄκρα. „Ὅρα δὴ .... φιλοσόφων συγγράμ„ματα διεξιὼν, καὶ λόγας ἀκρας, ἃ „μὴ πλέον τοῖς ονόμασι μόνον προσε„χεις, ἢ τοῖς πράγμασιν. Αὐτ. ἐν τῷ πῶς ἂν τις αἰσθοιτο ἑαυτὸν προκόπτοντος ἐπ' ἀρετῆ. Καὶ γάρ, Ἡ μὲν λέξις, „οἷον ἐσθὴς ἐπὶ σώματος, τὰ δὲ πράγ„ματα σάρκες σοὶ καὶ νεῦρα. Οὐ χρὴ „τοίνυν τῆς ἐσθῆτος πρὸ τῆς τὰ σώμα„τος σωτηρίας κήδεσθαι. Κλήμ. Στρωμ. Λόγ. α.

(3) „Φιλοσοφία γὰρ ἃ διεκτέον „περὶ τῶν ονομάτων ὑπηρεσίαν τῇ διά„νοιᾳ ζητοῦσα, κἂν χαμόθεν αὐτὴν „ἃς τὰ πράγματα συμπερίζηται, „τρανυντέ καὶ εφαρμόζουσαν. Συνέσ. „περὶ βασιλ.

σολοικίζοντα, ἢ ψέλλεσθαι ἀττικίζοντα (1). Ἀφελεῖτε καὶ πεπατημένῃ τῇ λέξει χρώμενον τῶν πραγμάτων ἀσφαλῶς ἐπιτυγχάνειν, ἢ μηδὲ ὑγιὲς ἀποφαίνεσθαι λαμπρύνει καὶ γεγανωμένον ἀποθεγγόμενον (2). Τὸ δέγε ἐκ τῆς ἀσαφείας, καὶ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν τῶν φωνῶν κάλυμμα, διασκλᾶτε ταῖς προσκλίσεσι, καὶ ἐπεξηγήσεσι προσφυέσι περιαιρετέον. Ὅσα δὲ τέως ἐκ μεταφορᾶς μετείληπται, ἐπὶ τὸ κυριώτατον τῆς σημασίας, ἧπερ οἴοντε, ἀνακτέον. Καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ὁ λόγος τυγχάνει τῆς κατ' ἐπιστήμην ἀκριβολογίας δεόμενος. Οἵτε γὰρ τὸ ἀσαφὲς, ὅτε τὸ διεσκημένον τῆς φράσεως ὁ φιλόσοφος ἀσπάζεται λόγος, ἃ τέλος μάλιστα ταληθὲς κρυπτόμενον εἰς φῶς ἄγειν, καὶ ἐν ἀπερίττωτε καὶ ἀκόρεκτῳ ἁπλότητι τοῖς ἄλλοις ὑποτιθέναι. Τοιγαροῦν καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ φιλοσοφεῖν ἀεὶ τῆς τῶν φωνῶν ἀπέχεσθαι παραχρήσεως, ὅση δύναμις, πειρασόμεθα, τῶν δὲ ἄλλων, ἢ καταψεύδομένης τῇ καταχρήσει τῆς λέξεως ἀπελέγξομεν, ἢ ἐν ἀκαίρῳ κομψότητι τῶν λεγομένων τὸν νοῦν συγκαλύπτοντας, κυρίως λέγειν καὶ σαφῶς δεησόμεθα.

„Οὐκ οἶδα σάφα τί κέκρυπται εἰκόνι τῇδε·
„Ὡς πάντ' αἰνικτὰ, κἀσαφῆμοι λέγεις.

Ἀσεῖον γὰρ τὸ τὰ Ρωμαϊκὰ, ὅτως ἡμῖν ἐξελληνισθέν (3).

„Τίπτ' ἀσαφέσσι τεῦχε λόγοις φρένα ῥήμασι κεύθεις;
„Ὅφρ' ἰδεῖς ξυνίῃς, σιγὴ ἄρ' ἄμεινον ἔσο.

§. λη'.

(1) „Ἔφασκε γὰρ (ὁ Ζήνων) τοὺς „μὲν τῶν ἀσολοίκων λόγους καὶ ἀπηρ„τισμένους, ὁμοίως εἶναι τῷ Ἀργυρίῳ „τῷ Ἀλεξανδρινῷ ... ἀρέσκεσθαι μὲν ἃ „πεμιγεγραμμένοις καθὰ καὶ τὸ νόμισ„μα, ἰδεῖν δὲ διὰ ταῦτα βελτίονας· „τοὺς δὲ ταναντίον ἀφυμοῦντας τοῖς Ἀττι„κοῖς τετραδράχμοις, σκῆ μὲν κεκομ„μένους καὶ σολοίκως, καθελκυσμέν„τοι πολλάκις τὰς ... Λαέρτ. ἐν βίῳ Ζήνωνος.

(2) Ἐμοὶ δὲ οὐκ ἴσως οἶμαι πρόκει„σθαι νοεῖν τὰ σημαινόμενα, εὐγλωτ„τίαν δὲ μήποτε ζηλάντα, ἀρκεῖσθαι „μόνῳ τῷ αἰνίξασθαι τὸ νοούμενον· ὁ„ποίῳ δὲ ὀνόματι ἐκλέξαι τοῦτο ὅπερ „παραπήσαι βέλομαι, ἐοίκαμεν μέ„λει ... Κἂν Φυλάξῃς (φησὶν ὁ Πυ„θαγόρειος ἐν τῷ Πλάτωνι. Πολιτικ.) „τὸ μὴ σκεδάζειν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι, „πλησιώτερος εἶ γήρᾳ ἀναφανήσῃ φρο„νήσεως. Καὶ ἔγχε τὰ θεαιτήτω εὐ„ροις αὖ πάλιν· τὸ δὲ εὐχερὲς τῶν „ὀνομάτων καὶ ῥημάτων, καὶ μὴ „ὁ ἀκριβῶς ἐξεταζόμενον, τὰ μὲν „πολλὰ κακὰ γεννᾷ, κἄλλα κάλλον τὸ „τὰ ἐναντίον ἀνελεύθερον. Ἔστ' ὅτε „μυκηκαῖον. Κλημ. Ἀλεξ. Αὐτ.

(3) Quid iuvat obſcuris involvere ſcripta latebris?
Ne pateant animi ſenſa? ſilere potes.

§. λη'. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τέως καὶ αἡ παρὰ τὸ προσῆκον ἀχολίαι, καθάπερ Ἐχενηίδες τινες τῶ βραχεῖ τὸ ἐν ἡμῖν Νῦ ἀκατίω ἰσχυρῶς προσιζαμεναι, το προκειμενον τῆς τῶν οντων ἐπιστήμης διαβαλεῖν κὰ ὅμαρῶς ἐπιτρέπωσι πέλαγος. Λέγω δὲ ὰ μόνον τὰς ενεκα τὰ περισμὰ των αναγκαιων μερίμνας, καὶ τυρβας· (Καὶ γὰρ καὶ τέτων ἐλεύθεριάζειν προσῆκεν ἡμῖν τὸν Φιλόσοφον) (1), ἀλλα καὶ το περὶ τας μελέτας ἐκδεδιητημένον, καὶ ἅπαντον Καθ ὁ, οἱ μὲν ἐκτοπως των Συγγραμμάτων τοῖς μὴ κατὰ προθεσιν τίω αὐτῶν ἐγκυπτειν τὰ πολλὰ χαίρουσιν· Οἱ δὲ καὶ τοῖς ἀφ ων ὠδεμίαν ἐξὶ καρπώσαθαι λυσιτέλειαν, κενίω δὲ ἀλλως τέρψιντε καὶ ψυχαγωγίαν ἀνόνητον, ἐμματαιάζουσιν· Οἱ δὲ τῶν προ οδὲ γινομενων μαθημάτων παραμελήντες, ἀτέλεσοι ετι των ἃ προγινώσκειν ὤφελεν ὄντες, ἐπὶ τα ἐχομενα χωρῶσι, καὶ υπερβάθμιον, ὁ δὴ λέγεται, τὸν πόδα αἴρουσιν· Οἱ δὲ τέως καὶ τοῖς χρησιμωτάτοις καὶ πρωγιαιτατοις ἐνοιατρίβοντες, ἀταλαιπώρως πως αυτὰ ἐπιτρέχουσι· των μὲν πρὸ οφθαλμῶν ανεπισάτως καὶ ἐπιπολαιως ὥτως εισὶειν ἐπιψαυοντες, ἐπὶ δὲ τὰ πρόσω πάνυ λίχναστε καὶ ἀκράτως ἐπισπόδοντες, τῶν δὲ οπίσω, οἱαπερ εικὸς τὲς ἔτας ολιγαρως τὰς μελέτας διατιθεμένες, οὐ ἀμαυρὰ γὲν τὰ ἴχνη κατέχοντες.

§. λθ'. Ἀλλα γινέσθω δὴ προ παντὸς η των προς τὸ τέλος Φερόντων βιβλίων αἵρεσις. Καὶ τέτων ὅσα ὑπὸ τῶν γιωριμωτάτων ἐπὶ τῇ προκειμένῃ της Ἐπιστήμης ἰδέᾳ συγγέγραπται, ἐν χερσὶ παρίσω. Καὶ η κατα τὰς θεωρίας προσηκουσα μέθοδος καὶ τάξις τηρείσθω. Μηδὲν τῶν προεγνῶσθαι δεόντων υπερβαινέσθω. Μὴ ἐπιτροχάδην, μηδ' ὰσιατικῶπτως τὸ ὑπ ὀφθαλμοῖς παρερχέσθω. Τὰ αυτὰ καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον δεήσαν ἐπαναγινωσκέσθω. Των νοημάτων, μηδὲν πλέον η χωρεῖν πέφυκε καὶ σέγειν, ὁ νῦς ἐμφορείσθω. Τὰ ἀπαντῶντα τῶν διαπορημάτων ἐπιλυέσθω. Εἰ μὴ καθ' ἑαυτὸ ἐπὶ τῶν δυσξυμβλήτων ἡμᾶς ἐθέλει διδασκειν τὸ βιβλίον, ὁ τὶω δυχέρειαν ἐκ μέσε ποιησάμενος ζητείσθω, καὶ ἐπερωτάσθω. (2). Τὰ λόγε ἄξια σημειέσθω.

(1) „Ἄσκησις λόγων, καὶ μαθημάτων αναλήψις, ἀπραγμοσύνης δᾶ„ται καὶ σχολῆς. Πλάτ. περὶ Εὐθυμ.

(2) „Κυλιόμενα δ' ἀει (τα βιβλία) „μόνη μιᾶ χρώμενα τῇ ἐγγράφῳ φω„νῇ, προς τον ἐπανερόμενον ἀεὶ πλέ-

θω. (1). Καὶ ἐν ἐπιτομῇ τὰ ἀναγνωσθέντα ἀνακεφαλαιώμενα τῇ μνήμῃ ἐναποτιθέσθω. Περὶ μὲν οὖν τῶν, ὅσα τὶ ἀπὸ τῆ φιλοσοφεῖν ἔωθεν ἡμῖν κωλύειν ἐπίδοσιν, καὶ ὅπως ταῦτα ἐπανορθῶσθαι δέον, ἢ φυλάττεσθαι, τὰ κυριώτερα, ἃ ἄντις εἴποι, χεδὸν τοσαῦτα.

Ἐπειδὴ δὲ τοσοῦτον ἡμῖν διὰ παντὸς τῆ λόγε. τὸ τῆς προσοχῆς, καὶ ἀκριβῶς περὶ ἑκάστα παρηνήται σκέψεως, φέρε δὴ καὶ τίνα ἐξὶ τὰ προάγοντα καὶ ἐπιτείνοντα τὶω προσοχὶω ἐν βραχεῖ διελθωμεν.

§. μ΄. Α. Τὶω εἰς τὸ προσέχειν τοῖς νοητοῖς παρασκεύω ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ, ὡς ἐκ τῆς βελτίσεως χρεὼν ἡκειν ἔχοντας. Τετεχνιν ὁ παρημελημένως, ἀδ' οἷον παρέργως, ἀλλὰ μεθ' οἵας ἐσης σπεδῆς καὶ σωτόνε τῆς προθυμίας, ἑκάστης τῶν θεωριῶν ἀπτομένες. Ἃ γὰρ ὁ περιπαθῶς διώκομεν, ἀδ' ὀξοχως θηρώμεθα· Οἷς δ' ἂν ἰσχυρᾶ ψυχῆς ἐφέσει ἐπιχειρώμεν, ἐν τετοις τὰ πλεῖξα καὶ κατορθῶν πεφύκαμεν. Ἡ δὲ ἔφεσις περὶ τὰ μαθήματα, καὶ ἐκ πολλῶν μὲν ἄλλων ἐγγένοιτ' ἄν, ὅσαι μικρᾷ δεῖν ἅς ἑκασος προέλοιτο ἐμφιλοσόφε βίε ἰδέας, μάλιξα δὲ καὶ ἐκ τῆς σὺ ἐκπλήξεως τῆς ψυχῆς ἀπορίας διεγερθείη, καθ' ἣν ἐπὶ τὶω κατα γνῶσιν θήραν τῶν ὄντων ὑπὸ τῆς ἱερᾶς κινώμεθα φύσεως (Ἀφηγ. Προεισ. §. δ'. ε.), δι' αὐτό γε τετο ὅτι λόγε μετέχομεν, καὶ ἐπιςήμης ἐσμὲν δεκτικοι. Διὰ γὰρ ταῦτα τε εἰδέναι ἑκασος φύσει ὀρέγεται. Εἰδέναι δ' ὀρέγεται πρὸ τῶν ἄλλων, ὅσα μετὰ τε καλε το θαυμάσιον φέροντα, ἐξίσης τε νῶν τὸν συντυγχάνοντα, καὶ εἰς ἀπορίαν κινεῖ. Ἡ γὰρ τε μαθεῖν ἔφεσις ἀπορίας μὲν ἐξὶν ἐπιγέννημα, εὐπορίας δὲ, καὶ εὐδήσεως τιθίως ἀγαθῆ καὶ μητηρ. Καὶ ἄνθρωποι περὶ τὰ θαυμαζόμενα, μετεωρω νῶ, καὶ λογισμῶ φιλοπράγμονι ὑπ' ἀγνοίας τίω ἀρχίω τεθηπότες, ἐντεῦθεν ἐκ τε ἀπορῆσαι φιλοσοφεῖν ἄρξασθαι φέρονται. „Μάλα γάρ τοι φιλοσοφε τετο

„ον παρα τα γεγραμμένα ἀποκρίνεται.
„Δεῖται γὰρ ἐξ ἀνάγκης [illegible] ἤτοι
„τῶ ἐγγραφομένε, ἢ καὶ ἄλλε τῶ
„εἰς το αὐτὸ ἴχνος ἐωβεβηκότος.
„Στωμ. λόγ. α.

(1) „Ἐκλέγειν δὲ χρὴ καὶ ἐκ τῶν
„γεγραμμένων λόγων. Τας δὲ διαγρα-
„φὰς ποιεῖσθαι περὶ ἑκάστε γένες. Πα-
„ρασημήνασθαι δὲ καὶ τὰς ἑκάστων δο-
„ξας. Ἀριστ. Τοπικ. Βιβλ. Α'. Κ. ιδ'.

„τῦτο τὸ πάθος, τὸ θαυμάζειν. Οὐ γαρ ἄλλη ἀρχη φι-„λοσοφίας, ἡ αὐτη. (1).

§. μα΄. Β΄. Δεῖ ἐν ζήλῳ, καὶ φιλοτιμίας ἀνεπιμώμῳ, ἐπὶ τίνι παιδαίαν μελέτῃ ὁ μικρὸν ἡ ψυχὴ πέφυκε παραθήγε-σθαι. Το γαρ ἀίδιον εἰς τὸν ἑπειτα τὸ κλεος πάραλιπεῖν, καὶ Σοφοῖς Ἀνδρᾶσιν ἐν Ἱερῷ μνήμης ἀγήρω καὶ ἀίδίῳ συνιδρυθηναι, ὡς ἐνι σφόδρα κινίζειν οἶδε ψυχὴν τίνι φιλοκαλον. Ἡ δὲ δὴ φιλοτιμία αὐτη πρὸς τὸν δοκιμωτέρως βλεπουσα, εἰς ἐριν μεθίσαται τῷ ἀμιλλομένῳ, ἐπὶ τὸν ὠφελιμωτάτῳ πονῳ συνεχῶς διεγείρουσάτε καὶ ὑπαλείφουσα, δι' ὧν ἂν καὶ παρόδοκιμήσαι τις ποτὲ (2), ἡ γὲν ἐγγυς γένοιτο, μηδὲν „τι τῦτο προσλυμαινομένων. Ἡ γάρτοι τῶν ἀγαθῶν ἐρις „ὠφελεῖ τὸν ζηλῶντα, μὴ παραβλάπτουσα τὸν ζηλούμενον. (3). Αὐτη μὲν δὴ τῶν Ἐρίδων ἡ καλλίστη, ἡ καὶ Ἡσιόδῳ δοκεῖ (4). Ἣν ὅδ' ἀπεικὸς πάσχειν καὶ τὸν τῆς Σοφίας ἐραστὴν, τῷ καλῷ τῦτῳ ζήλῳ, μυωπιζόμενον, καὶ τὸ μακρὸν ἔτω, καὶ ὀρθιον, καὶ τραχὺ τῆς ἐπὶ τὸν κολοφωνα τῶν ἐπιστημῶν φερέσης ὁδῦ θυμῶς μάλα καὶ καρτερικῶς διανύοντα.

§. μβ΄ Γ΄. Βοηθεῖ δὲ εἰς προσοχὴν ὁ μετρίως καὶ μελέτη ἡ ὁμεθόδως, καὶ μεθ' ἧς προσήκει ταξεως γινομένη. Ἣν μητις ἁπλήσως ὥσπερ οἱ ἀθηφάγοι τὰ ὄψα, μηδὲ χανδὸν ἅμα τῇ διανοίᾳ σπεύδοι πάντα καταβροχθεῖν τὰ προσφερόμενα, ἀλλα καθ' ἓν, τῶν λοιπῶν χωρὶς, ἕκαστον ἀναμασσῶτο, χυμοντε τῦτο, καὶ ποιοτητα κρίνων, καὶ δίωαμιν. Ἀπαυθήσειε γαρ δήπῦ καὶ τῦτο, ὑπὲρ ὃ δεξιος ἐστὶν ἐμφερόμενος, καὶ ὑπο πλήθῦς κατακλυζόμενος, καὶ ἐξεμέσειν

(1) Πλάτων. ἐν Θεαιτήτῳ.

(2) Οὕτω καὶ Γαληνὸς, ὡς ἐπιβολην Φιλοσοφίας τὸν κατ' αὐτὸν ἐτύγχανε διεγείρων, πρὸς ζῆλον τὸν τῆ Ἱπποκράτες αὐτὸς παρορμῶν, καὶ εἰδὲν ἀδύνατον εἶναι, τὸ καὶ Ἱπποκράτες αὐτὸ βελτίως γενέσθαι ὑπατιθέμε-„νος. Φιλοσοφητέον ἡμῖν ἔτι προτε-„ρον, ἅπερ Ἱπποκρατες ἀληθῶς ἐσ-„μὲν ζηλωταί. Κἂν τῦτο ποιῶμεν, „εἰδὲν κωλυει, μὴ παραπλησίως, ἀλ-„λὰ καὶ βελτίως αὐτὸ γενέσθαι· Μα-„θόντας μὲν, ὅσα καλῶς ἐκείνῳ γέ-„γραπται, τὰ λείποντα δ' αὐτὸς ἐ-„ξευρίσκοντας. Γαλην. Ὅτι ἄριστ. Ἰατρ. καὶ Φιλόσοφ.

(3) Δημόκριτος.

(4) Ἧτε καὶ ἀπάλαμνὸν περ ἔμως ἐπὶ ἔργον ἐγείρει.

. . . . . .

. . Ἀγαθὴ δ' Ἔρις ἥδε βροτοῖσι.

Ἡσιοδ. εἰς τὰ Ἔργα καὶ ἡμέρας.

σειν ἄρα ἐπισρέψας τα ἐντιθέμενα (1)· ἡ δὲ τὶν ἀρχὴν ἂν εἰς δίζαιτο, κατα τῶν σκευῶν τὰ βραχύτερα, ἃ τῶν ὑγρῶν ἐωθεν ἀνεκπέμπειν, σα τούτοις αφθόνως τε καὶ περιττῶς ἐπικαταχεῖται. Ὥσπερ γὰρ ὀφθαλμὸς πλείοσιν ὁρατοῖς, οὕτω καὶ νοῦς πλείοσι τῶν νοητῶν ἐκ τε σώματος ἐπιβαίνων, ἡττων ὠφθη ἑαυτῷ τῇ δυνάμει. Καὶ φύρδιν μὲν ἴσως τὰ πολλὰ, καὶ ἀκρίτως, τῶν δὲ πολλῶν οὐδὲ ἐν ὄλκριτως, οὐδ' ὡς χρὴ προσεικότως· Τοῦθ' ὁ καὶ τοῖς ἑτέρους διδάσκειν ἐπαγγελλομένοις ἐπιμελῶς ἐστὶ παρατηρητέον. Τῶν γὰρ ἀκροωμένων τὸν νοῦν ὑπὲρ τὸ δέον πολλάκις παραφορτίζοντες, ἐν βυθοῖς ἀγνοίας ὑποβρύχιον καταδύσει, (2).

β μγ'. Δ'. Καὶ τὸ πολυμέριμνον τοῦ βίου, καὶ πολυάσχολον, ταραχὰς ἐμποιοῦν τῇ ψυχῇ μεγίστας, καὶ παντοίων παθῶν χαλεπὰς διεγείρον θυέλλας, ἐκ ἃ τῇ θείᾳ προσοχῇ χρησασθαι, οὐ ἐπιτρέπει μετ' ἡσυχίας καὶ ἀπραγμοσύνης ἐνδιατρίβειν τοῖς νοητοῖς. Τῷ γὰρ τινὰ θεωρίαν ἐνστησομένῳ βίος ἄφρων τις ἐναπαιτεῖται, ἀταραχος, τῶν ἔξωθεν περιπετειῶν, καὶ πραγμάτων ὡς οἷόν τ' ἐλεύθερος. Ἀλλ' ἴσεις τῷ νῷ πειθαρχῆσαι μηδὲ πρὸς τὰ ἔξω ατάκτως ῥεμβόμενα. Σῶμα μηδ' ὑπὸ τρυφῆς διαῤῥέον μηδ' ὑπὸ τῆς ἀγαν ἐνθείας ἐκλεῖπον· ἧπερ γὰρ γαστὴρ παχεῖα λεπτὸν ἃ τίκτει νέον, ὡς εἴρηται, ἀλλὰ καὶ ἡ κατισχνοστε καὶ πάγχυος καταλειπομένη, καὶ τὸν ἔνοντα νοῦν, ὡς ἐγῷμαι, θορυβεῖ, καὶ ἐξίστησιν. Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ ψυχῆς χρεία ἑαυτῇ τε σωτείας, καὶ ἡδέως εἰκαρεῖν προσεθισθείσης, καὶ Νῦ [illegible] τῶν παρὰ τὶν προθεσιν ἀφελκομενε, καὶ μεταξὺ τῶν κατ αἰσθησιν προσβελῶντε καὶ θορυβαν, ει τυχοι, ἀτενες καὶ ἀσκαρδαμυκτὶ ἐπὶ τὰ νοητὰ ἐπισρεφοντος. (3).

§. μζ'.

(1) „Μίγνυται γὰρ ὁ πίδυνος εὐθὺς „ἐξεμέσαι, ὁ ἐκ ἔπεψας. Σιμπλίκ. „ἐς τὸ Ἐπικτ. Ἐγχειρ. Κ. ΞΘ'.

(2) „Πολλαμε διδασκεις αφθονως
δια φθόνου,
„Οπως ακοων πολλα, μηδε ἓν
μαθε Φιλήμ.

(1) „Οὐδὲν ἐκεῖνο μὲν ψεῦδος ἐστι „τὸ Δημόκριτον ἐκκεῖσθαι σβέσαι τας „ὄψεις, ἀπερασάμενον εἰς ἔσοπτρα πυ„ρωθέντα, καὶ τὴν ἀπ' αὐτῶν ἀνά„κλασιν δεξάμενον, ὅπως μὴ παρέ„χωσι θορυβον, τὴν διανοιαν ἔξω κα„λέσαι πολλακις, ἀλλ' ἐωσιν ἔνδον οἰ„κεῖαν, καὶ διατρίβειν ποὸς τοῖς νοη„τοῖς, ὥσπερ παροδίοις θυείοις ἐμφυ„γόσαι. Τοῦτο μέντοι παντος μᾶλ„λον ἀληθες ἐστὶν, ὅτι τὴν αἴσθησιν „ὀλίγα κινησιν, οἱ πλεῖστα τῇ διανοίᾳ „χιώμενοι. Πλατ. περὶ πολυπραγ.

§. μδ'. Ε'. Προσοχῆς ἐπιτόνιον καὶ ὁ τόπος, ὁ ἔξω τεραχῶν καὶ θορυβῶν ἀπωκισμένος. Αἱ γαρτοι Μοῦσαι ταῖς ἐρημίαις ἐπιχαίρουσι, το μοναδικον τε βιε, καὶ ἡσυχιον ἀσπαζόμεναι (1). Δεῖ μάτοι καὶ καθ' ἑαυτὸν τὴν ψυχὴν μελεταν καὶ ἐθίζεσθαι, καὶ ἐν μέσῳ τῶν θορύβων ον απραγμοσύνῃ καὶ ἀταραξία καθίσαθαι. Ἄλλως γαρ ἔχουσῃ οὐδ' ἂν αυτη ἡ ἐρημια πάντι συντελέσειεν. (2).

§. μέ. Ου μικρὸν ἐπιβοηθημα τῇ προσοχῆς ἐπίτασιν καὶ ὁ χρόνος. Προσηκων δὲ καὶ μάλισα ὁ τῆς νυκτος (3), τῆς δὲ ἡ νυκτος τὸ κατ' ορθρον (4)· ἐπειδαν οὐ ὑπὸ τῶν μεθ' ἡμέραν καμάτων ἡ ψυχὴ πιεζομένη τῆς ἀναγκαίας δέῃται ανέσεως, οὐ ὑπὸ τῆς τροφῆς βαρεμένη (καὶ γὰρ ηδη δια τον υπνον ἡ ἀναδοσις ἐξετελέσθη) ἀφυέστερον ἑαυτῆς ἔχει τὰ ἐπιόντα σωιδεῖντε καὶ ἀνειβωσαθαι.

§. μϛ'. Πλὴν ἀλλ' ἐν ἅπασι μεμνημένους τοῦ μηδὲν ἄγαν, φεύγειν τας ὑπερβολὰς παραινέμεν, αἳ τον νεον πως ἀπαμβλυνειν πεφυκασι, καὶ ἀσθενέστερον ἑαυτὸ ποιειν. Ἐπ' παντὸς γὰρ τὸ πλέον τοῦ συμμέτρου ἀνόητον· ἔστι δὲ ὅπου καὶ ἐπιβλαβές. Διο καὶ ὑπνοι ἐπίσης, καὶ κοποι πολέμιοι τοῖς μαθημασιν, οἱ μεθ' ὑπερβολῆς δηλονότι καὶ ἀμετρίας, ως τῳ

(1) „Εὑρετικην γαρ εἶναι φασὶ την [illegible] Μενανδρ. [illegible] τα Μοῦσα „διὰ τοῦτο ὡς πολιωτάτων πόλεων „ἱδρυσαντο. (Πλατ. αὐτόθ.). Ὅθεν „οση δυναμις αποσατέον των τοιουτων „χωρίων, [illegible] οἷς καὶ μὴ βκλόμενον „ἔστι περιπίπτειν τῷ πλήθει ..... „Οὕτω γαρ [illegible] τῶν πρόσθεν ακκομεν „κλεα Ανδρων, Πυθαγορειωντε (καὶ „των ἄλλων) Σοφων. ὧν οἱ μεν τα ε„ρημοτατα χωρία κατώκην, οἱ δε [illegible] „των πολεων τα ἱερα, καὶ τὰ ἄλση, „ἐξ ὧν ἡ πᾶσα ἀπελήλαται τύρβη. „Πλατων δε την Ακαδημίαν οἰκεῖν ἔ„λεγε, ἃ μονον ἔρημον, καὶ πόρρω τε „ἄστεως χωρίον, ἅμα καὶ [illegible] φασὶν „ἐπίνοσον. Ἄλλοι δὲ καὶ των ὀφθαλ„μων ἀκ ἐφείσαντο πόθω της ἐνδον „ἀπεριστάτε θεωρίας. Πορφύρ. περὶ ζώων. ἀποχ. Βιβ. Α'.

(2) „Καὶ ἡμῖν ἅτως ἐθιθεῖσα ἡ [illegible] λόγω δυνησεται ἅπαντα διε„ποάττεσθαι. Ἡ δὲ ρεμβομένητε καὶ „κλυκασα, καὶ ἄλοτε ἐπ' ἄλλα τρε„πομένη, οταντι προφανῆ ποτε ηδο„νήντινα, ἢ ρασώνην ἔχον, ὥσπερ υδα„τος ἐν ἑτεροκλινεῖ χωρίῳ οποι ἐτυ„χε τρεπομένα, ἀδὲν ὧν ὠφεληθῇ εἰ „ὑπὸ τῆς πασης ἐρημίαστε καὶ ησυ„χιας. Δίων ὁ χρυσ. περὶ Ανεχωρησ.

(3) Διὸ καὶ την νυκτα προσαπον Ευφρόνην. (Πλουταρχ. περὶ Πολυπραγ.). Ευ γαρ, ἢ καὶ πρῶω κρεῖσσον νυκτὸς ἢ ἡμέρας Φρονεῖν ἐοίκαμεν. Ἐν νυκτὶ δὲ ὥρα διατατο βελη καὶ Σοφοῖσι γίγνεται.

(4) Ταύτητοι καὶ ὁ ὀρθρίσκος προς αὐτην ἀ κοπιασει. Σοφ. Σολομ. Κ. ϛ'. Καὶ Φίλη ἅσα ταῖς μέσαις ἠὼς πεποίηται.

τῷ Δαιμονίῳ εἴρηται Πλάτωνι. Χρὴ δὲ τὸ δριμὺ τῶν πόνων τῷ ἡδυτέρῳ συγκεραννύειν τῆς ἀνέσεως, καίγε ἐκ διαλειμμάτων, ὥσπερ κιθάρας χορδὰς, τὰς τῶν φρενῶν ἐπιτείνοντε καὶ ἀνιέναι. Κατὰ γὰρ τὸ Ἀδέσποτον ἐκεῖνο, ὃ τῷ Λεκιανῷ ἐστὶν οἵ προσένειμαν,

Ἔξ ὥραι μοχθοῖς ἱκανώταται· Αἱ δὲ μετ' αὐτὰς,
„Γράμμασι δεικνύμεναι, ΖΗΘΙ λέγουσι βροτοῖς.
Ὦ δὴ καὶ ἡμῖν ποτὲ ἐπιπέπαικται, τίω ἐπὶ τὰς πόνους ἐπάνοδον ἀπὸ τῆς δεκάτης ἐφέξης, ὧδε διασημαίνουσιν,
„Ἣν δὲ παρελθὼν αὖ καμάτων ἅψῃ δαπανηρῶν,
„Καρκινωβατέοντ', αὐδὴ λέγουσι ΒΙΒΙ.

ΠΡΟΔΙΑΤΡΙΒΗ
ΤΡΙΤΗ.

Περὶ τῶν ἐν ἡμῖν Γνωσικῶν Δυνάμεων· Καὶ τῶν κατ' αὐτὰς ἐνεργειῶν· Καὶ περὶ Ἕξεων.

§. α'.

Πάντες ἄνθρωποι, ἢ φύσεως ἔχοντες εἰσὶ, ταύτῃ καὶ τῆς ἐπὶ τὸ γινώσκειν ἀμοιρεῖσι δυνάμεως. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἰσχυρῶς ἅπασιν ἐντέτηκως περὶ τὸ εἰδέναι καὶ ἐπίστασθαι ἔρως, ἃ σημεῖον καὶ ἡ τῶν αἰσθήσεων ἐληφθὴ ἀγάπησις. (1). Ὡς κενήστε ἄλλως καὶ φρενὸς ἂν ἔσῃς, τῆς πρὸς μηδὲν ἐκβῆναι πέρας δυναμένης ἐφέσεως· καὶ πρὸς τὸ μηδόλως τῇ νοήσει προληφθὲν, μηδ' εἶναι τιὺ ἀρχίω, φύσιν ἐχούσης. Τὰ γὰρ ἀγνοούμενα, ὥσπερ οὐδὲ κρίσις, οὐδ' ὑπόληψις, ἔτως οὐδ' αἵρεσις, οὐδ' ἔρως ἐγγένοιτ' ἂν οὐδεὶς οὐδενὶ ἀσόλως. (2). Ἡμῖν δὲ, καὶ τότε γε ἄνθρ, καθ' ἑαυτίω ἡ τὸ γινώσκειν ἀριδήλως περιοῦσα ἐμφαίνεται δύναμις, ὡσανεὶ φῶς αὐτο-

(1) Ἀρισ. Μεταφ. τῷ Μαζ. Α'. Κεφ. α'.

(2) Τὰ γὰρ ὁριζόμενα καὶ αἰσθα- τὰ ὀρεκτὰ ἀναγκη. Σιμπλίκ. εἰς τὸ Ἐπικτ. Ἐγχειρίδ. Κ. κ.

αὐτοφανὲς, φωτὸς ἑτέρου πρὸς ἔκφανσιν μὴ δεόμενον, ἐξ ἑαυτῆς πλατεῖα εἰκοθεν το αὐτοπίσον. Τα γαρ παρ ἑαυτῇ ἅπαντα ἡ ψυχὴ κρίνειν οἵατε ὄσα, ὅσα τῶν ἰδίων αὐτῆς ἐκ ἐξήρηται ὁρων, αὐτὴ τέως πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστραφεῖσα, καὶ εἰς ἑαυτὴν συννοῦσασα, τό, τε κρίνειν ἓν αμα, καὶ το κρινομενον. Τα μεν γαρ ἄλλα των ὄντων οπωσὲν οἶδεν, ἑαυτὴν δὲ συνοιδεν ἀτρεκῶς ταυτ εἰδεῖα, καὶ ἐπισαμένη συνεξεπίσαται. Καὶ δὴ, καὶ προ τὲτων ἑαυτῆ ἐπιγιγνωσκουσα ἐστὶ πολυ πρότερον, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἀλλα γὲν υπάρχουσαν· Καὶ παντεῖα, τὰ μεν διωαμένια, τὰ δ ἐνεργοῦσαν, τὰ δ ἄλλοτ ἀλλως διακειμένιν. Ουδε γαρ ἐὰν ὄσαν, ὧδὲ γιγνωσκειν ἑαυτῆ ἀγνοησαν ἀν ποτε πεφυκεῖαν, ὧδε γιγνωσκουσαν.

§ β'. Τῶ δε τρόπω της τοιᾶς δε γνωσεως συνείδησις ονομα, ἡ συναίθησις, ἡ συνεπίγνωσις, ἤ τι τοιὲτον, οἷον αν τῆ εἰς ἑαυτο συννοῦσιν τὸ γνωστικὸ ἐμφαίνειν δυνάμενον. Καὶ ἐγω τὰ κατ αυτον ληπτα, των ἡμῖν γινωσκομενων τὰ πρωτα, καὶ βεβαιότατα, καὶ πάντη πασης ἀμφιβολίας ἐξω ἱσάμενα· Ουτος γαρ ὡς ἀντις ἀληθειας γνωμων ἀτραβὴς τε καὶ ἀπαρέγκλιτος ημων ἑκάστω ἐγκαταβέβληται τῇ ψυχῇ, καὶ τὸτο γνωσεως ἁπασης οἷον κριτηριον ἀψοῦσέστατον ἵδρυται. (1). Ουδ' ἐστιν ἄλλοθεν, ἢ ἐκ τὲτε ταθμησασθαι, τοῖς ἑαυτων ἀτενῶς ενθυμιοις προσέχοντας, οπως ποτε περὶ αὐτὰ τυγχάνομεν ἐχοντες. (2). Καὶ γαρ καὶ ο ἀκλινως τι καὶ ἀκινητως εἰδως, αὐτόθεν ἐχει το ἀσφαλες ἑαυτῶ της ἐννοίας καὶ βέβαιον, καὶ ὡς εἰπεῖν ἀδιασειστον· Ο, τε υπονοῶν, καὶ ὑπενδοιάζων τὶ ῶ γνωμίω, ἑαυτον ὲ λέληθεν ἀσατὲντα, καὶ σαλοὺμενον. Καὶ ὃν ἂν ο ἀπορῶν ὡς ἀπορῶν. ὃν ο ἀγνοῶν ὡς ἠγνόησέτι, καὶ ἂν εἰ πάνυ βεληθεις, ἐπιεικῶς ἀγνοησειε, καὶ ἐὶ τὰ Σέξτε παίζων καὶ Πυῤῥώνος, ἄλλοτι λέγειν παρ „ὁ πέπεισμαι πλάττοιτο. Τὸ γαρ ἀδύνατον εἶναι φάσκειν τὸ „αυτο καὶ κρίνον καὶ κρινόμενον, καὶ πιστον καὶ ἄπιστον ὑπάρχειν

(1) „Ὥσε τον ἐν ἑκάστῳ λέγον Κα„νόνα ἀναγ διακριτικον τε ἀγαθε ἢ, τε „κακε, τῶ ἀληθοῦς καὶ τε ψεύδες. Σιμπλίκ. ἐις τὸ Ἐπικτ. Ἐγχειρίδ. Κ. οβ'.

(2) „Τις δ' ἐκ ἔχει συναίθησιν τε „θέλειν καὶ μὴ θέλειν, καὶ τε αἱ„ρεῖσθαι καὶ ἐκκλίνειν, καὶ τε συντί„θεσθαι καὶ ἀπαρνεῖσθαι; Σιμπλίκ. ἐις τὸ Ἐπικτ. Ἐγχειρ. Κεφαλ. ε.

χειν (1), ούκ προς επος, ουσιν εις δύναμιν ειπειν, τίνι και τα πράγματα νοεσαν, και οπως περι τας ιδίας ποτε νοησεις εχει εαυτίνι μη λανθανεσαν. Ἐνθεντει και ο Νεωτερος (2), ἀθυβολως εαυτον οἷον ἀναζητων, οι αυτης ἀσεσχησας ἀνευρε της γινομενης αυτω διασκέψεως. Ει τουτο μόνον και αυτος, ουτε διανοημενος ειη, και ως ἐντευθεν κατα πασαν ἀναγκιν και ὑπαρχων, προς το φως ἐκεινο ἀτενισας σωεωραικει, το κατα τίνι ειρημένιν συνείδησιν.

§. γ'. Ἐξ αυτης δε ταυτης της συνειδησεως, και τί ὁποτε το ἀληθεύειν ἐστί, τί δε το ψεύδεσθαι, ἀ δυχερες συνιδειν. Επειδη γαρ τη επανειλημμενη ταυτη εννοια (ην συνείδησιν ἀποκαλεμεν) η κατ αυτινὸ τῶ νοεμενω αμεσος ἐιδησις, οὐσιντι νοητὸν ὑποκειται, ω συνάδειν μεν αυτίνω ως εἰρηται αει ἀναγκαῖον, διαφωνεῖν δε αυτω ἐχ οὐσιντε (§. α και β.), φανερὸν εντευθεν, ως η μεν αληθεια εν τη κατα το αυτο τω νοητω, και της νοησεως κεῖται συμφωνία, το δε ψευδος εν τη τέτων μεταξυ διαφωνία και διαμαχη. (3). Διο και τας μεν

(1) Σέξτ. ὁ Ἐμπειρ. Βιβ. ζ. προς τους λογ. Κ. α.

(2) Ὁ Γαλλος Καρτεσιος διαποιησας ὅλην ἐγνωκως ἀπαξ ποτε δια βιε περι πάντων, και δη και περι ἑαυτῶ ἀδεν ἤκιστα, ει ὑπαρχοι ἀναζητῶν, τατί το τεθρυλλημένον πασα τοῖς Νεωτερικοις ἀσέβαλε: „Νοω· ἀκαν ὑπαρχω. πωῖτηντε και βεβαιοτάτην ταύτην τῶν ἐν φιλοσοφία ὑποθέμενος γνωσιν. Περι Ἀρχ. Φιλοσ. Μέρ. Α'. Τωήμ. ζ'.

(3) Την Ἀλήθειαν κειται το μηδόλως ληθειν, τατέστιν ἀπατων, ὅτως, ἡ δοκει, ἀρμένην, τριττως διαιτέμαν. Η μεν γαρ εν τατω κεῖται, ὁτι ἑκαστα των παθων και ἰδίων ἃ φύσει αυτοῖς πρόσεστιν ενμοιρεῖν οἷον ο Μαγνήτης φέρει των τε Μαγνήτε, και των τε χρυσε ὁ χρυσος, και των γε τα νοηματος αυτο το νόημα. Καλειδαι δε παθειν η αληθεια αυτη Μεταφυσικη· Και ἀδεν ψευδος ταύτινγε νοεμένη αὐτίξειν φέρεται. Πάν γαρ ὁ, τιπερ ὁν ἐστί, και αληθές κατ αὐτο τε-

το τυγχανει, ως αρα συνάδων τῆ Ἀρχετύπω Ἰδέα, ως αυτις ποτε Πλατωνικως· τοιουτον ον δηλονότι, οἷον τη Ἰδέα της κατ' αυτο παρίσταται Φύσεως· ω δηπε λεγω, ψευδες κε αν ειη τῶν ὄντων ἐν ἀνθρώπω, ὅτι μη το μηδαμη μηδαμως ον, ως προς μηδεν ἔχον το σύμφωνον, και κατάληλον, „Το γαρ ψευδος ἔτεσιν μηδεν, η το „μη ὁν καλέσηκεν. (Δαμασκ. Φιλο„σοφ. Κεφ. α. Περι Γενεσ.). Ἡ δε δευτέρα ἐν τω τα νοηματα των νοεμένων πραγματων οἷον ακινας ἀναμ ακριβῶς, και μηδεν αυτων παρηλλάχθαι· Και τας λύγκας δε τοῖς λεγομένοις ὁμολογειν· Θέον αττις τον κύκλον νοείν, και λέγει περιφερη, την Σελήνην ετερόφωτον. Λέγεται δε αὕτη αληθεια Λογικη· Και ἐτι καθ' ην αι ἐννοιαι συμφωνως ἐχεσι προς τα νοητα, και αι λέξεις προς τα λεκτα· ης ἐναντίον το Λογικον ψεῦδος, ητε γνωσις η των νοεμένων ἀπάδουσα, ἡ η φανη η παραφθεγγομένη παρ ὁ ἐστί τα λεγόμε-

μὰ συνειδήσεις, ὡς αἰεὶ ταῖς ἐν τῇ ψυχῇ διαθέσεσιν ὁμολογοῦσας, αἰεὶ καὶ ἀληθοῦσιν εἰκὸς· τὰς δὲ τῶν ὄντων γνώσεις, ἅτε δὴ πολὺ τὸ πρὸς αὐτὰ διάφορον πολλάκις, καὶ παρηλλαγμένως ἐχούσας, τὰ πολλὰ συμβαίνει καὶ ψεύδεσθαι. Οἷον τὸν ἡλιόντις σφῶν κρίνει ποδιαῖον· ὡς μὲν ὂν ὁρᾷ, καὶ ὅτι ποδιαῖον σφᾶν δοκεῖ, ἀληθὲς ἑκάτερον, καὶ ἐκ συνειδήσεως δῆλον, ἣν ἔχ οἱόντε ψευσαῦθαι· ὡς δὲ καὶ ὁ φῶσηρ τὸν σύγκον τηλικοῦτος, οὐκετι· ἐπεὶ καὶ πολὺ πρότερον τῇ συνειδήσει τοῦτο ἀντιβαίνει, ἢ τῇ φύσει τῶ πράγματος· τοῦτο γὰρ πᾶς τις ἑαυτῶ σύνοιδεν ἐπίσησας, ὡς τὰ αὐτὰ τῶν μεγεθῶν ἐγγύθεν μὲν καταφάινεται μεγάλα, μικρὰ δὲ τἀναντίον πόρρωθεν καθορώμενα.

§. δ'. Ἐκ τῆς δὴ οὕτως ἡμῶν ἑκάστῃ τῇ ψυχῇ ἐμφύτως ἐνούσης τὸ νοεῖν δυνάμεως ὡρμημένοις, δύχερὲς ἦν συνεπιγίνωναι, καὶ καθ' ὅσα τε, καὶ οἷας δὴ τὰς τρόπως γνωσικὰς τῶν ὄντων θιγγάνειν πεφύκαμεν. Ἤτοι γὰρ αὐτὴ ἡμῶν ἡ ψυχὴ ἐς'ν ἡ ἰοῦσα, μηδὲν εἰς τοῦτο, ὅσαγε καὶ ἡμᾶς εἰδέναι, προχρωμένη τῶ σώματι· ἢ συν αὐτῇ ἤδη καὶ τοῦτο, τὸ παρ' ἑαυτὲ συνεισενεγκὸν, εἰς γνῶσιν ὅπωσδν ἡμῖν συνεφήψατο. Γνωσὰ δέτοι, ὡς μὲν ἐκεῖνως, ὅσα ἀχραίτοις οὐσίαις, καὶ ὕλης οἱασδῆν ἀμιγέσιν· ὡς δ' ὕτως, ὅσα ἐκ ἄνδυ μιξεώς τινος σωματικῆς, καὶ προσταθείας ἐνύλω παρίσταται γινωσκόμενα. Διττῶς δὲ καὶ τούτων ἑκάτερον. Ἐκεῖνως μὲν γὰρ, ἤτοι αὐτῆς ἡ ψυχὴ, καὶ τῶν κατ αὐτὴν ἐνεργημάτων ἀντιλαμβάνεται καὶ δυνάμεων· ὅτε καὶ νοῦται ἐς'ν ἡ αὐτὴ καὶ ἰοῦσα καὶ νοοῦσα ὡς εἰσηται (§. α. β.) κατ ἐπιστροφὴν πρὸς ἑαυτὴν οἷον ἐπαναλυθοῦσα, ἢ τῶν παρ αὐτὴν νοουμένων, δύτενέσι μὲν, ὡς εἰπεῖν, καὶ ἀνεπιστρόφοις, καθαραῖς δ' ὅδον ἧττον, καὶ εἰλικρινέσιν ἅπτεται ταῖς ἀντιλήψεσιν, οἷον τὸ Θεὸ, τὸ ἀληθὲς, τὸ δικαίὸ, καὶ ὅσ' ἄλλα ἀσωμάτως ἐς'ν νοητά. Οὕτω

μενα. Ἡ Τρίτη ἐν τῦ τα λεγομενα τοῖς νοουμένοις ὁμολογᾶν, καὶ τούτων ἕκατα σημεῖα γίγνεθαι μὴ ψευδόμενα. Ὡς ἐπαδάντις μηδὲν Φθέγγηται ὁ Φοῦνιξ. Καὶ αὐτὴ εἰρηται ἀληθὴς Ἠθικὴ, ὡς πάντος οἴμαι τὸ ἦθος γνωρίζουσα. Καθ' ἣν καὶ [illegible] ἀώθυμιν καλᾶν, καὶ πιστὰς τὸν τρόπον, τοὺς παρ' ὁ Φρονῆσι μηδέποτε λέγοντας· ψευστὰς δὲ καὶ ἀπατεῶνας τοὺς [illegible] μὲν ἐν Φρεσὶ κεύθοντας, [illegible] δὲ βάζοντας. Ἐμφιλοχωρᾶν δὲ τοῖς νοήμασιν ἀπάτινα κρίσιν, ἢ ἦν τὸ ἀληθεύειν, ἢ [illegible] αὐτοῖς συμβαίνει, ἐν οἰκείῳ τόπω ῥηθήσεται.

δὲ πάλιν, ἤτοι τὰ παρέντα καὶ τοῖς αἰσθητηρίοις προσπίπτοντα κρίνει, οἷον ὀφθαλμοῖς μὲν φῶτε, καὶ χρώματα, ὠσὶ δὲ ἦχος, ἀφῇ δὲ θέρμη, καὶ ψυχος, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἢ τὰ ἀπόντα μὲν, ἄλλοτε δὲ ταῖς αἰσθήσεσι προσπεσόντα, εἴτε αὐτὰ ἐκεῖνα, εἴτ' ἄν καὶ ἐξ αὐτῶν ἄττα τινὰ, διαφόρως ἐναποτυπῶται καὶ ἀναπλάττεται. Οἷον τράγον, ἔλαφον, τραγέλαφον, καὶ τὰ ὅμοια.

§. ε. Παντῃ δὲ κατὰ τοὺς εἰρημένους τρόπους ἑαυτῇ πως παρίσαν ἐθέλει ἡ ψυχὴ τὰ ὄντα, ἤτοι καθ' ἑαυτὰ ὡς ἔχει, ἢ ὡς ἔχει ταῦτα πρὸς ἄλληλα, ἢ ὅπως ὑπ' ἀλλήλων αὐτὰ διατίθεται, ἢ ὡς αὐτὴ, τὰ σώματος μεστὸν ὄντος, πρὸς ἐκείνων, ἢ ὅπως ἂν ἀδιαιρέτως ἔχει εἰς ταὐτὸ συνεπινοούμενα, ἢ ὅπως ἐδιαιρέτως· ἢ ὡς ἐξ ἀλλήλων νόημα νοήματι συμφέρεται, ἢ ὡς ἐδόλως. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἀεὶ ἐπίσης ἐνεργὸν τὸ γνωστικὸν ἀναφαίνεται, οὐδὲ μονοτρόπως.

§. ς. Τοῖς μὲν γὰρ ἐν πρώταις ἐπιβολαῖς προσέχοντες, οὐδὲν ἄλλ' ἢ παρισαμένοις αὐτὰ τῇ δυνάμει ἐπιγιγνώσκομεν. Οἷον τὸν Θέσιν, ἑαυτὸν, τὸν ἥλιον. Τοῖς δὲ ὅπωσδὴν προσενδιατρίβοντες, καὶ ταῦτ' ἀλλήλοις παρατιθέμενοι, εἴτις αὐτοῖς παρεμφαίνεται συναφείας, ἢ διαχύσεως λόγος, ὥστε ἅμα, ἢ μὴ, τὰ τοιαῦτα ξυμβαλέσθαι διασκοπούμεθα. Οἷον εἰ ἀσώματος ἡ ψυχὴ; ἆρα δὲ, ὅπως δὴ τὸ σῶμα τοῦτο κινεῖ τὸ ἔνυλον; Τοῖς δὲ κατὰ τὶν ἕτερον γινομένην παράθεσιν τὸν νοῦν ἐφιζάνουσι, ἃ μὲν ἂν προσήκοντα εἶναι δοκῇ, τοῖς ὑποκειμένοις προσάπτομεν, ἃ δὲ μὴ, ἀφαιροῦμεν τούτων, καὶ πόρρω τιθέμεν· ὡς ὅτε τὸν Θέσιν ἀγαθὸν εἶναι ἀποφαινόμεθα, κακῶν δὲ οὐδέποτε παραίτιον οὐδενός. Γνωστικὸς ἡμᾶς αὐτὸς τυγχάνοντας, καὶ ἐκ ἄνω. Τὰ δὲ πῶς ἐν μεταβάσει οἷον διανοούμεθα, ἀπὸ γνώσεως εἰς γνῶσιν λογικῶς βηματίζοντες. Ὡς ἂν εἴτις, ἐκ τοῦ ἀγαθὸν εἶναι τὸν Θεὸν, καὶ μεταδοτικὸν εἰσβάλλοι συλλογιζόμενος· Καὶ ἐκ τοῦ ἀσώματον τῇ ψυχῇ, ὅτι καὶ ἀδιάλυτος ἐστὶν, ὑποσυνάπτοι. Ἐκ γὰρ ἐκείνων πηγασμένων, ταῦτα παρὰ πόδας ἴασι, καὶ ῥᾴδιά δὴ, καὶ οἷον αὐτόματα τῇ ψυχῇ ὑπεισέρχεται.

§. ζ. Ταῦτ' ἂν ἐξ αὐτῶν τῆς ἅπασιν ἐμφύτου συνειδήσεως τὰς πηγὰς ἀρυσάμενοι οἱ φιλοσοφοῦντες, καὶ τὰ μὲν, ὡς δυνάμεις κατὰ φύσιν ἡμῖν ἀεὶ περιοῦσας ἐκλαβόντες, τὰ φῶς ἐκείνων τῶν δυνάμεων ἐνεργείας, ἄλλοτε ἄλλας ἐπεγερμέ-

ρομένας, διαφόροις καὶ τοῖς ονόμασιν, ἥπερ ἦν δέον, χαρακτηρίσαι δεῖν ἔγνωσαν, καλῶς διαξειλαντες. Καὶ δυνάμεις μὲν εἰσὶ τῶν ἐν ἡμῖν (μηδὲν ἔπιον περὶ τῶν ἄλλων ἐπὶ τὸ παρόντος λέγειν (1)) γνωσικαὶ, Νοῦς, καὶ Φαντασία, καὶ Αἴσθησις. Ὧν ἡ μὲν Αἴσθησις τῶν ὑλικῶντε, καὶ μερικῶν, παρόντωντε, καὶ ἐντὶ οποιονὲν τῶν αἰσθητηρίων ἐξωτερικως κινόντων, δυναμις ἐςὶν αντιληπτικὴ. Ἱερος ἦν ἀνακτέον ἂν εἴη, καὶ τίνι ἐκ αὐτῆ ὅπερ ἀφῆς τινος, μυχαιτέραν τῶν ἐν ἡμῖν συμβαινουσαν αἴσθησιν, καθ' ἣν πεινωσιν, ἢ διψωσιν, ἢ ἀλγυσιν, ἢ ἀλλοίως πως τὸ σῶμα ἐσωθεν διατιθεμενοις σφίσιν αὐτοῖς συνεπαισθανόμεθα. Ἡ δὲ Φαντασία τῶν μερικῶν ωσαυτως καὶ ἐνυλων, ἀπόντων δὲ, ἐς ν ἀναπλασικὴ· Νοῦ ἢ θετέον καὶ τίνι μνημίνι. Ὁ δὲ νοῦς, ὁ καὶ τὰ κατ' αἴσθησίντε καὶ Φαντασίαν ληπτὰ, πεφυκὼς κρίνειν, ἰδιαζον μαλισα ἔχει τῶν ἀσωμάτων ἐνίοτε εἶναι, καὶ τῶν καθολε ανοιαθητωστε, καὶ ἀφαντάστως γνωρισικός· Ἐφ' ὃν ἀναγέσθω, καὶ ἡ κατα τίνι συνείδησιν ἐπιστρεπτικηπως πρὸς ἑαυτίνι ὅσα (§. δ'.) τῆς ψυχῆς δύναμις.

§. η. Τῶν δὲ Ἐνεργειῶν, ἡ μὲν κατὰ πρωτίνι ἐπιβολίνι, ταυτον εἰπειν κατα ψιλίνι παρασασιν τῶ νοητῶ τελαμένη, πρόσληψις ἀκέει· Σκέψις δὲ, ἡ αμφισβητησις λεγεθω, ἡ περὶ τας προσληψεις, τῆς ψυχῆς ἀστατεσης, καὶ οἷον ἐπαμφοτεριζσης τίνι τῶ νοήματος βάσιν, ἀοριςία. Κρίσις δὲ ἡ μεταξὺ τῶν προσειλημμένων, ἐν συνθέσει τῇ τετων, ἢ διαιρεσει, εσιν λαβεσης καὶ ορον ἀπόφανσις. Διάνοια δὲ, ἡ κατὰ μετάβασιν απο κρίσεως εἰς κρίσιν προβαίνυσα τῆς ψυχῆς ἐνεργεια. (§. ε'.). Οἷον ἑαύτινι κατὰ νῶν ἐπέλθοι ἐννοῆσαι ἀστέρας. περιττον, ἄρτιον· τῶτο πρόσληψις. Εἶτα καὶ διαλογίσαθαι, εἴπερ ἄρα περιττος ὁ τῶν Ἀστέρων ἀριθμος, ἢ ἄρτιος; ἐνταῦθα αμφισβητησις, σκεψις. Εἶθ' οπως ἂν ἔχοι τὰ περὶ τῶ περιττῶ καὶ ἀρτίω ζητεῖν εἰσας, εἰ

(1) Ἐν τῷ Ἀριστ. καινῇ παρέλαβον, τὰς ψυχικὰς δυνάμεις εἰς τας Φυτικας, καὶ ζωτικάς τε καὶ ορεκτικὰς, καὶ γνωστικὰς διαιρειν. Καὶ Φυτικας μὲν λέγειν τὴν Θρεπτικὴν, τὴν Αὐξητικὴν, τὴν Γεννητικήν. Τῶν δὲ ζωτικῶν καὶ ὀρεκτικῶν, λογικὴν μὲν τὴν βέλησιν, ἀλόγως δὲ τὸν θυμὸν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν. Συμπεπλεγμένην δὲ ἐκ λόγε καὶ ἀλογίας τὴν προαίρεσιν. Τας δὲ Γνωστικὰς πέντε ἐπικαταλέγειν, Νοῦν, καὶ διάνοιαν, καὶ δόξαν, καὶ Φαντασίαν, καὶ Αἴσθησιν.

διενθυμηθείη, ὡς ἐσι τετων ἀριθμόστις τεταγμένος, τετέσι πληθος ὡρισμένον· Τᾶτο κρίτις. Τέως δὲ, καὶ ἐαν ἐκ τῆς ὡρισμένης τῶν Ἀσέρων πληθυος εισβαλῃ, τον κόσμον μὴ εἶναι ἄπειρον· τᾶτο διάνοια.

§. Θ'. Τέτων ἡ μεν πρωτη, ἤτοι ἡ πρόσληψις, καὶ Νῷ, καὶ Φαντασία, καὶ Αἴσθησει κοινη εἶναι εἴρηται (1) καίτοι Νῷ μένω κυρίως, εἰτις ακριβῶς σκοπειῃ, πρσιδιάζουσα. Τᾷ γὰρ Νᾷ, τετέσι τῆς ἐν ἡμῖν νοητικης δυνάμεως, τὸ ἐπιβάλλειν ἐσὶ τοῖς ὖσι, τὰ μέν γε καθ' ἑαυτὰ, τὰ δὲ, καὶ διὰ τῶν κατ' αἴσθησιν, ἡ Φαντασίαν κινημάτων γνωρίζουσαν. (§. ζ.). Διο καὶ τᾷ Νᾷ πολλάκις προς ἄλλοις ἐχοντος, ταυτας ἠρεμεῖν ἀνάγκη, ὡς παντες ἴσασιν (2). Αἱ δὲ λοιπαὶ τῇ νοητικῇ δυνάμει, ἀναμφιρίσως μόνῃ πρσηκουσαι εἰσίν. Οὐ γὰρ ἀδ' ἀμφισβητεῖν περίτινος, ἀδὲ κρίνειν, ἀδὲ διανοεῖσθαι ὅλως παρα τὸν Νᾶν, ὅτε Φαντασία Φυσιν ἐχει, ἀδ' αἴσθησις. Εἰ γάρ καὶ Κριτικὰς ταυτας οἱ παλαιοὶ (3) δυνάμεις ἐκάλεσαν, ὡς μεντοι γνωριτικὰς, καὶ διακριτικὰς τῶν ἰδίων αντικειμένων, ἀχ ὡς περὶ τῶν ὄντων ἀπεφαντικάς· Καίτοι τᾷ Νᾷ κακεινο δι' αυτῶν τελεῦντος, ὡς εἴρηται. Ταυτητοι καὶ γνωσικὰς μὲν, ἀλόγως δ' ἂν δυνάμεις ὠνόμαζον, γνωσικὸν δὲ καὶ λογικὸν τὸν Νᾶν (4). Λογῳ δὲ ἔργον ἡ τῆς τῶν νοημένων πρὸς ἄλληλα συμφωνίας τε καὶ διαφωνίας ἐπίκρισις, καὶ τᾷ μεν ὀρθᾷ, ἡ ὀρθῶς ἐχουσα, καὶ ἡ τὰ νοητὰ ἀπαιτεῖ, τᾷ δὲ μὴ, ἡ διάστροφος.

§. ι'. Ἐναρίθμιον δὲ τῷ Νῷ, καὶ τῷ Διάνοιαν τάττουσι καὶ τῷ Δόξαν, ὡς δυνάμεις γνωσικάς τε καὶ λογικὰς ὅσας ὑποτιθέμενοι, ἃς ἐδὲν ἡμεῖς ἀλλ' ἡ τᾷ Νᾷ διαφερουσας ἐνεργείας ἐπιγιγνωσκομεν. Κρίσις γάρτις τῷ ὄντι ἐσὶ, καὶ ἡ Δόξα,

(1) Τὸ Νᾶ ἔργον ἁπλοῦς προσ„βολαις ... ἐπιβάλλειν τοῖς πράγμα„σιν, ὥσπερ ἡ αἴσθησις. Ἀλλα„πρὸς ψυχ.

(2) Ταυτας Στράτων ὁ Φυσικος (παρα Πλυτ. ἐν τῷ πότερα τῶν ζώων Φρονιμώτερα.) αἰσθάνεσθαι τὸ παράπαν ἄνευ τᾶ νοεῖν διετάνετο. Διὸ „Κλεομένης ὁ βασιλεὺς παυσὶ πότον „εὐδοκιμοῦντος ἀκροάματος, ἐρωτηθεὶς „εἰ οἱ Φαίνεται σπουδαῖον, ἐκέλευσεν „ἐκεινες σκοπεῖν, αυτον γαρ ἐν πελοπον„νησω τον Νᾶν ἔχειν.

(3) Αἴσθησις καὶ Φαντασία τὴν αυτὴν τῷ Νῷ χώραν ἔχουσι. Κριτικα γαρ „πάντα. (Ἀρις. περὶ ζώ. Κινησ. Κ. ε'.

(4) „Λογικαὶ μὲν δυνάμεις, Νᾶς, „καὶ Διάνοια. Ἄλογοι δὲ, Φαντασία „καὶ αἴσθησις. Ἡ δὲ δόξα ἐπαμφοτε„ρίζει. Νικηφ. Βλεμμ. Λογ. Κ. γ'.

Δόξα, Κρίσις δὲ καὶ ἡ Διανοια, παρα τοσοῦτον ἀλλήλων διαφέρουσαι, ὅτι ἡ μὲν (ἡ φασὶ) περὶ τὰ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καθόλου ἐστὶν ἀναστρεφομένη, ἃ δοξαστὰ εἶναί λέγεται· οἷον ὅτι πᾶσα χιὼν λευκὴ, καὶ πᾶς ἄνθρωπος δίπους, ἡ δὲ περὶ τὰ ἐν τοῖς νοητοῖς, ἡ διάνοια· οἷον ὅτι πᾶσα λογικὴ ψυχὴ ἀθάνατος. Ἢ ὅτι ἡ μὲν Διάνοια ἐκ προηγησαμένων ἄλλων ἐπιφέρεται Κρίσεων, (§. η.), ἡ δὲ Δόξα ἐκ τῶν ἁπλῶς, ἢ Νοῦ, ἢ Αἰσθήσεως, ἢ Φαντασίας προειλημμένων, ἀμέσως οὕτω, καὶ ἀποπληρωτικῶς, καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀναποδείκτως τοπάζουσα ἀποφαίνεται. Ὅθεν καὶ ὥρισαι ἡ Δόξα Διανοίας εἶναι ἀποτελοῦτησις. (1).

§. ιά. Ἐπὶ τούτοις ἔν καὶ Ἕξις ἐστὶν ἃς ἀριθμοῦσι, τὰς ἐξ ἔθους ἐνδελεχοῦς, καὶ πυκνοτέρας μελέτης τε καὶ ἀσκήσεως, ἐπὶ τὸ ῥᾳδίως καὶ ἀπόνως κατὰ τὰς γνωσικὰς τῶν Δυνάμεων ἐνεργείας ἐμποιουμένας τῇ ψυχῇ εὐκολίας τε καὶ δεξιότητας. Ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πολλάκις ὡσαύτως τῇ αἰσθήσει προσπίπτοντος, ἐγείρεται ἡ πεῖρα, μερικοῦ τινος ἀλόγου γνώσεως τυγχάνουσα· οἷον ὅτι ἱματίοις, φέρε, ἡ χιὼν περιτιθεμένη ἀγνάπτοις, ἀτακήτοις ἐπὶ πολὺ διασῴζεται. Ἐκ δὲ διαφόρων αἰσθήσεών τε, καὶ Φαντασιῶν, καὶ δοξασμάτων ἀλόγων, συγκροτεῖται ἡ ἐμπειρία, καθολικωτέρα τις οὖσα γνῶσις ἄλογος· οἵα ἡ ἐπὶ τῶν Ἐμπειρικῶν ἰατρῶν θεωρουμένη ἕξις, οἳ πολλὰ μὲν ἰδόντες αὐτοὶ, πολλὰ δὲ καὶ παρ' ἄλλων ἀλόγως παρειληφότες, ποικίλων

(1) Πλατ. ἐν Σοφιστ. Ἐντεῦθεν δῆλος ἐστὶν ὁ Πλάτων, αὐτὸ τοῦτο συμπέρασμα ἐκ τῶν ἐν τῇ Διάνοια ὧνπερ ἀποτελευτῶν, δόξαν προκαλῶν. οἷον ἅτις τὴν γῆν σφαιροειδῆ δοξάζοι, καὶ ἐννοῶν ὅλως τὸ κατὰ βραχὺ τῶν φωτισμῶν, καὶ τἄλλα, δι' ὧν αὐτῇ προσέταιρα τοιόνδε σχῆμα κατασκευάζεται. Καὶ ταύτην μὲν ἡ δόξα ἀεὶ ἔσαι ἄλογος. Ἐπειδὴ δὲ ταύτης καὶ δόξαν ἄλλην, τὴν μετὰ λόγου (ὅρα Νικηφ. Βλεμ. Ἐπιτ. Λογ. Κ. γ'.) ἀντιδιατίθησι, διοίσει αὕτη τῆς διανοίας, τῷ τὴν μὲν ἀναγκαίοις λόγοις τὸ ἐπιφερόμενον κατασκευάζειν, τὴν δὲ δόξαν ὁμοιαληθέσι καὶ πιθανοῖς. Διὸ καὶ Ὠκελλος ὁ Λευκανὸς αὐτίκα ἐν προοιμ. „τῶ περὶ φύσ. τῶ παντ. τὰ μὲν φυ„σὶ συγγράψαι τεκμηρίοις σαφέσι παρ„αὐτῆς τῆς φύσιος ἐκμαθών, τὰ δὲ, „καὶ δόξῃ μετὰ λόγου τὸ εἰκὸς ἀπο„τῆς νοήσεως στοχαζόμενος. Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἐκδοχὴν, καὶ Ἀριστοτ. τοῖς διανοητικοῖς τῶν ἕξεων, νοῦ, καὶ σοφίας, καὶ φρονήσεως, καὶ ἐπιστήμης, καὶ τέχνης, τὴν δόξαν συγκαταλέγει. (Ἠθικ. Νικομ. Βιβ. ϛ'. Κ. γ'.) καὶ τὸν ἐν τοῖς Τοπικοῖς Συλλογισμὸν ἐνδοξον ἀποκαλεῖ.

νοσημάτων οἵσιτε εἰσὶ πολλάκις ἀπαλλάττειν τὰς κάμνοντας (1). Δοξῃ δὲ ἐπερειδομένη, καὶ κατά λόγον τινὰ προϊοῦσα, τέχνη καθίσταται, καθ' ὃ δὴ καὶ ὁδῷ βαδίζουσα ὥρισαι μετὰ φαντασίας· οἷον φέρε εἰπεῖν ἡ οἰκοδομικὴ, τὸ τῆς οἰκίας προανατυπωθεμένη, καὶ σχῆμα, καὶ μέγεθος, ταῖς μέλεσι χωρῆσα, τούτοις ἀναλόγως τὰς θεμελίους προκαταβάλλεται (2). Νῷ δὲ, καὶ Διανοίᾳ, ἡ κατ' Ἐπιστήμην καταρτίζεται ἕξις, τῷ μὲν τὰς ἀρχὰς χορηγοῦντι, τῇ δὲ τελείᾳ ἀπόδειξιν παρεχομένῃ, δι' ὧν ἐπιστημονικῶς τὰ ὄντα, καθ' ἃς ἔστιν αἰτίας, καὶ λόγους, ἔχει γινώσκεσθαι. Τελειοτάτῃ δὲ τῶν τοιούτων ἐπικαλοῦνται ἕξιν καὶ τελείᾳ τὴν Νῦν, τὴν ἐνεργείᾳ καὶ αὐτοτελῶς καλουμένην, καὶ μόναις ἁπλαῖς προσβολαῖς, καὶ ἀνόλῳ τῆς ἐκ τῶν κατὰ Διάνοιαν συλλογισμῶν συνεργίας τοῖς νοητοῖς ἐπιβάλλοντος. (3). Τοῦτον δὲ ὡς εἰκὸς τὸν

(1) Διαζεύξασι τὴν πεῖραν τῆς ἐμπειρίας, παρὰ τὸ τὴν μὲν ἐπὶ πλείοις εἶναι, τὴν δὲ καθόλου. (Βλεμ. Ἐπιτ. Λογ. Κ. γ'). Ἀριστοτέλης δὲ καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῶν καθ' ἕκαστα εἶναι παρέδωκεν, ἡ μὲν ἐμπειρία (λέγων) τῶν καθ' ἕκαστα ἐστὶ γνῶσις, ἡ δὲ τέχνη τῶν καθόλου. Μεταφ. Μείζ. Α'. Κ. α. Καὶ ἐκ μὲν αἰσθήσεως γίνεται μνήμη, ἐκ δὲ μνήμης πολλάκις τὰ αὐτὰ γινομένης ἐμπειρία. Αἱ γὰρ πολλαὶ μνῆμαι τὸ ἀριθμῷ ἐμπειρία μία. Τσέρ. Λουκουλ. Β'. Κεφ. ιθ'. Ἔοικε δὲ ἡ περὶ ἔντεχνα καὶ μόνον εἶδος πρακτικῶν μνήμη, τὴν πεῖραν παρέχειν, οἷον ὁτικινοῦν τὸ Σκαμμώνιον, ἢ περὶ πολλάκις, καὶ διαφέροντα, τὴν ἐμπειρίαν συγκροτῶν. Εἶναι δὲ μηδὲ ἕτω τὴν Ἐμπειρίαν ἐπιστήμην Καθόλου, διὰ τὸ μὴ πάντα τὰ τῆς ἐκτοικῆς, περιλαμβάνειν μηδ' ὅσα γὰν λύσεως, φέρε, τῇ κοιλίᾳ παροίσια. Διὸ παρὰ Πλατ. Ἀρετ. Βιβλ. Δ'. Κεφ. ια'. Ὅταν ὁμοειδῆς πολλὰ μνήματα γένωνται, τότε φασὶν ἔχειν ἐμπειρίαν. Ἐμπειρία γὰρ ἐστὶ τὸ τῶν ὁμοειδῶν πλῆθος. Ὁμοειδὲς δὲ νοητέον μνήμας, τὰς ποὸς τὸ αὐτὸ τῆς τέχνης εἶδος ἀναγομένας, οἷον τῆς Ἰατρικῆς, τῆς Γηπονίας, κτ. .. Σημαντέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τὴν ἐξ αἰσθήσεως συλλεγομένην Ἐμπειρίαν, Αὐτοψίαν καλεῖσι, τὴν δὲ ἐκ τῆς ἀλόγου δόξης, καθ' ἣν τις, Φέρε, μὴ παραθεὶς αὐτὸς, ἀλλὰ παρ' ἄλλων ἀκούσας ἔχει, καὶ ἅτε δοξάσας, ὀνομάζεται Ἱστορίαν. (Βλεμμ. Αυτ.). Τὸ γὰρ αὐτὸ τοῦτο, τῷ μὲν τηρήσαντι, Αὐτοψία· τῷ δὲ μαθόντι τὸ τετηρημένον, Ἱστορία ἐστί. (Γαλην. περὶ Αἱρ. τοῖς Εἰσαγ. γ'.).

(2) Τῶν τεχνῶν αἱ μὲν τῶν σπουδῆς ἀξίων εἰσὶν, αἱ δὲ τῶν μή. Καὶ κάνων αὐδις, αἱ μὲν Ἐλευθέριοι, οἷον Γραμματικὴ, Ποιητικὴ, κξ'. Αἱ δὲ Βάναυσοι, οἷον Σκυτοτομικὴ, Βυρσοδεψική. Τούτων δὲ αἱ μὲν ματαιοτεχνίαν καλοῦνται, ἀφ' ὧν οὐδὲν ὄφελος, οὐδ' ὄφελος, ὡς ἡ Νευροβατικὴ, καὶ ἡ Κοντοπαικτική. Αἱ δὲ κακοτεχνίαι, αἱ πρὸς τῷ μηδὲν ὠφελεῖν, καὶ βλάπτουσαι. οἷον ἡ Γοητική. (ὁρα Βλεμμίδ. Αυτ.).

(3) Ἔστιν ὁ Νῆς φανήτις ποιοῦντε καὶ διαφερόντων συμαντικός. Καὶ Νῆς μὲν ὁ πρώτιστος καὶ ὑπέρτατος, καὶ αἰα-

τον Νᾶν, τῷ ταῖς γνωστικαῖς τῶν δυνάμεων, ... ἀνωτέρω ἐλέγετο (§. ζ.) ἐφεστος, διακρίνασιν αντιδιαξέλλοντες. Τοῦτον γαρ ἐκεῖνο εἶναι φασι τελειότητα τινα, καὶ οἷον ακρότητα, ἧτις μόνοις ἐπιγίγνεσθαι φιλεῖ τοῖς ἐς ἄκρον Επιστήμης τε καὶ

σίασαν νοήσεως ἀπείρως ὑπερδρυμένης ΘΕΟΣ. Νᾶς δὲ καὶ Φύσις πάσα ακκα νοερα, καὶ ἀσωματος. Νᾶς δὲ καὶ ἡ της λογικης ψυχης ουσία. Περὶ ... Αριστ. (περὶ ψυχ. βιβ. α'.) ... Νᾶς ἔοικεν ἐγγινεσθαι (φησιν) ἀσιατις ἔσω, καὶ ἀφθείρεσθαι. Καὶ βιβλ. β.) Περὶ δὲ τᾶ Νᾶ, ... της θεωρητικης αυτα δυνάμεως. κτ. Νᾶς δὲ καὶ ἡ της ψυχης απλῶς δύναμις, ἡ των ὄντων ὅπως δήπερ ἀντιληπτικη, ἡ ... καὶ αὐτων τῶν φαντασῶν καὶ αἰδητων ἐξηκασα. Τοδὲ δε ποτον ἡ αἰδησις ἐπεν, ἡ ἡ φαντασία, ἡ ὁ Νᾶς. (Ἀριστ. περὶ ζωων κινήσ. Κεφ. ζ'.) ὁν δὴ φρόπον ἡ το τᾶ Ποακλατκ νοητέον, οτι Νᾶς ὁυδ, καὶ Νᾶς ακέα. Ἀλλα καὶ Νᾶς ἡ κατα Διανοιαν ἐνεργεσα δυναμις της ψυχης· καθ' ὁ δὴ καὶ τον Νᾶν παλαιμενον ἅρπαγμὸν ἡγησαντο, τοντε χρόνον τ ακμα παντ αφαιρέντα, τῷ γηρᾳ προσιθέναι την Επιστημην. (Πλατ. περὶ Πολ. Ἀγωγ.). Διο καὶ Πλατων (παρα τω Προκλω εν Προοιμ. της εις τα Ἀριθμ. Εισαγ. Νικομάχ. τα Γεραση.) ὁλοχερέστερον τα οντα διαιρεῖ εις νοητάτε ... αἰδητα· ἐπὶ τα νοητα δηλονότι ἀναγων τα διανοητα· ταυτον εἰκᾶν τα κατ' Επιστήμην λεπτα. Ἔτι δε Νᾶς ... ἡ σύνεσις. Και δᾶ μεν ἐπὶ την φυλακην (της ευτυχίας) αυτα τα Θεᾶ, ... δὲ Νᾶ, δᾶ δε τέχνης. (Συνέσ. περὶ βασιλ.). (Καὶ μικρον κατωτερω. Προς ην (νόσους την Φυσιν), ἅτε ρηλον ἰσχυρον, ἅτε Νᾶς ενμήχανος. της αυτης δὲ δυναμεως, καὶ το Αντιθένεον, ὅτι δεῖ πταθαι Νᾶν, ἡ βρόχον. Καὶ ἡ βέλησις δὲ καὶ πρόθεσις της ψυχης παρα τῷ Ποιητῇ (Οδυσ. σ.) Νᾶς ὠνόμακεν.

(... τοῖος γαρ Νοος ἐστιν ἐπιχθονίων ανθρωπων,
„Οἷον ἐπ' ἡμαρ ἄγησι πατηρ Ἀνδρωντε θεῶντε.

Καὶ τὸ της γνωμης δὲ ποικίλοντε καὶ ὑπαλον
„Παλύποδος Νοον ἴσχα, ὃς ποτὶ πετρη
„Τῇ προτομωλήσῃ, τοῖος ἰδὴν ἐφανη

Ἰδιαίτερον δὲ τοῖς Φιλοτοφασιν (Ἀριστ. περὶ ψυχ. Βιβλ. γ'.). Νᾶς ἐστὶ το μόριον ῷ γινώσκατε, καὶ Φρονεῖ ἡ ψυχη. Ὅς δὴ καὶ τῇ μὲν θεωρητικος ἐστιν, ἃ τέλος ἡ της αληθείας ἐστὶ καταληψις, τῇ δὲ πρακτικος, ἃ τέλος ἡ τᾶ ἀγαθᾶ πραξις. (Ὁρα τον Φιλόπον. ἐν τοῖς ὑπομνήμ. εἰς τὸ περὶ ψυχ. Καὶ ὁ μὲν Νᾶς ἐνεργητικὸς ὁ ἀφαντασως νοῶν, ὁ δὲ παθητικος, ὁ τοῖς φαντασοῖς συναναχρωννύμενος. Νᾶν γαρ παθητικον ὁ Αριστοτέλης την φαντασίαν ὠνόμακεν. Νᾶν μὲν, ὡς ἔνδον ἐν ἑαυτῇ τὰ γνωστα ἔχοσαν, καὶ ταύτῃ διαφέρουσαν της αἰσθήσεως .... Παθητικον δὲ, διότι μετα μερισμα γινώσκει τα πραγματα, καὶ διασώσεως. (Βλεμμίδ. Ἐπιτ. Λογ. Κ. γ'.) Ἐφ' οἷς καὶ ὁ ... τις εἰς τρία φέρεται τῶν τα Νᾶ σημαινομένων διαλήψις, ἣν ἐπικρίνει καὶ Ἀμμώνιος (παρα Ἀνωνύμ. Δοξ. περὶ ψυχ.) καθ' ἣν ὁ μὲν ἐστὶ Νᾶς δύναμις αὐτὰς τα πράγματα, ὥσπερ ἐπὶ των παίδων. Ὁ δὲ καθ' ἕξιν ὥσπερ ἐπὶ των τελείων, των ἐπισαμένων μὲν τα πραγματα, μὴ ἐνεργουντων δὲ, καὶ μὴ ἐνεργουντων κατ' αὐτά. Ὁ δὲ καθ' ἕξιν ὁ αυτος, καὶ ἐνεργειαν ἅμα· ὥσπερ ἐπὶ των ἐπισαμενων,

καθάρσεως ἐλλιπεῖσι, καὶ Αἰσθήσεως ἔξω καὶ φαντασίας ἔχ οπως, ἀλλὰ δὴ, καὶ διανοίας αὐτῆς ὑπέρτεροντι ἐνεργεῖν εἰθισμένοις. Τοῦτο δὲ εἶναι, ἔχ οτι τὰς ἄλλας τῶν Γνωστικῶν Δυνάμεων παντὶ παντως οἱ τοιοῦτοι ἀπειρακτοῦντες ἀργῶσι· Πῶς γὰρ οἱοντε ἀνθρώπους γε ὄντας, καὶ τὸν ζωτικὸν βίον ἔλκοντας; Ἀλλ ὅτι πρὸς τὰ ὑπὲρ τὴν ὕλην τὸ τῆς ψυχῆς πτερὸν δαιμονίως τείναντες, καὶ τοῖς ἀφαντάστοις καὶ ἀδιανοήτοις κάλλεσι τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν θείων ἅπαξ τὸ διορατικὸν τῷ Νῷ πήξαντες, ἐκεῖ τὰ λοιπὰ τῆς τῶν κατωτέρωντε καὶ ὑποβεβηκότων, ὅτι μὴ πᾶσα ἀναγκη, ἐπιτρέφονται θέας (1). Ἢ ὅτι δὴ ἀτρύτῳ τῇ φιλοπονίᾳ, καὶ μελέτης ἀκμῇ, καὶ φύσεως ὑπερφυοῦς τινος χρησαμένοι, καὶ τόνῳ, καὶ τάχει, ἀπὸ τῶν ἐν ποσὶ, καὶ χθαμαλωτάτων, διὰ τῶν ἕξης μέσων, καὶ τῶν ἀεὶ ἀνωτέρω βαθμηδὸν χωρήσαντες, ἐπ αὐτῷ τέως τῶν Νοητῶν ἐσησαν τῷ ἀκρωρείαν, μηδὲν περαιτέρω ἔτε λοιπὸν ἐπιόντες ὄντες, ἔτ ἀποδείξεως, περὶ ὧν ἤδη τὰς ἀποδείξεις, ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος φθάσαντες πρειλήφασι.

§. ιβ'. Τῶν ὄντι γὰρ βαθμοιτινες εἰσι καὶ τῶν γνώσεων, ἄλλης ὑπὲρ ἄλλην ἱδρυμένης, δι ὧν ἡ εἰς θεωρίαν ἀναγωγὴ, καὶ ἐπίβασις· ὡς ἂν ἄπο γένοιτο σκοπὸς συντόμως ἐπεξελθεῖν, ἀρχὴν, ἣ δέον, λαβόντας, ἀπὸ τοῦ ἐχάτου μὲν τῇ τιμιότητι, ἡμῖν δὲ πρώτου. Καὶ πρώτη μὲν ἡμῖν ἡ γνῶσις, καθ' ἣντινες τῶν ὄντωντε καὶ γινομένων ἁπλῶς οὕτως ἅπτεσθαι φιλοῦσι καὶ ἀπερισκέπτως, μηδὲν ὅλως εἰδέναι φροντίζοντες, ἐφ' ὅπως, ὅτε τι δήποτ αὐτὰ ὅτως ἐστὶν, ἢ ὅτω συμβαίνει. Τοιοῦτοι μηδὲν πλέον προπεριεργαζόμενοι τῆς ποιᾶς ἐκείνων αὐτῶν ὑπάρξεως. Μᾶλλον δὲ, οὕτω πάνυ πολλὰ ἐπιγιγνώσκειν ἐκ τῶν ὄντων ἀσφαλῶς πεισμένοι, ἀλλ' ἡ μένα τὰ χρειωδῆτε, καὶ ἡδέα, ἢ ὅσα ἄλλως αὐτόματα ἐπίκτητα, καὶ τὸ γνωστικὸν κινοῦντα λανθάνειν ἃ δύναται. Οἷον ὡς αὐτοί δήπου τινὲς εἰσι, καὶ τίνα γνωρίζειν πεφύκασι, καὶ τίνων

μένων, καὶ ἐνεργούντων ἃ ἐπίσαντα. Ὡς ἄγε δὴ κρεῖττον ἡ κατ' Ἐπιστήμην, ὁ καθ' ὃν ἔτος Νοῦς ἐνεργῶν ἰδιάζει, τῶν ὑποβεβηκοῶν ἑστῶτο ἐ πάντι ἐπιδεὲς ἔχων δυνάμεων, ἐν αὐταῖς αὐτίκα ταῖς ἀρχαῖς ἀσφάλλων ἀπόνως τὰ ἐκ τούτων ἑπόμενα, ἄγε δυνατὸν τοῦτο, θεῖον δήτι ἀτεχνῶς ἂν εἴη τὸ δῶρον, καὶ τῆς ἐν τῇ γενέσει τῶν ψυχῶν κατασκευῆς ὑψηλότερον.

(1) „Ὁ γὰρ τοιοῦτος, καὶ τὴν ἐκ„μετῆ λογικὴν ζωὴν ὑπερτρέχων, ὅλως „ἀναβάλλεται τῶν κρειττόνων. Σιμπλίκ. ἐς το Ἐπικτ. Ἐγχειρ. ἐν Προσ.

τινων ὀρεγεσθαι, καὶ ἐστιν ἃ ἐκκλίνειν. Καὶ ὅτι παρ' αὐτὸς, καὶ παντοῖα ὑφεσωτα φαίνεται σωματα. Καὶ ὅτι τα μεν τούτων αὐτοῖς ἐπενεργεῖ, ὑφ' ὧν ὁπωσὸν ἀναγκη αὐτὸς καὶ παθαινεσθαι· πρὸς ἃ δε καὶ αὐτοι, ὑφ' ὧν παχειν κακεῖνα εικος. Καὶ τὰ μὲν αὐτοῖς αἱρετα, καὶ καλα, καὶ χρησιμα, α καὶ μεταδιωκτέον, τα δ' ἀναιρετα, καὶ κακὰ, καὶ ἐπιβλαβῆ, ἃ καὶ φευκτέον. κτ. Ὁτιτε σωμάτι, μεγέθει, φέρε, ὅσον ποδιαῖον, περιφερες, φαινεν ὑπερ αὐτὸς κινεῖται φερόμενον, ὁ καλεῖται ἡλιος, καὶ τῇδ' ἑκασης ἡμερας ἀνατελλει, καὶ μεσουρανεῖ, καὶ δυει· Καὶ νυκτος αὐ ἑτερον, ἐν ἀναριθμητοις ἄλλοις τοῖς κατ' ὀραιον σελαγίζουσιν οἷον φωτοβολοις σίγμασιν, ἐκπέμπον ἐκ ἀμυδρὸν τὸ φεγγάριον, ἢ σελήνη ὠνόμασαι· Καὶ αὐτη αὐξει, καὶ φωτος πληροῦται, καὶ φθίνει. Ταῦτ' ἐν. καὶ τὰ τοτοις ἐοικοτα, ὡς ἐπὶ γραμματείᾳ (κατα το παλαι εἰρημένον φᾶναι (1)), ἡ χάρτη, φέρουσιν ἀπογεγραμμενα. καὶ πλεον ὐδεν, οἷς ὐδεν ἐπέκεινα τῆς ἀλογου ταυτης ἐμέλησε γνωσεως, τῆς ἐκ τῶν φυσικῶν μόνων, καὶ ἀνεπιτεχνήτων προλήψεων, συμπληροῦσθαι λεγομενης. (2). Ταυτίῳ δὲ εἴδησίν τινα Ἰσορικίῳ, καὶ κοινίῳ οἱ ὑστερον ἀξιοῦσι καλεῖν. (3). Ἣν ζωοδη γνῶσιν αὐτοὶ ὀνομάζομεν, ἡ, το μετριωτερον εἰπεῖν δημώδητε, καὶ χυδαίαν.

§. ιγ. Δευτέρα δε μετὰ ταυτίῳ ἡ γνῶσις, ἡ ἀλογοῦσα μεν καὶ αὐτὴ τε αἰτιε τῶν οὐτων, καὶ γινομενων, ἐπεκτεινομένη δὲ ὡς οἱονται ἐπὶ πλεῖστα, ὁσα γε ἐνδέχεται, μηδε κατὰ τίῳ ἀνωτερω (§. ιβ.), μόνοις ἀγαπῶσα τοῖς αὐτομάτως προσίπτουσιν· Ἀλλ' ἐπὶ τοτοις καὶ τα μᾶλλον ἄποπτα, ἢ ὧν τίῳ εἴδησιν ὐχ οὕτω προχείρως ἐνι λαβειν, ὐδε ἀταλαιπω-

(1) Οὕτω φέροντας ὀνομάσαντες καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ Πλάτων· ἀλλ' ὁ μὲν Ἀριστοτέλης ἀγραφῳ γραμματείῳ τὴν ψυχὴν εἰκάζει, ἣν κυρίως λέγει μαθησιν· ὁ μέντοι Πλάτων ἐγγράφῳ γραμματείῳ, καὶ τὴν μάθησιν ἀνάμνησιν λέγει. Ἀνωνυμ. δόξ. περὶ ψυχ.

(2) Στωϊκος ἐστι λόγος, ὅτι τῷ Ἡγεμονικῷ τῆς ψυχῆς, ὥσπερ χάρτη, μία ἑκαστη τῶν ἐννοιῶν ἐναπογράφεται. Πρῶτος δὲ ὁ τῆς ἀναγραφῆς τρόπος ὁ διὰ τῶν αἰσθήσεων . . . τῶν δὲ ἐννοιῶν αἱ μὲν φυσικως γίνονται καὶ ἀνεπιτεχνήτως· Αἱ δὲ ἤδη δι' ἡμετέρας διδασκαλίας, καὶ ἐπιμελείας. Λέγω μὲν ἐν ἔννοιαι καλεῖσθαι μόνον, ἐκείνας δὲ καὶ Προλήψεις. Πλάτ. περὶ Αρετ. Βιβ. Δ'. Κ. ιά.

(3) Ουέλφ. περὶ Φιλοσοφ. ἐν Γένει Κ. α. §. 3.

πώρως, πολυπραγμονῆσα. Οἷον αἴτις ζώων εἰδη μυρία ὄντα, ἃ τὸν πολιὸν ἄνθρωπον λανθάνει, περιεργάζοιτο· Καὶ φυτῶν δὲ, καὶ λίθων· Καὶ τούτων τὰς φύσεις ἐξιχνεύσῃ, καὶ τὰς δυνάμεις, καὶ τὰ ἴδια. Ἔτι δὲ καὶ τεχνῶν παντοίων τὰς ἐπινοίας, καὶ τῶν κατ' αὐτὰς ἐργασιῶν τὰς μεθόδους· Ὅσατε κατὰ τὰς ἀνατομὰς τῶν ζώων παρατηρεῖσθαι φιλεῖ, κἂν ταῖς γινομέναις ὑπὸ τῶν χυμικῶν ἀναλύσεσι, καὶ ταῖς ὑπὸ τῶν φιλοσοφούντων πολυτρόποις ἐμπειρικαῖς ἀνδείξεσι, τὸν ἑφ' ἑκάστοις αἴτιωδη λόγον, ὡς περιττὸν ἄρα ὄντα ἢ ἄλλῃπτον αὐτῷ, ἢ μὴ πρὸς αὐτὸ, μηδὲ τιὼ κατ' αὐτὸν ἐπαγγελίαν, καταναυτιζομένους. Ἡ δὲ γνῶσις αὕτη Ἰσρικὴ κρυφιωτέρα τοῖς ὕστερον εἰρηται (1), εἰς διασαφῆσιν τινα ἀπὸ τῆς δημωδοῦς ἐκείνης, καὶ πεπατημένης. (§. ιβ. Πρὸς μὲν Ἰσρικὴν ἀνήκειν, τιὼ κατὰ τὰς παλαιὰς πεῖραντες, καὶ ἐμπειρίαν (§. ιά.) ἠγάμεθα. (2).

§. ιδ'. Τρίτη δ' ἂν ἀριθμοῖτο ἡ γνῶσις, καθ' ἣν τὰς λόγους εἰδῶς ὁπωσοῦν, καὶ συγκεχυμένως, δι' ὧν οἱ φιλοσοφοῦντες, τῶν παρ' αὐτοῖς τινα θεωρημένων ἀποδεικνύουσιν, ἀφυῶς ἔχει καὶ ἀσυνάτως ταῖς κατ' αὐτὰς ἀποδείξεσιν ἐπιχειρεῖν, ἅτε δὴ μὴ διακρινῶς τιὼ τούτων δύναμιν συνορῶν, μηδὲ συμβαλεῖν ἔχων ἑφ' ἑκάστε, τίνι ἐκ τῶ λόγω ἀκολουθίαν τῶ πράγματος, ἀδ' ἄλλον ταύτιν ἐνδιδάξαι οἷός τε ὤν. Ὁ μέγιστον εἰδήσεως ἀκριβοῦς τεκμήριον τίθεται. (3). Τῶ γὰρ φέρ' εἰπεῖν τιὼ ἀρτηρίαν σφύζειν, τιὼ δὲ αὐτῆς τυχὸν τῶ αἵματος ῥεῖν αἰτιάσεται. Ἐρεῖ δὲ καὶ τιὼ σεληνίω ἴσως τῶν παλιρροιῶν αἰτίαν εἶναι, ὅτω παρειλημφώς. Ταύτιν δὲ κατασκάσαι καὶ δεῖξαι, καὶ τοῖς ἄλλοις πεῖσαι, ὡς αὕτη ἡ ἀληθὴς αἰτία ἐστὶν, εἰ μὴ ὅλως δυνηθείη, ὡς ἀνεπιστημόνως, καὶ ἀφιλοσόφως, καὶ συνελόντι φάναι οἰηθοδοξασικῶς διακρίνας τὰ πράγματος. Τιὼ ἐν τοιαύτιν τῆς φιλοσοφικῆς γνώσεως εἰδήσιν ἀφιλόσοφον καὶ ἰσρικὴν ἁπλῶς προσεῖπον. (4). Ἡμῖν δὲ Ὀρθοδοξασίατις αὕτη λεγέσθω, τοσοῦτω τῆς κατὰ τοὺς παλαιοὺς διαφέρουσα δόξης, (§. ι.)

ὅσω

(1) Αὐτ. αὐτ. §. 20. 21. Cognitio Hiſtorica arcana.

(2) „Ὁπόταν δὲ ἐκ τῆς ἀλόγω δο-„ξης ἡ Ἐμπειρία ὁρμᾷ, τότε καλεῖ-„ται Ἰσορ. Νικ. Βλεμ. Ἐπιτ. Λογ. Κ. γ'.

(3) „Ὅλως τε σημεῖον τὰ αὐτὸς, „καὶ τὸ δύνασθαι διακρίνειν ἐστίν. Ἀρισ. „Μεταφ. Μείζ. Α'. Κεφ. α.

(4) Ονόλφ. Ἐνδια ανωτ. §. 8 9.10.

ὅσω ἐκείνης ἤτοι πάντη ἀλόγως, ἢ γὰν ὡς εἰρηται πιθανῶς (1) περὶ τὸ ὑποκείμενον αὐτῇ ἀναιρεφομένης, αὐτὴ καὶ τὰ ἀποδεικτικὰ λόγε νύξιν τινὰ προειληφε, καν μὴ τοῦτον ἔχοι ἀποδεικτικῶς ἀναπτύξαι, καὶ ἐξεργασασθαι. (2).

§. ιέ. Τετάρτη δε καὶ τελεωτατη ἡ κατ' Ἐπιςημίω γνῶσις ἐςὶν (§. ιά.), ἡ τὰ ὄντος τὸν αἰτιωδη λογον ἀποδιδοῦσα, καὶ δι' αὐτὰ τῷθ' ὅτως ἐχειν, μηδ' ἐξεῖναι ἄλλως, ἀποδεικνυσα. Ταυτίω ἡ Ἑλλὰς φωνὴ Ἐπιςημίω προσαγορεύει (3), παρὰ τὸ διὰ μόνης αὐτῆς ἐπ' αὐτὸ τὸ νοητὸν γενομένες, δυναθαι πάντη ἡρεμῆσαι καὶ σῆναι μηδὲν τῆς ψυχῆς περαιτέρω προεκτεινομένης, ὡςε ἐκ περιὼσίας ἐλαμφθηναι, οἷον ἀντὶς μάτίω ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω (§. ιβ. ιγ'. ιδ.) ἐλπίσειε γνώσεων. Καλεῖται δὲ αὕτη καὶ γνῶσις Φιλοσοφικὴ, δι' ἣς ἄν ποτε ἐπὶ τὸ τέλεον ἐπιδεδωκείας, τοτε ανθρωπω ἐφικτὸν, καὶ ἡ κατὰ τὸν ἐνεργεια Νῶν ἕξις, ἡ ἀκροτάτη ἐκείνη (§. ιά.) ἐγγένοιτο.

§. ις'. Ἐπιςῆσαι δὲ δεῖ, ὅτι τοῖς Φιλοσοφίας ὀρεγομένοις, πρὸς ταυτίω βλέπεσι τίω κατ' ἐπιςημίω, ὡς τελείαν ἤδη, καὶ ἀρίςιω τῶν γνώσεων, καὶ μονίω Φιλοσοφον (§. ανωτ.), καὶ ἐκείνων ὁμως τῶν ατελεςέρων ἀμελητέον. Βαθμίδων γὰρ πρὸς ταυτίω ἐκεῖναι τροπον εισί. (4). Καὶ ὥσπερ τὸ εν ἐκείναις μένειν, δειλὸν ἂν εἴη, καὶ βλακῶδες, καὶ ἀπειρόκαλον, ὅτω καὶ τὸ δι' αὐτῶν ἰέναι πρεσγιαίτατον, καὶ τῶν μάλιςα ἀναγκαίων Ὁδηγοὶ γὰρ ἀντικρυς εισί, καὶ οἷον δαδοῦχοι αἱ γυμναι τῶν Φαινομένων προλήψεις, τοῖς εἰς θήραν ἐξιὼσι τῶν ἐν τοῖς ὄσιν ἀφανεςέρων δυνάμεων. Καὶ τὸς γε κατ' ἴχνη τὰ ἐκείνων βαίνοντας, ἄμεινον ἔχειν εἰς τὸ κρίνειν περὶ τῶν πραγμάτων εἰκός. Αἵτε δόξαι αἱ περὶ τῶν ἀλλοτρίων θεωρημά-

(1) Ὅρα τὴν σημείωσιν τὴν ἐν §. ι.

(2) Τοιαυτη τις ἂν εἴη, ἣν τινες ἀσάγουσιν εκ ἀλογον δόξαν· οἷον, καθ' ἣν τις (φασὶ) τὴν λογικὴν ψυχὴν δεῖ εἶναι Ἀθάνατον, διοτι Αὐτοκίνητος ἐσιν· Τὸ δὲ Αὐτοκίνητον Ἀεικίνητον, τὸ δ' Ἀεικίνητον Ἀθάνατον (ὁρα τὸν Βλεμ. Ἐνθα ἀνωτ.) Ἡ γαρ ὅτως ἐχουσα δόξα εὐθὺς χάρων τῆς καθ' ἡμᾶς ἀρημένης ὀρθοδοξασίας.

(3) „Τὸ γαρ ἡρεμῆσαι καὶ σῆναι „τὴν διάνοιαν, ἐπίσασθαι, καὶ φρονεῖν „λεγόμεθα. Ἀρις. Φυσικ. Βιβ. ζ'. „Κ γ'. Ἐπιςήμη δὲ νομίζομεν διὰ τὸ „ἐπίσασθαι καὶ ὁρον τῶν πραγμάτων „ἄγειν ἡμᾶς. Βλεμ. Ἐνθ. ανωτ.

(4) „Ἀποβαίνει Ἐπιςήμη κ τέχ„νη διὰ τὴς Ἐμπειρίας τοῖς ανθρώποις. Ἀρις. Μετ. Μι. Α'. Κ. α'

ρημάτων, εις επίκρισιν ημας των επιφερομένων λόγων κινεῖν πεφύκασι, και υπερεθίζειν. Ους ακριβῶντες και ασαλεύτους, ὁσον ἧττον και αυτοὶ κατα τες τὸ πρῶτον εἰσηγησαμένες, τὰ καλὰ τῆς Φιλοσοφίας ἐν ἀπολαυσει ἐσομεθα.

ΠΡΟΔΙΑΤΡΙΒΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ἥτις ποτὲ ἐστὶν ἡ Φιλοσοφία. Καὶ ὅσα αὐτῆς τὰ Μέρη. Ἥτε ταξις της περὶ αυτῖω πραγματείας, και ἡ ἐξ αυτῆς ὄνησις.

§. α'.

Ημεν ἂν Φιλοσοφία, ἣν Σοφίαν το πρὶν καλαμενίω, πρῶτος ὁ Πυθαγορας εις τὰτο φέρεται μετονομάσας (ἐν Ἀφηγ. Προεισοδ. §. ιβ'.) ὁδὸν ἄλλο, ὡς ὁλοχερῶς εἰπεῖν, καθ' ἡμας σημαίνει, ἢ αυτὸ τῶν παρ ανθρωποις κατ' Ἐπιστήμω νοεμένων (§. Προδ. Γ'. §. ιε.) το πλῆρωμα (1). Τὰτο χάριν ἐδ ἐπίσης ἅπασι τὰ δαιμονίω τάδε

(1) Ἐκ τᾶδε δὴ τᾶ πληρώματος, και τέχνη τεχνῶν, και Επιστημη Ἐπιστημῶν ἡ Φιλοσοφία ἐξύμνηται, μηδὲ τῶν τεχνῶν ἐξ αυτῆς αποκλειομένων, ἔπα και πάσαν τεχναν παρα τῆς Φιλοσοφίας λαμβάνεσι τας ἀρχας, ὡς ὁ Βλεμμ. ὀρθῶς σήπα τάδε σεσημείωκεν Ἐπιτ. Λογ. Κεφ. δ'. Καὶ προτετα Συνέσ. ἐν τῷ Δίονι. „Τίνος ἂν εἴη „τέχνη, και Ἐπιστημη τέχνης, ἢ Ἐπιστήμης, ἧς ἐν τῷ λόγῳ τᾷ πανᾳ, το „πάσαις ἐποχεῖσθαι παραλαμβάνεται. „Εἰ μὴ Φιλοκρινοίητε αυτας, και την „μὲν ἐκ περιωπῆς ἀποσκοποῖτο, την δὲ „χθαμὰ πρόσω ἑαυτᾶ περιεργάζοιτο, δο„ρυφορεῖτο δ' ὑφ' ἁπασῶν, ὥσπερ εἰκὸς τῇ βασιλίδι; τὰς δὲ Μέσας ἐκ„μὴ τε ἴσας ἐμφαίνει τὸ ὄνομα, θεῶν „καλεσάντων, ἢ ἀνθρώπων Θεοφιλῶν „σι χρωμένων; χορές τε ἁσὶ δὲ αὐ„την δήπα τὴν σύνοδον. Μία δὲ αὐτων „ἀδεμιας χωρις, ἐτ ἐν συμποσίω Θεων, „ἐποιείκυυτας τὸ οἰκεῖον ἔργον, ἅτε „τυγχανει παρα ἀνθρώποις βωμᾶ και „νεω. Καίτοι τινὲς Φύσεως ἐυδεία κατακερματίζεσιν αὐτων τὸ χωρίζεσθαι „μὴ δυναμενον. Κα ἕτερος ἑτέρας ἐπή„βολης γέγονεν. Ἅπλα Φιλοσοφία τε ἐπὶ πάσαις ἐστίν.

τῶδε χρήματος μετεῖναι εἰκός, ἀλλ᾽ ὡ μᾶλλον, ὧδ᾽ ἧττον, ὡ δ᾽ ἥκιστα τὰ πολλὰ, ὧδενὶ δὲ παντὶ ἀνεξαντλήτῳ μὲν τῆς ἐν ἀνθρώποις ὕσης Φιλοσοφίας, καὶ ὧδεν πέρας ἐπὶ γῆς ὁρᾶν δυναμένης· τῷ δὲ πλήθει, καὶ τῷ μεγέθει τῶν γινωσκομένων, ἐν οἷς τε, καὶ περὶ ἃ αὐτὴ ἐναχολεῖται, συμμετρουμένης ἀναλογον.

§. β'. Γνῶσιν ταύτην θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων, οἱ ἐκ τῆς Στοᾶς ὡρίσαντο (1), τῇ ἀνωτάτῃ οἰμαι τῶν ὑποκειμένων διαιρέσει, περὶ ἃ ἀναιρεῖσθαι, τό, τε ὑπερέχον αὐτῆς τὸ ὕψος, καὶ τὸ διαβεβηκὸς τῆς ἐκτάσεως διασεμνυόμενοι. Τῶν γὰρ τῶτε Ἀγαθῶ Δημιουργῶ, καὶ τῷ καλλίστῳ τῶν δημιουργημάτων, ἢ ὡς ἴδια, ἢ ὡς ἔργα, ἢ ἅλλως σπουδὴν ἀνηκόντων, τί ἂν ἢ ἔξω γένοιτο, καὶ ἐπέκεινα; ἢ κρεῖττον ὅλως, καὶ τιμιώτερον;

§. γ'. Τῆς δὲ Φιλοσοφίας καὶ λόγος ἕτερος φέρεται, ὧδον ἧττον τῶν ἀνωτέρω, ἀκριβείᾳ προηκόντων ἢ ἀρχαιότητι (2). Καθ᾽ ὃν γνῶσις ὁρίζεται τῶν ὄντων, ἃ ὄντα ἐστί. Διὰ γὰρ τοῦτο μιᾶς ἑκάστης τῶν Ἐπιστημῶν, ὡς ὅλον μέρος, ἡ Φιλοσοφία διῃρῆσθαι. Μέρος γὰρ ὁπωσοῦν τοῦ ὄντος, ἐκείνων ἑκάστη εἰς θεωρίαν ἐλαχεν, ἑαυτὴν ἀφορισθέν- Ἥτε ΜεταΦυσικὴ ἀκέασα, καὶ τὸ Ὂν αὐτὸ προσησαμένη, ὁμοίως καὶ πάντα τρόπον αὐτοῦ κατεπαγγέλεται τὴν διάγνωσιν, ἀλλ᾽ ἢ μόνον αὐτὸ λόγων τινῶν γενικωτάτων τυγχάνει συνεκτικόν. Ἡ δὲ Φιλοσοφία καὶ ἅπαντα, καὶ πάντα τρόπον καθ᾽ ὃν γινώσκεσθαι αὐτὰ φύσιν ἔχει συμπεριειλημμένον, ὡς ἄρα τῶν κατ᾽ Ἐπιστήμην νοημάτων ἁπάντων ὅσα τὸ πλήρωμα (§. ά.). Ἐπεὶ καὶ τὰ ὄντα πάντα γινώσκειν ἐθέλει, καὶ ἢ ὄντα, τοῦτ᾽ ἐστὶ κατὰ πάντας τοὺς λόγους, καθ᾽ οὓς ἡ Φύσις, καὶ τὸ εἶναι αὐτοῖς συγκεκρότηται. (3) Ἐξ ὧν ὧδεν καινὸν, ὧδὲ περιττὸν προχειρισάμενος φαίνεται, ὁ τὴν Φιλοσοφίαν γνῶσιν εἶναι τῶν δυνατῶν ἢ δυνατά, ἃ πολὺ πρὸ ἡμῶν ἀποδε-

(1) Πλατ. εἰς τὰ Ἀριστ. τοῦ Φιλοσοφ. ἐν Προοιμ. παρὰ τὸν Ἀμμωνίῳ καὶ εἰς Πλάτωνα ὁρισμὸς ἀναφέρεται, παρὰ τῷ Βλεμμίδῃ, καὶ εἰς Πυθαγόραν.

(2) Οὗτος γὰρ τὴν Πυθαγόραν λέγεται εἶναι. Βλεμ. Κ. δ'.

(3) Γνῶσις τῶν ὄντων, ἢ ὄντα ἐστίν. Ἀντὶ τοῦ καθὸ φύσεως ἔχουσιν ἴσασι. Οὐσιὴν καθ᾽ αὐτὴν καὶ ἰδιότητος (νοητέον Ἀτομικῆς). Βλεμμίδ. Κ. δ'. Οὕτως ἐξηλληφέναι τὸν ὁρισμὸν δῆλος ἐστὶ καὶ ὁ Θεῖος Δαμασκηνὸς. Διαλεκτικ. Κεφ. γ'.

δωκως (1)· τα γαρ ὀντα, ταυτηγε και δυνατα· Οὔτε λογοι καθ' ὃς ἐστὶν ὀντα, εἰ αὐτοὶ ἐκεῖνοι εἰσὶ, δι' ὃς ἐκ ἀδυνατα. Ὥστε καὶ ἡ τῶν δυνατων ἡ δυνατὰ Ἐπιστημη, εἰς ταυτὸ ἡμῖν περιἰσαται τῇ τῶν ὀντων ἡ ὀντα· τετέσι τῆς τῶν ὀντων Φυσεως.

§. δ'. Τοιαύτης δὲ ὔσης ἀχ ἁπλᾶντι ἐστὶ, οὐδ' ἀμερὲς τὸ τῆς Φιλοσοφίας χρῆμα, οὐδὲ μενὰν μονομερὲς (εἰ τοιῦτο ὅπτι θεμις καὶ λεγειν (2), εἰσιν ψυχρῶς πάνυ ὁ Ἐμπειρικὸς τῶν Ἀρχαιοτέρων τινὰς ὑπειληφότας εισάγεται (3). Πολυμερὲς δὲ, ὡς ἐκ πλειονων Εἰδῶν, ἢ μερῶν συγκεκροτημένης. (§. α.). Διὸ καὶ εἰς τρία ταυτὶν διαιρῆντες ἦσαν οἱ πλεῖστοι, καὶ παλαιότατοι (4), τὸ Λογικὸν, τὸ Φυσικὸν, τὸ Ἠθικὸν, καθ' ἃ ἥτε πάγκαρπος ἀλωὴ, καὶ τὸ ὠὸν, καὶ τὸ ζωὸν ἐλήφθη συμβολα. Ὧν ἐν μὲν τῇ ἀλωῇ ὁ, τε Φραγμὸς, καὶ τὰ ἔντος αὐτῆ Φυτα, καὶ οἱ ἀπὸ τετων καρποί. Ἐν δὲ τῷ ὠῷ, τὸ σφακῶδες, καὶ τὸ λέκιθον παρεγχυμα, ἥτε λέκυθος. Ἐν δὲ

(1) Τῆς Φιλοσοφίας τετον ὁρισμὸν εὑρηκέναι φησὶν Ουόλφιος Ετε φύγ. ὑπὲρ ἃ καὶ πρὸς Κασπάριον Νευμανον Ἐτ. φύλ. δικλεχθῆναι· τέως δὲ καὶ τύποις τον ὁρισμὸν ἐκδεδωκέναι ἐν τῷ Προλογ. τῶν Στοιχ. τῆς Λεξικατρ. Ἐτ. αφθ. Ουολφ. Λογ. Κ. 6'.

(2) Πῶς γαρ εἶὄντε μονομερές τι λέγειν, ἢ καὶ ὅλως εἶναι ; ἥτοι γὰρ μέρη ἐκ ἔχον ἀμερὲς ἔσαι, ἢ ἔχον, ἔξα πλέω ενος ἐξ ἀνάγκης. Οὐ γὰρ ἐκτὸς ἕτερον ἀδὲν, ἐκεῖνο ὅλον.

(3) Ὅρα Βιβλ. Ζ'. πρὸς τὸς Λογικ. Ἐνθα τὰς μὲν ἀπαγα τὸ Φυσικὸν μόνον ὑποσημαμένες, οἷον Θαλητα, Ἀναξιμένην, κτ. τὰς δὲ μόνα τὰ Ἠθικὰ ἐπιμεληθέντας, οἷον Σωκράτην, καὶ τὰς ἀπὸ τῆς Κυρήνης, καὶ Ἀρίστωνα τον Χῖον, κτ. τὰς δὲ ἐπὶ τὸ Λογικὸν κατενεχθέντας, εἶον τὰς περὶ Πανθοίδην, καὶ Ἀλεξῖνον, κξ'. Ἀπαγὰρ ἐκεῖνοι ἀχ ἅτω πεσιγραφοντες ἐτέτυχανον τὴν Φιλοσοφίαν, ἢ ὅτι τὰ ἄλλα τῶν μερῶν, ὡς περιττὰ ἐφίεσ δοκᾶντα, καὶ ἃ πάντι λυσιτελῆ ἐκόντες κατεναντίζοντο.

(4) Οἱ Στωϊκοὶ παρὰ Πλατάνιχ. ἀς τὰ Ἀρέσκ. Εἰσὶ δ' οἱ Φασὶν, ὅτι καὶ πολυ προ των Στωϊκων οἱ παλαιότατοι των Εβδομίων. Διὸ καὶ τὸν Σολομωντα ἐν μὲν τῷ Ἐκκλησιαστῇ τὸ Φυσικὸν ἐνησαθαι· Ἐν δὲ τῶν παροιμίαις τὸ Ἠθικὸν· Ἐν δὲ τῷ Ἀσματι τὸ νοητόν. Ὀλυμπ. υπομν. εἰς τὸν Ἐκκλ. ἐν Προοιμ. ὁ δὲ Γαλην. ἢ ὅτις ὁ τὸ περὶ τῆς Φιλοσ. Ἱστορ. ἐκδὺς, Πρωτον (Φησὶ) τὸ τριμερὲς τῆς Φιλοσοφίας τὸν Σωκράτην εισηγήσαθαι. Ἀλλὰ καὶ τῷ Πλάτωνι τῶτ' ἀπέδωκεν Ἀττικος, καὶ Ἀρισοκλῆς, (Παρ' Εὐσεβ. Βιβλ. θ'. τῆς Προπαρ. καὶ Λαλκίνος, καὶ ἄλλοι. Καὶ ὁ Σέξτος αὐτὸς, ἔνθα ἀνατ. „Ὧν δυνάμει (φησας) ὁ Πλατων ἐστὶν Ἀοχηγὸς, περὶ μὲν παθῶν μὴν Φυσικῶν, περὶ δὲ ἠθικῶν, ἐκ ὀλίγως δὲ λογικων διαλεχθείς.

δι τῶ ζωω τὰ οσα, καὶ αἱ σαρκες, καὶ ἡ ψυχη, πρὸς τὸ τριμερὲς ἐκείνης ἐχει ἀνάλογον. Ὁ δὲ Αριστοτέλης δυο τῶν κατ' Ἐπιστήμιω ἐξεων εἴδη τὰ πρῶτα ὑποσησάμενος, τὸ μὲν, Θεωρητικον, ὃ τέλος ἀληθεια, τὸ δὲ Πρακτικὸν, ὃ τέλος πρᾶξις, εἰς ταυτ' ἐπειτα πάντα τὰ τῆς Φιλοσοφίας διεξοίχιζε μέρη (1)· τῶ μὲν Θεωρητικῶ, τὸ Φυσικον εἶναι τιθέμενος, καὶ Μαθηματικὸν, καὶ Θεολογικὸν· τῶ δὲ Πρακτικῶ τὸ Ἠθικὸν, καὶ Οἰκονομικον, καὶ Πολιτικόν· Οἷς δὴ καὶ τριτον εἶδος προσιθεὶς ὁ Ἀμμωνιος (2) τὸ Λογικὸν, εἰς ὃ καὶ τὰς λεκτικὰς τῶν τεχνῶν ἀνήγε Γραμματικῆ, καὶ Ποιητικῆ, καὶ Ῥητορικῆ, καὶ Ἱστορικῆ, τῆς Φιλοσοφίας αὖθις ἀνεπλήρω το τρίδυμον· Ουμὴ δε, ἀλλ' οἱ ὑστερον, ἐφ' ἑν τετω πάντη ἀξιοῦντες εἶναι ἀσύμβολοι, διαιρέσεις ἄλλας, κατὰ τὸ ἐπιὸν αὐτοῖς, ὠκνησαν ἀποδέναι. Ἀλλ' ὁ μεντις ἐν αὐτοῖς κατὰ τὰ ἐφ' ἡμῖν, καὶ μὴ ἐφ' ἡμῖν διαιρεῖλας τὰ ὄντα, εἰς ταῦτα καὶ τὸ ὅλον τῆς Φιλοσοφίας διαιρεῖν προήχθη, συμφωνα τοις γνῶσιν αὐτῆ θεῖοντε καὶ ἀνθρωπίνων ἀποδεδωκόσιν, (§. β.) ὑποτιθέμενος. Ουκ' ἐφ' ἡμῖν γὰρ τὰ θεῖα, περὶ ἃ τὸ Μεταφυσικὸν Εἶδος, καὶ τὸ Φυσικόν· Ἐφ' ἡμῖν δὲ τὰ ἀνθρωπινα, περὶ ἃ, τὸ Ἠθικὸν, καὶ τὰ τῆς πρακτικῆς ἰδέας, εσὶν ἐναχολεμενα. Ὁ δέτις τὰ πρωτως ἡμῶν ἁπαντῶντα τῇ γνώσει διασκοπήσας, τέτοις συμφώνως καὶ τὰ τῆς Φιλοσοφίας μέρη διατάσσειν ἐπιχειρεῖ· πρῶτον δὴ τὸ περὶ τῆ γνωσιντε καὶ διακόσμησιν ἑαυτῶν, διάτε τῆς Λογικῆς καὶ τῆς Ἠθικῆς ἀριθμῶν. Δεύτερον δὲ, τὸ περὶ τῆ διάσκεψιν τῆς σωματικῆς καὶ ἐνύλε Φύσεως, διὰ τῆς Φυσικῆς. Τρίτον δὲ το περὶ τῆ θεωρίαν τε Δημιυργε διὰ τῆς Θεολογίας. Προς ας ὡς ὁλικωτέρας καὶ τὰς λοιπὰς ἀπάσας πραγματείας ἀνακαλέσαι ῥάδιον. Ἀλλ' αὐταὶ μὲν δὴ εἰς ταυτὸ χεδὸν τείνεσιν αἱ διαιρέσεις. Τέλος γὰρ ἐν ἁπασῶν, τὰ εἰδη τῶν Επισημῶν, πολλάτε ὄντα καὶ ποικίλα, εἰς Κεφαλαί ἄττα ἀναγαγεῖν, καὶ κατατάξαι, ἥπερ ἄν τις μᾶλλον εὐόρισα, καὶ δυσνοπτα.

§. ε.

(1) Ἀριστ. Μεταφ. Β'. Κεφ. α. Καὶ Μεταφ. Ε'. Κεφ. α.

(2) Ἐν τῶ ὑπομν. εἰς τὰς Ε'. Φυσικάς.

§. έ. Ουκεν τι μη και ημῖν εξέσαι εν τεσσαρσιν εἰσενεῖ ὅροις, πάντα ὅσα ἐστι συμπεριλαβειν τὰ παρ' ἀνθρωποις Φιλοσοφέμενα; Νοειωθω δη εν, ὁ μεν τέτων ερος εσται Διαβατικος, ὁ δε Ὑπερβεβηκως, ὁ δε Ὑποβεβηκως, ὁ δ' Εσχατος. Και ω μεν τῶ Διαβατικῶ περιειλημθθων ητε Λογικη, και η περὶ τε Ὄντος Επιτημη, ην Οντολογίαν οἱ ὑσερον εξωνόμασαν. Ουκ ἀπροσφυες δε οἶμαι τέτων ἑκατέραν Διαβατικὶω ενομάζεσθαι· Αμφῖν γαρ ἀοριτοῖνον το ον ὑπόκειται, τῇ μεν εἰς τὶω ἐν γενει Θεωρίαν, τῇ δε εἰς τὶω περὶ αυτο δύσυλλογισίαν. Αμφοτέρων τε πᾶσαι αι Επιτήμαι εχουσιν επιδεῶς, της μεν τὰς ἀρχὰς παρεχομενης, της δε τὶω χρείαν της Ἀποδείξεως. Ἐπὶ δε τον Ὑπερβεβηκότα ὅρον ἀναγεθωσαν, αι περὶ τε Θεε και τῶν ἀύλωντε και ἀσωμάτων ὐσιῶν επιτήμαι, ἅς διὰ τε υπερέχον των εν αυταῖς Θεωρεμενων, υπερ τὰς λοιπὰς ἐξαίρεθαι δίκαιον. Δηλον δε οτι τοιαυτη η μεγαλώνυμος Θεολογία, η διὰ της εναργείας τε λογε, και τῶν Φυσικων εννοιῶν (ε γαρ περὶ της Ἱερᾶς, και ἐξ Ἀποκαλυψεως ενταυθα ο λογος, της ὁλω τῶ γενει διαφερέσης.) τὰ τῇ υπερτατη και απειροτελείω Φυσει προσεῖναι νοέμενα ἐκδιδάσκεσα, και η περὶ της λογικης ψυχῆς Θεωρία. Κατὰ δε τον ὅρον τον Ὑποβεβηκοτα τετάχθωσαν αι επιτήμαι, ἅς καλέσι πρακτικάς. Αὐται δε εισὶν ητε τε κατὰ Φύσιν δικαιωματος Εἰσηγησις, η καθόλε τι το αἱρετον, και τι το μη, ω ταῖς κατὰ ἄνθρωπον πράξεσιν ὑποτιθεμενη, και αι ταύτῃ συναυλοι Ηθικητε, και Οικονομικη, και Πολιτικη, ἐξ ὧν ἀνθρωποις ὅσα καθηκοντα, η μεν ἰδιωτεύσιν, η δε οἶκον διοικεῖν λαχέσιν, η δε πολιτευομένοις και τὶω επὶ των ἄλλων ἀρχὶω διεξάγεσι, πραγματεῖται. Τελεταῖον επὶ τε ἐχάτετε και Πυματε των ὁρων ἀποτιθεθωσαν αι περὶ τὰ σωματικα των ὄντων, και περὶ τὶω υποσάθμίω της ὑλης αναγεφόμεναι. Ητε Γενικωτερα Φυσικη δηλονοτι, η τὰ ἐπιθεωρέμενα τοῖς σωμασιν, η τοῖς πᾶσιν, η τοῖς πλειοσις πολυπραγμονεσα. Καὶ η Κοσμολογία παρὰ τοῖς καθ' ημᾶς ἀνέσα, η περὶ τα ολοχερέτερα εναχολεμένη τῶν εν τῶ παντὶ σωμάτων· Και αι τέτων ἰδικωτεραι, Μετεωρολογια, η περὶ τῶν εν τῇ Ατμοσφαίρα γινομένων. Ὀρυκτολογία, η περὶ τῶν ἐξ ἐγκάτων γης ἐξορυσσομένων, οσωντε αυτης παντοίων, και λίθων, και μετάλλων, και χυλῶν,

λων, καὶ ποικίλων ἄλλων συγκρίσεων· Ὑδρολογία, ἡ περὶ κινήσεως ὑδάτων, καὶ διαφερων ποιοτήτων αὐτων, καὶ δυναμεων· Φυτολογία, ἡ περὶ φυτῶν εἰδῶν μυρίων. Ζωολογία, ἡ περὶ ζωων, ἀλλοντε, καὶ ἀνθρώπε, ἧς οἱονεὶ μέρος τιθεται, καὶ ἡ κατὰ τὴν Ἰατρικὴν Παθολογία, καὶ ὅσας ἄλλας ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ὑποκειμένων διασκέψεων ἐδόξε τοῖς Νεωτέροις, καὶ τοῖς καινοφανεστέροις τέτοις διασημαίνειν ὀνόμασιν. (1). Ἐντὸς δὲ τῆς περιοχῆς ταύτης, καὶ αἱ Μαθηματικαὶ πᾶσαι γινέσθωσαν, εἴτε ἁπλέστεραι Ἀριθμητικὴ, καὶ Γεωμετρία, καὶ αἱ μικταὶ καλέμεναι, ὧν εἴδη πλεῖστα. Ὡς τέτων ἄνδρ' ἐν ἀκρότητι γενέσθαι τῆς περὶ φυσεως Ἐπιστήμης ἐλπίσαι, ὁμοιον ὃν καὶ ξίφει δεξιῶς ἄνδρ' κωφῆς μεταχειρίσασθαι. Ἀλλ' οἴδε μὲν, ὡς συντόμως διελθεῖν, οἱ Φιλοσοφίας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἁπασῶν πραγματειῶν, ὅροι ἂν εἶεν· ὧν ἐκ ἄτοπον ἴσως εἰς σύμβολον λαβεῖν καὶ τὸ γράμμα τὸ παρὰ τοῖς πάλαι Αἰγυπτίοις τετράκυκλον. (2).

§. ς'. Τίνες τίνων δ' ἂν εἶεν αἱ Ἐπιστήμαις πρωτεύσαι; Ἀλλ' εἰ μὲν περὶ τῆς τάξεως ὁ λόγος, καθ' ἣν δέον αὐτὰς πραγματεύεσθαι, φανερὸν ὅτι τῶν ἄλλων προτακτέον ἀεὶ τὰς πρὸ ὁδῦ γινομένας· Ἐκείνας δηλονότι, ἀφ' ὧν αἱ λοιπαὶ πορίζονται τὰς ἰδίας αἰτῶν ἀρχάς. Αὕτη καὶ γὰρ ἐις Ἐπιστημῖκὸν ἀρίστη μεθοδος, καὶ ἀσφαλεστάτη, ἀπο τῶν ἤδη γνωρίμων ἐπὶ τὰ ἀγνοέμενα ἐξῆς μεταβαίνειν, καὶπὶ τοῖς ῥᾳδίως προκαταβληθῆναι φθάσασιν ὡς θεμελίοις, τῶν ἐπιόντων θεωρημάτων τὰς κατασκευὰς ἐποικοδομεῖν· ταύτητοι καὶ τὴν Μεταφυσικὴν καλεμενίην ὡς Ἀρχικωτάτην ἔσαν, τῶν ἄλλων ἀξιῶσι προτάττεσθαι τῶν Νεωτέρων συχνοὶ, ἀπεναντίον μὲν τοῖς παλαιοτέροις βαίνοντες, ἀρχαιότερον δὲ τῆς ἀληθείας νομίζοντες εἶδον, ὧδε τὸ ὀρθὸ λόγῳ πρεσβύτερον.

(1) Ὅρα Οὐιλφ. περὶ Φ. ἐν Γέν. Κ. γ.

(2) Παρὰ Πιερίῳ ἐν Ἱερογλυφ. Κυκλων τριων ἀλλήλοις ἴσων, εἰκὼν καταγεγραμμένων, ὡς φάς μὲν τῶν ἄκρων περιφερείας, διὰ τῆς κατὰ τὸν μέσον κέντρα διήκειν, τὴν δὲ τῆς μέσης, διὰ τῶν ἐκείνων κέντρων ἀναπαλιν, τέτμησις ἐπικατιγίγραπται, ὁμόκεντρος μὲν τῷ μέσῳ, ἐν δὲ διπλασίονι τῇ διαμέτρῳ, τῶν περιφερειῶν ἑκατέρᾳ τῶν ἄκρων, διὰ τῆς ἰδίας περιφερείας ἁπτομένος. Τέτων γὰρ διὰ μὲν τὰ περιέχοντος ἄκρις ἂν ὁ Διαβεβηκὼς τῶν Ἐπιστημῶν διατυπωθῇ ὅρος, διὰ δὲ τῶν περιεχομένων τὰ μὲν ἄκρα ὁ Ὑπερβεβηκὼς, τὰ δὲ μέσα ὁ Ὑποβεβηκὼς, τὰ δ' ἐσχατα ὁ Πύμπτος.

Τῷ ὄντι δὲ, εἰ ἄν αἱ κατὰ τὸν ὑποβεβηκότα ὅρον, περὶ ἠθῶντε, καὶ νόμων, καὶ βίε, καὶ πολιτεύματος ἐνισάμεναι εἰσηγήσεις, εἰ αἱ κατὰ τὸν πυματον τεθέντα (§. ε.) περὶ τῶν σωματικῶν θεωρίαι, χελὴ γ' ἄν εἰδε το βραχὺ ἐπιστημόνως ἔχοιεν ἀποδεῖξαι, μὴ ὑπο τῶν διαβατικωτάτων ἐκείνων, (§. αυτ.) τῆς μὲν τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰς κοινοτάτας ἐννοίας παραλαβοῦσαι, τῆς δὲ τὸν τρόπον τῆς Ἀποδείξεως. Ταυτο δὲ, καὶ περὶ τῶν ἐκ τῆς ὑπερβεβηκοτέρας ἐρῶ τάξεως. Μεταφυσικὴ γὰρ καὶ Λογικὴ, ἡ μὲν ὡς Ἀρχικὴ, ἡ δὲ ὡς Ἀποδεικτικὴ, βαίνουσι καὶ δι' ἐκείνων. Καὶ πασαι ταύταις διὰ τὶὼ χρείαν εἰς ἀπαξίωσιν ὑπάγεσθαι. Ἀλλὰ γαρ τῶν διαβατικωτέρων δὴ τέτων, πότέραν ἄρα ἡμῖν πρεστακτέον; κινδυνῶδες γὰρ θατέραν ἀναποδεικτον ἔσεσθαι, ἣν αὐτὶς πρετέραν τάξειεν. Ἡ ἅλις ἄν ἔχοι ἐξ αὐτε τε φυσικε λόγε τὰς κοινοτέρας τῶν ἐννοιῶν φέροντας, ἐκ τέτων πρώτιω τὶὼ περὶ τὰ λογικὰ πραγματειαν ἐνισταθαι. τέτο γὰρ τοῖς καὶ μετρίᾳ τῇ προσοχῇ χρησομένοις εἰς ἀνηνυτον ἔσεσθαι, αὐτοίτε διὰ πείρας ἐχομεν προειληφοτες, καὶ τῇ συμφωνῳ μαρτυρίᾳ τῶν πώποτε πεφιλοσοφηκότων διαπεπέμεθα. Ἔτι δὲ καὶ βαθυτερ ἅττα κατα τὶὼ Μεταφυσικὶὼ ἁπαντᾶ, εἰς ἃ διαδυναι χαλεπῶς ἂν ἔχοιεν οἱ ἤδη πρωτον Φιλοσοφίας απτομενοι. Τοῖς δὲ ἀπο τῆς Λογικῆς πρῶτον ἀρχὶὼ λαβοῦσι ςοιχειωθῆναι, πρὸς τῷ ἀμαρεςέρῳ τῶν θεωρημάτων, καὶ τὸ απο τῶν μεθοδωντε καὶ Κανόνων κατὰ βραχὺ προσγίνεται βοηθημα, ὅθεν πρέμα ἴχω καὶ ρωμὶω ταῖς νοεραις τῶν ἐνεργειῶν πορίζομαι, πρὶν εἰς τέλος Φθάσαι τῆς πραγματειας, (εἰ μόνον ἐπιμελῶς ἐκμελετῶσι τα προληφθαντα), ἀδὲν ἐκείνων ὑπὲρ τὶω αυτῶν καταλὴψιν γινομαιον εἰσονται.

§. ζ. Ὡς εἴγε περὶ τε κατὰ τὶὼ ἀξίαν πρετέρε ὁ λογος εἴη, τίσι δηλαδὴ προ τῶν ἄλλων τὸ καλλιςεῖον ὀφείλεται; Ἀλλα τὶὼ δε τε Τρωὸς Νεανίσκε τὶὼ δίκὶω δικάσαι ἂν εἴη. Ἐκείνῳ γάρμοι παραπλησιοι δοκοῦσιν, οἱ τὶω ἧπερ ἔτυχον προσπεπνθότες καλὸνα κρίνοντες. Ἡμῖν δὲ τὸ καλὸν απασαις ἐπανθὲν ἑνοραται, ἄλλαις ἄλοθεν ωραϊζομέναις. Καὶ προέχειν μὲν τῶν ἄλλων ἐοίκασιν, αἱ τῷ περὶ τὰ ασωματα, καὶ μαλισα τὸν ΘΕΟΝ αυτον ἀνατεινεσθαι, ὑπερβεβηκεῖαι κληθεισαι, τῇ τε ὑποκειμενε ὑπεροχῇ διαπρέπουσαι· Διαφέρουσι δὲ αἱ Διαβατικαὶ προσειλημέναι τῇ χρείᾳ. Αἱ δὲ

πρακ-

πρακτικαὶ ὡς εἰς ἀγωγὴν βίου, καὶ διακόσμησιν ἠθῶν συντελοῦσαι, σεμνύνονται. Αἱ δὲ Φυσικαὶ πρὸς τῷ μηδὲν σμικρὰν τῷ ζωτικῷ βίῳ παρέχειν τὴν σύνεσιν, καὶ τὸ ποικίλον πλήθεσι καὶ ἄβρον τῶν εἰδήσεων. Αἱ δὲ Μαθηματικαὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τῇ Ἀκριβολογίᾳ τῆς Ἀποδείξεως γάννυνται. Καὶ ἐν γένει, αἱ μὲν τῆς πρακτικῆς ἰδέας, τῷ χρησίμῳ τῆς πράξεως ἐγκοσμοῦνται, αἱ δὲ τῆς θεωρητικῆς, τῷ ὑψηλῷ καὶ μετεώρῳ τῆς θεωρίας ἐπαίρονται.

§. η. Ἑκάστης δὲ τὸ καθ' ἑαυτὴν καλὸν ἐν τῷ μέρει πλεονεκτούσης, αἱ πᾶσαι ἅμα καὶ τῆς ἐπὶ γῆς εὐδαιμονίας (τῆς ἐν βίῳ δηλονότι τελείῳ τελείας ὅσον ἐγχωρεῖ κατασκευῆς) ἀνθρώπῳ γενοίντο πρόξενοι, εἴτις εἰλικρινῶς καὶ γνησίως αὐτὰς θεραπεύσειε. Διὰ μὲν γὰρ τῆς Λογικῆς, θαυμαστὸν ὅσον, ὁ Νοῦς ῥωννύται, καὶ τρέφεται, καὶ τίνα τε κρίσιν καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῦ ἐνεργείας ἐξιώνεται. Διὰ δὲ τῆς πρώτης Φιλοσοφίας, τῶν ἐν τῇ ψυχῇ λογικῶν σπερμάτων, ἠρέμα πως ἀναπτυσσομένων καὶ προαγομένων, ὅ, τε ἐν τοῖς Νοητοῖς κατὰ βραχὺ παρεμποιεῖται προσεθισμὸς, καὶ ἡ περὶ τὰς ἀνωτάτας τῶν θεωριῶν ἀπογεννᾶται δεξιότης τε καὶ εὐμάρεια. Διὰ δὲ τῆς περὶ ψυχῆς Ἐπιστήμης, τὸ σοφὸν αὐτῆς ἐπιγιγνώσκειν κέρδος ἀποφερόμεθα, τῶν μαθημάτων τὸ θεῖον ὄντως, καὶ κάλλιστον. Διὰ δὲ τῆς θεολογίας ἐς αὐτὴν τὴν ἀκροτάτην καὶ ἄκρατον ἀναπτερούμενοι Φύσιν, καὶ τῶν περὶ αὐτὴν νοουμένων τελειοτήτων τὰς ὀρθὰς ἐπικαρπούμενοι ὑπολήψεις, ἀθέους ἐξίστασθαι διδασκόμεθα, καὶ τῆς, ἐδὲν εἰς ἀτοπίαν ἐλάσσονος, δεισιδαιμονίας. Καὶ ἐδ' ἀπὸ τῆς τῶν Φυσικῶν δὲ Θεωρημάτων Διδασκαλίας, καὶ τῆς ταύτῃ συνοδοῦ Μαθηματικῆς, μικράτις ἡ σύνεσις ἡμῖν ἐγγεγένηται. Αὐτίκα καὶ γὰρ Κοσμοπολῖται οἷα τινὲς πρὸς βραχὺ ἐπὶ γῆς εἶναι ταχθέντες, ἐ κομιδῇ νηπλυδὲς εἶναι δόξομεν δι' ὅλε τὸ βίε, τὰ πλεῖσα τῶν ἐν τῷ Κόσμῳ, ἅπερ εἰδέναι εἰκὸς, ἀγνοοῦντες, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἀρχιτεκτονοῦντα Λόγον, καὶ ἐν ἅπασι Γεωμετροῦντα, καὶ σμικροῖς, καὶ μείζοσι κατοπτεύσομεν, ἐκ τῆς τῶν ὁρωμένων καλονήσε καὶ τάξεως ἐπὶ τὸν Ἀρισοτεχνίῳ Δημιεργὸν ἀναγόμενοι· κἀκ τέτων ὡς ἐξ ἰχνῶν τινων, καὶ ἀμυδρῶν σκιαγραφημάτων, τὸ παντελὲς αὐτὸ, καὶ πάνσοφον, καὶ ἀπειράγαθον, καὶ τῶν ὅλων προνοητικὸν καὶ συνεκτικὸν τῇ διανοίᾳ ἀνατυπούμενοι.

Ἔπειτα καὶ καθ' ἑαυτὲς βέλτιον καὶ τ' ἄλλα διακείσομεθα· πρὸς τὰ γὰρ αἴτια τῶν γινομένων ἀφορᾶν εἰθισμένοις, ἧττον μὲν, οἷα εἰκὸς, ἐκπλήξει τὰ φοβερὰ, ἧκιστα δὲ θρόησει τὰ σπανίως συμβαίνοντα· Διαθήσετε τὰ λυπηρὰ ἐπιόντα πολλῷ τῶν ἄλλων ἡμᾶς μετριώτερον. Τὰς γὰρ ὑπὸ τῶν παντοδαπῶν ἐπινοιῶν, καὶ μηχανῶν, ἃς ἡ Φυσικὴ ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον ἀεὶ προάγει καὶ τελεώτερον, περιγινομένας ἡμῖν ὠφελείας τε καὶ βοηθείας, ἐκὼν παρίημι· τελάταιον, δὲ, ἐκ τῆ πρακτικῆ τῆς Φιλοσοφίας μέρος, αὐτὸ τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας ἥρτηται τὸ Κεφάλαιον. Δι' αὐτὲ γὰρ μάλιστα τελειόμεθα τὰς ψυχὰς, καὶ τῷ κατὰ προαίρεσιν πορίζόμεθα εὐεξίαν, παθῶν παντοίων τε καὶ χαλεπωτάτων ἀπαλλαττόμενοι· Ἑαυτὲς τε, καὶ τὰς ἄλλας εἰ τύχοι, ῥυθμίζοντες, καὶ εὖ ἄλλο ἢ θνησκειν μελετῶντες, δι' ἀρετῆς ἐπὶ τὸν κατὰ φύσιν ἐπαναγόμεθα βίον, ἐ, τῶν ἐκ τῆς Φιλοσοφίας ἀγαθῶν, οὐδεὶς ἂν ἔχοι συντελέστερον εἰπεῖν, οὐδὲ θειότερον.

ΤΑ ΠΡΟ

ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

ΕΙΩΘΟΤΑ ΠΡΟΛΕΓΕΣΘΑΙ.

Ἤτοι

Ἀρχή, Φύσις, Κλῆσις, Χρῆσις, Διαίρεσις

τῆς Λογικῆς.

§. α'.

Ἐπεὶ δὲ δῆλον αὐτόθεν (Προδι. Γ'. §. ά. β'.) ὅτι δὴ γινώσκειν πεφύκαμεν· Καὶ παντοῖα, καὶ παντοίως. (Αὐτ. §. ϛ'. ἐ. ϛ.) Τὸ δὲ γινώσκειν, εἴδεν ἄλλ' ἢ κατὰ τὸ γνωστικὸν ἐξὶν ἀνατυπῶσθαι τὰ ὄντα, συμφώνως τε, καὶ καταλλήλως τοῖς πράγμασι· Τοῦτο δὲ ἦν ἀληθεύειν. (Αὐτ. §. γ'.). Τὸ δὲ ἀληθεύειν οὐκ ἀεὶ πρόχειρον, οὐδ' ἐπὶ πᾶσιν ἔφικτον (ὡς ἐκ πείρας πάντες εἰδέναι ἔχομεν)· ἀλλ' ὀρθῶς μὲν, καὶ ᾗ δεῖν ἐπιβάλλουσιν ἐπιτυγχάνειν συμβαίνει ἐπ' ἐνίων, ᾗ γὰρ δὴ πάντων· τουναντίον δὲ ἀποτυγχάνειν ἐν πολλοῖς, καὶ σφάλλεσθαι, καὶ τὸ δοκοῦντος ἀπρίξ ἐχομένους τοῦ ὄντος ἐξίστασθαι· ταύτητοι τίω ἐκ φύσεως ἡμῖν περιοῦσαν δύναμιν, ᾗ τὰς ἐν σφίσι διηωῶντες διανοητικὰς ἐνεργείας, καὶ κρίσεις, ἐπιτυχικοὶ γινόμεθα τοῦ ἀληθοῦς, Δύναμιν Λογικὴν εἰκότως ἀποκαλοῦμεν, καὶ ταύτην ἐμφυτον ἅπασιν τοῖς πᾶσιν οἴδαμεν, καθ' ἣν καὶ ΛΟΓΙΚΟΙ οἱ πάντες ἄνθρωποι εἶναι λεγόμεθα.

§. β'. Τῆς δὲ ἐμφυτε ταύτης Λογικῆς, ἐκ ἐπίσης τοῖς πᾶσι (1), κατα δὲ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μετεῖναι φαίνεται. Ἡ δὲ διαφορὰ, ἤτοι ὡς ἐκ τῆς ψυχῆς (Εἴτις ἐστὶ διαφορὰ καὶ ψυχῶν καθ' ἑαυτὰς πρὸς ἀλλήλας· ὅπερ ἐ κατὰ τὸν προκειμένῳ δηπε διασκεψιν ἐστίν.) Εἴτ' ἐν, τὸ μᾶλλον εἰκὸς, ὡς ἐξ αυτῆς τῆς τε σωματος συσάσεως, ὥπερ ακολθον ἂν εἴη σωδεδεμένῳ ὄσαν καὶ συμπαθαινεσθαι· ἢ τέως, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀγωγῆς, καὶ τε συνεθισμε, καὶ τῆς συνασκησεως, ὧν ἄλλοι ἄλλως τυγχάνουσιν. Ἀμεινον γὰρ ἐκ νέων ἀγόμενοι, καὶ Ἀνδρῶν τοῖς Ἀρίστοις, καὶ ὑπὲρ τὸς ἄλλους νομοσι προσομιλοῦντες θαμὰ, καὶ τοῖς γε παρ' ἐκείνων, ἢ καὶ τοῖς παρ' ἑαυτῶν ποτὲ δεξιῶστε καὶ ὀξέως γενομένοις προσέχοντες, λογικωτεροι ἀναφαίνονται. Τουναντίον δὲ ἀργὸτε καὶ ακινήτε τὲ λογικὲ, δίκην σιγηθέρος αὐτοῖς ἐνυπολανθάνοντος, καὶ μὴ ποθεν ἐπιδεχομενε, ὅσον ἄλις, ἀδὲ ριπισμὲ, ἀδ' ἐναύσματος, ἀμβλεῖς τε μενεσι τὰς ψυχὰς, καὶ νωθεῖς, καὶ δυσκίνητοι, ὅτι εγγιζα θηριωδίας τε καὶ αλογίας γινόμενοι (2).

§. γ. Τουτοις καλῶς οἱ παλαιοὶ ἐπιξήσαντες, ἄλλοτε ἄλλων τῇ τε κρίνειν, καὶ διανοεῖσθαι δυνάμει προέχοντας συνιδόντες, ἐκ ἀπραγμόνως παρελθεῖν ἐδόξαν το διάφορον. Ἀλλὰ πρῶτον μεν, οἷα εικὸς το ποικίλοντε καὶ πολυτροπον τῶν κατα το γνωστικον τῆς ψυχῆς ἐνεργημάτων, παρατετηρηκότες (Προδι Γ'. §. δ'. ε. ς'.) διέξειλαν· ἐπειτα δὲ καὶ τὸ ὑπερέχον, ἢ ἐλλεῖπον τῆς τε ἐνεργειν κατ' αὐτὰ ὀξύτης καὶ δεξιότητος διέκριναν. Καθ' ὃ, οἱ μὲν τὸ ἐπιὸν καὶ μάλα ὀξέως νοῦσιν· Οἱ δὲ καὶ πάνυ προσέχοντες, [illegible] τλιὺ ἀρχιὺ εἰσβάλλουσιν· Ἄλλοι δὲ πάλιν συνεσκιασμένως αὐτο, καὶ οἷον ἐξ ἡμισείας ὑπομαντεύονται. Ἕτεροι δὲ καὶ ἐνδοτέρω τε νοητε τῇ καταληψει γινόμενοι, καὶ τὸς χαρακτῆρας τὸς ἐπ' αὐτὸ, δι' ὃς τοιοῦτο καὶ ἐστὶ, καὶ γνωρίζεται, ἀκριβῶς ἀπο-

(1) „Πάντες ἄνθρωποι χρῶνται „τῷ Διαλέγεσθαι, ἐμφυτον ἐκ νέων ἔ„χοντες τινὰ τὴν δύναμιν· καὶ μέ„χρί τινος, οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧτ„τον αὐτῆς μετέχοντες. Ἰάμβλ. ἐν Ἐπισ. πρὸς Σώπατρ. περὶ τῆς Διαλεκτ. Παρὰ Στοβ. Λόγ. οδ'.

(2) Εἰς δείξιν τῶ τοιάτε τον ταῖς Ἄρκτοις συναναπαυόμενον προβάλλονται, περὶ ἃ Βερνιμβος τις Κύννος διέξεισι. Καὶ τον ἐκ γενετης κωφον ἀλαλον, περὶ ὃ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς ἐν Παρισί. Ἀκαδημ. Ἔτει 1703. γέγονε λόγος. Ὁρα Ουόλφ. Λογ. Προλεγόμ. §. ί.

διδάσαι· Τα, τε μερη, εἰ τύχοι εχον, ἐπὶ λεπτῶ καταλεγουσι. Καὶ οἱ μὲν ἔτι περὶ τῶν ὄντων διαπορῆσιν υπενδοιάζοντες· οἱ δὲ πεποιθότως τὸ σφίσι παρισάμενον ἀποφαινονται. Καὶ πῆ μὲν ἐκ τῶν προδηλοτερων τεκμαίρονται τ ἀδηλότερα, καὶ τοῖς ἤδη κειμενοις τὰ ἑπομενα ὀρθῶς ἐπιφέρουσι· πῆ δὲ τα υπὸ ζόφω λανθάνοντα, εις φως ἐξάγουσι, καὶ τοῖς ἄλλοις αυτὰ διαλθυκαινουσιν. Ἔνια δὲ καὶ κατασκάζειν πειρωνται λόγοις παντοίοις, πείθειν καὶ τὸς ἄλλυς φιλονεικῆντες, ἐφ' οἷς αυτοὶ πολυ προτερον ἐοίκασι πίσυνοι. Οἱ δὲ, καὶ τὸς ἀντιδοξέντας ἐλεγχειν ἀναβάλλονται, καὶ τοῖς γέτι ἀνθυποφέρουσιν ἀπανταν δεξιῶστε ἐχυσι καὶ ἑτοιμως· Ταυτα δὴ παρατηρησαντες, καὶ περαιτέρω χωρῆσαι προηχθησαν.

§. δ'. Διὸ Β'. τὸς μὲν δόκιμῆντας καταυσήσαντες, καὶ κατορθῶντας τὰ πολλὰ, ἐν ταῖς ἰδίαις αὐτῶν διανοησεσι, τὸς δὲ μηδὲν υγιὲς ἐκπεραίνοντας, τὰ δὲ πλεῖσα ἀποτυγχάνοντας, ἐπιγνῶναι τε ἐκ τέτε, καὶ διακρίναι πρέσγυ ἐθεντο, πόθεν δήποτε, τοῖς μὲν το ἐπιτυγχανειν, τοις δὲ το ατόκτειν τὸ αληθῶς συμβαίνει περὶ τέτων ἑκασον· Καὶ οπως μὲν μετιόντας, ὀρθῶς ἐχὶ τὰς τὸ λόγυ ἐνεργείας περαίνειν, οπως δὲ μὴ ὀρθῶς, ἀλλα φαύλως κατ αυτὰς ἐπιχειρειν. Ὡς ἂν ἡ τὸ λοιπὸ δηλονότι, καὶ αυτοῖς σφίσι, καὶ οσοις κατ αυτὸς μέλον ἂν εἴη λογικοῖς εἶναι πράγματι, το μὲν ὀρθον, ως ἐπὶ τίω κατα τον λόγον τελειότητα φέρον, ἐπιτηδόειν, τὸ δὲ μὴ ὀρθὸν, ὡς ἐπὶ τίω ἀλογίαν, φυλάττεσθαι.

§. ε'. Ἐνθεντοι Γ'. τα ὀρθῶς, καὶ δὴ καὶ ἐπιτυχικῶς τελεσμενα ἐφ ἑκασης τῶν εἰρημένων ἐνεργειῶν διακρίναντες, καὶ απὸ τῶν ἐν μέρει ἐπὶ τὸ καθόλυ ἀναδραμόντες· τετέσιν οπως ἐπὶ τῶν ομοίων χωρειν προσηκει ἐπισημειωσαντες, γραφῆτε παραδοντες τα αυτοῖς ὕτω σημειωθέντα, ἡ γᾶν καὶ απὸ σόματος ἤδη τὸς ἄλλυς αυτὰ διδάσκοντες, ὅρυς εἶα τινὰς, καὶ κανόνας ἀπαρατρέπτυς τὸ οπως ἐχὶν ὀρθῶστε καὶ ἀλόγως διανοεισθαι υπέθεντο. Κὰκ τέτων δὴ τῶν ὅρων εἰς ἐν ἠθροισμένων, ἡ πρὸς τίω ἡμῖν ἐμφυτον (§. α'.) ἀντιδιαιρεμενη, Ἐπίκτητος Λογικὴ, ἣν πραγματόμεθα, καὶ ἧς τὸς ἐπιβόλυς ὄντας ἃ μόνον Λογικὰς, ἀλλὰ καὶ Λογίυς καλειν εἰώθαμεν, συμπληρῶται, καὶ ἀπαρτίζεται.

§. ε'. Ἡ μὲν ἐν Λογικῇ ἕτως εἰς ἀνθρώπους παρῆλθεν. Οὐμενὲν ὑπὸ τῶν Θεῶν (εἶα μυθεύεται (1) καταπεμφθεῖσα τινος, ὑπὸ δὲ τῶν ἀνθρώπων (2) διὰ μελέτης ἀτενοῦς καὶ ἐπισασίας, ἐκ τῆς ἱερᾶς φυσεως, ἐν ᾗ ὑπολανθάνουσα πραγμα, τὸ πρῶτον ἀνιχνευθεῖσα, εἶτα πόνοις συχνοῖς, καὶ ἐπιμελείᾳ ἀτρύτῳ, κατὰ βραχὺ συναυξηθεῖσα, καὶ εἰς ὃ καθ' ἡμᾶς ὁρᾶται τέλος ἐλάσασα. Εἰκὸς γαρ τὸς μὲν Ἀρχαιοτέρους, καὶ πρώτους ἐπιβαλόντας τῷ πράγματι, μηδὲν πλέον ἢ τῶν λογικῶν Κανόνων τὸς πρεργαιοτάτους, ἁπλῶς τε καὶ ἀπερίττως ὑποθέσθαι, καθ' ὅσον ἥκοντες εἰσὶν εἰς χρῆσιν, ἀρκ-μένους τῷ τέλει τῆς Φυσεως. (3). Ἐφεξῆς δὲ τὸς μετ' ἐκείνους γενομένους πολλὰ προσθεῖναι, καὶ τὸ ἐνδέον ἀναπληρῶσαι, ἀκριβοτερόντε καὶ τελεωτερον τὸ τῶν Κανονων ἄθροισμα ἀναδείξαντας. Τέως δὲ τὰς ὑστερον, ἐπὶ τὸ μᾶλλον τελὲς πραγματείαν προαγαγοντας, καὶ τὰς λογες τῶν Κανονων προπεριεργαθῆναι· τυτέστι καὶ τὰς αἰτίας ἀποδῶναι δι' ἅσπερ ἅτω μὲν, ἄλλως δ' ὡσαμῶς, ὀρθῶς ἡμῖν καὶ ἀσφαλῶς προβαίνουσα τυγ, πᾶσα ἡ κατὰ γνῶσιν ἐνέργεια.

§. ζ'.

(1) „Θεὸς ἥττις ὡς ἀληθῶς ὁ καταδείξας τὴν Διαλεκτικὴν, καὶ κατα„πέμψας ἀνθρώποις. Οὕτως Ἰαμβλιχ. Ἐπις. Δεξίπ. παρα Στοβ. Καταλέγα δὲ Ἑρμῆν τε τὸν λόγιον, καὶ τὴν πρεσβυτάτην τῶν Μεσῶν Καλλιόπην, καὶ τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν ἐν Βραγχίδαις, ἐκ τύτων ἑνός τινος δήπε, ἢ καὶ πάντων, τῆς Διαλεκτικῆς ἐκθειάζων τὴν εὕρεσιν.

(2) Ἀριστ. ἐν τῷ σοφιστῇ Ζήνωνα τὸν Ἐλεατην Ἀρχηγὸν γενέσθαι τῆς Δικλεκτικῆς παρέδωκεν. Ὁρα Λαέρτ. Βιβλ. Α'. 18. Καὶ Βιβ. Η'. 57. καὶ Θ'. 25. Οἱ δὲ καὶ Παρμενίδην τὸν Ζήνωνος καθηγησάμενον, ἐκ ἂν δόξαι τῆς Διαλεκτικῆς ἀπάρως ὑπεληφέναι ἐχηκέναι. Σέξτ. Βιβ. Ζ. πρὸς τὸς Λογικ. Κατενεχθῆναι δὲ ἐπὶ τὸ Λογικὸν μέρος, καὶ τὸς περὶ Παυθοΐδην. Σέξτ.. Καὶ Ἀλεξῖνον, τὸν Ἐλεγξῖνον δικ τὸ Ἐριστικὸν κληθέντα καὶ Φιλόνακον. Λαέρτ. Καὶ Εὐβαλίδην, καὶ Βρύσωνα, καὶ Διονυσόδωρον, καὶ Εὐθυδήμον, ὧν, καὶ Πλατων μέμνηται ἐν τῷ Εὐθυδήμ. Καὶ Ἐπίκαρον δὲ περὶ τὸ Διαλεκτικὸν σχολάσαι ἡ Κανονικὴ δείκνυσι συγγραφὴ, καίτοι τὴν τῶν Στωϊκων Λογικὴν παραιτησαμενον, καὶ ταῖς ἐν ἐκείνῃ αλεκτάναις ὡς πκος ἐπαηδιασαντα. Λαέρτ. Βιβ. Γ'. 31. Τὸν δὲ Πλάτωνα οἱ Διάλογοι, καὶ τὸν Ἀριστ. τὸ ὄργανον, ὅσην περὶ τὸ Διαλεκτικὸν ἐγίνοντο τὴν σπυδὴν κατασβάλοντες γνωρίζκσιν.

(1) „Οὕτω γαρ ἀληθεύσειε τὸ ἀ„ρχαῖον, ὡς οἱ παλαι ἀποδεῖξαι μὲν „ἠδέσαν, ἀποδέξας δὲ ποιᾶν κ ἠπί„σαντο. Ταυτο παχοντες τοῖς σκυτο„τομων μὲν μὴ δυναμένοις, ὑποδή„μασι δὲ χρῆσθαι ἀδόσιν. Ἄμμων. εἰς βίον Ἀριστ.

§. ζ. Πρῶτος τοιγαρῆν Ζήνων ὁ Ἐλεάτης (εἰ μήτις τὸν Παρμενίδην, ἐτι καὶ πρὸ ἐκείνου τάξειεν, ὅπερ αὐτὸς διήκουσεν.), εὑρετὴς γενέσθαι Διαλεκτικῆς ἀδεται, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς Ῥητορικῆς. (1). Καὶ ἐξ ἐκείνου ἡ Ἐλεατικὴ τὸ συζητεῖν ἀνέφανε Μέθοδος, ὥσπερ ἐκ Σωκράτους ἡ Ἀκαδημαϊκὴ, μεθόδους τὸ διαπορεῖντε καὶ διαμφισβητεῖν φέρεται εἰσαχθεῖσα, ἣν Ἀρκεσίλας ὕστερον, καὶ Καρνεάδης μέχρι πολλοῦ προήνεγκαν, τῷ Φιλοτίμως πάνυ περὶ τὸ τῆς ἀληθοῦς κατανόησιν σπουδάσαι, ἐγγὺς ἀνοίας γενόμενοι, καὶ μηδὲν τέως ὅ, τι καὶ βέβαιον εἰδέναι ἔχειν ὑπειληφότες, ἢ ὑπολαβεῖν δόξαντες. Ἐπὶ τούτοις ἡ Στοὰ διαλεκτικὴ ἐπληρώθη κροτοθορύβου. Ὤφθη γὰρ ἐν αὐτῇ Ζήνων ἕτερος ὁ Κιττιεὺς Διαλεκτικῶν Εἰσηγητὴς μεθόδων, καὶ οἱ τούτου ἑπόμενοι διαδεξάμενοι, οἱ τὰς σοφιστικὰς πλεκτάνας, καὶ τὰς Ἐγκεκαλυμμένας τῶν λόγων, καὶ τὰ λοιπὰ εἴδη τῆς τοιαύτης σοφιστείας περιττῶς λίαν ἐκλεπτουργήσαντες· Καθ' ὧν μοι δοκεῖ, ὡς πάντα ἦν μεστὰ σοφισμάτων κατ' ἐκεῖνο τὸ χρόνου, πρὶν τὸν Ἀριστέλην ἀναβαλέσθαι φιλοπονήσαι τὸ Ὄργανον, καὶ τὰς περὶ τὸν Ἐπίκουρον ἢ τὸν Κανόνα ἐκδοναι, ὡς δὴ τῇ τότε τῶν σοφιζόντων φορᾷ ἀπαντήσοντας. Τὸ ἀπὸ τούτου γεμὶν αὐθις, ὁ, τε Κανὼν διεσρέφετο, καὶ τὸ Ὄργανον ὅσον οὐκ ἐματαιοῦτο, πρὸς ἄλλο εἶδος σοφιστείας τῶν σχολαστικῶν μετὰ ταῦτα ἀποκλινάντων, καὶ τὴν λογικὴν λίχνης πεπληρωκότων καὶ τερθρείας ψυχρᾶς, διὰ μακροῦ ὕστερον. Καντεῦθεν δὲ τὴν πραγματείαν μονονοὺ τέλεσιν ἀχρειωθεῖσαν, εἰς κόσμον ἔδοξε τοῖς Νεωτέροις, καὶ μορφὴν ἀνακαλέσαι τὴν πρέπουσαν· περὶ ὃ, πολλὰς ἂν εὕροι τὸ σκοπὸς ἀξίαν τὴν σπουδὴν καταβεβλημένος, εἴτις ἐπιμελῶς μετίοι τὰ τούτων σπουδάσματα. (2).

§. η'.

(1) Διογέν. ὁ Λαερτ. ἐν βίοις Ζήνωνος.

(2) Τῶν περὶ τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς Λογικῆς ἐσπουδακότων, ἐν τοῖς πρώτοις τοξεύει ὁ ἐξ Ἀγγλίας Βάκων, ὁ τὴν ὑπ' αὐτὸ συγγραφεῖσαν Λογικὴν, καινὸν ὄργανον ἐπιγράψας. Καὶ τὸ Καρτεσίου δὲ τὸ Γάλλος, περὶ τὸ ὅπως δεῖν περὶ τὴν τοῦ ἀληθοῦς χωρεῖν εὕρεσιν, τῆς Λογικῆς καὶ τοῦτο ἰδέας κέκριται, ἐκ ἀλυσιτελὲς συγγραμμάτιον· Θαυμάζεται δὲ, καὶ ταῖς ἁπάντων τρίβεται χεροὶ, ἐν τῷ Λωκίῳ τοῦ Ἀγγλου περὶτῷ ἀνθρωπίνῳ Νοῒ πόνημα, ὡς μάλιστα πρὸς Διανοίας εὐθύτητα συμβαλλόμενον. Κἀμοὶν καὶ τέχνητις τὰ νοεῖν ἐκδίδοται ἐπιγραφεῖσα, ἐκ ἀδόκιμος εἰς βελτίωσιν τῶν περὶ τὰ Διαλεκτικὰ ἐγκα-

§. ή. Ἐκ τῶν εἰρημένων τοίνυν καὶ τῆς Λογικῆς οἵαι ποτὲ αἱ διαφοραὶ, καὶ τίς ἡ Φύσις σαφῶς ἀναφαίνεται. Ἡ μὲν γὰρ Ἐμφυτος ἐστὶ Λογικὴ (§. α.) ἡ δ' Ἐπίκτητος (§. ε.). Καὶ τῆς Ἐμφυτε ἡ μὲν κατὰ δυναμιν, ἡ δὲ κατὰ διάθεσιν. Καὶ τῆς Ἐπικτητε πάλιν ἡ μὲν κατὰ τέχνην, ἡ δὲ κατ' ἐπιστημην. Καὶ ἐμφυτος μὲν κατὰ δυναμιν, αὐτη ἡ τε λογικῆ τυγχάνει δυναμις, ἡ παντὶ ἀνθρώπῳ προσεσα καθ' ην εἰς γνῶσιντε καὶ ἐπίκρισιν τῆ ἀληθες πάντες πεφυκασι, κἂν ὡς ἐλαχισα κατ' αὐτὴν ἐνεργεντες, ὁτι ἔγγισα τῆς ἀλογίας ὡσι γινόμενοι. (§. β'.). Ἐμφυτος δὲ κατὰ διάθεσιν ἡ αὐτη δυναμις, καθ' ἣν οἱ ἐπιμελῶς, καὶ μετὰ προσοχῆς ἐνεργεῖν ἐθισθέντες, τὰς ἑαυτῶν διανοησεις, συγκεχυμένως καίτοι, καὶ ἀνεπικρίτως, εἰς θηραν ὅμως τῆ ἀληθες, ὁπωσὲν διεξάγουσιν (§. γ'.). Ἐπίκτητος δὲ κατὰ τέχνην, ἡ τῶν Κανόνων ὀρθήτε καὶ ἐξηκριβωμένη εὐθησις, δι' ὧν ἀσφαλῶς, καὶ ἀπταίστως αἱ διανοητικαὶ τῶν ἐνεργειῶν ἐκπεραίνονται. (§. ε.). Ἐπίκτητος δὲ κατ' Ἐπιστημην, ἐστὶν ἡ ἀκριβης καὶ τελεία αὐτῶντε τῶν ἐνεργειῶν, καὶ τῶν αἰτιῶν ἅμα (§. ς.), δι' ἃς ἔστω καὶ ἐκ ἄλλως πρὸς ἀληθειαν ἐκεῖναι πεφυκασι διαθιώεθαι.

§. θ'. Καὶ προσίθησιν ἄρα τῆ μὲν Δυνάμει, ἡ Διαθεσις τὸν ἐθισμὸν, καὶ τὸ πρὸς ἐνέργειαν ἑτοιμον. Ἡ δὲ τέχνη τῆ διαθέσει τὸ τῆς ἐνεργείας ἄκρινὲς καὶ ἀπηκριβωμένον. Ἡ δ' Ἐπιστημη τῆ τέχνῃ, τὸ αἰτιῶδες, καὶ τίνι ἐν ἅπασι τοῖς Κανόσι τὸ λόγε ἀπόδοσιν. Καὶ ὁ μὲν τῆ Φυσει Λογικὸς, δυναιτ' ἄν ποτε καὶ συλλογισθεις τυχὸν διανοηθηναι, ταυτὸν εἰπεῖν, εἰσβαλεῖν ἕτερον ἐξ ἑτέρε, μηδ' ἔχων εἰδέναι ὅτι εἰσέβαλεν. Ὁ δὲ δι' ἐπισασίας καὶ μιμήσεως τίνι διάθεσιν γυμναθεις, διανόημα διανοήματι παρασυνάπτειν εὐμαρῶς οἷοστε ὢν, ἐπὶ τέτῳ καὶ τὸ γινομένε ἔννοιαν φέρει, κἂν ἄλλως συγκεχυμένην ταύτην, καὶ ἀδιάρθρωτον. Ὁ δε τεχνικὸς

ἐναχολαμένων βιβλίον, τῷ Γάλῳ Ἀρναλδῳ, ἢ ὡς ἄλλοι ἄλλοις ἀπονεμόμενον. Καὶ ἡ Ουολφία δε Λογικὴ ἢ Ἐπιστημονικὴ Μεθόδῳ φιλοπονηθεῖσα, ταῖς γε Ἐπιστήμαις καὶ τῷ βιῳ, ἐπιακως ἐκ ἂν γένοιτο ἄχρηστος. Καθ' ἣν καὶ μυρίαι ἄλλαι ἐπ' ἀκριβεῖς μητρύζεσαι ὁ σημέραι παρὰ τοῖς Γερμανοῖς προκυπτουσιν. Ἅλλα γαρ ἡμῖν ἃ πρόκαται τῶν περὶ τὸ Λογικὸν ἄλλων συγγεγραφότων τὸν κατάλογον καταγράψαι. Ὧν εἴτις ἐν ταις βίβλοις ἀεὶ ἔν συλλαβοι, τάχα δὴ καὶ βίβλον ὅλην πληρώσει.

νικὸς ἀκριβῶς οἶδεν ἐν τῷ διανοεῖσθαι, ὅτι καὶ τριῶν ὅρων, φέρε, χρεία, καὶ ὅτι ἕτως αὐτὸς δεῖν, ἢ ἕτω συμπλέκεσθαι. Ὁ δὲ ἐπιστημονικὸς τελέως ταῦτα, καὶ τίνι αἰτίαν ἐπὶ πᾶσιν ἐπίσταται, δι' ἣν οἱ τρεῖς ὅροι ἐν παντὶ συλλογισμῷ ἐγχωροῦσι, καὶ οὐδὲ πλείους, οὐδὲ ἐλάσσονες· Καὶ διότι ἕτω, καὶ οὐκ ἄλλως αὐτὸς δεῖν συνεπιπλέκεσθαι. (1).

§. ί. Ὥσε τὸ λοιπὸν γελοῖον ἡμῖν ἔσαι τὸ ζήτημα, τὸ περὶ τῆς Λογικῆς ἐπὶ πολὺ μέχρις ἀπείρας συγκροτηθὰν, πότερον ἄρα τέχνίν αὐτίν, ἢ Ἐπιστημίν εἶναι ὑπολαπτέον. Ἐπιδικάσεται γὰρ ἐπιεικῶς αὐτὸς ὁ ἔχων περὶ τῆς Ἕξεως, (§. η.) τέχνης, καὶ ἐπιστήμης Διαφορὰν ἐπισάμενος. (Προδι. Ι΄. §. ιά.). Περιττὸν δὲ, καὶ τὸ περὶ τὰ ὑποκείμενα λογομαχεῖν αὐτῆς, ὁποῖον; Δῆλον γὰρ (§. γ. [illegible] ε.) ὅτι οἱ παντοῖοι τρόποι τῶν γνωσικῶν τῆς ψυχῆς ἐνεργειῶν, ἢ ὀρθῶς ἔχουσι πρὸς ἀληθείας ἐπίτευξιν διευθύνεσθαι. Ἀλλὰ καὶ εἰ τῷ εἴδει, ταυτὸν εἰπεῖν κατ' οὐσίαν, ὡς εἶναι ἄλλο καὶ ἄλλίν τοῖς ἰδιώμασι διαφερόσας). Ἦτε Ἔμφυτος, καὶ ἡ Ἐπίκτητος λογικὴ (§. η.) ἀλλήλων διενηνοχάτον, ἃ παντὶ δυχερὲς οὐδὲ τοῦτο ἐστὶν ὁριθῆναι. Ὑποκειμένων μὲν γὰρ ἀμφοῖν τῶν αὐτῶν γνωσικῶν ἐνεργειῶν, τὰ δὲ τροπὲ τῆς ὀθυτητος, ἐπὶ τούτων ἑκάσης ὄντος ἑνὸς, παρὰ τοσοῦτον ταῖς ἕξεσιν ἐσὶ τὸ παραλλάσσον, ὅτι ἡ μὲν συγκεχυμένως τε καὶ ἀνεπικρίτως τὰς τὰ ὀρθὰ λόγα Κανόνας μέτεισιν, ἡ δὲ ἀκριβὶν αὐτὰς ἐπεξεργάζεται, ἐπὶ λεπτὸν θεωροῦσα, καὶ μετ' ἀκριβολογίας ἐπιστημῆ πρεπούσης περὶ αὐτῶν πραγματεύεται.

§. ιά. Ἀρχαία δέτις ἄλλη φέρεται, καὶ ἀληθὴς ἧττον τῆς Ἐπικτητε Λογικῆς (περὶ γὰρ τῆς Ἐμφυτε ἧδεν περαιτέρω περίεσι λέγειν). Διαζολὴ, εἴς τε τὶν ἐν Διδασκαλίᾳ

(1) Ἐπὶ τῆς Μουσικῆς ἄρις ἄντις συνίδοι τὰ λεγόμενα διακρίνων παραπλησίως, τὸν μέντοι, φωνὴς μὲν συμμιγέντα, μηδέποτε δὲ μηδ' ἀκουσαντα ἀδόντων, μηδ' αὐτὸν ἄσαντα· τὸν δὲ, διὰ προσοχῆς καὶ μιμήσεως ἀδὴν ἐθιζόμενον ἀσμάτι ἄττα, ὡς ἔτυχε· τὸν δὲ, καὶ τὰς τῆς Μουσικῆς Κανόνας ἀκριβῶς διδαχθέντα, καὶ ῥυθμὸς, καὶ μέλη, καὶ διαφορὰς ἤχων κτ. τεχνικώτατα διακρίναν δυνάμενον. τὸν δὲ τίως ἐπὶ τούτοις καὶ τὰς ἁρμονικὰς τῶν λόγων ἐπιστημόνως ἀκριβώσαντα, ἐν οἷς ἅπασα ἡ κατὰ τὴν Μουσικὴν Ἐπιστήμη συνίσαται. Τούτων γὰρ ὁ μὲν ἂν ἀκόντως δυνάμει λέγοιτο Μουσικὸς, καίτοι ἄμουσος ὤν. Ὁ δὲ μιμήσα Μουσικὸς, καίτοι ἄτεχνος. Ὁ δὲ τεχνικὸς μὲν Μουσικὸς, ἀνεπιστήμων δέ. Μόνος δὲ ὁ πρὸς τῇ τέχνῃ, καὶ τῆς ἐπιστήμης ἐπίβολος, καλῶς δίκαιος Μουσικώτατος.

καλία λεγομένω, καὶ τίνι ἐν χρήσει. Τούτων ἡ μὲν, ἐν τῇ τῶν Λογικῶν Κανόνων ἀκριβεῖ καὶ τελεία κεῖται ἐκθέσει, ἡ δὲ ἐν τῇ τούτων αὐτῶν προσφυεστέρᾳ καὶ καταλλήλῳ προσεφαρμόσει ἐν αὐτοῖς τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασι. Καὶ ἡ μὲν ἐπιστημητὶς παρέξει τυγχάνουσα (§. η'. θ'.), ἐκ ἀιδίου τῆς ἀληθοῦς αἰτίας προβαλλομένη τὰ διδασκόμενα. Ἡ δὲ τρόποστις τῶν ὄντι καὶ ὀργάνων Ἐπιστήμης ἐστὶν, ἃ ἀνὰ γνῶσιν ἔχειν ἑνὸς μηδενὸς ἐκ ἐστιν ἀσφαλῶτε, καὶ ἀδιάπταιστον. Καὶ προϋποτίθησι μὲν αὐτὴ ἐκείνην ἐξ ἀνάγκης, ἀδὲ γὰρ οἷόντε ὀργάνῳ χρήσασθαι ἐπισταμένῳ, ἅτις τίνι δύναμιν ἐ προσήκηφε. Προσεπικαλεῖται δὲ ἀνάπαλιν ἐκείνη ταυτίνι, καὶ συνεργὸν ἔχειν αἱρεῖται κατὰ τὰς χρείας, καὶ σώδρομον. Κἂν γὰρ εἰς ἄκροντις τῶν λογικῶν Κανόνων τῆς Θεωρίας ἔῃ ἐπιβεβηκώς, ἐμὴ καὶ προχείρως, καὶ ἐκ τῶ ἑτοίμω εἰς πρᾶξιν ἄγειν αὐτὸς ἐθέλῃ, διὰ πυκνῆς μελέτης καὶ συναισκήσεως, ἀλογίστως λήσεται τὰ πολλὰ διαπταίων, καὶ διὰ τῆς Ἐμφύτω λογικῆς, καίτοι διὰ τῆς Ἐπικτήτω δοκῶν, ἐκ ἀσφαλῶς τίνι ἐπὶ παντὸς τῶ προκειμένω ζητημένῳ ἐπιστημίῳ θηράσεται.

§. ιβ'. Οὕτω δέτοι φύσεως ἔχουσα ἡ Λογικὴ, ποικίλοις ἄμα, καὶ προσφυέσι γνωρίζεται τοῖς ὀνόμασιν. Ἀμίλητοι, (ἐφ' ᾧ τῶς Κλεῖν αὐτίνι, καὶ θύραν Φιλοσοφίας, καὶ Νῶ Ἰατρεῖον, καὶ τέχνίν τῶ νοεῖν, καὶ Εὑρετικίν, καὶ τὰ ὅμοια διασεμνυνόντας, παρελθεῖν)· ταῦτα πρὸ τῶν ἄλλων καλεῖσθαι εἰώθε, Διαλεκτικὴ, Ὀργανικὴ, Κανονικὴ, Λογικὴ. Καὶ Διαλεκτικὴ μὲν, παρὰ τοῖς ἀμφὶ τὸν Ἐλεάτίν Ζήνωνα, καὶ Σωκράτίν, καὶ Πλάτωνα, οἷς ἐν εἰδεῖ Διαλόγῳ συνήθες ἦν, λέγεσίτε καὶ γράφεσι, τὰ δοκοῦντα προβάλλεσθαι· Καίτοι ἐπὶ τίνι τῶ ἐξ ἐνδόξων ἐπιχειρεῖν δύναμιν, ὑπὸ τῶ Ἀριστοτέλους ὕστερον μετειλῆπται τόνομα (1). Ὀργανικὴ δὲ παρὰ τοῖς περὶ Ἀριστοτέλίν αὐτὸν, καθ' ὃν ἄλλως, καὶ τρόπος ἔρηται (2) τῶ ἐπίσασθαι. Κανονικὴ δὲ παρὰ τοῖς ἀμφὶ τὸν Ἐπίκουρον. Λογικὴ δὲ κοινῇ παρὰ πᾶσιν, ἀπὸ τῶ ἐνδιαθέτω λόγω, ὃν διεξάγειν καὶ ἐπανορθοῦν ἔργον πεποίηται.

§. ιγ'. Αὐτὴ γὰρ δὴ μάλισα ἡ τῆς Λογικῆς ἕξεως ἐσὶ χρῆσις, αὐτὴ ἡ ὄνησις. Στομῶται γάρπως ἡμῶν δι' αὐτῆς ὁ αὐ-

(1) Βιβλ. Ἐκατ. περὶ Σοφισ. Ἐλέγχ.

(2) Metaph. Ἐλαττ. Α'. Κεφ. γ'.

ενδιάθετος λόγος, ἀμβλύτερόντε ἔχων ἐξιώεται, καὶ ἀθρανὴς ὢν ἐπιῤῥώνυται, καὶ ναθὴς διεγείρεται. Εἰδὲ καὶ κατ ὄκληρίαν ὀφυίας ὐκ ἡμοίρησεν ἀπὸ γαννήσεως, ἐπὶ τὸ μαλλον ἔτι ἰσχυειν προάγεται καὶ βελτίεται. Καὶ πρὸς ἃ μὲν ἄν ἔχοι ἐπιτυχικῶς ἀνατείνεθαι καταμανθάνει, οἷς δ' ἂν ὀυσόχως ἐπιχειροίη κρίνων, ἢ ἀποδεικνυς, ἢ οπωσὐν ἄλλως διανοεμενος, αὐτόθεν ἐπικρινεῖ δοκιμάζων τὰ ἐγνωσμένα πρὸς σάθμιν τὶὰ τῶν μεθοδων καὶ γνώμωνα. Πεποιθότως δὲ ἔτι καὶ ἐμβριθῶς, καὶ κατὰ τὰς λοιπὰς ἁπασας τῶν ἐπισημῶν χωρήσει (1), τῶ μηκέτι περὶ ἑαυτὸ υπενδοιάζειν, μηδ' ἀγνοειν εἰ ὀρθως γιγνωσκει, μηδ' ἀπιστεῖν εἰ ἐπίσαται. (2)

§. ιδ'. Εὐχρηστος δὲ ἡ Λογικὴ κατὰ ταὐτα. ὐχ οπως εἰς πορισμὸν ἐπισημης, ἀλλὰ καὶ ω ταῖς πρὸς τὺς ἄλλυς ἐντὀὔξεσι, καὶ ὁμιλιαις, καὶ ἐν βελαῖς, καὶ ἐν πράξεσι, κα ἐν ἅπασιν ἁπλῶς, οἷς ὁ ἐκ τὲ ὀρθὲ λόγυ χαρακτηρίζεται ἄνθρωπος (3). Ὡς ἐγὲ καὶ οἱ μὴ καλῶς ἐγένοντο, μηδὲ προσηκόντως μετελθοντες τὶν πραγματειαν, οἱ μὲν τῶ εἰς παραλογισμὸν καὶ ἐξαπάτὶν τῶν ἄλλων τὰ πολλὰ αὐτῇ καταχρησαθαι (4), οἱ δὲ τῶ ὑπὲρ τὸ δέον τὰ κατ αὐτὶν ἐκλεπτολογήσαι, καὶ εἰς λέχὶν πλατεῖαν ἐκ μὴ μετρίας τῆς ἰσχυο-

(1) Ὅτων ἐφ' ἑκάστου τὰ ἀληθῆ ἐσὶ τὸ „ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν ἀρημμένων, ὅτε τὴν „τῆς ἄνευ Σοφίας ἐπ' ἄκρυσι θαμίζειν ἀμήχανον. Παρὰ Λαέρτ. Βιβλ. Ζ'. τμ. 46.

(2) Ταὐτί γὰρ βελεθαι καὶ Πλά„των δοκεῖ ἀποφηναμενος, ὅταν μὲν „ἄνευ λόγυ τὴν ἀληθῆ δοξαν τινός„τις λαβῃ, ἀληθευειν μὲν αὐτὰ τὴν „ψυχὴν περὶ αὐτο, γιγνώσκειν δὲ ἀ„τὸν γαρ μὴ δυναμενον δἰναιτε, τὴν „δἐξαθαι λογον (οἱοσπερ ἂν ἔφη ὁ τῆς „Λογικῆς ἀμαιρῶν) ἀνεπισήμονα ἀναι „περὶ ταὐτα. Προσλαβόντα δὲ λόγον, „δυνατόντε πάντα ταῦτα γιγονέναι, „καὶ τελέως πρὸς Ἐπιστημην ἔχειν. Πλάτ. ἐν Θεαιτήτῳ.

(3) „Τὸ δὲ τῶν Θεῶν δῶρον (τὴν „Διαλεκτικὴν) ἀδένα τρόπον ἂν προϊέ„θαι, ἄλλα καὶ ἐν μελέταις, καὶ ἐμ„πορίαις, καὶ τέχναις, αὐτὸ κρατύ„νειν ἄξιον. Ἀρα γαρ ὅτι καὶ παρ' ὁ„λον τὸν βίον διατελεῖ χρησιμώτατον ὂν διαφερόντως, ἐν μὲν ταῖς ἐντεῦ„ξεσι προσομιλῶν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ „τὰ τὰς ποιὰς ἐννοίας καὶ δόξας· „ἐν δὲ ταῖς ἐυρέσεσι τῶν τεχνῶν τὰς „πρώτας ἀρχὰς αὐτων ἀνευρίσκων· „λογιζόμενον δὲ πρὸ τῶν ἄλλων, ὅπως „αὐτα χρὴ πράττειν· Προγυμνασίαν „δὲ, καὶ πρὸς τὰς κατὰ Φιλοσοφίαν „ἐπισήμας, θαυμασίας οἵας μεθό„δυς παρεχόμενον. Ἐστι δὲ καὶ τὰ „πρὸ τέτων ἐννοῆν, ἃ ἐσιν ἐδὲν μύ„ριον Φιλοσοφίας, ἄνευ τῆ κατὰ Διά„λεκτικὴν λόγυ παραγιγνόμενον. Ἰαμβλ. Ἐπιστ. πρὸς Σώπατρ. παρὰ Στοβ.

(4) Οἱ Στωϊκοί, καὶ οἱ Σοφισαί.

ἰσχνότητος παρενεχθῆναι (1), ὧν τὰς μὲν τοῖς ψηφοπαίκταις (2), τὰς δὲ τοῖς καρκίνοις μαστωμένας (3), οὐκ ἀκόμψως ἐξείκασαν· Ἀλλὰ μηδεὶς διὰ τὰς καταχρησαμένας ἐκφαυλίζειν ἐπιχειρείτω τὴν ἕξιν. (4). Οὐδὲ γὰρ ἔστι τυχὸν, οὐδὲ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν εὑρεῖν ὠφελίαν, οὐδὲ τῶν τεχνῶν, οὐδὲ καθόλου πασῶν τῶν παρ' ἀνθρώποις θαυμαζομένων δυνάμεων τε καὶ ἕξεων, ἣν οὐκ ἂν ἔχοιτις ἐκ τρόπου μοχθηριαστε καὶ φαυλότητος, ἐπὶ τὸ χεῖρον παρενεγκεῖν, καὶ οὐκ ὠφελείας, βλάβης ἃ τῆς τυχούσης γινομένης δεῖξαι παραίτιον (5).

§. ιέ. Ἀλλ' ἥδε μὲν ἡ Λογικὴ, καὶ τοιάδε, ἣν ὑφ' ἡγεμόνι τῷ τῆ λόγῳ χορηγῷ καὶ δοτῆρι ΛΟΓΩ ἀναβαλλόμεθα πραγματώσασθαι. Καλὸν δὲ ἴσως καὶ τὰ μέρη τῆς πραγματείας ὧδε ἐξ ἀρχῆς ὑπ' ὄψιν ἀγαγεῖν τοῖς ἐντυξομένοις, ἵν' εὐθυμότεροι τῆς δι' αὐτῆς ἄψοιντο πορείας, εἰ τὰς ἐν αὐτῇ οἷον ἀναβαθμὰς προϊνώσκοιεν ὁσοῖτε, καὶ οἵτινες ἐσοίμεθα, προαισθόμενοι. Ἔσονται δ' ἂν κατὰ ἀριθμὸν τῶν τῆς ψυχῆς Γνωσικῶν ἐνεργειῶν (Προδ. Γ', §. η'.), ἃς ἐκπεριελθεῖν ἁπάσας, καὶ τὸ ἐν αὐταῖς ὀρθὸν κανονίσαι τῆς ἐν χερσὶ διδασκαλίας ἔργον εἶναι εἰρηται. (§. έ. η.). Αἱ δὲ ἐνέργειαι αὗται, ὡς μὲν κοινῇ τίθενται τρεῖς εἰσὶν· Ἥτε κατὰ Πρόσληψιν, ἥτε κατὰ Κρίσιν, καὶ τρίτη ἐπ' αὐταῖς ἡ κατὰ Διάνοιαν· αἷς καὶ τετάρτην προσιθάσιτινες τὴν κατὰ τὴν Μέθοδον. Ἡμῖν δὲ πέντε τεθείσονται, τὴν κατὰ Σκέψιν ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀναγκαίως τε καὶ ἀπαραιτήτως ἐμφιλοχωρεῖν ἐπὶ πλείσων ἡγεμένοιστε, καὶ πειθομένοις. Καὶ κατὰ ταύτας δὴ, καὶ τὴν εἰς πέντε Μέρη κατατομὴν τὸ παρόντος ἡμῶν συγγραμματίου τόδε, ἣ καλῶς ἐδόξεν ἔχειν, διαιτήσασι.

ΤΗΣ

(1) Οἱ σχολαστικοὶ ὕστερον.

(2) Ἀρκεσίλαος παρὰ Στοβ.

(3) Ἀρίστων ὁ Χῖος, παρὰ τὸν αὐτὸν.

(4) Ἐγένοντο οἱ ἐς τοῦτο δεισιδαιμονίας ἀνοίας ἐλάσαντες, ὡς ὑπειληφέναι τὸν Διάβυλον γενέσθαι τὸν τῆς Διαλεκτικῆς, καὶ δὴ καὶ τῆς ὅλης Φιλοσοφίας, εὑρετὴν, ἀφ' ὧν ὁ ἱερὸς Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν πρώτῳ Στρωμάτων τὰ ἱκανὰ προχειρίσατο.

(5) Καθόλου δὲ ἔστι νῦν ἔχων, ὃ „τῶν ἐπιστημῶν ἔγκλημα δήπου θείη „τις αὐταῖς μὴ κατὰ τρόπον χρῶτο. „Ἀλλὰ τῆς τῶν χρωμένων κακίας ἔγ„κλημα εἶναι τοῦτο νομίσει. Πλατ. ἐν Μενεξ.

ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς Πρώτης Ἐννοίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Τίςποτε ἐςὶν ἡ Πρώτη Ἔννοια. Καὶ ὅπως ἄρα ἐγγίνεται τῇ ψυχῇ.

§. α'.

Τὸ ἡμῖν αὐτοῖς περιὸν δύναμιν, ἥπερ ἀντιλήπτικὸν ἡμῶντε αὐτῶν, καὶ τῶν παρ' ἡμᾶς, ἄλλοτε ἄλλως γινόμεθα, (Προδι. Γ'. §. α' δ'. ἐ.), Νῦν ἀποκαλεῖν ἀξιῶμεν· Οὐ τὸ τῦ ονοματος πολυσημον ἀγνοοῦντες (Αυτ. Σημ. §. ια'.) τὸ δὲ καὶ ταύτῃ τῆς ἐκδοχῆς ἐγκεκριμένον καλῶς ἐπισάμενοι. Νῦ δὲ ἔργον, τὸ τῦ νοητῦ, ὅ, τί ποτ' ἄν ᾖ, ὡς παρόντος λαβέσθαι, καὶ ἀῤῥήτοις σιωπαῖς ὁμόσε αὐτῷ χωρῆσαι καὶ συμπλακῆναι· τὸ δὲ ἔργον Ἐννόημα. (1).

§. β'.

(1) „Ἡ [illegible] ἐσία Νοερὰ τε καὶ „λογικὴ ὑπάρχουσα, καὶ νοῦ, καὶ λο„γίζεται· δύναμιν μὲν ἔχουσα τὸν „Νῦν, κίνησιν δὲ τὴν νόησιν, ἐνέργειαν „δὲ τὸ νόημα. Πέρας γὰρ τῦτο τῆς„τε τῦ Νοῦντος καὶ τῦ νοουμένου νοή-

§. β. Οὐ καθ' ενα δὲ λόγον, ποικιλοτρόπως δὲ (Αυτ. §. ε. ή.) τῶ Νῶ ἐχοντες προς τοῖς νοητοῖς· Καὶ ποτὲ μὲν ἁπλῶς ὄτω, καὶ ὥστε μόνον συνιδεῖν αυτὰ ἐπιόντες· ποτὲ δὲ καὶ παραβάλλειν χαιροντος, καὶ τὸ ον αυτοῖς ἐμφερὲς, ἢ παρηλλαγμένον ἀνατυποῦντος· Ἄλλοτε δ' ἄλλως συνάπτοντος, ἢ διαιροῦντος· ἢ ἐξ ἄλλε ἄλλο ἀφαιροῦντος, ἢ ἐπιφέροντος· ἢ εἰς ταξιν καὶ κόσμον, ος ἂν ἐχειν δόξειε καταλληλος ἑκατόσοντος· ἢ τῇ μνημῃ ἐναποτιθεμένε αυτὰ, καὶ ταμιεύοντος, (τετων γὰρ ἀδεὴς ἐξὶν ὁ καθ' ἑαυτον μὴ συνιων γινομένων), πρωτισεν αυτὲ τῶν ἔργων ὁμολογεμένως ἐκεῖνο ἐξὶ, δι ὃ μόνον τῶ νοητῶ ἐπιβάλλει, μηδὲν ἄλλο ἢ τετο αυτὸ ἐπιθεωρῶν. Διὸ καὶ πρωτη Νῶ ἐνέργεια δεόντως εἰρηθω ἡ τοιάδε εννοια, ἣν ἁπλῆν μὲν μονονυχὶ πάντες, πρωτίω δὲ αυτοῖ ὀνομάζομεν ἀξιόμεν· ἵνα μὴ καὶ ἁπλῆν καὶ συμπεπλεγμένίω εννοιαν τίω αυτίω ἀναγκαζοίμεθα λέγειν· περὶ ης υσερον.

§. γ. Ἐξι δ' ὡς ἐν τυπω ἑρμίνευσαι, Ἔννοια Πρωτη, ἡ, πρὸ οἱασεν ἄλλης ἐνεργειας, εις ταυτο τῶ Νῶ καὶ τὸ νοητὸ, κατὰ ψιλίω ἐπιθεωρησιν συμοδος. Γνωρίσματα δὲ αυτης, οις περ τῶν ἄλλων διακρινομένη χαρακτηρίζεται· Α'. Το πασῶν αυτίω προτερεῖν· ὃ γὰρ μὴ ποιησαι ἂν ἄλλο ἡ ψυχὴ κατα γνῶσιν ἐνεργεσα. πριν ἢ τὸ νοητον ἀπομάξηται· Καὶ μητ' ἂν κρίναι τι, μητ' ἐθελησαι, μηδ' ὅλως τι διανοηθείη, μὴ πρῶτον ἑαυτῇ προσησαμένη κ, προειληφεῖα αυτο. Β. Το κατ' αυτίω εἰς ταυτὸ συμέρχεσθαι τῶν Νῶ τὸ νοέμενον, ὃ πραγματικῶς μὲν, παρασατικῶς δὲ, κατὰ λόγον ἐστὶ τὸ λέξε κρεῖττονα (1). Γ'. Το

στεως ἐστὶν, ὡς περιορισικον της προς „ἄλληλα ὑπάρχον σχέσεως. Νοῆσα γαρ „ἡ ψυχὴ ἕσαται τὲ νοεῖν, ἐκεῖνο το „νοηθὲν μετὰ την αυτε νόησιν. Μαξ. „ὁμολ. Ἑκατοντ. Ε'. Κεφ. πα.

(1) Ὅτι μεν παρεναι δέον, καὶ παρίσασθαι πως τῇ δυνάμει το νοητον κατ εμφασίντινα οἷον εξακνιζόμενον, ἀνάγκη πασα ὁμολογειν. [illegible] γὰρ, εἰ καὶ τὲ μὴ παόντος ἡ ψυχὴ τὴν ἔννοιαν εἶχεν, [illegible] ἂν ἐκῶλυεν ἡμᾶς τὲ μὴ τῶν πάντων τας εννοίας πλατᾶν. Τί γαρ ἐκεῖνα μᾶλλον, ἢ τετα, πάντων ἐπίσης ἀπᾶναγ της ψυχης ὑποτιθεμένων; Ὅπως δ' παρέσαι τετο ἵνα νοήσῃ; ἀλλα τετο, κόσμος ἐλαττον των ἀπορρήτων ὤν, τως φιλοσοφῆντας ἀεποτ' ἔλαθε, καὶ λησεταίγε οἶμαι, ὑφρα χθωνος καρπον ἔδονται. Διὰ τὲ ὑπο της σφραγίδος ἐκμαγεας, ἑρμηνευσαι το γινόμενον ἐσιν οἱ ἀπετολμησαν. Διὰ των Κατοπτρικῶν ἐμφάσεων κλωσι. Διὰ των ἀδυντε, καὶ των ἰδεῶν, ἃς καθ' αυτοι ἔχεσιν ἁπᾶν οποίας, ἕτεροι. Ἀμανόμαι δοκεῖ μεταβολην ἁπλῶς τινα ἐπὶ της ψυχης λέγειν συμβαίνσαν, καθ' ην, ἀλλοίας μὲν ἂν ἔχοι τοσὶ, φέρε τὸ βιβλί-

Γ'. Το ψιλώτινα τυγχάνειν τῆ παρισαμένῃ ἐπιθεωρησιν· Ἀνὴ καταφάσεως δηλονοτι, ἡ ἀποφάσεως. Ουτω πρωτως νοεμαι ἡλιον, ἄνθρωπον, τίνι ψυχίω, τίνι νοήσιν κτ. επει δαν τετων ἑκάστω ἡ ψυχὴ πως σιωέλθῃ καὶ γένηται ἐν, μηδενι περὶ τέτων ἀποφαινομενη. Ητοι μηδὲν οτωῦν τετων, ὡς οἰκειως ἐχον προσάπτεσα, μηδε τε τετων μηδενὸς ἀπάγεσα ὡς ἀλλοτριον. (1).

§. δ'. Ὀνόματα δὲ αὐτῆ, Ἐπιβολὴ Νε, καὶ Προσοχὴ, καὶ Ἀντίληψις, ἡ Αναληψις, ἡ Προσληψις, ἡ καὶ Περίληψις, ἡ Φιλον μάλισα καλεῖν τοῖς ἐκ της ϛοᾶς (2), καὶ τοις περὶ τον Ἐπικεργον. (3). Ὡς δὲ ἐκ τῆ ορᾳ περὶ ον ἡ ἐνέργεια περατεται, Εἶδος μεν τοῖς περὶ Ἀριϛοτέλιν (4), Ἰδεα δὲ τοῖς ἀμφὶ τον Πλατωνα (5). Εἰσὶ μεν ὧν οἱ πάντα ταυτα ἀδιαφόρως ἐξειληφότες, ὡς ἰσοδυωάμως δηλοντα ταυτό. (6). λέγεται μεντοι καὶ τετων τινὰ μετάτινος διαφορᾶς.

βιβλίον νοησαν, ἀλλοίως ὁς τοιδε τὸν ἄνθρωπον. Ἡ δὲ μεταβολὴ καὶ τὸ μεταβάλλον ἅμα ἐσαι, ὡς ἐς ταυτὸ ἥκειν τὸ νοοντε, καὶ τὸ νοεμενον. Μεταβολὴν δὲ νοητέον κ τὴν κατα μέγεθος, οὐδε γὰρ ἐκτέταται, κ τὴν κατὰ σχημα, οὐδε γὰρ μεμόρφωται. Οὐ τὴν κατα κίνησιν, οὐδ' ἄλλην τινὰ σωματικὴν ἀλλοίωσιν, οὐδε γὰρ ἂν πάθοιτε τοιαυτον ἡ ψυχὴ κσα ἀσώματος. Αλλα μεταβολὴν ὅλω τῶ γένει ἑτέραν, καὶ τῆ φύσει τῆ αυλω πρέπεσαν.

(1) Ἐγένετο καὶ ὅς ὑπείληφεν ἀεὶ τινα ενθεωρεῖσθαι κατάφασιν, ἢ αποφασιν καὶ ἐν αυταῖς ταῖς πρωτως ἐννοίαις, (Κρονσάζιος Λογ. Σελ. 8), πρὸς ὃν ἱκανῶς ἔδοξεν ἀπαντήσας Βαϋμειϛέριος, (Λογ. § 62.) ὡς τὰ πολλὰ λέγων ἅτως ἐξ ἔθκς συμβαίνειν, κ ἀεὶ δε. Ἀλλ' αυτὸς πυθοίμην ἄν, ἅπορε ψύχης δακήσας, ἄλλοτι παρὰ τὸ ἀλγεινον τὰ δηγματος ἡδετο κατ ἐκεῖνο ὁ Κρονσάζιος, Καὶ α τον τρόπον τότε τὰ αἰδήματος ἐφρόντισε κρίναι. Καὶ εἰ οδόντων ἡ ψύχα ἡμοίρησε, καὶ ὅσων κτ. ἀδὲν τοιᾶτον. Ὁ πκῖς ἡδὴ το πρωτον τῆ φλογὶ την χαρὰ προσεγγίσας, ἡδηται μεν το δριμὺ της καύσεως, ἄλλο δὲ ἐκιακως ἐκ ἐχε κρίναι ἀδέν. Μετα ταῦτα συμπροσλαμβάνει ἐκ προλήψεως συνάμα τῶ φέγγει, το της φλογὸς καυσηρόν· πολύγεμην διαφέρει το ἅμα ἐννοᾶν τινὰ τὰ κρίναι. Ἀλλ περὶ τατα καὶ ἐν ἄλλοις ἴσως.

(2) Παρ. Πλατ. Ἀριϛ. Βιβ. Δ'. Κεφ. ιά.

(3) Παρα Λαερτ. ἐς τον βίον.

(4) Ἐν τοῖς περὶ ψυχ. Ποιν.

(5) Ποιναχ. των Διαλόγ.

(6) Φάντασμα, καὶ Ἐννοιαν, καὶ Εἶδος, καὶ Ἰδέαν, συνωνυμειν ἅπαντα τῶ Λωκίῳ δοκε, ὑποπαραιτεῖται τοιγαροῦν εὐθὺς ἐν ἀοχῆ, την συνηθη χρησιν τὰ της ἰδέας ονόματος, ᾧ δὲ ὅλκ χρήσεσθαι καταναγκαδήσεται τε συγγράμματος. Ἐν τῶ περι τῆ Νε. Προδιϛικ. § 1

§. 4. Το μεν γαρ της Επιβολης, το αυτικα της εννοιας εοικε δηλαν, της μη επι πολυ τω νοητω ενδιατριβουσης, ην αλλοτε εκ του παρα χρημα διαδεχεται εννοια. Προσοχη δε Επιμονητις, και Παρατασις εστιν Επιβολης· οτως ο τας φρατιωτας εν τοις καταλογοις εξαριθμων, επιβαλλει μεν ενι εκαστω εν τω μερει τον λογισμον, εξ αλλου δε μεταβαινων εις αλλον ουθυς παρερχεται· ην δ' ετινι τουτων επισησας επι πολυ, και το νοερον αυτου επισηριξας, ανασκοπειται αυτον, και περιεργαζοιτο, προσεχειν επ αυτω λεγεται.

§. 5. Ετι το κατα τον Νουν επιον, ητοι οτως επερχεται, ως αλλοτε μηδεποτε προτερον επελθον· οιον η της βροντης εννοια τω πρωτως ακουσαντι· η του ψυχει παγεντος υδατος, και των της χιονος νιφαδων, τω πρωτως ιδοντι· η του εκ πλαγιων κυρτωντε εναλλαξ και κοιλων τα εκτος πολυγωνα, τω πρωτως φανταθεντι, ωστε δη νεηλιωτινα και ανθη τιν εμποιουμενην ιδεαν φαινεσθαι· Και τουτο ει δοκει (τι γ' εχει;) Αντιληψις, και Αναληψις, και Προσληψις, κοινω ονοματι προσειρησθω. Η γαν και αλλοτε απαξ, η πολλακις η ψυχη τοιουδετι εγγινεται προσειληφεια, και τουτο μαλιστα Πρόληψις λεγεσθω. (1). Τα μεν ουν των παιδων ω αρχη νοηματα προσληψεις εισι· Και αι κατα τα μαθηματα δε των μαθητιωντων πρωται Αναληψεις ωσαυτως. (2). Εκ δε προσληψεων εφεξης γινονται προληψεις. Πεφυκασι δε αι προληψεις, και εξ ετερων προληψεων, αμοιβαδον πως συνεπιπαθεσθαι. Οσαι μαλιστα εγγυτατα αλληλων συγκρησειαν· οιον ο τον ανθρωπον θεασαμενος δευτερον, και το δενδρον συμπροληψεται, υφ' ου το πρωτον αυτον εθεασατο. Των δε Προληψεων ισχυροτεραι ως εικος, αι πλεισακις προσειλημ-

(1) Και Ουολφιος αλλο μεντι αναι φησι την πρόληψιν apprehenſionem, δειτι την ιδιαν, ην αυτος καλει notionem. Και την μεν apprehenſionem ενεργειαν λεγει τα Νοητα, δι ης εν τη ψυχη η ιδια παραγεται. την δε notionem, την προσοχην, η προσεχει ο Νους τη ιδια τη εν αυτω παρηγμενη. Ουολφ. Λογ. Μερ. α. Τμημ. α. Κεφ. α. §. 35. Τοιαυτη δ' εν καθ' ημας η Πρόληψις. Καιτοι οι Στωικοι, και οι Επικουρειοι ολοχερεστερον εκλαμβανοντες ησαν τουτο, αντι πασων των κατ' αισθησιν προσληψεων.

(2) Ου μεντοι κατα γε το Πλατωνι δοκουν, καθ' ον αι Μαθησεις Ανεμνησεις εισι, δια την πλαττομενην των ψυχων προυπαρξιν.

λημμένας· Διο καὶ μᾶλλον δυσκίνητοι αἱ τῶν γεγηρακότων. Ἡ μὲν ἐν κατὰ λόγον πρόληψις ἀγαθὴ καὶ παιδαία, ἡ δὲ μετ' ἀλογίας, καὶ πάθει τινὶ πολλάκις συνέδημος, μοχθηράτε τὰ πλεῖστα καὶ φαυλη, καὶ εἰς ἀτοπωτάτας Κρίσεις καὶ Δοξασίας (Προδι. Β. §. κθ'. λ'. κξ'.) τὸν σωεχημενον ἐκτραχηλίζουσα.

§. ζ. Ταῖς Ἀντιλήψεσιν, ὥσπερ δὴ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἁπάσαις τῆς ψυχῆς ἐνεργείαις καὶ διαθέσεσι, συμπρεισσα ἐστι, καὶ ἡ εἰρημενη (Προδι. Γ'. §. ά. β'.) λογικὴ συνείδησις, ἣν ἐπαντίληψιν ἕτεροι καλοῦσιν (1) ὡς ἄρα ἀντίληψιν οὖσαν ἐπὶ ἀντιλήψεως. Ἀλλ' ἡ μὲν ἀντίληψις αὐτὸ τὸ κατ ἰδέαν παρισαμενον ορον ἔχουσα, οἷον τὸν ἡλιον, ανεπτυγμένως τελειται, καὶ ενεργεία, ἡ δ' ἐπαντίληψις περὶ τὴν αντίληψιν, ὡς περὶ νοητὸν τρεφομένη, συνεπτυγμένως ἔχει ὡς τὰ πολλὰ, καὶ δυνάμει. Οὐ γὰρ ἡ ψυχὴ ἐνεργεία καὶ ἐκ προθέσεως ἀεὶ ἐπαντιλαμβάνεται· Ἔδει γὰρ, εἰπερ, καὶ τῆς ἐπαντιλήψεως προσεπαντίληψιν ἄλλην εἶναι· Καὶ ταύτης ἔτι, εἰ ἔτω χρὴ λέγειν, ἐπιπροσεπαντίληψιν· Καὶ οὕτως ἐπ' ἄπειρον. Διόμοι καὶ προσφυέστερον εἶναι δοκεῖ συνείδησιν λέγειν, οἷον συνεπτυγμένην εἴδησιν· συνίσμεν γαρ σφίσιν ἑαυτοῖς καὶ ἃ δυνάμεθα νοεῖν, ἐς ἃν ἐθέλσιμεν· Ἀντιλαμβανόμεθα δὲ ὧν ἤδη ἐνεργείᾳ τὰς ννοίας ν τῇ ψυχῇ Φερομεν.

§. η. Ἐπὶ τῶν Ἀντιλήψεων, καὶ τῶν προλήψεων ἡ συνείδησις ἐστὶ διττὴ, ἀλλὰ μετὰ διαφορᾶς. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν Ἀντιλήψεων τῶν μὴ κατὰ πρόληψιν, συνοίδαμεν καὶ ὡς ἤδη τὸ κατ αὐτὰς νοητὸν ννοοῦμεν, καὶ ὡς ὕπω πρότερον· ἐπὶ δὲ τῶν ἰδιαίτατα προλήψεων, καὶ ὅτι ἤδη, καὶ ὅτι πρότερον, καὶ στι τυχὸν καὶ πολλάκις.

(1) Τῆς κατὰ τὰς περὶ Καρτέσιον Λογικῆς συνειδήσεως ονόματι μόνῳ διαφέρουσαν τὴν ἐπαντίληψιν ὁ Γερμανὸς ασήνεγκε Λειβνίτιος Apperceptionem ὀνομάσας. Περὶ ἧς Ἄνχιος ἐν Στοιχ. τῆς κατὰ Λειβνίτ. Φιλοσοφ. Σελ. 3. καὶ 4. Σελ. 35. (Βαϋμειστ. Ἐν τῇ Φιλοσ. τῇ Ὁριστ. Ὁριστμ. χξβ'.). Ὁ δὲτοι Λώκ. (Ἐν τῷ περὶ τῆ Νῷ βιβλ. β'. Κεφ. 4.). Αἴθησιν Ἐσωτερικὴν, καὶ δυναμιν Ἐπισατικὴν, ἡ προσοχὴν συνωνύμως καλεῖν ἀξιοῖ. ἡμῖν δὲ ἔν τὸ μὲν τῆς ἐσωτερικῆς Αἰθήσεως, τὴν αντίληψιν τῶν ἐντὸς τῆ Σωματος διαθέσεων ἰδιαίτερον σημανῶ, οἷον πείνης, δίψης. το δὲ τῆς ἐπισατικῆς, ἡ προσακτικῆς δυνάμεως, τὸ ἐπίμονον τῆ γνωστικῆ, περὶ οἱανδήποτε των νοημενων διάσκεψιν ἢ ε.).

§ θ'. Αἱ τῶν προλήψεων ἐπαναλήψεις, ἐὰν μὲν ὑπὸ ἐξωτερικῆς ὥσιν αἰτίας διεγειρόμεναι, οἷον κατ' αἰσθητικὴν φέρε περίπτωσιν, αὐτὸ τοῦτο προλήψεις εἰσίν. Ἐὰν δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς ψυχῆς οἴκοθεν, μετὰ σωρειδήσεως τοῦ καὶ πρότερον αὐτὰς ὡς εἴρηται (§. η.) ἀνειληφθαι, μνήμαι. Εἰκάσειν ἂν αἱ μνῆμαι εἶναι ἐκ τῶν προλήψεων· ὡς ἔπερ ἡ ἐγγενομένη ποτὲ πρόληψις, εἴτε τῷ χρόνῳ, εἴτ' ἐν καὶ ἐκ συμπτώματος πάθους ἐξίτηλος γένοιτο, ὥστε ἀναλαμβανομένην ὑστέρον ποτε, μηδ' ἴχνος γὰν σωσπιφέρειν τῆς τε προειληφθαι ἤδη καὶ πρότερον σωρειδήσεως, ταῖς Ἀναλήψεσι τακτέα ἐστὶν ἐναρίθμιος. Οὐδεὶς γὰρ μνήμην λέγεται ἔχειν, ὅτε τὸ πρῶτος ἀναλαμβανομένου, ὅτε τὸ δεύτερος μὲν, ἀσυνειδήτως δὲ ὅμως, ὅτι καὶ πρότερον. Τοιγαροῦν γίνεται ποτε καὶ ἐκ προλήψεως πρόσληψις· ὥσπερ δὴ καὶ ἀνάπαλιν ἀείποτε.

§. ί. Πότερον δὲ παθητικῆτις ἤδε δύναμις ἐστὶν ὁ Νοῦς, ὡς ἁπλῶς τὸ νοητὸν προσιέσθαι, καθάπερ δὴ καὶ τὸ ἐκμαγεῖον ὁ κηρός· ἢ τὸ ἐνεργὸν πλήθει, τῶν νοημάτων ἑαυτῷ καθισαμένῳ παραίτιος; Ἀλλὰ τοῦτο δὴ ὑψηλοτέρας ἂν εἴη, καὶ ἃ κατὰ τὴν παροῦσαν ἀκριβὲς ἐθέλειν, τοῦ λόγου πρόθεσιν. Πλὴν ὅσον ἑκάτερον ἐπὶ τοῦ Νοῦ ὑποτίθεσθαι εὐλογον, αὐταῖς προσέχοντας ταῖς ἑαυτῶν νοήσεσιν. Ἐφ' ὧν μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν ἐκτὸς ἡ ψυχὴ, καὶ μηδ' ἑκοῦσα πεπλάκηται, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ δυσχεραίνουσα, εἰς τὸ νοῆσαι ἐνάγεται, παθητικῶς ἔχειν ἔοικε κατ' αὐτά. Ἐφ' ὧν δ' ἂν παρ' ἑαυτῆς τὰς ἐνοίας οἷον αὐτεργοῦσα ἀνακινοῖη, καὶ διατάσοι, καὶ παντοίως, ἅπερ ἂν αὐτῇ δόξειεν, ἀναθεωροίη, καὶ ἀναπλάττοι, ἐνεργητικῶς. Πρὸς γὰρ ἐκεῖνα ἑτεροκινήτως ἔχουσα, παθαίνεσθαί πως δοκεῖ· πρὸς δὲ ταῦτα αὐτοκινήτως, καὶ ὁρᾷ ἐπιδήλως. Εἰκὸς δὲ ἄλλωστε, τὸν μεταξὺ τῆς τε ἀκράτου ἐνεργείας τῶν Θείων, καὶ τῆς τῶν ἁπλῶς ἐνυλοῦντε καὶ σωματικῶν ὑλῆς τοῦ πάσχειν δυνάμεως, μεσιτεύουσαν τῆς λογικῆς ψυχῆς φύσιν, κοινωνεῖν καθ' ἑκάτερον, καὶ ὑφ' ἀκινήτου πάντη, καὶ μενὸν ἑτεροκινήτως ἔχειν ἐν ἅπασι. Λέγω δὲ τὸν περὶ ἧς ὁ λόγος κίνησιν, εἴδεν ἄλλ' ἤπερ, ἢ ἀπὸ νοήσεως εἰς νόησιν μεταβολὴν καὶ μετάβασιν. (Ὅρα σημ. §. γ'.).

§. ια. Ἡ μὲν ἐν περὶ τὸ παθητικὸν τοῦ Νοῦ, καὶ τὸ δραστήριον διαπεφωνήκασι, ταύτῃ δὴ, καὶ πλέον ἔτι, καὶ περὶ τῆς τῶν ἐνοίων ἀρχῆς διηνέχθησαν οἱ Φιλοσοφοῦντες, ἄλλοθεν

λοθεν ἄλλος ἐναπογεννᾶσθαι ταύτας τῇ ψυχῇ εἰσηγέμενοι. (1). Ἀλλ' ἡμῖν καὶ περὶ τούτε ὅ, τι ἐν τοσῶδε ζοφῳ ξιωρᾶν δοκεῖ, τοιοῦτον ἐστί. Τὴν ψυχὴν ἐν τῷ νοεῖν ἀλλοίωσίν τινα ὑφίστα-

(1) Α'. Οὐκ ἄν ἄπο γενοιτο σκοπεῖν οἶμαι, καὶ αὐτὰς τὰς δοξασίας τῶν παλαιοντε καὶ νεωτέρων συντόμως ἐνταῦθα παραθέσθαι. Λευκίππω μὲν ἂν, καὶ Δημοκρίτω, (παρα Πλατ. Ἀφετικ. Βιβ'. Δ'. Κεφ. ιγ'.), καὶ τῷ Ἐπικούρῳ μετ' ἐκείνους, (Λακρητ. Βι. Δ'. περὶ Φύσ. των ὀντων) κάδεν ὁτι μὴ Εἴδωλ' ἅττα σωματικὰ τὰ νοήματα ἦν, ἀπὸ τῶν ἐν τῷ παντὶ σωμάτων οἷον ἀποξεόμενα, κύκλωτε περιῤῥέοντα, καὶ τοῖς μὲν αἰσθητηρίοις πρῶτον ἀπαντῶντα, ἐξῆς δὲ καὶ τῷ Ἐγκεφάλῳ ἐμπίπτοντα, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ψυχὴν ἐς τὴν αὐτῶν ἀντίληψιν διαμορφῶντα. Διαφέρει δὲ κάδεν τὰ τῶν Νεωτέρων Ἐπικρείων (Ὠββεσίαμαι νόα, καὶ ἄλλων τοιούτων) περὶ τούτε ὕστερον εἰρημένα, ἢ ὅσον, ἀντὶ τῆς τῶν παλαιῶν Εἰδωλοποιΐας, κινήσεας, ἐὰ αὐτοὶ αὐτίνας σαφῶς ἔχοντες εἰπεῖν, πλήγας δὴ σωματικὰς ταύτας, τῷ ἐγκεφάλῳ παρεμποιεμένας ἐσάγεσι, καὶ ἐνεργήσεις μόνον, καὶ ἀντενεργήσεις (ὡς αὐτοὶ φάσι) (Ὠββές. Στοιχ. Φιλοσ. Κ. κέ. Ἀρ. β'.) τὰς ἐν ἡμῖν ἐννοήσεις ἐναφ διεκπαιδεύσειν. Ἀμέλητοι τὸ αὐλὸν καὶ ἀσώματον τῆς λογικῆς Φύσεως ἐκσεσυρικόσιν, ἐνύλας συμβαίνει πλάττειν καὶ τὰς ἐννοίας αὐτοῖς, δραματεργεσιν ἀκόλεθα τὰ τὰ πλάσματος. Ἅμα γὰρ ταῦτα ἐκδεδαι ἴσον ἐστὶ ἀπελέγξαι.

Β'. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης σωματικῆς κρείττονα κινήσεως τὴν λογικὴν ψυχὴν ἀποδείξας (περὶ ἐνν. Βιβλ. Α'. Καὶ Βιβλ. Γ'.) τὸ κατὰ τὸν Νᾶν μόριον, ἐντεῦθεν καὶ τὰς κατ κυτο ἐνεργείας, μηδαμῶς ἐναφ κινήσεις σωματικὰς ἀπεφήνατο. Καίτοιγε μηδεμιᾶς (ὡς αὐτῷ δοκεῖ) νοήσεως κσης, ἥτις μὴ ἐκ προηγησαμένης τῷ σώματι τινος ἐξῆπται κινήσεως. Ὅθεν καὶ τὸ θρυλλόμενον ἐκεῖνο, Μηδὲν ἐναφ ἐν τῷ Νῷ, ὃ μὴ πρότερον ἐν τῇ αἰσθήσει, ἠξίωται. τὸ δὲ δόγμα οἱ ὀπαδοὶ αὐτᾶ ἑρμηνεύσοντες, ὡς ποικίλας δοξας ἐτράποντο. Οἱ μὲν γὰρ ἐναποκεῖσθαι τῇ ψυχῇ τῶν νοητῶν τὰ Εἴδη ὑπέθεντο, διεγείρεσθαι δέπως αὐτὰ κινέμενα ὑπὸ τῶν Αἰσθήσεων. (τῶν Ἀράβων τινὲς, καὶ Ἀλβερτ. ὁ Μεγ. Παρα τῷ Πίκῳ Τόμ. Α'. Σελ. 50.) οἱ δὲ καὶ παραγεδαι αὐτὰ ὑπὸ τᾶ ἐνεργείᾳ Νᾶ, τὰ ἀθορώντος μὲν ἐπὶ τὰ Ἔντυπα (ὡς φασὶ) τῶν εἰδων, ἐξαϋλᾶντος δὲ ἐκ οἷδ' ὅπως ἐκεῖνα, καὶ τῷ Παθητικῷ καὶ Δυνάμει Νῷ, ἤδη νοητὰ καθεστῶτα, καὶ Ἔκτυπα τὰ λοιπᾶ λεγόμενα, καθυποβαλλοντος. (Ἅλλοι τῶν Ἀράβ. καὶ ὁ ἐξ Ἀφροδ. Ἀλεξ. Βιβ. Α'. Περὶ ψυχ. καὶ οἱ σχολιασ. τὰ παλαί). Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Περίπατος. Ἀπαρέσκα δ' ἐν τούτοις πᾶσι Νῷσι ἡ διάκρισις, καὶ τὸ περιττὸν τᾶ Ἐνεργείᾳ· καὶ τᾶ Δυνάμει μόνε ἐς τᾶτο τάχα ἂν ἐπαρκέσαντος· Καὶ τῶν εἰδων ἡ ἀσίωσίστε, καὶ ἀπὸ τᾶ ἐνύλε ἐπὶ τὸ αὐλὸν μετοχίωσις.

Γ'. Διὰ τῶν Αἰσθήσεων ὡσαύτως καὶ τοῖς ἐκ τῆς Στοᾶς ἐδόκει τὰς ἐννοίας διαπορθμεύεσθαι· Ὅ, τε κατὰ βραχὺ παρ αὐτοις τᾶ Ἡγεμονικᾶ καταγραφόμενος χάρτης, τῷ κατ Ἀριστοτέλην Ἀβακίῳ (ὥσπερ γὰρ ἐν γραμματείῳ (φησὶν) ὧ μηδὲν ὑπάρχει ἐντελεχείᾳ γεγραμμένον. Ἀριστ. περὶ ψυχ. Βιβ. Γ'. Κ. δ'.) ἔχεδον παραπλήσιος. Πλὴν ὅτι τὸν Νᾶν διεσεύεν, καὶ ἐκεῖνον, ἅτοι παρέντες, διπλᾶτε ἅδες τῶν Ἐννοηματικῶν

θαι ἡγέμεθα, ἔμενεν κατὰ τας ἐπὶ τῶν σωμάτων ἀλλοιώσεις, ἀσπερ γινώσκομεν, τοιαυτίω δε, ἡς ἀν Φυσις ἀμιγης ὑλης ἐπιδεκτικὴ γένοιτο, καὶ οἵαν εἰποιμεν μεταβολὴν ἔσαν αὐτὴ ἀπο καταστασεως εἰς κατάστασιν· ὡστε τηδε μεν ἐχειν νοῆσαν

κῶν χαρακτήρων διασέλλειν ἄλλως κ-ξίαν· τὰς μὲν Δημώδας τέτων εἶναι, καὶ κοινὰς ὑποτιθέντες, τὰς δε των κρειττόνων, καὶ τῇ γνώσει διαφερόντων ἰδίας, ὡς τὸ πάλαι τοῖς περ Λίγυπτίοις ἱεροφάνταις τα γραμματα. Ταύτῃ γαρτοι τῶν ἐννοιῶν τας μεν προλήψεις ἐκάλει, ὧν Φυσικῶς, ὡς ἔφασκον, ἡ πάροδος τῇ ψυχῇ καὶ ἀνεπιτεχνήτως, τας δὲ Ἐννοίας ἰδιαίτερον, τὰς δι ἐπιμελείας ἐγγινομένας, καὶ ἐκ μαθήσεως. (Πλατ. Ἀρετσκ. Βιβ. Δ'. Κεφ. α'.). Ἐν οἷς ἅπασι καὶ τᾶτο ἀντὶς ἐπὶ τῆς τῶν Στωικῶν ταυτης ἰδεολογίας ἐπισημήναιτο, ὅτι τας ἐννοίας τῶν προλήψεων ταύτην διακρίναντες, ὁπως τῇ ψυχῇ, ἐξ αὐτῶν συμβαίνοι μορφᾶθαι, τετέτευ τὰ Ἡγεμονικὰ, κατ αὐτὰς, χαρτην γράφεσθαι, ἐδὲν ἐδίδαξαν.

Δ'. Ὁ δε Πλάτων ἐμφύτως τῇ ψυχῇ τὰς ἰδέας ἁπάσας δοξάσας λέγεται, τῇ τῶν ἰδεῶν ἴσως ἐπωνυμίᾳ, μόνας των καθόλα λόγων τὰς ἐννοίας, τῶν ἐν τοῖς νοι θεωρκμένων ὑπονοῶν παρεχόμενος. Αἰσθησις γὰρ, καὶ φαντασία μόνων ἀντιλαμβάνεται των καθ ἕκασα. Ἐνῆκε γὰρ ἡμῖν (ὡς ὁ ἐκείνε λόγος) τῆς καθόλα ἀληθείας ἡ Φύσις τα σπέρματα, τοῖς κατ αὐτην ἐμφύτοις λόγοις πλατίσασα· Παρῆκε δὲ τὰς τα σώματος ἀπηρτημένας δυνάμεις περι την ὑλην ἀλεῖδαι, καὶ τοῖς ἐν μέρει ἐπιχολάζειν, ὧν τὰς προσλήψεις, ἰδίας, ὥσπερ καὶ αὐτὰ ὄντα, ἀπηξίε καλεῖν. Ὅθεν αὐτῶ, καὶ ἡ μαθήσις ἀναμνήσις, (Πλατ. ἐν Θεαιτ) συνῳδὰ διανοκμένῳ τῶ περὶ της των ψυ-

χῶν προϋπάρξεως, ἃ πρεκατείληπτο, δογματι. Οὐδε γὰρ ἦν ἄλλως, τὰς λογικὰς ψυχὰς προ τα ἐν τῶ τηδε σκηνει ἐνοικισμὸ, ζωῆς ἀξιώσαντα, μὴ καὶ πλέως νοημάτων πυρποδίδαι, ὧν ἂν ἀμυδράτιτα τὰ ἴχνη, καὶ ἐνσωματωθεῖσαι ἤδη ἐνδιατρίζοιεν. Ἐξ ὧν, πρὰ την ἐν τῶ Κοσμῳ διατριβὴν των ψυχῶν, καὶ τὰς ἐνταῦθα περιοδὰς, καὶ αὐτο το των ἐμφύτων ἰδεῶν δόγμα ἀναποδείκτως, καὶ προϊκα εἰσάγεθαι, μηδὲ τῇ πείρᾳ ἄλλως συμβαῖνον, παντὶ τῶ ἀκριβῶς σκοπήσαντι συνιδεῖν ῥάδιον.

Ε'. Ἐν δὲ τοῖς Νεωτέροις τε των ἐμφύτων ἰδεῶν δόγματος ὅλοις δυνάμεσι προέστη ὁ Γαλλος Καρτέσιος (Μελέτ. Γ. Ἀριθμ. ια'. καὶ ἀλλ.) τρισσὰ ἐννοιῶν διασελλάμενος Εἴδη, των μὲν Ἐμφύτων, των δε Ἐπασάκτων, τῶν δὲ Πεποιημένων. Καὶ Ἔμφυτος μὲν αὐτῶ, ἡ ἀπο γενετης ἡμῖν ἐγκατασπαρεῖσα Ἰδέα, οἷα ἡ τε Θεε, ἡ τε ὄντος ἐν γένει, καὶ των προσεῖναι ἀχωρίστως νοημένων τῶ ὄντι, ἀσίας, ὑπαρξεως, ἑνότητος, ἀληθείας, ἀγαθότητος, σχέσεως τάξεως, καὶ των παραπλησίων. Ἐπάσακτος δε, ἡ διὰ των ἐκτος αἰσθήσεων ἐπεισαγομένη, οἵα των αἰσθητικῶν καλυμένων ποιοτητων, χρωμάτων, χυμῶν, ὀσμῶν, ἤχων, θερμότητος, ψυχρότητος, καὶ των τοιετων. Τέτων δὲ τὰς μεν ἐμφύτες ἅμα γεννωμένοις τὸ Θεῖον ἐνίησι· τας δ' ἐπασάκτας, ἐξ ἀφορμῆς των ἐμποικεμένων τοῖς αἰσθητηρίοις προσβολῶν δι-νεκῶς παρεισάγει. Πεποιημένη δὲ ἔννοια, ἤτοι Ἐπίπλασος, ἦν, ἐξ ὧν ἤδη κατα τὰς ἀνωτέρω μεμόρφωται, ἡ ψυχὴ ἀναπλάτ-

νοῆσαν τοδε, τῇ δὲ τόδε· Καὶ ἀλλοίως μὲν, διακεῖσθαι, ὡ ὦ τὸ πῦρ φέρε γνωρίζει, ἀλλοίως δ' ἐν ὦ τὸ ὑδωρ, τὸν ἀσέρα, τὸ ἀληθες, τὸ βάρος· κτ. Καὶ παλιν ἀλλοίως μὲν περὶ τέτων τινος, ἀσφαλῶς τε κρίνεσαν, καὶ βεβαίως, ἀλ-

ναπλάττα· ἤτοι κατὰ πρόθεσιν τὴν ἑαυτῆς, ὡς ὅτε ἐκέσα τραγέλαφόν τινα ἐνδαλεται, ἢ ὄρος χρυσὲν, κτ. ἅτε καὶ ἀβελήτω τινὶ καὶ ἀκαίκι ἐπιῤῥοίᾳ τὰ ζωτικὰ πνεύματος, κατα τα ἐγκεκολαμμένα ποτὲ τῷ ἐγκεφάλῳ ἴχνητε καὶ ἐνδάλματα, ἃ κατὰ κόσμον φερομένα, ὡς ὄνκο συμβαίνε· ὁπότε ὄνοντις ὑπέπτερον, φέρε, καθορᾶν δοκεῖ, πηγασεὶν τι χρῆμα, ἤτε τοιᾶτον. Ἐξ ὧν αὖτις εὐμαρῶς συνίδοι, μηδὲν ὅλως τὴν ψυχὴν εἰς τὸ νοᾶν ἑαυτὴ συμβαλλομένην, ὅτι μὴ παίζεσαν. Πασαν γὰρ ἔννοιαν ὑπο τὰ Θεᾶ ἀποφερομένην, μόνων ἑαυτῇ παραίτιος καθίσταται πῶς, τῶν οἷς παρανοῦσα νοημάτων πρὸς κδὲν δέον προσχρήσεται.

ς'. Ὃ δὲ δὴ Μαλεβραγχης (ἐν τῷ περὶ Ἐξετάσ. Ἀληθ. Μεθ. Β'. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ζ'.) τα τε ὁμογενες, ὃν ἄλλως διαπλείσε ἐποιᾶτο, παραδιορθμενος, εἰς ἀλόκοτόν τινα ὑπόληψιν περὶ τῆς τῶν ἐννοιῶν ἀρχῆς φιλοσοφῶν παρεννηνεκται. Τετραχῶς γὰρ κατ αὐτὸν ἡ ψυχὴ τοῖς νοητοῖς ἐπιβάλλει. Ἤτοι γὰρ πρωτον, ἐν αὐτῷ οἷον ἐνδυσα, το νοητὸν ἡ ψυχὴ νοεῖ, ὥσπερ καὶ φῶς ὀφθαλμὸς, ἐν αὐτῷ τῷ φωτὶ θεᾶται καταλαμπόμενος· ἄτω γὰρ καὶ ὁ Νὲς τὸ ΟΝ νοει τὸ Ἀκρότατον, ἃ μηδεν ἔχει ἐξεικονίσαι καὶ δεῖξαι τὴν Φύσιν· (Ἀλλ' ἄτω δηπα νοεῖν δὲ ἐποπτείας τὸ Θεῖον, μόνοις ἀποκεῖσθαι τοῖς μακαρίοις, μετὰ τὴν ἐνθένδε λῆξιν, ἡγεμεθάτε καὶ πεπιστεύκαμεν, τοῖς ἐν τῷ φωτὶ τὸ φως ὁφομένοις, ὡς γέγραπται· τὸν δὲ παρόντα ἕλκετι βίον, Θεᾶ ἔννοιαν ἔχειν, ἐκ μοίης τῆς τῶν ὁρωμένων καλουμένης τάξεως, καὶ κατα μόνην λογικὴν ἐπιστασίαν ψυχῆς, δέδοται.) Ἡ δεύτερον (φησὶ) νοᾶ τὸ Ὂν δὲ ἰδέας· τατέσι δὲ εἰκόνος οἷον Ἀρχετύπε, τῆς ἐν τῷ Θεῷ καὶ αὐτῆς ἐνοπτανομένης. Καὶ τῶδε δὴ τῷ τρόπῳ, απασαν (φησὶν), αἱ νοηταὶ τῶν ἐννοιῶν αἱσι λῆπται. Οἷον ἡ τᾶ ὅλα, ἡ τᾶ μέρες, ἡ τῆς ἑκτάσεως, ἡ τῆς διακρίσεως, ἡ τῆς τάξεως, ἡ τῆς ἀληθείας, καὶ αἱ λοιπαὶ ὅσαι ἐμφύτως ἑκάλει Καρτέσιος. (Ἀνωτ. Αρ. Ε.) Τρίτον δὲ νοερῶς τινων ἀντιλαμβάνεται ἡ ψυχὴ κατὰ Συνείδησιν (φησὶ) προσβολωντινων ἐπαιθανομένη, ἅς αὖτε ἔξω, καὶ αὖ ἐσω Αἰσθήσεις, ὑφίσανται· οἷον ἡδονῆς, λύπης, ἄλγος, πείνης, δίψος, ναυτίας, χρωματων ποικίλων, χυμῶν παντοίων, καὶ ὀσμῶν, καὶ ἤχων, ὧν ἁπλως ἐπεισάκτας τὰς ἐννοίας ὁ ἀνωτέρω (Ε') ετίθετο· ταύτας δέτοι κδ' ἅτος ἰδέας ἠξίε καλᾶν, συγκεχυμένας δὲ μᾶλλον προσλήψεις τε καὶ συναισθήσεις, ἢ συνειδήσεις. Σύνοιδε μὲν γὰρ ἑαυτῇ πως ἡ ψυχὴ προσδιατεθεμένη τῷ ἀνθρώπῳ ἡδομένῳ, ἢ λυπεμένῳ, ἢ ἀλγοντι, ἢ πεινωντι, ἢ δίψωντι, ἢ ναυτιωντι, ἢ τι ὁρωντι, ἢ τινὸς γευομένῳ, ἢ ὀσφραινομένῳ, ἢ ἀκουντι, διὰ τὰ σώματος, καὶ τὰς ἐκ τῶν τοιῶνδε διαθέσεων ἐμποιεμένας αὐτῇ ἀλλοιώσας σαφῶς ἐπιγινώσκει· ἐμὴν ἄλ ἐκ ἔχει καὶ ἀθέναν, ὅπως γε τὸ σῶμα παρὰ τῶν ἐπ ὄντων, ἢ καὶ αὐτὴ διὰ τὰ σώματος, διατίθεται ἀς τὴν τῶν τοιᾶτων ἐπίγνωσιν· κδ' ἃ αὖ αὐταὶ ἀδιαφόρως τοῖς πασιν ἐπεγείσονται ἔννοιαι, ὡς κδὲ τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ φα ἐπιβάλλουσιν αἱ αὐταὶ, ὧν τῶν μὲν

λοίως δὲ ὑπευδοιαζησάντε, καὶ ἀπορῆσαν· Ἑτεροίωσε αὖ βαλομένιν, ἢ μή, ασμενιζομένιν περί τι ἢ δυχεραίνεσαν, χαίρεσαν ἢ ἀθυμεσαν. κτ. Τᾶτο δέτοι τὸ τῆς τᾶ Νᾶ καταςάσεως πολυειδὲς ὡς εἰπεῖν καὶ πολυτρόπον, ῥᾴς ἂν σιωίδοι πάς τις

μὴν ἠέως, νῦν δ' ἀηδῶς τὸ αἰᾶητήριον κινέιται, ὑπό τε αὐτε φέρε βρώματος, καὶ ἃ τω σώματι συνδιατίθεταίπως καὶ ἡ ψυχή, ἄλλοτε ἄλλως διακειμένη. Τέταρτος οἱ, καὶ τελευταῖος αὐτῶ ὁ τρόπος, καθ' ον ἡμῖν αἱ τῶν ἄλλων (φησὶ) ψυχαί, καὶ ἐτινα ἐσὶ παρὰ τὰς ψυχὰς ἐδη ἕτερα ἀμιγη ὑλης διακεγνώσκονται· ὅπερ ἐν ἰδιαζον ἐσὶ τω Μαλεβράγχα δόγματι, τᾶτο ἐσὶ, τὸ μηδὲν ὅλως καθ' ἑαυτην οἴαντε εἶσαν τὴν ψυχην ἐννοεῖν, ταῖς δὲ παρὰ τὰ ὑπερφώτος φωτὸς, ὥπερ ασιωδῶς (κατ' αὐτον) συνηπται, καταυγαζομένην φωτοβολίαις, τοῖς νοητοῖς ἐπιβαλλαν, ὁ καὶ Ἰάμβλιχος, καὶ Πλωτῖνος παλαι, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Πλατωνικῶν, ἐν ταὶς παὰ αὐτοῖς Θεεργικαῖς μυήσεσιν ἐδόκην ὑποτιθέναι. „Ἦν γὰρ δηλαδὴ κακείνων ὁ λόγος ἀ„τος, ὡς ἄρα συνυπάρχει ἡμῶν αὐ„τῃ τῇ ασίᾳ ἡ περὶ Θεῶν ἐμφυτος „γνωσις .... Εἰ δὲ δεῖ τ' αληθὲς ἀ„παν, ἀδὲ γνῶσις ἐσιν ἡ πρὸς τὸ Θεῖον „συναφὴ, διεόγεται γὰρ αὐτη πως „ετερότητι· Πρὸ δὲ τῆς ως ετέρας ετε„ρον γινωσκεσης, αὐτοειδὴς ἐσὶ καὶ „αδιακριτος, ἡ τῶν Θεων ἐξηρτημένη „μυησειδὴς συμπλοκη .... περιχώμεθα γὰρ ἐν αὐτῃ μαλλον ἡμεις, καὶ πλημμεθα υπ αὐτης. .... (Ἰάμβλ. περὶ Μυστηρ. Κεφ. Γ'.) Καὶ πρὸ δὴ τᾶτων Ὁμηρος ἐν οἷς ραψωδᾶ·

„Τοῖος γὰρ νόος ἐσὶν ἐπιχθονίων ανθρώπων
„Οἷον ἐπ ἡμαρ ἄγησι πατὴρ ανδρῶντε θεωντε. (Ὀδυσ. σ').

Ἀλλ' ηδε μεν ἂν καθ' ἡμας ἡ δόξα επαθων τυγχάνει χρηεύσα· ἐμοὶπε τινος ενμοιροίη ἴσα τῶ Μαλεβράγχη φαντιωντος. Εἰκότως δε· ἐφ' ὧ γὰρ τ' ἄλλα ἐασαν οἷς ατσπεῖ, τὸν μὲν Νᾶν, οἰασαν ὅλως δυνάμεως ἀποστερᾶ· τὴν δὲ ψυχην, καὶ πρὸ τῆς ἐν τῃ μακαριοτητι λήξεως, ἀποθεικίζατῃ ασιωδει συναφαι, καίτοι ἐν διηνεκεῖ σαλευομένην ἀλιότητι, ὡς σαφως ἐλέγχει τὰ πράγματα. Οὐκ ἦν δὲ ἄλλως εικος μὴ ἐν υπερτελει καὶ ἀκροτατῃ δικαιοσυνίᾳ, τῷ ὑπερτελεῖ καὶ ἀκροτατῳ ΘΕΩ ασιωδῶς ενκεῖμένην, καὶ υπ αὐτε ἀδιαλείπτως φωτιζομένην. Ὁπερ δὴ γέρας τῆς ἐλπιζομένης ἀπόκηται λήξεως. Τὸ δέτοι ἔχατον, οτι καὶ τῶν ἄτοπων ἐννοιων, ἡ δοξα αυτη, τὸν ἀπεράγαθον Θεὸν αποφαίνει παραίτιον· Ἃ δη πάντα τῶν τῆς υγιαινσης φιλοσοφίας δογμάτων ἐσὶν ἀλότρια.

Ζ'. Ὁ δὲ Ἀρνάλδος (Γάλλος ἦν ἕτος ἦν) καὶ ὁ Γερμανὸς Λειβνίτιος, τὸ ἐνεργον τᾶ Νᾶ ἐν δραςηρίοις ἀποκατασησαι δεῖν ἐγνωκότες, δημιεργον ἑαυτῆς εἶναι τῶν ἐννοιων τὴν ψυχην ασηγήσαντο. Διαφόρως δέ. Ὁ μὲν γὰρ κινηθέισης ὁπωσᾶν ὑπὸ τῶν ἐκτος τῆς Αἰθησεως, ἤτοι τᾶ Ὀργάνε, καὶ τῆς γενομένης ἐν τᾶτω προσβολῆς, ἐγ' ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον διαδοθείσης, πέφυκέπως ἡ ψυχη παρέχειν (φησὶ) τὴν καταλληλον ἔννοιαν, ἡ τῆς ἀλοιωσεως ἀντιληφθησεται τῆς ἐπισυμβάσης τῶ σώματι. (Ἀρνάλδ. ἐν τω περὶ Ἀληθ. καὶ ψευδ. ἰδεων συγγρ.). Ἐξ ἃ δὴ πλέον μαθᾶν ἐξέσαι, ἢ οτι ἐπὶ τῃ τῶν ἐννοιων παραγωγῃ συνεπιδρᾶσι ἡ ψυχη παθαινομένῳ τῶ σώματι. Καὶ οτι ἐκ τᾶτε ἐκείνη τὸ ἐνδέσιμον προς ἐνέρ-

πᾶς τις ἐν ἑαυτῷ τὸν λογισμὸν ἐπισήσας. Εἰκάσει γὰρ τὶν τοιάνδε τῶν κατασάσεων μεταβολὶν τῇ ψυχῇ ἐνομολογεῖν καὶ οἱ τὸν Νᾶν εἰπόντες, νῦν μὲν ἑαυτῆ κρείσσονα γίνεσθαι, νῦν δὲ χείρονα, νῦν δ' ἰσοζάσιον ἑαυτῷ, ὡς ἄρα τὸ μὲν διὰ τῆς

ἐνίργειαν· ὅπερ ἐκ τῶν δι' αἰσθήσεως νοημάτων ὀρθῶς ἔχειν λέγεται, ἐπὶ δὲ πάντων ἁπλῶς, ὅσα διαφόρως καθ' ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ φύσιν ἔχει ἀνακύκλαν, ἐκεῖ. Ἐφ' οἷς, καὶ τί ἐστιν ὅπερ ἡ ψυχὴ παράγει; τὴν ἰδέαν φησὶ, καὶ πῶς αὐτὴν, ἣν ἠγνόησε; πάντα βαθὲ ζόφῳ πεπύκασμαι. (Ὅρα Ἀυτων. Γενεήνσ. ἐν τῇ Μεταφ. ἀκριβέστερον ταῦτ' ἐπικρίνοντα.) Ὁ δὲ Λάβυίτιος τὸν Νᾶν ἀποφαίνεται, θεσμοῖς ἑπομένον τῆς ἑαυτῆ φύσεως, ἀδιαλείπτως προβάλλειν ἑαυτῷ τὰς ἐννοίας, ἄλλην μετ' ἄλλην, ὥσπερ δὴ καὶ τὸ ἀργανικὸν σῶμα, ὧν ἂν ἐυμοιρήσαι κινημάτων ἔκτυπον καθίσταται παρακτικόν. Ἀεὶ δὲ τὸν ἀποχρῶντα λόγον (ὡς αὐτὸς φησὶ) τῶν ἐφεξῆς νοήσεων μὲν τῆς ψυχῆς, κινημάτων δὲ τᾶ σώματος, ἐν ταῖς ἀμέσως ἠγησαμέναις νοήσεσιν, ἢ κινήσεσιν, ἵναμ περιεχόμενον. Εἶναμ γὰρ τὰς δευτέρας διὰ τὰς πρώτας, καὶ διὰ τὰς δευτέρας τὰς τρίτας, καὶ ἑξῆς ἐχομένως, ἀντεισοχήσης ἀεὶ συμφώνως τῆς τῶν νοημάτων ἀλληλαχίας, δι' ἧς (φησὶν) ὁ νοερὸς παρισάνεται κόσμος, τῇ τῶν κατὰ τὰς σωματικὰς Αἰσθήσεις κινημάτων προόδῳ ὁμολογως συμπροΐων, ἥπερ ὁ κόσμος διατυπᾶται ὁ Αἰσθητός. Καὶ ταυτην ἐν τὴν τῶν ἑτεροφυῶν ἐνεργημάτων ἁρμονικὴν σύμπνοιάντε καὶ συμφωνίαν, Ἁρμονίαν προδιταγμένην ἐκάλεσεν, (ὅρα τὰ ἐν τοῖς πρακτ. τῶν ἐν Λεψίᾳ Σοφ. Ἀνδρ. ἐν Ἐτ. αχιβ'. Καὶ Βιλφιγγερον ἐν τῳ περὶ τῆς Προδιατεταγμ. Ἁρμον. § ιέ. καὶ ις'. καὶ ιη. Καὶ Ουὶλφ. ἐν τῇ Λογ. ψυχολ. τμῆμ. γ'. ἧς οσον ἐπ' ἀμφοῖν των Φυσεων, ἰδίατε δὴ, καὶ προς ἀλλήλας θεωρημένων, τὸ πλημμελὲς τῆ ἀνάρμοστον, ἄλλοι κρινόντων· Καὶ γὰρ καὶ ἡ τῶν τοιάτων ἰσχυροτέρα ἁπρίβασις, βαθυτέρας ἐσὶν ὑποθέσεις θεωρίας, ἢ κατα τὴν νῦν ἡμῖν προκαμένην, τὰ ἀποιαναῖν λαβεῖν ὑποτύπωσιν, ὅθεν δὲ αἱ ἐννοιαι τῇ ψυχῇ, καὶ ὅπως ἔχασε λαμβάνασαι τὴν ἀρχήντε καὶ πάροδον.

Η'. Ἀλλ' ἔοικε δὴ τᾶ πράγματος πρὸ τῶν ἄλλων μάλιστα εὐσοχήσας ὁ Ἄγγλος Λώκιος (ἐν τῳ περὶ Νᾶ τᾶ Ἀνθρωπίν Βιβλ. Β'. Κεφ. ά. β'. κ'.) Οὐχὶ τα ἀπὸ καιλίας, ὁ λεγεται, ἀπομαντεύσας, τῳ δὲ φυσει συμβαίνσντι ἐφ ἱκανᾶ ἐπισήσας. Διεσῶν γὰρ οἷον ἐκ πηγῶν ἡ ψυχὴ τὰς ἰδέας ἁπάσας ἁπαξ ὅσας φέρει, ἀρύεται, ἔκτε τᾶ σώματος δηλονότι, καὶξ ἑαυτῆς· τᾶ μὲν, δι' ὧν πάσχα ὑπὸ τῶν ἐκτὸς προτβολῶν, τῆς δὲ, δι' ὧν ποιᾶται νοερῶν Ἀντιλήψεων· Καὶ ἁπλῶς ἁπᾶν, τὰς μὲν δι' Αἰσθήσεως, τὰς δὲ δι' ἐπιλογισμᾶ καὶ Ἐπισασίας, ὧν δὴ πρὸς μὲν ἐκείνας, καὶ παθητικῶς ἔχασα ἐσί, πρὸς δὲ τέτων τινὰς, καὶ ἐνεργητικῶς. Καὶ Α'. (φησὶν (Βιβλ. Β'. Κ. Α'. §. 3.) Αἱ Αἰσθήσεις ὑπὸ τῶν ἐκτὸς καιτοίως κινάμεναμ, διαπορθμεύσασι τὴ ψυχᾶ διαφερέσας Αντιλήψεις τᾶ λευκᾶ, τᾶ μέλανος, κτ. καὶ πάσης ἁπλῶς Αἰσθητικῆς ποιότητος· τὸ δὲ διαπορθμεύειν, τὸ ωσίναμ (λέγει) ποιᾶν ἀς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν Αἰσθητᾶν τὸ ποιητικὸν γινόμενον τῶν διαφερεσῶν Αντιλήψεων. Β'. δὲ πηγὴ (Αὐτ. §. 4.) ἡ Ἀντίληψις αυτῳ τῶν τῆς ψυχῆς ἐνεργημάτων, ἐπὶ των ἰδεων, ἃς ἐκ τῶν Αἰσθήσεων ἐπιδέχεται· Αἳ δὴ ἐνέργειαι ἐπαδὴ ἀντικειμένου γίνονται τῆς κατὰ ψυχὴν

προσε-

τῆς τῶν κρειττόνων ἐννοίας γινόμενον. τὸ δὲ διὰ τῆς τῶν χειρόνων, τὸ δὲ διὰ τῆς ἑαυτῆ, καὶ τῶν κατ' αὐτόν.

§. ιβ'. Τάτε ἂν ὕτω συμβαίνειν καθαπερ εἰρηται ἡμῖν ὁμολογεμένε, Α. ἐκεῖνο οὕθυς ἁπαντᾶ ἐπιεικῶς εὐλογον, ὅτι καὶ τὸ ἠσιῶδες τῶν τοιωνδε τῆς ψυχης αἰσθησεων αγνοεῖντας, ἀλόγιστον ἂν εἴη τὸ διαπορεῖν, εἰ συμβαίνσιν· ἠδυ γὰρ πλέον διακρινειν πάρεστι, τῆς ὑπὸ τᾶ ἐρυθρᾶ χρωματος τῶ ὀφθαλμῶ ἐμποιεμένης μεταβολῆς τίν κατὰ το πράσινον· ἀλλ ἠοη τὸ αἰσθάνεσθαι πως τίνι διώαμιν σαφῶς ἐιδότες, τὸ σπως, ὡς ἐκ ἐφικτὸν, ἀκριβᾶν παρέμεν. Ου γὰρ θέμις εἰς αὐτὰ εἰσβάλλειν τὰ πρωτιστα τῆς Φυσεως, ἁ απλέστατα.

§. ιγ'. Β. Ὅτι αἱ τοιάδε καταστάσεις, ἃς ἡ ψυχη νοῦσα παντοιως ὑπέρχεται, αυται ἂν εἶεν αἱ καλέμεναι ἰδέαι, καὶ τὰ Εἴδη τὰ πολυθρύλλητα· ἃ μηδεμίαν, τῶ οντι εἰπεῖν διασωζει ἐμφέρειαν πρὸς τὰ δι' αυτῶν νοητά, μηδὲν πλέον, ἢ, ἡ ἀλλοίωσις ἡ διὰ τῶν φωνῶν τοῖς ωσὶν ἐμποιεμένη πρὸς τὰ φωνεμενα (1).

§. ιδ'.

προσοχῆς καὶ ἐπιτασίας, ἐμποιῆσι τῷ Νῷ ἑτερόντι ἰδεῶν εἶδος, ἃς ἐκ ἂν ἔχοι τὰ ἐκτὸς ἐμποιησαι. Τοιαυταί αἱ ἰδέαι τῆς ἀντιλήψεως, τῆς νοήσεως, τῆς ἀμφισβητήσεως, τῆς πίστεως, τᾶ συλλογισμᾶ, τῆς γνωσεως, τῆς θελήσεως. Καὶ τὴν τοιαύτην δύναμιν, ἐκ ἀπροσφυῶς ἄντις (φησὶν) Αἴσθησιν ἐσωτερικὴν ονομασειε, καλῶ γεμὴν (προσίθησι) δύναμις Επιτατικὴ, ἡ προσοχή. Ἀλλ' ἅ μεν, καὶ Λώκιος περὶ της τῶν ἰδεῶν ἀρχῆς ἀποφαίνεται, ὡς ολοχερεστερον εκειν, ταυτα.

(1) Οἱ ἐκ τᾶ περιπατε ἐκ οἶδ' ὁντινα τῶν νοημάτων μεταξὺ καὶ τῶν πραγμάτων ὁμοιότητα ὁρᾶν ἐδόκην, οἷαν ἐκ ἔχειν ὡμολόγην τὰς Φωνὰς πρὸς τὰ νοήματα. Εἰσάγυσι δὲ, ὡς Φίλον αὐτοῖς, τὸν Ἀριστοτέλην ὧδε δοξάζοντα. „Τὰ μὲν γὰρ νοήματα τὰ Φασὶν (Ἀμμων. εἰς τὸ περὶ Ἑρ. „μην.) Ἀριστοτέλης, ὁμοιώματα κα„λὰ τῶν πραγμάτων, τὰς δέγε Φωνὰς „ἐκ ἀξιοῖ καλᾶν ὁμοιωματα τῶν νοη„μάτων ἀλλὰ σύμβολα καὶ σημᾶα. Και τὰ γραμματα των Φωνῶν ωσαυτως· Ἀλλὰ γὰρ ἔστι καὶ λέγειν, ἐμὲ δὴ περὶ της ὁμοιότητος ταύτης ἐκ ἂν ποτε πείσαιεν, εἰ ἦν πείσαιεν, ὃ λέγετε· ὁποίαν γὰρ την ὁμοιότητα τὸ τὰ ηλίκ νόημα πρὸς την τὰ Φωτος ἐκείνα σφαίρωσιν ἔχα, ἃ συνορῶ· ἃ δε πλάσαι δύναμαι. Καὶ Βλεμμίδης δε Λογ. Κ. κδ'. „Τα νοήματα (Φησι) „τῶν πραγματων εἰσιν εικονες ἐν τῃ „ψυχῃ, καὶ ὅταν ἀκριβως ὁμοιωθῇ τοῖς „πράγμασι τὰ νοήματα ... τοτε καὶ „ἀληθῆ νοήματα λέγεται· ὁτε δὲ μη „κτως ἔχα, ψευδῆ. Ἀντιπεριπίπτειδε λαμπρῶς ἑαυτῶ ταυτα λέγων. Επειδὴ γὰρ τῶν συνδέτων νοημάτων, τατέστι των ἐν ἀποφάνσεσιν, ὁ αὐτος ἐν τῶ αυτῶ Κεφαλαίῳ μόνων τὸ ἀληθευειν καὶ ψεύδεσθαι εναι Φησι, των δε ἁπλεστέρων

§. ιδ'. Γ'. Ὅτι κατὰ τόνδε τὸν λόγον ἀμέσως συνάπτεται τῇ νοητικῇ δυνάμει τὸ νοητὸν· (§. γ. σημ.) ἅμα γὰρ εἶναι θέλει τὸ μεταβαλλὸν τῇ ἀλλοιώσει καθ' ἣν μεταβάλλει. Αὐτὴ δὲ τὸ νοητόν ἐστι· νοητὸν γὰρ κυρίως ἡ τῆς ψυχῆς ἣν ἔχει κατάσασις· ἡ δὲ νόησις, τὸ τίνι ψυχρῷ ἐστι συνειδέναι, ὅτι τοίως, ἢ τοίως διάκειται.

§. ιέ. Δ'. Ὅτι μυριαχῶς ὁ Νοῦς εἰδέχεται νοεῖν, ὅτι καὶ μυριαχῶς ἀλλοιοῦται.

§. ις. Ε'. Ὅτι ὅσαι τῶν ἀλλοιώσεων ὑπ' ἄλλων ἀναιρεῖσθαι πέφυκασι, ταύτας ἅμα ὑπελθεῖν ὁ Νοῦς ἀδιαιάτως ἔχει. Διὸ καὶ τὰ ἀντιφάσκοντα συλλαμβάνειν ἀδιαιατεῖ· οἷον κύκλον τετράγωνον, ἃ γὰρ ἔχει κατα τὸ αὐτὸ ἀλλοιωθῆναι μὲν ὡς ἐπὶ τῆς οὐσίας τὸ κύκλος πέφυκε, καὶ ἐτω πάλιν μηδαμῶς ἀλλοιωθῆναι.

§. ιζ'. ς'. Ὅτι ὅσαι διαφέρουσαι μὲν εἴδει καταστάσεις ψυχῆς εἰσὶν, ἔχ ὑπ' ἄλλων δὲ ἀναιρεμεναι, ἐκ τούτων τῆς οἷον εἰς ταυτὸ συνεμπτωσεως, ἑτεροίατις ἀλλη καθισαμενη, ἑτεροῖοντι παρέχεται καὶ τὸ νοητόν· οἱαπὲ καὶ ἐκ πλείονων ἀλλοίων εἰς· ἐν συμπιπτεσῶν οὐ τοῖς σώμασι κινήσεων, ἑτέρα τῷ εἴδει ἐνεγείρεται κίνησις, οἷον ἐκ τῶν κατα πλάγιαν, ἢ κατὰ τὴν διαγώνιον, καὶ αἱ ἐκ τῶν ὀρθείων καμπύλαι.

§. ιη. Ἐντεῦθεν, τόγεμοι δοκεῖν, καὶ ἡ περὶ τῆς τῶν ἐννοιῶν ἀρχῆς ἐπιλυθήσεται ζητησις· Εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' ἐνταυθαγε δηπε σησεται. Τί γαρ τὸ τῶν ἰδεῶν τῇ ψυχῇ παρεκτικὸν, ἀλλ' ἢ τὸ τῆς μεταβολῆς τῶν ἐν αὐτῇ καταστάσεων παρακτικόν; τὸ γὰρ ἀλλοίως αὐτὴν καθιστὰν δυναμενον, τοιάνδε καὶ σωιδεῖν ἑαυτὴν παρέχεται, οἵαν περ ἂν κατασησειν· ἡ δὲ, ἀγνοεῖν μὴ πεφυκέια οπως καθεσηκε, παρὰ τὸ τίνι κατάστασιν διδοντος, εἰς τὸ τοιάνδε ἤδη ἑαυτὴν καθεσηκεῖαν νοεῖν προαγεται.

§. ιθ'. Τρία δὲ τὰ τῇ ψυχῇ μεταβολὰς παντοίας δυνάμενα ἐνεργάσαθαι. Α'. ὁ Δημιεργος αυτης. Β'. αυτη ἑαυτῇ. Γ'. το σῶμα το περὶ αὐτήν· Ὁ μὲν διὰ τὸ παντεργικὸν· ἡ δὲ διὰ τὸ Αυτοκίνητον· τὸ δὲ διὰ τὸν σωθησαντα θεσμὸν

καὶ κατὰ πρόσληψιν ἀφαιρεῖται, δηλος ἐστὶν ἐκ τούτου τὰ ... ἐδὲν ὅμοια τοῖς πραγμασιν ἀναγ βλέπομενος. Ἐὰν γὰρ καὶ ταῦτα ἀκριβῶς ὁμοιωθῇ τοῖς πραγμασιν, ἀληθὴ ἐσαι· ἐκ ἐστι δὲ τοῦτο, ἐφ' ἃ ἐκεῖνα.

μὲν, καὶ εἰς ὃν τας δυο Φυσεις συνάψαντα. Καὶ τρεῖς ἄρα τῷ Νῷ αἱ τῶν ἰδεῶν πηγαὶ αὗται εἰσιν, ἐξ ὧν ἁπάσας αὐτῷ τὰς ἐννοίας ἀρύεται. (1). Τὰ μὲν γὰρ νοεῖ ὑπὸ τῷ, ὥσπερ συνῆπται, σώματος ἀλλοιούμενος· τὰ δὲ, ὑφ' ἑαυτῷ τρεπόμενος· τὰ δὲ ὑπὸ τῷ τὸ εἶναι δόντος, καὶ τὸ ὧδέ πως ἔχειν παρέχοντος, καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὡς ἂν αὐτῷ δόξειε.

§. κ'. Ὁ μὲν δὴ Δημιουργὸς, ὁ ἅτω τὴν ψυχὴν κατασκευάσας, καὶ τὸ ἅτω παλίντροπον εἰς τὸ νοεῖν αὐτῇ πρωτανδύσας, καὶ πάντων μὲν ἁπλῶς ἂν ὑμνοῖτο τῶν ὑπ' αὐτῷ γενημάτων, Αἰτία πρωτουργός τε καὶ προκαταρκτικὴ, οἷα δὴ καὶ πάντων τῶν ὄντων, καὶ γινομένων· Ἀλλ' ἐπὶ τῷ παρόντος ἰδιαιτατα τῶν ἐννοιῶν παραίτιον αὐτὸν φαμὲν, ὅσας ἅτε διὰ τῷ σώματος ὁ νοῦς ἂν ἔχοι λαβεῖν, ἅτ' ἐξ ἑαυτῷ· Ἀλλ' ἢ ἐν μόνῳ τῷ Δεδημιουργηκότος, τῷ αὐτὸν ἀμέσως ἀλλοιοῦντος, καὶ εἰς νόησιν διαμορφοῦντος, ὧν ἂν ἐθελήσειεν. Τοιαὶ δὲ αἱ κατὰ τὰς ἐκστάσεις τοῖς θεοφορημένοις ἐγειρόμεναι ἔννοιαι, αἱ ἐκ τῷ προφητικῷ φωτὸς, αἱ ἐκ τῷ διορατικῷ, αἱ ἐκ τῆς Ἀποκαλύψεως, εἴτε δὴ τῆς κοινῆς, καὶ πάντας ἀφορώσης, εἴτ' ἔν καὶ τῆς ἰδίας τινὶ, ἢ τισὶν ἀποκαλυπτομένης· ὧν αἱ μὲν τὰ ὑπερφυῆ παρισῶσι, καὶ ὑπὲρ λόγον, αἱ δὲ τὰ ἐσόμενα, αἱ δὲ τὰ ἄποπτα, καὶ πορρωτάτω· ὧν ἅτ' ἂρ αἰσθήσεως ποτὲ ὑπεργία, ἅτε λογισμῶν δυνάμει, τε εἰκότε καὶ συμβαῖνον ἀνασκοπέντων, ἐξικέσθαι ἂδεὶς ἂν ἰσχύσειε. Διο καὶ πρὸς αὐτὰς ἡ ψυχὴ ἔχει παθητικῶς (§. ί.) οἷα δὴ κατ' αὐτὰς ὑπὸ τῷ Θεῷ παθαινομένη τίνι ἀρίστῳ ἀλλοίωσιν. Καλεῖσθω δὲ αὐτῇ τῶν Ὑπερφυῶν Ἐννοιῶν πηγὴ· ἐν μέρει τε ἀποκείσθω ὡς Θειοτέρατις ἅπασα, καὶ τὰ τῆς Φιλοσοφίας ὅρια ὑπερβαίνουσα.

§. κά.

(1) Μὴ ποτε δὲ τας τρεῖς ταύτας τῶν ἐννοιῶν πηγὰς ὑποτιθέναι βλέπεται ὁ Ἀπόστολος; (Α'. πρὸς Κορινθ. Κεφ. Β'.) ἐν οἷς περὶ τῆς σοφίας λαλεῖ, τῆς ἐν τοῖς τελείοις, τῆς ἐν μυστηρίῳ [illegible] τὸ γὰρ, "Α „οφθαλμὸς οὐκ εἶδε, [illegible] οὐκ ἤκουσε, Γ'. ἡμῖν τῶν ἐννοιῶν ἀρχὴν παρίστησι τῶν ἀπὸ τῷ σώματος· τὸ „δὲ, ἐπὶ καρδίαν Ἀνθρώπε οὐκ ἀνέβη, τὴν Β'. τῶν ἐξ αὐτῆς δηλ. τῆς ψυχῆς ἐπισασίας τε, καὶ οἱ ἐπιλογισμοὶ νοκαίνων· Τὸ δὲ τεως, „ἃ ἡμῖν „ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τῷ πνεύματος „αὐτῷ, τὴν Α. τὴν ὑπεροτάτην, τῶν „ἀμέσως νοεῖσθαι παρεχομένων ἐξ αὐ„τῷ τῷ Δημιουργῷ.

§. κά. Δευτέρα πηγὴ ἐννοιῶν, αὐτὴ ἑαυτῇ ἡ ψυχὴ ἐστίν. Ἑαυτῷ δηλονότι προσαφορῶσα, δι' ἧς περ ἔλαχε δυνάμεως, τὴν συνείδησιν ὡς εἰρηται (§. ζ.) καὶ ἐπαντίληψιν ὑπὸ τῶν ὑστερον ἀκουσαν, δύναμιν Ἐπιστρεπτικὴν οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν (1). Μὴ ὄσα γὰρ πρὸς ἑαυτὸν ἡ ψυχὴ ἀνεπίστροφος, ἑαυτὸν τε θεᾶται, καὶ ὅπως ἔχει γινωσκουσα συνοιδέ τε καὶ συναισθάνεται, καὶ ἅττα δύναται, καὶ ἃ ἐνεργεῖ, καὶ οἷς περ ἐνδιατρίβει, καὶ περὶ ἃ διανοητικῶς ἀναστρέφεται. Οὐσα δὲ καὶ αὐτοκίνητος, (ὡς αὐτόθεν ὡσαύτως εἰδεν) ποικίλως ἑαυτὴν εἰς νόησιν ἀλλοιοῦτε καὶ τρέπει· Διὸ δὴ καὶ ἀφ' ἑτέρε ἐφ' ἕτερον νοητὸν μεταβαίνει, καὶ ἃς ποιεῖται μεταβάσεις αὐθις ἐπίσταται· παρατίθησίτε τὰ νοήματα, καὶ ἄλλα ἄλλοις παντοίως παρεξετάζει· Καὶ τὰς μὲν τῶν ἰδεῶν συνεπιπλέκει ἀλλήλαις, ὡς ἐκ πολλῶν μίαν συνισᾶν· τὰς δὲ ἀναλύει, ὡς ἀπὸ πολλῶν μίαν ἀφαιρεῖν· τὰς δὲ ἀναπεμπάζεται, ὡσε ἀπέσας εἰς τὸ μέσον παρελθεῖν· τὰς δὲ οἷον λανθανουσας εἰς φῶς ἐξάγει, καὶ ἐξ ἄλλων ἄλλας ὑποσυνάπτει. Καὶ μυρίας ἔν γε τῷ τὰς ἐννοίας καρπεται, οἷον τῷ ἑαυτῆς, τῷ τε νοεῖν, καὶ κρίνειν, καὶ διανοεῖσθαι, καὶ προσεχειν, καὶ μνημονευειν, καὶ πείθεσθαι, καὶ δισάζειν, καὶ βεβαίως ἔχειν, καὶ ἀμφισβητεῖν, καὶ τ. παρὰ δὲ ταύτας, καὶ τὰς ἕξης, οἷον τῷ ἐννοιαν τῆς ὑπάρξεως, τῆς διαμονῆς, τῆς οὐσίας, τῆς διωάμεως, τῆς ἐνεργείας, τὸ παθος, τὸ αἴτιὸ, τὸ αἰτιατὸ, τῆς ἑνότητος, τῆς διαιρέσεως, τῆς πληθύος, τῆς τάξεως, τῆς ἀληθείας, τὸ ψευδος, τὸ ὁλε, τὸ μέρος, τῆς ἁπλότητος, τῆς συνθέσεως, τῆς ἡδονῆς, τῆς λυπῆς, κξ'. κ. πάσας δὲ τὰς Καθολε λεγομενας, περὶ ὧν ὑστερον· ὧν τὰς μὲν προτέρας, οἴκοθεν τε καὶ ἀνωθ τῆς παρὰ τε σωματος συνδρομῆς ἡ ψυχὴ καρπεται· ἐπὶ δὲ τῆς τῶν δευτέρων ἰδεοποιίας, καὶ αἱ παρὰ τῶν ἐκτος αἰσθητικαὶ ἀλλοιωσεις τὸ παρ ἑαυτῶν συνεισφέρουσιν. Εἴποι δ' ἄντις εἰκάσας, ἰδιαγενεῖς ἐκείνας εἶναι τῇ ψυχῇ ἐννοίας· ταυτας δὲ, οἷον πολιτογραφουμένας. Αἱ γὰρ διὰ τῶν αἰσθήσεων ἀνεπιστάτως διεγειρόμεναι, ἁπλῶς ἐπηλυδες.

§. κβ. Δῆλον δὲ Α'. ὅτι περὶ μὲν τὰς ἐκ μόνης ἐπισασίας, ἅτε δὴ αὐτοκινητως ἡ ψυχὴ φερομενη, τῷ ὑπερ ἐχει πρὸς τὸ ἐνεργεῖν αὐδεικνυται δυναμιν. (§. ι). Περὶ δὲ τὰς ἄλ-

(1) Προκλ. ὁ Διαδοχ. ἐν τῷ Πλατ.

καθ' ἃς ἔξωθεν τὸ πρῶτον κινηθεῖσα, εὐθὺς τὸ ἐνδόσιμον καρπεῖται πρὸς ἐνέργειαν, ᾗ μὲν παθητικῶς ἔχει, ᾗ δ' ἐνεργητικῶς. Ἐκ παθοῦς γὰρ ἀρξαμένη εἰς ἐνέργειαν ἀποτελευτᾷ. Οἷον ὑπὸ τὸ ἐν μέρει κατ' αἴσθησιν κινηθεῖσα, εἶτα τὰς διαφορὰς τὰς ἐπ' αὐτῷ ἀποξέσασα, τὸ καθόλου μεμόρφωται. Καὶ τοῦ ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ δρῶντος διάθεσιν προσλαβοῦσα, τὴν τῆς ἐν αὐτῷ δυνάμεως ἀντίληψίν τε καὶ ἐπίκρισιν αὐτεργεῖ.

§. κγ'. Β'. Καὶ τῶνδε ὄντων τῶν ἐννοιῶν τοῖς κτίσμασιν εἴδεσι μηδαμῶς μετεῖναι εἰκός, ἀνεπιστρόφως πρὸς ἑαυτοῦ τῆς ψυχῆς λαχόντων, ὑπὸ μὲν τῶν ἐκτὸς κατ' αἴσθησιν ποικίλως ἀλλοιουμένης, παρ' ἑαυτῆς δὲ ἀφύως εἰς τοῦτο ἐχούσης, μηδὲ ἐξ ἐπιλογισμοῦ καὶ Ἐπιστασίας, τὰ τοιαῦτα κρίνειν καὶ διανοεῖσθαι δυναμένης· Ἐν ᾧ μάλιστα ἡ λογικὴ Φύσις ἐκείνων πλεονεκτεῖ διαφέρουσα.

§. κδ'. Γ'. Καὶ τὰ βρέφη δὲ, ἀμοιρέντα τῶν τοιούτων ἐννοιῶν ὑποτιθέναι δεῖ, μήπω τὸ ἐπιστατικὸν γυμνασθέντα, μόναις ταῖς ὑπὸ τῶν ἐκτὸς προσβολαῖς καὶ ταύτα προσέχοντα, αἷς ἀλλοιοῦσθαι ἔτι τοῦ ψυχικοῦ αἰσθῶς συμβαίνει, καὶ παντοίως παθαίνεσθαι. Εἰ μήτις μόνῳ καν τούτοις ἐμφιλοχωρεῖν ὑπείληφε συνάμα τῇ κατὰ τοῦ ἀφιοῦ αἰσθήσει, καν ἀμυδρᾶν τινὰ σωεσθησιν τῆς ἰδίας ἑαυτῶν ὑπάρξεως, ἣν εἴτις καὶ τὰ ἔμβρυα συναισθάνεσθαί πως λέγοι, ἃ συνορᾷ τὸ ἀδύνατον (1).

§. κε'. Δ'. Ἀλλὰ καὶ τοὺς περὶ τοῦ ἄσκησιν τοῦ ἐπιστατικοῦ ὀλιγωρῶς ἐχοντας, χαλεπῶς τε ἔχειν καὶ δυσκινήτως περὶ τὸ τοιοῦτον εἶδος τῶν νοημάτων, συμβαίνει. Διὸ αἰσθήσει τὰ πλεῖστα κινούμενοι, ὀλίγιστα δὲ κατ' ἐπιλογισμὸν νοοῦντες, ὅτι ἐγγιστα τῆς ἀλογίας καθίστανται.

§. κς'. Πηγὴ δὲ τῶν ἰδεῶν ἡμῖν, τριττὴ μὲν τῇ τιμιότητι, τῇ δὲ χρήσει πρώτη, τὸ σῶμα τόδε σαφῶς ἐστιν, ὥπερ ἡ ψυχὴ κατά τινα ἀτεκμαρτον μὲν, ἀληθῆ δὲ ὅμως καὶ τοῖς πᾶσι

(1) Ὁ γὰρ ὁ Λωκιος ὑπολαμβάνει (Βιβλ. Β'. Κεφ. Α'. §. 21.). ζωοφυτα δίκην τὸ Ἔμβρυον συνεσάλ[illegible], ἀπροσληπτως πάντη καὶ ἀναισθήτως, ἐν τῷ τῆς μήτρας ὑγρῷ ἐννηχόμενον, δυσπαράδεκτον ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ μάλιστα μετὰ τὸν τέλεον διοργανισμόν. Συλλαμβάνεται γὰρ αἰσθήσεως ἀμοιρα, γενόμενα δ' ἐν αἰσθητικὰ τὰ ζῶα ἤδη πεφυκότα, [illegible] μὴ μόνον ἀπὸ γεννήσεως αἰσθητικῶς κινεῖσθαι ἀρχόμενα.

πᾶσι δῆλον θεσμὸν ἔτως ὑπὸ τῆ Δημιεργῆ συνῆφθαι, ὡς ῥᾶσα μὲν ἐξ αὐτῆς ἐκείνω, ῥᾶσα δ' ἐξ ἐκείνω ταυτῃ ἀναπαλιν τοιάσδε τινας διαθέσεις τε καὶ ἀλλοιώσεις προσεμποιεῖσθαι, οἵας ἡ ἐκ τῶν ἑτερόφυων ἅπτεται τῆ ἀνθρωπῆ συσάσις. Ταῖς γὰρ ὑπὸ τῶν ἔξω γινομέναις προσβολαῖς κινεῖται μὲν τὸ σῶμα, ἐπιγίγνεται δὲ διὰ τῶν εἰς τόδε συντελούντων ὀργάνων τῇ ψυχῇ τις ἀλλοίωσις· ἡ δὲ ἀλλοιωθεῖσα ἠδη μὴ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ ἀντιλήφθηναι, φύσιν ἂν ἔχει, τῆς ἦν προσφάτως μετείληφε καινῆς κατασάσεως. (§. ιη.). Ἀλλὰ γὰρ ὑπὲρ εἴρηται (§. γ. Σημ καὶ §. ιβ'.) ὅπως τῷ σώματι ὑπωσοῦν διατιθεμένῳ ἡ ψυχὴ συμπαθαίνεται, τοῦτο μὲν ἐπ ἀκριβὲς ἴσως οὐδέποτ ἐνεσαι μαθεῖν· καὶ γὰρ οὐδ' ὅπως ψιλῷ ψυχῆς νοῦματι τὸ σῶμα κινεῖσθαι πέφυκε παντοίως, καὶ ἐκ τόπῳ εἰς τόπον μεταφέρεσθαι, ἐπιεικῶς αὐτὶς διερμηνεύσειεν. Ἀνάγκη δ' ἂν, καὶ τοῦ τρόπῳ ἀγνοούμενῳ, τῷ μὲν, ἐξ ἐκείνης τὰς προαιρετικὰς ἐφίκειν τῶν κινήσεων ὁμολογεῖν, τῇ δὲ, ἐκ τούτῳ ἀναπαλιν τῶν νοημάτων τὰς σωματικὰς, τῇ τε σημενεῖ ἑαυτῶν συνειδήσει πειθομένες, καὶ τῇ ἀπορρήτῳ συνέδῳ τῶν θειοτῶν Φύσεων ἀτενίζοντας, ἅς εἰς μίαν συνελθούσας θεότητα ὑποκειμένῳ ἑνος, ἀναγκη καὶ συμπαθεῖν ἀλλήλαις ἐν πολλοῖς, καὶ ἀμοιβαίως συνδιατίθεσθαι.

§. κζ. Καὶ ταυτῃγε ἄρα διὰ τῶν αἰσθήσεων τῇ ψυχῇ ἅπασαι ὁμολογουμένως αἱ τῶν καλουμένων αἰσθητικῶν ποιοτήτων ἰδέαι διαποροῦνται. Οἷον διὰ μὲν ὁράσεως αἱ τῷ φωτος, καὶ τῶν χρωμάτων· διὰ δὲ ἀκοῆς, αἱ τῶν ἠχων· διὰ δὲ γεύσεως, αἱ τῶν χυμῶν· διὰ δὲ ὀσφρήσεως, αἱ τῶν ὀσμῶν· διὰ δὲ ἁφῆς ἡ τῆς θερμότητος, ἡ τῷ ὑγροῦ, καὶ αἱ παραπλήσιαι. Αἷς συγκαταλεκτέον, καὶ τὰς κατ ἐνδοτέραν τινὰ Αἴσθησιν παρεμποιουμένας ἐν ἡμῖν διαθέσεις, οἷον πείνης, δίψης, ναυτίας, ἴλιγγος, ἐκλύσεως, ἄλγους κτ. αἱ τῆς ἁφῆς κυρίως εἰσὶ καὶ αὐται, καθολικωτέρας πως ὔσης, καὶ μάλιστα ἐφαπλουμένης πασῶν τῶν ἄλλων αἰσθήσεων. Πρέπει δ' ἂν εἴη, ἐπὶ τῶν ἔτω διὰ τε σώματος ἐμποιουμένων τῇ ψυχῇ ἐννοιῶν, τὰ ἑξῆς προσσημειώσαι.

§. κη'. Α'. Αἱ ἐν τοῖς σώμασιν ἐνέργειαι λεγόμεναι ποιότητες αὗται, οὐδέν ὁ, τι μὴ διαπάθειαι εἰσιν, αἷς τὸ αἰσθητήριον ὑπωσοῦν διατίθεται. Αἱ δὲ τῶν αἰσθητηρίων διαθέσεις, ἔσω ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον διὰ τῶν νεύρων διεκτείνονται αὐτὸν ἀλλοιοῦσι· τῇ δὲ τῷ ἐγκεφάλῳ ἀλλοιώσει συνδιατίθεταί πως ἡ ψυχή. Διατεθεῖσα δὲ, ἑαυτὴν ὅπως διάκειται ἐπιγιγνώσκει. (§. κς'.). Καὶ αὕτη δὴ, ἡ διὰ τῆς τῶν αἰσθήσεων ὑπηρεσίας ἄνοια, τὸ καλούμενον Αἴσθησις. Οὐτ' ἄρα ἡ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς σωμάτων γινομένη κίνησις τὸ κατ' αἴσθησιν κυρίως ἐς' προσληπτον, οὐθ' ἡ δι' αὐτῆς τῷ αἰσθητηρίῳ ἐργάνῳ ἐπικοινωνεμένη, οὐθ' ἡ διὰ ταύτης ἔσω ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον ἥκουσα· Ἀλλ' ὁ τρόπος τῶν διὰ τούτων ἐμποιεμένων τῇ ψυχῇ κατασημάτος. (Ὅρα Προδ. Β'. §. ί.).

§. κθ'. Β'. Ὅτι ἐ πᾶσα ἁπλῶς κίνησις σωματικὴ, ψυχικῆς εἰνοίας ἀπαραιτήτως πρόξενος γίνεται. Οὐ γὰρ ἡ τῆς καρδίας φέρε, οὐδ' αἱ τῶν ἀρτηριῶντε καὶ φλεβῶν συστολαίτε καὶ διαστολαὶ, οὐδὲ αἱ τελούμεναι κινήσεις ἐπὶ τῆς τῶν σιτίων πέψεως καὶ ἀναδόσεως, καὶ τῆς τῶν ὑγρῶν ἐκκρίσεως, καὶ κυκλοφορίας· οὐδ' ἁπλῶς ὅσαι τῆς φυτικῆς τε καὶ ζωτικῆς τῶν ἐν ἡμῖν δυνάμεων εἶναι λέγονται. Οὐδὲ γὰρ ἦν ἴσως τῆς τοῦ εἶναι χρείας τοῖς ἀνθρώποις συνεφαπτόμενον, τὰς τοιάσδε κινήσεις ὅτε συνειρῶν πεφυκέναι, ὅτε πρὸς τὸ δοκεῖν δυναθαι παράγειν· Διὸ οὐδὲ τῶν ἐφ' ἡμῖν αὗται εἰσίν.

§. λ'. Γ'. Οὐδὲ αἱ κατὰ τὰ αἰσθητήρια συμβαίνουσαι κινήσεις ἅπασαι, νοήσεις ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖσθαι εἰώτε εἰσὶ, μὴ ἔσω τὸ ἐγκεφάλου ὅσον ἀπόχρη διαδῦσαι, καὶ τοῦτον οὕτω διαθεῖσαι, ὥσε τῷ ψυχὴν προσέχουσαν, καὶ τῷ πρὸν κατάσασιν ἀμείψαμένῳ, παθεῖν τῷ ἀντίληψιν. Τὰ γὰρ ἐργανα, ἤτοι ἠρέμει ἀλλοιωθέντος, ἢ τῷ ἀλλοίωσιν εἰς ὅσον ἔδει μὴ προαγαγεῖν ἐξισχύσαντος, ἀναισθητέμεν πολλάκις, καὶ ἐν ὕπνοις, καὶ ἐν κώμασι, καὶ ἐν ἰλίγγοις, καὶ ταῖς πρὸς ἄλλοις συντονωτέραις τῆς ψυχῆς προσοχαῖς τε καὶ ἐπισάσεσι.

§. λά. Δ'. Αἱ διὰ τῶν αἰσθητηρίων αἴνοιαι, τὰ ἐργανα κατὰ τὸ δέον κινηθέντος, ἐξ ἀνάγκης παρίσανται τῇ ψυχῇ, μὴ ἀντιληφθῆναι τούτων μὴ δυναμένῃ, ἀλλὰ καὶ ἀκουσίως τὰ

τὰ πλεῖσα παραδεχομένη αὐτάς. Τὸ γὰρ ἀποτρέψαι φέρε ἄλλοσε ποι, ἢ μυσαι τὰς ὀφθαλμὰς, καὶ τὰ ὦτα βύσαι, παρ ἡμῖν ἦπερ ἐστίν· ἀλλοιωθέντων δὲ, τῶν μὲν ὑπὸ τὸ φωτὸς, τῶν δὲ ὑπὸ τὸ προσπεσόντος ἤχυ, (ὅσον ἀπόχρη ὑπὸ τῆς ἀλλοιώσεως τῷ ψυχικῷ διατεθῆναι) μὴ τὸ μὲν ἰδεῖν, τὸ δὲ ἀκοῦσαι, ἀμήχανον. Διὸ καὶ τῷ ὄντι πάθημα ἐστὶ τῇ ψυχῇ ἅπαν αἴσθημα (1).

§. λβ'. Ε'. Πρῶται τῶν Ἐννοιῶν, αἱ διὰ τῶν αἰσθήσεων, τῷ ἀνθρώπῳ προσγίνονται, τάχα μὲν καὶ Ἐμβρύῳ ἔτι ὄντι, ἀλλοιώσεως τινος εἰ μηδαμῇ ἄλλῃ, τῇ γέ αὐτῇ (§. κδ'.) αὐτῷ ἐπισυμβαινούσης. Τεχθεῖσι δὲ, δι' αὐτῆς μὲν ψυχρὸς ὄθυς, εἶτα θερμότητος πειρωμένῳ, δι' ὁράσεως δὲ τὸ φωτὸς ἀντιλαμβανομένῳ, δι' ἀκοῆς δὲ ἤχων, καὶ διὰ τῶν λοιπῶν ὡσαύτως τῶν ἀναλόγων· ἀμυδρῶς πως ἀλλ' ἔν, μὴπω τῆς ψυχῆς ταῖς ἀντιλήψεσι ταῖς δὲ προσεθισθείσης, μηδὲ τεγένσης αὐτὰς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, καὶ διὰ τὸ μνημονικὸ, (ὃ φλαύρον κομιδῇ καὶ ἀθενὲς τὰ πρῶτα εἶναι εἰκὸς) ἀποταμιεύσης.

§. λγ'. ς'. Τῷ ἀριθμῷ τῶν αἰσθητηρίων, καὶ τὰ αἰσθήματα τῷ εἴδει συνεκπληθύνεται. Ἑνὸς γὰρ διεφθορότος, οἷον ἀκοῆς, ἢ ὁράσεως, τῶν δι' ἐκεῖνα τῷ πάροδον ἐν τῇ ψυχῇ ἐχόντων ἐννοιῶν, ἐξ ἀνάγκης ὁ πηρωθεὶς ἀποξερηθήσεται, μηδαμόθεν ἔχον αὐτὰς περίσασθαι ἄλλοθεν. Εἰ δὲ δύειν, ἢ τριῶντις ἀπὸ γενετῆς αἰσθήσεων τέροιτο, οἷον ὁράσεως, καὶ ἀκοῆς, καὶ ὀσφρήσεως, βίῳ ἐπὶ μόνῃ ἁφῇτε καὶ γεύσει, (ὃ τυχὸν ἐκ ἀδύνατον.) οὐ πολύτι οἶμαι ζωφυτὸ ὁ τοιοῦτος διοίσει, τάς γε κατ' αἴσθησιν ἀντιλήψεις. Πλεονεκτήσειε δὲ πάντως τῶν ἄλλων, εἴτω καθ' ὑπόθεσιν, καὶ ἀΐσθησίστις ἄλλη ἐκ περιουσίας ὑπὸ τὸ Δημιουργὸ κληρωθείη, καὶ ἰδεῶν πλήθος ἑτεροειδῶν ἐμοιρήσειεν ὁ τοιοῦτος, διακρίνειν οἷος τε

(1) Τὸ Αἴσθημα πάθος τι ἦτοι, Καὶ Ἀριστ. ὁμολογ. περὶ ψυχ. Βιβ. Β'. Κ. ἑ. Καὶ Καρτίσ. περὶ Ἀρχ. Μέρ. Δ'. §. ρπδ'. Καὶ Λωκιος Βιβ. Β. Κ. ἀ. §. 25. Καὶ Γρωβεζάνδιος Εισαγ. εἰς Φιλοτ. Βιβλ. Β'. Μέρ. Α'. Κεφ. ς'. §. 388. 389. Καὶ (εἰ μήτις τυχὸν τὰς περὶ Λαβνίτ. καὶ Οὐίλφ. ἐξέλοι) κοινῇ πάντες.

ὧν ἐπὶ τῶν σωμάτων, ἅττα ἀδεὶς ποτὲ ἐδὲ εἰκάσαι δυνησεται. Τὶς δ' οἶδεν, εἰμὴ πε τοιαυται τινὲς δυωάμεις ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζωων εἰσὶ, ἃι ἄντιπα καὶ κρίνει, ἐφ' οἷς εἰκότως θαυμάζειν αὐτὰ περαγεμεθα. Λλλὰ γὰρ ταῦτα μηδὲν πλέον ψιλῆς ὑπονοίας ἰχνέτω λεγομενα (ὁρα Προδι. Β'. §. ια'.). λεγέσθω δὲ, ὡς ἂν δῆλον ᾖ, διάτινων αἰσθητηρίων αἰσθηματ' ἅττα ωρισμενως, καὶ μὴ δι' ἄλλων, πεφυκεναι ἐγγίνεσθαι.

§. λδ'. Ζ'. Ἐπὶ τῆς αυτῆς αἰσθησεως, τοῖς τῶν ἀλλοιωσεων εἴδεσι, τὰ τῶν αἰσθημάτων εἰδη κατα τιὰ ψυχίω συμποικίλεται. Μυρίαι γαρ χρωματων βαφαὶ, καὶ χημάτων παραλλαγαὶ, καὶ κινησεων τροποι, ἥπερ ἂν ἄλλως καὶ ἄλλως τυχοι τὸ ὁρατικὸν κινηθεν, παρίσανται τῇ ψυχῇ. Ὡσαυτως καὶ ἤχων διαφοραὶ ἀριθμὸν ὑπερβάλλουσαι, καὶ ὀσμῶν, καὶ χυμῶν. Ἔνθ' ἐτοι καὶ ἄλλος ἄλλῃ τὰς αἰσθητικὰς ἂν οἰνοίας πλεονεκτοιη, κατα γε τὸ τῆς περὶ τὰ αἰσθητὰ πείρας διάφορον. Ἔσιν ἐν καντεῦθεν τας κατα νᾶν εἰδησεις διαφερειν, καὶ ταισγε κατ' αἴσθησιν δυωάμεσι τὸ ἴσον ἐχοντας. Διο καὶ ἡ κατα ψιλὴν ἱσορίαν δι' αἰσθησεως γνωσις, ἐχ οπως ἐκ ασωτελης εἶναι κεκριται, ἀλλὰ καὶ χρειωδὴς, ἧς εισὶν οἳ ἐδένα λογον ἐοικασι ποιεῖν, κακῶς εἰδότες. Στοιχειωδὴς γὰρ τις ὅσαμοι δοκεῖ εἰδησεων ἀποθησαυρισις αὐτὴ, καὶ πρωτη οἷον ἐπιστημης προκαταβολὴ, καὶ θεμέλιος. (Προδι. Γ'. §. ις'.).

§. λε. Η'. Τῶν αἰσθημάτων τὰ μὲν διὰ μιᾶς, καὶ μόνης αἰσθησεως ἐγγίνεται τῇ ψυχῇ· οἷον φως μὲν καὶ χρώματα διὰ μόνης ὁράσεως, ἠχοι δὲ διὰ μόνης ἀκοῆς, κτ. τὰ δὲ διὰ πλειόνων· οἷον σωμάτων μέγεθος, καὶ χῆμα, καὶ ἁφῇ λῃπτὰ, καὶ ὁράσει. Κίνησις δὲ καὶ ὁράσει, καὶ ἀκοῇ, καὶ ἁφῇ. Καὶ ἀριθμὸς δὲ εἰνοια ἐγείρεται διὰ πασῶν. Συμβαίνει δὲ τετο οἶμαι στι τῶν εἰρημένων ἑκάστῃ ἐπὶ τὸ κοινὸ ἀπαντᾶ τῶ ἰδίω· οἷον ἐν τῶ μὲν μεγέθει ἡ μὲν ὁρασις τὸ χρωμα ὁρίσκει, ἡ δ' ἁφὴ τὸ τερέμνιον. Κίνησις δὲ καὶ ἤχοις συνῆπται. καὶ χρειαῖς, καὶ τερῤότητι. Ἀριθμητὰ δὲ παντα. Περιττὸν ἂν σιω Ἀριστοτέλει, παρὰ τὰς ἰδιαζθσας, αἰσθησίντινα ὑποτιθέναι κοινήν.

§. λς'.

§. λς'. Θ'. Αἱ τῶν Αἰσθήσεων κινητικαὶ δυνάμεις ἐπὶ τῶν σωμάτων συνημμένως εισ.ν, ἀλλ' αἱ ὑπο τέτων ἐκειναις ἐνεγειρόμεναι κινησεις διακεκριμενως ἐχθσιν. Ἡ γὰρ αἴσθησις ὑπὸ τῦ ἐπ' αὐτῆς ἐνεργεῖν πεφυκοτος διατεθεῖται, προς τὸ λοιπὸν ἀκινητεῖ. Ουτω τα ἐν τῳ ῥοδῳ προσληπτὰ, ἄλλο ἄλλοθεν διαβιβάζεται τῇ ψυχῇ, τῦ μὲν ορατικῦ κατὰ τινὶ ἐπὶ τε ἄνθος φαινομενῳ χρόαν αλλοιωμένα, τῦ δὲ ἁπτικῦ κατα το ἐν αυτῳ ενδροσον καὶ απαλὸν, τῦ δὲ οσφραντικῦ κατὰ το ευοσμον.

§. λζ'. Ι'. Ἐπει δὲ τὰ πολλὰ ἐχὶ μίαν, μιᾶς δὲ πλείας τῶν αἰσθητικῶν κινήσεων κατὰ τὸ ἑφεξῆς συμβαίνει ἐγείρεσθαι, καὶ κατ αυτὰς δὴ ἀκολέθως καὶν τῇ ψυχῇ τῶν αισθημάτων ἄλλο μετ' ἄλλο ἐμπαρεισάγεσθαι, εντευθεν καὶ εἰποτέτι ἄἴσθημα δι' ἑνὸς τῶν οργάνων προσπέσῃ, παραπόδας ἄθυς καὶ το ἄλλοτε συμπροσπεσον αυτῳ κατα τινὶ ψυχικῳ ἀνακινεῖται. (§. ς'.). Νοηθείη ὁ ἂν τὰ ἑτω φαῦναι σπαδὰ ταῦτα αἰσθήματα, κατα τας παρα τοῖς παλαιοῖς λεγομένας των δαιτυμόνων Σκιάς. (1). Διακρινεσθω δὲ, ὡς τὸ μὲν αἴσθημα κυρίως ὂν, το δὲ φάνταsμα. Φάνταsμα γὰρ τὸ ποτε μὲν αἰσθημα γεγονος, ἄλλοτε δὲ κατὰ τὸν λεγόμενον τρόπον, καὶν ἄνευ τῆς τότε ἐξωτερικῆς κινήσεως, ὑπὸ τῆς ψυχῆς γινομενον ανατυπωμα.

§. λη. ΙΑ'. Διακριτεον τὸ Αἰσθήματος, καὶ τινὶ κατ' ἐπιλογισμὸν τινα ἐπ αυτῳ ἐννοιαν τῆς ψυχῆς, τινὶ διανοητικῶς ἐπιφερομένῳ· Οἱον τῆς μὲν τραχύτητος ἁφῇ αἰσθανόμεθα· τὸ δὲ τὰ μόρια τῆς ἐπιφανείας, τὰ μὲν τῶν ἄλλων ἐξέχοντα καὶ προπίπτειν, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, τὰ δ' εἰς κοίλωμα ὑφιζάνειν, τῦτο ἐπιλογισμῷ· Καὶ το μὲν βάρος τῦ χρυσῦ αἰσθητὸν, το δὲ τῶν ανεπαισθητων αυτῦ μορίων πυκνωμα, ἐπιλογισον.

§ λθ'. ΙΒ'. Πότερον δὲ ἆρα, αἰσθήματα τὰ ὑπὸ τῶν αὐτῶν σωμάτων διεγειρόμενα, πᾶσι προσίπτει πάντῃ τὰ αὐτά; Αλλ εἰ καὶ τῶν Αἰσθητηρίων οργάνων αἱ αλλοιωσεις, ἁπασιν ἐπισυμβαίνσιν ἐπ' ἀκριβὲς αἱ αυταὶ. Ουδὲν γὰρ

(1) Ὁρα παρα Πλατ. περὶ τῶν Σκιων ἐν τοῖς Συμπος. Προβλ. Βιβ. Ζ'. Προβ. ε'.

ἢν ἄλλο τὸ αἴσθημα, ἢ τῦ ἐπὶ τῇ τῶν Αἰσθητηρίων ἀλλοιώσει κατασήματος τῆς ψυχῆς ἐπιγνωσις, (§. κζ). Ἑκάστου δὲ τίνι καθ ἑαυτον κατάσασιν ἐπικρίνειν ἐχοντος, τίῳ δὲ τῦ ἑτέρῳ μηδενος, τ'ς ἂν ἡμῖν τὰς τῶν πολλῶν ἀλλοιώσεις παραθέμενος, τὸ ζητᾶμενον οἷος τ' ἂν ἦ ἐπιλύσαθαι; (1).

(1) Δύο τινὲς τ' αὐτὸ σῶμα θιώμενοι, τὴν ἐπ' αὐτῷ χροιὰν ἐρυθρὰν καλεῖσθαι ἀκούσιν. Ἑκάτερος δὲ, ὁσάκις ἂν τὴν ἧς ἤδη ἀντιλαμβάνεται αἴσθησιν, κατὰ τὴν ἑαυτῦ ψυχὴν αἴσθηται ἐπανιοῦσαν, χροιὰν ἐρυθρὰν θεῖσθαι φήσει. Πότερον δ' ἆρα τὸ αὐτὸ αἴσθημα τυγχάνει ὂν, ὃπερ ὑπὸ τῷ αὐτῷ ὀνόματι ἄμφω διερμηνεύσει; τετύσιν ἀρ' ἑκατέρα ἡ ψυχὴ, ἀμφοτέρων ἐρυθρὰν θεῖσθαι τὴν χροιὰν λεγόντων, τὸν αὐτὸν διατίθεται τρόπον; ἢ ἔτι ὅλως ἀδιαμφιήχανὴ διορίσαθαι. Τὰ δ' αὐτὰ, καὶ περὶ τῶν κατὰ τὰς λοιπὰς Αἰσθήσεις ἀντιλήψεων ῥητέον. Γραβεζάνδ. Λογ. Μίρ. Α'. Κ. ε'. §. 399.

ΚΕΦΑ-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ ἐννοιῶν εἰδῶντε διαφορᾶς, καὶ τρόπων παντοίων.

§. μ΄.

Τῶν ἐννοιῶν αἱ μὲν ὑλης πάντη ἀπηλλαγμέναι ἴχνες παντες παρισάμεναι τῇ ψυχῇ, εἰλικρινῆ νοήματα καλῆνται, καὶ ἔννοιαι καθαραὶ· οἷαι ἡ τῦ ΘΕΟΥ, ἡ τῆς ψυχῆς, ἡ τῦ ἐν αὐτῇ νῦ, ἡ τῆς βελησεως, καὶ τῶν ἐξ ἐπισασίας (§. κα.) ἄλλαι συχναι. Αἱ δὲ ἐκ ἄνδυ ὑλικῦτινος ἐκφερόμεναι πάθυς, προσληψεις μὴ καθαραι· εἶαι μαλισα, ἃς ἐκ τῆς τριτης τῶν ἰδεῶν ἀρχῆς (§. κϛ΄.) ἀρυόμεθα.

§. μά. Διττὰι δὲ αὐταὶ· αἱ μὲν γὰρ διάτινος τῶν ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις κινησεως, καὶ ταυτα αἰσθηματα (§. κή), τὰ μὲν τῆς ἔξω, τὰ δὲ τῆς ἐνδοτέρας αἰσθητικῆς δυνάμεως (§. κζ.) εἶναι λεγόμενα. Αἱ δὲ κατ' ἐπιστροφὴν ψυχῆς, ἐπὶ τὰ ἄλλοτε ποτε γεγονότα τῶν αἰσθημάτων, καὶ ταῦτα φαντάσματα. (§. λζ.). Οἷς ἐὰν προσῇ, τό, τε ὑπὸ τῆς ψυχῆς οἰκοθεν κινεμένης ἀνακαλεῖσθαι, καὶ δὴ καὶ ἡ κατὰ συνείδησιν ἐπανίληψις τε καὶ ἄλλοτε προσειλῆφθαι τὰ αὐτὰ (§. θ΄), καὶ μνῆμαι. Ἀλλ' αἱ μνῆμαι ἀδὲν ἧττον εἰσὶ, καὶ τῶν αὐλωτέρων ἐπενθυμησεων. (ι).

§. μβ΄. Ἔτι αἱ μὲν τῶν ἐννοιῶν ἁπλαῖ, αἱ δὲ μὴ ἁπλαῖ. (ι). Καὶ ἁπλαῖ μὲν αἱ πρωτισαι καὶ στοιχειώδεις, ἃς εἰς ἀπλυτερας ἄλλας ἀναλύειν ἀμήχανον. Τὴν γὰρ τῆς νεησεως φέρε ἔννοιαν, ἢ τίνι τῆς θερμότητος πρόσληψιν, ἢ τῆς

(1) „Εἰ γάρτις ἔποι μὴ τῇ ψυχῇ „τὴν μνήμην ἀνήκειν, τῷ δέτοι σώμα„τι· καὶ ὅλως τῆς τῦ Ἐγκεφάλε „συστάσεως αὐτὴν ἐξηρτῆθαι, μείζοσι „τέ τινι ἐνοχλήσεσι ταῖς ἀπορίαις.... „Μὴ γὰρ ἔξου ἄτως αὐτῷ μνήμην ὅ„λως ἀπολέσαι ταῖς χωρισαῖς σωμά„των ἀσίαις, καὶ ἡ τῶν Νοων ἐκείνων „νόησις ἀῤῥόα εἰχήσεται. (Γραβε„ζανδ. Στοιχ. τῆς Φιλος. §. 193.).

„Ἐννόημοί τε νεροὶ ὄν, τὸ μηδεμίαν „κατὰ τὸ δοκᾶν μηδε σώζειν παρᾶσαν, „μηδὲ ἀπᾶσαν, ἐξ ὧν πρίν ἔχει, ἀ„κακλεῖν ἰδέαν δυνάμενον, ἐπι„σήμε τινὲς ἀνοίαις ἔξεις ἐπίσαν. (Αυτ. §. 104.).

(2) Διὰ δὴ τᾶτο, ἐχ ἁπλῆν τὴν Ἔννοιαν ἐν γένει, ἀπλῆν πρόσληψιν (ὡς κοινῇ σωζᾶσιν) ὀνομάζειν αὐτοὶ ἀξιῶμεν, ἀλλ' ἔννοιαν πρώτην (§. β΄.).

λθυκότητος, καὶ τὰς παραπλησίας, εἰς τί αὐτὶς καὶ ἀναλυσειε; Μὴ ἁπλᾶ δὲ αἱ ἐξ ἁπλουστέρων, καὶ εἰς ἁπλουστέρας. Οἷον ἡ τῆς ψυχῆς, ἐν ᾗ νοῦς καὶ βούλησις ἐνθεωρεῖται· ἡ τῆς φλογὸς, ἐν ᾗ καὶ φῶς, καὶ θέρμη, καὶ ἔκτασις, καὶ σχῆμα, καὶ κίνησις· ἡ τῆς χιόνος, ἐν ᾗ ψυχος, καὶ λευκότης.

§. μγ'. Τῶν δὲ μὴ ἁπλῶν, αἱ μὲν σύνθετοι, αἱ δέπως ἄλλως συμπεπλεγμέναι. (1). Καὶ σύνθετοι μὲν, ἐν αὐξ φύσει, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ἡ τῶν ἁπλουστέρων συνέλευσις· Καὶ τοῦτων, ἤτοι ἀπαραιτήτως συνισώσων, καὶ ἐξ αὐτῆς, ὡς φαῖναι, τῆς οὐσίας τοῦ νοουμένου· ὡς ἐπὶ τῆς φλογὸς, ἡ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς θέρμης· ὡς ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ἡ τοῦ νοῦ καὶ τῆς βουλήσεως· ἢ μὴ ἀπαραιτήτως· ὡς ἐπὶ τῆς αὐτῆς ψυχῆς, τό, τε εὔφυὲς εἶναι, καὶ τὸ φιλόσοφον, καὶ τὰ παραπλήσια. Συμπεπλεγμέναι δὲ, ἐφ' ὧν ἡ τῶν ἁπλουστέρων ἐπιπλοκὴ, οὐχὶ φύσει, ἀλλ' ἤτοι ὑπολήψει, ἢ ἐπινοίᾳ, ἢ χέσει, ἢ τέχνῃ, ἢ περισάσει, ἢ συγκυρήσει, ἢ τῇ ἐπαλλήλῳ ἐπαναλήψει.

§. μδ'. Καὶ τῇ μὲν ἐπαλλήλῳ ἐπαναλήψει, ὡς ὅτε τὴν αὐτὶὼ ὁμοειδῆ ἰδέαν, κατὰ τὸ συνεχὲς προάγομεν. Οὕτω μεγέθει μέγεθος, καὶ χρόνον χρόνῳ, καὶ κίνησιν κινήσει παρασυναπτοντες, ἀπέραντόν τινα ἐννοοῦμεν ἔκτασιν, καὶ αἰῶνας ὅλους, καὶ κίνησιν ἀΐδιον ἰδεωμεθα· Ἢ κατὰ τὸ διωρισμένον τὶὼ αὐτὶὼ ἰδέαν πληθύομεν· Καὶ τοιαῦται αἱ περιληπτικαὶ ἅπασαι ἰδέαι, ἡ τοῦ δήμου, ἡ τοῦ στρατοῦ, καὶ ἐν γένει ἡ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ πλήθους. Ἐφ' ὧν αἱ ἐπαναλαμβανόμεναι ἔννοιαι κυρίως εἰπεῖν ἁπλούσεραί ἐκ εἰσιν, ἐλάσσονες δὲ, ἢ βραχύτεραι, τῷ λόγῳ δηλονότι τῶν νοουμένων. Τάττε ἐξ αὐτῶν πληρώματα, ἢ χύματα, ἢ ἀθροίσματα, ἢ ὅπως ἂν ἄλλως δόξειεν ἀποκαλεῖν, ἢ μᾶλλον τὸν τοῦ συνθέτου λόγον, ἢ τὸν τοῦ ὅλου ὑποδεδέχαται. Ἐπὶ ταῖς δὲ, καὶ τὸ χημάτις τὸ ἐκ τῶν περάτων συμπαραλαβὸν, τὸ τοῖς μὲν ὑπαρχοῦσι τῶν μεγεθῶν φύσει παρὸν, τοῖς δ' ἀναπλαττομένοις, πρὸς

(1) Τριττοῦτοι δὲ οἱ τῶν κατὰ συνθεσιν, ἢ συμπλοκὴν (ταῦτα γὰρ ἀδιαφόρως ἐξείληφεν.) ἰδεῶν ὁ Λωκιος τίθησιν· (Βιβλ. Β'. Κεφ. ιβ'.). Τὰς μὲν τῶν τρόπων (ὡς αὐτὸς φησιν) οἷον τριγώνου, εὐγνωμοσύνης, θανάτου, γάμου, κτ. τὰς δὲ τῶν ἕξεων, οἷον μολίβδου, Σωκράτους· τὰς δὲ τῶν σχέσεων, οἷον πατρὸς, προσάτου, κτ. (§. 3. 7.).

πρὸς τὸ δοκεῖν χεδιαζόμενον, τὰς παντοίας ἕξει τῶν χημάτων, ἃ πηλικοισὶν τοῖς μεγέθεσι Φαντασίας.

§. με'. Συγκυρήσει δὲ συμπεπλεγμένη ἔννοια ἐσὶ, καθ' ἣν ἐννοιῶν ἄλλων διαφερεσῶν, καὶ χωρὶς ἀλλήλων ἐννοεῖσθαι πεφυκεῶν, τὰ ἐνία κατὰ τὸ αὐτὸ συγκυρεῖ. Καὶ γὰρ διὰ τὸ σύνεγγυς τῶν γενομένων ἤδη ποτὲ κατ' αὐτὰς τῇ ψυχῇ ἀλλοιώσεων, ἐνίοτε καὶ ὕσερον αὐτῇ ποτε θατέρα προσπέσοι, συνεφέλκεταί πως καὶ τὶὼ ἑτέραν. (§. ς'.). Οἷον εἴτις τὸ ἵππε ἀποσειθεὶς, κύρακος ἅμα κρωζαντος κατὰ τὸ αὐτὸ ἐπακέσειεν, ἃ ῥάδιον ἑπειτα τὸ μὲν κρωγμὸ ἄλλοτε ἀκέσαι τὸ κίρακος, τῆς δὲ πτώσεως μὴ ἔννοιαν λαβεῖν, ἧς τοτε πέπονθεν. (1). Ἐντεῦθεν ὁ παρὰ Ῥωμαίοις ξένος τὸ ἀνθρώπε λεων· καὶ ὁ τὸ λέοντος ἰατρος ἄνθρωπος (2) ἐξ ἑτέρε ἕτερος γνωριζόμενος. Ἐκ δὲ τῆς τοιᾶσδε τῶν ἰδεῶν συμπεριπτώσεως, καὶ ἡ τῶν Διαλέκτων μάθησις ἤρτηται· Συμπεριπτώσης δηλονότι, τῇ κατὰ τὸν ἦχον τῆς Φωνῆς ἰδία, τῆς κατὰ τὸ ἐκφωνέμενον. Δι' αὐτῆς δὲ καὶ τὸ μνημονικὸν, εἴτε θεωρίαις πρὸς διανόησιν, καὶ ἃ πράξεσι πρὸς βελὶὼ, ἃ μικρὰ ἐπιβοηθεῖται.

§ μς'. Συμπεπλεγμέναι δὲ ἐννοιαι περιςάσει, καθ' ἣν παρασυμβαίνεντις, τῇ ἐκ ἄλλως ἀσυμπλέκτω ἐννοίᾳ, καὶ ἄλλῃ ἡ ἐκείνῃ εἴδει τρέπουσα, καὶ οπωσὶν ἑτεροίαν ἀναδεικνυσα. Οὕτως ἐπὶ τῇ τὲ ἀνδροφόνε ἐννοίᾳ, συμβὰν ὅτι καὶ ὁ ἀναιρεθεὶς πατὴρ ἐκείνε ἦν, τὶὼ τὲ πατραλοίᾳ ἰδέαν ἀποφερόμεθα. Ἐπὶ τῇ τὲ κλέμματος, εἰ τυχοι ἱερὸν εἶναι, καὶ τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένον τὸ συληθὲν, τὶὼ ἱεροσυλίαν νεῦμεν. Ἀπειράκως δὲ τὰς ὅτω συμπεπλεγμέναις ἐννοίας, ἐπὶ τῶν κατὰ ἄνθρωπον πράξεων συμβαίνει ποικίλλεθαι.

§. μζ'. Τέχνῃ δὲ συμπεπλεγμέναι ἐννοιαι, ἐφ' ὧν ἡ πολλῶν ἐννοιῶν ἐπίπλεκη ἐκ τέχνης συνίσαται· τοιαίδε ἡ τὲ οἰκε, ἡ τῆς νηὸς, ἡ τὲ ὡρολογίε, καὶ ἁπλῶς αἱ τῶν τεχνεργημάτων. Ἦν ἐπὶ τῶν θεατρικῶν πυροφαυσεων, τὰ διὸ

(1) Καταχρησικώτερον αὐτὰς αἱ συγκυρέσας ἰδίας θεωρεθωσαν ἐνταῦθα· ὅτι ἐνίοτε ἰδέαν μίαν κυρίως ἁπᾶν συνισῶσιν, ἃς ἐσὶν ἰδεῶν πλειόνων, ἢ τὸ παντὶ ἐνεργεσῶν (πῶς ἁπω) συμπαρεσίασις. Ὅσα Γραβεζάνδ. Λογ. 334.

(2) Παῤ Αὐλω Γελίῳ ἐν Νυξ. Ἀττικ. Βιβλ. Ε'. Κεφ. ιδ'.) Hic eſt Leo hospes Hominis; hic eſt Homo medicus Leonis.

Φλογὸς ποικιλοχρόστε καὶ πολυχήμε θεασαιτότις τεχνιτόδομεν, πρὸς τῇ Φύσει συνθετω (§. μγ.) τῆς Φλογὸς συνοίκ, καὶ συμπεπλεγμένῃ ἐκ τεχνῆς ἀποίσεται, τίνα διὰ τας χροιὰς, καὶ τα χήματα.

§. μή. Σχέσει δὲ, ἐπειδαν ἰδέαν ἰδέα συνεκφέρει καὶ συμπαρίσησιν· ἢ μὲν τῷ ψιλῇ συγκυρήσει ἀλλήλαις ἁπάντων (§. με.), ἀλλ ὅτι ἐξ ἀνάγκης ἀλλήλων εἰσὶν ἐχόμεναι· οἷον τῷ ὑῷ συνεπινοῦμεν καὶ τὸν πατέρα, καὶ τὸ ἴσον τῷ ἴσῳ, καὶ τὸ ἄνω τῷ κάτω.

§. μθ'. Τῇ δὲ ἐπινοίᾳ (*) κατὰ διαφόρες τὲ Φανταστικὲ ἀνατυπώσεις, διαφέρουσαν ἡ ἰδέα τίν ἐπιπλοκὶν ἴσχει· τῇ

(*) Διττὴ (φασὶ) λέγεται ἡ ἐπίνοια· ἡ μὲν, οἷον ἐπίνοιά τις ἐσα καὶ ἐπευθύμησις, ἡ τὰ ἐκ τῆς Φύσεως συνημμένα διαχωρίζασα, καὶ ἰδιοσυστάτως ἐπινοῦσα ἑκάτερον, οἷον τὴν ψυχὴν χωρὶς τὰ σώματος, καὶ τὸ σῶμα χωρὶς τῆς ψυχῆς· τό,τε σῶμα ἐσερημένον τὲ χρώματος, καὶ τὸ χρῶμα διηρημένον τὰ σώματος. Ταύτην δὲ πρώτως καὶ κυρίως ἐπίνοιαν καλ.εσθαι βάλονται. Ἡ δὲ λοιπὴ, ψιλὴ (φασὶν) ἐπίνοια ονομάζεται, ητις διανοίας ὑπάρχα ἀνάπλασμα, ἡ τὰ μηδαμῆ μηδαμῶς ὄντα, ὡς ὄντα λογιζομένη· οἷον πτερωτὸν ἄνθρωπον κτ. καὶ ἐκ τῶν ὅλων δὲ μέρη λαμβάνουσα, καὶ συντιθεῖσα μετ ἀλλήλων, καὶ ὑφισῶσα τὰ πάντη ἀνυπαρκτα, οἷον Κενταυρον, κτ. .... Διαφέρειν δὲ τῆς Φαντασίας τὴν ψιλὴν ταύτην ἐπίνοιαν, ὅτι ἡ μὲν Φαντασία τῶν ὄντων ἐστὶν ἀνακπόληψις, ὅταντις τὸ ὁραθὲν ἀνακπολῇ καὶ Φαντάζηται· Ἡ δὲ ψιλὴ ἐπίνοια τῶν μηδαμῶς ὄντων ἐστὶ διατύπωσις. Καὶ ταῦτα μὲν ἄλλος ἀπ' ἄλλε παρειλαβόντες, (ὁρα Βλεμ. ἐν Ἐπιτομ. Λογ. Κεφ έ. Ἐξ ἃ οἶμαι καὶ Κουσδ. ἐν τῇ Λογ.) ακρίτως κατεχέσι, καίτοι μὴ πάνυ πρὸς ακρίβειαν τὰ τοσδε λόγε απεξεσμένα.

Α'. γὰο τὸ ἰδιοσυστάτως τὴν λογικὴν ψυχὴν νοεῖσθαι ἄνευ τὰ σώματος, ἐν ἴσῳ τατταν τῷ τὸ χρῶμα τὰ σώματος διηρημένον πιστεῦσαι, ἐκ οἶμαι Ἀνδρος εἶναι τὴν ψυχὴν κοίαν αὐλὸν ὑποτιθεμένα, ἀθάνατον, οἵας δὴ δοξης αυτῶν τινες τυγχανειν ἐοίκασι. (Βλεμμίδ. αὐτόθι.). Ἡ μὲν γὰρ χωρισὴ, καὶ ἰδιοσύστατος ἐστὶν ἃ μόνον ἐπινοεμένη, ἀλλὰ καὶ γινομένη διὰ τῆς ἀναλύσεως· τὸ δὲ χρῶμα, ἅτε δὴ συμβεβηκὸς ὂν, ἀχώριστον ἐστὶ Φύσει, καὶ ἐν ἑτέρῳ τὸ εἶναι ἔχον κατ' ἐσίαν τὴν ἑαυτὲ. Διὸ καὶ τῷ παντὶ διέσηκε (καὶ κατὰ τὴν αὐτῶν τάτων δόξαν) ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ χρῶμα ἰδιοσυσάτως ἐπεννοεμένα· Καὶ εὐθὲνι θέμις ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀνάγειν ἐπίνοιαν, κατὰ τονδὲ τὸν λογον, τάτων ἑκάτερον, εμὴ πρῶτον περὶ τῆς ψυχῆς κατὰ τὸν Δικαιάρχην, καὶ τὰς λοιπὰς Ἀνητοψύχας, Φρονοῦντε καὶ λέγειν ἐλοιντο τὰ μὴ δίκαια. Β'. κδὲ τὴν ψιλὴν παρ' αὐτοῖς λεγομένην Ἐπίνοιαν, οἷαν τὴν τὰ πτερωτὰ ανθρώπε, τῆς τὲ ἀχρόα σώματος, ἢ τῆς μὴ ἐνσωμάτε χροιᾶς, ὀρθῶς διανοεμένοι διαστέλλειν δεῖν οἰονται. Ἐν τίνι γάρποτε τὰ τῆς Διαζολῆς ἔζει τὸ εὔλογον; ὅτι Φασὶν ὁ πτερωτὸς ἄνθρωπος, ἐστὶν ανύπαρκτος· τὶ δαὶ; τὸ χρῶμα, τὸ μὴ ἐστινι σώματι, ἆρ ὑπαρκτόν; εὖδὰς ἂν Φαίη. Ἐμοὶ γαρ δοκα

τῇ μὲν ὄναρ δια τῶν κατὰ τὸν ἐγκέφαλον ἀλλοιώσεων· τῇ δὲ καὶ ὕπαρ, δια τῶν ἐκ βελτικῆς προθέσεως, ποικιλλομένη πολλαχῶς. Ἤτοι γὰρ συναρμογῇ τῶν μὴ συμβαίνειν ἐν τοῖς πράγμασι πεφυκότων· Καὶ τούτων ἢ ὁλικῶν ὄντων, ὡς εἴτις τὸ Κύπριδος τέθριππον ὑπὸ τῶν περιστερῶν ἑλκόμενον ἀναπλάσειεν· ἢ γὲν μερικῶν, καὶ ὁλοχερῆς τινος ἀναπληρωτικῶν καθισαμένων, ὡς ἐπὶ τῆς τῶν Κενταύρων φαντασίας, τῆς τε Πηγάσου, κ.ξ. ἢ ἐξ ὑσίας καὶ τρόπου, ὡς εἴτις ἐνδάλλοιτο ὄρος σαλδομενον, ἵππον χλωρὸν· ἢ ἐκ τρόπων τῶν περὶ τὸν αὐτὸν ὑσίαν παρηλλαγμένων· ὡς εἴτις τὰς τῆς Κλεοβουλίνης Κόρας, ἀναπολοίη, ἅ

. . . . . διάνδιχα εἴδος ἔχουσαι,
ἥ μὲν λάθρῃ ἔασιν ἰδεῖν, ἡ δ' αὖτε μέλαινα. (1).

Ἢ ἐπιπολαπλασιασμῷ μέλος τὸ αὐτὸ· οἷον ὅτε τὸν Βριάρεων ἐννοοῦμεν, ἢ τὸν Γηρυόνιν. Ἢ ἀφαιρέσει, ὡς ὅτε μῆκος καὶ πλάτος μόνον θεωρῶμεν, μὴ προσεπιλογιζόμενοι τὸ βάθος ἐπὶ τῷ σώματος. Προς ὃν ὁπῃ τρόπον καὶ αἱ τῶν καθόλου ἀνάγονται ἔννοιαι, καὶ αἱ τῶν συμβεβηκότων· ὧν τὰ μὲν χωρὶς τῶν κατὰ μέρος, τὰ δὲ χωρὶς τῶν ἰδίων ὑποκειμένων, δια νοερᾶς καθ' ἑαυτὰ παρίσαται ἀφαιρέσεως, περὶ ὧν ἐν ἄλλοις· ἐνθα σημειωτέον καὶ τοῦτο, ὡς αἱ κατ' ἀφαιρε-

θοκεῖ καὶ τῶν Κενταύρων αὐτῶν, τὴν ἰδιοσυγκρατους ἐπινοουμένην χροιαν, οἵαν κατ' ἐπέννοιαν τιθέασι θεωρᾶσθαι, μικρῷ τυγχάναν ἀδυνατώτερον. Γ'. ἢ ἀπὸ τὴν ὑπεξαίρεσιν τῆς φιλῆς αὐτῶν Ἐπινοίας ἀπὸ τῆς φαντασίας, ἀβάσι ὀρθῶς φιλοσοφεῖν ῥηθέντος ἀποδέξεται. Εἰ μὴ γὰρ διὰ τὸ φαντασικὸν ἢ τοιαῦτας πλασματώδεις τελέντας διατυπώσας, ἀπάτωσαν πόθεν; καὶ δὲ οἵοις ἄρα τὲ γνωσικὲ δυνάμεως; τί δ' ἐρεῖς καὶ περὶ τῶν ἐν ὕπνοις φαντασιῶν; ἐπὶ γαρ ἐκείνων αἱ πλεῖσται τῶν ὄντων εἰσὶν ἀναπλήσεις, τῶν δὲ μὴ ὄντων ἀνατυπώσας καὶ ἀναπλάσματα, καίτοι τῆς φαντασικῆς δυνάμεως ὁμολογουμένως καὶ αὐταῖς πάθη τυγχάνουσαι.

Τοιγαροῦν ἡμῖν Α'. ἡ καθ' ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς ἔννοια ἢ χωρισὴ, ἰδιοσυγκράτως νοουμένης, Ἔννοια ἔσαι ἀληθὴς, καὶ κυρίως τοιαύτη, καὶ τὰ τῶν Ἐπινοίων εἴδος ἔξει τεθήσεται. Β'. ἡ τὰ συμβεβηκότος, χωρὶς τῆς ὑσίας ἐν ᾧ ἐσὶ, κατ' ἀφαίρεσιν νοουμένα, κυρίως τε καὶ ἀληθῶς ἐπίνοια ῥηθήσεται, τρόπῳ μόνῳ τῶν ἄλλων ἐπινοίων διαφέρουσα. (§. Ἀνωτ.). Γ'. Καὶ τῶν τοιῶνδε ἐπινοιῶν αἱ πλεῖσται, φαντασίαι τυγχάνουσι. Φαντασία γαρ, πᾶσα ἡ κατὰ τὸ φαντασικὸν, καν ὕπαρ, κἂν ὄναρ τυχοι, γινομένη ἀνατυπωσις· Καὶ αὕτη ἔστε τὰ ὄντος, καὶ ἀληθὴς ἔσαι, ἔστε τὰ μηδαμῇ μηδαμῶς ὑπάρχοντος, καὶ ἀναπεπλασμένη ἀρήσεται.

(1) Παρὰ Λαέρτ. ἐν Βίῳ Κλεοβ.

Φαίρεσιν ἔννοιαι πολλάκις καὶ ἄχρι τῶν ἀπλουστάτων ἐξικνοῦνται, ὡς καὶ περὶ τούτου εἰρήσεται· ἢ ἐπεκτάσει, οἷον ὅτε γίγαντα ἐφαντάσθημεν· ἢ μειώσει, οἷον ὅτε πυγμαῖον, ἢ καθ' ἕκαστον, οἷον ὅτε μακροσκελῆ μικροκέφαλον τὸν αὐτόν· ἢ μεταθέσει, οἷον ἔστιν ἐπ' ἀνθρωπίνῳ φανταθεὶς προσώπῳ, τοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς ἀθρόα τὰ ὦτα, καὶ ταῦτ' ἀνάπαλιν, ἢ ἐπειθυμήσει, ὅταν συνησαντές τι, ἢ καθ' αὐτὸ ἔχον ἔσται, ἐπιθεωρῶμεν αὐτὸ κατὰ δευτέραν (ἢ φασὶν) ἐπίνοιαν, καὶ ἡτινος χάσεως λελαϊκός, ἣν αὖτω ὁ νοῦς ὁ ἡμέτερος περιῆψεν· ἅτως ὁ ἄνθρωπος νοεῖται ὡς ἀνωτέρω, ὡς κατωτέρω· ὡς μέσον, ὡς ἄκρον· ὡς ὑποκείμενον, ὡς κατηγορέμενον. Καὶ πολλαχῶς δὲ ἴσως καὶ ἄλλως. Καλεῖσθων δὲ τούτων, αἱ μὲν σύναρ, ἀβέλτεροι καὶ εἰκαῖαι· αἱ δὲ ὕπαρ κατὰ τὸ δοκοῦν ἰδέαι, καὶ ἐθελέσιοι. Ἐναπαιτεῖται δὲ ταῖς ἐπινοίαις ταύταις, ταῖς κατ' ἀνάπλασιν ἅτω συμπλεκομέναις τὸ δυνατόν· ἐνείη δ' ἂν αὐταῖς τοῦτο, μηδὲν ἀντιφάσκον παρισανέσαις· τὸ γὰρ τοιοῦτον ὡς πορρωτάτω γίνεται τῆς ἐπινοίας, καὶ αὐτοχρήμα ἄνοια. (1). Οἷον ἔστις βιάζοιτο ἐπινοῆσαι κύκλον τετράγωνον, καὶ ὀξυγράμμου δίγωνον. Διαιρεῖται δὲ χάριν τὰς μὲν ἐννοίας ἐρῶμεν τῶν ἀδυνάτων, τὰς δὲ τῶν ἀνυπάρκτων. (2). Προσέχειν δὲ δεῖ ἐπ' αὐτοῖς, τὸ μὴ ἀπὸ τοῦ δυνατοῦς ἔχειν, ἐπὶ τὴν ποίησιν καὶ ἐνέργειαν ὑπάρξιν τοῦ ἐπινοουμένου κόφως τε καὶ ἀλόγως μεταπηδᾶν. (Προσιατ. Β'. κ.). Προσδεῖ γὰρ τῷ δυνατῶς ἔχοντι καὶ λόγου, ἢ πείρας, τοῦ δείξοντος ὅτι καὶ ἐνεργείᾳ ὑφέστηκεν.

ν. Ἔννοιαν δὲ τέως ὑπολήψει συμπεπλεγμένην, ἥς, ἢ δόξης ἔχει καὶ ἐμπειρίας ἕκαστος περὶ τὰ πράγματα ἀναπλάττεται· οἷον ἄλλη μὲν ἡ τῆς σοφίας ἰδέα παρὰ τῷ πεπαιδευμένῳ, καὶ ἄλλη παρὰ τῷ παιδείας ἀποτρόπῳ, μακρῷ διαφέρουσα. Καίγε οὐδεὶς ἐπιεικῶς ἔτως ἰδεᾶται τὸ πάθος, καθάπερ ὁ πάθων. Καὶ τὸ εὐδαιμονεῖν ἄλλος ἄν ἄλλῳ,

(1) „Ἡ γὰρ ψευδὴς γνῶσις, ὡς τε „μὴ ὄντος ἔσκ γνῶσις, ἔγνοια μᾶλ„λον, ἤπερ γνῶσις ἐτύν. Δαμασκ. „Φιλοτοφ. Κεφ. ά. περὶ Γνώτ. Οὐδὲ „γὰρ ἂν γνοίης τό γε μὴ ον, ἐ γὰρ „ἰφικτόν. ἅτε φράσας. Παρμεν. πα„ρὰ Πρακλ. εἰς τὸν Πλατ.

(2) „Διαφέρει γὰρ πάμπολυ τὸ „ψευδὸς τῇ ἀδιανοήτῳ. Γαλην. πε„ρὶ τῶν [illegible] ἐξ Πλάτ. Δογμ. Βιβλ. β'.

λω, ὡς ἂν ἕκαστος ἔχοι ῥοπῆς καὶ κλίσεως τίθεται· ὁ μὲν ἐν τῇ περιουσίᾳ τῶν χρημάτων, ὁ Φιλοχρήματος, ὁ δὲ ἐν ταῖς παρὰ τῶν ἄλλων τιμαῖς, ὁ δόξης ἡττώμενος. Καὶ οὐχ ὅπως δὲ κατὰ ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἔθνη ὅλα, παρὰ τὴν διαφορὰν τῆς τε ἀγωγῆς, καὶ τῶν ἐθισμῶν, καὶ τῶν παρ' ἑκάστοις νομίμων, μυρίας ἄν τις εὕροι τῶν ἐξ ὑπολήψεως ἰδεῶν τὰς παραλλαγάς, περί τε τῶν δικαίων, καὶ τῶν καθηκόντος, καὶ τῶν καλῶν κρίνεσιν· ὃ καὶ ἐκ μόνης τῆς τῶν καλῶν ἰδέας εὐκάσαι τις ῥᾴδιον· ταύτην γὰρ ἄλλως μὲν Ἕλληνες ἀνατυπώσαντο, ἄλλως δὲ Σῆρες, ἄλλως δὲ οἱ Αἰθίοπες κ.τ.λ. (1). Μᾶλλον δὲ οὐδ' ἂν δύοτις ἔχοι εἰπεῖν παραγαγεῖν τῶν πάντων ἀνθρώπων, τὰς τιὼ αὐτὰ περὶ τῶν καλῶν ἰδέαν ἐπ' ἀκριβὲς φέροντας. Καὶ περὶ τῶν παραπλησίων ὡσαύτως.

§. νά. Σεσημειώσθω ὅτι τῶν κατὰ συμπλοκὴν ἐννοιῶν, σημιεργοὶ ἐσμεν αὐτοὶ τὰ πολλὰ, κατάγε τὸ ἡμῖν δοκεῖν, (§. μζ. μθ.) καὶ παρὰ τὴν φύσιν ἐνίοτε τῶν πραγμάτων αὐτὰς διαιρεσινοῦντες. Ἁπλῆν δὲ ἔννοιαν, ἣν ἐκ ἄν ἔχοι ποθὲν λαβὼν, ταύτην ἐξ ἑαυτοῦ ἀναπλάσαι τινὰ, οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἀνυσόν· οὐδὲ γὰρ αὐτεργῶν ταύτας ὁ νοῦς περιζεται πρὸς τὸ δοκεῖν, ἀλλ' ἤτοι ἑαυτὸν ὡς ἔχει ἀνασκοπῶν, (§. κά.), ἢ ὡς ὑπὸ τοῦ σωματικοῦ σκήνους ἠλοιωται. (§. κς'.). (2).

§. νβ. Σεσημειώσθω δὲ καὶ τόδε, ὅτι περὶ τὰς ἁπλᾶς τῶν ἰδεῶν (§. μβ'.) ἄνθρωποι ἔχουσιν αὐτομαθῶς. Καὶ εἰμήτις παρ' ἑαυτοῦ, ἢ τῷ ὄντος αὐτοῦ κατασήματι τῆς ψυχῆς προ-

(1) „Ἀνθρωποι συμφωνοῦντες εἰ τύ-„χοι τινὰ σωματικὴν εὐ-„μορφίαν, περὶ τῆς εὐμόρφου καὶ κα-„λῆς γυναικὸς διαλέγεσθαι. Τὸν μὲν Αἰ-„θίοπα τὴν σιμοτάτην, καὶ μελαν-„τάτην προκρίνοντος· τὸν δὲ Πέρσαν τὴν „γρυποτάτην καὶ λευκοτάτην ἀποδε-„χόμενον· Ἕλληνα δὲ τὴν ἐν μέσῃ κα-„τάτε τὸν χαρακτῆρα, καὶ κατὰ „τὴν χρόαν, καλλίονα λέγοντος. Σέξτ. Ἐμπειρ. κατὰ Μαθημ.

(2) Δῆλον δὲ παραπλήσια δύναθαι ἐν τῷ νοερῷ κόσμῳ τοῖς ἐν τῷ Φυσικῷ τῶν ἀνθρώπων. Ἐν ἑτέρῳ γὰρ καινῶν ὄντων παρακτικῆς δυνάμεως ἔτυχεν· ἤτοι τὰ ἀθροίζων τὰ ὄντα, ἢ παρατιθέναι αὐτὰ, ἢ ἀποδιδοὺς καὶ διαχωρίζων· Τοιγαροῦν ὡς μίαν συμπεπλεγμένην πλείονας ἀπλεστέρας, ἢ καὶ συμπεπλεγμένας ἰδέας συμβάλλων ἀλλήλαις ἡ ψυχὴ δύναται· τῇ μὲν, ὡς ἐν τοῖς ἐκτὸς αὐτὰ συνημμένως ἔχεται· τῇ δὲ καὶ ὡς ἂν αὐτῇ συνάψαι δύξειεν αὐτάς· Τοιαύτη ἡ ἰδέα τοῦ κάλλους, τῆς εὐγνωμοσύνης, ἢ ἑνὸς ἀνθρώπου, ἢ ἑνὸς τρόπου, ἢ τοῦ παντὸς συντάγματος. Τούτων γὰρ ἕκαστον ὡς ἐν ἰδεῶδες ὀλικὸν, καὶ δι' ἑνὸς σημαινόμενον ὀνόματος. Λωκιος περὶ τοῦ Νοῦ, Βιβλ. β'. Κεφ. ιβ'. § ί.

προσ'χων (§. κα'.), ἢ ταῖς παρὰ τῶν ἐκτὸς ἐμποιεμέναις αὐτῷ διὰ τῶν αἰσθήσεων ἀλλοιώσεσιν (§. κξ'.), ἃς ἂν παρ' ἄλλε ποτὲ τῦ διδασκοντος αὐτὰς ἐπιδέξαιτο. Διὸ καὶ πρὸς τὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸν περὶ χρωμάτων λέγειν, ὡς ἔντι ἐν τῶν ἀδυνάτων πεπαρσιμίασαι· τὰς δὲ συνθέτυς (§. μγ'.) καὶ συμπεπλεγμένας (§. μδ'. με. κξ'.), καὶ παρ' ἄλλε διδαχθῆναι, τὸν τὰς ἁπλᾶς, ἐξ ὧν ἐκεῖναι προειλημφότα, εὐδὲν ἀδύνατον (1). Οἷον τὸν ἐξ Αἰθιόπων, διδάξειέτις εἰς τις ὁ παγετός ἐσί, τὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὶ τὸ χερρὸν εἶναι, καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ διαφανὲς, καὶ τὸ κρυσταλλοειδὲς ἄλλοθεν ἐκ ἀγνοεῦντα· ἀγνοεῦντα δὲ ἐχ εἰσὶντε. Ἀνάγκη γὰρ ἐκεῖνα συμπεριλαβεῖν ἐξ ὧν τῦτο, ὥντε ἄνδ, ἐτ ἂν γίγνοιτο, ἐτ ἂν νοεῖτο. Διόπερ εἰκότως τὰς ἁπλεστέρας ἐννοίας τῶν ἐξ αὐτῶν τῷ σώθεσιν, ἢ σωεπιπλοκῇ ἐχεσῶν, χαρακτῆρας τε καὶ γνωρίσματα, ἐχ ὅπως οἱ καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ οἱ Πάλαι καλεῖν εἰώθασι (2).

§. νγ'. Εντεῦθεν ἔν καὶ ἐπὶ ἄλλας ἰδεῶν διαφορὰς ἐξι μεταβῆναι, τῶν ὡς ἐκ τῦ τρόπε διακρινομενῶν, καθ' ὃν τὴν γνῶσιν ἡμῶν ὑπερχονται. Ἀλλὰ προληπτεον δὴ πρῶτον, ὅτι πᾶσα ἔννοια γνωρίμοντι ἐσὶ τῇ ψυχῇ· μᾶλλον δὲ, καὶ κατ' ἐνέργειαν ἤδη γινωσκόμενον, ἵνα δὴ τῦτο ᾖ, ἔννοια δηλονότι· (§. γ. κξ.). Οὐδὲ γὰρ δὶ ἄλλο καλεῖται καὶ ἔννοια, ἢ ὅτι ἐνεστι τῷ Νῷ. Τὸ δὲ τῷ Νῷ ἐνεῖναι, οὐδὲν ἕτερον σημαίνει ἢ τὸ γινωσκεσθαι· ὡς τόγε ἐνεῖναι μὲν, ἀγνοεῖσθαι δὲ λεγειν, αὐτὸ τῦτο καὶ ἐνεῖναι ἅμα διατεινεσθαι ἂν εἴη, καὶ μὴ ἐνεῖναι· Καὶ ἀγνοεῖσθαι κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ γιγνώσκεσθαι.

§. νδ'. Προληπτεον δεύτερον, τὸ οὐδὲν ἧττον ἐκ τῆς πείρας φανερὸν, ὡς ἐκ ἐσι ἰσομέτρως τὸ γνωρίμοις εἶναι παρεσιν ἡμῶν ταῖς ἐννοίαις· Ἀλ' αἱ μὲν μᾶλλον εἰσὶ γνωριμοι, τῆς ψυχῆς εἰλικρινῶς καὶ ἀνενδοιάστως τῷ κατ' αὐτὰς γνωσικῷ ἀλλοίωσιν ὑφισαμένης· Αἱ δὲ ἧττον, μὴ σαφῶς ξυνοραν

(1) Καὶ κατὰ ταῦτα δὲ αἱ μὲν ἁπλαῖ, αἱ κατὰ τὰς Στωικὰς [illegible] θεν προλήψεις, ἃς φυσικῶς λαμβάνομεν (ὡς ἐκεῖνοι φασι) καὶ ἀνεπιτεχνήτως· Αἱ δὲ συνθετοι καὶ συμπεπλεγμέναι, αἱ κατ' ἐκείνας ἔννοιαι, αἱ δὲ ἐπιμελείας ἐγγινόμεναι [illegible], καὶ ἀπὸ μαθήσεως. Παρὰ Πλατωχ. Ἀρεσκ. Βιβλ. Δ'. Κεφ. α.

(2) Πῶς ἐσηκότατα τὰ [illegible], καὶ τοῖς χαρακτῆρσι διεσηκότα. Ναζιανζ. Λόγ. [illegible].

ρᾶν ἐχούσης, ἀλλ' οἷον ὑφορωμένης, καὶ ὑποπτεύούσης τὴν ἡμπερ δοκεῖ ἔχειν διάθεσιν· Εἰκάσαις ἂν τὸ ἐπὶ τῶν πρώτων γνώριμον, ἡλιακῷ φωτὶ, τῷ ἐν σαθρᾷ μεσημβρίᾳ, αἰθρίας οὔσης, ἐρρωμενίῳ κινοῦντι τὴν ὄψιν· Τὸ δ' ἐπὶ τῶν δευτέρων, φωτὶ λυκαυγεῖ, βραχὺ ὅσον ἐπιφώσκοντι, καὶ τὰ ὁρατὰ οἷον κρυπτοδεικτοῦντι. Καὶ τὸ μὲν γνώσεως ἐνάργειαν ὀνομάσαις, καὶ τὰς ταύτῃ παρεσκαμένας τῶν ἐννοιῶν ἐναργεῖς, καὶ σαφεῖς· τὸ δὲ δεύτερον ἀμυδρίαν, καὶ τὰς ὑπὸ κρυπτοδεικνυμένας ἐννοίας, ἀμυδράς τε καὶ συνεσκιασμένας. Ἀνάγκη δὲ πολλὰς ὑποτίθεσθαι μοίρας, καθ' ἃς τὸ ἐπὶ τῶν ἐννοιῶν γνωρίμως κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπίτασιν ἐπιδεχομένας καὶ ὑφεσιν, ἡ ἀπὸ τῆς ἐναργείας ἐπὶ τὸ ἀμυδρῶς νοεῖσθαι ἀσάφειαν κάθοδος βαθμηδὸν χωρεῖ, καὶ ἡ ἀπὸ ταύτης ὁμοίως ἄνοδος ἐπ' ἐκεῖνο. Λεῖ γὰρ, καὶ ἐπὶ πάντων αἱ ἀπὸ τῶν ἐναντίων ἐπὶ τὰ ἐναντία μεταβάσεις, κατὰ προσόντινα συνεχῆ προϊέναι πεφύκασι.

§. νε. Τοιγαρῆν ἐναργὴς ἔννοιά ἐστι, καθ' ἣν τῷ νοητῷ ἀκραιφνῶς ἡ ψυχὴ καθικνεῖται, παντὸς πλέ, ὃ μὴ αὐτὸ ἦ, ἢ μὴ τοιοῦτο, διαξέλυτα· τοιαύτη ἡ τοῦ φωτὸς ἔννοια, ἡ τοῦ σκότους, ἡ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἁπλῶς αἱ τῶν γνωριμωτάτων. Ἐφ' ὧν δὴ παρεσκαμένων τῷ γνωσικῷ ἐνδοιάζειν ἔπεσι, μὴ ἄρα μὴ αὐτὸ ἐκεῖνο ἦ τὸ δοκοῦν, ἢ μὴ τοιοῦτον, ἀμυδρὰ ἡ ἔννοια, καὶ ἀσαφὴς· οἷον τοῖς δοκοῦσι ῥοδὸν πυνθάνεσθαι· ἢ κινέμενόντι ἀπὸ πολλοῦ τοῦ διαστήματος, οἷον ὑποβλέπειν· ἢ φωνῆς ἐκ ἀήθους μὲν ἀκούειν, ὁμοῖόν δὲ ὡσεὶ καὶ τίνος δήποτε ἐπιδήλως αὐτὴν φωνὴν διακρίνειν δύνασθαι. Τοῖς συμβάλλουσι τὸν μὲν τὸν Ἄρη εἶναι ἐν πλάνησι, τὸν δὲ δὲ τὸν πόλον ἐν ἄστρασι, μὴ ἀκριβοῦσι δὲ, αἱ ἔννοιαι πᾶσαι ἀμυδραί εἰσιν. Οὕτωπως συνεσκιασμένως καὶ ἀμυδρῶς γνωρίζειν δοκῶ τὸν ἔτι πόρρωθεν ἥκοντα, ἐναργῶς δὲ καὶ ἐμφανῶς αὐτὸν καθορῶ προσιόντα, μηδ' εἰ βουληθείην περὶ αὐτοῦ ἐνδοιάζειν ἔχων, μήτοιγε μὴ ἔτος εἴη αὐτὸς ὁ ὁρώμενος.

§. νς. Ταῖς ἐννοίαις τὸ ἐναργεῖσιν εἶναι αὐτόθεν ἐστὶν, ὅθεν καὶ τὸ γνωρίμοις (§. νδ.). Τὸ δὲ γνωρίμοις εἶναι ταῖς μὲν ἁπλαῖς, οἰκοθεν ἐστι· Διὸ καὶ περὶ αὐτὰς ἔχομεν αὐτομαθῶς (§. νβ.)· ταῖς δὲ συνθέτοις, καὶ συμπεπλεγμέναις ἐκ τῶν ἁπλῶν· Λύται γὰρ ἐκείνων χαρακτῆρες εἰσι, καὶ γνωρίσματα. (§. Αυτ.). Τὸ ἄρα τῆς ἐπὶ τῶν ἁπλῶν ἐναργείας

γνώρισμα, προκαταρκτικόν ἐστιν, ἵνα φάναι, καὶ στοιχειώδες· ἐπὶ δὲ τῶν μὴ ἁπλῶν, οἷον μετοχικόν· ἅτε δὴ ἐκ τῶν ἁπλουστέρων, ὡς ἤδη γνωρισμάτων καὶ χαρακτήρων αὐταῖς γινομένων, ἐπικοινωνούμενον.

§. νζ. Ἐξ ὧν (εἰ μὴ προσοχθίσαις τοῖς ὀνόμασιν) ἔχοις ἂν καὶ σύνοιαν, γνωρισικὴν μέν, ἀγνώριστον δὲ ἀποκαλεῖν, τὴν ἁπλουστέραν τῶν ἐναργῶν δηλονότι, καὶ ἀφ' ἑαυτῆς πλουτοῦσαν τὸ γνώριμον. Καὶ σύνοιαν τῇ ἑκατέρου οὖσαν, γνωρισικήν τε τῇ αὐτῇ, καὶ γνωρίστην· τοῦτο μὲν, ὡς ἐξ ἁπλουστέρων συνισαμένῃ, ἐκεῖνο δὲ, ὡς καὶ ἑτέρα σύνοια συντελοῦσαν εἰς σύνθεσιν. Γνωρίστην δὲ μόνον, καὶ ἧκιστα γνωρισικήν, ἐκ ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι ἄλλως, παρὰ τὴν ἰδέαν τοῦ συμπάντος τῶν ὅλων ἀθροίσματος.

§. νη. Τὸ ἄρα ἀμυδρὸν τῆς ἁπλῆς σύνοιας ἐξ ἑαυτῆς μόνον, ὡς καὶ τὸ ἐναργές. (§. νς)· Ἔστι γὰρ παρὰ τὴν τοῦ ἐναργοῦς ὑφεσιν (§. νδ.), τὴν εἴτε ἐκ τῆς τῶν ὀργάνων ἀφυΐας, εἴτε ἐκ τῆς τῶν ἐμποιουμένων τούτοις προσβολῶν ἀτονίας, ἢ ἐκ τῆς τοῦ νοῦ ἀπροσεξίας παρεμποιουμένην. (1). Τὸ δ' ἀσαφὲς τῆς ἐκ τῶν ἁπλουστέρων, ἐξ αὐτῶν τούτων, ἤτοι ἀμυδρῶς ἐχόντων, ἢ ἐλλιπῶς ἐπαθροιζομένων. (§. νζ). Ὥσπερ κατὰ δισσὸν τρόπον συναναλέκτους ἂν γένοιτο καὶ ἡ Φωνὴ ἢ ἐγγράμματος· ἤτοι παρὰ τὸ κακόγραφον τῶν χαρακτήρων, ἢ παρὰ τὸ σύδεον. (2).

§. νθ'.

(1) „Παραίτια δὲ τῆς τῶν ἁπλῶν ἰδεῶν ἀσαφείας, ἤτε τῶν ὀργάνων ἀμ„βλύτης· ἢ τὸ ἐκ παραδρομῆς „τὴν ψυχὴν τῷ νοητῷ ἐπιβάλλειν· καὶ „τὸ ἀτονον τῆς ὑπὸ τῶν ἀντικαμένων „τῷ αἰσθητηρίῳ ἐμποιμένης προσβο„λῆς· Καὶ τὸ ἀδενὲς, καὶ ἧκιστα ε„γον τῆς μνήμης. Λοκ. Βιβλ. Β'. Κεφ. κθ'. §. 3.

(2) Οἱ περὶ τὸν Ουόλφιον (Λογ. §. 80.) ἐναργῆ τὴν ἔννοιαν καθόλε ἀπέδωκαν, ἐν ᾗ γνωρίσματα πάρεσιν ἀποχρῶντα εἰς τὴν τοῦ νοουμένου παντὸς διακοισιν. Ἀμυδραν δὲ, ἐν ᾗ ἀπάρεσι. Δῆλον δὲ, ὡς τοῦτ' ἔστω περὶ τῶν ἁπλῶν ἐννοιῶν νοηθὲν ἐκ ἔρρωται. Ταύταις γὰρ τὸ ἐναργες προκαταρκτικόν τε ἐστι, καὶ στοιχειώδες, (§. νζ'.), τὸ ἀμυδρὸν ἀσαφες παρὰ τὴν τοῦ ἐναργες ὑφεσιν, (§. νη. ἀκαπο γνωρισμάτων, κατὰ τὰς ἐξ αὐτῶν συνθέτας χαρακτηριζομένας, ἅτε δὴ μόνον γνωσιστικὰς, ἧκιστα δὲ γνωσταῖς (§. νζ.) κσαις, καὶ τοι καὶ πανυγινωσκομένκις, (§. νγ'. νδ'.). Τὸ ὄντι δὲ, ἅπαν ἀπὸ γνωστῶν πάτη ἐννοίᾳ προσὴν ἢ ἐναργεια, κἂν ἀν ἢν πέρας ευρεῖν ἐννοιων, κε των γνωρισμάτων ὑποτιθεμένων ἔχειν ἄλλα γνωρίσματα. Εἰς ἀπειρίαν γαο κτω τὰ πράγματος προβαίνοντος, εἰ ἄντις πράγ-

§. 15. Ἡ ἐναργὴς ἔννοια καὶ ἀκριβὴς ἂν λέγοιτο, ἡ διακεκριμένη. Ταύτηγε δηλονότι, ἢ τὸ νοητὸν παντὸς ἄλλο διακέκριται, καὶ χωρὶς τίθησιν. (§. νέ.). Ἡ δὲ ἀμυδρὰ τῷ ἴσῳ λόγῳ καλοῖτο ἂν καὶ συγκεχυμένη, ὡς μὴ τὰ νοήμενα κατὰ τὸ δέον ἀποδιέξασα, συγκυκῶσα δὲ ἀλλήλοις αὐτὰ καὶ συμφύρσασα, καὶ τῇ μὲν ἄλλο ἀντ' ἄλλε ἐξεικονίζουσα, τῇ δὲ μεθ' ὑποδιεγαμὲ τὸ παρεισαμενον εἰκάζουσα (§. Αυτ.). Οἱ μὲν ἂν ὡς ἐκ τῆς τῶν γνωρισματων διαζολῆς ἀπ' ἀλλήλων το ἀκρινες, ἢ διακεκριμενον τῆς ἐννοίας διερμηνεύοντες (1), τὶω

πρώτη γενοιτο ἔννοια, κἀ' ἑκατη. Ὁ γὰρ ἐξ ἀπειράντε, καὶ ἀδὲν τέρμα ἐχάσης ἐννοιῶν προϊόν, ἀεὶ προτέρων ἀλλων προαπαιτεμένων ἐν ἁπλεσέων, ἀποφερόμενος καρκὸς, ἄνοια ἐστὶν ὁμολογωμένως. Ἄλλα γὰρ συνοίδε τᾶτο καὶ ὁ Γερμανὸς φιλόσοφος· ἐ χάριν καὶ ἐπὶ τῆς τῶν ἐννοιῶν αναλυσεως, πέρας ἔγνω [illegible] καὶ ὅρον, ἀναι ὁη καὶ τῆς μὴ περαιτέρω αναλυομενας διδάσκων. (Λογ. §. 96.) irresolubiles. Τί ἂν; (πυθοίμην γὰρ αν.) ἐναργὴς ἐκεῖνας; ἃ μὲν γάρ, ἐκ ἀρα το ἐναργὲς ἁπάσῃ ἐννοία διὰ τὰ γνωρίσματα, ὡς ἐτίθετο. (§. 80.). Ἐναργὴς γὰρ καὶ ἡ ἀγνόρισος. Εἰ δὲ μὴ ἐναργεῖς, πῶς ἐκ μὴ ἐναργῶν ἔσαι ἐναργεια; Οἶμαι γὰρ ἐγὼ (οἶμαι δὲ καὶ πασεις.), ὡς ἀδεὶς ποτὲ αναγνώσεται τὸ γράμμα ΑΒΒΑ, ὅτω αγνοημένη ἐστὶν ἡ τὰ Α, καὶ τὰ Β δύναμις.

(1) Οὗτοι δὴ οἱ περὶ τὸν ἐν Φιλοσοφίᾳ κλεινὸν Ουόλφιον (Λογ. Μερ. Α'. Τμήμ. Β'. Κεφ. α.)· ὃς τις καὶ τὸν Γάλλον εὐθύνει Καρτέσιον, ὡς μὴ καλῶς τὴν ἐναργῆτε καὶ διακεκριμένην, ἀπὸ τῆς ἀμυδρᾶς καὶ συγκεχυμένης ἰδέας διασκαλάμενον· Καὶ τῆς ἐναργὲς ἔτω καὶ διακεκριμένης, ἐκ ἐνκρινὲ (ὡς αὐτὸς φησὶ §. 88.) τῇ ἐννοίᾳ ἐμμείναντα. Ἡμῖν δὲ ὅμως ἐμμενετέον ἀναγδοκεῖ τῇ ἐκδοχῇ τῶν ὁμομάτων, ἣν (ὅτις τὰς περὶ αὐτὸν Ουολφιον ἐξέλοι) σχεδὸν οἱ πάντες ἐνέκριναν. τοσκτῳ δὲ μᾶλλον, ὅσῳ καὶ μᾶλλον αὐτὰ ἐκείνα τὰ πρκγματα. Οὐδὲ γὰρ φιλοσοφικτας ἄλλως περὶ φωνᾶν δέον ζυγομαχᾶν. Καὶ ρητέον ἄρα τὴν μὲν ἐναργῆ καὶ ευκρινῆ, τὴν δὲ μὴ ἐναργῆ καὶ συγκεχυμένην. Ἔχει γὰρ ἔτως. Ἡ τὰ ἰουθρὰ, φέρε, χρώματος ἰδέα, τοῖς ὁρᾶν δυναμένοις, ἐναργὴς ἐστὶν· ἡ δ' αὐτὴ καὶ εὐκρινὴς. Τᾶ χάριν; ὅτι πασης ἄλλης ἰδέας παρήλακται, καὶ ἀδέντι πρὸς ἀδεμίαν ἄλλην ἔχει κοινόν. Ἀλλ' κχὶ φασὶ· συγκεχυμένη δὲ ἐστίν. Ἀνδ' ὅτεγε δὴ; Ὅτι φασὶ (Ουόλφ. Αυτ. §. 88.) τὰ γνωρίσματα τᾶ ἀπὸ τῶν ἄλλων αὐτὴν ἐννοιων διακρίνοντα, παρακήσαι ἐπ' αὐτὴς καὶ δεῖξαι ἃ ἔχομεν. Ἄλλα τί δ' ὦ γαθοὶ ἃ γνωρισμάτων ἀμοιρπ; Ἀλ' οἰοντε λέγειν ὅτι τὰ μηδαμῶς ὄντα ἐν αὐτῇ συγκίχυται, τῇ ὁμολογημένως ἐκ τῆς ἐναργείας ἄλλοθεν πλατέσῃ τὸ πειοφανὲς καὶ αρίδηλον; ἐκ ἔχει δέ. Ἐπει καὶ καθ' ὑμᾶς αὐτὰς irresolubilis ἐστιν. (§. Αυτ.). ὅπερ ἐσὶ μεθερμηνευομενον, αναλύσεως ανεπίδεκτος, οἷα δὴ καὶ συνθέσεως ἅσα ἀμοιρος. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς ἁπλῆς, ταχ ἀντις αὐτὰς καὶ δυσκπησαι, γνωρισμάτων ανυπαρκτων μὴ ἐμπαρεισαγειν τὴν σύγχυσιν. Τί δὲ περι τῆς συνθέτε ἐννοιας ἐρῶμεν; ἢ ὅτι καὶ αὐτὴ, εναρ-

τίω μεν εν ταῖς απλαῖς εναργῆτε και ακραιφνῆ και δήλίω, ὡς ἀδιαγνωρισον ὄταν (§. ιζ.) συγκεχυμενίω ονομαζειν καταναγκαζονται· τίω δε εκ των ἁπλων, ως δια χαρακτηρων γνωριζομενίω, εαν μη ἔτσι διακεκριμενως απ ἀλλήλων ωσι νοουμενοι, και οἷον εν μέρει καταλεγομενοι, εναργη μεν και ταύτίω, συγκεχυμενίω δε ὅλον ἧττον, ἡ (ως λέγειν φίλον αυτοῖς)

γης ἐσα, συγκεχυμένη ἄν ἔη εἰδέποτε· ὡς ἄρα διὰ τὴν ἐναργειαν παντος ἅμα τὸ νοητὸν ἀντιδιαστέλλεσα. Οἷον ἡ τε τετραγώνε, οἰκδηποτὲν ἅμα σχήματος. Ἀλ' ἑνος ἑκάστε Φασίτων γνωρισμάτων διακριδὸν ἡ ἔκθεσις ἐναπκειτᾶται, ἵνα δὴ τατο ἡ· τατέστι διακεκριμένη ἡ ἔννοια. Λήρος σαφης τω προσέχοντι. Γνωρίσματα τε τετραγώνε ταυτα ἐστι. Το εναι σχημα· το ἐπίπεδον· το εν αυτω τα πέρατα εναι γραμμας ευθειας· τῶ ἀριθμῶ τέτταρας· τῷ μεγέθε ἁπλαις ἴσας. Και γωνίας δε τὰς ἐκ των γραμμων, ἐν ἑνὶ σημάω συνισαῶν ἀνὰ δυο, συνισαμένας, τω μὲν πλήθε ταῖς γραμμαῖς ισαρίθμους, τω δὲ εἴδε ὀρθάς· ταυτα τατων εν των γνωρισμάτων, ἤτοι κατὰ μίαν προσληπτέον ἂν ἀη την ἰδίαν ἑκάσε, ὡσε χωρὶς ἑκάσην αναθεωρεῖν· και τατο ἤδεν ἕτερον ἂν εἴη, ἡ της τε τετραγώνε ἰδέας ἀνάλυσις, ὡς και αυτοί Φασι. Καὶ ἡ μὲν ἂν ἀη γραμμῆς ἰδέα, ἡ δὲ γωνίας, ἡ δὲ ἰσότητος, και ἅπη ἅπλε των εἰρημένων· εσεμία δε κυρίως τα τετραγωνε ἰδέα, ἅπλα των ἐξ ὧν αυτό· ἡ ἅμα, και ὑφ' ἓν αυτὰς συμβυλέσαι δέοι κατὰ τὸ αυτὸ συνιεσως, ὃ μίξοιτις σύνθετον τω ὄντι ἰδέαν φέρειν, οἵα περ ἐσὶν ἡ κατὰ τὸ τετράγωνον· Ἀλ' ἅτω δὴ ἡ των γνωρισμάτων πληθυς ἀς ἓν συνελεύσεται. Ὅλως γὰρ, ὥσπερ ἡ των πολυμιγεων Φθογγων, οὐδ' ἑίκα Φρονεόντων ἀς ταυτο ἀθροισις την συμφωνίαν συνιησιν, ἡ δὲ κατὰ τατων ἑκασον ἐν μέρει υπήχησις, λυα· Παραπλησίως ἡ των απλουστέρων ἰσεων απ ἀλλήλων ενεργεία διάκρισις, την συνθετον ἔννοιαν λύει, ἡ δὲ ἀς ἐν σύνοδος συνίσησιν. Συνισωσα δε και διακρίνει, και των ἁπλων, και των μη απλων· των μεν, ὅτι ἀπ ἐν τῇ των απλουστέρων συμπλάκη, ἐκείνων ἡ σύνθεσις· των δε, ὅτι ἀπ ἐν συμπλοκῇ τοιάδε, ἀλ' ὑπερ ἄρα, διαφερεσῃ. Ἀλ' ἐσὶ τυχόν, ὡς ἐν συμπλοκῇ μεν τῇ ἐξ απλουστέρων, την συνθετον και αυτοί τιθέασιν, ἀρκεσι δε, αρχὶ τὸ χωρὶς ἁπλων τὰς ἁπλουστέρας ἐκτίθεσθαι, τὸ δε διακρίνεσθαι ἀπ ἀλλήλων· ἐτως ἀμέλει, ὡς αυτὰς δηλας εναι, οσα τε ἐσί, και ἡ ἀλλήλων διαφορὰ ἔχουσι, καλάπερ δὴ και ἐπι της συμφωνίας τες Φθόγγες, ὡσε δεῆσαν ἔχειν και καταλεξαι. Ἀλλαμην οἱ εναργη την συμπεπλεγμένην ἔχοντες ἔννοιαν, τοιοῦδε λογω τὰς εναυτῇ απλουστέρας ἐξ αναγκης ἐπιγινώσκειν· Εἰ μη γαρ, το εναργες αυτοῖς οἰχήσεται της ἐννοίας. Ἡ ἄρα εναργὴς ἔννοια ἀεἰποτε ἔσαι διακεκριμένη. τατο δ' ἦν ἄρα και τὸ ἐξ ἀρχῆς ζητάμενον. Τι εν ἐσὶ το την ἐν συμπλοκῇ ἔννοιαν συγκεχυμένον ἀποτελειν, ἔποτε τοιαύτη ἐσίν; ἡ δῆλον ὅτι τὸ, και την ἁπλην· τατο δὲ ἦν ἡ ἀσάφεια. Πλην σον, ἐπὶ μὲν της ἁπλῆς, το ἀσαφὲς και συγκεχυμένον ἀκ ἐξ ἄλλης ἐννοίας, ἐπὶ δὲ της συνθέτε και συμπεπλεγμένης, ἐκ των ἐν αυτῇ απλουστέρων. (§. νη'.).

τοῖς) συγχεχυμένως ἐναργῆ ἀξιοῦσι καλεῖν· διακριδὸν δὲ τῶν χαρακτήρων τῶν ἐν αὐτῇ νοημάτων, ἐναργῆτε καὶ διακεκριμένως· ἢ (κατ' αὐτὲς εἰπεῖν) ἐναργῆ διακεκριμένως. Ὅτι δὲ ἐκ τούτων ταῦτα λέγουσιν, αὐτόθεν φανερόν. Ἡ γὰρ ἁπλῆ ἐναργὴς μὲν ἔσα, συγχύσεως πάντῃ ἐστὶν ἀνεπίδεκτος· τί γὰρ ἂν αὐτῇ καὶ συγχέοιτο ἁπλῆ ἔσῃ; τί δὲ καὶ δι' αὐτῆς, πλάτεσῃ καὶ τιὼ ἐνάργειαν; ἀμυδρὰ δὲ τυγχάνεσα, τιὼ μὲν παρὰ τῶν γνωρισμάτων ἀδαμῶς· ἀδὲ γὰρ ἔχει· τιὼ δὲ ἐκ τῆς ἀδηλίας μενῖν ὑποσήσεταϊ σύγχυσιν (εἰ καὶ ταύτῃν ἔτω θέμις ἀποκαλεῖν)· καθότι ἐκ ἀδιςάκτως, ἀδὲ πεπειθότως τὰ νοητὰ δι' αὐτῆς ὁ νὲς περιδράσεται. Ἡ δ' αὖ ἐξ ἁπλῶν συμπεπλεγμένη, ἢ σιωθετος, ἀμυδρὰ μὲν τυγχάνεσα, συγκεχυμένη ἐσὶν ἐξ ἴσα, ὡς μὴ παρεχομένη τὸ νοητὸν, οἷον ἐσὶν ἀτρεκῶς σιωιδεῖν· ἐναργὴς δὲ ἔσα, διακεκριμένη ἐσαϊ ἐξ ἀνάγκης, ὡς πάντα συμπεριλαμβάνεσα, ὧν ἐν τῷ ἀθρίσματι κεῖταϊ ἢ τὰ κατὰ σιωθεσιν ἢ συμπλοκιὼ νοητὰ εἰδοποίησις. Ἐν ᾧ καὶ τὸ ἐναργῶς παρίσαθαϊ τοῦτο ἔχει· ἔτω γαρ, καὶ ἐκ ἄλλως. παντὸς ὁ ἂν μὴ τοῦτο, μηδὲ τοιοῦτον ὑ. διακρίνεταϊ. (νε. 15.). Ἡ ἄρα ἐναργὴς ἀείπετε καὶ ὀκρινὴς ἡμῖν ἔννοια ἔσαϊ, κἂν ἁπλῆ τυγχάνῃ ἔσα, κἂν ἐκ τῶν ἁπλῶν τὸ πλήρωμα ἐχέσα. Ἡ δὲ ἀμυδρὰ ἀείπετε συγκεχυμένη, καὶ ἀδιάκριτος (1).

(1) Τὴν ἐναργῆ ἔννοιαν, καὶ διακεκριμένην ἀείποτε εἶναϊ δεῖν ἠξίωσε καὶ Γραβεζάνδιος· (Λογικ. Κ. Γ. § 345.) τοῦτο μὴν ἀνάπαλιν ἔτος ἠρνήσατο, ἀρνήσεις, μὴ μέντοι καὶ πᾶσαν εὐκρινῆ τὴν αὐτὴν ὡσαύτως καὶ σαφῆ ἐσεσθαϊ. τὰ γὰρ σώματος εὐκρινῆ μέν, φησί, φέρομεν τὴν ἰδέαν, ἀσαφῆ δέ. Οὐ γὰρ τὴν κσίαν τὰ σώματος σαφῶς αἰσθάνεσθαϊ ἔχομεν, ὥσπερ οὐδὲ ἄλλα ἑνὸς μηδενός. Καὶ ἔσιν ὄντως τὸ λεγόμενον περὶ τῆς κσίας ἀληθές. Ἐνταῦθα δὲ οὐδὲν ἔοικε τοῦτο κωλύειν, τὰ μὴ σαφῆ τὴν ἔννοιαν ἡμᾶς τὰ σώματος ἔχειν, καταγε τὰ ἰδιώματα ταῦτα, ἅπερ ἐν αὐτῷ προσλεγόμεθα, οἷον τὸ τριχῇ διαστατὸν, καὶ τὸ ἀδιαχώρητον εἶναϊ ὑπὸ ἄλλα σώματος, καὶ τὸ διαιρετὸν κτ. Διὰ γὰρ τούτων ἀριδήλως τὸ σῶμα νοοῦμεν, καὶ οὐδὲν δέος μὴ ἀτινοοῦντες σφαλλοίμεθα. Οὗτος δὲ ὁ τῆς ἐναργοῦς ἰδέας ἐσὶ χαρακτήρ. Κατὰ ταῦτα τοίνυν τὸ ἐναργὲς, δι' ὧν καὶ τὸ εὐκρινὲς τῇ ἐννοίᾳ προσεσι. Κατὰ δὲ τὴν κσίαν, συνάμα τῇ ἐναργείᾳ καὶ τὰ εὐκρινὲς τὸ σῶμα συνεκπίπτα νοούμενον· ὥσε καὶ ἄτω, τὸ ἐναργὴ καὶ εὐκρινὴ τυγχάναν τὴν ἰδέαν, εἶσιν ἀντιςρέφοντα. Καὶ ἐχ ὅπως εἰ ἐκεῖνο καὶ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἀναπαλιν. Ταῦτα δὲ νοεῖσθω καὶ περὶ τῆς ἀσαφῆς, καὶ συγκεχυμένης.

§. ξ. Τῆς ἐν συνθετειτε καὶ συμπλοκῇ ἐννοίας ἰδιάζουσα διαίρεσις ἐστιν, ἡ εἰς τὸ πλήρη, καὶ μὴ πλήρη. Καὶ πλήρης μὲν, ἡ ἐκ πάντων ἀνελλιπῶς τῶν εἰδοποιούντων γνωρισμάτων τὸ νοητὸν συγκροτεμένη· οἷον ἡ τὸ τετραγώνε, ὅτι σχῆμα ἐπίπεδον ἐστὶ νοεμένε, ἐν τέσσαρσι πλευραῖς ἀπλαις ἴσαις, καὶ τέσσαρσι γωνίαις ὀρθαῖς. Μὴ πλήρης δὲ, ἐν ᾗτι τῶν γνωρισμάτων, ἡ τινα ἀλεγεῖται· οἷον ἑαντις τὸ τῶν τεττάρων πλευρῶν ἰσότητα μόνην συμβάλληται, παραμελήσας τῆς τῶν γωνιων ὀρθότητος,

§. ξα. Ὥσπερ ἂν εναργῆ καὶ συγκεχυμενὸν ἐννοιαν τὸ αὐτὸ λέγειν ἐκ ἀξιῶμεν, (§. νθ.), οὕτως ἐὸ διχρινῆ, καὶ μὴ πλήρη· ὅτισιν ἑδεξεν. (ι). Ἡ γαρ μὴ πλήρης ἔλλειπής ἡ δ' ἔλλειπὴς ἀμυδρα· (§. νή.)· ἡ δ' ἀμυδρα, συγκεχυμένη. (§. νθ.). Οὕτως ἐκ διχρινης ἐστιν ἡ τε σωματος ἐννοια κατα μόνον τὸ τριχῇ διαστὸν γνωριζομένε· ὑπάγεται γὰρ ὅτω νοε-

(1) Διακεκριμένην καὶ την μὴ πλήρη, ἅναρ βέλεται ὁ Ουολφ. (Λογ. §. 92.). Κακίζει γᾶν τον Λειβνίτιον, ὡς τὴν διακεκριμένην καὶ πλήρη ἅμα ὑποτιθέμενον· Ἐκεινε δὲ οἱ διασωσαι συνηχῆσι ταυτά. (Βαϋμειστ. §. 89.). Καὶ Ευγενιος Λαυρίζιος (§ 89. ἀλ). Ἀλλα τὶς ἡμῖν ἂν γένοιτο ἔλλιπης ἔννοια, καὶ ευκρινης ἡ αὐτη; Ἡ τε Κανονικῆ ψῆφι πενταγώνε (Ουολφ. Λυτ.) ἡ σχημα ὑπὸ πέντε ἴσων εὐθειῶν περατκμενον, ευκρινης μεν, ἐλλιπης δ' ἐκ ἧττον. Πως δ' ἔλλιπης; ὅτι, φησὶν, ἀδεις ἐν αὐτῇ λόγος περὶ τῆς καὶ κατα τας γωνίας ἰσοτητος. Ἀλλ ἐν τάτῳ μοι δοκει παράγεδαι ὁ Φιλοσοφος, μὴ προσέχων τῇ δυνάμει τε ὀνόματος· πλήρη γαρ καὶ ανελλιπη ἀχὶ τὴν πάντα τὰ τε νοητε ἰδιωματα συμπεριλαμβάνεσαν νοητέον, ἃ γὰρ ἂν ἔπεο πλήρης ἂν ἦν τυχον ἡμῖν ταύτηγε ἀδεμία. Φανερον δὲ, ἔπα καὶ την ἰσοτητα τῶν γωνιῶν καταλεξας, ἀὸ ἐντεῦδεν ἀντις πλήρη τὴν ἰδίαν (completam ὡς αυτος βέλεται) ἕξα τῇ πενταγωνε· ἐπὶ γὰρ καὶ ἐτως αυτῇ τε τῆς γωνίας μεγέδες, παρεκτὸς των ἄλλων, ἦν ἐπὶ μέτων τῶν πενταγωνων ἀναγκη μοιρῶν εναι 105. Ὁ μᾶλλον ἐστὶ χαρακτηρ ταδε τε χιματος, ὑπερ αυτὴν τὴν Γωνίας ἰσοτητα· Τῆς μὲν γὰρ, ἅπαιτα ὅσα κανονικὰ παισὶ Γεωμετρων καλᾶται σχήματα, ἠὐμοίρησε, λέγω τῆς ἰσότητος· τῆς δὲ ἑκατονπεντακοίρας γωνίας μόνον ἐν αὐτοῖς τὸ Πενταγωνον. Ἀλλ' ὅπερ ἔφην, ἃ τάτο πλήρη ἔννοιαν ὀνομαζομεν, τὴν ἐκ των γνωρισμάτων περιλαβουσαν, ἢ καὶ αὐτὸς ἀπεδωκεν (§ 92.) ὅσα ἀποχρη τὸ νοητὸν ἡμῖν, ἐν ᾗ κοτε κατασάσει τεθῇ, παρατῆσαι, ἢ παντὸς ἄλλε διαιρεῖσαι. Ἀλλα γὰρ τοιαύτη πάντως ἡ τε ὑπὸ πέντε ἴσων εὐθειῶν περατκμένη πενταγώνε ἔννοια. Ἡ γαρ των πλευρων πεντὰς μετα τῆς ἰσότητος, καὶ μηδενὸς ἄλλε προσπαραληφθέντος, ἐπίσης αὐτὴν διεκρινίτε, καὶ διεπλήρωσε. Εἰ γὰρ μὴ ἐπλήρε, ἀὸ ἂν διεκρινεν. Πληρωμα γὰρ ἰδίας, τὰ ἀποχρωντα εἰς την ἀπὸ τῶν ἄλλων αὐτῆς διάκρισιν.

νοεμένω, καὶ τὸ κενὸν διάστημα, καὶ τὸ κατὰ τὰς μαθηματικὰς στερεόν. Οὐ χάριν καὶ τὸ ὀγκηρὸν εἶναι προσιθέναι δεῖ, ἢ τὸ ἀδιαχωρητὸν, ἢ τί τοιοῦτον, εἰς πλήρωμα μὲν τῆς ἰδέας, διαφυγὴν δὲ τῆς συγχύσεως. Παραπλησίως καὶ τῷ ἐν τέσσαρσι πλευραῖς τε καὶ γωνίαις μόνον ἐννοεῖντι τὸ σχῆμα τὸ ἐξ αὐτῶν, παραμελοῦντι δὲ τῆς κατ' αὐτὰς ἰσότητος, ἢ ἀνισότητος, πλήρης ἡ ἰδέα ἐκ ἔσης, καὶ κατὰ τὸ ἑπόμενον, καὶ συγκεχυμένη, ὡς ἐπίσης ἔτω καὶ τὸ ὀρθογώνιον οἱάτε ἴσα παρισαν, καὶ τὸ τετράγωνον, καὶ τὸ ῥομβοειδὲς, καὶ τὸν ῥόμβον, καὶ ὅσα τετράπλευρα ἐν τοῖς τραπεζίοις.

§. ξβ'. Παρὰ τὰς ἐλλιπεῖς, καὶ πλήρεις (§. ξ'), εἰσὶν αἱ τῶν ἐννοιῶν ἐκ ἀπεικότως ῥηθεῖν ἂν πλεοναζῆσαι· διὰ τὸ παρὰ τὰ ἀποχρῶντα εἰς εἰδοποίησιν τῦ νοουμένυ, καὶ ἕτερόντι γνώρισμα συνεπιφέρειν· τριττῶς δὲ· ἤτοι γὰρ τὸ ἐπιφερόμενον, ἐντινι τῶν λοιπῶν συνεπτυγμένως ἐμπεριέχεται· οἷον εἴτις τὴν ὀξεῖαν καθάπερ Μάρκος Ουαρρων (1) ὡς μῆκος ἁπλατὲς νοεῖν ἐθέλοι, καὶ ἀβαθὲς· ἢ τὸ νοητὸ ἑτερόντινα παρισάνον χαρακτῆρα, δαψιλεστέραν αὐτὸ καθίσησι τὴν διαγνωσιν, οἷον εἰ πρὸς τῷ τριχῇ διαστατῷ μετὰ τὸ ἀδιαχωρητὸ, καὶ τῷ ἑτεροκινήτῳ εἶναι, προσεπιβάλλει τις τὸ σωματος· ἢ τελδυταῖον, τὸ πλεοναζον γνώρισμα εἰς σύνεσιαν ἐχνοτέραν τὸ νοητὸν μεθίσησι, καὶ μᾶλλον διωρισμένην. Οἷον (εἰ ἀληθὲς τὸ περὶ τὸ Δημοκρίτυ λεγόμενον (2), ἐπὶ τοῖς τὸ γαλακτος, ἢ τοιοῦτο, κοινοῖς γνωρίσμασιν, ἑαυτὸ συμβαλοντι περιττὸν, εἰς ἔννοιαν ἑτεροίαν μεταστησῃ τὸ πρὶν νοητὸν, καὶ διακρῖναι (κατ' ἐκεῖνον) οἷός τε ᾖ, ὅτι καὶ Λίγυς πρωτοτόκυ, καὶ μελαίνης. Καὶ ἐπὶ τοῖς τὸ θήλεως ὡσαυτὸς· χαῖρε κορη, χαῖρε γυναι. Τῶτων αἱ μὲν κατὰ τὸν πρῶτον τροπον, λεγέσθωσαν ἔννοιαι περιττῶς γνωριζόμεναι· Αἱ δὲ ἐκ περισσὰς· Αἱ δὲ κατὰ διαζολὴν, ἢ εἰδοποίησιν. Διαφέρυσι δὲ τῶν πρώτων καὶ δευτέρων αἱ τρίται. Ἐπὶ γὰρ ἐκείνων, ταῖς μὲν τὸ περιττὸ, ταῖς δὲ τὸ περιόντος γνωρίσματος τῇ προσπαραλήψει, ὃ ἀμείβεται τῇ ἐννοίᾳ τὸ Εἶδος· διὰ δὲ τῶν τρίτων καὶ μαλα. Ἄλλη γάρτις ἡ τῆς κόρης ἔννοια, καὶ ἡ τῆς γυναικὸς ἄλλη. Καὶ κατὰ τόν δὲ δὴ τὸν ἕκατον τρόπον,

(1) Παρὰ Αὖλω Γελλίῳ Νυκτ. Αττικ. Βιβλ. Α'. Κεφ. κ'.

(2) Ἀδηλ. παρὰ Λαέρτ. ἐν βίοις Δημοκρίτυ.

προσθέσει διαφαλτικῆ τινος γνωρίσματος, καὶ αἱ ἀφιστάνται ἐπὶ πλείονα ἔντασιν μεθίστανται ἐπὶ τὰς μᾶλλον ἀφισμένας. Οἷον προσθέσει τῆς ἐνυλίας, ἢ τῆς ὑσίας ἔντασιν συσίσεται εἰς τὴν τῆ σωματος· προσθέσει τῆ αἰσθητικῆ εἰς τὸν τῆ ζώου· προσθέσει τῆ λογικῆ, εἰς τὸν τῆ ἀνθρώπου.

§. ξγ'. Τῶνδε ὂν ὄντω κειμένων, συμβαίνει τῆ αὐτῆ, ὡς τὰ πολλὰ, τὸν μὲν ἔντασιν ἔχειν ἀναγκῆ, καὶ διηρθρωμένην, τὸν δὲ ἀμαυρόντα καὶ ἀδιάρθρωτον, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον· τὸν δὲ, οὐδὲ τὸν ἀρχὴν τινα σόλως. Οἷον ὁ μὲν τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος καθ' αὐτὸν πολυχρόου, καὶ ἐκγελάσειεν· ὁ δὲ εἰκάσει τυχὸν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν λοιπῶν σωμάτων ὑπειληφὼς, ὅτω καὶ αὐτῆ ἐνεῖναι τὰ χρώματα· Ὁ δὲ καὶ ἀναλύσειεν, εἰ δέησει, καὶ χωρὶς οἴσειε, τὰς προκαταρκτικῶς αὐτῆ ἐνούσας χρωματικὰς δυνάμεις, ἀφ' ὧν τῶν ὑπὸ φῶτὶ σωμάτων, κατὰ λόγον ἧς ἔχει φύσεως, ἑκάστῳ ἐπικοινωνεῖται τὰ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀναπεμπόμενα σελαγίσματα. Ἔνθεντοι, καὶ ἐξ ὧν ἔχομεν αὐτοὶ, τὰς τῶν ἄλλων τεκμαίρεσθαι διανοήσεις. παραιτησόμεθα, ἀφεξόμεθα δὲ τῆ περὶ αὐτῶν κρίνειν, πρὶν ἢ τὰς παρ' ἐκείνοις παρατηρήσαι καὶ διαγνῶναι, ἃς περὶ ἑκάστου τῶν προκειμένων πρᾶτας φέρεσιν ἐννοίας τε καὶ προλήψεις, πρὸς ὃ μάλιστα συντελεῖ ὁ τῆ ὁρισμῆ τρόπος, περὶ ὃ ὕστερον.

§. ξδ'. Ἀλλὰ καὶ τὸν αὐτὸν τῆ αὐτῆ ἐνδέχεται, πῆ μὲν ἐκρινῆ, καὶ σαφῆ, καὶ δηλῖν, πῆ δ' ἀμυδρὰν, καὶ συγχεχυμένην φέρειν τινὰ ἔντασιν. Οἷον τὸ χιλιόγωνον ἐκρινέσατα παρέχει νοεῖν, ἅμα, τὸ ὑπὸ χιλίων πλευρῶν, καὶ ἰσαρίθμων τῶν γωνιῶν, ἴσων ἀλλήλαις ἐκπερατωμένων. Ἔστι δὲ καὶ τῆτο σαφῶς εἰδέναι, ὅτι αἱ ἐν αὐτῷ γωνίαι, αἱ πᾶσαι ἅμα, χιλίαις ὀκτακοσίαις καὶ δυσὶν ἐπὶ δέκα ὀρθαῖς, ἴσαι εἰσί. Ἔτι δὲ δὴ, καὶ ὅτι τῶτων ἑκάστη ἴση ὀρθῆτε, καὶ ὀρθῆς ὀκτὼ μὲν δεκατημορίοις, ἐνὶ δὲ ἑκατοστημορίῳ, δυσὶ δὲ χιλιοστοῖς· εἰδότις καὶ φανταθῆναι πειραθείη τῶντε πλευρῶν τὸ πλῆθος, τῶντε γωνιῶν τὸ μέγεθος ὅσον, βαθεῖαν τινὰ ἐπικαθημένην ὀρῆτε τὸ φαντασικὸν τῆ ἀχλυῖ, αἰνηγμάτως διατυπῶσαι τὸ ὄγδοον ἐπεγόμενον· τὸ γάρτοι πλῆθος δυσφαντασον, καὶ οἷον ἐχλώδες προσίπτει, ἀθρόον τῆ δυνάμει χῦμα, ἀδιακρίτως συνεπιφερόμενον. Ὡσαύτως καὶ τὸ τῶν ὅλων συστάγματος, ἐναργῆ μὲν οἱ πάντες τῆ ἔντασιν φέρομεν·

μεν· τί γὰρ ἂν ἄλλο ἔξω τῶ παντὸς ὑπολειφθείη, ἀνθ' ὅτις τὸ πᾶν ἐκλάβειτο κατ' ἰδέας συγχυσιν; ἀλλὰ φαντασία γὰρ τὸ πᾶν τόδε ἄκρινεῖ καὶ διηρθρωμένη, ἀνατυπώσαθαι ἔχ οἶοντε.

§. ξε. Καὶ τὸν αὐτὸν δὲ τίως τῶ αὐτῶ κατα λόγον τὸν αὐτὸν, νῦν μὲν ἐναργεστέραν ἀποφέρειν τὴν ἔννοιαν, νῦν δὲ ἀμυδροτέραν ἐκ ἀνενδεκτον. Ἐπισυμβαίνει γάρτις καὶ τοῖς ἡμῶν ἐννοήμασιν οἷον φθοράτε καὶ γένεσις, καὶ νῦν μὲν ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολὴ καὶ βελτίωσις, νῦν δ' ἐπὶ τὸ χειρον ἐπιστροφὴ καὶ ἐπάνοδος· καὶ καθάπερ δὴ θαμὰ ἐπιμελείας ἀξιέμενα ἀκμάζει καὶ θάλλει, ὅτως ἀμεληθέντα τῶ χρόνω ἀπορρεῖ, καὶ ἐξίτηλα γίνεται. Παρατηρεῖν δὲ ἄξιον, ὅθεν ἡ τῶν ἐννοιῶν ἡμῖν τὴν ἀρχὴν οἶδεν ἀσαφείατε καὶ συγχυσις· καὶ ταύτην ἐπιδιορθῶν πειρᾶσθαι, ὅλη δυνάμει ἐπὶ τὸ σαφὲς καὶ ἀκριβέστερον ἐπαναγοντας.

§. ξς'. Α'. Οὐν λυπραί τινες καὶ ἀβληχραὶ ἡμῖν ἐμποιῶνται αἱ ἰδέαι, ἢ μὴ σὸν ἐδεῖ τῆς αἰσθησεως κινηθείσης, ἢ μὴ ἐρρωμένης, ἢ τῆς ψυχῆς ἐπὶ πολλὰ ἅμα, ἢ ἐπ' ἄλλα τινὰ προσεχθσης, (Προδιατ. Β'. §. θ'.) ἢ ὁπότε διὰ πολλῶν αἰσθημάτων τὴν συμπλοκὴν ἐχθσαι, ἃ διὰ πασῶν, ὡς ἐδεῖ τῶν αἰσθησεων, εἰσκομίζονται. Β'. δὲ ἀτελεῖς καὶ ἀμφίβολοι, καὶ ὅσαι τῆς μνήμης ἀσθενεστέρας ὕσης, μηδὲ τὰ αὐτὴ ἐναποτιθέμενα σέγειν ἐπὶ πολὺ δυναμένης, μηδὲ συχναῖς ἐπιβεβθμένης ταῖς ἐπαναλήψεσιν, ὅσον ἃ τέλεον ἀπέσβησαν, ἀμυδρόντι ἴχνος ἐνδιασώζεται. (Προδι. Β'. §. ιε.). Γ'. Φαντασιας ἄκρινεις ἃ ῥᾴδιον γίγνεθαι, ἐπὶ τῶν πολυπληθῶν, καὶ πολυμιγῶν, καὶ πολυσυνθετων. Δ'. Ἐπὶ τῶν ἀπεραντομεγεθῶν, ἢ διὰ τὸ τὲ μεγεθος ἐλάχιστον τὴν αἴθητεως ἀκμὴν διαφευγόντων, ἢ τῶν πάνυ πόρρωθεν ἀπαντώντων. Ε'. τῶν ἐκ διδασκαλίας κοινωνεμένων ἡμῖν ἐννοιῶν, ἀμαυρὰ ἐγγράφεται καὶ συγκεχυμένα τὰ ἴχνη, ἢ ὅτε πολλαὶ αἱ ἰδέαι ἐπαλλήλως ἐπιφορεῦνται, ἢ ὅτι περιστάσεις ἀλλότριοι τε καὶ ξέναι, καὶ μηδὲν πρὸς τὸ παρὸν τείνουσαι παρεισάγονται. ς'. ἢ ὅτι ἀδιαστρόφω καὶ προθυστέρα τῆ τάξει τὰ λεγόμενα ὑποβάλλεται, ἢ διὰ φωνῶν ὁμωνύμων συγχεῖται, ἢ τεως διὰ παραβολῶν, καὶ αἰνιγμάτων, καὶ γρίφων τοῖς ἀκροωμένοις προτίθεται, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκόοντες μὴ συνιῶσι. Τὰ μὲν ἐν τῆς τῶν ἐννοιῶν παραίτια συγχυσεως τε

καὶ ἀσαφείας, χωρὶς τὰ ταῦτα. Ἱεναι δὲ δεῖν τούτοις ἀπεναντίον, τὰς τὸ σαφὲς καὶ διακριβωμένον τῶν νοημάτων διωκοντας, εὐνοήσαι ῥᾴδιον.

§. ξζ'. Περὶ τῆς τῶν πρώτων ἐννοιῶν κατὰ τὸ ἀληθεύειν καὶ ψεύδεσθαι διαφορᾶς, καὶ πάλαι ἠπόρηται· Εἰ καὶ ταύταις ἑκάτερον ἐν τῷ μέρει παρασυμβαίνειν ὑπολήπτεον, ἢ μηδέτερον, ἢ θάτερον, τὸ γὰρ ἀληθεύειν, ἀνεπιδέκτοις μένουσαις τοῦ ψεύδεσθαι; Τῷ τοίνυν ἀληθοῦς καὶ τῷ ψεύδους, τὰ μὲν κατὰ τὸ σύμφωνον, τὰ δὲ κατὰ τὸ διάφωνον ὡς εἴρηται (Προδι. Γ'. §. γ'.), ὅπερ ἔστιν ἐν σχέσει τινί, τὸ εἶναι ἐχόντων (1), καθὸ τῇ κατ' αὐτὰς προσλήψει τὸ προσληπτὸν ἀεὶ σύμφωνον ἔσται, ταύτηγε αἱ ἔννοιαι ἀεὶπως ἀληθεύουσαι εἰσί. Μαρτυρεῖ δὲ ἡ σπουδὸς ἑκάστη ἐνδοτάτη συνείδησις, δι' ἧς καὶ ἐπὶ τῶν πλασματωδῶν αὐτῶν ἰδεῶν, ἑδὲν ἕτερον ἕκαστος ἑαυτὸν οἶδε νοοῦντα, παρ' αὐτὸ τὸ νοούμενον. Ἅλλα γὰρ καταχρησικωτέρατις ἂν εἴη ἡ τοιαυτὴ ἀλήθεια, ὥσπερ δὴ καὶ ἡ κατὰ τὴν συμφωνίαν σχέσις ἐφ' ᾗ κρηπίζεται· σχέσις γὰρ τοῦ αὐτοῦ πρὸς ἑαυτὸ κατὰ τὸ αὐτό, ποίατις κυρίως ἂν γένοιτο; Καὶ δέον ἄρα τὰς ἐννοίας πρὸς τὰ παρ' ἑαυτὰς ἐξετάζειν, καὶ ὅπως πρὸς αὐτὰ ἀληθείας ἢ ψεύδους ἔχουσι Φιλοκρινεῖν. Παραβάλλοιντο δ' ἂν ἔτως αἱ παρ' ἡμῖν ἔννοιαι, πρῶτον μὲν ταῖς περὶ τῶν αὐτῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. Β'. ταῖς φωναῖς, ἢ τοῖς γράμμασιν, ἢ τοῖς νόμασιν, ἢ τοῖς ἄλλοις οἱοισδηποτῶν σημείοις, οἷσπερ διασημαίνονται. Γ'. αὐταῖς ταῖς τῶν ὄντων φύσεσι. Κατὰ ταῦτα τοίνυν τῆς παραθέσεως γινομένης, εἴτις τὸ ὑπὸ ἑτέρᾳ νοητὸν συμβαλλειν οἷον ἐς', διατείνοιτο (οἷον τῷ ἐγκόσμιον ψυχῷ τῷ κατὰ Πλάτωνα, τῷ συτελέχειαν τῷ κατ' Ἀριστοτέλη,) ἐαν μὲν σύμφωνον τῇ κατ' ἐκείνας φέρῃ, ἀληθεύουσαν ἕξει τὴν ἔννοιαν, ψευδομένῳ δὲ, εἴπερ διάφωνον. Καὶ πάλιν τοιαῦτα ἐννοῶν, οἷαπερ ἐκδήλων τὰ ὀνόματα, ἢ τὰ γράμματα, ἢ τὰ τεθέντα ἄλλα σημεῖα νενομισμένα, ἀληθεύσει τὰς ἐννοίας, ἕτερα δὲ παρὰ τὴν τῶν σημείων δύναμιν ἀναπλάττων, οἷον εἰ σφαιροειδὲς σχήματος λεγομένου, αὐτὸς σφαῖραν ἐνδάλλοιτο τὸ

(1) „Ἐν σχέσει τινὶ τῶν νοημάτων, „ἢ τῶν φωνῶν τῇ πρὸς τὰ πράγματα, „ἢ τοῦ τοιούτου ἀληθῆ ἀποτελέσαι καὶ „τὸ ψεῦδος. (Ἀμμών. εἰς τὸ περὶ Ἑρμην.)

τὸ σημαινόμενον, ψεύσεται. Καὶ τρίτον ἀπαραλλάκτως τοῖς ἐν τοῖς ὕπνοις ἀρχετύποις κατὰ τὸ γνωστικὸν τὰς τῶν ἐννοιῶν φέρων εἰκόνας, ἀληθεῖς εὑρήσεται τὰς ἐννοίας ἔχειν· εἰ δὲ παρηλλαγμένας, ψευδεῖς· οἷον εἰ κύφον, καὶ μὴ ἐλασικὸν ἐννοεῖ τὸν ἀέρα, παρ' ὃ φύσει πέφυκεν. Ἀλλ' ἐπὶ τούτων ἁπάντων ῥᾴδιον συνιδεῖν, ὅτι κρίσις τις ἐμφιλοχωρεῖ ταῖς ἐννοίαις ὑπολανθάνουσα διὰ τὴν γινομένην παράθεσιν. Διο Καὶ τῇ δυνάμει τῆς τοιᾶσδε κρίσεως τὸ ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι ἐκείναις παρεπηδεῖ. Ἁπλῆς δ' ἐννοίας καθ' ἑαυτὴν καὶ ἀχέτως θεωρουμένης, ὥσπερ δὴ καταφάσεώς τε καὶ ἀποφάσεως (§. γ'.) ὅτωτι καὶ ἀληθείας κυρίως εἰπεῖν, ἢ ψεύδους, ἡ φύσις ἐστίν, ἀνεπίδεκτος (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Διαφοραὶ ἄλλαι ἐννοιῶν, συγκεκριμένων καὶ Ἀφῃρημένων.

§. ξή.

Ὥντε παρὰ τῶν ἐκτὸς (§. κς'. κζ.) διὰ τῶν αἰσθήσεων, καὶ ὧν παρ' ἑαυτοῖς τὸν νεῦν ἐφιστάνοντες (§. κα.) φέρομεν ἀντιλήψεων, ἑδεμίαν ὀρθῶς ἄντις ἐπιστήσας εὑρήσει καθ' ἑαυτὴν ἰδιάζουσαν, καὶ μονήρη, ὅτω φαῖμι, καὶ ἀπροσμίκτον ταῖς λοιπαῖς, ὅτ' ὠ τοῖς ὦσιν αὐτοῖς τελοῦσαν εἰς ἅπερ ἀνάγεται, ὅτ' ὠ τῇ γνωστικῇ δυνάμει, καὶ τοῖς κατ' αὐτὴν ἐννοήμασιν, ἐπὶ πολυ μένειν θέλουσαν. Ἐν ἀρχῇ μὲν γαρ, κατὰ μιαν ἴσως ἡ ψυχὴ τὰς ἁπλουστέρας ἀπηνέγκατο τῶν ἐννοιῶν, ἥπερ ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἔτυχε κινηθεῖσα, ἢ

(1) Ὅρα Ἀριστ. περὶ τὸ τέλος τῶ προ των Κατηγορ. Καὶ Κεφ. περὶ τῶν Ἀντιθέτ. Καὶ βιβλ. γ'. περὶ ψυχ. Κ. ς'. Καὶ ας τε περὶ Ἑρμην. Ἔνθα Ἀμμων. ἐν ὑπομν. „Ἡ μὲν ἐν αλήθεια περὶ το ψεῦδος, ἐν ἑδενὶ τῶν ἁ„πλων [illegible]. Περὶ μόνα δὲ „τὰ συνθετα νοήματα, (νοητέον τὰς „κρίσεις) καὶ τὰς συνθέτους φωνὰς „(τετέσι τὰς προτάσεις) [illegible]„ται. Ὅρα καὶ Νικηφ. Βλεμμ. Ἐπιτ. Λογ. Κεφ. κς'. Καὶ ἐν τοῖς Νεωτέροις Λυκιων περὶ τῶ Νῶ Βιβλ. Β', Κεφ. λβ'.

παρ' ἑαυτῆς ἐναχθεῖσα εἰς νοησιν· οἷον πρῶτα τῶν ἐν τῇ Φλογὶ φέγγει τὸ τε βρέφος προσέχε ψυχάριον, καὶ τῇ ὄψει ἐνησμενίσατο. Εἶθ' ὅτι καὶ κινεῖσθαι πεφυκος συνεῖδε το Φλόγιον, μηδ' ἀτρεμειν· Ἄλλοτε δὲ καὶ το χῆμα τὸ εἰς οξύτητα ἀπολῆγον περιεργοτερον ἐμβλέψαν σιωπᾷ βαλε. Καί ποτε καὶ ὅτι πορρῶ αὐτῆ ἐστὶ το ὁρωμενον κατενοησε, καὶ τάχα καὶ ἐγγὺς αὐτῶ γενέσθαι προηχθη, καὶ χεῖρα ὠρέξατο. Πελάσαν δὲ ει τύχοι, καὶ ἐφαψάμενον, ἀδοκητω τῶ κακῶ ἐπληγη ὑπο τῆς καύσεως, καὶ το ἐντεῦθεν ἐκκλίνειν ἐδιδαχθη, ὡς ἀλγηδονος παραίτιον, τὶω ἐγγύτητα. Εἰδε δέποτε πρῶτον παρατετηρηκὸς, καὶ ὅτι πνοης ῥιπῇ, ἢ ὀπωσὸν ἄλλως ἐπηρεασθὲν ἀπέσβη τὸ Φως, καὶ εἰς το μηκέτ' εἶναι ἐτράπη. Ἄλλοτε πάλιν, ὅτι ἀνηΦθη Φλογος ἄλλης τῇ ἐπαΦῇ, καὶ ὡς ἄρα εἰς το εἶναι ἡ Φλὸξ ἀποκατέστη, ἥτις ἦν πρότερον. Ταύτας ἅτοπως ἐν μέρει, καὶ κατα μίαν, ὡς εἰρηται, τὶω ψυχίῳ εἰκὸς ἐν ἀρχῇ προσειληΦέναι τας ἀντιλήψεις, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. Τῇ γεμίῳ τὸ χροὶ προσέδω, ταῖς αὐταῖς πρεληψεσιν ἐπιβαλὼν συχνα, καὶ τας μεν ἅμα, ἃ πεΦύκασιν, ἁπαντωσας ὁρῶσα, τας δὲ, καὶ κατα τον ῥηθέντα νόμον τὸ συνιδαλλεσθαι τας συμπροσπεσουσας ποτὲ Φανταζ'ας (§. λζ'.), συμπλέκειντε ἤδη καὶ συνεπινοεῖν αὐτὰς προσεθιζθεῖσα, ἐκέτι δὴ ἁπλως τὸτων ἑκαστα προσλαμβάνειν Φιλεῖ, εἶα τὶω ἀρχίῳ, σιωπημένως δὲ, καὶ οἷον κατα συσηματα. Καὶ ὅτως ἐν τῶν ἐννοιῶν τας μὴ ἁπλὰς (§. μβ'.) συνεπεισάμεθα, τάς τε Φύσει δηλαδὴ συνθέτους (§. μγ'.), καὶ τας ὁπωσὸν ἄλλως συμπεπλεγμένας (§. μδ'.), καθ' ας ἐΦ' ἡμῖν τα πλειστα ἡ τῶν ἁπλουστέρων συνεπιπλοκὴ, καὶ συνέλθοσις. Πολλῶν γὰρ ἅμα ἐπὶ τὸτων ἑκαστης προσβολῇ μιᾷ συνεπιδραττόμεθα. Οἷον ἐπὶ τῆς Φλογος ἅμα ἐκείνων, καὶ Φωτος, καὶ τὸ καυσικὸ, καὶ τὸ χήματος, καὶ τῶν λοιπῶν συναντιλαμβανόμεθα. Καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παραπλησίως. Καὶ ταύτας δὴ τὰς ἀνοίας συγκεκριμένας ἔδοξε καλεῖν, ἄδον ἄλλο ἡ συμμιγντινα, καὶ ποικίλα τῶν ἁπλουστέρων ἰδεῶν ὄσας συγκρίματα.

§. ξθ'. Ἐπὶ ἓν τῶν τοιὸτων συγκριμάτων, ὧν εἴδη παντοῖα ἐς', τα μεν Συνθέσει (§. μγ'.) τα δὲ Επαναλήψει (§. μδ'.) Συγκυρησει (§. με'.), Περιτάσει (§. μς'.), Τέχνῃ (§. μζ'.), Σχέσει (§. μη.), Ἐπινοίᾳ (§. μθ'.), Ὑπολήψει (§. ν'.) καὶ

ἄλλα

ἴσως, ἅπερ ἄντις ἐπὶ τοῖς ος προσσημειώσειεν, ἀειποτέτι προϋποτίθεται, το θεμελίῳ δίκιω, ἢ βάσεως υφιζάμενον, καὶ τὰ συγκρινομενα ἐκεῖνα (εἴτε ἁπλουστέρας ἐννοίας εἴποις, εἴτε γνωρίσματα, εἴτε ἴδια, εἴτε προσοντα, ἢ πάθη, ἢ μερη, ἢ ὅ,τι ἄλλο δόξειε καλεῖν) περιέχόμενον, καὶ κατ αὐτα πως εἰδοποιούμενον, γνωριζομενον, διοριζομενον, ἐνι λόγω, ὁτίποτε, καὶ οἷον ἐξὶ παρισαμενον. Επειδὴ γὰρ ἀπότινος ἀεὶ αἰτίας ὁ Νοῦς, ἤτοι παρ ἑαυτοῦ, ἢ παρ ἄλλου τὰς ὥσπερ ἔχει ἰδεας εἶδεν ἀποφερόμενος, ὑπεῖναι καίτι ἐξ ἀνάγκης εἰσβάλλει, πρὸς ὅπερ ἀνάγειν, καὶ ὡ προσαπονέμειν ὡς ἀρχῇ καὶ αἰτίᾳ δεήσει, τὰ εἴτε καθ' ἕν, εἴτε καὶ ἅμα ως ἐξ ἐκείνου αυτῷ παρισάμενα. Καὶ τοῦτο δη, τὸ ἐκ οἱδ' ὁ,τι μεν ον, ἑφ' ἑκάστης δὲ ὁμως συγκεκριμένης ἡμῖν ἁπάντων σύνοίας, Οὐσίαν εἰωθαμεν ἀποκαλειν πρωτίω, καὶ πρῶτον ὑποκείμενον. Οἷον τόδε τὸ ἐν ἐπισημῳ τῇ βαρυτητι βρίθον, καὶ μαλακὸν ἐν αὐγοειδεῖ τῇ ωχρότητι, καὶ εἰς ἰον μὲν ἡκιστα τρεπτὸν, ἐν πυρὶ δὲ ἀοσπάνως χωνδτον, ὑπὸ σφύρᾳ δὲ ἀθραυστως ἐλατὸν, καὶ εἰς λεπτοτητα ὑπερφυῆτινας πρακτὸν, ἐν δὲ τῷ βασιλικῷ λεγομένῳ ὑδατι ἀναλυτὸν, σύνοιά τις ἐξὶ συγκεκριμένη, καθ' ἣν ἐκ οἱδ' ὁ,τι ὡς ὑποκείμενον τουτων ἁπαντων προεπινοεῖται, ον ωτε, καὶ περὶ ο ταυτα περιεχειν.

§. ο. Οὑτω δέτοι ἀπαραιτητως ἐοικεν ἐχειν τὸ τοιόνδε οἷον ὑπέρεισμα ἐπι των συγκεκριμενων σύνοιῶν, ωστε καὶ ἐπὶ τῶν συγκριμάτων ἐκείνων, εἰς κυρίως τοιοῦτον ὑπεξιν ὁδὲν, ἢ νοεῖται, (δεῖται γὰρ ὁλικῶς κακεῖνα θεμελίου τινος, ὡ ἄν ἱδρυσιτο)· τἰω ψυχίω αὐτόπως ἀπαιτεῖν, καὶ μηδεν ὄν, ἀπαιδεύτως τα πολλὰ ἀναπλαττειν (§. μϑ'.). Ταυτῃ δὴ καὶ το χημα το σφαιρεον, καὶ παντῃ παντως περιφερὲς, καὶ ἡ μετάβασις ἡ ἀπο τόπου εἰς τόπον, καὶ ἡ λυπη ἡ ἐπ' ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς, καὶ ὅσαι τοιαυται, συγκεκριμέναι σύνοιαι δοκεῖσιν εἶναι, ἡ μεν τἰω σφαῖραν νοεῖν παρέχουσα, ἡ δὲ τἰω κίνησιν, ἡ δὲ τὸν φθόνον, καθὰ καὶ ἡ ἀνωτέρω παρεῖχε, νοεῖν τὸν χρυσόν. Ἀλλ' ἐπὶ μεν ἐκείνου (τοῦ χρυσοῦ δηλονότι) δεικτικως προσληφθέντος, τὸ ἐκ οἱδ' ὁ,τι τοῦτο, ὁ φαμεν οἷον ὑπέρεισμα. ἐκατόντι εἶναι νοεῖται καθ' ἑαυτὸ ὑφεσως, πρὸς ὃδε ἔτι ἄλλο ἐπαναγόμενον· ἤγε μὲν σφαῖρα, ἡ θεμελίῳ δίκιω τῷ χηματι τῷ στρεῶ, καὶ παντῃ παντως περιφερεῖ ὑφεδράζεσθαι νοεμενη, ἤτε κίνησις, ἡ τῇ ἀπὸ τόπου εἰς

τόπον

τόπον μεταβάσει ὑποτιθεμένη, θεμελίω ἄλλω χρῆσθαι περαιτέρω, ἐφ' ᾧ ἂν στηριχθείη· τῶδε φέρε τῷ χρυσῷ, ἢ ἄλλῳτῳ σώματος· Ὥσπερ δὴ καὶ τῆς ψυχῆς ὁ φθόνος.

§. οα. Τὰς οὖν τὸ ἐχάτον συνεκλαμβάνεται ὑποκείμενον, ἐννοίας κυρίως συγκεκριμένας ἀποκαλεῖν ἀξιῶ· τὰς δὲ πρὸς ἄλλοτι περαιτέρω ἀφορώσας, κακεινῳ πρὸς ὑπόστασιν ἐνδεῶς ἐχούσας (δεδόσθω δὲ διαφορᾶς χάριν) συγκρινεμένας· ταύτας γὰρ σωθέτας μὲν, ἢ συμπεπλεγμένας (§. μγ'.) οἶδα, συγκεκριμένας δὲ ὅπω τελείως· ὡς μὴ τέλεον εὐληφείας, ἀλλ' οἷον ἐν τῷ γίγνεσθαι ἔτι ἐχούσας τινὰ συγκρισιν, καὶ ἐδὲν πλέον ἔσας ἢ κατ' ἐπίνοιαν. Τὸ μὲν γὰρ, ἐκ τῆς εἰς ταυτὸ τῶν ἁπλουστέρων σωρομῆς πάρεστι ταῖς ἐννοίαις, τὸ σωθέτοις εἶναι, ἢ συμπεπλεγμέναις, τὸ δὲ, καὶ ἐκ τῆς βάσεως, ἤτοι τῷ ὑποκειμένῳ (§. ξθ'. ο.), τὸ εἶναι συγκεκριμέναις. Διὸ καὶ ἡ ἐν πλήρει τῷ συγκρίματι, καὶ ἐν σωθέσει, ἢ ἐν συμπλοκῇ ἡ αὐτὴ ἐστι, ἀναπαλιν ὁ ἔ. Καὶ γὰρ, καὶ ἡ τῷ ἀνθρώπῳ ἐν εἴδει, ᾧ ζῴον λογικὸν, συγκεινομένη μὲν ὑπάρχει, ἢ συγκεκριμένη δὲ, ὡς ἡ τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ· οἷον ἡ τῷ Σωκράτει. Ταύτης γὰρ τὸ νοητὸν ἐν πράγμασιν ὅλως, καὶ πρᾶγμα αὐτόχρημα· Ἐκείνης δὲ κατ' ἐπίνοιαν ἔτι, καὶ τῷ ὄντι ἐνόημα. Διακριτέον δὲ μεταξὺ τῶν κατ' ἐπίνοιαν (§. μθ.) τὰς τῷ συγκεκριμένῳ πράγματι ἀπομιμουμένας. Αὐταὶ γὰρ ἐν ὑποστάσει πλαττόμεναι εἰσὶ, καίτοι πλαττόμεναι. (1).

§. οβ. Εἰσὶν ὧν καὶ ἔννοιαι συγκεκριμέναι ἐκ συγκεκριμένων· αἱ μὲν Φύσεως, οἷον ἡ τῷ Σωκράτει ἐκ τῆς ψυχῆς, καὶ τῷ σώματος· ἡ ἑκάστῳ τῶν σωθέτων σωμάτων ἐκ τῶν στοιχείων, ἐξ

(1) Ταραττέσθω δὲ μηδεὶς, ἐὰν τὴν τῷ ἀνθρώπῳ ἔννοιαν ἡμεῖς, τῶν μὴ τέλεον συγκεκριμένων, κατ' ἐπίνοιαν ἐκ τῶν συγκαταλέγοντες αὐτὴν, ἔπειτα τὴν τῷ Βριάρεῳ, ἢ τὰς κατ' αὐτὴν καίτοι πλασμαλῳδεῖς, ὡς συγκεκριμένας ἀπομιμεῖσθαι φαμὲν. Εἶτεις γὰρ ἀκριβῶς ἐπίστησε, τὴν τῷ καθόλου ἀνθρώπου ἰδέαν, οὐδὲν πλέον εὑρήσει ἔσαν, ἢ κατ' ἐπίνοιαν. τόδ' ἔτι μᾶλλον, καὶ ἐπίνοιαν, τὴν τὸ ἐν ὑποστάσει ἔναι ἀποκλείσασαν· τὸ γὰρ ἐν ὑπεστάσει, καὶ κατὰ μέρος· ὥστε ἐὰν περᾶν, ἢ μὴ κατ' ἐπίνοιαν, ἐν ὑποστάσει δὲ τὰ καθόλου ἀνθρώπου ἔννοια, καθόλητε ἡ αὐτὴ, καὶ μὴ καθόλου· τὸ μὲν διὰ τὴν ὑπόθεσιν, τὸ δὲ διὰ τὴν ὑπόστασιν. Διὸ καὶ ἀδυνατως ἂν ἔχοι, ὡς [illegible] περιπίπτησα. Ἡ δὲ τῷ Βριάρεῳ πλαττομένη ἐπίνοια, καὶ ἄλλως τεραταδέστε καὶ ἀλόκοτος, ἀνύπαρκτος μὲν ἐστιν, ἀδύνατον δὲ ἰδεᾶς ἂν εἶπει, ἐως ἂ μὴ ἐοῦσα καὶ ἀντιφάσκουσαν.

ἐ ων αυτω η συνθεσις· αἱ δὲ μὴ Φυσει, οἱον η τε οἰκε ἐκ ξύλων, καὶ πλίνθων, η της πολεως, κξ'. Καὶ ἔννοιαι συγκεκριμέναι ἐκ συγκρινομενων, ητοι Φυσει πάλιν, οἷα η τησδε της ψυχης ἐκ Νε, καὶ βελησεως, η τεδε τε σωματος ἐξ ὑλης καὶ εἴδες· η μὴ Φυσει, οἱον η τησδε της χρυσης σφαίρας, η τεδε τε Φιλοσοφε.

§. ογ'. Καὶ χωρει δὲ βαθμηδὸν η των ἐννοιων πρόοδος, ἀπο των ἁπλεστέρων ἀρχομένη, καὶ διὰ των συγκρινομένων ἰοῦσα, ἐπὶ τὰς αὐτοτελως συγκεκριμενας. (§. οα'. οβ'.). Εἶτα δὲ τετων ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀλληλαις συμπλεκομενων, ἔσγ ἐπ αυτἰω τεως προαγεται τἰω ολικωτατἰω ἰδέαν τε παντος σωτάγματος. Καὶ γαρ απο τε νοειντε καὶ βελεθαι εἰτις ὁρμηθείη, ἐπὶ τὰς ἐννοίας της νοητικης καὶ βελητικης, των δυνάμεων ἰοῦσα ἂν μεταβαίη· ἐξ ὧν τἰω ἐν αυτω ψυχἰα συμβαλοιτο. Ἐκ δὲ ταυτης, καὶ τε σώματος, τἰω τε καθ' ἑαυτον ἀνθρώπε συγκεκριμένἰω ἤδη αὐτοτελως καὶ πληρη κομίσαιτο ἔννοιαν. Ἐξ ἑαυτε δε, καὶ τετε, κἀκεινε, πληθὼ ἀνθρωπων ἀναλογιωθησεται· ἐντευθεν δὲ καὶ συμπαν το ἀνθρωπινον. Συνεπιπλέξας δε καὶ τὰ παρὰ τον ἄνθρωπον ζῶα πάντα συλλήβδἰω, καὶ Φυτὰ, καὶ μέταλλα συν τετοις, καὶ οσα ἐπὶ γης, καὶ οσα ὑπο γην, της οἰκεμένης ἡμῖν ταυτης σφαίρας ἀντιληΦθησεται. Ουτω δὲ προϊὼν, καὶ τὰ των στοιχείων εἴδη συνάμα τῃ γῃ συλλαβων, συνεπαθροίσας τε τετοις καὶ των ἐρανίων οσα συστήματα, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἅμα, τἰω ολοχερη τεως ἰδέαν ἐξει τε των ὅλων πληρωματος· τἰω συγκεκριμενἰω μὲν καθεξωσαν, διὰ δὲ πληθὼ τε καὶ μεγεθος (§. ξδ'. ξε'.) ἔσαν δυσφάνταστον.

§. οδ'. Των ἐν ταῖς καθ' οἱανδήτινα συγκρισιν συνισαμέναις, ἁπλεστέρων ἐννοιων, αἱ μὲν ἀπαραιτητως ἀλληλαις ἐπὶ τὸ αὐτο συνιασι· τετεσιν ἀναγκαίως. Αἱ δὲ μὴ ἀπαραιτήτως, ἀλλ' ἐνδεχομένως (§. μγ'.). Καὶ των ἀπαραιτήτως, αἱ μὲν κατάτινα ἀλληλεχίαν, θατέρας θατέρα συνηρτημένης τε καὶ συνεπινευμένης· οἱον ἐν τα Σωκρατει η της ψυχης, καὶ η τε σωματος, της μὲν εἰδοποιεσης, τε δὲ εἰδοποιεμένε. Ομοίως η τε λογικε, καὶ η τε γελασικε. Ἐν τῃ ψυχῃ η τε Νε, καὶ η της βελησεως. Ἐν τω σωματι η τε μεγέθες, καὶ η τε σχηματος· ἐν τω τριγώνω, η των τριων πλευρων, καὶ η των τριων γωνιων. Αἱ δ' ετως, ως μηδετέραν

ραν ἔχεσθαι μηδετέρας· οἷον ἐν τῷ σώματι ἡ τε μεγέθους, καὶ ἡ τε βάρους. Ἐπὶ τῆς χιόνος ἡ τε ψυχρὸς, καὶ ἡ τῆς λευκότητος· Ἐπὶ τε ῥόδου ἡ τῆς χρόας, καὶ ἡ τῆς ὀσμῆς. Ὡσαυτως δὲ, καὶ τῶν μὴ ἀπαραιτήτων, ἤτοι θατέρας ἐχομένη ἐστὶν ἡ ἑτέρα· οἷον ἐν τῇ ψυχῇ ἡ τῆς θεωρίας, καὶ ἡ τῆς πράξεως· ἢ τῷ σώματι, ἡ τε σφαιροειδὲς εἶναι, καὶ ἡ τε ὠκυλίσιον· ἢ θατέρα θατέρας· οἷον ἐπὶ τε Σωκράτους, ἢ τῆ Ξανθίππης γαμέτιν εἶναι, καὶ ἡ τε Φιλόσοφον.

§. οε'. Ἐκ τῶν εἰρημένων τίνες αἱ ἀφῃρημέναι καλέμεναι ἐννοιαι συνιδεῖν ῥάδιον. Εἰσὶ γὰρ ἁπλῶς, ἐφ' ὧν τὰ νοητὰ μὴ πεφυκότα χωρὶς εἶναι καθ' ἑαυτὰ, χωρὶς ὁμως θεωρεῖται νοέμενα. Πλατεῖ γὰρ καὶ ταυτὶν, πρὸς ταῖς ἄλλαις, παρὰ τὲ Δημιεργὲ ἡ λογικὴ ψυχὴ λαβοῦσα τὶν δύναμιν (§. β'. κα. μθ'.), καὶ καθάπερ ἐκ τῶν ἁπλουστέρων τὰς συμπεπλεγμένας ἐννοίας ἐκ ἀδυνατεῖ κατὰ τὸ δοκὲν ἀναπλάττειν (§. να'.), ὥτως ἐκ τὲ ἐναντίε ἀπὸ τῶν συμπεπλεγμένωτε καὶ συνθέτων, τὰς ἁπλουστέρας ἐν μέρει οἵατε ἐστὶν ἐπιθεωρεῖν. Διὸ καὶ τὰ κατ' ἀφαίρεσιν νοέμενα, ἔργον ἐπινοίας τιθέναι (§. μθ'.) εὐλογον.

§. ος'. Ἔνιοια τοιγαροῦν ἀφῃρημένη, ἡ κατ' ἀφαίρεσιν ἂν εἴη, Α'. ἡ προσληπτικὴ τε ἑκάτου ἐκείνε, καὶ θεμελίε δίκιν ὡς ἔρηται (§. ξθ'.) ὑποκειμένε, εἰποτέτις ἄνθ' τῶν ἐπ' αὐτῷ ἱδρυμένων συλλαβὼν αὐτὸ ἐκβιάζοιτο, καὶ ἀμυδραῖς ἐπινοίαις εἰκάσαι. Οὐδεὶς γὰρ ἐπιεικὼς ἂν ἔχοι, θθ' ὅ,τι, θθ' οἷον ἐστὶν ἐκεῖνο συμβαλεῖν καὶ περιγνῶναι, ἢ ὅτι τοῖς ἐν αὐτῷ καὶ περὶ αὐτὸ νοεμένοις, ὑφισταίπως, καὶ ὑποβέβηκε, νόθοις λογισμοῖς ἀτεχνῶς λῃπτόν· τὸν δὲ τρόπον τῶτον, καὶ ἡ τῆς ἀνειδέου καὶ ἀσχηματίστε ὕλης ἀπονενόηται νοησις.

§. οζ'. Β'. Καὶ τὰ ἐκ πλειόνων ἁπλουστέρων συγκρίματα ἀνάπαλιν, ἄνευ τε ἑκατὲ αὐτῶν ἐκείνε θεμελίε νοέμενα, (§. ο'.), ἐπειδὴ τοιαῦτα ἐν τοῖς οὖσιν εἶναι ὐ πέφυκε (§. οε'.), δεῖται δὲ περαιτέρω τὲ ἐφεδράσοντος, ἀφῃρημέναι ἔννοιαι εἰσὶν· οἷον κύκλος, ἄνθρωπος, κοινῇ ἄτω καὶ ἀορίστως. Ταύτας μὲν ἂν τῶν συγκεκριμένων κυρίως ἀποδιαξέλοντες (§. οα'.) συγκρινομένας λέγεσθαι ἠτησάμεθα· ἃς ποτὲ μὲν καθ' ὁμοιότητα τῶν συγκεκριμένων ἐκφέρομεν, ἄνθρωπον φάσκοντες, καὶ κύκλον· ποτὲ δὲ καθ' ὁμοιότητα τῶν ἀφῃρημένων· ὡς ὅτε λέγομεν ἀνθρωπότητα, καὶ, εἰ τῶτο ἔξεσι, καὶ κυκλότητα.

§. οη'.

§. οη'. Γ'. Καὶ τῶν ἁπλουστέρων δὲ, μιᾶ ἑκάστῃ ἐννοίᾳ ἐπειδὰν χωρὶς ἐπιβάλλωμεν, ἄνευ τοῦ ὑποκειμένου ἀναπολοῦντες αὐτῇ, ἐν ᾧ ἐστιν, εἴτε ἀπαραιτήτως, εἴτε καὶ μὴ (§. οδ'.), καὶ ἀνδρὸς δὲ τῆς ἅλμης, ἧς, εἰ τύχοι, καὶ κατάτινας ἀλληλεχίαν παρηρτημένας (§. Αυτ.), ἀφῃρημένως, ἢ κατ' ἀφαίρεσιν ἐννοεῖν λεγόμεθα. Οὕτω δύναμιν νοητικὴν νοοῦμεν καθ' ἑαυτὴν, καὶ κίνησιν χωρὶς τοῦ σώματος, καὶ τὰ παραπλήσια. (1).

§. οθ'. Ὥσπερ οὖν συγκεκριμένας ἐννοίας (§. ογ'.), μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἔχειν ἔστιν, οὕτω καὶ ἀφῃρημένας ἅλμας ἀπ' ἄλμων, ἀπὸ τῶν ἧττον ἀνάπαλιν χωρούντας ἐπὶ τὰ μᾶλλον ἁπλούστερα· οἷον εἴτις ὑποκείμενον τὸ Σωκρατοῦς, ἀπαγωγὴ τῆς κατ' αὐτὸν πρώτης οὐσίας (§. οζ.) καὶ τῶν αὐτῇ προσιδιαζόντων, ἐννοήσειεν ἁπλῶς ἄνθρωπον. Εἶτα καὶ τὸ λόγου μετέχειν καὶ νοῦ παρελόμενος, τὸ ζῷον καθ' ἑαυτὸ, ἢ σῶμα ἔμψυ-

(1) Εἰς ταῦτα φέρε καὶ τὰ τῶν σχολαστικῶν. Εἶδη γὰρ καὶ παρ' αὐτοῖς ἀφαιρέσεως. Α'. τὸ τῆς φύσεως ἀπὸ τοῦ ἔχοντος. Β'. τὸ τῆς μορφῆς, ἢ φασὶν, ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου. Γ'. τὸ τῆς μορφῆς, ἀπὸ ἄλλης μορφῆς· ὧν τὸ μὲν Α'. ἐπὶ τὸ καθ' ἡμᾶς Β'. (§. οζ.) ἀνάγεται· τὸ δὲ Β'. ... Γ'. ἐπὶ τὸ Γ'. (§. οη'). Διττὴν δὲ τὴν τῶν μορφῶν, ἢ τῶν (ὡς αὐτοὶ φασὶν) γνωρισμάτων ἀφαίρεσιν ἐποιοῦντο τὴν μὲν ὡς ἐκ τῶν νοητῶν, ὧν κἀκάτερον κἀκάτερα παρήρτηται, ὡς περὶ τῆς ἐν τῇ χιόνι λευκότητος, καὶ τοῦ ψυχροῦ ἐλέγετο (§. οδ'.), τὴν δὲ ὡς ἐκ τῆς νοερᾶς δυνάμεως, ἥνικα συνεπτυγμένως θατέρῳ συνεπινοεῖται θάτερον, οἷον ἐπὶ τῆς ἐν τῷ Θεῷ φασὶ σοφίας καὶ δυνάμεως. Δῆλον γὰρ ὅτι καὶ ἡ σοφία παυσθενὴς, καὶ ἡ δύναμις πάνσοφος. Ἀλλ' ἔχοιτις ἂν οἶμαι τέτων προσθῆναι καὶ μέσην, ἐφ' ὧν ἑτεροῖαι μόνον ἡ περιοχὴ καὶ συνεπινόησις· οἷον ἐπὶ ἀνθρώπῳ τῷ αἰσθητικῷ καὶ τὸ ἔμψυχον συμπαρίσταται ἐνδεχομένου, ἀνάπαλιν δ' ἔχ. Ἁπασῶν δὲ μεγίστην ἀφαίρεσιν ἀποκαλεῖν δίκαιον, τὴν τῶν γνωρισμάτων, ἐν οἷς καί τις ἐνεπινοεῖται ἀντίθεσις. Οἵαν αὖθις ἐπὶ τῶν θείων σέβομεν, οἰκτιρμῶν βάθη, καὶ δικαιοσύνης κρίματα χωρὶς ἐζυμωμένων, τῶν μὲν οἰκτειρόντων τε, καὶ τὰ ἐπταισμένα ἀφιέντων, τῆς δὲ ἀδεκάστου ἔσης, καὶ τὰς προσηκούσας ποινὰς ἐπαγούσης· Καίπερ ἐν εἰδότες τε καὶ πειθόμενοι, τῶν μηδετέρου πάτερ γίνεσθαι παρά θατέρου. Ἐν ὀργῇ γὰρ ἔλεος μνησθήσῃ. Τὴν ἐν τοιαύτην, ἢ ἔτω διαίρεσιν, ὡς ἀφαίρεσιν τινὰ Ειδικὴν ἀποκαλεῖν ἀξιώσειαν οἱ περὶ τὸν Σκότον καὶ ἀφαίρεσιν, ἣ βαλοιντο, ὡς ἐκ τῶ πράγματος, τετέσιν ὡς ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ τῷ πράγματι νοουμένων τελειοτήτων, συνθέσθαι ἔχοιεν ἂν οἶμαι τέτοις, οἱ ἐκ τῆ Θωμᾶ λογομαχῶν περὶ ὀνομάτων ἀφέμενοι. Χωρὶς γὰρ εἶναι δὶ αὐτὴν νοεῖται, ὧν αἱ καθ' ἡμᾶς νοήσεις ἀσυμβάτως ἔχουσιν. Ἀλλ' ὅσον καὶ ἴχνος σχολαστικῆς ὑποδεῖξαι λεπτουργίας, ἅλις.

ἔμψυχον ἀϊδητικόν, ἀναπολήσεων· Ἐφεξῆς δὲ καὶ τούτων ἀλογήσας, τὸ σῶμα εἶναι· Καὶ ἀπὸ τοῦ σώματος τὴν ἕκτασιν ἀφελών, τὸ βάσιν, πράγματι δηλαδὴ ἀορίστως· τὴν τοῦ Σωκράτους ἔννοιαν τῷ δὲ τῷ τρόπῳ ταῖς ἐπαλλήλοις ἀφαιρέσεσι κατὰ μικρὸν ὥστε εἰπεῖν ἀποσκελετεύσας, ἐπὶ τὴν γυμνὴν καὶ ξηρὰν ἰδέαν τοῦ ὄντος τέως ἀφίξεται.

§. π'. Σημειωτέον τὴν ἐκ τῆς Ἀφαιρέσεως τῶν ἐννοιῶν χρῆσιν, ἡλίκη τις ἐστίν. Ἔστι γὰρ ἐπιεικῶς μεγίστη πρῶτον ἐξ αὐτῆς ἡ ὄνησις τῇ ψυχῇ, εἰς ἀκριβῆτε καὶ διηρθρωμένην τῶν πραγμάτων περίνοιαν. Αὐτῇ γὰρ ξενοῖς καθάπερ ὁρίοις κατειλημμένη. καὶ τὰ ἐκ πλειόνων εἰδοποιούμενα χαρακτήρων τε καὶ γνωρισμάτων, οἷα δὴ καὶ ὄψιν τὰ πολυμερῆ καὶ ποικίλα τῶν ὁρατῶν, ἐπιβολῇ μιᾷ ἐπελθεῖν κατὰ τὸ ἀκριβὲς ἀδυνατοῦσῃ, θαυμαστὸν ὅσον σωτελὲς ἐστὶ τὸ ἔργον τόδε τῆς ἀφαιρέσεως. Ἐνδίδωσι γὰρ τῷ ἐπιστατικῷ τοῦ Νοῦ, ἐπ' ἀδείας ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν πολλῶν χωρὶς προσενδιατρίβειν, καὶ, καθ' ἃς τὸ ὂν λῆπτον τυγχάνει, τοὺς λόγους ἅπαντας ἀνασκοπεῖν.

§. πά. Β'. δὲ καὶ ταῖς κατ' Ἐπιστήμην θεωρίαις, ἡ μικρὰ συμβάλλεται ἡ τῶν ἐννοιῶν ἀπ' ἀλλήλων ἀφαίρεσις. Ἐπειδὴ γὰρ ἑκάστων ἐν τοῖς οὖσι παθῶν, παντοίων ἐστὶ λόγοντε, καὶ τρόπων, καὶ σχέσεων ἐπιδεκτικά, σχολὴ γ' ἂν τὰς διαφορὰς τὰς τούτων λογικῶς ἀποδείξειν, εἰμὴ πρότερον ἀπὸ τῶν διαφερόντων διακρίνας, ἕνα εἴτε χωρὶς, καὶ καθ' ἑαυτὰ διασκέψαιτο· οἷον ἄλλα μὲν ἀθείας πάθη, ἄλλα δ' ἐπιφανείας, ἄλλα δὲ σώματος. Καὶ τὰ τῶν ἐπιφανειῶν αὖθις τοῖς σχήμασι συμποικίλλεται. Ἄλλα γὰρ τριγώνου, ἄλλα δὲ τετραγώνου, κύκλου δὲ ἄλλα. Καπὶ τοῦ τριγώνου δὲ, τὰ μὲν τῷ ὀρθογωνίῳ προσιδιάζει, τὰ δὲ τοῖς λοιποῖς εἴδεσι. Καὶ ἐκ τῶν πλάγιων ὡσαύτως. Καὶ ἀνάγκη ἄρα ἀπ' ἄλλων ἐπ' ἄλλα τὸν νοῦν ἐπιστρέφειν, τὴν περὶ ἑκάστου Ἐπιστήμην ἰδίᾳ ληψόμενον, καὶ τάγε φύσει συνημμένα, χωρὶς ἀναθεωρεῖν· ὃ μόνον ἐστὶ λαβεῖν ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως.

§. πβ'. Γ'. Καὶ τὰς κοινοτάτας δὲ τῶν ἐννοιῶν ἐκ ἄλλων, ἢ δι' ἀφαιρέσεως ἀναπλάττειν πεφύκαμεν, καὶ ἀνατυπᾶσθαι· καὶ ταύτης ἄνω, κατὰ τὰ κτιλίη, ἐκ ἂν ἔχοιμεν φαντάζεσθαι τῶν καθ' ἑκάστου πλέον ἀδὲν, ἐδ' ἐπέκεινα. Δι' αὐτῆς μάλιστα τῶν ἀλόγων πλεονεκτοῦντες, τοὺς καθόλου καὶ ἀνωτάτω

τάτω λογῳ ἀνδρίσκομεν τῶν ὄντων, οἵστε διαφέρει, καὶ τίσιν ἑκαστα κοινωνεῖ ἀναδιδασκόμεθα· τότε αὖτω κοινωνοῦντα, ἐφ' ἅν δεῖσι, εἰς ἕν συμπεριλαμβάνοντες, κρίνομέντε περὶ τῶν πολλῶν, καὶ διανοούμεθα τὰ ἐπιβάλλοντα, ἡνωμένως τε καὶ ἀμερίστως, οἷον περὶ τὸ ἀνθρωπῳ, περὶ τὸ κύκλῳ, μηδὲν δεόμενοι, τῆς καὶ ἄλλως ἥκιστα δυνατὸς ἐχούσης, τῶν κατὰ μέρος ἁπάντων ἐξαριθμήσεως· ὃ μέγιστόν ἐστι δήπου καὶ τοῦτο εἰς θήραν ἐπιστήμης βοήθημα. Ἀλλ' ἐν τούτοις μὲν ἡ τῆς Ἀφαιρέσεως χρῆσις.

§. πγ'. Θεωρητέον δὲ καὶ τὴν κατάχρησιν. Ἡ δὲ συντομώς, ἐν τῷδε κειται· Εἴτις τὸ ἤδη ἀφαιρεθὲν, οἷον τὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶδος, τὸ τοῦ κύκλου σχῆμα, τὸ τῆς γραμμῆς μῆκος, τὸ μὲν ἀνθ' οὗ Σωκράτης, ἢ τοῦ Πλάτωνος, κξ. τὸ δὲ ἀνθ' οὗ κυκλοειδῶς περατωμένη σωματος, τὸ δὲ ἀνθ' οὗ πλάτης· Εἴτε καὶ τὸ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ὑπολειπόμενον δοκεῖν, οἷον τὸ πρῶτον ἐπὶ ἑκάστῳ ὑποκεῖσθαι νοούμενον, τὴν ὑπόστασιν, τὴν ἀνείδεον ὕλην, καὶ οἱασδήποτε μορφῆς ἀπογυμνωθεῖσαν, ὅτως ἔχειν ἀτεχνῶς ἐν τοῖς οὖσιν ἡγοῦτο, ὥσπερ καὶ ταῖς ἐπινοίαις ταῦτα αὐτῶ παρίσταται. Ἐοίκασιν ἓν ὀρθῶς ἐπισημειωσαντες, οἱ πρῶτοι εἶναι δεῖν ἐνέργειαν (§. γ'.) τὴν γνωστικὴν τὴν κατ' ἀφαίρεσιν ὑποτιθέμενοι· ἀνθ' ἧς δηλαδὴ τῆς κατὰ τὴν κρίσιν διαιρέσεως· τοιαύτην ἄνθ' ἧς καταφάσεώς τε καὶ ἀποφάσεως τὸ νοητὸν προσλαμβάνουσαν, εἰ μὴ ψεύδος μέλλοι, καὶ ἀλόγου τερατοπλασίας ὀφθυνεσθαι. Ἐξ ὧν καὶ τὸ περιφερόμενον ἐκεῖνο, τῶν ἀφαιρεντων ἔτι πορρωτάτω τὸ ψεῦδος ἀπελήλαθαι, ὡς μηδὲν δηλονότι ἀποφαινομένων· (§. ξζ.) τοῖς δὲ διαιρέσι πολλάκις σμαρτῆν παρὰ πόδας, ἐδὲν ἧττον ἀληθὲς ἢ χρήσιμως λελέχθαι δοκεῖ (ὁρα Προδιατ. Β'. §. ιη'.).

ΚΕΦ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ ἐννοιῶν βάθους τε καὶ πλάτους.

Ἦτοι

Περὶ ἐννοιῶν τῶν ἐπὶ μέρους, καὶ Καθόλου· Ἔνθα καὶ περὶ τῶν πέντε καθόλου ἐννοιῶν ἐκ τῆς Πορφυρίου Εἰσαγωγῆς.

§. πδ'.

Τὰ, δι' ὧν ἑκάστη τῶν ἐννοιῶν συνίσταται, καὶ συναπαρτίζεται γνωρίσματα, βάθος τῆς ἐννοίας καλεῖν εἰώθασι, καὶ περίληψιν. Ἐπεὶ δὲ τούτων τὰ μὲν ἀπαραιτήτως ἐνεῖναι νοεῖται (§. οδ'.), τὰ δὲ μὴ ἀπαραιτήτως, ταύτητοι καὶ τὸ βάθος τὸ μὲν ἀναγκαῖον λέγειν ἔγνωσαν, τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἐνδεχομένου ἐνομάζειν. Ἀναγκαῖον μὲν οὖν κατὰ τὴν τοῦ σώματος ἔννοιαν, τὸ τριχῇ διαστατὸν εἶναι, καὶ ἀδιαχώρητον· ἃ γὰρ ἄλλως εἶναι νοηθῆναι. Οὐκ ἀναγκαῖον δὲ τὸ εἶναι σφαιρειδὲς, καὶ θερμὸν, ἢ λαμπρόν· καὶ γὰρ καὶ ἄλλως. Ἐκεῖνα μὲν οὖν, καὶ οὐσιώδη καλεῖν ἀξιοῦμεν, ταῦτα δὲ καὶ ἐπουσιώδη. Ἑκάτερον γεμιοῦ μετάτινος διαφορᾶς· τὸ μὲν γὰρ ὄντως ἐστὶν οὐσιῶδη, ὡς αὐτῶν ἄνευ τῆς οὐσίαν μηδὲ εἶναι, μηδὲ νοεῖσθαι ὅλως, διὸ καὶ πρώτως ἄντις οὐσιώδη καλέσειεν αὐτά· οἷον ἐπὶ τοῦ τριγώνου τὸ τρεῖς ἔχειν γωνίας, καὶ πλευρὰς τρεῖς· καὶ ἐπὶ τοῦ πενταγώνου, τὸ πέντε. Τὰ δ' ὄντως, ὡς εἶναι μὲν μηδαμῶς, νοεῖσθαι δὲ καὶ μάλα. Ἐξ ὧν καὶ ἐπουσιώδη αὐτὰ πολλοῖς ἀποκαλεῖν ἀρέσκει· ἡμῖν δὲ οὐσιώδη μὲν ἐστὶν, ἀλλὰ δευτέρως· τοιαῦτα δὴ, τὸ τὰς μὲν τρεῖς γωνίας ἐν ἐκείνῳ, δυσὶν ὀρθαῖς συνεξισοῦσθαι, τὰς δ' ἐν τούτῳ πέντε, ὀρθαῖς ἐξ. Καὶ τῶν ἐπουσιωδῶν δὲ, τὰ μὲν πράγματι ἐστὶ χωρισά, οἷον τὸ Σωκράτους τὸ διαλέγεσθαι, τὰ δ' ἀχώρισα, οἷον τὸ φαλακρὸν εἶναι.

§. πέ. Ἁπάσαις ταῖς διαγνωριζομέναις ἐννοίαις (§. νε'. νζ'.) τὸ βάθος συμπληροῦσιν αἱ ἐξ ὧν γνωρίζονται ἁπλοῦσεραι. Καὶ ταῖς ἐν συνθέσει τε, καὶ συμπλοκῇ (§. μγ'. μδ'.) αἱ ἐξ ὧν συντίθενται, καὶ συμπλέκονται. Καὶ ταῖς ἐν συγκρί-

σει

επι δε εποιαδήποτε, (§. ξή.) αι εξ ων συγκρίνονται. Καὶ ταῖς γε μάλλον (§. οβ'. ογ.), καὶ τὸ βάθος ἐστὶ τὸ μᾶλλον χωρεῖν εἰκος, ταῖς δὲ ἧττον, ἐπὶ τὸ ἧττον· τὰς δ' ἁπλᾶς ἁπάντων (§. μβ'.), ὡς πάντῃ ἀγνωρίσας (§. μγ'.), καὶ ἀβαθεῖς εἶναι ἀκόλουθον.

§. πς'. Καθ' ὃ δὲ ἡ ἔννοια πρὸς πολλὰ τῶν ὄντων ἔχει προσεφαρμόζεσθαι, τὰ μιᾷ καὶ μονῃ νοερᾷ ἐποπτείᾳ κατ' αὐτὸ περιλαμβανόμενα, τοῦτο πλάτος τῆς ἐννοίας εἶπον. καὶ ἔκτασιν. Οὕτως ἐπὶ Πλάτωνα, καὶ Σωκράτην, καὶ τοὺς λοιπούς, ἡ κατὰ τὸν ἄνθρωπον πλατύνεται ἔννοια. Ὁ γὰρ ἄνθρωπον νοήσας ὃ τόνδε μόνον, ἢ τόνδε, πάντας δὲ ἀδιαφόρως, ἢ τοιούτους, συνείληφε. Καὶ ἐπὶ πάντα δὲ ὁμοίως κύκλον ἐκτείνεται ἡ κατὰ τὸν κύκλον. Καὶ ἐπὶ κίνησιν πᾶσαν, ἡ κατὰ τινὰ κίνησιν. Καὶ δῆλον ἄρα, ὡς ὅδεν ἄλλο τὸ κατὰ τὰς ἐννοίας πλατος συνίσησιν, ἢ ἡ τούτων αὐτῶν πρὸς τὸ πολλάκις ἅμα, καὶ τούτων ἕκασον ἐν μέρει παρισᾶν, ἀορισία.

§. πζ'. Παντὶ τῷ ἐπισήσαντι, τίνι, ὅπερ ἂν τύχοι, ἐννοιαν συνιδεῖν ῥᾴδιον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πλατυνομένην, ὅπερ ἀντιστρόφως αὐτῷ κατὰ τὸ ἧττον καὶ μᾶλλον βαθυνεται· τῆς γὰρ ἀνθρωπου, φέρε, ἧς ἐν τῷ ζῶοντε καὶ λογικὸν εἶναι τὸ βαθος, ἐὰν μὴ ἀφαιρεθῇ τὸ λογικὸν, ἐπὶ παντα ἁπλῶς οἷς μετεστι ζωῆς, ἀορισησει τὸ πλατος· Ἐὰν δὲ ἀναπαλιν ἐπὶ τῷ λογικῷ σωζομένῳ, προσεθῇ καὶ τὸ ἐκ τῆς Φιλοσοφίας γνωρισμα, τὸ βάθος πλεονασαντος, ἡ ἔκτασις μειωθησεται, καὶ ἐπὶ τὸ τινας τῶν παντων ἀνθρωπους δηλᾶν, τοὺς φιλοσοφοῦντας δηλονότι μόνους, συναλησεται.

§. πη'. Καὶ ἀντιπεπονθέναι τοιγαροῦν τὰς ἐννοίας ἔτω συμβαίνει, ὀλιγοβαθεῖς μὲν τὰς πολυπλατεῖς καθεζωσας, ὀλιγοπλατεῖς δὲ τὰς πολυβαθεῖς τεναντιον. Διο καὶ ἀβαθῶν τῶν ἁπλᾶς ἁπάντων (§. πέ.) ἐσῶν, ἁπλατεῖς ἐσονται αἱ μάλιστα συνθετοι· ὧν τὸ μὲν αὐταῖς δι' ἀφαιρέσεως γίνεται (§. οθ'.), τὸ δὲ διὰ συγκρίσεως. (§. ογ'.). Οἷον δι' ἀφαιρέσεως τῶν ἰδιαζόντων τῷ Σωκρατει ἀπο τοῦτο, παρεστι νοεῖν ἄνθρωπον ἁπλῶς· τῆς δὲ τῷ λογικῷ, τὸ ζῶον· τῆς δὲ τῷ αἰσθητικῷ καὶ ἐμψυχῳ, τὸ σῶμα· τῆς δὲ τῷ τριχῇ διαστατῷ, τινὰ οὐσίαν· τῆς δὲ τῷ αὐθυπαρκτου τὸ ὄν, τὸ ἁπλούστατον τῇ νοησει, καὶ κατὰ πάντων νοουμενον, καὶ λεγομενον. Ἐπανιων δέτις, καὶ τῷ μὲν ὄντι τὸ αὐθύπαρκτον προσιθεὶς, τῷ

ἀυθυπάρκτω τὸ τριττὸν τῆς διασάσεως, τῷ δὲ, τὸ ἐμψυχον καὶ τὸ αἰσθητικὸν, τοῖς δὲ τὸ λογικὸν, τῷ δὲ τὸ φιλόσοφον, καὶ τὸ μὲν εἶναι Σωφρονίσκε, καὶ τ' ἄλλα, διὰ τῆς ϑείας ϑτω, καὶ τὸ σωματος, καὶ τὸ ζῶε, καὶ τὸ ἀνθρωπε, χωρησας, ἐπὶ τὸν Σωκρατίω αὐθις ἡμῖν ἐπανέλυσεν.

§. πϑ'. Καθ' ἑκάτερον δὲ, βάθος λέγω, καὶ πλάτος (§. πδ'. πς.), ὡς ἀντὶ ὅλου ἐπιθεωροῖτο ἡ ἔννοια. Μέρη δὲ, βαθυνομένης μὲν, τὰ γνωρίσματα· πλατυνομένης δὲ, τα προς ἃ ἀναγεται πραγματα. Διὸ καὶ πρὸς μὲν ἐκεῖνα, ὡς ὂν αὐτῇ οὐσίαν νοεμενα, καὶ ὅλον ἐνεργεία ἀκούει· πρὸς δὲ ταῦτα, ὡς ὑπ' αὐτοῦ ἀναγόμενα ὅλον δυνάμει· οἷον πρὸς μὲν τὸ λογικὸν, καὶ τὸ ζῶον, ὅλον ἐνεργείᾳ, πρὸς δὲ τὸν Σωκράτιν, καὶ τὸν Ἀλκιβιάδιν, ὅλον δυναμει ὁ ἄνθρωπος· τὰ μὲν γαρ ἐν αὐτῷ, τὰ δ' ὑπ' αὐτόν. Κακείνων μὲν ἄνω ὅτ' ἂν γένοιτο, ὅτ' ἂν νοοῖτο, χωρὶς δὲ τέτων καὶ μαλα.

§. ρ'. Ἡ πάντῃ ἁπλατὴς ὅσα, καὶ ἐντι καὶ μόνον ὡρισμένον παρισάνουσα ἔννοια, ταυτὸν δ' εἰπειν ἡ τέλεον συγκεκριμένη (§. ρα.), ἐπὶ μέρους καλεῖται· τὸ, τε κατ' αὐτὸ νοητὸν, καθ' αὐτὸ μὲν ὑφεσως, ἄτομον λεγεται· οἷον ὅδε ὁ λίθος, ὁ Ἀσὴρ ὁ Σείριος. Ἐὰν δὲ, καὶ τῶν λόγε ἢ μετεχόντων, καὶ πρόσωπον· οἷον ὁ Σωκρατης. Μὴ καθ' αὐτὸ δὲ ὑφίσαθαι πεφυκος, ὑποσάσεως δέ τινος ἐπιδεὲς ὂν ὡς ῥεύσματος (§. ο') τῷ ἀτομικῷ τῇ κλήσει ἐπισημαίνεται μονον· οἷον ὅτος ὁ κυκλος, τόδε το βάρος, ἥδε ἡ κίνησις, ὅτος ὁ ἦχος, ἀτομικὰ πάντα, ἃ γὰρ ὑποσάσεις, ὡς ἑτέροις ἐνυφισάμενα· Πολλὰ γὰρ ἂν δεοι τὸ εἶναι πρόσωπα. (1).

§. ρά.

(1) Τέτταρα φέρεται τὰ ἀτόμε τὰ σημαινόμενα. Α'. γὰρ ἄτομον, τὸ διὰ το ἀμερὲς εἶναι, ἀδιαίρετον. τοιαύτη πᾶσα ὑπόσασις ἄυλος· καὶ τὸ παρὰ τοῖς Γεωμέτραις σημεῖον· καὶ τὸ χρονικὸν νῦν. Β'. δὲ, τὸ διὰ τεχνὴν ἀδιάτμητον δύστμητον, ἢ καὶ ἄτμητον πάντῃ ἐν τοῖς σώμασιν· οἷον ὁ Ἀδάμας· Καὶ τοιαῦτα δὲ, καὶ τὰ Λευκίππε ἄτομα, καὶ Δημοκρίτε. Γ'. φασὶ (πάνυ κατα χρηστικῶς λέγοντες) καὶ τὸ Εἰδικώτατον Εἶδος ἄτομον, οἷον ἄνθρωπος, ἵππος, καὶ τὸ ἐς ἄδη κατωτέρω μὴ τέμνεσθαι. Δ'. τὸ κυρίως ἄτομον, ὃ τέμνεται μὲν, ἀ σύζυ δὲ μετὰ την τομὴν τὸ πρότερον Εἶδος· οἷον ὁ Σωκράτης. Νοητέον δὲ τᾶτο ἅτως. Ἐαν γάρτις τὸ ζῶον εἰς τὸ λογικὸν διέλῃ, καὶ τὸ ἄλογον, τὴν τε ζῶε αὐτε ἔννοιαν, ἑφ' ἑκατέρα τῶν ἀντιδιαιρεμένων μερῶν, καὶ μετὰ την διαίρεσιν ἕξει ἐντελῆτε, καὶ πλήρη· τὸ γαρ ζῶον ἅνω, καὶ ἐπὶ τὰ λογικὰ ἀνελλιπως σώζεται, ἢ τοιᾶτον, καὶ ἐπὶ τὰ ἄλογα.

Ὁμοίως

§. ια'. Τῶν ἐπὶ μέρους ἐννοιῶν, τὰς μὲν μερικὰς ὀνομάζειν ἀξιοῦσι, τὰς δὲ ἐνικὰς, ἀντιδιαιρέλοντες. Κακείνας μέν ἐστι, φασὶ, παρισᾶν τὸ τυχὸν ἀορίστως· οἷον ἄνθρωπός τις,

Ὁμοίως τὸν ἄνθρωπον ἐπ ἀκριβές, [illegible] τῷ Σωκράτει νοοῦμεν, καὶ τῷ Πλάτωνι, κτ. Τὰ δὲ Σωκρατικὰ σῶμα καὶ [illegible] διαιρετὸν· ἢ ἁπλῶς κεφαλὴν, καὶ χεῖρας, [illegible] πόδας κατακερματίστος, ἐπ᾽ ἀδενὶ τῶν μερῶν τούτων ἡ ἔννοια σώζεται. Οὐ γὰρ ἡ ψυχὴ, οὐδὲ τὸ σῶμα τὰ Σωκράτους, ὁ Σωκράτης. Ἐπὶ τῶν ἀψύχων μέντοι μεγεθῶν, οἷον ἐπὶ τῆ λίθῳ, ἡ τοιαύτη τὰ ἄτομα ἐκδοχὴ οὐκ ἔοικε προχωρεῖν· τὰ γὰρ λίθῳ, καὶ τὸ ἡμισυ ἄτομον, καὶ τὸ πηλικονοῦν μόριον, σωζομένα τε αὐτὰ καὶ μετὰ τὴν τομὴν. Δυο πληρέστερον ἀποδοῦναι ἄτομόν ἐστι τὸ ἐξ ἰδιοτήτων συγκροτούμενον, „ὧν τὸ ἄθροισμα ἐκ ἂν ὀφθείη ἐπὶ ἑτέρᾳ ποτε. (Βλεμ. Λογ. Κεφ. α'.) Αἱ γὰρ ἰδιότητες αὐταὶ, ἅπαξ ληφθεῖσαι, ἀδέν ὅτι μὴ γνωρίσματα ἐσὶν ἐπακριβῶσθαι (§. πδ'.), ἃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνιόντα, „τὰ χαρακτηριστικά ἐστι, τὰ χαρακτηρίζοντα τὴν ὑπόστασιν. (Δαμασκ. Φιλοσ. Κεφ. λ'.) ἅπερ καὶ ὑποστατικὰ σημαντικὰ διὰ τοῦτο προσαγορευτέα. (Μαξ. ὁ ὁμολογ. Περὶ τῶν πραχθ. ἐν τῇ Α. αὐτῆ ἐξορ.) ὡς ἀφοριστικὰ ὄντα συμβεβηκότα τῶν ἀριθμῷ ἀλλήλων διαφερόντων. Ἐπὶ μὲν ἂν ἀνθρώπων, ἐστὶ [illegible] α τυχὸν, ἐνδομυχέστερα ἴδια, προσωπικῶς γνωρίσαιεν ἕκαστον, τὰ μὲν ἐκ τῆς ἰδιοκρασίας ποιητικὰ, τὰ δὲ [illegible] ἐκ τῶν τῆς ψυχῆς ἑκάστη ἐξεώντε, καὶ παθῶν, καὶ τῶν ἄλλων διαθέσεων· Οἷς εὐλόγως ἄντις ἀναθείη καὶ τὴν ἀτομικὴν καλλιμένην διαφοράν, τὴν περισπάδαστον μὲν ἀσαν πολλάκις, ἃ πάνυ ἐυλητον. Ἀντὶ δὲ τούτων, καί τινα τῶν περὶ τὸν ἄνθρωπον ὁρωμένων, οἱ ποιοῦσι δεῖγμα παρισχεῖν ἀπόχρη ἀτομικῆς ὑπογραφῆς.

„Φολκὸς ἦν· χωλὸς ὁ ἕτερον ποδὸς·
τῷ δὲ οἱ ὦμω,
„Κυρτῶ, ἐπὶ ῥῆθος συνωχοκότε·
αὐτὰρ ὑπερθε
„Φοξὸς ἦν κεφαλὴν, ψεδνὴ δ᾽ ἐπεφύκει λάχνη. (Ἰλιαδ. β'.).

Ἱκανὰ γὰρ καὶ ταῦτα τὸν Θερσίτην δεῖναι τεκμηριώσασθαι. Συνδραμεῖν γὰρ ἅπαντα καὶ ἅλῳ προσῶπῳ ῥᾴδιον. Γένοιτο γὰρ ἄντις ὁμώνυμος, καὶ ὁμότεχνος· χαλεπὸς δὲ ἅπαντα ταὐτῷ συγκυρεῖν. (Συνέσ. Επισ. Πυλκιμέν.). Ἔδοξαν δὲ ἀποχρῶσαν τὴν συλλογὴν τῶν ἀτομικῶν χαρακτήρων πεποιηκέναι διὰ τῶν ἑφεξῆς ἐπῶν·

„Μορφὴ, σχῆμα, γένος, χρόνος, ἄτομα, πάτρατε, χῶρος.

Καὶ ἐστὶ δηπου χαρακτηριστικὰ τῶν προσώπων ἐν ἀνθρώποις ταῦτα.

Τῆς δ᾽ Ἀτομότητος ἐν τῷ πληρεστέρᾳ καὶ τελεωτέρᾳ διορισμῷ κεῖσθαι (§. ϙ'.) νοουμένης, καθ᾽ ὃ καὶ ὀρθῶς ὥρισαν ἄτομον εἶναι τὸ δὲ ἅλα διωρισμένον (Ουόλφ. Λογ. §. 74), σημειωτέον ὅτι τῶν μὲν ἀτόμων κυρίως ὄντων καὶ λεγομένων, τῶν δὲ ατομικῶν (§. [illegible]), τούτοις μὲν ὁ διορισμὸς ἐκ τὰ ἠδη, καὶτωδε εἶναι· οἷον ἡ ἐντωδε ἕξις κίνησις, ἀλλ᾽ [illegible] ἡ ἠδη, ἀτομικὴ. Ἐκείνοις δὲ, ἤτοι τοῖς ἀτόμοις, ἐκ τὰ τόδε εἶναι· σωματικοῖς δὲ ὄσι, καὶτωδε τῷ τόπῳ, κατάγε τὸ νῦν εἶναι, ὡς ἔχειν καὶ δακτύλω δείκνυσθαι· οἷον ὅδε ὁ λίθος. Ἐφ᾽ οἷς ἐπίσημον ἀτομότητος καὶ τὸ ὑποπίπτειν αἰσθήσει· τὸ γὰρ αἰσθητὸν ἄτομον· ὑπερβαίνει γὰρ τὴν αἰσθήσεων δύναμιν ἡ πρόσληψις, ἡ τῶν Καθόλα.

εἰς τις τῶν Πλανήτων· ταύτας δὲ τὸ ἐν δηλῶν ὡρισμένως· οἷον ὁ Πλάτων, ὁ Κρέων. Βέλτιον δὲ ἴσως ὡρισμένως ἑκατέρας λέγειν (γνώρισμα γάρ τοῦτο τῆς ἁπλατοῦς ἐληφθη κοινόν). (§. ιβ.). Ἅλλα τὰς μὲν μερικὰς ὡρισμένας φάσκειν τῇ φύσει, ἤτοι καθ' ἑαυτὰς, ἤπερ καὶ εἰσὶ· τὰς δ' ἐνικὰς, καὶ τῇ φύσει, καὶ ἡμῖν· τετέσι τῇ γνώσει.

§. ιβ. Κωλύει δὲ οὐδὲν καὶ ἀπὸ τῆς μονάδος ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν μεταβαίνοντας, τὸ ἐπὶ μέρους τε καὶ καθ' ἕκαστα τῆς ἐννοίας σωζόμενον παρατηρεῖν. Ἐπὶ μέρους γάρ ἐστίσης τῇ τινος ἀνθρώπε, καὶ ἡ τινῶν ἀνθρώπων ἔννοια ἐστί· τῆτε τοῦ Σωκράτες, καὶ ἡ αὐτοῦ τῆτε, τῇ χρησῇ συμπαρισαμένε Ξανθίππῃ.

§. ιγ'. Ἡ πρὸς πολλὰ κοινὴ (ι) οὖσα Ἔννοια, ἢ ταῦτα ἅμα, καὶ τούτων ἕκασον μιᾷ Νοῒ ἐποπτεία δυναμένη παρισᾶν, καὶ ταυτῃ δὴ ἀορίσασα, καὶ πλάτος ἔχειν λεγομένη (§. πς.) καλεῖται Καθόλε. Οἷον ἡ τοῦ σωματος, ἡ πᾶν σῶμα ἀορίσως νοεῖν παρέχουσα, καὶ σῶμα ἕκασον· ἡ τοῦ κύκλε, ἡ πάντα κύκλον, καὶ τονδε τον κύκλον. Ἐν ᾧ καὶ ἡ τῶν περιληπτικῶν (§. μδ'.) ἢ ἄλλως σπωσῶν συνεκτικῶν, ἀπὸ τῶν Καθόλε διαφορά, συμφανής. Πόλις γάρ, ἐχ ὡς ἡ πᾶσα νοεῖται, καὶ οἶκος ἕκαστος· οὐδὲ μὲν ὂν στρατος ἐστὶν ἕκαστος τῶν στρατευομένων. Κύκλος δὲ, καὶ ἅπας ἁπλῶς ὁ ἀκριβῶς χηματογραφέμενος, καὶ ὁ νῦν ἠδὴ, καὶ ὠδὶ, καταγραφεὶς ὠδὲν ἧττον.

§. ιδ'. Ἐπειδὴ δὲ Καθόλε ἐστὶν ἡ ἔννοια, καθ' ὃ ἔχει πλάτος (§. ιγ. πς.) καὶ ἀορισίαν, τοῦτο δὲ δι' ἀφαιρέσεως αὐτῃ γίνεται (§. οθ. πβ'. πζ.)· Ἡ δὲ ἀφαίρεσις αὐτη, ἐπινοίας ἔργον ὁμολογεμένως ἐστιν. (§. οε.). Οὐκ ἄρα τὰ Καθόλε ὑφεστῶτα ἐστὶν ἐν τοῖς πολλοῖς, ἢ Καθόλε, πρὸ τῶν πολ-

(ι) Κοινὸν λέγεται Α'. τὸ προκαταλήψει γινόμενον ἴδιον· οἷον ὁ ἐν θεάτρῳ τοπος. Β'. Καθ' ἃ μερισῶς πολλὰ μετέχειν δύναται ἅμα· οἷον κοινὸς ἄστος. Γ. Καθ' ἃ ἀμερίσως ἐκ διαδοχῆς· οἷον κοινὴ ἐωΐη. Δ'. Καθ' ὃ ὁλικῶς, καὶ ἅμα· οἷον τὸ κοινὸν θέαμα. Καθ' ὃν δὴ τρόπον, καὶ ὄνομα κοινὸν ἐστιν ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων, καὶ κοινὴ Φυσις μετὰ τοῦ ὀνόματος ἐπὶ τῶν συνωνύμων (περὶ ὧν ἐν οἰκείῳ τοπῳ.). Ἔτω δὲ καὶ ἡ Καθόλε ἔννοια κοινὴ καλέγεται· τὰ γὰρ κατ' αὐτην νοητὰ, ἅμα τε καὶ ὁλικῶς πολλοῖς μετεστιν. (ορα καὶ Βλεμ. παρεπλήσι' ἄττα χαῖρον ὑποτιθέμενον. Κ. ιγ.).

πολλῶν δὲ (1), ἢ μετὰ τὰ πολλὰ, κυρίως εἰπεῖν ἐχ ὑφεστηκεν, ἀλλὰ νοεῖται. Οὐδὲ γὰρ ἄλλο ἢ γνωρίσματά τινα ταῦτα ἐστὶν, ἃ μὲν τοῖς καθ' ἕκαστα καὶ ὑφεστῶσι μεριστῶς τε καὶ διωρισμένως ἐνυπάρχοντα· διὰ δὲ ὁμοιότητα, ἣν (ἐκ τῶν ὑποδεεστικῶν ἀπογυμνωθεῖσι χαρακτήρων κατ' ἀφαίρεσιν Νϑ) διασώζει πρὸς ἄλληλα, ἀμερίστως τε καὶ ἐνιαίως, ἢ κοινῇ προσκοντα πολλοῖς θεωρούμενα.

§. μέ. Κατὰ τίνα διαφορὰν τῶν ὕστερον κατ' ἀφαίρεσιν νοουμένων γνωρισμάτων, καὶ αἱ καθόλου ἔννοιαι διαστέλλονται. Ἤτοι γὰρ ἀσώματος, οἷς ἂν κοινῇ προσείη, ἐστὶ τὸ γνώρισμα, ἢ ἐπισώματος. (§. πδ'.). Καὶ εἰ μὲν ἐκεῖνο, ἡ τοῦ σώματος ἔννοια πλήρη (§. ξ.), τὸ ἡμῖν ἐφικτὸν τῆς οὐσίας λόγου παρέχεται, ἢ

(1) Τὴν ὑποκειμένην τῶν καθόλου εἰς τὰ πρὸ τῶν πολλῶν, καὶ ἐν τοῖς πολλοῖς, καὶ ἐπὶ τοῖς πολλοῖς διαίρεσιν, διὰ τῶν σφραγιστηρίων ἀκουίζειν εἰώθασιν, ἐξ ὧν τὰ πολλὰ κυρίως μεταλαμβάνει τὰ ἐκτυπώματος, ἅτις κατιδὼν ἔφατο, διανοεῖσθαι τὸν ἐν τῷ σφραγιστηρίῳ τύπον. Τὸ μὲν γὰρ σφραγιστήριον λέγεται (φασὶ) πρὸ τῶν πολλῶν· Τὸ δ' ἐν τοῖς κηρίοις ἐκτύπωμα (ὡς ἔπερ ἔν τινι τοῦτο ἦν) ἐν τοῖς πολλοῖς. Τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν κατὰ διάνοιαν τὰ ἰδόντος τὰ ἐσφραγισμένα κηρία, ὑποσὰν ἄυλως, ἐπὶ τοῖς πολλοῖς, ἢ μετὰ τὰ πολλά. Παρακλησίως ἂν τὰ καθόλου εἶεν ἄνθρωποι, ζῶον, πρὸ τῶν πολλῶν μὲν ὄναρ ἐν τῷ Δημιουργῷ, τῶν τὲς Δημιουργικῆς λόγος τῶν ὄντων συνέχοντι, καὶ προέχοντι· Ἐν τοῖς πολλοῖς δὲ, ὡς ἐν τούτοις ὄντα μεθεκτά· Ἐπὶ τοῖς πολλοῖς δὲ, ἢ λόγῳ ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα συνακτά, καὶ κατὰ διάνοιαν νοητά. (Ὁρᾶ Ἀμμ. ἐν ὑπομ. καὶ Ἐλεμ. Λογ. Κ. ιϰ.) Ἀλλὰ γὰρ τίνι ποτὲ λόγῳ καὶ τρόπῳ τῶν τριῶν τούτων, τὰ καθόλου, οἷον ὁ ἄνθρωπος, τὸ ζῶον, κ.τ.λ. ὑφεστῶτα εἶναι κυρίως τιθέασται; Πρὸ τῶν πολλῶν; Ἀλλ' οὐδὲν ἧττον εἶναι τίθεται, ὅτι μὴ ἀρχικήτος καὶ αἰτιώδης ἰδέα τὰ δυναμένα αὐτὰ παράγειν. Ἀλλα μετὰ τὰ πολλά; Ἀλλ' οὐδὲν ἕτερον καὶ ἧττον ὁμολογεῖται, ἢ ἰδέατις ἀποτελεσματικὴ, τὰ διανοίᾳ τὰ ὄντα ἀνατυπωθῆναι δύναμιν ἔχοντα. Λείπεται τοίνυν ἐν τοῖς πολλοῖς, ἵνα τὰ καθόλου κυρίως ᾖ ἐν τοῖς πράγμασιν. Ἀλλα γὰρ τὶς ἐσυνορᾷ, ὅτι ἄνθρωπος, καὶ ζῶον, καὶ τὰ λοιπὰ, ἢ ἐν τοῖς ἀτόμοις ἐστὶ μεμέρισται, καὶ πεπλήθυνται, καὶ ὡρισμένα ἐστίν; Οὐδεμία γὰρ ἐν τοῖς πολλοῖς ἅσα φύσις ἀφορισαίνει· πάντα δὲ, ἢ ὑφέστηκεν, ὥρισαν. (§. μ'.). Καθόλου ἄρα ἐστὶ τὰ νοήματα μόνα, δι' ὧν, τὰς τῶν ὄντων φύσεις, ἀπὸ τῶν μεριστικῶν αὐτὰς περιστάσεων ἀπαλλάττοντες, ἁπλῶσις ἐχούσας πρὸς πολλὰ ἀναθεωρεῖμεν. Ἄριστα τοιγαροῦν ὁ Βλεμμ'δ'. (Αὐτόθι). „Καταλαβόντες ἐν τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων τὴν αὐτῶν φύσιν, τὴν „ἀνθρωπότητα, ἐκ δὲ τῶν κατὰ μέρος „ἵππων αὐτὴν τὴν ἱπποτητα, καὶ αὖτω „τὸν καθόλου ἄνθρωπον, καὶ τὸν κα„θόλου ἵππον ἐπινοήσας, καὶ τὸ καθό„λου ζῶον ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα τῷ λόγῳ „συναγαγών, ... ὁ τοιοῦτος ἐν τῇ ἑαυ„τοῦ διανοίᾳ, τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη ἀυ„λως ὑπέστησεν ἐπὶ τοῖς πολλοῖς· τε„τέσι μετὰ τὰ πολλὰ, καὶ ὑστερογενῶς.

μὴ πλῆρη, ἀλλά τι μέρος μόνον ἐκείνης· Εἰ δὲ τὸ μέρος, ἤτοι τὸ καθ' ὅλως τισὶ κοινὸν ὄν, καίτοι τὰς φύσεις ἄλλως διαφέρουσιν, ἢ γὰρ τὸ ἰδιάζον, καὶ ἀπὸ τῶν φύσει διαφερόντων διακριτικόν. Εἰ δὲ ἐπουσιώδες, εἴτε ἴτως, ὡς οἱ πολλοὶ, τὸ ἀναγκαίως μὲν ἕνον τῇ οὐσίᾳ, μὴ ἐξ ἀνάγκης δὲ συνεπινοούμενον ἐπουσιώδες καλοῦσιν (ὅπερ αὐτοὶ τοῖς οὐσιώδεσι κυρίως (§. πδ'.) συγκαταλέγομεν). Εἴτε κυρίως ἐπουσιώδες καὶ ἀληθῶς, ὡς μηδενὶ τρόπῳ ἄτε τῇ συσάσει, ἄτε τῇ νοήσει τῆς οὐσίας ἐναπαιτέμενον, μηδ' ἀναγκαίως τῷ ἔχοντι παρακολουθοῦν, ἐνδεχομένως δὲ, ὡς εἶναι τε καὶ ἀπεῖναι, σωζομένης τῆς οὐσίας, δυνάμενον. Καντεῦθεν ἡ πεντὰς τῶν Καθόλου νοημάτων ἡμῖν ἀνακύπτει, ἅπερ αἱ πᾶσαι θρυλλέμεναι τῶν Πορφυρίου φωναὶ σημαίνουσι· τὸ Γένος, τὸ Εἶδος, ἡ Διαφορὰ, τὸ Ἴδιον, τὸ Συμβεβηκός.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ
Ε. ΚΑΘΟΛΟΥ ΕΝΝΟΙΩΝ.

§. ρτ'.

Γένος οὖν ἐστὶ γνώρισμα (1), οὐσιώδες, ὃ καὶ τὰ ἄλλως τῇ φύσει διαφέροντα κοινωνεῖ· οἷον τὸ ζῶον εἶναι, ὃ κοινὸν ἀνθρώπῳ καὶ ἵππῳ κτ. τοῖς ὁμολογουμένως ἑτερόφυσι· τὸ σχῆμα, ὃ κοινὸν κύκλῳ, καὶ τετραγώνῳ κτ.

§. ρτα'. Εἶδος δὲ ἐστὶ γνώρισμα, τὸ πάντων τῶν οὐσιωδῶν χαρακτήρων, καὶ τὸ Γένος αὐτὸ περιληπτικὸν (§. πδ'.), ὃ κοινὸν

(1) Τὰ Καθόλου αὐτοὶ ὡς ἐννοίας ἐπιθεωρήτας, εἶτα ἔστιν ὅτε καὶ, (§. μθ'.), διὰ τὰ γνωρίσματα εἶναι τῶν οἷς ἐννοεῖται, διασαφοῦσι αὐτὰ εὔλογον καλοῦμεν. Ὁ δὲ Πορφύριος, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν κοινῇ, ὡς φωνὰς (νοημάτων ἄλλως σημαντικὰς) τὰ καθόλου διασκέπτεσθαι, ἐκ τοῦ διαφόρου, καθ' ὃν κατηγορεῖται (τοῦτο καθ' ὃν κατάτινος λέγεται) τρόπου, ἀποδεδωκότες ταῦτα διεσειλαν. Τὰ μὲν ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι φασκόντες, τὰ δὲ ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστι, τὰ δὲ ἐν τῷ πῶς ἔχον ἐστί. Καὶ ἐν τῷ τί ἐστι μὲν, τὸ Γένος κατηγορεῖται (φασὶ), καὶ τὸ Εἶδος· τὸ μὲν κατὰ πλείονων διαφερόντων τῷ εἶδει· (Καὶ γὰρ τῷ τυγχανομένῳ τί ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ τί ἵππος, ἃ τῷ εἴδει διαφέρει, ζῶον ἐστὶν ἀποκρινόμεθα.) τὸ δὲ Εἶδος κατὰ πλείονων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ· τί γὰρ Σωκράτης, καὶ τί Πλάτων, τῷ ἐρωτήσαντι ἀπαντῶμεν ἄνθρωπος. Ἐν οἷς τῷ ὁποῖόντί ἐστιν, ἡ Διαφορά· καὶ τὸ Ἴδιον, καὶ τὸ ἀχωρίστως Συμβεβηκός· ἡμὲν οὐσιῶδες, τὸ δὲ ἐπουσιῶδες, φασὶν, ἀλλ' ἀναγκαίως,

κοινῇ μετεῖναι νοεῖται τοῖς φύσει μηδὲν διαφέρουσιν. οἷον τὸ ἄνθρωπον εἶναι, ἐν ᾧ τὸ ζῷον, καὶ τὸ λογικὸν κατὰ βάθος ἀθεωρεῖται, καὶ ὅσα ἄλλα ἐσιωδῆ ἀνθρώπων γνωρίσματα· καθ' ὅ,τε φύσει Σωκράτης, καὶ Κλεινίας, καὶ οἱ λοιποὶ, ὁλικῶς εἰσὶ τὸ ἵππον εἶναι, καθ' ὃ Ξάνθος τε, καὶ Βαλίας, κξ'. Λέγω δὲ ὁλικῶς κατὰ βάθος. (§. πθ'.). Ἐπεὶ ἐκείνων μὲν, ἡ ὅλη νοεῖται φύσις ἐκεῖνο εἶναι, τούτων δὲ τοῦτο. Καὶ πάλιν, ὅ,τι μὴ ἐπεσιώδες ἐπ' ἐκείνοις, ἢ τούτοις γένοιτο ἄν, ὃ μὴ ἐν τῇ ἀνθρωπείῳ φύσει, ἢ τῇ ἱππείῳ, ἐξ ἀνάγκης συνείληπται.

§. νη. Διαφορὰ δὲ Γνώρισμα ἐσιώδες πρῶτον, τὸ τὰ μὲν ἑτεροφυῆ διαιρέμον, συνάπτον δὲ κατὰ φυσικὴν κοινωνίαν τὰ τε αὐτὸ εἴδος μετέχοντα· καὶ καθ' αὑτὸ μὲν ἤκιστα, συνάμα δὲ τῷ κοινοτέρῳ χαρακτῆρι τῆς ἐσίας (§. ...) ἤτοι τῷ Γένει, τῆς ὅλης τῶν δι' αὐτὸ γνωριζομένων φύσεως γινόμενον συστατικόν. Οἷον τὸ λογικὸν, ὃ διαιρέμει μὲν τὸν ἄνθρωπον τε ἵππῳ, συνάπτει δὲ Σωκράτει Κλεινίᾳ, καὶ συνάμα τῷ ζῴῳ, τὸν ἄνθρωπον συνίστησιν. (1).

§ ... Ἴδιον δὲ Γνώρισμα ἐσιώδες (§. πδ'.) καὶ δεύτερεῦον, ἀναγκαίως μὲν τῷ Εἴδει παρεπόμενον, ὡς δὲ ἐκ τῆς Διαφο-

ρᾶς

καίως, τὸ δὲ Συμβεβηκὸς ἐπεσιωδῶτε ... ἐνδεχομένως· τοῦτο δ' ἐστὶ, τὸ ἐν τῷ ἐρωτήματι οποῖον; μετὰ τὸ τί ἐστι. τί γὰρ ἄνθρωπος; ζῷον· ὁποῖον δὲ ζῷον; λογικόν· Αὐτὴ Διαφορά· ἡ γελαστικόν· τοῦτο δὲ Ἴδιον· ἡ σιμόν· τοῦτο Συμβεβηκὸς ἀχώριστον· Ἐν δὲ τῷ πῶς ἔχον ἐστὶ, τὸ χωριστὸν συμβεβηκός. Οἷον πῶς ἔχον ἐστὶ τὸ ζῷον τὸ λογικὸν, τὸ γελαστικὸν, τὸ σιμὸν, ὁ Ἐπίκουρος; περὶ ἡδονῆς διαλεγόμενον, ἐν τοῖς κήποις περιπατεῖν, κξ. Ἔχας συντόμως τὰ Καθόλε ταῦτα γνωρίσματα Πορφυριακῶς ἄτω διασαφήμενα.

(1) Τὴν Διαφορὰν τινὲς, καθολικωτέραν ἀναγκάζουσι τῶν Εἰδῶν βλέποντες· Καὶ γὰρ τὸ λογικὸν καθολικώτερον ἐστὶ (Φησὶν ὁ Βλεμ. Λογ. Κ. ... τῶν ἀνθρώπων· Φέρεται γὰρ ἐπὶ κατὰ τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν Ἀγγέλων. Συνιδεῖν δὲ ὤφειλεν, ὅτι τοῦτο διαφορὰ οὐκ ἔσαι ἀνθρώπου, ἀλλὰ τῆς διανοητικῆς φύσεως, ὥσπερ καὶ τὸ ἀθανάτικὸν τῆς ζωτικῆς, καὶ τὸ ἔμψυχον τῆς ἐμψύχου· Οὐδαμῶ μέντοι καθολικωτέρα τῶν συνισαμένων ὑπ' αὐτῆς ἡ Διαφορὰ ἀνεδείκνυται· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν Εἰδικωτάτων ἡ Εἰδικωτάτη ἔσαι ἀντίστροφος· οἷον τὸ πάντῃ ἐπίσης τῶν κέντρων τὴν περιφέρειαν ἀφίσαθαι, ἐπὶ τῶν κύκλων. Ἀλλὰ γὰρ αὐτοῖς ὥσπερ ἐπιλαθόμενος μικρὸν ὕστερον (Βλεμ. Λογ. „Κεφ. ιβ'.). Διαφορὰ φησὶν ἡ φυσι„κῆτις καὶ καθ' αὐτὴν καὶ ἀδιαιρέτοις, „ἥτις καλεῖται παρὰ τοῖς Φιλοσόφοις „ἰδιαίτατα διαφορὰ, ἐπὶ καθ' ἣν ἀ„δος εἴδος διαφέρει.

ρᾶς τῆς ἐκείνε ἀπηρτημένον, κατα δευτερόν πως λόγον αὐτῶ περιείναι νοὑμενον· οἷον τὸ νῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικὸν εἶναι ἐπὶ ἀνθρώπε, καὶ τὸ γελαστικὸν, καὶ ἄλλα, διὰ τὸ λογικόν· Τὸ τὰς γωνίας ἐξ ορθαῖς ἴσας εἶναι ἐπὶ τε Κανονικε πενταπλόρε, διὰ τὸ ἐν ἰσότητι πεντάγωνον. (ι).

§. ρ'. Συμβεβηκος δὲ Γνωρισμα ἐπεσιῶδες, τὸ προσεῖναι τῶ ἔχοντι, καὶ τότε ἀπεῖναι, ἀτρέπτε τῆς κατὰ τὸ εἶδος μενεσης ουσίας, οὐωάμενον. Οἷον τὸ ἐπιρρίνοντικὸν εἶναι, ἢ μέλανα, ἢ Φιλοσοφεῖν, καὶ τὰ ὁμοια.

§. ρά. Παραθεσει τῆ προς ἄλληλα τῶν Καθολε τετωνι Γνωρισμάτων, τὰ μὲν πλεισσι κοινα ὄντα ὑρισκεται, τὰ δὲ ελάττοσι, κατα τὶω τε πλατες διαφοραν, (§. πζ'. πη.), οἷον τὸ ζῶον τε ἄνθρωπον εἶναι· Ἐκεῖνο γὰρ κοινὸν, καὶ τοῖς κτίώσι· Καὶ αει τὸ γενος, πλατύτερον τε ὑπ' αὐτὸ Ἰδεε. Καὶ τὸ Γενικωτερον ἔτι καὶ μᾶλλον, οἷον τὸ εμψυχον εἶναι, τε ζῶον· Ἐκεῖνε γὰρ ὁμοιρεῖν λέγεται καὶ τα Φυτα, παρὰ τὸ τρέφεσθαι, καὶ αὐξεσι, καὶ γενναν ὁμοιον, αμυδροτα-

τω

(ι) Τὸ Ἴδιον ἐπαμφοτερίζει Φησὶ (Βλεμ. Λογ. Κεφ. Θ'.) καὶ τὰ μὲν πολλὰ ἐπεσιῶδες ἐσὶν, ευρίσκεται δέπα τε ἐσιῶδες· ἀσὶ γαρ καὶ ἐσιώδη ἴδια, ἅτινες διαφορὰς μονοπόδες ονομάζουσι (Αυτ. Κεφ. ι. τοιατον ἐν ὑπάρχον τὸ Νῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικον, ἐπεσιῶδες εἶναι τίθησι τὸ γελαστικόν· διὰ τὸ μὴ παρον μὲν σώζειν, ἀπὸν δὲ φθείρειν τὸ Εἶδος, ὡσπερ ἐκεῖνο. Ἀλλ' ὁ τατο, τίποτε τὰ ἀχωρίςα συμβεβηκότος διοίσα τὸ ἴδιον; Ἄλλως τε δὲ, καὶ πᾶς, ἀγε κατ αυτον, ψυχικήτις ὡσα δύναμις τὸ γελαστικόν· (Αυτ. Κεφ. ιγ'.), ἐντος θεωρεμένη, καὶ τὸ εἶδος χαρακτηρίζουσα (Κεφ. Θ'.) εἶτα ἐπεσιῶδες ἐσὶν; Ἀλλὰ γὰρ ἐσὶ δύναμις, Φησὶ, τῆς ἀλόγε ψυχῆς, ενεργεμένη διὰ τῶν μυῶν. Τί δ' ἡ ἀλογος ψυχη, ἀκ αυτῆ ἡ λογικὴ τυγχανε, ἢ ἐνεργεσα ἐξηρτημένως τε σώματος; Τοιαυτης δὲ ὡσης αι κατ αυτην δυνάμεις, ἐκ ἐσιῶδες ἀσὶν ἀνθρώπε, ἐν τῶ μετὰ σωματος βίω ἐξεταζομένω; Εἶτα κἀ' ἐν ἐκείνω μένω τὸ Γελαστικὸν θετέον, ἐν τῆ τῶν μυῶν κινήσα κατὰ τὸν γέλωτα. Ἀλλ' ἐν τῆ διαχύσα τῆς ψυχῆς, ἐπ' ἀδεκητω τινὶ συμβαινσῃ, μετάτινος ἐννοίας, καὶ κρίσεως τῆς παρὰ Φαῦλον πως τιθεμένης τε παρεσκέμενον· τὸ δὲ τοιατο, τῆ διανοητικῆ δυνάμει ἐσὶν ἑπόμενον. Διὸ καὶ τὸ διανοητικὸν, καὶ γελαστικὸν ἐξ ἀνάγκης· καὶ ἀνάπαλιν, ὡς πάντες ὁμολογεσι, καὶ Βλεμμίδης αὐτὸς ὡμολόγησα, τὸ ἀντιτρέφειν τῶ ἀδει τῶ ἰδίω προσηκειν μὴ ἀπαναινόμενος. (Κ. Θ'.) Ἀλλὰ τατων μὲν περιττὸς ἂν ἴσως ἦν ἐπὶ τε παρόντος ὁ λόγος, εἰ μὴ διέφερε τὰς λογικευομένας περὶ τῶν ἰδίων κρίναι ὀρθοτατα. Ἐν τατοις γὰρ χεῖρον ἢ πᾶσα ἐπιστήμη τρέφεται, ἢ οἱοντε περὶ τὰ οντα ἐλπίζειν. Ἔργον γὰρ ἐπιστήμης τὰ πάθη ἀποδεικνύειν κατὰ τῶν ὑποκειμένων. Πάθη δὲ κυρίως τὰ ἴδια. Καὶ ἀγε τὰ ἴδια ἐπεσιῶδη εἶναι τεθῆ, σχολῆ γ' ἂν τις ἐπιστήμην περὶ τῶν οντων ζηρασκητο.

τω τινὶ λόγω ἐμψυχίας κατακεσμημένα. Καὶ τὸ σῶμα εἶναι ἐπὶ πλέον ἔτι, τὸ ἔμψυχον. Σώματα γὰρ καὶ λίθοι, καὶ τ' ἄλλα. Καὶ ἔτι πρὸς, τὸ οὐσίαν εἶναι, ἡ σῶμα· οὐσίαι γὰρ, καὶ αἱ Ἀσώματοι· Ἀλλ' ἡ πρόοδος εἰς τὸ ἄπειρον οὐ χωρεῖ.

§. ριβ'. Ταύτῃτοι τὸ μὲν Γενικώτατον Γένος εἴρηται· οἷον ἡ οὐσία· τὸ δὲ κατώτερον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, καὶ μέσον, καὶ ὑπάλληλον· οἷον τὸ σῶμα, τὸ ἔμψυχον, τὸ ζῶον. Ἅπερ Εἴδος μὲν πρὸς τὰ ἀνωτέρω, Γένος δὲ λόγον πρὸς τὰ κατωτέρω ἀμπίσχεται· τὸ δὲ Εἶδος μόνον, τὸ τῶν ἀτόμων ἀμέσως ὑπεριδρυμένον· οἷον ὁ ἄνθρωπος· ὅπερ Εἶδος διὰ τοῦτο καλεῖται Εἰδικώτατον.

§. ριγ'. Καὶ Φανερὸν δὲ, κατὰ τὰ εἰρημένα (§. πθ.) ὡς ἀεὶ τὰ ἀνωτέρω πρός γε τὰ ὑφ' αὐτὰ, ὅλα ἐστὶ δυνάμει· Καὶ ὁλικώτερα τὰ Γενικώτερα. Πανυ δ' ὄλεγως· τῶν γὰρ ἀτόμων τὸ ἐνεργείᾳ ὑφεσαναι μόναι ἐσὶν· (§. ιη.) ἣν ἡ ὑπερέλθῃς ἀνιὼν, καὶ τὸ Εἶδος σκοπήσας, εἶτα τὸ Γένος, καὶ ἑξῆς, εὑρήσεις τὰ Καθόλε νοήματα, τῶν κατωτέρω ὄντα πρὸς τὸ ὑφεσᾶναι ἐπιδεᾖ, καὶ διὰ τούτων προσπαραληφθέντων, ἀφοριζόμενα· ὅπερ ἐστὶ μεριζόμενα, καὶ ταυτῃγε δὴ καὶ ἐν ὑποστάσει τὸ εἶναι καρπώματα. Ἀνάπαλιν δὲ τὰ κατωτέρω, πρὸς τὰ ὑπὲρ αὐτὰ, ὅλα ἐσὶν ἐνεργείᾳ (§. πθ'.), καὶ τὰ μᾶλλον ἄτω καὶ ὁλικώτερα. Ἐν γὰρ τούτοις ἐκεῖνα ἐνεργείᾳ ὄντα, ὡς συσατικὰ αὐτῶν γνωρίσματα, ὧν καὶ τὸ βάθος γίνεται συμπληρωτικὰ. (§. πέ.). Γνωρίσματα γὰρ Σωκράτους, Φέρε, παρὰ τὰ ἀτομικὰ ἐκεῖνα (Συμ. §. η.), καὶ τὰ οὐσιώδη ταυτα, οἷον τὸ ἄνθρωπον εἶναι· Ἀνθρώπε δὲ τὸ ζῶον· Ζωε δὲ τὸ ἔμψυχον· Ἐμψύχε δὲ τὸ σῶμα. Σώματος δὲ τὸ οὐσίαν· Ὥσε εἶναι μὲν πλατύτερα τὰ ἀνωτέρω, εἶναι δὲ τὰ κατωτέρω βαθύτερα, καὶ τὸν τε ὅλουτε καὶ τὸ μέρους λόγον, κατάγε τὸ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ, ἀντιπεπονθότως ὡς εἴρηται (§. πη.) ἐναλλάσσοντα.

§. ριδ'. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὅλε παρόντος, παρεῖναι δεῖ καὶ τὸ μέρος· (ἴσον γὰρ τὸ ὅλον ἅπασιν ἅμα τοῖς μέρεσι τοῖς αὐτὸ), ἀνάπαλιν δ' ὅ· Ἀπόντος δὲ τὸ ὅλε, καθ' ὑπεξαίρεσιν τινὸς, ἢ τινῶν τῶν μερῶν, οὐδὲν ἐπείγει καὶ τὰ λοιπὰ, ἢ τὸ λοιπὸν ἀπεῖναι, ἀνάπαλιν δ' ἂν τῷ ἀπόντι μέρει ὁ τε ὅλε λόγος συνάπεσιν· Ἐκ τούτε ἕπεται καὶ τὰ κατωτέρω, ὡς ἐνεργείᾳ ὅλα (§. ργ'.) (τοῦτο δὲ ἐσὶ κυρίως) συνεισάγειν τὰ Καθόλε, τὰ δυνάμει μόνον ὅλα (ὅπερ ἐσὶ καταχρησικῶς) τοὐμενα. Οἷον εἰ

Σωκρα-

Σωκράτης, καὶ ἄνθρωπος. Καὶ εἰ τοῦτο, καὶ ζῶον. Ἐκεῖνα δὲ, εἰ ταῦτα, οὐκέτι· Οὐδὲ γὰρ ἔστι ζῶον, διὰ τοῦτο καὶ ἄνθρωπος· οὐδ' εἰ σῶμα, καὶ ζῶον [illegible] τῶν ἄλλων ὡσαύτως. Ἀποφατικῶς δὲ τὰ δυνάμει ἀναιρεθέντα, ἤτοι τὰ ἀνωτέρω, συναναιρεῖ τὰ κατωτέρω, καὶ Ἐνέργεια. Εἰ γὰρ οὐ ζῶον, δῆλον, ὅτι οὐδ' ἄνθρωπος· Καὶ εἴπερ οὐκ ἄνθρωπος, οὐδὲ Σωκράτης ἂν εἴη· οὗτος δὲ καὶ ταῦτα ἐκεῖνα· τί γὰρ κωλύει τὸν μὴ ὄντα Σωκράτη ἄνθρωπον εἶναι; ἢ ζῶον, τὸν μὴ ἄνθρωπον; Καὶ οὕτως ἄρα καὶ τούτοις ὁ Διαλεκτικὸς σωζεται ὅρος, ὁ ἐκ μὲν τῆ ἐνεργείᾳ τὸ δυνάμει θετικῶς ἐξεῖναι εἰσβαλεῖν, ἐκ δὲ τῆ δυνάμει ἀποφατικῶς τὸ ἐνεργείᾳ, διαγορεύων, οὐχὶ δ' ἀνάπαλιν.

§. ρέ. Ἐκεῖνα δὲ (§. ρα. ρβ.) πάρεσι σημειῶν καπὶ τῶν Διαφορῶν, καὶ Ἰδίων, καὶ Συμβεβηκότων. Ἔστι γὰρ καὶ διαφορὰ Γενικωτάτη τις οὖσα, οἷον τὸ αὐθυπάρκτου ἐπὶ τῆς οὐσίας· Καὶ μέση, οἷον τὸ αἰσθητικὸν ἐπὶ τῆ ζῴῳ. Καὶ κατωτάτη ἡ Εἰδοποιός· οἷον τὸ λογικὸν ἐπὶ τῆ ἀνθρώπῳ. Καὶ παλιν τῶν ἰδίων τὰ μὲν Γενικώτατα· οἷον τῆς οὐσίας τὸ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον, καὶ ἧττον· τὰ δὲ μέσα, οἷον τῆ ζῴῳ τὸ τρέφεσθαι πεφυκέναι· τὰ δὲ εἰδικώτατα, οἷον τῆ ἀνθρώπῳ τὸ γελαστικὸν εἶναι. Ὡσαύτως δὲ ἔστι μὲντοι συμβεβηκὸς Γενικώτατον, οἷον τὸ ποιὸν εἶναι· ἔστι δ' ἔτι μέσον, οἷον τὸ κεχρῶσθαι. Ἔστι δέτι Εἰδικώτατον, οἷον τὸ λελδυκάνθαι. Ἐφ' ὧν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν κατ' οὐσίαν Γενῶντε καὶ Εἰδῶν ἡ κάθοδος ἄχρις ἀτόμων, κατιέναι ἔπεσι παραπλησίως, ἄχρι τῶν Ἀτομικῶν· τὸ γὰρ σὺ ἐμοὶ λογικὸν, καὶ τὸ σὺ σοὶ γελαστικὸν, καὶ τὸ ἐν ἐκείνῳ λδυκὸν, ἀτομικὰ τὰ πάντα.

§. ρς'. Ἔτι ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων, εὕροις ἂν καὶ ἄλλ' ἄττα κοινῇ πολλοῖς ἐπισημειούμενα· οἷον τῶν Διαφορῶν, τὰς μὲν κοινῇ Διαφορὰς καλοῦσι, τὰς δὲ ἰδίας· κἀκεῖναι μὲν τὰ συμβεβηκότα ἀνλικρυς ἐστιν, αἱ δὲ ἰδίως ἴδια· τὰς δὲ ἰδιαίτατα· Αὗται δὲ κυρίως εἰσὶν αἱ Διαφοραί. Κακεινων μὲν, φασὶν, ἐστὶ τὸ ἑτερόῦντι ἀποφαίνειν τὸ ὥπερ ἐνεισι, ταύτης δὲ ἤτοι τῆς ἰδιαίτατα, τὸ, ἑτερον· ἤτοι εἶδει διαφέρον, ὅπερ, ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ἴδιοις κυρίοις τῶν ἰδίων προσηκει· ὅτι [illegible] ταῦτα τῇ οὐσίαν, καίτοι δευτέρως, ἥπερ εἴρηται, (§. υθ'.), γνωριζειν ἔλαχον.

§. ρζ. Ἔτι ταῖς Διαφοραῖς, τριττοντι οἷον ἔργον ἀποκληρῶσι Διαιρετικὰς γὰρ εἶναι φασὶ τῶν Γενῶν· Συστατικὰς δὲ τῶν Εἰδῶν. Κατηγορικὰς δὲ τῶν Ἀτόμων. Οἷον τὸ λογικὸν,

καὶ

καὶ τὸ ἄλογον διαιρεῖσι τὸ ζῶον· Καὶ τούτων τὸ λογικὸν συνίσησι τὸν ἄνθρωπον, καὶ κατηγορεῖται τῶν καθ' ἕκαστα· ἤτοι προσάπτεται τῷ λόγῳ ὡς γνώρισμα κοινὴ προσῆκον Σωκράτει, καὶ Πλάτωνι, κτ.

§. ρη. Ἀλλὰ καὶ τῶν Ἰδίων τέτταρες οἱ τρόποι ἀριθμοῦνται· τὸ μὲν γὰρ μόνῳ τινὶ Εἴδει προσῆκον ἐστιν, ὃ παντὶ δέ· Οἷον ἀνθρώπῳ τὸ γεωμετρεῖν· τὸ δὲ παντὶ, ἀλλ' ὃ μόνῳ, οἷον τὸ δίπουν· τὸ δὲ μόνῳ, καὶ παντὶ, ἀλλ' οὐκ ἀεὶ· οἷον τὸ γελᾶν· τὸ δὲ καὶ μόνῳ, καὶ παντὶ, καὶ ἀεὶ οἷον τὸ γελαστικόν. Ἀλλ' ἐκείνων συμβεβηκότων μᾶλλον ὄντων, τοῦτ' μόνον κυρίως ἂν εἴη τὸ ἴδιον. Τοῦτο δὲ τὸ κατὰ τὸν Δ'. τρόπον, καὶ τριχῶς φέρεται (1) παρὰ τοῖς Πλατωνικοῖς ἐκλήφθη. Ἀπὸ τῆς Διοργανώσεως, ὡς τὸ δικέφαλον. Φασὶ τὴ Ἀμφισβαίνῃ. Ἀπὸ τῆς ἐνεργείας, ὡς τὸ λοξοβαδιστικὸν τῷ Καρκίνῳ· Ἀπὸ τῆς διαιάμεως, ὡς τὸ καυστικὸν τῷ πυρί.

§. ρθ'. Τελευταῖον δὲ καὶ τῶν συμβεβηκότων, τὰ μὲν εἰσι χωρισὰ τῶν ἰδίων ὑποκειμένων· οἷον τὸ περιπατεῖν, τὸ καθεύδειν· τὰ δ' ἀχώρισα, οἷον τῷ Αἰθιοπι ἡ μελανία· Καὶ τὰ μὲν ἄχετα, οἷα τὰ εἰρημένα· τὰ δὲ χετικά· οἷον τὸ δῆλον εἶναι, καὶ τὰ παραπλήσια. Ἐφ' οἷς καὶ τι λέγεται κατὰ συμβεβηκὸς, ὃ συμβεβηκὸς οὐκ ἔστιν· οἷον τὸ ἱμάτιον ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

§. ρί. Τὰ μὲν ἐν περὶ τῶν Καθόλου, καὶ τῶν κατ' αὐτὰ πέντε ἐννοιῶν, ἢ Φωνῶν, τὰ χρειωδέστερα χρεὸν ταῦτα. Ἐφ' οἷς ἐκεῖνο μοι πρέσβευσον δοκῶ προθήσειν ἑσόμενον ὃ, τις ἤδη (2) Θάλητας παρήνεσεν· ὡς τὸ μὲν τί Γένος ἐστὶν εἰδέναι, καὶ τί Εἶδος, καὶ τὰ λοιπὰ, μικρὸν ἔργον ἐπιστικῶς, καὶ τῷ παντὶ ῥάδιον, καὶ ἁδρὸ πάνυτι καθ' ἑαυτὸ συντελές· τὸ δ' ἕκαστα ἐπὶ τὰ οἰκεῖα γένη ἀνάγειν, καὶ τὰ τῶν γενῶν εἴδη ἐπισαμένως διακρίνειν, καὶ τούτων δὲ τὰς διαφορὰς, καὶ τὰ ἴδια, καὶ τὰ συμβεβηκότα σαφῶς τε καὶ ἀκριβῶς ἐπιθεωρεῖν, τοῦτ' ἂν εἴη τῷ ὄντι τοῦ παντὸς ἄξιον.

(1) Παρὰ τῷ Βλεμ. Λογ. Κεφ. ιγ'
(2) Τέχν. τοῦ νοεῖν. Μέρ. Α'. Κεφ. ζ'.

ΚΕΦ. ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ Ἀναπτύξεως τῶν Ἐννοιῶν· Ἔνθα,

Περὶ Ὁρισμῶ καὶ Διαιρέσεως.

§. ριά.

Ἐννοιας ἀναπτυξιν ἀποκαλῶ, τίω ταυτης εἴτε εἰς ἁπλουστέρας, ἐξ ὧν αὐτὴ τὸ βάθος συμπληρέται (§. πδ'.) ἀναλυσιν, εἴτ εἰς μερικωτέρας ἐφ' ὧν αὐτὴς τὸ πλάτος θεώρέται (§. πς'.) διαίρεσιν. Οὕτως ἀναλύεται μὲν τὸ τρίγωνον εἰς τίω τῶ χήματος ἰδέαν, καὶ τίω τριῶν πλευρῶν, καὶ γωνιῶν τοσούτων. Διαιρεῖται δὲ εἰς τὸ ὀξυγράμμον τρίγωνον, καὶ τὸ καμπυλογράμμον. Διὸ ἡ μὲν Ἀνάλυσις τῇ ἐννοίᾳ ὡς ὅλω ἐνεργεῖα εἰς τὰ ἐνυπάρχοντα παρεμπίπτει, ἡ δὲ Διαίρεσις ὡς ὅλω δυνάμει εἰς τὰ ὑποτασσόμενα (§. πθ'.).

§. ριβ'. Ἀπ' ἐναντίας ἡ Ἀνάλυσις τῶν ἐννοιῶν χωρεῖ τῇ Συγκρίσει, ἃ γὰρ ἐκείνη συνῆπτε, καὶ εἰς ἃ ἦγεν, ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων ἐπὶ τὰ ἧττον ἁπλᾶ μεταβαίνουσα (§. οα'. ριβ'. ογ'.) διιστᾶ αὐτὰ, καὶ χωρὶς τίθησιν, ἀπὸ τῶν μᾶλλον συνθέτων ἐπὶ τὰ ἧττον ἐπαναλύουσα. Ὡσαυτως ἀντιβαίνει καὶ ἡ Διαίρεσις τῇ Ἀφαιρέσει· τῆς μὲν γὰρ ἦν ἀπὸ τῶν ἐπὶ μέρους ἐπὶ τὰ κοινὰ ἀνατρέχειν· (§. πβ'.). τῆς δὲ ἐσὶ, τὸ ἀπὸ τούτων ἐπ' ἐκεῖνα ἀναποδίζειν. Διὸ καὶ ἀντιπαθεῖ ὅλως, ἡ τῶν ἐννοιῶν διαίρεσις τῇ ἀναλύσει, ὥσπερ καὶ τῇ ἀφαιρέσει ἡ σύγκρισις.

§. ριγ'. Τῆς δὲ τῶν εἰκοίων Ἀναλύσεως, βαθμηδὸν ἡ πρόοδος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ μᾶλλον χωρεῖ ἐπὶ τὰ ἁπλούστερα, ὥσπερ δὴ καὶ τῆς ἀντιθέτω συγκρίσεως (§. ογ'.) ἔχουσι ἐπὶ τὰ ἐν τῶν ἁπλῶν. Ἀναλύσει γὰρ ἁπαντᾶ τῶν γνωρισμάτων γνωρίσματα, τῶν πρώτων δεύτερα, καὶ τῶν δευτέρων τρίτα, καὶ ἕξῆς, ἄχρι τῶν ἁπλουστάτων· οἷον ἀνθρώπε γνωρίσματα τό, τε ζῶον εἶναι καὶ τὸ λογικόν· ζῶε δὲ τὸ ἔμψυχον, καὶ τὸ αἰσθητικόν· ἐμψύχου δὲ τὸ τρέφεσθαι, καὶ αὐξειν, ἢ φθίνειν, καὶ γεννᾶν ὁμοίον· ἀεὶ ὅτω πρόσω τῆς προόδε βαινούσης κατὰ

διανοίας ἀφαίρεσιν (§. οε. οϑ΄.), καὶ τῷ βάθει τῆς ἐννοίας συμπροϊοῦσης ἀνάλογον. Ἡ δὲ ἀβαθὴς ἔννοια (§. πέ.), ὡς ἀδιαγνώριστος, (§. μγ.), καὶ ἁπλουστάτη (§. μβ΄.), ἀνεπίδεκτος ἐστὶν ἀναλύσεως.

§. ριϑ΄. Παραπλησίως δὲ προσοδοστις θεωρεῖται καὶ τῆς Διαιρέσεως ἀπὸ τῶν μᾶλλον ἐπὶ τὰ ἧττον ἁπλᾶ, ὥσπερ καὶ τῆς ἀντιθέτου ἀφαιρέσεως (§. οϑ΄.) ἀντιθέτως ἀπὸ τῶν ἧττον ἐπὶ τὰ μᾶλλον. Διαιροῦντες γὰρ κατιμεν ἀπὸ τῶν ἀνωτερω ἐπὶ τὰ κατωτερω, κἀκτετων ετι ἐπὶ τὰ ὑποβεβηκότα, καὶ ἑξῆς ἄχρι τῶν κατωτάτω· οἷον τῆς ὑσίας ἡ μὲν σῶμα, ἡ δὲ πνεῦμα· καὶ τοῦ σώματος τὸ μὲν ἔμψυχον, τὸ δὲ ἄψυχον· καὶ τοῦ ἐμψύχου τὸ μὲν αἰσθητικὸν, τὸ δ ἀναίσθητον· ἀεὶ ἐπεκεινα τῆς προόδου γινομενης διὰ συγκρίσεως (§. ογ΄.), καὶ τῇ ἀπὸ τοῦ πλάτους τῆς ἐννοίας ξενώσει συμπροαγομένης ἀνάλογον. Ἡ γὰρ ἁπλατὴς ἔννοια (§. ψ.), ὡς ἐντι καὶ μόνον παρισάνωσα, ἄτομός τε ἐστὶ, καὶ πάντῃ ἀδιαίρετος.

§ ριέ. Χρεια δὲ τὰς ἐννοίας πολλάκις ἀναπτύσσειν ἐπιχειρεῖν καθ' ἑκάτερον. Καὶ ποτὲ μὲν τούτων τὰ γνωρίσματα ἐκτιθέναι, ἐν οἷς χαρακτηρίζονται, ποτὲ δὲ, τὰ ὑποβεβηκότα, καθ' ὧν ὡς μερῶν ἐπιθεωρεῖνται· ὧν τὸ μὲν ὁρίζειν ἐστὶ, τὸ δὲ διαιρεῖν. Ἀλλα περὶ Ὁρισμοῦ, καὶ Διαιρέσεως, ὧν ὑκ οἶδ' ὅτι ἄλλο εἰς πορισμὸν ἐπιστήμης σιωτελέστερον, ἐν μέρει διαληπτέον.

Περὶ Ὁρισμοῦ.

§. ριϛ΄.

Ὁποιουν Ὁρισμὸς, γνωρισμός τις ἀντικρυς ὧν τοῦ ὁριζομένου (1), οὐδὲν ἄλλ ἢπερ ἡ εἰρημένη (§. ρια. κξ.) ἀνάλυσις εἰς τὴν ἐννοίας εἰς τὰ ἐν αὐτῇ γνωρίσματα (2), δι' ὧν ἐναργῶς τε καὶ ἐκρινῶς τὸ νοητὸν (§. νε. νϑ΄.) ἀναπτυχθὲν κατανοεῖ-

(1) Ὁ ὁρισμὸς ουσίαστις ἐστὶ γνωριστικός. Ἀριστ. υτέρ. Ἀναλ. Βιβ. Β΄. Κεφ. γ.

(2) Ὅροι δέ ἐσιν (ὡς φησὶν Ἀντίπατρος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ὅρων) „λόγος κατα ἀνάλυσιν ἁπαρτιζόντως ἐκ „φερόμενος. (Λαέρτ. ἐν βίοι Ζήνων. Καὶ Σεῖδ. ἐν Λέξ. ὅροι).

τανοείται, καὶ παντὸς ἄλλου διαιρέλεται, καὶ (ἐξ ὧν αὐτῷ καὶ τὸνομα ὁρισμὸς) ἀφορίζεται (1).

§. ριζ. Πρόκειται δὲ δι' ὁρισμοῦ ἔννοιάντινα ἀνεπτυγμένην (§. ριά.) λαβεῖν, δυοῖν ἕνεκα· Ἤτοι γαρ πρὸς δήλωσιν τῆ ὑπότινος φωνῆς συμαινομένης, ἢ πρὸς διασάφησιν, καὶ ἀκρίνειαν αὐτῆ τῆ νοητῆ, ὁ δι' ἀσαφῆς τε καὶ ἡκιστα ἀκρινῆς της ἐννοίας γινώσκεται. Κάντευθεν ἡ τῆ ὁρισμῆ κοινοτάτη διαίρεσις εις τον Ὀνοματωδῆ, καὶ τον Πραγματωδῆ· τῶτων γαρ ὁ μεν τινὶ τῆ ὀνόματος δυναμιν ἐρμήνευσαι προτίθεται, ὁ δε τινι τῆ πράγματος φυσιν παραγυμνώσαι σκοπεῖ· κἀκεῖνος μεν τινὶ ἔννοιαν, ὁποίατις ἂν ᾖ, ὁμολογεμένῳ προειληφῶς, φωνῆτινι προσδῆσαι ταυτίνι ἐθελει. ἥπερ ἂν ἐκφερομένη ἀεὶ υπακόοιτο· οἷον δορυφόρον ἀποκαλῶ πλανητίνι περὶ πλανητίνι ἕτερον, ὡς περὶ κέντρον φερόμενον· ἔτος δε ὁ πραγματωδης, τινὶ φωνίνι προενηρεσμενίνι ἤδη τῇ ἐννοίᾳ προυποτιθεὶς, τὸ νοητὸν διαγνωρῖσαι σαφῶς, ὁ, τίποτ ἐξίν ἐπαγγέλεται. Οἷον περίοδος τῆ δορυφόρῳ ἐξίν, ἣν περὶ τον πλανητίνι τὸν αυτῆ, περιπολῶν, ἐν χρονῳ τεταγμένῳ, ἀπο τῆ αυτῆ ἐπ' το αυτὸ ἐπανιων διαπεραίνει.

§. ριή. Φέρεται μεν ἓν ὀνοματωδης ὁρισμὸς καὶ ὁ Ἐτυμολογικός· οἷον Φιλίατις σοφίας ἐξὶν ἡ Φιλοσοφία. Αἵτε Μῆσαι ὁμῆ ἔσαι, εἰσί· καὶ Ἀπόλλων ὁ παρὰ τινὶ τῶν πολλῶν ἐλλειψιν,

(1) Λογον σύντομον δηλωτικον τῆς φύσεως τῆ ὑποκειμένῳ πράγματος, ἀπέδωκαν οἱ παλαιοτεροι, ὁρισμῶ τον ὁρισμον ἀναπτύξαντες. Λόγον μεν, ἢ φωναῖς ἐπιθεωρεντες αὐτὸν ἐκφερόμενον. Σύντομον δὲ, διὰ το ἀπέριττον. Δηλωτικὸν δὲ τῆς φύσεως κτ. πρὸς διαφορὰν γνωῶν, Φασι, καὶ παροιμιῶν, καὶ ἀποφθεγμάτων, οἳ λόγοι σύντομοι μὲν εἰσὶ, τὴν δὲ φύσιν μηδενος ἀναπτύσσοντες τῆς τᾶ ὁρισμᾶ ἐκπίπτουσι φύσεως· Οὐδεν δὲ διαφέρει τὸν ὁρισμον εἴτε ἐννηματικῶς, καθ' ἡμᾶς, εἴτε φωνητικῶς κατα τὰς παλαιὰς ἐκδέξασθαι· καὶ γὰρ καὶ αἱ φωναὶ σημαντικαὶ τῶν νοημάτων ὑποτίθενται, τὰτε νοήματα πραγμάτων παρεμπτικά, ἢ ὡς πραγμάτων φανταστικά. Ἐκεῖνο δέμοι σημειῶσαι ἐκὶ τῆ παρόντος, ὅτι καθάπερ ἡμεῖς τὸν ὁρισμον τῆς συνεπτυγμένης ἐννοίας ἀνάπτυξιν εἶναι φαμεν, ἔτως οἱ πάλαι τα ὀνόματα συνεσταλμένες ὁρισμας κεκλήκασιν, ὥσπερ ἂν ὀνόματα ἐξηπλωμένα τες ὁρισμες· Ἐν τῷ σαφῆ δηλονότι, καὶ εὐκρινῆ τῆς ἐννοίας, τῆς δε ὧν ἔχει γνωρισμάτων ἀναπτυσσομένης, τὴν δύναμιν τῆ ὁρισμῆ ὑποθέμενοι. Ὁ γὰρ δηλῶσι (φασὶ) τα ὀνόματα σκοτεινῶστε, καὶ ἀσαφῶς, καὶ ἀδιακρίτως ... εἰ ὅροι καθαροὶ, καὶ σαφῶς καὶ διακεκριμένως δηλαν πεφύκασι· διὰ τὸ χρᾶσθαι διαφοροις (ταυτον ἐπεῖν γνωρίσμασι) καὶ τενταις ἀσυνθέσιν. (ὁρα Βλεμ. Λογ. Κ. α.

λειψιν, εις. Καὶ ὁ Συνωνυμικὸς δὲ, ὁ δὶ ἰσοδυναμούντων ὁρων το λεγόμενον ἀνακυκλων· οἷον αει ωσαυτως ἐχον ἐστὶ το ἄτρεπτον, καὶ βιαιον το αναγκαιικον· Ἀλλα Γραμματικῶν ἐτοι μᾶλλον καὶ Λεξικοποιων, ἡ Φιλοσόφων. Ὁ δὲ τοῖς Φιλοσοφεσιν ἐν χρησει ων τριττης ἰδέας ἐστίν. Ὁ μεν γὰρ ἐστὶν ὁ ἐπὶ των ἀκατονομάστων ενοματοθετων· οἷον ω ἐστι κεφαλὴ, Ἀριστοτέλης φησὶν, εἰρησθω κεφαλωτὸν ὁ δὲ, ὁ ἐπὶ των πολλαχως λεγομένων το ἄσατον της σημασιας πηγνυς· οἷον Νῶν λέγω, το ἐν ἡμῖν φρονεῖν. Ὁ τέως, ἐφ' ὧν ἔστι μὲν ενομα, καὶ τουτο εν, ἡ μεντοι ανάπτυξις τὸ νοεμένο ὁ κατα βάθος ἀποδίδοται, ἀλλ ως δῆλον εἶναι μένον ἐξ ἐπιπολης, τὶ τὸ περὶ ὃ ὁ λόγος· οἷον ἐλασικὴ δυναμὶς ἐστι καθ ἣν τὸ σωμα πιεζομενον αυτομάτως ἀποκαθίσταται· καὶ βαρυτης καθ' ἣν ἐπὶ τὰ κάτω φέρεται. Ου γὰρ διὰ τῶνδε, ἡ τε ἐλατηρία φυσις, ἡ ἡ τε βάρυς ἀναπτυσσομένη διασαφεῖται, τοσουτον δ' ἐπιφέρεται, οσον ἀπόχρη ἐλατηριον, ἡ βαρυτητα υσερον ἀκουοντας, ἐπὶ τινα δέον εἰδέναι τῳ λογισμῳ ἀνατρέχειν, καὶ τινα μὴ· Τοιόσδέ τις, καὶ ὁ της ὐσίας ὁρισμὸς, ως το υποκείμενον ἐπὶ τὸ πρῶτον, καὶ ἀκ οἱο ο,τι, ἐν ᾧ δυνάμεις ενεισί τινες, καὶ ἴδια, καὶ παθηματα, καὶ ἐνέργειαι. Ὁπσῖον ἄν τοῦτο ᾖ.

§. ριδ'. Ἔστι δὲ ἐπισημος ἡ τε τοιετε ὁρισμὸ χρησις. Α'. γὰρ ἡμῖν, ἐπὶ των ὀνόματος ἡμειρικότων, τὸ δὶ αυτε τοῖς ἄλλοις ἐπικοινωνεῖν, ατται νοεμεν, προσγίνεται· Φαμὲν γὰρ ὅτι τάδε φέρε, καὶ τάδε παρατηρειται ἐπὶ τουτε κάκεινε των περὶ τὸν Κρόνον δορυφέρων, προαποδεδομένου ἤδη τὸ λέγε τὸ κατα τενομα· ὃ μὴ προληφθέντος, χολῇ γ ἀντὶ ὁ ἀκουων συνησειε.

§. ριέ. Β'. δὲ καὶ περιφρασικὴς πολυλογίας ὁ ονοματοδης ὁρισμος ἡμᾶς ἀπαλλαττει· εἰπων γὰρ ὅτι ἄρτιος ἀρτίω προσεθεὶς, ἀριθμὸν ἄρτιον απεγεννα· νοεῖν παρέχον ὁ βλομαι, τον δίχα διαιρετον ἔτως ὀνομάζειν ἅπαξ προθέμενοστε, καὶ προδιασημιάσας. Οση δ' ἂν ἡν ἡ ἀδολεχία, εἰ λέγων εδει στι ὁ δίχα διαιρετὸς ων ἀριθμος, τῳ δίχα ὀντι διαιρετῳ προσιθέμενος, ἀριθμὸν διαιρετὸν δίχα πέφυκεν ἀποτελεῖν!

§. ρκα. Γ. Καὶ το της λογομαχίας ἀπέραντον ἴσησιν. Λῦτη γὰρ τὰ πλεῖσα ἐπὶ των πλεοναχως συμβαίνει λεγομένων, ἣν μητις δια τε ὁρισμὸ φθάσας, τῃ διασολῃ της σημασίας,

μασίας, τῷ Φαινομαΐῳ ἀντιλογίαν προυπεξέλητας. Οὕτως ἀρθείη ἂν ἡ Ἀριστοτέλους, Φέρε, καὶ Μελισσου μεταξύ, τῶν περὶ τὴν μοναδικὴν τῆς ἀρχῆς διαφιλονεικούντων, συσσᾶσα ἔρις, εἰ μόνον τῆς ἀρχῆς ἀποδοθείη ὡρισμένως τὸ σημαινόμενον. Εἰ μὲν γὰρ Ἀρχὴ καλεῖσθαι ὑποτεθείη, τὰ ἐξ ὧν ἑκάστου ἡ σύνθεσις, τὰ Ἀριστοτέλους ἀναμφιρίστως νικᾷ· ἓν γὰρ ἐξ ἑνὸς οὐ μόνου γένοιτο σωμάτων. Εἰδὲ τῶν ὄντων τὸ ποιητικὸν, ὃ καὶ ἐν δίκῃ δηπου οἱ περὶ Μελισσόν τε καὶ Παρμενίδην, τὸν ὑπὲρ τῆς μιᾶς Ἀρχῆς ὑπ' ἐκείνων ὑπέσησαν ἔλεγχον· τὸ γὰρ Ποιητικὸν ἓν.

§. ρκβ'. Δ'. Ἐπὶ πᾶσιν ὁ τῶν ὀνόματος ὁρισμὸς καὶ Ἀποδεικτικῆς Ἀρχῆς λόγον ἔχων καὶ δύναμιν, παντὸς κεῖται ἔξω ζητήματος. Καὶ γὰρ καὶ ὀνοματοθετοῦντι, ὃ ἔστιν ὄνομα, παντὶ ἐφεῖται, ὡς ἂν ἐθέλοι ἑρμηνεύειν τὰ νενεσημένα· ῥᾴστατε ἐνόησεμεν, ἥπερ ἂν βέλτιστα αὐτῷ δόξειεν ἔχειν, ὀνομάσαι τὸ παρισάμενον (1). Καὶ ἐπὶ τῶν πολυσήμων, εἴτις ἑφ' ἑνὶ τῶν πολλῶν ἀνακαλέσειε τὸ ὄνομα, ἀνεπίληπτον καὶ τοῦτο. Καὶ ὁ τὸ προχειρον τεύξας, καὶ τοῖς πᾶσι γνώριμον εἰς δήλωσιν τοῦ λεγομένου προβαλλόμενος, ἵνα πρὸς ἐκεῖνο πᾶς τις ἀφορᾷ τοῦ ὀνόματος ἐπαίων, οὗτος ἐλέγχου ὑποπεσεῖται. Ἀλλαμοῦ καθ' ἕνα τῶν τριῶν τούτων τρόπων ὁ τοῦ ὀνόματος ἂν συντελέσειεν ὁρισμὸς (§. ριϊ.) ἄλλως δὲ, ὡς ἂν αὐτὸς εἰδείη, εὐδαίμων· ἀκὴν ὑπ' εὐθυμίου ἀχθιος τε γίνεσθαι.

§. ρκγ'. Παραφυλακτέον μέντοι καντεῦθα ὡς ἐπὶ καὶ ἄλλων πολλῶν τὸ τῆς παραχρήσεως. Ἀ'. γὰρ ἐκ ἐπὶ πάντων εἶναι τὰς ὀνοματοθεσίας προτιθείας τῶν ὁρισμῶν κυρίτερον (2), τοῦτο γὰρ οὐδὲ χρειώδες, πλὴν ἡ κατά τινα τῶν εἰρημένων τρόπων (§. ριη.), οὐδ' ἄλλως δυνατόν. Ἐπεὶ εἰς ἄπειρον ἂν προέλθοι, εἴτις καὶ τῶν ὁριζόντων ὀνομάτων ἕκαστον, ὁρισὸν ἀεὶ ἐθέλοι καθιζᾶν.

§. ρκδ'. Β'. Ἐπὶ τῶν ὀνοματοθεσιῶν μὴ πάνυ πόρρω βαίνειν τῆς συνηθείας ἀποτολμᾶν, μηδὲ κατὰ τῆς τῶν φωνῶν ἀναλο-

(1) „ Ἦσαν ἂν ἐδὲν διαφερόντως „πρὸς τὰς τῶν ὀνόματα ἐξηκάστου„τας, τὸ δὲ πρᾶγμα αὐτῷ ὑποδείξο„μεν, ὅτῳ ἐξεστι τῷ βαλομένῳ ὡς ἂν ἐθέλοι καλεῖν. Γαλην. προς Θρασυβ. περὶ Αἱρέσ. Αἱρέσε.

(2) Ὡς καὶ πεπιττότις περὶ τοῦ ὁρισμοῦ ὧν διαβέβληται ὁ Πλατων παρὰ Θεοπόμπῳ ῥήτορι· ἢ διέξασιν Ἀδριαν. ἐν τοῖς εἰς τὸ Ετικτ. Ἰ χαο. Βιβλ. Β. Κεφ. ιζ.

ναλογίας ἐλθθεριάζειν ἐκτόπως. Ὁ μὲν ἂν τον ὁ πολὺ πρὸ ἡμῶν παρατηρηθέντα τῆς Ἀφροδίτης δορυφόρον, Ἔρωτιον ἀποκαλέσας, τῇ ἀναλογίᾳ τῶν ὀνομάτων προσεχρήσατο δῆλος ἐστὶν· Ἀλλ' εἰσὶν ἐπιεικῶς ψυχροὶ χυμικῶν παῖδες, οἱ τοσούτων ἀλλοκότων τε καὶ ξένων ὀνομάτων τίλιν κατ' αὐτὸς πραγματείαν ἐμπλήσαντες, οὐδὲν ἐπάναγκες ἐν βαρβάροις ὀνόμασιν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτριωτάτων σημασιῶν μετειλημμένοις, δι' αἰνιγμάτων οἷον συγκαλύπτειν τὰ εἰς διδασκαλίαν προβαλλόμενα τῶν μετιόντων· τὸς δὲ Διαλεκτικὸς Σάγασι λέγοντας, καὶ Τέρινδο, καὶ Γοργάδο, εἰς δήλωσιν τῶν παρ' αὐτοῖς συλλογιστικῶν χημάτων καὶ τρόπων, τὸ συμβολικὸν τῶν φωνῶν, περὶ ὕστερον, τῆς μέμψεως παραιτῆται.

§. ρκε. Γ. Τὸν εἰ κοινῇ παραδοχῇ τυγχάνοντα ὀνοματωδῆ λόγον, κατὰ τὸν τρίτον τῶν εἰρημένων (§. ριη.) τρόπον, μεταποιεῖν ἐθέλειν εἰκῇ, καὶ περὶ αὐτὸν καινοτομεῖν, τάχα δὴ καὶ περιττόν· ὅμως μέντοι τῷ βλομένῳ συγχωρητέον. Εὐθεῖα γραμμὴ κατ' Εὐκλείδιν, ἐστὶν, ἥτις ἐξίσου τοῖς ἐφ' ἑαυτῆς κεῖται σημείοις· Κατ' Ἀρχιμήδη δὲ, ἡ ἐλαχίστη τῶν τὰ αὐτὰ πέρατα ἐχόντων. Κατὰ δὲ Πλάτωνα (1) ἧς ἂν τὸ μέσον ἀμφοῖν τοῖν ἑκατοῖν ἐπίπροσθεν ᾖ. Κατὰ δὲ τὸν Νεωτερον (2) ἧς τὸ μέρος ὁμοιον τῷ ὅλῳ. Ἔξεσι γὰρ τῷ τυχόντι ἰδιώματι προχρωμένῃς τίλιν διυάμιν τῆς ὄρε παραδηλῶν, εἰ μόνον γνώριμον εἴη τὸ ληφθὲν, καὶ προσηκον, μηδ' ἀπάγον καὶ ἀπαλλοτριὼν τῆς ἐν ἐθει σημασίας τὸ ὄνομα. Ὅπε γὰρ τῆς συνηθείας ἐν ἐφεσταῖ ἐκβαίνειν, πολλὰ τοι μᾶλλον τὸ ἀντιβαίνειν ταύτῃ ἀπειρηται. Οὐδεὶς ἂν εὐθεῖαν ἀποδίδες ἀνεκτὸς ἐσὶ, τίλι, ἧς ἐφυπερθεν ἑαυτὶ φῶς ἐπιτεθῇ· ὦσαν ἀσκιον· τὸ γὰρ ἄσκιον, διὰ τὸ ἁπλατὲς παρέψεται τῇ γραμμῇ, ὁποθενὰν αὐτῇ τὸ φῶτος ἐπιλάμψαντος· ὁ δὲ τὸ ἐπ' εὐθείας αἰτιώμενος, ταυτίλι ἐπάχυνεν. Ὃς δ' ἂν καὶ εὐθεῖαν ἀξίωσειε καλεῖν τίλι εἰς ἑαυτίλι ἐπανιοῦσαν, καὶ καταγέλαστος.

§. ρκς. Δ. Ὁρισμῷ ὀνοματωδεῖ, τῷ ἅπαξ ἀποδοθέντι, ἐμμενειν χρεών· Ἐφ' ἡμῖν γὰρ ὃν τὸ ἀποδῶναι, ἐκετι ἐφ' ἡμῖν ἐσαι καὶ τὸ ἀθετῆσαι. Οἷον δεδόσθω μὲν, εἴτις ὑπὸ τῷ ὀνόματι τῆς θερμοτητος νοεῖν ἐθέλοι τίλι ἐνοσαν τῷ πυρὶ δυναμιν·

(1) Ἐν Διαλογ. Παρμεν. (2) Ἀναβάτιος.

τοῦτο δ' ὡς ἂν ἁπαξ τις [illegible], μεταλαβεῖν ἔπειτα, εἰς τὸ τῆς ἡμῖν ἐνεγειρομένης αἰσθητικῆς ἀντιλήψεως σημαντικὸν εἶναι ἅμα τὸ αὐτὸ, ὃν ἐπιτραπήσεται. Ὁ γὰρ ὕπνος ἀσαφῶν, καὶ ἀμφὶς βαίνων, προσήλως ἑαυτῷ ἀντιπεριπεσεῖται, εἰς ταυτὸ ἰέναι καταβιαζόμενος καὶ τὰ παντὶ ἀσύμβατα.

§. ρκζ. Ε' Ἐξ ὀνοματώδους ὁρισμοῦ κειμένου ἐπιφέρειν ἐκ ἔξι τὸ πραγματιώδες τῆς τοῦ ὁριζομένου ὑπάρξεως. Ἡ γὰρ ὕπνος ἂν ὑφεστήκοι καὶ τὰ ἀντιφάσκοντα, ὧν λόγον τὸ κατὰ τὸ αὐτὸ εἶναι τε καὶ μὴ εἶναι ἀποδιδόαμεν. Αὐτόματον δὲ, φασὶν, ἐς τὸ αἰτίας αἰδὸ εἰσιὸν ἐπὶ τῶν σωμάτων συμβαίνον. Ἀποδέχομαί τοι τὸν ὁρισμὸν, τὸ ὁρίζον ἀπαναίνομενος. Καὶ Τραγέλαφος ἐστὶν ὁ, ἐξ ἡμισείας ἑκάτερον, Τράγος δηλονότι καὶ Ἔλαφος. Εἰσβάλλω τὸ προτεθὲν· Ἀλλ' ὑφεστᾶναί τι τοιοῦτον ἐν τοῖς ὄσιν ἀδωσὶ. Τὰς γεμιὼ ἐν τοῖς τοιούτοις ὁρισμοῖς περιεχομένας χέσεις ἀναγκαῖον ὁμολογεῖν· οἷον ὅτι ὁ Τραγέλαφος ἐστὶ σίφυνος. Οὕτως ἀποδοθὲν σελιναικὸς εἶναι τὸς ἐν τῇ σελήνῃ τὴν οἴκησιν ἔχοντας, τὸ μὲν τοιοῦτος ἐκεῖσε ὑπάρχειν τινὰς, λῆρον πᾶς τις εὐ φρονῶν ἡγήσεται· τὸ δὲ τὰς ὑποβαλλομένας πολλῷ ἂν ἔγγιον ἡμῶν πρὸς ἥλιον ἔχειν, ἐκ ἀρνήσεται. Ἀτοπὰ γὰρ ἀτοπῶ ἐκ τοῦ συνεγγυς παρακολουθοῦντος, ἐπιγνῶσεον τὴν οἰκειότητα.

§ ρκη. ς'. Ἐκ τοῦ ἀδιαζήτητον εἶναι τὸν ἐνματώδη λόγον, ὡς εἴρηται (§. ρκβ'.), οὐχ ὕτω καὶ περὶ τοῦ πραγματιώδους ὑπολητέον· οἱ γὰρ πραγματιώδεις ὁρισμοὶ ζητέμενοί τε εἰσὶ τὰ πολλὰ, καὶ ὑπ' ἀδηλίου γινόμενοι. Οὐ γὰρ ὥσπερ ἀπὸ βελῆς ἐστὶ τὸ τοιόνδε σημαινόμενον τοιάδε τινὶ φωνῇ συνδεδέσθαι, ὕτω καὶ ταῦτα, ἢ ἐκεῖνα τὰ πάθη προσεῖναι νομιστέον τῷ πράγματι. Ἀλλὰ περὶ τοῦ πραγματιώδους ὁρισμοῦ ῥητέον ἐχομένως.

§. ρκθ. Τῶν μὲν δὴ Νεωτέρων τισὶν (1) ὁρισμοὶ ὀνοματώδεις εἰσὶν ἃ μόνον οἱ ἄχρι τότε ἡμῖν διαληφθέντες, (§. ριζ. ριη. κξ'.). Ἀλλὰ καὶ πάντες ἁπλῶς, ὅσοι δήποτε τὸ ὁρίζον ἐκ τῶν ἐνόντων αὐτῷ γνωρισμάτων (§. ρις'.) χαρακτηρίζουσι. Πραγματιώδεις δὲ μόνες φασὶν (ἐς καὶ Γενετικὲς καλοῦσι), οἷς

(1) Ουόλφ. Λογ. § 191. Ὅσ τοῖς Λειψιακοῖς πεπαιδ. Ἐτ. 1684. τὸν Λειβνίτιον τῆς διαφοιτᾶς ταύτης Σελ. 549.

πρώτον διδάσκει [illegible] ἐν

ὅπως τὸ ὁρισὸν ἔχει τὴν γένεσιν. Καὶ ὀνοματωδὴς τοίνυν αὐτοῖς ὁ τῷ σχήματι τῷ ἐπιπέδῳ, τῇ περιφερείᾳ, τῷ κέντρῳ, τῇ τῶν ἀπὸ τούτου πρὸς ἐκείνην προσπιπτόντων εὐθειῶν ἰσότητι, τὸν Κύκλον ἡμῖν ἐκτιθέμενος· Πραγματωδὴς δὲ, ὁ τὸν αὐτὸν τῇ εὐθείᾳ, τῇ θατέρου μὲν τῶν ἐπ' αὐτῆς περάτων ἀκινησίᾳ, περὶ ὃ αὐτὸ, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀγομένῃ, καταγραφών. Ἀλλὰ γὰρ ὅτι μὲν οἱ Γενετικοὶ εἴτοι πραγματωδεῖς εἰσὶν, οὐκ ἀντερεῖ, ὅτι δὲ καὶ μόνοι τῆς κλήσεως ἄξιοι, τοῦτ' ἔξιν ὅπερ ἡμῖν δοκεῖ· Ὀνοματωδὴς γὰρ, ὡς πρόθεσις ὡς εἴρηται, εἴτοι ὄνομα θέσθαι, ἢ τὸ πλεοναχῶς λεγόμενον διορίσαι, ἢ τὸ ὀνομαζόμενον ἐκ τοῦ τυχόντος ὡς γνώριμον παραλαμβάνειν· (§. ριή.). Οἷς ἂν ἡ τοῦ προκειμένου ἔννοια, ἀποπτός τε οὖσα, καὶ ἀσαφεία συνειλημμένη, διὰ τῶν αὐτῷ περιόντων γνωρισμάτων, ἀναπτυσσοίτο, καὶ εἰς τὸ σαφές τε καὶ ἐκρινες ἀνακαλοῖτο (§. ριε. ριτ.) πραγματωδεῖς ἀκόσμησιν ἡμῖν ὁρισμοὶ, ὡς ἔχ' τὸ ὄνομα ἐρμήνευσαι σκοπέντες, τὸ δὲ πρᾶγμα μάλιστα τὸ νοούμενον. Ἀλλὰ τῷ ὀνοματικῷ τῷ δὲ διαφορὰν ἐκείνοις συγχωρητέον, ἐπειδὴ τὸν ὀνοματωδῆ τοῦ ὁρισμοῦ λόγον οὕτως ἀποδεδώκοτες, ἀεὶ ἀποδοθέντι ἐμμένουσιν (1).

§. ρλ'. Ὁ πραγματωδὴς Ὁρισμὸς οὐκ ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἰδέας ἐστίν. Ἀλλ' ὅτοι ἐκ τῶν οὐσιωδῶν τὸ ὁριζόμενον συνίσαται, καὶ οὐσιωδὴς καλεῖται, ἢ ἐκ τῶν περὶ τὴν οὐσίαν, καὶ ἐπουσιώδης. Καὶ τοῦ μὲν οὐσιωδοῦς εἶδη ὁ, τε Μεταφυσικὸς, καὶ Λογικὸς λεγό-

(1) Εἴτις δὲ καὶ τούτου ἔχω τῆς διαφορᾶς εἰθέλοι γενέσθαι, τριχῆ τὸν ὁρισμὸν δικαιότατ' ἂν Ὀνοματικὸν, Χαρακτηριστικὸν, ἢ γνωριστικὸν, καὶ Γενετικὸν. Καὶ ὀνοματικὸς μὲν αὐτῷ ἔστω ὁ τὸ ἔτυμον τοῦ ὀνόματος ἀποδιδοὺς, ἢ τὸ σκληνόμενον τῆς σημασίας σηρίζων, ἢ τὴν δύναμιν ἐνδεικνύμενος. Χαρακτηριστικὸς δὲ, ὁ τὰ γνωρίσματα τοῦ ὄντος καταλέγων τὰ ἀτιώδη. Γενετικὸς δὲ ὁ τὸν τρόπον ὑποτιθεὶς τῆς τοῦτο γενέσεως. Πάρεστιν ἂν καὶ τῶν τριῶν σῆγμα λαβεῖν ἐφ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ, οἷον ἐπὶ τῆς ἐκλείψεως τῆς σελήνης. Α'. ὅτι λοιπὸς ἐστὶ τοῦ σέλμος ἐξ αὐτῆς. Β'. ὅτι σκοτασμὸς ἐστὶν αὐτῆς πλησιφαοῦς οὔσης. Γ'. ὅτι παρέμπτωσις ἐστὶ τῆς γῆς αὐτῆς μεταξὺ καὶ τοῦ ἡλίου· οἱ μὲν ἐν παλαιοῖς τῶν Β. καὶ Γ'. πραγματωδεῖς καλοῦσι, τὸν μὲν Μεταφυσικὸν, τὸν δὲ Λιτιώδη καλοῦντες, οἷς καὶ πολλοὶ τῶν ὑστέρων παρακολουθοῦσιν. Οἱ δὲ περὶ Λειβνίτιον καὶ Οὐόλφιον ὀνοματωδῆ μὲν φασὶ καὶ τὸν Β'. ὡς εἴρηται, μόνον δὲ πραγματωδῆ τὸν Γενετικόν. Πᾶσι μέντοι καὶ τοῖς πραγματωδοῦσι, καὶ τοῖς μὴ ἀποκαλοῦσι, Γνωριστικούς τε καὶ Χαρακτηριστικοὺς ἀναμολογεῖται ὁ Β.

μενος· ὁ ἐκ γένους καὶ συσατικῆς διαφορᾶς, οἷος ὁ κοινοτατος ὕτος, ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον λογικον. Καὶ ὁ Φυσικος ειρημένος, ὁ ἐξ ὑλης τε καὶ Εἴδους· οἷος ἐκεῖνος, Ἄνθρωπος ἐστὶ σῶμα ὀργανικὸν, λογικῇ ψυχῇ εἰδοπεποιημένον.

§. ρλα. Τῶ δὲ ἐπεσιώδους Εἴδη τέτταρα, ὁ Αἰτιωδης, ὁ ἐκ τῶν Ἰδίων, ὁ ἐκ τῶν Συμβεβηκότων, καὶ ὁ Μεταφορικος. Καὶ Αἰτιωδης μὲν ἐστὶν, ὁ ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν αἰτίων ἀποδιδόμενος. Ἐξωτερικὰ δὲ αἴτια τὸ ποιητικὸν, καὶ το τελικον, καὶ το παραδειγματικον. Καὶ ἐκ μὲν τῦ ποιητικῦ, καὶ τῦ παραδειγματικῦ· οἷον ἄνθρωπός ἐστι ποίημα Θεῦ λογικον, κατ εικονα τῦ κτίσαντος αυτόν. (1). Ἐκ δὲ τῦ παραδειγματικῦ μονῦ, ἄνθρωπος ἐστὶ μίμημα, καὶ απεικονισμα τῆς λογικῆς Φυσεως. (2). Ἐκ δὲ τῦ τελικῦ, καθ' ὁ μὲν ἀφορᾶ τέλος· Ἄνθρωπός ἐστι θείᾳ σωματος κόσμος, τῶν θειων ἔργων γεννηθεις θεωρητης. (3). Καθ' ὁ δὲ ἀφορᾶται ὡς τέλος, ἄνθρωπός ἐστὶ τὸ περισωθὰσον τῦ Θεῦ ζῶον, δι' ὃν ὁρανος ἐτανυσθη, καὶ ὁ ἥλιος φαίνει, καὶ ἡ σελήνη τρέχει, καὶ ἀηρ ἐξεχυθη, καὶ πηγαὶ βρύουσι, καὶ θάλασσα ἠπλωθη, καὶ τὰ (4) ὑπερφυέστερα ὠκονομηθη. Ὁ μεντοι ὑλικος, ὃ καλέσιν, ὁ ἐκ γένους ἰδίᾳ τῦ συμβεβηκότος, καὶ ἐκ τῦ ὑποκειμένου συνιστάμενος· οἷον θυμός ἐστὶ ζέσις τῦ περὶ καρδίαν αἵματος. Καὶ Ἀπόδειξις ἐστὶ συλλογισμὸς συνεσηκως ἐξ ἀληθῶν, πρώτων, καὶ ἀμέσων, τῶ ἀσιωδεστέρου καὶ Φυσικῶ (§. ρλ.) ἐστὶ συγκαταλεκτέος. Ἡ γὰρ ὑλη καὶ το Εἶδος ἐσωτερικὰ αἴτια ἐστὶ, καὶ τῦ τε ἐξ αὐτῶν ἀσίας συμπληρωτικά.

§. ρλβ'. Ἐκ δὲ τῶν Ἰδίων ὁ ορισμὸς, ὁσάκις αὐτὶ τῆς Εἰδοποιᾶ διαφορᾶς, εἴτι, ἡ πλείονα τῶν προσηκόντων τῶ εἴδει εις ταυτο συνεπιφορεῖ· οἷος ὁ παρὰ Πλάτωνι φερόμενος Ἄνθρωπός ἐστι ζῶον δίπουν, ἄπτερον, πλατυωνυχον, ὁ μονον τῶν ὄντων τῆς κατὰ λογον Επιστήμης ἐστὶ δεκτικον. Καὶ ὁ κατ Ἀριστοτέλην (5), Ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον φυσει πολιτικον.

§. ρλγ'. Ορισμος δὲ ὁ ἐκ Συμβεβηκότος, ὁ τῇ ἀθροισει ποικίλων συμβεβηκοτων περιγραφῶν τὸ ορισὸν, οἷον καμηλος ἐστὶ ζῶον αχθοφορον, μακρόλαιμον, κξ'. §. ρλδ'.

(1) Βασιλ. ος την Ἑξαήμ. παρα Βλάχ. ἐν τῇ ὁρισ. Ἀρμον.

(2) Φίλ. Ἰουδ. παρα τῶ Αὐτῶ.

(3) Ἑρμ. τὸ τρισμεγ. παρα τῷ Αὐτῶ.

(4) Χρυσοστ. παρα τω Αυτ.

(5) Αριστ. Α'. Πολιτ. β'.

§. ρλδ'. Μεταφορικὸς δὲ ὁ ἐκ Μεταφορῶν ἀπεικάζων τὸ „περιγραφόμενον, οἷον ἀνθρωπος ἐστὶν ἀσθενείας ὑπόδειγμα, „καιρὸς λάφυρον, τύχης παίγνιον, μεταπτώσεως εἰκών, φθό„νος καὶ συμφορᾶς πλάσιγξ. τὸ δὲ λοιπὸν φλέγμα καὶ „χολὴ (1).

§. ρλέ. Πάντες ἔτοι οἱ ἐπέσιωδεις ὁρισμοὶ ὑπογραφικοί, ἢ ὑπογραφαὶ ἦκασαν (2), ἅτε δὴ σκιαγραφοῦντες πως ἐκ τῶν περὶ αὐτο, τὸ ἀναπτυσσόμενον, καὶ ἐκ ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ μόνων, ὡς οἱ ἀσιώδεις γνωρίζοντες· Καὶ τοῖς μὲν δὴ ἐκ τῶν Μεταφορῶν (§. ρλδ'.), καὶ ἐκ τῶν Συμβεβηκότων (§. ρλγ'.) ῥητορεία μάλιστα χαίρει, καὶ ποίησις· τοῖς δὲ ἐκ τῶν Ἰδίων (§. ρλβ.), καὶ τοῖς ἐκ τῶν Αἰτίων (§. ρλα.) ἀρκεῖται τὰ πολλὰ καὶ Φιλοσοφία, ἃ διαφορᾶς εἰδοποιὸς καὶ ἀσιώδες ἔτυχεν ἀμοιρήσασα. Φιλοσοφικώτατος δὲ ἄρα ὁ ἀσιώδης. Καὶ τέτε ὁ μὲν Φυσικὸς (§. ρλ'.) τῆς Φυσιολογίας ἴδιος· ὁ δὲ Μεταφυσικὸς εἰρημένος (§. Αὐτ.) τῇ πρώτῃ ἀνήκει Φιλοσοφίᾳ, καὶ τῇ Λογικῇ, ἴσα, καὶ τοῖς Μαθήμασι.

§. ρλς'. Προσεπισημειωτέον δὲ καὶ ὅτι, τὸ μὲν δι ὁρισμὲ ἑρμηνεύεσθαι ἀσιώδες, τῶν Εἰδῶν ἴδιον ἐστὶν, ὧν ἐστι καὶ γένος, καὶ διαφοραὶ, καὶ ἴδια· ἀσιώδη τὰ πάντα γνωρίσματα. (§. ιζ'.), τὸ δὲ δι ὑπογραφῆς, τῶν Ἀτόμων· Ἐν οἷς κοινὸν μὲν γνώρισμα τὸ Εἶδος, ὥσπερ καὶ τὲ Εἴδες τὸ Γένος, ἴδιον δὲ, καὶ ἀπὸ τῶν ὁμοειδῶν διαιρετικὸν, τὸ ἄθροισμα τῶν Ατομικῶν χαρακτηρισμάτων. (§. ι. Σημειω).

§. ρλζ. Τῷ τοίνυν ὁρισμὸν ἀποδώσοντι πραγματικῶς, καὶ ὑγιῶς ἔχοντα προσεκτέον τοῖς ἑφεξῆς. Α'. Ὅτι Νοητὸν εἶναι δεῖ πρὸ πάντων τὸ ὁριστέον, πῶς γὰρ ἄντις τὰ ἀσιώδη τῶν γνωρισμάτων καταλέξας διερμηνεύσειεν, ὅπερ οὐδὲ τινὶ τυχὸν ἐστὶν ὅλως περίνοιαν;

§. ρλη. Β'. Καὶ ἀληθὲς. Ἐννοίας γὰρ ψευδῆς ὁρισμὸς πραγματικῶς οὐδεὶς, κἂν ὁρισμὲ σχῆμα φέρειν δοκῇ· ὥτως ὁρίζειν ἐδόξέ τις τὸ διγράμμον εὐθύγραμμον, ὡς καὶ τὸ τρίγραμμον ἀναλόγως, σχῆμα εἶναι ἐπίπεδον εἰπών, ὑπὸ δυοῖν εὐθείων περιεχόμενον· ὁ δὲ, οὐχ ὁρισμὸς τῷ ὄντι ἦν, τὸ δὲ μηδαμῇ μη-

(1) Παρα Στωβ.

(2) Ὁ ὑπογραφικὸς, ἅτε ὁρισμὰ τὰ ἀσιώδας, καὶ ὑπογραφῆς τῆς ἐπασιώδες, κατ' ἐπιπλοκὴν λέγεται συγκροτᾶσθαι. Ὅρα Βλεμμ. Λογ. Κ. α.

δαμῶς ὄν, μηδὲ φύσιν ἔχον, λόγος ὑπερέων διάκενος· ἀδὲν πλέον, ἢ ὡς ὀνοματώδης ἀπόδοσις, τῷ, ἐπὶ τῷ ἐκσυριχθῆναι μόνον ὡς ἄτοπον, λεγομένῳτε ὡς διερμηνευομένῳ, συγχωρέμενος.

§. ρλθ'. Γ'. Οὐδὲ τὸ ἐν ἁπλότητι νοητὸν, ὡς μὴ ἐξ ἁπλουστέρων ἐννοιῶν καταγνωριζόμενον· ἅτως ἀόριστον ἐστὶ τὸ ὄν, ἡ χέσις, ἡ ὑπαρξις, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἃ θᾶττον ἄντις συνεπισκιάσειεν ἀναπτύξαι ἐπιχειρήσας, ἢ ἑρμηνεύσειε· τοιαῦτα πᾶσαι, αἱ ἁπλούσταται (§. μβ'.) καὶ ἀδιαγνώριστοι (§. μγ'.), καὶ ἀβαθεῖς (§. πέ.) τῶν ἐννοιῶν, καὶ ἀναλύσεως ἀνεπιδεκτοι. (§. ριγ'.) Ἐφ' ὧν κεῖνον ἕνα ἁπασῶν ὁρισμὸν ἔχειν ἐξεῖναι φημὶ, ὃν ὁ παίζων τάχα Δημόκριτος, Ἄνθρωπος ἐστὶν, ἔφασκεν, ὁ πάντες ἴσμεν. (1).

§. ρμ. Δ'. Ἀφεκτέον τοῦ αὐτὸ δι' ἑαυτοῦ ὁρίζειν ἐπιτηδεύεσθαι. Οἷον εἰπόντα ἐνιαυτὸν εἶναι χρόνου μῆκος ἐνιαυσίου· Καὶ ἄπειρον ἂν πέρας ἀδὲν ἐστί. Καὶ παντοδυναμεῖν τὸν πάντα δυνάμενον· ἀδὲν γὰρ αὐτὸ ἑαυτοῦ γένοιτ' ἂν σαφέστερον· καὶ ταυτολογεῖν τὸ τοιοῦτον ἐστὶν, ἢ ὁρίζειν. Ὁ δὲ Ἀριστέλης ποιεῖν „εἶναι λέγων δι' ὃ ποιεῖτινες εἶναι λεγόμεθα, ἀδὲν ἄλλο βέλεσθαι μοι δοκεῖ, ἢ τὸ αὐτὸ ὁρίζειν ὑποσημαίνειν τῆς ἁπλουστάτης ποιότητος (§. ρλθ'.), αὐτὸ λέγων ἄντικρυς, ὅτι ποιότης ἐστὶν ὃ πάντες ἴσασιν.

§. ρμα'. Ε'. Ὡσαύτως δὲ, καὶ τὸ δι' ἕτερον ἰσοδυναμοῦντα· τοῦτο δὴ τὸ κατὰ συνωνυμίαν, ὡς οἱ Γραμματικοὶ (§. ριη'.) τὸ πρωτεῖον ἐρμηνεύειν. Ὃ τάχα πῃ ἀνεκτὸν ἂν εἴη, ὥσπερ καὶ τὸ ἀνωτέρω, διὰ τὴν τῶν νοουμένων ἁπλότητα, (§. ρλθ'.) ὡς ἐπὶ τῆς Εὐθείας Γραμμῆς παρ' Εὐκλείδῃ, ἣν ἐξίστα (τοῦτο δ' ἦν ἐπὶ [illegible] τοῖς ἐφ' ἑαυτῆς σημείοις κεῖσθαι ἀπέδωκεν.

§. ρμβ'. ς'. Παραπλησίως δὲ καὶ τὸ διαφανῶς ὁρίζειν. Ὁρισμοὶ δὲ διαφανεῖς καλοῦσιν, ὧν θατέρῳ ὅρος ἐμπαραλαμβάνεται, ὑπερ ἐν τῷ ὁριστικῷ λόγῳ τὸ ὁριστὸν ἐκείνῳ ἐμφέρεται· οἷον ἐάτις ὁρίσειε Μῆνα μὲν, τὸ ἐν τέσσαρσιν ἡμερῶν Ἑβδομάσι συμπληρούμενον χρονικὸν διάστημα· ἐστ αὖθις Ἑβδομάδα τὸ μῆνες τὸ τεταρτημόριον. (2).

§. ρμγ'.

(1) Περὶ Σέξτ τῶν Ἐμπειρικῶν Πυρρωνείων ὑποθ. Βιβ. Β. Κεφ. β'.

(2) Ἐφῶδαι τοῦτο ἐπὶ τῶν Σχετικῶν ὁ Βλεμμ. (Λογ. Κ. ι.) διδάσκει ὅτι [illegible] ἐν τῷ περὶ τὸ πατρὸς λόγῳ ἐγὼ ὁ μὲν συνεισάγεται, καὶ ἀναπαλιν,

§. ρμγ'. Ζ'. Ὁρισμὸν ἀσαφῆτε καὶ ἑρμήνειας δέομενον, ἀδὲ τὸ ὀνόματος ἄξιον εἶναι κρίνομεν, ὡς ἄρα προδήλως τῇ τὸ ὁρισμὸ φύσει (§. ρις.) ἀντιφερόμενον· τοῦτο γέτοι καὶ τὸς κατ' „Ἀριστοτέλην ὁρισμὸς κακίζουσιν, ὅτι ἡ ψυχὴ ἐστὶν ἐντελέχεια „σώματος ὀργανικῆ φυσικῆ δυνάμει ζωὴν ἐχόντος· καὶ ὅτι κίνησις, ἐστὶν ἐντελέχεια τοῦ δυναμεῖ ὄντος, ᾗ τοιοῦτον· καὶ ὅτι „φῶς ἐστὶν, ἐνέργεια τὸ διαφανὲς, ᾗ διαφανὲς, καὶ τὸς πλείσους χεδὸν τῶν τε φιλοσόφε, δι' ὧν συσκιάζειν, ἢ διασαφεῖν τὰ ὄντα βουλόμενο ἑκάτερος· τὸ δὲ κατὰ τὸς Στωϊκὸς ἐκεῖνο, οὐχὶ καὶ χάριν μονονὺ τοῖς ἀνδράσιν ὁμολογητέον, ὅτι τὸν „ἥλιον ἡμῖν διελάμπρυναν; Ἥλιος ἐστὶν ἄναμμα νοερὸν ἐκ θα„λαττίων ὑδάτων. Ἀλλὰ τί τοῦτο καὶ Σφίγξ ἂν ἔχοι προτεῖναι πρὸς τὸς πελάζοντας ῥιφοδέστερον; (1).

§. ρμδ'. Η'. Ἐκσυρικτέον ἄρα ὁρισμὸ παντὸς ἴσα τοῖς ἀσαφέσι, καὶ ὅσα ἐκ μεταφορᾶς τι παρασημαίνει ὀνόματα (2), καὶ κυριολεκτεῖν ὡς οἷόντε πειρατέον· τίς γὰρ ἐκ τῆ Πυθαγο„ρικῆ ὁρισμὸ ἡ σύνεσις; Ψυχὴ ἐστὶν ἀριθμὸς ἑαυτὸν κινῶν. Ἀλλὰ μὴ ἔξὸν φεύγειν τὶν μεταφοραν, παρ' ἔλλειψιν ὀνόματος κυριωτέρε, τὸν μεταληφθέντα ὅρον ἐπαναπτυκτέον, ἐκ παντὸς, ὅθεν ἂν ἔξειη, τῷ ὁρισικῷ λόγῳ τὸ σαφὲς προμνησθέντος.

§. ρμε. Θ'. Ὁριτέον θετικῶς, καὶ ἀποφατικῶς· αὐτὸ τὸ τί ἦν εἶναι, οὐχὶ τὸ τί οὐκ ἦν, τὸ ὁρίζον ἐκ διδάσκοντας (3). Εἰμητὶς ἄρσει καὶ θέσει, τὸ αὐτὸ ἀποσαφεῖν οἴοιτο δαψιλέσε-

παλιν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῷ περὶ γένους λόγῳ καὶ τὸ εἴδος ἀσφέρεται, ἢ ἀναπαλιν· τῷ ὄντι δὲ ὧν [illegible] ἡ φύσις κατ' Ἀριστοτέλην ἐστὶ καὶ ἡ γνῶσις, τὰ τῶν θάτερον θατέρε ἀναπτύξαι χωρὶς, τῶν ἀδυνάτων θεκτὸν, ἃ κατὰ τὸν λόγον μάλιστα θεωροῖτο, καθ' ὃν [illegible] χὶς πρὸς ἄλληλα, οἷα πατὴρ, [illegible] υἱός. Ἀλ. ἐνθα δὴ τὰ ὁμώνυμα, ἐστὶν ἀποδοναι κρίτως, οἷαπερ τὰ Γένη [illegible] τὰ Εἴδη αὐτοῖτε ἀπεδώκαμεν, (§ ιτ'. μζ'.) Πορφύριος ὅλως πως ὁρισάμενος, ἐκσυρικτέον παντὴ τῶν ὁρισμῶν τὸ διάλληλον, ὡς τῆς τοῦτων χρείαστε, καὶ προθέσεως ἀναιρετικόν· ὧν γὰρ ἑκάτερον ἑκατέρᾳ ὑποτίθεται σαφηνείᾳ πρέχαν, σαφὲς ἀδέτερον.

(1) Φασὶν οἱ Στωϊκοὶ ὅτι ἥλιος ἐστὶν ἄναμμα νοερὸν ἐκ θαλαττίων ὑδάτων. „Ἆρ' ἂν ἀσαφέστερος ὁ λόγος „αὐτὸ τὸ ὀνόματος; Κλήμ. Στρωμ. Βιβ. η'.

(2) Εἰ δὲ μὴ διαλεγοίμεθα ἐκ με„ταφορᾶς, δῆλον ὅτι κἀκ ὁρίζοιμεθα. Ἀρισ.

(3) Τὰ ἐν Εὐαγγελίοις ἄρα, Βασιλεία τε Θεὲ καὶ ἐστὶ βρῶσις, καὶ πόσις, καὶ τὸ πνεῦμα σὰρξ καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα· οὐχ ὁρισμοί εἰσιν, ἀλλ' ἀποφάνσεις.

ρον· Ὡς Ἀριστοτέλης τὴν πρώτην οὐσίαν, μήτε καθ' ὑποκειμένης „ταύτην εἶναί φησιν, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ, ἀλλ' ὑποκείμενον.

§. ρμς'. Ι'. Καὶ πρὸς τὸ ἀπέριττον δὲ ὡς οἷόν τε τὸν ὁρισμὸν ἀποξεσέον, ὅσα δήποτε ἀποχρῶντα ἐστὶ τὸ ὁρισὸν γνωρίσαι τε καὶ διακρίναι, ἐκεῖνα μόνα παραλαμβάνουσιν. Οὐ γὰρ ἀποδεκτέον τὰς ἀπὸ τῶν γενικωτάτων, ἔσγε τὸ ἄμεσον, ἐν ὁρισμοῖς ποιεῖσθαι δεῖν ἡγεμόνας τὴν κάθοδον, ὡς ἐν τῷ ἑφεξῆς· Ἄνθρωπος ἐστὶν οὐσία, σωματικὴ, ἐμψυχος, αἰσθητικὴ, λογικὴ. Ἀποδώσει γάρ τις ζῶον, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτὸ προδήλως συναπεδόθη· (§. ρδ'.). Εἰ γὰρ ζῶον, καὶ αἰσθητικὸν δηλονότι καὶ ἐμψυχον, καὶ σωματικὸν, καὶ οὐσία, ὁ ἄνθρωπος.

§ ρμζ'. ΙΑ'. Κεφάλαιον ἓν, ἐπειδὴ πᾶν ὁρισὸν, τῇ μὲν τισὶ κοινωνεῖ, τῇ δέ τινων διαφέρει, ἥπερ ἐστὶ, τετέσιν οὐσία, ταυτητὸς καὶ τὸν ἑκάστου λόγον, ἐκ τῶν οὐσιωδῶν τετυπωμένων γνωρισμάτων (§. ριζ'.), τὰ τε καθ' ὁ τοῖς ἄλλοις κοινωνεῖ δηλονότι (§. ριζ'.), οἷον τὸ Γένος, καὶ τὰ καθ' ὁ τῶν ἑτεροφύων διενήνοχεν (§. ριη'.), εἴα ἡ Εἰδοποιὸς Διαφορὰ, κ. τὸ Ἴδιον (§. ριθ'.), τὶ κατὰ τὸν τέταρτον ἰρὸν λεγόμενον. (§. ρκ'.)· τὰ γὰρ ἀδεχομένως προσόντα, ὡς ἀδιαφορεῦντα πρὸς τὸ εἶναι, εἴα τὰ συμβεβηκότα, (§ ρ'.), οὐδ' ἂν οὐσίας γνωρίσματα γένοιτο, οὐδ' ὁρισμὸν ἀκριβῆ ποτε παράσχοιεν, ἀλλ' ὑπογραφὴν (§. ρλέ.) ὥπερ εἴρηται.

§. ρμη'. ΙΒ'. Σκεπτέον γεμὴν ἀκριβῶς, μήπωτις παρεγχωρεῖ ἐπὶ τὸ ὁρισμὸν ἀπάτην, ὡς ἐκ τὸ γένους, ἢ τῆς διαφορᾶς, ὑπολανθανουσα (1). Αὐτίκα γὰρ ἐπὶ τὸ κατὰ τὸν ἄνθρωπον κοινὸν ὁρισμὸν ἐκεῖνο, τὸ ζῶον γένος κεῖται ἐκ ἀναμφιρίστον· τὸ μὲν γὰρ ζῶον ὑπάλληλον τῷ σώματι, ὁ δὲ Ἄνθρωπος κοινωνίαν ἔχει, καὶ πρὸς τὰ ἀσώματα (2). Ὡς ἐγὼ Πλατωνικῶς τὸν ἄνθρωπον ὁρίσαις, Νῦν εἶναι Σώματι χρώμενον (3) ἐκ θατέρου τὸ κοινὸν λήψῃ, παρεὶς τὸ ἕτερον. Ὡσαυτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Διαφορᾶς τῇ ἴσῃ προσοχῇ χρηστέον· τὸ γάρ τοι λογικὸν Διαφορὰν ἔκισα Εἰδοποιὸν ἀνθρώπου τυγχάνειν, καὶ τοῖς πάλαι σεσημείωται, καὶ τοῖς ὕστερον. (4). Διὸ περ

(1) „Ἤ ἔντος γένους ἐκ ἔθηκεν „τὸ γένος, ἢ ἐκ ἐξ τὸ οἰκεῖον γένος ἔ„θηκεν.... ὅτι ἐκ ἴδιος ὁ λόγος. Ἀριστ. Τοπ. Βιβλ. ε'. Κεφ. ά.

(2) Ὁρα Παρχ. Λογ. περὶ τῆς οὐσιαῆς.

(3) Πλατ. ἐν Α'. Ἀλκιβιάδει.

(4) Ἀντὶ γὰρ τῆς Γνωστικῆς δυναμεως τὸ λογικὸν [illegible], ἀπαντες φασὶν (Πορφυρ. Αὐτ.) αὐλῶ φύσει κοινὸν γνωρίζεται. Ἀντὶ δὲ τῆς Συλλογιστικῆς, τοῖς νοεροῖς ἀσὶ, καὶ χερισοῖς, οὐδὲν ἧττον οἰκειότατον κρίνεται.

περ ἀκριβέστερον ἂν ὁρισθείη (φασιν) ὁ ἄνθρωπος, ὑσία ἐκ σωματικῆτε καὶ ἀύλε φύσει συνημμένων· ὡς ὄντος μὲν τῷ ὑσίαν ἐπὶ ἀνθρώπε τὸ προσεχέστατον, Διαφορᾶν δὲ, τὸ μὲν σωματικὸν πρὸς τὰ ἁπλῶς ἄυλα, τὸ δὲ ἄυλον πρὸς τὰ ἁπλῶς σωματικά· τῆς ἐκ τέτων ἀμφοῖν φυσικῆς συνθέσεως, ἀφ' ἑκατέρων χωρὶς ἀποδείξασης τὸν ἄνθρωπον. Διαφορᾶς γὰρ εἰδοποιὸς μιᾶς μὴ παρέσης, οἵαν ἱκανῶς ἔχειν μόνον γνωρίζειν τὸ ὁριζόμενον, πλείονα παρασυναπτέον τῶν ἰδίων, ὧν καὶ καὶ ἄλλοις μετεῖη, ἀρκέσει ὅμως πρὸς διαζολὴν τὰ προκείμενα, τὸ τέτων ἄθροισμα.

§. ρμθ'. Συνελόντι ἔν, τὸ ἀκριβὲς τᾶ ὁρισμᾶ, ἐν τῷ ἀνελλιπεῖ, καὶ ἀπερίττῳ κεῖται τῶν ὑσιωδῶν γνωρισμάτων πληρώματι, ὡς ἐν αὐτῷ μηδὲν ἐλλεῖπον παρορᾶσθαι, μηδέντε πλεονάζον, ἢ ἄλλως περιττῶς ἔχον εἰσαγεσθαι. Ἡ μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ ὁρισμὸ [illegible], πλεονασμὸν τὸ ὁρισὸ ἀπεργάζεται· καὶ ἐλλεῖψιν ἀνάπαλιν ὁ πλεονασμὸς· ἥτε τὸ περιττὸ παρενθήκη, εἰς ἀδολεχίαν ἐκκένδυκεν· οἷον ὁ ἀπεδεδωκὼς τρίγωνον εἶναι τὸ ὑπὸ τριῶν γραμμῶν εὐθειῶν περατέμενον, τῷ πλεονασμῷ τῶν εὐθειῶν, τὰ καμπυλόγραμμα ἔξω εἶασεν. Ὁ δ' εἰπὼν ὅτι ἐστὶ τὸ ὑπὸ γραμμῶν περατέμενον, ἐπὶ πᾶν ἐπίπεδον χῆμα τὸ ὁρισὸν διεπλάτυνεν. Ὁρισάμενος δὲ τὸ ὑπὸ τριῶν εἶναι γραμμῶν ἁπλατῶν, τὸ ἁπλατὲς περσηδολεχησε μάτην, τὸ ἀπαραιτήτως τῇ γραμμῇ συνεπινοέμενον. (1).

§. ρν'.

τας· Ὡς ἅπερ ἡ τὰ ἐχομένως τῶν αἰ[illegible] νοᾶν διὰ τὰ λογικὰ ἐκφέρεται δεξιότης, δέοντι ἧττον καὶ ἄτω διαφοράτις ἴσως ἀμφίδοξος αὕτη, τοῖς τὰς ἐμφύτας ἐννοίας εἰσάγεσιν. Ὅρα δὲ καὶ Βλεμμίδ. Λογ. Κ. α'. Τὸν δια τᾶς Ἀργῶς, καὶ τὰ ἀρνία Σωματα, καὶ τὰς μακραίωνας Νύμφας, καὶ τὰς τοιαύτας ὕθλας τε καὶ λήρας, ἃς ἐποχρῶσαν εἰς εὐδοκίμησιν ἀνθρώπε τὰ λογικὰ δύναμιν ἐκδιδάσκοντα.

(1) „Ἴκαν τὸ προσκείμενον ἐν τῷ ὁρισμῷ περίεργον. Ἀριστ. Τοπικ. Βιβ. ε'. Κεφ. α'. Ὁ δὲ Λῶκιος τὴν τᾶ Γένες τὰ προσεχᾶ χρῆσιν ἐπὶ τὰ ὁρισ[illegible], ἐδ' ἀναγκαίαν καὶ ἀπαραίτητον, φησὶν, ἐγκρίνεσθαι, ἐδὲ ποῖόν ἄλλως ἐπὶ διερμηνεύσα τὸ ὁρισὲ, φέρσαν τὴν συντέλειαν· [illegible] ἢ μόνον χάριν βραχυλογίας. Οὐδὲν γὰρ ἧττον ἑρμηνευσειέτις τὸ προτεθὲν πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ἐνθεωρέμενα ἀνελλιπῶς καταλήγων· οἷον τὸν ἄνθρωπον ὅτι ὑσία τις, ὅτι σωματικὴ, καὶ ἐπτεταμένη, καὶ ζωῆς εὐμοιρήσα, καὶ κινήσεως ἐκσίας, καὶ οἰκοθεν ἐγαρομένης, καὶ αἰσθήσεων παντοίων, δι' ὧν τῶν ἐνύλων ποδαχως γίνεται αντιληπτικὴ. Καὶ δυνάμεως δέτινος ἐνδοτέρας, καὶ κριτικὸς, καὶ ἣν ποικίλως περὶ τὰ ὑσεμενα κρίνει, καὶ συλλογίζεται κτ. Ἀλλὰ γὰρ ἐπειδὴ ὑσί τινες ὁροι, δι' ὧν

§. ρν'. Ταυτητει καὶ βάσανον ορισμὸ εὖτε, καὶ καλῶς ἀποδεδομένο ὑπέθεντο, το συναντιτρέφειν τὰ ορισω· τετο δὲ ἐστι, το οτω ἂν προσηκει ὁ ορισμος, προσηκειν καὶ το ορισον· ἔτω δ' ἂν μὴ ἐκεῖνος προσηκοι, μηδὲ τετο Καὶ ἀνάπαλιν· Ἀμφοτέρωντε ἐπίσης των αυτῶν κατηγορεμένων, καὶ των αυτῶν ἀμφοτέρων, καὶ ἑκατέρε ἑκατέρου.

Περὶ Διαιρέσεως.

§. ρνα'.

Ουδὲν ελάαττον ἡ παρὰ τὴς Διαιρεσεως ὑγιεις, τὴς ἐκ τὲ ορισμὲ ωμολόγηται· ὥπερ γὰρ δι' ἐκεινε, ἔτω καὶ διὰ ταυτης το συνεπτυγμένος νοεμενον αναπτυσσεται· (§. ρια. ριε.) ἐξ αμφοῖντε το ἐναργες τοῖς νοημασι περιγίνεται, τὲ μεν ἐκτιθεμένε τὰ γνωρίσματα, τὴς δὲ καταλεγεσης τὰ Εἴδη.

§. ρνβ'. Ὁλοχερέστερον μεν ἔν τιὶ Διαίρεσιν ἐξειλιφότι, τὲ μέρη ἐχοντος ἂν εἴη εις αυτα ταὐτα διανεμη· ἡ τὰ ὅλε ἀνάπτυξις δι' ὧν ἔλαχε μερῶν. (1). Ἀλλ' ἐπει γαρ ἡ τὲ ἐνεργεία ὅλε,

ὧν τὴς πολλὰς ἅμα ἐννοίας, δι' ἐννοίας δυναμικωτέρως παριστανεν δυνάμεθα, ἀντικαθιεωμεν ἀντὶ των πολλῶν ἐκείνας, καὶ ὑπὸ μεν τὴ Φωνὴ τὰ ζῶα, τῶν ἑρμηίνων τὰ ποωτα συμπεριλαμβανομεν, ὑπο δὲ τὴ τὴ λογικὴ τὰ δεύτερα, βοαχυλογοντες. Οικ. Λικ. Βιβ. Γ'. περὶ τὲ Νὸ. Κεφ. Γ. §. 10.

(1) Ουτως ἀκριβέστερον ὑπεδειμαραν κοινὴ ἁπαντες τὴν Διαίρεσιν, τὴν μεν τὲ Γένες, Φασκοντες ἀνὰ εις Εἴδη· τὴν δὲ τὲ ὅλε εις μέρη· τὴν δὲ τὴς Φωνὴς εις τὰ σημαινομενα. Καὶ ἡ μεν τὴς Φωνὴς, Φασιν, αὐθις τρ τὴν· ητοι γὰρ ἡ συνώνυμος Φωνὴ διαιρεται εἰς τὰ ὑπ' αυτὴς δηλεμενα· οἷον ἡ Φωνὴ ζῶον εἰς ανθρωπον, καὶ ἵππον, κτ. ἃ καὶ τὰ αυτὰ ονόματος, καὶ τὴς αυτὴς ἐπίσης Φυσεως ἐν μετοχῇ εἰσὶ· ζῶα γαρ καὶ ἐσι καὶ λέγεται· ταῦτα δὲ τὰ συνώνυμα, ὡς ἀρήκεται· ἢ ἡ ὁμωνυμος, οἷον ἡ Κύων εις τὸν χερσαῖον, καὶ τὸν θαλάττιον· ταῦτα γαρ ὁμώνυμα, ὧν ὄνομα μονον κοινὸν ἐν ἑτεροτητι Φυσεως. Ἢ ἡ Αναλογης, ἐπὶ τὲ κατα διαφέροντά τινα λόγον τὴς σημαινὸς κοινωνοντα. Οἷον ἡ υγιεινὴ Φωνὴ εις τὸ Φαρμακον, καὶ τὸ ἄρον, καὶ τὰ τοιαυτα. Καὶ αυτὴ μεν ἡ τὴς Φωνὴς Διαίρεσις· ἡ δὲ τὲ ὅλε εις μέρη, ἢ εἰς ειδωδη ταυτα, καὶ Μεταφυσικὰ λεγόμενα· οἷον ὁ ανθρωπος, ὡς ὅλον, εις το ζῶον καὶ το λογικόν· ταυτὸν ἁπαν το εἶδος εἰς το γένος, καὶ την Διαφορὰν· ἢ εἰς Φυσικὰ· οἷον ὁ ανθρωπος εἰς σῶμα καὶ ψυχὴν, ἐξ ὧν οἱ ἐσιωδεις τῶν ὁρισμῶν, ὡς ἀρηται (§. ρλ'.) απαιτίζονται. Ἢ εἰς μέρη ἐν οἷς θεωρεται μέγεθος· Καὶ ταυτα ητοι ὁμοιομερη, ὡς ἂν σαρξ φέρε τμηθὴ εἰς σκοκὶς τεμαχια, καὶ λίθος εις λίθε, κτ., ἢ εἰς ανομοιομερη· ὡς ἂν ὁ βὸς κατατμηθὴ, εἰς κεφαλὴν, καὶ τὰ λοιπα μελιζόμενος. Τελευταῖον δὲ καὶ ἡ τὲ Γένες εις Εἴδη ἐστι· καὶ ἡ τὲ Εἶδος εις ἄτομα· ἃς καὶ τῶν Καθόλε διαιρέσεις, ὀνομάζεσι.

σλε, διὰ τῶν ἐν αὐτῷ γνωρισμάτων ἀνάπτυξις (§. ρις.) ὁρισμος κυρίως ἐστίν· ἤτε τὸ ποσοστηι τίω ολιχέρειαν ἔχοντος, εἰς τα ἐξ ὧν συγκλῶται λύσις, μεγέθει μὲν, κατατομὴ λεγεται, πλήθει δὲ συνισαμένε, μερισμος· τέτε χάριν ἰδιαίτερον ἐνταῦθα τίω Διαίρεσιν ὁριζόμεθα, διανομὴν εἶναι τὸ ὅλε τὸ δυνάμει, εἰς τὰ μέρη τὰ ὑπ' αὐτό· τετέστι τὸ Καθόλε εἰς τὰ κατωτέρω καὶ ὑποκείμενα.

§. ργγ. Διαιρεῖται δὲ τὸ Καθόλε, ἤτοι ὡς Γένος εἰς Εἴδη, οἷον τὸ μέταλλον εἰς χρυσὸν, καὶ ἄργυρον, καὶ τλ. Καὶ ἐκ τῶν συμβεβηκότων τὸ χρῶμα εἰς τὸ λευκὸν, καὶ τὸ μέλαν, κτ. Ἢ ὡς Εἶδος εἰς ἄτομα· οἷον ὁ πλανήτης εἰς τὸν Κρόνον, καὶ τὸν Δία, κξ. Καὶ ἐκ τῶν συμβεβηκότων τὸ Εἶδος εἰς τὰ Ατομικὰ (§. υ.), οἷον ἡ λαδκότης εἰς τίω ἐν τῇδε τῇ χιόνι, καὶ τίω ἐν τῶδε τῷ γάλακτι, ἡ δικαιοσυνὴ εἰς τίω τε Αριστείδε, καὶ τίω τε Φωκίονος. Δεῖ μέντοι τάτε γένη εἶναι ολιγοειδῆ, καὶ τὰ Εἴδη ὀλιγαρίθμα· τὰ γὰρ ὑπὸ τὸ ζῶον Εἴδη καταλέξαι πάντα ῥάδιον, τά, τε ὑπὸ τὸν ἄνθρωπον ἄτομα ἀριθμήσαι ἀδύνατον· Ἢ ὡς Γένος διὰ τῶν διακριτικῶν διαφορῶν· οἷον τε ζώε τὸ μὲν λογικὸν, τὸ δ' ἄλογον· τε ἀριθμε τὸ μὲν περιττὸν, τὸ δ' ἄρτιον. Ἢ ὡς Εἶδος διὰ τῶν συμβεβηκότων· οἷον τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν πλέτσιοι, οἱ δὲ πένητες. Καὶ τε κατ Εἶδος πάλιν συμβεβηκότος, δι' ἑτέρων συμβεβηκότων, οἷον τῶν πλετώντων, οἱ μὲν φειδωλοὶ, οἱ δὲ ἐλεύθεριοι. Ἢ ὡς αἰτιατὸν διὰ τῶν αἰτίων· οἷον τῶν ἁμαρτημάτων, τὰ μὲν ἐκ μοχθηρίας, τὰ δ' ἐξ ἀσθενείας· καὶ τὰ μὲν ἐξ ἀγνοιας, τὰ δὲ κατ ἐπίγνωσιν· Ἢ ὡς αἴτιον διὰ τῶν αἰτιατῶν, οἷον ἡ ἐν ἡλίω θερμαντικὴ δύναμις τὰ μὲν τήκει, τὰ δὲ σκληρύνει· Ἢ ὡς τὰ ἀποτελέσμενα διὰ τε τέλες· οἷον τῶν εὖ ποιέντων οἱ μὲν δι' οἶκτον, οἱ δὲ πρὸς δόξαν.

§. ργδ. Ἡ ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαιρέσει τε αὐτε ὅλε διαφόρω λόγω γινομένη δευτέρα διανομὴ, Ἐπιδιαίρεσις καλεῖται· ἡ δὲ δευτέρα τῶν ἀντιδιαιρεμένων μελῶν, ὡς ὅλε, ἐπὶ τὰ ἔτι μερικώτερα περαιτέρω χωρέσα λύσις, Ὑποδιαίρεσις· οὕτω διαιρῶ μὲν τὸν ἄνθρωπον εἰς ἄῤῥεν καὶ θῆλυ, ἐπιδιαιρῶ δὲ εἰς τὸν συνετὸν καὶ τὸν ἀσύνετον· ὑποδιαιρῶ δὲ τὸν Ἄνδρα εἰς τὸν πολεμικὸν καὶ τὸν ἀπόλεμον. Ἔνθα σημειωτέον, ὡς αἱ μὲν ὑποδιαιρέσεις δι' ὀλίγε πεφύκασι χωρεῖν, τῆς τῶν Γενῶν, καὶ τῶν Εἰδῶν προόδε, ἐπὶ τὰ ἄτομα ταχέως ἐκπερατεμένης, ἐν οἷς ἀ-

διαι-

διαιρέτοις ἔσι, (§. ριδ'.) διὰ τὸ ἁπλατὲς τῆς ἐννοίας γίνεται φάσις. Αἱ δ' ἐπιδιαιρέσεις μονονυχὶ ἀνεξαντλήτως ἔχουσι, κατὰ τὰ περιόντα τοῖς ὑποκειμένοις ἴδιά τε καὶ συμβεβηκότα ἐπὶ πολὺ πληθυνόμεναι. Διὸ καὶ πανιωτέραι μὲν ἐπὶ τῶν μᾶλλον καθόλου, ὡς ἁπλουστέρων, πυκνοτέραι δὲ ἐπὶ τῶν ἧττον, ὡς μᾶλλον συγκεκριμένων, Τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν παιδείας τρόφιμοι, οἱ δ' ἀπαίδευτοι. Καὶ οἱ μὲν ἐπιεικεῖς, καὶ χρηστοὶ, καὶ μέτριοι· οἱ δὲ πονηροὶ, καὶ φαῦλοι, καὶ ἀκρατεῖς· Καὶ οἱ μὲν φρενῖτικοὶ, οἱ δ' ἀδήνικοί· Καὶ μυρίας ἄντις ἐπὶ ταῖς δὲ καὶ ἄλλας ἐπαθροίσειεν ἐπιδιαιρέσεις ἐκ τῶν ἀνθρώποις παρακολουθούντων καὶ παρασυμβαινόντων, ἤτοι φύσει, ἢ ἕξει, ἢ ἄλλῃ οἱαδήποτε περιστάσει, τὸν τῆ διαιρεῖν λόγον ποριζόμενος.

§. ρνέ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς ἐκ τῆ ὅλε· Ἐκ δὲ τῶν μερῶν τῷ διαίρεσιν ἀνασκοπῶντες, τῷ μὲν τῶν ἀντιδιαιρεμένων Γενῶν, τῇ τὲ ἀνωτέρω καὶ ὑπὲρ αὐτὰ διακρίσει, Γενικῷ καλέσιν ἑτερότητα· τῷ δὲ τῶν εἰδικωτάτων Εἰδῶν, Εἰδικῷ· τῷ δὲ τῶν Ἀτόμων Ἀτομικῷ, καὶ Ἀριθμητικῷ. Διάτοι τῆτο σῶμα καὶ Πνεῦμα, ὅλῳ τῷ Γένει λέγεται διαφέροντα· ἵππος δὲ καὶ ἵππος τῷ Εἴδει ἕτερα. Σωκράτης δὲ καὶ Πλάτων ἕτερα τῷ ἀριθμῷ· ὡσαύτως καὶ τῶν συμβεβηκότων, χρώματε, καὶ ἀριθμὸς, ἕτερα τῷ Γένει. Λόγικον καὶ μέλαν, ἕτερα τῷ Εἴδει· τὰ δ' ἓν τῷδε, καὶ τῷδε, τὰ λόγικοτητα, ἕτερα τῷ ἀριθμῷ. Καὶ αἱ τὰ Γένει, καὶ τῷ Εἴδει ἕτερα. Καὶ τὰ Εἴδει, καὶ τῷ Ἀριθμῷ· ἀνάπαλιν ὁ ε.

ρνς'. Οἱ δὲ, ὡς ἐκ τῆς τῶν ἀντιδιαιρεμένων ἀπ' ἀλλήλων διαιρέσεως, τῷ διαίρεσιν ἐπιθεωρῆντες, τῷ μὲν πραγματικῶς καλεῖν ἀξιῶσι, καθ' ἣν ἄλλο ἄλλε διαιρεῖται ὡς πρᾶγμα πράγματος, τετεσιν ὡς ὐσία ὐσίας· οἷον Σωκράτης Πλάτωνος· τῷ δὲ τροπικῷ· καθ' ἣν ὡς τρόπος τρόπε· τρόπες τὰ συμβεβηκότα λέγοντες· οἷον Σωκράτης καθήμενος, Σωκράτες βαδίζοντος· Καὶ τῷ μὲν ἐνεργείᾳ, καθ' ἣν καὶ μηδενὸς ἀναπολοῦντος, τὰ ὄντα ἀντιδιῃρηται, ὡς ἐπὶ τῶν εἰρημένων· τῷ δὲ κατ' Ἐπίνοιαν, καὶ τῷ λόγῳ (= φασὶν) οἷον Σωκράτης ἢ σῶμα, Σωκράτες, ἢ ἔμψυχον. Ἦν Εἰδικῷ τε καὶ πρὸ τῆς Ἐπινοίας οἱ περὶ Σκότον ὀνομάζειν χρῆναι διατεινόμενοι, πολλῷ κινῆσι τοῖς περὶ τὸν Θωμᾶν τῷ χολῷ. Ἀλλα μικρᾷ τῇ τῶν χολασικῶν τερθρείᾳ λαθόντες περιεπτώκαμεν.

§ ριζ.

§. ριζ'. Ὅροι ἐν ὑγιεῖ Διαιρέσεως κείσθωσαν οἵδε. Α'. τὸ Διαιρετὸν μὴ δεῖν ὑπό τινος τῶν τῆς Διαιρέσεως μερῶν ἀνατρέπεσθαι. Δεῖ γὰρ τὸ ὅλον καθ' ἑκάστε μᾶλιτα ἐπαληθεύειν λεγόμενον· καὶ ὁμοφυὲς αὐτοῖς εἶναι. Ἄτοπος τοίνυν διαιρεθεῖεν ἂν οἱ στρατιωτικοὶ εἰς τὰς πολεμικὰς, καὶ μὴ ὀρθῶς δ' ἂν οἱ στρατευόμενοι.

§. ρνή. Β'. τὸ Διαιρετὸν συνεξισοῦσθαι τοῖς μέλεσι τῆς Διαιρέσεως· τοῦτο γὰρ ἐπὶ τε ὅλε πρὸς τὰ μέρη τὰ αὐτε, ἅμα ληφθέντα ἠξίωται. Καὶ ταύτῃ δὴ ἡ τε ζώε διαίρεσις εἰς χερσαῖον, καὶ ἔνυδρον, καὶ ἀέριον, ἐν ἂν ἐγκρίνοιτο, ὡς τῷ ἀμφιβίῳ ἐλλείπουσα. Οὐδὲ μὴν ἂν ἡ εἰς ταῦτα πάντα καὶ τὸ ἔμπυριον· οὐδὲν γὰρ ἴσμεν ζῷον ἐν πυρὶ διαιτώμενον.

§. ρνθ'. Γ'. τὸ Διαιρετὸν περιττοῦσθαι, ἑκάστῳ μέλει ἰδίᾳ παραβαλλόμενον. Καὶ γὰρ καὶ τοῦτο ἡ τε ὅλε καὶ ἡ τε μέρες φυσις ἀπαιτεῖ· ὥστε ἡ τε σωματος εἰς τὸ τριχῇ διαστατὸν, καὶ τὸ βαρὺ διαίρεσις, οὐδὲν ὑγιές.

§. ρξ. Δ'. τὰ τῆς Διαιρέσεως μέλη ἀλλήλοις δεῖν ἀντικεῖσθαι, ἢ ἀπ' ἀλλήλων ἐκκλείεσθαι. Οὐκ ὀρθῶς ἄντις διέλοι τὰς ἀσέρας, εἴς τε τὰς πλάνητας, καὶ τὰς ἀπλανεῖς, καὶ τὰ ζῶδια, τοῖς γὰρ ἀπλανέσι καὶ ταῦτα συμπεριείληπται. Εἰ δὲ καὶ θάτερον ποτὲ συμβαίη ἐν θατέρῳ ἐμπεριέχεσθαι τῶν μελῶν, ἀλλὰ τόγε περιέχον κατὰ τὸ περιεχόμενε κατηγορεῖσθαι ε δεῖ· Ὡς ἐπὶ τῆς τῦ μεγέθες διαιρέσεως, εἴς τε τὴν γραμμὴν, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ τὸ στερεόν. Ἔνθα τὰ περιεκτικὰ κατὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ε λέγεται· ε γὰρ ἡ γραμμὴ ἐστὶν ἐπιφάνεια, οὐδ' ἡ ἐπιφάνεια σῶμα.

§. ρξά. Ε'. Διαιρετέον δὲ ἀπὸ τῶν ἀμέσων ὅρθυς τῆς Διαιρέσεως ἀπτομένους. Ἀτεχνῶς γὰρ τὴν ὐσίαν ἐκ πρώτης, εἰς τὴν λογικὴν καὶ ἄλογον διανέμειν. Καὶ τὸ ζῶον εἰς ἄνθρωπον καὶ ἵππον· ἐκτὸς εἰμητὰς τὰς μεσολαβέσας, διὰ τὸ πρόδηλον παρελθεῖν ἀξιώσειε.

§. ρξβ'. ς'. Ἡ Διαίρεσις εἰς ἐλαχιστα ὡς οἷόν τε γινέσθω. Δυσδιάκριτα γὰρ τὰ πολλὰ, καὶ τὸ μνημονικὸ ἅλως ἀπορρεῦσαι ῥᾴδια· τό, τε εἰς πλῆθος τὴν διαίρεσιν ἐκλεπτύνειν, ἀριθμῶν ἐστὶν, ἢ διαιρεῖν. Πῶς γὰρ ἂν ἐξαριθμήσις ἐστὶν ἡ τῶν Κυνῶν, εἰς τὰς Λακαίνας, καὶ τὰς Ἀρκάδας, καὶ τὰς Ἀργολίδας, καὶ τὰς Λωκρίδας, καὶ Κελτικὰς, καὶ Ἰβηρικὰς καὶ Καρι-

Καρίνας, καὶ Κρήσσας, καὶ Μολοττικὰς, καὶ τὰ λοιπὰ Εἴδη, ἃ καὶ καταλέγειν ὀχληρόν;

§. ρξγ. Α. Οὐ μέντοι τὴν Φύσιν τῶν ὄντων παραβιαζεσθαι, οὐδὲ κατὰ διμοιρίαν, (ὡς τινες εἰσηγημένοι φέρονται), τῇ διαίρεσιν ἀεὶ φιλοτεχνεῖν. Εἰ γὰρ καὶ ἐστι τοῦτο ποιεῖν τῇ ἀντιπαραθέσει τὸ ἀντιφάσκοντος, ἀλλὰ τίς ἡ ὄψις, τὰ τρίγωνα φέρε τὸ μὲν ἰσόπλευρον λέγειν, τὸ δὲ μή· Καὶ τὸ μὴ ἰσόπλευρον, τὸ μὲν ἰσοσκελὲς, τὸ δὲ σκαληνὸν, ἑνὸν εἰσάπαξ εἰς τὸ σκαληνὸν διαιρήσαι, καὶ τὸ ἰσοσκελὲς, καὶ τὸ ἰσόπλευρον;

§. ρξδ. Η. Οὐδ' ἐκεῖνο δὲ κομψὸν ἐπὶ τῆς διαιρέσεως, ἐν τῶν μελῶν θάτερον, μηδεμίαν ἔχοι χεδὸν ἀναλογίαν πρὸς τὸ λοιπὸν, ἢ τὰ λοιπά. Οἷον τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν ἄρρενες, αἱ δὲ θήλειαι, οἱ δ' ἀρρενοθήλεις· ὅτι γίνονταί τινες ὃς καλοῦσιν Ἑρμαφρόδιτες· τῶν γυναικῶν αἱ μὲν ἀπώγωνες, αἱ δὲ πωγωνίτιδες, παρὰ τὸ ὀφθῆναι καί τινα πώγωνα φύσασαν· τὸ πολυαρίθμε τῶν Σινῶν Ἔθνες οἱ μὲν χρισιανοὶ, ὅτι ἐγένοντό τινες, καὶ παρ' αὐτοῖς χρισιανίσαντες, οἱ δ' ἀχί. Ὁμοίον δὲ, καὶ εἴτις εἰπoι, τῶν ἐπὶ Νῶε ἀνθρώπων τοὺς μὲν πονηροὺς γεγονέναι, τοὺς δ' ἀγαθοὺς, ὅτι Νῶε δίκαιος ἦν ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ.

§. ρξε. Θ. Μηδέποτε διαιρεῖν ἃ ἡ Φύσις ἐν παραβύσῳ κεῖται ἀγνοεμένη· τὶ ἄλλως γὰρ ἄντις τοὺς κυνικοὺς ὁδόντας διέλοι εἰς τοὺς μὲν δεξιοὺς, τοὺς δ' ἀριστεροὺς τοῖς μὴ προειληφόσι τίνες τῶν ὁδόντων οἱ κυνικοί· Διὸ καὶ Ἀριστοτέλης ὀρθῶς παρῆνει τὰ συνώνυμα πρῶτον εἶναι ὁριστέα, ἔπειτα διαιρετέα.

§. ρξς. Ι. Ἐπὶ δὲ τῶν ἀμφιβόλων τὴν ταχὺ ἀντιστρέφειν ἐπαναγκες. Ταῦτα γὰρ μηδὲν ὅλον κυρίως εἰπεῖν συνιέντα, ψιλῷ δὲ ὀνόματος κοινωνίαν ἐν ἑτερότητι Φύσεως παραφαίνοντα, πρῶτον διαιρετέον ἔπειτα ὁριστέον. Προσέχειν δὲ δεῖ. μὴ τὴν τῆς Φωνῆς εἰς τὰ δηλούμενα κυρίως εἶναι λάθοιμεν ὑπολαμβάνειν Διαίρεσιν, πῶ γὰρ τὸ τε ὅλε ἀμφύες ἐνταῦθα τοῖς ἰδίοις μέρεσι; (§. ρνζ.) μᾶλλον δὲ τῶν ὑπὸ τῆς Φωνῆς σημαινομένων τεθέντων ἐξαριθμήσιν.

ΚΕΦΑ-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τόπων τῶν Ἐννοιῶν. Ἤτοι περὶ τῆς τέτων εἰς τινα Γένη Ἀναγωγῆς.

Ἔνθα

Περὶ τῶν Κατηγοριῶν.

§. ρξζ.

Τοῖς ὅσα ποτὲ Νῷ τυγχάνει περιληπτὰ, ἔνεισι μέντοι προς ἄλληλα κοινωνίαι καὶ οἰκειότητες, περίεισι δὲ καὶ πλεῖσαι ὅσαι πολλαχόθεν αἱ διαφοραί. Ἐπειδὴ δὲ τῷ λόγῳ δηπε τῶν διαφορῶν εἰς ἀπειρίαν μονονεχὶ τὰς τῶν πραγμάτων Ἐννοίας ἐκπίπτειν συμβαίνει, σάσεις τινὰς καὶ ὅρες αὐταῖς θέσθαι δεῖν ἐνριναν οἱ Φιλοσοφέντες, καί τινας Κοινότητας, ὡσανεὶ Κεφάλαι ἅττα, ἢ τόπες περιγραψάσθαι, ἐφ' ὃς πᾶσα ἡ περὶ οτεῦν Ἔννοια ἀναγομένη, ἐκτὸς μὲν εἴη ποικιλίας ἀτάτε, καὶ πολυχέδες καταμερισμὲ, ἐντὸς δέ τινος τῶν τεθέντων ὁρίων τῶν ἐκτάσει μὲν πλατυτέρων, πλήθει δ' ἐ πάνυ πολυαρίθμων γινομένη, ὑσυνοπτός τε ὑπάρχοι ταῖς θεωρίαις, καὶ ὑπερίλπτος. Τες δὲ δὴ τόπες τετες, καὶ τα τοιαῦτα Κεφαλαιωδη ὁρια, οἱ μὲν Φωνὰς Καθόλε ωνόμασαν (1), οἱ δὲ Καθόλε κατηγορέμενα (2), οἱ δὲ Στοιχεῖα τῶν ὄντων (3), οἱ δὲ σχήματα Κατηγορίας, (4) ἢ Κατηγορίας ἁπλῶς (5), ἢ Γένη Γενικώτατα, οἱαπε καὶ τῷ ὄντι ἐςὶν, ὡς ἐφ' ἅπερ ἀπὸ τῶν καθ' ἕκασα, κατὰ τὶω δι' ἀφαιρέσεως τῶν ἐννοιῶν πρόοδον (§. οθ'. πη.) ἀποτελέυτωντες, ὡς ἐπὶ ἐσχάτες ὅρες ἱσάμεθα. (§ ρα'. ρβ'.)

§. ρξή. Τοιγαρεν αἱ ὅλαι πρόοδοι, αἱ ἀπὸ τῶν κατωτάτω, διὰ τῶν ἀνωτέρω ἀει χωρέσαι εσγ ἐπ αυτα τὰ ἀνωτατα, αἱ θρυλ-

(1) Φέρεται Ἀρχύτας ὁ Ταραντίνος ἐυτως ὀνομάσας.

(2) Βοέτιος.

(3) Ὁ Κοϊντιλιανος, φασι, παρα Ρωμαίοις. Καὶ Κλήμης δὲ ὁ Ἀλεξ. ἐν Βιβλ. η'. Στρωμ. Ἅ δη καὶ στοιχεῖα (λέγει) τῶν ὄντων φαμέν, τῶν ἐν ὑλῃ, καὶ μετα τας ἀρχάς.

(4) Ἀρις. Δ'. Μεταφυς.

(5) Ἐν αυτῷ τῷ περὶ τέτων ο. γραμ. Δημ.

θρυλλέμεναι Κατηγορίαι εἰσίν. Οἷον Σωκράτης· Ἄνθρωπος· Ζῶον· Ἔμψυχον· Σῶμα· Οὐσία. Πρόοδος μία· Ἡδὺ ἡ Εὐθεῖα· τὸ ἐφ' ἓν διαστατὸν ἐξίσα τοῖς ἐφ' ἑαυτῷ σημείοις· τὸ ἐφ ἓν διαστατὸν ἁπλῶς· τὸ συνεχὲς κατὰ διαμεγὲς· συνεχὲς ἁπλῶς· Ποσότης· Πρόοδος ἄλλη· Ἥδε ἡ τῷ προσήκοντος Αἵρεσις· Φρόνησις· Ἠθικὴ Ἀρετή· Ἀρετὴ ἁπλῶς· Ἕξις· Ποιότης· Πρόοδος τρίτη· Κατηγορίαι τρεῖς· Γένη Γενικώτατα τρία· τὸ μὲν Οὐσία· τὸ δὲ Ποσόν· τὸ δὲ Ποιον. Πρὸς ὧν ἕκαστον, πάνθ' ὅσα αὐτῷ πρόσηκει, ὡς ἐπὶ Κεφαλαίων ἀναφέρεται, καὶ ὡς ἐν τόπῳ κοινῷ ἀποτίθεται.

§. ρξθ'. Ἀπὸ δὲ τῶν Κατηγοριῶν ὄνομα ἐπετέθη ταῖς τοιαύταις προόδοις, διὰ τὸ πάντα τὰ ἐν αὐταῖς, ἀπὸ τῶ Γενικωτάτου διὰ τῶν μέσων, ἄχρι τῶ κατωτάτω Εἰδῶς, κατὰ τῶν Ἀτόμων κατηγορεῖσθαι· τουτέστι λέγεσθαι· οἷον κατὰ τῶ Σωκράτους ἅπαντα τὰ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἐκτεθειμένων τριῶν Κατηγοριῶν. Καὶ γὰρ, καὶ οὐσία λέγεται, καὶ σῶμα, καὶ ἔμψυχον, καὶ ζῶον, καὶ ἄνθρωπος, ὁ Σωκράτης. Καὶ κατὰ τῆς δὲ τῆς αἱρέσεως τῶ προσήκοντος πάντα κατηγορεῖται τὰ ἐν τῇ δευτέρᾳ. Καὶ κατὰ τῆς δὲ ὁμοίως τῆς Εὐθείας, πάντα τὰ ἐν τῇ τρίτῃ· Καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως, εἰ τύχοι, ἐκ ἄλλης.

§. ρο'. Ἐνθα σημειωτέον Α. μὴ μόνον τὰ ἀνωτέρω κατὰ τῶν ὑπ' αὐτὰ λέγεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ κατ' ἐκείνων, καὶ τούτων. (1). Οἷον κατὰ τῶ ἀνθρώπῳ τὸ ἔμψυχον, ὅτι καὶ κατὰ τῶ ζῴου· τοῦτο δὲ ἐστὶν, ὃ καὶ ὁ κατὰ πάντος τοῖς Διαλεκτικοῖς ἀξιοῖ λόγος. Καὶ ἀποφατικῶς δὲ, τὰ ἀπὸ τῶν ἀνωτέρω ἀπαγόμενα, καὶ ἀπὸ τῶν ὑπ' αὐτὰ ἀπάγεται, οἷον ἀπὸ τῶ ἀνθρώπου καὶ τῶ ἵππου κξ. τὸ ἀναίθητον, ὅτι καὶ ἀπὸ τῶ ζῴου. Καὶ τοῦτο δὲ τὸ ἀξίωμα ἐμφαίνειν βέλεται τὸ κατὰ μηδενός. Σημειωτέον δὲ Β'. καὶ ὅτι τὰ γνωρισικὰ (ὡς ἡμεῖς φαμὲν) καὶ χαρακτηρισικὰ ὄντα τῶν ἐν διαφερούσαις κατηγορίαις, διαφέροντα ἀλλήλων ἐστίν. Οἷον τὸ τρέφεσθαι ὅπερ ἐμψύχῳ γνώρισμα, ἕτερον τῶ ἐφ' ἓν εἶναι διαστατὸν, ὃ τῆς γραμμῆς ἐστί, καὶ τῶ ἐπίκτητον, ὃ τῆς ἐπιστήμης. (2).

§. ρκ'.

(1) „Ὅταν ἕτερον καθ' ἑτέρου κατη-„γορῆται, καὶ καθ' ὑποκειμένης, ὅσα κατὰ „τῶν καθηγουμένων λέγεται, τοσαῦτα καὶ „καθὰ τὰ ὑποκείμενα ῥηθήσεται. Ἀρισ. Ἐν τοῖς πρὸ τῶν Κατηγ. Κ. γ.

(2) „Τῶν Ἐπιγενομένων, καὶ μὴ ὑ-„πάρχοντων τεταγμένων ἑτέρᾳ τῶ Εἴ-„δει, οἷον αἱ Διαφοραί. (Αὐτ. κεφ.).

§. ροά'. Οἱ μὲν ἐν εἰρημένοι τόποι, εἰς ἓν ἂν ἅπαν νοητὸν ἀναχθείη, πλείους ἢ ἐλάττους ἀριθμηθεῖεν, ἥπερ ἂν ἑκάστῳ τὰ ἐν τοῖς οὖσι νοούμενα δόξειε διαταξαι, καὶ τινὶ αὐτῶν διαίρεσιν πρὸς τὸ δοκεῖν διαιτήσασθαι. Εἰ μόνον ἀλόγως, καὶ ὡς ἂν ἡ τῶν πραγμάτων ἐνδιδοῖ Φύσις τὰ τῆς διαιρέσεως διοικονομήσειε. Καὶ γὰρ δὴ, καὶ εἰς δύο ἄκρα διελοι βεληθεὶς τὰ νοητὰ πάντα, εἴστε τὰ καθ' ἑαυτὰ ὑφεστῶτα, καὶ τὰ ἐν ἑτέροις τὸ εἶναι ἔχοντα, δυο τάξας τὰ Γενη τὰ πρώτιστα, τὸ μὲν τῶν οὐσιῶν, τὸ δὲ τῶν συμβεβηκότων, καὶ τινὶ οὐσίαν ἐφεξῆς, εἰς ποικίλα Εἴδη, καθάπερ δὴ καὶ τὸ συμβεβηκὸς ὑποδιελόμενος. (ι). Καὶ εἰς τρία· τὸ μὲν τῶν ὄντων Γενος ἀποκαλέσας· τὸ δὲ τῶν προσόντων· τὸ δὲ τῶν περιόντων· ἤτοι τὸ μὲν τῶν οὐσιῶν, (αὐταὶ γὰρ κυρίως τὰ ὄντα) τὸ δὲ τῶν οὐσιωδῶν γνωρισμάτων, καὶ ἀναγκαίων, τὸ δὲ τῶν ἐπουσιωδῶν καὶ ἐνδεχομένων.

(ι) Ου ἀκεσίου τε Βλεμμίδα λέγοντος (Λογ. Κεφ. ιέ.) μηδαμως εἶναι Γένος τὸ συμβεβηκὸς τῶν ἐννέα κατηγοριῶν. Λ'. γὰρ συνωνύμως κατὰ τῶν ἐννέα κατηγορεῖται, ὡς καθ' αὐτὸς ἕξαρνος ἐστίν. Οὐκοῦν ἤτοι Γένος, ἐσαι πρὸς αὐτὰ, ἢ ἑτερόν τινα καθόλα λόγον ἕξα. Οὐκ ἔχει δὲ, Γένος ἄρα. Β'. ὅτι καθάπερ πρὸς τὰς οὐσίας ἁπάσας τὸν Γενικωτατον λόγον ἡ οὐσία πεπλήρωται, ἅτως ἂκος ἦν τὸ συμβεβηκὸς πρὸς τὰ συμβεβηκότα· καθ' ὃν γὰρ ἦτον ταυτα κοινον ἔχει προς ἄλληλα τὸ συμβεβηκέναι, ἢ ἐκεῖναι τὸ οὐσιωθαι. Γ'. ακ εὐλογος ἡ αἰτία ἥνπερ προβαλλεται, Φωνὴν Φασκων εἶναι αὐτὸ λογικὴν μίαν τῶν Ε, τὸ συμβεβηκός. Τὸ γὰρ συμβεβηκὸς ἓναι, τῇ μὲν πρώτης ἐπινοίας ἐστί, τῇ δὲ δευτέρας· καὶ ἃ τὸ καθ' ἑτέρων λέγεσθαι παρέχεται αὐτῳ ἐκ τῆς ἐπινοίας, ἀλλὰ τὸ εἶναι ἐν ἑτέρῳ προσηκε προ οἰαεῖν νοερᾶς αναπολησεως. Διο, ἡ μὲν ὁρίζεται τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων, ἐν τῳ πως ἔχον ἐστὶ, κατηγορεμενον, ταῖς λογικαις ἂν φωναῖς ακ ἀπεικότως συγκαταλεχθείη· ἡ δὲ τὸ ἐντινι μὴ ὡς μέρος ὄν, ἀδυνατον ἀναχωρὶς τὰ ἐν ᾧ ἐστιν, ὡς Αριστοτέλης ἀπέδωκε, ταύτῃ δὴ, ὡς οὐσία τις θεωρεῖται, ἐν ἑτέρῳ τὸ εἶναι ἔχασα, καὶ ἅπασι τοῖς συμβεβηκόσιν ἐπίσης κοινὴ. ἃ χάριν καὶ ἐν τῳ τί ἐστι κατὰ πάντων κατηγορεῖται· τί γὰρ ἐστὶ τὸ ποσον; συμβεβηκὸς. Καὶ τὸ τὸ ποιόν; συμβεβηκὸς, καὶ τὰ ἄλλα. Δ'. καθ' ἐκεῖνο λογον ἐχει τὸ θεωρεῖσθαι μεταξὺ ποσατε, καὶ ποιε, καὶ τῶν ἄλλων τὸ φυσει πρότερον, ὅπερ ἐν τοῖς αντιδιειρημενοις τῶν Εἰδων ἠκισα δέον. Οὐ γαρ πρότερον κυρίως τὸ ποσον τε ποιε· πως γαρ τῆς ἐπιστήμης φύσε; ἀδὲν γὰρ μαλλον, ἢ τὸ ἀψυχον σωμα τε ψυχὴν ἔχοντος. Ε'. ὃ ἐκ τὸ τε συμβεβηκοτος ὁμοια πρόσκομμα ἐστὶ γινόμενον, ὡς μία κσα τῶν Ε. Φωνῶν, μετονομαδήτω δὴ ὡς παρὰ τοῖς Νεωτέροις εἰς τὸ τρόπον, καὶ διάθεσίν τινα, ἢ κατάστασιν, ἢ τὶ τοιατο τῆς οὐσίας λέγεσθαι. Μόνον μὴ τὸ ἐπίσης κατὰ πάντων τῶν συμβεβηκότων κατηγορεῖσθαι τὸ συμβεβηκὸς ἀφηρήθω καθάπερ καὶ Γενικωτάτη οὐσία τῶν οὐσιῶν.

Καὶ εἰς πέντε δὲ μετὰ Πλάτωνος, εἰς Οὐσίαν δηλαδὴ, Ταυλότητα, Ἑτερότητα, Κίνησιν, καὶ Στάσιν. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς οὖσιν, ἤτοι ἁπλῶς αὐτὸ τὸ εἶναι θεωρεῖται, ἥπερ ἐστί· καὶ τοῦτο ἡ οὐσία· ἢ τούτων ἡ πρὸς ἄλληλα κοινωνία, καὶ τοῦτο, ἡ ταυτότης· ἢ γὰρ ἡ ἀπ' ἀλλήλων διαφορὰ, καὶ τοῦτο ἡ ἑτερότης· ἢ ἡ κίνησις, ἐν ᾗ πᾶσα νοεῖται μεταβολή· ἢ στάσις, ἥτις ἐστὶ μεταβολῆς ἀπουσία, καὶ μονὴ τοῦ ὄντος ἐν ᾧ ἐστὶ, καὶ ἠρεμησις. Ἄλλα καὶ εἰς ἕπτα, κατά τινας τῶν Νεωτέρων, ὡς ἐν τοῖς περιφερομένοις ἔπεσι:

„Νοῦς, Σῶμα ἡ δὲ Μέτρον, Σχῆμα αὖτε, Κίνημα, Θέσις τε,
„Ἠρεμίητε τέως, ἑπτὰ Κατηγορίαι.

Πᾶν γὰρ, ὅ τι νοήσαι προσειται, ἤτοι αὐλος ἐστὶ καὶ νοερὰ φύσις, ἢ ἔνυλός τε καὶ σωματικὴ, ἢ τρόπος, ἢ φασὶ, καθ' ὃν ἐπεῖν κατάστασίς τις τῆς ἐνσωμάτου οὐσίας, ἐν μεγέθει, καὶ σχήματι, καὶ κινήσει, καὶ θέσει, καὶ ἠρεμίᾳ τῶν τῆς ὕλης μορίων τὸ εἶναι ἔχουσα. Τελευταῖον δὲ καὶ εἰς τὰς δέκα, κατ' Ἀριστοτέλη Κατηγορίας, πάντα τὰ νοούμενα ἐστὶν ἀναγειν· Ἀλλα ταύτας ἡμῖν ἐν μέρει ἐνθετέον, ὅτε δὴ περιτίως ἄγαν τὰ περὶ τούτων πραγματευομένοις, κατὰ τὰς ὅλας βίβλους περὶ αὐτῶν συνταξαμένοις, καὶ μονονεχὶ πᾶσαν ἐξαρυσεσθαι τῶν ὄντων τὴν γνῶσιν ἐντεῦθεν ἐλπίσαντας, οὐ σὺν ὀλίγῳ πόνῳ, κατὰ τὰς καθ' ἡμᾶς, αὐτὰς παρερχομένοις, τὰς ὡς ἐπὶ ἐωλοις τούτοις θεωρήμασι, καὶ ὑρωλίωσιν ἤδη, ἐπιναυτιῶντας οἷον, καὶ τὰς ῥῖνας ἀναπτύοντας, καὶ ὡς ἀθύρματα κομιδῇ παιδικὰ διαμυκτηρίζοντας.

Αἱ κατ' Ἀριστοτέλη Κατηγορίαι.

§ 83.

Τῶν τοίνυν ἐννοιῶν εἰς ὄρους τινὰς ἀναπαλαιμένων, οὐκ ἄλογος ἂν αἱ δέκα περὶ ὧν ὁ λόγος, συσταῖεν Κατηγορίαι. Ἤτοι γὰρ τὸ νοητὸν καθ' αὐτὸ ἐστὶν ὑφεστὼς, καὶ τοῦτο Οὐσία. Ἢ τε καθ' αὐτὸ ὑφεστὸς ἐχόμενον, κἀκεῖνο χωρὶς εἶναι ἀδύνατον, καὶ τοῦτο Συμβεβηκὸς, ἐν τῇ οὐσίᾳ ὄν. Ἔνεστι δὲ ἐν αὐτῇ, ἢ ὡς μέτρον τὸ μεγέθος, καὶ καλεῖται Ποσότης· ἢ ὡς πο ἀντινα ταυτὸν ἀναδεικνυον, καὶ Ποιότης λέγεται· ἢ καθ' ὃ πρὸς ἕτερόν τι ἀναφέρεται αὐτὴ, καὶ ἔστιν ἡ Σχέσις· ἢ καθ'

καθ' ὁ τόπον ἀφορᾷ ον κατείληφε, καὶ ἐστι τὸ Πᾶ· ἢ τὸν ὡ ἐπὶ χρόνου, καὶ ἐπὶ τὸ Πότε· ἢ κατ' αὐτοτι κινέσα νοεῖται, καὶ τοῦτο τὸ Ποιεῖν· ἢ κινεμένη ὑποτινος, καὶ τοῦτο τὸ Πάσχειν· ἢ θέσιν εἴαντινα τῶν ἰδίων ἑαυτῆς μερῶν ἔχεσα, καὶ τοῦτο τὸ Κεῖσθαι· ἢ ἑσιαν ἄλλῳ περικεῖσθαι, καὶ τοῦτο τὸ Ἔχειν.

§. ρογ. Ἐπὶ ενὸς τὲ Σωκρατες φέρε, ευροις ἂν τα δέκα ταῦτα ἐπισκεψάμενος. Καὶ γὰρ καὶ ἑσία ὁ Σωκράτης, ατε δὴ αὐθυπαρκτοντι ον, καὶ ἐκ ἐν ἄλλῳ τὸ εἶναι ἔχον. Καὶ ποσόντι, μέγας, ἢ μικρός· Καὶ ποιὸς δὲ, οἷον Φιλόσοφος· Καὶ πρόστι πως ἔχων, οἷον ὑος Σωφρονίσκε. Καὶ πᾶ δε εσιν, οἷον Ἀθηνησι. Καὶ ποτὲ, οἷον κατὰ τὶὼ ηδ'. Ὀλυμπιαδα· Καὶ ποιωντι ἐσὶν, οἷον διαλεγόμενος· Καὶ πάσχων, οἷον κονδυλιζομενος, εἰ τύχοι, λακτιζόμενος. Ἄλλα πως καὶ κείμενος, οἷον ὀρθιος ἑσως, ἢ καθημενος. Καὶ ἔχωντι, οἷον τριβωνιον φορῶν, ἢ πῖλον Ἀλλ' ἐχε δὴ ταῦτα καὶ ἐπὶ μέτρῳ μνήμης χάριν καταλεγόμενα.

„Δένδρεον ἐξ δμῶας καύσωνι κατέψυχε χαύνας.
„Ἀγρῶ χθὲς ϛωτας γ' ἀλλα χιτωνοφορες.

§. ροδ'. Οὐσία τοίνυν ἐσὶ τὸ καθ' αὐτο υφεσως, καὶ μηδενος ἑτέρε δεόμενον προς ὑπαρξιν. Οἷον ἐγω, συ, ὁδε ὁ λίθος, τετὶ τὸ ξύλον, κτ. Καὶ αὐτη μὰν ἡ ἑσία ἡ Ἄτομος καὶ πρώτη, καὶ μάλισα ἑσία ὑμνεμένη. Τα δ' αἰωτέρω της πρώτης ταύτης Εἴδητε, καὶ Γένη, οἷον ὁ ἄνθρωπος, τὸ ζωον, κτ. ἑσίαι δᾴτεραι, κατα της πρωτης λεγόμεναι, καὶ ἐκείνῃ ἐνυφισάμεναι· τα δὲ συμβεβηκότα ἐν τῇ πρώτῃ καὶ ταυτα, καὶ περὶ τὶὼ πρώτιω, ἀχ ὡς αἱ δᾴτεραι ἑσίαι, ἐκείνης συσατικα γινομενα· Διο καὶ ἐντινι μὴ ὡς μέρη, καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐσίν. Αἱ δὲ δᾴτεραι ἑσίαι ενεισι μὲν καὶ αὐταὶ ταῖς πρωταις, ἤτοι δὲ ὁλικῶς, ὡς τα Εἴδη (§.). ἢ ὡς μέρη ἑσιωδητε, καὶ ἐνεργεία, κατα τὰ Γένη, καὶ τὰς Διαφοράς. (§. ηϛ'. ηη.). Λεγονται δὲ εἶναι καθ' ὑποκειμένε. Ἡ δὲ πρώτη ἑσία, μήτε καθ' ὑποκειμένε, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ, ἀλλ' ὑποκειμενον· Οἷον ὁ Σωκρατης τὸ πρῶτον ἐσὶν ὑποκείμενον, καθ' ὃ τὸ ζωον, καὶ ἐν ᾧ τὸ Φιλόσοφον.

§. ροέ. Παρέπεται δὲ τῇ ἑσία Α'. ἀεὶτε, καὶ πάσῃ, καὶ μονῃ, τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι· τετο γὰρ τῶν συμβεβηκότων ὡς ἔρηται. Β'. παρέπεται ταῖς δᾴτέραις ἑσίαις, ἅτε δὴ κα-

θέλει ἔσαις, τὸ κατηγορεῖσθαι τῶν ὑπ αὐτάς. Γ'. παρέπεται ταῖς πρώταις, τοδετὶ σημαίνειν, διωρισμένον δηλονότι, ἀτόμοις ἔσαις (§. ϛ'.), καίπως δακτυλοδεικτέμενον. Δ'. τὸ μὴ ἐσίαν ἐσία ἐναντίαν εἶναι, ἢ ἐσίαι· Ἐναντία γὰρ ἀλλήλοις τὰ συμβεβηκότα, τὰ ἀπὸ τὲ αὐτὲ ὑπκειμένε ἀμοιβαδὸν ἐκκρουόμενα. Ε'. τὸ ὑπκεισθαι τοῖς ἐναντίοις· οἷον θερμότητι φέρε εἰπεῖν, καὶ ψυχρότητι. ϛ'. τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μηδαμῶς ἐπιδέχεσθαι· Οὐ γὰρ ἐσία ἐσίας μᾶλλον καὶ ἧττον, ἄλλη ἄλλης· Ἐπίσης δὲ τὸν ἐσιωδη λόγον αἱ ἐσίαι ἐπιδέχονται ἀνεπιτάτως, καὶ ἀπαραμειώτως, τὸν σφῶν προσηκοντα.

§. ϙος. Ποσὸν δὲ ἐστὶ τὸ διαιρετὸν εἰς ἐνυπαρχοντα, ἂν ἔκασον ἐντὶ καὶ τόδε (ὡρισμένον αμελει) πέφυκεν εἶναι. Τῶ δὲ ποσῶ τὸ μὲν συνεχὲς, τὸ δὲ διωρισμένον. Καὶ συνεχὲς μὲν, ἐ τὰ μέρη κοινωτινι ὅρω, εἰτ' ἂν συνδέσμω συνέχεται· Καὶ τετε Εἶδη Γραμμὴ, τὸ ἐφ' ἓν διαστατὸν· Ἐπιφάνεια, τὸ δίχῃ· Σῶμα, τὸ τριχῇ· Καὶ τόπος, ἡ κατ Ἀριστοτελίν τὲ περιέχοντος ἐπιφανεια· Καὶ χρόνος, τὸ μέτρον (κατα τὸν αὐτὸν (1) τῆς κινήσεως. Καὶ κίνησις, ἡ ἀπὸ τὲ ἀφ' ἑ ὁρε ἐπὶ τὸν πρὸς ὃν, τὲ κινεμένε μετάβασις. Καὶ Γραμμῆς μὲν τὰ μέρη, τὰ σημεῖα συναπτειν λεγεται· τὰ δὲ τῆς Ἐπιφανείας τὰς Γραμμάς· τὰ δὲ τὲ Σωματος, τὰς Ἐπιφανείας· τὰ δὲ τὲ χρόνε, οἷον τὸ παρελήλυθὸς, καὶ τὸ μέλλον, τὸ ἀμερὲς νυν. Τὰ δὲ τῆς κινησεως, τὰ τὲ τόπε ἴσως δι ε, καὶ τὰ τὲ χρόνε καθ' ὃν· τέτων δὲ Γραμμὴ μὲν, καὶ Επιφανεια, καὶ σῶμα, καὶ τόπος, συνεχῆτε ἐστὶ λεγόμενα, καὶ κατὰ διαμονὴν, τῶ ἅμα πάντα τὰ μέρη ἔχειν συνδιαμένοντα· χρόνος δὲ, καὶ κίνησις, συνεχῆ μὲν, κατὰ διαδοχὴν δὲ, τῶ μὴ ἅμα, θατερον δ' αὐτῶν μετα θάτερον.

§. ϙοζ. Διωρισμένον δὲ ποσὸν ἐστιν, ἐ τὰ μερη, ὐδενὶ κοινῶ ὅρω συνάπτεται, διῃρηται δ' ἀπ ἀλλήλων, καὶ λέλυται· τοιῦτον ἀριθμὸς, ἐφ' ὃν ὁ λόγος ἀνάγεται. Καὶ ἀριθμος μὲν,

(1) Προς δόξαν την τε Ἀριστοτέλους ἐνταῦθα διαλεγόμενοι, τὴς ἀποδοθείσας ὁρισμὸς ἐκ ἀκριβολογίαν· ὡς δ' ὀνοματώδεις λόγες ὑποτιθέμεθα. Επεὶ καὶ ἄλλως ἐ περὶ πραγμάτων φύσεως ἐνταῦθα ὁ λόγος, περὶ ὧν ἰδίαν πραγματείαν ἐν μέρει φέροντες. Ἀλλὰ περὶ Διαιρέσεως, καὶ τῶν κατ αὐτὰ ἐννοιῶν ἐστινας ὅρος Κεφαλαιώδεις, Ἀναγωγὴς, ὥσπερ ἄρτας.

μὲν πλῆθος ἐστὶ μονάδων, ὃς διωρισται κατὰ διαμονήν· λόγος δὲ τοῦ τῶν συλλαβῶν, καὶ λέξεων πλῆθος, ὃς καὶ διωρισται κατὰ διαδοχήν. Τῶν μὲν ἓν συνεχῶντε, καὶ κατὰ διαμονὴν τὰ μέρη, θέσιν εἴρηται ἔχειν πρὸς ἄλληλα· τῶν δὲ, ἥτοι συνεχῶν καὶ μὴ κατὰ διαμονὴν, ἢ κατὰ διαμονὴν καὶ μὴ συνεχῶν, τὸ θέσιν ἔχειν τὰ μέρη ἀπείρηται· Ἀλλ' ἴσως ἔχει ταξίν τινα, ὡς ἐπὶ τε λόγε, καὶ ἄλλων.

§. ρνή. Τρία δὲ τῷ Ποσῷ παρέπεται ταῦτα. Α. τὸ μηδὲν εἶναι αὐτῷ ἐναντίον. Εἰ γὰρ δοκεῖ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἐναντίως πως ἔχειν, ἀλλὰ κατὰ χέσιν τοῖς τηλικούτοις τὰ τῆς διαμάχης ἐστί· τὸ γὰρ αὐτὸ ἑκάτερον πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο. Β'. τὸ μηδὲ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιδέχεσθαι, ἀλλ' ἢ τὸ μεῖζον εἶναι καὶ ἔλαττον. Γ'. δὲ καὶ μάλιστα τῷ ποσῷ ἰδιάζον, (καὶ γὰρ ἐκεῖνα προσῆκεν ἐλέγετο (§. ρνε) καὶ τῇ ὑσίᾳ), τὸ κατ' αὐτὸ τὰ πεποσωμένα ἴσατε καὶ ἄνισα λέγεσθαι.

§. ρνθ'. Πρός τι δ' ἐστὶν, ὧν τὸ εἶναι τὸ πρός τι πως ἔχειν· ἥτοι ὧν ἡ θατέρε ἔννοια μετὰ τῆς θατέρε γίνεται εἰς ἐν. Οἷον ὁ Πατὴρ πρὸς υἱὸν νοεῖται, καὶ τὸ μέγα πρὸς τὸ μικρόν. Διακριτέον δὲ ἐπὶ τῶν πρός τι, τό, τε ὑποκείμενον, ὃ πρὸς ἕτερον ἐξὶν ἀπονεῦον, καὶ τὸν ὅρον, πρὸς ὃν ἡ ἀπόνευσις, καὶ τὸν λόγον, δι' ὃν. Οἷον ὑποκείμενον μὲν ὁ Πατὴρ τῇ κατ' ἀφαίρεσιν νοεμένῃ χέσει, τῇ τῆς πατρότητος· Καὶ ὅρος πρὸς ὃν ἐκεῖνο ἀφερὰ, ὁ υἱός. Λόγος δὲ ἡ κατ' ἐνέργειαν γέννησις.

§. ρπ'. Πολυειδῆ δὲ τὰ πρός τι· τὰ μὲν γὰρ κατ' ἐπίνοιαν πρὸς ἄλληλα ἀναφέρεται, οἷον τὸ ὑποκείμενον πρὸς τὸ κατηγορεμένον· καὶ τὸ ὑπάλληλον τὸ αὐτὸ, πρὸς μὲν τὸ Γένος, ἢ Εἶδος, πρὸς δὲ τὸ Εἴδες, ἢ Γένος· τὰ δὲ πραγματιωδεσέραν πως ἔοικεν ἔχειν τὴν ἀναφοράν. Καὶ τούτων ἡ χέσις, ἥτοι ὁμοιβαία, οἷον ἡ Πατρὸς καὶ Υἱὸς· ἡ μὴ ὁμοιβαία, φασὶν, οἷον Ἐπιστήμης καὶ Ἐπιστητὸ· ἡ μὲν γὰρ Ἐπιστήμη, ἀσιωδῶς τὸ Ἐπιστητὸν ἀπαιτεῖ· τὸ δ' ἔχ ἀτως ἐκείνου, πλὴν ὅσον κατὰ συμβεβηκός. Καὶ τῆς ὁμοιβαίας δὲ, ἡ μὲν ὁμολογος, ἣ καλέσι, καὶ καθ' ὁμωνυμίαν, οἷον ἡ τε ὁμοιε πρὸς τὸ ὅμοιον· Ἡ δὲ ἑτερόλογος, καὶ καθ' ἑτερωνυμίαν· Οἷον ἡ τε πατρὸς πρὸς τὸν υἱόν. Καὶ ταύτης ἔτι κατὰ τὸ αἴτιον καὶ αἰτιατὸν ἔσης, ἄλλης ἂν εἴη καθ' ὑπε-

ροχλιω, ἡ ἐλλειψιν, ὡς ἐπὶ τῆ πολλῆ καὶ ὀλίγῃ· Ἄλλη κατὰ τὸ Ἄρχον καὶ Ἀρχόμενον, ὡς ἐπὶ τῆ Διδασκε καὶ τῆ Διδα. Ἄλλη κατὰ τὸ κρίνον καὶ κρινόμενον, οἷον ἐπὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῆ· ἥτις ἐδὲ τῶν ἀμεταβαίων ἐστὶν, ἀλλ' εἷα ἡ μεταξὺ Ἐπιστήμης καὶ Ἐπιστητῆ. Ἄλλη κατὰ τὸ μετέχον καὶ μετεχόμενον, ὡς ἡ τῆ Ἐπισταμένος, καὶ τῆς Ἐπιστήμης. Ἄλλη κατὰ τὸ ποιῆν καὶ τὸ πάσχον, ὡς ἐπὶ τῆ τύπτοντος καὶ τῆ τυπτομένῃ· ἰῶ ἂν πρὸς τὶῶ ἀνωτέρω, τὶῶ κατὰ τὸ αἴτιον καὶ αἰτιατὸν ὀρθῶς ἀναγάγοις. Ἡ δὲτις ἐστὶ σχέσις κατὰ τὶῶ ἐν τόπῳ διαφορὰν, οἷον ἄνω καὶ κάτω. Ἡ δὲ κατὰ τὶῶ ἐν χρόνῳ, οἷον πρεσβύτερον καὶ νεώτερον.

ϛ. ρπά. Ἔτι τῷ λόγῳ τῶν βάσεων τριττόντι σχέσεων Γένος διακρίνειν εἰώθασι. Καὶ αἱ μὲν φασὶ τῷ ἑνὶ, ἢ τῷ ἀριθμῷ βεβηκεῖαι εἰσίν· Αἱ δὲ τῷ ἐνεργεῖν, ἢ τῷ πάσχειν· Αἱ δὲ τῷ μέτρῳ, καὶ τῷ μετρητῷ. Καὶ τῇ μὲν Τρίτῃ γένει, αἱ τῶν Ἐπιστητῶν εἰσὶ πρὸς τὰς Ἐπιστήμας ἀναφοραὶ, καὶ τῶν Ἐκτῶν πρὸς τὰς Ἕξεις, καὶ τῶν αἰσθητῶν πρὸς τὰς αἰσθήσεις· καὶ πάντων ἁπλῶς τῶν Εἰδοποιούντων πρὸς ἅπερ ἐξ αὐτῶν ἴσχει τὶῶ εἰδοποίησιν. Μέτρα γὰρ ἐκεῖνα τούτων οἱονεὶ κεῖται. Τῇ δὲ Δευτέρᾳ γένει, πᾶσαι αἱ τῶν αἰτίων πρὸς τὰ ἐξ αὐτῶν, σχέσεις· καὶ αἱ τούτων ἀνάπαλιν πρὸς ἐκεῖνα. Τῇ δὲ Πρώτῃ τῷ μὲν ἑνὶ, ὅσαι ἐξ οἰκειότητος εἰσὶ σχέσεις, βεβήκασι· τῷ δ' ἀριθμῷ ὅσαι ποτὲ ἐκ διαφωνίας. Καὶ εἰ τῷ ἑνὶ, ἤτοι κατ' οὐσίαν, ὡς αἱ ταυτότητος· ἢ κατὰ ποσότητα, ὡς αἱ ἰσότητος· ἢ κατὰ ποιότητα, ὡς αἱ ὁμοιότητες. Εἰ δὲ τῷ ἀριθμῷ, παραπλησίως ἢ κατ' οὐσίαν, ὡς αἱ ἑτερότητες· ἢ κατὰ τὸ ποσὸν, ὡς αἱ ἀνισότητες· ἢ κατὰ τὸ ποιὸν, ὡς αἱ ἀνομοιότητες.

ζ. ρπβ. Παρέπεται δὲ τοῖς πρός τι Α'. Ἐναντιότης τις, οἷον τὸ ἄνω ἐναντίον πως ἐστὶ τῷ κάτω· εἰ καὶ μὴ πᾶσιν· ἃ γὰρ τῷ διπλασίῳ τὸ ὑποδιπλάσιον διαμάχεται· ἃ δὲ τῷ ὁμοίῳ τὸ ὁμοιον. Β'. τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιδέχεσθαι. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο πᾶσιν. Εἰ γὰρ ἂν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὰ μὲν ὅμοια, τὰ δ' ἀνόμοια. Ἴσα δ' ἂν γένοιτο πάντως μᾶλλον πως ἢ ἧττον μετέχοντα τῆς Ἰσότητος· τὰ γὰρ ἧττον, ἄνισα· τὰ δὲτοι ἄνισα καὶ μᾶλλον, καὶ ἧττον. Γ'. τὸ πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεσθαι, μήτε περιττεύοντα δηλαδὴ μὴ δ' ἐλλείποντα. Διὸ οὐδ' ὀρθῶς ἂν ἔχοι τὸ πτερὸν ἀνάγειν ἐπὶ τὴν

τίω ὁρισθαι, ἀλλ ἐπὶ τὸ πτερωτὸν ἀνακτέον· Καὶ τὸ πηδάλιον πρὸς τὸ πηδαλιωτὸν, ἢ ὀνοματοθετῆντας εἰ δέοι. Δ. τὸ εἶναι ἅμα τῇ φύσει. Οὐ γὰρ ἐνδέχεται δᾶλον εἶναι ἀνθ Δεκάτου. Ε. καὶ ἅμα τῇ γνώσει, ὡς ἐπ ἐνὸν νοῆσαι θάτερον παρὰ θάτερον.

§. ρπγ. Ποιότης δὲ ἐστι συμβεβηκὸς ἀπόλυτον, δ' ὃ ἡ οὐσία διορίζεται πῶς εἰς τὸ τοιάδε, ἢ τοιάδε εἶναι· Οἷον ὑπὸ μὲν τῆς λευκότητος, οἷος λευκὸς ὁ λίθος, ὑπὸ δὲ τῆς Ἐπιστήμης οἷος Ἐπιστήμων ὁ ἄνθρωπος. Καὶ δι οποιανῦν ἄλλην τὸ δεκτικὸν οἷον ἀλλοῖον. Ποιῆται δὲ ἡ οὐσία ἤτοι ἐπεισάκτως, ἢ ἐμφύτως, ἢ κατ αἰθητικήν τινα πρόσληψιν, ἢ κατὰ τὸ ποσὸν, καὶ ἐπιπολῆς· ταῦτα δὲ τῶν ποιοτήτων τὰ τέτταρα Εἴδη, ὧν ἕκαστον διμελές.

§. ρπδ. Καὶ Α'. εἰ μὲν ἐξωθεν τὸ ποιῆν ἐπιγεγονὸς τίνι οὐσίαν ποιῶν, ἤτοι μονίμως ποιῶσει καὶ δυσαπαλλάκτως, ἢ ὀυξαλείπτως καὶ ὀυαποβλήτως. Καὶ εἰ μὲν ἐκείνως, Ἕξις ἡ ποιότης ἀκούσεται· Εἰ δ ἄτω, Διάθεσις. Ἕξις μὲν γὰρ ποιότης ἐστὶν ἐπεισακτος δι ἐνεργειῶν πλειόνων τῇ οὐσίᾳ ἐγγινομένη, μονιμός τε, καὶ δυσκίνητος, τῷ ἐχοντί πως συμπεφυσιωμένη, καὶ δύτερα διὰ τᾶτο φύσις ἀκούσα· οἷα ἡ τῶν ἐγκρατεσάτων ἐπιστήμης, ἢ τέχνης, καὶ τελεον περιγεγονότων, δυσαφαίρετος δεξιστης, Διάθεσις δὲ ποιότης ἐπεισακτος δι ἐνεργειῶν ὀλιγοσῶν ἐμποιουμένη, καὶ ὀυαπόθετος, οἷαν εἰκὸς τὸν ἀρτίμαθεῖς τέχνης ἢ ἐπιστήμης ἔχειν, ἧς ὅπω τέλεσον καλέσχον, ὀκίνητον δεξιότητα. Τῶν δὲ δὴ Ἕξεων αἱ μὲν εἰσὶ τελειωτικαὶ, αἱ δὲ κακωτικαὶ Καὶ αἱ μὲν σωματικαὶ, αἱ δὲ ψυχικαὶ. Καὶ τῶν σωματικῶν τελειωτικαὶ μὲν, αἱ συντελοῦσαι τῷ βίῳ χειρεργικαὶ τέχναι· κακωτικαὶ δὲ, αἱ ματαιοτεχνίαι τε καὶ κακοτεχνίαι· τῶν δὲ ψυχικῶν αἱ μὲν διανοητικαὶ, οἷαι αἱ Ἐπιστῆμαι· Αἱ δὲ βελτιτικαὶ, ὡς αἱ Ἠθικαὶ λεγόμεναι ἀρεταὶ· Αἵ καὶ τελειωτικαὶ δηπου εἰσί. Κακωτικαὶ δὲ, αἱ ἀντιφερόμεναι ταύταις κακίαι.

§. ρπε. Εἰ δὲ Β'. ἐμφύτως τῇ ὑσίᾳ ἡ ποιότης προσείη, ἤτοι δυνάμις φυσικὴ ἂν εἴη, ἢ ἀδυναμία, Καὶ Φυσικὴ μὲν δυναμις, ἡ απο φυσεως ενοῦσα τῇ οὐσίᾳ, καὶ προς τὸ ποιεῖντι ῥαδίως, ἢ πάσχειν, ἢ μὴ πάσχειν, δεξιὰν αὐτίνα αποφαινουσα. Οἷον πύξτις ἀγαθὸς ἀναδειχθησεται, εἰ πρὸς τὸν

τὸν τοιοῦτον ἀγῶνα φύσεως ἔχοι εὖ· καὶ πυκτικὸς καλεῖται, τῇ πρὸς τὸ πύκτης ἀγαθὸς γενέσθαι δεξιότητα φύσει πλατῶν· καθ' ἣν ῥᾷστα ἂν πρὸς τὸν ἀνταγωνιστὴν ποιήσειε, καὶ ἧκιστ' ἂν ῥᾳδίως ὑπ' αὐτοῦ παθοι. Καὶ τὸ μὲν σκληρὸν δύναμιν ἔχει τοῦ μὴ πάσχειν τοιαύτην, τὸ δὲ μαλακὸν τοῦ ῥᾳδίως ὑπείκειν. Ἡ δὲ κατὰ φυσικήν τινα διάθεσιν ἀτονίαν τε καὶ ὕφεσις τῆς δυνάμεως, φυσικὴ ἀδυναμία ἐστί τε καὶ λέγεται. Οἷον τὸ ὀξυωπὲς δύναμιν ἔχοντος, ἀδυναμίαν ἔχειν λέγεται ὁ ἀμβλυωπῶν. Διαιροῦνται δὲ καὶ αἱ δυνάμεις. εἰσὶ τὰς πνευματικὰς, οἵαν ὁ νοῦς, καὶ ἡ βέλτισις· Καὶ τὰς σωματικὰς, οἵα ἡ ἐν τῷ πυρὶ φέρε καυστικὴ δύναμις, καὶ αἱ παραπλήσιαι. Ἀλλὰ καὶ τὰς μὲν εἶναί βέλονται ἐνεργητικὰς, τὰς πρὸς τὸ ποιεῖν δηλονότι, τὰς δὲ παθητικὰς δυνάμεις, τὰς πρὸς τὸ πάσχειν. Ὅτι δὲ ἐκεῖναι μᾶλλον τε ὀνόματος εἰσὶν ἄξιαι, ταύτας δὲ μᾶλλον ἀντὶς δεξιότητας καὶ διαθέσεις ὀνομάσειεν, ἡ δυνάμεις, αὐτόθεν οἶμαι φανερόν.

§ ρπϛ'. Γ'. δὲ Εἶδος ἀριθμεῖ τὸ τῶν παθητικῶν ποιοτήτων, καὶ τῶν παθῶν. Καὶ παθητικὴ μὲν ποιότης ἐστὶν, ἡ τοῖς σώμασι τοῖς ἐκτὸς ἡμῶν, καὶ περὶ ἡμᾶς, περιοῦσα δύναμις, τὸ μίαν τινὰ τῶν ἐν ἡμῖν αἰσθητῶν ποιῶς πως διαθεῖσθαι, καὶτι παθος αὐτὴ προσεμποιῆσαι· τοιαύτη ἡ γλυκύτης ἐν μέλιτι, ἡ πικρία ἐν ἀψινθίῳ· Καὶ ἦχοι, καὶ ὀσμαὶ, καὶ χροιαὶ, καὶ αἱ λοιπαὶ καλούμεναι αἰσθητικαὶ ποιότητες· αἱ καὶ παθητικαὶ διὰ τοῦτο ἦκουσαν, ὅτι διαθέσεις εἰσὶν ἃς ἡμῶν τοῖς αἰσθητηρίοις ἐνδιεγείρουσιν, ἃς πάθη λέγομεν. Παθητικὰς δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ποιότητας ἀποκαλεῖ, καὶ τὰς ὑπὸ πάθους ἐγγινομένας, καὶ μονιμωτέρου τοῖς πάσχουσιν, ἐμφυομένας· οἷον τὰς ἐκ γενετῆς, ἢ ἀπὸ νόσου μακρᾶς, ἐρυθριάσιν, ἢ ὠχριάσιν, τὰς ἀπὸ ἐσωτερικῆς καὶ δυσαπαλλάκτου πάθους τῷ ἐρυθρία. ἢ τῷ ὠχρία ἐνσκήψασαν· τὰ δὲ δυσαπάλλακτα ὄντα· οἷον τὸ ἐξ οἰνοφλυγίας ἐρύθημα, καὶ ἡ ἀπὸ ἡλιοκαίας μελανία, πάθη ὠνόμασαι, καὶ εἰσίν. Ἐφ' οἷς καὶ τρίτον τι εἶδος ἄλλο προσίθησι παθητικῶν ποιοτήτων, τῶν κατὰ τὴν ψυχὴν θεωρουμένων· οἷον τὸ κατὰ φύσιν εἶναί τινα ὀξύτερον εἰς ὀργὴν, καὶ μανικὴν ἕκστασιν, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἃ μὴ ῥᾳδίως ἀποκαθίσαται, παθητικὰς καὶ ταύτας ποιότητας ἀξιοῖ καλεῖν· τὸ δὲ εἰς ὀργὴν ποτὲ ἐξαφθῆναι-

τε

τε καὶ ὑπερζέσαι, εἰ μὴ φύσειπως, καὶ μετὰ ῥοπῆς γίγνοιτο, πάθος.

§. ρπζ. Δ'. δὲ καὶ' τελευταῖον ποιοτήτων Εἶδος ἐστὶ, τὸ Σχῆμα, καὶ ἡ Μορφὴ, ὅπερ ἐπιπολαίως πως διατίθησι τὴν οὐσίαν, καὶ τῷ τὲ ποσὲ λόγῳ ταυτὴ παρακολυθεῖ. Εἴληπται δὲ ἑκάτερον ὡς ὅρος ἑκτάσεως· Καὶ ταυτῃ δὴ κατάτινας, διαφέρει ἀλλήλων, ἡ τὸ μὲν ἐπὶ τῶν ἀψύχων, ἡ δὲ ἐπὶ τῶν ἐμψύχων λέγεται· ἢ, κατ' ἄλλους, τὸ μὲν ἐκ τέχνης, ἡ δὲ κατὰ φύσιν· ἢ, ὡς ἄλλοι, τὸ μὲν μαθηματικώτερον, ἡ δὲ φυσικώτερον. Καὶ τὴν μὲν δὴ ποιότητα ἅτω διαιρετέον.

§. ρπη. Παρεπόμενα δὲ αὐτῃ ἐστὶ Α'., τὸ ἐναντίωσιν ἔχειν, καίτοι μὴ πᾶσῃ. Ἐναντία γὰρ ἐστὶ θερμότης ψυχρότητι, καὶ λευκότης μελανίᾳ· ἄκρων δὲ καὶ τῷ κυανῷ τὸ πορφυρᾶν, ἀλλ' εἴδει μόνον ἐστὶ διαφέροντα· καθάπερ καὶ τὰ χρήματα πάντα, διαφέρει μὲν εἴδει, καθ' ὑπεναντίωσιν δὲ ἀλλήλοις ἐ μάχεται. Β'. Δεκτικαὶ εἰσιν αἱ ποιότητες ἐπιτάσεως καὶ ἀνέσεως. Καίτοι ἁδὲ τὲτο πᾶσαι. Οἷον ἐστὶ μέντις μᾶλλον, ἢ ἧττον θερμότης, ἢ λευκότης, ἢ γλυκύτης, κξ. Δικαιοσύνη δὲ Δικαιοσύνης πῶς ἂν μᾶλλον καὶ ἧττον γένοιτο; παραπλησίως δὲ ἁδὲ τὰ χρήματα ἐπίτασίντε καὶ ἄνεσιν ἐπιδέχεται. Γ'. ἁπάσῃ ποιότητι παρεπόμενον ἐστὶ, τὸ κατ' αὐτὴν τὰ πεποιωμένα ὅμοια ἀλλήλοις λέγεσθαι, ἢ ἀνόμοια.

§. ρπθ. Ποιεῖν ἐστὶ τότι μεταβάλλειν καὶ ἀλλοιοῦν· ἢ, καθ' ὃ, τὸ ὑφ' ἑαυτοῦ αἴτιον ἐνεργείᾳ τοιὲτον ἀναδείκνυται ὄν. Οἷον καθ' ὃ τὸ φωτιστικὸν, καὶ θερμαντικὸν, θερμαῖνον ἤδη ἐστὶ, καὶ φωτίζον. Ποιεῖν δὲ λέγεται, τὸ μὲν εἰς ἑαυτὸ, οἷον θεωρεῖν· τὸ δ' εἰς ἄλλο, οἷον διδάσκειν· Διὸ καὶ τῶν ἐνεργειῶν, αἱ μὲν ἔμμονοι ἀνόμασιν, αἱ δὲ μεταβατικαί. Καὶ ἔτι ποιεῖν τὸ μὲν καθ' ὁρμὴν εἰρηται, ὡς ἐπὶ τὲ κυνὸς τὸ υλακτεῖν, καὶ τὸ δάκνειν· τὸ δὲ κατὰ φύσιν, ὡς ἐπὶ τὲ πυρὸς τὸ καίειν· τὸ δὲ κατὰ τέχνην, ὡς τὸ ναυπηγεῖν· τὸ δὲ κατ' ἐπιστήμην, ὡς τὸ διανοεῖσθαι· τὸ δὲ κατὰ προαίρεσιν, ὡς τὸ ἀρετὴν ἀσκεῖν, ἢ τὸ πονηρὸν πράττειν. Παρεπεται δὲ τῷ ποιεῖν Α'. Ἐναντίωσις· Ἐναντίον γὰρ τὸ θερμαίνειν τῷ ψύχειν. Β'. τὸ μᾶλλον, καὶ ἧττον. Γ'. τὸ, κα-

τα

τὰ τὸν Ἀρχύταν, ὑφ' ὧν φασι, τίνι τῆς κινήσεως αἰτίαν ἐν ἑαυτῷ ἔχειν, ὁ τῷ ποιοῦντος μᾶλλον, ἢ τῷ ποιεῖν, ἔοικεν ἴδιον.

§. ρη'. Πάσχειν δὲ ἐστὶ, τὸ ὑπότινος ἀλλοιοῦσθαι, ἢ μεταβάλλεσθαι. Οἷον θερμαίνεσθαι, φωτίζεσθαι. Διακριτέον δὲ, καθάπερ ἐπὶ τῷ ποιεῖν, τό, τε ποιοῦν αὐτὸ, καὶ τίνι ἐνέργειαν, καὶ τὸν πρὸς ὃν αὐτὴ ἀποτερματίζεται ὅρον περατουμένη· οὕτω καὶ ἐπὶ τῷ πάσχειν, τό, τε πάσχον, καὶ τίνι πάθησιν, καὶ τὸν ὑφ' ὃ παθαίνεται ὅρον. Πάσχει δὲ τὸ πάσχον, ἢ κατ' οὐσίαν μεταβαλλόμενον, ἢ κατὰ ποσὸν αὐξανόμενον, ἢ μειούμενον, ἢ κατὰ τὸ ποιὸν ἀλλοιούμενον. Πάσχον δὲ πάσχει, ἢ ὡς φθειρόμενον, οἷον καιόμενον· ἢ τελειούμενον, οἷον ἡ ὅρασις ὑπὸ τοῦ φωτὸς κινουμένη, καὶ ὁ μαθητεύων παιδευόμενος. Διαφέρεται δὲ τῷ Πάσχειν Α'. ἐναντίωσις. Β'. τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. Γ'. τὸ τοῦ Ἀρχύτου, τὸ αἰτιῶδες τι προσεῖναι τῷ πάσχοντι τῆς παθήσεως· τοῦτο δ' ἂν τυχὸν εἴη, τὸ εὐ διακεῖσθαι πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ὀποθενοῦν ἐνεργήματος.

§. ρια'. Πῦ δὲ ἐστὶ τὸ ἐν τόπῳ εἶναι. Διαφοραὶ δὲ τοῦ πῦ καταλεγόνται ἕξ, τὸ ἄνωπυ εἶναι, τὸ κάτω, τὸ δεξιὸν, ἢ ἀριστερὸν· τὸ ἔμπροσθεν ἢ ὀπίσθεν. Ἃ δὴ, καὶ κατὰ χέσιν ἐστί. Παρέπεται δὲ τῷ Πῦ, Α'. ἡ κατὰ τὰς τεθείσας διαφορὰς Σχετικὴ Ἀντίθεσις. Β'. τὸ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον εἶναι ἀνεπίδεκτον.

§. ριβ'. Ποτὲ δὲ ἐστὶ, τὸ ἐν χρόνῳ εἶναι· τοῦτο δὲ μέρη κατὰ τὰς τοῦ χρόνου διαφορὰς τὸ πρότερον, καὶ τὸ εἰσπεπτα· τὸ δὲ νῦν ἀμερές, καὶ χρόνου σύνδεσμος, ἢ μέρος. Παρέπεται δὲ καὶ τούτῳ, Α'. ἡ κατὰ χέσιν ἀντίθεσις. Β'. τὸ κατὰ τὸ πρότερον, καὶ ὕστερον ἐπὶ πλέον ἐκτείνεσθαι, ἢ ἐπ' ἔλαττον. κατὰ δὲ τὸ νῦν οὐδαμῶς. Ἀκαρὲς γὰρ αὐτὸ καὶ ἀνέκτατον. Γ'. τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μηδαμῶς ἐπιδέχεσθαι.

§. ριγ'. Τὸ δὲτοι Κεῖσθαι διάθεσιν σημαίνει μερῶν τῶν ἐπισημοτέρων, πρός τε ἄλληλα, καὶ πρὸς τὸν τοπον. Οἷον τὸ εἰς κλάδους διεχῖσθαι, καὶ φύλλοις, ὕτως ἢ ἄλως διακειμένοις, κομᾶν, ἐπὶ τῶν φυτῶν· ἢ τὸ ὧδε ἢ ὧδε διατεταχθαι τὰ μέλη ἐπὶ τῶν ζώων. Θεωρεῖται δὲ τὸ κεῖσθαι, ἤτοι κατὰ τέχνίν, ὡς ἐπὶ τῶν μηχανημάτων· ἢ παρὰ φύσιν, οἷον ἐπὶ ἀνθρώπου τὸ κεφαλῇ καὶ χερσὶ προσερείδεσθαι τῷ

τὰ ἐδαφεῖ, πόδας ὑψῆ ἄραντα· ἢ κατὰ φύσιν, οἷον ὀρθιάζειν τὸ ὅλον σῶμα· ἢ πλαγιάζειν κεκλιμένον· καὶ τοῦτο ἤτοι τὸ ἔμπροσθεν ὑπεκειμενε πρηνὴ κατακειμενον, ἢ τὸ ὀπίσθεν ὑπτιάζοντα. Καὶ ἰρίτον καθῆσθαι, τὸ μὲν κεκλιμένον, τὸ δ' ὀρθοσάδιν ἔχοντα. Παρακολουθεῖ δὲ καὶ τῷ κεῖσθαι Α'. Ἐναντίωσις. Ἀντίκεινται γάρπως τὸ ἀνακεκλιῶθαι τῷ ἵσασθαι. Β'. τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον· οἷον μᾶλλον καὶ ἧττον ἀνακέκλιται ὁ ἀνακλιθείς. κτ.

§. ρμβ'. Ἔχειν δὲ ἐσὶ συμβεβηκὸς ὐσίας φυσικῆς, καὶ περιθέσιν ἄλλης ὐσίας ἐντέχνε· οἷον ἔχειν ἱμάτιον· ἤτοι περικεῖσθαι. Ἔχειν δὲ λέγεται ὐσία ὐσίαν, ἢ ὅλιν ὅλη περικειμένη· οἷον χιτῶνα ποδηρῆ· ἢ ὅλιν μέρος, οἷον δακτύλιον. Καὶ ἀπὸ τῦ τέλυς, περίκειται τις σεμνυνόμενος τρίβωνα· ὁ δέτις πέπλον περιβέβληται τάχα λησων· ὁ δ' ὅπλα φέρει, ὡς ἀμυνόμενος, κτ. καὶ ἔχειν λέγονται αὐτά. Ἴδιαι δὲ τῦ ἔχειν, Α. τὸ μὴ τῷ ἐχονῖι ἀνιαρὸν εἶναι. Διὸ τὸ πέδας ἔχειν καὶ ἀλύσεις τῆς καλῆγορίας ἐκπίπτει· ῥητέον γᾶν ὡς ταυτάλις φέρει. Β'. τὸ περικεῖσθαι τὸ ἔχον, ὃ ἔχει· ὥσεις ἂν τὸν σκίμποδα ἔχειν λέγεται, ἐφ' ᾧ καθηται. Γ. τὸ ἐχόμενον μὴ βαθύτερον ἐγκεῖσθαι τῷ ἔχοντι· ὥσθ' αἱ τρίχες τοῖς τετριχωμένοις, τὰτε πίλια τοῖς πτερωτοῖς, καὶ τὰ κέρα τοῖς κερασφόροις, ἔξω τῆς καλῆγορίας λέγεται εἶναι. Καὶ ὅλως τεχνητόν τι εἶναι, ὡς εἰρηται.

§. ρνέ. Ἀντικείμενα δὲ ἐσὶν (ἐπειδὴ καὶ ἄτων ἐμνήσθημεν μεταξύ) ἐν οἷς μάχητις ὀνθεωρεῖται. Μάχεσθαι δὲ, τὰ μὲν ὡς πρός τι· τὰ δ' ὡς ἐναντία· τὰ δ' ὡς ἕξις καὶ στέρησις· τὰ δ' ὡς ἀντιφατικά. Καὶ ὡς μὲν πρός τι, ὅσα ἀμοιβαδὸν ἀφορᾶται ὡς συχετικά· οἷον δοῦλος δεσπότης. Ὡς δ' ἐναντία, ὅσα τε αὐτῦ γένυς ὄντα τῆς ποιότητος, πλεῖσατε ἀλλήλων ἀπέχει, καὶ τὰ αὐτῦ δεκτικὰ ἄλλα ἀποκρύεται· οἷον θερμότης ψυχρότης· ὡς ἕξις δὲ καὶ στέρησις, ὧν τὸ μὲν μορφῆς οἵα τελειωτικὴ τυγχάνει τὰ πεφυκότος ἔχειν αὐτὴν, τὸ δὲ ταύτης ἀπεσία· οἷον ὅρασις, τυφλότης. Ὡς ἀντιφατικὰ δὲ ἀντίκεινται, ὧν τὸ μὲν καταφάσκει, τὸ δ' ἀποφάσκει τὰ αὐτὰ τὸ αὐτό· οἷον Ἀριστέλης φιλοσοφεῖ, ὁ φιλοσοφεῖ. Τύτων δὲ τὰ μὲν πρός τι κυρίως εἰπεῖν ἃ μάχεται, εἴγε καὶ συνεισάγειν ἄλλα πέφυκε· τῶν δ' ἐναντίων ἡ μά-

ἡ μάχη καρτερὰ, ὡς ἀπὸ τῆ αὐτῆ δεκτικῆ ὑπ᾽ ἀλλήλων ἀποκρυομένων. Σφοδροτέρα δὲ κρίνεται ἡ μεταξὺ ἕξεως τε καὶ στερήσεως διαμάχη· τῶν γὰρ ἐναντίων ἀμφοῖν θετικῶν ὄντων, ἡ στέρησις ἐν τούτοις ἀποφατικοῦ ἐστί· κἀκείνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ τῆ ποιᾷ γένος ἀναγομένων, τῇ στερήσει ἅδε τὸ γενικὸν λόγῳ μέτεστι τῆς ποιότητος. Καὶ τὸ δὴ μέγιστον, φασὶν, ὅτι φύσει μὲν αἱ ἀπὸ τῶν ἐναντίων ἐπὶ τὰ ἐναντία γίνονται μεταβολαὶ, τῷ δὲ δὴ παντελῆ στέρησιν ἐπὶ τῷ ἀντικειμένῳ ἔξιν μεταβαλέσθαι φύσει ἀνένδεκτον. Τέως δὲ Ἀντιθέσεων ἁπασῶν σφοδροτάτη ἡ κατ᾽ ἀντίφασιν· τὰ γὰρ ἄλλως μαχόμενα γένοιτ᾽ ἂν ποτε καὶ συναπεῖναι, ὡς ἐπὶ τῶν μὴ δεκτικῶν, μηδὲ τῷ ἀρχῷ ὄντων· τῶν δὲ Ἀντιφατικῶν τῆ ἑτέρᾳ παρόντος, ἢ ἀπόντος, θάτερον ἀπεῖναι, ἢ παρεῖναι πᾶσα ἀνάγκη, καὶ ἐπὶ τῶν δεκτικῶν, καὶ τῶν μὴ· Καὶ ἐπὶ τῶν ὄντων, καὶ τῶν μὴ ὄντων.

§. ρης. Πρότερον δὲ (καὶ γὰρ καὶ τοῦτο παρενέπεσε λόγος) ἕτερον ἑτέρῳ λέγεται πενταχῶς. Α. τῷ χρόνῳ. Β. τὸ συνεισφερόμενον, καὶ μὴ συνεισφέρον· οἷον τὸ ἓν τῶν δύο· καὶ τὸ ζῷον τῷ ἀνθρώπῳ. Γ. τῇ τάξει, οἷον ὁ προπορδύομενος. Δ. τῇ ἀξίᾳ, ἀεὶ τὸ κρεῖττον· φωτὶ συγκρινομένῃ σελήνῃ φασὶ πρότερα. Ε. τῇ φύσει, οἷον τὸ αἴτιον τοῦ ἐξ αὐτοῦ· τοῦτο δὲ, καὶ τὸ κατὰ τὸ Β. τῶν σημαινομένων. καὶ γνωριμώτερα τῇ φύσει προσείρηται. Τοσαυταχῶς δ᾽ ἂν εἴποις, καὶ τὸ ὕστερον.

§. ρηζ. Καὶ δὴ καὶ τὸ Ἅμα. Α. τῷ χρόνῳ. Β. κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθησιν, ὡς τὰ συναντισφέροντα, ὧν τὸ μὲν ὡς αἴτιον ἐστι, τὸ δ᾽ ὡς αἰτιατόν. Οἷα τὸ λογικὸν, καὶ τὸ Ἐπιστήμης δεκτικόν. Γ. τῇ τάξει. Δ. τῇ ἀξίᾳ. Ε. τῇ φύσει, ὡς τῶν σχετικῶν οἷς ἐν ἐνθεωρεῖται, ὁ τῆς αἰτίας, καὶ τὸ αἰτιατὸν, φασὶ, λόγος. Καίτοι τοῦτο κοινὸν εἶναι τῶν πρός τι παρακολούθημα (§. ρπβ΄.) εἰρηται.

§. ρηη. Καὶ κινήσεων δὲ Εἴδη καταλέγεται ἑξ. Α. Γένεσις, ἡ μεταβολὴ ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι. Β. Φθορὰ, ἡ ἀντικειμένη. Γ. Αὔξησις, ἡ μεταβολὴ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος ἐπὶ τὸ μεῖζον· Δ. Μείωσις, ἡ ἀντικειμένη. Ε. Ἀλλοίωσις, ἡ τῆς ποιότητος μεταβολὴ εἰς τὴν ἐναντίαν, ἢ τῶν εἴδει ἄλλως διαφέρουσαν. ς΄. ἡ κατὰ τόπον φορά.

§. ρηθ΄

§. ρηϑ'. Καὶ αὗται δὴ αἱ κατ' Ἀριστοτέλην Κατηγορίαι, διὰ βραχέων ἡμῖν, ὡς οἷόντε ἦν, ἐκτεθεῖσαι. Ὧν χρὴ ἐκείνῳ ποιητέον τὴν χρῆσιν, ὡς ἐξ αὐτῶν ἀκριβῆ τῶν ὄντων ἐλπίσαι τὴν κατανόησιν· Ἀλλ' ὡς τε τάξιν μόνον τινὰ τῶν νοημένων λαβεῖν, καὶ οἷον ὀνομασικόντι, τῶν ἐν χρήσει τῇ Φιλοσοφίᾳ γινομένων ὅρων, δι' ὧν ἔχ ὅπως οἱ παρ' Ἕλλησι σοφοὶ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ τῶν ἄλλων γενῶν Φιλοσοφήντες τῶν αὐτοῖς θεωρεμένων τὰ πλεῖσα ἑρμηυέειν εἰώθασι. Καὶ γὰρ δὴ καὶ οἱ τάτων ὀλιγωρῆντες, ἐν τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἐπειτα Φιλοπονεμένοις βιβλίοις, ἔδεν αἰδῆνται, ὅπη παρηκοι, ἐκ τῶν Ἀριστοτέλες Κατηγοριῶν Φθεγγεθαι. Ἀκέσαις γὰρ ἂν καὶ αὐτῶν λεγόντων, ὡς τόδε μὲν αὐθυφεσός ἐσιν, ἐκεῖνο δ' ἐν ἄλλῳ. Καὶ ὡς διωρίσαι μὲν τόδε, συνεχὲς δ' ἐκεῖνο. Καὶ ὅτι τὸ μὲν δύναμις ἐσὶ, τὸ δὲ ἀδυναμία. Καὶ τόδε μὲν τῷ δὲ καθ' ἕξιν ἐσὶ, τόδε δὲ τῷδε κατὰ ποιαντινα συμβαίνει διάθεσιν. Καὶ χέσεων δὲ μεμνημένων ὡσαυτως, καὶ τῶν ἄλλων ἁπλῶς, ἵνα μὴ ἑκασα λέγω· Ὥσε εἶναι λοιπὸν καὶ αὐτοῖς, ἐξ' ὧν ποιῶσι, δοκιμασέαν τὴν χρῆσιν, εἶναι δὲ καὶ ἡμῖν ἀποδοκιμασέαν μόνῳ τῷ ἐν τάτοις κατάχρησιν.

ΚΕΦ. ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ Σημείων Ἐννοιῶν.

Ἤτοι

Περὶ Ὅρων διωάμεως.

§. σ'.

Τὰς ἐν τῷ κρυπτῷ τῆς ψυχῆς ἀνακινημένας ἐνοίας, ἀδείξεσί τισι σωματικωτέραις ἐμφανίζειν πεφύκαμεν. Καὶ κινήμασι, νεύμασι, (1) φωναῖς, εἰκονισμοῖς παντοίοις, καὶ τῇ σιγῇ πολλακις αὐτῇ, καὶ τῇ ἀκινησίᾳ οἱονεὶ συμβόλοις χρώμενοι, διὰ τούτων τοῖς ἄλλοις. τί δήποτε νοητὸν ἐστὶν ἡμῖν, ἢ βλητὸν, σιωπᾶν παρεχόμεθα.

§. σά. Σημεῖον δ' ἁπλῶς ἐστὶ, τὸ εἰς ἔννοιάν τινος παρ' αὐτὸ ἄλλο, ἀναγον τὸν αὐτῷ προσέχοντας. Ἐννοιῶν δὲ σημεῖα πρὸ τῶν ἄλλων ἐγκρίνεται, τὰ διὰ τῶν φωνητικῶν ὀργάνων ἐναρθρως σχηματιζόμενα ἀπηχήματα· ταυτὸν εἰπεῖν αἱ φωναί. Αὐταί γάρ τοι καὶ ἀπονώτερον ἀποδίδονται. Καὶ πλήθει καὶ ποικιλίᾳ τῶν ἄλλων διαφέρουσι. Καὶ ἁδὲ τὸ νοερὸ τάχος κατόπιν τῷ παντὶ ἀπολείπονται. Τοῦτο γὰρ ἐν χεδον ἁπάντων διὰ τίνα χρείαν σωφρομον ἀνθρώποις ἡ Φύσις παρέσχετο τοῖς ἐν ψυχῇ τῶν τὸ σώματος, φωναῖς ἐναρθρους ἐκθλίβειν δυναθαι τὰ νοήματα, καὶ ἃ κατὰ νὸν φέρουσι, ταῦτα συνεκφέρειν ἑτοίμως τῷ σώματι. Σημεῖα δ' ἐστὶ ταυτα, οὐχὶ τῶν φυσικῶν δηλονότι, οἷος ὁ καπνὸς ἐστὶ τὸ πυρὸς, τῶν δὲ κατὰ συνθηκην, καὶ ἀπὸ βουλῆς πρτημένων· καὶ τοῦτο μὲν ἕνεκα καὶ παντοίοις κατὰ Ἔθνη καὶ Χώρας ποικιλλομένων, ἐξ ὧν καὶ μέροπας τοὺς ἀνθρώπους καταλληλως ἤσαν ἡ ποίησις.

§. σΒ'. Αἱ δὲ φωναὶ σημαντικαὶ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ νοημάτων τυγχάνουσαι τὰ κατὰ τὸν Γραμματικὸν μέρη τὸ λογὸ εἰσὶν,

(1) „Καὶ γὰρ νὴ Δία πολλάκις ἐπι„μαθίασις, καὶ ἀποσιώπησις, ἐμφαντι„κώτερον ποιᾶ τὸν λόγον. Πλατ. ἐν Πλατ. Ζητήμ. προς ὁ φέρει καὶ τὸ ἐν ταῖς Παροιμ. Κεφ. ε'. περὶ τῶ ἀφρονος λεγόμενον „ἐνεύει, συμβάλλει, σημαίνει δὲ ποδί, διδάσκει δὲ ἐν νεύμα„τι δακτύλων.

εἰσὶν, ὧν κυριώτατα ὄντα καὶ ἐμψυχώτατα τό, τε ὄνομα καὶ τὸ ῥῆμα (1), εἰκὸς καὶ τῇ κοινοτέρᾳ κλήσει περισημαίνεσθαι ὀνόματά γε, καὶ ἐπὶ ταῦτα πρὸ τῶν ἄλλων ἀκέοντα, καὶ τοῖς Διαλεκτικοῖς μόνα, ἐν χρήσει μάλιστα γίγνεσθαι, ὡς τὰ μὲν τῶν ὄντων, τὰ δὲ τῶν πραγμάτων, ἤτοι τῶν ἐπιθεωρουμένων τοῖς οὖσιν ἐνεργειῶν καὶ παθῶν δηλωτικά. (2).

§. σγ'. Καὶ ὄνομα μὲν ὡρισαμην Φωνὴ Σημαντικὴ κατὰ Συνθήκην, ἄνευ χρόνου, ἧς μηδὲν μέρος σημαντικὸν κεχωρισμένον· οἷον ἵππος. Σημεῖον δὲ καθιστᾶσι μάλιστα τῶν κατὰ τὴν πρώτην ἐνέργειαν τοῦ Νοῦ (§. β'. γ'.) ἐννοημάτων, παρίστησί τε σημαντικῶς ἐκφερόμενον οὐσίαν, ἤτοι πρώτην, κύριον ὄν, οἷον Σωκράτης (πρὸς ὃ καὶ τὰς Ἀντωνυμίας (3) ἀνακλίνεσθαι, ἐγὼ, σὺ, οὗτος, ἐκεῖνος· ἢ οὐσίαν δευτέραν εἰ τύχοι προσηγορικόν· οἷον ἄνθρωπος, ζῷον· ἢ τί τῶν ἐν τῇ οὐσίᾳ ἀναγκαίως πρόσον, οἷον διανοητικὸς, λογικὸς· ἢ τί τῶν περὶ τὴν οὐσίαν ἐνδεχομένως περιὸν, οἷον μέγας, ἐπιστήμων, ἐὰν ᾖ ἐπίθετον.

§. σδ'. „Ῥῆμα δὲ ὡρισαμην τὸ προσσημαῖνον χρόνον, οὗ μέρος „οὐδὲν σημαίνει χωρὶς, καὶ ἔστιν ἀεὶ τῶν καθ' ἑτέρου λεγομένων „σημείων

(1) Πλάτων ἅπερ τὸν λόγον ἐξ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων κεράννυσθαι. (τῶν γὰρ ὀκτὼ τῆς λόγου μερῶν ἅπερ Ὅμηρος νεανιευσάμενος εἰς στίχον ἐνέβαλε πάντα τοῦτον.

„Αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε τὸ σὸν γέρας ἆφο εὐ εἰδῇς. δοκεῖ πάντα, πλὴν δυοῖν τοῦτον (ἤτοι ὀνόμ. καὶ ῥήμ.) μηδέν. Πλατ. Αυτ.

(2) „Ἔπει τοίνυν τῷ μὲν ῥήματι „τὰ πράγματα (τουτέστι τὰς ἐνεργείας „καὶ τὰ πάθη) τῷ δὲ ὀνόματι τοὺς „πράττοντας αὐτὰ καὶ πάσχοντας ἀπο„χρώντως δηλώμεν (ὡς ὁ Πλάτων ἄρη„κεν) ταῦτα σημαίνειν ἔδοξε· τὰ δὲ „ἄλλα φαίητις ἂν ἃ σημαίνειν . . . ἃ „γὰρ ἐκ τούτων ὁ λόγος, ἀλλ' ἅπερ „ἄρτι διὰ τούτων, καὶ ἐκ τούτων „κεράννυσθαι πέφυκεν. Οὐ γὰρ ὥσπερ „ὁ τὸ τύπλαν φθεγξάμενος, ἢ τὸ τύ„πτεσθαι, καὶ πάλιν τὸ Σωκράτης, ἢ „τὸ Πυθαγόρας, ἁπλῶς γε οὕτως νοήσαιτις „καὶ διανοηθῆναι παρέσχηκεν, ἅτε τὰ „μὲν, ἢ γὰρ, ἢ περὶ, καθ' αὐτὸ ἐκ„φωνηθέντος, ἔσιν ἔννοιαν τινα λαβεῖν „ἢ πράγματος, ἢ σώματος . . . . Ὅθεν „εἰκότως ἔνιοι μόνα ταῦτα μέρη τοῦ λό„γου τίθενται. Καὶ ὅμηρος ἴσως τοῦτο βέλεται δηλῶν ἑκάστοτε λέγων,

„Ἔπος τ' ἔφατ' ἐκτ' ὀνόμαζεν.

„ἔπος γὰρ τὸ ῥῆμα καλεῖν ἔωθεν . . . Πλατ. αυτόθι.

(3) „Καὶ μὴν τῶν γε λοιπῶν, ἡ „μὲν Αντωνυμία περιφανῶς γένος ὀνό„ματος ἐσὶν· ἐχ ι πλώσεως μετεχει „μόνου, ἄλλα καὶ τῷ κυριωτάτην ἅμα „τῇ φύσει ποιεῖν δεῖξιν ἐννοίας ἐπὶ τῶν „ὡρισμένων ἐπιφερομένης. Καὶ ἔκ „οἶδ' ὅ, τι μᾶλλον ὁ Σωκράτην φθεγ„ξάμενος, ἢ ὁ τοῦτον εἰπὼν, ὀνόματι „προσῶπον δεδηλωκεν. Αυτ' Αυτ.

„σημεῖον (1)· οἷον τρέχει. Σημαντικὸν τοίνυν ἐν ἀεὶ τινος ἀποφάνσεως, προσαπτικὸν τοῦτο γινόμενον, ἤτοι ἐνεργείας, ἢ παθους, ἢ ποιᾶς ἄλλης διαθέσεως, ἐφ' οἷς καὶ προσώπων ἐστὶ διακριτικὸν, ὑπονοεῖν ἀεί τι παρέχεται (κἂν μὴ ἀεὶ τοῦτο ἐνεργείᾳ ἐκφέροιτο) ὅταν προσῇκει τὸ προσαπτόμενον, καὶ τῆς κατὰ κρίσιν ὄντως ἐνεργείας τὸ Νῦν καθ' ἑαυτὸ γίνεται ἐκφαντορικὸν· ὃ ἐν λέγω, ἀκούεις· ἐκεῖνο γὰρ τοῦτο τὸ λέγειν ἐνέργειαν σαφῶς ἐμοὶ

(1) Ποικίλητις ἀκριβῶς σκοπέντι ἡ περὶ σοῦ τῷ ῥήματι ἀναφαίνεται δύναμις. Διὰ αὐτὸ γὰρ πρώτιστα ὑποκαμένῳ τινὶ προσώπῳ, ἢ πράγματι, τὸ προσῆκον ἀποδίδοται, ἡμῶν ἅτε δηλονότι κρινόντων. Ὥστε πρῶτον εἶναι τῷ ῥήματι, καὶ ἀσιωπήτατον τὸ καταφάσιν δηλεῖν· οἷον νοῶ, θέλεις. Ἡ γὰρ ἀποφατικὴ δύναμις ἐπεισακτὸς αὐτῷ, ἐκ τῆς ἐπιφερομένης ἀρνητικῆς, ἢ στερητικῆς ἐπιρρήματος· ἃ ἐκλογαῖς, ἀγνοῶ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ προσῆκον, τινὶ δήπου, ἢ τισὶ προσήκειν νοεῖται, καὶ τὸ καταφασκόμενον κατά τινος, ἢ τινων καταφάσκεται, καὶ ποτὲ πάντως· ἤτοι γὰρ νῦν, ἢ πρότερον, ἢ ὕστερον· ἔστι δὲ, ὅτε τὸ καταφασκόμενον ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἰδέας, ἄλλοτε δ' ἄλλο· οἷον ἐνέργειάς τινος, ἢ παθος, ἤτοι τούτων ἕτερον· ἐντεῦθεν καὶ πρόσωπον τῷ ῥήματι συναιρέτεται προσημαινόμενον. Καὶ ἀριθμὸς δὲ, καὶ χρόνος παρακολουθεῖ. Καὶ ἐνεργητικὸν ἀκούει, καὶ παθητικὸν, καὶ ἀδέτερον. Τοῦτα μέντοι δεύτερα πάντα ἐστὶ, καὶ οἷον ἐπεισώδη, ἅτε δὴ τῷ λόγῳ τὰ πρῶτα, ἤτις ἐστὶν ἡ ἐν καταφάσει κοίσις, αὐτῷ παρασυμβαίνοντα. Ὁμοίως δ' ἂν ταῖς ἐγκλίσεσι συνεμφαίνεταί τι παθημα ψυχῆς ἄλλο τῇ δυνάμει τοῦ ῥήματος. Ἐπιτασσόμενα γὰρ δι' αὐτῶν, ἢ ἐπιτρέπομεν, ἢ εὐχόμεθα· εἴγε, λεγέτω, ἰδοίμισε· ἃ τοῦ βαλεῖν τινα ἐνδέκνυσι ῥοπὴν· ἢ ἐν ὑποθέσει φθεγγόμεθα, ἢν σε λάβω. Ὅπερ ὑποδιαζεύξεως ἐστὶ ψυχῆς ἔλεγχος. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἔξωθέν πως ἐπιδέχεται τὸ ῥῆμα, ἐν μόνῃ τῇ διὰ κρίσεως ἀποφάνσει ἀσινῶς γνωριζόμενον.

Ὁ μὲν οὖν τὴν Τέχνην τοῦ νοεῖν συγγεγραφὼς (ἐν Μέρ. Β'. Κεφ. β'.) ὀρθῶς καὶ τοῦτο καὶ ἄλλα περὶ τοῦ ῥήματος Φιλοσόφων, Βαττυρίῳ μὲν, καὶ Σκαλιγέρῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις, εὐλόγως μοι δοκεῖ ἐπιμέμφεσθαι. Τῷ μὲν, „ἐν τῷ „κλιτῷ τῆς φωνῆς μέρα χρόνε τε, καὶ „προσώπε· τῷ δὲ, ἐν τῇ ῥήσει, καὶ „μὴ μονίμῳ τῆς σημασίας· τοῖς δὲ, ἐν τῷ ἐνεργείας, ἢ παθους εἶναι σημαντικῷ, τὴν οὐσίαν οὐκ ὀρθῶς ἀναθεμένοις τοῦ ῥήματος. Οὐκέτι δὲ εὔλογον αὐτὸ, ὅτι καὶ τὸν Ἀριστοτέλην, τοῖς ἀτελῶς περὶ τούτου ἀποφηναμένοις συνήλασεν, ὡς δῆθεν ἐκ τῆς σημασίας τοῦ χρόνου, καὶ αὐτὸν τοῦ ῥήματος γνωρίσαντα. Τὸ γὰρ ἀσιωπὸς, τὸ ἐν τῷ ῥήματι ἐπεισῶδες, καλῶς ὁ Σταγειρίτης ἀντιδιέσταλε. Καὶ τὸ μὲν εἶναι ἀπεφήνατο, ὅτι καταφάσιν σημαίνει (Καὶ ἔστιν ἀεὶ τῶν καθ' ἑτέρε λεγο„μένων ΣΗΜΕΙΟΝ). τὸ δ' ὅτι, πρὸς τῇ καταφάσει καὶ χρόνον „(τὸ „ΠΡΟΣΣΗΜΑΙΝΟΝ χρόνου). καὶ χρόνε διαφορὰς, καθ' ἃς οὐδὲ ῥήματα, ῥήματος δὲ πλῶσεις καλεῖν ἠξίωσεν. ὥστε εἶναι λαβεῖν ἀσιωπὸς μὲν τῷ ῥήματι τὴν τῆς καταφάσεως σημασίαν, ἐπεισώδη δὲ τὴν τε χρόνε, καὶ τῶν ἄλλων προσημασίαν, ἃ πρὸς τῷ πρώτῳ δευτεράπλως ἐπισυμβαίνοντα, ἃ σημαίνεται αὐτῷ, κατ' ἐκεῖνο καὶ ταῦτα, προσημαίνεται δέ. (ορα περὶ Ερμην. Κεφ. γ'.)

ἐμοὶ προσανέθετο· τοῦτο δὲ τῷ ἐκ τοῦ ἀκόλουθον ἐμποιησάμενος σοὶ προσανῆψε διάθεσιν. Εἰ δὲ ἀνεπιτηδείως αὐτῷ καὶ τὸ δεκτικὸν συνεκφέροιτο, ἐξείλικταίπως καὶ τὰ τοῦ ῥήματος τίνι καὶ αὐτὰ, καὶ δι' αὐτοῦ παραπεφάνθη ἁπλῶς τὸ ἐκείνῳ διὰ τῆς ἀποφάνσεως προσανατεθέν· οἷον ὁ Σωκράτης Φιλοσοφεῖ. Διόμοι καλῶς ἔχειν δοκεῖ, τὸ μὲν ὄνομα ἀπεικάσαντα Θεμελίῳ, τὸ δὲ ῥῆμα τῷ ἐποικοδομήματι· ἐκεῖνο μὲν λέγειν σημαντικὸν ὑποτάσεως, ἢ ἐνυποτάσεως, ἢ παρυποτάσεως· τοῦτο δὲ κατηγορήσεως.

§. σε'. Ἐντεῦθεν ἓν τὸ μὲν ὄνομα, ὑποκείμενον παρὰ τοῖς Διαλεκτικοῖς ὀρθῶς ἐκλήθη, καθ' ὅτι λέγεται· τὸ δὲ ῥῆμα κατηγορούμενον· τὸ κατ' ἐκείνῳ δηλονότι ἀγορευόμενον, ἤτοι λεγόμενον. Ἐθέλει γὰρ ἀεὶ τὸ ῥῆμα τῶν καθ' ἑτέρων λεγομένων εἶναι σημεῖον. Καὶ τοῦτο καὶ Ἀριστοτέλει δοκεῖ (1). Κἂν ποτὲ τὸ μὲν ῥῆμα ὑποκείμενον εἶναι ταχθῇ, εἰς κατηγορούμενον δὲ μεταληφθῇ τὸ ὄνομα· (οἷον εἰ λέγοιτις ὅτι τὸ περιπατεῖν ἐστὶν ὑγιεινὸν, καὶ τὰ παραπλήσια). Θάτερον, ὥσπερ τίνι τάξιν, οὕτω καὶ τίνι ἐπωνυμίαν ἐπιδέξεται τίνι Θατέρῳ. Καὶ ἔσαι μὲν ὄντως ὄνομα τὸ κατὰ Γραμματικὸς ῥῆμα, ἔσαι δὲ ῥῆμα τοῖς Διαλεκτικοῖς τὸ κατ' ἐκείνῃς ὄνομα (2).

§. σϛ'. Τίνι μὲν τὸ ὑποκείμενον, ὡς εἴρηται, τὸ ὄνομα, τίνι δὲ τὸ κατηγορούμενον, τὸ ῥῆμα ἔχοντε τάξιν, κοινὴ κλῆσις Φάσις καλεῖσθον· τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν Κατάφασις, ἢ Ἀπόφασις, ὁ πρῶτος ἀληθείας, ἢ ψεύδες λόγος ὢν ἐξαγγελτικός. Ὃν δὴ Προτασιν ἐκάλεσαν, καὶ Ἀξίωμα (3). Ἐκείνῳ δὲ τῷ Ὅρῳ, καὶ Ἄκρῳ, καὶ Πέρατε τῆς Προτάσεως, ὡς ἑκατέροθεν αὐτίνι περατοῦντε, καὶ ὁρίζοντε· οἷον ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ λογικὸς· τὸ πῦρ θερμαίνει (4).

(1) „Τίθεται γὰρ παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει λεγόμενον εὑρήσεις καὶ πᾶσαν φωνὴν, κατηγορούμενον ἐν προτάσει ποιοῦσαν. Ἀμμ. εἰς τὸ περὶ Ἑρμην.

(2) Πάντα ὑ Ἀριστ. εἰς ὀνόματα διαιρεῖ καὶ ῥήματα. τὰ μὲν κατὰ χρόνον λεγόμενα, ἢ κατηγορούμενα ἐν ταῖς προτάσεσι, ῥήματα καλῶν, τὰ δὲ ἄνευ χρόνου λεγόμενα, ἢ τὴν χρᾶν ἂν πληροῦντα τὰ ὑποκείμενα ὀνόματα. Αυτ. Αυτ.

(3) „Λόγον γὰρ οἱ παλαιοὶ τὴν τότε καλουμένην πρότασιν, νῦν δὲ ἀξίωμα προσηγόρευον, ὃ πρῶτον λέγοντες ἀληθεύκεν, ἢ ψεύδονται. Πλάτ. ἐν Πλατ. Ζητημ.

(4) „Ἁπλῆ φωνὴ, καὶ ὄνομα, καὶ ῥῆμα, καὶ φάσις, καὶ ὅρος, τῷ μὲν ὑποκειμένῳ τ. ντὰ ἐστὶν ἁπλοῖς, τῇ δὲ

§. σζ'. Ποικίλας δε τινας οἱ ὅροι ἐπιδέχονται τὰς διαιρέσεις. Ὁ μὲν γὰρ ὅρος ἐστὶν ἁπλοῦς, ὁ ἐν μιᾷ φωνῇ πρώτης οὐσίας τυγχάνων σημαντικός. οἷον εἰ ἄνθρωπον εἴποις, γραμμαῖ, δικαιοσωλίω. ὁ δὲ συμπεπλεγμένος, ἢ συνθετος, οἷον τὸ λογικὸν ζῶον, τὸ ἐφ' ᾧ διατατὸν, ἢ περὶ τὰς διανομὰς Ἰσότης. Καὶ ἁπλῶς ἐφ' οἷς μετατίνος, ἢ τινῶν προτεπιτθεμένων ὑποκειμένοις, ἢ περὶ αὐτὰ οἷον ἀνηρτηται καὶ ἐπέχεται κρίσις. ἔλεγχος δε τῆς κατὰ τὸν ὅρον συμπλοκῆς ἐστω, τὸ κατ' αὐτὸ ὁλικῶς λεγόμενον, μὴ καὶ καθ' ἑκάστ τῶν ἐν αὐτῷ ἁπλουστέρων λέγεσθαι. Ὁ γὰρ γεννήσας πατὴρ, καὶ ὁ γεννηθεὶς υἱὸς, καὶ τοι ὄντες, ὁμῶν κυρίως ὁροι συμπεπλεγμένοι εἰσί.

§. ση. Καὶ τῶν ὅρων παλιν οἱ μὲν εἰσὶ Θετικοὶ, οἱ σημαίνοντες τὸ νοούμενον, οἷον ἄνθρωπος. Οἱ δε στερητικοὶ, οἱ ἀπουσίαν ἕξεως, ἢ διωάμεως, ἢ ἄλλης ἐποφειλομένης τινος διαθέσεως, ἀπὸ τε δεκτικὸ ἐμφαίνοντες, ἢ καὶ φωνῇ καὶ σημασίᾳ, οἷον ἀόμματος· ἢ μονῇ τῇ σημασίᾳ οἷον τυφλὸς· ἢ φωνῇ μόνῃ, Θετικοὶ ὄντες πράγματι· οἷον ἀθανατος, ἀναμάρτητος. Διὰ γὰρ τῶν τοιούτων κυρίως στερήσεις δηλοῦνται στερήσεων. Εἰσὶ δ' καὶ ὅροι ἀόριστοι λεγόμενοι, οἱ παρὰ τὸ διὰ τε μορίω ἀποκλειόμενον, πάντα, καὶ ὄντα καὶ μὴ ὄντα νοεῖν παρεχόμενοι, οἷον ἀνθρωπος, τὸ μὴ ξύλον (1).

§. σθ'. Ἔτι ἔστιν ὅρος ἐσιατικὸς οἷον ὁ Ἀὴρ. Καὶ ἐπίθετος, ὅπερ ἐφ' ἑντι τῶν κατὰ συμβεβηκος ἐννέα γενῶν (§. ροβ'. ρογ.) τὸ σημαινόμενον ἐπαναγεται· οἷον ὁ μανὸς, ὁ πολυς κξ'. Καὶ ὅρος Ἀφῃρημένος, οἷον ἡ μελανία. Καὶ Συγκεκριμένος, οἷον ὁ μέλας. Καὶ Κατηγορηματικὸς, ὁ ἀφ' ἑαυτοῦτι δηλῶν. Καὶ Συγκατηγορηματικὸς, ὁ σιω ἄλλω· οἷον πας, ἑδεὶς, τὶς, ἕ

πως

„δὲ ὀχέσα μόνῃ διαφέροντα . . . Ἀ-„πλᾶ μεν γαρ φωνὰς ὀνομαζομεν αὐ-„τὰς, ὡς σημαντικὰς τῶν πραγματων „. . . . ὅταν δὲ διπλοῦν τινὰ ἐν αὐταῖς „θεασάμενοι, τὰς μεν αὐτων ἄρ-„θρους συντιθομένας εὑρίσκοντες, τὰς „δὲ ἃ, διαιροῦμεν αὐτὰς ἀπ' ἀλλήλων, „καὶ τας μεν ὀνόματα καλεμεν, τὰς „δὲ ῥηματα . . . Ὅταν δ' αὖ πάλιν „ἑκατέραν ὡς μέρος ὄσαν καταφάσεως, „ἢ ἀποφάσεως, φασὶν καλεῖν ἀξιοῦμεν „. . . Ὅταν δ' ἐν συλλογισμῷ τιν-„λαμβανομένας ἐπισκοπωμεν, ὁρους „αὐτὰς ὀνομάζομεν. Ἀμμ. εἰς τὸ περὶ Ἑρμην.

(1) Ἀλλ' ἔστω ὄνομα ἀόριστον, ὅτι „ὁμοίως ἐφ' ὅτιοῦν ὑπάρχει ὄντος, „καὶ μὴ ὄντος. (Ἀριστ. περὶ Ἑρμην.) „Ἐν γὰρ ἀναιρουν τὸ ὑπὸ τὸ ὡρισμένον „δηλούμενον, τοῦτ' παρ' αὐτὸ πασιν „ἐφαρμόττει. (Ἀμμ. ἐνταῦθα.)

πᾶς· οἱ δὲ κυριως ὁροι εἰσὶ, προσδιορισμοὶ δὲ καλῶνται, ὡς ἄρα, εἰσιτε καὶ ἡλίκοι τυγχανουσιν, οἱ συμπαραλαμβανόμενοι αὐτοῖς ὁροι, προσδιορίζοντες. Διὸ καὶ τῶν ὅρων οἱ μὲν σὺν αὐτοῖς προσδιωρισμένοι, οἱ δ' ἄνευ ἀπροσδιόριστοι. Συγκατηγορηματικὸς δὲ ὅρος, καὶ τὰς πλαγίας τῶν πτώσεων ἀποκαλεῖν, ὥσως ἐκ ἀλογον.

§. σι. Ἔτι καὶ μερικὸς ὅρος ἐστὶν ὃς οὐχ ὡρισμένως· οἷον ἄνθρωπός τις. Καὶ ὡρισμένως, ἤτοι ἀτομικῶς, οἷον ὅτος ὁ ἄνθρωπος, ὁ Σωκράτης. Καὶ Περιληπτικὸς, οἷον τὰ ἕξ, ὁ τρατός. Καὶ Διανεμητικὸς ὁ πολλὰ μὲν ἅμα σημαίνων, καὶ τούτων οὐχ ἧττον ἕκαστον. Ταῦτα δὲ, ἤτοι τὸ αὐτῷ κατ' οὐσίαν λόγῳ μετέχοντα, ὥσπερ καὶ τὸ ὀνόματος, καὶ καλεῖται Συνώνυμος, οἷον ἄνθρωπος. Καὶ γὰρ καὶ Σωκράτης, καὶ Πλάτων, καὶ οἱ λοιποὶ ἓξ ἴσα, καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα. ἢ γὰν τινὶ οὐσίαν, ἐν ψιλῇ τῇ τὸ ὀνόματος κοινωνίᾳ, διαφέροντα· καὶ λέγεται Ὁμώνυμος· οἷον ἄνθρωπος ὅ, τε ζῶν, καὶ ὁ ἐν εἰκόνι. Ἢ τέως καὶ τινα ὁμοιότητα κατὰ τὸν τὸ εἶναι λόγον διασώζοντα· καὶ ὅρος ἀκούει Ἀνάλογος. οἷον Βασιλεὺς ἐν μὲν πλείοσιν Ἀετὸς, ἐν ἀνθρώποις δὲ, ὃν ὁ Θεὸς ἐβασίλευσε. Καὶ ὑγιεινὸν, καὶ τὸ φάρμακον, καὶ ὁ ἀὴρ, καὶ τὸ ἔαρ. Ἃ καὶ ἀφ' ἑνὸς, καὶ πρὸς ἓν ἔχειν εἰρηται τινὰ προσηγορίαν· οἷον ἀπὸ τῆς ὑγιείας ἅπαντα, καὶ πρὸς τινὰ ὑγίειαν. Ἐνταῦθα δὲ ἀναγέθωσαν, καὶ τῶν ὅρων ὅσοι ἐκ μεταφορᾶς σημαίνειν ἔλαχον, οἷον νηὸς ἰσίοχος, ὁ ναυτης (1). Τούτων ἓν μόνος ὁ Συνώνυμος Καθόλε ἀκούει, καὶ ἐπὶ τὰς πέντε ἐκείνας (§. υέ. κξ'.) τῶν ἐννοιῶν λόγους διανέμεται.

§. σιά. Ἔτι καὶ ὅρος ἐστὶ Παρώνυμος, ὁ ἀπότινος ἑτέρᾳ κατὰ διαφορὰν χήματος παραγόμενος· οἷον Ἀθανάσιος ἀπὸ τῆς Ἀθανασίας. Καὶ οἱ Συγκεκριμένοι δὲ ἀπὸ τῶν Ἀφῃρημένων (§. σϑ'.) ἅπαντες. Καὶ ὁ πρὸς ἄλλον Ἑτερώνυμος, ἐν οἷς περὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, διαφέρει χέσει τὸ ὄνομα. οἷον ἀνάβασις, καὶ κατάβασις. Καὶ ὁ πρὸς ἄλλον Ἕτερος, ἔνθα τὰ σημαι-

(1) Μεταφορὰ γάρ ἐστιν ὅταν ἀπὸ τὰ κυρίως σημαινόμενα ἐφ' ἕτερον τις τὸ ὄνομα μεταφέρῃ, μετὰ τῆς ἀμφοῖν ἀναλογικῆς ὁμοιότητος· ἤτοι ἀπὸ ἐμψύχων ἐπὶ ἔμψυχα, οἷον ἄτις ποιμένα λαῶν ἄποι τὸν βασιλέα. ἢ ἀπὸ ἐμψύχων ἐπὶ ἄψυχα, ὑπαὶ πόδα νείκτον ἰδὴς. ἢ ἀπὸ ἀψύχων ἐπὶ ἔμψυχα, σιδήρειον ἦτορ. ἢ ἀπὸ ἀψύχων ἐπὶ ἄψυχα, σπέρμα πυρός.

μαινόμενα, καὶ ὄνομα, καὶ λόγον ἕτερον ἐπιδέχεται. οἷον ἵππος, καὶ ἐπίτηδες. Ἐφ' οἷς καὶ ὅροι οἱ κατὰ Γραμματικὰς συνωνυμοι, εἴτ' ἂν ἰσοδυνάμοι, ὡς ἐπὶ τῶν πολυωνύμων Ἄορ, ξίφος· καὶ οἱ Μετωνυμικοί, ὡς ὅτε Δήμητρα μὲν τὶς γῆν καλῶσιν, Ἥφαιστον δὲ τὸ πῦρ. Καὶ ὅρος δὲ καλείσθω ξηρὸς ὁ τὸ αὐτὸ ἀεὶ ἐνδεικνύμενος σημαίνων· οἷον ἐγώ, σύ. Καὶ ὅρος ἀσάτων, ὁ μὴ ἀεὶ τὸ αὐτὸ, ἄλλοτε δ' ἄλλο· οἷον πνεῦμα καὶ ὁ ἀὴρ, καὶ τὸ ἐν ἡμῖν ζωτικὸν, καὶ πᾶσα αὖλος φύσις. Καὶ Κόσμος τὸ πᾶν, καὶ ἡ τάξις, καὶ τὸ ἀνθρώπινον. Φανερὸν δ' ὅτι ἀσάτων εἰσὶ καὶ οἱ ὁμώνυμοι, καὶ οἱ ἐξ ἀναλογίας, καὶ οἱ κατὰ μεταφορὰν (§. σί.) πάντες.

§. σιβ'. Ἔτι καὶ ὅρος Κατηγορικὸς, ὁ πρὸς μίαν τινὰ τῶν Κατηγοριῶν ἀνάγων τὸ δηλούμενον· οἷον ἄνθρωπος μὲν ἐπὶ τῆς οὐσίας, ὑπλοῦς δὲ ἐπὶ τὸ ποιόν. Καὶ Διαβατικὸς, ὁ διὰ πάντων τῶν Γενῶν τὸ ὄντος, ἢ τῶν πλειόνων διήκων, οἷον τὸ ὄν, τὸ τὶ, τ' ἀληθὲς, τ' ἀγαθὸν, τὸ ὑπάρχον, τὸ συνυπάρχον. Καὶ Ἀπόλυτος ὁ τὸ σημαινόμενον ἐχὶ πρὸς ἕτερον ἀποκείμενον. Καὶ Σχετικὸς, ὁ πρὸς ἕτερον· οἷον πατὴρ, δοῦλος.

§. σιγ. Τέως δὲ καὶ ὅρος πρώτης ἐπινοίας, ὁ σημαντικὸς τῶν νοημένων, ἢ καθ' ἑαυτὰ πέφυκεν, οἷον τὸ ἔμψυχον, τὸ τετράπουν. Καὶ δευτέρας ἐπινοίας, ὁ ταῦτα σημαίνων οἷαπερ ἡμῖν παρίσταται θεωρούμενα, καθ' ἃς αὐτοῖς λόγους προσναρμόζομεν. Οἷον εἰ τῶν εἰρημένων τὸ μὲν ὡς ὑποκειμένου προτάσεως ἀνασκέψαιτό τις, τὸ μὲν ὡς κατηγορούμενον· ἢ ὡς γένους ὂν τῇ παρὰ Γραμματικοῖς ἑκατέρᾳ ἑκάτερον. ἢ τὸ μὲν ὡς τρισύλλαβον, τὸ δ' ὡς τετρασύλλαβον· καὶ τὰ ὅμοια. Καὶ ὅρος δὲ Ἡγούμενος ὁ ἕτερον συνεισάγων· οἷον τὸ ζῶον ὁ ἄνθρωπος. Καὶ Ἑπόμενος ὁ ἕτερον συναναιρῶν, οἷον τὸ ζῶον τὸν ἄνθρωπον. Καὶ Ἀντιστρέφος ὁ συνεισάγοντε καὶ συνεισαγόμενος, καὶ συναναιρῶν, καὶ συναναιρούμενος, τὸν αὐτὸν καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς· οἷον τὸ λογικὸν καὶ τὸ γελαστικόν. Καὶ διαιρέσεις μὲν τῶν ὅρων τοσαίδε.

§. σιδ'. Ἐνταῦθα δὲ γενομένοις καὶ περὶ δυνάμεως τῶν ὅρων ἔστιν ἃ διαληπτέον. Τούτων δὲ ἤτοι φωνητικῶς, ἢ καὶ γραφικῶς ἐκκειμένων, διττῶς πως ἔχει πρὸς τὸν ἐννοηματικὸν ἕκαστος. τῇ μὲν γὰρ πρὸς τὴν ἡγησαμένην τῆς εἰπόντος, ἢ γράψαντος ἔννοιαν ἀφορᾷ, ἣν σημαντικῶς παρίστανε· τῇ δὲ πρὸς τὴν ἑπομένην τῆς τὸ εἰρημένον ἀκούσαντος, ἢ τὸ γεγραμμένον διεληλυθότος,

θοτος, ἰῶ αἰτιωδῶς διεγείρει. Διὸ καὶ τῆς μὲν κυρίως σύμβολον ἐστὶ, τῆς δέτοι οἷον παραίτιος, σύμβολον δ' ἂ. Προυποκεῖσθαι γὰρ ἑπάναγκες συμβόλῳ παντὸς τοῦ συμβαλλομένου, τῇ γὲν ἐπινοίᾳ καὶ τελικῶς, εἰ μὴ πράγματι. Παραγεμίῳ τῷ πρώτῳ ἐκείνῳ, καὶ χέσιν ἔτι ὁ ὄρος ἐχει πορρωτέρω τινὰ καὶ ἔμμεσον ἄλλην, συμβολικῷ δὲ καὶ ταύτῃ πρὸς τὰ πράγματα. τὰ μὲν γὰρ πράγματα ἐξεικονίζεταίπως (§. γ. σημ.) διὰ τῶν νοημάτων, τὰ δὲ νοήματα διασημαίνεται διὰ τῶν φωνῶν· καὶ γίνεται ἄρα καὶ τῷ εἰκονιζομένῳ συμβολον, τὸ τῆς εἰκόνος.

§. σιέ. Ἐνθένδε δὴ καὶ τὸ παρατισι ζητέμενον. Πότερον αἱ φωναὶ τὰ νοήματα σημαίνειν πεφύκασι πρότερον, ἢ τὰ νοεμένα; ῥᾴστα ἐχειν δοκεῖ τῇδε ἐπίλυσιν. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῷ λέγοντος φανερὸν, ὡς ἐκεῖνα μὲν προηγεμένως, ταῦτα δὲ κατὰ τὸ ἀκόλουθον (1). Διὸ καὶ ἐὰν ἐκείνων διαφωνήσῃ, ψεύσεται εἰπὼν· ἐὰν δὲ τούτων, ψεύσεται. Ἐπὶ δὲ τῷ ἀκροωμένῳ, κυρίως εἰπεῖν, δεύτερον. Ἡ γὰρ τούτῳ δι' ἀκοῆς προσπίπτουσα ἔννοια, ἐξ ἄλλως, ἢ ὡς αἰτίας, τῆς ἐν τῷ ἀκουστηρίῳ γενομένης πληγῆς ἐξήρτηται. Οὕτω δέτοι πρὸς τὸν φωνοῦντα τῷ εἰπόντος αἰτιατῶς ἐχουσα, πρῶτον μὲν τοῖς νοητοῖς αὐτοῖς ἀντιληπτικῶς παραβάλλει, δεύτερον δὲ καὶ τοῖς ἐκείνῳ νοήμασι. Διὸ κἀκείνων μὲν διαφωνοῦντα ἐψεῦσθαι κρίνει, τούτων δὲ ψεύσασθαι.

§. σιϛ. Κατὰ τοίνυν τὰς τεθείσας διαφορὰς, ἡ τῶν ὅρων δύναμις τριῶς θεωρεῖσθω. Ἡ μὲν τῷ λέγοντι πρὸς τὰ νοήματα. Ἡ δὲ τῷ αὐτῷ πρὸς τὰ νοούμενα πράγματα. Ἡ δὲ τῷ ἀκροωμένῳ ἐπιθεωρεμένη πρός γε τὰ ὑπ' ἐκείνῳ λεγόμενα. Καὶ δύναμις μὲν ὅρῳ ἡ πρώτη ἔσω, καθ' ἰῶ συμβολικῶς τὸ ἐν τῇ ψυχῇ κρυπτόμενον πάθημα, ἤτοι νόημα ἀμέσως δηλᾶται. Ἡ δὲ ἐν δεύτερα, καθ' ἰῶ αὐτὰ τὰ πράγματα, διὰ νοημάτων μεσιτευόντων, διασημαίνεται. Τρίτη δὲ, καθ' ἰῶ δι' ἀκοῆς, ἥπερ ἂν ἐνηχήσεις προφερόμενος, ἡ δὲ ὁράσεως, ἰῶ ἂν σπλικῶς κινήσεις γράμμασι χαραττόμενος, ἔννοιάς τις τῇ ψυχῇ τῷ ἐντυγχανοντος, αἰτιωδῶς διεγείρεται. Μηδὲν δὲ διαφερέτω ἔννοιαν ἐνταῦθα ἐκλαβέσθαι, εἴτε τῷ πρώτῳ δι' ἁ-

 πλῆς

(1) „Τότε ὀνόματα σύμβολα ἐστὶ „τῶν νοημάτων κατὰ τὸ προηγούμε- „νον, κατ' ἐπακολούθησιν δὲ καὶ τῶν „ὑποκειμένων. Στρωματ. Βιβ. ε.

πλης φάσεως, εἴτε καὶ τῷ κατὰ σύνθεσιν, ἢ διαίρεσιν, περὶ ἧς ὕστερον.

§ σιζ'. Δυναμένῳ δὲ τριττῶς ἔστω τὸ ὄρθ, κατὰ μὲν τὸν πρώτιστον τῶν Δυνάμεων σημειωτέον, Α'. ὡς ἐπὶ τῶν ἀσωμάτων, καὶ οἱ ὅροι δυναμικοί· ἐκείνων γὰρ, κυρίως εἰπεῖν, [illegible] συνοίαι εἰσὶν (§. μθ'.). Ὅθεν δὴ τὸ δίγωνον ὀλοθύγραμμον σχῆμα, καὶ τὸ Ἰσοπλεύρον ὀρθογώνιον τρίγωνον, ὅροι παραπλήσιοι τῷ ὀλίτυρι, καὶ τῷ σκίνδαψος εἰσὶ, μηδεμίαν εἰς τὸ σημαίνειν δύναμιν ἔχοντες. Β'. Ἐπὶ τῶν προσοχῆς ἄνδ, τῆς ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, φθεγγομένων, καὶ τῶν κατὰ φωνὴν, ἧς ἐκ ἐπαίσασιν, εἰκῇ λεξιζόντων, ναὶ μὴν καὶ τῶν ἄλλως ἐξ ἀπαιδευσίας ἀκυρολεκτούντων, οἱ ὅροι ἀσθενεῖς τε εἰσὶ, καὶ διάκενοι (1). Γ'. Προσέχοντι δὲ τῇ φωνῇ ἧς ἴδρυς ὧν κέχρηται, οἱ πρώτιστοι ἐπιβολαῖς, οἱ ὅροι πλήρεις τε εἰσὶ, καὶ ἐκ ἐκπεπωκότες τὸ δυναθαι· Κἂν ἄλλως τύχοι παραπαίοντις καὶ παραφθεγγόμενος· λέγουσι γὰρ καὶ οὗτοι, γνωσικῶς διηγγάνοντες, ὧν ἂν λέγωσι. Δ'. Κατὰ τὰς ἂν συνθέσεις, ἢ διαιρέσεις συνοίας, ἢ τοιαύτας· Φιλαληθοῦντι μὲν, καὶ οὗτω πλήρεις οἱ ὅροι· ἐθελοψευδοῦντι δὲ, τοῦτοι, παρ' ὃ πέπεισμαι ἀποφαίνομένω, ἀργοίτε, καὶ ἀμενηνοί.

§ σιη. Κατὰ δὲ τὸν Δυναμικὸν τὸν Δεύτεραν Α'. ἐπὶ τῶν ἀνυπάρκτων ὁ ὅρος ἀργεῖ· οἷον εἰ φαίητις, ὅτι παρὰ τὸν ὑφεσῶτα καὶ Κόσμος ἕτερος· τοιοῦτοι δήπου καὶ οἱ ὅροι τυγχάνουσιν, αὐτόματον, πεπρωμένη, καὶ οἱ παραπλήσιοι, ὧν ἄνθρωποι, κατὰ Δημόκριτον (2) εἴδωλα πλάσαντο πρόφασιν ἰδίης ἀγνοίης. Β'. Ἐπὶ τῶν κατ' ἀφαίρεσιν νοουμένων ἡμιτελῆς πως ἐστὶν, οἷον ἀνθρωπότης· τὸ γὰρ ἐν τοῖς ἐστὶν, οὐχ ὡς ἐστὶν ἐδήλωσε, καθ' αὑτὸ οἷόν φησας, ἥπερ ἃ πέφυκε. Κἀκεῖνοι δὲ, Φύσις, καὶ οὐσία, καὶ ὕλη, καὶ εἶδος παρὰ τὸ ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως ἡμιτελὲς πολλοῦ τινα τῇ διανοίᾳ ἐπιχέουσι καὶ τοῦ ἐκ τῆς ἀσαφείας ἀχλοῦ. Τούτοις συγκαταλεγέσθωσαν, καὶ οἱ τῶν ἀδήλων καλουμένων ποιοτήτων σημαντικοί. Συμπάθεια, Ἀντιπάθεια, Ἔλξις, Ἀπόκρουσις, Ἀντιπερίστασις, Ἐντελέχεια, ὧν καὶ τὸ κοινὸν ἐπώνυμον,

(1) „Ταύτῃ τοι καὶ Διονύσιον τὸν „τὰ ὀρνεοθηκὰ συγγράψαι λεγόμε„νον, διὰ λέξεως ἀκυρολογίαν ἐπικά„λεσαν διάκενον. Εὐσαθ. ἐν Προοιμ. τῶν Παρεκβολῶν εἰς Διονύσιον τὸν Περιηγ.

(2) Παρ' Εὐσεβ. Εὐαγγελ. Προπαρα. Βιβλ. ιδ'. Κεφ. κζ'.

μον, τῆς ἀδυναμίας σαφὲς τεκμήριον. ὁ γὰρ ἀδήλως λέγων, μὴ εἰδέναι ὁ λέγει ὁμολογεῖ (1). Γ. Ἐπὶ τῶν Οὐσιῶν ἀσαφὴς· οὐσίας γὰρ ἀκριβῶς ἄψαιτ' ἂν ὅρος οὐδεὶς πω. Δ'. Εἰδέ ποτε καὶ τὰ τῶν οὐσιῶν γνωρίσματα προσκαταλεχθείη, καὶ οὕτως ἀτελὴς ὁ ὅρος τὰ πολλά, ἐπεὶ τὰ πλεῖστα ἐπὶ τῶν πλειόνων ἡμᾶς διαφεύγει λανθάνοντα. Ε. Ἐπὶ τῶν ποιοτήτων συγκεχυμένος πολλάκις, ἅτε δὴ τῷ πάθει συνωθῶν εἰς ταυτὸ τὴν δύναμιν ὑφ' ἧς παθαινόμεθα, οἷον τῇ κατὰ τὴν αἴθησιν ὀδυνῇ, τὴν ὀδυνοποιὸν δύναμιν, καὶ τῇ θερμότητι τὴν θερμοποιόν. ς'. Ἐπὶ τῶν δεκτικῶν ἐπιτάσεως καὶ ὑφέσεως, ἀσάθμητος, ὡς οὐδὲν μέτρον αὐτοῖς τεταγμένον προσάγειν οἷός τε ὤν. Εὑρηται μὲν γὰρ εἰς τὴν τοῦτο θεραπείαν τὰ ἐπιρρήματα οἷον τὸ μᾶλλον, τὸ ἧττον, τὸ λίαν, τὸ ἥκιστα, καὶ τἄλλα, οἷς ἐπιτείνοντες καὶ ἀνιέντες εἰώθαμεν τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἔτι καὶ καθ' ἑαυτὰ ἀορίστως ἔχοντα, ἐκείνοις ὅρον κομίζειν θέλοντες οὐχ οἷοί τε ὦμεν.

§. οιθ'. Κατὰ δὲ τὴν Τρίτην Δύναμιν ὁ ὅρος αἰτιωδῶς ἔχων (§. οιε'. οιζ'.) ἡμῖν οἷς περ ἐπιδρᾷ (τοῦθ' ὃ παντὶ αἰτίῳ παρασυμβαίνει) συμμεταβάλλει, καὶ συμμετατίθεται. Οὐ γὰρ ἅπασιν ὅσοις ἂν ἀκηκόειεν αἱ φωναὶ, φέρ' εἰπεῖν Θεὸς, κόσμος, φύσις, τὸ δίκαιον, τὸ ὅσιον, τὸ καθῆκον, κτ. τἄλλα αὐτοῖς ἐξ ἴσου ἐμποιήσουσιν ἔννοιαν. Ἐκάστῳ δὲ, ὡς εἰκὸς, τοιαύτην, ἥπερ ἂν λαχὼν ἕκαστος, καὶ ἐπιβολῆς, καὶ μαθήσεως, καὶ ἀγωγῆς, ὀλίγῳ διαφέρουσαν. Καὶ τὰ τοῖς ἄλλοις δέ τις ἀκέσας ὑπισκηπτόντα πάθη· οἷον ἔρωτος μανίαν, καὶ λαγνείας οἶστρον, καὶ βαρὸς συμφορᾶς, καὶ πτώσεως μέγεθος· καὶ τὰ ὅπως ἄλλως ἐπισυμβαίνοντα, ἐκ τῶν κατ' αὐτὸν, τὰς παραπλησίας ἴσως διὰ τούτων ἐγγενέσθαι διαθέσεις τοῖς πεπονθόσιν ἡγήσεται· ἐλλιπῶς γε μὴν καὶ δυσμαρτήμονως κρίνων· πῶς γὰρ τὸ πλῆρες τε καὶ ἀκριβὲς τῶν πάθους συνήσει, μὴ τὸ τε πάσχοντος ἦθος, μὴ τὸν τρόπον, μὴ τὸ παρ' οἷς, καὶ πρὸς ὃν, καὶ ὑφ' ὧν, καὶ ὧν ἕνεκα· μὴ τὰ λοιπὰ τῶν περὶ τὸ πρᾶγμα, ἅπερ ἐν τῷ τυχὸν οἶδε βάρος τοῖς τοιούτοις προσεμποιεῖν, ἐπιλογισάμενος; Ἀλλὰ μὴν καὶ ἐπὶ τῶν κατ' αἴθησιν πρωσιπλόντων, οἷον ὡς

(1) Ἐπὶ γὰρ τῶν ἀγνοουμένων εἰς τέλος ὁμοίαν ἔχει τὴν δύναμιν ἡ τῶν ὀνομάτων ἐξήγησις (ἢ ἑρμηνέα) ταῖς ἀδιανοήτοις καὶ ῥηματικαῖς λέξεσιν (τοῖς τῶν ὀργάνων ἤχημασι). Πολυβ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. λς'.

νδυτι γίνεται τινὶ, ἢ ἀηδὲς πυθόμενος· ὅτι κοπῶδες τε καὶ βαρὺ, ἢ κᾶφον καὶ εὐφορον, ὅτι θερμὸν, ἢ ψυχρον, ἢ τραχὺ, ἢ λεῖον, κτ., ἐκ ἄλλως, ἢ ἐξ ὧν αὐτος ἐπαθὲ ἀτόποτε αἰσθημάτων, ἢ ταῦτα φύσιν ἔχει τεκμαίρεσθαι ἕκαστος. Ἄλλα γὰρ αἰσθησεων ἐν ἀνθρωποις διαφορὰ τοσαύδε, ὅσαι καὶ κράσεων.

§. σκ. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ὡς οἱόν τε σωφρονῶς ἐπισταθμωμένοις, καὶ τῇ σκοπῇ τῶν τι διεξερχομένων, ὡς ἐγγὺς (ἐπ' ἀκριβὲς γὰρ ἐπιτυχεῖν ἴσως ἀδυνατόν.) γινομένοις, προσεκτέον δὴ καὶ ταῖς τῶν ὁρων ὑποβολαῖς, καθ' ἃς ποικίλως ἡμᾶς οἱ λέγοντες, ἢ γράφοντες, καὶ τῇ αὐτῇ φωνῇ κεχρημένοι, ἄλλοτε ἄλλως νοεῖν ἀνάγουσιν. Ἐπειδὴ γὰρ ἀσαφεῖς εἰσιν οἱ ὁροι τὰ πολλὰ, (§. σια.), οὔτε πρὸς ἡμᾶς ἐκ σώματος, ἢ ἀπὸ γραφῆς διαλεγόμενοι, ποτὲ μὲν ἀπερισκέπτως, ποτὲ δὲ καὶ εἰκότες τέτων διαποικίλλουσι (1) τὰς δυνάμεις, νῦν μὲν ἕτω, νῦν δ' ἄλλως τῳ αὐτῳ φωνῳ ἐκδεχόμενοι, προσοχῆς ἄρ' ἡμῖν χρεία σωτόνε, καὶ σκέψεως ἐπιμελοῦς, τῆς ἐκείνων ἐξικνεῖσθαι διανοίας δι' ἐφέσεως ἔχουσιν.

§. σκα. Ἐπὶ τοίνυν ἑκάστῳ τῶν ὁρων ἐκ ἀπεριέργως παρατηρητέον Α. εἰ ὑλικῶς, ἢ φασὶ, καὶ αὐθ' ἑαυτῆς ἡ φωνὴ τῷ λόγῳ παρείληπται, οἷα τὰ πολλὰ παρὰ τοῖς τεχνικοῖς φιλεῖ· ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν ὄνομα, τὸ τυπτῶ ῥῆμα, ἢ Εἰδικῶς, καὶ ἀντὶ τοῦ σημαινομένου πραγματος· ἐγένοντο γὰρ οἱ κ. ἐκ τέτων σοφιστικῶς κατακομψευσάμενοι, καὶ βοῦς εἰπόντες, ὃν φωνεῖς, ἐξεκυ-

(1) Παρασεσημάωται Ἰωάννῃ τῷ Κλεοίκῳ ἐν τοῖς περὶ Τέχν. Κριτικ. (Μέρ. Β'. Τμήμ. Α'. Κεφ. ε'.), τὸ τὰ τέτταρας σημασίας διαφερεσας, ὁ Ἡσιοδος ἐξελήφως. (Εἰς Ἔργ. Καὶ Ἡμέρ. στίχ. 146.) της Δίκης ὄνομα ἐν ὀκτὼ ἔπεσι, κα-

Ὦ βασιλῆς ὑμεῖς δὲ καταφράζεσθε καὶ αὐτοί
Τὴνδε ΔΙΚΗΝ· ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρωποισιν ἐόντες
Ἀθάνατοι λεύσσουσιν ὅσοι σκολιῇσι ΔΙΚΗΣΙΝ
Ἀμῴλιξ τρίβουσι, Θεῶν ὀπιν οὐκ ἀλέγοντες.
Τρὶς γὰρ μύριοι εἰσιν ἐπὶ χθονὶ πολυβοτείρῃ,
Ἀθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,
Οἳ ῥὰ φυλάσσουσίν τε ΔΙΚΑΣ, καὶ σχέτλια ἔργα,
Ἠέρα ἑσσάμενοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.
Ἥ δέτε παρθένος ἐσὶ ΔΙΚΗ Διὸς ἐγγεγαυῖα.

Τὸ μὲν ἓν Α'. ἡ Δίκη τὴν ΠΟΙΝΗΝ σημαίνει· τὸ δὲ Β'. τὴν ΑΔΙΚΙΑΝ. τὸ δὲ Γ'. τὴν ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΝ. τὸ δὲ Δ'. τὴν ΘΕΜΙΔΑ, τὴν ἐπὶ τῶν δικαίων ἔφορον.

ἐξερχεται σε τὸ σόματος. Ἀλλα παιδιὰ ταῦτα, καὶ λῆρος. Ἐκεῖνο δὲ δεῖ μὴ λανθάνειν, εἰδικῶν εἶναι ενίοτε τὸ ὅρε τῶν ἐνδοχῶν, καν ὑλικῆς χήμα ἀμπίχοιτο. Τοῦτο ὑμῶν τὸ ἄρα ὑποδίκες ὑμᾶς κατασησει τῇ αἰωνίῳ ἀρᾳ (1). Ἔνθα ἐκεν τὸ δισυλλαβον ἀπηχημα νοητέον, τὸ δὲ μὴ ὀρθῶς δι' αὐτὸ κατὰ τῆς δυσεβείας επιφερομενον. Καὶ ε πας ὁ λεγων μοι Κυριε Κυριε κτ., ἐκδεκτέον γαρ καν τοῦτον τὸν ἐπικαλεμενον μεν, μὴ ἐν ταῖς ὁδοῖς δὲ τὸ Κυριε πορευόμενον.

§. σκβ'. Β'. Καὶ εἰ κατα τὸ ἄμεσον ὁ ὅρος κεῖται υποτεθεὶς σημαινόμενον, ἢ κατάγε τὸ ἐμμεσον καὶ πορρωτερω· οἷον εἴτις τινὶ μεν πονηρίαν δίκας ὑπεχειν ἔιποι, βραβεύεσθαι δὲ τῷ ἀρετῷ ἀξίως, δηλος ἐσὶ τὲς πονηρὲς τῶ λόγω νοεῖν ἐθελων, καὶ τὲς αγαθὲς τῶν ἀνδρῶν καὶ σπεδαιες. Οὕτω τοι καὶ πασα ἡ γῆ χείλος ἐν εἴρηται γενεσθαι ποτε, κ. ὅτι πασα ἡ πόλις ἐσείσθη, καὶ ὅσ' ἄλλα σωεκδοχικῶς ἔτω λεγόμενα, ἃ καὶ διακρίνειν ε δυχερές.

§. σκγ'. Γ'. Καὶ εἰ καθ' αὐτότι λέλεκται, ἢ κατὰ συμβεβηκὸς, καὶ δι' ἄλλο· οἷον ἐχ ἡ ἀνθρωπος ατεχνως μεσυργεῖ, ἀλλ' ἡ μεσικός. Καθ' αὐτὸ ἔν μαλισα τὸ εἶδος, καὶ ἡ διαφορα, καὶ πᾶν ἀσιῶδες. Οὕτω τοι ακέσαντες ὡς ὁ Ἰατρὸς απώλεσε τὸν καμνοντα, ε καθ' αὐτὸ τὸ ρηθεν ἐκδεξόμεθα.

§. σκδ'. Δ'. Καὶ εἰ κατα Πρωτίω Ἐπίνοιαν ὁ ὅρος ἐληφθη, ἢ κατα Δεύτεραν. Διαφέρει γαρ τῇ δε, ἢ τῇ δε νοεῖν. περιπατεῖ μεν γαρ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ἐσι δὲ εἶδος ἔτως. Ταῦτ' ἔν, καὶ τα παραπλησια ἐδὲ λογε τις ἂν αξιωσειεν, εἰ μὴ τινες ἦσαν, οἱ ἐν ταυταις ταῖς διπλόαις τὸ παρ αὐτοῖς λόγε το κρατος πολλάκις τιθέμενοι.

§. σκε. Ε'. Καὶ εἰ μερικεύεται, ἢ γὲν κεκοίνωται· ἐσι γαρ ὁ φιλόσοφος ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ἀκ ἐσι δὲ ἡ Φιλοσοφια ἄνθρωπος, ἔτως. ζῶν δὲ, καὶ ἐμψυχος καὶ λογικὸς ὁ ἄνθρωπος, ἑκατέρως.

§. σκς'. ς'. Καὶ εἰ ὁ κοινὸς ὅρος ἀντὶ πάντων συλληβδὶν, ἐκ ἀνθ' ἑνὸς δ' ἑκασε χωρὶς νοητέος· οἷον αἱ ἀρχαὶ κατ' Ἀριστοτέλην εἰσὶ τρεῖς, τα στοιχεῖα τέτταρα, αἱ αἰσθησεις πεντε, ἢ καθ' ἑκάτερον· οἷον αἱ ἀρχαὶ απλαῖ, τα στοιχεῖα ὑπὸ Σελήνην, αἱ αἰσθησεις σωματικαί. Καὶ ἡ ὑλη δὲ απλη. Καὶ τὸ πῦρ

(1) Βασίλ. εν τοῖς κατ' Εὐτυχία.

πῦρ ὑπὸ Σελλωΐου. Καὶ ἡ ὁρασις σωματικὴ. Ἐνθα καὶ τὰ τῆς διανομῆς διαιρετέον, πῆ μὲν ἄχρι καὶ ἀτόμων κατιέσης, οἷον τὸ ζῶον ἐξὶν αἰσθητικὸν· πῆ δ' ἄχρι τῶν Εἰδῶν ἰσαμενὴς· καὶ τούτων ἤτοι παντων, οἷον ἐκάλεσεν Ἀδαμ ονόματα πᾶσι τοῖς κίλωεσι, κτ. ἢ τινῶν, οἷον ἀπὸ παντὸς ξύλε τῆ ἐν τῷ παραδείσω [illegible] Φαγῃ. Καὶ πάντα ὡς λάχανα ἐδίετε. Καὶ πάντα τὰ ζωα ἰὺ ἐν τῇ Κιβωτῳ. κτ.

§. σκζ'. Ζ. Καὶ εἰ ὁ ἐπὶ μέρες ἔρος διωρισαι πάντη, ἢ ἔτι ἀορισαιων ἐξὶν· οἷον χειρτις προς λῆψιν προτείνεσθαι λέγεται, ἀλλ' ἅπω δηλον ποτέρα ἡ δεξιὰ, ἢ ἡ ὁΩννυμος· χειρὶ δὲ γράφειν, ἰυ τις εἰποι, τὶν δεξιαν υπεσήμανεν. Καὶ εἰ ὁ τῆ ορε διορισμὸς τέλειος μὲν ἀδηλος δὲ, καὶ ἀμφισβητήσιμος. οἷον ὁ ἥρ.ος τῶν Ἀχαιῶν· ἡ πισις ἡ ἀληθὴς. Αὐτη γὰρ μία τῶ ὀντι, ἡ πίσις ἐξὶν ἡμῶν· Ἀλλὰ καὶ τοιαύτιν διατείνεται εἶναι τὶν ἑαυτῆ ἑκαστος.

§. σκη. Η'. Καὶ εἰ, καὶ ὅπως δὲ, τοῖς καλεμένοις προσδιορισμοῖς (§. σϑ'.) (1) οἱ ἐπὶ τῆς προτάσεως ὁροι πεφυκασι διατίϑεσθαι. Προσδιοριϑέσης γὰρ καθόλετε καὶ καταφατικῶς διὰ τῆ Πας, ὁλοβαθης μὲν τῶν ὅρων ἑκάτερος, ὁλοπλατης δὲ ὁ ἕτερος· τετέσιν ὁ υποκείμενος· οἷον πᾶς ἄνθρωπος ζῶον. Προσδιοριϑέσης δὲ ἐν μέρει καὶ καταφατικῶς διὰ τῆ Τὶς, ὁλοβαθης μὲν ἑκάτερος, ὁλοπλατης δὲ ἑτερος. οἷον τὶς ἄνθρωπος φιλόσοφος. Προσδιοριϑέσης δὲ διὰ τῆ Ουδεὶς καθόλε ἀποφατικῶς, ὁλοπλατης ἐξὶν ἑκάτερος. οἷον [illegible] λίθος ἐξὶν αἰσθητικός. Προσδιοριϑέσης δὲ διὰ τῆ Οὐ πᾶς, ἀποφατικῶς καὶ ἐν μέρει, ὁλοπλατης ἐ-ὶν ὁ ἕτερος· τετέσιν ὁ κατηγορεμενος. οἷον ἐπᾶν Σωμα ἐξὶν αἰσθητικόν.

§. σκϑ'. Θ'. Καὶ εἰ ἐπὶ τῶν προσδιωρισμένων προτάσεων διὰ τῆ Πας, ἡ τῆ προσδιορισμῆ δωάμις, ως εἴρηται (§. σκζ'.) ἀϑετεῖται. Φιλεῖ γαρ καὶ ἄλλως, τὸ πᾶς πολλάκις εἰς πληϑος

(1) „Προσδιορισμοὶ δὲ λέγονται „οἵετα προσρηματά τινα συντατόμε„να τοῖς ὑποκειμένοις, καὶ δηλοῦντα „ὅπως ἔχη τὸ κατηγορέμενον πρὸς τὸ „πλῆϑος τῶν ἀτόμων τῶν ὑπὸ τὸ ὑπο„κέμενον, ἅτε ὡς ὑπάρχον, ἅτε ὡς „μὴ ὑπαρχον λαμβανοιτο . . Καὶ „τέσσαρα ἐσὶ τὸν ἀριϑμὸν. Πᾶς καὶ Οὐδεὶς· Τὶς, καὶ Οὐπᾶς· Ἀμμών. εἰς τὸ περὶ Ἑρμην.

θαι σημασίαν μεταλαμβάνεσθαι (1), οἷον φαμὲν πάντες ἐθεάσαντο, αντὶ οἱ πλεῖστοι. ὅτως Ἰσοκράτης (2)· „ὁμολογεῖται „τἰῳ πόλιν ἡμῶν πᾶσιν ἀνθρώποις εἶναι ἐνμεμαστάτην.

§. σλ'. Ι'. Καὶ ἐπὶ τῶν ἀπροσδιορίστων δὲ, πότερον καθόλε δέον τὸν ὅρον νοεῖν κατ' ἀκρίβειαν, ἢ ὡς ἐπὶ τὰ πολλὰ ἐκτεινόμενον, ἢ ἐπ' ἐλάσσονα τινά; Εἰ γὰρ ἐσιώδες εἴη τὸ κατηγορούμενον καὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης προσόντων· ὁ, τε ὑποκείμενος ὅρος τύχοι τῶν προσηγορικῶν, δῆλον ὅτι καθόλε ΜεταΦυσικῶς, τοῦτέστιν ἐπ' ἀκριβὲς νοηθήσεται· οἷον τὸ Ἰσόπλευρον τρίγωνον ἐστὶν Ἰσογώνιον· εἰ δέτι τῶν μὴ ἐσιωδῶς κατηγορεῖτο, τῶν γεμίλιν ὡς τὰ πολλὰ συμβαίνειν εἰωθότων, ὁ ὅρος ἠθικῶς, ἢ φασὶ, καὶ ἀπ' ἄνδρὸς ἐξαιρέσεως καθολικοῦθήσεται· οἷον οἱ γέροντες παλιμπαῖδες εἰσὶν, οἱ νέοι παλίμβολοι· λάλον τὸ θῆλυ. Ἐὰν δὲ τῶν ὡς ἐπ' ἐλάτιον ὑπάρχῃ τὸ κατηγόρημα, ἢ τῶν ὡς ἐπίσης, τῷ μὲν ὄντι ἀναλόγως καὶ τὰ τῦ πλάτυς τῷ ὅρῳ περιγραφήσεται. οἷον οἱ ἄνθρωποι εἰσὶ Φιλόσοφοι, εἰσὶν ἄδικοι, εἰσὶ δίκαιοι, κτ. Ἡδὺ τὸ λόγε ἐκφορὰ ἔκεν ἀνέλεγκτος. ἄτοπον γὰρ ὡς καθόλε ἐκφέρειν, τὸ ἐν μέρει μόνον ἀληθείας ἐχόμενον (3).

§. σλά. Ταῦτα τε ἂν, καὶ τὰς ἐπισυμβαινούσας ἄλλως τροπὰς τῷ λόγῳ προσέτι διακριτέον. οἷον εἰ κατ' ἐμφασιν ἐλήφθη ὡ αὐτῷ τις ὅρος, ἢ γᾶν ὡ σχήματι ἀκυρολογίας οἱονεὶ παρέρριπλαν. Καὶ εἴ σάσιν ἐπιδέδεκται, ἢ ἐκσασιν, ἢ ἐκτασιν, ἢ συ-

σολίῳ

(1) „Τὸ πάντες ἀντὶ τῦ πολλοὶ „κατὰ μεταφοραν ἤρηται. τὸ γὰρ πᾶν πολύτι Αριστ. Ποιητ. Κεφ. κε.

(2) Ἰσοκράτ. ἐν Ἀρχῷ τῦ παηγυρικ.

(3) Τινες ἂν Καθόλε μὲν, δογματικῶς ἐκφερομένην φασὶν ἐκδεκτέον τὴν ἀπροσδιόριστον, ἐπὶ μέρες δὲ, ἐν χαρακτῆρι διηγηματικῷ. οἷον ἄτις τὸν ἄνθρωπον λευκὸν εἶπεν (φασὶν) ὡς δογματίζων, ψεύσεται. Εἰ δὲ ἰσορρόπει φέρε τὰ τῶν Σκυθῶν, προδήλη ὅτι λευκὸς ὁ ἄνθρωπος, ἀληθεύσει, ὡς ἄρα περὶ τὰ κατὰ τὴν Σκυθίαν ἀνθρώπα, ἤτοι ἐν μέρει, διαλεγόμενος. (Art. Cogitandi Μέρ. Β'. Κεφ. ιγ'.) Οἱ δὲ καὶ ὡς ἐκ τῦ ἀρθρε παρόντος, ἢ ἀπόντος τοσοῦδε τὰ τῆς ἀπροσδιορίστε ὑπέλαβον. „Εἰ μὲν γὰρ ἄρθρον ἔχοι (φησὶν ὁ Α„νώνυμος ἐν Συνόψει τῇ περὶ συλλογ.) „ἰσοδυναμεῖ τῇ καθόλε προτάσει· οἷον „ὁ πιστεύων ζήσεται . . . Εἰ δ' ἄρθρον „οκ ἔχοι ἰσοδυναμεῖ τῇ μερικῇ. οἷον „Ἀπόστολος εἰμὶ Ἐθνῶν. Ἀλλ' ὅσον ἐπισΦαλὲς, ἐπιγνῶναι ῥάδιον. πῶς γὰρ; ὁπόταν ἀκούοντες ὅτι ὁ Ἀπόστολος τάδε φησὶν, ἐ μόνον ἐν μέρει τινὰ τῶν Ἀποστόλων ἀκούομεν, ἀλλὰ τὸν τὸν Παῦλον ἀτομικῶς ἐξ ὀνοματοσίας;

σολίω. Εἰ μεταληφθεὶς ἡλοτρίωται· εἰ προσδιατεθεὶς ὑπ' ἄλλε τί πεπονθεν, ὧν ὑπ' ἀλλήλων οἱ ὅροι πεφύκασιν. Ἔξις μὲν Ἔμφασις, λέξις δὲ ὑπονοίας αὔξουσα τὸ λεγόμενον, οἷον παρὰ τῷ Ποιητῇ πὰν δ' ὑπεθερμάνθη ξίφος αἵματι, τὸ ἁπλῶς ἐμιάνθη δυναμικώτερον. Ἀκυρολογία δὲ τῆς ἐν τῇ λέξει ἀναλογίας παράβασις· ὡς ἵππων ἐπεβήσατο παρὰ τῷ αὐτῷ, ἀντὶ ἵππον. Ἐν δὲ Στάσει ὁ ὅρος λέγεται, ὁ μὴ τὸ χρόνῳ τὸ κατὰ τὸ κείμενον ῥῆμα, ἔξω γινόμενος. οἷον (τὸ τῦ Διονυσίε πρὸς τὸν κιθαρῳδὸν) ὅσον εὐφραίνες ᾄδων, τοσοῦτον ἔχαιρες ἐλπίζων. Ἔνθα τῶν ὅρων ᾄδων, καὶ ἐλπίζων, ὁ μὲν τῇ ἐκ τῆς ᾠδῆς τέρψει, ὁ δὲ τῇ ἐκ τῆς ἐλπίδος θυμηδίᾳ τῷ χρόνῳ σιωδρομοῦ. Ἔκστασιν δὲ πάσχουσιν οἱ ὅροι τῆς κατὰ τὸν χρόνον διαφορᾶς ἐξιστάμενοι· οἷον τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, οἱ πρότερον δηλονότι ταῦτα τυγχάνοντες. Ἔκστασιν δὲ, οἱ παρὰ τὸν ὑπὸ τῦ ῥήματος δηλούμενον, καὶ πρὸς ἄλλον χρόνον ἐπεκτεινόμενοι. οἷον ὁ ὅρος οἱ πραεῖς, ἐφ' οἷς ὡς ἄρα κληρονομήσοντες τὴν γῆν, μακαρίζονται καὶ κδ, πρὸ τῦ τυχεῖν τῶν μακαρίων ἐλπίδων. Συνολικῶ δὲ, οἱ πρὸς σωτέραν ἧς πέφυκασι, συνελκόμενοι σημασίαν· ὥτω Μήτηρ τῶν ζώντων ἡ προμήτωρ εἴρηται, τῶν ἀνθρώπων μόνων τῦτο τυγχάνουσα. Συνέλκοιτο δ' ἂν ὁ ὅρος πολλαχῶς. ἤτοι γὰρ κατ' ἐξοχήν, ὡς ἐπὶ τῦ τεθνεῶτος παραδείγματος. ἢ προθέσει ἐφ' μερικωτέρῳ· οἷον τὸ ζῶον ὁ Ἐλέφας, παντὸς χερσαίε ὑπερέχει μεγέθει. ἢ ἐπιθέσει ἐπιθέτῳ· οἷον βασιλεὺς Φιλόσοφος τοῖς ἀρχομένοις δικαιότατον· ἢ ἐπεμβολῇ λόγῳ, οἷον ὁ ἄνθρωπος, ὃς φυλάσσει τὸ ἑαυτῦ σῶμα, τηρεῖ τινὰ ἑαυτῦ ψυχήν. ἢ προθήκῃ πλώσεως, οἷον ὁ Ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἐμπέπρησται. Καὶ ὁ Λίθινος λευκὸς τὸν ὀδόντας. Τελευταῖον δὲ Ἀλλοίωσιν οἱ ὅροι πάσχουσι, μεταληψει ἀπὸ τῦ κυρίε ἐπί τι ἕτερον σημαινόμενον· οἷον πόλεως ψυχὴ (ὡς ὁ Δημοσθένης ἔφασκεν) ὁ νόμος· διὰ γὰρ τῦτο πόλις πᾶσα, ὥσπερ διὰ τῆς ψυχῆς τὸ σῶμα σωέχεται.

§. σλβ'. Ἐπὶ δὲ τῦτοις ἅπασι καὶ τίνων τῶν ἐπιθετικῶν ὀνομάτων διώσαμεν, ἄλλοτε ἄλλῳ τῷ λόγῳ χρήσομαι. Λεὶ γὰν τὸ κατηγορεύμενον (κἂν ἄλλως ἀσιατικὸς ὅρος ᾖ) ἐπίθετον οἷον τὸ ἰδίᾳ ὑποκειμένῳ καθίσταται, καὶ τῦτο πως ἐπονομάζει, ὡς φασὶ, καὶ ποιῶς πως διατίθησιν· ἢ, ὡς οἰκειότερον φάναι, διαγνω-

διαγνωριζει, τουτω προσναρμοσθαι. Αλλ' οτε μεν υλικως, οτε δε κατ εἰδος το κατηγορεμενον αναρμοζεται τω υποκειμενω εαυτι των συγκεκριμενων δηλαδη υποκειται. Ουτω δυοιν τουτων θεωρεμενων επι τε ορε Φιλοσοφος, της τε κατα τιν Φιλοσοφιαν εξεως, και τε εχοντος, ὁ τον Φιλοσοφον Φιλοσοφειντε και γελαν ειπων, το μεν τη υλη, το δε τω εἰδει αριδηλως απεδωκεν. Ωσαυτως δε υποκειμενε ανεπιλυγμιως ουσιαζικε μετα επιθετε η αποδοσις πη μεν υλικη εσαι· Οιον ὁ μεγας Αλεξανδρος, υὸς ιῶ Φιλιππε και Ολυμπιαδος· ὁ γαρ Αλεξανδρος καθ αυτον, και ει ἀλλοθεν μεγας ιω, υὸς εκεινοις γεγενηται. Πη δε εἰδικη, οἱον ὁ μεγας Αλεξανδρος, ιω ὁ ἀριστος των θεων Φιλιππε, το γαρ ἀριστος ενταυθα τω μεγαλω προσεζδοκται. Ελεγχει δε της αποδοσεως τιν διαφοραν, η τε ορε καθ' αυτο και μη κατα συμβεβηκος εκδοχητε και ληψις (§. σκγ.). Ουτω και Δημοσθενης ὁ ρητωρ, δεινος ιω εἰπειν, νοητεον γαρ ως η ρητωρ. Ει γαρ εκειτο ὅτι δεινος ιῶ φαγειν, νοητεον δηπε ἀν εἰη, ως η Δημοσθενης. Ωσαυτως Ομηρος ὁ Ποιητης, ανηρ δαιμονιος εγενετο, και τυφλος. Το μεν, το περι το σωμα δηλαδη παθος, η Ομηρος: το δε τιν ποιησιν, η Ποιητης.

ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ Σκέψεως.

ΚΕΦ. ΠΡΩΤΟΝ.

Τί δήποτε ἡ Σκέψις ἐστὶ, καὶ ἐφ' οἷς, καὶ ὅπως αὐτῇ Προσχρηστέον.

§. σλγ'.

Οἱ ἀπὸ τῶν πρώτων Ἐννοιῶν ἀπερισκέπτως ἐπὶ τὸ κρίνειν ὁρμῶντες, ἃ κατὰ τὴν φύσιν προσηκόσαν ταῖς ἐνεργείαις τὸ Νοῦ χωρεῖν ἐοίκασι πρόσοδον· τῶν δὲ μεταξὺ γινομένων παραμελοῦντες, καὶ τῶν ἄκρων ἐχόμενοι, τοῖς ὑπερβάθμιον αἴρεσι ποδὶ εἰσὶ παραπλήσιοι, ἢ τοῖς ἀναμασήτως τὰ σιτία ἐπὶ τὸν ὄμαχον παραπέμπουσιν (1)· ὅπερ καὶ ἀσφαλὲς ἐπιχειροῦσιν ἀεὶ, οὐδ' ἄλλως ἐφικτὸν ἐνίοτε οὐδ' ἀνύσιμον. Οὐ γὰρ ἐναργῆτε ἡμῖν δῆλα πρὸ ὀφθαλμῶν τῇ ψυχῇ πάντα, οἷς ἂν ἐπιβάλλοι, ἔχουσῃ, οὐδ' ἐξ ἑτοίμου ἀεὶ παρεστὰ καὶ τὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν ἐνέγκασθαι· τοιοῦτοις δὲ συχνὰ τοῖς νοητοῖς ἅπαντᾶν εἰκὸς, ἐφ' οἷς καὶ τὸ κατανεῦσαι αὐτῇ καὶ τὸ ἀνανεῦσαι ἔργον, μηδενὸς, ἢ μὴ ὅσον ἀπόχρη συμφανὲς τὸ λοιπὸ παρόντος, δι' ὃν ἂν πρὸς τὸ ἕτερον θᾶττον τὸ ἕτερον.

§. σλϛ'.

(1) „Χρῆναι γὰρ ἔγωγε φημι, τοὺς „ὅπερ ἂν μὴν σοφοὶ καὶ σεσοφισμένοι, „καὶ τῶν ἀληθῶν δογμάτων ἐρευνηταὶ, „ἐχ ἁπαξ, ἀλλὰ πλειόνις ἀνωτε καὶ „κάτω στρέφειν τὰς ἐφ' ἑκάτω τῶν „ἀπορρεόντων ἐννοίας, καὶ οἷον ἀναμασ„σᾶσθαι συχνῶς, καὶ οἷον ἀναταλη„θοῖς ἀκριβέσι κατισχνᾶν ἐπάγεσθαι „τὰ δυσέφικτα τῶν θεωρημάτων· τὸ „γάρ τοι παραδεχθὲν ἁπλῶς καὶ ἀ„βασανίστως, καὶ ταῖς ἐρεύναις ἀ τε„τριμμένον, γένοιτ' ἂν ἐδ' ὅτε καὶ „ἐπιζήμιον. Κύριλ. Ἀλεξ. Κατὰ Ἰουλιαν. Βιβλ. Θ.

§. σλδ'. Τοιούτων δ' ὄντων πάνυ πολλῶν ὄντων, περὶ ἃ τὸ κρίνειν ἦτοι ἀμήχανον, ἢ χαλεπὸν ἐστι καὶ ἐπισφαλές, πάντες ὡς εἰκὸς τὸ τῆς σκέψεως ἡμῖν ἐπισυνίεσθαι, δι' ἧς ἰέναι πᾶσα ἀνάγκη τὸν ὀρθῶς περὶ τῶν πραγμάτων ἀποφαίνεσθαι μέλοντα. (1). Οὐ γὰρ μὴ εὑρεῖ ποτε τὸ λῦσαι, ὃς ἂν τὸν δεσμὸν ᾧ συνέχεται, μὴ ὅσον ἄλλις περισκοπήσειεν (2), καὶ ἂν μὴ πρόβαιη ἀπλανῶς δι' ὅδε ἧς ἐκ ἐγνω· κἂν εἰ προέλθοι τυχὸν, καὶ κατὰ τὸ πέρας γεγονὼς ἐνθυμήσει, πρὸς ὃ ἂν ἀφίκοιτο (3). Καὶ ὅδε μᾶλλον ἀπορήσει, ὃ μὴ ἀπορήσας ἦ δέον· ὅδ' ἀσφαλῶς τε καὶ πεποιθότως ἀποφανεῖται, ὃ μὴ καλῶς περὶ τῶν προκειμένων αὐτῷ προδιασκεψάμενος.

§. σλέ. Τοιγαροῦν ἀναγκαία ἔστω ἡ σκέψις ἅσα ἐπὶ πάνυ πολλῶν, ἐνέργειάτις τὸ Γνωσικὸ ἴυγχάνει, ἑπομένη μὲν τῇ προσλήψει, ἡγεμόνη δὲ τῆς κρίσεως, ἐπὶ τῶν ἀδηλοτέρων· τῇ μὲν ἑπομένη· Προϋποτίθησι γὰρ τὰς πρώτας ἐννοίας, περὶ ἃς καὶ τὸ διατριβὸν ἔχει ἡ σκέψις, πάντα τρόπον αὐτὰς ἐπιθεωρέσα, καὶ ἀνιχνεύσα· τῆς δὲ ἡγεμόνη· Προυποτίθεται γὰρ τῆς κρίσεως· Ἐπεὶ κακεινης χαριν αὐτὴ προαπαιτεῖται ἡ τῶν ἐννοιων προεπιθεωρησίς τε καὶ ἐρεύνα, ἵνα ἀσφαλῶς ἐκείνη ὡς εἰόντε ἐψοιτο. Ἐπὶ δὲ τῶν ἀδηλοτέρων, καὶ τούτων δήπε πάνυ πολλῶν· ὅδε γὰρ ἐπὶ πάντων ἀναγκαία ἡ κατὰ τὸ σκέψιν τοιάδε περιεργία, ὡς ἐπεὶ εἰρήσεται.

§. σλς. Ἀκριβέστερον δὲ ὁριζομένοις ἔστιν ἡ σκεψις Ἐποχὴ τῆς κρίσεως, μετὰ τῆς προσηκούσης προσοχῆς καὶ ἐρεύνης, ἐπὶ τῶν μὴ, ὅσον ἀποχρῆ, ὅπως ἔχει χέσεως πρὸς ἄλληλα, κατανοουμένων. Οἷον εἴτις τὸ ηλίε σῶμα ἐννοήσας, διενθυμηθεὶς δ' ἐφεξῆς, καὶ τὸ σεγανοντε καὶ σεριέμενον τῆς τινῶν σωμάτων συσάσεως, εἶτα μηδαμόθεν σωσρων, ποτερον ποτε προσηκον τῷ φωτὶ-

(1) „Ἐπὶ τοῖς ευπορησαι βελομέ„νοις περὶ τὸ διαπορησαι καλως. Ἀ„ριστ. των Μετα τα Φυσ. το Β'. Κεφ. α.

(2) „Ἡ γὰρ υστερον ευπορια λύσις „των πρότερον ἀπορημένων ἐστί. Λυειν „δ' ουκ ἐνι αγνοοῦντα τον δεσμόν. .... „Ἡ γάρτις ἀπορια, ταυτη παραπλη„σιον πέπονθε τοῖς δεδεμένοις, ἀδύνα„τον γὰρ ἀμφοτέρως πρεληθεῖν ἂς το „ἔμπροσθεν. Αυτ.

(3) „Διο δει τὰς δυσχερείας τεθεω„ρηκέναι πάσας πρότερον· τούτων „χάριν, καὶ διὰ το τοὺς ζητουντας ἄνευ „τε διαπορησαι πρωτον, ομοίως αναγ „τοῖς πο δεῖ βαδίζειν ἀγνοεῖν. Καὶ πρὸς „τούτοις δ' ὅποτε το ζητουμενον ευρη„κεν, ἢ μὴ, γινώσκειν· το γὰρ τέ„λος τοῦτο μὲν ἐ δῆλον, τῷ δὲ καλῶς „προηπορηκότι δῆλον. Αυτ.

φωσηρι σεγανω εἶναι καὶ ἀντιτύπω, ἢ μή, παρα τὴν τῆς χρίσεως ἀγνοιαν, ἐπέχοι τὴν κρίσιν, καὶ μηδὲ καταφάσκοι, μηδ' ἀπαναίνοιτο (1)· μεταξὺ δ' ἑκάτερον ἀκριβολογῶν ἐπιθεωροίη ἄμφω, καὶ παραβάλλοι πρὸς ἄλληλα παντοίοις τρόποις ἀναθεωρῶν, ἕως ἅτινα ἐν τούτοις οἰκειότητος, ἢ διαφωνίας χάριν φωράσηται, καθ' ἃν ἀποφαίνοιτο ἀντίτυπον, ἢ μή, τῆς ἐν τῷ ἡλίῳ ὕλης πεφυκυίας τὴν συγκασιν· ἅτος τὴν σκέψιν, περὶ ἧς ἡμῖν ὁ λόγος, μετέωρα εἰρήσεται.

§. σλζ. Καὶ ἐποχὴ μὲν ἔρηται τῆς Κρίσεως ἡ σκέψις, ὡς οἵατις ἔσα τὸ Κριτικὸ ἀναχαίτισις, ἡ τὴν συγκατάθεσιν ἀπερισκέπτως τὰ πολλὰ καὶ προαλέτερον φερομένην, οἷον ἵππῳ δυσιππὶ φορὰν ἀσελγῆ καὶ ἀκόλαστον ἡ ψυχὴ διακατέχει καὶ ἴσηται, ὡς ἂν μὴ τῷ ἵππῳ συνάμα καὶ ὁ ἀναβάτης αὐτὸς εἰς τὸ τῆς ἀπατηλῆς χαλινὸς συνεκτραχηλίζοιτο βάραθρον.

§. σλη. Καὶ δὴ μετὰ προσοχῆς καὶ ἐρεύνης. Οὐ γὰρ τὸ μηδὲν ὅλως περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων σκοπεῖν ἐθέλειν, τὸ τοιοῦτον ἐπέχειν εἶναι φαμεν· ἡ γὰρ ἅτως ἐπέχοντες ἂν εἶεν καὶ οἱ καθεύδοντες· Καὶ οἷς ἤκιστα περὶ ὁτουοῦν ἡ τῆ ἀληθοῦς θήρα ἐγένετό ποτε μέλημα. Ἀλλὰ τὸ ἀτενὲς τὰ, ἅττα τύχοι διανοούμενος, καὶ τούτων ἐπιμελῶς τὰς χαρακτῆρας, καὶ τὰ γνωρίσματα διασκαλιδεύοντας, καὶ ἅτινα ταῦτα, οἰκειότητα, ἢ διαφορὰν ἔχει πρὸς ἄλληλα περισκοποῦντας, καὶ μηδετέροθι ῥέποντας (εἰμὴ ποθὲν εὐθεῖά νοερόντι σέλας ἡμῖν ἐπιφῶσκον, ἢ τὸ τῆς ψυχῆς γνωσικὸν κινοῦντε καὶ καταυγάζον) εὐδετεροκλινῆ κατέχειν τὴν τὸ Κριτικὸ πλαγίαγγα, καὶ μηδὲν ὅλως περὶ τῶν προκειμένων ἀξιοῦν οἰκάζειν καὶ ἀποφαίνεσθαι, τοῦτον ὅρον φιλοσοφῶ ἡγεμόνα σκέψεως.

§. σλθ'. Προσήκουσαν δὲ τὴν ἔρευναν ἀπαιτοῦμεν, οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτὴν ἔξω τῶν ὅρων τὸ δικαίως βαίνουσαν δοκιμάζομεν. Βαίνοι δ' ἂν ἔξω τῶν νενομισμένων ὅρων, ἥτοι περὶ τὰ μὴ παντὶ ληπτὰ καταβάλλοιτο τὸ πόνο· οἷον εἴτις ζητοίη πολυπραγμονῶν ἀτόπως, τὰ ὑπὲρ Νᾶν. καὶ κατάληψιν· ἢ καὶ περὶ τὰ ἄλλως περιττότερα ὄντα καὶ κενὰ, καὶ εὐδαιμίαν συντέλειαν ἔχοντα, οἷον εἴπερ οἰκέμενοι φέρ' εἰπεῖν, οἱ τῶν πλανήτων εἰσὶ σφαῖροι, καὶ κατὰ τὸ ὀρφικόν. (2). Ἡ πολ-

(1) ἡ Τὸ μὴ ἔχειν εἰπεῖν ταυτὸν ἐ-„στὶ τῷ ἐπέχειν· ὁ δὲ ἐπέχων εὐδετέρω-„σε φέρει. Στραβ. βιβ. β'.

(2) Παρα Πλατ. Βιβ'. β'. τοῦ Α-ριστ. Κεφ. γ'. Καὶ Ευσεβ. περὶ Εναγ. Προπαρ. Βιβ. ιε. Κεφ. λ'.

„Ἦ πολλ' ἂν ἐκεῖ, πολλ' ἄσεα, ἠδὲ μέλαθρα·
Ἦ ὧν τὰ προσθε, ἢ λέγεται, ὅπως φθάσας ὡς χρὴ παρεσκόδασας· οἷον εἰ περὶ Ἀστρονομικὸς σκέμμασιν ἀνασκοπεῖν ἐθέλοι ὁ τὰ Γεωμετρικὰ ὑπάρχων ἀμύητος, (1). Ἢ ἢ ἐφ' οἷς τελοῦσιν ἀεὶ πολλάκις ἀποπειραν εἰληφως, καὶ διὰ μακρῆς ἴστοις ἐμμελετήσας, καὶ ἀφθόνως, τὰς ἐπὶ τῇ τούτων ἐρεύνῃ ἱδρῶτας ἀποκενωσας, ἥδιον ἀπωνατο. Οἷον ἐστις ἐπὶ πολυ τον κυκλον τετραγωνίσας πεδάσας, ἢ τὰς δυο μέσας συνεχῶς ἀνάλογον διακενῆς θηρασαμενος· το μεν γὰρ εὐηθες, το δέτοι φρεῖδον, καὶ νάρκίω τινὰ ἐμποιειν πεφυκος τῷ περὶ τὰ τοιαῦτα σφαδάζοντι, καὶ πολυτι τῆς περὶ τὰ μᾶλλον ἀναγκαῖα σπουδῆς τε καὶ ἐπιδόσεως ὑποτεμνομενον. (2).

(1) „Παραπλήσιον γὰρ τούτοις, τῷ „βελτίω μαθεῖν ὅπως χρὴ προγινώσ„κειν ἐκλειψιν ἡλίου, πρὶν ἐπ' ἀριθμῶν „καὶ γραμμῶν γυμνάσασθαι. Γαλην. πρὸς Πατρόφιλ. Περὶ Συσκ. Ἰατρικ.

(2) Ὁ τὴν τοῦ Νοειν τεχνην Γαλλισὶ ἐκδεδωκως (Μέρ. Δ'. Κεφ. α) τὰ περὶ της θειας δυνάμεως εὐωδότα ζητεῖσθαι, ὑπερβαίνειν ἅπαντα ἡμῖν παραινεῖ. Ἐπὶ τούτοις δὲ, καὶ ὅσα, ἐν γένει, τὰ ἀπείρα ἐστιν ἐχόμενα. Οἷον τό. Δυνατὸν ἐστὶ πτισμα ὑφεστάναι ἀπ' αἰωνος; Καὶ τὰ. Δυνατὸν ὑπο Θεᾶ σῶμα παραχθηναι, καὶ κίνησιν, καὶ ἀριθμὸν τηλικαῦτα, ὡς τὸ μεν μεγεθος, τὴν δὲ ταχυτητι, τον δὲ πλῆθος, ἀπειρα τυγχανειν; Καὶ τό. πότερον ἐστὶν ἀπειριαν προενηνεγμένος ἀριθμος, περιττὸς ἂν εἴη, ἢ ἀρτιος; Καὶ το: ἀπειρον ἀπειρότερον γένοιτ' ἂν, κτ. Ὁ γὰρ ταῦτα φησὶ, καὶ τὰ τοιαῦτα αἰνίσσας, τὴν συντομωτατην ἐς πορισμὸν Ἐπιστήμης ἐβάδισεν. Ἀλλα γαρ ἔστιν ὧν (προσίδησι) τόγε ἐναργὲς βεβαίως γινωσκομένων, το πῶς ἐναργὲς ἀπερινόητον. Οἷον ἡ αἰωνιότης ὅπως μεν ἐστὶν ἠγνόηται, ὅτι δὲ, καὶ μαλα ὁμολογεῖται ἐπάναγκες· Ὅπερ γε καὶ οἱ τον Αἰώνιον Δημιουργον μετιόντες, τῇ ἀθρανεστατῃ των ὄντων ὑλῃ το ἀπ' αἰωνος ὑπαρχειν ἀναγκαῖον ἀπεδειξαν. Οὕτω δέτοι καὶ τὴν εἰς ἄπειρα διαιρετὰ τὰ μεγέθος διαίρεσιν, Γεωμετρικαῖς ἀναγκαις διαπισαμεθα, ἔστε τῶν ἀσυμμέτρων μεγεθῶν ὀρθῶς ἐμβαίνοντες, καὶ ἐν τὰ τετραγωνον τετραγώνα διπλασιον, ἐπὶ μὲν ἐκτάσεως παρεῖναι λαβᾶν, ἐπὶ δὲ πλήθος ἀδόλως. Καὶ δὴ, καὶ ἐξ αὐτης της τε πραγματος ἐννοίας. Οὐδὲ γαρ οἷόν τε ποεῖν ἔκτασιν, ἐκ των ἀμοίρων συνισαμένην ἐκτασεως· ὡς ἀδὲ το ἀναπαλιν ἐκ των ἐκτατων ἐχοντων τ' ἀνέκτατον. Ἀλλα γαρ καὶ ὅπως ἰσασιμα ἀεὶ τῷ πλήθει κατ' ἀναλογίαν ἑνέσαι τῇ κειγχρω μέρη, τοῖς ἐν τῷ παντὶ συντάγματι· Καὶ ἐν ἑκασῳ δὲ τῶν μερῶν ἰσοπληθῆ ὡσαύτως ἀνάλογον, καὶ τάτο ἐπ' ἄπειρον, καὶ ταῦτα ἐπισκως ἀκμὴν διανοίας νικᾷ, καὶ πᾶσαν ἐκπλήττει φαντασίαν διερευνώμενα. Εἰδ' ἔστω τοῦτο, ἠλίκης ἄντις θείη θρασύτητος, τὸ καὶ τε Θεὸς αὐτῷ, καὶ των θείων κατατολμᾶν ἐξιχνιάσαι την Φύσιν; ἠλίκης δὲ καὶ των μυστικωτέρων της πίστεως δογμάτων, τὰ „βαθυς ἐξικέσθαι ἐπιχειρεῖν; Κύριε αὐτλημα κε ἔχω, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ. Οὐκᾶν της ἑαυτῶν μεμνημένοι κ-

ἀδενείας

§. σμ΄. Ἐπὶ πᾶσι δὲ προσετέθη τῷ λόγῳ (§. σλϛ΄.) καὶ τὸ ἐπὶ τῶν μὴ, ὅσον ἀποχρῆ, ὅπως ἔχει πρὸς ἄλληλα σχέσεως, κατανοουμένων, πάνυ εἰκότως. Οὐ γὰρ κατὰ τὴν τῶν Ἐφεκτικῶν μανίαν περὶ πάντων ἁπλῶς ἀμφισβητητέον, πάνυ πολλῶν ὄντων, τῶν ἔξω πάσης κειμένων ἀπορίας, ἐν οἷς τὸ ἐπέχειν κομιδῇ ἄλογον· περὶ δὲ τινῶν. (1). Καὶ τὸ μὲν τῆς σκέψεως χρῆμα τοιοῦτον.

§. σμα΄. Ἵνα δὲ καὶ ἔργῳ τινὰς σήσαντες ἁρμονικῆς καὶ δικαίας σκέψεως, ἐφ' οἷς ταύτῃ χρεὼν ἂν εἴη εὐδαίμων ἔχοιμεν, φέρε δὴ ἐν τέσσαρσιν εἴδεσι καταξάσεσιν ἐχόντας κατὰ τὸ γνωστικὸν ἑαυτοὺς ἐπισκοπήσωμεν. Ἔστιν ἄρα (ὡς ἂν ῥᾴσα ἕκαστος ἑαυτῷ συνειδείη) ἐφ' ὧν ἐν ὀλοτελεῖ Ἀγνοίᾳ οἱ πάντες ἐσμέν· Ἔστι δ' ὧν ἐν ἀκριβεῖ Περιουσίᾳ. Ἔστι δ' ὧν ἐν Ὑπονοίᾳ. Ἔστι δ' ὧν ἐν Ἀμφιγνοίᾳ. Ὧν δὴ δυεῖν, τῶν δευτέρων καταξάσεων εἰς ἀπορίαν ἐμβαλουσῶν δικαιοτάτην, αἱ πρῶται δύο σκέψεως ἅπασης ἡμᾶς ἀπαλλάττουσι. Περὶ μὲν ἂν τῶν πρεστέρων ῥητέον πρῶτον.

§. σμβ΄. Καὶ δὴ ἐν ὀλοτελεῖ μὲν Ἀγνοίᾳ ἐσμὲν ὧν ἂν αἰσθήσει, ἢ λόγῳ, ἢ ἄλλως ὁπωσοῦν, (ὡς ἂν ἡ κατὰ ἄνθρωπον γνῶσις ἐπιγένοιτο), ἐν ἐπιγνώσει γεγόναμεν ποτὲ, ἢ ἂν γενοίμεθα· Ταυτὸν εἰπεῖν τῶν ὑπὲρ αἴσθησιν, καὶ ὑπὲρ τὸν Νοῦν ὄντων (Προδ. Α΄. §. ϟ΄. ια΄. Καὶ §. κ.). Αὗται γὰρ δὴ πύλαι οἱονεὶ δυὼ ὑμῖν ἀνεῳγασι, τοῖς ἐκ σωματικῆτε καὶ ἀσωμάτου συνεσηκόσιν· ἡ μὲν πρὸς εἴσοδον τῶν αὐλῶν ἀντιλήψεων, ἡ δὲ πρὸς τὴν τῶν αὐλωτέρων· (§. κα. κϛ΄.). Διὸ καὶ τὰ δι' αὐτῶν

θενείας ἀφεκτέον μὲν τῆς ἀνηνύτου τῶν τοιούτων ἀνακρίσεως καὶ ἐρεύνης· Ἐπιτρεπτέον δὲ τὸ φιλομαθὲς καὶ ζητητικὸν τῆς ψυχῆς, ἐπὶ τὰ, κατ' ὅπως συμμετρα, ἄλλα καὶ συντελῆ τῇ καθ' ἡμᾶς Γνωσικῇ δυνάμει τυγχάνοντα.

(1) Οὐκοῦν μεμπτὸν τὸ τῶν Ἐφεκτικῶν ἐν τῷ φιλοσοφεῖν ἔργον, ἃ μόνον κατὰ λόγον αὐτὸ μετίοι, καὶ ἐπὶ τῶν θεομένων σκέψεως. Οὐδὲ γὰρ μόνον οἱ „ Ἐφεκτικοὶ (ὡς ὁ Στρωματ. Βιβλ. ἡ.) „ καὶ πᾶς Δογματικὸς ἐντεῦθεν ἐ„ τέχθη σωθεν· μᾶλλον δὲ καὶ ὠφέλει. Διῖ μέντοι τὰ θεκτικὰ ὄντα ἐπιγιγνώσκειν τῆς σκέψεως, μηδ' ἀσκέπτως μὲν τὰ ἄπορα παριέναι, ἐπέχειν δὲ περὶ τὰ ὁμολογούμενα· τοῦτο γὰν καὶ Γαληνὸς „ ἠτιᾶτο περὶ Ἀλύπης Διδασκ. πραγ„ ματευόμενος. Οἱ Νεώτεροι (συγὰρ „ μόνος ὁ Φαβωρῖνος) ἐνίοτε μὲν εἰς τοσοῦτον προὐγαγε τὴν ἐποχὴν, ὡς μηδὲ τὸν ἥλιον ὁμολογεῖν εἶναι καταληπτὸν, „ (ἴσως ὡς αὐτὸς ἑρμηνεύει, γνωσὸν.) „ ἐνίοτε δὲ εἰς τοσοῦτον τὴν γνῶσιν, ὡς „ καὶ τοῖς μαθηταῖς ἐπιτρέπειν κατὰ „ νεῦσιν τῶν διδαχθέντων πρότερον ἐπιστη„ μονικὸν Κριτήριον.

μὴ πεφυκότα διερχεσθαι, εἰσω τῆ γνωσικῆ ποιησαι καταβιάζεσθαι, κενοπαθῶς ἐπιεικῶς ἐχ', καὶ ἀλογία. Καὶ τοιαῦτα μὲν ἀν τοῖς ἄσι, καὶ πλειονα ἴσως ἐστὶν ἡ πιστεύεται, ὧν τιὶ γνῶσιν τᾶ παντὶ χαλεπωτατίω, καὶ ἄβατον ἀνθρώπων εἶναι καὶ τοῖς διαβατικωτάτοις διατεινομεθα. Πρὸ πάντων δὲ ὅσα ἐξ Ἀποκαλύψεως (τῆς ἡσὴ ἡμῖν ἀποδεδειγμένης, καὶ ἀναμφιλέκτως ὁμολογεμένης)· προτίθεται πιστὰ· οἷς ἀκολουθητέον μὲν Θεῶ πειθαρχῆσι τῶ λέγοντι. ὃς ἐστὶν ἡ Αὐτοαληθεια, τιὶ δὲ ἐκ τῶν λογισμῶν βάσανον ἡκιστα ἐπενεκτέον· ταῦτα γὰρ „ἐστὶν, ἃ ὀφθαλμὸς ἐκ εἶδε κτ. Ἐφ' ὧν καὶ τὸ διαμφισβητειν, καὶ διαπορεῖν ἐπέχοντας, ἀλογώτατον ἅμα καὶ ἀδικώτατον.

§. σμγ'. Ἔτι δὲ ἀδὲ περὶ ἐκεῖνα, ὧν ἀν ἀκριβεῖ περινοίᾳ ἐσμεν, τὸ τῆς Ἐποχῆς εὐλογον· τοιαῦτα δέ ἐστὶ, περὶ ἃ, ἀδὲ πάνυ πολὺ βελόμενοι, ἐνδοιάζειν ἐχοιμεν ἄν· ληπτέον δὲ δὴ τάτων διελθοντα γενη. Τα μὲν γὰρ, ὅτι δι' ἀνεπιλήπτων αἰσθημάτων· τα δ' ὅτι δι' ἐναργῶντε καὶ διακεκριμενων ἐννοιῶν· τα δ' ὅτι δι' ἐποπτικῶντε καὶ ἐννσηματικῶν Κρίσεων· τα δ' ὅτι δι' ὀρθῶς ἐχηματισμενων συλλογισμῶν, ἀνενδοιάστως γινώσκειν πάρεσιν. Οἷς προσαριθμητέον, καὶ ὅσα ἐκ μαρτυρίας ἀξιοπίστε ἀποδεκτα κρινεται. Ἄλλα περὶ τάτων ἑκάστε ἀκριβέστερον τὸν λογον ἐπαναληπτέον.

§. σμδ'. Καὶ Α'. μὲν τῶν ἀνεπιλήπτων ἂν εἴη τὸ αἰσθημα, ἐντὸς τῶν ὁρων τῆς αἰσθησεως μενέσης, ὃς πρὸς ἀκριβῆ τῶν ἐκτὸς σωμάτων ἀντίληψιν, ὡαπαιτεῖσθαι αὐτῆ σεσημειωται τοῖς Φιλοσοφῆσι, περὶ ὧν καὶ ἡμῖν ἐν ἄλλοις (Προοιατ. Β'. §. θ'.) διειλῆπται. Ταυτης γὰρ κατὰ τὸ δέον ἔτω κινεμένης, ἀνάγκη τιὶ ψυχιὼ ασφαλῶς ἐπιγιγνωσκειν τιὶ γνομενίω προσβολιὼ τῶ ὥπερ ἐνσκηνοῖ σωματι. Οὐδὲ γὰρ ἐνδέχεται ἄλλως μὲν ἡμῶν τὸ σῶμα διατίθεσθαι, ἑτέρως δὲ, καὶ ἔχ ἡ συμβαίνεσι, τὰς ἐν αὐτῶ ἀλλοιωσεις τιὶ ψυχιὼ συνειδέναι (§. κς'.). Κἂν γὰρ ἄλλως τυχον παρὰ τιὶ τῆς κράσεως καὶ τῆ διοργανισμῆ ποικιλίαν, τὸ αἰσθητηριον παθαίνηται, ἀλλ' ἐν ἅπασιν ἐπάναγκες τῆ τῶν ἐπιδρώντων παραλλαγῆ, ἡ ἐπιτάσει, ἡ ἀνεσει, καὶ τὰ ἐνεγειρομενα τῶν παθῶν συμπαραλλαοσειν, καὶ συνεπιτεινεσθαι, καὶ συνανίεσθαι· ἀδὲ γὰρ οἱοντε μὴ ἐπ' ἀκριβὲς τηρεῖσθαι τῆς αἰτίας μεταξυ καὶ τῆ αἰτιατῆ τὸ ἀνάλογον. Φέρε γὰρ (ὡς ἂν δι' ἑνος τάτε, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν σαφες γένηται τὸ λεγόμενον.) μεγεθυνέσθω μὲν ὑπὸ τῆ ἐν ὀφθαλμοῖς

τοῖς ἐμοῖς οπτικὸν φαμὲν, βραχυνέσθω δὲ ὑπὸ τὸ ἐν τοῖς σοῖς, τὸ ὁρώμενον, ὡς ἡμῶν μηδετέρῳ τὸν ἀληθῆ τῶν σωμάτων ὄγκον ὀπτάνεσθαι. ἀλλ' ἐμοὶ μὲν τὸ ὄντος μείζονα, σοὶ δ' ἐλάττονα· τίς ἂν ἡ εὐθὺς ἐπὶ τῆς τῶν ὄντων διακοσμήσεως τε καὶ τάξεως, ἡ τῆς πρὸς γε ἡμᾶς αὐτὸς σχέσεως τε καὶ χρήσεως, ἡ ἀνακύπτουσα διαφορὰ καὶ ἀνωμαλία; εὖ ἡ τυχέσα. Ἐπίσης γὰρ ἀμφοῖν μείζονα μὲν οφθήσεται τῶν μεγεθῶν τὰ μείζω, ἐλάττονα δὲ τὰ ἐλάττω, καὶ τὰ ἴσα ἴσα. Τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ ἀναλόγως καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν αἰσθημάτων θεωρεῖσθαι, καὶ τῷ Ἀναξαγόρᾳ λέγειν τὸν χιόνα μὴ λευκὸν ἐπιτρέψαμεν, εἰ παραπλησίως μόνον ἀλλοιοῦσθαι ὁμολογοίη τὰς ὄψεις, ὑπότε τῆς ἐν τῷ ψιμμυθίῳ χροιᾶς, καὶ τῆς ἐν τῷ γάλακτι. Ἐπέχειν δὲ αὐτοὺς καὶ ὑπενδοιάζειν μήποτε παραιθανοίμεθα, ἐν οἷς ὑγιαίνοντες μὲν τὰ αἰσθητήρια, κατὰ δὲ τὸ προσῆκον αὐτοῖς προχρώμενοι, κρινῶς κινούμεθα, καὶ ἀκμαίως, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως, καὶ συμφώνως τοῖς λοιποῖς τῶν ἀνθρώπων ἅπασιν, παραφροσύνης θάττον, ἢ παραισθήσεως, καὶ δυσθείας τῆς ἑκάστης εἶναι θησόμεν.

§ σμέ. Β'. δὲ ἀνενδοιάστως ἔχομεν καὶ περὶ ἃ ἐναργῶς τε, καὶ σαφῶς, καὶ διακεκριμένως κατὰ Νοῦν φέρομεν· τὰ γὰρ τοιαῦτα νοερῶς τῇ προσληπτικῇ παρόντα δυνάμει, τῶν ἃ μὴ ταῦτα, ἢ μὴ τοιαῦτα ἢ, ἐκ τοῦ ῥάστα, καὶ ὑπονοίας ἀνευ οἱασοῦν, ἀντιδιαστέλλεται. (§. νε.) καὶ ἁπλῆ τις ἡ τοῦτων τυγχάνει ἔννοια, οἷον ἡ τοῦ φωτὸς, ἡ τῆς ἐκτάσεως, ἡ τοῦ εἶναι, κἄντε δὴ, καὶ ἐκ τῶν ἁπλουστέρων ἔχοι τὸ πλήρωμα· οἷον ἡ τοῦ πυρὸς, ἡ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ τοῦ φθόνου, κτ. Κριτήριον δ' ἂν εἴη τῶν τοῦτων ἐναργῶν ἐννοιῶν, ὃ φαύλον εἶμαι, τὸ ἀεὶ παραπλήσιον τῇ προσεχούσῃ ψυχῇ, ἐφ' ἂν παραστῇ, τὸ κατ' αὐτὰς νοητὸν εἶδος παρίστασθαι, μὴ ἄλλοτε ἄλλως ἔχειν δοκοῦν, μηδ' ἄλλῳ τινὶ τῶν νοερῶν συμφυρόμενον, μηδ' ὑπ' ἀχλύος οἷον ἐπιπροσθούσης κατασκιαζόμενον, λαμπρῶς δὲ τῷ οπτικῷ τῆς ψυχῆς ἐναρέπτον, καὶ πόρρω δεῦρο τοῦ καθ' ὑπόνοιαν ἐξαπάτης γινόμενον.

§ σμς'. Γ'. δὲ διαπορεῖν ἡμῖν ἐδόλως ἐφεῖται καὶ περὶ τὰς Ἐποπτικὰς, ἢ Ἐννηματικὰς τῶν κρίσεων. Καὶ Κρίσις μὲν (περὶ ἧς ὕστερον) ἐστὶν ἀντίληψίς τις τῆς μεταξὺ τῶν ἐννοιῶν οἰκειότητος, ἢ διαφωνίας. Καὶ Ἐποπτικὴ μὲν λεγέσθω, ἐὰν ᾖ κατὰ συμπτῶσιν αἰσθημάτων ἀνεπιλήπτων, τῶν ἐκ τοῦ αὐ-

τοῦ

τε αἰσθητὰ ἡμῖν ἐνεγειρομένων· οἷον τὸ γάλα ἐστὶ λευκὸν, ἐστὶ γλυκύ· ὁ χρυσὸς βαρύς, δαιμόνιος· ἢ καὶ ἀποφατικῶς· ἐὰν τύχῃ συμπαρισάμενον κατὰ νοῦν τὸ αἰσθητικὸς ἀντιπίπτον· οἷον τὸ ἐν τῷ γάλακτι ὁρώμενον οὐκ ἔστι μέλαν, οὐδ' ἡ κατ' αὐτὸ γεῦσις πικρίζουσα. Ἐννοηματικὴ δὲ κρίσις εἰρήσθω, ἐὰν τὸ οἰκείως ἔχον, γνώρισμα τυγχάνῃ ὑποῦσες (§. πδ'.) τῷ ὡ προσωνείωται· ἢ καὶ ἀποφατικῶς· ἐὰν ᾖ τἀναντίθετον· οἷον ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ λογικός· οὐκ ἔστιν ἄψυχος. Κριτήριον δὲ σαφέστερον καὶ ἀναμφήριστον ἐπὶ τῶν ὄντως ἐχόντων κρίσεων, ὁ λόγος ἐστὶν ὁ τῆς Ἀντιφάσεως. Εἰ γὰρ ἐνῆν ἄλλως ἔχειν, καὶ μὴ ὄντως, ἢ δοκεῖ, ἅττα Ἐποπτικῶστε καὶ Ἐννοηματικῶς κρίνοντες ἀποφαινόμεθα, εἶχεν ἂν ἐννοεῖν ἡμῶν ἡ ψυχὴ τὸ αὐτὸ ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ ἅμα μὴ ἐννοεῖν, ἀλλὰ τἐναντίον. Ἔνθεντοι καὶ αἱ κατὰ τὸ νοεῖν ἐπισυμβαίνεσαι τῷ Νῷ ἀλλοιώσεις ὑπ' ἀλλήλων ἂν ἀναιροῦντο, (§. ιϛ.) καὶ οὐδὲν ἂν ὄντως ὑπολείποιτο τὸ νοούμενον, ἀλλ' ἡμῖν ἂν τὸ δοκεῖν νοοῦντες, τῇ δ' ἀληθείᾳ ἀνοητοῦντες. Ἀλλ' ὅτι γὰρ δὴ, ἡ πρὸς τὸ τἀντιφάσκοντα συνεπινεῦν ἐπιξις τῆς ψυχῆς ἀνήνυτος ἐστιν, αὐτὸ μονονουχὶ φωνῆν ἀφιεν, τὸ ἐν ἡμῖν γνωσικὸν κέκραγε· Καὶ μενοῦσιν ἄρα, αἱ τῷ Ἀντίφασιν ἐπισυρόμεναι, ἐὰν μὴ συγχωροῦντο, κρίσεις (οἵας τὰς ἐποπτικὰς τε καὶ ἐννοηματικὰς εἰρημένας εἶναι φανερὸν) διὰ παντὸς κρατοῦσαι, ἔξω τε ἀπορίας ἀπάσης, καὶ τῆς δι' ἐποχῆς ὅλως ὑπεριδρυμέναι σκέψεως. (1).

§. σμζ'. Δ. τὸ τῆς σκέψεως χρῆμα περιττὸν καὶ ἐπὶ τῶν συλλογισμῶν, οὓς πρώτους Ἀριστοτέλης ἐκάλει τοὺς αὐτοὺς καὶ ἑκάτους (2)· τοιοῦτοι δὲ, οἱ ἐξ Ἐποπτικῶντε καὶ Ἐννοηματικῶν (§. Ἀνωτ.) συγκροτούμενοι τῶν προκειμένων (3), καὶ τοῖς κατὰ χῆμα καὶ τρόπον τοιχοῦντες κανόσιν· οὓς δὴ κανόνας, Κριτήρια ὄντας τῶν διανοητικῶν, ἤτοι τῶν συλλογιστικῶν γνώσεων, ἐν οἰκείῳ τόπῳ ὑποθησόμεθα. Τοσοῦτον δὲ ἤδη ἡμῖν προσσημειωτέον,

(1) „Εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἑκατέρου φαί-„νοιτο πρὸς αἴσθησιν, ἢ νόησιν ἐναρ-„γῶς, οὐ χρῆζε τοῦτο ζητήσεως. (Γα-„λην. περὶ Ἀρίσ. Διδασκ.). Ἀλλ' ἐ-„πεὶ τὰ μὲν αἰσθητὰ τοῖς ἐναργῶς αἰ-„σθάνεσθαι φαινομένοις, τὰ δὲ νοητὰ τοῖς „ἐναργῶς νοεῖν δοκοῦσι κρίνω. Ἀντ. αὐτ.

(2) Ἀριστ. Μεταφ. Δ'. Κεφ. γ'.

(3) „Ἀρχὴ δὲ τούτων ἁπάντων ἐ-„στὶ τὸ πρὸς αἰσθάνεσθαι καὶ νόησιν ἐ-„ναργές· ἡ μὲν οὖν Πρώτη ἀπόδειξις „ἐκ τούτων ἁπάντων σύγκειται. Στρωμ. Βιβ. ή.

τέον, ὅτι κἂν μὴ ἐκ τοιούτων τυγχάνωσι συνεζευγμένοι οἱ συλλογισμοὶ προκειμένων, οὐδὲν ἧττον, εἰ τὰς ἐν αὐτοῖς προτάσεις ἐκ συλλογισμῶν ἄλλων προτέρων ἔχοιεν προαποδεδειγμένας, μηδένα δὲ τῶν συλλογιστικῶν θεσμῶν ἀθετοῖεν, τῆς αὐτῆς τυγχάνειν καὶ αὐτοὶ πίστεως τοῖς πρώτοις ἐκείνοις καὶ ἑκάτοις, δίκαιοι εἰσίν. Ἐπίσης γὰρ ἀεὶ ἀσφαλὲς εἶναι δεῖ τὸ ἀποδεικνύμενον, τῷ μέσῳ δὴ ᾧ φθάσαν προαποδέδεικται. (1).

§. ομη'. Ε. Οὐδὲ περὶ ἐκεῖνα δ' ἄντις εὐ φρονῶν διαμφισβητεῖν ποτὲ ἐλοιτο, ἃ τῶν πάντων χεδὸν μαρτυρούντων ὡς ἀφ' ἑνὸς σώματος ἀκούσειεν. Ἐπειοὴ γὰρ ἀφραίνων δόξειεν, εἴ τις περὶ τῆς μεγάλης ἠπείρου, τῆς πέραν τοῦ ὠκεανοῦ κειμένης διασκέπτοιτο ἄπορον καὶ ὑπενδοιάζων, ἐξ οὗπερ τὸ Κολόμβου ἐκείνου ἠγησαμένου, τοσοῦτοι τὸν ἐπ' αὐτῇ κατάπλουν ποιησάμενοί τε καὶ ὁσημέραι ποιέμενοι, τὰ κατ' αὐτὴν τοῖς πᾶσι διεξίενται, καὶ τοῖς ἐκεῖθεν ἡμᾶς ἀγωγίμοις καταπλετίζουσι (2). Περὶ ταῦτα γὰρ διαπορεῖν καὶ ἐπέχειν οὐ θέμις· ἢ τίνα γὰρ εἰδέναι ἀσφαλῶς, καὶ βεβαίως ἐπίστασθαι, τῶν ὧν περ ἂν ἐννοήσαιμεν, ἢ ταῦτα λέγειν ἔχοιμεν ἂν δικαιότερον;

§. σμθ'. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, τίνι οὖν ἐρεύνῃ ἄρα τῇ προσηκούσῃ (§. σλθ'.) γινομένῃ σκέψιν (ἐπείτοιγε ἐφ' ὧν ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ ἐσμὲν (§. σμβ'.), ἢ ἐν ἀκριβεῖ τῇ περινοίᾳ (§. σμγ'. κξ'.) χώραν οὐκ ἔχει.) λοιπὸν ἐστὶν ἐπὶ τὰ δὶ ἀμφιγνοίας, ἢ καθ' ὑπόνοιαν ἡμῖν οὐ βεβαίως διαγινωσκόμενα ἐν χρήσει γίγνεσθαι. Ἔστι δὲ ἐν ἀμφιγνοίᾳ ἡμῶν ἡ ψυχή, ἐπειδὰν μηδέτερον τῶν τῆς ἀντιφάσεως μορίων περὶ οὗπερ φῶναι εἰλι-

(1) „Ἡ δὲ ἐκ τῶν ἤδη φθασάντων „ἀποδείξεως, διὰ τῆς δὲ πάλιν ἑτέ„ρου τινὸς περαίνουσα (ἀπόδειξις) πίστιν „οὐδὲν ἧττον ἴσχει τῆς προτέρας, καὶ „μᾶλλον πρώτη ὀνομάζεσθαι δύναται, διότι „καὶ ἐκ πρώτων περαίνεται προτάσεων. Στρωματ. Βιβ. η'. Τῶν γὰρ ἐναρ„γῶν ἐπίκρισις ἡ κοινὴ πάντων ἀνθρώ„πων ἔννοια, τῶν δὲ δι' ἀποδείξεως λα„μβανομένων ἐπίκρισις, ἡ πρὸς „τὰ ὁμολογούμενα συμφωνία ... ἀφί„ζεται δ' αὖ πάλιν ἡ τὰ ὁμολογούμενα „ἐπίκρισις εἰς πλείονα· ἤτοι γὰρ τῇ „πρὸς τὰ φαινόμενα τὸ ὁμολογούμενον „κρίνεται, ἢ τῇ πρὸς τὰ ἐναργῆ, ἢ τῇ πρὸς τὰ ἀποδεδειγμένα συμφωνίᾳ. „Γαλην. περὶ Αιρ. Αιρέσ.

(2) „Ἀλλ' ἡμᾶς πεπεισυκάμεν πε„ρὶ τῆς Κεντῆς ὅτι ἐστὶν, ἀπὸ τῶν „τῶν εὐλόγων γὰρ ὁρμώμενοι, ὅτι πλεί„στοι ἐκεῖθεν δεῦρο, καὶ πάλιν ἔνθεν ἐ„κεῖ. Καὶ ὅτι φίλοι τινὲς Κρῆτες ἐ„σὶν ἐντεῦθα· ἢ καὶ πάλιν οἷς ἐπισέλ„λομεν, καὶ παρ' ὧν γράμματα ἡμῖν „διακομίζεται. Ἔτι τε ὅτι καὶ πολλοὶ „ἄνθρωποι περὶ τῆς αὐτῆς ὁμολογοῦσι „μοι οἱ ἐχθροί. Αὐτ. αὐτ.

εἰλικρινῶς δυναται, μηδετέρου τε ἀποφαναι, ἐν μετεώρῳ οἷον ἀπηωρημένη τῇ γνωμῃ, καὶ ὡς ἐπὶ πλασιγγος ἀρρεπὴς μένουσα. Τοῦτο δὲ διττῶς ἂν γενοιτο· Ἤτοι γαρ ἀποφατικως, εἰ μηδετέρωθεν λόγος ὑπείη μηδεὶς, ὃς ἂν ἡμῶν τινὶ συγκατάθεσιν ἐπιπασαιτο, ἐπ' ἐνίων μεν, καὶ παρὰ τίνι τῶ κρίνοντος τάχα ἀθένειαν, ἐπὶ πολλων δε, καὶ παρα τινὶ τῶν πραγματων ἀσάφειαν· ἢ γὲν καὶ θετικῶς, εἴπερ ἐπίσης ἐμβριθεῖς οἱ λόγοι ἑκατέρωθεν ὄντες, ἀμηχανεῖν πως οἱα τίνι ἰσοδενίαν ἡμᾶς ἀναγκάζοιεν, ταλαντευομένους ἐν ἀντιρροπίᾳ, καὶ τὴν κρίσιν ἐπέχοντας. (1)· τούτων τὴν μεν ἀποφατικὴν ἀμφίγνοιαν ὀνομάζειν δίκαιον, οἵαν πάσχειν εἰκὸς τοὺς δικάζειν μὲν ἐπιβαλλομένους, μηδὲν δεπω τῶν ἀντιδίκων ἀκούσαντας· ἢ ἀκούσαντας μεν, μὴ συνιέντας δὲ. (2). τὴν δὲ θετικὴν, καθ' ἣν τοὺς αὐτοὺς διακεῖσθαι συμβαίνει, ἀκροασαμένους μὲν τῶν μερῶν ἀμφοτέρων, τότε κατηγορηκοτος καὶ τοῦ συνηγορησαντος, ἰσοβαρεῖς μέντοι τοὺς ἑκατέρωθεν ἐπενηνεγμένους τῶν λόγων κρίναντας· Τοῖς δὴ ὕστερον κατ' ἀμφίγνοιαν ἀμηχανοῦσι, καὶ τοῖς δεδεμένοις κατ' Ἀριστοτέλην (3) προσεοικοσι, τῆς μὲν κατ' ἀπόφασιν ἀμφιγνοίας τὴν λύσιν τῇ ἐπιμελεῖ τῶν λόγων ἐρεύνῃ, τῆς δὲ κατὰ θέσιν, τῇ παραθέσει τῶν αὐτῶν λαβεῖν ἐλπιστέον. (4). Ἐὰν δὲ ἐθ' οἱ λόγοι ἐπ' ἐκείνης ὦσι θηράσιμοι, ἐτ' ἐπὶ ταύτης ἡ διαφορὰ τούτων ληπτὴ, ἐφεκτέον λοιπόν· (τί γὰρ ἄλλο;) καὶ τὸ τῆ ποιητῆ ἀτέον (5).

„Ἆρ' ἔστιν; ἆρ' οὐκ ἔστιν; ἡ γνώμη πλανᾶ.
„Καίφημι, κἀπόφημι, κοὐκ ἔχω τί φῶ.

(1) „Καὶ πῶς γὰρ Δογματικὸς ἐ„πέχειν ἂν θεν, ἤτοι παρα γνώμης ἀ„φάνειαν, ἢ παρὰ πραγμάτων ἀσά„φειαν, ἢ παρὰ τὴν τῶν λόγων Ἰσοδε„νίαν. Στρωμ. Βιβ. η.

(2) Πλάτων. Βιβ. Ζ'. περὶ Πολιτ.

(3) Ὅρα § σλδ'. Σημ.

(4) „Πῶς γὰρ ἂν ἄνθρωποι καλῶς „δυνηθεῖεν, ἢ κρίναι περὶ τῶν γεγενη„μένων, ἢ βαλεύεσθαι περὶ τῶν μελ„λοντων (ταῦτα δ' εἰρήθω καὶ περὶ τῶν „εἰς θεωρίαν προκειμένων) εἰ μὴ τοὺς „μεν λόγους τοὺς τῶν ἐναντιουμένων πα„ραλήψεται ἐξετάζοιεν, αὐτοὶ δ' ἑαυτοὺς „καινοὺς ἀμφοτέροις Ἀκροατὰς παρέ„χοιεν; Ἰσοκρ. περὶ Εἰρήνης· τῶν ὄν„τι γαρ βέλτιον ἀνάγκη ἔχειν προς „τὸ κρίναι, τὸν ὥσπερ ἀντιδίκων, καὶ „τῶν ἀμφισβητούντων λόγων ἀκη„κοότα πάντων. Ἀριστ. Μεταφ. Β'. „Κεφ. ά.

(5) „Σοφοκλ. ἐν Οἰδίποδι.

§. σν. Ἐν ὑπονοίᾳ δὲ πάλιν δυσὶ τρόποις ἡμᾶς εἶναι συμβαίνει· Ἤτοι μόνον ἑτέρωθεν λόγον τινὰ ὑπαθρῆντας, καὶ μηδὲ τοῦτον πάνυ ἐρρωμένον, μηδ' ἀποχρῶντα παντὸς ἔξω δέος τιθὶ ψυχῇ ποιῆσαι, ἅτε δὴ μὴ ταληθὲς τῷ μέρει προσεῖναι, ἐναργῶς τε καὶ ἐκ τῆ προφανῆς συνιέναι παρεχόμενον, κατὰ τὸ εἰκὸς ἅπαξ, καὶ ὁπωσῖν ἐναληθῶς· ἢ γᾶν ἑκατέρωθεν μὲν λόγων ὑποφαινομένων, ἐπιβριθεστέρᾳ δὲ τῆ ἑτέρου, καὶ ῥοπὴ εἰς τὸ πεῖσαι μειζονα ἐχοντος. Κανταῦθα δὲ εἴπερ ἀλλαχῆ, τῆς σὺν ἐρεύνῃ τῇ προσοχῆσῃ ἀμφισβητήσεως καὶ διασκέψεως χρεία. Δι' ἣς, εἰ μὲν γένοιτο διὰ κρείττονων λόγων, καὶ πάντῃ ἀναντιῤῥήτων, τίνι κατὰ θατερον ὑπεροχὴ ἐπιγνωσθῆναι, καὶ τὰ τῆς ὑπονοίας τέως εἰς περινοιαν μετασῆσεται ἀκριβῆ· Εἰ δὲ μήγε, ἢ καὶ πρὸν ὑπεσα ὑπόνοια ὑπολειφθήσεται. (1). Περιῶσα δὲ, πεποιθότως, καὶ ἐνδοιασμῆ παντὸς ἀϊδῆ, τὸ δοκεῖν ἀποφηναθαι οὐκ ἐπιτρέψει· τῷ δὲ κρατεῖ τῆς ἢ προσερείδεται πίστεως, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ταλαντευομένη, ὑπόληψίς τε καὶ δοξασία, ἐγγιον ἢ ἀπωτέρω τῆ ἀληθῆς γινομένη ἀκούσεται, τὸ μὲν ὅπῃ, καὶ τὸ πάντως, καὶ ὅσα ἄλλα πληροφορίας ἀδιεκάστῳ μέρια ἐσῖν ἐνδεικτικὰ ἀποκλεισασα, τὸ δὲ ἴσως, καὶ τὸ τάχα, καὶ τάγε τοῦτοις ἰσοδύναμα τῷ λόγῳ παρεισάγουσα. (2).

(1) Εἰ μὲν ἰσάζοιεν ἀλλήλαις αἱ „κρίσεις (αἱ ἐναντίαι δηλ.) ὡς πρὸς πί„στιν, ἐπέχειν ἀναγκαῖον ἡμᾶς ἔστι „περὶ τῆς τῶ πραγματος ὑπαρξεως. „Εἰδὲ ἡ ἑτέρα φαίνοιτο μακρῷ πιστοτέ„ρα συγκατατίθεσθαι μὲν, καὶ ποάτ„τειν γέτε κατὰ τὴν συγκατάθεσιν, „ἀκ ἀπερισκέπτως δέ. Καθάπερ ἐ „καί τις τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν οἰόμενος „ὑπάρχειν, ἔχει τὶ βραχυ περιέλκον „ας ἐναντίον· ἢ ἀ μόνον τὸ καλὸν ἀ„γαθὸν ὑπολαμβάνων, ὅμως ἔτι καὶ „αὐτος ἀντισπῶσαν ἑτέραν ὑπόληψιν „ἔχει πρὸς τὸ μὴ θατεταμένως πιστεύ„ειν. Γαλην. Ἐν τῷ περὶ τῶν Ἱπποκρ. „καὶ Πλατ. Δογμ. Βιβ. Ε'. Κἂν μη„τε λείπηται τῇ πιθανότητι, μήτε ὑ„περέχῃ πολυ, χαίρειν ἔα τὰς δόξας, „τὸ ἐπέχειν ἐν τοῖς ἀδήλοις τῷ συγκα„τατίθεσθαι φιλοσοφώτερον ἡγεμενος. Πλέτ. περὶ τῷ Πρώτα ψυχρῶ.

(2) „Καὶ ἀμφισβητοντες προσι„θέασιν ἀει το ἴσως, καὶ τὸ τάχα. Ἀριστ. Ῥητορ. β'.

ΚΕΦΑ-

ΚΕΦ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ Ἀληθείας καὶ ψεύδους, Καὶ περὶ τῦ Βεβαίε, καὶ τῦ Πιθανῦ, καὶ περὶ Ἀπάτης.

§. ναʹ.

Ἐπεὶ δὲ πᾶσα ἡμῶν ἡ σπουδὴ, ἐπεχόντων, διαπορούντων, διασκεπτομένων, ζητούντων, τ ἀληθὲς τέως τῦ ψευδοῦς ἢ δέον, ἐξὶ διακρίνειν, καὶ τὸ βέβαιον τῦ πιθανῦ καὶ κατὰ δόξαν ἀντιδιαστέλλειν, καὶ τίνι ἐκ τῦ αἱρεῖσθαι τὸ δοκοῦν ἀντὶ τῦ ὄντος, ἀπάτην ἐκκλίνειν, ἃ πάρεργον ἐσεσθαίμοι δόκει, ἐὰν καὶ τούτων ἕκαστα ἐνταῦθα τεθῇ τίποτε ἐξὶ, καὶ ποσαχῶς λέγεται.

§. νβʹ. Τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς, περὶ ὃ ἐν γένει εἰρήκαμεν (Προδ. Γ. §. γʹ. καὶ Σημ.) λογικώτερον ἐνταῦθα καὶ ἐν πρώταις ἐννοίαις θεωρείσθω, καὶ ἐν σκέψεσι, καὶ ἐν κρίσεσι, καὶ ἐν συλλογισμοῖς. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἀνύπερβλητον ψεῦδος, ἐν οἷσπερ ἂν ἔχοι παρείσδυσιν.

§. νγʹ. Καὶ ἡ μὲν ἔννοια ἡ πρώτη, ἐὰν ᾖ τῶν ἁπλουστάτων (§. μβʹ.) εἴτε κατ' αἴσθημα ἀνεπιλήπτως προσπίπτον (§. σμηʹ.) οἷον ἡ τῆς ἐκ τῦ πυρὸς θερμότητος, εἴτε καὶ κατὰ νόημα εἰλικρινὲς ἐναργῶς παρισταμένον (§. σμέ.) οἷον ἡ τῦ ὄντος, ἡ τῆς ὑπάρξεως, ἀληθεύουσα ἀεὶ, καθ' ἑαυτὴν θεωρουμένη. Καὶ τοῦτο ἡ κατὰ τὴν γνωστικὴν δύναμιν ἐνδοτάτη συνείδησις μαρτυρεῖ (§. ξʹ.) ὧδε γὰρ ἄλλως πως ἑαυτῇ ἡ ψυχὴ ἐπιγινώσκειν ἔχει διακειμένῃ παρ' ὃ διάκειται.

§. νδʹ. Ἡ δὲ συνθετος ἔννοια (§. μγʹ.) ἀληθὴς ἐξὶν, ἐὰν δι' αὐτῆς συνεπινοῆται τὰ Φύσει συμβαίνοντα, οἷον ἡ τῦ ἀνθρώπε ἢ δίπες· ψευδὴς δὲ ἐὰν τὰ μὴ, οἷον ἡ τῦ ἀνθρώπε ἢ τετράπες. Δυνάμει δὲ τοῦτο ὑπολανθανούσης τινὸς κρίσεως. (§. ξʹ.).

§. νεʹ. Ἡ δὲ συμπεπλεγμένη (§. μγʹ.) ἀληθὴς μὲν, ἐὰν μὴ ἀδυνάτως ἔχωσι συνεπινοεῖσθαι αἱ ἁπλούσεραι τῶν ἐννοιῶν, ἐξ ὧν συμπέπλεκται· οἷον ἄνθρωπος ἄχερ, τετράπες· ὥσε οὐδὲν κωλύει, τίνι αὐτίνι ἀληθῆ μὲν εἶναι τῇ ἐπινοίᾳ, ψευδῆ δὲ (§. ἀνωτ.) Φύσει· Ψευδὴς δὲ, ἐὰν μὴ συνεπινοεῖσθαι ἔχωσιν αἱ

αι απλόσεραι, ὡς ὑπ' ἀλλήλων ἀναιρέμεναι. Οἷον κύκλος τετραγωνος· τρίγωνον ἰσοπλόρον ὀρθογωνιον. Ἀληθεῖς ἂν αἱ τῶν ἀνυπάρκτων ἐιρημέναι (τὸ δ' ἀληθὲς νοητέον τῇ ἐπινοίᾳ) ψεύδεῖς δὲ αἱ τῶν ἀδυνάτων (§. μθ'.).

§. νς'. Κατὰ δὲ τας συνθετους καὶ συμπεπλεγμένας νοήσεις, καὶ οἱ Ορισμοὶ, εἴτε ονοματώδεις, καὶ οἱ πραγματώδεις, ἀληθεύοντες ἂν εἶεν, ἢ ψευδόμενοι· ἔδεν γαρ ἄλλο οἱ ὁρισμοὶ εἰσιν, ἢ των τοιούτων ἐννοιων ἀναλυσεις. (§. ρις'.).

§. νζ'. Καὶ Διαίρεσις δὲ αληθὴς (§. ρνζ'.) καθ' ἣν ἀνεπτυγμένως πάντα τα μέρη νοεῖται, ὅσα συνεπτυγμένως ἐν τῷ ὅλῳ καταλαμβάνεται, καὶ ὅτε πλειω, ὅτ ἐλαττονα. Ψεύδης δὲ τἀναντίον.

§. νη'. Καὶ Σκεψις δὲ ἀληθὴς μὲν, καθ' ἣν ζητεῖται τὰ κατ' ἀμφίγνοιαν (§. σμθ'.) ἢ καθ' ὑπόνοιαν (§. σν'.) ἑκατέρωθεν ἡμῖν τὸ φρονεῖν ἀντιπεριέλκοντα· ψευδὴς δὲ, καθ ἣν τις ἢ τὰ πάντῃ ἄληπτα αὐτῷ διερευνῶν εἰς κενὸν ἐκβιάζεται (§. σμβ'.) ἢ ἐπέχειν πλάττεται περὶ τὰ περιδήλοτατα (§ σμγ. κξ'.), ἐφ' οἷς τὸ ἐπέχειν ἀδύνατον· οἷα δὴ παίζοντες γεγόνασιν οἱ Πυῤῥώνειοι.

(§. σνθ'. Καὶ ἡ κατὰ Κρίσιν δὲ τῆ Γνωσικῆ ἐνέργεια τετέσιν ἡ Ἀπόφανσις ἀληθὴς μὲν ἐσὶν, ἐὰν τῷ ἐγχωρῆσαν χέσιν δυεῖν μεταξὺ ἐννοιῶν παρισανῃ (1), οἷον τὸ τετραγωνον ἐσὶ τετράπλόρον, ἐκ ἐσιν ἀδιαίρετον· ψεύδὴς δὲ ἐὰν τῷ μὴ ἐγχωρῆσαν, οἷον τὸ τετράγωνον ἐκ ἐσι τετράπλόρον, ἐσιν ἀδιαίρετον.

§. σξ'. Ἡ δὲ κατὰ Διάνοιαν τέως ἀληθόσεις μὲν ἐξ ἀληθῶν ἀποφάνσεων, ἀποφανσιν ἑτέραν, ἀληθῆ καὶ ταυτίω, κατὰ τὸ δέον ὑποσυνάπτουσα· ψεύσεται δὲ, ἤτοι παρὰ τὸ μὴ ἐξ ἀληθῶν, ἢ ἐκ τῆ μὴ δεόντως εισβάλλειν τὸ συναπτόμενον. Ἀλλα περὶ τότε ὕστερον.

§. σξά. Νυν δὲ σημεῖον ἄξιον, ὡς ἐπ ἀκριβες ἁπλῶν ἡ ἀληθεια, καὶ τῆς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον διαφορᾶς ἐσὶν ανεπι-

(1) Εἰσὶν οἱ τὴν ἀληθῆ Ἀπόφανσιν ἀποδεδωκότες εἶναι, ὑφ' ἣ ἡ τῶν δυνατῶν ἰδεῶν χέσις παρίσαται. Quae exhibet reſpectum idearum poſſibilium· ἐυμὴν ὀρθως τόγεμοι δοκεῖν. Καὶ γὰρ καὶ αἱ ἰφιξῆς, τὸ κατ' ἐυθυγραμμίαν διγραμμον διγραμμον χωρίον ἀ περιεχον· ἔδεν τρίγωνον ἐσὶν ἰσόπλευρον ὀρθογωνιον· ἔδεν σῶμα ανεκτατον ἐσιν ἐν τόπῳ, καὶ αἱ παραπλησιαι, ἐπιακῶς εἰσὶν [illegible].

νεπιδεκτος, παράσασίς τις ὅσα τῶ ὄντος, ὡς ἐςὶ (§. Ἀνωτ.), καὶ ἐν τῶ συμφωνῶ, καὶ ταυτῶ τιλὼ ἵδρυσιν ἐχουσα (§. γ'.) Προδι. Γ.)· τὸ δέτοι ψευδος ἐκ τῦ ἐναντίε ἐν ἑτερότητι καὶ διαφωνία σαλεῦον, πολυχεδὲς εἶναι εἰκὸς, καὶ παντοίως καταποικίλλεθαι (1).

§. σξβ'. Ἡ περὶ τα καθ' ἕνα δήτινα τῶν ἀνωτέρω τρόπων ἀληθεύοντα, ἡ ψευδόμενα, ἀνενδοιάσως ἐγγινομένη τῇ ψυχῇ γνῶσις, ἐν ἀκλινείτε καὶ ἀκλονήτω τῇ πληροφορία, ὡς ἔτως ἔχει καὶ ἐκ ἄλλως τὸ ὑπ' αὐτης γινωσκόμενον, Βεβαιότης καλειται. Βέβηκε γάρ πως κατα ταυτίω το γνωσικον, καὶ σερρως ἔχει, καὶ ακινήτως, μηδὲν ὑφορώμενον ἀντιπίπτον, μηδ' ἄχρις ὑπονοίας τίω απατίω ὑποσελόμενον.

§. σξγ'. Διακρίνειν δὲ δὴ ἐπὶ τῆς Βεβαιότητος αὐτίω τε τῆς ψυχῆς τιλὼ κατάσασιν, ἢ αδιασείσως καὶ ἀραρότως ἐμμένει τοῖς δόξασι· Καὶ τα ἐφ' οἷς, ἤτοι τὰ πράγματα περὶ ἃ θεωρεῖται τὸ βέβαιον. Καὶ τὰ δι' ὧν· ἀμέλεται τῆς λόγῦς τῆς τίω πληροφορίαν τῇ ψυχῇ ταυτίω ἐμποιῆσαι δυναμιν ἐχοντας. Τέτων τιλὼ μὲν πρώτίω Βεβαιοτητα κατὰ τὸ υποκειμενον καλεῖν ἀξιῶσι· τίω δὲ δευτέραν, κατα το αντικείμενον· τιλὼ δὲ τρίτίω κατά τὰ μέσα.

§. σξδ'. Ἡ τοίνιω ὡς ἐκ τῦ ὑποκειμενῦ βεβαιότης, ἡ ἐν τῶ σερρῶτε καὶ ἀμεταθέτω τῆς γνώμης κειμένη, τῦ μετὰ ἐντελῦς ὡς εἴρηται πληροφορίας (§. σξβ'.) τοῖς νοητοῖς ἐπιβάλοντος, ἐκ ἀεὶ τοῖς γινωσκομένοις ἐςὶ συμβαίνουσα, ἐδὲ περὶ τῶν αὐτῶν τοῖς πᾶσιν, ἔτε τῶ αὐτῶ ἀεὶ ἡ αὐτή. Δῆλον δὲ. Καὶ γάρ περὶ ἐν καὶ ταυτὸ, οἷον τίω γίω πεπιεσμένίω μὲν ὑπὸ τοῖς πόλοις εἶναι, ἐπὶ μᾶλλον δὲ διακυρτῦθαι κατὰ τὸν Ἰσημερινὸν, ἐςὶ μὲν ὡς ἀδισάκτως πέπεισαι· ὁ δέ τις πυνθανόμενος, ἐδὲν ἀπεικὸς εἶναι ὑπείληφεν· ὁ δὲ τυχὸν, καὶ διαπίσει. Καὶ περὶ τὸ αὐτὸ ἔτι ὁ αὐτὸς ὁ μέχρι δήτινος, ὅσον ἠχὶ καὶ διαμυκτηρίζων ἦν ὡς πλαττόμενον, ἐπιβαλὼν ἔπειτα τῶ λεγομένω, καὶ ἐκ μέρῦς τὰ κατ' αὐτὸ διανοήσας, ἠ πάντῃ ἔξω τῦ πιθανῦ εἶναι τοπάζειν ἤρξατο. Πολυπραγμονήσας δὲ καὶ ἀτενέσερον δια-

(1) „Ἀληθευειν μὲν γαρ ἁπλως, „ψεύδεθαι δὲ ἀπεραντως παρέχα τα „πράγματα. Καὶ ρυθμοι, καὶ ἁρμονίαι λόγον ἔχουσιν, ἃ δὲ πλημμελῶσιν ἀνθρωποι περὶ λύραν, καὶ ᾠδὴν, „καὶ ὀρχησιν, ἐκ ἔστις περιλάβοι. Πλατ. Συμποσιακ. Βιβ. η. Προβλ. γ'.

διασκεψάμενος, καὶ πληροφορίαν τέως προσεπορίσατο τῷ τελεωτάτῳ. Οἷα πολλὰς παθεῖν ἐστὶ τὰ τῆς Ἀμερικῆς εὑρέματα γεγονότων ἱστόρηται. Καὶ μυρία ἄντις εὑροι καὶ καθ' ἡμᾶς, περὶ ὧν ἄλλοι μὲν ἄλλως, καὶ οἱ αὐτοὶ δὲ ἄλλοτε ἄλλως ὑπολαμβάνουσιν. Ἔστιν ὃν καὶ ἐπὶ τῷ ψεύδεσ ποτε, τὸ ἐξ ὁλοτελοῦς καὶ ἀδιστάκτου πεισθῆς κατιδεῖν ἑδραῖον τῷ Νῷ καὶ ἀσάλευτον, ὥσπερ ἔν καὶ ἐπὶ τῷ ἀληθεῖ τὰ πολλὰ τὸ ἀπαγὲς τῆς γνώμης καὶ σαλευόμενον. Οὐ γὰρ ἐδ' ἀεὶ ἀληθὲς, ὅπερ ἀσεμφῶς ὁ νοῦς ἐδεάζατο, ὡς οὐδὲ τῷ ἀληθεῖ ἐπὶ πάντων. Κἀντεῦθεν ἡμῖν οἱ ἀντιδογματίζοντες, καὶ ὑπερδιατεινόμενοι τὰ ἐναντιώτατα. (1). Αἴτιαι δὲ, ἥτε τῆς Διανοίας βραχύτης, ὡς φάναι, καὶ ἀφυΐα, καὶ πρόληψις δυσαπόδετος, καὶ τ' ἄλλα δι' ἃ τῇ ψυχῇ συμβαίνει τῆς ἀληθείας παράγεσθαι, περὶ ὧν (Προδ. Β'.) εἴρηται.

§. σξέ. Ἡ δὲ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον εἰρημένη (§. σξγ'.) Βεβαιότης, ἐν αὐτοῖς τοῖς πράγμασι θεμελιῶται ὅπερ ἔχουσι Φύσεως· τὸ γὰρ βέβαιον, καὶ ἀσφαλὲς, καὶ πιστὸν, καὶ αὐτοῖς περιέχειν, ἤτοι καλὰ τὰς ἀσωδεῖς ἐν αὐτοῖς λόγους, καθ' ὃς ἀεὶ ὡσαύτως ἔχοντα ἐστὶ, καὶ οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν· ἢ κατὰ τὰς ἐν τῇ Φύσει εἱμαρμένας ὁρμὰς τε καὶ θεσμὰς, οἷς ἀπαραιτήτως αἱ αὐταὶ δυνάμεις, τῶν αὐτῶν, ἤτοι ὁμοίων ἀποτελεσμάτων καθίστανται παρακλητικαί· ἢ τῷ λόγῳ τέως τῆς ὑπάρξεως τῶν γινομένων, καθ' ὅτι ἔχ οἷόντε μὴ γενέσθαι τὸ γεγονὸς, ἢ μὴ εἶναι τὸ ὂν, ἢ μὴ ἐσεσθαι τὸ ἐσόμενον.

§. σξς'. Εἴδη γὰρ τῆς τοιαύτης βεβαιότητος καταλέγεται τρία· τῆς μὲν Μεταφυσικῆς λεγομένης, τῆς δὲ Φυσικῆς, τῆς δὲ Ἠθικῆς. Καὶ Μεταφυσικὴ μὲν ἐστὶν, ἡ ἐπὶ τῶν ἄλλως πως μηδ' εἶναι δυναμένων, μηδὲ νοηθῆναι, παρ' ὁ νοεῖται καὶ ἐστὶν. Οὕτω βέβαιον ἐστὶ τὸ ὅλον μεῖζον εἶναι τῶν μέρων, καὶ τὸν κύκλον περιφερῆ, καὶ ἁπλῶς πάντα, ὧν μὴ ἄτως ἔχειν νοουμένων, ἡ ἀντίφασις παρὰ πόδας. (§. σμς'.). Φυσικὴ δὲ βεβαιότης, ἡ ἐπὶ τῶν μὴ ἄλλως κατὰ τὰς ἐν τῇ Φύσει ὁρμὰς πεφυκότων συμβαίνειν, ὧν μέντοι τἀναντίον ἔχοι ἂν ἀναπλάσασθαι ἡ διάνοια, οἷα-

(1) Ὡς ἐκεῖνο ἐν μέρει γὰν ἀλληλίσατα λέγεσθαι τὸ τε Λυκιμνὶ ἅτω πρεπόμενον.

„Οὐ πᾶν ἀνθρώποισι διακριδὸν ἰστὶ νοῆμαι·
„Ἀλλ' ὃ σὺ θαυμάζας, τῷδ' ἑτέρωσι γέλως.

εἰασῆν ἄνδ ἀντιφατικῆς ἀντιπεριπλώσεως· οἷον τὸ κατωφερῆ μὲν εἶναι τὸν λίθον, ἀεικίνητον δὲ τὸν ἥλιον ὁρᾶσθαι, καὶ τὰ παραπλήσια· τί γὰρ τὸ κωλυον, τὸν μὲν μετέωρον, ὡς ὁρᾶνε, ἢ λέγεται, ὡς γῆς ἅπτομενον· τὸν δὲ μεσουρανοῦντα καὶ ἑστηκότα, ἀμφωτέρω ἀναπλασαι ἀκινήτως ἔχοντε; Βεβαιοτης δὲ Ἠθικὴ, ἡ ἐπὶ τῶν καθ Φυσει ἄλλως ἂν ἐχειν οἰομενων ὄντων, μηδενὸς, ὃν ἂν αὐτοὶ εἰδέναι ἔχοιμεν, τῶν ἐν τοῖς ὡσι θεσμῶν παρακινουμένε· Ὄντων δὲ βεβαίως, ἐπείτοιγε πάντως γεγονασιν, ἢ εἰσὶν, ἢ ἐσονται. Οἷον ὅτι ἦρξε ποτὲ τῆς Ασιας ὁ τῶ Φιλίππε· ὅτι πλεῖσοι τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων κατάγε τὸ νῦν εἶναι διατελεσι καθ ἅδοντες· ὅτι τα εἰς νέωτα γεννησομενα πρόβατα ἃ πάντα ἔσαι λᾶνα. κξ. Ἀπαιτητέον δὲ εἶναι φασὶ τὸ μὲν κατὰ τὸν πρωτον τρεπον ασφαλέστε καὶ βέβαιον ἐπὶ τῆς μεταφυσικῆς ἀκριβολογίας (1), καν τοῖς μαθημασι· τὸ δὲ κατὰ τὸν δεύτερον, ἀπαζεται ὁ περὶ τῆς Φυσεως λόγος· τῶ δὲ τέως κατα τον τρίτον τὰ ἰσορεμνα μάλιςα προσεδράζεται.

§. σξζ'. Ἡ μὲν δὴ τρίτη, ἡ κατὰ τὰ μέσα βεβαιότης, ἐν αὐτῶ τῶ κράτει θεωρεῖται τῶν πίςεων, δι ὧν κατασκευάζεται, καὶ κρατυνεται τὸ δεικνυμενον. Ὃν δηπε τρόπον βεβαίας τε καὶ ἀδιαπταιςες εἶναι φασὶ, τὰς ἀκριβεσάτας τῶν Ἀποδείξεων. Ὀρθῶς δ' ἄντις οἶμαι, καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τὸ ασφαλῶς ἡμᾶς καὶ πιςῶς εἰδέναι τι φέροντα, ταύτηγε βέβαια εἶναί τε καὶ λέγεθαι τάξεις. Καὶ γὰρ δὴ καὶ αἴσθησιν τὴν ἀμέμπτως κινεμενῖω· Καὶ ἔννοιαν τῖὼ ἐναργῶς τε καὶ ἀκρινας τὸ νοητὸν παρισανεσαν· Καί γε τῖὼ κρίσιν, τῖὼ ἐποπτικῶς, καθαπερ εἰρηται, ἢ ἐννοηματικῶς περὶ τῶν ὄντων ἀποφαινομένην. Καὶ Διάνοιαν δὲ, τῖὼ ἐκ τοιῆτων κρίσεων, ὀρθῶς τε καὶ ἀμεθοδως τὸ ἐπιφερόμενον ὑποσιωάπτεσαν. Οὐδὲν γὰρ ἐκ τῆτων, ἀδ' ἴχνος γῆν ὑπονοίας ἐγκαταλείπεται, τῶ μὴ πάντη πάντως ἔτως

(1) „Τὴν Ἀκριβολογίαν την Μα„θηματικὴν, ἐκ ἐν ἅπασιν ἀπαιτη„τέον, ἀλλ ἐν τοῖς μὴ ἔχουσιν ὕλην. „Διόπερ ὁ φυσικὸς ὁ τρόπος. Ἅπασα „μὲν ἴσως ἡ Φύσις ἔχει ὕλην. Ἀ„ρισ. Μεταφ. γ'. „Πεπαιδευμένε ἀ„νὴρ ἐπὶ τοσοῦτον τὸ ἀκριβὲς ἐπιζητᾶν „καθ' ἕκαστον γένος, ἐφ' ὅσον ἡ τῆ „πράγματος Φύσις ἐπιδέχεται. Παρα„πλήσιον γὰρ φαίνεται Μαθηματικὰ„τε πιθανολογοῦντος ἀποδέχεθαι, καὶ „Ῥητορικὸν Ἀποδείξεις ἀπαιτεῖν. Αὐτ. Ἠθ. Ν'. Κεφ. α

ἔτως ἔχειν, τὰ ταύτηγε ἡμῖν γινωσκόμενα. (§. σμγ'. κξ.) Οὐδὲ γὰρ ἐν τούτοις ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τὸ οἰδέναι. Οὐδὲ βελήσει, ἀναγκη δέτινι ἀπαραιτήτω πρὸς συγκατάθεσιν ἐπιστώμεθα, ἐξ αὐτῆς προδήλως τῆς ἱερᾶς φύσεως, ἕτω νοεῖν καὶ γινώσκειν, μηδὲ ἄλλως ἔχειν ὑποπτεύοντες. (ι). Ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ ἡ ὑπὸ ἀξιοπίστων Ἀνδρῶν κατατεθεμένη, ἀπαρεγχείρητος ἐστὶ μαρτυρία, πίστεως πολλάκις ἐκ ἀμφιβόλε ἡμῖν καθισαμένη παραίτιος. Πρὸ δὲ πάντων, ἀκροτάτῃ βεβαιότητος ἀπάσης εἶναι τακτέον, τῷ ἐπὶ τοῖς ἄνωθεν ἡμῖν ἀποκεκαλυμμένοις, ἐφ' οἷς ἡ εἰς ΘΕΟΝ καὶ τὰ θεῖα κρηπίζεται πίστις. Πλὴν ὅσον τῇ μὲν περὶ τῶν ἀνθρωπίνων τῷ ἐναργείαν ἀπαιτούσῃ, τὸ τῆ λόγε φῶς περικέχυται, τῆς δὲ περὶ τὰ θεῖα, νεφέλη κύκλω πυκνὴ, καὶ γνόφος βαθὺς περιπέπαται.

§. σξη'. Ζητήσαι δ' ἄντις, εἰ κατὰ τὸ ἀληθὲς, (§. σξα.) ἐν ἀδιαιρέτῳ κείμενον ἐστὶ καὶ τὸ βέβαιον, τῷ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον διαφοραν, μὴ ἐπιδεχόμενον; Ἀλλ' εἰ μέντις πρὸς αὐτὰ ἀπίδοι τὰ πράγματα, ἐφ' οἷς ὁ Νῆς γινωσκόμενος στηρίζεται (§. σξέ.), φανερὸν ὅτι ἄλλα πρὸ ἄλλων ἐστὶ βεβαιότερα. Μέγι-

(ι) Εἰ ἐκ τὰ μηδόλως ἐνδοιάζειν ἡμᾶς πεφυκέναι, (κἂν ἃ σφόδρα βαλοίμεθα), περί τινα τῶν νοουμένων, ἐπόμενον ἐστιν ἐκεῖνα ἀληθῆ εἶναι καὶ βέβαια; Πάνυ μὲν ἂν τοῦτο διατεινόμεθα. Εἰ γὰρ ψευδῆ, ἅπερ ἐνδοιάσεως νοεῖν πεφύκαμεν, ἀληθῆ ἴσως, ἅττα νοεῖν ἀδυνατήσομεν. Οὐδὲν ἄρα νοεῖν οἷοί τ' ἐσμέν. Οὔτε γὰρ ὁ μὴ δυνάμενος νοῆσαι τὸ ὄν, νοήσει, ὡς μὴ δυνάμενος, ἅτε ὁ δυνάμενος νοῆσαι τὸ μὴ ὄν, νοήσει ὡς μηδὲν νοῶν κυρίως εἰπεῖν· ἐπεὶ τοιγε τὸ μὴ ὄν, μηδὲν ἐστίν. Μηδὲν δὲ νοεῖν πεφυκότες, ὡς ἐκ τῶν τὴν Ἀκαταληψίαν ἡμῖν ἀσαγόντων ἐπιφέρεται, ὅμως νοητικοὶ ἐσμεν· τατέσιν εἰς τὸ νοεῖν, καὶ ῥοπὴν ἐκ φύσεως, καὶ δύναμιν ἔχοντες. Ἑκάτερον δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς Σκέψεως, καὶ τῆς Ζητήσεως δῆλον, ἣν καὶ οἱ Σκεπτικοί ἐστι, καὶ Ζητητικοί, ἐκ τῆς ἐπαγγελίας κληθέντες, διηνεκῶς ἀναβαλλόμενοι· τὸ γὰρ σκέπτεσθαι καὶ ζητᾶν, αὐτὴν ἐλέγχει τὴν ἐπὶ τὸ εἰδέναι ῥοπὴν καὶ ἔφεσιν. Ἔφεσις δὲ περὶ τὰ ἀδύνατα ἐκ φύσεως ἂν γένοιτο κἂν μία. Εἶτα καὶ τὸ ζητᾶν αὐτὸ νοεῖν πως ἐστί. Καὶ συναπτέον ἄρα. Ἃ μὲν ῥοπὴν ἡμᾶς ἐκ φύσεως ἔχειν, κατὰ τὴν τῶν Ἀκαταληπτόντων ἄνοιαν, περὶ τὰ μὴ δυνατὰ. Β'. δὲ δυνάμεως λαχεῖν νοητικῆς, καὶ τοι μηδὲν κυρίως νοεῖν πεφυκότας. Γ'. Καὶ ἐν διηνεκεῖ ἀναστρέφεσθαι ἐξαπατῆ, ὡς βεβαίως καὶ νοεῖν δοκοῦντας, τὰ μηδέποτε ἡμῖν νοούμενα. Ὧν δὴ πάντων Κεφάλαιον τὸ πρὸς οὐδὲν ἀλλ' ἢ πρὸς τὸ ἀπατᾶσθαι ὑπὸ τῆ Δημιουργῆ ἡμᾶς γενέσθαι, τὰ τοιαῦτα ἡμᾶς κεκτησάντος. Ἀλλα:

„Τῆλε μαλ' ἦχι βύθιστον ὑπὸ χθο-
„νὸς ἔστι βέρεθρον. Ὁ γὰρ Δημιουρ-
„γὸς, ἁπλοῦστε, καὶ ἀληθὴς ὤν, ἐτ
„ἄλλας ἐξαπατᾷ, κἀ' ὑπαὸ, οὐ ὄναρ.

Πλωτ. Βιβλ. Β'. περὶ Πλωτ.

Μεγιστον γαρ της πληροφοριαν το εἰδεναι, ἔτω μεν, ἀλλως δε μηδαμως, ὀδεμιᾷ δυνάμει, ενδεχεσθαι εἰναι τὸ παρισάμενον, ως ἐπι των Μεταφυσικως λεγομένων ἐχειν το βέβαιον. (§. σξς΄). Ἧττον δὲ, εἰ καὶ τεναντίον δυνατὸν εἰναι νοοῖτο, ὑπο δυνάμεως ἀνωτέρας τῶν ἐν τῇ Φυσει, καὶ κρείττονος, ως ἐπὶ των Φυσικως. (§. Αυτ.). Και τετε ἧττον ἐτι, το καὶ Φυσει μὴ ἂν εἰναι αδυνατον, ως ἐπι των Ηθικως. (§. Αυτ.).

§. σξθ΄. Πάλιν ἐάντις περὶ Βεβαιότητος διαπωθάνοιτο τῆς ἐν αυτοῖς τοῖς μέσοις θεωρεμένης, δι' ὠντι κατασκευάζεται, (§. σξζ΄.), ευλογον ἐκείνοις καὶ ταυτίω συμμέτρως συμπροιέναι, καὶ σωεπιτείνεσθαι, καὶ συναίεσθαι· τῶ γαρ περιόντι, καὶ λόγων ἄλλων ἐπιπροσιόντων, οἱονει Φωτος ἐπιχυθέντος δαψιλεσέρε, ἐκ περιεσίας εἰκὸς κρατύνεσθαι το δεικνύμενον.

§. σο, Αλλ' εἰπερ ἄρα περὶ αυτῆς ζητοῖτο τῆς καταφάσεως, ἰῶ ἡ ψυχὴ περὶ σπερ οἶδε βεβαιως προσεπορίσατο, (§. σξγ. σξδ΄.), ποτερόν ποτε καὶ αυτὴ ἐπίτασιν τε καὶ ἄνεσιν ἐπιδέχεται, ἀποφάσκοντες ἀπαντήσομεν. Δεῖ γαρ ταύτίω παντελῆ τῶ Νῶ σάσιν εἰναι τινα, καὶ ἠρέμησιν. (§. Αυτ.). Ὑποσαλθεῖσα γὰρ, κἂν βραχυ ὅσον, ἡ ψυχὴ τὸ βεβαίως γιγνωσκειν ἐκσησεται. Κινησεως μὲν γὰρ μέτρα παντοῖα, ἐν ἡ ὑπόληψις. Στάσεως δὲ τὸ ὁλον σάσις, ἐν ἡ τὸ της ἐπισήμης ἵδρυται βέβαιον. (1). Διόμοι καὶ ὁ Γάλλος Καρτέσιος πρὸς ὀδὲν ἐμπεδον ἐχηκέναι τὸ Φρονεῖν εοικεν, ἐπειδαν εις δύναμιν ἀνῆγε, καὶ τὸ ποιῆσαι τὰ ἀντιφάσκοντα· τετε γὰρ απαξ τεθεντος, ακέτι αδιςάκτως οἱοντε κρίνειν, τι τὸ δυνατον, καὶ τὶ το αδυνατον· το δὲ καὶ σμικρὸν υποδισαζειν φαίνεσθαι, τὸ συντονον καὶ ἐρρωμενον της πληροφορίας υποχαλᾶ, καὶ τὸν Επισημίω εις υποληψιν παρεξάγει·

„Ουτε γαρ ἡν Γαίης μέσος ὀμφαλος, ὀδε θαλάσσης.
Καλως ὁ Φαίσιος Επιμενίδης ἄχρηγε τετε, τον των Λετων, ἢ των Κυκνων μυθον, περὶ τε Πυθοῖ ὀμφαλε της Γης απελέγχων. (2)· τόγε μιῶ προσεθὲν, το βέβαιον καὶ ἀραρος τῶ λογε διέσεισεν.

„Εἰ δέτις ἐσι, θεοῖς δηλος, ἀνητοῖσι δ' ἄφαντος.

§. σοα.

(1) „Το γαρ ηρεμησαι τ σῆναι ἀνδιάνοιαν, ἐπίσασθαι τ Φρονεῖν λεγόμε-„θα. Αρις. Φυσ. Β. Ζ'. Κ. γ'. (2) Παρα Πλατ. περὶ ἐκλειπ. Χρησης.

§. σιά'. Πρὸς τὸ βέβαιον ἀντιδιῄρηται τὸ Πιθανόν· τὸ γὰρ τοιοῦτον ἤκιστα βέβαιον. Ἀλλ' ἔστιν, ὡς μὲν ἐκ τοῦ μέσου εἰπεῖν, τὸ διάτινων λόγων, καὶ πίστεων πλειόνων ἢ ἐλαττόνων, ἀσθενεστέρων ἢ κρατιστέρων, μὴ ἀναγκαίων δέ, μηδὲ πάντῃ ἀναντιῤῥήτων κατασκευαζόμενον. Ἐκ δὲ τοῦ ὑποκειμένου, ἤτοι τοῦ γινώσκοντος, περὶ ὅτις τῳ γνώμῳ δέδεν παντὸς ἐκ ἀπήλλακται, ἀλλ' ὑφεῖται μεν τῳ ἀπάτῃ ὡς ἐκ ἀδύνατον, διὰ δὲ τὸς ἐκ ἀπιθάνως ἐγχωρεντας λόγες, ἕτω φρονεῖν αἱρεῖται, ἢ τἐναντίον. Οὐχ ὥσπερ δὲ ἐπὶ τοῦ βεβαίου, ὡς ἐκ τῶν ἀντικειμένων (§. σξγ.) θεωρησείτις καὶ τὸ πιθανόν· τὰ γὰρ ὄντα καθ' ἑαυτὰ βέβαια, κἂν ἄλλως ἄλλοι περὶ αὐτῶν ὑπολαμβάνωσι. (§. σξδ'.).

§. σοβ'. Τοιγαροῦν ὡς ἐκ τοῦ ὑποκειμένου, τὸ ἑτέρῳ ἐν ἀδιςάκτῳ βεβαιότητι πρεσβεύομενον, γένοιτ' ἂν τινι πιθανόν. Οἷον τὸ ἡττοβαρὲς τῶν σωμάτων ὑπὸ τὸν Ἰσημερινόν. Δοξειε δ' ἂν καὶ ἀπίθανον· οἷον αἱ γραμμαὶ αἱ παρὰ τοῖς Μαθηματικοῖς ἀεὶ ἐγγιὸν ἀλλήλων μᾶλλον καὶ μᾶλλον γινόμεναι, μηδέποτε δὲ συμπίπτουσαι. Μεταβάλλοι δ' ἂν καὶ ἐφ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ, ἢ περί τι πιθανότης, εἰς ἐπὶ τὸ βέβαιον προαχθεῖσα, εἰς ἐπὶ τὸ ψεῦδες φωραθῆναι, καὶ ἀπιθάνως ἔχον ἀπολιθησασα· εἴτε δὴ τέως καὶ ἀπὸ τοῦ μᾶλλον ἐπὶ τὸ ἧττον τῆς πειθοῦς μεταςᾶσα, ἢ καὶ ἀνάπαλιν. (§. σξδ'.). Ἔτι εἰκότως τῆς κατ' ἐπιςημίω γνώσεως τὸ ἀδιάπτωτον πλατεῖν λεγομένης, τὸ πιθανὸν πάντῃ παντως εἶναι τε καὶ λέγεσθαι μεταπτωσιμον.

§. σογ'. Ὡς δ' ἐκ τῶν λόγων αὐθις ἡμῖν καὶ τῶν πίστεων, τὸ πιθανὸν διαφέρει Α'. τοῦ ἀδυνάτου. Ἐκεῖνο γὰρ παντάπασιν ἄλογον. Διὸ καὶ πρῶτος εἰς τὸ πιθανόν τι εἶναι βαθμὸς, τὸ δυνατὸν εἶρηται. Β'. καὶ τοῦ δυνατοῦ· προσδεῖ γὰρ πρὸς τῷ δυνατὸν εἶναι καὶ λόγων, οἷς ἂν καὶ πιθανὸν αὐτὸ ὑπάρξειεν. Ὅτι γὰρ πιθανὸν, καὶ δυνατόν· Ἀνάπαλιν δ' οὔ. Ἐπεὶ καὶ δυνατὸν ἐμοὶ εἰς ὑῆρας ἐσχατον ἀφικέσθαι· Πιθανὸν δε, ἐμοί γε, οὐκ ἔστιν. Ἐφ' οἷς καὶ τὸ μὲν καθ' αὐτὸ, τὸ δὲ ἡμῖν ἐςὶ τε καὶ λέγεται. Γ'. Καὶ τοῦ Ἐνδόξου. Τοιοῦτο γὰρ κυρίως, τόγε τοῖς ἄλλοις ἐςὶ πιθανὸν, οὐδενὸς εἰς πειθῶ λόγου παρόντος, ἢ ὅτι φαίνει τοῖς πλείοσις, ἢ τοῖς σοφοῖς, καὶ τούτοις, ἢ τοῖς πᾶσιν, ἢ τοῖς πλείοσις, ἢ τοῖς μάλιστα γνωρίμοις καὶ ἐνδόξοις, οὕτω

δικῆ

δοκεῖ (1). Διὸ καὶ δημῳδες αὐτὸ τῷ πιθανῷ τὸ εἶδος παράτισιν ἦκεσεν, ὡς τοῖς κρίνειν παρ' ἑαυτῶν ἐχ οἷοις τε ὦσιν, ἐν χρήσει γινόμενον. Δ'. καὶ τῷ Πιθανῷ τῷ κατα τὶὼ ποίησιν, ἧς ἔργον ὡς γεγονὼς πλάτλειν, τὸ ἔτω γενέθαι δωιάμενον (2).

§. σοδ'. Ἔχει δ' ἐπὶ τέτοις, ὡς ἐκ τῶν πίστεων αἷς προσερείδεται τὸ πιθανὸν, καὶ τὸ μᾶλλον καὶ ἧτλον προσεπιδ-χεθαι, τὸ μὲν πλειόνων ὦσῶν, ἢ κρατιστέρων, τὸ δ' ελαοσονων ἢ ἀδυνεστέρων (§. σοά.). οἷον ποτερον εἰς πειθὼ ἰσχυροτερον, τὸ φαρμάκω τὸν Μακεδόνα διαφθαρῆῶαι; Ἔοικε γὰρ, ὅτι ἀπὸ συμποσίε· ὅτι ἐν ἀκμῇ σφριγῶν, καὶ ἐρρωμενως ἐχων· ὅτι οἶνῳ κατέρρεψεν· ὅτι συχνὲς τῶν περὶ αὐτὸν προσέφθειρεν· ὅτι τὲς περὶ αὐτὸν ἅπαντας ἠλεγξεν ὁ θάνατος ἐκεῖνα βασιλεὼντας. κτ. Ἢ τὸ μὴ φαρμάκω δολοφονηθῆῶαι μᾶλλον εἰκός; ὅτι πλεῖος ἰὼ αὐτῷ πόθος τοῖς Μακεδόσι, καὶ τὸ πενθος μέγα, καταῤῥεψαντος· ὅτι ἐπισφαλὲς ἰὼ αὐτοῖς ἐν ξένῃ, καὶ τυραννεμένῃ τῇ χωρᾳ ἀποξερηθῆῶαι τὲ νικᾶν καὶ ἄρχειν εἰδότος· ὅτι ὁ δράσας ἐκ ἂν διελαθον. κτ. Ἀλλ' ἐν τοῖς τοιότοις ὀ μικρᾶς χρεία τῆς σκέψεως πρὸς ἐπίκρισιν· ἐνθα ἐχὶ τὸν ἀριθμὸν μόνον, ἀλλα καὶ τὸ βάρος ἑκάστης ἰδια διασαθμητέον, τῶν ἑκατέροθεν ἐπιφερομενων πίστεων.

§. σοέ. Τοῖς γὰρ μὴ προσέχεσιν ἢ δεον περὶ αὐτας, μηδὲ δικαίοις διαταλαντοῦσι τοῖς σαθμοῖς, τὸ κατὰ τὰς κρίσεις αὐτεῦθεν γενᾶται διάῤῥεφον, δι' ὧν ὡς μὲν ἀληθῆ πολλάκις τίθεται τὰ ψοδδομενα, καὶ τἐναντίον· ἀντὶ δὲ βεβαίων τὰ πιθανα πως πρεσβοῦεται, ἢ καὶ ἀντὶ πιθανῶν τὰ ἀπίθανα· καὶ ἀναπαλιν (§. σξδ'.), ὁ τῷ χύδιῳ ὄχλῳ συμβαίνει μάλισα (1), καὶ τοῖς χυδαϊκῶς κρίνεσι. Τὲτο δὲ ἐσὶν ἡ ἀπάτη. ἰὼ τῶν Κρισεων διαῤῥεφῖὼ ἐναγ τινὰ ὁριζόμεθα, τῖὼ ἐκ πολ-

S 2 λῶν

(1) Ἀριστ. Τοπικ. Βιβλ. Α'. Κεφαλ. ά.

(2) „Οὐ τὸ τὰ γενομενα λέγειν „τέτο ποιητὴ ἔργον, ἀλλ' οἷα ἂν γένοι„το. καὶ τὰ πιθανὰ κατα τὸ εἰκὸς, „ἢ τὸ ἀναγκαῖον. Αὐτ. Ποιητ. Κεφ. Θ'. „Μιμητικὴν γαρ ἡ ποίησις ὑπόθεσιν „ἔχει . . . τὴν ὁμοιότητα τῷ ἀληθῆ „ἃ προλείπει, τῆς μιμησεως ἐν τῷ „πιθανῷ τὸ ἀγωγον ἐχόσης. Πλα„ταρχ. ἐν τῷ πῶς δεῖ τὸς νέος Ποιημ. „ἀκέειν.

(3) „Τὸ πιθανον ἰσχυν τῆς ἀλη„θέας ἶχε, ἐνίοτε μείζω, καὶ πιθα„νοτέραν ὄχλῳ. Μενάνδρε.

λῶν οἱονεὶ πηγῶν (Προσ. Β'. §. ά.) τὴν ἀρχὴν ἔχουσαν. Καὶ Κρίσιν αὐτὸ τοῦτο ἐσφαλμένως τε καὶ ἀδόκιμον, παρεκτρεπῆ τε ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς καὶ προσηκόντος, καὶ ἐπὶ τὸ μὴ ἀληθὲς μηδὲ προσῆκον ἀπολίθησιν.

ΚΕΦ. ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ Διαφόρων Βαθμῶν Πιθανολογίας, καὶ τῆς τούτων αὐτῶν Ἀνακρίσεως.

§. σϛ.

Δεῖ δὴ τὸ μὲν ἀσφαλὲς καὶ πιστὸν, ἐν ᾧ κατ' ἐνάργειαν ἐντελῆ ἀπαραλλάκτως ἡμῶν ἴσχυσαν τὸ Φρονοῦν· (τοῦτο δέ ἐστιν, ἐφ' ὃ ἐς ἐν ἀσφαλεῖ ἔστιν ἡ ψυχὴ τοῦ πράγματος περινοίᾳ) (§. σμγ'.), ὡς ὅλον ὑποτιθέναι. Τὸν δὲ τοῦ Φρονοῦντος οἱονεὶ σκοτασμὸν, τοῦ μηδὲν τῶν παραφανέντων σωφρόνων διωκάμενα, ὅτε μικρὸν ὅτε μέγα, περὶ ὃ σκοπεῖν πρόκειται· ταυτὸν εἰπεῖν τῆς παντελοῦς ἀγνοίαν (§. σμβ.), ἴσα καὶ μηδὲν ἐκλογίζεσθαι. Ἃ δ' ἂν τούτων μεταξὺ τῶν ἀκροτήτων ἐγχωρήσῃ, σωτελοῦντα μὲν πῶς εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς τοῦ μηδενὸς ἰσοδιωκάμου ἀγνοίας, ἐπιβολὴν δὲ τῆς τοῦ ὅλου ἀναλογέσης βεβαίας γνώσεως, ὧν μὲν τοι καθ' ἑαυτὸ μηδὲν ἐπὶ τὸ ἀκριβὲς ταύτης ἐξίκοιτο ἄν, ἐκεῖνα δὴ πάντα, οἷον βαθμίδας, τῆς ἀπὸ τοῦ μηδενὸς ἐπὶ τὸ ἄκρον τεινούσης ἀνόδου ἡγεῖσθαι, ἢ ὡς μοίρας ὑπολαμβάνειν, ἐν αἷς τὸ ὁλοχερὲς κατατέτμηται. Νοεῖν δὲ ταύτας τὰς κατὰ βαθμοὺς, ἢ μοίρας, ὅτῳ παρισαμένας πιθανολογίας, μὴ ἴσας ἀλλήλαις. Ἀλλ' ὡς μὲν ἐν μέτρῳ εἰπεῖν, τὰς μὲν μείζονας, τὰς δὲ ἐλάττονας· ὡς δ' ἐν σαθμῷ, τὰς μὲν βαρυτέρας, τὰς δὲ κουφοτέρας. ὡς δ' ἐν διωκάμει, τὰς μὲν κρατιστέρας, τὰς δὲ ἀσθενεστέρας εἰς τὸ τῇ γνώμῃ κινῆσαι πρὸς συγκατάθεσιν.

§. σζ'. Τῶν ἐν πιθανῶς γνωματζομένων βαθμὶς νεατὴ μὲν, καθ' ἣν μόλις τι πλέον εἰδέναι πάρεστι, τὸ εἶναι ἐκ ἀδύνατον τὸ νοούμενον (§. σογ'.). Ὑπάτη δὲ, καθ' ἣν βραχύτι λείπεται, τὸ εἰς ἐπιστήμης ἐλάσαι βεβαιότητος, καὶ παντὶ ἀναμ-

ἀναμφηρίστε, ἀκρότητα. Μεση δε η τέτων ἑκατέρας ἐπίσης ἀπέχεσα. Τας δε μεταξυ, τὸ μέτρον ἴσχειν εἰκὸς ἀνάλογον τῇ πρὸς τὰ ἄκρα ἐγγυτητι. Καὶ ὀρθῶς ἠπε τὸ εἰρημενον, ὅτι πιθανὰ δυο, ὧν λόγω εἰσιν ἀντιπεπονθότι, τῆς ἑκατέρᾳ πρὸς το βέβαιον ἀποσάσεως. Εἰ γὰρ το μεν ἐκείνε ἀπολείποιτο ὡς τὰ τρία, τὸ δ' ὡς τὰ ἕξ, πιθανωτερον ἂν εἴη τᾶ δευτέρᾳ τὸ πρῶτον κατὰ το διπλάσιον. Ὀρθῶς δε κακεινο, ὅτι τὸ πιθανὸν καθ' ἑαυτο περισκοπεμενον ἐν λογῳ ἐσὶ σωθέτω, τῷ ἐκ τᾶ ἀριθμᾶ, καὶ τῆς δυναμεως τῶν πίσεων αἷς προσερείδεται. τὸ γὰρ ἐκ κρατισέρων πιθανολογεμενον, φανερὸν ὡς τᾶ ἐξ ἰσαρίθμων μεν, κυφοτέρων δε κατασκευαζομένε, ἀει πιθανότερον (§. σοδ'. σος.).

σοη. Η τε κατὰ τον νέατον βαθμον ἀντίληψις πιθανὰ (§. σοζ'.), ἐπὶ τῷ ἁπλῶς δυνατον εἶναι (§. σογ'.), καὶ ἀμυδροτάτᾳ τινὰ τᾶ πράγματος εἰκασίαν παρεχεται. Τοιᾶτον το ἐν τῷδε τῷ παντὶ σωτάγματι, καὶ γίνε ἑτεραν εἶναι τε, παρὰ ταύτᾳ τινὶ καθ' ἡμᾶς, οἰκεμενίῳ. Τοιγαρᾶν ἐπὶ τα ἡκισα πιθανὰ ἀνακτεον πάντα τὰ τῆς ἀποφατικῆς Αμφιγνοίας (§. σμθ'.) ποιητικὰ, τὰ μηδεία μηδετέροθεν λόγον, εἰς το θεθαι ταυτα, ἢ μή, προϊχόμενα. οἷον ὅτι περιτὸ ἀρίθμος ἢ τῶν ἀστέρων πληθυς· ἢ ὅτι ἄρτιος. ωσαυτως δε, καὶ τὰ ἀμφιγνοεῖν ἡμᾶς κατα θέσιν ἐπέγοντα (§. αυτ.)· ἐφ' ὧν παρεσι μεν εἰκοτας τινὰς λόγες λαβεῖν, ἑκατέροθεν μέντοι ἰσοδυνάμες· τε ἰσοδυνάμε καὶ ἀριθμᾶ καὶ κράτει ἐκλογιζομένε, ὡς εἰρηται. (§. ἀνωτ.). Τῇ γὰρ τῶν λόγων παντελεῖ ἀπουσία, ἢ τῶν ἰσοδυναμέντων ἐξ ἀντιθέτε παρεσία, εἰς ἀντιρροπίας γένεσιν ἴσον, ὡς καπὶ πλάσιγγος τῷ μηδενὶ ἴσα δυνάται τὰ ἰσοβαρῆ σακωματα. Οἷον δὴ προβληθέντος, τινα ἄρα τὰ ὧδε πε συγκεκαλυμμενα τῶν γραμματων ἐσιν, ὧν φωνᾶεσα μεν ἡ φυσις, δυαδικὸν δε τὸ εἶδος, ἰσόχρονος δε ἡ δυναμις; Ἀμφιγνοεῖν ἀνάγκη πότερα, τὰ βραχεα ταυτα, ἢ τὰ μακρά; τὰ γαρ πρετεθεντα τῶν γνωρισμάτων ἰσάριθμά τε ἐπ' ἀμφοῖν, καὶ ἰσοσάθμια ἐπ' ἀκριβες. Ουδεὶς ἂν των τοιᾶτων ἔδεν δοξασεται ὀρθως ποιων. Αἱ γὰρ τοιαίδε δοξασίαι ἄντικρυς ἀποκληρωτικαὶ, ἵνα μὴ εἰπω ἄλογοι.

§. σοθ'. Ἡ ὑπάτη ῥηθεῖσα (§. σοζ'.) πιθανότης, σσον ἐχὶ καὶ βεβαιοτης ἀκριβης ἐσὶ, παρ' ἔλλειψιν λόγε τινος, μικρὰν ἔτι τιν ὑπονοιαν περιλειποντος. τοιάδε τις ἂν των ςρατιωτων

ἐγγενοιτο τῇ πείρᾳ, ὃς ὁ προδότης κατὰ τὸ Σωτῆρος ἦγεν, εἰ προσιὼν ἔτος, καὶ τὸ χαῖρε Ῥαββὶ προσφθεγξάμενος, μικρὸν ὅσον μεταξὺ διελελοίπει, εἰς τὸ δέναρ τὸ διὰ τὸ φιλήματος σιώπημα. Οὐ γὰρ κωμῳδὴ ἄλογος ἂν αὐτὸς ὑπεισῃει ὑπόνοια, μὴ τὸν μὲν ἀπάσαιτο, ἄλλος δέ τις ἰὼν ὃν καταφιλήσει. Κἂν ἄλλως τὸ πιθανὸν αὐτοῖς τὸ ἐκεῖνον αὐτὸν τυγχάνειν, τῷ βεβαίῳ ὡς ἐγγίσα εἶναι ὤφειλεν.

§. σπ. Ἡ κατὰ μεσότητα πιθανότης (§. σοζ'.) μὴ ἐφ' ὧν ἐπίσης τὸ ἀντιπεριέχαμενον ἐξὶ πιθανὸν θεωρείσθω· τὰ γὰρ τοιαῦτα παρὰ τὸ ἐκ τῆ ἴσα πιθανολογεῖσθαι, μετέωρον εἰκὸς τὶὼ γνώμιν ἡμῖν καθιξᾶν (§. σοη.) καὶ εἰς ἀπορίαν δικαιοτάτιν ἐμβάλλειν. Ἀλλ' ἐφ' ὧν τὰ τῆς ἐμποιεμένης πειθῦς ἡμιβαρῆ τυγχάνει πρὸς τὶν ὀλὶν ταλαντεύομενα βεβαιότητα. οἷον εἰ τυχὸν ἄχρι μὲν δεκάδος πρόεισι τὸ βέβαιον, τὸ δὲ πιθανὸν ςρέφοιτο περὶ τὰ πέντε.

§. σπά. Τῇ γὰρ τῆ πιθανῆ πρὸς τὸ βέβαιον ἀντιπαραθέσει, ὧν ἄλοθεν ἑκατέρᾳ τὸ μέτρον ἐκ ἄδηλον, ἐδ' ὁ λόγος θατέρᾳ πρὸς θάτερον διαλήσεται, ἐδ' ἡ ἐκείνᾳ πρὸς τὸ κατὰ τό δε πλήρωμα ἐλλειψις· οἷον εἰ δέοι τῶν ἀπὸ μονάδος εἰς δεκάδα Ἀριθμητικῶν χαρακτήρων, πρῶτον ἕνα ὁποιονδν, μὴ ὁρῶντα ποθεν λαβεῖν. Δεύτερον, ἕνα τὸν ἐν αὐτοῖς περιτλέν. Τρίτον, καὶ τέτον εἶναι τὸν τριαδικόν. Το μὲν Α'. βέβαιον ἂν εἴη, ὅτι λαβὼν ἂν λάβοι ἀριθμὸν ἕνα ὁποιονδν. Πιθανὸν δὲ τὸ Β'. ὅτι καὶ περιτλόν. Ἥτλον δὲ πιθανὸν, ὅτι καὶ τὸν, κατὰ τὸ τρίτον αἴτημα, τριαδικόν. Το μὲν ἂν βέβαιον· ἐὰν γὰρ δεκάκις λάβῃ, ἅπαντας καθ' ἕνα τῶν ἀριθμῶν τὲς δέκα ἐξοίσει· ὥςε καὶ ἐὰν ἅπαξ, τὸν ἕνα. τοιγαρῦν τὸ ἀσφαλὲς μονάδι ἐξισωθησεται. Τὸ δὲ πιθανὸν, ὅτι καὶ περιτλὸν ἐξοίσει, ἐξὶν ὡς τὰ πέντε πρὸς τὰ δέκα· τὸ δ' ὅτι καὶ τὸν τριαδικὸν αὐτὸν, ὡς τὸ ἓν πρὸς τὰ δέκα. Οὐκῦν καὶ τὸ μὲν, ἕως τὸ ἥμισυ πρός γε τὸ βέβαιον, καθ' ἡμίσειαν ἐκείνᾳ ἐλλεῖπον· τὸ δ' ὡς δεκατημόριον, καὶ δεκατημορίοις ἐννέα ἐλλεῖπον. Ἐνθυτοι καὶ αὐτὴ μὲν βαθμὶς τῆ πιθανῆ ἂν εἴη ἡ ἐλαχίςη, ὡς μοῖρα μιᾶ ὑπὲρ τῆ ἁπλῶς δυνατῆ προαγομένη (§. σοη.)· ἐκείνη δὲ μέση (§. σπ'.).

§. σπβ'. Τῇ παραθέσει πολλῶν πιθανῶν, πρός γε τὸ πλήρες τῆς ὁλῆ βεβαιότητος, τό, τε ἐλλεῖπον τέτων ἑκάςᾳ πρὸς τὸ κατ' ἐκείνιν ἀκριβὲς, καὶ τὸ μέτρον ἀναφαίνεται τῆς αὐτῶν

πρὸς

τρος ἀλληλα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πιθανολογίας. οἷον ἐπὶ τῆς διὰ δυοῖν κυβοιν πεπλέκας, τῶν δυνατῶν βολῶν ἐξ ἐπὶ ταῖς τριάκοντα ἀριθμεμένων, ἐν αἷς ἑνδεκα τῶν ἑτεροσήμων ἀριθμῶν τὰ εἴδη (1), το μὲν ἑνα τέτων ὁποιονῦν, κατα βολὴν ἑκάστην ὀφθῆναι, το βέβαιον ἐστὶ καὶ ἀναγκαῖον, ὅπερ ἴσον ἐσαι, $\frac{1}{36}$, τετέστι μοναδι· το δὲ ἐπλάσημον βληθῆναι, το μέσως ἐστὶ πιθανὸν· το δὲ τι τέως τῶν λοιπῶν δεκα εἰδῶν, διαφόρως μέτρῳ πιθανολογηθήσεται. ἡ γὰρ ἐπλάσημος βολὴ ἐν ταῖς ἐξ ἐπὶ ταῖς τριάκοντα, ἑξάκις ἐμπεριέχεται, τῶν λοιπῶν ἀεὶ παρ' ἑκάτερα μοναδι ἐλατλονεμένων· οἱον τῆς μὲν ἑξασήμε καὶ τῆς ὀκτασήμε, πεντάκις ἐμπιπλάσων. τῆς δὲ πενταση̃με καὶ τῆς ἑννεασήμε, τετράκις. τῆς δὲ τετρασήμε, καὶ τῆς δεκασήμε, τρίς. τῆς δὲ τρισήμε, καὶ τῆς ἑνδεκασήμε, δὶς· τῆς δὲ τέως δισήμε, καὶ τῆς δωδεκασήμε, ἅπαξ. Διὸ καὶ ἧττον πιθανως ἐχεσι τῶν ἐπλασήμων, αἱ ἑξάσημοι καὶ ὀκτάσημοι βολαί· πρὸς ἀλληλας δὲ, ἰσοπιθάνως· τέτων δὲ ἧττον αὐθις αἱ πεντάσημοι καὶ ἑννεάσημοι, ἀλληλαις δὲ ἰσοδυναμε̃σι. Καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δὲ τῷ αὐτῷ λόγῳ, ἄχρις ἑνδεκάδος μὲν τῆς δυάδος, ἑνδεκὰς δὲ τῆς δωδεκάδος, αἱ βολαὶ τῆς πιθανότητος ἡμῖν παρισάνεσι τὰ ἐλάχισα.

§. σπγ'. Καὶ τέτων ἓν ἕτως ἐχόντων, τῆς μὲν ἐπλασήμε βολῆς, ὡς ἐν ἀριθμοῖς δηλῶσαι, τὸ πιθανὸν ἐσαι ὡς $\frac{6}{36}$, ἐλλεῖπον τῇ βεβαίᾳ $\frac{1}{36}$. ὑπερέχον τῇ κατὰ τὶνὶ ἑξάσημον, καὶ ὀκτάσημον $\frac{1}{36}$. Τὸ γὰρ κατὰ ταυτας ἐσιν ὡς $\frac{5}{36}$ ἐλλεῖπον τῇ βεβαίᾳ $\frac{31}{36}$, ὑπερέχον ὁμοίως τῇ κατὰ τὶνὶ πεντάσημον καὶ ἐννεάσημον $\frac{1}{36}$. Παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὑπολογισεον. ὡσε τῷ τρία βαλεῖν τὸ ἐπλὰ, ἅπαξ ἀναρρίψαντα κύβες δύο, πιθανότερον ἐσὶν, ὡς $\frac{6}{36}$, πρὸς $\frac{5}{36}$. ἤτοι ὡς $\frac{1}{36}$ πρὸς $\frac{1}{36}$. τῶτο δὲ ἐσὶν, ὅτι τὸ τῆς ἐπλασήμε βολῆς πιθανὸν, τῷ τῆς τρισήμε ἐσὶ τριπλάσιον. Καὶ εἰδεν τὸν μὲν ἑκείνιν ζητῶντα, βαλεῖν ἅπαξ· τὸν δὲ ταυτίνι, τρίς, ἵνα ἔχον τὸ ἴσον.

(1)

7.	6.	5.	4.	3.	2.
8.	7.	6.	5.	4.	3.
9.	8.	7.	6.	5.	4.
10.	9.	8.	7.	6.	5.
11.	10.	9.	8.	7.	6.
12.	11.	10.	9.	8.	7.

§ σπδ'. Ἐντεῦθεν καὶ ποικίλ' ἅτερα προβλήματα ἐπὶ τῶν παρ' ἀνθρώποις συμβαινόντων, εἰώθασιν ἐπιλύεσθαι (1). Οἷον εἰ ἐξ ἀριθμῷ σφαιρίων, ἐν Καλπῃ ναποκειμένων, ὧν τὰ μὲν λόγικα τίω χρειάν, τὰ δὲ μέλανα, ἐν ἐξελεσθαι δέοι, πηλίκον ἄρα τὸ πιθανὸν εἰπεῖν, τῷ λόγικον λαβεῖν πρὸ μέλανος, ἢ ἀνάπαλιν; Ἀλλὰ δεῖ τῶν ἑτεροχρόων τὸν ἀριθμὸν προειδότας, καὶν ἄδηλος εἴη, ποσὰ ἅτερα τούτων ὡς ἔτυχεν ἐξενεγκόντας, τὸν ἐν αὐτοῖς λόγον πρῶτον πολυπραγμονεῖν, εἶτα κρίνειν· οἷον ἐὰν ἐν ἑκατονταάδι τῶν σφαιρίων, δέκα ὑπάρχῃ τὰ μέλανα, τὸ μέλαν ἐξοίσειν ἢ λόγικον, ἔσαι ὡς $\frac{1}{10}$ πρὸς $\frac{9}{10}$. Ὡσαυτως ἐκ καταλόγων διὰ παρατηρήσεως προειλημμένων, τῷ ἀριθμῷ τῶν ἀποιχομένων κατὰ χρόνον δοθέντα, ἐν ὡρισμένῳ πλήθει, δῆλε συγχάνοντος, τὸ πιθανὸν τῷ ἐπιζήσειν ἕνα ἢ θνῆξεσθαι, διωατὸν προσδιορισθῆναι. Οὐδὲν δὲ ἧτλον καὶν εἴτις νόσος τῳ ἔθνει ἐπιδημήσειεν. Εἰ γὰρ ἑκατοντημόριον φέρε τῶν πάντων, ἐν χρόνῳ τεταγμένῳ, (οἷον φάναι μιᾶς) εἰσὶν οἱ καταρρέφοντες ἐν μυριανθρώπῳ τῇ πόλει, τὸ πιθανὸν τῷ μὲν ἕνα τινὰ δι' ἑνιαυτῷ ἂν θνήξεσθαι, ἐσὶν ὡς $\frac{1}{365}$, τῷ δὲ περιέσεσθαι, ὡς $\frac{364}{365}$. Παραπλησίως καὶ ναῦς ἐν χιλίαις δέκα συμβαίνειν ναυαγήσαι, τὸν αὐτὸν πλοῦν ποιουμένας, τὸ πιθανὸν πρὸς ἑκάστην ἐπὶ νηὸς εἰς ταυτὸ πλεύσης κριθήσεται, προσλογιζομένης ἀεὶ καὶ τῆς τῷ πλοῖῳ καταστάσεως, εἰ ἀρτιπαγὲς δηλονότι καὶ καινὸν, εἰ ὑπὸ ἀρίστῳ Κυβερνήτῃ ἰθυνόμενον, καὶ τὰ ὅμοια.

§ σπε. Ἐπὶ τούτων ἂν καὶ τῶν τοιούτων, ὁ μεταξὺ τῶν συμβαινόντων λόγος δῆλος εἶναι ἐξ ἀνάγκης ὀφείλει. Θατέρῳ γὰρ τῶν ὁρων ἀγνοουμένῳ, ἡ τῷ πιθανῷ ἀνάκρισις κεῖσεται ἐν ἀμηχάνοις. Ἐπὶ γὰρ πόλεως ὑπὸ σεισμῷ φέρε περιτραπείσης, ποίαις ἂν μηχανῇ περὶ τῷ Κλεινίᾳ, τὸ πιθανὸν ὅσον, τῷ τοῖς λοιποῖς καὶ τοῦτον συνδιαφθαρῆναι, ὁρίσειε, μὴ προεπιγνὼς ὅση μὲν ἡ τῶν πολιτῶν ἐτύγχανε πληθὺς ἡ πᾶσα, ὅση δὲ καὶ εἱ ἀπολωλότες ἐγένοντο; Ἐντεῦθεν καὶ ἡ περὶ τῆς οἰκήσεως τῶν πλανητῶν ἀπελεγχέται δόκησις. Τίς γὰρ ἂν τῶν σωμάτων ἐκείνων τὰς ἐν τῷ παντὶ χρήσεις μονονοχὶ ἀπείρως ἴσας, εἰδέναι ἔχοι, δι' ἃς ὑπὸ τῷ Δημιουργῷ παρηχθησαν, ὡς τῇ παραθέσει τῆς μιᾶς ταυτης, (λέγω τῆς πρὸς τίω οἴκησιν) τὸ τῷ πιθανῷ μέτρον διωηθῆναι ἀναλογίσασθαι;

§. σπς'.

(1) Σγραβεζάνδιος Λογ. Μέρ. Α'. Κεφ. ις'.

§. σπέ. Ἀλλὰ γαρ ὅτω τῦ πιθανῦ ἐπὶ τῶν ἁπλουστέρων προβλημάτων ἀνακρινομένυ, δυνατὸν καὶ τὰς ἐξ ἁπλῶν δυεῖν, ἢ πλειόνων συνθέτυς πιθανολογίας φιλοκρινεῖν, μέτρον τὸ ἐξ ἐκείνων λαμβάνοντας ἄθροισμα. Τῦ γαρ ἐκ δικυβείας ὡς εἴρηται (§. σπγ΄.) ἅπαξ ἀναρῥίψαντα βαλεῖν ἐπίσασμον, ὡς $\frac{3}{8}$ πιθανῦ ὄντος, τῦ δὲ τρίσημον ὡς $\frac{1}{8}$, τὸ θάτερον, σπότερον ἔτυχε, βαλεῖν, πιθανὸν ἂν εἴη ὡς $\frac{4}{8}$. ὅπερ ἴσον $\frac{2}{4}$.

§. σπζ΄. Τῦ γεμιὼ πιθανῦ ἐν ἐκβάσεσι δυσὶ καθ' ὑποθέσεις διακεκριμένας, τὸ μέτρον ἀναζητεῖν ἐκκειμένοις τοιῶδε Κανόνι (1). „Ἐαν ἐπιπολαπλασιασθῆ τὰ παραπληρώματα „τῶν πιθανῶν ἁπάντων, ὅσα πστ ἂν ᾖ δεδομένα, τὸ τῦ πα„ραγομένυ παραπλήρωμα, τιλὼ ζητυμένῳ ὁλοχερῆ παρέξεται „πιθανότητα.

Οὐν τῆς ἐν δικυβείᾳ ἐκτασιμυ βολῆς τὸ πιθανὸν ἐστὶν ὡς εἴρηται $\frac{3}{8}$ τῦτ δὲ ἐννεασιμυ $\frac{4}{38}$ τέτων παραπληρώματα (§. σπα.) τὰ μὲν $\frac{35}{38}$, τῦ δὲ $\frac{34}{38}$. τὸ δ' ἐξ αὐτῶν ἐπιπολαπλασιασμῶ παραγόμενον $\frac{9}{1}\frac{9}{2}\frac{2}{8}\frac{6}{8}$. Καὶ τῦτο τὸ παραπλήρωμα $\frac{30}{56}$, ὅπερ ἴσον $\frac{12}{21}$.

Τοιῶδε λόγω καὶ τὸ ἐφεξῆς τιλὼ ἐπίλυσιν ἴσχει. Διοκλῆς φερε περὶ Κλεινίᾳ, ἔτος ἀγοντος εἰκοστὸν ὄγδοον, καὶ Τιμοκράτυς ἑβδομον ἐπὶ τεσσαρακοστῶ, χιλίας ὑπερῆ δραχμὰς ἀποτίσειν, εἰ μετὰ δεκαετίαν τέτων ὁ ἕτερος ἐπιβιώσεται. ἆρ' ἀποτίσει; Ἐπειδὴ ἐν ἐκ παρατηρήσεων γνομένων, τῶν μὲν κατὰ τιλὼ πρωτιλὼ ἡλικίαν, δεκαετίας αἰτος, περιοντες εὑρηνται ἑπτακαίδεκα ἐν εἰκοσι, τῶν δὲ κατὰ τιλὼ δῦτέραν ἑπτὰ ἐν ἐννέα, ἔσαι δὴ τὸ πιθανὸν, τὸ μὲν τὸν Κλεινίαν περιέσεσθαι, ὡς $\frac{17}{20}$. τὸ δὲ τὸν Τιμοκράτιλω ὡς $\frac{7}{9}$. τέτων παραπληρώματα, τὸ μὲν $\frac{3}{20}$, τῦ δὲ $\frac{2}{9}$. τὸ δὲ παραγόμενον $\frac{3}{10}$. τῦτο δὲ παραπλήρωμα $\frac{7}{10}$. Καὶ τοσῦτον ἔσαι τὸ πιθανὸν ὅτι Διοκλῆς ἀποτίσει.

§. σπη. Παρατηρητέον δὲ, εἰ τῇ συνθέσει τῶν πιθανολογιῶν, ἡ ἑτέρα ὑπὸ τῆς ἑτέρας τροπιλὼ υφίσαται (2).

Οἷον ὀχλὸς συςάντος μεταξυτις ξίφη ἀνῄρηται. Δῆλον δὲ ἁλῶναι μόνυς ἐξ γεγονέναι τὰς τὰ ξίφη πάσαντας, ὧν εἷς

(1) Σγραβεζάνδιος Λογ. Μέρ. Α΄. Κεφ. ΙΗ΄. §. 636. κβ΄.
(2) Αὐτ. §. 648. κξ΄.

καὶ Καλλίας ἰῶ. τοιγαρεῦν τὸ πιθανὸν τῷ εἶναι τοῦτον τὸν ἀνδρόφονον ἐστὶν (§. σπά. κξ'.), ὡς ½. Ἀλλ' ἔτι δῆλον, ὡς ὁ κλέψας ἰῶ καὶ μελαγκόμας. Εἰ μὲν ἦν ὁ Καλλίας πυρράκης εἴη, δῆλον ὅτι ἡ προτεθεῖσα πιθανολογία ἄρδιν οἴχησεται. Ἐκείνῳ δὲ καὶ μόνῳ τῶν συσάντων μελαγκόμᾳ τυγχάνοντος, οὐκ ἔτι πιθανὸν ἐπ' αὐτῷ τὸ κακούργημα ἔσαι, ἀλλὰ βέβαιον. ἁπάντων δὲ ὁμοχρόων τεθέντων τὰς κόμας τῶν τὰ ξίφη ἀσασαμένων, ἄλλῳ δὲ μηδενὸς, τὸ ἕτερον τῶν σημείων εἰς ἔλεγχον περιτλόν· καὶ τὸ τῷ πιθανῷ μέτρον εἰς ½ αὖθις ἀποκαταξήσεται.

§. σπθ'. Προσεκτέον δὲ καὶ ταῖς τῆς πιθανολογίας ἐκμειώσεσιν (1). Ἐφ' ὧν πιθανόντι ἐκ πιθανῶς ἔχοντος ἥρτηται.

Οἷον Μενεκλῆς σωέθετο σωὶ ἄλλοις ἐννέα Νηὸς ἐπιβίῶαι, ὀγεμιὼ τῶν Ἐπιβατῶν ἀριθμὸς, ἐγένοντο μόνοι ἑπτὰ, οἷς πότερον ἐναριθμητέος καὶ Μενεκλῆς ἦτος, ἄδηλον. Ἡ μὲν ἦν Ναῦς διακοσίας ἰῶ τὰς σύμπαντας περιέχουσα, ἐξ ὧν ἑκατὸν ἐπὶ τοῖς πεντήκοντα ἀποβάντες ποι γῆς, καὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίοις ἄλλοις, σωαφθέντες συμμάχοις, οἳ ἐτύγχανον αὐτὰς προσδοκῶντες, τὸν κατὰ τῶν πολεμίων ἀγῶνα σωήραντο, τετρακόσιοι οἱ πάντες, ἐξ ὧν μόνοι περιεγένοντο τριάκοντα. Τί τοίνυν περὶ τῷ Μενεκλέους, ὁ ἂν πιθανὸν ᾖ, ἐνταῦθα προσδιοριστέον;

Α'. Ὅτι ἐπέβη τῆς Νηὸς καὶ ἦτος, πιθανὸν ἡμῖν ἐστὶν, ὡς $\frac{1}{2}$.

Β'. Ὅτι καὶ ἐπιβάντα πρὸς τὸν μάχιμον καὶ τοῦτον τοῖς λοιποῖς σωεξέπεμψαν, ὡς ¾.

Γ'. Ὅτι καὶ τῶν πεσόντων ἦτος εἰς, ὡς $\frac{1}{2}\frac{1}{2}$. „Ἐλέγχεται „ἐν τῷ πηλίκῳ ἐνταῦθα πολλαπλασιασμῷ τῶν ἐν μέρει πιθα„νοτήτων $\frac{1}{2}\frac{1}{2}\frac{1}{2}\frac{1}{2}$, ὅπερ ἐστὶ $\frac{1}{2}\frac{1}{2}$, ὅτι ἐγγίσα.

§. σή. Τὸ περὶ Κλεινίᾳ καὶ Τιμοκράτους ἀνωτέρω (§. σπζ'.) προβληθὲν, ἔχοι ἂν τετραπλῶς ζητηθῆναί τε (1), καὶ ἐπιλυθῆναι.

Α'. Πότερον ἀρ' ἀμφότεροι μετὰ δεκαετίαν περιέσονται;

Β'. Μὴ ἄρα μόνος περιέσαι ὁ Κλεινίας;

Γ'. Ἀλλὰ μὴ μόνος ἀνάπαλιν ὁ Τιμοκράτης;

Δ'. Μὴ

(1) Ανω. §. 651. κξ'. (2) Ανω. §. 651.

Δ'. Μὴ ἀμφω ἐντὸς τῆς προθεσμίας ἀπαλλάξωσιν; Οὐκοῦν κατὰ τὰ ὑποτεθέντα ἐν ἐκείνοις,

Α'. Ἐπιπολαπλασιασέον ἀλλήλαις, τὰς τῶ ἀμφοτέρως ἐπιβιώσεσθαι πιθανότητας $\frac{17}{25}$ δια $\frac{7}{9}$. ταύτη γὰρ τὸ ἀνακύπλον πιθανὸν ἥκει εἰς τὸ $\frac{119}{225}$ ἤτοι $\frac{1}{2}$ ἔτι ἔγγισα.

Β'. Ἐπιπολαπλασιασέον τὸ πιθανὸν τῶ Κλεινίαν περιέσεσθαι, δια τῶ πιθανῶ τῶ Τιμοκράτιω ἀνηξεσθαι, $\frac{\quad}{\quad}$, δια $\frac{2}{9}$. Ἔσαι δὲ τὸ ἐντεῦθεν $\frac{\quad}{\quad}$, ἤτοι ἔγγυς $\frac{1}{5}$.

Γ'. Ἐπιπολαπλασιασέον $\frac{7}{9}$ δια $\frac{1}{5}$. Ἔσαι δὲ $\frac{7}{45}$ ς χεδὸν $\frac{2}{17}$.

Δ'. Τὸ πιθανὸν τῶ ἀπαλλάξειν ἑκάτερον, ἔσαι $\frac{1}{10}$.

§. συμ. Ἐκ δὴ τούτων καὶ τῶν ὁμοίων, ἅπερ ἀντὶς ὡς παιδιὰν ἴσως, μὴ ὀρθῶς κρίνων, διαμυκτηρίσειεν, ἐλπὶς καὶ τελεώτερον, τίω ἐκ πολλῶ κατ' ἔφεσιν ἴσαν (1), περὶ τῶν πιθανῶν προαχθήσεσθαι λογικίω πραγματείαν. Ῥᾴδιον γὰρ ἐντεῦθεν ὡρμημένοις, ἐπὶ πᾶν ὁτιὰν πειθῶς ἐχόμενον θεώρημα, ἐν παραπλησίαις ταῖς ἐφόδοις χωρεῖν. Καὶ τὰς μὲν περιφερομένας ὑπολήψεις τε καὶ δοξασίας, ἢ δεῦν ἐστὶ διασαθμωμένοις, ὅσω τῆς πλήρους ἀπολείπονται ἀσφαλείας διαμανθάνειν· τὰς δ' ἀπαντώσας ἐφ' ἑκάστης ἐκείνων πιθανολογίας, παραβάλλοντας ἀλλήλαις ἀνασκοπεῖν. Κἂν μὲν εἰς ταυτὸ τύχωσι συμπνέουσαι, τὸ τῆς πειθῶς συμμέτρως ἐπιτείνειν καὶ ἰχυροποιεῖν. Ἀντιπνέουσας δὲ (ἢ τὰ πολλὰ συμβαίνει) εὑρίσκοντας, τίω περὶ τὸ ὑπολειπὸν πίστιν ὑποχαλάντε καὶ ἀνίεναι, τῶ ἀληθῶς, ὡς οἷόν τε ἔγγισα δι' ὅλου κρίσεως γίνεσθαι πειρωμένοις, καὶ ἐφ' ὧν, ἔχ ἥκισα, κατὰ τὸ ἀκριβὲς ἐκείνω θίξαι ἀμηχανον.

(1) Τοιαύτην τινὰ πραγματείαν, ἐν Λογικῆ τῶν Πιθανῶν προσεῖπεν, ἀδὲν ἄλλ' ἢ τέχνην ἴσαν τῆς τῶ πιθανῶ ἀνευρίσεως, καὶ τῶν κατ' αὐτὸ μέτρων ἐοχασικῆς, προβαλέσθαι μὲν λέγεται Λειβνίτιος, ὑποχίσθαι δὲ ἡμῖν ἐκδῶσαν [illegible] Ουόλφιος ἐν τῆ Λογικῆ §. 593. Ταύτης ἀπόπειραν ἀληθόφοτες φέρονται ἐν διαφόροις συγγράμμασιν Οὐγκιείς τε, καὶ οἱ Βερνωλλιοι, καὶ [illegible], ἐς Ουόλφιός τε αὐτὸς κατελέγη (Ἐνθ. ἀνωτ.) καὶ Ουιγκλέρος ὁ μετὰ κλέος καθ' ἡμᾶς ἐν Λειψίᾳ Φιλοσοφῶν Λογ. §. 1005. τῆς δ' αὐτῆς Μεθόδω, οἷόντισα ἴχνη καὶ Σγραβεζανδιος ἐν ἐπιτομ. τῆς Λογικ. Κεφ. ΙΖ'. ΙΗ'. ΙΘ'., ἐμπαρασήγαγεν, ἐξ' ἃ βραχέ' ἄτλα ἐν τοῖς ἀνωτέρω καὶ ἡμῖν ἔδοξε διελθεῖν, ὡς δείγματα ἰσόμενα, τῆς περὶ τὰ [illegible] ἴχοντα ἀπωτεμένης περιεργίας ἢν ἀναχρισιως.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ Ἐπικρίσεως τῶ πιθανῶ ἐπὶ Διαφόρων ὑποκειμένων.

Ἤτοι

Περὶ Εἰδῶν τῆς Κριτικῆς.

§ συβ'.

Ἀει το πιθανὸν, ἄθα ἂν παρῇ, υπο σκεψιν δεον υπάγεθαι τίω προσηκουσαν· παρακολθεῖν δε τῇ σκέψει φρλεῖ τὰ τῆς Ἐπικρίσεως. Ἐπικρίνεται δε ἄλλα μεν ἄλλως, ἡ πέφυκεν ἕκαστα. Κἀντεῦθεν ημῖν Κριτικῆς ἀναφυονται Μεθοδοι παντοῖαι, ὧν τὰ εἴδη πρωτον καταλεξαμένοις, περὶ τῶν ἐπισημοτέρων ἐφεξῆς ἰδιαίτερον διαληπτέον.

§ συγ'. Τῶν ἐν Κριτικῇ καλουμενῃ τεχνῃ, πλατυτερον αὐτοὶ ἐκδεχόμενοι (1) ἐπὶ τὸ παρόντος, „Μέθοδον οριζόμεθα, „τὸ

(1) Ευσταθιος εν Παρεκβ. Ἰλ. Β'. Σελ. 285. Κριτικὴν ὀνομαζε, τὴν κατα την Γραμματικὴν παραδοσιν ἀσότας κρίναν τὰ ποιήματα. Ἀλλαχῆ δὲ, Σελ. 565. Ακριβεστέρας αποκαλεῖ Γραμματικὰς, οἷον δὴ τὸν Αρίσαρχον επειν, τὸν τα ὑποβολιμαῖα ἐπη ἐκ των Ομηρικῶν ἐξοβελίσαι ἐπιχειρήσαντα. Κριτικὰς δὲ, ἔφασαν, ἄλλοι τὰς τα τῶν ἄλλων συγγράμματα, τὰ ἔστε ἐμμέτρως, ἡ καὶ πεζολογῳ συντεταγμένα, ὅπωσὰν εὐδύνοντας. περὶ ὧν Ἡρωδ. ὁ Ἀθην. Σοφιστ. τὰς λόγας ημῶν τοιχουχασιν ἕτεροι, ὁ μεν το μεμφόμενος, ὁ δὲ τό. Παρα Φιλοστρ. ἐν βίοις Σοφ. ὁ δὲ Κλέρικ. ἐν Κριτικ. Τμημ. Α'. §. α. Τέχνην απεδωκε, τῶ τον νῶν των παλαι αρίεθαι, των τε πεζῇ καὶ των ἐμμέτρως συγγεγραμμένων. Καὶ τουτων διαιρεῖται τὰ γνήσια των μὴ γνησίων. Καὶ τίνα πρὸς ακρίβειαν τῆς τέχνης απέξεσαι, καὶ τίνα μή. Τοῖς μεν ἂν παλαιοῖς οἱ Γραμματικοὶ Κριτικῆς τι εἶδος εδοκειν ασκεῖν περὶ τα Φερόμενα συγγράμματα των ἄλλων ἐναχολῶμενοι. Διὸ καὶ Διονύσ. ὁ Θραξ, Εμπαρίαν ως επὶ το πλεῖον των παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσι λεγομένων την Γραμματικὴν απεδίδα (ὅθεν τῆ Γραμματικῆ το ταῦτα ἑρμηνευειν ἔργον εἶναι φασιεται, ως Σιξτ. φησιν ὁ Ἐμπαρ. κατα Γραμ. Κεφ. γ.). Καὶ Χάρης ἐν Α. περὶ Γραμ. τελείαν ἔφασκε την Γραμματικὴν ἕξιν εἶναι απὸ τέχνης διαγνωσικὴν των παρ' ἕλλησι λεκτων καὶ νοητων ἐπὶ τὸ ακριβέσταλον. Ὁ μέντοι Κρατης διαφέρειν ἔλεγε τον Κριτικον τε Γραμματικε. Καὶ τὸν μὲν Κριτικὸν, πασης δεῖν λογικῆς Ἐπιστήμης ἔμπαρον εἶναι· τὸν δὲ Γραμματικον απλῶς Γλωσσῶν ἐξηγητικον,

„τὸ ὁ δεῖ φρονεῖντε καὶ κρίνειν, ἐν τοῖς ὀπωσδὴν διαλανθάνουσι,
„ἢ ἀμφιδοξουμένοις, διάτινων φαινομένων, ἢ διδομένων ἐσχαζι-
„κιῶ. Καὶ Μεθοδον μὲν, ὅτε δὴ οὕω βαδίζουσαν, ἐσχαζικιῶ
δὲ τὸ ὁ δεῖ φρονεῖντε καὶ κρίνειν, ὡς εἶδος ὄσαν καὶ αὐτίω σκέ-
ψεως· μᾶλλον δὲ τέλος· σκεπτόμεθα γὰρ, ἵν' ἐπικρίνωμεν.
Ἐν τοῖς ὀπωσδὴν δὲ διαλανθάνουσι· τὸ γὰρ πάντη καταφανὲς
οὐ κεκριται. Διάτινων δὲ φαινομένων, ἢ διδομένων. Οὐ γὰρ
ἐπικρίνοντες ἁπλῶς ἀποφαινομεθα, τίω μεταξὺ τῶν ἐννοιῶν
μόνίω χέσιν περισκοπεῦντες· ἀλλα ἐσχαζόμεθα ἐπιμελῶς πε-
ραιτέρω, καὶ τόγε τῆς ἀποφάνσεως βάρος ὅσον, ὑπότινων φα-
νερῶν ἡμῖν ἄλλοθεν ὄντων, πλειόνων ἢ ἐλαττόνων λόγων, εἰς
τὄτο ἀγόμενοι.

§. σμδ. Εἴδη δὲ τῆς Κριτικῆς ἀνωτατα κείσθω, Συμβολικὴ,
Λογικὴ, Πραγματικὴ. Καὶ Συμβολικὴ μὲν ἡ διάτινων σημείων
συμβαλεῖν ἀπεδάζουσα τα δηλουμενα. Λογικὴ δὲ ἡ ἐκ τῶν κει-
μένων ὁρων, τὸ ὀρθὸν τῦ λόγυ, καὶ ἀπηκριβωμένοι ἐν ἰδίαις
συγγραμμάτων διαφερὄσαις τεχνολογὄσα. Πραγματικὴ δὲ,
ἡ τὰ γενομένα τοῖς ἄλλοις, ἢ πεπραγμενα, ἢ τὰ συμβαίνον-
τα, ἢ τὰ ἐσόμενα, ἢ τὰ ὀπωσδὴν ὄντα καὶ γινόμενα, κατὰ τὸ
εἰκὸς ἐκάστα ῥινηλατὄσα, καὶ ἀγρεὔουσα.

§. σνε. Τὄτων τίω Συμβολικίω εἰς τίω Σχηματικίω καὶ
Λεκτικίω διαιρείλασι, τίω μὲν εἶναι ῥητέον, καθ' ἳω ἐν σχήμασι,
καὶ μορφαῖς, καὶ εἰκόσι· τίω δὲ, καθ' ἳω, ἐν φωναῖς εἰάρ-
θροις, ἤτοι προφορικῶς, ἢ γραπτῶς προβαλλομεναις, τὰ ση-
μεια κεῖται, δι' ὧν ἄν τις εἰκάσειε τὸ δηλουμενον. Πάλιν ἐπειδὴ
τῶν ἐν σχήμασι σημείων, τὰ μὲν κατὰ Φαντασίαν ἐσὶ, τὰ δὲ
ἐκ Φυσεως, τὰ δὲ κατὰ τέχνίω· Καὶ τῶν ἐν φωναῖς δὲ, τὰ
μὲν κατὰ τὸ κυριον τῆς σημασίας ἐπὶ τὸ λόγυ συμβάνει πα-
ραλαμβάνεσθαι, τὰ δὲ ταύτης ἀπαλλοτριοῦσθαι, καὶ ἐπί τι
ἕτερον σημαινόμενον μεταφέρεσθαι, εὐτευθεν δὴ καὶ τῆς συμ-
βολικῆς Κριτικῆς, καταλεγέσθω εἴδη, κατὰ μὲν τὸ σχηματι-
κὸν. Ὀνειροκριτικὴ, ἡ ἐκ τῶν κατὰ φαντασίαν ἐν ὕπνοις ἀνα-
τυπωμάτων, τῶν ἀποβαινόντων τινὰ διαγινωσκειν ἐπαγγελ-
λομένη. Φυσιογνωμονικὴ, ἡ ἐκ τὸ χηματος, καὶ τῆς συμμε-
τρίας

καὶ προσωδίας ἀποδοτικὸν, καὶ τῶν τον δὲ Γραμματικὸν ὑπηρέτη. (Πρ-
τατοις παρακλησίων εἰδημονα. Παρ' Σέξτ. Εμπ. Αυτ.)
ὁ καὶ εοικέναι ἐκεῖνον μὲν Ἀρχιτέκτονι,

τριῶν τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ μελῶν, καὶ τινων δὲ καὶ ἄλλων ἐπ' αὐτοῖς σημείων, τὰ ἐν αὐτῷ κρυπτόμενα ἴδια τεκμηριώσα· ἧς οἷον μέρη Μετωποσκοπία, καὶ Χειροσκοπία, καὶ αἱ τοιάδε γένεις ματαιοτεχνίαι τε, καὶ κενοσπουδίαι, ἐφ' οἷς ἄντις καὶ τιλὼ τῶν Γενεθλιακῶν ἀναθεὶς λέχιω, τῶν τὰ Θεμάτια πολυπραγμονούντων, καὶ τὰ ἐσόμενα ἐντεῦθεν θεσπιωδεῖν τερατολογουμένων. Ἡ δὲ Ἱεροφαντικὴ εἰρηθὼ (ἰὼ οἱ κατ' Αἴγυπτον Ἱεροφάνται ἠκρίβων) ἡ ἐν εἴκοσι ποικίλαις ζώων, φυτῶν, καὶ ἄλλων ἐν λίθοις γεγλυμμένων, ἢ ἄλλως πως γεγραμμένων ἀνατυπωμάτων, τὸ σηλόμενον ἀποσαφεῖν τε καὶ ἑρμηνεύειν ἐπιβαλλομένη. οἷον τί δήποτε ἡ Σφίγξ βέλεται παρ' Αἰγυπτίοις δεικνυμένη πρὸ τοῖς τεμένεσι; τί δὲ παρεῖχε νοεῖν ὁ πολύπους γραφόμενος; τί δ' ὁ δασύπους; καὶ τὰ παραπλήσια.

§. σιϛ'. Ταύτῃ ἐν μετίοσι, Α'. δὴ τῇ φύσει τῶν εἰκονιζομένων προσεκτέον, ἔπως ἐξ αὐτῆς γνωρίσαι γένοιτο τὸ νοούμενον, εἰσβάλλοντας δηλονότι, ἐκ μὲν τῶ αἰλοκότε τῆς Σφιγὸς, καὶ τερατοειδῶς, ἀποῤῥήτα τυγχάνειν τὰ θεῖα, καὶ αἰθῆ τινά, καὶ δυσξύμβλητα. Ἐκ δὲ τῶν τῶ πολύποδος πλεκτάνων, τὸ ποικίλον εἰ τύχοι τῶ τρόπω, ἢ τὸ φιλοκερδὲς, καὶ εἰς ἁρπαγὴν ἕτοιμον. Ἐκ δὲ τῶ δασύποδος, ἅτε ὀξυκοΐα διαφέροντος, τιλὶ ἀκολὼ, καὶ τὰ ὅμοια. Β. δὲ καὶ τοῖς θρησκευομένοις, ἢ ἄλλως νομιζομένοις τὸν νεὼν ἐπισητέον, παρ' οἷς τὰ ἱερὰ ταῦτα γεγλυπται ὑπομνήματα, ὀφθαλμοῖς οἷον ἀποφθεγγόμενα. Οὐδὲ γὰρ ἀδεμιᾶ μηχανῇ, τὸ ἐν Κοπτῷ φέρε τῆς Αἰγύπτε βρέτας τῶ Ὥρε, θεασάμενός τις, τὰ Τυφῶνος αἰδοῖα χειρὶ κατέχοντος, σωιδεῖν ἂν ἔχοι τὸ παρικάμενον, μὴ πρῶτον τῶν κατ Αἰγυπτίους περὶ Ἴσιδός τε καὶ Ὀσίριδος μυθολογημάτων ἀκέσας, ἐξ ὧν ἂν εἰς τὸν τῆς ἀλληγορίας νεὼ εἰχωρήσειεν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς χηματικῆς Κριτικῆς τοσάδε.

§. σιζ'. Τῆς δὲ περὶ τὰς φωνὰς ἔργον, ἐκ τῶν κατ' αὐτὰς συμβόλων, τὸν ἀναποκείμενον τοῖς λεγομένοις, ἢ γραφομένοις νεῶν ἐξαρύσασθαι, ὃν, ὁτὲ μὲν ἐπίτηδες αἱ φωναὶ (ὥτω δόξαν τῶ λέγοντι ἢ γράφοντι) συγκαλύπτουσι· πῇ μὲν μεταφορικῶς μεταλαμβανόμεναι, καὶ ἐξ ἀναλογίας τινος, ἡμῖν προχειρεῖ εἰκαθιῦαι, ἀδυνάτά τινα σωαπτειν δοκοῦσαι (1), οἷον ἐπὶ τῶν

(1) „Ἃ μὲν ἂν ἐκ μεταφορᾶς Αἰ- „σει, τὸ λέγοντα τὰ ὑπάρχοντα ἀδυ- „νίγμα. Αἰνίγματος γὰρ ἰδία αὕτη „νατα συνάψαι. εἶον,

Ἀνδρ'

τῶν Αἰνιγμάτων. Πῆ δὲ κατὰ σημασίας ἄλλας ἀορίστως πάντῃ, καὶ πορφυρωτάτας ἀλωμένας ὡς ἐπὶ τῶν Γρίφων (1). Ἄλλοτε δ' ἄλλως καταμελαίνεσι, διά τε τὸ ἀσαφὲς, καὶ τρυφνὸν τῆ χαρακτῆρος, καὶ τὸ ἐπεμβεβλημένον, καὶ γλωττηματικὸν, καὶ περιπεσημένον τῆς λέξεως.

§. συμ. Τοῖς ἂν τὰ Αἰνίγματα διασαφεῖν ἐπιχειρῆσαι, ἐφ' ὁσωνῦν, τῶν μετειλημμένων ὀνομάτων ἑκατὸν ἐφαρμοζεσθαι ἔχει, ἐξεταστέον, καὶ τούτων τὸ μαλιστα συμφωνεῖν τοῖς πράγμασιν ἐοικὸς τῶν σημαινομένων ἐκδεκτέον, τὰ μὲν χρηστὰ, φέρε, τῷ Φιλίππῳ ἀργυρᾶ λογχάρια, ἀντὶ τῶν χρημάτων διερμηνεύσαν, ὧν αἱ πόλεις ὑπὸ τῶν Δημαγωγούντων πιπράσκονται· ἀντὶ δὲ τῆ Ναυτικῆ τοῖς Ἀθηναίοις τὴν ξυλίνην τειχοποιάν. Ὡσαύτως δὲ κἀπὶ τῶν Γρίφων, τὰ ἀόριστα ὁριστέον, τὰ ὁμώνυμα πάντα διακριτέον, καὶ τάγε ἀσαφέα συσκιαζο-

Ἀνδρὶ εἶδον, πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα.

Ἀριστ. Ποιητ. Κεφ. κβ'.

(1) Γρίφος λέγεται ὁ δύσκολος καὶ συμπεπλεγμένος λόγος, ὁ ἔχων πάθος ἐν ἑαυτῷ μὴ φαινόμενον. ἢ (ὡς Κλέαρχος ὁ Σολεὺς παρὰ Ἀθην. Δειπν. Βιβλ. Ι. Κεφ. ιδ'.) „Γρίφος ἐστὶ πρό-„βλημα παιδικὸν, προσακτικὸν τε „διὰ ζητήσεως εὑρεῖν τῇ διανοίᾳ τὸ „προβληθὲν, τιμῆς, ἢ ἐπιζημίᾳ χάριν „εἰρημένον. ἢ (ὡς Εὐσάθ. Παρεκβ. Ὀδυσ. χ'.) „μάλλον διωρισμένως, ὁ „Γρίφος δύσκολον ἦν ζήτημα, ὁ ἐν „συμποσίοις ἐλεγίτης προκειμένης φιά-„λης οἴνῳ γεμάσης. Καὶ ὁ ἐπιλυσάμενος τὸ ἀπορηθὲν, ἐξέπινεν. Εἰ δὲ μὴ, ὁ ἀπορήσας ἐνεφορεῖτο τῆς φιάλης. Παρὰ μὲν ἐν τῷ Πολυδεύκει ἐν Ὀνομαστ. εἶχε τὸ μὲν Αἴνιγμα παιδιὰν, ὁ δὲ Γρίφος καὶ σπουδήν. Ἀλλὰ γὰρ ὅπερ ὡς Αἴνιγμα Ἀριστοτέλει ὡρισται (Σημ. ἀνωτ.) ἐν τοῖς Γρίφοις παρὰ τῶν Δημοσοφισῆ ἠρίθμηται, τὸ περὶ τὸ τὸν χαλκὸν τῷ Ἀνδρὶ κολλήσαντος Ἀνδρός. Δοκᾶ δὲ Γρίφος ἀποκαλεῖν χρῆναι τῶν Αἰνιγμάτων, ὅσα ἐπιλυθῆναι πρέβαλλετο ἐκ προκλήσεως, εἴον καὶ τὸ τὰ Σαμφὼ τοῖς Θαμνίταις ἢν προβαλλόμενον (Κριτ. Κεφ. ιδ'.). Ἐν οἷς πολλὰ πρέτανετο καὶ τῶν σπουδῆς ἀξίων. Διὸ καὶ τῶν Γρίφων ἡ ζήτησις ἐκ ἀλοτρία φιλοσοφίας ἔρηται εἶναι. Καὶ οἱ παλαιοὶ τὴν τῆς παιδείας ἀπόδειξιν ἐν τούτοις ἐποιοῦντο . . . ὥστε τὴν παιδιὰν μὴ ἄσκεπτον εἶναι, μήνυμα γίνεσθαι τῆς ἑκάστου πρὸς παιδείαν οἰκειότητος. Ἔτι καὶ τὰ τῆ Πυθαγόρᾳ Αἰνίγματα τοιαῦτα ἦν, ὡς φησὶ Δημήτρ. ὁ Βυζαντ. (παρὰ τῷ Δειπν. Βιβλ. Ι'. Κεφ. ιθ'.) τὸ, τὸ καρδίαν μὴ ἐσθίειν, καὶ τὸ πῦρ σιδήρῳ μὴ σκαλεύειν, κτ. Ἀρχαιότατος δ' ἐστὶ λογικὸς Γρίφος, καὶ τῆς τὰ γριφεύειν φύσεως οἰκειότατος· τί πάντες ἐκ ἐπιστάμενοι διδάσκομεν; Καὶ τί ταυτὸν ἀδαμᾶ καὶ πανταχᾶ; καὶ τί ταυτὸν ἐν κρωνῳ καὶ ἐπὶ γῆς, καὶ ἐν θαλάττῃ; ὧν τὸ μὲν (φασὶ) τὴν ψυχὴν αἰνίζεται (φασὶν ἂν ἐθέλησας καὶ τὴν ἰατρικήν). τὸ δὲ τὸν χρόνον· τὸ δὲ Ἄρκλον, Κύνα, ὄφιν, κτ. Μετιὼν τὸν Ἀθην. τὸν Δειπν. Βιβλ. Ι'. ἀπὸ ΙΒ'. Κεφ. ἄχρι τῆ ἰσχατ.

σκιαζόμενα, ἐπὶ τὸ σαφὲς ὡς ὄντε μετιεκτέον. οἷον τῷ μὲν ἰσχυρῷ τὸν λέοντα, τὸ δὲ μελὶ τῷ γλυκεῖ προσδιορίζοντας, ἐπὶ τῶν ἐν ἱεραῖς βέλτοις πρεβλημάτος. Τούτων ἀλλ' ἐν παιδιᾶς ... τὰ πολλὰ, ἡ λογὰ σπουδῆς ἐχομένα ὑπόθεσιν ὑποβαλλόντων, ἡ τῆς ἡκιστα ἀνεπιτηδεύμενης τῷ λόγῳ ἀσαφείας ἐπὶ τῶν συγγραμμάτων Διερμηνευτικὴ, Κριτικῆς Εἶδος ἐξὶ τοῖς Φιλολογίοις ἀνυσιμώτατον ἅμα καὶ σπουδαιότατον. Περὶ ἧς, ὡς ἄρα περὶ τὰ καταλειφθέντα ὑπὸ τῶν Ἀρχαίων ἡμῖν ὑπομνήματα πάνυ ἐπωφελῶς ὑπαρχούσης ἐν μέρει ὕστερον πραγματευτέον.

§. συθ'. Ἤδη δὲ καὶ τῆς Λογικῆς ἡμῖν Κριτικῆς, τῆς τὸ ἐντεχνον τῆς συγγραφῆς ἀκριβολογέσης (§. συδ'.) καταλέγειν ἐξὶν εἴδη πάντε. ὧν τὸ μὲν, τὰ κατὰ τὰς Γραμματικὰς κρίνειν, ἔργον ἐξὶ ποιέμενον· τὸ δὲ, τὰ τῶν Ποιητῶν· τὸ δὲ, τὰ τῶν Λογοποιῶν. Καθ' ἃ καὶ παρωνύμως ἡ μὲν ἂν Γραμματικὴ Κριτικὴ ἀκούσειεν, ἡ δὲ Ποιητικὴ, ἡ δὲ Ῥητορικὴ. Οἷς Προσθετέον τετάρτιον τὴν Ἀφηγηματικήν. Καὶ πέμπτιον τὴν Δογματικήν. Ὧν ἡ μὲν τῇ τε ὑφῇ τῆ Λόγε, καὶ τῇ διασκευῇ τῶν περὶ τὴν συγκομιδὴν τῶν ἰσοριῶν ἀχοληθέντων ἀνακρίνει· ἡ δὲ τὴν Μέθοδον, καὶ τὴν ἀκριβολογίαν τῶν διδακτικῶς τε καὶ Ἐπιστημονικῶς περὶ ἕτερα πεπραγματευμένων πολυπραγμονεῖ.

§. τ'. Τοιγαροῦν τὰ τῶν Γραμματικῶν τὶς ἐπικρίνων, ἐπισήσει Α'. τῇ κατὰ τὰς τύπας τῶν φωνῶν ὀρθότητι. Β'. καὶ τῇ κατὰ τὰς δυνάμεις αὐτῶν χρήσει. Γ'. καὶ τῇ ὀρθῶς τε καὶ καταλλήλως ἑκάστῃ τῶν αὐτῶν ἐπιπλοκῇ, καὶ συντάξει. Δ'. Καὶ τῇ Προσωδίᾳ. Ε'. Καὶ τῷ τῆς λέξεως ἐλληνισμῷ, ἃ χάρις τὸ ἐμπρόσθετον, τὸ ἴδιον, τὸ μὴ ἀμφίβολον, τὸ εὐφραστον, τὸ σαφὲς ἐπὶ πᾶσι, καὶ τὰ ὅμοια (1).

§. τά.

(1) „Ἔστι δ' ἀρχὴ τῆς λέξεως τὸ „Ἑλληνίζειν. Τὸ μὲν δὴ τὸ εὖ ἐν τοῖς „συνδέσμοις. β'. δὲ τὸ τοῖς ἰδίοις συνό„μασι λέγειν, καὶ μὴ τοῖς περιέχουσι. „γ'. τὸ μὴ ἀμφιβόλως. δ'. τὸ Ποι„ήσασθαι τὰς τῶν ὀνομάτων διήσεις, ἀρ„θρα, καὶ ῥήματα, καὶ σκευήν. Δεῖ „γὰρ καὶ ταῦτα ἀποδιδόναι ὀρθῶς ... „ε'. Ἐν τῷ τὰ πολλὰ, καὶ ἐλλίπη, καὶ „ἐν ὀρθῶς ὀνομάζειν. ς'. ὅλως δὲ „εὐσυναγώγους ἀνὰ τὸ γεγραμμένον, „καὶ εὐφράστους. (τοιαῦτα δὲ ἂν εἴη) „ἃ μὴ ῥᾴδιον διαπίπτειν. ὥσπερ τὰ Η„ράκλειτα ... ζ'. Ἔτι τὰ δὲ ποιή„σολοικίζειν, τὸ μὴ ἀποδιδόναι, ἐὰν „μὴ ἐπιζευγνύῃ ἀμφοῖν ὁ κρωτῆρ. „οἷον ἡ φόφον, ἡ χρῶμα, τὸ μὲν ἄ„κοινον, τὸ δὲ αἰδομένος κοινόν. „Ἀσκῷ δὲ, ἐὰν μὴ ποιῇς ἀπὸ „μιᾶς πτῶσις μεταξὺ ἐμβάλλων.

οἷον

§. τα. Τα δὲ τῶν Ποιητῶν πολυπραγμονῶν παρ' αὐτὰ ταῦτα (§. Ἀνωτ.), Α'. καὶ τοῖς λεγομένοις πάθεσι προσέχειν (1). Β. Καὶ τῇ τῆς Διαλέκτου ᾗ χαίρει ὁ Ποιητὴς Ἰδιοτροπία. Γ. Καὶ τῷ κατὰ τὸ μέτρον ῥυθμῷ. Δ'. Καὶ τῇ ἐγκρυπτομένῃ τοῖς μυθοις ἀλληγορίᾳ. Ε. Καὶ τῷ Ἤθει, οἷον ὅπερ οἷον ἡ ψυχὴ ἐστὶ τὸ ποιήματος. ς. Καὶ τῇ κατὰ σωφρονα μανίαν ὀξύτητι, ὑφ' ἧς ἐνθέως πως γινόμενος ὁ ποιῶν τὸ σιωπᾶσθαι ἐξίσταται. Ζ'. Καὶ τῷ εἴδει τῶν τοῦ ποιήματος. Ἀλλοῖος γὰρ δηλονότι ὁ ναπαιτυμενος τῷ Ἐποποιῷ χαρακτὴρ, μεγαλοπρεπὴς τις, καὶ ὑψηλὸς, καὶ, ὡς εἰπεῖν, ηρωϊκῶ φρονηματι σιωξαιρέμενος. Ἀλλοῖος δὲ ὁ τῶ Δραματικῶ· παθητικός τε καὶ περιεστατικός. Ἀλλοῖος δὲ ὁ τῶ Κωμικῶ· ὁ σκωπτικὸς, καὶ μετὰ θριμυτητος τωθαστικός. Ἀλλοίος δὲ ὁ τοῖς Βυκολικοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις Εἰδυλλίοις ἐπιπρεπων, ἀφελης τε καὶ απλοϊκός. Καὶ ἄλλη μὲν Ὡδὴ περιβολὴ, ἄλλη δ' Ἐλεγειακὴ σιωπηκὴς, ἀλλὴ δ' Ἐπιθαλαμίε ασματος, καὶ Ἐπιγραμματος, κ.ξ'. Η'. Ἐπὶ πᾶσι, καὶ τὸ πιθανον τῶν πλατιομενων, καὶ εὔλογον καὶ ὀνησιφόρον σκοπεῖν δεῖ, καὶ τὸ συμφωνον, ἐν τῇ κατὰ τέχνιν ὀρθότητι καλλιωμενον (2).

§. τὸ. Τοῖς δὲ τῶν Ῥητόρων εὐθυνος οἷον ἐπικαθεζόμενος, διασκοπήσεις τὰς Α'. τὴν Εὕρεσιν. Εἰ ἀνελλιπῶς τὰ πρὸς τὸ πεῖσαι συμβαλλόμενα παρετέθη. Καὶ ἐκ τῶν καταλλήλων τοπων προσφυῶς καὶ αποχρωντα τὰ τῶν πίστεων εἰσιωέχθη. Β. Τὴν Διάθεσιν· εἰ τῶν τοῦ ἀγωνος μερῶν, καὶ τῶν ἐπὶ κατασκευῇ, ἡ ἀνασκευῇ Ἐπιχειρημάτων ἑκάστω, ἡ πρόσφορός τε καὶ περεργιαιτάτη ταξις ἀπεκληρώθη. Γ'. Τὰ τῆς Ἑρμηνείας· Εἰ κατὰ τὸ γενος (3) τὰ λεγόμενα ἐξενίυεκται, καὶ ἐκπέφρασαι, χαρακτηρίστε τὸ λόγε κάνταυθα τῷ πρέποντι, καὶ φρασει τῇ προσηκουσῃ, καὶ χήμασι τοῖς καταλλήλοις, καὶ

„οἷον ἐμελλον γὰρ διαλεχθὰς ἐκεῖνω „(τὰ δὲ καὶ τὰ [illegible]) πορευέσθαι. Ἀριστ. Ῥητορ. Γ'. Κεφ. ἑ.

(1) „Ταῦτα δ' ἐξαγγέλλεται λέ„ξει, ἢ καὶ γλώττῃ, καὶ μεταφο„ραῖς. Καὶ πολλὰ πάθη τῆς Λέξεως „ἔστί. Δίδομεν γὰρ ταῦτα τοῖς ποιηταῖς. Ἀριστ. Ποιητ. Κεφ. κἑ.

(2) „Τὰ γὰρ ἐπιτιμήματα ἢ ὡς „ἀδύνατα, ἢ ὡς ἄλογα, ἢ ὡς βλα„βερὰ, ἢ ὡς ὑπεναντία, ἢ ὡς παρὰ „τὴν ὀρθότητα τὴν κατὰ τέχνην. Ἀριστ. Ποιητ. Κεφ. κἑ.

(3) „Δεῖ δὲ μὴ λελῆθέναι, ὅτι ἄλ„λη ἑκάστου Γένει ἁρμόττει Λέξις. Οὐ „γὰρ ἡ αὐτὴ Γραφικὴ, καὶ Ἀγωνιστι„κή. [illegible] Δημηγορικὴ, καὶ Δικανική. Ἀριστ. Ῥητορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ιβ'.

καὶ ἐπιβάλλεσιν· οἷς ἂν μήτε ἀναιδῶς λίαν κεμμώπῃ, μηδ' ἀπρεπῶς τεναντίον, καὶ ἀκόσμως κατόπτελίζοιτο. Δ'. τὰ τῶν περιστάσεων, τοῦτε πρὸς τὸν λέγοντα τὴν ἀναφορὰν ἐχόντων, καὶ τὰς πρὸς ὃς, καὶ τὰ περὶ ὧν ὁ ἀγών, εἰ ἐμμελῶς παρατηρεῖται, καὶ μὴ παρὰ χορδὴν, καὶ ἀσυμφώνως ἄδεται. (1). Ε'. δὲ τὰς Ἐπιδείξεις ἀπὸ σώματος ποιημένων, ἐδὲ τὸ τῆς Ὑποκρίσεως ἀπραγμόνως παροπλίσον· Ὑποκρίσεως δὲ μέρη δύο· τὸ μὲν τῆς Φωνῆς κατὰ τὸ ὀξὺ, ἢ ἀμβλὺ, καὶ τὸ συντόνου ἢ ἀνειμένου, ὡς ἂν τὰ προφερόμενα ἀπαιτοῖη, ποικιλλομένης· τὸ δὲ τῦ σώματος, καὶ μάλιστα τῦ προσώπε, καὶ τῶν χειρῶν, κατὰ τὸ δέον, καὶ πρὸς τὸ κόσμιον διασχηματιζομένων.

§. τγ'. Τὰ δὲ τῶν Ἰσοκρατικῶν, ὡς ἐκ τῆς τῦ λόγε διασκεύης, οπως ἔσιν ἐχοντα ἐπικρίνεται (ἡ γὰρ πρὸς τὰ ἐξισερημένα τέτων βάσανος, πραγματικωτέρας ἔτι διασκεψεως, περὶ ἧς ὕσερον), θεωρημένης Α'. τῆς Ἀφηγήσεως, εἰ ὑτάκτως περαίνεται, καὶ μὴ προθυσερέως. Β'. εἰ συνεχῶς καὶ ἀκολεθίαν ὑφαίνεται, μηδὲ διὰ μακροτέρων, καὶ περιττῶν, καὶ πρὸς μηδὲν τι συντελεσῶν παρεκβάσεων διακόπτεται. Γ'. Εἰμὴ ἐλλιπῶς ἀναγράφεται τῶν ἀναφερομένων ἑκάστα, μηδ' ἀσαφῶς, καὶ ἀπερισκέπτως. Δ'. Εἰ συμμέτρως τῇ χρεία, καὶ μὴ πλατυνομένης τῆς Διηγήσεως, ἐν οἷς καὶ βραχυς ἤρκεσε λόγος· ἐπιτρεχαζέσης δὲ, καὶ ἐπισοβαδίσης τἐναντίον, ἐφ' ὧν ἂν πλατυτέραν τὴν διέξοδον ἀπαιτοῖη τῶν Ἰσορημένων ἡ ἔνθεσις. (2). Ε'. Εἰ ἐπανθεῖ τῇ διηγήσει τὸ τῆς γνώμης καλὸν, καὶ τὸ τῆς ὑποθήκης συμφέρον, ἐν ἀνεπιτηδεύτῳ φράσεως ἁπλότητι καλλωπόμενον. ς'. καὶ εἰ τὸ ἐμμελὲς καὶ ἄρτιον ἡ Ἰσοκρατικὴ πλατεῖα, ἐδὲν ἐδαμῦ τῶν εὐθήσεως ἀξίων καὶ λόγε παρέβαμε.

§. τδ'.

(1) „Οὐ μόνον σκεπτέον εἰς αὐτὸ „τὸ πεπραγμένον, ἢ πεπραγμένον βλέ„ποντα εἰ σπουδαῖον, ἢ φαῦλον, „καὶ εἰ τὸν πράττοντα, ἢ λέγοντα, „πρὸς ὅν, ἢ ὅτῳ, ἢ ἕνεκε. Αὐτ. Ποιητ. Κεφ. νέ.

(2) „Εἰσὶ γάρτινες, οἳ τὰ μεγάλα „μὲν τῶν πεπραγμένων, καὶ ἀξιομνη„μόνευτα παραλείπουσιν, ἢ παρα„σιν· ὑπὸ δὲ ἰδιωτείας, καὶ ἀπερ„καλίας, καὶ ἀγνοίας τῶν λεκτέων, „ἢ σιωπητέων, τὰ μικροτατα πανυ „λιπαρῶς καὶ φιλοπόνως ἑρμηνεύειν „ἐμβριθαδύνοντες. (Λουκιαν. ἐν τῷ πως χρὴ ξυγγράφ. Ἱστορ.).

§. τδ'. Τα δὲ τῶν Δογματικῶν τελδυταῖον βασανίζωντις προσέξει Α'. τῇ προθέσει αυτῆ τῆ Συγγράμματος Β' τῶ πληρες τε καὶ ἀνελλιπὲι τῶν περὶ τὸ υποκειμενον θεωρεμένων, εἰ μηδεν παρωφθη τῶν περὶ αυτὸ εἰωθότων ζητεῖσθαι καὶ ἐξετάζεθαι. Γ'. καὶ τῇ προόδω καὶ ἐπαυξήσει, εἴτι καὶ παρ αυτῆ τῆ Συγγράψαντος προς τὰ πραγματδόμενα προσετέθη καὶ εισενιώκηται, οἷον παρ ἀδενὸς φθασαν ἐπινενόηται προτερον. Δ'. τῇ κατὰ τὶω Μεθοδον ἀκριβεια· Εἰ τα μεν βέβαια, καὶ σαφῆ, καὶ τοῖς πᾶσιν ομόλογα, θεμελίων δίκιω ὑφεδράζεται, τὰ δ' ἐξ αυτῶν ἐπόμενα, ἐν τῆ ακολεθῆ τετοις ἐπισυνάπτεται. Ε'. τῶ τόνω, καὶ τῇ δυνάμει τῶν Αποδείξεων· εἰτε ἐξ ἀρχῶν αναποδεικτων, ἢ γῆν ἐκ τῶν προαποδειχθέντων τὰ τιθέμενα ὀρθῶς καὶ ἀσυλλογίστοις ταῖς ἐπιβολαὶς κατασκευάζεται καὶ κρατύνεται. ς'. Καὶ τοῖς παραδείγμασιν, εἰ τὰ προσφυῆ, καὶ οἰκεῖα, καὶ προς διασαφησιν παραλαμβάνεται συμβαλλόμενα. Ζ. Καὶ τῶ σαφεῖ τῆς λέξεως· ἣν ὲ δέον ἐπιπροσθεσαν τοῖς νοητοῖς, καὶ ἀχλιω οἷον πυκνιὼ ἐπιπάσασαν, συσκιάζειν αυτὰ, καὶ συγκαλυπτειν, διειδῆ δὲ ὄσαν καὶ διαφαίνεσαν, ἀκωλύτως τοῖς ἐντυγχάνεσιν ἐμφαίνειν τὰ προβαλλομενα.

§. τέ. Ἀλλα περὶ τετων τοῖς τὰς Τέχνας γράφεσι πλατύτερον λέγειν παραλιπεσι, τοσῦτον ἡμῖν υποσυναπτέον, ὅτι τὸν μετελδόσομενον ἐντι οποιονδν τῶν τῆς Λογικῆς Κριτικῆς Εἰδῶν, τῆς κατ αὐτὸ τέχνης ἐγκρατέστατον ἐπάναγκες εἶναι (1), καὶ εἰς ἄκρον ἐπιβολωτατον, καὶ ἀτεχνῶς τείβωνα. Καθδλε γὰρ ἐπὶ παντων, το, ἅτις μηπω φθάσας ηκρίβωσαν, ἀνακρινειν ἐπιχειρεῖν, υπερβολιὼ ἀδεμίαν καταλείπει ἀλογίαστε καὶ θρασυτητος.

§. τς. Τελευταῖον δὲ καὶ τῆς Πραγματικῆς εἰρημένης (§. ϛγδ'.) Κριτικῆς Εἴδη αριθμεισθω Πεντε. Α'. Ερμηνδτικη· ἡ περὶ τὰ τῶν ἄλλων, καὶ μάλιστα τῶν Ἀρχαιοτέρων Συγγράμ-

(1) „Τᾶτο γαρ προσηκε τῶ καθ' „ἕκασα τεχνίτη περὶ των υποβεβλημέ„νων αυτῶ πραγμάτων θεωρᾶν, ὡς διώ„ρισεν ὁ ἐν τῶ Φιλήβω Σωκράτης. (Αμμων. εἰς τὸ περὶ Ερμην.) τῷ ὄν„τι γαρ τὴν σοφίαν σοφὸς ἰδύνατ· τέχ„νας ὁμότεχνος. (Φωκυλ. παραιν.). „Ἕκασός τε κρίνει καλῶς ἃ γινώσκει, „καὶ τέτων ἐστιν αγαθὸς Κριτης. (Ἀρις. Α'. Ἠθικ. Κεφ. ά.) ε·γάρτις κατανγνώη τινος, μὴ τετο πρότερον ἠγνωκώς. (Κλημ. Στρωμ. Βιβ.ς'.).

ματα, ὁποίας ποτ' ἂν [illegible] ταῦτα λέγῃ ἰδέας τε καὶ πρᾶξεως τὴν πᾶσαν καταβαλλομένη ἀσφάλειαν. Οὐχ ὥστε μέθοδον τὴν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἑρμεν, καὶ λέξιν, καὶ τὴν λοιπὴν τέχνην διασκεδάννυτε καὶ ἐργασίαν (τοῦτο γὰρ ἂν τῆς Λογικῆς (§. συθ'. κε') πολυπραγμονήσαι, ἀλλ' ἵνα δὴ τὸ γνήσιον, καὶ πιστὸν τῆς ἐν αὐτοῖς ἐγκρυπτομένης διανοίας θηράσηται, τοτὲ μὲν ἐν ἀμφιβόλοις κυμαινομένης καὶ ἀστατούσης, ἄλλοτε δὲ καὶ ἀληπτουμένης καὶ ἀγνοουμένης τὸ σύνολον.

§. τζ'. Β. Ἱστορική, ἡ περὶ τὰ ἱστορούμενα τὴν ἔρευναν ποιουμένη· Πότερον πιστὰ ταῦτα, καὶ ὑποδεκτὰ ἐστὶν, ἢ μὴ, πρὸς τὸν τοῦ ἀληθοῦς κανόνα παραβαλλόμενα. Ἐπικρίνεται δὲ ταύτῃ πᾶν εἶδος (1) Ἱστορίας, Πολιτικῆς, Ἐκκλησιαστικῆς, Φυσικῆς, Τεχνικῆς, Φιλολογικῆς. Καὶ ἔχ οπως, ἀλλὰ καὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν περὶ στενὴν ἀφηγουμένων, ἡ μαρτυρία ἰσῶς κατατίθεται.

§. τη'. Γ'. Πολιτικὴ, καθ' ἣν ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ παρατηρουμένων ἰδίωντε, καὶ παθῶν, καὶ ἄλλων σημείων, τεκμηρίων ἐπιχειροῦσι, ῥοπάς τε τῆς ἑκάστου ψυχῆς, καὶ ἐπικλίσεις πολυπραγμονοῦντες, ὡς ἂν εὐθὺς δηλονότι ἔχοιεν διαγινώσκειν, ὁποῖόντι ἄρα τῶν εἰς εὐτυχίαν συνόντες καὶ συνδιατρίβοντες τὸ ἦθος, καὶ πότε τὰ τῆς προαιρέσεως αὐτοῦ νεύει·

(1) Τῆς Ἱστορίας ἡ μὲν Πολιτικὴ, τὰς τῶν Ἐθνῶν δυνάσειας, καὶ καταστάσεις, καὶ ἐπανάστασεις τὰς κατ' ἀλλήλων, κτ. διέξεισι, καὶ Νόμους, καὶ Θρησκείας, καὶ [illegible] τὰ παρ' ἑκάστοις. Καὶ ὅσοι ἐν εὐκλείᾳ [illegible], ἢ πονηρίᾳ ἐπισήμως γεγόνασιν. Ἡ δὲ Ἐκκλησιαστικὴ, τὸ [illegible] τῆς ὑπερφυοῦς οἰκονομίας κήρυγμα διεξέρχεται, ὅπως τε γῆς ἀπανταχόσε διαπεφοίτηκε, σημείοις τε καὶ τέρασι παραδόξοις διαπρεπόμενον· Καὶ ὅπως παντοίοις καίτοι ἐν διωγμοῖς τυραννων, καὶ δυσσεβῶν αἱρέσεσι καὶ κακοδοξίαις πολεμηθὲν, καὶ [illegible] ὅμως θείᾳ δυνάμει ἐκνενικηκὸς προελήλυθεν. Ἡ δὲ Φυσικὴ, διέξοδός τις ἐστὶ τῶν ἐν τοῖς οὖσι φαινομένων, ὅσα ὑπὸ τῶν πώποτε πεφιλοσοφηκότων, εἴγε καὶ καθ' ἡμᾶς παρατετηρήκασι, τὰ ἐπιστημόνατα. Ἡ δὲ Τεχνικὴ, τὰ περὶ τῆς τῶν τεχνῶν εὑρέσεως ἐκδιηγεῖται, καὶ προόδου αὐτῶν, καὶ αὐξήσεως, καὶ μειώσεως, καὶ χρήσεως, καὶ ἀχρησίας. Ἡ δὲ Φιλολογικὴ τὰ περὶ ἀρχῆς καὶ ἐπιδόσεως τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῶν λοιπῶν τῆς παιδείας Εἰδῶν ἐξισορεῖ. καὶ τὰς ποικίλας αἱρέσεις, ἃς ἂς Φιλοσοφοῦντες οἱ ἄνθρωποι ἀπηνέχθησαν· τάσδε ἀνερευνᾷσας παρὰ πᾶσιν Ἀκαδημίας, καὶ τὰ [illegible] ἑκάστοις συγγραφέντα κατὰ πᾶσαν λογικὴν τε καὶ ἐπιστημονικὴν ἰδέαν Συγγράμματα. κτ.

νένδυκεν· Οὕτω δ' ὠνόμασαν, παρὰ τὸ ἐν χρήσει μάλιστα τοῖς πολιτδομένοις, αὐτῶν καθίσαθαι.

§. τθ'. Δ'. Πρακτικη. Δι ἧς, ἐξ ὧν πάρεξιν ἰδεῖν Φαινομένων εἴτε τινας τῶν ἐν τῇ Φύσει ἐσομένων μεταβολῶν, ἢ γᾶν καὶ τὰς τῶν πράξεων, αἷς ἐπιχειρήσουσιν, ἀποβάσεις, εἴπερ εὐτυχῶς σφίσι προχωρήσειν ἐπαγγέλλονται, εἴτε καὶ μή, προεικάζειν ἐθέλουσι. Συντελεῖν δὲ τὰ μέγιστα ἐπὶ αἱρέσει τῶν πρακτέων, πρόδηλον ἐστὶ τῷ τοιάνδε ἐπίκρισιν· Ἐξ ἧς καὶ τῆς κλήσεως ἔλαχεν.

§. τί. Ε'. δὲ Φυσικη, ἧς ἐστὶ τὰ αἴτια, καὶ τὸν τρόπον τῆς ἑκάστε τῶν ἐν τῇ Φύσει συμβαινόντων ὑπάρξεως πολυπραγμονεῖν. Διὸ καὶ Φυσικὴ προσειρηται. Τούτων δὲν, ὡς ἐκ τῆς τε χρείας διαφορᾶς, ῥᾴδιον συνιδεῖν, τῷ μὲν Α'. καὶ τῷ Β. περὶ τὰ παρωχημένα τῷ ἐπίκρισιν καθιζᾶν· τῷ δὲ Γ'. περὶ τὰ ἐνεστῶτα· τῷ δὲ Δ'. περὶ τὰ ἐσόμενα· τῷ δὲ Ε'. περὶ τὰ ὄντα, καὶ τὰ γινόμενα. (§. συδ'.). Ἀλλὰ γὰρ διὰ τούτων ἑκάστης, ὅπως ἐπὶ τῶν αὐτῇ ὑποκειμένων, τὸ μᾶλλον πιθανὸν θηράσιμον γίνεται, ἐν μέρει ἀναληπτέον.

ΚΕΦ. ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ὅπως τὸ πιθανὸν θηρατέον τοῖς τὸν νοῦν τῶν ἄλλων διερμηνεύουσι.

§. τιά.

Ἀναγκαῖον πρὸ παντὸν τὸν ὀρθῶς ἐνησόμενον τῇ ἑρμηνείαν, τῆς φωνῆς αὐτῆς ἐπ' ἀκριβὲς ἐπαίειν, ἥπερ ὁ λέγων, ἢ γράφων ἔτυχε χρώμενος, ἐδὸν ἧττον ἢ τῆς ἑτέρας, δι' ἧς ἐκφράσαι ἐπιχειρᾷ τὰ νοήμενα, τρόπους τε παντοίους ἐκείνης εἰδέτα, καὶ δυνάμεις ἐμφάσεων, καὶ γλωσσῶν διαφορὰς, καὶ τὰς ἄλλας αἷς χαρακτηρίζεται ἰδιότητας. Ἡ γὰρ παρὰ τὸ δέον ἐκδοχὴ τὲ ἑνὸς ματος, κἂν πρὸς τὸ ἐγγυτάτω γίνεσθαι δοκῇν, ἀποκλίνουσα, ἐκ ἂν εἰποιτις, ὅσον τὰ πολλὰ τῇ παρεκτροπῇ, ἀπὸ τῆ νοηθήναι προκειμένε ἐργάζεται (1).

§. τιβ'. Δεῖ δὲ καὶ αὐτῷ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν τῇ συγγραφῇ, ἐκεῖν εἰς ἑτέραν φωνὴν μετενηνεγμένην, καθ' ἣν ἐξ ἀρχῆς συντέτακται, τῇ γνησιωτάτῃ, τὸν τῆ κατ' αὐτὴν ἐπίκρισιν, ἤτοι ὅλης, ἢ μέρες, ἀναβαλόμενον· ὥσπερ γὰρ παρὰ τὸν κρινὸν τὸ ὕδωρ εἴωθε δοκιμάζεσθαι, διαρρεῦσαν γὰρ ἐπὶ ποσὸν, εἰκὸς μετειληφέναι τῆς ἐν ἐχετοῖς, ἢ χαράδραις, δι' ὧν διῆλθοι, ποιότητος, ἔτω τοι παρὰ τοῖς Συγγραφεῦσιν αὐτοῖς, τὸ γνήσιον καὶ ἀκριβὲς τῆς διανοίας δίκαιον ἐξετάζεσθαι. Παρὰ γὰρ τας διὰ τὸ ἑτερόφωνον ἀφύκτες μενοεχὶ τῶν ἑρμηνέυκοτων παρατροπὰς καὶ ἐξαλλοιώσεις, καὶ τοῖς μὴ ὁμοφρονέσι περιπίπτων ὁ λόγος, χαλεπῶς ἐνδιασώζει τὸ ἄρτιον καὶ ἀκίβδηλον. (1).

§. τιγ'. Παρασκεύῃ δὲ ἔχοντα τοιαύτῃ ἥκειν ἀναγκαῖον τὸν ἑρμηνεύσοντα, ὡς πάθες παντὸς ἀπηλλαγμένον εἶναι, καὶ κα-

(1) „Ἄριστα λέγεται παρὰ τοῖς Φι„λοσόφοις, τὲ τὰς μὴ μανθάνοντας „ὀρθῶς ἀκέειν τῶν ὀνομάτων, κακῶς „χρῆσθαι καὶ τοῖς πράγμασιν. Πλατ. περὶ Ἰσιδ. καὶ Ὀσίριδ.

(1) Τὶς ἂν ἐκ τῶν Ἀραβικῶν ὑπομνημάτων, ἐν οἷς τὰς Ἀριστοτέλες δόξας διασαφᾶν ἐπιχείρεν Ἀβικέννασ τε καὶ Ἀβερρόης· ἢ ἐκ τῶν Λατινικῶν, ἐφ' ὧν μετ' ἐκείνες Θωμάς τε καὶ Σκότος, τὸν τῆ φιλοσόφε νέν, οἷς γενέσθαι τινὰς συμβολὰν πιστεύσειεν;

καθαρθέντα τῇ ψυχῇ· ἵδεν δηλονότι ἐστ' ἔννοια τῷ λέγοντι χαριζόμενον, ἵδε τι ἀντίον ἔχθεται καὶ δυσμενείᾳ κατ' ἐκείνα ἀγόμενον, ἢ ἄλλως πως προειλημμένον. (Προδι. Β'. §. κθ'. κξ'.). Λανθάνει γὰρ οἱ μὴ ἵτω παρεσκευασμένοι, ὑπὸ τῆς ἐν αὐτοῖς κρατούσης διαθέσεως, εἰς ἐκφύλους, καὶ τῷ παντὶ ἀλλοτριωτάτας κρίσεις καὶ γνώμας, τοῖς περὶ ὧν κρίνειν ἐπιχειροῦσιν ἀντιπερίελκόντες. (1).

§. τιδ'. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὅλον συγγραμμα, ἃ πρόκειται τὸν νῦν περὶ τι ἀναπτύξαι, ἐπιμελὲς πρῶτον μετιτέον· τῶν τε αὐτῶν, καὶ μέθοδον, καὶ τάξιν, καὶ συνθήκην, καὶ ὅλως διασκοπεῖσθαί τε τὴν πᾶσαν, καὶ κατασκοπεῖν παρατηρητέον. Καὶ τῶν νοημάτων ἑκάστου τοῖς τε πρώτοις, καὶ τοῖς ὑστερον λεγομένοις παραβλητέον· τὰ γὰρ ἡγεμονα, καὶ τὰ ἑπόμενα ἱκανὰ πολλάκις διατρανῶσαι τὰ μεταξύ, καὶ ἑαυτὸν ἐπὶ πολλῶν διαλελάληκεν ὁ Συγγράψας ἔρίσκεται· Ὡς οἵγε διερρωγότα τινὰ λόγων τεμμάχια περικόπτοντες ἐν μέρει, καὶ περιμασσώμενοι, εἰς ἀλλοκότους τινὰς περιπίπτοντες διερμηνεύσεις, τὸν μὲν εἰπόντα διαβάλλουσιν ἃ προσηκόντως, αὐτοὶ δὲ γέλωτα πολὺν τε καὶ δίκαιον παρὰ τοῖς σοφοῖς οφλισκάνουσιν. (2).

§. τιέ. Ἴδιον δὲ ἅτω τῇ Ἑρμηνείᾳ ἐπιβάλλοντα, δεῖ μὲν τῷ καθ' αὐτὸ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων ἑκάστῳ σημασίαν (ἥτις ἡ κυρία ἐστὶ, καὶ πρώτως οἷον ἀπαντῶσα τῷ λόγῳ.) διασκοπεῖν· Δεῖ δὲ, καὶ τῷ κατὰ τρόπον, ἢ σχῆμα, ἢ εἰς δήλωσιν ἑτέρου τινος μεμειλημμένῳ, ἀποσημειοῦν· Ὧν τῷ μὲν κατὰ τὸ γράμμα καλεῖν εἰώθασιν ἑρμήνειαν, τῷ δὲ ἀλληγορικῷ. Καὶ κυρίως μὲν τὸ ῥηθὲν ἐνλαμβάνειν, ἐπειδὰν μηδὲν ἢ τὸ ἐπεῖγον, ἀπέχεσθαι τῆ κυριολεκτεῖν, μὴ κυρίως δὲ, εἴτι τὸ ἐκ τῆς κυριολογίας ἑπόμενον ἄτοπον. Συντελεῖ δὲ εἰς τοῦτο μάλιστα ἡ τῶν

(1) Ὃν ἐγὼ, ὡς ἔνιοι τὴν Λογικὴν ψυχὴν φρονοῦντα, οἱ περὶ τὸν Ἀφροδισιέα διερμηνεύσαι, ταύτης τὸ ἀθάνατον λαμπρῶς ἄλλοι μαρτυροῦντα προβάλλονται· ἐδὲν μᾶλλον τὸ ἐκείνα δόγμα ἐμφῆναι, ἢ τὸ σφίσι δοκοῦν, δι' ἐκείνων συσῆσαι ἀγωνιζόμενοι. Ἐφ' ὧν καὶ διαμασᾶσθαι τὸν ἅτως ἀσαφῶς τὰ ἑαυτοῦ διαπεπλεξάμενον, ὡς μηδ' ἐν ὁλοκλήροις, ἃς συνέταξε βίβλοις, φανερὸν ἀναμφιρίστως γενέσθαι, οἵᾳ ποτὲ ὑπῆρξε φρονήματος.

(2) „Δεῖ τῆς λογικῆς ἕκαστον ὧν ἐλέγχει, καὶ τὰ γράμματα, μὴ παρέρ-„γως διελθεῖν, μηδὲ φωνὰς ἀκαχόδου-„ἄλλας ἀποσπώντα, καὶ ῥήμασιν ἀνευ „γραμμάτων ἐπιτιθέμενον, ἀπαυθάδε-„σθαι τῆς ἀπείρας. Πλατ. Ὅτι καὶ ζῆν ἐστιν ἡδὺ κατ' Ἐπίκυρ.

πλεοναχῶς λεγομένων διαζολη, καὶ η τῆς τῶν ονομάτων συνηθείας εὐθησις (1), καὶ η τῆς παραχρήσεως, καὶ η τῶν ἐπιθεωρεμένων δε τοῖς ὁρεις ἐμμελης παρατηρησις απάντων περὶ ὧν ημῖν (§. σκ. καὶτ.) εἴρηται.

§. τες. Τοιγαρῦν πολυπραγμονεῖν μεν τὰς ἐν τῷ λόγῳ ἐμφασεις εἰτινες εἰσὶν Ὅσον τε ἐγχωρεῖ, τέτων ἐρμιυόοντας ἐκ

(1) „Τατι δε ἀναγκαῖον καὶ χρησιμον... το γινωσκειν πως τοῖς ονόμασιν οἱ ποιηταὶ χρῶνται (ταυτὸ δε καὶ περὶ των ἄλλων συγγραφέων νοείσθω.) καὶ πότερον ταυτα των ἁπλως, η των πολλαχῶς λεγομένων εστι. (Μετιθι τὸ Πλατ. περὶ τα πως δεῖ τον νέον ποιημ. ἀκκ.). Καὶ γαρ οἶκον ποτε μεν την οἰκίαν καλεσιν. Οἶκον ες ὑψόροφον. Ποτε δε την ἑστίασιν· εσθιεταίμοι οἶκος. Καὶ τον βίον ποτε μεν το ζῆν, ποτε δε τα χρηματα. Καὶ τῶ ἀλύειν ποτε μεν ἀντὶ τε δάκνεσθαι καὶ ἀποριᾶσθαι λέχρηνται· ἐπὶ ἀλυσε ἀπεβύσατο, τείρετο δ' αἰνῶς. Ποτε δε ἀντὶ τε „γαυριᾶν καὶ χαίρειν· η ἀλύεις ὅτι „Ἱρον νενίκηκας τον ἀλήτην. Καὶ τῷ „θαύζειν, η τὸ κινεῖσθαι σημαίνουσιν „ως Ευριπίδης, η τὸ καθέζεσθαι, ως „Σοφοκλης. Χάριεν δε καὶ τὸ την „χρείαν των ονομάτων συνοικειν τοῖς „ὑποκειμενοις πραγμασιν, ἄλλην πρὸς „ἄλλα δυναμιν λαμβανόντων.

Νῆ ολίγην αἰνεῖν μεγάλη δ' ἐνι „φορτία θέσθαι· το μεν γαρ αἰνειν „σημαίνεται τὸ ἐπαινειν· αὐτῶ δε τῶ „ἐπαινεῖν ἀντὶ τε παραιτεῖσθαι νυν κε„χρηται. Οὕτω δε καὶ τοῖς των Θεῶν ονόμασιν οἱ ποιηταὶ χρῶνται· πο„τε μεν αὐτων ἐκείνων ἑαπτομενοι „τῆ ἐννοίᾳ, ποτε δε δυνάμεις τινὰς ὧν „οἱ Θεοὶ δοτῆρες εἰσι καὶ κεκτημένες, „ὁμωνύμως προσαγορεύοντες· Οὕτω „γαρ καὶ αὐτὸ τονομα της τύχης λε„γοντες, εὐδότες δε την της ἀτάκτως, „καὶ ἀορίστως περιφερομένης αἰτίας δύ„ναμιν ἰσχυραν καὶ ἀφύλακτον ἀσαν „ἀνθρωπίνῳ λογισμῶ, τοῖς των Θεῶν „ονόμασιν ἐξέφραζον. ὥσπερ ημεῖς κ „πράγματα, καὶ ηδη, καὶ νηδία λι„γας, καὶ Ἀνδρας εὐδαιμεν Δαιμο„νίας καὶ Θείας προσαγορεύειν, οἷον ἐστὶ „καὶ τὸ της ἀρετης. Ἐπεὶ γαρ ε „αἰνον ἐμφρονας παρέχεται καὶ δικαί„ας, καὶ ἀγαθας, ἅμα καὶ δόξας ε„πιεικῶς, καὶ δυνάμεις περιποιᾶς, πα„ρὰ τᾶτο ποιενται καὶ την εὐδοξίαν ἀ„ρετην καὶ δύναμιν ονομάζοντες, ὡ„σπερ ἐλαίαν τον ἀπο της ἐλαίας, „φηγὸν τὸν ἀπὸ της φηγὸ καρπὸν ὁ„μωνυμως τοῖς φέρασι. Καὶ γαρ καὶ „τῆ κακότητι ποτε μεν ἰδίως σημαίνα„σι κακίαν καὶ μοχθηρίαν ψυχης· „Ποτε δε ἄλλην τινὰ κάκωσιν, η δυ„συχίαν. (ὁ δη καὶ ἐν τοῖς καθ ημας „ἱεροῖς σεσημέωται γράμμασιν· ως ἐν „οἷς γέγραπται Ἡσ. με. ὁ ποιων ειρηνην, καὶ κτίζων κακά. Ορα καὶ Λ'. Βασιλ. Κεφ. κβ. καὶ Ἀμως Κεφ. γ.)

„Ἐπεὶ καὶ την ευδαιμονίαν ἐξαπατη„θέντες αν, ατω τες ποιητὰς οἰόμε„νος λέγειν, ως οἱ Φιλόσοφοι λεγσι, „την παντελη των ἀγαθων ἕξιν, η κτη„σιν, η καὶ τελειότητα βίᾳ κατὰ φύ„σιν ευροντος, ἀλ' ἐχὶ κατακχρωμε„νες πολλάκις τὸν πλησιον ευδαίμονα „καλεῖν, η μακάριον, καὶ την δύνα„μιν, η την δόξαν, ευδαιμονίαν, ἀν „μήτις τᾶτις μεταφορᾶς καὶ καταχρή„σεσι των ονομάτων ἐπηται.

ἐκτιθέναι τὴν δύναμιν. Ἐπεὶ δὲ δι' ἄλλης τὰ πολλὰ φωνῆς ἐπαξίως αὐτὰς ἐκφράζειν οὐκ εἶοντε, μὴ τέτων πῆ μὲν ὑποχαλῶντας τὸν τόνον, πῆ δ' ἀναπαλιν, καὶ πέρα τε συμμέτρε ἐντείνοντας, τὸ γὰρ μᾶλλον συμφωνον, καὶ προσφυῶς ἔχειν δοκεῖν, ἐπαγειν, καὶ ὅτι ἐγγίστα πειράσθαι τὰ νοεμένε, διὰ παραφράσεως γίνεσθαι (1)· Ἐκεῖνο μέντοιγε παραφυλαττομένες ἀεὶ, μὴ εἰκῇ, κακὰ τὸ τυχόντος, τῆς προκειμένης ἐννοίας ἀπαναχωρεῖν, καὶ ἀλλοῦ πορρωτέρω διακεῖν, ἐμφάσεις ἐκ οἷδ' ἄς τινας ἐνειροπολοῦντας, καὶ ὧν οἷς ἐκ εἰσί. Καὶ μάλιστα ὁπότε ἀνεμφάτως τὴν φωνὴν παραδεξαμένοις, μηδέν τι παραλυμανεῖται τὸ εἰρημένον τὴν τε λόγε ἀληθειαν. (2).

(1) Τὸ δεινὸς ὄνομα κατα τὴν Ἑλλάδα φωνὴν, πολλαχε ἐμφερόμενον τῷ λόγῳ, ἐκ ἰσοδυνάμως παῖδες Λατίνων ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν μεταφέρεσι. Τατὶ γὰρ, ἐκ τῆς ὑπὲρ Σωκρ. Ἀπολογ. τε Πλάτωνος ἐν αὐτοῖς προσιμ. προβαλλόμενος ὁ Κλερικος (Κριτ. Μέρ. Α'. τμήμ. ά. Κεφ. β'.) τὸ δεινὸς λεγαν, ὡς τὸ peritus dicendi, τετέσιν ἔμπειρος, δεξιὸς, μεθερμήνευσε, καίπερ ἄλλως ὁμολογήσας, ὅτι Maior est Græcarum vocum ἐμφασις. Ἔνθα δὴ καὶ Ἐρρίκα τε Στεφάνε θαυμαζων φαίνεται ἐκ ἀπακόντως, τὰ ἐν τῷ Θησαυρῷ, τὸ δεινος φαγεῖν, ὡς τὸ peritus edendi, μετειληφότος· τὶς γὰρ ἐπιεικὼς ἡ πρὸς τὸ φαγεῖν δεξιότης, ἢ ἀπειρία; Ἧττον ἂν ἀδόκιμος ἡ τε Ὀνόματος ἐκδοχὴ, κατα Ἵππον Οὐλτήιον, ὃς τὸ τε Αἰλιανε (ἐν Ποικ. Ἱστορ. Βιβ. Α. Κεφ. ά.). δεινοὶ κατα κιλίαν εἰσιν οἱ πολύποδες, firmo et robusto ventre, ἐκτίθησιν, ἐι μόνον τὸ ventre προσδιορθωσαιτις, τὸ stomacho αντιτιθεὶς, ἵν' ἐμφαίνηται (φησιν ὁ Κριτικὸς) τῷ λόγῳ, ἡ τε στομάχε ἐς πέψιν περικοπὴ τῳ ὀκτάποδι ῥωμαλεότης. Ἀλλα γαρ ἐδ' ἕτως, ἐμοὶ δοκεῖ, ἐδ' ἄλλως ὁπωσεν, τὴν ἔμφασιν τε ἑλληνικε ὀνόματος, διὰ μιᾶς ἀντις φωνῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκθλωσεως. Ἐμφαίνει γαρ, ἐν οἷς ἂν κινηται, τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ποιότητος ὑπερβολήν τινα, καὶ ἐπίτασιν. Οἷον δεινὸς εἶπεν, ὡ ὑπεροχήτις ἐπιθεωρᾶται τῆς ἐν λόγοις δυνάμεως· καὶ φαγεῖν, ἢ πόσα, ὁ ὑπερέχων ἐν τέτοις, καὶ ἔξω τὰ συνήθως γινόμενος. Οὕτως ἂν καὶ τὸ παρα τῳ Ξενοφ. ἐν Κύρ. παιδ. δεινὸς τὸ κάλλος καὶ μεγέθος, ἐρωτᾷ, ὁ ἐν ὑπεροχῇ κάλλες ὢν, καὶ τῇ καθ' ἡλικίαν τε σώματος ἀναδρομὴ παρα τὸ εἰωθὸς προβαίνων. Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ Παφλαγόνες τὰς Ἕλληνας θεωμενοι τὴν ἐνόπλιον ὀρχεμένας, δεινὰ ὡς τὰ εἰκὸς ἐποιεῖντο (ἐν τῳ περὶ Κυρ. Ἀναβ.) ἐπαδὴ πλέονι τε κοινε καὶ συνήθες ἐδόκεν ὁρᾶν. Καθὼ ἐν τέτοι Ἐμφάσεως δείγμα, ἐκ μυρίων ἕν, ἥντις καὶ διακρίνων εὖ μάλα, δι' ἁπλοτρίας ὁμως φωνῆς ἀποδοκιμᾷ ἃ δύναται.

(2) Τὸ ἐπαπολῃθὲν τοῖς Γενάρχαις θανάτῳ ἀπεθανέτε, ὡς ἐμφασιν ἔχον, πέρα τὴν τῆς τε συνθέτε λύσεως, καὶ της ἀπο της χροιτος ἐκπτώσεως, καὶ μὴν καὶ τυς αἰωνίε ποινῆς, ὁ Ἱερος Λύγκεὺς (Βιβλ. περὶ Θεκ πολ. ΙΓ'. Κεφ. ιβ'.) ἐξεδέξατο. Οἱ δ' ἀνεμφάτως φασι (Κλήρ. Κριτ. Μέρ. Β'. τμ. Α'. Κεφ. δ'. §. ε.) νοεῖσθαι πρόκεισθαι τὸ λεγόμενον τῆς τε ῥηματικε ἐπὶ τῳ ῥήματι ἐπιφορας συνή-

§. τιζ'. Ἐπὶ τῶν ἀποφάνσεων προσεκτέον ἐσὶν παραινῶ τοῖς ὑποκειμένοις καὶ κατηγορημένοις, καὶ δι' ἀλλήλων ταῦτα ἐπικριτέον, διὰ θατέρου θάτερον ἀναπτυσσοντας. Ἄλλα γὰρ καὶ ἀποφάνσις ἀποφάνσει τὰ πλεῖστα, καὶ φράσις ἄλλη ἄλλῃ, καὶ μὲν δὴ καὶ ἐπενεχθὲν ὄνομα ἐπιθετικὸν, δαψιλὲς ἐπιχέει τοῖς ὑποκειμένοις τὸ φῶς, καὶ πρὸς σύνεσιν τὸ, ὃ χρὴ νοεῖν, τοὺς προσέχοντας χειραγωγεῖ. (1).

§. τιη'.

θας κοινῇ τῇ Ἐβοαΐδι, καθάπερ καὶ τῇ Ἀθηδὶ διαλέκτῳ, τὸ ἀγοραῖον ἀγορεύειν, καὶ βέλην βαλεύειν, καὶ τὰ ὁμοια, ὡς ἐκ μυρίων τῆς Γοαζῆς τόπων ἐσὶν ἰδεῖν. Τοτὲ μὲν ἀνατως ἔχαιμην ἐντεῦθεν μεμπτὸς, ὅτις (καθάπερ ὁ Ἱερὸς Ἄνηρ) ἐπὶ τὸ ἐμφατικώτερον προσβιβασας τὸν λόγον, διδασκαλίας ἀφορμὴν ἐκποιήσεται τοῖς ἀκροωμένοις, δακνὺς ὅσα ἐκ τῆς παρακοῆς τῷ γένει τὰ θνητὰ ἀσίφησιν. Ἔφασαν γὰρ τὸ τοιοῦτο τοῖς τὰ Ἱερὰ Γράμματα, ἃ μόνον εἰς ἀκοίβωσιν τὲ ἐν αὐτοῖς νὰ, ἀλλὰ καὶ εἰς παραίνεσιν ἠθῶν καὶ βίν διερμηνεύειν ἐπιχειροῦσιν, ἃ μόνον τὰ ἑρμηνεύομενα πρὸς διανοιαν ἀναγοιτο ἀληθῆτε καὶ πρέπειαν.

(1) „Δεῖ δὲ μηδὲ τὰς ἐκ τῶν παρα-
„κειμένων, ἢ συμφραζομένων παραλει-
„πῆν αφορμὰς πρὸς τὴν ἐπανόρθωσιν
„(ἢ τὰ λεγομένα τὴν διασαφησιν.).
„Ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἰατροὶ τῆς καινθαρίδος
„ἅψης θωκασίμα, τὰς πόδας ὅμως, ἢ
„τὰ πτερὰ βοηθεῖν οἴονται, καὶ ανα-
„λυειν τὴν δύναμιν, ὅτως ἐν τοῖς ποιή-
μασι κἂν ὄνομα, καν ῥῆμα παρακείμενον, ἀμβλυτέραν ποιῇ τὴν πρὸς
„τὸ χεῖρον ἀπαγωγὴν (ἢ τὴν τὰ νοη-
„τέα διάγνωσιν εὐχερεστέραν) ἐπιλαμ-
„βανεσθαι καὶ προσδικαζεσθαι, ὡς ἐπὶ
„τοῖς ἐνιοι ποιοῦσι.

„Τῶτο νυπὰ γέρας ἐσὶν οἰζυροῖσι
βροτοῖσι,
„Καίρασθαίτε κόμην, βαλίαν τ' ἄπο
δάκρυ παρειῶν.

Καὶ „Ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δαλοῦσι βροτοῖσι
Ζώειν ἀχνυμένοις . . . . .

Οὐ γὰρ ἁπλῶς ἅπε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν ἐπικεκλωσται λυπηρὸν βίον, ἀλλὰ τοῖς ἀφροσι καὶ ἀνιήτοις· καὶ διαλαίας καὶ οἰκτρὰς διὰ μοχθηρίαν ὄντας, καὶ δὴ θαλασσοπόρους καὶ οἰζυροὺς προσαγορεύειν. (Πλατ. ἐν τῷ πως δεῖ τὸν Νέον Ποιμ. ακκ.). Τοιωδε δὴ λόγῳ, καὶ τὸ θνητὸν ἀποθνησκειν, ἐκ τῶν παρακειμένων, πάντος ξύλα τὲ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγὼν, ἄνευ ἐμφάτεως νοεῖσθαι δεῖν διατείνονται. (Κλεμ. Ἐνθ. ἀνωτ.). Ἐντεῦθεν καὶ τὸ τὰ Ἀποστόλε πρὸς Γαλ. Κεφ. Δ'. ἐδαφ. 8. ἐδελεύσατε τοῖς μὴ φύσει οὖσι θεοῖς· ἀς τὸ τοῖς μὴ πάσχουσι, μὴ ἀληθέσιν, ἀλλὰ ψευδοθέοις, ἐκδεκτέον ἡγεμοσι δοκεῖ, ἐκ ἀς τὸ θεσι, οἱπερ διὰ πολλῶν ὁ Κοινικὸς ἀποφαίνεται. (Μέρ. Β. Τμήμ. Α'. Κεφ. Ζ'. Καν. §. 4.). Τὸ γὰρ τοῦ [illegible], ἐὰν καὶ τῷ παντὶ ὑφαμένην τινὰ μοίραν σημαίνει θειότητος, σημαίνει γεμὴν. Θέσα γὰρ θεοὶ καὶ παρ' Ἕλλησιν, οἱ τυχὸν λεγόμενοι τῆς ἀποθεώσεως, ἢ παρ' ἡμῖν οἱ δὲ ἀρετὴς καὶ ἰσοτήτος βίν τῆς θεσεγκ μεταλαμβανοντες χαριτος, καὶ ὑιοθεσίας. Οὕτωναν δὲ ἐς τὰτο εὐφημίας ἦκαν ἠγητέον τὸν Ἀποστολον, ὥσε τὸ μὴ φύσει αντὶ τὰ θέσει, ἐξαλειφέναι, τὴν αθναν τῶν Γαλατῶν κατονειδίζοντα. Ἀλλ' ἐκεῖνο μαλιστα ἐπιτιμησαι αὐτοῖς, ὅτι τοῖς πα-

§. τιή. Ἐφ' ὧν δ' ἂν ητοι ἐξ ἱστοριας τι παρεισάγοιτο, ἢ ἐκ τῆς ποιησεως παρωδοῖτο, ἢ ἐξ αποφθεγματος, ἢ παροιμίας τοῖς προκειμένοις ἐναρμοζοιτο, χαλεπώτατον ον, τῆς ακριβοῦς ἰκεθαι εννοίας, μη ἐκεῖνα προειληφοσιν, επιμελητέον ημιν πρωτον, τῇ τῶν τοιουτων ἀνακρισει απασαν ἐκ μέσα ποιῆσαι τὴν ἀπαντωσαν δυχέρειαν, εἰθ' ἑξῆς ασφαλῶς ἐπι τοῦτο τὰ ζητεμένα κρίσιν χωρητέον. (1).

§. τιθ. Καὶ τὰ παραλληλως δὲ παρὰ τοῖς ἄλλοις φερόμενα, μέγα τοῖς φιλολογοσιν ἐσι βοηθημα εις συνεσιν τὰ προκειμένα, λοιπόν ἐστιν, ὅπερ ἔτος διεμελανε τῇ φράσει, καὶ κατεζόφωσε. (2).

§. τκ.

ρα φύσιν, καὶ εἰδὲ τὰ κατα θέσιν ὀνόματος ἀξίοις, ἀλλα πάντη ματαίοις, καὶ ἀδυνέτοις, καὶ ἀδυνατοις ἐβαλλουσαν. Δῆλον δὲ ἐκ των παρακειμένων· προσίθησι γαρ ἐφεξῆς τῷ λόγῳ „πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα; Καὶ ταῦτα μὲν ἄτως. Εἰς δὲ διασάφησιν ομοίως τὰ διὰ των παρακειμένων τὰ λεγόμενα διερμηνεύειν χρήναι Κυνόσ (§. τις.), καὶ ἡ ἐν χερσὶ φράσις συμβάλλεται. Τα γάρ ἀθενῆ φησὶ καὶ πτωχά; Πῶς γάρ πτωχά; ἢ δῆλον ὅτι ωσπερ καὶ ἀθενῆ. Καθότι ἄμοιρα ἐσὶ Νε, καὶ Αἰδήσεως, καὶ δυνάμεως, καθάπερ ὥρισα ὁ Ἱερ. Θεοφυλ. (Αυτ.) ἐξέθετο.

(1) Τον μηδόλως ὑπὸ φιλοπλατίας νικώμενον παρισὰς ημῖν τῷ λόγῳ ὁ Μεγας Βασίλ. (ἐν τῇ πρὸς τὰς Νέας παραιν.) τὸ τῆς χοιρας, φησὶ περιττότερον, κἂν Λύδιον ἢ ψῆγμα, κἂν των Μυρμήκων ἔργον τῶν χρυσοφορων, τοσοῦτω πλέον ἀτιμάζα (ὁ ἄτως ἐλευθεριάζων) ὅσωπερ ἂν ητον πρασδέηται. τῷ γὰν ἐντεῦθεν ως απὸ χρυσίτιδος τῷ ὄντι, τὸν καθαρὸν, καὶ σφυρήλατον, χρύσεον ως ἀληθῶς νὰν μεταλλεύσοντι, τό, τε Λύδιον ψῆγμα, καὶ τὸ των Μυρμήκων ἔργον, ἐκ τῆς Ἱστορίας καλῶς προϊτέον. Εἰδοτι γὰρ ως τὸ μὲν, κατ' ὀχθας τὰς τῶ χρυσάμμε Πακτωλῶ, παρὴν ἀπονητί, καὶ ραδίως συλλέξαθαι· (Ἡρόδ. Τερψιχ. Κεφ. ρα'.), τὸ δὲ περὶ τὴν Κασπάτυρον πόλιν, καὶ κατὰ χώραν την Πακτυϊκὴν, ὑπο των Μυρμήκων ἦν ἐκφορμενον „οἱ μεγάθεα ἔχοντες Κυνῶν μὲν ἐλάσσονα, ἀλωπέκων δὲ μείζονα .... ποιεύμενοι οἴκησιν ὑπὸ γῆς ἀναφορέσι την ψάμμον. (Αυτ. Θαλ. Κεφ. ρβ') της τῶ συγγράψαντος διανοίας ἡ δύναμις ενθυς ἀναφαίνεται. Οὐ γάρ ὁ νὰς αυτῷ ἁπλως δηλῶσαι, τὰς περὶ τὰ πρόσκαιρα των ἀγαθων μηδαμως ἐκτοπημένας, καὶ αυτὰ τῶ πλετε καταφρονεῖν, ἀλλα (ὁ τάτε ποιῶ μεῖζον καὶ της ἀνροτάτης ἐλευθερίας ἐνδεικτικόν), κἂν ἐν ποσὶν αυτοῖς ὁ χρυσὸς προκείμενος ᾖ, κἂν ἑτοίμως καὶ ἀταλαιπώρως παρὴ κύψαντας μόνον αυτὸν ἀναλέξαθαι, ὅμως παρίρχονται, μηδὲν ἐπιστρεφόμενοι.

(2) Σιμωνίδης περὶ των Θετταλῶν εἰπὼν ὅτι ἀμαθέστεροι ἀσίν, ἢ ὥστε ὑπ' αυτῶ ἐξαπατᾶθαι, περιγενημένοσι προμηνεγκεν ἐπικῶς. Ἀλλα τᾶτ' αυτο ὑπο τῶ Γοργίε ρηθὲν, ἄλις διαλευκάνεται. Γοργίας γὰρ την τραγωδίαν ἅπεν ἀπάτην, ἣν ὁ, τε ἀπατήσας δικαιό-

§. τκ'. Ἔπειτα δὲ καὶ ἐπ' αὐτὰς μεταβαίνοντες τὰς ὑποθέσεις, τῶν περὶ ἃ ἡ πραγματεία, (καὶ μάλιστα ἐὰν ἐπιστημονικῆς ἢ τυγχάνοντα σκέψεως, καὶ θεωρίας βαθυτέρας δεόμενα.), ἐγκρατέστατον εἶναι δεῖν φαμὲν τὸν τῇ Ἑρμηνείαν ἀνειλημμένον. Καὶ ὅσον, ἅμα καὶ ὅσα τούτοις, ἢ πρὸ ὁδοῦ γινόμενα ἐστὶν, ἢ σπουδὴν ἄλλως ἐμπαρεισάγεται, τελεώτατα ἐξακριβοῦντα. (1).

§. τκα. Καὶ τὸ χρόνῳ δὲ λόγον ποιεῖσθαι καθ' ὃν ἠκμασεν ὁ Συγγραφὰς, καὶ γένους ὅπερ ἔτυχε, καὶ χώρας ἐν ᾗ, καὶ θρησκείας, καὶ αἱρέσεως, καὶ ἤθους, καὶ τῶν παραπλησίων, ὡς πολλῷ ἐχόντων ῥᾴονα, πρὸς τὴν τῶν αὐτῷ νοηθέντων ἐπίκρισιν. (2).

§ τκβ'.

δικαιότερος τὰ μὴ ἀπατήσαντος, καὶ ὁ ἀπατηθεὶς σοφώτερος τῶ μὴ ἀπατηθέντος. (Ὅρα Πλάτ. ἐν τῷ πως δεῖ Ποιμ. ἀκκ. καὶ ἐν τῷ Πότερ. οἱ Ἀθην. κατὰ Πόλεμ. ἢ κατὰ Σοφ. ἐνδοξότ.) Τοιάδε μηχανὴ, καὶ τῶν παρὰ Λατίνοις φιλολογούντων, καίπερ μετρίως Ἑλληνικὰ λόγια πωλάκις γευσαμένοι, καὶ τῶν μάλιστα δυσξυνέτων ἐνίοτε περιγίνονται, τὰ τῶν Ἑλλήνων διερμηνεύοντες.

(1) Τις γὰρ, φέρε, τὰ τῶν ἐφ' ἡμῶν φυσιολογούντων, μὴ ταῖς τῶν Μαθηματικῶν τοιχειώσεσι προενασκηθεὶς, περιυσῆσαι οἷός ἂν γένοιτο; τὶς δ' ἂν περὶ τὰ ἱστορούμενα, σοφὸν ἂν βάλοιο καταβαλὼν σπουδὴν, ἄνευ τῆς τῶν Γεωγραφικῶντε καὶ Χρονολογικῶν εἰδήσεως, εὐδοκιμήσαι ἐλπίσαιεν; (περὶ τούτων Κλήρικος ἐν Κριτ. Μέρ. Α'. Κεφ. Α'. §. 1 καὶ 2.) Διὸ δὴ καὶ τὸν ἁπλῶς Γραμματικὸν τὸ τῆς Κοιτικῆς ἔργον παραιρούμενος Σέξτος ὁ Ἐμπειρικὸς (Βιβ. Α'. κατὰ τῶν Μαθημ. Κεφ. εγ'.) ἀκ' ἂν ἄτοπος δόξειε. Δύο γὰρ „τὸν μὲν Φυσικοῖς ἐπιβαλόντα πραγ„μασιν, εὐθὺς Φυσικὸν εἶναι· Καὶ „τὸν Μαθηματικοῖς εὐθὺς εἶναι Μα„θηματικόν. Καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ο„μοίως. Ὁ μέντοι Γραμματικὸς ἐκ „ἔστιν ἐν τῷ αὐτῷ παντοφὸς, καὶ πα„σῆς Ἐπιστήμης δαήμων .... Πῶ γὰρ„τις δύναται τῶν ὠφουμένων Γραμ„ματικῶν Ἡρακλέτον συνεῖναι, καὶ Πλάτωνι παρακολαθῆσαι; Τοιγαροῦν, ἔσω ἡμῖν ὁ Κριτικὸς, σοφὸς παντοφὸς (τὸ ἀδύνατον.) Σοφὸς γὰρ, ἐν οἷς κρίνειν ἐπιχειρεῖ· τοῦτο δ' ἔσω σοφὸν τὴν κρίσιν ἀναβαίνοιτο, ὧν ἡμοίρησε τῆς αἰσθήσεως. Ὡς ἅτινά περ τυφλοὶ, ἕτερα γένεσι συνεπιπλεκομένοις, οἷα περ συμβαίνει, σκέμμασι, ταχὺ καταφευγέτω πρὸς τὸν ταῦτα ἐμπείσοντα, ὑφ' ἑαυτοῦ διαχθεὶς ὑπερβήσεται τὴν ἀπαντῶσαν διοχέρειαν. Εἰ γὰρ πᾶ, κανταῦθα χώραν ἔχει τὸ „Ἐπιχαρμεῖον„. Ἀδὲ χάρο τὸν χῆρα νίζει· Δός τι, καὶ λαβέτι. (Μετιτέος ἂν ἂν περὶ τούτων ὁ Κλήρικος Κριτ. Μέρ. Β'. Τμημ. Α'. Κεφ. ΙΔ. Κανόν. ιγ'.

(2) Ὡς ἂν ἅπαντα τὰ ἀρχαῖα, πρὸς ὃν ἕκαστος φέρει μὲν ἐννοίας, κατέχει δὲ δόξας, ποιητὰς δὲ κρίσεις, τὸ πᾶν ἐπιῤῥεῖ, συμφανὲς ἄλλως ὄν, ἐπὶ λεπτὰ διελθεῖν, τοῖς ἐκ προθέσεως περὶ τῆς Κριτικῆς πραγματευομένοις παρίεμεν. Πολλὰ δὲ συνείρει, εἰς τοῦτο

§. τκβ'. Καὶ ἐπὶ τὸ τέλος μάλιστα ἀφορᾶν, καὶ τὴν πρόθεσιν, καὶ τὸ Εἶδος, καὶ τὴν Ἐπαγγελίαν τῦ συγγράφοντος· Οἷον εἰ Φιλοσοφωντις τὸ ἀληθῶς θηρατὴν ἐπαγγέλλεται εἶναι, ἢ σοφιστὴς μελετῶν, ἢ ποιητὴς ραψῳδῶν, καὶ πλάττων, κτ. Οὐγὰρ ὡς ἀφ' ἑνὸς δηλαδὴ, καὶ τὰ αὐτὰ σκοπῦ ἐκδεκτέον, τὰ κατὰ πολλὴν τὴν διαφορὰν ἐκφερόμενα.

§. τκγ'. Καὶ ἐν μέρει δὲ τῶν ὑφ' ἑνὸς καὶ τῦ αὐτῦ λεγομένων, ἄλλα ἄλλων πλεῖστα διαφέροντι ἂν λέγοιτο τῷ σκοπῷ. Καὶ ἐπισκεπτέον δήτα, εἰ παρεκβατικώτερον ἐπὶ τῦ προκειμένῳ διείληπται. καὶ παροδικώτερον· ἢ ὡς ἐξ ἄλλῳ προσώπῳ ἰδιοποιῶν· ἢ ἀντιπεριῶν τὸ ἀπαντῶν· ἢ εἰρωνδόμενος· ἢ ἀντιφράσει χρώμενος· ἢ μεταφέρων· ἢ ἐν ὑπερβολαῖς, οἷα φιλεῖ, ἐκπίπτειν τῆς ἀκριβείας, καὶ τῦ ὀρθῦ ἐξίστασθαι φρονήματος δοκῶν· τὰ γὰρ τοιαῦτα ἢ δεῖν παρατετηρηκότι, ὁ, τε νῦς τῦ λέγοντος ῥάδιον ἀναφαίνεται, καὶ τῆς δόξης τὸ γνήσιον, ἢ μὴ, ἀκριβῶται.

§. τκδ'. Ἐπεὶ δὲ τοῖς συγγράφουσιν αἱ διὰ τῶν ὀνομάτων ἐκθέσεις, τῶν ὡς αὐτοὶ περὶ τῶν πραγμάτων ἐννοίας ἔχον, καὶ κρίσεις, μάρτυρες εἰσὶν, εἰκὸς καὶ τὸν ἐκείνῳ διεξηγήσασθαι προθέμενον, τῶν ἰδίων αὐτῦ νοημάτων τε καὶ προλήψεων παντελῶς ἀλογήσαντα, καὶ μὲν δὴ καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, (ἃ καὶ σιγῶντα ἄλλως ἑαυτὰ πολλάκις ἀνακηρύττει.), ὅλον τὸ νὲ γίνεσθαι τὸ Συγγράψαντος· τοῦτ' ἔστιν ὅλον συμμορφοῦσθαι τοῖς ἐκείνῳ διανοήμασι, καὶ κατὰ δόξαν καὶ κρίσιν τὴν ἐκείνῳ φθέγγεσθαι ἐπὶ πάντων. Ἔργον γὰρ τὸ διερμηνεύοντος, ὄχεν τὰ οἱ δοκοῦντα δηλῶσαι, τὰ δὲ τῷ λέγοντι. Οὐδὲ παραδιορθοῦσθαι τὰ τῶν ἄλλων φρονήματα, ἐκτιθέναι δὲ, οἷον προσερανίζοντα τὴν παρ' ἑαυτῦ λέξιν, πρὸς δήλωσιν τῶν κατ' ἐκείνῳ ἐνθυμημάτων καὶ διανοητέων.

§. τκε. Ἄλλ' ὅτω μὲν, οἷς ἡ πρόθεσις αὐτόντε τὸν νῦν ἀρύσασθαι τῶν γεγραμμένων, καὶ ὅσον ἐν τῷ λόγῳ χρήσιμον ἀπενεγκαμένῳ, παριδεῖν εἴτι ὐχ ὑγιὲς ἐμφέρεται, καὶ ἀχρήστως λεγόμενον. (1). Ἐπειδὴ δὲ συμβαίνει ἐνίοτε καὶ τὴν αὐ-

τὸ ἐκείνοντα, Κλερ. ἐν Κριτ. Μερ. Α'. Κεφ. Α'. §. γ. Καὶ Μέρ. Β'. Κεφ. ιγ'. Καν. ιβ'.

(1) „Εἰ δέτινας ἔχει καὶ πῆρας „βραχυτάτας, καθάκε θῶμα καλὸν, „δοθῆναι τινας ἃ προφάσεις τοῖς πολ- „λοῖς, ἢ λαχόντας παρεμπεφυκότας „ἐν ἐκείνῳ, ἀφ' ὧν ἤρξα τὸ πολὺ

σηροτέραν, καὶ ἀπελεγκτικῷ Κριτικῷ ἂν χρήσει παραλαμβάνεσθαι, μὴ ὥστε προχείρως τις, ὡς ἄρα ψοφοδόμενος, ἢ ἀντιφάσει περιπίπτων, ἢ τι τῶν ἀτόπων ὑποτιθεὶς, εἰ μὴ μετ' ἐμετρίαν τινὰ προσοχὴν καὶ διάσκεψιν, ἐλεγχέσθω. Ἀλλ' εἴπερ οἱονδήποτε καὶ ἐπὶ τὸν κρείττονα λόγον (ἐπειδὰν ἰσοσθενὲς ἑκατέρωθεν τὸ πιθανὸν ἀνακύπτῃ) τὰ εἰρημένα ἐκλαμβανέσθω· τὸ γὰρ ἐπὶ τὸν χείρονα παραβιάζεσθαι, καὶ εἰς ἄτοπα ἀφέλκειν, ἐπίσημόν κακοηθείας τεκμήριον. (1). Εἰ δ' ἔν, ἀλλὰ σηλιτευέσθω μὲν τὸ μὴ ὀρθῶς εἰρημένον, μὴ λοιδορείσθω δὲ ὁ σφαλείς· Ἀνθρώπινα γὰρ πέπονθεν· Καὶ ἔκ ἐστιν ὃς εἶπεν, ἢ γράψας (εἰ μὴ τὰς ἐκ θείας ἐπιπνοίας ἐξέλοις.) ἃ διημαρτέπστε.

§. τνε'. Ἀπαντήσας δέτινι χωρὶς ἀσαφείας (ἀσαφὲς δὲ λέγω, ἃ τὸ τοῖς ἀπαιδεύτοις μὴ ξυνετὸν, περὶ ὃ δὲ καὶ οἱ σοφοὶ διαπορέντες, ἀμφίδοξοί τε εἰσὶ τὰς κρίσεις καὶ διχογνώμονες.) ἁπάσας μὲν βασανιεῖ τὰς τῆς λέξεως δυνάμεις καὶ χρήσεις, ἁπάσας δὲ τὰς ἐξ αὐτῶν συνισαμένας ἐννοίας περισκοπήσει, τιὶ δὲ μᾶλλον προσηκάσαν καὶ τῷ τέλει, καὶ τῇ αἱρέσει τοῦ λέγοντος, πρὸ τῶν ἄλλων, ὡς δοκιμωτέραν ἐλεῖται. Ἐὰν δ' ἐξ ἴσου παρῇ, διαῶς ἐκδέξαθαι τὸ λεγόμενον, τότε αὐτῷ δοκεῖν, εἰ δεήσει, περὶ ἑκατέρου ἐν μέρει ἀποφανεῖται (2). Οὐδὲν δὲ λόγου, ὃ ὁπωσοῦν ἐχόμενον ἀνευρίσκων, ἐμελετήσει μὲν εἰλικρι-

„τῶν ἀλλων ἀχρειόταν, σκεπτέδωσαν „οἱ περίεργοι, καὶ ὁ πάνυ φιλόκαλοι. „Ἡμεῖς γὰρ ὁ μὴν τοῖς ἕλκεσιν ἐφι„ζάνουσαν, μέλισσαν δὲ τὸ τῶν μελι„λαιωνος τὸ κάλλιστον ἀπανθίζουσαν.

„Ευσ. ἐκ Διονύσ. τὸν Περιηγ. περιτὸ Γίν. καὶ τὸ Ποιήμ. ἐν Πρooιμ.

(1) „Εσι γὰρ κακοήθεια τὸ ἐπι„τὸ χεῖρον ὑπολαμβάνειν ἅπαντα. „Ἀριστ. Ῥητ. Β'. Κεφ. ιγ'.

(2) „Ὅπου δὲ ἀσάφεια τῆς γνώμης, „διοριστέον ἄτοπος ἐφιστάντας τὸν Νέον. „Εἰ μὲν Ναυσικάα ξένον ἄνδρα τὸν „Ὀδυσσέα θεασαμένη, καὶ παθοῦσα „τὸ τῆς Καλυψοῦς πάθος πρὸς αὐτὸν, „ἅτε δὴ τρυφῶσα, καὶ γάμων ὥραν ἔχουσα, τοιαῦτα μωκᾶται πρὸς τὰς „θεραπαινίδας.

„Λί γὰρ ἐμοὶ τοιόνδε πόσις κεκλημένος εἴη,
„Ἐνθάδ' ναιετάων, καὶ οἱ φίλον αὐτόθι μίμνειν.

„ψεκτέον τὸ θράσος αὐτῆς, καὶ τὴν „ἀκολασίαν. Εἰ δὲ τοῖς λόγοις τὸ ἀν„δρεῖον τὸ ἦθος ἐνιδοῦσα, καὶ θαυμασα„σα τὴν ἔντευξιν αὐτοῦ πολὺν χρὸν ἔ„σχασαν, εὐχεται τοιοῦτο συνοικῆσαι μάλ„λον, ἢ πλουτικωτάτῳ, καὶ ὀρχηστικῷ „τῶν πολιτῶν, ἀξίων ἀγαθῶν. Ὁρᾷ „καὶ ἐξῆς. Παρὰ Πλουταρχ. ἐν τῷ Πῶς δεῖ τὸν Νέ. Ποιημ. κκν.

λικρινως τὴν ἀγνοιαν, ἀριθμησει δ' ἐν τοῖς ἀξυμβλητοις το λεγμένον, ὃδὲν αἰδέμενος· ἐπάσας το,

„Ου γαρ ἐγω σάφα εἰδα τὶ κοὔθεται εικόνι τῃδε.

Της μεν ἐν Ἑρμηνευτικῃς Κριτικῃς Κανόνες οὔτε κεφαλαιωδέστεροι ὅτοι.

§. τκζ'. Ἐπει δὲτοι καὶ συγγράμμασιτισιν ἐντυγχάνειν συμβαίνει τα πολλὰ, ἡ δὶ ολε υποβολιμαιοις ὅσι καὶ τον γενησαντα ψεύδομένοις, η καὶ ἐν μέρει, τα μεν προσθηκαις, τα δ' ἀφαιρέσεσι, τα δ' ἐξαλλοιώσεσι καὶ παραλλαγαις, πῃ μεν υπο χρόνε μακρε τὴν διαφθοραν καὶ λυμὶν παθεσι· πῃ δ' υπο των βιβλιογραφων δια ῥαθυμίαν ἡ ἀμαθίαν παρεφθαρμενοις· πῃ δὲ καὶ υπὸ των ἀπαιδεύτως καταχρησαμένων τῃ ἰδια κρίσει αυτων παρασεσημασμένοις τε καὶ χετλίως κατηκισμένοις· πῃ δὲ τέως καὶ υπο ἀπαταιωνων τινων, των ἐπὶ συσασει της σφων αἱρέσεως καὶ δόξης, τὴν υποβολὴν ἐρραδιεργηκότων, διανενοθεύμένοις (1), υποθετέον δὴ καὶ εις τὴν τετων ἐπίκρι-

(1) Ἀρχαῖαν κομιδῃ γενέσθαι τὸ της διαφθορας των βιβλίων, παθος μανθάνομεν. Ἀρκτε γὰν διαπυνθανομένε, πως την Ομηρε ποίησιν ἀσφαλῆ κτησαιτο, ἀπαντησαι λέγεται Τίμων ὁ Φλιασιος, ει τοῖς Ἀρχαίοις Ἀντιγράφοις ἐντυγχάνοι, καὶ μὴ τοῖς ἤδη διωρθωμένοις. (παρα Λαερτ. βιβλ. θ'. § 113.) Ὁ δέτοι Ἄρατος, καὶ αυτος εις των ἐπανορθεθαι ἐπικεχειρηκότων τα Ομηρε· Οθεν καὶ Διόρθωσις Ἀρατεος, ὥσπερ καὶ Ἀρισαρχεως, καὶ Ἀριστοφανεος. Ἐθαυμάζετο δὲ των ἄλλων διαφερόντως ἡ ἐκ της Ἀριστοτέλης Φιλοπονίας, ἣν ἐκ τε Ναρθηκος ἐκαλεν, ὅτι ταυτην ἑαυτῳ συμπεριφέρων ἦν ὁ τε Φιλίππε, πολεμικῃς ἕνεκα ἀρετης ἐφόδιον· Δεῖ μέντοι αὖθις, ὡς πολλα καὶ οἱ διορθεθαι ἐπαγγελόμενοι διελυμαίνοντο, τα μὲν ἀλλοικοντες, τα δὲ, ὅσοις μη αυτοὶ ἠρεσκοντο, καὶ ἀποδιοπομπεμενοι· ὁ καὶ περὶ Ἀρισαρχε καὶ Ζυνοδότε Λακιανος φησὶν Ἀληθ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Ὁ δὲ Ἀρίσαρχος, καὶ τα τε Φοίνικος προς Αχιλλέα Ἰλιαδ. ί. „τον μὲν ἐγω „ἐλευσα κατακταμεν κτ. απο των Ομηρικων ἐξεῖλε, φοβηθεις τα ἔπη, ἐκ εὐλόγως, ἡ Πλυταρχω δοκεῖ, ἐν τῳ πῶς χρὴ των Ποιημ. ακε. Ἄρατος ἐν τα Ομήρε περιξέσας, καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς αυτε αντιπεριέξεσαν υπ' ἄλλων, παθων ὅπερ ἔδρασεν· ὡς γαρ Ἱππαρχ. ἐις βίον Ἄρατε διέξασιν, „ἐλύμηναν πολλοὶ καὶ το αυτε ποίημα· „Ζωγράφοι, καὶ Ἀστρονόμοι, καὶ Γραμματικοί, καὶ Γεωμέτραι, ἕκασος αν„τῶν προς το βελτιον το ἴδιον γρα„φας καὶ ἐξηγήσεις ποιεμενοι. Πα„ρα δὲ την ἐκ των παραδιορθωμένων, „καὶ ἀπαχθέν τοῖς ἀρχαίοις ὑπομ„νημασιν ἐπισυμβασαν την λύμην, ευ„ρησεις παρα Στράβωνι Γεωγρ. Βιβλ. ιγ'. Καὶ Ὡριγ. δε εις Ματθ' Σελ. 381. „Πολλὴ, φησι, γέγονεν ἡ των Ἀντι„γράφων διαφορα (ἡ διαφθορα) ἔτε „απο ῥαθυμίας τινων Γραφεων, ἔτε „απε τολμης τινων μοχθηρᾶς (ἴσ. γε-

„νό-

πάρισιν τεκμηρὶ ἄττα, οἷς ἂν οἱ ἐντυγχάνοντες, τὰ ὑποβλιμαῖα, καὶ κίβδηλα, καὶ παρέγγραπτα, τῶν γνησίωντε καὶ εἰλικρινῶν, καὶ ἀρτίων, διαγιγνώσκειν ὄμαρως ἔχοιεν, καὶ ἐς Κυνόσαργες ἀποπέμπειν.

§. τκη. Καὶ δῆτα πρωτ'ση βάσανος ἐν τούτοις ἔσω, ἡ ἐν τῆς σεμνῆς Ἀρχαιότητος· Τὰ γὰρ ἐν Κωδίξι τοῖς ἀρχαιοτάτοις σωζόμενα, τῶν ὕστερον γεγραμμένων δίκαιον ἀεὶ περὶ πλείονος ποιεῖσθαι. Οἷς ἢ ἂν οἱ πάλαι ἐπιγραψάμενοι φαίνοιντο, τούτοις καὶ ἡμᾶς τὸ πόνημα ἐπιγράφειν, καὶ παραπλησίοις ἐκείνοις καὶ ἀναγινώσκειν (1). Εἰ δὲ τοῖς πρὸ ἡμῶν σιγῇ περὶ τὰ προκείμενα βαθεῖα, τοῖς τε συνακμάσασι, καὶ ὡς εἰκὸς ἰῷ εἰδέναιτε καὶ ἀπομνημονεύσαι· καὶ ἃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς προσεχῶς μετ' ἐκείνας, εὔλογον καὶ ἡμᾶς ὑφορᾶσθαι τιὼ γε-

„νομένης) τῆς διορθώσεως τῶν γραφο„μένων, ὅτε „ἀπὸ τῶν τὰ ἐκ τοῖς „δοκοῦντα τὴ διορθῶσαι προθέντων, ἢ „ἀφαιρούντων. Ἄλλα καὶ πολλὰ τῶν „ψευδεπιγράφων ἀνέδειξεν ὁ χρόνος, τῶν μὲν ἐπὶ χρηματισμῷ τοῖς ἐυκλεέσατος τινὰ ἀναγεγραφότων (ὡς ἔστι μαθεῖν παρὰ Γαλην. ἐς τὸ Ἱπποκρ. περὶ φύσ. Ἀνθρ. ἐν Προοιμ. τῆ Β. ὑπομν. παρὰ Ἀκιν. ἐν ὑπομν. εἰς τὰς Κατηγορ.) τῶν ἵνα σφίσι κλέος περιποιήσωσι, γοητεύσαντες ἑαυτοῖς ἀλλοτρίας καθυποβαλλόντων, καθάπερ Αἰσχίνης ὁ Σωκρατικὸς διεβλήθη, ὡς τὰς πλείστας Διαλογικὰς ὄντας Σωκράτες ὑποβαλλοιτο λαμβάνων παρὰ Ξανθίππης. (Παρὰ Λαερτ. Βιβ. β. ϛ. 60.) τῶν δὲ, ἵνα τὴν ἰδίαν αἵρεσιν συστήσωνται, τὰ μὲν ὅλως τοῖς ἀξιοπίστοις δοκοῦσιν ἀναθεμένων, τὰ δὲ παρεγγραψάντων, καὶ προσθηκαῖς καὶ ἀφαιρέσεσι παντοίως διανοθευσάντων. Περὶ ὧν ἀφθόνως ἔστι τὰ εἰς πίστιν ἀναλέξασθαι παρὰ τοῖς Νεωτέροις Κριτικοῖς, ὃς μέντοι καὶ ἐκ ἄνευ ὑπονοίας μετιτέον, ὅτε ὁ Κρίσεως ἐν τῷ κρίνειν ὑπευθύνων συνεχῶς γινομένων, ὡς ἔφη τις αὐτῶν. Possemus permulta exempla erratorum a criticis recentioribus commissorum huc congerere, sed nimis quam frequentia sunt, et postea nonnulla adferentur. Πολλὰ μὲν ἐν οἷς δόγμα τῶν τοῖς Νεωτέροις Κριτικοῖς διημαρτημένων ἔχοιμεν ἂν ἐνταῦθα συνεπισωρεῦσαι. Ἀλλ' ἐξ αὐτῶν, παρὰ τὸ πυκνὰ πάνυ ἅπαντας, ὀλίγα ὕστερον ἡμῖν ἐπενεχθήσεται. Ἰωαν. Κλίρ. Τέχν. Κοιτ. Μέρ. Γ'. Τμῆμ. Α'. Κεφ. ιδ'. Ἀριθμ. 27.

(1) Οὕτως ἡ ἐν Ἀφρικῇ συνάσα σύνοδος Ἐτ. 419. κατὰ ἀπόφασιν τὸ Σίκκης, τὰς ὑπὸ τῶν Ῥώμης Ἐπισκόπων Ζωσίμε, Βονιφατίε, Κελεστίνε, ὡς ὀφθεῖσης ἐν Νικαίᾳ συνόδε προβαλλομένης Κανόνας, τῇ παραθέσει πρώτου τῶν ὑπὸ Καικιλιανὲ, κομισθέντων Ἀντιγράφων, ἔπειτα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ Ἀλεξανδρείᾳ σωζομένων Αὐθεντικῶν, νοθείας προφανὲς ἀπήλεγξαν, καὶ κατέκρινον. Ὅρα ἐν τῷ Πρακτ. τῆς ἐν ρμη. Συν.

γενομένῳ νοθείαν (1). τοσοῦτον προσιθέντας τῷ λόγῳ τῆς ὑπονοίας, ὅσον οἱ μεμνημένοι ὕστερον, τῇ τε ἐν λόγοις διωάμει καὶ δόξῃ, γεγόνασιν ἥττονες, καὶ τοῖς χρόνοις μᾶλλον ἀπέχοντες.

§. τκθ'. Ἐν ᾧ δ' ἂν συγγράμματι τινὸς τῶν ὕστερον ἀκμασάντων γίγνοιτο μνεία, ἢ πράξεως μετὰ χρόνον γενομένης, ἢ ἐπινοίας, ἢ φράσεως καὶ ὀνομάτων, καὶ τρόπε συγγραφῆς καινοφανεστέρων, καὶ τοῖς εἰσέπειτα ἐν χρήσει οὖσιν, ἢ διαφορᾶς καὶ ζητήματος χρόνῳ ὕστερον ἀνακυψάσης, καὶ κινηθείσης, τὰ τοῖς μὴ γνησίοις, ἢ γὲν τοῖς παρεγγεγραπλάτινα φέρεσι, τὸ τοιοῦν δὲ συγγραμμα ἀριθμητέον (2).

§. τλ'. Καὶ ἡ ὕφη δὲ τῆ λόγε, καὶ ὁ χαρακτὴρ, καὶ ὁ τρόπος τῆς ἑρμηνείας μονονεχὶ φωνὴν ἀφιεντα, κέκραγε πολλάκις, καὶ μαρτυρεῖ τὴν ὑποβολὴν τὲ συγγραμματος. Ταυτητοι δὲ γνήσιον εἶναι ἐπιδικαστεον γόνον, ὅτω τῆς γε φράσεως

(1) Οἷον Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. γ'. Κεφ. γ'. τὸ μὲν τῶν ἐπικεκλημένων αὐτῇ (τῇ Ἀποστόλε Πέτρε) πραξέων, καὶ τὸ κατ' αὐτον ἀνομασμένον Εὐαγγέλιον. το, τε λεγομενον αὐτῆ κήρυγμα, καὶ τὴν παλεμένην Ἀποκάλυψιν, εὐόλως ἐν Καθολικοῖς ἴσμεν παραλεδομένα, ὅτι μήτε Ἀρχαίων, μήτε τῶν καθ' ἡμᾶς τις Ἐκκλησιαστικὸς Συγγραφεὺς, ταῖς ἐξ αὐτῶν συνεχρήσατο μαρτυρίαις. Τῇ ἐπ' ὀνόματι δὲ τὲ Πέτρε κηρύγματος Κλήμ. ὁ Ἀλεξ. μέμνηται Στρωμ. Βιβλ. ς'. ὡς τῷ Κλειτῷ σεσημάσθαι Κριτ. Μερ. Γ'. Τμή. β. Κεφ. Γ'. Ἀριθμ. 12. Παράγεται δὲ τὸν ἕνα τέτον λόγον ἐν ἄλλοις ἕνεκα, τὸ βιβλίον ἐκσυρικτέον. Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ τὰ ἐπ' ὀνόματι τῶν ἄλλων φερόμενα Εὐαγγέλια ὁ αὐτὸς Εὐσέβιος ἀποδέχεσθαι οὐκ ἐθέλει (Κεφ. κέ.) ὧν οὐδὲν ἀδαμῶς ἐν Συγγράμμασι τῶν κατὰ διαδοχὰς Ἐκκλησιαστικῶν τις ἀνὴρ εἰς μνήμην ἀγαγεῖν ἠξίωσεν.

(2) Οὕτω νοθεύσ ἀπελήγχονται οἱ παρὰ Λατίνοις τῶν Πονπιφίκων Decretales, ἤτοι Ἀποφαντικαὶ Ἐπιστολαὶ, τῶν κατὰ τὴν Πρώτην, καὶ Δευτέραν, καὶ Τρίτην ἀπὸ Χριτε Ἑκατονταετηρίδων ἀπομασάντων, ἐν αἷς πολλὰ ἐμφέρεται ἐκ τῆς τῆ Ἱερωνύμε Ἑρμηνείας ἀναγινωσκόμενα, καὶ ἐκ Πατέρων, καὶ ἐκ Συνόδων τῶν μετ' ἐκείνες γενομένων. Ὡσαύτως δὲ οἱ τῷ Φιλοσόφῳ καὶ μάρτυρι Ἰεστίνῳ ἐπιγραφόμενοι Ἐρωτακοίσεις, τὴν τῆς κακοπλασίας εὐθύνην διέφυγον, ὡς μνήμην τὲ Εἰρηναίε, καὶ τῆ Ὠριγένες ποιέμενοι. Οὐδ' οἱ τῷ Ἀθανασίῳ πρὸς Ἀντίοχον, τῇ Ἐκφανίε. Ἐπὶ τέτοις καὶ ἡ ὡς ἀπὸ Κλήμεντος πρὸς Ἰάκωβον τὸν Ἀδελφόθεον φερομένη Ἐπιστολὴ, αὐτόθεν φανερὸν τῆς ῥαδιεργίας φέρε τὸν ἔλεγχον. διαλαμβάνε γὰρ ὡς Κλήμης κατὰ πρόταγμα Πέτρε ταύτην συγγράψαι, καὶ πάνε πρὸς τὴν ἀγήρω μεταστάντος, ἀποστόλοι Κλήμης πρὸς Ἰάκωβον (Φώτ. ἐν Κωδ. ριβ'.) ὅπότε πλαχόθεν πρόδηλον, ὡς Ἰάκωβος καὶ τῆ Πέτρε, τὸν διὰ τῆ μαρτυρίε ἀγῶνα ἀθλήσαι.

σεως το τέλος, ἀλλοτριον πάντη, καὶ ἀηθες, καὶ ἀνομοιότατον (1), ἄλλω δέτω, εἰ μηδένι ἔη τὸ κωλυον, προσαναπλέον, ὑπερ ἀν, εἰτυχοι, ἡ κατὰ την συγγραφὴν λέξις ἀκριβὴ παρέχοιτο σωιδεῖν τίνὶ ἐμφερεσαν.

§. τλα. Καὶ τὰ ὕτελως σε, καὶ ἀπαιδεύτως συγγεγραμμενα, καὶ ψοδωντινων καὶ ἀτοπων ὄντα ἀνάπλεα, καν ἀλλως εν Κωδίξιν ὀχ ὕτω προσφάτοις ἐμφέρηται, τῶν ευδοξοτάτων τινὶ καὶ γνωριμωτάτων ἐπὶ σοφία προσανατιθεμενα, ἤτοι ὅλως καὶ ταὐτα ες Κιμώσαργες ἀπαρίθμεῖσεν, ὡς τῳ παντὶ νοθα καὶ σκετια, ἡ γὰν τὰ πλεῖστα παρακεχαράχθαι ὑπολαμβάνον, εἰ μάλιστα τοῖς λόγε ἀξιοις, συμμεμιγμενα ἀκόσμως ενορωτο τὰ ὕτελη, καὶ φαῦλα, καὶ ἄτοπα (2).

§. τλβ'. Καὶ εν οἷς δὲ τἀναντία ἐκ προθέσεως, αὐτὸς ὅτω προσαναγράφεται, δογματίζων εν ἄλλοις φαίνεται, καὶ ταὐτα ἤτοι νοθείας (3), ἡ παρεγγραφης ὀθωναις καθυποβλητέον. Πλὴν εἰ μὴ ἀποσκυβαλίσαι επεστα μεταβελθσάμενον, τὰ προεκδοθεντα αυτῳ, δῆλον ποθεν ημιν ἔη, καὶ δευτέραις φροντίσι τὰ προημαρτημενα, ἐπιδιορθωσαθαι, ο τισιν ἐγενετο (4). Καὶ ἐμὴ γυμνάζων ἑκατέρεθεν τον λόγον, ἡ σκεπτικωτερον ὑπανδιαζων καὶ ἀμφιγνωμων, ἡ τέως καὶ περίτινα μὴ πάνυ πολλὰ λόγε ἄξια δια λήθιω παρολισθαίνων, εἰς τὸ ἀντιδοζεῖν παρενιῶεκται. Συμβαινειν γάρ τι καὶ τοιῦτον ενίοτε φιλει, καὶ μάλιστα τοῖς πολλὰ συγγράφεσιν. Ἄλλα καὶ περὶ τέτων αλις.

ΚΕΦΑ-

(1) „Τὰ τοίνυν Λιβιακὰ, ἐκβεβη„κεν ἴδια Διονυσίε καὶ αυτα, δια την „τῆ χρησεσηρε ὁμοιότητα· τὰ δὲ „Βασσαρικὰ διὰ την τραχύτητα εκ „ἀξια τάτε κριθέντα, εἰς τον Σάμιον „ἀνηνέχθησαν Διονυσιον. τὰ δὲ Ὀρνι„θικὰ εἰς ἄλλον τινὰ Φιλαδελφέα Διο„νύσιον. Ευσταθ. εἰς Διονύσ. τον Περιηγ.

(2) Οἷον το περὶ ὑποτυπώσεων, εἰ τῳ ὄντι τε Ἀλεξανδρίως Κλημεντος ἦν ὁ Φώτιος υποδισάζει; (Κωδ. 98.) „Τῶν γαρ ἐν ἐκείνῳ τῳ βιβλίῳ εντέτσι „μὲν ὀρθως δοκεῖ λέγειν, ἐντισι δὲ παν„τελως εἰς ἀσεβεῖς μυθώδεις λόγης ἐκ„φέρεται ... ἄλλα δὲ μυρία βλασφη„μᾶ κ, Φλυαρᾶ, ἅτε αὐτος, ἅτέ τις ἕτε„ρος το αὐτε πρόσωπον ὑποκριθάς.

(3) Τε Κανόν τῳδε ἑπόμενος ὁ Γαλην. (υπομν. Α'. εἰς τὸ περὶ Φύσ. Ἀνδρ.) „τὸν μὲν πρωτον λόγον τε „Ἱπποκράτες ἀναγ γιγνώσκει, ἅτε ὢ „παντοίως ἐχόμενον τῆς Ἱπποκρατες „τέχνης. Τὸν δὲ περὶ της των Φλε„βῶν ἀνατομῆς, ἐναργως παρεγκαμε„νον ἔχει μοχθηρὸν ὅλον. ἅτε γαὰ „τοῖς Φαινομένοις ὁμολογεῖ, καὶ τοῖς „ἐν τῳ δευτέρῳ των Ἐπιδημιῶν ἀρημέ„νοις μάχεται.

(4) Ὡς Αυγεσίνω συγγράψαντι τὰ περὶ των Ἐπανορθώσεων.

ΚΕΦ. ΕΚΤΟΝ.

Ὅπως τὸ Πιθανὸν παραδεκτέον, ἐν τοῖς ὑπὸ τῶν ἄλλων, ἢ διὰ λόγε μαρτυρεμένοις, ἢ ἐν συγγράμμασιν ἱστορεμένοις.

§. τλγ'.

Διὰ τῆς Ἱστορικῆς λεγομένης Κριτικῆς (§. τζ'.), ἰω τῆς μεθοδικῶς τὰ τῶν Ἱστορικῶν τεχνολογέσης, τῷ παντὶ διαφερεν εὐδηλον (§. τγ'.), ἐδεν ἄλλο, ἢ οσεν εἰς παραδοχὴν ἀξιόπιστοι εἰσὶν αἱ ἀπὸ σόματος, ἢ διὰ συγγραφῆς ὑπότινων κατατιθεμεναι μαρτυρίαι, κρίνειν ἐπαγγελλόμεθα, τίνὶ, ἰῷ περ ὑφορᾶθαι δίκαιον, ἀπατίω ἐμφέρονς τε καὶ προσεκτικῶς παραφυλατ[illegible]όμενοι (1). Τὸ γὰρ εὔπιστον εὐαπάτητον· ψυχητε ἡ παντὶ τῷ λεγομένῳ [illegible] πιστεύσα, ευχερῆ εἰς ἑαυτὴν παρασκευάζει τῷ ψεύδει τὴν ἔσοδον. Τῶν γαρ ἀφηγημένων, πολλοὶ μεν εισιν οἱ ἐθελοψεύδοντες ἐπίτηδες. Πολλοὶ δε καὶ ἐξ ὧν ἤκεσαν εἰς ἀπάτην αὐτοὶ παρασυρεντες, προς τίνὶ τῶν αὐτῶν πίστιν καὶ ἄλλες σιωπᾶθαι εἰωθασιν. Ὁ γᾶν περὶ τῶν προχείρως διαψευδομένων εἴρηται, ὡς τετο ἂν ἐκ τε ψεύδεσθαι ὀναιντο, το καὶ ἐφ' οἷς ἀληθεύσιν ἀπιστεῖσθαι, μικρον ἄλλως τις μεταλαβων εἰπει, ὡς ἡμεις ὀλίγως το πλῆθος τῶν ψευσομενων, ὑποπτες καὶ προς τὲς μὴ τετο εἰωθοτας ἀποφαινειν προσηκεν. Ἀλλὰ γαρ καὶ το πέρα τε μετρίε ὑποπτον της γνωμης καὶ ατεγκτον, ἐδεν ἧτ[illegible]ον ἀλλαχόθεν, εἰμητι καὶ μᾶλλον, τε ἀχερᾶς εἰς πίστιν, γενοιτ ἂν ἐπιζήμιον (2). Διο καὶ ορος τισὶ κανταῦθα ἐμμενειν δέον,

(1) „Εἰ μὲν πάντα τὰ Ἱστορέμενα „ἐναργῆ τινα Κριτὴν ἄχε, καλῶς ἂν „ἦν παραλιπόντας τὴν Ἱστορίαν. ἐπεὶ „δὲ οὐχ ὅτως ἔχει, δεῖ κριτηρίοντι εὑρεῖ„σθαι τῆς Ἱστορίας, ᾧ διακρινόμεν τὴν „ἀληθειαν ἀπὸ τῶν ψευδῶν. Γαλην. προς Θρασύβ. περὶ Ἀρίσ. Λῆρ.

(2) Οὐ γαρ εἴοντε ἀφ' ἑαυτῶν, ἀπάντων ἐκπορίζεσθαι τὴν γνῶσιν, ὧν χρήζομεν. Ἀλ' ἐ μὴ καὶ τοῖς παρα τῶν ἄλλων λεγομένοις πιστεύοιμεν, τῶν πλειόνων ἦν ἐπάναγκες ἡμᾶς στερεῖσθαι, μηδεν μὲν ὄφελος ἐξ αὐτῶν ἀρνυμένυς, ἀθλιον δέ τινα βίον, καὶ βραχυτελῆ ἐπι γῆς διεζωντας. ῥᾴδιον δὲ παντὶ ἐνοῆσαι καθ' ἑαυτον, οἷοι ποτ ἂν ἦμεν ἱκανα

οὐ προσέχων ἐκ ἀντὶς ῥαδίως παρακρουθείη, ἢ γὲν ἐκ ἄν, παρενεχθεὶς εὐτύχοι, καὶ ὑπηθείας γέλωτα προσφλήσειε.

§. τλδ'. Προσεκτέον τοίνυν ἐπὶ τῇ εἰς πίστιν προβαλλομένῃ, εἰ ὑφ' ἑνὸς πε καὶ μόνε φέρεται μαρτυρέμενον, ἢ ὑπὸ πολλῶν. Τοῖς πολλοῖς γὰρ ἔοικε πιστεύειν ἕναστος, ἢ τῷ εἰκί. Εἷς μὲν γάρ τις, καὶ εἰς τὸ ἀπατῆσαι ῥαδίως ἂν ἐναχθείη, καὶ ἀπατηθεὶς προχείρως. ὑπὸ δὲ πολλῶν ἕνα, φασὶν, ὡς ἐπὶ τάτω εἰς ταυτὸ συνελθόντων, καὶ πολλὲς ὑφ' ἑνὸς τέτο πάσχειν, ἃ πάνυτι ῥάδιον. Καντεῦθεν τὸ, νέφος μαρτύρων· καὶ τὰ παραπλήσια. Φιλεῖ γὰρ τῶν πλείονων ἡ συγκατάθεσις κρατύνειν τὰ νοηθέντα, ἢ λέγεται. Δεῖ μέντοι καὶ ταῦθα σημεῖον ἀκριβῶς, μὴ περὶ ἀληθὲς τὸ κατὰ δόξαν, ἢ δόγμα ἡμῖν ἐνταῦθα νοεῖσθαι τὸ εἰρημένον, περὶ δὲ τῆς καθ' ἱστορίαν τὲ ὄντος, ἢ γενομένε ὑπάρξεως. τὸ μὲν γὰρ λόγῳ θεμελιῶται, ἡ δὲ τῇ μαρτυρίᾳ κρηπίζεται. Εἶτα καὶ εἰμήτις φέρεται λόγος ἀντίξυς, οἷόν τὸ ὑφ' ἑνὸς, ἢ τῶν πλείονων, μᾶλλον ἂν δόξειεν ὑπαράδεκτον. Οἷον εἰ μήτι ἡ, τῶν ὅσα ἐ τὲ παντὸς ἐστὶν ἢ ὄσον, καὶ ἐπισαμένως παρατηρεῖν, ὡς φρονήσεως, ἢ τέχνης ἐχόμενα, περὶ ὧν ἐ τῶν πολλῶν ἐστὶ κρίνειν, τὲ δὲ ὀφυὲς, καὶ σωετὲ, καὶ νεμενες, ἢ ὁπωσῦν ἄλλως ἐμπειρίαν καὶ δεξιότητα ἐχοντος. Ἔπειτα καὶ εἰμὶ τῶν πλειονων ὑπόπλων δι' αἰτίας τινὰς γινομένων, εἰς ἀξιοπιστίαν ἐπισυμὸς εἰη διαφέρων ὁ εἷς ἐκεῖνος, καὶ πολλῶν, ὁ λέγεται ἀντάξιος ἄλλων.

§. τλέ. Ἀνάλογον δὲ καὶ προσφέλεται ἡ πίστις τῷ τὲ λέγοντος ἀξιώματι. Τὸ δὲ ἀξίωμα διαστόθην ἐστὶ, καὶ κατὰ λόγον ἢ φασὶ, σώθετον σωισάμενον, ἔκτε τὲ ἡθυς δηλονότι, καὶ ἐκ τῆς περὶ τὸ κρίνειν ἐπιτηδειότητος καὶ δυναμεως. Καὶ ἐκ μὲν τὲ ἤθες· οἷον εἰ ἄξιαθης ὁ μαρτυρῶν, καὶ ἐμβριθὴς τὸν τρόπον, καὶ βέβαιος, καὶ τὸ πιστὸν ἐν ἔργοις καὶ λόγοις μελέτην πεποιημένος (1). Καὶ ἐὸ' ἕνεκα χαριζόμενός τινι, ἐδὲ δυσμενέα τε καὶ ἔχθει τἐναντίον ἀγόμενος, ἐὸ' ἄλλῳ τινὶ τῶν παθῶν δηλοῦν. Οἷς γὰρ τὸ φιλοψευδὲς ἢ ἄπιστον πρὸς τρόπε ἐστὶ, καὶ τὸ ὑπὸ τὲ ἐνδομυχέντος πάθες ὑπεμφαίνεται καντεῦθεν,

ἐκεῖνα μόνα κατὰ νὲν φέροντες, ἂν ἂν αὐτοὶ παρ' ἑαυτῶν πάρεν λάβοιμεν. ἄλλο δ' ἐδέν.

(1) „Τοῖς γὰρ ἐπιεικέσι πιστεύομεν „μᾶλλον καὶ θᾶττον, περὶ πάντων ὡν „ἁπλῶς· ἐν οἷς δὲ τὸ ἀκριβὲς μὴ ἐστὶν, „ἀλλὰ τὸ ἀμφιδοξεῖν, καὶ παντελῶς. Ἀριστ. Ῥητορ. Βιβλ. Α. Κεφ. β'

κότερον, τούτοις ἃ ῥᾳδίως πιστεύειν καλῶς ποιοῦντες, εἰώθαμεν, Ἐκ δὲ τῆς περὶ τὸ κρίνειν ἐπιτηδειότητος· οἷον εἰ νοήμων ὁ ἀνήρ, καὶ τὸ ὂν σωφρονεῖν ὀξύς, καὶ ὑπόκωφος τὰς φρένας, καὶ ὀλιγάκρουστος (1). Εἰ αὐτόψει τεθεαμένος, ἢ παρὰ τῶν θεασαμένων ἀμέσως, ἢ ἐμμέσως τὸ λεγόμενον παρειληφώς· ἃ γὰρ τῆς ἴσης ἀξιοῦτέαν πίστεως τὰ ὦτα, ἢ ἐκείνοις μαρτυρεμένα. Καὶ ὀφθαλμοὶ, φασιν, ὠτίων πιστότεροι. Εἴπερ Ἱστορῶν (τὰ γὰρ αὐτὰ καὶ περὶ τῶν ἐν συγγραφαῖς τιὼ μαρτυρίαν κατατιθεμένων δέον παρατηρεῖν), τοῖς πραγμασιν ἐγένετο συγχρόνος· ἢ μὴ πολλῷ κατόπιν τῷ χρόνῳ ἀπολειπόμενος. Ὁ γὰρ τῷ χρόνῳ ῥᾷς πολλὰ μὲν καθίζησιν ὑποβρύχια λήθης βυθοῖς, ὅσα δὲ καὶ πρὸς τὰς εἰσέπειτα παραπέμπει, ἐξαμοιβὰν αὐτὰ πέφυκε, καὶ παντοίως παραμορφάζειν. Διὸ καὶ τῷ συγγράψαι φθάσαντι πρὸ τῶν ἄλλων, πλεῖον ἀεὶ πιστεύτέον, τοῖς δ' ἐξ αὐτῷ παρειληφόσι, κἂν μυρίοι τινες ὕστερον γένοιντο, ἰσομετρον, καὶ πλέον οὐδέν, τὸ τῆς πίστεως ἀποδοτέον.

§. τλϛ'. Ὁ λόγῳ μὲν τὸ ὀφθῆναι παρὸν, καὶ πρόχειρον ἐπικριθῆναι διαμαρτυρόμενος, καὶ μὲν δὴ καὶ ὑπερδιατεινόμενος ἢ μιᾷ ὥτως ἔχον ὑρεθησεσθαι ἐπικριθὲν, ποινιώτε τισειν ὑφιέμενος εἰπερ ἄλλως· εἰς δὲ τιν τοῦτο ἀπόπειραν καὶ τῶν ἀκουόντων, ὅτῳ ἂν βέλτιον, ἐλθεῖν προκαλόμενος, εἰμήτις ἐπιεικῶς ἄνευ ὑπάρχοι, καὶ τὸν ἐγκέφαλον ἐξεπλυκώς, εὐτελὴς ἂν εἴη πίστεως ἀξιωτέος. Ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν συγγραψάντων ὁπόσοι τοιαῦτα ἱστορῆντες εἰσὶν, ἃ τοῦς ἐπ' αὐτῶν γεγονότας λανθάνειν ἂν ἐῷ, καὶ περὶ ὧν παρῷῦ τῷ βουλομένῳ τελεωτάτην τιν πληροφορίαν λαβεῖν, ἔξω ὑπονοίας ἁπάσης παραδεκτέοι εἰσὶν· ἐδεὶς γὰρ καθ' ἑαυτῷ ψεύδεται (2).

(1) „Πυνθανομένων δὲ ἡμῶν πῶς „τὴν ἀξιοπιστίαν (τῶν Ἱστορικῶν) κρίνε„τε, ἐν ἄλλοις διαμαρτανομένων „καὶ κατορθούντων; ὅτι μὴ διὰ φιλο„δοξίαν τινα, φησὶν, ὁ Ἱστορῶν ἱστορῆ· „μηδὲ διὰ δόγματα πρὸς πάθος· μηδὲ „διὰ φιλονεικίαν τινα, τότε ἀληθὲς „αὐτὸν φαμὲν ἡμᾶς τὸ Ἱστορούμενον. (Οὐ μὴν ἀλλ' ἀ τοσοῦτον ἀπόχρη· σώζεται γὰρ ἐν τούτοις τὸ ἐκ τῷ ἄλλου προσπαιτῆται μίντοι καὶ θάτερον, τὸ μὴ ἀς πίστιν εὐχερῆ τυγχάνειν τὸν λέγοντα. τυχὸν γὰρ ἐξαπατηθεὶς ἐξαπάτησε). „Πρὸς ἐκεῖνα ἂν ῥητέον. „Πρῶτον μὲν διὰ μηδὲν τῶν εἰρημένων· „ἐξαπατηθεὶς ἢ ὁ Ἱστορῶν ἱστορῆ. Ἆρα„γε διότι μήτε διὰ δόξαν, μήτε διὰ „δόγματα πρὸς πάθος, μήτε διὰ φι„λονεικίαν ἱστορῆται ἀληθὲς ἐστι τὸ ἱστο„ρηθέν; (Γαλην. πρὸς Θρασύβ. περὶ Ἀρίσ. Αἱρέσ.)

(2) Ὁ πολλὰ κατὰ τὴν Ἱστορίαν ἐπεπ-

§. τλζ'. Το ὑπὸ πλειόνων, ἐν χρόνοις μὲν τοῖς αὐτοῖς γενομένων, συγγράψαι δὲ ἐπιβαλομένων περὶ τῶν ἐπ' αὐτοῖς συνενεχθέντων, σιγῇ βαθεῖα παραδοθέν, εἴτις τῶν πολλῷ ὕστερον διέξεισιν, ἀπίθανος ἡμῖν ἔσαι (1). Εἰ δ' κατὰ τὸν αὐτὸν ἐκείνοις χρόνον, ἢ ὀλίγῳ πάνυ νεώτερος ὁ διεξιὼν ἐτύγχανε γεγονώς· εἰη δ' ἔτι τῶν ἀπορρήτων τὸ ὑπὸ τῶνδε φερόμενον, ἢ ἄλλως τῶν μὴ τοσούτῳ λόγῳ ἀξίων, ὡς τάχα ἂν καὶ τῆς πλείονος διωθεῖσθαι λαθεῖν, ταχὰ δὲ καὶ ὑπ' ἐκείνων ἑκόντων παροφθεῖσθαι, ὃ παντάπασι τὸ ὑπὸ τῶνδε ἀποσεμνῦνον, εἴπερ ἄλλως πλουτεῖν τὸ ἀξιόπιστον. Τῶν πρεσβυτάτων δὲ ὄν, καὶ τῇ Ἱστορίᾳ πρωτογενεστάτων, οὐκ ἐν μικρῷ διαλαθεῖν ἂν, μηδ' ὀλιγωρηθῆσαι, χαλεπὸν αὖ πάλιν πίστεως ἀξιωθῆναι. Πλὴν εἰ μή τινα καὶ τοῦτον διαφέρειν ἴσμεν τῇ ἀξιοπιστίᾳ, ἄλλως τε, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν Συγγραφέων ἐκδεδωκότα, ὡς περ εἰκὸς καὶ αὐτόπτας γενέσθαι τῶν πραγμάτων.

§. τλή. Καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων δὲ ἃ διεξίασι πολλῆς χρεία τῆς σκέψεως· οἷον εἰ καθ' ἑαυτὰ τῶν πίσσα ὑδάτων· εἰ ταῖς περιστάσεσιν ἀντιπίπτοντα, καὶ ὅλως αὐτόθεν ἀνατρεπόμενα. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλ' εἰ δυσχερήτινα ἄλλως, καὶ τῶν ῥᾳδίως συμβαι-

ψευσάμενος Ἡρόδοτος, [illegible] δῆπου καὶ τοιαῦτα διέξεισιν, οἷς μὴ πιστεύων τις τὴν συγγραφὴν μετιὼν ἐκ εὐλόγου. Ἀ γὰρ Γύγης τε πρῶτον, καὶ [illegible] Ἀλυάττης, τοὺς δὲ Κροῖσος, ἀποπέμψαι παρ' αὐτῷ Ἱσορήναι εἰς Δελφοὺς ἀναθήματα, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν Χρησηρίων, τίς ἂν εἰκὸς ὡς ἀληθῶς λεγόμενα παραλέξασθαι; ὁπόσοι τοῖς ἐφ' ὧν ἐτύγχανε συγγράφων παρῆν ἰδεῖν καὶ πιστωθῆναι δὲ αὐτῆς ὄψεως τὰ λεγόμενα; Καὶ γάρτοι τῶν ἀναθεθέντων χρυσίων τε καὶ ἀργύρων Κρατήρων τε [illegible] Πίθων, καὶ ἡμιπλινθίων, [illegible] τῶν λοιπῶν ἀγαλμάτων, καὶ ἀριθμὸν αὐτὸν, καὶ ὕλην ἐξ ἧς, καὶ τὰς Δημιουργὰς ὧν ἕκαστον ἔργον ἦν, [illegible] σταθμὸν, καὶ μέγεθος γράφει, καὶ ὡς τὰ μὲν ἐν Δελφοῖς ἀνάπαται, τὰ δ' ἔτεσι φησὶν ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ, τὰ δ' ἐν τῷ Κλαζομενίων, κτ. (Ἡριδ. ἐν Α. Ἱσορ.) Ταῦτα γὰρ ἐνώπιον πάντων ἐλήνων διεπράττετο, ὧν πολλοὶ μὲν ἀγνοεῖν οὐκ εἶχον, ἐλθεῖν δὲ μὴ πληροφορηθῆναι ἐθελήσασι περὶ τῶν τοιούτων ἀληθείαν.

(1) Οἷον τὸ Ἱσορηθὲν περὶ Θαλη. „ρίας ἦν Ἀλεξάνδρῳ συμμίξαι φασὶν „ἐν τῇ Τρωικῇ, καὶ συγγενέσθαι τεκνο„ποιΐας χάριν, δυναστεύσαντι τῶν Ἀμα„ζόνων. Οὐ γὰρ ὁμολογεῖται τοῦτο, „ἀλλὰ τῶν συγγραφέων τοσούτων ὄντων „οἱ μάλιστα τῆς ἀληθείας φροντίσαν„τες ἐκ ἐφήκασιν, ἐφ' οἷς πιστεύομεν „μάλιστα ἐδενὸς μέμνηνται τοιούτου. (Στράβ. Γεωγρ. Βιβλ. ΙΔ'.) Καὶ γὰρ παρ' Ἀρριαν. Βιβλ. Ζ'. Κεφ. ιγ'. Ἀρι„στόβουλός τε καὶ Πτολεμαῖος οἱ ἐπι„μελῶς τὰ κατ' Ἀλέξανδρον ἐξισορη„κότες οὐδέν τι περὶ τῶν Ἀμαζόνων „παρέδωκαν, οὐδὲ μέν ἐν ἄλλος τις, „ἱκανὸς ὑπὲρ τῶν τηλικούτων τεκμη„ρῶσαι.

συμβαινοντων· τα μεν γαρ αυτελεγκτα, τα δ' υπονοίας μεσα, ἐξ ὧν καὶ δυσπαραδεκτα (1). Διὸ καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων μάλιστα, καὶ το πλῆθος απαιτείται των μαρτυρόντων, καὶ το ἀξιόπιστον, ὧν παρόντων ἐπείσθαν ἂν ἐξω γίγνεται τῆ ἀληθεια τα λεγόμενα, ὧδε κομιδῆ πορρωτάτω φέρεται τὰ εἰκότος, ἃ πάντη ἐφιέμεθα, εἰ μητινες αυθέκαστοι τον τρόπον, καὶ δυσπειθεῖς δικεῖν μέλλοιμεν (2).

(1) „Οὕτω τα περι των Ἀμαζόνων „ὁ Γεωγράφος, τεραιώδητε ὄντα ἐκρινε „καὶ πίστεως πόρρω. Τις γαρ ἂν πι„στεύσειεν ὡς γυναικῶν κράτος, ἢ πόλις „ἢ ἔθνος, συσαίη ἄνευ χωρὶς Ἀν„δρῶν; Καὶ ἐ μόνον συσαίη, ἀλλὰ „καὶ ἐφόδους ποιησαι ἐπι την ἀλλοτρίαν, „καὶ κρατήσειεν ἐ των ἐγγυς μόνων, „ὥστε καὶ μέχρι τῆς νῦν Ἰωνίας προελ„θεῖν· Ἄλλα καὶ διαπόντιον τέλαι „στρατιὰν μέχρι τῆς Ἀττικῆς; τᾶτο „γαρ ὁμοιον, ὡς ἂν τις λέγοι, τες „μὲν Ἄνδρας γυναικας γενομένας τὰς „τότε, τὰς δὲ γυναῖκας Ἄνδρας. (Στράβ. Γεωγρ. Βιβλ. ΙΑ.) Καθάπερ ἂν χρυσὸν ψῆγμα πολλῆ τῆ ψάμμω συναναπεφυρμένον, κἄτω καὶ τ ἀληθὲς παρα τοῖς [illegible] πολλῶ συναναμεμιγμένον τῶ ψευδεῖ, ὁ καθ' ἡμᾶς ἐν εὐκλείᾳ περιων Ουολταίριος ἀναλέγεθαι παραινων, ἐν συγγράμματι ὧ ἐπιγραφὴ Des Mensonges imprimés. (περὶ τῶν ἐν τύποις ἐκδιδομένων ψευδολογίων. τοιόνδε ἡμῖν Κανόνα ὑπέθετο.) „Παν ὅ, τι (φησὶν) ἄτε τῆ περι Φύ„σεως ἐπιστήμη συνάδον ἐσιν, ἄτε τῶ „λογω συμβαῖνον, ἄτε τῆ ἀν„θρωπίνη καρδίᾳ συμφωνον, μυθῶδες „ἀντικρυς ἀναγκαῖον· τὸ δὲ λοιπὸν „ὅσον, ὑπότε συνεῖεν Ἀνδρῶν, καὶ „ὁμοχρόνων γενομένων τῶ πράγματι, „μαρτυρῆται, αὐτὸ τὸ ψῆγμα τὸ „χρυσᾶν ἐσὶ τὸ ζητούμενον.

(2) Ἐγω γαν ἐκ ὀλίγοις ἐντυχὼν ἐκ ἄπαξ ἐθαύμασα, ταῖς παρα τῶν φιλοσοφόντων καθ' ἡμᾶς γινομέναις περαις, καὶ τοῖς πᾶσι μὲν μαρτυρουμένοις, τοῖς δὲ βαλομένοις καὶ αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς βλεπομένοις, ἐδὲ την τυχᾶσαν πίσιν ἀξίοις παρέχεθαι. Διαμφισβητᾶσι δὲ ἄλλως, οἱ ἀληθεῖς, φέρεπαν, οἱ περι τον Δία καὶ τον Κρονον καθορώμενοι Λορυφόροι, καὶ ὁ περι τᾶτον δακτύλιος, καὶ οἱ τὸν ἥλιε δύσκον ἐπιμιμνίσκειν τα πολλα φαινόμενοι κηλῖδες, καὶ τα περίπλα τὰς τρεῖς μυριάδας, τα ὁρατὰ ὑπερμεγεθύνοντα μικροσκόπια, καὶ τὰς [illegible] τῶ πνευματικῶ καλουμένω Μηχανήματι ὀσπιερᾶς γινομένας παρατηρήσεις, καὶ τὰς δια τᾶ Ἠλεκτρίκης ὠσαντως, καὶ τα παραπλήσια. ὧν τας μὲν λόγῳ ρηκλατέων Φιλόσοφον δήπε, καὶ ἐπαίνε τᾶ παντὸς ἄξιον· περὶ δὲ την ὕπαρξιν ἐνδοιάζειν, ἐξ ὧ ἅπαντες οἱ περὶ ταῦτα δεινοὶ ἄτως ἔχειν παρέδωκαν, καὶ μονονεχὶ παντες ὁμολογῶσι (τῶ γαρ χύδην ὀχλω μόνον ἀγνοεῖται). ὅμοιόν τι ἂν εἴη, τῶ καὶ περὶ τῆς Ξέρξε διαβάσεως ἀμφιγνοειν ελλην, καὶ ἀπιστεῖν, ὁποτε αρα ὁ Μακεδὼν ἐκεινος ἐγενετο, περὶ ὧν τοσαῦτα τοσῆτοι Φθάσαντες συμφώνως συνέγραψαν. Εἰμήτι καὶ πλέον ἐνταῦθα τὸ τῆς δυσπιστίας, ἢ ἐπ ἐκεινων. Καθότι ταῦταγε περιόντα καὶ καθ' ἡμᾶς μαρτυρεῖται, καὶ τοῖς βαλομένοις ἰδεῖν ἅπασι πρόκειται.

§. τλθ'. Καὶ ὁ τῦ λόγυ δὲ χαρακτὴρ τὰ πολλὰ, περὶ τὸ κομψὸν καὶ πανηγυρικὸν χήμασί τε καὶ τρόποις ἀναιδῶς ἀσελγαίνων, καὶ ἀκολαςῶν, ἔχ ὅπως τὸ σεμνὸν καὶ ἐν ἁπλότητι κόσμιον (§. τγ'.) τῆς Ἱςορίας διέφθειρε καὶ κατηχώων, ἀλλὰ καὶ εἰς ὑπόνοιαν ψόγυς ἐνέβαλεν. Ἕνεν ὑφορᾶθαι δικαίως τὰς μετιόντας, μήποτε ἄρα τὸν λόγον γυμνάζων (1), ἢ τισιν ἀνελευθέρως χαριζόμενος (2), εἶτα ἡμῖν τῶν πράξεων, τὰς μὲν εἰς κλέος ἔτι μέγα ἤρατο καὶ ἐπυργωσε, τὰς δὲ τἀναντίον καταπάσας τε καὶ κατερείψας τέλεον κατηυτέλισέτε καὶ κατηχρείωσε, ποιητικώτερον πλαςεργήσας, ἢ διεξελθὼν λογικώτερον. καὶ τῇ ἡδυτητι τέρψαι, ἢ ὠφελήσαι τῷ ἀληθεῖ προελόμενος.

§. τμ'. Δόγματος δὲ προβαλλομένυ, ἢ παρὰ τῶν ἄλλων μαρτυρία (κἂν πλεῖςοι ὦσιν οἱ κατατιθέμενοι, κἂν τῶν ἐνδοξοτάτων), ὐδὲν ἡμᾶς εἰς παραδοχὴν ἐπιτρέψει· ἔτι μὴ καθ' ἱςορίαν, πεισθομένυς μὲν, ὡς ἐκείνοις ὅτως ἐπῆλθε φρονεῖν, (τυχὸν δὲ καὶ ἀλόγως), οἷς καὶ πρεσβεύεθαι λέγεται, ἐνδοιάζοντας δὲ ἅμα περὶ τῶ αὐτοῖς δοξαντος, (Προλ. Β §. λε. κξ'.), καὶ τῖν ἐκ τῶν ἀποδείξεων κατασκεύῖν καθ' ἑαυτὸς πολυπραγμονῆντας. Ἡ γὰρ ἐκ μαρτυρίας πίςις ἐπὶ τῶν τοιύτων χωρεῖ, ἐφ' ὧν ἐκ αἰσθήσει, ἢ συνειδήσει, ὐδὲ τῷ παρὰ τῦ λόγυ φωτὶ, ἐπὶ τῦ ζητυμένυ ἔνι προχρήσαθαι. Οἱ δὲ τοῖς παρὰ τῶν ἄλλων δογματιζομένοις ὅτως εἰκῇ καὶ ἀκρίτως πιςεύοντες, τοῖς καὶ ὁραν καταδεξαμένοις ἂν δι' ὀφθαλμῶν ἀλλοτρίων,

(1) „Πολλοὶ γὰρ τοιῦδε κλέος „ἄῤῥιτον μνώμενοι, ὅπως μὴ σιωπήσαν„τες λαθοιεν ας τὸν πολυν ὁμιλον ἀ„ριθμέμενοι, τῆς μὲν ἀληθάκς ἐν „ταῖς ἀφηγήσεσιν ὀλιγώρησαν, ἐχ „ἥκιςα δὲ ἐπεμελήθησαν φράσεώς τε „καὶ ευφωνίας. Συμβαίνει ὡς ἔτι καὶ „μυθῶδες λέγοιεν, τὸ μὲν ἡδὺ τῆς „ακροάσεως αυτοις καρπώσονται, τὸ δὲ „ἀκριβες τῆς ἐξετάσεως ἐκ ἐλεγχθέ„σεται. (Ἡρωδ. ἐν προοιμ. τῆς Ἱςορ.)

(2) „Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηναῖος ἐν „τῷ Ἀρριδῷ Βιβλ. ἑ. τῶν Μακεδόνας „φησι, Παρεπαμισον το ορος, Καυκα„σον αυτὸς ἀποκαλέσαι, τῆς Ἀλεξάν„δρε ἕνεκα δόξης, ὡς ὑπὲρ τὸν Καυ„κασον ἄρα ἐλθόντα τὸν Ἀλέξανδρον „ἐνδείξωνται. Ὁ δὴ καλῶς συνέβαλε „καὶ ὁ Γεωγράφος (Στράβ. Βιβλ. ΙΑ'.) „τὰ γὰρ πρὸς τὸ ἔνδοξον θρυλληθέντα, „κἂν ὁμολογῆται παρὰ πάντων, οἱ δὲ „πλάσαντες ἦσαν, οἱ κολακικὸς μᾶλ„λον, ἢ ἀληθάκς φροντίζοντες. οἷον „τὸ τὸν Καυκασον μετενεγκεῖν ας τὰ „Ἰνδικὰ ὄρη κτ.... ἦν γὰρ ἐνδοξότε„ρον τὸ τὸν Ἀλέξανδρον μέχρι τῶν Ἰν„δικῶν ὀρῶν καταρρίψαθαι τὴν Ἀσίαν „..... χαριεσθαι γάρ τι τῷ βασιλεῖ „ὑπέλαβον, τῦνομα τῆ ὄρες μετενέγ„καντες ας τὴν Ἰνδικήν.

λοτρίων, δεκτικοὶ παραπλήσιοι. ἢ, ὃ ταυτὸν ἐστὶ, τοῖς μηδὲν μὲν ὁρῶσιν, ὁρᾶν δὲ ὑπολαμβάνουσι.

§. τμά. Περὶ τὰ ὑπὸ ΘΕΟΥ ἡμῖν, ἤτοι δογματικῶς, ἢ Ἱστορικῶς ἀποκαλυφθέντα ἐν πάσῃ Γραφῇ Θεοπνεύστῳ, ἰῷ ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἀπασάτο κανονίσασα, τὸ καὶ ἐπὶ πίστιν εὐδοιάζειν, ἀσεβείας τῆς ἐχάτης ἐλεγχός ἐστι. „Καὶ „γινέσθω ἄρα ὁ Θεὸς ἀληθὴς, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης. „ὅτι πιστὸς ὁ Κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Καὶ τὰ λό„για αὐτοῦ λόγια ἁγνὰ· Ἀργύριον πε„πυρωμένον.

ΚΕΦ. ΕΒΔΟΜΟΝ.

Ὅπως τῶν παρ' ἑκάστοις Ἐθῶντε καὶ Ἠθῶν, Ῥοπῶντε ψυχῆς καὶ Ἐπικλίσεων τὶὼ διώαμιν, πιθανῶς ἐπικριτέον.

§. τμβ'.

Οὐκ ἀπραγμόνως τὰ τῶν ἄλλων ἐθητε καὶ ἤθη, καὶ τὰς ἐνλεῦθεν ἑκάστε διαθέσεις, καὶ διωάμεις ἐπικλίσεων, περισκοπεῖν εἰωθότας, ὅτι δήπε μηδὲ τέτων ἀλόγως, μηδ' ἐξω τῦ πιθανε, καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ἐπιχειρεῖν τὶὼ ἐπικρισιν, ἀλλ' ἐκλινων σημείων εἰκολογεῖν πειρᾶσθαι τῶν ἐν τῇ ψυχῇ κινημάτων καὶ βελομάτων τὰ λανθανοντα, ὁ τῆς Πολιτικῆς εἰρημένης (§. τη.) Κριτικῆς ἔργον ὑποκειται.

§. τμγ. Ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τῶν παρ' ἑκάστοις τῶν ἐθνῶν, ἢ τῶν κατὰ πόλεις, ἐπικρατέντων ἐθίμων λόγος, ὡς ἄρα πρὸς τὰ νομιζόμενα τὶὼ ἀναφορὰν ἐχόντων, καθ' ἰῶ τὸ καλὸν, καὶ πρέπον καὶ εὐδόκιμον, ἢ μὴ, ἐν αὐτοῖς ἐπιθεωρεῖται, ἃ χαλεπίω ἐχει τὶὼ διάσκεψιν, τοῖς τὸ ἐκ προλήψεως καὶ φιλαυτίας εἰς ἐξαπάτιω πρόχειρον (§. Προδ. Β'. §. κδ'. κη. κξ'.) διαλαβεμένοις, καὶ τῷ λόγῳ πάθες παντὸς καθαρεύοντι τὶὼ περὶ τέτων δικίω ἐφιεῖσιν. Ἅπαντες γὰρ μονονεχὶ ὥσπερ ἐθάδες εἰσὶν ἀγωγῆτε καὶ χρόνῳ, ἐδὲ τὸ τυχὸν ἀνάχοιντο ἄν, τῶν

παρ' ἄλλοις χεῖρον ἡγεῖσθαι, μὴ καλῶς κρίνοντες (1). Οὐδέν τε Ἔθνος, ὅτε πόλις, ἅσχετος ἂν φέροι τὰ δεύτερεῖα ἐν ἔθεσι τοῖς παρ' ἄλλοις κρατοῦσι γινομένης τῆς παραθέσεως (2). Χρεὼν ἀλλ' ἡμᾶς μὴ ὅτω διεσκάφθαι περὶ τὸν κρίσιν, σκοπεῖν δὲ καὶ περὶ τούτων ὅτασι.

§. τμδ'. Τῶν πρακτέων τὰ μὲν ἐσὶ κατὰ ἔθνη καὶ χώρας νομιζόμενα, τὰ δὲ κοινάτε καὶ δεδογμένα τοῖς πᾶσι. Κεκεῖνα μὲν ἀρχὴν τὸ ἔθος, καὶ τὸν πάτριον οἶδε νόμον, τὰ δὲ τὴν Φύσιν, ἥτις ἀνέκαθεν ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν ἄῤῥηκε τὰ σπέρματα. Ἀμφισβητεῖν τοιγαροῦν περὶ τὰ δεύτερα, εἰ καθήκοντα ἐσὶ καὶ πρακτέα· οἷον εἰ χρὴ σέβειν ΘΕΟΝ, καὶ Γονέας τιμᾶν, καὶ φίλους εὖ ποιεῖν, καὶ πρὸς τοὺς εὖ πεποιηκότας ἀγνωμόνως ἔχειν, καὶ τὰ παραπλήσια, παρὰ τὸ ἀνοσιον εἶναι, καὶ αλογίας ἀχ ἥτιον διαφεύγει γραφήν (3). Ἐπεῖνα δὲ διαταλαντεύειν τῷ λόγῳ, μηδ' εἰκῇ φαυλατε καὶ ἀποτρεπτῆς ἡγεῖσθαι ἄξια, ἀδὲ τἐναντίον ἀγαθάτε καὶ διωκτέα, ψυχῆς ἂν ἔῃ ἐχέφρονος. Οὐ γαρ ὅτι βάρβαρον φέρε τὸ Σκυθῶν γένος, ἀρετῆς ἐγένετο τὸ παράπαν ἀπότροφον. Οὐδὲ μὲν ἓν τὸ Ἑλληνικὸν ἀδὲν ἀδόλως τὰ θεῖως διετέλει παρεκτρεπόμενον. Ὁπόσα δὲ τῆς ἀδιαφόρε φαίνεται μοίρας, οἷον ἔθης καθειμένη πώγωνος, ἢ μόνον εἰς γόνυπε ἥκουσα· Καὶ τὸ ἄλλως ἐντυγχάνειν τοῖς φίλοις, ἢ χεῖρα τῷ σήθει προσαγοντας, ἢ τὸν κεφαλὸν ἀνακαλυπτοντας, ἢ δεξιὰν ἐμβάλλοντας ἀλλήλοις, ἅτε ὃν μὴ πρὸς τὸ ὅσιον, καὶ δίκαιον, καὶ ολως τὸ ἐπαινετὸν ἠρτημένα, ἀδιαφόρως εἰσὶν ἐκλελειμμένα. Οὐκουν ἐπαινετέον, οὐ ἀνάπαλιν παρὰ φαῦλον θετέον (4) τὰ τοιαῦτα, ὅτι μὴ παρ' ὅσον τὸν ἀναφορὰν ἴσχει πρὸς τὰ καθήκοντα· εἰδὲ μήτι γένοιτο τὸ κωλυον, καὶ μιμητέα πε τάχα ἔσιν ὅτε διὰ τὸ σωνήθες (5).

§. τμε

(1) „Καὶ ἥκε ὁκόσοι τυγχάνεσιν „ἐπιχθόνιοι τὸν μὲν ἀληθέης, καὶ δι„καιοσύνης ἀπέχοντας, ἀπλησίη δὲ „καὶ δόξη τεῦ προσέχεσι κακῆς ἄνε„κεν εὐνοίης. Ἡρακλ. Ἐπισ. Ἐπιγρ. Δαρείῳ.

(2) „Ἀναχαρσις παρ' Ἀθηναίοις „σολοικίζει, Ἀθηναῖοι δὲ παρ' Σκύ„θαις. Ἀνάχ. Ἐπισ. Ἀθην.

(3) „Διὸ τὸν πατέρα θυαν, ὅ„τις καλὸν ἐρᾷ, καὶν ἁπλῶς, καὶ „τισιν, ἤγεν ἐν Τριβαλλοῖς, θαυμα„σαιμι ἄν. Τὸ δὲ τὸν ΘΕΟΝ τι„μᾶν ἐρᾷς καλὸν μηδὲν προσιδάς. Ἀρισ. ἐν τέλ. τε Γ. τῶν Τοπ.

(4) „Μυκτηρίζει πολίτας ἐνδεὴς „Φοινῶν. Παροιμ. Κιφ. ια.

(5) „Τὸ γαρ σύνηθες ἐδαμᾶ πυρο„πλέον. Μένανδρ.

§ τμε. Ἀλλα γαρ ἡ τῶν ἀνθρωπων ἐπικρισις οἷς ἐντυγχάνομεν, ἡλίκον δηλονότι τῶν ἐν αὐτοῖς δυνάμεων τὸ ἐνεργὸν καὶ δραστήριον, ὑφ' ὧν τε μάλιστα παθῶν ἄγεσθαι καὶ φέρεσθαι πεφυκασιν, οἵαιτε αὐτοῖς αἱ τῶν ἠθῶν καὶ τρόπων διαφοραὶ, ἐξ ὧν ὁ χαρακτὴρ ἑκάστε γνωρίζεται, ἑτέρας ἂν εἴη διασκέψεως. Διακριτέον δ' τετε γε ἕνεκα τὰς ψυχικὰς τῶν ἐν αὐτοῖς δυνάμεων, καὶ τέτων τας δεξιότητας, καὶ τὰς ἐπ' αὐταῖς ἕξεις, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὰς ἡλικίας, καὶ τὰς τύχας. Τετοις γὰρ ὡς τὰ πολλὰ φιλεῖ τὰ ἤθη παρακολεθεῖν, καθ' ἃ αἱ ῥοπαὶ τῆς ψυχῆς, καὶ ἐπικλίσεις, ὧν ἡ κρίσις τὸ ασφαζόμενον. Λεγω δὲ Δυνάμεις μὲν, οἷον Νᾶν καὶ Βέλησιν. Δεξιότητας δὲ, τὰ μὲν Εὐφυίαν, Κρίσιν, Μνήμην. Τῆς δὲ, Ἐλευθερίαν ἀκωλυτον, Προαίρεσιν Αυτεξεσιον. Ἕξεις δὲ, τὰ μὲν Ἐπιστήμας, καὶ τέχνας, καὶ τίνι περὶ ἑκαστα ἐμπειρίαν, τῆς δὲ, ἀρετὰς, καὶ κακίας. Πάθη δὲ τὰς τῆς ψυχῆς ἀλλοιωσεις, ὑφ' ὧν αἱ τῶν κρίσεων ἐμπεσεντα παραλλαγαὶ, μετὰ τε λυπηρε καὶ ἡδεος· οἷον ὀργίλον, ἐπιθυμίαν, κτ. Ἡλικίας δὲ, Νεότητα, καὶ Ἀκμὴν, καὶ Γῆρας. Τυχας δὲ, Εὐγενειαν, πλετον, εὐκλειαν, ἢ τἀναντία, ἐν οἷς ἡ κατὰ τὸν βίον εὐημερία, ἢ δυσημερία ὁρίζεται.

§. τμς'. Ἐκ μὲν ἐν τῆς τῦ Νῦ δεξιότητος, οἱ μὲν εὐφυῶς διαφέροντες ἐφολρετικοὶ εἰσίν (1), εἰς εὐπορίαν μέσωντε καὶ τροπων παντοίων πολυ το γονιμον ἔχοντες. Διο εἰκότε καὶ κατορθωτικοί. Πρόχειροι δὲ, καὶ ἐπιχειρηματικοί. τε δυνατε μᾶλλον, ἢ τῦ ὄντος ἐσχασικοί. Εὐεπίβολοι μὲν ὡς τὰ πολλὰ τῦ εἰκότος, ἐχ ἕτω δὲ καὶ τῦ ἀκριβες ἐπιτυχικοί. Νοήσαι μὲν τὸ τυχὸν εὐξεῖς· ἐμὶν δὲ καὶ τὸ ἑπόμενον, ἢ ἀντιπίπτον καὶ ἐνέχον ἐκ τῦ ῥάστε συνιδεῖν. Ευελπιδες, ἐλπάτητοι, ἐπιπολαιογνώμονες, προπετεῖς, χαλινε δεόμενοι. Σεσαλθμένοι τὰς φρένας, ἐμὶν εὐῆθεις· πλαστικοὶ, μιμητικοὶ, πιθανοὶ· σκωπῆαι, ἐτρέπελοι, ἐν σπυδαίοις ἡδεῖς καὶ χαρίεντες· Εὐδοκιμεῖν δὲ πεφυκασι, περὶ ποιησιν, μυθοποιίαν, τερατολογίαν, τὰ ὁμοια.

§. τμζ'. Οἱ δὲ Κρίσει διαφέροντες, σπυδαιοι, σκεπτικοὶ, ὁρισικοὶ, διαιρετικοὶ, ἀκριβολόγοι· ἔτι ἑπόμενον, ἢ δυχερες, ἢ ἀντίξοον,

(1) „Ἡ δ' Ἀγχίνοια ἐστιν εὐπορίατις, ἐν ἀσκεπτῳ χρόνῳ τὸ μέσον. Ἀριστ. ὑστερ. Ἀναλ. Α'. Κεφ. ιχάτῳ.

ἀντίξυν, Φιλόκαινοι δεινοί. Τάξεως τῆς ἀρίστης διαιτητικοὶ ἔντε λογοις καὶ πράγμασι. Βαθυγνώμονες, ὑποπτοι, καντεῦθεν καὶ δυσαπάτητοι. τῶν παρὰ μικρὸν ὁμοίων τε καὶ ἀνομοίων διακριτικοί. Οὐκ ἀεὶ ταχεῖς σωσιναι, ἔνθα κέντρα πολλάκις χρήζοντες· Ἀλλ' ἐν βραδυτῆτι ἐπιτυχικοί. Πολυπράγμονες, δοκιμαστικοὶ, ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπανορθωτικοί. Ἄριστα εἰς θήραν ἐπιστήμης, καὶ τίω. τῶν βαθυτέρων θεωρημάτων ἐπίκρισιν ἔχοντες.

§. τμη. Οἱ δὲ Μνήμονες δ' Φύσιας χῆτες, καὶ κρισεως, ζωάδεις τινὲς εἰσὶ, καὶ σωσιναι βραδεῖς, καὶ κρίναι ἀμβλεῖς, καὶ ὦ δ' ροία τῶν ἀλλεπαλλήλως αὐτοῖς ἐπερχομενων ἐννοιῶν ἀτάκτως τε καὶ συγκεχυμενως ἀντιληπτικοί. Καὶ πολυίσορες μεν οἱει γενέσθαι, ἄκριτοι δὲ. Καὶ μετὰ μεν Ἀγχινοίας τὰ Μνημονικὰ δ' μοιρεντες, ἀδολέχαι, λαλοι, λογοποιοί. Μετὰ δὲ Κρίσεως, εμπειροι, ἐχέφρονες, λέγειν ἄριστοι. Καὶ εὐ μεν πρὸς Ἱστορίας ἀνάληψιν ἔχοντες, εὖ δὲ πρὸς Γενεαλογίαν, καὶ Γεωγραφίαν. Καὶ Διαλέκτως δὲ καὶ γλώσσας παντοίας ἐκμαθεῖν δεξιώτατοι. Οἷς ἂν αἱ τοιαῦδε διαφοραι ἀναφαίνονται τοιῦδε.

§. τμθ'. Τῇ δὲ δὴ κατὰ τὸ Βελτιικον δεξιότητι, ἰὼ ἐφημεν (§. τμε.), οἷς μόνοις κυρίοις ἑαυτῶν εἶναι τῷ ὄντι ἐφεῖται, καὶ πρὸς τὸ δοκεῖν τῇ ἰδίᾳ χρῆθαι ἐλεθερίᾳ, ἐκεῖνοι ῥᾳδίως, οἵτινες τὰς ἐνδον εἰσι διαθέσεις καὶ κλίσεις, διαγιγνώσκονται. Δεῖ γὰρ δὴ τίω ψυχίω πάντῃ ἀκωλυτον ὄσαν παραφυλάττειν, ὥστε ἔχεσης, το ἐντρεχες αὐτῆς, καὶ κάπτοντες, καὶ ἐπίφορον, εἰς ὅπερ ἂν τυχοι πολυπραγμονεῖν. Κωλυει δ' αὐτῇ τὸ ἐλεύθερον, ἢ ἄνετον ἐᾶ ἐφ' ὃ ἂν βελοιτο φέρεθαι νόμος, Φόβος, αἰσχυνη, ἐλπὶς, τὸ τίω, τὸ συμφέρον. Ὁ μεν δίκας ἐπιβαλλων, ὁ δὲ τὸ λυπηρὸν ἐπισείων, ἡ δὲ ἀτιμίαν ἐφεπομένην προφαίνουσα. Ἡ δ' ἐλπὶς τὸ βέλτιον ἐπαγγελλομενη. το, τε ἡδὺ καταθέλγον καὶ γοητευον, τό, τε συμφέρον αἰρεμενον αὐτίω καὶ ὑπαγόμενον. Διο ἐκ τετων, καὶ περὶ ταῦτα, αἱ προτροπαι, καὶ ὑποθῆκαι, καὶ παραινέσεις. Ἐπισφαλὴς ἂν τὰ πολλὰ ἡ τε ἤθες ἀνάκρισις δι' ὧν ἕκαστοι κοινῇτε καὶ δημοσία ἐπιχειρεῦσι, καὶ πράτ'ιεσι. Καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν ὑποπλεύσιν, ἢ δεδίασιν, ἢ αἰδενται, ἢ ἐν ἐλπίσιν, ἢ πρὸς ἀπολαυσεις εἰσίν. οἷον τέκνα ἐπὶ παρεσία γονέων, καὶ παῖδες ἐπὶ τροφέων, καὶ παιδαγωγῶν, καὶ διδασκάλων, καὶ ὅλως τῶν ὑπ' ἀρχίω ἕκαστος τελεντων πρὸ τε Ἀρχοντος. Καθ' ὃ ἂν

καὶ

καὶ τὸ τιὼ Ἀρχιὼ τὸν Ἄνδρα δεικνύειν ἐκ ἀπροσφυῶς ἄντις εἰρημένον ἐκδέξαιτο· ὡς ὁ μόνον ἀρετῆς τε καὶ εὐπραξίας ὑπόθεσιν τῷ Ἄρχοντι παρεχομένῳ, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἀδείας ἐνοιδοῦσαν, καθ' ἡδονὴν βιῶν, καὶ πράττειν ἅπερ ἂν βούλοιτο.

§ τν. Περὶ δὲ τῶν διανοητικῶν ἕξεων ἐδὲν ἐπιὸν λέγειν ἐν τῷ παρόντι, λοιπὸν ἡμῖν σκοπεῖν, περὶ τῶν βελτιόνων, καὶ περὶ τῶν παθῶν, ἐκ γὰρ τούτων, καὶ κατὰ ταῦτα, καὶ τὰ ἤθη. Τριτὶς δὲ φέρεται τρόπος τῆς τῶν Ἠθῶν Ἐπικρίσεως. Ἤτοι γάρ τις διὰ τῶν ἐκτὸς τῷ σώματι ἐπιφαινομένων σημείων, τὰ ἔνδον τῆς ψυχῆς παθήματα συμβάλλειν ἐπιχειρεῖ. Καὶ ὁ τρόπος καλεῖται Φυσιογνωμονικὸς (1). Ἢ ἐκ τῶν ἐκ ξε φρονημάτων, καὶ λόγων, καὶ πράξεων, τὰς τῶν ἐν αὐτῷ ἠθῶν χαρακτῆρας, ὡς ἄρα ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον διαγνωρίζειν. Καὶ καλεῖται Χαρακτηριστικός (2). Ἢ τεως ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ἡλικιῶν, καὶ τῶν, οἱ τύχης τετάκται, καταστάσεων, τὰς ἔνδον διαθέσεις, καὶ τὰς κατ' αὐτὰς τὰ βελτικὰ ροπάς τε καὶ ἐπικλίσεις, ὡς γε ἐκ τοῦ δένδρου τὸν καρπὸν ἀνάπαλιν, πειρᾶται εἰκοτολογεῖν, καὶ καλείσθω Διαγνωστικὸς (3). Τούτων τὸν μὲν πρῶ Σημειωτικὸν ἄντις ἐκ ἀπεικότως προσείποι, ὡς ἐκ τῶν σημείων προβαίνοντα· τὸν δὲ Ἀποτελεσματικὸν, ὡς ἐκ τῶν Αἰτιατῶν· τὸν δὲ Αἰτιολογικὸν, ὡς ἐκ τῶν Αἰτίων.

§ τνά. Ὁ μὲν ἐν Σημειωτικὸς τρόπος ἐκ τῆς ἐξω μορφῆς, καὶ διαπλάσεως, καὶ τῆς σαρκὸς, καὶ τῆς φωνῆς, καὶ τριχώσεως, καὶ λειότητος· Καὶ ὅλως ἐκ τοῦ τύπου, καὶ τῆς διαρθρώσεως ὅλου τε τοῦ σώματος, καὶ ἑκάστων μελῶν, τὰ ἤθη διασκοπεῖ (4). Ἔστι δὲ τοιοῦτος, οἷον εἰπεῖν, μικρομελὴς, μικρογλαφυρος, ἰσχνὸς, μικρόμματος, καὶ μικροπρόσωπος. ἢ τος μικρόψυχος (5). Καὶ ὡ τὸ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ πρὸς τὸ ὑπόθος μεῖζον, ἢ τὸ ἐντεῦθεν πρὸς τὸν αὐχένα, βορὸς καὶ ἀναίσθητος (6). Καὶ ὁ ἐξόφθαλμος ἀβέλτερος. Καὶ ὁ κοιλόφθαλμος κακέργος (7). Ἡ δὲ διάγνωσις ἐπικρηπίζεται τῷ λόγῳ, ἐπὶ

(1) Κατὰ τὴν δὲ δὴ τὴν Ἰδέαν συντέτακται τῷ Ἀριστοτέλει τὰ Φυσιογνωμονικά.

(2) Τῆς Ἰδίας ταύτης εἰσὶν οἱ Θεοφράστου χαρακτῆρες. Καὶ τὸ Πλουτάρχου Βιβλ. περὶ τοῦ πῶς ἄντις διακρίνειν τὸν κόλακα τοῦ φίλου.

(3) Τῷδε τῷ τρόπῳ Ἀριστοτέλης ἐχρήσατο ἐν Βιβλ. Β'. τῶν Ῥητορικῶν, Ἀπὸ Κεφ. κβ'. ἄχρι τοῦ ις'.

(4) Ἀρισ. Φυσιογν. Κεφ. β'.

(5) Αὐτ. Κεφ. γ.

(6) Αυτ. Κεφ. ε'.

(7) Αυτ. αυτ.

ὅτι συμπαθεῖ ἀλλήλοις ψυχὴ καὶ σῶμα, καὶ συνεξαλλοιοῦται κακείνη τοῖς τοῦδε ἀλλοιώσεσιν (1). Ἐναπαιτεῖται δὲ πρὸς ταῦτα πολὺ τὸ τῆς συνηθείας, εἰ μέλλοιτις αὐτὸς ἐσεσθαι ἱκανὸς περὶ τούτων ἐναντία λέγειν (2). Καίτοι κἂν ἐπ' ἐνίων ἐπιτυγχάνειν πως ἐξεῖναι, ἂν ἂν ἐξαρνος εἶμι, καὶ μάλιστα ἀπὸ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς κινημάτων τε καὶ ἐμφάσεων τὰ τῆς ψυχῆς συνεικάζοντας (3), ἃ καὶ ἐπὶ πάνυ πολλῶν ἡ σημειολογία αὕτη ἐπισφαλὴς ἂν φωραθείη. Ἀμέλειτοι καὶ τὰ βασιμώτατα λόγου τοῖς φυσιογνωμονεῖν ἐπιχειροῦσι σαλεύομενα, παρὰ τὸ μηδόλως ἐκ τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ ὑπὸ ἐξωτερικῶν ἄλλων ἐξηρτῆσθαι αἰτίων, τὰ τῆς σωματικῆς διαπλάσεως.

§. τνβ. Τὸ δὲ δὴ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων, οἷον φρονημάτων, καὶ λόγων, καὶ πράξεων, τὸ ἦθος χαρακτηρίζειν, τοιοῦτον. Προσελθών τῷ ἐχθρῷ λαλεῖν ἐθέλει. ἐπαινεῖτε παρόντα ᾧ λάθρα ἐπέθετο· καὶ συλλυπεῖσθαι πλάττεται ἡττώμενος. καὶ ὁμοίως ἔτι συγγνωμίου ἐχόντι τοῖς κακῶς αὐτὸν λέγουσι. Καὶ ἐπὶ τοῖς καθ' ἑαυτὸν λεγομένοις πράως διαλέγεται. Καὶ μηδὲν μὲν ὧν πράττει ὁμολογεῖ, ἀεὶ δὲ λέγει βαλοῦσθαι. Καὶ ἀκούσας τι δεῖνυσι μὴ προσποιεῖσθαι, καὶ ἰδὼν μὴ ἑωρακέναι, καὶ ὁμολογήσας μὴ μεμνῆσθαι κτ. Ἀπόχρη ταῦτα (4). Εἴρων ἀναμφιλεκτος. Ὁ δέ τις ἀεὶ τοῖς ἐν πλήθει παραβάλλει, καὶ δειλίαν, καὶ ἀξιωμασι. Καὶ ψέγει μὲν οἷς ἐκεῖνος ἀχθομένους ἀνθρώποις, βίοις, καὶ πράγμασιν, ἐπαινετὴς δὲ τῶν ἀρεσκόντων ὑπερβάλλειν σιωπῇ ἐκπλήξει καὶ θαυματι φαινόμενος. Ἀείτε τὸ ἡδύ, καὶ τὸ πρὸς χάριν εἰωθὸν ὑποκρέκειν. Καὶ ὅτε ἔργον εἶδεν ἀντιτεῖνον, ὅτε ῥῆμα

(1) Αυτ. Κ.Φ. δ'.

(2) Αυτ. αυτ.

(3) „Οὕτω θαυμαστῶς ὁ ἐπ Ναζιανζῷ Γρηγόριος, τὸ τῶ Ἰουλιανῶ ἦθος Ἀθήνησι Φυσιογνωμονήσας φέρεται. „Οὐδενὸς γὰρ ἐδοκιμοῦ σημεῖον ἄναρ „χρυσὸς, ἀσκὸς ἀπαγής, ὦμοι παλ„λόμενοι, καὶ ἀνασηκωμένοι· ὀφθαλ„μὸς σοβαρὸς, καὶ περιφερόμενος, „καὶ μανικὸν βλέπων. πόδες ἀσατεύ„τες, καὶ μετοκλάζοντες. μυκτὴρ „ὕβρεως πνέων, καὶ περιφρύσεως. πρό„σωπα σχηματισμοὶ καταγέλαστοι τὸ „αὐτὸ φέροντες· γέλωτες ἀκρατεῖς τε „καὶ βρασματώδεις· νεῦσις, καὶ ἀνα„νεύσεις συν ἀσενεῖ λόγῳ· λόγος ἰσα„μενος, καὶ κοπιῶσεως πνεύματι· „Ἐρωτήσεις ἄτακτοι, καὶ ἀσύνετοι. „Ἀποκρίσεις ἀδεῖ τέτων ἀμείνες, ἀλ„λήλαις ἐπιμβαίνουσαι, καὶ ἐκ εὐτα„ξῶς, ἐδὲ τάξει προιοῦσαι παιδεύσεως. „τί ἂν τὰ καθ' ἕκαστον κατεγράφομι; (Στηλιτευ. Α.)

(4) [illegible] Χαρακτ. Α'.

ῥῆμα λυπᾶν, ἀλλὰ μόνα παρέπεται τῷ βιωμένῳ συνάδων αἰεί, καὶ συμφθεγγόμενος (1). τὶς ἂν ἐκ ἑκ τούτων ἄθυς εἰσβαλοι τον Κόλακα, Ἀλλὰ δὴ πλατιώσι τὰ φυλακτήρια καὶ τὰ κράσπεδα, καὶ τὰ πρόσωπα ἀφανίζωσι, καὶ ἐν ταῖς ἀγειαις ἑστῶτες προσεύχονται κτ. (2). Τίνι ἀχὶ δῆλοι εἰσὶ τὸ δοκεῖν πρὸ τε εἶναι αἱρεμνοι, καὶ τιὺ παρ ἀνθρώποις δόξαν θηρεύοντες; Ἀλλ' ἡ μὲν κατὰ τὶω χαρακτηρισικὶὺ ἰδέαν ἐπίκρισις τοιάδε· δῆλον δε, ὡς ε μόνον ἡ τῆς περὶ τὰ ἤθη φιλοσοφίας εἴδησις πρὸς αυτὶὺ ἀπαιτεῖται, ἀλλ εδὲν ἧτ[ον] καὶ ἡ τῶν ἀνθρωπίνων ἐμπειρία πραγμάτων, ἰὺ διατε πολλε τε χρένε (3), καὶ δι' ἐμμελὲς τῆς παρατηρησεως, καὶ μόλις ἀποχρωσάν ἐσιν ἀναλέξαθαι.

ῆ τνγ'. Ὁ δε Τρίτος τρόπος τῆς τῶν ἠθῶν διαγνωσεως, ἐκ μεν τῆς ἡλικίας, τοιῦτος (4). Οἱ μεν Νέοι ἐπιθυμητικοί, καὶ περὶ τὰ ἀφροδίσια μάλιτα ἀκρατεις. Πρός τε τὰς ἐπιθυμίας ἀμετάβολοι, καὶ ἀψίκοροι. Καὶ θυμικοὶ, καὶ φιλότιμοι, διὸ καὶ φιλόνικοι· πιτσα δε φιλοχρηματοι. Καὶ ε κακοηθεις, ἀλλ' ἀήθεις. Ἐξ ε ευπιτσι, ἀέλπιδες, ἀεξαπατητοι. Καὶ θυμωδεις δε, καὶ ἀνδρειότεροι, καὶ αἰχμητηλοί. Μεγαλόψυχοι, φιλόκαλοι, ἡ φιλοκερδεῖς· φιλόφιλοι καὶ φιλέταιροι. Πάντα ἄγαν αυτοῖς. Πάντα εἰδέναι οἴονται, καὶ διαχυρίζονται. Εἰς υβριν καὶ ε κακεργίαν ἀδικοῦντες. Ἐλεητικοὶ, φιλογέλατες, ἀτράπελοι. Οἱ δε Πρεσβύτεροι (5) πάντα ἀμφισβητοῦντες, καὶ υποδιεξάζοντες, διατὸ πολλὰ ἐξηπατῆθαι, καὶ ἡμαρτηκέναι. Κακοήθεις, ἄπιτσοι, ταχύποπλοι, εἰς φιλίαν καὶ μίσος αμβλεῖς. Μικρόψυχοι, ἀνελεύθεροι, δειλοὶ, προφοβητικοὶ, φιλόζωοι, φιλαίτιοι. Πρὸς τὸ συμφέρον ζῶντες, ἡ προς τὸ καλόν. Ἀναίσχυντοι, δυσέλπιδες. Μνήμη μαλλον, ἡ ἐλπίδι ζῶντες. Ἀδόλεχοι, καὶ ὀτ ἐπιθυμητικοὶ, ὅτε κατὰ τὰς ἐπιθυμίας πρακτικοὶ, ἀλλα κατὰ τὸ κέρδος.

(1) Πλετ. ἐν τῷ πως ἄντις διακριν. τον Κολ. τῦ Φίλ.

(2) Ματθ. Κεφ. κγ'.

(3) Ἔτε γὰρ ὁ Πολυκλεις, συν„θεωρήσας . . . ἐκ πολλε τε χρόνε τὴν „ἀνθρωπίνην φύσιν. Ατε ζεβιωκως ἔτη ἐνενήκοντα ἐννέα. ἔτι ὡμιληκως „πολλαῖς τε καὶ παντοδαπαῖς φυσεσι, „καὶ παρατεθεαμένος ἐξ ακριβείας „πᾶσης, τας τε αγαθὰς των ἀν„θρω„πων καὶ τὰς φαύλας, ὑπέλαβον δεῖν „συγγράψαι, ἃ ἑκάτεροι αυτων ἐπιτη„δεύσιν ἐν τῷ βίω. Θεόφ. ἐν Προοιμ. τῶν Χαρακτ.

(4) Ἀρισ. Ῥητορ. Βιβλ. β'. Κεφ. ιβ'.

(5) Αντ. αντ. Κεφ. ιγ'.

κέρδος. Διὸ καὶ σωφρονικοὶ δοκοῦντες. Εἰς κακουργίαν, ἢ εἰς ὕβριν ἀδικοῦντες. Ἐλεγκτικοὶ, οὐχ ὡς οἱ νέοι διὰ φιλανθρωπίαν, διὰ δὲ ἀσθένειαν. Ὀδυρτικοὶ, οὐκ εὐτραπελοι, οὐδὲ φιλογέλοιοι. Οἱ δὲ ἀκμάζοντες (1) ἔτε ὑπερθαρροῦντες, ἔτε λίαν φοβούμενοι· ἔτε πᾶσι πιστεύοντες, ἔτε πᾶσιν ἀπιστοῦντες· ἔτε πρὸς τὸ καλὸν μόνον ζῶντες, ἔτε πρὸς τὸ συμφέρον· ἔτε πρὸς ἡδονὴν, ἔτε πρὸς ἀσωτίαν, ἀλλὰ πρὸς ἄμφω· ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς θυμὸν, καὶ πρὸς ἐπιθυμίαν. Καὶ σωφρονες μὲν μετὰ ἀνδρείας, ἀνδρεῖοι δὲ μετὰ σωφροσύνης. Ὡς δὲ καθόλου εἰπεῖν, ὅσα μὲν διηρηται ἡ νεότης καὶ τὸ γῆρας τῶν ὠφελίμων ταυτα ἄμφω ἔχουσιν. ὅσα δ' ὑπερβάλλουσιν ἢ ἐλλείπουσι, τούτων τὸ μέτριον, καὶ τὸ ἀρμόττον.

§. τνδ'. Ἐκ δὲ τῶν ἀπὸ τύχης, οἱ μὲν εὐγενεῖς (2) φιλότιμοι, καταφρονητικοὶ, ἀκαλαζόνευτοι. Οἱ δὲ πλουτοῦντες (3), ὑβριστὰι, καὶ ὑπερηφανοι, καὶ τρυφεροὶ, καὶ σαλάκωνες, καὶ σόλοικοι, καὶ ἀνόητοι. Οἱ δὲ νεόπλουτοι, καὶ ἔτι μᾶλλον. Καὶ ἀδικήματα ἀδικοῦντες ἢ κακουργικὰ, ἀλλὰ τὰ μὲν ὑβριστικὰ, τὰ δὲ ἀκρατευτικά. Οἱ δὲ δυνατοὶ (4) φιλοτιμότεροι καὶ ἀνδρωδέστεροι τὰ ἤθη τῶν πλουσίων, καὶ παιδαγωγικώτεροι, καὶ σεμνότεροι, ἢ βαρύτεροι. Καὶ ἢ μικραδικηται, ἀλλα μεγαλάδικοι. Τοῖς δὲ ἐκ τούτων τε, καὶ εὐτεκνίας, καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα ἀγαθῶν εὐτυχεσιν ἐκ τῶν εἰρημένων παρακολουθεῖ καὶ τὰ ἤθη. Καὶ δὴ, καὶ ὑπερηφανότεροι, καὶ ἀλογιστότεροι διὰ τὴν εὐτυχίαν εἰσίν. Ἐν δ' ἀκολουθεῖ βέλτιστον ἦθος τῇ εὐτυχίᾳ, ὅτι φιλόθεοι εἰσι, καὶ εὐσεβῶς πρὸς τὸ θεῖον πιστεύοντες, διὰ τὰ γιγνόμενα σφίσιν ἀγαθὰ ἀπὸ τῆς τύχης (5). Νοεισθω δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλως τύχης ἐχόντων, τἀναντία τῶν τεθέντων παρσπηδεῖν.

§. τνε. Ἐκ τῶν ἄχρι τῶνδε εἰρημένων ἢ χαλεπὸν ἐφικέσθαι, καὶ τὰς τῶν Ἠθῶν ἤτοι εἰς ταυτὸ συμπλώσεις, ἢ κατ' ἀλλήλων

(1) Αυτ. αὐτ. Κεφ. ιδ'.
(2) Αὐτ. αὐτ. Κεφ. ιί.
(3) Αυτ. αὐτ. Κεφ. ις'.
(4) Αυτ. αυτ. Κεφ. ις'.
(5) Τα των ευτυχεντων ήθη, μακρω ἄρα μετριώτερα γενέσθαι ἔοικε των ἔτι τᾶ Σταγειρίτα, ἢ των επὶ Δαυὶδ, ἢ ἐφ' ἡμῶν· Ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπι τες πολλαῖς τε καὶ δειναις των συμφοραῖς ἐξεταζομένες ἀπιδεῖν φαίημεν τὸν Φιλοσοφὸν, ὑφ' ὧν [illegible] βλάσφημα πολλακις καὶ ἀσεβῆ ῥήματα δυσαναχωρήτων ἐκτοξεύεται κατα τῆς Προνοίας, ως πε Ἰωάν. Ματθία τω Γενεσρω σεσημασται εν τῃ εκδοσ. υπ' αυτῆ Ελλην. Χρησιμαθίᾳ.

λήλων αντιπεριπτώσεις διασκοπεῖν, κἀντεῦθεν τὸν ἐπὶ ἑκάστῳ χαρακτῆρα, οἷον εἰκὸς εἶναι ἐκ τοῦ σωφρόνως συμβαλλεῖν, καὶ ὅσον εἰς τὸ πράττειν τὸ βριθὸς τῆς κατ' αὐτὸν ἕξεως ῥοπῆς ἐκλογίζεσθαι. Φέρε γάρ τις ἐκ δυσχερῶς ὑποτιθέσθω εἰς ἀπάτην, ἅτε δὴ τὸ νοητικὸν εὐ ἡρμοσμένος τῇ ἐπὶ τὸ κρίνειν (§. τμζ'.) ἐξυπτιότητι· ὁ δ' αὐτὸς ἀλλοθεν, ὡς ἤδη καὶ τῇ ἡλικίᾳ πρεσβύτερον, διὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἐμπειρίαν, καὶ τὸ λελογισμένον πλατύτερον, καὶ ὑποπτον ἐν τοῖς αὐτῷ λεγομένοις, καὶ μὴ πάνυ εὐπιστον (§. τνγ'.)· φανερὸν ἂν ὡς τῷ τοιούτῳ καθ' ὑπεροχὴν λεγοι, ἢ τῷ ἁπλῶς, εἰ τὸν νεότητι κριτικῷ, εἰ τὸν γηρᾳ ὑπόπτῳ, περιέσαι τὸ δυσπαράκρουστον. Ἀλλὰ γὰρ ἐχέτω τις αὐθις, ὡς μὲν ἐκ τῆς νεότητος (§. τνγ'.) τὸ εἰς ὑβριν ἐκφέρεσθαι, ὡς δὲ ἐκ τῆς τύχης, εἰς ἀτέλειαν κατιοῦχθω τρόπῳ, καὶ οἷος κακεργεῖν μᾶλλον ἐσω, ἢπερ ὑβρίζειν, (§. τνδ'.), καὶ φανερὸν αὐθις ὅτι ἑκατέρωθεν ὑφεθησεται τὸ ἦθος αὐτῷ, πάθει πάθος ἀντικρουόντος, καὶ ἧττον μὲν ὑβριστικὸς διὰ τὴν πενίαν ἐσαι, ἧττον δὲ κακεργικὸς διὰ τὴν νεότητα. Πάλιν τῷ αὐτῷ τινὶ ἐνυποτιθέσθω τὰ ἀντιπεριλαμβανόμενα τῶν παθῶν, ἐνθεν μὲν τὸ φιλοχρήματον, καὶ περὶ τὰς δαπάνας φειδωλὸν, αὖθεν δὲ τὸ πρὸς ἡδονὴν, ἧς ἀδαπάνως ἀπολαυειν ἐχ' οἷόντε, διακατάφορον. Καὶ δῆλον ὁμοίως, ἀντεμβολῆς οἷόν τινος γινομένης, ἑκάτερον μὲν κολάζεσθαι ἰσοσθενῶν ὑποτιθεμένων, δυνάμει δὲ διαφερόντων, νικᾶν τὸ κρεῖττον τῇ ὑπεροχῇ ἀναλογον. Ἀλλὰ γὰρ περὶ τούτων, παντάπασι καὶ καθ' ἑαυτὸν τὸ πιθανὸν ἐπιθεωρεῖν ἔξεσαι· ἡμῖν δὲ ἐπὶ τὰ ἑξῆς χωρητέον.

ΚΕΦ. ΟΓΔΟΟΝ.

Ὅπως ἐξ ὧν τάχιστα ἰδεῖν φαινομένων, ἔστιν ἃ τῶν εἴτε κατα φυσιν εἴτε κατα τας ἀνθρωπίνας πράξεις ἀποβησομένων προεικάζειν πιθανως ἐστί.

§. τνε'.

Τῶν ἐσομένων, ὅσα μεν ἐπιδήλως τεταγμένας ἔχει τὰς ἐκβάσεις, καὶ θεσμοῖς εἰκόσας ἀπαραβάτοις, ταῦτα δὲ μὴ κομιδῇ ἄληπτα τυγχάνειν τοῖς θηρωμένοις, κἂν αὐτα μαρτυρήσειε τῶν ἀστέρων, τα καὶ ἐπὶ λεπτῇ προαναφωνέμενα παθη. Ὧν δε τα αἴτια ἀόριστα ἔστιν, οἵας τὰς ἀπο βουλης ἐλευθέρας ἡρτημένας τῶν ἀνθρωπων ἴσμεν προαιρέσεις, καὶ πραξεις· ἡ γὲν ἡμῖν ἀόριστα, εἰα τὰ πολλὰ τῶν ἐν τῇ φυσει συμβαινοντων, ταῦτα γε εικὸς ἰὼν ἡμᾶς καὶ διαφθάγειν, ὡς ὁ βυθοῖς ἀδήλιας λανθάνοντα. Ουμὶν ἀλλ' οὐ τοῦτοις ἀπραγμονεῖν ἰωέχοντες, (ἔτως ἀκράτως ἔχει καὶ λίχνως περὶ τὶὼ τῆ εἰδέναι ἔρεξιν ἄνθρωπος.) τὸ δὲτοι νέφος τὸ συγκαλυπτον αὐτὰ διαχέντες, καὶ τέτων ὑδὸν ἠκισα ἀπετέλμησαν, δι' εἰκότων τινῶν καὶ σημείων, καθάπερ δι' ἀμυδρῆ φωτος, διαφάνειν ὀσκῆσαν (καὶ νηδία ἐκ ἀνεπιτυχῶς ἀεί.) τὶὼ ἀπεβασιν προεικάσαντες (1). Εν τέτοις ἐν, καὶ περὶ ταῦτα τῆς Κριτικῆς τὸ Εἶδος τῆς τῶν ἐσομένων ἐξεικαστικῆς. (§. τι.). Ἡτις πῆ μεν περὶ τὰ τῆς Φυσεως ἔργα, πῆ δὲ περὶ τὰς ἀνθρωπίνας τῶν πράξεων ἐναχολεμένη, ἐκ τέτων μάλιστα καλεῖθαι καὶ Πρακτικὴ (§. τθ.) ἐξενίκησεν.

§. τνζ. Ἡ τοίνυν πρόγνωσις τῶν ἐν τῇ Φύσει μελλοντων συμβαίνειν, ἥρτηται μὲν ἐκ τῆς ἐπιμελῆς παρατηρήσεως τῶν φαι-

(1) „Ὀψίας γενομένης λέγετε, εὐ„δία· πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός. Καὶ „πρωΐ, σήμερον χειμών. Πυρράζει „γὰρ συγνάζων ὁ οὐρανός· Ὑποκριταί, „τὸ μὲν πρόσωπον τῆ οὐρανῆ γινώσκετε „διακρίνειν, τα δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν „[illegible] (Ματθ ις'.) .... Ὅταν „ἴδητε τὴν [illegible] ἀπὸ „δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, ὄμβρος ἔρ„χεται, καὶ γίνεται ἔτω. Καὶ ὅταν „Νότον πνέοντα, λέγετε, ὅτι καῦσων „ἔσται· καὶ γίνεται. Ὑποκριταί, τὸ „πρόσωπον τῆς γῆς, καὶ τὸν οὐ„ρανὸν οἴδατε δοκιμάζειν· τὸν δὲ καιρὸν τέτον „πῶς οὐ δοκιμάζετε; (Λεκ. ιβ'.).

φαινομένων, οἷς παροπηδεῖν συχνὰ σεσημείωται το ζητούμενον, ἐρήρεισαι δὲ τῇ κατα το ἀναλογον κρίσει, καθ' ἣν εικος ἡμᾶς ἐκ τῶν ομοιων τα ὅμοια προσδοκᾶν. Κρατοῦσι γὰρ ἐν τοῖς ὅσιν ὅροι οἱ τεταγμένοι, δι' ὧν δυναμεις αι αυται, αποτελεσμάτων παραίτιοι καθίσανται ἀει τῶν αὐτῶν. Καίγε τα αυτα αἰτιατὰ πρὸς τὰς αὐτὰς (εἰ μητι κωλυει) ἡ προς τὰς ἴσα δυναμένας αἰτιας εθέλει ἀναγεσθαι. Η γὰρ Φυσις ἐν ὑδεν περιττὴ. Οὐδεν τε μάτην ἐργαζομενη, ἀει τὴν ἁπλουστέραν εἰωθε βαινειν, οὐθεἰας ὡς ἐπίπαν ἑαυτῆς τὰς κελεύθους περαινουσα. Ταυτ ἐν καὶ οἱ Φιλοσοφοῦντες τῇ θεωρία κατ' ἴχνια βαίνειν χαίρουσι τὰ τῆς Φυσεως, ἐξ ὧν ἂν πολλάκις συνθεωρησαι Φθάσειαν γινομένων, ἐπὶ τοίαις, ἢ τοίαις μεταβολαῖς, καὶ το κατὰ τὰς παρουσας εικος αποκαραδοκειν προδιαγορεύοντες. Οἱον οἱ μεν Φυσιλογοῦντες διάτε των Βαρομέτρων καὶ των παραπλησίων ἄλλων οργάνων (1), ἀμφιλαφεις ποιουμενοι τὰς παρατηρησεις, τὰς ἐσομενας ἐν τῷ περιεχοντι τροπὰς ἡμῖν προσημαίνουσι, καὶ ἐξαλλοιωσεις. Καὶ ἰατρῶν παῖδες ομοίως, το πολυτροπον τῆς των ὡρῶν καταστάσεως, οἷα ἐφεξῆς ἀποτελειν Φιλεῖ, διὰ πυκνῆς συνιδοντες τῆς πείρας, το μετὰ ταυτα υγιεινον, ἢ νο-

(1) Ἴσως ταυτα τὸ Ὑγρόμετρον, δι' ὃ, τας ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾳ, κατα το νοτερον ἢ αὐχμῶδες, ἐξαλλοιωσεις παρασημαινουσθα. Τὸ Μανόμετρον, δι' ὃ, τας κατὰ πύκνωσιν, ἢ μάνωσιν· το Θερμόμετρον, δι' ὃ τὴν Θερμότητα, καὶ το ψυχος· το Βαρόμετρον, δι' ὃ, το βάρος, καὶ το, ὃ Φασὶν, ἐλατηριον. Ἐκ γὰρ δὴ των κατα ταυτα γνωμένων παρατηρήσεων, ἀνέμωντε διαφορας πνέειν μελλόντων, ἢ νηνεμίας, ἢ ὀμβρων καταβρεχησομένων, ἢ αὐχμῶν ἐσομένων, εὐδιαστε, καὶ ζαλης, καὶ των παραπλησίων τὰς γενέσεις προτεκμαιρόμεθα. Οἱον κατα τὰς ὑπο Ὠρίωνα ἐπὶ ἐννέα συνεχῶς ἐνιαυτοῖς γινομένας παρατηρήσεις, ὧν ὁ Ευκλ. μέμνηται Οὐίγκλίρος Λογ. §. 1056. ἡ μὲν τῇ ἐν τῷ Βαρομέτρῳ ὑδραργύρῳ κάθοδος συνεφθη τον Οὐρανὸν ἐαύτῳ προαγγέλλειν, καὶ ὑετῶ γένεσιν, ἢ ἀνεμε. Ἡ δ' ἀνοδος τανανντίον αὐθρίαν. Ουμὴν ἀμεταθέτως τῶτο, καθ' ἓν ἀναλόγοις φεῖ τοῖς τε ὑδραργύρε βαθμοῖς. Ὠφθησαν γάρ ποτε, καὶ ἐν ἀνέπαιθήτοις τάκα τοῖς μεταβολαῖς, μεγίσῃ κ' ἐνσκηψασῃ τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἐξαλλοιώσεις, καὶ ἀνάπαλιν τἀναντίον. Τὸ δ' αἰφνίδιον της καθόδε ἐξαπιναίε καὶ ἡ ἄνοδος ἐνίοτε διεδέξατο. Οτε καὶ ἐν μεγάλοις Γῆς διαστήμασι συμπεσόντα τὸν κλύδωνα, παρατετηρηκέναι Οὐίγκλίρος Φησὶν, ὥστε καὶ ἐν Ἀμερικῇ κατα το αυτὸ τῆ χρόνε, τοῖς ἐνθάδε ἡμῖν γινέσθαι τα ὅμοια. Ἐφ' οἷς καὶ εὐλογως ἐπισήσας προσέθετο, μὴ ἂρ ἐκείτινα ἐντεῦθεν ὀνησιν καρπώσαθαι δύναιντο, οἱ τὰς διαπορτίδας, καὶ μακρὰς ἐμπορίας ποιούμενοι;

σῶδες προαφορίζονται (1). Καίγε ἐκ διαφορων συμπτωμάτων τα ἐπισυμβαίνοντα πάθη, καὶ τὰς πρὸς ζωὴν, ἢ θάνατον προδιαγνώσεις (2) μονιαχὶ προφοιβάζεσι. Τῆς δὲ τοιαυτης περὶ τα ἀπεβησομενα εικοτολογίας, ἀπεχρωντα ἡμῖν παρετεθη τα παραδείγματα, ἐν οἷς περὶ βαθμων τὸ πιθανὸν ἐγίνετο λογος, καὶ ὁπως τὸτο ὀρθῶς δέον καὶ ἐπισαμένως ὑπολογίζεσθαι. (Ὅρα Κεφ. Γ. §. σπδ'. -- σμ.).

§. τιη. Πολλὴς ἀπ' ἐν ἐπὶ των τοιὸτων τῆς προσοχῆς χρείας, πολλὴς δὲ τῆς διασολῆς, ἢ χρωμενος ταχα ἄντις ποτὲ καὶ το μέλλον σκοπὸσεσιεν, ἢ γὲν μὴ εικῆ δόξειεν ἐπιτοξευσαι, μηδὲ πάνυ πόρρω τῆς νὸησης ἀπενεχθῆναι. Παρατηρεῖν γὰρ ὸεον, οἷαν τὰ φαινόμενα, πρὸς το δι' αὐτῶν προγνωσθησόμενον ἐχει τιὶ ἀναφοραν· Τὸτο δὲ ἐσι, πότερον ἐκεῖνα ταὐτα σημεια τυγχάνει, ἢ τῶν πρὸ ὁδὸπως εἰωθότων γίνεσθαι, ἢ ἄλλως αἴτια, καὶ τὰ εἶναι αὐτῶ χορηγά. (3). Πολὺ γὰρ διαφερει, ὅτι τοὸε μετα τοὸε εἰπειν, καὶ τοὸε ἐκ τὸὸε, ἢ διὰ τοὸε. Ἔπειτα καὶ σημεῖα ὄντα, πότερον τῶν ἀναγκαίως, καὶ ἀπαραιτήτως το σημαινόμενον δηλὸντων ἐς'ν, οἷον το γαλακτοφορεῖν τὰ κύειν, ἀτινα τεκμήρια φιλὸσι (4) καλεῖν, ἢ τῶν μὴ τοιὸτων, ἀλλα τῶν ἐνδεχομενως. Εἰ γὰρ ἐκεῖνο, ἐὸ ἐνδεισάζειν ἐξέσαι τιὶ

(1) Τοιαὔτα τα παρ Ἱπποκράτει „Ἐν τῆσιν ὡρησιν, ὅταν τῆς αὐτῆς ἡ„μέρας, ὁτὲ μὲν θάλπος, ὁτὲ δὲ „ψὔχος γίγνηται, φθινοπωρινὰ τα νο„σήματα προσδέχεσθαι χρή. Καὶ ὡ„μὲν ὁ χειμὼν αὐχμηρὸς καὶ βόρεος γέ„νηται, τὸ δὲ ἔαρ ἐπομβρὲν καὶ νότιον, „ἀναγκη τὰ ἤρια πυρετὰ ὀξέα, καὶ „ὀφθαλμίας, καὶ δυσεντερίας γίνε„σθαι· μάλιστα δὲ τῆσι γυναιξὶ, καὶ „ἀνδράσι τοῖσιν ὑγροῖσι τὰς φύσιας. Ἀφορ. Τμήμ. Γ'.

(2) „Οἷσιν πόποι αὐτόματοι φράζεσι νοσκς. Καὶ ὁκόσοισι νἐοισιν ἔσσιν „αἱ κοιλίαι ὑγραὶ, τετέοισιν ἀπογη„ρασκουσι ξηραινονται· καὶ ἀνάπαλιν. „Καὶ οἱ ἑκλυόμενοι παιδικὰς καὶ ἰσχυ„ρὼς, ἀνδὶ φανερὰς πεσφάσιοι ἐξακί„νης τελευτῶσι Καὶ οἱ παχέες σφό„δρα κατὰ φὔσιν ταχυθάνατοι γίγ„νονται μᾶλλον τῶν ἰσχνῶν. κτ. Ἀφορ. Τμήμ. Β'. Καὶ ὡ ῥῖγος ἐμπίπ. τη κυρετῶ μὴ διαλείποντι, ἠδὴ ἀθενὲ ἐόντι θανὰσιμον. Ἀφορ. Δ. κτ.

(3) Ἡ τῶν ὡῶν τὰ Κροκοδείλε, παρὰ το χείλος ἐπ ἀκριβὲς, τῆς ἐσομένης ἐκκλὔσεως τὰ Νείλε (ἃ τὰτο ἀληθὲς, περὶ ἃ Πλὰτ. ἐν τω πότερα τῶν ζω. Φρονιμ.) ἀπόθεσις, σημεῖον ἂν εἰη τῆστε πλημμὔρας, καὶ τῆς ὄμφορίας. Ἡ δὲ πλημμὔρα, τῆς ὄμφορίας ἐχ ὁπως σημεῖον διὰ τὰ Νειλομέτρα τεκμαιρομένοις, ἀλλα καὶ παράπτιος.

(4) „Τῶν δὲ σημείων, το μὲν ἀναγ„καῖον τεκμήριον, το δὲ μὴ ἀναγκαῖον „ἀνώνυμόν ἐσι κατὰ τὰν διαφοραν. (Τῶ „γενικῶ μόνω τατέτω ονόματι σημεῖον καλὰμενον) Ἀριστ. Ῥητορ. Βιβ. Α. Κεφ. β'.

περὶ τῆς ἐκβάσεως· Εἰ δὲ τοῦτο, ἐκ ἀσφαλὲς ἀεὶ τὸ τῆς διαγνώσεως. Καὶ ἐπὶ τούτων ὅρος ἔσω τὸ μηδέποτε ἑνὶ καὶ μόνῳ ἐπιθαρρεῖν, τῇ πλείοσιν εἰς ταὐτὸ συνδρομῇ, τὸ τοῦ πιθανοῦ βάρος ἐπισταθμᾶσθαι. Οὕτως ἐν καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν καμνόντων προγνώσεις, ἐκ πολλῶν ὡς τὰ πολλὰ φαινομένων οἱ ἰατρικοὶ ποιεῖσθαι (1) εἰώθασιν.

§. τνϑ'. Ἀλλ' εἴπερ ἄρα αἴτια τυγχάνει τὰ προφαινόμενα, πρῶτον εἰδέναι δέον, ποτέρων τῶν ὀλοχερῶν αἰτίων ἐστὶν, ἢ τῶν ἐν τῷ μέρει; λέγω δὲ ὀλοχερῆ μὲν, τὰ καὶ δίχα συνδρομῆς ἑτέρων, ἀφ' ἑαυτῶν ὄντα τελεσιεργά, ἐν μέρει δὲ, τὰ καὶ ἄλλων εἰς τοῦτο τῶν συνεπιλήψομείων αὐτοῖς δεόμενα· ταῦτον εἰπεῖν τὰ συναίτια. Ἐὰν οὖν τούτων φανῇ τῶν μὴ αὐταρκῶς ἐχόντων, εὐηθες τὸ, δι' αὐτὸ μόνο, τὸ ἀποβησόμενον προσδοκᾶν· ἐὰν δέτι τῶν ἀπόντων, πάλιν ἀνασκοπεῖν μήτι ἕτερον ἀπάντων ἀντίζυγον, τῷ ἐκείνῳ δύναμιν ἐξ ἀντιπερισάσεως κολέοι, καὶ διαθραύοι, ἢ καὶ ἄρδην ἀνατρέποι. Οἷον ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τοῦδε, ἡ μὲν εἰς ταυτὸ συνεπισώρευσις τῶν ἀναθυμιάσεων καὶ συμπίλησις, συννεφῆ τὸν Οὐρανὸν κατασήσασα, ὄμβρον ἡμῖν πολλάκις ἐπήρτησεν· Πνεῦμα δὲ μετὰ σφοδρότητος ἐμβαλὸν, καὶ τῷ νοτίδα διασκεδάσαν, τὸν ὑετὸν ἀπεκρέμασε. Ἐκπεριεργάζεσθαι τοίνυν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ωσαύτως.

§. τξ'. Οὐ μόνον δὲ ἐκ τῶν ἐν τῇ Φύσει παντοίων μεταβολῶν, καθ' ὃν εἴρηται τρόπον (§. τνη. τνϑ'.) συμβάλλειν εἰώθασι τὰ ἐκβαίνοντα, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐν ἀνθρώποις ἠθῶντε, καὶ προαιρέσεων, καὶ πράξεων τῶν πρὶν γενομένων, καὶ ἤδη συνήθων, καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ τὸ ἐνεργεῖν δυνάμεως, καὶ δεξιότητος· Ἐνίοτε δὲ καὶ ἔκ τινων ἐπισημαντε, καὶ παραδόξων γενομένων, τὸ εἰκὸς εσεσθαι συνιδοντες (2), πολλοὶ χρησμὰς ἄντικρυς ἀ-

(1) Ὄνυχες μέλανες, καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν χειρῶν, καὶ τὰ ῥῖνες ψυχροὶ, συνεσκλιμένοι, ἢ καθεσμένοι .... χάλαζα πελιδνὴ, ἢ καὶ ἀπολελυμένα, ἢ ἐξεστραμμένα, ἢ ψυχρὰ .... τὰ ὦτα ψυχρὰ, διαφανέα, συνεσκλιμένα .... Κοιλίαν ἐπαιρόμενα, καὶ φυσεμένην .... Σημεῖα δὲ ταῦτα τοῦ θανατώδη. Ἱππ. Ἀφ. Τμ. Η'.

(2) Οἷον ἐκ μὲν τῶν περὶ τὴν γένεσιν τῶ Ἰωάννε γενομένων θεσπισμῶν, εἰκὸς ἦν τοὺς εἰδότας, καὶ ἀκούσαντας ἀναβοῆσαι τὸ „τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; (Λεκ. Κεφ. α'.) Ἐκ δὲ τῆς, ἕως ἔτι μέρος ἦν τοῦ, ὅτε τὸ Φιλίππε Μακεδὼν, καὶ ὁ Ῥωμαίων Καίσαρ, ἐνεδεικνυσθην μεγαλοφυΐας, ραιδαίως ἐν ἅπασι καὶ σφοδρῶς φερομένω, παρῆν ἑκάστω συμβάλλειν, οἵῳ ποτὲ ἕκα-

νεφθέγξαντο. Ἀλλ' ἐκεῖνο δὲ συμφανὲς καὶ ὁμόλογον, ὅτι τῷ ὁπωσὲν ἐκ τῶν φαινομένων τὸ μέλλον ἰχνοσκοπεῖν καὶ εἰκάζειν ἐπιχειροῦντι, ἢ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἀκριβῆς τε, καὶ πλήρη, ὅσον ἐφικτὸν, εἴδησις ἐναπαιτεῖται ἀπαραίτητος, περὶ ἃ ἡ ἀνάκρισις. Οἷον τῶν μὲν φυσικῶν, ἐάντι δεῖ τῶν ἐν τῇ φύσει πρᾶδιαγορεῦσαι, τῶν δὲ ἰατρικῶν, ἐάντι τῶν πρὸς ὑγίειαν ἀναφερομένων, ἢ νόσου, ἢ πρὸς ζωὴν, ἢ πρὸς θάνατον· τῶν δὲ ἠθικῶντε καὶ πολιτικῶν, ἐάντι τῶν κατὰ τὰ ἀνθρώπινα. Εἰ γὰρ καὶ τὰς περὶ ταῦτα δεινὰς ἀτευκτεῖν τὰ πολλὰ συμβαίνει περὶ τὰς προῤῥήσεις καὶ σφάλεσθαι (1), τί ἄντις ἐκ τῶν ἀπαιδεύτων ἐλπίσειεν;

§. τξα Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὡς οὐχὶ παιδιᾶς ἄλλως κενῆς, καὶ περιττῆς χάριν περιεργείας, τὰς ἐξεικασικὰς τάσδ' ἐπικρίσεις, τῶντε κατὰ φυσιν, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων μετιτέας εἶναι ἡ φιλοσοφία προβάλεται, τῷ δὲ λυσιτελῆς ἕνεκα, καὶ τῷ ὠφελίμῳ, ὁ δι' αὐτῶν, εἰθ' ἡμῖν, εἴτε καὶ τοῖς ἄλλοις προσγίγνεται. Τῷ γὰρ ὅλογός τε καὶ πιθανῶς τεκμηριῶν τὰ αὐτῷ ἀποβησόμενα δυναμένῳ, ἢ παρ' ἄλλῳ ἐκπυθανομένῳ, πάντα δὴ πρὸς τὸ συνοῖσον τὰ κατ' αὐτὸν ἀπευθύνειν πάρεστι καὶ προ-

---

(1) Μὴ προπετῶς δὲ τοῦτο, τὸ προγνωστικὸν μετιέναι τοῖς Ἰατροῖς παρῄνει Ῥιζηγέρος (Βιβλ. Γ'. Κεφ. ή. β'. περὶ Ἀντιλήψ. τῆ Ἀληθ. καὶ τῆ ψευδ) ὃς καὶ περὶ Ἰατρᾶ τινος διῆξεισιν, ὅτι Μητρὶ, ἐπὶ δυσὶ νοσεούσαις θυγατράσιν ὑπεσχαλλεσεν, ὑπισχνεῖτο, καὶ ὑπερεδιετέ'νετο, ἢ μὶω σχρεῖον τῆ λοιπᾶ αὐτον, καὶ ἄδενος ἔσεσθαι ἄξιον, σμὴ ἐντος ὀλίγε ἀποκατασησεν αὐτῆ τα θυγατρια. Ταῦτα δὲ ες τρίτην, απο τῆς ὑποχίσεως ἡμέρας, ετελεῦτα.

προοικονομεῖν, ἢ γὲν πρὸς τὸ ἧττον βλάψον· Περιποιήσεται γαρ, καὶ προάξει τὰ πρὸς τὸ τέλος φέροντα ἐκ τε ραϛω, ἀποκλινεῖ δὲ καὶ ἀποσοβήσει, ὡς ἀνθρωπο οἴοντε, τὰ ἀντίξοα. (1). Τὸτο δὴ τὸ Περικλεες καλόν. Καὶ ἐδὲ μάτιω ἐπιχανεῖ φρύδαις τε καὶ ματαίαις ἐλπίσιν, ὧν ἔποτε τευξεται, παραφερόμενος, ἐδ' εἰκῇ ἐπαθυμήσει πτοίαις κεναῖς, καὶ φόβοις αλόγοις, ἃ ἀκ ἔϛι φόβος, κατασειομενος. Ὡς εἰπερ ἀλλος ἀφυκτον ποτὲ τὸ κακὸν προωρωτο, τεγε πειθαρχειν ἀγνωμόνως, ει μηδεν ἄλλο, ἀποκερδανεῖ τῇ ἀνάγκῃ, καὶ τὰ ἐπιόντα ἀνθρωπινως φέρειν, ἐν ὦ το πλεον ἵδρυται τῆς φρονησεως.

§. τξβ'. Ἀλλὰ γαρ καὶ τὸτο τεως εἰδέναι χρὴ, ὡς αἱ ἐπὶ τῶν ἡμῖν ἀνηκόντων προδιαγνωσεις σφαλερώτεραι γιονται ὡς τὰ πολλὰ, ἢ ἐπὶ τῶν τοῖς ἄλλοις, καὶ μάλιϛα τοῖς μηδεν σφίϛι διαφέρϛι. Το γαρ τῆς φιλαυτίας πάθος καὶ τὰ ἄλλα, καθαπερ ἐπὶ τῶν παροχημένων, καὶ τῶν ἐνεϛωτων (Ὅρα Προδιατ. Β'. §. κγ'. κδ.) ἔτω δὴ κἀπὶ τῶν μελλόντων, δεινὸν ἑκα-

(1) Ἐκ μεν ἐν τῶν παρόντων τὰ τῆς ἐκβάϛεως χρὴναι προνοασκοπεῖν, ἐφ' οἷϛ πραξεσιν ἐπιχειρεῖν μέλλομεν, καὶ ὁ Σωτὴρ παραβολικῶϛ προδιατυπέτατο. (Λκ. ιδ'.) „τὶς γαρ ἐξ ὑμων, θέλων „πύργον οἰκοδομῆσαι, ουχὶ πρῶτον κα„θίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει „τὰ πρὸς ἀπαρτισμόν; .... ἢ τὶς „βασιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἑτέ„ρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον, ουχὶ καθί„σας πρῶτον βελεύεται, εἰ δυνατὸς „ἐϛιν ὁ δεκα χιλιασιν ἀπαντῆσαι τῷ „μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐ„τὸν; εἰ δὲ μήγε, ἔτι πόρρω αὐτὲ ὄντος, πρεσβείαν ἀποϛείλας ἐρωτᾷ τὰ „πρὸς εἰρήνην. Τᾷ δὲ δὴ πρὸς τὸ συ„μϕοῖτον χρῆναι ταῖς τῶν φύσει ὄντων προγνωσεσι, παράδειγμα ἡμῖν ἔϛω καὶ τὸ τε Θάλεω κατανόημα. Κατανοή„σαντα γαρ, φαϛν, αὐτὸν ἐλαιῶν φο„ρὸν ἐσομένην ἐκ τῆς Ἀϛρολογίας, ἔτι „χειμῶνος ὄντος, ὠϕορήσαντα χρημά„των ὀλίγων, ἀρραβῶνας διτάναι τὸν „ἐλαιοργίων, ταῦτ' ἐν Μιλήτῳ, καὶ „Χίῳ πάντων ὀλίγα μιϖωσάμενον, ἅτ „ἀδενὸς ἐπιβάλλοντος· Ἐπειδὴ δ' ὁκαι„ρος ἦκε, πολλῶν ζητουμένων ἅμα, καὶ „ἐξαίϕνης, ἐκμισθέντα ὃν τρόπον ἠβά„λετο, πολλὰ χρήματα συλλέξαντα, „ἐπιδείξαι ὅτι ῥάδιον ἐϛὶ πλουτεῖν τοῖς „Φιλοσόϕοις ἂν βέλωνται· Ἀλλ' ἃ „τῶτ' ἐϛὶ περὶ ὃ σπεδάζουϛιν. Ἀριϛ. „Πολιτ. τὸ Α'. Κεϕ. ια. Ἀλλὰ καὶ Παυσανίας, διὰ τὰ ἐμϕαινομενα ἤδη τῷ προσώπῳ τε Ἐϕόρε, τὸν ἐπηρτημένον αὐτῷ κίνδυνον συνεικάσας, ϕυγῆ τὴν σωτηρίαν, ὡς γ' ἐκ τε παραυτίκα ἐπραγματεύσατο· „λέγεται γὰρ αὐ„τὸν μέλλοντα ξυλληϕθήσεϑαι ἐν τῇ „ὁδῷ, ἑνὸς μεν τῶν Ἐϕόρων τὸ πρόσω„πον προσιόντος ὡς εἰδὲ, γνώμῃ ἐφ' ἑ„αυτὸν χωρῆσαι. .... Καὶ πρὸς τὸ Ἱερὸν τῆς „Χαλκιοίκης χωρῆσαι δρόμῳ, καὶ προ„καταφυγεῖν. (Θκυδί. Βιβ'. κ').

σον παρανρέσαθαι, καὶ ἤτοι πλέον ἐλπίσαι, ἢ πλέον δεδιέναι παραχεῖν τῷ προσήκοντος· ὥστε συμβαίνειν, τὸν ὑ Φαῦλον ὄντα προιδεῖν, καὶ συνελκύσαι εἰς ὁ τελοῦτης [illegible] τὰ αἰσθητήρια, τοῦτον περὶ τὰ ἴδια καθίσαθαι μάντιν Φαυλότατον (1).

(1) Περὶ τῶν σφίσιν ὑπωσδὴν ἐπαναπαύντων καθιστημένης τῆς σκέψεως, τὰ πρὸς θυμὸν αὐτοῖς, ἢ ἄπο θυμοῦ προφαινόμενα, ὡς ὑπολογισμὸς ἀκρίτως συνεχῶς τῆς πολλῆς παρεξάγει, τὰ μὲν ἐλπίσιν ἀτελέσιοις ὑποκαθίζοντα, τὰ δὲ πτοίαις τε, καὶ φόβοις ἀμέτροις, τοῦ ψυχοῦ ἐξισῶντα καὶ ἐκταράσσοντα. (Περὶ τούτων ἄρισα εἰρήκηται τῷ συγγραφῇ τῆς Τέχν. τοῦ Νοεῖν, Μερ. Δ'. Κεφ. ις'.) Καὶ γὰρ ὡς μὲν ἐλαχίστα πάνυ, τὸ πολλαπλάσιον ἐστὶν ἀποκερδαίνειν ὧν τοῖς δημοσίοις Λάχεσιν, ὡς Loteries ἡ Γαλλικὴ οἶδε φωνὴ, τοῦτο ἀναπολάσιον οἱ πάντες· ὡς δὲ καὶ ὑποπολλαπλάσιον τὸ μὴ τυχεῖν, τοῦ τυχεῖν ἐλπίσαι, τοῦθ' ἡκιστα οἱ πολλοὶ ἐοίκασι προσλογίζεσθαι. Οὐ γὰρ ἂν, ἅπερ, ἅτως ἐντρεχῶς ἐπὶ τοῖς μονοκλὶ ἀπιθάνοις, τὰ ὧν χερσὶ κατεβάλλοντο. Εἰ γὰρ δεκάκις χίλια, φέρε, ἀνθ' ἑνὸς τοῦ καταβαλλομένου ἐλπὶς αὐτοῦ λήψεσθαι, ἅμα τόγε δεκάκις μυριάκις, καὶ πρὸς, μᾶλλον πιθανὸν εἶναι τὸ μὴ λαχεῖν τοῦ λαχεῖν, ἐννενηκοντάκις δήπου χιλιοστὸν τῆς ἐλπίδος αὐτοῖς καταλάπτει τὸ μόριον. Τοσαυτίων ὄν, κινδύνων ποθὲν, καὶ ὅτε πορρωτάτω, ἐπηρτημένων· οἷον ἐπεσὼν κεραυνοῦ, πολλοὶ ὅσον οὐχ ὑπὸ τοῦ δείους ἐκθνήσκουσιν. Ἐννοοῦντες γὰρ τὸ δεινὸν ὅσον, ἡλίκον καὶ τὸ πιθανὸν ἐστὶν αὐτοῖς ἐπισκήψειν, ἀθυμοῦσι συμβάλλουσι· συνεῖδον γὰρ ἅ., μηδὲν πλέον, ἢ τὸ διακοσιοστομυριοστὸν τοῦ κινδύνου αὐτοῖς ἐπικρέμασθαι. Μόλις γὰρ ἂν διακοσίοις ἀνθρώπων μυριάσιν ἕνα, κεραυνῷ βληθῆναι, ὁσάκις ἂν συμβαίη, παρατετήρηται. Δεῖ τοίνυν μὴ τὸ μέγεθος τοῦ ἀγαθοῦ, ἢ κακοῦ μόνον περισκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ μέτρον τοῦ εἰκότος ἀναλογίζεσθαι, καὶ τούτῳ συμμέτρως ἐλπίζειν τε, καὶ δεδιέναι. Καὶ γὰρ ἄτοπον μὲν περὶ τῶν αὐταῦθα. Ἐπὶ δὲ τῶν μετὰ τοῦτο ὧδε λῆξιν ἐλπιζομένων, καὶ τῶν ἐκεῖθεν φοβερῶν, ἔτι δὴ ὁ ῥηθεὶς ὑπολογισμὸς ἔχει τὸ εὔλογον. Περὶ γὰρ ἐκεῖνα, ἂν ἐλπὶς ἂν γένοιτο περιττὴ, ἀδὲ φόβος ἀμέτρος· Οὐδὲ γὰρ ἂν ἂν ἐ τῶν σύμπασῶν τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίαν, ἢ κακοδαιμονίαν, ἐς ὦ αἰρούσας τῷ λόγῳ, ἀδὲ τὸ πολυσὸν ἂν ἐκείνων ἀντισκώσαιεν· Οὐδεμία γὰρ παράθεσις, ἀδὲ λόγος ἐδεὶς, τὰ πέρας ἔχοντος πρὸς τὸ ἄπειρον.

ΚΕΦ. ΕΝΝΑΤΟΝ.

Ὅπως τῶν ἐν τοῖς ἔσι Φαινομένων τας αἰτίας πιθανῶς θηρωμεθα.

§. τξγ.

Ἡ δὲ Φυσικὴ Κριτικὴ, ἧς ἴδιον τα αἴτια τῶν ἐν τῇ Φύσει συμβαινόντων, καὶ τον τρόπον της τέτων ἑκάσε ὑπάρξεως ἐςὶ πολυπραγμονειν (§. τι.), περί τε τας πείρας ἀναφέρεται, καὶ τα Φαινόμενα, δι' ὧν μαλισα τὰ κατα τὴν Φυσιολογίαν κρατύνεται Δογματα, ἢ τῶν Αἰτίων τὰ λανθανοντα δηλοποιεῖται.

§. τξδ. Διαφέρει δε πείρας Φαινόμενον, καίτοι προς αἴσθησιν ἐχον ἑκάτερον. Το μεν γαρ, παρασκευης ἄνευ, καὶ ἐπινοίας της παρ ἡμῶν, αὐτόματον ἁπαντα τῇ δυναμει, καὶ οἷον εἰπειν ἀνεπιτεχνήτως· τοιαῦτα δε, ἅτε τῶν πλανητῶν περίοδοι, καὶ αἱ Φάσεις, καὶ τα ποικίλα των μετεώρων, καὶ ὅσα ἁπλῶς τῶν ἐν τῇ Φύσει γινόμενα τὴν αἴσθησιν ε διαφύγει. Περὶ δὲ τὰς πείρας καὶ αὐτοὶ το παρ ἑαυτῶν συνεισφέρομεν, τὴν κατ αὐτὰς παρατήρησιν τροποις παντοίοις τεχνιτευομενοι. (1). Ἡ γὰν ὡς ἄλλοι, το μεν Φαινομενον, κοινητις καὶ Δημωδης ἐςὶ πείρα, πρόχειρος ὅσα καὶ τῷ τυχόντι λαβεῖν· οἷον ὅτι το πῦρ καίει. Ἡ δε πεῖρα τοῖς ἰχνηλατῆσι τὴν Φύσιν ἰδιάζον προσπίπτει Φαινόμενον· οἷον ὅτι ὁ ἀὴρ βρίθει. Οἱ δε τέως καὶ τὴν κοινοτέραν ἐκείνῃ καὶ Δημωδη πειραν, εἰς τὴν μεν ἐξωτερικὴν, τὴν δε ἐσωτερικὴν, ἀντιδιαξέλκουσιν· ὧν ἡ μεν τινι των ἐξω αἰσθητηρίων ἐςὶ λῆπτη, ἡ δε διὰ συναισθησεως, ἧς ἐν ἑαυτοῖς παχοντες τι σωαισθανομεθα. Ἐπὶ γὰν τέτων τοῖς ἑφεξῆς Κανόσι προσέχειν ἄξιον.

(1) Χρώμεθα γαρ Ὀργάνοις τισιν, οἷον τῷ Πνευματικῷ καλουμενῳ Μηχανήματι, καὶ τῷ Ἠλεκτρικῷ, καὶ τῷ ἀπο τε ἐπινενοημότος Τορικελλείῳ λεγομένῳ σωλῆνι, τοῖς τε Βαρομέτροις, καὶ τοῖς Θερμομέτροις, κτ. (περὶ ὧν σεσημείωται §. τνζ'.) καὶ Τηλεσκοπίοις, καὶ Μικροσκοπίοις. Τριγώνοις τέτοις Πρίσμασι, καὶ ποικίλοις ἄλλοις δι' ὧν τὰ κατὰ τὴν Φυσικὴν, καὶ τὴν Ἀστρονομίαν παράματα λαμβάνομεν.

§. τξέ. Πρὸ πάντων πείρας συνισαμένης, ἡ φαινομένη προσίπτοντος, ἐπεὶ τοιγε ἀντιληπτικὴ τούτων τυγχάνει ἡ κατ' αἴθησιν δύναμις, ἐπιμνησέον τῶν ἐν ἄλλοις εἰρημένων (Προδ. Β'. §. θ'.) περὶ Αἰθητικῆς ἀντιλήψεως· τετέσιν ἐπιμελητέον τῶν οἷς τὸ αἴθημα τὸ πιστὸν ἔχει, καὶ ἀνεπίληπτον· Οἷον εἰσὶν οἱ ἀστράπτειν ἐδοξαν ἑωρακέναι κατ' αὐτῖω τῖὼ σεληνίω, τῇ ηλίᾳ ποτε ἐκλελοιπότος. „Ἆρ' ἔστιν; ἆρ' οὐκ ἔστιν; ἡ γνώμη πλανᾷ· Ἀλλα καὶ ἡ αἴθησις, τῶν ὅτι πορρωτάτω κατατολμῶσα· ἐχρῆν ἐν τοῖσδε, καὶ πολλάκις, καὶ ὑπὸ πολλῶν ἅτω συμβαῖνον παρατηρηθῆναι, ἵν' οὕτως φαινομένοις ἐδόκει, εὐλόγως τάττεσθαι.

§. τξ'. Αὐτερῖσι δὲ (ὅπερ ἀσφαλέστερον) τῇ δυνατῇ ἀκριβείᾳ ἐπὶ τῶν πειραμάτων χρηστέον. (1). Καὶ ἐν διαφέρουσι καὶ τόποις, καὶ καιροῖς τὰ αὐτὰ πειρατέον. Τῶν δὲ παρ' ἄλλων, τοῖς μὲν ὑπὸ τῶν ἀπαιδεύτων παρατηρουμένοις ἐπιστευκτέον (πολλὰ γὰρ δι' ἀμαθίαν οἷον ἀβλεπτοῦντας διαφεύγει, ὑφ' ὧν διαφορὰ μεγάλα συμβαίνειν εἰωθασι.) τοῖς δὲ ὑπὸ τῶν ἐμπειροτέρων, καὶ ὅσπερ ἂν τρίβωνες ἤδη τὰ τοιαῦτα εἶεν μεταχειρίζεσθαι δεξιῶς, καὶ ἐπισαμένως παρατηρεῖν, πιστευτέον. Πλὶω ἀλλ' ὅπῃ παρεικοι, τὰ αὐτὰ καὶ καθ' ἑαυτὸς ἐπαναληπτέον. Καὶ τα γε ὑπὸ πλειόνων, εἰ τυχοι, ληφθέντα, ἀλλήλοις παρεξετασεν· τὸ γὰρ τῶν μαρτυρούντων συμφωνον κανταῦθα εἰς πίστιν (§. τλδ'. τλη.) ἰσχυρότατόν ἐστιν.

§. τξζ'. Ἔτι μὴ πείραν οἴεσθαι, μηδὲ φαινομενον, το ἐκ πείρας ἄλλως, ἡ φαινομενα, ἐσχασμῶτε καὶ εἰκασίᾳ ἐπιφέρεσθαι δοκεῖν· τοῦτο δὴ το κατὰ τῖὼ συναρπαγῖὼ ἁπλοῦν ἁμάρτημα, ὅτιπερ ἁμαρτάνεται. Οἷον δὴ πείρα διατείνονται κατέχειν, ὅτι Κομῆται σφθέντες, τῶν ἐν ὕψει ἀξιωμάτων θανατόν τινος καταγγέλλουσι. Καὶ μετὰ σεισμον, ὅτι νοσοι τῇ σεισθείσῃ χωρᾳ ἐπιδημοῦσιν. Ἀλλὰ σεισμοὶ μὲν, καὶ Κομῆται τῶν φαινομένων εἰσὶν ὁμολογημένως. Καὶ θάνατοι δὲ, καὶ νοσοι ἐνσκηπτουσαι ὁμοίως. Ὁ δὲ τῆς τούτων πρὸς ἐκεῖνα σχέσεως λόγος, κἂν ἦτις, ἐκέτι πείρας ἐδὲ φαινομένῳ ὄρος ἔσαι, ἐπεὶ ἐδὲ αἰσθήσει ληπτός.

§. τξη.

(1) Πάσαι δὲ αἱ τῆς προσοχῆς καὶ πεισματικὴ πραγματεία, περὶ ἧς διεξοδικῶς ἐστι διελθεῖν Κραφφτιος (Φυσ. 206) ἐν ἰδίᾳ Φυσικῇ Διατριβῇ, De vera experimentorum physicorum constitutione.

§. τξή. Πολλῆς δὲ τῆς παραφυλακῆς χρεία καὶ ἐπὶ τῶν Ἀποφατικῶς φαινομένων· ἐκεῖνα δὲ λέγω, ὅσα ἐν τοῖς ὁμοιοπαθεῖν φαινομένοις ἐξηρῆσθαι δοκεῖ. Οὐ γὰρ ἀσφαλὲς τὰ τοιαῦτα ἁπλῶς παραδεχεσθαι, ἐπειδὰν μάλιστα τῶν σπανίως ξυμβαινόντων, καὶ ὧν ἡ ῥᾳδίαν ἀπόπειραν λαβεῖν. Τῷ μὲν εἶναί τες ὧν οἱ κόρεις ἁπτονται, ἑδὲν ἔργον παρατηρῆσαι καὶ πιστωθῆναι· τὸ δ' ὅτι κεραυνὸς, φέρε, διὰ τῶν ἐν ὑδασιν ὑποβρυχίων τῆς νεὼς ἡ πεφυκε διελαυνειν, ἢ ὅτι τῶν ὑπὸ κεραυνῶ διαφθαρέντων ἄσηπτα τὰ σώματα διαμένει, καὶ τὸ τὲς καθεύδοντας μὴ κεραυνεῦσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα τροπα, χαλεπὸν τίω πίστιν λαβεῖν ἐκ παρατηρήσεως. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ αὐτες ὡ τοῖς λεγομένοις τάξαιμι, ἢ τοῖς φαινομένοις.

§ τξθ'. Τὐναντίον δὲ καὶ τὸ ἐξ ἑνὸς, ἢ δυοῖν πειραμάτων, ἢ φαινομένων συμφώνως ἀλλήλοις ἐχοντων, τὸ καθόλε ἐπιφέρειν ἀποφαινομένες, ἃ πόρρω θρασύτητος ὄν, (Προδ. Β'. § ιθ'.) καὶ σφαλερώτατον ἐσι. Πῶς γὰρ ἃ; ὁποτε καὶ ἐφ οἷς ἃ παυ ολίγα συμβαίνει, τὸ κατὰ παντος ὁμως ἐφωράθη ψεῦδόμενον; Ἐωρων μὲν ἄνθρωποι πάλαι τὰ πλανητῶν σώματα ταῖς ἀφ' ἡλίε ακτῖσι καταυγαζόμενα, εἰσέβαλλον δὲ κωμῳδῶ ἀπαιδεύτως, καὶ τὲς ἀπλανεῖς τῶν ἀστέρων, ἑτεροφώτες εἶναι κατα τὲς πλάνητας. Ψύχος συσέλλον γῆν, καὶ κηρὸν, καὶ πολλὰ τῶν σωμάτων ἅμα ωπτάνετο, καὶ κοινῆτις αὐτὴ παρα τοῖς φυσικοῖς ἐκυλίετο δόξα, μηδὲν ὅλως ἐν τοῖς σώμασιν εἶναι τὸ ὑπο τὲ ψυχὲς μὴ συσελλόμενον· Καίτοι τὐναντίον συμβαίνειν ἀποκρυσταλλεμένῳ τῷ ὕδατι, πειρα κοινῆ δεδοκίμασαι.

§. τοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τάς τε πείρας λαμβάνεσι, καὶ τὰ φαινομενα παρατηρῆσι τέλος πρόκειται, εἰπως τὲτων τίω αἰτίαν λανθάνεσαν διασμιλεῦσαι γένοιτο, ἐλθωμέν ἐπὶ τὸν Νῶ, καὶ ἀπαθεῖ προ παντὸς τῆς ἐρεύνης ἁπτέον· (Προδ. Β. §. κ'. καὶ. κτ'.). Καὶ τὲ μὲν πρὸς τὸ σφόδρα δοκεῖν ἐκβιαζομένες ἀνθέλκεσθαι παν τὸ συμβαῖνον φιλονεικεῖν, ἀφεκτέον· τὐναντίον δὲ τίω δόξαν πρὸς αὐτὰ τὰ πράγματα μεθαρμοστέον. Ὧ δὴ προσέχειν τοσὲτω μᾶλλον παραινέσομεν, ὅσω καὶ τῶν ἄλλως ἐυδοκιμηκοτων, ὡς πλείσες ἴσμεν, οἵ ἐκ εἰσιν ἐφ' ὅτω τῶν φαινομένων τὸ καθ' ἑαυτὲς δόγμα ἐπονειρῶξαι ἐκ ἐδόξαν, ὡσανεὶ κάρω δεινῷ τῇ πρόληψει καταχεθέντες, καὶ ψόγον, ἢ κλέος ἐντεῦθεν ἀραμενοι.

§. τοῦ

§. τοα. Πολλῶν δὲ εἰς ταυτὸ συμπερασπιπτόντων φαινομένων καὶ συγκυρόντων, μὴ θάτερον ἡγεῖσθαι ἀεὶ, θατέρῳ παράπτιον· Σκοπεῖν δε, ὡς τὰ μὲν ὁμοχρονεῖν ἐν τῷ παντὶ συμβαίνει, ὑπὸ μακρῷ καίτοι διαφερούσης αἰτίας τὸ εἶναι ἔχοντα· οἷον ἡ τῶν κυνὸς ἐπιτολὴ, καὶ τὰ καύματα. Τῶν δὲ σημείων ὁπωσοῦν ἕτερον ἐστὶν ἑτέρῳ (§. τνη.), δι' ὃ τὸ πρὶν λανθάνον προφαίνεται· οἷον διὰ τῶν βρεόντων τὰ ὑδατα· τὰ δὲ καὶ αἰτίαν ἅμα ἄλλου οἷόν τινα αὐτοῦ (1).

§. τοβ'. Τῶν ὁμοίων φαινομένων αἰτίαν ἓν ἀεὶ ἡγητέον εἶναι τινὰ αὐτοῦ. Καίτοι γὰρ αἰτιατὰ τὰ αὐτὰ, ἐπὶ τὰς αὐτὰς ἀεὶ αἰτίας ἐθέλει ἀνάγεσθαι, τὴν ἁπλουστέραν βαίνειν περὶ φύσεως τῆς Φύσεως (§. τνζ.)· Ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἀντὶ τῶν αὐτῶν ἐνδέχεσθαι δίκαιον καὶ τὰς ἴσα δυναμένας, ἔπειτα δὲ καὶ αἱ τῶν γινομένων ὁμοιότητες παράγουσιν ἡμᾶς, μὴ ῥᾳδίως τὰς ἐγχωρούσας διαφορὰς διαξέλεγχοντας. Καθάπερ ἔν ἐπὶ τῶν μηχανικῶν δὴ τούτων ὡρολογίων, τοῖς μὲν ἡ τῆς κινήσεως ἀρχὴ ἐκ τοῦ βάρους ἐστὶ, τοῖς δὲ παρὰ τὸ ἐνὸν ἐλατήριον, ἔτως ἔχειν καπὶ τῶν κατὰ φύσιν ὑπολητέον. Ποικίλη γὰρ ἡ φύσις ἐστὶ τὰς δυνάμεις, καὶ ἄφθονος· καὶ τῇ μὲν ταυτὰ ταῖς διαφερούσαις, τῇ δὲ τὰ διαφέροντα ταῖς αὐταῖς, ἐστὶ δ' ὅπῃ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων τὰ παραπλησιώτατα, ἡ καὶ ἀναπαλιν (2), εἰς θαῦμα ἐμηχανήσατο.

§. τογ.

(1) Ταῖς ῥωγμαῖς τεκμαιρομένων τῶν τὰ ὑδατα μετιόντων, ἐκ τούτου δόξα „ἐγένετο τοῖς πολλοῖς, ὅτι τὸ ὕδωρ „αἱ βρονταὶ γανῶσιν ἐ δεικνυσιν· ὥ„σπερ ἔτυς οἴοιτο τὰς κοχλίας ποιεῖ„ν τὸν ὄμβρον, ἅμα μὴ προκύπτ, μη„δὲ ἀναφαίνετ. (Πλατ. Συμπ. Προβλ. Βιβλ. Δ'. Προβ. β'.) Σκεπῶμαι ἂν „ὅτι πολλὰ συμπτώματα ἔχοντα ἑπα„κολουθησιν, αἰτιῶν λαμβάνει δόξαν „ἐκ ὀρθῶς· οἷ ὅτις οἴοιτο τῇ ἀνθη„σει τῆς ἀγνὸς, πεπαίνεσθαι τὸν τῆς ἀμ„πέλου καρπόν· ὅτι δὴ ὅτε (τοῦτο τὸ „λεγόμενον) ἡ ἄγνος ἀνθᾷ, καὶ ὁ βό„τρυς πεπαίνεται. Ἡ τοῖς ἐπὶ τῶν „λύχνων φαινομένοις μύκησι συγκυκεῖ„σθαι καὶ συννεῖφον τὸ περιέχον. κτ. ὥ„σπερ ἂν τούτων ἕκαστον ἐπακολούθημα „τὰ [illegible] ἐστὶν ἐκ τῶν αὐτῶν γενομένων αἰτιῶν, ἔτως ἐγὼ μίαν „αἰτίαν εἶναι δὲ ἰῷ βραδέως τε πλεῖ„σθαι καὶ προσαγέσθαι τὴν Ἐχενηίδα τὸ πλοῖον. (Αὐτ. Συμπος. Βιβλ. Β'. Προβ. [illegible] Οὐδὲ γὰρ τῇ συνυπάρξει κριτέον τὴν ἀπολαθίαν, [illegible] ἃ ἀνασκευαζομένῳ ἐξ ἀνάγκης τι συνανασκευάζεται, καὶ τιθεμένῳ τίθεται, ἐκεῖνο ἐκεῖνο ἀκόλουθον ἡγητέον εἶναι. (Γαλην. περὶ Ἀρίστ. Λίρέσ.).

(2) Οἷον ἐκ [illegible] καὶ λύπης γενομένων ὑπήρχουν. Καὶ τῆξις δὲ [illegible] σκληρυνσις ἐκ τῆς ἐν τῇ ηλικιῇ ἀκτῖνι θερμότητος. Καὶ ψύχος δὲ καὶ θέρμης ὑπερβολαὶ σπᾶν ἐγγενέσθαι ἐ συγχωρᾶσι τοῖς σώμασι, τῆς μὲν δηλονότι τὴν περιοῦσαν ἰκμάδα διαφορήσης, τὸ δὲ κινηθῆναι μὴ ἐπιτρέπουσι.

§. τογ'. Τῶν φαινομένων ἐν ἔτος ἀκριβολογεμένων, τὸ αἴτιον δια θεωρίας ζητέμενον, ἔστι μὲν ἐφ ὧν καὶ πάντη ἀποπτόν ἐστιν, καὶ οἷον περ οὐδεὶς ἂν ἄτε χρονος, ἄτε μελέτη ἀνακαλυψαι ἴσχυσειεν· ἔστι δ' ἐφ' ὧν καὶ προδήλως κατειλῆπται, ὡσε καὶ το ἀπορεῖν τὰ λοιπὰ περὶ αὐτὸ εἶναι ἄλογον· ἔστι δ' ἐφ' ὧν μέσως πως ἔχει, ὡς εἰ μὴ τὰτ αὐτο ἐστιν, ἐκ ἂν ἀπιθάνως μέντοι δύναθαι ἀποσθηναι ὡς αἴτιον. Τῶν τοίνιω δὲυτέρων (οὐδεὶς γαρ λογος ενταυθα περὶ τῶν πάντη ἀλήπτων.) ἡ μεσα αἰτία κατὰ θέσιν ἀποδίδοται τοῖς φιλοσοφέσιν, οἷον οτι ἡμέρας αἴτιον ἡ τὰ ἡλίε ανατολὴ· καὶ ἡλίε ἐκλειψεως ἡ παρεμπίπτεσα σελήνη· καὶ σελήνης ἡ παρεμπίπτεσα γῆ· καὶ τῶν παρεμπτώσεων τετωνὶ αἱ τεταγμέναι περιόδοι· καὶ λοιὰτων ἄλλων παραπλησίως αἰτίαι ἄλλαι· οἱ ὧν εὖ μαλα διασαφέσιν ὁπως τὰ γινόμενα τελεῖται· σαφῶς εἰδότες, ὅτι ἐκείνων ἑκάσε αὕτη αἰτία ἐστι, καὶ ἐκ ἐνδεχεται ἄλλως ἐχειν. Τῶν δε τρίτων, κχ ἡ ἔσα τῶ ὄντι, ἡ δε δοκέσα αἰτία καθ' ὑποθεσιν ἐπάγεται· οἷον τῶν σελήνης, καὶ τῶν ἄλλων περιόδων, τὸ ἐφορον Εἶδος παραίτιον, ἡ ἡ δίνη, ἡ τὸ ἐκ της ἐπικέντρετε καὶ ἀποκέντρε κράμα δυνάμεως, ἤτι ἕτερον, ὁ αὐτὸ μεν εἶναι ἀνενδοιάσως ἐκ ἴσμεν, τοσετον δε εἰδέναι ἔχομεν, ὡς εἰπερ ἰῶ, εὐδὲν ἂν ἧττον ὄλογως δι' ἐκείνε τὸ φαινομενον ἀναπτυχθείη. Ἐξ ὧν τ' θέσις ὑποθέσεως τοῖς φιλοσοφέσι διαφέρει, μαθεῖν ἐστί. Καὶ οτι τῶ μεν ἐκ θέσεως αἰτιολογεντι ἐπισημη περίεσι, τῶ δ ἐξ ὑποθέσεως ὑπολήψις. Καὶ οτι διὰ μεν ἐκείνης ἅπας λόγος ἀπορίας ἐκ μέσε αἴρεται, διὰ δὲ ταυτης (καν ἄλλως εἰς ἀπόδοσιν τῶν φαινομένων ἐπαρκεσης) ἀεὶτις πρόφασις περιλείπεται ὑπονοίας, μη ἀραγέτι ἕτερον, παρὰ τὸ ὑποτιθέμενον τὰ γινομένα τυγχάνει τὸ αἴτιον. Καὶ ὅτι τέως θέσιν θέσεως βεβαιοτέραν ἐχ οἷοντε λαβεῖν, ὑπόθεσιν δὲ ὑποθέσεως καὶ μάλα· ὡσε καὶ τὰ θεωρεντος εἶναι ἐκ τῶν ὑποτεθῆναι δυναμένων ἐλέθαι τὸ πιθανώτατον.

§. τοδ'. Ἐνθεντοι τὰ περὶ τὸ φαινόμενον ἐπ ἀκριβὲς παρατετηρηκόσιν, ἀπαξαπάσας δὴ τὰς αἰτίας, ὅσαι ποτ ἂν δόξειαν τὰ τοιάτε δυναμιν ἔχειν ἀπολελεγιλω, μηδεμιᾶς παροφθείσης, περισκεπτέον· Καὶ τάτων δὲ ἑκάσιω ἰδία πρὸς αὐτὸ παρεξετασέον, οπως ποτ ἂν ἔχωσιν εἰς παραγωγὴν τὴὼ ἐκείνε ἐπιμελως διασκοπεμένοις, καὶ τὴὼ μᾶλλον οἰκεῖαν πρὸ τῶν ἄλλων ἐγκρίνεσιν. Τοιαυτη δ' αν εἴη, δι' ης ἂν πληρέσερον μὲν

τῶν

τῶν ἄλλων, τὸ κατὰ τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἀποδίδωτο, ἐλαττων δ' ὁ τῆς εἰς ἀπάτιω ὑποψίας λόγος ἐγκαταλείποιτο. Οἷον ἐπὶ τῶν παλιρροιῶν, οἱ μὲν τίνι πίεσιν αἰτιῶνται τὴν ὑπὸ τῆς σελήνης, οἱ δὲ τίνι ἕλξιν· Ἀλλὰ τὸ μὲν τῆς πιέσεως, παρὰ τὸ ὑγρόντε καὶ ὑδάτιτον τὸ μεταξὺ ἀέρος, καὶ τὸ μὴ ἐξισθμένιν ἐρᾶθαι τὴν θαλασσαν, ἐ τὸ σελήνης σῶμα ἐπικείμενον φέρεται, ἐκ ἀποχρῶν εἰς αἰτιολογίαν εἶναι ἔδοξε· τὸ δὲ τῆς ἕλξεως, ἅτε δὴ τοῖς Φαινομένοις μᾶλλον ὁμολογῶ ἤδη χεδὸν τοῖς πᾶσιν ἐγκέκριται· ἐξ αὐτῶ γὰρ τάτε ἄλλα ἀποχρωντως, τὰ περὶ τας πλημμυρας παρατηρμενα, αἰτιολογεῖται, καὶ τὶ δήποτε αἱ μέγισαι καὶ αφθονωταται συμβαίνεσι κατὰ τὰς συνόδες, κατὰ δὲ τὰς τετραγωνισμὲς, καὶ τὰς αντιθέσεις ἐλαττονες.

§. τοέ. Ενίστε τῶν ἐξ ὑποθέσεως εἰς ἀπτυξιν τῶ Φαινομένω προχειριζομεθα αἰτίων, θατερον θατέρω συνεργεῖ, καὶ τότε δὴ ἀχὶ τὸ πιθανώτερον σκοπεῖν, τε δὲ εἰς ἐναγαγεῖν αὐτὰ, συμβιβάσαι. Οἷον διατὶ τῶν φυτῶν τὰ ἐλαιώδη, Κώνος, Κυπαριττος, Πίτυς, Πευκη ἐκ ενοφθαλμιάζει (1); ἢ ὅτι τὸ ἔλαιον τοῖς φυτοῖς πολέμιον· ἢ ὅτι ἐλαιηράτε ἐσα καὶ πίειρα ἢ ἐν ἐκείνοις ἰκμὰς, ἐκ εὐτρεπτος, ὥτε καὶ κρατηθεῖτα ἐξομοιωθῆναι. Ἢ ὅτι δυσμίκτως ἔχει τὰ τὲ ἐμφυτόμενε χυμῶ. Ἢ ὅτι καὶ ὁ φλοιὸς ἐκείνων λεπτὸς ὢν καὶ ξηρὸς, ὃ παρέχει ὁραν, ἐκ ἐμβιασιν τοῖς ἐντιθεμένοις κεκλωμενος. Τῶν μὲν δὴ ὑποτεθέντων τὰ τρία εἰς ταυτὸ χεδον ἥκει· τὸ δὲ τοι τέταρτον, οἷον ἔστιν ἐκείνοις καὶ συνεργεῖν.

§. τοζ. Το εἰς αἰτίαν ὑποτιθέμενον, ποτὲ μὲν καὶ αἰσθησει τυγχάνει λῆπτον, οἷον ανωτέρω τὸ ἐλαιῶδες τῶ χυμῶ, καὶ τὸ ἰχνὸν τῶ φλοιῶ· ἐκ ἀεὶ μέντοι τοιόνδε εἶναι ἐπάναγκες· ἀμέλειτοι διὰ τὸ ζωτικὸ απαυγάσματος ὑποτεθέντος, αἱ ἐν τῶ ζῶω κινησεις τε καὶ αἰσθησεις πιθανῶς αἰτιολογῆνται, καίτοι αἰσθησει ἡκισα λῆπτῶ· Ὡσαυτως καὶ ὁ Σταγειρίτης τὰ νεφρα τῶν Εἰδῶν ὡς παραίτια τῆς τῶν σφαιρῶν κινησεως ὑπετίθετο.

§. τοζ. Ἐαν τὸ φαινόμενον κρατῆ, καὶ ἐφ' ὧν προδήλως ἄλλοθεν χωραν ἐκ ἔχει τὸ ὑποτεθὲν αἴτιον, ψεῦδης ἡ ὑπόθεσις· οἷον εἴτις τῶ, ταυτὸ ἀγγειον τίνι τε κενίαν καὶ τὸ ὑδωρ χωρεῖν αμα, ὅσον ἑκάτερον χωρὶς ἐγχεόμενον, αἴτιον ὑποθεῖτο, ὅτι

(1) Πλατ. Συμποσ. Βιβλ. Β'. Πρόβλ. 51.

ὅτι ἡ τέφρα θερμὴ ὕστερα τεμνει τὸ ὕδωρ καὶ ἐξαιρεῖ (1), εἰκὸν ὑγιὲς εἶναι ὑποτιθέμενος· τ. γαρ εἰτις, ἀντὶ κονίας ψάμμον ἐγχέας; οὕτω Βορέλλος τῆς τε ὕδατος μανώσεως ἐν τῷ πηγνυσθαι, τίνα ἂν αὐτῶν ἐξαιρώσιν τε ἀέρος αἴτιον ὑπετίθετο· Ὁ δὲ Μασχεμβρόεκιος πεῖρα ἐσείκνυ, ὅτι καὶ τὸ ἀέρος διὰ τῆς Μηχανῆς ὑπεξενεχθέντος, οὐδὲν ἧττον ἡ τε ὕδατος πηγνυμένε μάνωσις γίνεται. (2).

§. τοη. Ἔτι δὲ καὶ μᾶλλον ψεύδης ἡ ὑπόθεσις, ἧς τεθείσης ἀναπτύσσεται μὲν ὁπόσων τὸ αἴτιον χερσὶ φαινόμενον, συμβαίνει δὲ ἄλλοθέν τι τῶν ἀτόπων ἀτόπωτάτων. Οἷον ἐπὶ τε, περὶ τε ἀσβέστε λυχνε, ὑπὸ τῶν αὐ Ἀμμωνος Ἱερέων λεγομένε· ὡς ἀεὶ ἐλάττον ἀναλίσκοιτο ἔλαιον ἔτος ἑκαστε· ὅπερ ἐποίουν τεκμήριον ἐκεῖνοι τῆς τῶν ἐνιαυτῶν ἀνωμαλίας, τὸν ἕτερον τε προαγοντος ἀεὶ τῷ χρόνῳ βραχύτερον ποιέσης· Ἦπε μὲν γὰρ τότε δοθέντος, ἐψοιτο ἂν κἀκεῖνο· Ἀλλ ἐσα δὴ καὶ τὰ ἄτοπα; Συσελλοιτο ἴσαρ ἂν ἡ ἀπὸ τροπῶν ἐπὶ τροπας τε ἡλιε πάροδος· Καὶ τὸ θέρος δ' ἂν ἡμῖν βραχύτερον γίγνοιτο. Οὐδ' ἂν οἱ ἐν Συήνῃ γνώμονες ἐκέτ' ἂν ἄσκιοι φαίνοιντο περὶ τροπὰς τας θερινὰς· καὶ μυρία ἄλλα ἐκ τῆς τε λόγε τῶδε συμβαίη ἀλαζονείας, περὶ ὧν τὸν Χαιρωνέα μέτιθι Πλέταρχον. (3).

§. τόθ'. Ἐκ τέτων ἐν διδασκόμεθα, μὴ μόνον τῷ ὑποκειμένῳ προσέχοντας, τῇ ληφθείσῃ καθ' ὑπόθεσιν αἰτίᾳ παραβαλλειν αὐτο, καὶ ἀγαπᾶν εἰ ἐξ αὐτῆς ἕπεται· Περαιτέρω δὲ προάγειν τίνα ἀνάκρισιν, ἐπιθεωρέντας καὶ ὅσα δήποτε παρ ἐκεῖνο ἄλλα τῇ ὑποθέσει φαινόμενα δέον παρακολεθεῖν. Εἀν μὲν γαρ τινα ἀντιπίπτοντα ἀναφανῇ (§. ἀνωτ.) ψεύδης ἐλεγχθήσεται ἡ ὑπόθεσις· Εἰ δέ τινα ἐφ' ὧν ἂν ἔχει χώραν τὸ ὑποτεθὲν αἴτιον (§. τοζ'.), οὐδ' ἕτως ἀληθής. Εἰ δὲ τινα τῶν φαινομένων

(1) Ἀριστ. Προβλ. Τμημ. κέ. Προβλ. ή.

(2) Παραπλησίως τᾶ μὴ τας καθθοντας κεραυνὸν αἴτιον ὑπετίθη ὅτι ἧττον ἀδικαίωτα τα κοντα τῶν ἀνθισαμένων· τα μὲν γὰρ τῶν ἐγρηγορότων σώματα μᾶλλον ἔρρωται, συνίσησι, καὶ ἀντερείδει ... Ἐν δὲ τοῖς ὕπνοις ἐξανεῖται, καὶ μανον, ἀνωμαλ , ἄτονον, καὶ διακεχυμενον ἐστι, καὶ πόρας ἔχηκε πολλας. .... Ἀλλὰ γὰρ τότοις ἀντιβαίνει, ὅτι κεραυνος πολλάκις οἷον ἐκ πίθε διαφόρησε, τὰ κεράμια μηδὲν παθόντος, ὁ Φάσας Δωρόθεος αὐτόθι ὁ Ῥητωρ προεμαρτύρατο. Παρὰ Πλετ. Συμπος. Δ. Προβλ. β'.

(3) Ἐν τῷ περὶ τῶν Ἐκλελοιπ. Χρησηρ.

μενων η υποθεσις αιτιολογῆσα, τῶν λειπῶν ἐκ ἐξικνεῖται (καιτοι μη αντιπιπτόντων) ἀποδεῖναι τον λογον, η υπόθεσις ατελης. Εἰδε τέως, ἅπαντα δι' αυτῆς αναπτυσσεται, η υπόθεσις εσαι πληρης· οια η κατα Ουγένιον, περὶ τῆ περὶ τον Κρόνον δακτυλίε, Φέρεται· Ἐξ αυτῆς γαὰρ, και το κατὰ τὶω σεφάνιω σωζεται Φαινομενον, και το κατὰ τὰς μᾶλλον καὶ ἧττον ὑρωμένας ἀμφωτίδας, και το ἀφανὲς ἐνίοτε γίνεθαι τότων ἑκάτερον. Τί δὲ διοίσει τῆς θέσεως το τὶω καυτα; η ὅτι περὶ τὶω υποτιθεμένω αιτίαν, οἵατις καθ' ἑαυτὶω ἔσα ἐσὶν, ἐτι λείπεται υποδοιάζειν. (§. τοῦ.). Εἰ δε μηγε, θέσις ἔσαι αυτόχρημα.

§. τπ'. Δυνατον γαρ καὶ εἰς θέσιν μεταβαλέθαι ποτε τὶω υποθεσιν, ἐαν τέως η προσληφθεῖσα εἰς ἀνάπτυξιν τὰ Φαινομένε αἰτία, ἐκτος πάσης ἀμφισβητησεως γένηται. Οἷον ἧττοβαρη τα σωματα υπο τῶ ἰσημερινῶ εἶναι, η υπο ταῖς Ἄρκτοις οἱ Νεώτεροι συνεωρακοτες, ἐντεῦθεν το πεπιεσθαι μεν τὶω γῆν υπο τοῖς πόλοις, κυρτῆσθαι δὲ μᾶλλον κατὰ το μέσον ετόπασαν· Καὶ ἦν ἐκ ἀπιθάνως ἐν υποθέσεως λόγω, τῆς τὰ βαρεως ἐπαυξησεως αἰτία προβαλλομένη, η της απο τὰ κέντρε τῶν βαρέων ἀποσάσεως μείωσις· Εἰς ὃ τῆς γῆς τέως, υπο τῶν ἐπίηδες σαλέντων σοφῶν Ανδρῶν ἀκριβῶς καταμετρηθέισης, τό, τε χῆμα αυτῆς σαφῶς διεγνωσθη, και εἰς θέσιν ἐιαι η περὶν υποθεσις ἐξενίκησεν.

§. τπα. Ὡς μεν ἓν τας τοιάσδε ἐπικρίσεις μόνες ἐσὶν ὀρθίκτως μετιέναι, τὰς αυτὰ τὰ πράγματα ακριβῶντας, περὶ ἃ συνίσανται, ἐκ ἀδηλον. Ἀλλὰ καὶ τῆς Λογικῆς ἔμπης πραγματείας ἰῶ ἔργον, ὡς ἄρα προς ἐπιτάξιν αληθειας τον νῶν ἰθυνειν ἐπαγγελλομένης, καὶ τὰς παντοίας της σκέψεως τρόπας υποτιθέναι, τὶω, ἔτις ἅπαντα ὡς ἐκ τῶν υποκειμενων, δυχέρειαν, ταῖς περὶ ἕκασα ἐναχολεμέναις θεωριαις ἐφιεῖσαν καὶ ἐπιτρέπουσαν.

ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ Κρίσεως.

ΚΕΦ. ΠΡΩΤΟΝ.

Ὁποίατις ἡ κατὰ τὶω Κρίσιν τὲ Γνωσικὲ τῆς ψυχῆς ἐνέργεια ἐσὶν.

§. τπβ'.

Τρίτιω ἡμῖν ἔδοξε παραθέσθαι τῇ ταξει, τῶν ἐνεργειῶν τῆς ψυχῆς, ἰὼ Κρίσιν μὲν οἱ νῦν, Ἀποφανσιν δὲ οἱ παλαιοὶ ὀνομάζοσι. Φυσει γὰρ ἡγεῖσθαι δοκεῖ (§. σλγ'. σλε.). Κρίσεως μὲν Σκέψις ἐπὶ πάνυ πολλῶν, Σκέψεως δὲ Πρόληψις ἐπὶ πάντων. Ὡς σκέψασθαι μὲν μηδὲν προειληφότας ἀμηχανον ὂν, κρίναι δὲ μὴ προεσκεμμένως, τὰ πολλὰ ἁμαρτῶδες καὶ σφαλερωτατον.

§. τπγ'. Ἐστι δὲ ἀπο τῶν προ ὁδὲ γινομενων τῇ Κρίσει ἐνεργημάτων, ταύτης τὶω ὐσίαν ἐπιγνῶναι ῥάδιον, ὅτις ἐσὶ, καὶ τίνι κεῖται. Ἀμέλειτοι πέρας ἐσὶ, τῆς περὶ τὰ προειλημμένα κατα σκεψιν διατριβῆς τὲ γνωτικὲ, καὶ τῆς ἐκείνων ἀνακρίσεως λυσις, ἡ Κρίσις. Προλήψει μὲν γαρ (§. γ'.) παρίσησι τα νοητα ἐν ἑαυτῇ ἡ ψυχὴ· τῇ δὲ Σκέψει ἀνακρίνει αὐτα, ὅπως ἐχει πρὸς ἄλληλα (§. σλς.) σχέσεως· τῇ δὲ Κρίσει κρίνει, συναπτουσα μὲν οἷς ἂν ἐγχωρῇντα λόγον συνίδοι τινὰ συμφωνίας καὶ οἰκειότητος, διῃρῶσα δὲ τὰ ἀσύμφυλα καὶ ἀσυμβατα.

§. τπδ'. Καὶ ἐσιν ἄρα ἡ Κρίσις, τῆς Γνωσικῆς δυνάμεως ἐνέργεια τῶν προειλημμένων, καὶ ὅσον ἀλις προεξητασμένων συναπτικὴ, ἢ διασατικὴ· ψῆφος τὶς ἀντικρυς, ἰὼ ἂν νοερατινι κατανόσει, ἢ ἀνανόσει ἡ ψυχὴ ἐπιφέρει τοῖς ὑφ' ἑαυτῆς νοεμενοις. Ἤτοι γαρ τα ἐννοηθέντα οἰκείως τε ἀλλήλοις καὶ

προσφυῶς ἐχοντα συνιόων, συνέθετο τις καταιδῶσας, ἢ ἀλλοτρίως ἐχοντα καὶ ἀμίντως διέκρινεν· οἷον ἄνθρωπον ἰδὼν θεὶς, καὶ τὸν ἥλιον, καὶ τὸ γελαστικὸν, τὰ μὲν παρὰ τὸ οἰκεῖα προσειληφέναι συνῆψε κρίνας, ὅτι γελαστικὸς ὁ ἄνθρωπος, τὰ δὲ παρὰ τὸ ἀλλότρια διεῖλετε, καὶ χωρὶς ἔκρινεν, ὅτι ἥλιος γελαστικὸς ἐκ ἐστὶ ἀποφλυάρησις. Καὶ νεῦσις ἄρα τις ἐστὶ ψυχῆς ἡ κατὰ τὴν Κρίσιν, ἡ γὰν ἀνάιδωσις, ἡ μὲν τῷ καταφατικῷ ΝΑΙ, ἡ δὲ τῷ ἀποφατικῷ ΟΥ, τοῖς ἐν τῷ προφορικῷ λόγῳ μορίοις, ἀντιστοίχως βαίνουσα.

ϛ. τπε. Ἁπλουστάτη τοίνυν ἐστὶν ἡ κατὰ Κρίσιν ἐνέργεια, ὡς ἐν τῷ τοιῶδε νοερῷ πνεύματι τὸ εἶναι πᾶν ἔχουσα, καὶ ὅλως ἐν ἀδιαιρέτῳ τῇ χρονῷ ἐκτελεμένη. Καὶ περὶ ὅλον μὲν λόγον κρίσις ἐκφέρεται, περὶ ὅλον ζήτημα, περὶ ὅλου βίβλου πολλάκις, περὶ παν ὁ,τι τυχεῖ λογισμοῖς τε καὶ σκέψεσιν ὑπαγόμενον. Ἀλλ' εἰ καὶ πολλὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ κρινόμενα, καὶ διὰ πλειόνων εἰνοιῶν παρισάμενα τῇ ψυχῇ, ἡγεμὼν περὶ αὐτῶν ἀποφαινομένη, ἀκριβαίατις ἐστὶ προαιρέσεως ῥοπὴ, καὶ γνώμης ἐπίκλισις. Ὥσπερ γὰρ ἐνὶ δεσμῷ πλεῖω πολλάκις συνδεῖται τὰ συναπτόμενα, καὶ τομῇ μιᾷ πολλὰ χωρὶς τίθεται, ἅτως ἀποφάνσει μιᾷ πολλὰ συνάπτεσθαι φύσιν ἔχει, πολλάτε διαχωρίζεσθαι. Ἐνθεντοι καὶ καλῶς οἱ διδάξαντες, ἁπλοῦν εἶναί τινα καὶ τὴν Κρίσιν, κατὰ τὴν ἁπλῶς προσληπτικὴν πρώτην ἐνέργειαν. Πλεῖόν ἐστον ἡ μὲν ἀντίληψίς τις αὐτῶν ἐστὶ τῶν νοητῶν πρώτη, ἡ δὲ τῆς τάτων πρὸς ἄλληλα σχέσεως· ἥτοι τῆς μεταξὺ αὐτῶν οἰκειότητος, ἢ διαφορᾶς, δευτέρατις οἱονεὶ ἐπαντίληψις.

ϛ. τπϛ. Τὰ δὴ πολλὰ ταῦτα, καὶ ἅμα μὲν, ἄλλα καὶ χωρὶς εἶναι ἐστὶν οὐκ ἔστι, καίτοι περὶ αὐτῶν μηδὲν κρίνοντας· τὸ μὲν γὰρ πολλῶν ἂν εἴη εἶναι οἰκειότις σωρεία, καὶ τὸ γνωσικὸν πρώτη ἐνέργεια, εἴτε κατὰ συγκρισιν, (ϛ. ξη.) ἢ συμπλοκὴν (ϛ. μγ.), εἴτε καὶ ἐκ διαδοχῆς τὰ πολλὰ παρίσαιτο. οἷον εἴτις νόμισμα ἐνδαλλοιτο χρυσοῦν, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ εἰκόνα, καὶ τὴν ἐπιγραφὴν, καὶ τὴν ἀξίαν, κτ. τὸ δὲ ψιλὸν τις ἀφαίρεσις (ϛ. οε. κξ'.), εἶα ἡ τῆς ἐν τῷ χρυσῷ ἀχροτητος καθ' ἑαυτὴν, ἢ τῆς βαρυτητος μόνης ἐνθύμησις. Ἔστι γὰρ ὧδε τοῦτο κρῖσις. (ϛ. πγ.). Τῷ γὰρ ψήφῳ κατὰ νεῦμα ψυχῆς μηδαμῶς ἐπιφερομένης, καν μυρίοις τις φθάσας τὸν νοῦν ἐπιβαλοι, καν ἀφέλοι, ἐξ ἑκάτων ἅτως εἰπεῖν, τὸ πραγματος

τος τὸ εὐιωδέσατον, ἐδὲ ἂν εἰη ἀποφιώμενος, μὴ συνθέσει καταυδῶσας, μηδ' ἀνατδῶσας κατὰ διαίρεσιν.

§. τπζ. Ἐξ ὧν ῥάδιον ἐστι συνιδεῖν ἐπισάντας, ὡς αἱ μὲν πρῶται τῶν προσληψεων, εἰ μόνον τὸ κινδν ἔξωθεν ὢη (§. ι.) ἀναγκαῖα πως εἰσι κατὰ νδν προσβάλλοντα ἡμῖν παθήματα· τῶν γὰρ ἐκτός τι τῶν αἰσθητηρίων κινδντων, καὶ τὸ κρίνον αἰσθάντινα λαμβάνειν πᾶσα ἀνάγκη· εἰδὲ γὰρ εἰοντε κενον, φέρε ἀκέσαντα, ἢ γλῶ, ἢ ηλιον προσιδοντα, ἢ αφλὸ διατεθεῖτα θερμότητι, μὴ κενὸ, μὴ γῆς, μὴ ηλίδ, μὴ θέρμης ἁπλῶς κατὰ γνῶσιν ἀντιληφθῆναι· τίω δὲ Κρίσιν ἐπιχεῖν, καὶ μηδν ἀποφιώσθαι, ὐθ' οτι τῇ γῇ ἐν ἔνεστι τὸ κενὸν, ὐθ' οτι μεσημβρινος ὁ ηλιος, ὐθ στι κινησει ἀειτινι συνηπται τὰ τῆς θερμότητος, καὶ μάλα ῥάδιον. Πολυ γαρτι ἐπὶ πολλῶν σωτελεῖ εις κρίσιν τὸ βκλεσθαι· καὶ τὸ συνθέσθαι, ἢ διελεῖν τὰ πολλὰ παρ ἡμῖν ἐστι κείμενον· ταυτητοι καὶ βίβλως ὅλας μεσὰς αἱρεσεων, καὶ κακοφροσυνης μετιόντι τῷ ὀρθοδόξῳ, ἢ ορθαν δογμάτων τῷ κακοδοξῳ, ἔτ' ἐκεινῳ ἄντις προσριβείη δυσέβεια ἐκ τῆς ἀναγνωσεως, ἐδὲ τετῳ τὰ τῆς μελέτης εἰς δσεβειαν ἐπιλογωθησεται. Νοητέον δὲ τὸ εἰρημένον, ἐφ' ὧν μάλιστα τὰ τῆς ἐποχῆς δοκιμάζεται. (§. σμθ'. σν.). (1).

(1) Ὁ τὸ περὶ τᾶ Νε συγγράψας ἡμῖν (Λώκι. Βιβλ. Δ'. Κεφ. ΙΖ'. §. 17.) μόνῳ ἀξιοῖ Κρίσιν αποκαλῶν, τίω δια προλαβάσης σκέψεως δόκησιν, της μεταξὺ δυσν ἰδεων κατα συμφωνίαν, ἢ διαφωνίαν ἐγχωσησης σχέσεως, δι' ἰδέας ἄλλης μεσιτδύσης μιᾶς, ἢ πλειόνων, ὧν ἡ πρὸς ἐκείνας ἀναφορα ἐ πάντῃ βεβαία, πιθανὴ δὲ, καὶ οἷα τῶν ψυχῶν ἀς συγκατάθεσιν ἐπισπασαθαι. Τρια γαρ εἰδη γνώσεως καταλέγει τάδε ἀπ' ἀλλήλων διαιρέλλας. Γνῶσιν Ἐποπτικὸν· τίω ἀντίληψιν της των ἰδεων σχέσεως τίω ἀμέσως τελεμενίω, εἰς ἰῶ ἀνάγονταῳ αἱ καθ' ἡμᾶς ἐπὶ των βεβαίωντε καὶ αὐτοπίσων γινόμεναι Ἐποπτικάιτε καὶ Ἐννοηματικαὶ ἀποφάνσεις (§. σμέ.). Γνῶσιν Συλλογιστικὸν· τίω ἀντίληψιν της των ἰδεων συμφωνίας, ἢ διαφωνίας, διὰ μέσα βεβαία· ὡς ἐπι των δὲ Ἀποδείξεως κατασκδαζομένων· οἷον ὅτι αἱ τρεῖς τε τριγώνε γωνίαι δυσὶν ὀρθαῖς ἴσαι. Καὶ τρίτον Γνῶσιν τίω κατὰ Κρίσιν, ἰὼ ὑπόληψιν ἀναγ βκλεσθαι περὶ τὸ εἰκειᾶσθαι τὰς προληφθείσας ἰδέας, ἢ ἀλλοτριᾶσθαι, διατινων πιθανολογιῶν, ὡσπερ ἄρηται. Ἐκ τάτων δὲ ἀσβαλεῖν ἐστὶν, ὅτι περὶ τὰ πιθανὰ κυρίως ἡ Κρίσις. Καὶ ταυτα τῆς δεόσης περοσοχῆς τε καὶ σκέψεως προηγησαμένης. Οὐ γὰρ ἐδὲ τὸ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσκέπτως τε καὶ ἀπὸ, τε ἀδεῖ συν λόγω ἀδεναι, ἀλ' αὐτο κυρίως ἁπᾶν Κρίσις, ἅτε δὴ ἀκρίτως γινόμενον. Ταυ-

§. τπή. Ἐπισκοπῶ γὰρ δὴ κἀνταῦθα πρᾶγμα ἂν εἴη, μὴ πᾶσαν κρίσιν ἐλευθέρας εἶναι βελτίστης ἐπιγνώμης· οὐ γὰρ τὰς περὶ τὰ ἀναγκαιότατα, καὶ ἀσφαλέστατα φερομένας, (§. σμγ'. κξ.), ἀλλὰ μὲν δὴ τὰς περὶ τὰ παντὶ ἀγνοούμενα, (§. σμβ'.), καὶ παντελεῖ τῇ ἀσαφείᾳ συνειλημμένα. Ἐπ' ἐκείνων μὲν γὰρ τὸ ἐπέχειν ἤδη ἀδύνατον ἦν, τὸ ἀποφαίνεσθαι παραυτίκα προσλαβόντας εἶν ἀναγκαῖον. Ἐπὶ δὲ τούτων ἀναγκαῖον μὲν ἐστὶν ἐπέχειν, ἀποφαίνεσθαι δὲ ἀδύνατον. Οὕτως ἄρα ἰσχυρόν ἐστιν ἀλήθεια (1)· Ἐπειδὰν αὐτοῦ μηδὲν πρόσωπον νέφος κατασκιάζῃ, καὶ νὸν τὸν λίαν ἀτεγκτότατον πρὸς ἑαυτοῦ ἀνήσητε, καὶ προσέλκεται· τἀναντίον δὲ ἂν παραβύσωπε κειμένῃ, καὶ ἐδὲ βραχυτί προϋπτεύσα, ἐδὲν ἂν οἷά τε γένοιτο, συνθέσθαι καὶ ὁμολογῆσαι ποιεῖν, ἐδ' αὐτὸν τὸν ἀπειστότατον. Οὐδεὶς γὰρ ἂν ἐπιεικῶς ἐνδοίη ποτὲ τὸν ἀριθμὸν τῆς ψάμμε περιττὸν εἶναι, ἐδ' ἓν ἄρτιον· καὶ τοι θάτερον ἐκ πάσης ἀνάγκης ὂντα καὶ ἐῶσ, καὶ πειθόμενος.

τα γεμῶ καὶ περ ἔτως ἔχειν καὶ αὐτοὶ πειθόμενοι. Κρίσιν ὅμως πλατυκώτερον ἀποκαλεῖν ἐλόμεθα, πᾶσαν ἁπλῶς Ἀπόφασιν, τὴν διὰσας ἰδέας συνάπτουσαν, ἢ διακρίνουσαν, κἂν ἐπὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων ἅτε δὶ αὐτοπιστίας, ἢ καὶ δὶ ἀποδείξεως αὖτη περαίνηται· τοῦτο δὲ, ἐπείτοι γε ἔτως ὀνομαζέσθαι κοινῇ ἐξενίκησεν. Ἡ δὲ Κρίσις ἔτω ληφθεῖσα τῶν ἰδεῶν ἡμῖν περιέχειν σημαίνει, ἐν ἑπατα αἱ ἐκ τῶ ἀμέσε ἢ ἐμμέσε, καὶ τῶ ἀναγκαίε καὶ τὰ ἐνδεχομένε, καὶ αἱ ἄλλαι διαφοραὶ, αἱ πᾶσι παντοῖα ἀντιδιαιρέσεσι.

(1) „Οὕτως ἰσχυρόν ἐστιν ἀλήθεια, „ὥστε πάντων ἐπικρατεῖν τῶν ἀνθρωπί„νων λογισμῶν. Αἰσχ. κατὰ Τιμαρχ. Παρὰ Στοβ. Λογ. ια.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ Σημείων Κρίσεως· ἤτοι περὶ Ἑρμηνείας, καὶ τῦ Ἀποφαντικῦ λόγυ.

§. τπθ'.

Ὁ τῆς ἀνδιαθέτυ Κρίσεως ἐξαγγελτικὸς ὢν προφορικὸς λόγος Ἑρμηνεία τῶ Ἀριστοτέλει προσειρηται, καὶ Ἀπόφανσις. Ὥσπερ ἔν οἱ ὅροι τῶν πρώτων ἐννοιῶν σημεῖα (§. σά. κξ'.) ἐτεθησαν, ὕτως ἡ Ἀπόφανσις προσφυῶς τῆς Κρίσεως ἑρμήνεια ὠνομασαι.

§. τύ. Πολυώνυμος δὲ ἐς'ν, ὡς ὁ μονσειδὴς ὅσα τίω χρῆσιν ἡ Ἑρμήνεια (1). Καὶ γὰρ, καὶ προτεινομενη μεν, Πρόταsις λέγεται· ἀντιτεινομενη δε, Ἔνσασις, ἡ Ἀπάντησις· ζητεμενη δὲ, Ζήτημα· Προκειμενη δε, ἐν ἐξ αὐτῆς τὶ ἕτερον ἐπαχθῆ, Ἡγέμων, καὶ κείμενον· Ἐπιφερομενη δὲ ἐκ προκειμενων τινων, Ἑπόμενον, ἡ Συμπέρασμα· Καὶ τιθεμενη δὲ ἐπὶ τῶ ἀποδειχθῆναι, Θέσις, παρα τοῖς ὑσερον· Παρα γαρ τοῖς παλαιοῖς πολλαχῶς καὶ ἄλλως (2) ἐξείληπται το τῆς Θέσεως. Ἐπὶ πάντων δ' ἐν τῶν καταλεχθέντων σημαινομενων, τὸ νομα κοινῆ ἀσπάζεται τὸ τῆς Ἑρμηνείας, καὶ Ἀποφάνσεως.

(1) „Ὡς γαρ προτεινομένας αὐτὰς „(τὰς ἀποφαντικὰς λόγυς) ὑπὸ τῶν „συλλογίσασθαί τι βαλομενων τοῖς κοι„νοῖς τῶν λόγων, ἅτως οἱ παλαιοὶ „προτάσεις ἐπονομαζσιν. Ἀμμών. εἰς τὸ περὶ Ἑρμ. Ὁ δὲ Βλεμμίδ. Λογικ. Ἐπιτομ. Κεφ. κζ. „Πρότα„σις, ἤγ Πρόβλημα, καὶ Ἀπόφαν„σις, ἤγ Ἔνσασις, καὶ Συμπέρα„σμα, κατὰ μεν το ὑποκείμενον „διαφέρα, κατὰ σχέσιν δὲ ἀνίσοχα.

(2) „Τὰς τε γὰρ ὑποθέσας, Θέ„σεσας πολλάκις προσαγορεύομεν. . . . „καὶ τὰς παραδόξως ὑπολήψας τῶν „γνωρίμων τινος κατα Φιλοσοφίαν.... „Καὶ τὰς ὁμολογίας, ἤτοι προτάσεις· „ὡς δὲ καὶ το λεγόμενον παρὰ τοῖς „κοινοῖς ἀλληλογία, ἀναθέσαι λέγο„μεν, καὶ το ἀναπαλαῖσαι τὴν ὁμο„λογίαν. Καὶ τὰ ἐπιρρήματα τα Θε„τικὰ καλούμενα, Θέσει κλῆσει τε„νὲς. . . Ἔτι Θέσει τὰς ἀριθμὰς, „ὡς προϋποκειμένας τῶν ἀποδείξεων... „Καὶ ἔτι τινα κοινότερον Θέσει ἀξιοῖ „καλεῖν Ἀριστοτέλης, ἁπλῶς ἁπάσας „τὰς ἀμέσας ἀρχὰς τῶν Ἀποδεί„ξεων, τὰς ἀνυποδιαρτήτους τοῖς ἀξιώ„μασιν· οἷον τὰς τε ὁρισμὰς ὡς εἴρη„ται, καὶ τὰ αἰτήματα, καὶ τὰς ὑ„ποθέσεις, ἀποδείξεως μὲν ἤδη σεσυ„νας, ἀπὸ δὲ ταύτης εἰλημμένας. „Ἀμμων. ἔνθ. ἀνω.

§. τμά. Ἔστι δὲ, ὡς Ἀριστοτέλης (1) ἡ Ἀπόφανσις, λόγος ἀληθείας, ἢ ψεύδους δεκτικός. Καὶ λόγος καταφάσκων τι κατατινος, ἢ ἀποφάσκων τὶ ἀποτινος, ὧν τὸ μὲν τὰ παρεπόμενα τῇ Ἀποφάνσει, τὰ δὲ, τῶν εἰδῶν αὐτῆς τὰ ἄμεσα καὶ πρωτα παρίεησιν. Ἀπτομένοις δὲ πρὸ τούτων καὶ τὸ ἀσιωδεσάτῳ, λόγος ἐστὶν ἡ Ἀπόφανσις προφορικὸς, τῆς ἐν τῇ ψυχῇ ενδιαθέτῳ Κρίσεως μίμητικὸς, καταφάσκων ἢ ἀποφάσκων, ἀληθεύων ἢ ψεύδομενος. Πρῶτον γὰρ αὐτῇ, καὶ εἰδικοῖον, τὸ ἑρμηνεύειν τὸ ἐνδιαθέτως κριθὲν· σὺν ᾧ τὸ σημάπτειν τί τινι, ἢ ἀπάγειν τι ἀπό τινος· ἔξ ὧ τὸ ἀληθεύειν, ἢ ψεύδεσθαι· οἷον ὁ Φιλόσοφος ἐστὶν, ἢ οὐκ ἐστὶν ἄνθρωπος· ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἐστιν, ἢ ἐστὶν ἄνος. Ὁ δὴ τῶν κατα Ρητορας λογων διέσησε τὶω Ἀποφανσιν· ως τῶν ὀρεκτικῶν σημαντικὸς γινομένης τῆς ψυχῆς παθημάτων (2) αἰνεσι μὲν οἱ Φιλοσοφέντες, μονων δὲ τῶν Ἀποφαντικῶν ἐχονται, οἱ ὧν ἀληθειάτις, ἢ ψευδος ἐνφέρεται. (3)

§. τμβ'. Μέρη μὲν οὖν τῆς Ἀποφάνσεως ἐστὶν, ἃ καὶ τὸ λογω τὰ κυριωτατα εἴρηται (§. σβ'.) εἶναι, καὶ ἐμψυχοτατα· τὸ Ὄνομα φημὶ (§. σγ'.), καὶ τὸ Ῥῆμα (§. σδ'.), ἤτοι ἡ πτῶσις, κατὰ τὸς παλαιοτέρους εἰπεῖν (4), καὶ το κατηγορημα· ὧν τὸ μὲν ονομα, ὡς εἶα βάσις ἐν τῷ λόγῳ ὑποβεβηκὸς, καὶ θεμέλιος, (§. αυτ.) ὠκ ἀπεικότως ὑποκειμενον τοῖς διαλεκτικοῖς ἠκουσε, το δ' τοι ρῆμα κατηγορούμενον, ως κατ' ἐκεῖνα ἀγορεύόμενον, τετέσι λεγόμενον. Ὃ καὶ τὶω τάξιν ἀμει-

(1) Ἐν τῷ περὶ Ἑρμίω.

(2) Οἷος ὁ Θαυμασικος βαβαῖ τῆς δυναμεως! Καὶ ὁ Περιστατικος, φεῦ τῆς ἀθλιότητος! Καὶ ὁ Κλητικὸς, ὦ πάπαρ Ἀτρείδη κτ. Καὶ ὁ Προσαγλικὸς, σιγᾶτ' Ἀχαιοι, σίγα πᾶς ἔσω λεώς. Καὶ οἱ κατ' ἐκεῖνον, ὅ, τε Ἀπαγορευτικος, κυάμων ἀπέχω· καὶ ὁ Παρακελευσματικος, δεῦρ' ἀναβηθι κατω· Καὶ ὁ Ἐρωτηματικὸς, ὑπυσματικος, ἤνυσας; ποσαῖος πάρει; καὶ ὁ Ευκλίτος, ἡ Ἀρατικὸς, εἴθε γενοίμαν ὡ βομβευσα μέλισσα. ὡς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος ὅστις τοιαῦτα ῥέζοι.

(3) „Οἱ μὲν δὴ ... ἀφείδωσαν·
„Ῥητορικῆς γαρ, ἢ Ποιητικῆς οἰκειοτέ-
„ρα ἡ σκέψις, ὁ δ' Ἀποφαντικος τῆς
„νυν Θεωρίας. (Ἀρις. περὶ Ἑρμίω.
„Κεφ. δ'.) Μόνον γαρ τοῦτο τὸ εἶδος
„τὰ λόγω δεκτικον ἐστιν ἀληθείας τε καὶ
„ψεύδους, καὶ ὑπο τοῦτο τελεῖσιν ὡ Λο-
„ποδαίξας, ὑπερ ὧν ἡ Λογικὴ πᾶσα
„πραγματεία τῷ Φιλοσόφω συντέτα-
„κται. (Ἀμμων. ὑπόμ. εἰς το περὶ
Ἑρμίω.

(4) „Ἡ πρότασις δὲ ἐξ ονοματος,
„καὶ ῥηματος συνέστηκεν, ὧν τὸ μὲν
„πτῶσιν οἱ Διαλεκτικοὶ, τὸ δὲ κατη-
„γόρημα καλοῦσιν. Πλετ. ὦ Πλα-
των. Ζητήμ.

αμείβοντα επὶ τῆς προτάσεως, συνεξαμείβει καὶ τὴν κλῆσιν καθάπερ (§. σε.) εἰρηται. Οἷον ὁ Ἀριστοτέλης φιλοσοφεῖ· ὃς τις φιλοσοφεῖ ἀληθείας θηράτωρ ἐστί. Καλεῖται δὲ κοινῇ τῇ προσηγορίᾳ, καὶ πέρατα (§. σς.), καὶ ἄκρα, καὶ ὅροι τῆς Ἀποφάνσεως.

§. τιγ'. Οὐκ ἀεὶ δὲ τὸν Ἀποφαντικὸν λόγον ἐν συνθέσει λέξεων πλειόνων ἔχειν ἐπάναγκες τὸ τῆς διανοίας αὐτοτελές. Πολλάκις γὰρ καὶ φωνὴ μία κρίσιν τελείαν ἐξηγγειλε, καὶ ἀπόφανσιν ἀκήρατον παρέσχεν ὁλοχερῆ· οἷον νοῶ, ἀγαθεῖς. Σαφὲς δὲ ὅτι τοιαῦτα πάντα τὰ ῥήματα, ὅσα μάλιστα πρωτοπροσωπεῖ, ἢ δευτεροπροσωπεῖ (1). Ἐπειδὴ γὰρ ἀσινῶδες τῷ ῥήματι τὸ κατάφασιν δηλεῖν, ἢ τῇ προσθέσει τὸ μορίῳ καὶ ἀποφασιν, (ὅρα §. σδ'. τῖῳ Σημ.), ἀδὲν ἐνδεῖ δήπου αὐτῷ πρὸς ἔκφανσιν Κρίσεως. Καὶ γάρ τοι καὶ τὸ κατηγορούμενον ἐν αὐτῷ ἐμφαίνεται, οἷον ἡ ἐνέργεια, ἢ τὸ πάθος, ἤτι ἕτερον, καὶ τὸ καθ' ὃ κατηγορεῖται, οἷον ἔγω, ἢ σύ, ἢ ἐκεῖνος, εἰποθεν ἀλλαχόθεν καὶ τὸ τρίτον τῇ γνώσει διώρισαι· Τοιγαροῦν καὶ τὰ μὲν προσώπα ἐνεργείᾳ πρεσκειμένα, τὸν Ἀποφαντικὸν λόγον ὡς μέρος πληρώσει τὸ κατηγόρημα, οἷον ὁ μαθητὴς ἦκεν· ἐξυπακούομένα δὲ, καὶ ὅσα ὁλοχερῆ καθ' αὐτὸ δώσεται λόγος, καὶ πλήρης Ἀπόφανσις. Οἶδεν ἀναγινώσκω, περιπατῶ, ζῶ· Σωσεπλυγμένως μὲν γάρ, ἀνελλιπῶς δὲ, κατ' ἐμὲ διὰ τάδε κατηγορεῖται, ἤτε ἀνάγνωσις, καὶ ὁ περίπατος, καὶ ἡ ζωή. Καὶ μανθάνεις, σὺ δηλονότι· Καὶ νεῖ, βροντᾷ κτ., ἢ ἐν τοῖς ἔσι τῷ ποιεῖν τὰ τοιαῦτα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ παραχθεῖσα δύναμις (2).

(1) Η κατ' αὐτὰ δὲ πρότασις μονολήμματος εἴρηται. Ὅρα Σεβ ὡ Λέξ. Λήμμα.

(2) Οἱ ἐκ τῆς Στοᾶς ἀσύνθετον κατηγόρημα τὸ ῥῆμα εἰποντες, λελίπεσι ἐλλιπὲς ἀπέδωκαν, κρὸς διαφοραν τῶν αὐτοτελῶν, οἷα παρ' αὐτοῖς ἦν τὰ ἀξιώματα τετέσιν αἱ προτάσεις. Διὸ καὶ ἂν τις διὰ παραλείγματος τὸ ἐλλιπὲς τῶν κατηγορημάτων ὑποδείξαι, ὡς ἀναπαρτιτον ἐχοντων τὴν ἐκφορὰν, οἷον τὸ γράφω (ἔφασκον), ἐπιζητᾶμεν γάρ, τίς; (παρὰ Λαερτ. ἐν Βίῳ Ζηνων. Κιτιέως.) Τὸ μέντοι ὡ πρωτῳ, ἢ δευτέρῳ προσώπῳ κατηγόρημα (ὡς γοῦν ἐκ τῶν ἐλλιπέσι συγκαταλέξαιαν. Γελοῖον γαρ, εἴτις ἐμὲ εἰποντος, ὅτε γράφω, ἐπιζητήσαι, τίς; Ἔσαι ἄρα ἡμῖν αὐτοτελῆ κατηγορήματα, τῶν ῥημάτων τα πρῶτα, καὶ δεύτερα προσώπα σημαντικα. Καὶ τὰ τριτοπροσωπεντα δὲ, ἐφ' ὧν διώρισας. Ἀλλα γάρ ὅτι τινὲς τῶν νεωτερων, καὶ τὰ διεσι-

§. τγδ'. Ἐνθαντοι καὶ τῖω πρότασιν διεῖλον εἰ τῖω ἐξ ἑνὸς κειμανε, καὶ τῖω ἐκ δύτερε προκειμανε, καὶ τῖω ἐκ τρίτε προσκατηγορεμανε. Καὶ ἐξ ἑνὸς μὲν κειμανε, ἰῶ αὐτο πολλακις σιωιζηται το ρῆμα καθ ἑαυτο ἐκφερόμενον, ὥσπερ εἴρηται· οἷον νοω· ἀναλυθαν γαρ, τοιῦτοτι σαφῶς λέγει, οτι ἐγω εἰμὶ νοων. Ἐκ δύτερε δὲ προκειμανε, αν ἡ προς τῳ ἐνεργειας ὑποκειμενῳ ἐπιφέρεται το κατηγορεμενον· οἷον ὁ Ἀριστοτέλης ἀληθεύει. Ἐκ τριτε δὲ προσκατηγορεμένε, καθ ἰῶ ἀνεπτυγμένως ἐκφέρεται το, τε ὑποκείμενον, καὶ το κατηγορέμενον, καὶ πρὸς δὲ τύτω, καὶ το ἐξὶ ρῆμα, ὅπερ ὡς ἠδη σιωάπλον τες ὁρες, καὶ Συνδεσμος παρὰ τοῖς Διαλεκτικοῖς λέγεται. Καὶ συμπεριείληφε τοινυν το ρῆμα ἐν μαν ταῖς ἐξ ὑποκειμενε καὶ κατηγορεμενε, τον Συνδεσμον, ἤτοι το ΕΣΤΙΝ· ὁ καὶ Ἀρχοειδὲς ἐν τοῖς ρήμασι διὰ τῦτο ελαχε καλεισθαι, ὅτι εἰς αυτο καὶ τῖω ἰδίαν μετοχὶῦ ἅπαν ρῆμα πέφυκεν αναλυεσθαι. Ἐν δὲ ταῖς ἐξ ἑνὸς κειμένε, καὶ το ὑποκείμενον συνεμφαίνει διὰ το προσωπον. Ἐξ ὃ κακεῖνο πάρεστι σωιδεῖν, τὶ ὁτι τῳ κατηγορεμένῳ σωεπινοεμενε τὰ πολλα τε ὑποκειμενε, ἀδέποτε τύτῳ ἐκεῖνο σωεξακέεται. Οὐ γάρ ὥσπερ τῳ ῥήματι καὶ το πρόσωπον ωρισμενως τα πολλα συμπαρίσαται, οἷον γράφω, αναγινώσκεις, ἔτωτοι καὶ τῳ ὑποκειμένῳ προσώπῳ ἐγω, Συ, κτ. ἐνέργειάτις, ἡ πάθησις, ἡ τὶ ἕτερον παρακολυθῆν σωεπινοεῖται. Ειδέποτε καὶ τῳ ὑποκειμένῳ, ἡ προσωπῳ, ἡ πράγματι ἃ ἐγκειται τι παρεπόμενον νοεμενον, ἢ λεγομένῳ ενθεωροῖτο, οἷον τῳ ἀνθρωπῳ φέρε το λογικον, καὶ το περιφερὲς τῳ κυκλῳ, ἀλλὰ πρῶτον μαν, ἀχὶ καὶ το τῆς καταφασεως ἐνεπισημαίνεται, ἡ τῆς ἀποφασεως, ἃ ὧ ἡ Φυσις πᾶσα τῆς κρίσεως (§. τπδ'.)· Ἔπειτα δὲ καὶ πολλῶν καὶ ἄλλων σωεπιθεωρεμενων παντὶ ὑποκειμένῳ παθῶν, ὁποῖον ἂν ἐξ αυτῶν γένοιτο το πρὸ τῶν ἄλλων κατηγορεμενον·

§. τγέ. Κατὰ τῖω τῶν ρημάτων ἃ ἄλλοις (§. . Σημ.) σημειωθεῖσαν δῦναμιν, καὶ ἐν αυτῳ ἀχ ἥκιστα τῳ ΕΣΤΙ, καὶ

θέσεως ἐπιρρήματα οἷον γραπτέον, λεκτέον, κτ. παρακλησιως προτάσεων δύναμιν ἔχειν φασὶ, τῦθ' ἥκιστα ἡμῖν δοκεῖ. Συνειληπται γὰρ ἃ τοῦτοις ἡ τριπροσωπία, ὡς καὶπὶ τῶν ἀπαρεμφάτων· γραπτέον γὰρ, ἔτοι ἐμοὶ, ἢ σοὶ, ἢ ἑτέρῳ τινὶ, διὸ ὡς ἰδιαιτεραν ἀφ ἑαυτῶν διωρισμενην ὑποκειμενε ἐμφασιν ἔχοντα, τῆς τε ἀποφαντικῆς λογ ἐκπίπτει δυνάμεως.*

καίτοι ἀρχοειδεῖ ὡς εἰρηται (§ Ἀνωτ.) ὄντι, καὶ τῶν ἄλλων ἁπλουστέρω, διπλόϊν τινα θεωρητὸν παρασυμβαίνουσαν. Καὶ γὰρ καὶ τοῦτο, ἐπὶ τῇ [illegible] τὸ καταφατικὸν δηλοῖ, καὶ ὑπαρξιν δηλοῖ· πολλάκις παραλαμβάνεται. Καὶ τότε δὴ οὐχὶ τὰ τὸ σωδεσμὸν ἐν τῇ προτάσει πλέκει, τὰ δὲ τὸ κατηγορήματος· οἷον χειμών ἐστι τετέχνικεν. Ἔστι τὸ κενόν· ἤτοι ἐν τοῖς οὖσιν ὑπάρχει. Ὅτε καὶ τὸ ἀρχοειδὲς ἐκπίπτει, αὐτὸ δι ἑαυτὸ, ὥσπερ δι αὐτὸ τὰ ἄλλα, ἀναλυόμενον· οἷον ἐγώ εἰμὶ· τετέχνικεν ἐγώ εἰμὶ ὤν. (ὑπερεξηρκῶθη ἡ δια τὸ ἀρθρον κατα τὴν Θεοπτειαν ἐμφασιν· Ἐγώ εἰμὶ Ο ΩΝ.) Ἔστι τὸ κενόν· ἤτοι ὑπάρχον ἐστί. Τοιγαροῦν τῇ μὲν ὑπαρκτικῶς τὸ ΕΣΤΙ νοητέον, οἷον ἐστι βότρυς· πέπειρος δηλονότι ἤδη ὑπαρχει. Τῇ δὲ συνδεσμικῶς, οἷον ὁ βότρυς ἐστὶν ἡδύς· ἐνθα τὸ ΕΣΤΙΝ οὐχὶ κατηγορηματικῶς τὴν ὑπαρξιν παρέφηνε τῆς ὀπώρας, προσκατηγορηματικῶς δὲ μεσιτεύσαν, τὸ προσῆκον αὐτῇ, καίτοι μηδὲ τὴν ἀρχὴν ὑπαρχοῦσῃ, ἑαυτὸν ἔσχεν (1). Διὸ καὶ τὸ ῥήματος, ἡ μέρος, τῇ προτάσει παρεχόμενα τὴν ἐλοχέρειαν, τὸ ΕΣΤΙΝ ἔτω προσκατηγορέμενον, ὥστε ῥῆμα κυρίως ἂν εἴη, ὡς οὐδὲ μέρος προτάσεως, ἀλλ' ἢ συνδεσμος (2).

(1) „Οὐκ ὀρθῶ τῷ βλέμματι κατὰ „τὸν ὁ Βλεμμύδης τέτοιοι δοκεῖ, ὃν „οἷς φησὶν (Ἐπιτομ. Λογικ. Κεφ. κ΄.) „ὅτι καθ' αὐτὰ μὲν ὂν τὸ ἐστὶ ἁπλῶν „ἔχει τὴν σημασίαν ὡς ῥῆμα, τὴν „ὑπαρκτικὴν καὶ τὴν χρονικήν. . . . „ὅταν δὲ προσιδεμένον τοῖς ὀνόμασιν „ὁμοῦ μετ' αὐτῶν ἐξετάζηται, μόνην „ἔχει τὴν χρονικὴν, ὡς ὅταν εἴπωμεν „Σωκράτης Σοφὸς ἐστιν. [illegible] γὰρ „χρόνον [illegible] ὧν τοῖς τοιούτοις τὸ προ„σκατηγορημενον ἐστὶ, συνεῖλε δῆπε[illegible] „ὑπαρξιν· ἡ γὰρ ὑπαρξις τῷ ὄντι χρόνῳ. Καὶ τόγε ὂν χρόνῳ τινὶ θεωρήμενον, „καὶ ὑπάρχει δῆπε, ἢ ὑπάρξει, ἢ ὑ[illegible]ξε, κατὰ τὴν ὧν τῶ χρόνω διαφο„ραν. ἡ γὰρ ὑπαρκτικὴ τῆς χρονικῆς σημασίας ἐστὶν ἀχώριστος, ὡς ἄρα τοῖς ὀνόμασι συνεξεταζόμενον τὸ ἐστὶ, χρονικὴν ἔχει τὴν σημασίαν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸ μὲν, ὡς κατηγόρημα ὂν τῇ προτάσει κείμενον, ἀμφοτέρας ἔχει καὶ τὴν ὑπαρκτικὴν, καὶ τὴν χρονικὴν, μετὰ τῶν ὀνομάτων προσκατηγορέμενον, μόνην τὴν συνδεσμικὴν, τὴν δὲ χρονικὴν ἀβέβλος.

Δῆλον δὲ ἐπὶ ταῖς ἀναγκαίαις προτάσεσι μάλιστα, ὧν αἷς ἐσιῶσι τὸ κατηγορέμενον ἐστὶ, ταῖς ἀϊδίοις ἀληθείαις ἐκφαντορικαῖς καλλιμαίαις, ὡς ἐφ' ὧν ἀδεὶς λέγος περὶ τὰ ποτὲ ἐστὶν, ἀλλ' ἢ μόνον περὶ τὰ τί ἐστιν. οἷον ὁ βότρυς ἐστὶν ὀπώρα· ὁ κύκλος ἐστὶ περίμετρος· ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ λογικὸς· ὁ Θεὸς ἐστὶν ἀρχὴ· τὰ δὶς δύο ἐστὶ τέτταρα, τίς γὰρ λόγος ὧν τούτοις περὶ τὸ χρόνου;

(2) „Τὸ μὲν μέρος τῆς ἀποφάν„σεως, ἢ ὄνομα πάντως, ἢ ῥῆμα ἐ„ναι χρή. ὅμοιτοι τὸ ῥῆμα πάντως „ἐστὶ τῆς προτάσεως μέρος, ὅταν μὴ

„αὐτὸ

§. τηϛ. Οὐδὲν ἂν, ὁ μέρος ὁπωσοῦν καθίσαται τῆς προτάσεως ἄλλο ῥῆμα, κυρίως σιώδεσμος ἔσαι, εἰ μηδὲ τὸ ΕΣΤΙ τοιοῦτον, ὁπότε ὑπαρξιν κατηγορῶν τοῦ ὑποκειμένου, ὡς μέρος ἐν αὐτῇ κεῖται (§. ανωτ.). Ταυτηνὶ καὶ τῆς συνδεσμικῆς τοῦ προσκατηγορουμένου δυναμεως ἀκριβῆ τὴν ἔννοιαν ἐκ εἰκασιν (1) ἐχηκέναι, οἱ τὸ ἔχειν, καὶ τὸ δεῖν, ἢ ὀφείλειν, ἢ ποιεῖν, ἢ σκοπεῖν, κ.τ.λ., τοῦ προσκατηγορήματος, ΕΣΤΙ, τὴν χρείαν αὐτοῖσι προτασεσιν ὑπειληφότες πληροῦν, καὶ διδάξαντες. Ἐπὶ γαρ ἐκείνων ἐκασε, οὐχ ἁπλῶς ἡ σιώδεσις θεωρεῖται, ἀλλα καὶ τροπος τις τοῦ κατηγορουμένου συμφαίνεται, καθ' ὃν τῷ ὑποκειμένῳ συναπτεται, ἤτοι ὡς χρῆσιν ἔχον, οἷον ὁ Πατὴρ ἔχει υἱόν· ἢ ὡς κτῆμα ἐκείνου ὄν, οἷον ἔχει οἶκον, ἢ ὡς ὀφειλομενον αὐτῷ, οἷον ὁ πρεῖαμενος τῶν ὑπο χεῖρα προνοεῖν ὀφείλει· ἢ ὡς ἀποτέλεσμα αὐτοῦ, οἷον ἡ κίνησις θερμοτητα γεννᾷ· ἢ ὡς τέλος, οἷον ὁ περιαυτολογῶν εἰς δόξαν βλέπει. Ἐν

„αὐτόθεν τὰ ὑποκειμένα κατηγορήται, „ὡς ἐνέργειαν, ἢ πάθος, ἢ ἁπλῶς ὑ„παρξιν, ἢ ἀνυπαρξίαν τοῦ ὑποκειμένου „σημαναν ὀφᾶλον, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ συν„χρωσαι τὸ κατηγορούμενον τῷ ὑπο„κειμένῳ παραλαμβάνεται. Ἀμμων. εἰς τὸ περὶ Ἑρμ.

(1) Ὅτι τῷ ΕΣΤΙ μόνῳ τὸ τὰ Συνδέσμα ἔργον ἄχρι τότε κεκλήρωται, ἐκ ἐπαγνεῖ ὁ νεώτερος Ῥιδιγέρος, (Ἐν τῷ περὶ Αἰθ. Ἀληθ. καὶ ψευδ. Βιβ. Β. Κεφ. Α. Σημ. §. 12.) Ἀλλα καὶ δεινοπαθήσαντι ὅμοιος, ὅτι ἐντεῦθεν (Φησι) τὴν Λογικὴν, καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν Ἐπιστημῶν, ὑπὸ τὴν τυραννίδα τὰ Ἀριστοτελισμὰ τετεύχωνται. Ἀμέλητοι τῶν μὲν ἐκ Μεταφυσικῆς (ὡς αὐτὸς) ἀφαιρέσεως προτάσεων, οἷ εἶς γενος, ἢ διαφορὰ, κτ. τὸ κατηγορούμενον, Σύνδεσμος ἐστὶν ὁ ΕΣΤΙ, καὶ τα τούτῳ συνώνυμα· τῶν δὲ ἐκ Μαθηματικῆς, τὸ περιέχειν, τὸ συμπληροῖ, τὸ ἐξισοῦται, τὸ ἐστιν ἀνισον, ὅλον, μέρος, ἡμισυ, καὶ τα ὅμοια. Τῶν δὲ ἐξ Ηθικῆς, ἐπὶ μὲν τὰ κατὰ τὸ δίκαιον, τὸ ὀφᾶλα, καὶ τα συνώνυμα· ἐπὶ δὲ τὰ κατα Φρονησιν, ἐαν μὲν περὶ τῶν μέσων ὁ λόγος, το καθηκα, καὶ τα τοιαυτα. Ἐαν δὲ περὶ τὰ τέλεϛ τὸ βαλεται, καὶ τα παραπλήσια. Τέως δὲ τῶν ἐκ τῆς Φυσικῆς, τὸ ποιεῖ, ἢ παρέχει, τὸ γεννᾷ κτ. τα μὲν ἠλ. ἐπὶ τῆς ἁπλῶς ὑπαρξεως, καὶ ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων λεγομένων αἰτιατῶν, τὸ δὲ ἐπὶ τῶν συνωνύμων. Οἷς δὴ καὶ πέμπλον εἶδος Συνδέσμων συγκαταλέγει, τῶν ἐκ τῶν τρόπων (§. 14,) περὶ ὧν ἐρουμεν ἐν τοῖς ἑξῆς. Ἀλλα γαρ ἡμεῖς τοῦ ἄτοπου δόξης ἔχοντος, δεῖξαι πρῶτον ἀξιωσομεν, τὸ μηδεν ὅλως ἐπὶ τῶν κατηγορουμένων τα τοιαυτα ῥήματα ἐπιρρεῖν· μόνῳ δὲ ψιλῷ, ἁπλουστέρῳ, αλικρινῆ τῶν ὁρων ἐμφαίνειν τὴν συναφειαν, ὁ τε ἐν τῇ προτασει συνδεσμος τὸ ἔργον ἐστίν (§. τηϛ. τηϛ.). Εἰς ὃ δὲ τοιοῦτοι διαχθῆναι ἐκ ἔσοντες, οὐδεν ὡς ἐκ τοῦ προσκατηγορουμένου ΕΣΤΙ τὸν Ἀριστοτελισμὸν αἰτιασόμεθα, ὡς κωλυμα τῇ τῶν Ἐπιστημῶν ἐπιδόσει γενόμενον.

Ἐν οἷς οὐχ ὁ ὑὸς, ὁ οἶκος, ἡ πρόνοια, ἡ θερμότης, ἡ δόξα, ἐσὶν ἁπλῶς τὰ κατηγορήματα, μέρη δὲ τῶν κατηγορεμένων καὶ ἡ χέσις, ἡ κτῆσις, τὸ ὀφειλόμενον εἶναι, τὸ αἰτιατὸν, τὸ τέλος, τὰ τοῖς ῥήμασιν ἐμφαινόμενα. Διὸ καὶ τὰ ῥήματα ταῦτα συνδέσμους εἶναι ῥητέον, ὡς μέρη ἐπιδήλως τῶν προτάσεων καθισάμενα.

§. τιζ. Οὐκ ἀεὶ δὲ ἐπὶ τῶν προτάσεων ἀμεταθέτου τινὸς τάξιν τῶν φωνῶν ἐπιζητεῖν χρὴ· ὡς ἡγεῖσθαι μὲν ἐπὶ πάσαις τῶν ὅρων τὸν ὑποκείμενον, ἐπιφέρεσθαι δὲ τὸν κατηγορεμένον, παρεμπίπλειν δὲ τούτων μεταξὺ, οἷς ἂν ἐγχωρῇ, τὸν Συνδεσμον. Τὰ πολλὰ γὰρ ἀθετεῖται ἡ τάξις, ἄλλοτε ἄλλως τῷ λόγῳ συνεπιπλεκομένων· οὐ παντὶ πέπρωται θανεῖν. Πολλῶν κακῶν ἐπικάλυμμα ἐσὶν ὁ πλοῦτος. Πρίων ψυχῆς ὁ φθόνος. Ἀλλ' οὐδὲν ἔργον καὶ τούτοις διαγιγνώσκειν τινὰ ἑκάστου σημασίαν, ὅπως ποτ' ἂν θέσεως, ἢ τάξεως ἔχοιεν, ἐφιστάντας οἱονεὶ τὸ ἀντὶ βάσεως τῷ λόγῳ κείμενον, καθ' ὃ ἢ ἀφ' ὅτι λέγεται· οἱονεὶ δὲ καὶ τὸ λεγόμενον· καντεῦθεν ἡ τῶν σωζειν τὰ ἄκρα ἐνεσὶ σώσαμις.

§. τιη. Τέως δὲ καὶ Ἀποφάνσεις φερονταὶτινες, ἐν αἷς τὸ αὐτὸ ὑποκειται καὶ κατηγορεῖται· ὡς ἐν τῷ ταυτολογεῖν ἐχέσας τὸ ἀναντίρρητον, διὰ τὸ κενῆς τερθρείας δοκεῖν ἐμπιπλᾶν τὸν λόγον, τῶν Διαλεκτικῶν τινὲς παραγράφουσιν· οἷον τὸ ζῶον ἐσὶ ζῶον· ὁ κύκλος κύκλος. Ταυτολογέσας δέ τινες τῶν Σχολαστικῶν ἐκάλεσαν, καὶ τὰς ἐπὶ Θεοῦ ταυτας, ἡ παντοδυναμία ἐσὶ σοφία, καὶ ἀνάπαλιν, ἃ κ ὀλόγως οἶμαι τὰ τῆ ὑπερτατῃ καὶ ὑπερσοίῳ Οὐσίᾳ συγχεοντες ἐπιθεωρεμενα, ὧν ἐ μιαν, οὐδὲ τινὰ αὐτῶν, ἀλλ' ἐννοίας φέρομαι μακρῷ διαφορωτατας. Ταυτολογέσας δὲ, ἢ μᾶλλον ταυτοδυναμέσας αὐτοὶ καλέσομεν, ἐφ' ὧν τὰ ὁρισθ ὡς ὑποκειμένα κατηγορεῖται ὁ ὁρισμος, ἢ ἀναπαλιν· οἷον ὁ ἄνθρωπος ἐσὶ ζῶον λογικόν. Τὸ λογικον ζῶον ἐσὶν ἄνθρωπος. Κεῖται γὰρ ἐν αὐταῖς συνεπτυγμένως ἐν θατέρῳ τῶν ὅρων, ὅ,τι δήποτε ἀνεπτυγμένως διὰ θατέρου ἐκφέρεται.

ΚΕΦΑ-

ΚΕΦ. ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ Εἰδῶν παντοίων Προτάσεων.

§. τνθ'.

Τῶν προτάσεων, ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν ἐνδιαθέτων Κρίσεων (§. τπδ'.), ἃς ἑρμηνεύειν ἔλαχον (§. τνά.), τῆς διαιρέσεως ληφθείσης, αἱ μὲν εἰσὶ Καταφατικαὶ, αἱ δὲ Ἀποφατικαὶ· ὡς δὲ ἐκ τῆ παρεπομένη τῇ καταφάσει, καὶ ἀποφάσει, συμφώνως τε καὶ κατὰ τὸ δέον τοῖς πράγμασιν, ἢ μὴ, γινομένας, αἱ μὲν ἀληθεύουσαι, αἱ δὲ ψευδόμεναι. Ὡς εἶναι μὲν τὶν πρώτην τῶν διαιρέσεων, κατὰ τὴν τὸ Ἀποφαντικὸ λόγε ἔσιαν· εἶναι δὲ τὴν δευτέραν κατὰ τὸ ποιόν· τί γάρ ἐστὶν Ἀπόφανσις; Κατάφασις, ἢ Ἀπόφασις· ποία δὲ ἑκατέρα; ἤτοι ἀληθὴς, ἢ ψευδὴς (1).

§. υ. Ἐκ δὲ δὴ τῆς ὕλης, ὡς φασὶν (2), ὅπερ ἐστὶν, ὡς ἐκ τῆς τῶν ὅρων πρὸς ἀλλήλας σχέσεως, αἷς μὲν ἀναγκαία τε καὶ ἀπαραίτητος ἡ τὲ κατηγορεμένε πρὸς τὸ ὑποκείμενον οἰκειότης ἐστὶ καὶ σωσάφεια, ἐν ὕλῃ αὐτὰ ἀναγκαία, καὶ ἀποφάνσεις ἀναγκαίας ἀκέρσιν. Εἰσὶ δὲ τοιαῦτα, ἃ τὰ ἐσιῶδη κατηγορῆσαι πᾶσαι, καὶ ἄλλως ἔχειν μὴ ἐνδεχόμενα· οἷον ὁ ἄνθρωπος ἔστι ζῶον, ἔστι λογικὸν, ἔστι γελαστικόν. Ἐνδεχόμενα δὲ, ἐν ὕλῃ ἐνδεχομένῃ, αἷς παρεῖναι μὲν ὀλέθρα, ἀπεῖναι δὲ καὶ ἀπεῖναι δύνατον τὲ ὑποκείμενε· ἀπεῖναι δὲ, ὃ καὶ παρεῖναι τέτων ἐνδέχεται· τοιαῦτα πᾶσαι αἱ τῶν συμβεβηκότων κατηγορήσαι ἅσα χωριστὰ, ἢ ἀχώριστα, οἷον ὁ ἄνθρωπος καθεύδει, βαδίζει, σιμὸς ἐστὶν, ἢ γρυπὸς κτ., ἃ δὴ καὶ τῶν ἐνδεχομένων ἐστὶν ἐπίσης, καὶ ὁπότερ ἔτυχεν εἶναι λέγεται· πρός τε τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, οἷον τὸ πενταδάκτυλον τὸν ἄνθρωπον εἶναι, καὶ τὰ ὡς ἐπ' ἐλατίον, οἷον τὸ ἑξαδάκτυλον γεννηθῆναι, ταύτῃ γε διαφέραν

(1) Τὸ γε μὴν καταφάσκειν, ἢ ἀποφάσκειν, ἐπὶ τὸ ποιὸν ἀνήγεται ἐκ τῆς τῶν προτάσεων.

(2) „Ταύτας δὲ τὰς σχέσεις καλῶν, εἰς ἐμέλησε τῆς τέτων τε„χνολογίας, τῶν προτάσεων, ὕλας. „Καὶ εἶναι αὐτῶν φασι, τὴν μὲν ἀ„ναγκαίαν, τὴν δὲ ἀδύνατον, τὴν δ' „ἀνδεχομένην. Ἀμμών. εἰς τὸ περὶ Ἑρμήν.

φέρειν εἰρηται, ὅτι τῶν μὲν φασὶ (1) παραίτιος ἡ προαίρεσις μάλιστα, τῶν ἐπίσης· τῶν δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φύσις, καὶ τέχνη· τῶν δ' ὡς ἐπ' ἐλαττον ἡ τύχη καὶ ταυτόματον, τὰ διάκενα τῶν ονομάτων, δι' ὧν δηλεται ἡ τῆς ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἀγνοίας ἀχνημων ἐξομολογησις. Ἀδυνατοι δε, καὶ ἐν ὑλῃ ἀδυνάτῳ αἱ Ἀποφάνσεις, ὧν εἰ ὅροι εἰσιν ἀντιπάσχοντες, καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀνατρεπόμενοι. Οἷον ἡ ἀληθεια ἐστὶ ψευδος· ὁ κύκλος ἐστὶ τετράγωνος (2). Ἔνθα σημειωτεον εἶναι καὶ πρότασιν ἐν ὑλῃ ἀναγκαίαν μὲν, μὴ ἀναγκαίαν δε, ἀλλ' ἀδυνατον. Καὶ ἐν ἀδυνάτῳ μὲν, μὴ ἀδυνατον δε, ἀλλ' ἀναγκαίαν. Τοιαυται δε ἐπὶ ὕλης αναγκαίας τε καὶ ἀδυνάτε αἱ αποφάσκουσαι.

§. νά. Τῷ δὴ λόγῳ τῆς ποσότητος διαιρεῖται ἡ πρότασις εἰς τὶ καθόλε, καὶ τὶ ἐπὶ μέρες, καὶ τὶ καθ' ἑκασα, ὡς ἂν ἐκτάσεως (§. σι.) ἐχοι τῶν ὅρων ὁ ἐν αυτῇ ὑποκειμενος. Τὶ δ' ἐκτασιν σαφῶς τὰ πολλὰ παρισῶσιν οἱ λεγόμενοι (§. σθ.) προσδιορισμοί. Τὸ γὰρ ὑποκειμενε προσδιορισμῷ καθόλε συμφερομένε, καὶ ἡ πρότασις καθόλε ἀποφανεῖται· μερικῷ δ' ἐπὶ μέρες, ἀλλ' ἀορίστως. Ἀπροσδιορίστε δὲ ὄντος, καὶ ἀτομικοντι, ἡ κατὰ κυριωνυμίαν, ἢ δι' αντωνυμίας, ἢ ἄλλως ὁπωσῶν, σημαίνοντος, ἡ Ἀπόφανσις Ἀτομικὴ ἔσαι, καὶ καθ' ἑκασα, καὶ δι' ὅλε ωρισμένη (3). Ἐαν δὲ προσδιορισμὸς μὲν ἀμοιρον

(1) Ὅρα Ἀμμων. εἰς τὸ περὶ Ερμ. Καὶ Βλεμμίδ. Λογ. Ἐπιτομ. Κεφ. κή. Ἔνθα επισημαστ, ὡς τὶ ἐνδεχομενε ὕλιν εἰς δύο Ἀριστ. διαιρεῖ. „Εἴτε τῷ ἐκβεβηκεῖαν, „ᾧ ονομάζε υπάρχσαν, καὶ εἰς τὸ „μὴ ὄσαν, ᾧ καὶ κυρίως ἐνδεχομε„νον φησί.

(2) Ἀλλα δὲ ὁ Ἀριστ. τας μὲν αναγκαίας καὶ Ἀποδεικτικας ἀξιοῖ καλεῖν· τας δὲ ἐνδεχομένας, Διαλεκτικας· τὰς δὲ ἀδυνάτες, Σοφιστικάς. Ἀποδεικνυντες γὰρ ἐπισημόνως, ἀναγκαίας ἀποφάνσεσι χρώμεθα· ἐνδόξως δὲ διαλεγόμενοι, ταῖς ἐνδεχομέναις· Σοφιζομενοι δε, τὰς ἀδυνάτες παραβαίνομεν.

(3) Ὀρθῶς ὁ Θεόφραστος τὸ μὲν καθ' ἑκασα ὡρισμενον καλεῖ, τὸ δὲ μερικὸν ἀόριστον. (παρ' Ἀμμων. εἰς τὸ περὶ Ἑρμ.) Κινεῖται δέ τι ζητημάτιον παρὰ τοῖς ὕστερον, πότερόν ποτε ταῖς καθόλε ἀποφάνσεσι τὰς καθ' ἑκασα δίκαιον συναριθμεῖν, ἢ ταῖς κατὰ μέρος; πρὸς ὃ, τις ἂν φαίη, ὡς ἐδε, ἐπεὶ καὶ ἑκατέρας διαφέρε τῷ πόδε. Πρὸς μόνοι τὴν χρῆσιν ἀφορῶσι, ταῖς καθόλε συγκαταλεκτέον (φασὶν) ὅτι ὅπαν ὅσον σημαίνειν πέφυκε τὸ ὡ αυταῖς ὑποκείμενον, ὥσπερ καὶ ταῖς καθόλε, ἀνελλιπῶς λαμβανεται, συσολῆς ἄνευ. Διὸ καὶ ἐν τοῖς Ἐκθετικοῖς τῶν Συλλογισμῶν, κατὰ τας καθόλε ἀξίτιως ἐχουσι. (Τεχ. τῆ Νεῶν Μέρ. Β. Κεφ. γ.)

ἀμοιρον ἢ τὸ ὑποκειμενον, ἀορισαῖνον δὲ, ἅλλοτε ἄλλως. ἢ τῆς προτασεως ποσοτης κατα τα αλλαχοῦ εἰρημενα (§. σλ΄.) ἐπικριθησεται.

§. υβ΄. Ταῖς δὴ ἑτω ποσότητος ἐχουσαις, καὶ τῆς ἀπὸ τὸ καταφάσκειν, ἢ ἀποφάσκειν πρωτίσης διαφορᾶς (§. τιθ΄.), ἢ ὡς λέγειν εἰωθασι τῆς ἀπο τὸ ποιὸ, συναναμεμιγμενης, τὰ εἰδη των αντικειμένων ἀποφάσεων ἀνακυπτει, ητε ἐπισημειωμένη τῷ φωνηεντι Α, καθόλε ὅσα καταφατικη, οἷον πας ἄνθρωπος λογικος. Καὶ ἡ τῷ Ε, καθόλε ἀποφατικὴ, οἱον ὐδεὶς ἄνθρωπος ἐς᾽ λίθος. Καὶ ἡ τῷ Ι, ἐπὶ μέρες καταφάσκουσα, οἱον τὶς ἄνθρωπος ἐσὶ φιλόσοφος. Καὶ ἡ ἐπὶ μέρες ἀποφατικὴ ἡ τῷ Ο, οἱον ὲ πᾶς ἄνθρωπος ἐσὶ δίκαιος. Καὶ ἡ ατομικη καταφατικὴ, οἱον ὁ Πλατων Μωσαίζει. Καὶ ἡ Ἀποφατικὴ, οἷον Επίκυρος ὐ φιλοσοφεῖ. Ἂς ὸὲ φωνησιν εἰωθασι παρασημειὸν, τῆς χρειας ηκιστα απαιτέσης. Καὶ ἡ ἀπροσδιορισος, καθόλε μὲν καταφάσκουσα, το τρίγωνον ἐσὶ τρίπλευρον. Καθόλε ὁ ἀποφάσκουσα, ὁ κυκλος ὐκ εσιν ὀθύγραμμος· ἢ ὡς τα πολλα, ἢ ὡς ἐπ ελατιον, καὶ ον μέρει. (§. σλ΄.) (1)

§. υγ΄. Καὶ ἀπὸ τὸ ὡρισμενα ὸὲ, ἢ τὸ ἀορίςε (2) των ὅρων (§. ση΄.), αἱ μὲν των Ἀποφάνσεων εἰσιν ωρισμέναι, ὧν ἀμφω οἱ ὅροι θετικοί. Αἱ δὲ ἀόριςοι, ἐφ᾽ ὧν ὁ ἕτερος των ὅρων, ἢ καὶ ἀμφω ἀορισαίνουσιν (3). Ἀοριςος ὲν, ὡς μὲν ἐκ τὸ ὑποκειμένε,

(1) Σημαντέον ὅτι τὰς μὲν καθόλε προσδιωρισμενας, Καθόλε ὡς Καθόλε ὁ Ἀρις. (ὧ τῷ περὶ Ἑρμῖν.) χαίρε ἀποκαλων, ὡς ἑκατέροθεν ἐλογοτι ἴκτε τὰ ὑποκειμενε ὅρε, καὶ ἐκ τῆς προσδιορισμῆς καθολικοποιίας. Τὰς ὸὲ Καθόλε ἀπροσδιορίτες, Καθόλε ὡς μὴ Καθόλε· „ἐν το μὴ περι„κεῖσθαι ἐπ αυτων τῷ Καθόλε ὑποκει„μένῳ τὰς καθόλε προσδιορισμὰς. ὡς ὁ Ἀμμων. ενταῦθα φησί. Τας δὲ καθόλε μὲν καθ᾽ ἑαυτον ἐχουσας τον ὑποκειμενον ὅρον, συνεβαινον μὼ τοι διὰ τῆς ἐπὶ μέρες προσδιορισμὰ, Καθόλε ὡς μερικὰς. (ὡς ὁ Βλεμμὶδ. Κεφαλ. κη΄.)

(2) „Οὐ ταυτόν ἐσιν ὡρισμένον, „ἢ ἀόριςον ὀνομα λεγειν (ἔστι δ᾽ αὐ„τόθεν ὡς εἰς πρότασιν.) καὶ διωρι„σμένον, ἢ ἀδιόριςον. Τὰ μὲν γαρ „προτερα ποιεῖ το ἀορισαινον μοριον „προσκείμενον τοῖς ὀνόμασιν, ἢ μὴ, „τὰ δ᾽ ὕστερα οἱ προσδιορισμοί. (Ἀμμῶν. εἰς το περὶ Ἑρμῖν.)

(3) Τὰς Ἀορίτας, ἐκ μεταθέσεως, παρὰ Θεοφράςε λαβόντες, οἱ ἐκ τὰ περιπατα ἐκάλεσαν· γίνονται γαρ ἐκ τῶν ὡρισμένων μεταθέσει τῶ ἀοριτικὰ μορίε. Τὰτα γαρ οἰκεῖος ὁ τοπος, ἐπὶ μὲν τῶν ἐκ δύο τε προσκειμενα (§. τιθ΄.) κεῖσθαι πρὸ τα ῥήματος, οἷον ἡ γῆ ε κινεῖται. ἐπὶ δὲ τῶ-

κειμένῳ, τὸ μὴ ἄρτιον ἐλλείπει· ὡς δὲ ἐκ τοῦ κατηγορουμένου, τὸ ξύλον ἐστὶν ὁ λίθος· ὡς δ' ἐξ ἀμφοῖν, ὁ μὴ ἄνθρωπος ἐστὶν ὁ γελαστικός. Δεῖ δ' ἐπὶ τούτων τὸ μέριον, ἀμέσως τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ κατηγορουμένῳ προσκεῖσθαι, ἵνα σώζηται τὸ τῆς ἀορισίας. Τῷ γὰρ συμβέσμῳ, ἢ τῷ προσδιορισμῷ τῆς ἀρνήσεως συμφερομένης, ἢ καὶ τῷ τρόπῳ εἰ τύχοι, ἐὰν ἡ πρότασις τῶν μετὰ τρόπου ἦ, περὶ ὧν ὕστερον, οὐκ ἀόριστος ἡ πρότασις ἔσται, ἀλλ' ἀποφάνσεσα.

§. ιθ'. Παραπλησίως δὲ τοῖς ἑτέροις τῶν ὅρων, ἢ καὶ ἀμφοῖν στερητικῶν ὄντων (§. ση.), ἡ ἐξ αὐτῶν πρότασις στερητικὴ λέγεται. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ ὑποκειμένου, οἷον ὁ ἄδικος ὁ κατορθοῖ. Ἀπὸ δὲ τοῦ κατηγορουμένου, ὁ οἰκαῖος ἐστὶν ἀνάθωτος. Ἐξ ἀμφοῖν δὲ, ὁ ἄδικος ἐστὶν ἄφρων. Διανιστόχασι δὲ τῶν Ἀορίστων αἱ Στερητικαὶ, ὅσα καὶ εἰ ἐν αὐταῖς ὅροι. Ὁ μὲν γὰρ Ἀόριστος ὅρος, κατὰ πάντων κατηγορεῖται παντὸς τοῦ εἰρημένου· ὁ δὲ Στερητικὸς, κατὰ τῶν δεκτικῶν τῆς ἕξεως, ἢ τῆς δυνάμεως, ἢ ἄλλης οἱασοῦν διαθέσεως, ἧς ἔτυχεν ἀμοιρήσαντα (§. αὐτ.).

§. υέ. Καὶ ἐκ τῆς κατὰ χρόνον δὲ διαφορᾶς εἴδη προτάσεων διαειλεται, ἢ ἐπὶ τοῦ παρωχηκότος, ὁ Μεσίας ἦκεν· ἢ ἐπὶ τοῦ ἐνεστῶτος, οἷον γράφω· ἢ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος, ἢ τοῦ ἐσομένου (1), οἷον ὁ μαθητὴς ἔσαι διδάσκαλος, ὁ Ἀντίχριστος ἥξει. Ἐν οἷς ἐπισημειωτέον, ὅτι τὰς παρὰ τὸ ἐνδεχόμενον καὶ ἀναγκαίου (§. υ'.) τῆς τῶν ὅρων σχέσεως, οἷοιὲ ἀληθείας (§. τγέ. Σημ.) λεγομένας εἶναι ἐκφαντορικὰς, ὡς κατὰ πᾶσαν χρόνου διαφορὰν τ ἀληθὲς ἀποφαινομένας. Οἷον ὁ Θεὸς ἀγαθὸς καὶ ἰῶ, καὶ

τῶν ἐκ τρίτου προσκατηγορουμένων, ἀμέσως πρὸ τοῦ συνδέσμου. οἷον ἡ γῆ ἐκ ἔστι κινουμένη· ὡς εἴγε τῆς τοιᾶσδε μεταπαίη Χώρας, καὶ τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῷ κατηγορουμένῳ ἁπλῶς μετὰ τὸ ἐπὶ προσαφθείη, ἡ πρότασις τότε ἔσαι ἐκ μεταθέσεως ἐκ ἀποφάσκουσα, ἀλλ' ἀορισῶσα. οἷον ἆρ' ἡ γῆ κινεῖται· τόποῦ δὲ δὴ; ἡ γῆ ἐστὶν ἐ κινουμένη, τί σοι, πᾶν ὁτιοῦν, ἢ ταῦτα. (§. σή.) Ἄλλοι δὲ (Αμμ. εἰς τὸ περὶ Ἑρμῆν.) ἐκ μεταθέσεως φασὶν αὐτὰς ἀποκαλεῖσαι τὸν Θεόφραστον, ὅτι μεταθέσει τοῦ συνδέσμου ἢ τῶν Διαγράμματι ἡ τάξις κατὰ τὸν πρὸς τὰς ὡρισμένας ἀντίθεσιν, περὶ ἧς ἡμεῖς ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

(1) Ἄλλο γάρ ἐστὶν, ὡς αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς περὶ Γεν. καὶ Φθορ. διορίζεται, τὸ μέλλον παρὰ τὸ ἐσόμενον. Καὶ τὸ μὲν ἐσόμενον τὸ „πάντως ἐκβησόμενον σημαίνει. . . Τὸ „δὲ μέλλον, τὸ ἐκβῆσαι καὶ μὴ ἐκ„βῆναι δυνάμενον. Ἀμμων. εἰς τὸ περὶ Ἑρμῆν.

καὶ ἐστι, καὶ ἐσαι. Καὶ περιφερὴς ἀεὶ ὁ κυκλος. Καὶ ὀκ ἔστιν ὅτε λογικον ὀκ ἔστιν ὁ ἄνθρωπος.

§. υϛ'. Παρεισάγονται δὲ τὰ πολλα ἐπὶ τῶν Προτάσεων καὶ φωναί τινες, δι' ὧν ἡ τῆς Κρίσεως ἐμφαίνεται δύναμις, καὶ τὸ σώτονον, ἢ ὑφειμένον τῆς ἐν αὐτῇ συγκαταθέσεως ἐκδηλοῦται· ὡς ὅτε φαμεν, σαφῶς ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον κοινωνικόν. Σχεδὸν ἐπιζήμιον ὁ πλοῦτος. Πάντῃ τυφλὸς ὁ τύφος. Μανία ἄντικρυς ὁ ἔρως. Καλοῦνται δὲ αἱ ἔτως ἐχουσαι Προτάσεις μετὰ τρόπου, μυριαχῶς μὲν ποικίλλουσαι (1), κατὰ τὰς ἐν τῷ νοεῖν, ἢ ἀναιρεῖν τὰ Κριτικὰ ἐπιτάσεις τε καὶ ἀνέσεις, εἰς τρεῖς δὲ ἢ τέτταρας ἀναγόμεναι, ἐφ' ὧν εἰ ἐπιφερόμενοι τρόποι Ἀναγκαίως, Ἐνδεχομένως, Δυνατῶς, Ἀδυνάτως, ταῖς τῆς ὕλης (§. ύ.) ἀκολουθοῦσι διαφοραῖς. Εἰσὶ δὲ αὗται, ἤτοι τῶν τρόπων Ἐπιῤῥηματικῶς ἐνφερομένων, ἀναγκαίως ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ λογικὸς· ἐνδεχομένως πνεῖ· ἢ καὶ Κατηγορικῶς, οἷον δυνατὸν τὸν ἄνθρωπον πλουτῆσαι· ἀδυνάτου κρεῖττον.

§. υζ'. Ἐπὶ τῶν τοιουτων σημειωτέον Α. ὅτι τῶν τρόπων ὁ μὲν Ἀναγκαίως τῷ εἰκαίοντε καὶ καταλληλον χώραν ἐχει, ἐνθα ἔτως ὑπάρχειν τὸ κατηγορούμενον τῷ ὑποκειμένῳ νοεῖται, ὡς ἀδυνάτου εἶναι μὴ ὑπάρχειν· ὁ δὲ Ἐνδεχομένως, ἐφ' ὧν ὑπάρχει μὲν, δυνατὸν δὲ ὅμως, καὶ μὴ ὑπάρχειν. Ὁ δὲ Δυνατῶς, ἐφ' ὧν ὐχ ὑπάρχει μὲν, οὐκ ἀδυνατεῖ δὲ, καὶ ὑπάρχειν· ὃς Ἰσοδυναμεῖ πολλάκις καὶ τῷ Ἐνδεχομένως, ὁλοχερέστερον δέποτε, καὶ ἐπὶ τὸ ἀναγκαῖον (2) ἐκλείνειαν. Β. Ὅτι ὁ μὲν ἀναγκαίως τῷ πᾶς προσδιορισμῷ ἰσοδυναμεῖ· ὁ δὲ ἀδυνάτως, τῷ οὐδείς· ὁ δὲ ἐνδεχομένως τε καὶ δυνατῶς, τῷ τὶς· ὁ δὲ ἐνδεχομένως μὴ, καὶ δυνατῶς μὴ, τῷ οὐ πᾶς. Γ. Ὅτι τῷ καθ' αὑτὸ ἀληθεύουσαν ἀπόφασιν, διὰ τὸν ἀλλοτρίως τε καὶ μὴ καταλλήλως ἐπαγόμενον τρόπον συμβαίνει (3) ψεύδεσθαι. Οἷον ἐπὶ τῆς, Ἀριστοτέλης ἀναγκαίως ἀληθεύει. Ἀληθεύει μὲν γαρ τυχὸν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης δὲ, ἐνδεχομένως.

Ἐξ

(1) „Τρόποι δὲ εἰσὶ τὸ ἀναγκαῖον, „τὸ ἀδύνατον, τὸ ἐνδεχόμενον, τὸ „καλῶς, τὸ σαφῶς, καὶ ἕτερα· ὧν „ὁ ἀριθμὸς φύσει μὲν περιληπτὸς, ἡ„μῖν δ' ἀπερίληπτος. Βλεπ. Κεφ. ιϛ'.

(2) „Τὸ δυνατὸν, ἢ τῷ ἐνδεχομέ„νῳ μόνῳ συντρέχει, ἢ ἐκτείνεται καὶ „ἐπὶ τὸ ἀναγκαῖον. Ἀμμών. εἰς τὸ περὶ Ἑρμ.

(3) Πολλάκις συμβαίνει τῷ προ„τάσει παρὰ τὴν ὕλην ἀληθευούσῃ, „διὰ τὸν τρόπον τὸν προσκείμενον ψεύ„δεσθαι. Ἀντ. αὐτ.

Ἐξ ὧν καὶ διπλόη τις ἐπὶ τῶν μετὰ τρόπε Προτάσεων θεωρεῖται, περὶ ἧς ἑξῆς.

§. υή. Ἅπαξ μὲν οὖν ἔστιν ἐπὶ τῶν προτάσεων, ὅσα ἐν τῶν πρεπόντων τῷ Ἀποφαντικῷ λόγῳ συνίσταται, ταῦτα· ἃ καὶ τοῖς ὑπολογίσασθαι εἰδόσιτε καὶ βουλομένοις, εἰς χιλιάδας διὰ τὸ ἐπαλλήλε πολλαπλασιασμὸ προάγεται (1) πληθυόμενα. Ἀλλ' ἐν

(1) Ὁ τὰς Διαλεκτικὰς κανόνας περιττῶς διαμασσήσας Χρυσιππος, τὸ μὲν καταφατικὸν τῶν συμπεπλεγμένων ἀξιωμάτων. „(Συμπεπλεγμένον „δὲ ὧν ἀξίωμα τοῖς Στωϊκοῖς, ὁ ὑπό„τινων συμπλεκτικῶν συνδέσμων συμ„πέπλεκ)ο· οἷον καὶ ἡμέρα ἐστί, καὶ „φῶς ἐστί. Λαερτ. ὠ βίω Ζήνων. Κιτιέ.) ἀς 103049. ἐπλήθυνε· τὸ δὲ ἀποφατικὸν ἀς 310952. „ὃν „πάντες ἐλέγχουσιν οἱ Ἀριθμητικοί, „ὧν καὶ Ἵππαρχός ἐσιν, ἀποδεικνύων „τὸ διάφωμα τῷ Συλλογισικῷ παμ„μέγεθες αὐτῷ γενομένε. (Πλατ περὶ Στωικ. Ἐναντιωμ.) Οὕτω δὲ ἐγίνετο Χρυσίππῳ τοσαῦτα τῶν συμπεπλεγμένων λαμβάνειν τὰς διαφορὰς ἐμοὶ γᾶν ἐ ἔλεγεν. Ἀλλ' εἰτις ἄρα ἐκ τῶν ἀνωτέρω διαιρέσεων (§. τιβ'. - .) ὅσα τὸν ἀριθμὸν αἱ ἀνακυπλαγαὶ προτάσεις κατιδεῖν ἐθέλησε, τυχὸν ἂν ῥᾳδίως τὰ ἀληθῆ ἅπαντα ἐκλογισαίμενος.

Ἐὰν γὰρ Α. τὰς ἐκ δευτέρε προσκειμένε (§. τιβ'. λαβῶν ἐν μέρει, ἐκ μὲν τῶν καθόλε ἐναγ, ἢ μερικὰς, ἢ καθ' ἕκασα, ἢ ἀπροσδιορίσες (. .), τετραπλασιάσῃ. Ἐκ δὲ τε ἀριθμενε, καὶ τε ἀορίσε (§. υγ.) κατὰ τὸν ὑποκαιμενον μονον ὅρον, (ἐπὶ γαρ τῶν τοιάτων τῷ κατηγορεμένῳ το ἀρνητικὸν μόριον συνταχθεὶ, εἰς ἀπόφασιν (§. αὐτ.) ἀπολήξα), ἐπιδιπλασιάσῃ· Ἐπιτριπλασιάσῃ δὲ καὶ ἐκ τε τριτ. τε τῆς ὑλης (§. υ'.)· Καὶ ἐκ τῶ τριμερῶς δὲ ἐτι τε χρονε (§. .), Προτάσεων τῶν ἐκ δευτέρε προσκειμένε ἀνακύπλοντα εὑρήσα τὰ πάντα δυο ἐπὶ τοῖς εἰδομήκοντα.

Β. Πάλιν τῶν ἐκ τρίτε προσκατηγορεμένε (§ τιδ'.) ἐπὶ τοῖς ῥηθεῖσι πολλαπλασιασμοῖς, καὶ τὸν ὡς ἐκ τε ὁρισμᾶ καὶ τῆς ἀοριτίας τε κατηγορεμένε (§ υγ.) διπλασιασμον ἐπιδεχομένων, Εἴδη συνησοιται τέτταρα ἐ τετραράκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατον.

Καὶ Γ. τεως ἐπὶ τῶν μετὰ τοῦτο (§ υς'.) (τὰ ἀρνητικᾶ μορ'α, τῷ τροπω εἰς ἀντίθεσιν δεησαν ἐπιφερομένα) τῶν μὲν ἐξ ὑποκαμένε καὶ κατηγορεμένε, τῷ πυρὶ ἢ αὐτὸ, ἢ ἀπειρᾳ καὶ τῶν ὅρων, ἤτοι κατ' ἀμφω, ἢ κατὰ θάτερον, εἴδη ἀνακύπτα τέτταρα ἐξ ἑκάσε τροπε· τῶν δὲ ἐκ τρίτε προτ. ετηγορεμένε, (ἤτοι τῶν τριῶν τῷ μορίῳ διατιθεμένων, ἢ τῶν δυοῖν ἐνεκᾶ, ἢ τᾶ ἑνός) εἰδη ὀκτω Ἐὰν ἐν, ἀθροίσα ὄντα δυοκαίδεκα, τετραπλασιαθῇ μὲν παρὰ τὸ καθόλε, καὶ τὸ ἐπὶ μέρες, καὶ τὸ κατ' ἔμφα, καὶ τὸ ἀπροσδιόριτον, ὡς καὶ ανωτέρω ἐπὶ τῶν ἀνὸ τρόπε ἐλέγετο (εν Α. καὶ Β.). Τριπλασιαθῇ δὲ καὶ κατὰ τὰς χρόνες ὡσαύτως· ἐπιτριπλασιαθῇ δὲ καὶ κατὰ τὰς ὕλας· προσεπιτριπλασιαθῇ δὲ καὶ κατὰ τὰς τροπας (το γὰρ ἐνθεχόμενον ως εἴρηται §. .) τῷ κυρίως δυναται εἰς ταυτὸν ἥκα.), εἰς ἃς καὶ ἐννενήκοντα πρὸς τοῖς διακοσίοις ἐπὶ τοῖς χιλίοις τὰ τῶν μετὰ τρόπε προτάσεων ἀδη ἀριθμηθήσεται. Ἃ καὶ τοῖς κατα τον Α. καὶ τοῖς κατὰ τὸν Β. ἀναλογισμὸν συγκεφαλαιώμε-

Ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ τῶν Ἀποφάνσεων ἐκείνων ἐπιμνηθῆναι πέρυσιν ἂν εἴη, αἳ, ὥσπερ τοῖς ἀπὸ τῶν Μαθημάτων ἐπίσημοι εἰσὶν, οὕτω καὶ τοῖς ὀτιοῦν κατ' Ἐπιστήμην πραγματευομένοις εὐ χρήσει γίγνονται. Διὸ καὶ Ἐπισημονικαὶ καλεῖσθαι δίκαιαι.

§. υθ'. Τῶν γὰρ ἐν Ἐπιστήμαις εἰσαγομένων Ἀποφαντικῶν λόγων οἱ μὲν ὑποθέσεις ἀκούσιν, οἱ δὲ προτάσεις. Καὶ ὑποθέσεις μὲν καλοῦνται, αἳ τῶν Ἀποφάνσεων Ἀναπόδεικτοι, ὧν αἱ μὲν Ὅροι, αἱ δὲ Ἀξιώματα, αἱ δὲ Αἰτήματα. Προτάσεις δὲ αἱ Ἀποδεικταὶ, ὧν τὰ μὲν Θεωρήματα, τὰ δὲ Προβλήματα, τὰ δὲ Πορίσματα. Μέσα δ' ἄντις τάξειε τοὺτε Ἀναποδείκτων καὶ τῶν Ἀποδεικτῶν, τὰ Λήμματα, ὡς ἐν ἄλλοις μὲν ὄντα ἀποδεικτὰ, ἀναποδείκτως δὲ καὶ συλλογισμένως πρὸς τὸ παρὸν λαμβανόμενα.

§. υί. Καὶ Ὅρος τοίνυν ἐστὶν ὁ ὁρισμὸς ὁ ἐνματώδης, (§. ριη.) ἢ καὶ ὁ πραγματώδης (§ ρκθ.) ἐὰν ᾖ ἐξω ζητήματος. Οἷον ὅτι ἐξεικὰ φέρε γωνία ἐστὶν ἡ ἐλάσσων ὀρθῆς. ὅτι Σελήνης ἔκλειψις, ἡ ταύτης ἐστὶ μεταξὺ, καὶ ἡλίου τῆς γῆς παρέμπλωσις. Ἀξίωμα δὲ (1) πρότασις θεωρητικὴ καθ' ἑαυτὴν ἐναργὴς τίνι τῶν ὁρῶν σωμάφειαν, ἢ διαφωνίαν παρίστασα· οἷον τὰ ἴσα ἀλλήλων ἀντικαθιζάμενα, μεταβολῇ τῷ ποσῷ ἄνισα ἐμποιεῖ. Αἴτημα δὲ πρότασις πρακτικὴ, ἧς ἀδιζάκτως πᾶς τις ἂν αἰτήσειεν δοίη· οἷον τὸ ἴσον αντὶ τῷ ἴσῳ, τῷ τῷ ποσῷ λόγῳ, λαβεῖν

να, [illegible] δώσα δωδεκάδεκα πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἐπὶ τοῖς χιλίοις.

Δ. Ἐπὶ [illegible] ἅπαντα καὶ τῷ λόγῳ τῷ ποιᾷ (§. τιθ'. τετέσιν ὡς ἐκ τῆς καταφάσεως, [illegible] τῆς ἀποφάσεως, ἐπιδιπλασιαζῇ (πᾶσα γὰρ καταφασις [illegible] ὅτι ἀντίσοιχα οἰκεία ἀπόφασις.). Αἱ μὲν αντιφάσεις τοῖς τεθεῖσιν ἀεὶσιν ἰσάριθμοι ἔσονται. Αἱ δὲ Ἀποφάνσεις [illegible] διπλασίονες. Τετέσι, τέτταρες καὶ εἴκοσιν ἐπὶ τριχιλίοις. [illegible] Λοιπὸν ἄρα πᾶσαι αἱ ἐν τῷ [illegible] Ἑρμιμάτῳ παραλειπόμεναι αντι- „φάσεις ἔσονται χίλιαι πεντακόσιαι „δέκα καὶ δύο Προτάσεις δὲ δηλονότι διπλασίαι τούτων, ἤγουν τριοχίλιαι „εἴκοσι καὶ τέσσαρες. Ἀμμών. εἰς τὸ περὶ Ἑρμοῦ.

(1) Τοῖς μὲν Στωϊκοῖς Ἀξίωμα ἐστὶ πᾶς λόγος ἀποφαντικὸς, ἀπὸ τοῦ ἀξιοῦσθαι μὲν ἀληθεύειν, ἀξιοῦσθαι δὲ ψεύδεσθαι. (Ὧρα Λαέρτ. εἰς βίον Ζήνωνος. Κικέρ.) Κυρίως γεμὴν προτάσεις ἐστὶ τὸ Ἀξίωμα ὁμολογούμενον τοῖς πᾶσιν, ὡς κρεῖττον ἂν καὶ ἀποδείξεως. Καλοῦσι δὲ τὰ Ἀξιώματα, καὶ κοινὰς ἐννοίας. Ἀξιωματικαὶ δὲ προτάσεις, καὶ αἱ ταυτολογοῦσαι (§. τιη.) καὶ αἱ τὸν ὁρισμὸν, ἤτοι ὅλον, ἢ μέρος κατὰ τοῦ ὁρισθέντος κατηγοροῦσαι· καὶ ἀνάπαλιν.

λαβεῖν (1). Ταῦτα ἓν πάντα ὑποτίθεται, καὶ ὅδε ἐν αὐτοῖς ὁ ἔλεγχος.

§. υιά. Τῶν δὲ Ἀποδεικτῶν προτάσεων τὸ Θεώρημα, πρότασις ἐστὶ θεωρητικὴ δείξεως χρῄζουσα. Οἷον ἡ σφαῖρα ἴση ἐστὶ δυσὶ Κυλίνδροις τριτημορίοις, ὧν βάσις μὲν ἡ τῆς Σφαίρας μεγίστη τομή, ὕψος δὲ ἡ διάμετρος· Ὁ ἀὴρ ἐστὶ βαρύς. Τὸ δὲ Πρόβλημα πρότασις πρακτικὴ, ἡ προτιθεῖσα τι ποιητέον, ὃ καὶ τινὶ κατασκολιῷ δέον ὑποθέσθαι, καὶ τῆς κατασκολῆς τὴν ἀπόδειξιν· οἷον Κῶνον κολουρον ἐκ ἡ τομὴ παράλληλος τῇ βάσει τό, τε ὕψος δεδομένον, καταμετρῆσαι. Τὸ τῆς ἀτμοσφαίρας βάρος ὁρεῖντε, καὶ εἰπεῖν ὅσον. Τὸ δὲ Πόρισμα πρότασις ἐκ τῆς ἤδη ἀποδειχθείσης ἀμέσως ἐπιφερομένη, μηδὲ χρῄζουσα ἄλλης δείξεως. Οἷον ἐπεὶ τὸ ἀπὸ τῆς ὑποτεινούσης τὴν ὀρθὴν γωνίαν τετράγωνον ἴσον τοῖς ἀπὸ τῶν περιεχουσῶν, τοιγαροῦν τὸ τριγωνον καὶ ἰσοσκελὲς ὄντος, τὸ ἀπὸ τῆς ὑποτεινούσης τὸ ἀπὸ τὸ σκέλος ἐστὶ διπλάσιον. Καὶ εἰ βαρὺς ὁ ἀὴρ, ἀκὸν πίεζειτε καὶ θλίβει τὰ ἐφ' ὧν ἐπίκειται σώματα.

§. υιβ'. Τὸ δὲτοι Λῆμμα ἐν μεταιχμίῳ κεῖται τῶν ἀναποδείκτων καὶ ἀποδεικτῶν· Ὅτι πρότασις ἐστὶν, ἧς ἡ ἀπόδειξις ἐν ἄλλῃ πραγματείᾳ ἀποδοθεῖσα, ἐπὶ τὸ προκείμενον ὑποτίθεται. Οἷον ἐάν τις Λῆμμα τι ἐκ τῶν Γεωμετρικῶν ὑποθέμενος τὰ ἰσομεγεθῆ καὶ ἑτεροχήμονα τῶν Σωμάτων ἀνίσους ἔχειν τὰς Ἐπιφανείας, ἐκ τούτου ἐν τοῖς Φυσικοῖς ἀνασκευάζειν ἐπιχειρῇ τὴν Ἀριστοτελικὴν περὶ τοῦ τόπου δόξαν, ὅτι τόπος ἐστὶν ἡ ἐχάτη τοῦ περιέχοντος ἐπιφάνεια. Ὡσαύτως κἂν ἔτις ἐκ τῆς περὶ τὴν Φύσιν θεωρίας τὸ ἀδρανὲς τῆς ὕλης λαβὼν, ἀποδείκνυοι ἐν τοῖς Μεταφυσικοῖς τὴν τῆς ἀύλου οὐσίας ὑπαρξιν.

§. υιγ'. Ἐπὶ τούτοις εἰώθασι καταλέγειν τὸ Σχόλιον, ὃ τὰ πολλὰ ἐκ μὲν μοναδικῆ τινὶ προτάσει κεῖται, ἐκ δὲ πλειόνων συγκεκροτηται, δι' ὧν ἔκτε τῆς παρὰ τῶν ἄλλων μαρτυρίας, καὶ ἐκ τῶν ὁμοίων, οἷς προχειρισθεῖσαι προτάσεις διασαφῆνται, καὶ δαψιλέστερόν πως κατασκευάζονται.

(1) Οἷον τὰς παρ' ἡμῶν μαθητὰς αἰτεῖσθαι πῶλα, τὸ ἐν ταῖς Ἀπροάσεσι προσέχειν. Τὸ πρὸς βραχὺ ἀποδιδῶ ἀὶ περὶ τοῦ προκειμένου προλήψεις φέρουσιν. Οὐ γὰρ τὸ τῷ χρησμῷ τόδε „Ἀρκαδίαν μ' αἰτεῖς, ἀλλ' „ μ' αἰτεῖς, ἔτοι ἔδω.

ΚΕΦ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἀποφάνσεσι διπλόης, καὶ τῶν κατὰ ταύτην Εἰδῶν.

§. υιδ'.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τῶν Ἀποφάνσεων μία τε καὶ μόνη ἐστὶν ἡ κατηγορία, τουτέστιν ἡ τὸ κατηγορούμενον ἐν καταφάσει, ἢ ἀποφάσει κατὰ τὸ ὑποκείμενον ἀπόδοσις, αἱ προτάσεις ἁπλαῖ τε καὶ κατηγορικαὶ καλοῦνται καὶ εἰσί. τὸ δ' ἁπλοῦν αὐταῖς, ὅτε μὲν καὶ πράγματι καὶ φωνῇ, ἐν μονολεξίᾳ τῶν ὅρων κειμένων, οἷον ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ θνητός. Θεὸς ἂν ἡλοίωται. Ὅτε δὲ πράγματι μὲν, ἡ φωνῇ δὲ, ὡς ἐν πλήθει λέξεων τὸ μοναδικὸν σῳζεται τῆς κατηγορίας. Τούτων δὲ ταῖς μὲν τὸ ὑποκείμενον μόνον, ὅρος ἐστὶ συμπεπλεγμένος (§. σζ'.) ἢ σώθετος, οἷον ἡ τῶν ἀστέρων πλῆθος ἐν ἀριθμητῇ. Ταῖς δὲ μόνον τὸ κατηγορούμενον, οἷον ὁ ἔρως ψυχῆς ἐστὶ πάθος. Ταῖς δὲ μόνος ὁ σιώδεσμος, οἷον ὁ κύκλος ὁμολογούμενως ἐστὶ περιφερής. Ταῖς δὲ ἀμφότεροι οἱ ὅροι, οἷον ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ θανάτου κρείσσων· ἢ ὁ ἕτερος, καὶ ὁ σιώδεσμος, οἷον τὸ τετράπλευρον ἐστὶ πάντως χῆμα τετράγωνον. Ταῖς δὲ πάντα, οἷον τὸ ὠφελοῦν μέταλλον καὶ ἀνθρώποις περίτιμον, τῷ ὄντι ἐστὶν ἀγχίνοια ψυχῶν (1).

§. υιε.

(1) „Τὸ περὶ τῶν ἁπλῶν ἀποφάν-
„σεων ὑπὸ τοῦ Βλεμμίδου (Λογ. Κεφ.
„κς'.) λεγόμενον, ὡς ὅσα καθ' ἑνὸς
„ὑποκειμένου λέγεται κατὰ μίαν προ-
„τασιν, εἰς τὰ πάντα κατηγορούμενος
„ὀνομάζεται, οὐκ ἀσφαλῶς εἰρῆσθαί μοι
„δοκεῖ. τί γάρ, εἰ τῶν κατὰ τοῦ ἑνὸς
ὑποκειμένου λεγομένων διαφόρων ὄντων,
αἱ κατηγορίαι διαφέρουσαι εἰσίν; οἷον ὁ Βλεμμίδης ὀρθῶς τε, καὶ μὴ ὀρθῶς περὶ τούτου λέγει. τὸ γὰρ εἰρημένον οὐκ ὀρθῶς δοκεῖ. Ὁ δὲ μικρὸν κατωτέρω περὶ τοῦ αὐτοῦ προσίθησι, καλὰ ὀρθῶς ἔχειν εἰσί. τῷ γὰρ ἐν πλήθει φωνῶν τὸ ἀποφαντικὸν λόγου σῳζομένῳ ἁπλότητα ἐκλήθευσεν. „Ἔν-
„θα (φησὶν) ἑκάτερος ὅρος τῶν συμ-
„πληρούντων τὴν πρότασιν, μιᾶς τινὸς
„φύσεως ἐστὶ δηλωτικός, ὁ ὑποκείμενος
„καὶ ὁ κατηγορούμενος, μίαν λέγουσι
„καὶ ταύτην τὴν πρότασιν. Ἐν
„ὁρισμὸν ὅλον λαβοῦσιν ὑποκειμένου,
„ἢ κατηγορουμένου, ἢ καὶ ἀμφοτέρων
„ὁμοίως. ὡς ἐὰν εἴπῃς τὸ ζῷον λο-
„γικὸν θνητὸν κτ. ὃ σία ἔμψυχος κτ.
„ἐστίν. Ἐνταῦθα γὰρ τὸ ζῷον λογι-
„κὸν

μιε. Τῶν μὲν τῆς ἀποδόσεως μοναδικῶν ἐνιαίων ἐπὶ τῶν ἀποφάνσεων μὴ σωζομένων, ἀλλὰ ταῖς κατὰ τὸ ἐνδιάθετον κρίσιν συγκαταθέσεσι τῆς κατηγορίας συμπληρωμένης, ἐκεῖ παραμένει τὸ ἁπλοῦν τῇ πρόσασει, καὶ ἄλλως τὸ τῆς διπλόης ἐπίτιτιν ἦτιον σύφωρατον· οἷον ὃ πρὸς ἔπος ἀπεκρίνατο. Δῆλον γὰρ ὅτι δύο τινὰ κατὰ δυοῖν, τὰ ἐνταῦθα κατηγορούμενα. τὸ μὲν τι καταφατικῶς κατὰ αὐτοῦ, ὅτι ἀπεκρίνατο· τὸ δὲ τι ἀποφατικῶς κατὰ τῆς γνωμικῆς ἀποκρίσεως, ὅτι ὃ συμφώνως ἀπεδόθη τῷ ἐρωτήματι. ὡς μὲν θατέρου ἀληθοῦς ὄντος, τὸ ἀποκριθῆναι, δυνατὸν ἐστὶ θατέρου ψεύδεσθαι, τὸ μὴ πρὸς ἔπος. Ὅθεν καὶ τῶν ἐν ταῖς προτάσεσι διπλόων περιεργότερον τῶν παλαιῶν (1) εἰ ὕστερον πολυπραγμονήσαντες, εἴτε τῷ σαφῆ καὶ ἀνεπιγμένων δεῖλον, εἴτε τῷ, παρὰ τὸ ἀσαφὲς καὶ συνεπιγμένον, ἐκθέσεως χρῄζουσαν· ὧν καὶ ἡμῖν συντόμως ἐπὶ τοῦ παρέντος καταλεκτέον τὰ εἴδη. Τοιγαροῦν τὰ μὲν πρῶτα γένος εἰσὶν αἱ ἐφεξῆς.

„κόν κτ. . . . ὡς ἂν λογίζεται ὄνομα, „κἂν ἐκ πολλῶν φωνῶν σημαντικῶν „ὑπάρχῃ συγκείμενον. Αὐτ. αὐτ.

(1) Ἀριστ. ἐν τῷ περὶ Ἑρμείου. „ἔστι „δὲ εἷς λόγος (φησὶν) Ἀποφαντικὸς, „ὁ ἀ δηλῶν, ἢ ὁ συνδέσμῳ εἷς. ὁ δὲ „Ἄμμων. (Αὐτ.) ὦ δὴ τάττοις συνδέσ„μενα λόγον ἀκουτέον εἶναι, λέ„γω, τὸν μόναις ταῖς λέξεσιν „ἐπίκτητον ἔχοντα τὴν ἕνωσιν διὰ τὸν „συνδέσμον, ἀλλὰ τὰς ἐν τοῖς ὑποθε„τικοῖς καλουμένοις συλλογισμοῖς, κα„τὰ τὸ συνημμένον, τὸ διεζευγμένον „λεγόμενον, παραλαμβανόμενος· οἷον „εἰ Θεὸς ἀγαθός, ἀίδιον τὸ πᾶν. Καὶ πάλιν ἀίδιον τὸ πᾶν, ἢ γενητόν. Ἐξ ὧν μόνας τὰς ὑποθετικὰς καὶ διαζευκτικὰς τῶν προτάσεων, τῷ συνδέσμῳ εἰρῆσθαι ἡγεμένος δοκᾷ. Εἴπερ ἓν ἐνταῦθα τῆς τε Φιλοσόφου διανοίας ἅψατο ὁ ὑπομνηματιστὴς, ἀπορήσειν ἂν τις εἰκότως. Τῷ γὰρ ὀνόματι τὸ συνδέσμου, καὶ τὰ ἄλλα τυχὸν τῶν μορίων, παρὰ τὸ συναπτικὸν, καὶ διαζευκτικὸν, ὁ Σταγειρίτης ἐνόησα, οἷς οἱ Ἀποφαντικοὶ λόγοι εἰρίζονται, περὶ ὧν ἐχόμενος ἐρῶμεν. Καὶ γὰρ κἀκεῖνος τὸ ὠφελιμὸν ἐνθεωρεῖται ἐκ ἐπικτήτου (ὡς ὁ ὑπομνηματιστὴς φησὶ) κατὰ τὰ ὧν τῶν φακέλλων λάχανα, ἀλλὰ κατάτινα πραγματώδη καὶ φυσικὴν ἀναφοράν, καθ' ἃ ὧν τοῖς συλλογισμοῖς πολλάκις, ἐκ ἀχρήστως ἐστὶ παραλαμβανόμενοι. Ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχοι τὰ περὶ τῆς διανοίας τοῦ Φιλοσόφου, ἐκεῖνο δῆλον, ὅτι τῶν συνεπιπλοκῶν τῶν διαφερόντων κρίτεων, ἅδην ἂν, καὶ ὅπως ἔχοι ἐν τῷ ἀποφαντικῷ λόγῳ, συνοραν ἐπιμελῶς, καὶ διακρίναν, τὰ Διαλεκτικὰ ἔργον ἐστί. Λιὸ καὶ τὰ περὶ Ἑρμείαν μέρος τὸ ἐπισκοπούμενον οἱ καθ' ἡμᾶς πρίνατι, τὸ περὶ τῶν ἀνακρίσιν τῶν συνδέτων προλάβειν ἀναχολέμενον. (Ὅσα ἐν τῇ Τέχ. τοῦ νοεῖν, Τμῆμ. Β'. Κεφ. . . . .)

§. υιϛ'. Ἡ μὲν Ἀναπλυνομένη, ἐν τὸν ἕτερον τῶν ὅρων, ἐπεμβεβλημένη πρότασις ἄλλη, ἐπὶ τὸ σαφέστερον ἀνακαλεῖ· ἤτοι τὸν ὑποκείμενον, οἷον,

„Κεῖται Σαρπηδών, Λυκίων ἀγὸς ἀσπιστάων.

ἢ τὸν κατηγορούμενον, οἷον,

„Ἕκτωρ δ' ἡγεῖτο, βροτολοιγῷ ἶσος Ἄρηϊ.

ἢ καὶ τὸν συνδεσμον, οἷον,

„Οἶδα γάρ, ὡς μοι ἐδώδυσαι κλυτὸς Ἐννοσίγαιος.

τοιαῦται δὲ, καὶ αἱ μετὰ τρόπε πᾶσαι, ὡς δῆλον ἐκ τε τρόπε μεταληφθέντος κατηγορηματικῶς (§. υϛ'.).

§. υιζ'. Ἡ δὲ Διοριζομένη, ἧς τὸν ἕτερον τῶν ὅρων ἡ ἐμπίπλυσα συνέλλει ἐπὶ τὸ μερικώτερον. ἤτοι πάλιν τὸν ὑποκείμενον, οἷον,

„Κεῖται ἀνὴρ, ὃς πρῶτος εἰσήλατο τεῖχος Ἀχαιῶν.

ἢ καὶ τὸν κατηγορούμενον, οἷον,

„Τὸν μενοῦν ὄντα, καὶ κακὴ τύχη τρέφει.

Διαφέρει δὲ τῆς ἀνωτέρω, καθ' ὅτι καὶ τῆς ἐπεμβολῆς ἀρθείσης ἐπ' ἐκείνης, ἡ κατα τὸ κύριον κατηγορία ἔτι ἦν ἀληθεύουσα· ἐπὶ δὲ ταύτης ἐχ ὕτως. ὁ γὰρ σωφρονισμένως τινὶ προσῆκεν, ἀποδιδόναι ἔπειτα τῷ ὅλῳ συνελῆς ἄνθ', ὃν ἀσφαλές. Ἡ δὲ ἐπεμβολὴ καὶ διὰ τὸ ἀναφορικὸν ἄρθρον γένοιτ' ἄν, καὶ διὰ μετοχῆς, καὶ ἐπιθέτου, ὡς ἐκ τῶν τεθέντων παρέσι σωιδεῖν. Δυνατὸν δὲ καὶ ἐπεμβολὴν ἐπὶ ἐπεμβολῇ γενέσθαι, καὶ τὴν μὲν κατ' ἀνάπλυξιν, τὴν δὲ κατα συνολίαν, οἷον,

„Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον Ἄνδρα,
Ὦ λαοὶ ἐπιτετράφαται, καὶ τόσα μέμηλε.

τὸ μὲν γὰρ βουληφόρον, συνέλλει τὸ ὑποκείμενον, Ἄνδρα· τὸ δ' ὦ λαοὶ ἐπιτετράφαται κτ., ἀναπλύνει τὸν βουληφόρον (1).

§. υιή.

(1) Σεσημειώσθω, ὅτι τὰ προτασικά τινες τῶν ῥημάτων, [illegible] φασι προτάσεις εἶναι εἰδέναι, ὧν τὸ κατηγορούμενον ἐμπίπλασαν ἔχ- τὴν τὸ κελεύομενον ἀποφαίνομαι. οἷον γέγραφε, ταῦτην ἐπιτάσσω ἡμῖν γραφῆναι

§. υιή. Ἡ δὲ Ὑποθετικὴ, ἡ δισσὰς προτάσεις, διὰ τῶν μορίων εἰ, ἐὰν, σωάπτουσα. οἷον ἐὰν ᾖς Φιλομαθὴς, ἔσῃ καὶ πολυμαθὴς. Καὶ εἰ ἔστι δίκη, ἀπεκδέχεταί τις ἡμᾶς ἐξέτασις τῶν βεβιωμένων. Ταύτης δὲ τὸ μὲν ἐξὶν ἡγούμενον, τὸ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν· τὸ δὲ ἑπόμενον, ὁ ἐπάγεται. Ἡ δὲ τούτων μεταξὺ σχέσις συνέπειά τε ἀκόλουθία. Καὶ τὸ ὅλον συνημμένον (1). Ἐφ' οἷς ἂν τὸ ἑπόμενον κατὰ τὸ ἡγούμενον διωατὸν ἐπ' ἀληθείας κατηγορεῖν, ῥᾴδιον τὰς ὑποθετικὰς ἐπὶ τὰς ἀπολύτους, τὰς ὡς ἐκ τοῦ ὑποκειμένου ἀναπτυσσομένας (§. υιέ.) ἢ διοριζομένας (§. υιζ'.) μεταλοιχειῶν, ἐμπίπτοντας τῷ ὑποκειμένῳ τῆς ὑποθέσεως (2)· οἷον σὺ ὁ Φιλομαθὴς ὤν, ἢ ὃς ἦθα Φιλομαθὴς, ἔσῃ κτ. Ἐφ' ὧν δὲ μὴ, παρὰ τὴν τῶν ὑποκειμένων διαφορὰν, καὶ ἴσως ἄλλως πως ἐκφραθεῖσαν, τὸ διαφόν τῆς κατηγορίας ἀφ' ἕτερον λήσει, ὡς δῆλον ἐπὶ τοῦ δευτέρου τῶν παραδειγμάτων, καὶ τῶν ὁμοίων. Καὶ ἀνάπαλιν δὲ, τὰς Ἀναπτυσσομένας (§. υιέ.) καὶ Διοριζομένας (§. υιζ'.) ὡς ἐκ τοῦ ὑποκειμένου, προχειρον ἐπὶ τὰς Ὑποθετικὰς μεταφράζειν. ἐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἁπλᾶς αὐτὰς, προσληφθέντος τοῦ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ἀεί ποτε συνυπονοουμένῳ λόγῳ (δι' ὃν καὶ ἡ κατηγορία ἀληθεύει) δίκην ὑποθέσεως· ὁ ἂν εἰ ὁ ἄνθρωπος λογικὸς, καὶ νῦ, καὶ ἐπιστήμης ἐστὶ δεκτικός (3).

γορότως ἔχειν. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν. Ἀλλ' ἕτως ἂν τῷ ἐπὶ τῶν ῥητικῶν εὕροι ἄντις παραπλησίαν τὴν σύνθεσιν. ἡμῖν ἡ ἐπεμβολὴ ἐν τούτοις, τὸ ἂν ἔχειν γινόμενον. οἷον ἐβουλόμην. τούτοις εὔχομαι, τοῦ δὲ πάντως θεασασθαι. Ἐπιμνησέον δὲ, ὅτι μόνοις τοῖς ὁρισικοῖς λόγοις τῶν χρησίν οἱ Φιλοσοφάντες αἱρεῖνται, τοῖς παρ' αὐτοῦ τοῖς Ῥήτορσι, καὶ τοῖς Ποιηταῖς παραιτήμενοι. (§. τμά.) Ὅσα καὶ τοῖς ἐν αὐτ. Σημειώσ.

(1) „Οἱ Στωϊκοὶ τὸ μὲν ἑπόμενον „λῆγον καλοῦσι, τὸ δὲ συνημμένον τρο„πικὸν, διότι τρεπόμεθα ἐκ τοῦ ἑπο„μένου εἰς τὸ ἑπόμενον. Φιλοπ. εἰς τὸ Α'. τῶν Πρωτ. Ἀναλ. περὶ Ὑποθ. Συλλογ.

(2) Γίνονται δὲ ἐκ τῶν ὑποθετικῶν ἀπόλυτοι αἱ μὲν κατὰ τὸ ὑποκάμενον ἀναπτυσσόμεναι. οἷον ἐκ τοῦ, εἰ ὁ ἄνθρωπος λόγῳ κεκόσμηται, ὠφέλιμα κατὰ λόγον βιεῖν, ὁ ἄνθρωπος ὠφελίμως λόγῳ κτ., ὠφέλιμα κτ. Αἱ δὲ διοριζόμεναι, οἷον ἐκ τοῦ, εἰ ὁ ἄστρο ἀ εἴλβα, ἐστὶ πλανήτης. ἡ, Ἀστὴρ ὃς ἀ εἴλβα, πλανήτης ἐστί. ταύτῃ τοι καὶ τῶν ὑποθετικῶν αἱ μὲν ἀληθεύουσι κατὰ τὴν ὑποθέσεως ἀρθεσιν, κατὰ τὸν πρῶτον. Αἱ δὲ οὐ, κατὰ τὸν δεύτερον. Δῆλον δὲ ὅτι, διὰ τὸν μεταξὺ τῶν Ἀναπτυσσομένων, καὶ Διοριζομένων διαφορὰν. (§. υιζ'.)

(3) Τὸν ὑποθετικὸν ὁ Ῥιδιγέρος οὐκ ἀξιοῖ πρότασιν ἀποκαλεῖν (ὧ τῷ περὶ Λέξ. Ἀληθ. καὶ ψευδ. Βιβλ. Β'. Κεφ.

ὑ. υιθ'. Ἡ δὲ Αἰτιολογικὴ, ἡ καὶ ἑτέραν σωσεπαγομένη πρότασιν, ὑφ' ἧς τὸ τῶν ὅρων συμβατὸν, ἢ ἀσυμβατὸν αἰτιολογεῖται (1). „Τοιαύτη ἡ τὸ Στίλπωνος· εὗρεν ἀπώλεσα· „πόλεμος γὰρ ὁ λαφυραγωγὸς ἀρετῶν. Οἱ ἐν τοῖς ὄπνοις τόποις βραδέως γηράσκουσιν, ὅτι τὸ γῆρας σπεδάντις ἐστίν. Ἐξενεχθεὶς δ' ἂν ἡ αἰτιολογοῦσα, καθ' ὑπόθεσιν, διὰ τῆς ἐπαναληπτικῆς. Εἰ ἀγαθὸς, καὶ οἰκτίρμων· ὅτι ἀγαθός. ἢ ἀγαθός.

§. υκ'.

Κεφ. β'. §. ζ'. Σημ. 1. 2. 2.) ὡς ἐντικοὺς ὄσαν Ἐνθύμημα, ἐφ' ὧν ἡ ὑπόθεσις, ἤτοι ἀποδεικτικῶς, ἢ πιθανῶς κατασκευάζεσθαι δύναται. Προσίεται δὲ ἐπὶ μόνων τῶν ἁπλῶς συνάπτων, ἢ ὡς δυνατῶν ἀναπλατύνεσθαι· ταύτην εἰπεῖν ἐπὶ τῶν φύσει ἀδυνάτων, οἷα ἡ πολυθρύλητος (φησὶν) αὐτη. Εἴπερ ὁ ὄνος ἵπταται, φέροι ἂν πέρυγας. Οὐδεὶς γὰρ προσλαβὼν ἂν πιστεύσει. Ἀλλαμὴν ἵπταται· ἐ γὰρ ἄν, εἴπερ, ἀποδεῖξαν, εὖ ἂν πίστεων. Ἔνθεντοι εὖ ἔχει τινὰ συνέλεσαν εἰς καλασκευὴν συλλογισμὸν αὐτῆ. ὥστε συνελόντας εἰπεῖν, ἤτοι πρότασις ἡ ὑποθετικὴ ἀδόλως ἐστὶν, ἢ ἐφ' ὧν ἐστὶν, εἰς συλλογισμὸν σύσασιν ἀεὶ συντελεῖ. Ἀλλ ὅτι μὴ πρότασις ἐστὶ, καὶ τοιγε τῶν συνθέτων. αὐτόθεν φανερὸν, ἐπεὶ καὶ δισσὰς ἀνοιῶν οχέσεις ἀπλῆς συναπτὰ διὰ καταφάσεως, ἢ ἀπ' ἀπλῶν στέρησι δι' ἀποφάσεως. Καὶ μοι, ὅτι τάτο καὶ ὁ συλλογισμὸς. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ διὰ μέσα, ἡ δὲ Ὑποθετικὴ καὶ ἀμέσως, ἧπερ δῆλον ἐν οἷς καθ' ἑαυτὴν ἀναγκῆς, καὶ ἀναπόδεκτος ἐστὶν οχέσεις τῶν ἀχέσεων. οἷον εἰ ἔστιν ὅλον, ἔχα μέρη. Ὅσιον γὰρ ἐντεῦθα, ὥσπερ ἐπὶ τῶν Μαθηματῶν συμβαίνει, ἐνθα καὶ λόγος λόγων ἐστὶν ἰδῶν τιθεμένας, ὡ ἰσότητι, ἢ ἀνισότητι πρὸς ἄλληλες ἔχοντας. Ὅτι δὲ καὶ τῆς ὑποθετικῆς ἡ φυλλητὶς γένεται ἐπὶ τῶν ἀποδείξεων ὑ χρῆσις, δῆλον αὐθὶς ἐπὶ τῶν Γεωμετρικῶν. Ἐκ γὰρ τῆς ὡ ὑποθέσει ἀποφαινομένης, ὡς ἐὰν τοῖς ἴσοις ἴσα προσθῆς τὰ ἀθροιζόμενα ἴσα ἔσαι, καὶ τῶν παραπλησίων, ἃς δίκαιω ἀξιωμάτων ὑποτιθέασι, μυρία ὅσα θεωρήματα, καὶ προβλήματα ἀποδείκνυται. Ναὶ, φησὶν, ἀλλα τῶν ὑποθετικῶν ἐν τούτοις, εἰς τὸ ἀπόλυτον ἐπὶ μεταλαβεῖν. Πάντως. Ἀλ' ὅτι δὴ καὶ τὸ ἀπόλυτον εἰς τὸ ὑποθετικὸ, καὶ αὐτος ὁμολογησάτω. (ὑ υιη.) Οὕτω καὶ γὰρ, εἰ δι ἐκείνης, τί μὴ καὶ διὰ ταύτης συλλογισμὸς συναθησεται, τῆς αὐτῆς τῆ προτάσα σωζομένης δυνάμεως; Καὶ ὁ δὲ περὶ τῆς τὸ Φύσει ἀδυνάτως ἔχον ὑποτιθέσης φησὶν, ὅτι πρότασις μὲν ἐστὶν, ἀλλὰ δὲ καὶ εἰς κατασκευὴ συλλογισμὸν ὑπεργάτα, ἐκεῖνο οἶμαι ὀρθῶς ἔχα λεγόμενον. Ὑπεργεῖ γὰρ εἰς συλλογισμὸν καὶ αὐτὴ, καὶ μάλα· μόνον ἐὰν κατὰ τὸ δέον ληφθῇ· τετεσιν εἰ μὴ καταφατικῶς, ἀποφατικῶς δὲ, οἷα καὶ ἐεῖ, νοηθέη. Ἀποφατικαὶ γὰρ εἰσὶν ἀντικοὺς, αἱ τὰ ἀδύνατα ὑποτιθέσαι. οἷον εἰ ἀλαξέτας Αἰθίοψ τὸ ἕβρια αντὸ. τάτο γὰρ ἐστὶν ἐκ ἀλαξέτας. ἅτως ἂν καπὶ τῆς θρυλλουμένης ἅτε πέρυτος ἐστὶν ὁ ὄνος, ἵπταται.

(1) Οὐδ' αὐτὴ δὲ ἡ τῶ Αἰτιολογίαν φέρεται, τοῖς Διαλεκτικοῖς κωμῳδῆ ἀχρῆσα, ὡς τῷ Ῥιδιγέρῳ (ἐνθα ἀνατ. §. ή.) δοκᾶ. Συντελεῖ γὰρ εἰς βραχυλογίαν τοῖς συλλογιζομένοις, ὡς ἐν τοῖς περὶ τὸ Αἰτιολογικὸ συλλογισμὸ εἰρήσεται.

§ υκ'. Ἡ δὲ Ἀναφορικὴ· οἷον ἐκεῖσε ἡ Ῥώμη, ὅπου ποτ' ἂν ὁ Βασιλεὺς ᾖ. ὅσον εὐφραίνει ἀδών, τοσοῦτον ἐχαιρες ἐλπίζων.

§ υκα. Ἡ δὲ Ἐξομοιωτικὴ, ἡ Παραβολικὴ· ὥσπερ ἰὸς σίδηρον, οὕτω τὸ ἴδιον πάθος τὸν πονηρὸν κατεθίει. Μιμοῖτο δ' ἂν καὶ τὴν Αἰτιολογοῦσαν, παρασωπαλικῶς τε ἐμοὶ παραβαλλομένη. Τὰ πρόσωπα συμφέρει πρὸς εὐφωνίαν, ἐπεὶ καὶ τοῖς πέρδιξιν.

§. υκβ'. Ἡ δὲ Ἐναντιωματικὴ, οἵα ἡ τοῦ Εὐϊπίδου·

„Κ' ἰὼ με φάγῃς ἐπὶ ῥίζαν, ὅμως ἔτι καρποφορήσω.
„Καὶ .... βραχὺς μὲν δῆμος, ἀλλὰ μαχητής.

Καὶ ἐφ' ὧν δὲ ἀπόφασις καταφάσει συμπλέκεται· οἷον τὸ ἁλυκὸν ὕδωρ τὰ μὲν σέλινα δέχεται, τὸ δὲ πράσον ὄ.

§ υκγ'. Ἡ δὲ Συμπλεκτικὴ· ἡ μὲν θετικῶς· οἷον

„Τ' ἀργύριον ἐστὶν αἷμα καὶ ψυχὴ βροτοῖς.

Ἡ δὲ καὶ ἀποφατικῶς· ὅτ' αὐτὸς ἑκὼν τοιεῖς, ὅτ' ἄλλος ἀφῇς. Καὶ ἡ παροιμιώδης, ἐθ' ὑεται ἐθ' ἡλιᾶται. Ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν σιωδέσμων ὑπεξακουομένων· ἤξεις, ἀφήξεις, ὃ θνήξεις οὐ πολεμῶ. Τὴν δὲ ὑποδιαζευκτικὴν κατὰ τὸ ἀφήξεις ὄ, γενομένης, ἡ μὲν τῶν συμπλεκτικῶν ἔσται Ἐναντιωματικὴ, ἡ δὲ Αἰτιολογικὴ. ἤξεις μὲν γὰρ, ἀλλ' οὐκ ἀφήξεις, διότι θνήξεις ἐν τῷ πολέμῳ.

§. υκδ'. Ἡ δὲ Διαζευκτικὴ· οἷον δεῖ κτᾶσθαι νέον, ἢ βρεχόν. Καὶ ἢ πέντε πίνειν, ἢ τρία, ἢ μὴ τέτταρα. Ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ τοῖς συμπλεκτικοῖς τῶν μορίων, τὴν Διάζευξιν ὑπονοητέον. οἷον „ἅπαντα καὶ μένει καὶ κινεῖται, βία καὶ κατὰ „Φύσιν (1). Ἐναπαιτοῦνται δὲ τῇ Διαζευκτικῇ προτάσει πρὸς ἀκρίβειαν, ὅ, τε δεύτερος (§. ρνή.) καὶ ὁ τέταρτος (§. ςξ'.) τῶν ὁρῶν τῆς ἀκριβοῦς διαιρέσεως.

§. υκε. Τούτων δὲν ἡ μὲν σιωθεσις καταφάνης, τὸ δ' ἐλλιπὲς ἐφ' ἑκάστης διελεγκτον, εἰμὴ τὸ πρᾶγμα τῷ ὀνόματι συμβαί-

(1) Λεῖπ. Βιβλ. Α'. Κεφ. π. περὶ τῆς διανοίας μᾶλλον, ἢ ἐκ τῶν μορίων Οὐσιωδ. Διὸ καὶ καλῶς ἐποιησάτην, χρῆσθαι τὰς τοιάσδε προτάσεσι πολυ(Ριάγ. Βιβλ. Β'. Κεφ. β'. §. ιβ'.) ἐκ πραγμονεῖν.

νοι. Οἷον ἐπὶ μὲν τῶν Ἀναπτυσσομένων (§. υιϛ'.) καὶ τῶν Διοριζομένων (§. υιζ'.), [illegible] κατὰ τὸ δέον, ἡ μὲν τῶν ἐπεμβολῶν, διασαφοῖη τὸν ὅρον, ἡ δὲ συζέλκοι. Ἐπὶ δὲ τῆς Ὑποθετικῆς (§. υιη.) εἰ μὴ τὰ τῆς ὑποθέσεως ἐρρωται. Καὶ τὰ τῆς ἀποδιδομένης δὲ αἰτίας, ἐπὶ τῆς Αἰτιολογικῆς (§. υιθ.). Ητε ἀναφοραὶ, καὶ ἡ ὁμοιστης, [illegible] ἡ ὑπεναντίωσις, (§. υκ'. υκα'. υκβ'.) ητε κατα τίω συμπλεκίω εἰς ταυτὸ τῶν πλειόνων συμβολὴ (§. υκγ'.), [illegible] ἡ κατάτινα ἀντίθεσιν, ἡ διαφορὰν ἀνομοίως ἔχουσα διάζευξις, (§. υκδ'.), ἐπὶ τῶν Ἐπωνύμων. Ἄλλα γὰρ ἐστι καὶ γένος ἄλλο συνθέτων Ἀποφάνσεων, ὧν ἡ διπλόη, διὰ τὸ ἀσαφὲς καὶ συνεπλυγμένον (§. υιέ.), ἐκθέσεως ἐστὶ χρῄζουσα. τοιαυταὶ δὲ εἰσίν.

§. υκς'. Ἡ Ἀποκλειστικὴ, ἡ κατηγορῆσαι τὲ ὑποκειμένε, ἡ ὑποτάσσσαι τω κατηγορεμένω, [illegible] παρ' αὐτο τὰ λοιπὰ ἀποκλείσσα. οἷον τα χρήματα εἰσὶ μόνον ὀργανικὰ ἀγαθα. Καὶ ἡ σοφία μόνη τῶν κτημάτων ἐστιν ἀθάνατον. Τέτων γὰρ ἡ μὲν, μόνα τα ὀργανικα ἀγαθὰ τῶν χρημάτων κατηγορησαται, ἡ δὲ μόνίω τίω σοφίαν τω ἀθανάτω κτήματι ὑποτάξασα, παρὰ ταυθ' ἃ ἐπαγηόχασι, [illegible] ἀπόφασίν τινα τῶν ἀποκλειομένων ὑπεξακέσειν παρεχονται (1). Τῆς δ' αὐτῆς δυνάμεως τῶ μόνος, καὶ τὸ πρῶτος ἐστὶν, ἡ ἑκατος, ἐπὶ τῶν Ἀποφάνσεων, [illegible] ὅσα ἁπλῶς διαφορὰν, ἡ ὑπεροχὴν τίω κατὰ πάντων δηλῶντα εἰσάγεται. οἷον πρῶτος Ἑλλήνων πεπλωκεν ὁ Πρωτεσίλαος. Πρεσβύτατος τῶ Ἑλλήνω ἦλθεν εἰς Τροίαν ὁ Νέσωρ. Τῇ γὲν

„Θερσίτης δ' ἔτι μῶνος ἀμετροεπὴς ἐκολωὰ·

ὁμοιστὴς ἐστὶν, ἡ

. . . . . αἴχιστος δ' ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθε.

§. υκζ'. Ἡ Ἐξαιρετικὴ, ἡ ἐξαιρῆσαι, ἡ τινα τῶ ὑποκειμένε, ἡ τῶ κατηγορεμένε, τῶν πλειόνων (καθ' ὃ καὶ τῆς ἀνωτέρω διαιρίσοχεν) ὑπολειπομένων. οἷον ἅπαντες, πλίω τῶν ὑπὸ τον

(1) „Ἔστι δὴ τὸ μόνον προσδιορισ- „μός τις, ἡ μέντοι ἁπλῶς .... Ἀλλ' „ἐνεργείᾳ μὲν περὶ τὲ ὠὸς τὲ ὰ τῇ „προτάσει λεγομένῃ τίω ἀπόφασιν „ποιήμενος, δυνάμει δὲ [illegible] περὶ τῶν „ἄλλων, τῶν τε ὄντων, [illegible] τῶν μὴ „ὄντων. Διὸ καὶ σύμμικτος ἐκ τε „ἑτέρε τῶν καταφατικῶν προσδιορισ- „μῶν, [illegible] μόνη τὰ καθόλε τῶν ἀπο- „φατικῶν. Ἀμμων. εἰς τὸ περὶ Ερμ.

τὸν ἰσημερινὸν τῷ οἴκησιν ἔχόντων, τὸν ἕτερον τῶν πόλων ὁρῶσιν ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα. Νοεῖται γὰρ ὡς ἐκείνοις, ὀρθῷ ἐχόσι τῷ σφαίραν, ἀδέτερος τῶν πόλων καὶ αφανὴς ἐστιν ἐν ἑξάρματι. Ῥᾶσα δὲ εἰς τὸ ἀνωτέρω (§. υκζ'.) μεταλαμβάνεται. Οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰμὴ εἷς ὁ Θεὸς· μόνος ὁ Θεὸς ἀγαθός. ἤτε διπλᾶ κἀνταῦθα δῆλη.

§. υκη. Ἡ Συγκριτική, οἷον·

„Πολλῷ γὰρ χρυσῷ, καὶ πλούτῳ κρείσσων Πάτρα.

Ὑποδήλωται γὰρ καὶ ταῦτα μόνως καλὰ νομίζεσθαι καὶ θυμῆρη, ἐκείνοις δὲ διαφερόντως, καὶ ὑπὲρ ταῦτα. Τὸ δὲ δὴ παράθεσιν, ἐν οἷς τῷ αὐτῷ μέτεσι θετικῷ ποιητέον (1). Γελοῖον γὰρ τῷ Θερσίτῃ λέγειν τὸν Νιρέα καλλίονα. Εἰ δὲ καὶ κρεῖσσον εἴρηται θανεῖν, ἢ πένεσθαι. Καὶ κρείσσων δὲ, πλουτὸς δίκαιος, ἢ πλούσιος ψεύστης. Τὸ γε μὴν κρεῖσσον, ἔστι μὲν ὅτε ἀντὶ τῷ ἥττον κακῷ ἐκδεκτέον, ὡς ἐπὶ τῷ θανεῖν, ἢ πένεσθαι. καθ' ὃ καὶ τὸ μὴ χεῖρον βέλτιστον λέλεκται. ὁτὲ δὲ ἀντὶ τῷ θετικῷ τὸ συγκριτικὸν, ἔθει Ἀττικῷ, τῷ μορίῳ τῆς παραθέσεως ἀρνητικῶς ἐκλαμβανομένῳ. Τὸ γὰρ καὶ ἐν πενίᾳ δικαιοσυνίῳ ἀσκεῖν καλὸν, τὸ δὲ καὶ πλουτεῖν δολιοῦσθαι αἰσχιστον.

§. υκθ'. Ἡ Ἐπαναληπτική, ἐν ᾗ κατ' ἐπανάληψιν ὁ Εἰδικός τε, καὶ αἰτιώδης λόγος, ἀμέσως, ἢ γᾶν ἐμμέσως ἐνδεικνυται, καθ' ὃν τελεῖται ἡ κατηγόρησις (§. σκγ'.). οἷον τὸ ζῶον, ᾗ τοιοῦτον αἰσθάνεται, καὶ ὁ ἄνθρωπος ᾗ ζῶον. Καὶ ἰατρὸς, καθ' αὐτὸ, ἰᾶται· ῥᾴδιον δὲ τῷ Ἐπαναληπτικῷ, εἰς τὸ Αἰτιολογοῦσαν (§. υιθ'.), μεταλαβεῖν, καὶ τῷ Ὑποθετικῷ (§. υιη.) καὶ τῷ Ἀναπνεομενῳ (§. υιζ'.).

§. υλ'. Ἡ Ἀρκτική, ἡ ἤδη πρῶτον ἀρχεθαίτι γίγνεσθαι παραφαίνουσα· οἷον ὁ Σείριος ἐπιτέλλει. σημᾶται γὰρ καὶ τὸ ἤδη, καὶ τὸ μήπω πρότερον. Τοιαύτη ἡ τῷ Χρυσίππῳ πρὸς τὸν ἐπὶ προσίωσι καὶ ἠρεμαίᾳ τῇ διαλέξει, διὰ τὸν προσιόντα ὄχλον,

(1) Τὸν Λυκιανὸν εἰπόντα, καὶ τοιγε ἡ φύσις τοὺς πατράσι τὰς παῖδας μᾶλλον, ἢ τοῖς παισὶ τοὺς πατέρας ἐπιτυθῆν φιλεῖν, καὶ ὧ δίκην αἰτιᾶσθαί μοι ἐκέλευον, ὅτι τὸ φιλεῖν οὐκ ἐπιτέτακται, ὡς φασὶν, Amor non praecipitur, sed ab omni lege immunis est. Τῶν γὰρ ἐμφύτων πρὸς τὰ ἴδια τέκνα ῥοπῶν, καὶ τοργῶν, καὶ ἀστοργιῶν, οὐκ ἂν ἁμάρτοι νόμον φύσεως ἀναμάσας.

σχλον, θρασυνεσθαι αρξαμενον, και θερμότερον διαφιλονεικειν. οἷμοι κατίγνητε, ὅμμα σὸν ταράσσεται· ἦτοι θωρυβεῖν ἤρξω μέχρι τοῦ δε ρήματος διαλεγόμενος.

§. υλα. Ἡ Λυκτικη τέως, ἡ, ὑπεναντίως τῇ ὑστέρῳ, δεικνυσατι ἤδη τι εἶναι παυομενον. οἷον ὁ λυχνος σβεννυται. ἡ ἀρτίως παυσαμενον· οἷα ἡ περὶ τοῦ ἀσεβοῦς. Καὶ παρῆλθον, καὶ ἰδοῦ ἐκ λιμ. Καὶ ταῦτα δὴ τῶν ἀνεπιτυγμενων, ἡ συνεπιτυγμενων συνθέτων εἰδη πρεπόντων τὰ κυριώτερα.

§. υλβ'. Ἀριθμεῖσθωσαν δ' ἐν τούτοις, καὶ αἱ ἐξ ὁμωνυμίας (§. σί.) ἐχουσαι τὴν διπλοῦν, οἷον τὸ δε Κάτων εἶπε. πότερος γαρ ὁ πρεσβύτερος, ἡ ὁ νεώτερος; (1). Καὶ αἱ κατ' ἔκτασιν χρονικὴν (§. σλά.) κατηγορεῖσαι τὰ μὴ συμβαίνοντα, οἷον χωλοὶ περιπατοῦσι, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι. Καὶ αἱ κατὰ τὸ ἑνεστὼς τοῦ χρονου ἐπαγγελλομεναι τὸ ἐσομενον. οἷον πρεπίνω σοι. καὶ σιγῶ. τὸ γὰρ αὐτίκα ἐπειτα, διὰ τὸ βέβαιον, ὡς ἤδη παρὸν, διὰ τοῦτον ἐνφέρεται. Καὶ αἱ πρακτικαι, μᾶλλον δὲ παρακτικαι, αἱ αὐτο ἐκεῖνο ἐκτελοῦσαι ὁ λέγουσιν· ὡς εἴτινα, φέρε, εἶπων ὁ βασιλεὺς, ὅτι Ὑπατος εἰ, αὐτίκα τῷ λόγῳ ὑπατικὸν ἀναδείξειε. Τοιαυτη, τα ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ αἱ τοῖς παιδαλέχαις δὲ προβαλλόμεναι Κροκοδειλειοι, ἃς παρα τῷ ἀκουοντι ἐξὸν ἀληθούσας ἀναδεῖξαι, ἢ ψευδομένας. οἷον ποτερόν σοι δῶσω, ἢ ὃ δῶσω (2)· Αἱ γὰρ τοιαυται, καὶ αἱ παραπλησιαι, ἐκθέσεως τινες ἐπιδεεῖς εἰσί.

§ υλγ'. Ἐπὶ δὲ ταύταις τακτέον, καὶ τὰς κρυπτικὰς καλουμενας παρα τοῖς ὑστερον (3) Ἀποφάνσεις, τὰς σπουδὴν διαλαθα-

(1) „Ὡς ὅταν ἐπηται, Αἶκε ἐμοὶ „νομιζηται Ἕκτορι, μὴ προδιορισάμενος, περὶ ποτέρᾳ τῶν Λιαντων ὁ „λόγος αὐτῳ. Ταυτὶ γὰρ τὴν προ„τασιν οἰδεὶς οἶμαι τῶν ἐξετασικῶν, „μὴν ἐρεῖ, τῷ καὶ ψευδομενῳ ἅμα, „καὶ ἀληθεύσαν, διὰ τὴν ὁμωνυμίαν. Βλεμμίδ. Επιτ. Λογικ. Κεφ. κς'.

(2) Περὶ τούτων γὰρ γελοῖον ζητεῖν, ποτερα ἀληθεῖς, ἢ ψεύδεις εἰσὶν ἐρώμεναι, ὡς τοῦτο παρ' ἄλλο ὄν, τῷ πρὸς ὃν ὁ λογος. Ὁποτέρου γὰρ ἂν ἀφῇκε ἢ κατὰ τὸν μῦθον Αἰγυπτίου περὶ τοῦ παιδὸς, εἰ ὡς ἀποδοθησοιτο αὐτῇ, ὡς ἐχει, παρὰ τῷ Κροκοδείλῳ δόμεν ἐλεγεῖον, ἢ ψευδόμενον ἀποδεῖξαι ἑκάτερον. Ορα ἐν τῷ Βίων Πράτ. Καὶ ὦ Νεκρ. Διαλ. Διογ. Πολυδ.

(3) Ουολφ. Λογ. §. 113. καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις. Ἀλλὰ καὶ τῶν παλαιῶν οἱ περὶ Ἀριστ. κρύψιν ἐκάλεν τὴν μέθοδον, δι' ἧς οἷόντε λανθάνειν τὸν συλλογιζόμενον τὸ προκείμενον. Ἀλέξ. Ἀφροδισ. ὦ τοῖς Τοπικ. Βιβλ. π.

λαμβάνεσας. οἵας εἶναι τὰς μὲν, φασὶ, παρὰ τὸ ἀσαφὲς τῆ προσῆ, ὡς αἱ Ἀποστολικαὶ πᾶσαι (§. υα.). Τὰς δὲ παρὰ τὸν τῆ ὀνόματος πλαγιασμὸν (§. τιζ'.), ἢ παρὰ τὴν τῶν ὅρων μετάθεσιν (§. αυτ.). Τὰς δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀμφιβαλλομένης ποιότητος, ὡς ἐνίοτε συμβαίνει ἐπὶ τῶν ἀορίστων (§. υγ'.).

ΚΕΦ. ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἐν ταῖς Προτάσεσιν Ἀντιθέσεως.

§. υλδ'.

Τὴν Ἀντίθεσιν, ἐκ μὲν ἁπλαῖς φάσεσι καὶ ὅροις, ὡς ἐν ἄλλοις (§. ρμέ.), θεωρεμένην, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀποφαντικοῖς τῶν λόγων, μάλιστα εἶναι ὁριζόμεθα τῶν προτάσεων, τῶν τὰ ὑπόσχεσιν ἀντικείμενα κατὰ τὸ αὐτὸ κατηγορεμάτων. Τίνι δὲ μάλιστα, πῆ μὲν τῆ διαφορᾶ τῆ κατηγορεμάτων ὅρα συμβαίνουσαν, πῆ δὲ καὶ ὡς ἐκ τῶν προσδιορισμῶν, ἢ τῶν τρόπων, ἢ καὶ μόνα τὰ ἀρνητικὰ μόρια καταλλήλως τατθεμένα, πανταχόθεν ἡμῖν ἐπὶ τῶν προτάσεων θεωρητέον.

§. υλε. Καὶ ὡς μὲν ἐκ τῆ κατηγορεμάτων, κατὰ τὰς ἐν τοῖς ἁπλοῖς ὅροις ἀντιθέσεις (§. ρμέ.), τριχῶς. Ἡ γὰρ κατ' ἀντίφασιν, ὡς ἐκ τῆς τῆ ἀρνητικῆ μορίου διαφόρως ἔχα, ταῖς ἐκ τῶν κατηγορεμένων ὅρων σωτηρεμέναις διαμάχαις συγκαταλεκτέα ἡκιστα δοκεῖ. Δυεῖν τοίνυν προτάσεων, ἤτοι θάτερον ἡ μὲν τῶν ἐναντίων κατηγορεῖ, ἡ δὲ τῆ αὐτῆ τὸ ἕτερον· οἷον τὸ ὕδωρ ἐστὶ θερμὸν, τὸ ὕδωρ ἐστὶ ψυχρόν· καὶ ἡ μάχη ἔσαι κατ' ἐναντίωσιν. Ἡ τῆ αὐτῆ ἡ μὲν τινὶ ἔξιν, ἡ δὲ τινὶ στέρησιν· οἷον παῖδες Ἑλλήνων εἰσὶ σοφοὶ, εἰσὶν ἀπαίδευτοι. Ἢ τέως, ἡ μὲν τινα ἕξιν, ἡ δὲ τινὶ ἀντίξεν. οἷον ὁ θερμὸς κινεῖ, ὁ θερμὸς κινεῖται. Καὶ ἡ τοιαύτη μάχη ἔσαι ἀστική.

§. υλς. Τούτων αἱ μὲν ἐναντίαι, καὶ αἱ στερητικαὶ, τῆ αὐτῆ ἅμαται καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑποκείμενα, σωαληθεύεσι μὲν οὐδέποτε· τὰ γὰρ ἐναντία ὑπ' ἀλλήλων φύσει ἐκκρούεται, καὶ τὸ στερηθὲν τινὶ ἕξιν ἀπέθετο. Συμψεύδεσθαι δὲ, τὰς μὲν ἐναντίας ἐνδέχεται, ἐφ' οἷς ἐστὶ λαβεῖντι μέσον, οἷον ὅτι ψυχρὸν τὸ ὕδωρ, καὶ ὅτι θερμὸν, χλιαρὸν ὄν. Καὶ ἐφ' οἷς τὰ

τὸ μὴ δεκτικὸν ὑπόκειται· οἷον ὅτι ὁ ἀὴρ λάθικος, καὶ ὅτι μέλας. Καὶ ἐφ' οἷς τὸ μὴ ὄν· τῷ γὰρ μὴ ὄντι περίεσι πάντως ὄδον. Τας δὲ ἐκλικὰς τε καὶ σερπτικὰς ἐφ' ὧν τε μέσον ἐσὶ λαβεῖν. οἷον ὅτι ὁρῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς, ἐπὶ τε καμμυοντος, ἢ ἀμβλυωπῶντος. Καὶ ἐπὶ τῶν μὴ δεκλικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν μὴ ὄντων ωσαυτως. Καὶ αἱ χετικῶς δὲ μαχόμεναι καὶ σωαληθεύειν πεφύκασι, πρὸς ἕτερον δηλονότι ὅρον τῆς ἀναφορᾶς γινομένης· οἷον ὁ Φίλιππος ἐσὶν υἱὸς, ἐσὶ πατὴρ. Καὶ συμψεύδονται, ἐπίτε τῶν μὴ ὄντων, καὶ τῶν μὴ δεκτικῶν, καὶ τῶν τῆς χέσεως ἀμοιρόντων. οἷον ἐμέγε πατέρα τε καὶ υἱὸν εἴτις ονομάσει ψεύσεται. Καὶ θάτερον δὲ πάχεσιν ἐφ' οἷς τὸ ὑποκειμενον προς τὸ ἀντιχετικὸν ἀποπέφυκεν, οἷον ὁ Θεὸς κινεῖ μὲν, ὃ κινεῖται δὲ. ἢ ἐφ' οἷς ὃκ ἔχει· οἷον ἡ ἐξωτάτω σφαῖρα περιέχει μὲν, ὃ περιέχεται δὲ. Καὶ ὁ δεῖνα υἱὸς μὲν ἐσὶ, πατὴρ δὲ ὃ. ἢ ἀνάπαλιν.

§. υλζ'. Τίῳ δὲ Ἀντίθεσιν ὡς ἐκ τῶν προσδιορισμῶν συμβαίνουσαν, ἢ καὶ ἐκ μόνης τῆς ἀρνήσεως (§. υλθ'.) ἐπὶ τῶν ἀπροσδιορίσων, μάχλιω εἶναι σιω Ἀριζοτέλει πάντες ἀπέδωκαν δυεῖν προτάσεων, τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον καὶ κατηγορεμενον ἐχουσῶν.

§. υλη. Καὶ ἐπὶ μεν τῶν προσδιωρισμένων, κατὰ τὸ ποιὸν, ἢ τὸ ποσὸν, ἢ ἐξ ἀμφοῖν, παρακολυθουσαν τίῳ μάχλιω, οἱ προσόντες προσδιορισμοὶ (§. υά. υβ'.) ἐμποιοῦσιτε καὶ ἐλέγχουσιν. ὧν γὰρ, τῇ μὲν ὁ Πᾶς, τῇ δ' ὁ Οὐδεὶς πρόσκειται, καθόλε μὲν ἄμφω ποσάμεναι, τῷ δὲ ποιῷ διῖσάμεναι μόνω, Ἐναντίαι τε εἰσὶ, καὶ ἄλογος ἀκόλεσι· σωαληθεύειν μὲν κατὰ τίῳ τῶν ἐναντίων φύσιν (1) μηδέποτ' ἐθέλεσαι, ενίοτε δὲ, ὡς εἰρήσεται, συμψεύδομεναι. οἷον πᾶς ἄνθρωπος λογικός· οὐδεὶς λογικος.

(1) „Ονομαζεσιν ωαυλίκς ταυτας, „ὅτι τῶν ἐναντίων εἰς ἄμεσα διαιρε„μένων καὶ ἔμμεσα, αἱ προτάσεις αὐ„ταὶ, κατα μεν τίῳ ἀναγκαίῳ, καὶ „τίῳ ἀδύνατον ὕλιω, τοῖς ἀμέσοις „ἐναντίοις ἐοίκασιν, ὧν τὸ ἕτερον ἐξ „ἀνάγκης πάρεσι τῷ ὑποκειμενῳ . . . „κατα δὲ τίῳ ενδεχομενῳ τοῖς ἐμμέ„σοις, ὧν δυνατὸν μηδέτερον παρεῖναι „τῷ ὑποκειμενῳ . . . . ἢ ὅτι τα ἐναντία „συνυπάρχειν μὲν ἀλλήλοις κατ' ἐνέρ„γειαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὑποκειμενε ἀδύνα„τον, ἅμα δὲ αὐτὰ ἀτεῖναι δυνατον . . . . ἢ ὅτι τὰ ἐναντία πλεῖσον ἀπέ„λιπε διεσηκε τῶν ὑπο τὸ αὐτο γενος. „Οὑτω δὲ αὐτῳ προὶς ἀλλήλα λέγε„σιν, ἅπερ ἡ μὲν ἀπόφασι, φησὶ τοῖς „ὑπο τὸ ὑποκειμενον ἀτόμοις το κα„τηγορέμενον ὑπάρχειν, ἡ δὲ κάθεσι. Ἀμμών. εἰς τὸ περὶ Ἑρμ.

γικος. Ὧν δε, ὁ Τις, καὶ ὁ Οὐ πᾶς, αἱ μὲν μερικὰς μὲν ποσέμεναι, τῷ δε ποιῷ καὶ αὐταὶ διακρινόμεναι, Ὑπεναντίαι καλέονται, ὡς ὑπο τὰς ἐναντίας τατιόμεναι (1)· οἷον τὶς ἄνθρωπος πονηρὸς· ὃ πᾶς πονηρὸς. Ἃς δε ὁ Πᾶς, καὶ ὁ Τὶς προσδιορίζει, ἢ ὁ Οὐδεὶς ἢ ὁ Οὐ πᾶς, αὐταὶ ποιότητος μεν κοινωνέσαι τῆς αὐτῆς, ποσότητι δὲ διαφερέσαι, Ὑπαλληλοι προσαγορεύονται· ὡς ἄρα τάτων ἄλλης ὑπ' ἄλλη, τετέσι τῆς ὡ μέρει τῇ καθόλε ὑπαγομενης τε, καὶ σωεισαγομενης· οἷον πᾶς ἄνθρωπος λογικος, καὶ τὶς λογικος· οὐδεὶς ἄνθρωπος λίθος, καὶ ὃ πᾶς λίθος. Κἀκείνῳ σωαναιρέσης. τῆς γε τὶς, τῷ πᾶς ἄνθρωπος λίθος, καὶ τῆς ὃ πᾶς, τῷ οὐδεὶς ἄνθρωπος γελασικος. (§.) Ἐπι τέτων γὰρ ἀνάγκη τοῖς μερεσι συμφῶδεσθαι τὰ ὅλα, ἐπ' ἐκείνων δε σωαληθεύειν τοῖς ὅλοις τὰ μερη. ὃ γὰρ ἂν ἢ τὸ ὅλον, καὶ τὸ μέρος. οὐ δ' ἂν οὐδὲ αὐτο τὸ μέρος, πολλὰ γ' ἂν δέοι το ὅλον εἶναι (2). Αἱ δε τελεταῖαν τῷ Πᾶς ἰδία καὶ τῷ Οὐ πᾶς, ἢ τῷ Οὐδεὶς καὶ τῷ Τὶς προσδιοριζόμεναι, καὶ ποσῷ, καὶ ποιῷ μαχόμεναι, Ἀντιφατικαί εἰσιν. Εἶδος δὲ τόδε ων ἀντιθέσεσι τὸ σφοδρότατον. οἷον πᾶς ἄνθρωπος γελασικος, ὃ πᾶς γελασικος. οὐδεὶς ἄνθρωπος λίθος, τὶς ἄνθρωπος λίθος (3).

§. υλθ'.

(1) „Ὡι ὑπο τὰς ἐναντίας τεταγ-„μέναι, κἀκείναις ἀκολαθέσας. Αὐτ. αὐτ.

(2) „Οταν γὰρ τὰ ἑτέρα τῶν κα-„θόλε [illegible], τότε καὶ ἡ ὑπ' αὐ-„τῷ τεταγμένη μερικὴ πρότασις ἀλη-[illegible] ὡς οἷον μέρος αὐτῆς ἔσα, „καὶ περιεχομένη ὑπ' αὐτῆς. Διὸ καὶ „ὑπαλλήλες καλέσι. Αυτ. αυτ.

(3) Ὁ τῆς ὡ μέρει ἀποφασκέσης προσδιορισμὸς Ουπᾶς, τὸν τῆς ὑπεναντίας Τὶς, ἔοικε συνεισάγειν τοῖς μὴ ὀρ-[illegible] προσέχουσιν. Εἰ γὰρ ὃ πας, τὶς ἄρα. Παραίτιος δὲ τὰ ἀτω περὶ τάτε ὑπολαμβάνειν, ἡ κατὰ τὸ ἐνδεχόμε-νον εἶναι ὕλη, καθ' ἣν καὶ ὃ πᾶς δηλο-ῦσι, καὶ τὶς δὲ, τὸ ἐνδεχομένε γίνε-σθαι ἐν μετασία· οἷον τὸ πανεδαφ. τάτε δὲ τὸν ἔλεγχον σαφῶς ἐν λαβεῖν ἐπὶ τῆς ὕλης τῆς ἀδυνάτε. Εἰ γὰρ ἡ ὃ πᾶς ἐστὶ λίθος, τῷ τὶς ἐστὶ λίθος νοεῖν παρῆιχε, συνεψεύδετ' ἂν τῇ κα-θόλε καταφάσει, ἡ ὡ μέρει ἀπόφα-σις, ὅπερ ἀδύνατον εἶναι διὰ τῷ ἀντί-φασιν μικρὸν κατωτέρω δεχθήσεσθαι. Ἄριστα τὸ λεγόμενον συνεῖδεν ὁ Βλεμμίδης (Λογ. Κεφ. κη.) „Οὐ χρὴ „(φάσκων) ὑπολαμβάνειν τῷ μερικῷ „ἀπόφασιν ἐπὶ τῆς ἀδυνάτε ὕλης, τῇ „καθόλε καταφάσει συμφεύδεσθαι.... „ὃδε γὰρ ἡ ὃ πᾶς ἐξ ἀνάγκης συνεισά-„γει τῷ τις ... το γὰρ ὃ πᾶς αὐτο „καθ' ἑαυτὸ λαμβάνομεν μόνον ὡς „ἰδίαν ἔχον δύναμιν, καθ' ἣν τὸν πᾶς „προσδιορισμὸν ἀναιρεῖ, μηδὲν ἐπισυ-„ρόμενον ἕτερον. ὅδε γὰρ ἕτερον φη-„σὶν ὁ λέγων, ὅτι ὃ πᾶς ἄνθρωπος „ἵπ]ατος, ἢ ὅτι ἐκ ἐστὶ τῦτο, ὅτι πᾶς „ἄνθρωπος ἵπατος.

§. υλθ'. Προσαπαιτεῖται δὲ ἐν πάσαις ταῖς εἰρημέναις ἀντιθέσεσι, το τὰς ὁρους εἶναι τὰς αὐτὰς ἐπὶ τῶν μαχομένων προτάσεων, ἀμφω ἀπαραλλάκτως. Τῆς γὰρ τυχούσης ποθὲν ἐπιγινομένης παραλλαγῆς, ἄλλα τὰ τῆς μάχης λυθήσεται. οἷον αἱ πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶν ἀναγκαίως λογικος, ἀδεὶς ἄνθρωπος ἐστὶν ἐνδεχομένως λογικος, καὶ τοι ὡς ἐκ τῶν προσδιορισμῶν δοκῆσαι, ἐναντίαι γεμίζειν ἥκιστα εἰσί, διὰ τὴν ἐκ τῶν τρόπων τῶν κατηγορεμένων ἀλλοίωσιν. Οὕτως ἀδὲ τῇ ἀποφαινομένῃ πάντα λίθον ἡλιωθέντα θερμὸν εἶναι, ἢ ἐ πάντα λίθον ἁπλῶς θερμὸν εἶναι λέγεται, παρὰ τὴν τῶν ὑποκειμένω τροπὴν, ἐκ ἔστιν ἀντίφθογγος, εἰ καὶ δοκεῖ διὰ τὸς προσδιορισμὸς ἀντιφάσκεσα.

§. υμ. Θεωρῆσαι δὲ ὅπως πρὸς ἀλήθειαν καὶ αὐται ἔχουσιν, ἢ ψεῦδος, τῶν μὲν Ἀντιφατικῶν τῆς ἑτέρας ἀληθευούσης, ἀνάγκη πᾶσα τὴν ἑτέραν ψεύδεσθαι, ἀεί ποτε, καὶ ἐφ' ὁποσῶν ὑλης (§. υ.). Εἴπερ γάρ ποτε συμπληθεύουν, ἐπὶ ὧν τὸ αὐτὸ, καὶ ἅμα ἐκ τῶν κατὰ τὸ αὐτό. Εἰδὲ συμψεύδοιντο, ἐπ' ὧν τὸ αὐτὸ, καὶ ἅμα ἐκ τῶν κατὰ τὸ αὐτό. Καὶ περιεπίπλων ἂν ἕτως ἑκατέρωθεν τὰ ὄντα προφανεῖ τῇ Ἀντιφάσει· ὅπερ Ἀδύνατον (§. σμ'.).

§. υμά. Τῶν δ' Ἐναντίων ἐπὶ μὲν ὑλης ἀναγκαίας, ἡ μὲν καταφάσκουσα ἀεὶ ἀληθὴς, ἡ δ' ἀποφάσκουσα ἀεὶ ψεύδης· τὸ γὰρ ἀναγκαίως πρεσὸν, ἀληθῶς μὲν κατὰ παντὸς λέγεται τῶν ὑποκειμένων, ψεύδως δὲ κατὰ μηδενός. Ἐπὶ δ' ὑλης ἀδυνάτου ἀνάπαλιν, ψεύδης μὲν ἡ καταφάσκουσα, ἀληθὴς δὲ ἡ ἀποφάσκουσα· τὸ γὰρ ἀδυνάτως ἔχον πρόσειναι, ψεύδως μὲν κατὰ παντὸς λέγεται, ἀληθῶς δὲ κατὰ μηδενός. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐνδεχομένων, ἄμφω συμψεύδεσθαι ἔδεν ἀπεικός. τὰ γὰρ ἐνδεχόμενα ἔδ' ἅπασι τοῖς ἐπὶ μέρους πέφυκε παρακολουθεῖν, καὶ τισι τούτων ἐπισυμβαίνει. Ἔνιοι καὶ τὸ παντὶ τὰ τοιαυτα ἀποκληροῦν τῷ Εἴδει ἐπισφαλὲς, καὶ τὸ παντὸς ἀπαλλοτριοῦν ἄτοπον. Τελευταῖον δὲ, ἐπ' ἐδεμιᾶς ὑλης, τὰς Ἐναντίας συναληθεύειν ἐνδέχεται. τῇ γὰρ Πᾶς, συμπεύσεται ἂν ἡ Οὐδεὶς τὶ ὑπᾶς, τὶ αὐτῇ συμπέσαντον (§. υλη.). καὶ τῇ Οὐδεὶς, ἡ Ὑπᾶς, τὶ τὶς ὁμοίως. Καὶ συνάδῃ ταυτῃ γε τὰς ἀντιφασκούσας συναληθεύειν. ὅπερ (§. υμ.) ἀδύνατον.

§. υμβ.

§. υμβ'. Τῶν δὲ Ὑπεναντίων, ἐπὶ ὕλης ἀναγκαίας, ἡ μὲν καταφάσκουσα ἀεὶ ἀληθής, ἡ δὲ ἀποφάσκουσα ἀεὶ ψεύδης. Καὶ ἐπὶ ὕλης ἀδυνάτε ἀνάπαλιν, κατὰ τὰς ἐναντίας (§. υμα), αἷς καὶ παρέπονται (§. υλή.). Ἐπὶ δὲ ὕλης ἐνδεχομένης συναληθεύουσιν. ὁ γὰρ ἐνδέχεται, καὶ τινὶ ὁπῳοῦν προσεῖναι εἰκὸς, καὶ τινι ἀδάμως. συμψεύδεσθαι μέντοι αὐτὰς, ἐφ' οἱασδήποτε ὕλης, τῶν ἀδυνάτων. Τῇ γὰρ ἐπὶ μέρους ὡς ψεύδεῖ, τῆς καθόλε συναναιρεμένης (§. υλη.) οἷον τῇ Τις, τῆς Πᾶς, παρὰ τὸ καὶ τὶ τῷ Οὐ πᾶς (ἐξ ὑποθ.) ψεύδεσθαι, εἰη ἂν καὶ τὸ Πᾶς ἕτω, καὶ τὸ Οὐ πᾶς, τὰ ἀντιφάσκοντα, συμψευδόμενα. ὅπερ (§. υμ.) ἀδύνατον.

§. υμγ. Ταῖς δ' Ὑπαλλήλοις πάντα συμβαίνειν εἰκός. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ἀναγκαίας ὕλης συναληθεύειν ἐπάναγκες τὰς καταφάσκουσας, συμψεύδεσθαι δὲ τὰς ἀποφάσκουσας. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀδυνάτε τὰ ναντίον, συναληθεύειν μὲν τὰς ἀποφάσκουσας, συμψεύδεσθαι δὲ τὰς καταφάσκουσας· τῶν μερῶν δηλαδὴ τοῖς ὅλοις (§. υλη.) συνεπαγομένων. Τελευταῖον δὲ τάτων ἡ μὲν ἀληθὴς, ἡ ἐπὶ μέρες, ἡ δὲ ψεύδης, ἡ καθόλε ἐπὶ ὕλης ἐνδεχομένης. τὸ γὰρ ἐνδεχόμενον, οὐδὲ παντὶ τῷ εἴδει οἷον προσεῖναι ἐστὶν, οὐδὲ παντὸς ἀπεῖναι.

§. υμδ'. Τῶν Ἀπροσδιορίστων (§. υά. υβ.) ἡ μάχη, τῶν ποιοῦτι μόνῃ ἀνεπιλυμένως γνωριζομένων, τῇ τε ἀρνητικῇ μορίῳ καταλήλω προσθέσει (§. υλδ'. υλζ'.), πρὸ μὲν τὸ κατηγορεμένε, ἐπὶ τῶν ἐκ δευτέρε (§. τυδ'.), πρὸ δὲ τε προσκατηγορεμένε, ἐπὶ τῶν ἐκ τριτε (§. αυτ.), κρίνεται. Τὸ γάρτοι μόριον τῷ κυριωτάτῳ τῶν ἐν τῇ προτάσει ἀεὶποτε συντακτέον, ᾧ εἰς ἀπόφασιν μεθαρμοσῇ ἡ κατάφασις (1). Κυριωτατον δὲ ἐν προτάσει τὸ εἰδοποιὸν αὐτοῦ, καὶ χαρακτηρίζον· οἷον ταῖς μὲν προσδιωρισμέναις, αὐτὸς ὁ προσδιορισμὸς (2), ταῖς δὲ μετὰ τρόπε, ὁ τρόπος (3). ταῖς δὲ ἄνευ προσδιορισμὸς τε τρόπε, τὸ κατηγορέμενον, ἢ ὁ τε κατηγορεμένε τῷ δυνάμει

(1) „Οὐ [illegible] τὸ ἀρνητικὸν μόριον „... τῷ ἀκυρωτέρῳ τῶν μορίων ἐπιφέ„ρειν, [illegible] τῷ κυριωτέρῳ. Ἀμμων. εἰς τὸ περὶ Ἑρμίου.

(2) „... τῶν προσδιωρισμένων τὸ „κυριώτατόν ἐστιν ὁ προσδιορισμὸς, (Ἀντ. „αὐτ.). Διὸ καὶ ἐντεῦθεν ἡ Πρότασις „ὀνομάζεται προσδιωρισμένη.

(3) „Κυριώτατον [illegible] μόριον τῶν „μετὰ τρόπε, ὁ τρόπος αὐτὸς, ἀφ' ἧ „ὀνομάζονται, ὡς εἰδοποιοῦντος αὐ„τὰς. (Ἀντ. αυτ.).

ἀναδεχόμενος συνθέσεις (4). Ἐξ ἃ καὶ κατηγορήματα, καὶ κατηγορικοὶ λόγοι αἱ προτάσεις ἐκλήθησαν.

§. υμέ. Καὶ τοίνυν ἐπὶ μὲν ὑλης ἀναγκαίας, καὶ ἀδυνάτε, τῶν Ἀποδιορίστων προτάσεων καθόλε ὑποτιθεμένων (§. σλ'.), εἴτε μάχη, καὶ τὸ πρὸς ἀλήθειαν ἢ ψεῦδος ἔχειν, ὡς ἐπὶ τῶν ἐναντίων (§. υμά.) παρακολεθεῖ. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐνδεχομένων, ὡς ἐπὶ τῶν ὑπεναντίων (§. υμβ'.). Ἐν δὲ τοῖς Ἠθικῶς λεγομένοις καθόλε (§. σλ.) καὶ τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολυ συμβαίνοντα λέγεται (§. αὐτ. κ, υ.), τῆς ἑτέρας ὡς ἀληθὲς συγχωρεμένης, ἡ ἑτέρα ψεύδης εἶναι κρίνεται.

§. υμς'. Τῶν Καθ' ἕκαστα (§. υά. υβ'.), ὡς προδήλως ἀντιφασκόντων (§. υμ.), ἡ μὲν ἀεὶ ἀληθὴς ἐφ' ἑκατέρᾳ ὑλης, ἡ δὲ ψεύδης (1).

§. υμζ'. Ταῖς δ' αὐταῖς τῶν προσδιωρισμένων ἀντιθέσεσι (§. υλη.), μετὰ καὶ τῆς περὶ τὸ ἀληθεύειν, ἢ ψεύδεσθαι διαφορᾶς (§. υμ. υμά. κξ'.), καὶ τὰς ἐξ ἀορίστων, εἴτε ἀμφοῖν, ἢ καὶ θατέρε τῶν ὅρων (§. υγ.), ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἐκ στερητικῶν (§. υδ'.), ὑπαγομένας εὑρήσομεν· πρὸς τὰς ὁμοειδεῖς δηλονότι, τὰς ἤτοι ἐξ ἀμφοῖν ὁμοίως, ἢ θατέρε τὰ αὐτὰ, τῆς παραθέσεως γενομένης, ὡς ἐπὶ παραδειγμάτων ληφθέντων, συνιδεῖν παντὶ τῷ βελομένῳ ῥᾴδιον.

§. υμη. Τὰς γεμιὰ ἐκ μόνε τε κατηγορεμένε ἀορίστε, ταῖς ἐκ τῶν αὐτῶν μὲν ὅρων, ὡρισμένων δὲ, ἀντιπαραθεμένοις, καὶ ἑτέραν προκυψεσιν ἀντιθέσεις ὁμοίας, παρὰ τὰς τῶν ὡρισμένων (§. υλη.), ἢ τῶν ἀορίστων (§. υμζ'.), πρὸς τὰς ὁμοειδεῖς· Αἱ τετων ἀμέλει πρὸς ἐκείνων ἑκάστε, κἀκείνων ἀναπαλιν

(1) „Φησὶν ὁ Φιλόσοφος Πορφύ„ριος, ὡς ὠ τῷ κατηγορικῷ Εἴδει τὰ „Ἀποφαντικὰ λόγε, τὸ κῦρος ἔχει „μάλιστα τὸ κατηγορεμενον .... Διὸ „καὶ ἐντεῦθεν ὁ ὅλος λογος κατηγορι„κὸς ὀνομάζεται. Καὶ τὸ ἀρνητικὸν „μέριον ἐν ταῖς Ἀποφάσεσιν, ὡς κυ„ριώτερον τετῳ προσίδεμεν. Παρὰ Ἀμμων. αὐτ.

(2) „Ὅτι μὰν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα „μαχόντων ἀντιφάτικως παρὰ πᾶσιν „ὡμολόγηται. (Ἀμμων. περὶ Ἑρμ.) „Δεῖ δὲ σημεῖ· μετὰ Βλεμμίδε „(Κεφ. Ψ.) ὅτι αὗται κατὰ πάντα „μὲν χρόνον ἐπὶ τῆς ἀναγκαίας ὑλης „καὶ ἀδυνάτε διαφέσιν ὡρισμένως τὸ „ψεῦδος καὶ τὴν ἀλήθειαν. Ἐπὶ δὲ „τῆς ἐνδεχομένης κατὰ πάντα τὸν „ἐνεστῶτα, καὶ τὸν παρελήλυθό„τα ὡρισμένως, κατὰ δὲ τὸν μέλλον„τα κοφίσως· οἷον Σωκράτης διαλέξε„ται, ἢ Σωκράτης οὐ διαλέξεται. ὅτι „μὲν γὰρ ἡ διαλέξεται, ἢ οὐ διαλέξε„ται δῆλον, ὁπότερον δὲ τῆς ἀντιφά„σεως ἀληθὲς μόριον . . . ὡρισμένως „οὐκ ἔτιν εἰπεῖν ἐπὶ μέλλοντος.

παλιν πρὸς ἑκάτιρω τάτων, ἀμοιβαδὸν ἀναφυόμεναι μάχαι. Οἷον πρὸς τινὰ πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ φιλόσοφος ωρισμένην, διαφέρως ἔχουσιν αἱ ἐξ ἀορίστε κατηγορεμένε, πᾶς, ἀδεὶς, τὶς, καὶ ὁ πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶν ὁ φιλόσοφος. Ἡ γὰρ πᾶς ἐστὶν ὁ φιλόσοφος ἐν ταῖς ἀορίστως μαχομέναις καθόλε καταφάσκεσα, πρὸς τινὰ ὡρισμένως ληφθεῖσαν, πᾶς ἐστὶ φιλόσοφος παραβαλλομένη, τὸ μὲν καθόλε εἶναι ἀδιαμῶς παραιτεῖται, τὸ δὲ καταφάσκειν καὶ μάλα. Διὸ καὶ πρὸς ἐκεινίνα ὡς ἄρα καὶ ἐναντία, ἔχοι ἂν ποτε διὰ τὴν ὕλην καὶ συμπλοθῆναι, σωαληθεύσεσε δὲ, κατὰ τὸν ὁρον τῶν ἐναντίων (§. υμά.) ἐδέποτε. Ἡ δὲ [illegible] ἐστὶν ὁ φιλόσοφος, καθόλε ἀποφάσκεσα ἐν ταῖς Ἀορίστοις, πρὸς τινὰ αὐτὴν ὡρισμένην, πᾶς ἐστὶ φιλόσοφος παρεξεταθεῖσα, ἰσοδιώαμος αὐτῇ ἀναφαίνεται. τὸ γὰρ διτὸν τῆς ἀρνησεως εἰς κατάφασιν λῆξαν, τῇ καθόλε καταφασκούσῃ τινὰ ἀπόφασιν σωδιήλαξε. Παραπλησίως δὲ, ἡ ὁ πᾶς ἐστὶν ὁ φιλόσοφος, τῇ πρὸς τινὰ τεθεῖσαν, πᾶς ἐστὶ φιλόσοφος, παραθέσει, καταφατικὴ ἐν μέρει διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀναδειχθεῖσα, ὡς ὑπάλληλος κρίνεται. Διὸ κακεινης ἡγεμονης ταυτὶν ἐπάναγκες ἕπεσθαι (§. υλή.). Τελευταῖον [illegible] ἡ τὶς ἐστὶν ὁ φιλόσοφος, τῇ πᾶς ἐστὶ φιλόσοφος ἀντιφατικῶς περιπίπτει, [illegible] πάντῃ πάντως ἐστὶν ἀσύμβατος (§. υλη. υμ.). Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, [illegible] πρὸς ἑκάτιρω τῶν λοιπῶν ωρισμένων, ἀδεὶς, τὶς, ὁ πᾶς ἐστὶ φιλόσοφος, αἱ ἀόριστοι φέρονται, ὡς ὁ χαλεπὸν ἐστιν ἐν διαγράμματι, οὗ ὑπ' ὄψιν τινὰ παράθεσιν ἕκαστον προτασάμενον, ἀφ' ἑαυτὸ διασκέψαθαι.

§. υμθ'. Ἀλλ' ἐπὶ τῇ τάτων διαγραφῇ σημειωτέον, [illegible] τῆς τάξεως τὸ ἀντίστροφον, καθ' ἣν συλλαγιζόμεθα, ἡ μὲν Α, τῶν ἀορίστων, ὑπὸ τινὰ Ο τῶν ωρισμένων ταχθησεται, [illegible] ἡ Ε, ὑπὸ τινὰ, Ι ὧν ἡγεῖται. Καὶ ἡ Ο ὑπὲρ τινὰ Α, ἡτε Ι, ὑπὲρ τινὰ Ε, ἀὶς ἕπονται (§. υλή.). ὃ χάριν καὶ ἐκ μεταθέσεως ἦκασαν (§. υγ. σημ.) αἱ ἀόριστοι ταῖς ωρισμέναις παρακρινόμεναι.

§. υν. Τὰς μέντοι παραθέσεις ταύτας αἱ ἐξ ἀορίστε ὑποκειμένε πρὸς τὰς ὡρισμένας ἐκ ἂν ἐπιδέξαιντο. ὃ γὰρ κατὰ τὸ αὐτὸ κατηγορεῖσιν ἑκάτεραι (§. σή.). Ἀλλ' αἱ ἀόριστοι ἐξ ἀμφοῖν, ταῖς ἐκ μόνε τὸ ὑποκειμένε ἀντιπαρεξεταζόμεναι ἀορίστοις, τὰς αὐτὰς ταῖς ἀνωτέρω (§. υμή.) χέσεις ἰδεῖν παρέξεσιν. ὅτι ἑκατέρωσε ὁ αὐτὸς ὅρος ὑπόκειται κἀνταῦθα, ὡς ἐν ἐκείναις.

§. υνά. Καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ κατηγορεμένε δὲ ωσαύτως ϛερητικῆ §. [illegible] αὐτὰ δὴ ταῦτα κρατήσει τὰ εἰρημένα (§. υμη. κξ.) ταῖς ἐκ θετικῆ παρατιθεμέναις, τῆς ϛερήσεως κατα τὴν παράθεσιν, οσα καὶ ἡ ἄρνησις δυναμένης.

§. υνβ'. Ὅπως δὲ καὶ αἱ μετὰ τρόπε (§. υϛ.) ἔχσι πρὸς ἀντίθεσιν, ε δυχερὲς ἂν εἴη μαθεῖν, σημειωσαντας ἐν αὐταῖς, ε μόνιν τὴν τῶν ϛρωνικὰ καταφάσει ἢ ἀποφάσει ἀπόδοσιν, ἀλλα καὶ ὅπως αὐτοὶ συναφείας ἔχσι τῆς πρὸς ἀλλήλες ἢ διαφορᾶς, το σκοπιμώτατον· ὅπερ ἄρα καὶ οἱ τρόποι προσληφθέντες (§. υϛ'. υζ.) ἐκδηλον βέλονται. Ταυτητοι καὶ τῶν ἀλλοιστρόπων, ἐν αἷς καταλλήλως τοῖς τρόποις ἔχσι πρὸς ἀλλήλες οἱ ὅροι, αἱ μὲν διὰ τὲ αναγκαίως τε καὶ αδυνάτως τροπολογεμεναι, τῶν τρόπων τέτων τοῖς προσδιορισμοῖς Πᾶς, καὶ Οὐδεὶς ἰσοδυναμέντων (§. υζ.), εἰσὶν ἐναντιαι τὴν μαχὴν, ἐπ ἀμφοῖν τῶν ὑλῶν κατ ἐκεινας (§. υμα.), τ ἀληθὲς καὶ το ψευδος διαμεριζόμεναι. Αἱ δὲ διὰ τὲ ἐνδεχομένως, ἢ δυνατῶς, ἢ ἐνδεχομένως μὴ, ἢ δυνατῶς μὴ, τῶν τοῖς Τις, καὶ Οὐ πᾶς ἰσοδυναμέντων, (§. Αυτ.) εἰσὶν ὑπεναντίαι ἐπὶ ὑλης ἐνδεχομένης συνισάμεναι, καὶ κατὰ τὰς ὑπεναντίας (§. υμβ'.), καὶ συναληθεύσας.

§. υνγ'. Τῶν δὲ ἑμοιστρόπων ἡ μάχη, τὲ ἀρνητικὲ μορίε τοῖς τροποις συνταττομένε, ἐπρήματικῶς κειμένοις, ἢ καὶ τῷ συνδέσμῳ τὲ τρόπε ἐξὶ προσκατηγορεμένῳ, ἢ ἐξυπακεμένῳ, ἐὰν κατηγορικῶς τυχωσιν ἐκφερομεναι (§. υϛ. υμδ.), μαχὴ κατ ἀντίφασιν ἐξίν. Ἐφ οἱασδὴν γὰρ ὑλης καὶ αὐταὶ, κατα τὰς ἀντιφατικῶς μαχομένας (§. υμ.) ἔχσιν ασυμβάτως· Οἷον ἀναγκαίως ὁ ἄνθρωπος ἐξὶ λογικος, ε αναγκαίως ἐξὶ λογικός· ἀληθὲς τὸ πρῶτον. Καὶ αδυνατον ἐξὶ τὸν ἄνθρωπον εἶναι λίθον, καὶ ε ἐσιν αδιώατον· ψεῦδες τὸ δεύτερον. Καὶ ενδεχόμενον τὸν ἄνθρωπον εἶναι δίκαιον, καὶ ε ἐνδεχόμενον. Καὶ δυνατὸν τὸν ἄνθρωπον πλετήσειν, καὶ ε δυνατόν· ψεῦδεῖς αἱ ἀποφάσεσαι. Ἀλλ' εἴτις δὴ τὲ κατὰ τὴν ἀπόδοσιν προσκατηγορεμένε, ἢ τὲ κατηγορεμένε αὐτὲ προτάξειε τὸ τῆς ἀρνησεως μόριον, ε δ' ὑθὲλως τὴν ἀντίφασιν τῶν μετὰ τροπε θηράσεται, Φίλας ἀντὶ πολεμίων αὐτὰς κομισάμενος. Αἱ γαρ αναγκαίως ὁ ἄνθρωπος ἐξὶ Φιλόσοφος, καὶ αναγκαίως ε ἐξὶ Φιλόσοφος, (εἰμὴ αντὶ τὲ ε αναγκαίως τέτο προῖκα νοηθῇ) ἄμφω ψεῦδῆς. Καὶ αἱ αδυνατον εἶναι δίκαιον, καὶ αδυνατον

μὴ εἶναι δίκαιον, ὁμοίως συμψηφίζονται. Αἱ δὲ ἀδεχόμενον, ἢ δυνατὸν πένεσθαι, καὶ μὴ πένεσθαι, συναληθεύουσι. Τῷ γὰρ μορίῳ καὶ τῷ τρόπῳ συμφερομένῳ καὶ τῷ λεγομένῳ, ἢ τῷ ἑτέρῳ, ἢ ἑτέρῳ, ἄλλοτε ἄλλως, ὅτως ἔχει τῇ προτεθείσῃ ἀρνήσει τὰς τροπικὰς ταύτας ἐκ μεταθέσεως προσεικένας, δυνατὸν καὶ πάντα τὰ τῶν Ἀντιθέσεων εἶδη, καὶ ταῖς μετὰ τρόπου ἐπιθεωρεῖν· ἔξεστι δὲ τῷ βουλομένῳ ἐν διαγράμματι ἐνθέσθαι αὐτὰς καὶ τεχνολογῆσαι. (1).

ΚΕΦ. ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τῆς τῶν Προτάσεων ἰσοδυναμίας.

§. υνδ'.

Ἡ δὲ Ἰσοδυναμία ὁμόνοιάτις ἔσα τῶν ὁποσῶν μαχομένων προτάσεων, ἀναιρετικοῦντι ἐστὶ τῆς ἐν αὐταῖς ἀντιθέσεως παρεπόμενον· τὰς γὰρ δι' ἐκείνῳ ἀντιπίπτουσας συνάδειν αὐτὴ ποιεῖ, καὶ κατά τινα λεκτικὴν διαφορὰν ἐπὶ τὸν αὐτὸν νοῦν συνελαύνει.

§. υνε. Τῶν μὲν ἂν ὡς ἐκ τοῦ κατηγορουμένου ἀντιθέτων (§. υλε.) ἰσάς ἐναντίας, ἢ κατὰ φάσιν (§. υλς'.) μαχομένας, οἱ κατηγορούμενοι ὅροι θετικοὶ ὄντες, ἰσοδυναμεῖν οὐκ ἐπιτρέπουσιν. Οὐδεμία γὰρ μηχανὴ εἰς τὸ ἐναντίον, ἢ τὸ ἀντιφατικὸν ἀνακαλέσαι τὰ ἀντιβαίνοντα. Ἐπεὶ καὶ τοῦ ἀρνητικοῦ εἰς τοῦτο μορίου παραληφθέντος, ἀρθήσεται μὲν ὁ προυπάρχων εἶδος, ἐμμενεῖ δὲ παρ' αὐτὸ καὶ εἰς τὸν τοῦ ἀντικειμένου μεταχήσεται θέσιν. Οἷον τὸ μὴ ὂν θερμὸν, ἐ ταὐτὸν ἐστὶ καὶ ψυχρὸν, ὅτι ἐ θερμόν· οὐδ' ὁ μὴ θεὸς, διὰ τοῦτο πατήρ. Πολλὰ γὰρ τῶν ἑτέρων, πολ-

(1)

Α	Ε
Ἀναγκαῖον εἶναι.	Ἀναγκαῖον μὴ εἶναι.
Ἀδύνατον μὴ εἶναι.	Ἀδύνατον εἶναι.
Οὐ δυνατὸν, οὐκ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι.	Οὐ δυνατὸν, οὐκ ἐνδεχόμενον εἶναι.
Ι	Ο
Οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι.	Οὐκ ἀναγκαῖον οὐκ εἶναι.
Οὐκ ἀδύνατον εἶναι.	Οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι.
Δυνατὸν, ἐνδεχόμενον εἶναι.	Δυνατὸν, ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι.

λα δὲ ἁπαντα καὶ τῶν ανεπιδεκτων. Ἔστι δὲ εἰς, καὶ τὰ μεταξὺ τῶν ἄκρων παρεγχωρεῖ κατὰ συγκρασιν. Ὡς ειγε ἐπὶ τῶν δεκτικῶν, οσοις κατ ανάγκην τῶν διασελεμένων αμέσως παρακολυθεῖν εἰδε θατερον, τῇ τῆ μερίδι προσθέσει αυτίκα μάλα επὶ πὼ αντίθεσιν ἀνατρέχομεν· καὶ περιττὸν, φέρ εἰπειν, τον ἀριθμον νοεῖμεν, ὅτι μη ἄρτιος ἐστ διακέσαντες· ἴσον δὲ το σωμα, ὅτι μη ανισον· Ἀλλ ἐκ της ὑλης τὸτο συμβαινον, ἐφ' οἷς ἀναγκαίως παρεπηδᾶ τὰ τῆς διαζεύξεως, ἰσοδυναμίας ςαθμη καὶ γνωμων, ἐπὶ τῶν ὡς ἐκ τῆ κατηγορεμένε ἐναντίων, ἢ τῶν χετικῶς μαχομένων προτασεων, ὃν ἂν γένοιτο· τὰς μέντοι καθ ἕξιν καὶ ςέρησιν μαχομένας, ἰσοδυναμῆσαι ῥᾴδιον. Ἐπὶ γὰρ τῶν τοιέτων τῆ μεν ἐπὶ τῆς ἑτέρας θέσει, τῆ δ' ἄρσει πως κατηγορεμένε, δυνατὸν τῇ προσθέσει τῆ ἀρνητικῆ μερίδι θατερον ἀμείβειν εἰς θάτερον. Ὁ γὰρ νηπια ἀπαίδευτος, ἤδη παιδείας νοεῖται δύμειρων· ὅ,τε μὴ νοσῶν ἐρρωται, καὶ νοσῶ ὁ μὴ ὑγιαινων. Καὶ τοι καὶ ταὐτα ὃ πανυτοι ασφαλὼς κρίνεται, εἴτις διάθεσις μεταξὺ τῆς ἕξεως καὶ τῆς ςερησεως ὑποπτεύοιτο.

§. υνε'. Τὰς ὡς ἐκ τῶν προσδιορισμῶν ἀλλ' ἓν ἀντιθέτες (§. υλζ'. υλη.), το ἀρνητικον μόριον ως χρὴ προτιθέμενον, ἀσφαλέςατα ἰσοδυναμες καθίςησι. Τῶ μεν γαρ προσδιορισμῶ συνταττομένε, τῇ ὑποφασκέσῃ ἡ πρότασις ἀκρ βως συμφθέγγεται. Προταττομένε δὲ τῆ κατηγορεμένε ἀμέσως, ἢ τῆ προσκατηγορεμένε, εἰ τῶν ἐκ τρίτε τυχοι (§. τηδ'.) ἡ προτασις, ἡ ἐναντίατε καὶ ὑπεναντία ταῖς ομοειδέσι συντρεχθσι· τελδυταῖον δὲ τῇ διττῇ καθ' ἑκάτερον συντάξει, αἱ ὑπαλληλοι συμβιβάζονται, κατὰ τὰ ἑφεξῆς.

„Τῆ ΟΥ τεθεντος Ἀντιφασκέσαις πρόσω·
„Ὑπιῶ Ἐναντίαις τε χ' Ὑπεναντίαις·
„Ἐν ταῖς Ὑπαλλήλοις δὲ ως ἑκατέρως·
„Ἰσοδυνεῖς ἐσονται αἱ Ἀντιθέσεις.

§. υνζ'. Οὕτως ἡ πᾶς ἄνθρωπος γελασικος, ἐπὶ τῖω ὃ πᾶς γελασικὸς αὐτιφατικῶ μεθαρμοσθησεται, πρὸ τε προσδιορισμε τὸ μόριον προσλαβεσα. Καὶ ἡ οὐχὶ ὃ πᾶς, τῇ πᾶς αναπαλιν συνοραμεῖται. Καὶ ἐπὶ τῶν ἑτέρων δὲ διαγωνίων, ἡ μὲν οὐχ· ἕδεται, τῇ τὶς· ἡ δὲ ἔτις τῇ οὐδεις, ωσαυτως. Μετὰ δὲ δὴ τὸ υποκείμενον πρὸ τε κατηγορεμένε, ἢ τε προσκατηγορεμένε

τῆς

τῆς ἀρνησεως τιθεμενης, ἡ πας ἄνθρωπος ουκ εστι γελαστικὸς, τῇ οὐδεὶς συμφθέγξεται. Καὶ ἀναπαλιν ἡ οὐδεὶς ουκ εστι, τῇ πας ἐστί. Καὶ τῶν ὑπεναντίων δὲ παραπλησίως, ἡ μεν τις ουκ εστι, τῇ ὁ πας ἐστίν· ἡ δὲ ὁ πας ουκ εστι, τῇ τις ἐστί. Καθ' ἑκατέραν δὲ τὴν τῶν μορίων θέσιν, ἡ μεν ὁ πας ουκ ἔστιν, ἴσα δυνησεται τῇ ὑπαλληλω τις ἐστί. Καὶ ανάπαλιν, ἡ τις ουκ εστι, τῇ πας ἐστί. Καὶ ἐπὶ τῶν ἀποφασκοσῶν, ἡ μεν οὐχὶ οὐδεὶς ουκ εστι, τῇ ὁ πας ἐστὶν, ἡ δὲ οὐχὶ ὁ πας ουκ εστι, τῇ οὐδεις ἐστί.

§. υνή. Λόγος δὲ τῶν τοιούτων ἰσοδυναμιῶν, ὅτι τὸ ἀρνητικὸν μόριον ἀναιρετικόν ἐστιν ὧν προτάσσεται. Καὶ προταχθὲν μεν τῶ τῶ προσοριςμῶ καθολητε καὶ ου καταφασει υποκειμενῶ, εἰς τὸ ἐπὶ μέρους, καὶ αποφατικὸν, τὴν πρασιν μετεκυλισε. Προταχθὲν δὲ τῶ ἐπὶ μέρους καὶ οὐ ἀποφάσει, εἰς τὸ καθόλε κὶ τὴν κατάφασιν προσεβίβασε. Ταχθὲν δὲ μετα τὸ καθόλε, ἡ ἐπ' μέρους προσοριςθὲν υποκείμενον, πρὸ τε κατηγορεμενε, ἡ προσκατηγορεμενε, τὴν μεν περιϑσαν τῇ πρασει ποσότητα ἀμεταποιητον ἔασε, μετέτρεψε δὲ τὴν ποιότητα, ὡς αὐτόθεν παντὶ τῶ σκεπτομένω συνιδεῖν ῥάδιον.

§. υνϑ'. Τῶ αὐτῶ δὲ λόγω κρατεντος, καὶ τῶν Ἀπροσδιορίζων αἱ μεν καθόλε ὡς ἐναντίαι, (§. υμέ.), αἱ δὲ ἐπὶ μέρους ὡς ὑπεναντίαι ἰσοδυναμησουσιν, ἐὰν πρὸ τε κατηγορεμενε, ἡ τε προσκατηγορεμενε (§. υνς.) προταχθῇ το μόριον. Καὶ αἱ καθ' ἑκασα (§. υμς'.) κατὰ τροπὴν ωσαυτως, μόνης τῆς ποιοτητος.

§. υξ'. Οὑτω δὲ καὶ αἱ Ἀόριστοι πασαι τῇ αὐτῇ μεθόδω ἰσοδυναμοι κατασησονται, ἐντε ταῖς πρὸς ἀλληλας αντιθέσεσι (§. υμζ'.) καὶ ταῖς προς τας ωρισμένας (§. υμή.). Οὐδὲγε αἱ Στερητικαὶ (§. υνα.) τὸ τεθὲν κανόνος ἐκπίπτουσιν.

§. υξα. Ὁ δὲ κανων καὶ ἐπὶ τῶν μετα τρόπε ἐκτείνεται. Ἐπ' ἐκείνων γὰρ, ἐν τῇ τε τρόπε διαφορᾶ (§. υνδ'), κατὰ τας ἐναντίας τε καὶ υπεναντίας μαχομεναι, πρὸ τε κατηγορεμενε, ἡ τε προσκατηγορεμένε (§. υνς'.) προτακτέον εἰς ἰσοδυναμίαν τὴν ἄρνησιν. Οὑτω γὰρ ἡ μεν, ἀναγκαίως ὁ ἄνθρωπος ουκ εστι λογικὸς, ὁμολογησει τῇ ἀδυνάτως ἐστίν· ητε ἀδυνάτως ουκ εστι (τουτο γὰρ αδυνατον μὴ εἶναι) τῇ ἀναγκαίως ἐστί. Καὶ αἱ ενδεχομένως, ἡ δυνατῶς οὐχὶ ὁ πένεται, ταῖς ἐνδεχομένως, ἡ δυνατῶς πένεται· ἃ καὶ ῥάδιον νοεῖται κατηγορικῶς τῶν τροπῶν ἐκφερομένων.

§. υξβ'. Ἀντιφατικῶς δὲ κατὰ τὸ ομοιότερον ὡς εἴρηται (§. υνγ.) μαχομένων, πρὸ τῶν τρόπων καὶ ἡ ἀρνησις δείκτως (§. υνε.) εἰς ἰσοδυναμίαν ταχθήσεται, εἴτε ἐπιρρηματικῶς, εἴτε καὶ κατηγορικῶς ἐκφερομένων. Καὶ γάρ τοι καὶ τὸ ἐχὶ ἐκ ἀναγκαίου, ἀναγκαῖον ἐστί. Καὶ τὸ ἐχὶ ἐκ ἀδυνάτου, ἀδύνατον. Καὶ τὸ ἐχὶ ἐκ ἐνδεχομένου, ἐνδεχόμενον. Καὶ τὸ ἐχὶ ἐ δυνατόν, δυνατόν.

§. υξγ. Οὕτως ἐν αἷς, δι' ἃ ἔχουσιν ἀντίθεσιν, τὰ μαχόμενα ἀποφαινόμεναι προτάσεις, δυνάμει τῇ ἀρνητικῇ μορίῳ καταλλήλως τασσόμενα (§. υνε.), εἰς τὸν αὐτὸν νῶν ἐπανάγονται, καὶ φίλαι, ὡς ἄντις εἶποι, ἐκ πολεμίων καθίστανται· τῷ γε μὴν ἀκριβέστερον διασκοποῦντι, ἃ μόνον ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων ἀποφάνσεων φιλοτεχνεῖν ἐστὶ τὸ συνδρομόντε καὶ συμφωνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν μὴ μαχομένων μὲν, ἄλλως δέπως, καὶ ἐκ μάχης πρεσγυμένης, εἰς ταὐτὸ συνιόσων, αὐτὸ θηράθαι. Ἡ γὰρ ὁρισμὸν φέρ' εἰπεῖν τῇ ὁριστῇ κατηγορεῖσα, ἰσοδύναμός ἐστὶ δέπως τῇ τὸ αὐτὸ ὁρίζον, κατὰ τῇ αὐτῇ ὁρισμῇ ἀγορεύσῃ. Οἷον ἡ φάσκουσα ὅτι πᾶν τρίγωνον ἐστὶ σχῆμα ὑπὸ τριῶν γραμμῶν περατούμενον· Καὶ ἡ, ἅπαν τὸ ὑπὸ τριῶν γραμμῶν περατούμενον σχῆμα, ὅτι ἐστὶ τρίγωνον, εἰ καὶ καταφατικῶς ἄμφω, καὶ καθόλου προσδιοριζόμεναι, εἰσὶν ἀλλ' ἓν ἰσοδύναμοι.

§. υξδ'. Παραπλησίως δὲ ἐὰν τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ, ὑπὸ διορισμοῖς τὰ ἴσα μὲν δυναμένοις, ἄλλως δέπως ἐκφερομένοις τὸ αὐτὸ κατηγορήσαι, αἱ προτάσεις ἀλλήλαις ὁμολογήσουσιν. Οἷον ἡ ἀποφάνσις, ὅτι τὰ παραλληλόγραμμα, τὰ ἐπὶ τῆς αὐτῆς βάσεως, καὶ ἐν ταῖς αὐταῖς παραλλήλοις, συνεξιοῦται, τῇ ἀποφάνσει, ὅτι τὰ παραλληλόγραμμα, ὧν ἴσαι εἴτε βάσεις, καὶ τὰ ὕψη, ἴσα ἀλλήλοις ἐστὶν, ὁμολογος ἐστί· τὸ γὰρ ἐπὶ ἴσων εἶναι λέγειν βάσεων, ἢ ἐπὶ τῆς αὐτῆς· καὶ τὸ ἰσοῦψῆ εἶναι, ἢ ἐν ταῖς αὐταῖς παραλλήλοις τὰ παραλληλόγραμμα, οὐδὲν ὅλως διίσει, ἀλλ' ἐπίσης ἑκατέρωθεν τὰ εἴδη διορισθήσεται.

§ υξε'. Ὡς ἐν καθόλου εἰπεῖν, ἰσοδυναμοῦσαι προτάσεις εἰσὶν, εἰς ἃν συνθέσει, ἢ διαιρέσει, ὁ αὐτὸς ὑποσημαίνεται νοῦς, κἂν διαφόρως ἐκφράζοιτο τὸ νοούμενον. Ἥλιος φυτὰ θάλπει· Καὶ τὰ φυτὰ θάλπεται ὑφ' ἡλίου· Καὶ τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς ζωπυρεῖ πως τὰ πεφυκότα· Καὶ τῷ φωτὶ ταῦτα ζωογονεῖται θαλπωρῆς ἀπολαύοντα ἡλιακῆς· Καὶ τὰ παραπλήσια, προτάσεις ἰσοδύναμοι ἅπασαι εἰσίν.

§. υξϛ'.

§. υξς: Ἐν οἷς δὲ ἐκεῖνο παραλειπτέον, μὴ τοσαύτης εἶναι ἐν ταῖς διαλέξεσι χρείας τὴν ἰσοδυναμίαν τῶν ἀποφάνσεων. Ὁ γὰρ τὴν ἀνεχθεῖσαν ἀποφήσας, καὶ τὴν ἰσοδυναμοῦσαν ἐκείνῃ συναποφάναι ἤκιστα ἐρυθριάσει. Ἴσως γὰρ τῷ λόγῳ, τὴν πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ψόφης ἀπαλλωάμενος, καὶ τὴν οὐχὶ ὁ πᾶς ἐστὶν, ἢ ἑτέραν τινὰ ταύταις ὁμόλογον, οἷος ἐστὶν ἀπαλλάσθαι. Εἰ μὴ καὶ μείζονι, καὶ δικαιοτέρῳ, ὅτε δὴ ψυχρός πως καὶ φορτικὸς τὸ ἀποπεμφθὲν ἀναπεμπάζεσαν, καὶ τὸ ἀποπτυσθὲν, ὡς φάναι, ἐπαναλειχέσαν.

ΚΕΦ. ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ Ἀντιστροφῆς τῶν Προτάσεων.

§. [illegible]

Ἀντίστροφοι προτάσεις εἰσὶν, αἱ ἐν ἴσοις τοῖς αὐτοῖς μὲν, κατὰ δὲ τὸ ὑποκεῖσθαι καὶ κατηγορεῖσθαι ἀντικαθισαμένοις ἀλλήλων, συναληθεύουσαι, ἢ συμψευδόμεναι. (1).

§. υξη. Εἴδη δὲ Ἀντιστροφῶν, Α'. τὸ τῆς ἁπλῶς ἁπλῆς εἰρημένης, καθ' ἣν ἡ πρότασις εἰς ἑαυτὴν λέγεται ἀντιστρέφειν, τὸ μὲν ποσὸν, καὶ τὸ ποιὸν σωζομένων, μεθισαμένων δὲ τῶν ὅρων ἀνάπαλιν. Ἀντιστρέφουσι δὲ πρὸς ἑαυτὰς ὅτως, ἥτε Ε, καὶ ἡ Ι. (§. υβ'.) οἷον ἡ μὲν πᾶς ἄνθρωπος λίθος, εἰς τὴν μηδεὶς λίθος ἄνθρωπος· ἡ δὲ τὶς ἄνθρωπος ἐστὶ φιλόσοφος, εἰς τὴν τὶς φιλόσοφος ἐστὶν ἄνθρωπος.

§. υξθ'. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὅτι πᾶς φιλόσοφος ἐστὶν ἄνθρωπος, ἀληθὲς μὴν ἦν, διὰ τὸ συμπακτεῖσθαι ἐξ ἀνάγκης τῷ φιλοσόφῳ τὸν ἄνθρωπον, εἰρήσθω δή, ἐφ' ὧν συμβέχεται τοῦτο ποιεῖν, Ἀναδρομὴ ὁρῶ ἡ τοιαύτη, καὶ ἄνοδος. Ἔστι δὲ ταύτῃ ἐπὶ

(1) „Ἡ γὰρ Ἀντιστροφὴ ἰσοστροφή-„τις ἐστὶ. Φιλόπον. ἐν τῷ Α'. τῶν „Πρότ. Ἀναλ. Ὥρισαι δὲ καὶ κοινω-„νίαν δύο προτάσεων κατὰ τὰς ὅρους ἀ-„ναπαλιν τιθεμένας, μετὰ τῆς συνα-λη θεύειν. Ἀλεξ. Ἀφροδ. Παρὰ Κε-γνδ. Περὶ Ἀντιστρ. Ἔστι ὁρισμὸς τῆς ἁ-πλῆς ἀντιστροφῆς μάλιστα προσήκων, ὡς ὁ Φιλόπονος σεσημείωκεν. Ἐνθ' ἀνωτ.

τῶν ἤτοι ἁπλῶς, ἢ καθ' ὑποθεσιν ἀναγκαίων (1) Φιλοτεχνεῖν, ἐπὶ δὲ τῶν μή, ἅ. Οἷον τίνι τὶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, ἀντιστρέψαις μὲν ἁπλῶς (§. υζη) εἰς τίνι τί ζῶον ἐστὶν ἄνθρωπος, ἀμὴν δὲ καὶ διὰ τῆς ἀνόδου, εἰς τίνι πᾶν ζῶον ἐστὶν ἄνθρωπος, διὰ τὸ μὴ προενυποτίθεσθαι τῇ τοῦ ζῴου ἐννοίᾳ τίνι τοῦ ἀνθρώπου, ὥσπερ ἀναπαλιν τῇ τούτου ἡ ἐκείνου ἐννοια συνεισαγεται.

§. υό. Β. Ἀντιστροφῆς εἴδος, τὸ τῆς κατα συμβεβηκὸς ἁπλῆς, καθ' ἣν ἀναπαλιν τῶν ὅρων λαμβανομένων, σῳζεται μὲν ἡ τῆς ἀποφάνσεως ποιότης, μεταβάλλει δὲ ἡ ποσότης, ἐπὶ τὸ ἐν μέρει ἀπὸ τοῦ καθόλου μεταπιπτούσης. Καὶ ταύτῃ δὴ ἀντιστρέφει, ἡ μὲν Α, εἰς τίνι Ι. ἡ δὲ Ε, εἰς τίνι Ο. Οἷον ἡ μὲν πᾶς ἄνθρωπος ἔνψυχος, εἰς τίνι τὶ ἔμψυχον ἐστὶν ἄνθρωπος· Καὶ ἡ οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐστὶν ἄψυχος, εἰς τίνι ὃ πᾶν ἄψυχον ἐστὶν ἄνθρωπος. Ὃ καὶ διὰ τίνι ὑπαλλαλίαν συμβαῖνον ῥᾴδιον ἐστὶ συνιδεῖν. Εἰ γὰρ οὐδεὶς ἄνθρωπος ἄψυχος, καὶ οὐδὲν ἄψυχον ἄνθρωπος (§. ανωτ.), καὶ ὃ πᾶν ἄψυχον ἄνθρωπος (§. υλη.) κατα τὸ ἀκόλουθον.

§. υοά. Ἀλλ' ἔστοτε ἡ Α, καὶ εἰς τίνι Α. Οἷον πᾶς ἄνθρωπος γελαστικός, πᾶν γελαστικὸν ἄνθρωπος, ἀλλα καὶ τοῦτο κατα Ἀναδρομίνι ὅρου, ὡς ἀνωτέρω, (§. υζθ.) διὰ τίνι ὑλίνι, καὶ τὸ κατ' αὐτίνι ἀναγκαῖον. Οὐ γὰρ καὶ ἡ πᾶς ἄνθρωπος ζῶον ωσαύτως, εἰς τίνι πᾶν ζῶον ἄνθρωπος. Εἰς ταυτίνι γὰρ, τίνι προφανῶς ψεδομένῃ ἐκ ἀντιστροφῆ, ἀναστροφὴ δὲ προτάσεως γίνεται. (2).

§. υοβ'.

(1) Διῃρηται γὰρ τὸ ἀναγκαῖον, καὶ τὸ μὲν ἁπλῶς λέγεται, καὶ καθ' αὐτό, ὡς ἐπὶ τῆς συναφοῦς τῶν ἑκατέρου ἀχωρίστων. Οἷον ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ λογικὸς, καὶ τὸ λογικὸν ἄνθρωπος· τούτων γὰρ ἑκάτερον τοῦ ἑτέρου χωρὶς, τὸ δὲ ἐξ ὑποθέσεως, ὡς ἐπὶ τῶν ἑτέρου μόνον, οἷον ὁ ἐπιστῶν ἐστὶν ἄνθρωπος. Ἡ γὰρ κατ' Ἐπιστήμην ἕξις ἀχώριστος ἐστὶ τοῦ ἀνθρώπου· διὸ καὶ τεθεισα τοῦτον προυποτίθησιν, ἀναπαλιν δ' οὔ. Οὐ γὰρ καὶ ἄνθρωπος ἤδη πρὸς ἐπιστήμην ἀπαραιτήτως ἔχει, καὶ τεθεὶς αὐτίνι συνεφέλκεται, ἀλλ' ἔχει πρὸς αὐτίνι χωριστῶς. Ὡσαύτως καὶ τὸ ζῶον τὸν ἄνθρωπον· τὸ μὲν ἁπλῶς, ἀναγκαῖον ὁ Βλεμμίδης ἀποκαλεῖ (Λογ. Κεφ. κη.) τὸ δὲ ἐξ ὑποθέσεως ἐξ ἀναγκαίων ἐξ ἀναγκης. Οὕτω δὲ φησὶ καὶ τὸ ἀναγκαίως μὴ ὂν ἀδύνατον, καὶ τὸ ἐξ ἀνάγκης μὴ ὄν, ἐφ' ὃν ἂν μὴ ᾖ, ἀδύνατον. Ἀλλ' ἁπλῶς μὲν ἁπλῶς, τὸ δὲ ἐν ὑποθέσει.

(2) „Ἡ γὰρ Ἀναστροφὴ τὰ αὐτὰ „ἔχει τῇ ἁπλῇ Ἀντιστροφῇ, πλὴν τὸ ψεύδεσθαι. Φιλόπ. εἰς τὸ Α. τῶν Πρότ. Ἀναλ.

§. υοβ'. Γ'. Ἀντιστροφὴς Εἶδος καταχρησικωτερον, καθ' ἰω τὸ ποσὸ, καὶ τὸ ποιὸ ἀτρέπτως ἐχόντων, ἀνάπαλιν οἱ τῆς προτασεως ὁροι λαμβανονται, ἀ ἀοριςως ἀλλ' ἐν ἐξ ὡρισμενων μεθαρμοζόμενοι· ὁ γαρ ἄν ἄλλως σωζοιτο τὰ τῆς ἀληθειας. Ταυτης γε δὴ ἑνεκα τῆς τῶν ὁρων ἀοριςιας, καὶ συν Ἀντιθεσει ἡ τοιαδε Ἀντιστροφὴ εἰρηται γινεσθαι, καὶ το καταχρησικον ἐπιγέγραπται. Δεον ἐπὶ τὴν κυριως Ἀντιστροφὴς ἴδες αὐτὰς ὅρας (§. υξζ.) τηρεῖσθαι. Ἀντιστρέφει δὲ ὅτως ἡτε Ο, καὶ ἡ Α'. οἷον ὁ πᾶς ἄνθρωπος πέινης· ὁ πᾶς ὁ πένης ἐστὶν ὁν ἄνθρωπος. Πᾶς ἄνθρωπος λογικος, καὶ πᾶν ὁ λογικόν ἐσὶν ὲν ἄνθρωπος.

§. υσγ'. Δ'. δὲ Ἀντιστροφὴς τρόπος καταχρησικώτατος φέρεται, τῆς παρὰ τὶω ὑλὶω ὑδεχομένης· Καθ' ἰω, τάξιν μὲν ἡ πρότασις τῶν ὁρων ἐχει τὶω αὐτὶω, καὶ τἄλλα, πεισὶηται δὲ μὴ τὶω αὐτὶω. Οὑτω δ' ἀντιστρέφουσιν αἱ Ι. καὶ Ο, ἐπὶ ὑλης ὑδεχομένης. Οἷον τὶς ἄνθρωπος βαδίζει, καί τις ὁ βαδίζει· τὸτο δὲ ὑπεναντίωσίς τις ἐσὶ μᾶλλον, ἡ ἀντιστροφὴ, μὴ τῶν ὁρων λαμβανομένων ἀνάπαλιν. (§. υξζ.). Ἀλλ' ἐχε δὴ καὶ ταῦτα ἐν τοῖς ἑφεξῆς ἑπεσι, διὰ μνήμης.

Ἁπλῶς δὴ ΕΤΙ, καὶ συμβὰν ΦΑΓΕ, τρέψ' ἐθελησας·
ΔΡΙΟΝ δ' ἀντιθέτως, ΙΟΝ σ' ὑνδεχεται.

§. υοδ'. Σημειωτέον δὲ τὶω Ο πρὸς Ἀντιστροφὶώπως κατὰ τὶω ὑλὶω ποικιλλεσθαι, καὶ ἀσατεῖν. Ἐπὶ μὲν γὰρ ὑλης ὑδεχομένης, σὐτε Ἀντιθέσει ἀντιστραφησεται (§ υοβ'.), καὶ κατὰ τὸ ὑδεχόμενον. (§. υσγ'.). Καὶ πρὸς ἑαυτὶω δ' ἂν ἔτι ἁπλως (§. υξη.) ἀντιστρεψειεν· οἷον ὁ πᾶς ἀνθρωπος λᾶκὸς, ὁ πᾶν λᾶκὸν ἐσιν ἄνθρωπος. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀδυνάτε ὑλης, καὶ πρὸς τὶω Ε'. Ου πᾶς λίθος ἄνθρωπος, ὁδεὶς ἄνθρωπος λίθος· αἱτινες συναληθὲυσι.

§. υσέ. Φιλοκρινῆντι δὲ μετὰ τῆς προσηκεσης σκεψεως, ὁδ' οἱ τῆς Ἀντιστροφὴς ὅτοι τεθεντες ὁροι ἐκτὸς λόγε εἰσίν. Ἁπλῶς μὲν γὰρ εἰς ἑαυτὰς αἱ Ε, καὶ Ι (§. υξη.) ἀντιστρέφουσι, τῶ ἐπ ἀμφοῖν τὰς ὁρας τῆς ἴσης εἶναι ἐκτάσεως (§. σκη.) τῇ μὲν καθόλε, τῇ δ' ἐπὶ μέρες, ὥσε μηδὲ μεθισαμένας τὸ ποσὸν ἀλλοιᾶν, ὡς τὸ εἶδος τόδε τῆς Ἀντιστροφὴς ἀπαιτεῖ. Ὅ καὶ ἐπὶ τῆς Ο συμβαίνειν εἴρηται (§. υοδ'.) διὰ τὶω ὑλὶω. Τὶω δὲ Α. ἐπὶ μέρες ἐχόσαν τὸ κατηγορέμενον (§. σκη.), εἰκὸς πρὸς τὶω

τῷ Ι ἀντιστρέφειν, κατὰ συμβεβηκὸς (§. υό.). Ὁ δὴ πάσχειν οὐδὲ ἡ Ε παραιτήσεται (§. Αυτ.), καὶ γὰρ καὶ ταύτης τὸ κατηγορούμενον καθόλου δυνάμενον (§. σκή) ἱκανῶι καὶ ἐπὶ μέρους ληφθῆναι. Τῶι δὲ Ο κατ' ἀντίθεσιν (§. υεβ'.) ἐστὶν ἀντιστρέφειν. Ἀρθέντος γὰρ (διὰ τῆς ἀορισίας (§. ση. υδ'.) τὸ μητισι τῶν κατὰ τὸ ὑποκείμενον ὑπάρχοντες, καὶ τῶν παρὰ τῶι ἐκείνῳ ἐννοιαν ἀπαξαπάντων εἰσαγνεγμένων, δεόντως τινὸς τούτων, ἐχὶ τὸ προυπὸν αὐτὸ (ἔχει γὰρ ἤδη οἰκείως, εἴπερ ἀλλοτρίως ἔχε πρὸς τὸ ἀρθέν) τὰ δὲ παρὰ τῶι ἐννοιαν τῶι ἐκείνων ἀπαγεται (1). Πρὸς τῶι αὐτῶι δὲ ἀντιστρέφειν ἐπιτηδείως ἔχει (§. υεβ'.) καὶ ἡ Α. Ἐπειδὴ γὰρ τὸ μερικὸν αἴρον τὸ παντὶ ὑπάρχον τῶ ὑποκειμένῳ, εἰσαγει τὸ μὴ προσῆκον (§ ση.) δεόντως κατάγε τὰ μὴ προσήκοντος, ἐχὶ τὸ ὑποκείμενον αὐτό, (ἔχει γὰρ τὰ λοιπὰ ἀλλοτρίως.) τὸ δὲ παρ αὐτὸ ἐν καταφάσκεται. (2). Ἔτι δὲ καὶ ἡ Ι, ἐνδεχομένως ἀντιστρέφει (§. υογ'.) πρὸς τῶι Ο μεταβαίνουσα, ἤτε Ο πρὸς τῶι Ι ἀνάπαλιν· τὸ γὰρ ἐνδεχομένως τινὶ πρόσον, ἑτέρῳ τινὶ τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος ἐνδεχόμενον ἐπὶ μὴ προσεῖναι· Καὶ τῷ ἐνδεχομένως τῶδε μὴ ἐνυπάρχον, τῶδε δηπεθεν ἐνυπάρχειν ἐκ ἀνένδεκτον. Τελευταίαν δὲ ἡ Ο ἐν ὑλῃ ἐνδεχομένῃ (§. υεδ'.) καὶ ἁπλῶς ἂν ἀντιστρέψειε. (3). Τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ κατηγορούμενον καθόλου ἐν διὰ τῶι ἀποφασιν (§. σκη.), ἱκανῶι ληφθῆναι καὶ ἐπὶ μέρους· τὸ δ ὑποκείμενον ἐπὶ μέρους πρότερον ἐχον, καὶ ἐκ τὸ καθόλου εὐ μαλα

(1) Οἷον προτάσεως προκειμένης, τῆς ἐ πᾶς ἄνθρωπος λευκός· Ἀρθέντος διὰ τῆς μορίς τῆς ἀορισίας τὸ λευκὸν (ὁ μητισιν ἀνθρώποις ὑπάρχειν ἐλέγετο), καὶ εἰσαγομένων τῶν μὴ λευκῶν δεόντως τινος μὴ λευκῆ ἀπαγεται, ἐχὶ ὁ ἄνθρωπος, ὃς ὑποκείμενος ἦν ἐν τῇ προτάσει· (οἰκείως γὰρ δήπε ἔξει πρὸς τὰ πάρα τὸ λευκὸν διὰ τῆς ἀορισίας ἀσκυλόμενα, ἃ πρὸς τὸ ἀρθὲν ἤδη λευκὸν ἀλλοτρίως ἔχαν τὸ πρὶν ἐκρίνετο· χάριν καὶ ἡ πρότασις ἀποφάσκεται ἐν.) ἐ τὸ παρὰ τῶι ἐννοιαν τῶι τὰ ἀνθρώπα ἀπάγεται. Ὃ συνελόντι, τὰ παρὰ τὸν ἄνθρωπον ἀποφάσκεται τῶν παρὰ τὸ λευκὸν ἀπαγομένων. Τοῦτο δέ ἐστιν, ὅτι ἃ πᾶν τὸ μὴ λευκὸν ἐστιν ἐκ ἄνθρωπος.

(2) Οἷον ἐπὶ τῆς πᾶς ἄνθρωπος γελαστικός, ἀρθέντος διὰ τῆς ἀορισίας τὸ γελαστικὸν, ὃ παντὶ ὑπάρχαν ἀνθρώπῳ ἐλέγετο, καὶ τὰ μὴ γελαστικὰ εἰσενεχθέντος, κατὰ τοῦτο (ὡς μηκέτι τῶ ἀνθρώπῳ προσήκοντος) ἔκαν μὲν ὁ ἄνθρωπος, τὸ δὲ παρὰ τὸν ἄνθρωπον κατηγορεῖσθαι. Τοῦτο δέ ἐστί, πᾶν τὸ μὴ γελαστικὸν, ἀναγ μὴ ἄνθρωπος.

(3) „Ἐπὶ τῶν ἀναγκαίων πραγμάτων ἐκ ἀντιστρέφει ἡ μερικὴ ἀποφάσεις, ἐπὶ δὲ τῶν ἐνδεχομένων ἀντιστρέφει. Ἀνωνυμ. ἐν τῇ Συνόψει τῇ περὶ Συλλογ.

μάλα προσβιβαθήσεται (§. Αυτ.)· ότι τινος εν μέρει ενδεχομένε, απαν το είδος ἀπέχειν ενδέχεται. (1). Ἐπὶ τῆς ὑλης ἀδυνάτε, πρὸς τὸ Ε. (§. υοδ'. Τὰ γαρ κατηγορεμενα δια το καθόλε (§. σκή.) δεόντως τῷ ὑδεὶς προσδιορισμῷ καθυπαγομένε, τὸ ἐν μέρει υποκείμενον, ὐχ ὁπως καὶα τὸ μέρος, αλλα και καθόλε παντὸς τε εἰδος δια τὴν ὑλιν ἀπενεχθήσεται. (2).

§ υις. Ἀλλα και ἐπὶ των μετα τρόπε κατὰ τες αυτες ὅρες τε και λόγες τὰ των Αντιστρεφων περανθήσεται, εἰ μόνον καταλλήλως ταῖς ὑλαις οἱ τρόποι κεινται (§. υζ'.). Οὑτως ἡ ἀδυνάτως ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ λίθος, ως Ε, εἰς ἑαυτὴν ὀρθως ἐστὶν ἀντιστρέφουσα (§. υξή), ἀδυνατος ὁ λίθος ἐστὶν ἄνθρωπος. Καὶ κατὰ συμβεβηκὸς εις τὴν Ο. (§. υο.), δυνατὸς ὐχὶ ὁ λίθος ἐστιν ἄνθρωπος. Και η ενδεχόμενον τὸν ἄνθρωπον λίθον εἶναι, ως Ι, εἰς ἑαυτὴν (§. υξη) δυνατὸν τὸ λίθον εἶναι ἄνθρωπον· Καὶ δὴ και κατὰ τὴν ενδεχομένην αντιστροφὴν (§. υογ'.) δυνατὸν τὸν ἄνθρωπον μὴ λίθον εἶναι. Και η ἀναγκαιον τὸν ἄνθρωπον εἶναι ζῶον, ως Α', εἰς τὴν Ι. (§. υό.) κατὰ συμβεβηκός· Ἐνδέχεται τὸ ζῶον εἶναι ἄνθρωπον· ὥσπερ δὴ και η Ε εἰς τὴν Ο. Ἀλλα και η ἐνδέχεται τὸν ἄνθρωπον μὴ λίθεσθαι, ως Ο, σὴν ἀντιθέσει (§. υοβ'.) εἰς τὴν ἐνδέχεται τὸ μὴ λιθόμενον εἶναι μὴ

(1) Οἷον τὸ τινος λίθινε ἅπαντα ἐλοπλατῶς τὸν ἄνθρωπον.

(2) Ἐντευθεν και ὡς [illegible] ἀποριας προβαλλειν ῥᾴδιον ἐστιν ἐπιλύεσθαι.

Α'. γαρ η Α, ἁπλως ἀντιστρέφουσα ἐπὶ των συμπερεχτεινομένων, τοιαυτα σαλλεται τα ἀριτμήνα (§. υό.), ἐνὸν ἐπὶ των τοιετων, τὴν τὲ ὁρε ἐπιτηδεῖαν ἀνάδρομὴν (§. υξδ'.). Ει γαρ [illegible] ἄνθρωπος λογικος· καὶ τὶς λογικος ἀνθρωπος (§. υό.) κ παλογικος ἀνθρωπ. (§. [illegible]

Β'. Ἡ δὲ Α πασα γυνη παρθένος ἰῶ, ἀκ ἀν εις τὴν τις παρθένος ἰὼ γυνη ἀντιστρέψειεν. Εἰς [illegible] τὴν τὶς, ητις ἰὼ παρθένος, ἐστι γυνὴ. Το γαρ τις, ητις ἰὼ παρθένος, το αὐτὸ ἰὼ κατηγορεμενον. Ὡσαύτως και τὴν Ε. Οὐδεὶς νέος ἰὼ πρεσβύτης, ἀδεὶς ος ἰὼ πρεσβύτης ἐστὶ νέος, ἀντιστρέφειν ἁπλῶς (§. υξη.) προσήκει. Οἱ [illegible] το πρεσβύτης ἁπλῶς, οἷον ὁ κατηγόρητο, κατα τὴν ἀντιστροφὴν ὑποτάσσειν παρωμενοι, συν αυτῇ τῇ λέξει [illegible] τὴν φύσιν των πραγματων παραβιαζοντας, μετα τὲ ἀναγνωρίζοντος τὸν τεκόντα παραδοξολογεντες.

„Ἡ γάρ τοι νέον [illegible] γέρων, και ἀκείε ἐσσο. Ὁδ. Π. 199.

Τὸν αυτὸν δ τρόπον και κατὰ τὸ Ι, αν τις πάσσαλος ὢ τοίχω, κάτις οἶνος ἀν ἀμφορῆ, ὀρθως ἐκλαμβανομένων των ὁρων; ἁπλως (§. υξη.) ἀντιστρέψειν, εἰς τὰς τὶ το ἐντοίχω ὂν πασσαλος ἐστί, καὶ τι τὸ ἐν τῷ ἀμφορεῖ, οἶνος.

μὴ ἄνθρωπον. Ὁ δὴ καὶ τῇ Α. προσῆκεν (§. Αυτ.) ἐστί. Καὶ κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον (§. υσγ.)· ἤτε Ο εἰς τὸν Ι. ἤτε ἀνάπαλιν. (1).

§. υοζ'. Τῶν τοίνυν ἀποφάνσεων τίνας τίνι ἀντιστροφὴς εἶδει, ἐκτὸς τῶν προσδιορισμῶν (§. υξη. κξ.) καὶ τῶν τρόπων (§. υος.)

(1) Ὁ Ἀριστοτέλης καὶ μετὰ προσδιορισμὸν τὰς τροπολογουμένας ἐτεχνολόγησεν, ὅπως ποὺς ἀντιστροφὴν καὶ ἅπως ἔχεσιν ἐπιθεωρήσας. Ἀμέλει καὶ γὰρ ἡ μὲν ἀνάγκη μηδενὶ ἐνθύμημα τὸ ἄλογον εἶναι, ὡς καθόλα ἀποφατικὴ, εἰς ἑαυτὴν ἀντιστρέφει, ἀνάγκη μηδενὶ ἀλόγῳ τὸ ἄνθρωπον. Καὶ ἡ, ἀνάγκη παντὶ ἀνθρώπῳ τὸ ἔμψυχον, καθόλα καταφάσκουσα, κατὰ συμβεβηκὸς εἰς τὴν ἐπὶ μέρους. Ἀνάγκη τινὶ ἐμψύχῳ τὸν ἄνθρωπον· τελευταίαν δὲ αὕτη, καὶ ἁπλῶς, εἰς τὴν ἀνάγκη τινὶ ἀνθρώπῳ τὸ ἔμψυχον, ὡς καταφατικὴ καὶ ἐπὶ μέρους.

Κατὰ δὲ τὸ ἐνδεχόμενον, ἐὰν τοιοῦτον κυρίως ἡ (§. υζ.) τὴν μὲν καθόλα ἀποφάσκουσαν, ἐνδέχεται μηδενὶ ἀνθρώπῳ τὸ λεύκον εἶναι, εἰς ἑαυτὴν ἀντιστρέφειν Ἀριστοτέλει ἔοικεν, οἷον εἰς τὴν ἐνδέχεται καὶ μηδενὶ λευκῷ τὸν ἄνθρωπον (ὅπερ οἱ περὶ Θεόφραστον καὶ Εὔδημον διετείνοντο.) αὖ εἰς τὴν ἐν μέρει ἀποφάσκουσαν, ἐνδέχεται τὸν ἄνθρωπον μὴ παντὶ λευκῷ ὑπάρχειν. Τοῦτο δὲ ἔστι, τὸ ἐνδέχεται καὶ μηδενὶ λευκῷ (ὡς ἐκεῖνοι βάλλουσι), ἐνδέχεται ἔνιά καὶ παντὶ λευκῷ, ὅπερ ἄτοπον. Συναληθεύουσης δηλονότι ἐπὶ τῷ ἅπως ἐνδεχομένῃ τὴν ἀποφάσκουσαν τῆς κατηφάσεως. Καθ' ὃν δήπου λόγον, ἡ μηδενὶ ἀνθρώπῳ τὸ λεύκον προσῆκεν ἐνδέχεσθαι ἀποφαινομένη, οὐκ ἂν τῆς μὴ παντὶ, καὶ ἐνίοις τινὶ λευκῷ τὸν ἄνθρωπον ἀντιστρέφειν.

Ἡ κατὰ τὸν αὐτὸν ὕλλον ἐν μέρει ἀποφάσκουσα, ἐπεὶ πᾶς, ἔχ ὅπως πρὸς τὸν τὸν, κατὰ τὸν ἐνδεχόμενον ἀντιστροφὴν, ὡς ὁ Κουνδαλεὺς (Λογ. Σελίδ. 371.) ὑπελάμβανεν, ἀλλὰ ἁπλῶς πρὸς ἑαυτὴν, ὡς ὁ Μαγεντῖνος (Εἰς τὰ Πρότ. Ἀναλυτ. ἐν τῷ περὶ Ἀυχ. τῶν τριῶν Σχημ.). Εἰ γὰρ τὸ λεύκον ἐνδέχεται παντὶ ζῴῳ ἐνδέχεται, καὶ τινὶ δήπου ἐνδέχεται (§. υσγ'.), ὡς ἂν αὐτὸς ἀποφήσειεν. Εἰ δέ τινι ζῴῳ τὸ λεύκον, καὶ τινὶ λευκῷ τὸ ζῷον ἔμπης. (§. υξη.) Καὶ ἐπὶ τοῦτο, πάλιν (§. υσγ'.) ἐπὶ παντὶ λευκῷ τὸ ζῷον.

Εἴδετις κατὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς σημανθέντων ἐξανιστάμενος, τὸν πᾶς φιλόσοφος ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν ἄνθρωπος, ἡμῖν προβάλλοιτο, ὡς μὴ κατὰ συμβεβηκὸς πρὸς τὸν τὶς ἄνθρωπος ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ φιλόσοφος, ἅπερ ἐχρῆν, ἀντιστρέφουσαν, μανθανέτω ὁ τοιοῦτος, ὡς τὸν τὶς, (ὡς ἐξ ἀνάγκης ἄνθρωπος ἐστὶ), φιλόσοφος ἐστὶν, ἀντιστρέφει. (Ὅρα τὸν Σημά. §. υεί.).

Ὡσαύτως δὲ καὶ ἔστι τὸν ἐνδέχεται τινὰ ἄνθρωπον μὴ εἶναι δίκαιον, ἐχ ἁπλῶς (ἢ μικρὸν ἀνωτέρω ἐλέγομεν), πρὸς τὸν ἐνδέχεται τὶ δίκαιον μὴ εἶναι ἄνθρωπον, ἀντιστρέφειν, συνάδει τῷ Κουνδαλεῖ (Αυτ.) διατάνοιτο, ἤτοι δὲ ὅλως τὸ λεγόμενον ἀποφήσομεν, τῇ ἀποδείξει παθόμενοι, ἣν ἐπηγάγομεν· καὶ αὐτοῖς τοῖς πράγμασι προσέχοντες. (δίκαιος γὰρ καὶ Ἄγγελος, καὶ ψυχὴ, καὶ ΘΕΟΣ αὐτὸς ἡ δίκη αὐτοχρημα.). Ἡ γὰν, ἅπερ τὸν δίκαιον καταῦθα συνεπτυγμένως χρὴ ποεῖν ἄνθρωπον, ἅπως αὐτὸν, ἡ δέον ἐστὶν ἀντιστρέφομεν. Ἐνδέχεται τινὰ (μὴ ὄντα δίκαιον) μὴ εἶναι ἄνθρωπον.

ωος'.) ἀντιστρέφειν κατὰ τὸ δέον ἐστί, διδαχθέντες ὅπως δὴ καὶ ἐκ τῆς τῶν ὅρων δυνάμεως καθ' ἑαυτὲς, ἐγχωρεῖ ταυταις τὸ ἀντίστροφον παιδεύσωμεν. Καταφατικῶς μὲν οὖν.

§. υοη. Α'. Ἐὰν Γένος Εἴδεσι κατηγορῆται τὸ ὑπ' αὐτὸ, ἡ πρότασις κατὰ συμβεβηκὸς ἀντιστρέψει. Πᾶν ἔμψυχον σῶμα, τι σῶμα ἔμψυχον.

§. υοθ'. Β. Ἐὰν Εἶδος Γένει, ἁπλῶς· τὶ χῆμα ἐστὶ τρίγωνον, τι τρίγωνον ἐστὶ χῆμα. Καὶ κατ' ἀναδρομὴν (§. υξθ'.) καὶ πᾶν τρίγωνον.

§. υπ. Γ'. Ἐὰν τὸ Εἶδος ἢ εἰδοποιὸς Διαφορὰ, ἁπλῶς ὡσαύτως. Πᾶς ἄνθρωπος λογικὸς, καὶ πᾶς λογικὸς ἄνθρωπος. Καὶ δὲ καὶ κατὰ συμβεβηκὸς εἰσαγομένης τῆς ὑπαλληλ. (§ υλή.).

§. υπα'. Δ. Καὶ ἐὰν ὁρισμὸς ὁρισθῇ ἁπλῶς. Πᾶσα γραμμὴ μῆκος ἀπλατὲς, καὶ ἀναπαλιν· καὶ κατὰ συμβεβηκὸς, εἰ βάλει, ὥσπερ ἀνωτέρω.

§. υπβ'. Ε'. Καὶ ἐὰν ἴδιον τὸ κατὰ τὸν Α. τρόπον (§. ρή.) κατηγορεμενον ᾖ, ἡ πρότασις ἁπλῶς ἀντιστρέφει καταφάσκεσα ἐπὶ μέρες, διὰ τὸ μὴ παντὶ προσήκειν. Οἷον τις ἄνθρωπος γεωμετρεῖ· τὶ γεωμετρῶν ἄνθρωπος. Καὶ κατ' ἀναδρομὴν, καὶ πᾶν τὸ γεωμετρῶν, διὰ τὸ μόνῳ προσήκειν.

§. υπγ'. ς. Καὶ ἐὰν τὸ κατὰ τὸν Β. τρόπον, (§. ρή.) τῷ παντὶ προσήκειν τῷ εἴδει, καὶ μὴ μόνῳ, κατὰ συμβεβηκός. Πᾶς ἄνθρωπος δίπεν, τι δίπεν ἄνθρωπος.

§. υπδ'. Ζ'. Καὶ ἐὰν τὸ κατὰ τὸν Γ'. (§. ρή.) ἤτοι ἐν μέρει ἐσαι ἡ πρότασις ἁπλῶς ἀντιστρέφουσα· Τις ἄνθρωπος γελᾷ. τὶς γελῶν ἄνθρωπος· καὶ κατ' ἀναδρομὴν, ὅτι καὶ μόνῳ· ἢ καθόλε, (τῷ ποτὲ προσπαραληφθέντος) καὶ ἁπλῶς ὡσαύτως. πᾶς ἄνθρωπος ἐν νηπιότητι παππάζει· καὶ πᾶν τὸ ἐν νηπιότητι παππάζον ἄνθρωπος. Εἰ δ' ἔτω, καὶ κατὰ συμβεβηκὸς πάντως.

§. υπε. Η'. Καὶ ἐὰν τὸ κατὰ τὸν Δ'. (§. ρή.) ἁπλῶς ὡσαύτως. Πᾶς ἵππος χρεμετιστικὸς, καὶ ἀνάπαλιν· Καὶ κατὰ συμβεβηκός.

§. υπς'. Θ'. Οὐκ ἄλλως δὲ καὶ ἐὰν τῷ ὁρισμῷ κατηγορηθῇ τὸ αὐτὸ ἴδιον.

§. υπζ'. Ι. Συμβεβηκὸς τὸ ἀχωρίσως μὲν πρόσον, (§. ρή.) μὴ προσιδιάζον δὲ τῷ ὑποκειμένῳ, ὡς τὸ τῷ Β. τρόπῳ ἴδιον (§. ρή.)

ρη.), κατὰ συμβεβηκὸς συνίσησιν ἀντισρέφουσαν πρότασιν, πᾶς κόραξ μέλαν, τι μέλαν κόραξ.

§. υπη. ΙΑ. Το δὲ χωρισῶς συμβαῖνον, ἐπὶ μέρους καταφατικῶ ποιεῖ ἁπλῶς ἀντισρέφουσαν, τις λίθος κυβικὸς, τὶ κυβικὸν λίθος. Καὶ κατ' ἀναδρομὴν, ὡ ἄλλοις, τὶ σῶμα σφαιροειδὲς, πᾶν σφαιροειδὲς σῶμα.

§. υπθ'. ΙΒ Ἐάν τινος ὑποκειμένε ὑφ' ἑνὶ καὶ μόνῳ διορισμῶ τεθέντος, τι κατηγορῆται, πρότασις συνίσαται, ἧς ἀντισρεφούσης, τὸ μὲν τὸ ὑποκείμενον διορίζον, εἰς κατηγορεμένε τάξιν μεθίσαται, τὸ δὲ κατηγορέμενον διορίζει τὸ ὑποκείμενον· οἷον τὸ ὕδωρ εἰς παγετὸν τραπὸν ἐσὶν ἀντίτυπον· καὶ τὸ ὑδωρ ὁ ἀντίτυπον ἐσὶν εἰς παγετὸν ἐτράπη. Ἐαν δὲ ὑπὸ διαφέρουσι τοῖς διορισμοῖς τῷ ὑποκειμένῳ τεθεντι, τὸ αὐτὸ προσκὴ κατηγορέμενον, τὸ τοιόνδε τῆς ἀντισροφῆς εἶδος ἐπιτηδεύεθαι σφαλερὸν. Οἷον τῷ πρότατιν, λίθος ἄνωθεν κατιὼν, ὅσῳ πρόσισιν ἐπιταχύνει τῷ κίνησιν, ἐκ ἄντις ἀσφαλῶς ἀντισρέψειαν, εἰς τὸ λίθος ὃς πρόσιον ἐπιταχύνει τῷ κίνησιν, ἄνωθεν κάτεισιν. (1). Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν καταφάσεων ταῦτα· ἐπὶ δὲ δὴ τῶν ἀποφάσεων.

§ υη'. Α'. Ἡ τὰ ἑτερογενῆ ἀποδιῃρῶσα πρότασις, ἁπλῶς ἐσ ν ἀντισρέφουσα. Ἡ δικαιοσυνη ἐκ ἐσι γραμμη. Καὶ ἀνάπαλιν.

§. υηα. Β. Καὶ ἡ τὸ ἕτερον γένος τῶ ὑπο τὸ ἕτερον, ἀποφάσκουσα εἴδως, ὁμοίως. Ὀλίθος ἐκ ἐσιν ἔμψυχος κ. ἀναπαλιν.

§. υηβ'. Γ'. Καὶ ἡ τὰ ἑτεροειδῆ διαζεύγνυσα, ὡσαύτως· ἡ ἀθεῖα ἐκ ἐσι καμπύλη· Καὶ ἀνάπαλιν.

§. υηγ'. Δ'. Καὶ ἡ τῷ ἑτέρῳ τῷ [illegible], ἡ Εἴδως τὸν ὁρισμὸν, ἀπὸ τῷ ἑτέρῳ ἡ τῷ [illegible], ἡ Εἴδως, παραπλησίως.

§. υηδ. Ε. Καὶ ἡ τῷ εἰδοποιὸν τινος Διαφορὰν τῷ ἑτεροειδῆς ἀποπέμπουσα.

§. υηε. ς'. Καὶ ἡ ἀπὸ τῷ ἑτεροειδῆς, τὸ ἴδιον τινος τὸ κατὰ τὸν Δ. τρόπον.

§. υης'. Ζ'. Καὶ ἡ τῷ ὁρισμῷ τῷ ἑτεροειδῆς, τὰ εἰρημένα ἐν Ε'. καὶ ς'.

§. υηζ'. Η'. Το κατὰ τὸν Α'. τρόπον ἴδιον (§. ρη.) τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος τινὸς ἀπαγόμενον, ἀποφατικῶ ἐπὶ μέρους προτάσιν ποιεῖ κατ' ἀντίθεσιν ἀντισρέφουσαν. Οὐ πᾶς ἄνθρωπος γεω-

(1) Ουίλφ. Λογ. § 287.

γεωμετρεῖ, ὃ πᾶν τὸ μὴ γεωμετρὸν ἐστὶν οὐκ ἄνθρωπος. Ἑτέρᾳ τῷ εἴδει ἀποφασκομένου, καθόλου ἀποφατικὴν συνίζησιν ἁπλῶς ἀντιστρέφουσαν. Ὁ ἵππος ὃ γεωμετρεῖ, τὸ γεωμετρὸν οὐκ ἔστιν ἵππος.

§. υηʹ. Θʹ. Τῇ κατὰ τὸν Βʹ. τρόπον μὴ μόνῳ τῷ εἴδει προσήκοντος (§. ηʹ.), ἐὰν τὸ εἶδος ἀφέληται, ἀποφάσκουσα οὐ μένει προκυψεῖ, ἀντιστρέφουσα σὺν ἀντιθέσει. Οὐ πᾶν δίπουν ἐστὶν ἄνθρωπος· Οὐ πᾶς οὐκ ἄνθρωπος ἐστὶν ὃ δίπουν.

§. υυθʹ. Ιʹ. Τὸ κατὰ τὸν Γʹ. (§. ηʹ.) μὴ ἀεὶ προσῆκον τῷ εἴδει, τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος τινός ποτε ἀποζευγνυμένου, ἀποφατικὴν ἐχούσῃ πρότασιν ἐπὶ μέρους, σὺν ἀντιθέσει ἀντιστρέφουσαν· Οὐ πᾶς ἄνθρωπος γελᾷ. Ὃ πᾶς ὃς ὃ γελᾷ ἐστὶν οὐκ ἄνθρωπος. Μόνῳ δὲ προσῆκον τῷ εἴδει, ἐὰν εἶδος ἑτέρᾳ ἀποζευχθῇ, καθόλου ἔσαι ἡ πρότασις ἀποφάσκουσα, καὶ ἁπλῶς ἀντιστρέφουσα. Ὁ κύων ὃ γελᾷ· Ὁ γελᾷ οὐκ ἐστὶ κύων.

§. φʹ. ΙΑʹ. Τῶν μὴ δεκτικῶν ἐὰν τὸ Συμβεβηκὸς ἀποφάσκηται, ἡ ἀπόφασις ἁπλῶς ἀντιστρέψει. Οὐδὲν πνεῦμα λευκόν· πᾶν λευκὸν πνεῦμα. Χωρισὸν δὲ οὗ, καί τινος τῶν ὑπὸ τὸ δεκτικὸν ἀποζευγνυμένου, πρότασιν ἀποδώσει ἀποφατικὴν ἐπὶ μέρους, σὺν ἀντιθέσει ἀντιστρέφουσαν. Οὐ πᾶς ἄνθρωπος περιπατεῖ· Οὐ πᾶν τὸ μὴ περιπατὸν ἐστὶν οὐκ ἄνθρωπος.

§. φαʹ. ΙΒʹ. Ἐὰν ἀπό τινος ὑποκειμένου, ὑφ' ἑνὶ καὶ μόνῳ διορισμῷ τεθέντος ἀποβάλληταί τι, πρότασις συνίσταται ἀποφάσκουσα, ἧς ἀντιστρέφουσης, τὸ μὲν κατηγορούμενον θετικῶς διορίζει τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, ὁ δὲ πρῶτος διορισμὸς, τὸ τεθὲν δεύτερον ὑποκείμενον πάρεστι βάλλεται. Οἷον τὸ ὕδωρ πᾶν οὐκ ἔστιν ὑγρόν· τὸ ὕδωρ ὑγρὸν ὂν οὐκ ἔστι πᾶν. Ἀλλὰ καὶ ἰῷ τῷ αὐτῷ ὑπὸ ποικίλοις διορισμοῖς τεθέντος ἀπάγηταί τι, τὸ αὐτὸ παραπλησίως τῇ ἀντιστροφῇ εἶδος οἱόντε φιλοτεχνεῖν. Λίθος ἡλίῳ ἀκτῖσιν ἐπὶ πολὺ βληθεὶς οὐκ ἔστι ψυχρός. Καὶ λίθος ψυχρὸς ὤν, οὐκ ἐπὶ πολὺ ἡλιώθη. Καὶ λίθος ἄνωθεν κάτωθεν οὐκ ἰσοταχῶς φέρεται· Καὶ ἰσοταχῶς φερόμενος οὐκ ἄνωθεν κάτεισιν.

§. φβʹ. Ἁπάσαι δὲ αἱ διαληφθεῖσαι ἀντιστροφαὶ, δι' ὑποθετικῶν προτάσεων ὀρθῶς ἐκφέρεσθαι δύνανται. Οἷον εἰ τὸ ὕδωρ πᾶν οὐκ ἔστιν ὑγρὸν, τὸ ὕδωρ ὑγρὸν τυγχάνον οὐ πέπηγε. Καὶ εἰ τὸ πνεῦμα οὐκ ἔστι λευκὸν, τὸ λευκὸν οὐκ ἔστι πνεῦμα. Καὶ

ἐπὶ πασῶν ὡσαύτως. Ὑποτεθείσης γὰρ τῆς ἀντιστρεφόσης, ἐξ ἀνάγκης ἕπεται εἰς ἣν ἐκείνη τῇ ἀντιστρεφῇ ἐπιδέχεται. Ἀλλὰ περὶ Ἀκολουθίας Προτάσεων ἐχομένως.

ΚΕΦ. ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ τῆς τῶν Προτάσεων Ἀκολουθίας.

§. φγ'.

Ἀκολουθία προτάσεων ἐστὶν, ἡ δυεῖν ἀποφάνσεων, ἐκτὸς περὶ τὸ ἀληθεύειν, ἢ ψεύδεσθαι, συμπαθείας πρὸς ἄλληλας, ἢ ἀντιπαθείας, τῆς ἑτέρας ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἄμεσος ἐπιφορά. Ἐκ μὲν συμπαθείας, ἐπειδὰν ἡ θατέρας θέσις τῇ θατέρας θέσιν ἐπιφέρειν παρέχηται, καὶ ἡ ἄρσις τῇ ἄρσιν. Ἐκ δὲ ἀντιπαθείας, ἐὰν ἡ μὲν θέσις τῇ ἄρσιν τῆς ἑτέρας, ἡ δὲ ἄρσις τῇ θέσιν, ἀνάπαλιν. Ἄμεσος δὲ ἡ τοιάδε ἐπιφορὰ, ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν λογικῶν ὅρων, τῶν αχρι τῶνδε ἐκτεθέντων γινομένη, μηδὲ ταῖς κατὰ διάνοιαν ἐφεισομένη συλλογιστικαῖς μεθόδοις, περὶ ὧν ὕστερον.

§. φδ'. Θεωρείσθω δὲ ἡ ἐν ταῖς προτάσεσιν Ἀκολουθία, Α. ὡς ἀπὸ τῆς κατὰ τὰς Ἐννοίας Πλάτεως (§. πς'.). Β. ὡς ἀπὸ τῆς Βαθέως (§. πδ'.), Γ. ὡς ἐκ τῆς τῶν ἀποφάνσεων Ἀντιθέσεως (§. υλδ'. κξ'.). Δ'. ὡς ἐκ τῆς τῶν αὐτῶν Ἰσοδυναμίας. (§. υνδ'. κξ'.) Ε. ἐκ τῆς Ἀντιστροφῆς. (§. υξζ'. κξ'.)

§. φε. Καὶ ἐκ μὲν δὴ τῆς Πλάτεως πρότασις προτάσει συνέπεσθαι φιλεῖ. Α'. Οἱαδήποτε γὰρ προτάσει, οὐ ἡ τὸ ἀνωτέρω ὑποκεῖσθαι, ἅπασαι αἱ τοῖς κατωτέρω ἐκείνῃ μέχρις ἀτόμων ἐφεξῆς πρόσθεν, ὡς ὑποκειμένοις τὸ αὐτὸ προσαπτουσαι κατηγορούμενον, ἢ τούτων αὐτὸ ἀπάγουσαι, ὀρθῶς συνέπονται. (§. ρό.)· οἷον τῇ πᾶσα ἀσία αὐθυπάρκτος, καὶ ἡ τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ τὸ ἔμψυχον, κτ. Καὶ τῇ ἐδεμία ἀσία ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ ἡ μηδὲ τὸ σῶμα, μηδὲ τὸ ἔμψυχον, κτ. αἱ πᾶσαι ἀκολουθοι εἰσίν.

§. φς'. Β'. Τῇ τὲ ὑποκειμένῳ καταφατικῶς μὲν κατηγορουσῃ τὸ ἀνωτέρω, ἅπασαι αἱ κατὰ τὲ αὐτὲ τὰ κατωτέρω λεγουσαι

γεσαι κατὰ διάζευξιν, ἑπόμεναι εἰσί, διὰ τὶ τῷ κατηγορεμένῳ συζεύξῃ (§. σκη.)· οἷον τῇ Σωκράτης ἐστὶν οὐσία, αἰ ὅτι σῶμα, ἢ μὴ· ἔμψυχον, ἢ μὴ· ζῶον, ἢ μὴ· ἄνθρωπος, ἢ μή. Ἀποφατικῶς δὲ, καὶ διαζεύξεως αἰεὶ ἁπλῶς, διὰ τὸ τῷ κατηγορεμένῳ ὁλοπλατές. (§. Αυτ.) οἷον τῇ ἡ γραμμὴ οὐκ ἐστὶ σῶμα, αἰ ἔτ' ἔμψυχον, ἔτε ζῶον, καὶ αἱ λοιπαί.

§. ΦΖ'. Ἐκ δὲ τῶ Βάθους Α'. Προτάσεων ἐν ᾗ τὸ κατωτέρω ὑποκειται, ἅπασαι αἱ τῶν ἀνωτέρω (ἀλλὰ μετὰ συζεύξης) ὡς ὑποκειμένων, τὸ αὐτὸ καταφάσκουσαι, παρέπονται· διὰ τὶ ἐν τοῖς κατωτέρω τῶν ἀνωϊέρω κατὰ βάθος περιέχεται. (§ πθ.). Οἷον τῇ Σωκράτης ἐστὶ φιλόσοφος, καὶ ἡ τὶς ἄνθρωπος, καὶ ἡ τὶ ζῶον κτ.

§. Φή. Β. Προτάσεων ἐν ᾗ τὸ κατωτέρω κατηγορεῖται, αἱ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ τὰ ἀνωτέρω λεγόσαι ἀκολουθοι εἰσί· τὸ γὰρ κατηγορεμένον ὁλοβαθῶς κατηγορεῖται. (§. σκη.). Οἷον τῇ Σωκράτης ἐστὶν ἄνθρωπος, αἰ ὅτι καὶ ζῶον, ὅτι καὶ ἔμψυχον, κτ.

§. ΦΘ'. Γ'. Καὶ τῇ κατηγορέσῃ τὸ Εἶδος, αἱ τὸ αὐτὸ κατηγορεσαι τιὰ τε εἰδοποιον Διαφορὰν, καὶ τῶν ἰδίων τὸ τῷ Β' τρόπῳ· Καὶ τὸ τῷ Γ'., ἐχ ἁπλῶς μὲν, ποτὲ δὲ· καὶ τὸ τῷ Δ' καὶ γὰρ τῇ ταῦτα τὸ τῷ κατηγορεμένῳ βάθος συνίσησι. (§ πδ'.). Καίγε τὸ κατηγορέμενον ἐχει κἀνταῦθα ὁλοβαθῶς. (§. σκη.). Οἷον τῇ Σωκράτης ἄνθρωπος, αἰ καὶ λογικὸν, καὶ δίπεν, καὶποτε γελᾶ, καὶ γελαστικόν. Ὡσαύτως δὲ καὶ τῇ κατηγορέσῃ τὸν ὁρισμόν. Ὁ γὰρ ὁρισμὸς ἀνάπλυξις τῷ Εἴδες ἐστὶ (§. ρις.).

§. Φί. Δ'. Τῇ δέτι τῷ ὑποκειμένῳ ἀποφασκέσῃ, αἱ καὶ ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω τὸ αὐτὸ ἀπάγεσαι ἀκολουθῶσιν, εἰς ὃ αἰτεῖ τῷ κατηγορεμένῳ συνεπινοεμενον ἀπαντήσειεν. Οἷον τῇ Σωκράτης οὐκ ἐστὶ γραμμὴ, καὶ ἡ ἄνθρωπος, καὶ ἕξις, ἄχει τῆς οὐσίας· τῇ δὲ οὐκ ἔστι τετράπεν, ἀκολουθεῖ μὲν καὶ ἡ ἀνθρωπος, οὐκετι δὲ καὶ ἡ τὸ ζῶον· συνεπινοεῖται γὰρ τὸ ζῶον αὐτῷ τὰ τετράποδι. Οὕτω δὴ, καὶ τῇ ἄνθρωπος οὐκ ἐστὶ λίθος, ἕπεται καὶ ἡ τὸ ζῶον, καὶ ἡ τὸ ἔμψυχον· οὐκετι δὲ καὶ ἡ τὸ σῶμα ἁπλῶς· τῶτο γὰρ τῷ λίθῳ κατὰ βάθος συνεξακολουθεῖ.

§. Φια. Ε. Τῇ τῷ ὑποκειμένῳ τι ἀποφασκέσῃ αἱ τὰ τῷ κατηγορεμένῳ ἀνωτερα, ἀπὸ τῷ αὐτῷ ἀπάγεσαι ὑποκειμένῳ ἀκολουθοι εἰσί· πλὴν εἰ μήτινι κἀνταῦθα τὸ ὑποκείμενον συ-

ναντησειεν, ο κατα [illegible] αυτῶ ἐμπεριέχοιτο· οἷον τῇ η γραμμη ουκ ἔστιν ἄνθρωπος, ουδὲ ζῶον, οὐκ ἔμψυχον, κτ. τῇ δὲ ο λίθος οὐκ ἐστιν ἄνθρωπος, οὐχὶ καὶ η οὐδὲ σῶμα.

§ φιβ'. ς'. Τῇ τὸ Εἶδος ἀποφάσκουσῃ, συνέπονται ὅσαι τῇ αὐτῇ, καὶ τὴν Διαφοράν, καὶ τὰ Ἴδια, πλὴν τῇ Β'. ἀποφάσκουσιν· οἷον τῇ τὸν ἄνθρωπον, ἀκολουθεῖ καὶ η τὸ λογικὸν, καὶ η τὸ ἰατρὸν εἶναι, καὶ η τὸ λαλεῖν ποτε, καὶ η τὴν εἰς τὸ ποτε γελᾶν ἔχειν δυναμιν. Καὶ τῇ τὸν ὁρισμὸν δὲ ὡσαύτως.

§ φιγ'. Καὶ ἐκ τῆς μάχης δὲ. Α'. τῇ θέσει τῆς ἐναντίας ἐπὶ ὕλης ἀναγκαίας, καὶ ἀδυνάτε, παρακολουθεῖν πέφυκε τῆς ἐναντίας η ἄρσις, καὶ ἀναπαλιν, παρα τὸ μὴ συναληθεύειν ταυτὴ τὰς ἐναντίας, μηδὲ συμψεύδεσθαι. (§. υμά'.). Ἐπ' δὲ τῶν ἐνδεχομένων, ἄρσις ἄρσει παρέπεται, διὰ τὸ συμψεύδεσθαι.

§ φιδ'. Β'. Ἐπὶ ὕλης ἀναγκαίας τε καὶ ἀδυνάτε τῇ θέσει τῆς ὑπεναντίας, η τῆς ἑτέρας ἄρσις ἀκολουθεῖ (§. υμβ'.), η ἀναπαλιν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐνδεχομένων η θεσις τῇ θέσει· ὅτι συναληθεύουσι.

§. φιέ. Γ'. Ἐφ' οἱασδὴν ὕλης τῆς ἑτέρας τῶν ἀντιφάσκουσῶν η θέσις, τὴν ἄρσιν τῆς ἑτέρας ἀεὶ συνεφέλκεται, καὶ ἀνάπαλιν. (§. υμ.).

§. φις. Δ'. Τῶν ὑπαλλήλων τὴν ἀκολουθίαν, οὐκ ἐκ τῆς μάχης (οὐδὲ γὰρ κυρίως μαχόμεναι εἰσὶν.) ἀλλ' ἐκ τῆς Πλάτους μᾶλλον (§. φέ. κξ'.) ληπτέον.

§ φιζ'. Ε'. Τῇ ἀορίστῳ Α'. η ωρισμενη Ο ἕπεται. Καὶ τῇ ἀορίστῳ Ε, η ωρισμένη Ι. (§. υμθ'.). Τῇ δὲ ωρισμένῃ Α, η ἀόριστος Ο, καὶ τῇ Ε τῶ. ωρισμένων, η Ι τῶν ἀορίστων.

§. φιη. ς'. Ἀιὰ δὲ προσδιορισμὸν, τῶν θετικῶντε καὶ ωρισμένων (ἃς ἁπλᾶς καλοῦσι), καὶ τῶν ἀορίστων (ἃς ἐκ μεταθέσεως.) καὶ τῶν σερητικῶν πρὸς ἀλλήλας ἀμοιβαδὸν παραβαλλομένων, τῇ μὲν ἁπλῶς καταφασκούσῃ, ἥτε ἐκ μεταθέσεως ἀποφάσκουσα ἕπεται, καὶ η σερητικὰς· οἷον τῇ τὸ δίκαιον, η οὐκ ἔστιν ε δίκαιον, καὶ η οὐκ ἔστιν ἄδικον· τῇ δὲ ἀορίστως ἀποφασκούσῃ, ἕπεται μὲν η σερητικῶς ἀποφάσκουσα, ἐκεῖτι δὲ καὶ η θετικῶς τε καὶ ωρισμένως καταφάσκουσα. Ὅ,τι γὰρ οὐκ ἔστιν ε δίκαιον, τοῦτο οὐκ ἔστιν ἄδικον· αὐτο μὲν τοι οὐχ ἅμα καὶ δίκαιον. Ἐπ' ἔλαττον γὰρ τὸ δίκαιον εἶναι, τῇ μὴ

μη εἶναι μη δίκαιον· καὶ τοῦτο τὸ μὴ εἶναι ἄδικον. Διὸ καὶ τὸ δίκαιον οὐκ ἔστιν ὃ δίκαιον, καὶ οὐκ ἔστιν ἄδικον. Εἴτι δὲ οὐκ ἔστιν ἄδικον, ὃ διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ὃ δίκαιον· λίθος γὰρ, ἢ παῖς, ἢ ὁ τὰ μηδὲν εἰς δικαιοσύνην τείνοντα πραγματεύμενος, οὐκ ἔστιν ἄδικος· τῇ γὰρ ἀπουσίᾳ τῆς δυνάμεως, ἢ τῆς ἕξεως καὶ ἐνεργείας ἐπὶ τῶν μὴ πεφυκότων (§. ρμέ) οὔτε τὸ δίκαιον ἐπαληθεύον ἐστὶν, οὔτε τὸ ἄδικον. Ὁμοίως δ' οὐκ ἔστιν ὃ δίκαιος ὁ τοιοῦτος· τῷ γὰρ ὄντι ἐστὶν ὃ δίκαιος.

§. φιθ'. Ζ'. Τῇ στερητικῶς καταφασκούσῃ ἕπεται καὶ ἡ ἐκ μεταθέσεως καταφάσκουσα, καὶ ἡ ἁπλῆ ἀποφασκουσα. Οἷον τῇ ἐστὶν ἄδικον, ἡ ἐστὶν ὃ δίκαιον, καὶ ἡ οὐκ ἐστὶ δίκαιον· Τῇ ἀορίστως δὲ καταφασκούσῃ, ἕπεται μὲν ἡ ἁπλῆ ἀποφάσκουσα, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ στερητικῶς καταφάσκουσα. Οἷον τῇ ἐστὶν ὃ δίκαιον, ἀκόλουθος μὲν ἡ οὐκ ἐστὶ δίκαιον, ἀνακόλουθος δὲ ἡ ἐστὶν ἄδικον· τὸ γὰρ ἄδικον εἶναι ἐπὶ τῶν πρὸς δικαιοσύνην πεφυκότων μόνον λέγεται, τὸ δὲ εἶναι μὴ δίκαιον, καὶ ἐπὶ τῶν δεκτικῶν ἐπίσης, καὶ ἀνεπιδέκτων· τὸ δὲ μὴ εἶναι δίκαιον ὑπερεκτείνεται ἔτι καὶ ἐπὶ τὰ μηδόλως ὄντα ἐπιφωνούμενον. Ἐνδέχεται τὸ μὲν ἐπ' ἐλάττον ἐστὶ, τὸ δ' ἐπὶ πλέον, τὸ δὲ μέσον. Ἀεὶ δὲ τῷ ἐπ' ἐλάττον τὸ ἐπὶ πλέον ἑπεσθαι θέλει (§. ρθ'.), ἀλλ' οὐκ ἀνάπαλιν.

§. φκ'. Η'. Ἐπὶ δὲ τῶν μετὰ τρόπου, αἱ τοῦ δυνατοῦ καὶ ἐνδεχομένου ἀποφάνσεις (ἰσοδυνάμων ὄντων (§. υζ'.) ἀλλήλαις ἑπόμεναι εἰσὶ, καταφάσει μὲν κατάφασις, ἀποφάσει δ' ἀποφασις, αἱ ἁπλαῖ ταῖς ἁπλαῖς, καὶ αἱ ἐκ μεταθέσεως ταῖς ἐκ μεταθέσεως· Καὶ γάρτοι συναληθεύουσιν. (§. υιβ'.). Ὁμοίως δὲ καὶ καταφάσει ἀπόφασις (§. υνγ'.), καὶ ἀνάπαλιν.

§. φκα'. Θ'. Τῇ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἁπλῇ καταφάσει, εἴτε κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἐνδεχόμενον ἐκ μεταθέσεως ἀποφάσεις ἕπονται, καὶ ἡ κατὰ τὸ ἀδύνατον ἐκ μεταθέσεως καταφασις.

§. φκβ'. Ι'. Τῇ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἐκ μεταθέσεως καταφάσει, εἴτε κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἐνδεχόμενον ἁπλαῖ ἀποφάσεις, καὶ ἡ κατὰ τὸ ἀδύνατον ἁπλῆ κατάφασις.

§. φκγ'. ΙΑ'. Τῇ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἐκ μεταθέσεως ἀποφάσει, εἴτε κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἐνδεχόμενον ἁπλαῖ καταφάσεις, καὶ ἡ κατὰ τὸ ἀδύνατον ἁπλὴ ἀπόφασις.

§. φκδ'. ΙΒ'. Τῇ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἁπλῇ ἀποφάσει, εἴτε κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἐνδεχόμενον ἐκ μεταθέσεως καταφάσεις, καὶ ἡ κατὰ τὸ ἀδύνατον ἐκ μεταθέσεως ἀπόφασις.

§. φκε. Διαταξων τοιγαρῦν τὰς κατὰ τὰς τέτταρας τροπὰς ἀποφάνσεις, ὡς πρωτίω μὲν κεῖσθαι τὴν κατὰ τὸ ἀναγκαῖον, μέσας δὲ τὰς κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἐνδεχόμενον, ἐχάτίω δὲ τὴν κατὰ τὸ ἀδύνατον· Κατὰ δὲ τὰ ἐν τῷ ἑξῆς τετραφώνω ἐπεὶ τέτταρα φωνήεντα, τὰ ἀντιστοίχως ταῖς τέτταρσι προτάσεσιν ἐκλαμβανόμενα, ἔνθα μὲν τὸ Α, τοῦτε τρόπον, καὶ τὸ εἶναι καταφατικῶς ἀποφαινόμενος· ἔνθα δὲ τὸ Ε, καθ' ἑκάτερον ἀποφατικῶς· ἔνθα δὲ τὸ Ι, κατὰ μόνον τὸ εἶναι ἀποφατικῶς· ἔνθα δὲ τὸ Ο, κατὰ μήνον τὸν τρόπον ἑαυτοῦ· ἐν τέτταρσι σελίσι τὰς μετὰ τροπὰς ἁπλᾶς τε καὶ ἐκ μεταθέσεως, καταφατικάς τε καὶ ἀποφατικὰς κατόψει παρεπομένας. Ἴδεσι καὶ τὸ Ἔπος.

Ἀθενέσι κεράσατο ἰοβόλα ποτιπίνειν.

Α Ἀναγκαῖον εἶναι.	Ι Ἀναγκαῖον μὴ εἶναι.
θΕ Οὐ δυνατὸν μὴ εἶναι.	Ο Οὐ δυνατὸν εἶναι.
νΕ Οὐκ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι.	βΟ Οὐκ ἐνδεχόμενον εἶναι.
σΙ Ἀδύνατον μὴ εἶναι.	λΑ Ἀδύνατον εἶναι.
(§. φκα'.)	(§. φκβ'.)
κΕ Οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι.	πΟ Οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι.
ρΑ Δυνατὸν εἶναι.	τΙ Δυνατὸν μὴ εἶναι.
σΑ Ἐνδεχόμενον εἶναι.	πΙ Ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι.
τΟ Οὐκ ἀδύνατον εἶναι.	νΕυ Οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι.
(§. φκγ'.)	(§. φκδ'.)

§. φκς'. Ἐν αὐταῖς δὲ καὶ τὰ εἴδη τῶν ἀντιθέσεων ἔχεται (§. υνγ'.). Καιγάρτοι,

Α	Ε
(§. φκα'.)	(§. φκβ'.)
Ι	Ο
(§. φκγ'.)	(§. φκδ'.)

§. φκζ'.

§. φκζ'. Καὶ τῶν ἰσοδυναμουσῶν δὲ Προτάσεων, (§. υνέ. υνς. κξ'.), ἡ ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ συνέπεται. Εἰκὸς γὰρ τὰς ἴσα δυναμένας, καὶ ἀλλήλων ἀδιαφόρως ἀντικαθίσαθαι.

§. φκη. Τελευταῖον δὲ καὶ ταῖς ἀντιστρεφούσαις (§. υξη. ξθ'.), ἑπόμεναι εἰσὶν, αἱ εἰς ἃς κατὰ τὸ δέον ἀντιστρέφειν πέφυκασιν, εἴγε τὸ σωαληθεύειν, ἢ καὶ συμψεύδεσθαι, ταῖς ἀντιστρόφοις ἐξὶν ἀπαραίτητον. (§ υξζ').

§. φκθ'. Ἔνθα δὴ σημειωτέον, ὡς τοῖς ἢ ἢ ἐκτεθεῖσι τῶν Ἀντιθέσεων, καὶ Ἰσοδυναμιῶν, καὶ Ἀντιστροφῶν, καὶ Ἀκολουθιῶν ὅροις, δίκαιον λογικῶν κεχωντε καὶ ἀξιωμάτων προυπκειμένοις, ἐμμένειν δέον τὰς συνδιαλεγομένας, μηδὲν περαιτέρω, ἤτοι πειρωμένας αὐτὰς δεικνύειν, ἢ φορτικώτερον ἐπιτιθεμένας τοῖς ἀχρὶ τούτων τὰς δείξεις προαγαγοῦσιν. Ὡς τὰς ἀρχὰς παραδεκτέον· καὶ εἰ τοῖς ἡκιστα παραδεχομένοις περιτυχεῖν ποτὲ γένοιτο, πέρας τῇ προσδιαλέξει ἐπιθεῖεν. Ταύτας γὰρ καὶ τὸ κατασκευάζειν πειρᾶσθαι, ὁπότε δέον προϋπολιθεμένας χρῆσθαι, κενοσπουδία, καὶ τὸ κατασκεύω τὰς ἄλλας αἰτεῖν, ἐκ ἐξὼ ἀπαιδευσίας καὶ κακότητος κρίνεται.

ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ Διανοίας.

ΚΕΦ. ΠΡΩΤΟΝ.

Τί ἐστὶ Διάνοια, καὶ τίνι κεῖται αὐτῆς ἡ Φύσις.

§. φλ'.

Το τῆς ψυχῆς Διανόημα, ὃ παρὰ τὸ εἰκὸς ἄντις (σαφηνείας χάριν τέκνωμα μεταλαβών), κίνησιν ἀποκαλέσειε τὸ γνωσικὸν, δι' ἧς, μὴ ἐπὶ τῷ αὐτῷ νοήματι μένον, ἀφ' ἑτέρου μεταβαίνει ἐφ' ἕτερον. Συναφὴ μὲν γὰρ ἐστὶν, ἡ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Νοῦ ἀντίληψιν γνῶσις. Μονὴ δὲ, καθ' ἣν σάσει ἡ ἀπόφανσις, ἡ ἐν τῇ σαφεῖ καὶ ἀνενδεεστάτῳ τῶν ὅρων συνθέσει, ἢ διαιρέσει, τὸ ἑδραῖον καὶ ἀκίνητον ἔχουσα. Σάλον δέ τινι καὶ νραδαιμῶ ἔμοιγε, τὸ κατὰ τὰς ἀπορίας συμβαῖνον τῷ Νῷ πάθος, ἀσατέντι πως ἐπὶ τῶν ἀδήλων καὶ κυμαινομένων καὶ σκιχθῆναι μηδαμῶς ἐχόντι. Κινήσεως δὲ τέως παραπλησίου τὸ τῆς Διανοίας ἐνέργημα, περὶ ἧς ἐνταῦθα ὁ λόγος. Κατὰ γὰρ ταυτὸν ἀπὸ νοήματος ἐπὶ νόημα ἡ ψυχὴ μεθίσταται, πρόσεισί τε ἀπὸ τῶν ἡγεμένων ἐπὶ τὰ ἑπόμενα, ἕως ἂν ἐπὶ τὸ ἐναργὲς καὶ αὐτοφανὲς γενομένη τῆς τῶν ὅρων χρήσεως, ἐν αὐτῷ τῷ τέλει νρεμήσασα. Τοῦτο γέτοι χάριν καὶ Διάνοια ὠνόμασαι. ὃ σημαίνει τὸν ἀπὸ νοήσεως τινος, διὰ νοήσεως ἄλλης, ἐπ' ἄλλην νόησιν διαβιβασμόν. (1).

§. φλα'.

(1) „Τὰς γὰρ νοήσεις ἐναποκαλεῖ„νας τὰς ἐννοίας καλεῖ, κινουμένας „δὲ διανοήσεις Πλατ. ἐν τῷ πότερα τῶν Ζώων φρονιμ. „Διάνοια δ' ἐστὶ τὸ „εἶδος ὅταν τινα διανοῆν, μετ-βαίνοντα ἀπὸ προτάσεων ἐπὶ συμπεράσματα. Ἐξ ὧν καὶ τῶν κλήσεων εἴλκυσε. Φίλοπον. ἐκ τοῦ Προοίμ. τῶν περὶ Ψυχ. Διο καὶ πόθεν φασὶν αὐτὴν προϊέναι, καὶ δυκδικῶς ὁρίζεσθαι· (ὁ Αὐτ. ἐν Ἐπιτομ. τῶν περὶ Ψυχ. Κεφ. α. Καὶ Σιμπλίκ. αὐτ.) ὧν Θάτερον μὲν ὁ Αφ

ὅρος

§. Φλά. Τοιγαρῦν ἐπὶ τῶν ἀξιωμάτων (§. υί.), ἐφ' ὧν ἔτω σαφὴς ἡ τῶν ὁρων πρὸς ἀλλήλας ἐμφαίνεται σχεσις, ὡσθ' ἑτέρω τὸν ἕτερον ἀδιασκάτως συνέχεσθαι, ἢ ἀντιβαίνειν, σαφὴς μὲν ἀκλινθεῖ τῇ ψυχῇ, κίνησις δ' ἐδεμία, ἐδ' ἐγχωρεῖ ὅλως Διάνοια. Οἷον ἐπὶ τῶν δε· Τὸ συνθετον ἐξ ἁπλουστέρων· Τὸ ἄμερες ἧκιστα διαιρετόν· καὶ τῶν παραπλησίων. Αὐτονοητον γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἐπινεχθέντων τὸ κατηγορημα, αὐταναίτιον δ' ἐπὶ τῷ δευτέρῳ, παρὰ τὸ ἄμεσον τῆς τῶν ὁρων ἑκείσε μὲν συμφυίας, ὧδε δ' ἀντιφυίας, μηδὲν ὅλως μεσιτεῦον διάσημα, δι' ὑπερ ἂν ἡ ψυχὴ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου τῶν ὁρων ἐπὶ τὸν ἕτερον γνωσικῶς διαβιβασθείη. Ἀλλ' ἡ κίνησις ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἀποφάνσεων, καὶ μάλα δηλη, ἐν αἷς ἑνὸς, ἢ πλειόνων μεσιτευόντων, δια τούτων οἱονεὶ χωρήσας, καὶ τῶν ἄκρων τὸ οἰκεῖον σαφέστερον ἀναδείξας, ἢ τὸ ἀμέτειον. Οἷον ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, ὅτι ἀδιαλυτος, ὅτι ἀσωματος, ὅτι αὐτοκίνητος. Τὸ σῶμα ὂν ἀδιαιρετον, ὅτι ὂν ἀμερὲς, ὅτι ἔκτασιν ἔχον.

§. Φλβ'. Ἐφ' ὧν δ' ἂν αἱ δια τῶν μεταξυ μεταβάσεις, οὐ μέρει πᾶσαι, τὸ ἀναγκαῖον σαζῆσι τῆς κρισεως, καὶ ἄλλως ἔχειν μὴ δυνάμενον, καὶ ἡ κατὰ τὸ πέρας φάσις τελεία ἔσαι, ἥτε διάνοια ἀποδεικτικὴ. ὡς ἐπὶ τοῦ ληφθέντος, τὸ σωμα ἔχειν ἐστὶν ἔκτασιν· τὸ ἔκτασιν ἔχον, μέρη ἔχει ἐκτὸς μερῶν· τὸ τοιοῦτον ὂν ἀδιαιρετον· τὸ ἄρα σῶμα ὂν ἀδιαίρετον. Ἐφ' ὧν δὲ καὶ μίατις τῶν μεταξυ ὑποσαλεύοιτο κρισεων, καὶ ἡ διάνοια πᾶσα κατὰ τὸ τερμα γενομένη, τοῦ σάλου κοινωνήσει, τῇ παρεισενεχθείσῃ μὴ πάντῃ βεβαίᾳ πίσει ἀνάλογον. Οἷον εἰκὸς τὸν δεῖνα εἶναι τὸν Φῶρα. Ἐπειδὴ ὁ κλέψας ἐχ ἡδέως μετακληθεὶς ἀπαντᾶ· ὁ δὲ, ἀπαντήσας ὠχρίασεν· ἐλέγχειν δ' ἐοικεν ὁ ὠχρος τῆς κλοπῆς τὰν συνείδησιν. Πιθανὸν ἓν τοῦτο, καὶ τὸ μὴ βέβαιον διαπορθμεῦον ἐπὶ τὸ, ὡς ἔτος ὁ Φῶρ ἐστί, συναγομενον.

§. Φλγ'. Ἐπὶ ἑκάστης Διανοητικῆς ἑφοδε, αἱ μεταβάσεις ἰσαρίθμοι τοῖς ὁροις εἰσὶ, συμπεριλαμβανομένων τούτοις καὶ τῶν περατων. Ἡ (ὁ ταυτὸν ἐστιν) αἱ μεταβάσεις τὲς ὅρους τὲς με-

ξὺ ὅρος ἐστὶ, θάτερον δὲ ὁ πρὸς ὃν γίγνε- ται ἡ μετάβασις. Κατὰ τοῦτο καὶ Ἀριστοτέλης φάσιν Διανοίας τὴν Ἐπιστήμιν ὡρίζετο. „Τὸ γὰρ ἡρεμῆσαι τὴν ψυχὴν ἐν τοῖς ὑποκειμένοις, ἐπιστήμην καὶ φρόνησιν λεγόμενα. Φυσικ. Βιβλ. Ζ'. Κεφ. γ'.

ταξὺ γινομένες, δυάδι εἰσὶν ὑπερβάλλουσαι. Δεῖ γὰρ τέτων ἕκασον τοῖς ὧν μεσιτεύει ἐν μέρει παρατεθεῖναι, τοῖς καὶ αὐτοῖς ἕξης πρὸς ἀλλήλας παρατεθεισομένοις. Διόπερ ἐν τάξει ἀπὸ τῶν νοητῶν μὲν, ἀδιανοήτων δὲ (ἐξέσω ὅτως ἀποκαλεῖν τὰς ἀμέσως, καὶ διὰ ψιλῆς ἐποπτείας τὸ σαφὲς ἐχούσας (§. νί. Φλα.) ἀποφάνσεων τὶὼ ἀρχίω λαβοῦσι, Α. αἱ ἀξιωματικαί, καὶ ἀναπόδεικτοι, ἐκ δυσῖν ὅρων εἰσὶν ἄνευ μέσε, καὶ ἐν αὐταῖς ἀκριβὴς ἡ τῆ Νῆ ςάσις (§. Φλ'.), μετάβασις δὲ ἀδημία. Οἷον τὸ σῶμα ποσίω ἐκτασιν ἔχει. Β. αἱ δὲ ἀποδεικταὶ ἐκ τριῶν εἰσὶν ὅρωντε καὶ μεταβάσεων, δι' ἑνὸς μέσε· οἷον τὸ σῶμα χῆμα ἔχει, διὰ τὶὼ ποσὶὼ ἐκτασιν. Γ. αἱ δὲ ἐκ τεσσάρων διὰ δυοῖν μέσων· οἷον σφαίρωσιν ἐπιδέχεται, διά τε τὶὼ ἐκτασιν, κὶ διὰ τὸ χῆμα. Δ'. Αἱ δὲ ἐκ πέντε, διὰ τριῶν μέσων· οἷον τὶὼ ἐπιφάνειαν πανταχόθεν ἐπίσης ἀφισαμένίω δύναιτ' ἂν ἔχειν τῆ σημείε, ὁ τῶν οὐ αὐτῶ ἐςὶ τὸ μεσαίτατον· διὰ τὶὼ ἔκτασιν, καὶ τὸ χῆμα, καὶ τὶὼ σφαίρωσιν. Καὶ ἐφεξῆς ὅτως, ἀεὶ τῶν ὅρων, τὶν τῆς ἐφόδε τάξιν μονάδι ὑπερβαλλόντων, καὶ τῆς τάξεως ὡσαύτως τῆς μεταξὺ μονάδι ὑπερεχέσης.

§. Φλδ'. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἀποφατικῶς. Ἀδιανόητοι μὲν τῶν ἀποφάνσεων αἱ ἄμεσοι διὰ τὸ αὐτόπιςον, διανοηταὶ δὲ, ἐν αἷς παρεμπίπτει τὰ μεσιτεύοντα· Τὸ γὰρ οὐ τῶ τετραγώνω τὰς γωνίας, φέρε, τρισὶν ὀρθαῖς μὴ ἐξισοῦσθαι, ἀμέσως δῆλον. Οὐδὲ γὰρ μέσε χρεία τινός, ὥσε μαθεῖν τὰ τέτταρα μὴ εἶναι τρία. Ἐν δὲ τῶ τριγώνω ἐμμέσως τὅτο δῆλον καθίσαται. Δεῖ γὰρ πρῶτον διὰ μέσων τινῶν παραληφθέντων, παντὸς τριγώνε τὰς τρεῖς ἴσας εἶναι δυσὶν ὀρθαῖς ἀποδεῖξαι, εἶθ' ὅτω διανοηθέντας ἐπιςῆσαι, ὅτι τὰς οὐ αὐτῶ δυω ὀρθαῖς τρισὶ συνεξισοῦσθαι ἀδύνατον. Οἷον τε δὲ κανταῦθα παρατηρεῖν ὡς ἐπὶ τῶν καταφατικῶν (§. Ἀνωτ.), τό,τε ἰσάριθμον συμπάντων τῶν ὅρων, καὶ τῶν μεταβάσεων, καὶ τέτων τὶὼ ὑπὲρ τὶὼ τάξιν τῆς ἐφόδε ὑπερεχίω, καὶ τὶὼ ὑπὲρ τὰς μεσιτεύοντας. Οἷον ὁ τοῖς πάθεσι δηλέοντα, ὡς οὐ ταραχῆ ζων, βίον ἥρεμον ἀ διάγει. Καὶ γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ διάνοια, ἐκ τριῶν ὅρων ἐςὶ, δι' ἑνὸς μέσε. Ἦν δὲ συνάψαι δέῃ περαιτέρω, τὸν τοῖς πάθεσι δηλέοντα μὴ εἶναι μακάριον, ἡ ἔφοδος ἔσαι ἐκ τεσσάρων, διὰ μέσων δυοῖν· καὶ ἐφεξῆς ὡσαύτως.

§. Φλέ.

§. Φλε. Ἐπὶ τῆς καταφατικῶς συνάψαι ἐπειγομένης διανοίας, ἅπασαι αἱ διὰ τῶν μεταξὺ γινόμεναι μεταβάσεις, καταφάσεων ὀφείλουσιν. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀποφατικῶς, ἅλις ἔχει τῶν λοιπῶν καταφάσεων, καὶ μίαν ἐξ αὐτῶν ἀποφάσεων. Ἡ γὰρ μία διὰ τῶν μεταξὺ ἀποφάσεως γινομένη μετάβασις, διιοῦσα τὰ τοῖς ἄκροις συναπτόμενα, διὰ τούτων, καὶ τῶν οἷς αὐτὰ συνῆπται λύει τὴν ἕνωσιν. Ἰδοὺ τὸ λεγόμενον ὑπ' ὄψιν, τὸ μὲν == καταφάσεως, τὸ δὲ — ἀποφάσεως ὑποθεμένων ἐν ταῖς μεταβάσεσι συμβολα.

Ἐπὶ διανοίας καταφατικῆς.

Ἄνθρωπος == συνθετος == λυτὸς == θνητός.

Ἄνθρωπος == θνητός.

Ἐπὶ διανοίας ἀποφατικῆς.

Ἄνθρωπος == συνθετος — ἄλυτος == ἀθάνατος.

Ἄνθρωπος — ἀθάνατος.

§. Φλς. Δι' ἁπασῶν ἀποφασκουσῶν τῶν μεταβάσεων διάνοια οὐκ ἐκπεράνεται, ἔτε καταφατική· οὐδὲ γὰρ λόγος συναφείας δυοῖν τινῶν πρὸς ἄλληλα γένοιτ' ἄν, τὸ μηδέτερον ἐκείνων τρίτῳ τινὶ εἰς ταυτὸ συνιέναι. Ἀλλ' εὖ ἀποφατική· ἐ γὰρ δηλονότι ἐπάναγκες καὶ ἀλλήλων ἀφίεσθαι, τὰ ἀπὸ τρίτου τινὸς ἀφιεμένα. Οἷον ἐπὶ τῶν ἑξῆς μεταβάσεων.

Ἄνθρωπος — Ἄγγελος — ζῶον — σφαῖρα.

Καιμιὼ Ἄνθρωπος == ζῶον.

Καὶ Ἄγγελος — σφαῖρα.

Καὶ Ἄνθρωπος — σφαῖρα.

§. Φλζ. Ἐπὶ τῶν δίχα ἀποφατικῶν μεταβάσεων, καὶ καθ' ἑαυτὰς ἑκάστης ἀληθευσῶν, ἀεὶ τῶν ἑφεξῆς ὅρων, μὴ μόνον καθ' ἑτερότητα, ἀλλὰ κατ' ἀντίθεσίν τινα τὲς ἡγεμένης ἀνατρεπτῶν, τῆς ὑπεναντιώσεως ἀναιρεμένης τε ἀμοιβαίον καὶ ἀποκαθισαμένης, αἱ μὲν κατὰ τὲς ἀρτίας ἐκπερατέμεναι διανοιαι ἀληθεύσαι εἰσὶν, αἱ δὲ κατα τὲς περιττὲς ψεύδομεναι. Οἷον ἐπὶ τῆ ἑφεξῆς διαγράμματος τῆ μὲν α, τὸ ἀληθεύειν ὑποκειμένοντος, τῆ δὲ ψ, τὸ ψεύδεσθαι.

Ἄνθρ.

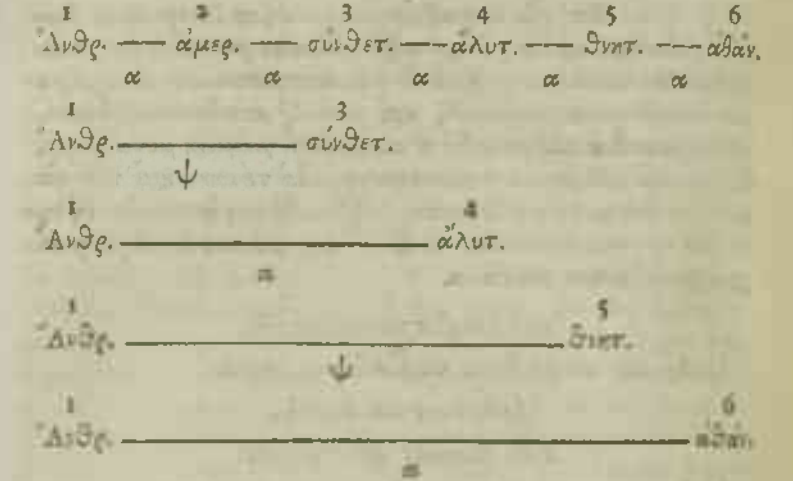

§. Φλή. Τέτταρα ἐν ἐσὶ τα τῆς διανοίας συμπληρωτικα γινομενα, καὶ συσατικα, ταῦτα (1). Α΄. ἡ τῶν μέσων ευρεσις, δι' ὧν τα ἄκρα συναψαι δέον. ἡ διατησαι, ἢ προυπισκειται. Ἔσι δε ταῦτα τον ἀριθμὸν πλειονα ἢ ἐλασσονα, κατα λόγον δηπε τῆς τῶν ἄκρων πρὸς ἄλληλα χέσεως. Καθ' ὁ δὴ καὶ τῶν ἀποδείξεων ἥτει τῶν διανοητικῶν ἐφοδων αἱ μεν βραχυτεραι εισὶν, αἱ δέ χοινοτενέσεραι· Ἐλαχισαι μεν, καὶ πρῶται, αἱ ἐκ τριῶν δι' ἑνὸς μέσε (2), μείζονες δε αἱ μετ' αὐτὰς, ἐκ τετταρων, καὶ δυοῖν μεσων, καὶ ἑξῆς (§. Φλγ΄.) ἄχρι τῶν διεξοδικωτάτων. Β΄. δὲ ἡ τῶν μέσων εὑρεθέντων ἤδη, εὐθετες, καὶ προσηκουσα διαταξις, καθ' ἣν ἐν ἀλληλεχίᾳ παρασυναπτέον ἀμέσως τὰ ἀλλήλων παρηρτημένα, ἑξῆς, καὶ ἑξῆς τῦτο ποιῦντας, εως ἂ μηδὲν χάσμα κενον μείνῃ διαλειφθέν, ὡς τὸ κεχηνὸς ῥῆγμα μεταξὺ ἐργάζεσθαι, καὶ διακοπὴν τῆς συνεχῦς εἶναι βυλομένης διανοητικῆς κινησεως. Τῦθ ὅπερ ἐν ταῖς π.θανολογυμέναις τῶν διανοιων, ἐπ' ἀκριβὲς ἐχ οἷόν τε ποιειν. Γ΄. Ἡ καθ' ἑκάσην μεταβασιν τῆς συνεπείας σαφῆς τε καὶ πληρης ἀντίληψις, ἄχρι τῆς ἐχάτης. Δ΄. Ἡ κατα νῦν σωζομέ-

(1) Ὁρα Λώκιον περὶ Νε Βιβλ. Δ΄. Κεφ. ις΄ §. 3. „Εισὶ δὲ τοιῦτοι Συλλογισμοὶ οἱ πρῶ„τοι, ἐκ τῶν τριῶν, δι' ἑνὸς μέσε.

(2) Ἀρις. Μεταφ. Δ΄. Κεφ. γ΄.

μένη ἀδιαπλώτως τῶν προηγησαμένων ἄνοια χέσεων, ἐφ' ἑκάσησιν σωεπειας, καὶ ἡ απασῶν ἅμα, κατ' αὐτὴν τὴν ἑκάτην, καθ' ἣν καὶ τῆς ὅλης διανοητικῆς ἐφοδε ἐπισφραγιζομένης, ἡ ἐξ ἀρχῆς τῶν ἄκρων ζητεμένη χέσις, κρατώσεται καὶ διαπισεται.

§. ΦΛΘ'. Καὶ δεῖ τοίνυν ἐπὶ μὲν τουτων τὸ Α'. ἀγχινοίαστε, καὶ τῆς, περὶ ἃ προκειται, ακριβὲς ὡς οἱοντε γνώσεως· ὧν ἡ μὲν Φυσεως ἐσὶ δῶρον, ἡ δὲ καὶ μελέτης. Δεῖ δ' ἐπὶ τὸ Β. δύκρινείας τε τῶν νοεμένων, καὶ τῆς περὶ τὸ οἰκονομεῖν αυτα, καὶ διατιθέναι ἐμπειρίας τε καὶ δεξιότητος, τῆς ἀσκησει καὶ πόνῳ προσγινομένης. Δεῖ δὲ ὀξύτητος, καὶ ψυχῆς ἀτενὲς καὶ γοργὸν βλεπέσης ἐπὶ τὸ Γ'. Δεῖ δὲ μνήμης τελόυταιον ἐπὶ τὸ Δ. ὡς καν ἐν καὶ μόνον τῶν εἰρημένων ἀπῇ, τὸ τῆς διανοιας καλὸν αιτίκα διαπεσεῖται, καὶ εἰκαίατις, καὶ ασωάρτητος νοημάτων ἄθροισις ἔσαι θᾶττον, ἡ διάνοια τὸ τελεμενον.

§. ΦΜ. Διέλοι δ' ἄντις τὶῳ ἔτω συμπληρεμένῳ διάνοιαν, εἰς μέρη δυο· Ὧν ἐν μὲν τῷ πρωτω, ἅπασαι ἐνθεωρενται αἱ κρίσεις, αἱ τὸ ἀλληλεχὲς τῶν ἄκρων τε καὶ τῶν μέσων, οἷον κρείκων σειρᾶς σωεχὲς δι ἀλλήλων σωαπτομένων, παραδεικνύσαι. Ἐν δὲ τῷ δὐτέρῳ μόνη ἡ τῶν ἄκρων αυτῶν τὶῳ χέσιν κρίνσα. Προς οἷς καὶ τρίτον οἷον μέρος ἄντις ἐπιλογισθείη, τὶῳ ἐκ των πρωτων (ἐν οἷς τὸ πρωτον μέρος), τῆς ἐχατης κρίσεως (ἐν ᾗ κεῖται τὸ δὐτερον), σωαρμογὶῳ καὶ σωάρτησιν. Καλεῖν δὲ εἰώθασι τὸ μὲν πρωτον ἡγεμενον· τὸ δὲ δὐτερον ἑπόμενον· τὸ δὲ τρίτον σωέπειαν. Οἷον εἰ διανοηθείωμεν πρεσκείοιτο τὸν αυτάρκη εἶναι δὐδαίμονα· Ἡγέμενον μὲν ἂν εἴη τὸ κατα τὶῳ ἕξης αλληλεχίαν. ὁ αυτάρκης ἅπαντες ἐφίεται· ἔτος ὄδενος ἐπιδεης ἐσὶν· ουτος ὄδενος ἀποσέρεται· ουτος δὐδαίμων. Ἑπόμενον δὲ, ὁ αυτάρκης δὐδαίμων. Σωέπεια δὲ, τὸ τὶῳδε τὶῳ υσάτῳ κρίσιν, ἐκ τῶν ἐν τῷ ἡγεμένῳ ἐκείνων σωκρτηθαι καὶ εχεθαι.

§. ΦΜΑ. Ἔνθα σημειωτέον, ὡς ἐφ' ἑκασης ἐκεινων, τὸ τῆς συγκαταθέσεως κράτος ἐσὶν ἐκ των ὁρων, παρὰ τὸ ἄμεσον καὶ αυτοφανὲς τῆς χέσεως· ἐπὶ δὲ ταυτης, οὐκ ἐκ τῶν ὁρων αυτῶν, ἀλλ ἐκ τῶν προειλημμένων κρίσεων. Σωαπτω γὰρ τὰ Α. το Ε., ητοι τῶ αυτάρκει τὸ ευδαιμον, διὰ τὶῳ πρώτῳ σωάφειαν τὲ Α, καὶ τὲ Β. καὶ τὶῳ δὐτέραν τὲ Β, καὶ τὲ Γ. καὶ τὶῳ τρίτῳ τὸ Γ, καὶ τὲ Δ. καὶ τὶῳ τετάρτῳ τὲ Δ, καὶ Ε. Διο καν τῇ σωεπεια ἀναγκαιοτάτη ἡ τῶν προεκπεφασμένων διακα-

διακατοχήτε καὶ μνήμη· καὶ ταύτης ἀπάσης ἅπασα ὡς εἴρηται (§. Φλθ'.) ἡ τῆς διανοήσεως παραλύεται δύναμις.

§. Φμβ'. Τοῦτο γέτοι, καὶ βοηθείας χάριν τῷ μνημονικῷ ἡ εἰς τεμμάχια ὁμαὶ κατατομὴ τῆς διανοήσεως μεμεθόδευται, εἰς πολλὰς διαμεριζομένης μερικωτέρας, ὡς ἂν μὴ διαπίπτῃ δηλονότι ἡ τῆς σωσπείας ἰσχὺς, διὰ μῆκος τῆς προσδὼ γινομένη ἐξίτηλος, χωρὴ δὲ ταῖς αὖ μέρεσι ἐπαναληψεσι ῥωννυμένη ἄχρι τῆς τελούτης ακμαίας καὶ σώτονος· τῷ ὄντι γὰρ μία κυρίως ἡ διάνοια ἐστὶν ἡ ὁλοχερὴς, ἡ τὰ ἐξ ἀρχῆς προκείμενα ἄκρα, τῷ διὰ πάντων τῶν μεταξὺ ἐπελθόντα σωσάγειν φθάνοντα, κατὰ τὸ σωσεχὲς ἄχρι τέρματος. Οἱ δὲ μεταξὺ γινόμενοι οἷον ἀναπαθμοὶ, καὶ ἀνάπαυλαι, ὡς μὴ φάσιν τελείαν ποιήμασι τῷ ἐπὶ τῷ προτεθέντος, οὐδὲν ἕτερον σωτελεῖν ἐμοὶ δοκοῦσιν, ἢ ἵνα νεαρὸν τὸν τῷ μνημονικῷ διασωζόσαν τόνον, (ἐ χρεία κατὰ τὸ πέρας τῆς τοιᾶσδε κινήσεως) αὐτὸ τοῦτο, ὃ τὸ σκοπέμενον ἐστὶ, τελείαν τῷ τῷ διανοητικῷ ἡρέμησιν ἀπεργάσωνται. Διὸ καὶ οἵ τινες ἐπιλελησμένοι τῶν προληφθέντων, παλίνσφοι γίνεσθαι ἀναγκάζονται μὴ ἄλλως ἔχὸν αὐτοῖς εἰς πέρας ἀφικέσθαι τῆς ἀποδείξεως. Ἐπὶ γὲν τῆς ἀνωτέρω (§. Φμ.) διανοίας τοιοῦτος ὁ ἐκτεμμαχισμός·

Ὁ αὐτάρκης οὐδενὸς ἐσ'ὶν ἐφιέμενος.
ὁ οὐδενὸς ἐφιέμενος οὐδενὸς ἐπιδεὴς ἐστιν.
Ἐκ δὲ δὴ τούτου· Ὁ αὐτάρκης οὐδενὸς ἐπιδεὴς ἐσ'ὶν.
ὁ οὐδενὸς ὢν ἐπιδεὴς οὐδενὸς σέρεται.
Καὶ ἔτι ἐκ τούτου· Ὁ αὐτάρκης οὐδενὸς σέρεται.
ὁ οὐδενὸς σερόμενος ὐδαίμων.
ὁ αὐτάρκης ἐστὶν ὐδαίμων.

Καὶ αὐτὴ ἂν εἴη, ὡς ἐγ ὠμαι, ἡ τῷ πολυθρυλλητῷ Συλλογισμῷ χρῆσις, ἥτις ἐλεγχος μᾶλλον τῆς τῷ Διανοητικῷ ἀσθενείας ἐσ'ὶν, ἢ τῆς δυνάμεως· ὥσπερ δὴ καὶ τὸ Διανοητικὸν αὐτὸ διὰ τὴν ἀσθένειαν ἐστὶ τῷ Νῷ. Περιτὴ γὰρ ἡ διάνοια. ἐφ' ὧν αὐτοῖς τοῖς ὅροις ἡ χρῆσις ἐμφαίνεται, κατὰ ἁπλῶ Νῷ ἐποπτείαν (§. Φλά.). Περιτὸς δὲ ὁ Συλλογισμὸς, ἐνθα δι' αὐτῆς τῆς διανοητικῆς ἐφόδου ἡ τῶν ἄκρων παρίσταται οἰκειότης ἢ ἀλλοτρίωσις. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῷ Συλλογισμῷ, καίτοι μὴ ἁπλῶς ἀναγκαίως, μηδ' ἀπαραιτήτως ἔχειν δοξάντος τισὶν (1) εἰς

(1) Ὅρα ἐφεξῆς §. χιά. Σημαινα.

εἰς διανοιαν, καὶ αὐτοὶ κατωτερω τα εἰωθοτα πραγματόυσόμεθα.

§. Φμγ. Ἐνταυθα δε αξιον ἰδεῖν, τίς ὁ λόγος δι ὃν κατὰ πᾶσαν διάνοιαν, ἡ δια τῆ ἑπομένῃ κρισις, ἐκ των ἐν τῷ ἡγεμένῳ ἐξέχεται; ἢ ὅτι τα τῷ μεσιτεύοντι τρίτῳ συναπτόμενα, καὶ ἀλληλοις συνάπτεθαι, ὧν δε τὸ μὲν τῷ τριτῳ συνάπτεται, τὸ δε τῆ τρίτῃ αυτῆ ἀποζεύγνυται, ταυτ ἐπαναγκες καὶ ἀλληλων απαγεθαι; Δοκεῖ ἐν μᾶλλον ὅτος λόγος εἶναι ὁ τίω ἀληθείαν τῆ ἑπομένῃ κατασκευάζων, ἢ τῆς συνεπείας τίω δύναμιν. Ὃ δε ταυτίω συνίεησιν ἐκεῖνο μᾶλλον ἐσιν ακριβῶς ἐπισησασιν, ὅτι τὸ ἡγεμενον περιεκτικόν πως ἐσὶ τῆ ἑπομένῃ. Καθαπερ γαρ ἐπὶ των ἀξιωματων ὁ λόγος τῆς των ἀκρων συναφείας, ἡ τῆ ἑτέρᾳ ἐν τῷ ἑτέρῳ ἐσὶ περιοχη, οἷον τα δὶς δυο τέτταρα, ὅτι ἐν τοῖς δὶς δυσὶ τα τέτταρα· ἐκ ἐχει δε φύσιν τα δὶς δυο τεθῆναι, καὶ μὴ τα τέτταρα· τεθεὶη γαρ ἂν ἅμα τα αὐτὰ καὶ ἀθετηθείη· ὅτω καὶ ἐπὶ των Διανοιων ὁ λόγος τῆς ἐκ τῆ ἡγεμένῃ συνεπείας τῆ ἑπομένῃ, τὸ θατέρῳ καὶ θάτερον ἐσὶ συνεκφέρεθαι, ὅτε δὴ ἐκείνῳ συνυπονοεμενον. Οἷον ὁ ἄνθρωπος ἐσὶ θνητος, καὶ ὁ Σωκρατης ἄρα, ὡς τῳ ἀνθρωπῳ καὶ αὐτὸς συνυπακουομενος· ὃ χαριν καὶ ἡ τοῦτο μαρτυρὺσα ἀπόφανσις ἐμπαρεισαγεσθαι φιλει, ὅτι Σωκρατης ἄνθρωπος ἐσί. Καὶ αναγκη ἄρα ἐκείνῳ τεθεντος, καὶ τοῦτο συμβαίνειν, ἀληθῆς μὲν ἀληθες, ψεῦδος δε ψεῦδες· Καὶ δυνατε μεν δυνατὸν, ἀδυνάτε δε ἀδύνατον· Καὶ ἐνδεχομένῳ μεν ἐνδεχόμενον, ἀναγκαίῳ δε ἀναγκαίου (1)· ὥστε ἀεὶποτε τίω συνεπειαν (ἣν κατα τὸ δέον καὶ ὀρθῶς ἐπιφέρηται) ἀναγκαίαν εἶναι, κἂν ἀναγκαῖον, κἂν μὴ ἀναγκαῖον, ἀλλὰ καὶ ψεῦδες, καὶ ἀδυνατον τυχοι τὸ συνεπομενον.

§. Φμδ. Ἡ δε περιοχη αὐτη, καθ' ἣν τὸ ἐν τῇ Διανοίᾳ ἑπόμενον εἰ αὐτῷ τῷ ἡγεμένῳ ἐνθεωρεῖται, τριτῆτις ἐσὶν· ἤτοι γαρ Πλατει, ἢ Βαθει, ἢ Σχέσει. Καὶ Σχέσει μεν καταχρησικωτερον, ἐπειδαν ἄμφω, τὸ ἡγέμενον δηλονότι καὶ τὸ ἑπόμενον, δι ἣν ἐχει προς ἀλληλα ομοιότητα, ἐπίτινα κοινοτέραν απο-

(1) „Ἀναγκασμένως δὲ καὶ ἁπαραιτήτως ἐπὶ πάσης ὕλης συμβαίνει, „ταυτὸν δ' ἁπάσαις συνακολουθεῖ τὸ συμπέρασμα ταῖς προτάσεσιν, ἐ δια τίω „φύσιν τῶν πραγμάτων, ἀλλα διὰ „τίω θέσιν τῶν προτάσεων. Βλεμ. Ἐπιτ. Λογ. Κεφ. λα.

απόφανσιν τὴν ἀμφοτέρων περιεκτικὴν ὄσαν ἐπαναγόμενα, ἀμοιβαδὸν ἀλλήλοις ἐφέπεται, οἷον οἶδα χθὲς τῶν ἀναθυμιάσεων (ἀνωτέρω τὰ ηλίᾳ ταύτας ἀνιμησαθαι διὰ τὴν παχύτητα μὴ δυνηθέντος) εἰς γλῶ αὐτομάτως ἐπιβρισασῶν, καὶ ομίχλης τὰ παντα πυκνῆς περικαλυψάσης, ἄνομβρόντε καὶ αἴθριον διαγενέσθαι τὸ λοιπὸν τῆς ημέρας. Ἐπεὶ ἐν καὶ σημερον παραπλησίατις ομίχλη ημῖν ἐπεσκέδασαι, εἰκάζω δὴ τὴν τὴν ἐνεσῶσαν αἰθρίαν ἔσεσθαι. Κυρίως ἂν ἐπὶ τῆς ὠδέπως προβαινούσης διανοίας, τὸ ἑπόμενον ἐν τῷ ἡγεμένῳ ἐδάμως περιέχεται, συμπεριέχεται δὲ ἀμφω διὰ το ομοιον τῇ κοινοτέρᾳ αποφάνσει, ὅτι πᾶσα ημέρα καθ' ἣν τοιόνδετι ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαίρας συμβαίνει, το λοιπὸν αἴθριος ἐσίν. Ὥσε διὰ τὴν καθ' ομοιότητα χέσιν, (δεῖ δὲ προσέχειν μήτις ὑπολανθάνει διαφορὰ ἐπὶ τῶν τοιῶτων.) εἰκος ἐσ'ν ἐκ τῶ ομοίᾳ τεθέντος ὑποσωώπτειν τὸ ομοιον. Ἐκ τῶ ἐναντίᾳ δὲ καὶ τὸ ἀνόμοιον κατ' αποφασιν.

§. Φμέ. Βάθει δὲ ἡ περιοχὴ θεωρεῖται, καθότι τὰ καθόλῳ ἐν τοῖς ἐπὶ μέρει ἐμπεριείληπται (§. πε.), καὶ τουτοις κἀκεῖνα σωεισάγεται (§. ργ. ρδ'.). Οἷον ἐὰν τεθῇ ὅτι χρυσος, καὶ ἄργυρος, καὶ χαλκὸς, καὶ τῶν τοιῶτων ἑκασον πυρὸς δυνάμει τυγχάνει χωνδτον, ἐκ τῶδε ἡγεμένῳ, ἑπόμενον εσαι ὅτι ἁπλῶς τὸ μέταλλον ἐσὶ χωνδτόν. Το γὰρ μέταλλον κατα βάθος ἀθεωρεῖται ἐν ἐκείνοις, ὡς χαρακτὴρ γενικὸς ἐν τοῖς ἄνω.

§. Φμς. Πλάτει δὲ τέως, ἢ τὰ μερικὰ, καὶ ἡτ'ον ὄντα καθόλῳ, τοῖς ἀνωτέρω καὶ γενικωτέροις ὑπαλληλῶται, καὶ τὰ μέρη τοῖς ὅλοις σωυποτίθεται (§. πδ'.). Διὸ τὰ κατα τῶν ἀνωτέρω ἐν καταφάσει, ἢ ἀποφάσει λεγομενα, τα αυτα ἀνάγκη κατηγορεῖθαι ὡσαύτως, καὶ κατὰ τῶν κατωτέρω (§. ρό.), ὡς διὰ τὲ κατὰ παντὸς, καὶ τὲ κατὰ μηδενὸς, ηξίωται τῶν λόγων. Οἷον εἰ ὁ λίθος σῶμα, καὶ ὁ ἀδάμας σῶμα, καὶ ὁ πυρίτης, ἅτε δὴ λίθοι. Καὶ εἰ μηδὲν σῶμα κέφον, δὴ ὁ ἀὴρ ἄρα, καὶ τὸ πῦρ· ὅτι δὴ σωματα.

§. Φμζ'. Οὕτως ἐν τῆς διανοητικῆς ἐνεργείας φύσει ἐχόσης, εἰς ἀκριβεσέραν αὐτῆς διασάφησιν θεωρητέον τὰ ἑφεξῆς. Α. ὅτι ἐξ ὁποιασῶν ἀληθεύσης γνωσεως προληφθείσης, ἡ τυχοῦσα, (κἂν ἀληθεύσα ᾖ) γνῶσις ἐπιφέρεται, ὡς ἀρα καὶ ἑπομένη. Οὐ γὰρ τὸ τυχὸν πρὸς τὸ τυχὸν ἡγεμενον, ἡ ἑπό-

ἑπόμενον, ἀλλ' ἡγεῖται μὲν τὸ ὁπωσδὴν περιέχον, ἕπεται δὲ τὸ κατάτινα λόγον (§. Φμδ'. Φμε. Φμς.) περιεχόμενον. Οὐκοῦν ἄρα προειλημφώς τις τὴν δικαιοσύνην ἔξιν εἶναι διανέμουσαν ἑκάστῳ τὸ οἰκεῖον, ἐντεῦθεν ὀρθῶς ἂν εἰσβάλοι, οἰκεῖον εἶναι τῷ πυρὶ τὴν θερμότητα. Εἰ γὰρ καὶ ἀληθεύει ἑκάτερον, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἐν τοῖς λεγομένοις τὸ ἐκ τῆς περιοχῆς ἀκόλουθον, ἐξ οὗ ἡ διανοητικὴ γνῶσις σωίσταται· τὸ γὰρ ἀληθεύειν ἐνταῦθα τὰ λεγόμενα, καὶ οὐχὶ τῆς συνεπείας, ἢ τῷ ὄντι εὐδαιμία ἐστίν.

§. Φμή. Β'. Ἐκ ψεύδους γνώσεως, γνῶσις ἑτέρα ψεύδους ὑποσυναπτεται, ὁμοίως ἡ τυχοῦσα, ἀλλ' ἡ ἐκείνῃ ἑφεπομένη. Ψεῦδος γὰρ ψεύδει ὡκείωται τὰ πολλά, καὶ ἔχειν ἔχει ἕτερον πρὸς ἕτερον ἀναφερόμενον, ὥσπερ καὶ ἀλήθεια πρὸς ἀλήθειαν· εἰκὸς εἴτις πείθοιτο ἅπαντας τοὺς πάλαι πεφιλοσοφηκότας ἀρετῆς ἐπιμεληθῆναι, πειθοῖτ' ἂν ὡς εἰκὸς καὶ τὸν Ἐπίκουρον ἕνεκα ἀρετῆς ἐπιμεληθῆναι. Τυχὸν δὲ ψεύδους ἑκάτερον. Λέγω δὲ ἡ ἐγχωροῦσα ἕξις, τὸ ἀκόλουθον προσκυρώσασα, καὶ τοῖς ψεύδεσι συνέζευξε τὴν διάνοιαν, ἀληθεύσης τῆς συνεπείας, καὶ τῷ ἡγεμόνι συγκαταψεύδεται, καὶ τὸ ἑπόμενον (§. Φμγ'.)

§. Φμθ'. Γ'. Ἐξ ἀληθοῦς ὡς ἡγεμόνος, οὐδέποτ' ἄντι ψεύδους ἑπόμενον ὀρθῶς ὑποσυναφθείη. Ἦν γὰρ ἂν, εἴπερ, τῷ ἀληθεῖ τὸ ψεῦδος, ἢ ὁμοιότητι (§. Φμδ'.) ἢ βάσει (§. Φμε.) ἢ πλάτει (§. Φμς'.) συνυπακουόμενον. Καὶ ἀληθὲς ἔτως ἂν εἴη τὸ ὡ ὑποθέσει ψευδόμενον.

§. Φν'. Δ'. Ἐκ ψεύδους ὡς ἡγεμόνος, οὐδὲν ἂν ἀληθὲς ἕψοιτο, διὰ τὸν ἀνωτέρω (§. Φμθ'.) λόγον. Οὐκοῦν ἐξ ὑποθέσεως ἀδυνάτου ἐχούσης, οὐδὲν ὑγιὲς ἐπαχθήσεται.

§. Φνά. Ε'. Ἐκ ψεύδους τεθέντος, ἐν ὅτοις λόγοις ἐνυποτίθεται ἀληθείας ἐχόμενος, οὐδὲν θαυμαστὸν διὰ τὸν λόγον ἑπεσθαί τι ἀναλογούμενον. Οἷον ἐὰν ὑποτεθῇ χῆμα εὐθύγραμμον ὀξυγώνιον, ὁ τῶν γωνιῶν πρὸς τὸ χῆμα λόγος, τῶν τῶν ποδῶν, ἢ τῶν ὀφθαλμῶν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἔσαι ἀνάλογον.

§. Φνβ. ς'. Ἐκ ψεύδους ἡγεμόνος, ἐπιφέρεταί τι ἑπόμενον, ὥπερ ἄλλοθενποθὸν τὸ ἀληθεύειν περιέσιν. Οἷον ἐκ τοῦ πάντα ἄνθρωπον εἶναι δίκαιον, ὅπερ ἐκ ἀληθοῦς, ἕπεται καὶ τὸν Ἀριστείδου δίκαιον γεγονέναι (§. Φμς'.), τὸν οἴκοθεν μὲν, οὐκέτι δὲ καὶ παρὰ τοῖς καθόλου ἀποφαίνουσιν, τῇ δικαιοσύνῃ σεμνύ-

νωύμενον (1). Διακριτέον δε τὶὺ ἐπὶ τῆς σωεπείας ἀληθειαν (§. Φμγ.) κανταῦθα, τῆς ἐπὶ τὲ ἑπομενε.

§. Φνγ. Ζ. Ἐξ ηγεμένης γνωσεως, δι' ης μονον ως δωατον παρίσαται το γινωσκομενον, ἡ ἐνεργεία ὑφεσηκέναι αυτο αποφαινομένη ἐκεῖνο, ὁδαμῶς επεται. Πῶς γὰρ ἂν το ενεργεια εν τῷ δωάμει ποτὲ περιέχοιτο; (§. Φμγ. κξ.) τὲτο δὴ ἐσὶν ἐκ τὲ δωάμει (ως Φασὶ) μηδὲν ἐνεργεία σωάγεσθαι.

§. Φνδ. Η'. Ἐκ τὲ ενεργεία ἤδη ὑφεσῶτος, το δυνάμει πρότερον εἶναι το αὐτο, πανυ ἀλόγως διανοέμεθα. Ἐπεισακτικον γαρ τῷ δωάμει το ενεργεία, καν τότε τῷ [illegible] ἐκεῖνο περιληπτον (§. Φμέ.). Ὁ γαρ ενεργεία ἤδη ἐσὶ, δωατον ἰῶ πρὶν γενέσθαι. Εἰ μη γὰρ, ὃ ἂν ἐγένετο, ἀδ' ὑπάρχον ἂν εἰη ως υποτίθεται. Καὶ ἡ αντίφασις καταφανης. Ἐπὶ μέντοι τῆς απλᾶς ατης συντελεχειας, ὁ τῆς ἐπιφερᾶς λόγος εκ ἀνοδεται. Το γαρ Θεῖον αἴδιος συντελέχεια, ἀδὲν δωάμει ἀδ' ὃ σα ολως, ἀδ ἐχεσα. Ἐκεῖνος γὰρ ἡ ἐνέργεια (2).

§. Φνέ. Θ'. Ἐκ τὲ κατ ἐπίνοιαν ὡς ηγεμένε, το ὐ πράγμασιν ὑφεσως εκ ἂν ερθῶς ἐπιφέροιτο, ἡ τοιὰτε, ἡ τοιὰτον. Οὐδὲ γὰρ περιεκτικὴ ἂν εἴη ἡ τῇ ἐπινοία ἀναπλατιομένη, τῆς πραγματικὰς υποσάσεως ἀδ' ομοιότητι (§. Φμό.), ατε βά-

(1) Ἐκ ψευδῶν προτάσεων ἀληθὲς εἰδίχεσθαι συμπέρασμα [illegible] πλεόνων εἰδίαξε (Προτέρ. Ἀναλυτ. Βιβλ. β'.), ὅτι τὰ ηγεμένα μὴ ὄντος, το ἑπόμενον [illegible] εἶναι, [illegible] μὴ εἶναι εἰδέχεται, ὡς αυτος αἰτιολογεῖ· τὲτο δε ἐσιν (ως αυτοι Φαμεν), ἀδὲν ἀλ' ἢ το ἐπιφερόμενον, μὴ ἐκ τὲ ηγεμένε, ἄλλο [illegible] κεκληρῶσθαι το [illegible] ἦπε γὰρ ψευδὲς μὲν ὅλως ἐσὶ, πάνταε λίθον εναι ζῶον, καὶ πάντα ἄνθρωπον λίθον. Ψευδες δὲ κατά τι ἅπαντε λίθικον εναι ζῶον, καὶ ἅπαντα ἄνθρωπον λιθικόν. Εἰ δέ τις ἑκατέρωσε υποσυναψειεν, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ζῶον, καναληθέσατον ἐσαι το συναγόμενον. Ουμιὰ δὲ ἐκεῖνα, καθ' αὐτὸ δὲ· ὡς μηδὲ εναι κυρίως Φᾶσαι συναγέμενον, ἀδ' ἑπόμενον τὲτο ἐκείνοις, ἀλλ' ἡ μόνον τῷ δοκεῖν. Ταυτητοι [illegible] τῆς τοιᾶτας Συλλογισμὲς ἀχὶ τὰ διότι, τὰ δ' ὅτι ἐκάλεσεν ὁ Φιλόσοφος. „Εἰδίως γὰρ [illegible] ὅτι εἰ ἀληθεῖς εἰσὶν αἱ „προτάσεις ὁ μέσος ὅρος ἔχει τὴν αἰτίαν, διὰ ἣν συνάπτεται ὁ ἄκρος τῷ ἄκρῳ. Διὰ γὰρ τὸ μέσα ὅρα ὁ ἄκρος „τῷ ἄκρῳ δέδεικται, καὶ ἔσιν ὁ Συλλογισμος τὰ διότι. Εἰ δὲ ψευδεῖς εἰσὶν αἱ προτάσεις, ἀληθὲς δὲ τὸ συμπέρασμα, αυτο τᾶτο μόνον συνέχθη, „ὅτι τὸ ἄκρον τῷ ἄκρῳ ὑπάρχει, [illegible] „μόνον τὸ ὅτι. Οὐτε γὰρ τὴν αἰτίαν ἔχει ὁ μέσος ὅρος ἐπὶ τῶν ψευδῶν προτάσεων, διότι τὸ ἄκρον τῷ „ἄκρῳ συνάπτεται. Φιλοπον. ἐν ὑπομν. εἰς τὸ Β. τῶν Προτ. Ἀναλυτ.

(2) Ἀριστ. Μεταφ. Λ.

ὃν ὡς γνώρισμα (§. φμέ.), ὅτε πλάτει ὡς εἶδος, ἢ ἄτομον. (§. φμϛ'.).

§. φνΣ'. Γ. Τελευταῖον καὶ τῷ ἡγεμονίῳ γνῶσιν σαφεστέραν ἀεὶποτε δέον εἶναι τῆς ἐπαγομένης. Εἰκὸς γὰρ τὸ περιέχον τὸ ἐν αὐτῷ περιεχόμενον πρότερον ἁπάντων. Ἄλλως τε δὲ, καὶ ὅτι τῷ ἐπὶ τὸ συναγόμενον τῶν ἄκρων σχέσιν, ὡς μὴ καθ' ἑαυτὸ δῆλον, διὰ τῆς ἐκείνων πρὸς ἄλλους ὅρους προδηλοτέρας σχέσεως, ἐν τῷ ἡγεμόνι θηρώμεθα, ἄχρι καὶ αὐτῶν τῶν προδηλοτάτων (§. φλ. φλα.).

ΚΕΦ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ λόγου Ἑρμηνευτικοῦ τῆς Διανοίας, καὶ τῶν Εἰδῶν αὐτοῦ.

§. φνζ'.

Ἀπὸ τῶν ἐνδιαθέτων διανοημάτων, ἐπὶ τὰ διὰ τῶν φωνητικῶν ὀργάνων ἀπηχήματα προκύπτουσα ἡ Διάνοια, Ἐπιχείρημα καλεῖται, παρὰ τὸ κατασκευάζειν ἡμᾶς ἐπιχειρεῖν δι' αὐτὸ τὸ ζητούμενον (1). Ὁρίζομαι δὲ λόγος πιστωτικὸς ἀδήλου τε καὶ ἀμφισβητουμένης ἀποφάνσεως, δι' ἀναμφισβητήτων καὶ γνωρίμων κατασκευαστικός. Περιφορικὸς μὲν, ὡς τῆς κατὰ διάνοιαν ἐνεργείας ἑρμηνευτικὸς· πιστωτικὸς δὲ, ἃ κατὰ τὰς ἐξετασθείσας καλουμένας πίστεις, οἵαι εἰσὶν ὅρκοι, καὶ μαρτυρίαι, καὶ τὰ κατὰ τόξαν τῶν ἄλλων ἁπλῶς προβαλλόμενα (2), ἃ δὴ τοῖς ῥήτορσιν ὁ Φιλόσοφος λόγος παρέλιπεν,

(1) Ἐπιχείρημα, καὶ ἡ τῶν κατασκευῶν τῆς προβλήματος διάθεσις ὠνόμασται καὶ τάξις (παρὰ Κυντιλιανῷ Βιβλ. Ε.) καὶ ὁ λόγος αὐτὸς ὁ κατασκευάζων. Καὶ ἐπιχείρησις (παρὰ Ἀμμων.) Ἐνθυμητὸν καὶ ἐπιχειρούμενον τὸ διὰ ἐπιχειρήματος κατασκευαζόμενον (παρὰ τὸν Φίλωνα). Καὶ προβλήματα ὑπεπιχείρητα (παρ' Ἀριστ.) καὶ δυσεπιχείρητα. Καὶ ἐπιχειρηματικὸς ἀνὴρ, ὁ μόνον ὁ πολυτρόπως, καὶ πολυβίβλος, ἀλλὰ καὶ ὁ πρὸς τὸ κατασκευάζειν καὶ διαπιστεῖν τὸ προκείμενον δεξιὸς (παρὰ Βαθ· ἐν ὑπομν.

(2) Τέτταρα κατασκευῆς καὶ πίστεως εἴδη κατέλεξεν ὁ Λύκιος (περὶ οὗ Βιβ. Δ. Κεφ. ιϛ. §. 19.) ὧν τὸ μὲν ἐκ μαρτυρίας πρὸς αἰδῶ ὠνόμασεν. ad verecundiam. Τὸ δὲ ἐκ τῆς μηδὲν ἄμαχον προβαλέσθαι ἔχειν τὸν αντιδε-

ἀλλὰ καταφυγάσικος διά τινων παραλαμβανομένων ἀποφάνσεων, ἄλλης ἀποφάνσεως τῆς ζητουμένης· Οὕτω δηλονότι, ὡς τὰς μὲν (ἀφ' ὧν τὸ ἡγούμενον τῆς ἀδιαθέτου διανοίας (§. Φμ'.) ἐνφέρεται) γνωριμωτάτας δεῖν εἶναι, καὶ ἀναμφισβητήτους, ἤτοι καθ' ἑαυτὰς ἅτας τοιαύτας, ὡς αὐταῖς ἐκ τριῶν δι' ἑνὸς μέσου ἐποδείξεσιν (§. Φλγ. Φλδ'.), ἢ ἐξ ἄλλων πορρωτέρω ἐπιχειρήσεων, τὸ σαφὲς καρπουμένας καὶ βέβαιον, ὡς ἐπὶ τῶν σχοινοτενεστέρων (§. αὐτ.), ἐπιχειρηματικῶν ἐφόδων. Τῶν δὲ κατασκαζομένων ἐξ ἐκείνων ἀποφάνσιν (ἡ σωίσησι τὸ τῆς διανοίας ἑπόμενον (§. Φμ'.) ἀδηλοτέραν τυγχάνειν, καὶ ἀμφισβητουμένων. Τὰ γὰρ ἀναμφισβήτητα, καὶ ἀδιαιρέτα (§. Φλά.) καὶ δὴ καὶ ἀνεπιχείρητα, ὡς αὐτόπιστα ὄντα, καὶ ἀδένος πιστικῶ λόγω, ἅτ' ἐπιδεῖ, ἅτ' ἐπιδεικτικά. Οὕτως ἂν κατασκάσειέ τις ἐπιχειρήσας, τὸν ἀποπνίξαντα ἰχθὺν, κυφότερον εἶναι τὸ ἰσομέτρω τῷ ὄγκῳ ὑδατος, τοῦτ' ἔστι τὸ ἀδηλότερον· προσηκόντως τὸ μᾶλλον γνώριμον ἐκεῖνο, ὅτι τὸ κυφότερον τοῦ ἰσομέτρου ὑδατος ἐπιπολάζει τῷ ὑδατι· κἀκεῖνο τὸ ἐκ πείρας ἀναμφισβήτητον, ὡς ὁ ἀποπνίξας ἰχθὺς ἐπιπολάζει τοῖς ὑδασιν.

§. Φνή. Εἴδη δὲ τοῦ πιστικοῦ φέρεται λόγου, Συλλογισμός, καὶ Ἐπαγωγὴ, καὶ Παράδειγμα· ὧν ὁ μὲν διὰ τῆς κατὰ πλάτος περιοχῆς (§. Φμς'.) τὰ πλεῖστα σώζει· ἡ δὲ διὰ τῆς κατὰ βάθος (§. Φμέ.) τὸ δὲ, διὰ τῆς κατὰ χέσιν καὶ καθ' ὁμοίωσιν (§. Φμδ'.). Περὶ ὧν ἑκάστου ῥητέον.

Περὶ

τιδοξάζοντα, πρὸς ἄγνοιαν, ad ignorantiam. Τὸ δὲ ἐκ τῶν κατὰ δόξαν τῷ ἐκείνῳ, πρὸς Ἄνδρα ἔφη κοινῇ καλεῖσθαι· ad hominem. Τὸ δὲ τίνος ἐξ αὐτῶν ἀρυόμενον τῶν πηγῶν τῆς βεβαίας, ἢ πιθανῆς γνώσεως, πρὸς κρίσιν ἄγει, ad indicium. Εἶναι δὲ τοῦτο μόνον εἰς θήραν συντελῶν ἀληθοῦς, καὶ εἰς πορισμὸν καὶ αὔξησιν γνώσεως. Τὰ δὲ λοιπὰ ἀσυντελῆτε καὶ περιττά. Οὐ γὰρ δηλοῖ ἐκ τοῦ εἰδεῖναι μέτιναι, καὶ πολλὰ τίθεσθαι τὰ ὑπ' ἐκείνα λεγόμενα ἔχοι ἂν ἐκ τούτου αὐτὰ καὶ τὸ σύλογον. Οὐδὲ τῷ ἀπλανῆτις ἠδὴ βαδεῖται, παρὰ τὸ μὴ τὸν ἄξονα ὑποδεῖξαι ἔχειν τῷ λεωφόρου. Οὐδ' ὅτι με σφαλόμενόν τις ἐφ' οἷς δοξάζω ἀπήλεγξεν, αὐτεύθεν αὐτῷ τὸ ὀρθὸν τῆς κρίσεως καὶ ἀσφαλὲς, ὡ οἷς φρονεῖ, προσκληρεται. Ἀδήμων γὰρ ἐγὼ τυχὸν διὰ τὸ Α'. ἀμαθὴς δὲ διὰ τὸ Β'. ἐν ἀπάτῃ δὲ διὰ τὸ Γ'. Οὐμοῖῳ διὰ ταῦτα, ἀδ' ἐκ τούτων, ὦ ὁ τἐναντίον πάθην ἐπιχαρων, τ' ἀληθὲς ἐκδιδάξεταί με. Δεῖ δὲ λόγων εἰς τοῦτο, ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως λαμβανομένων τὰ πράγματος, καὶ ταῖς ὀρθαῖς ἐννοίαις ὁμολογούντων. Οὐ γὰρ ἀποχρώντες ποιῶν οἱ ἐκ τῆς ἐμπῆς ἤτοι δυσπίας, ἢ ἀπαιδευσίας, ἢ ἀπάτης ὑπεβαλόμενοι.

Περὶ Συλλογισμοῦ.

§. Φνθ'.

Συλλογισμὸς ἐστὶ λόγος ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν, ἕτερόν τι τῶν „κειμένων ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει, τῷ ταῦτα εἶναι (1). „Οἷος ὁ ἑξῆς·

Πᾶσα δύναμις ἐστὶ τελειότης·
Πᾶσα ἀίδιος ἐστὶ δύναμις·
Πᾶσα ἀίδιος ἐστὶ τελειότης.

Καὶ τὸ μὲν ὄνομα, ὅτι συλλογητικὸς ἐστὶ (2) λόγων πλειόνων ἐν αὐτῷ· τὸ δὲ λόγος πιστωτικὸς ἐν τῷ ὁρισμῷ ὡς γένος. Εἶδος γὰρ εἶον ὁ Συλλογισμὸς εἶναι τίθεται τῆ ἐν γένει Ἐπιχειρήματος (§. Φνη.). Τεθέντα δὲ, καὶ κείμενα ἐπὶ τῆ Συλλογισμῷ τῶν τριῶν αἱ δύο προτιθέμεναι προτάσεις, αἱ τὸ ἡγέμονον τῆς ἐν αὐτῷ διανοίας (§. Φμ.) ἐκφέρουσαι. Ἕτερον δὲ τῶν κειμένων ἡ τρίτη, ἡ δὴ καὶ ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει, ἐκείνων ἡγησαμένων. Ἐν οἷς σημειωτέον· Α. Τὰς προκειμένας τεθέντα λέγεσθαι, δέον ὁμολογουμένας εἶναι τὰς ἐν αὐταῖς ἀποφάνσεις, ἤτοι καὶ ἐναργείαν, ἢ διὰ προληφθείσης ἤδη κατασκευῆς ἐχούσας τὸ ἀξιόπιστον (§. Φλη. Φιζ'.) (3). Β'. Τὴν ἐπιφερομένην ἕτερον. Οὐδὲν γὰρ ἑξ ἑαυτῆ ἐπιφέρεται, εἰμὴ κατὰ περιτίθεταί τινα ταυτολογίαν (4). Γ. Ἐξ ἀνάγκης συμβαίνειν ταυτὴν ἐκείνοις, διὰ τὸ περιέχεσθαι ἐν αὐταῖς, καὶ συνυπακούεσθαι

(1) Ἀρισ. Βιβλ. Α'. τῶν Πρότ. Ἀναλ. Κεφ. ά.

(2) „Ὅτι γὰρ συλλογὴ ἐστὶ πλειόνων λόγων, αὐτό τε τὸ ὄνομα αὐτὰ δηλοῖ, καὶ ὁ παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει „ἀποδεδομένος αὐτῆ ὁρισμός (Ἀμμων. εἰς τὰ Πρότ. Ἀναλ. Βιβ. Α'.). Ὁ δὲ Βλεμμίδ. ὧ Ἐπιτομ. Λογ. Κεφ. λά. „Ποτὲ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ Συμπέρασμα „καλεῖται (φησὶ) Συλλογισμός, ὡς „τὰ διεζευγμένα ἐν τοῖς λόγοις ἔστιν ἐν „ταῖς προτάσεσι, τὰς ὅλους ὅρους (δη„λονότι) συναγον ὁμοῦ, καὶ συλ„λόγιζον τιὼ ἐν πᾶσι τοῖς ὅροις διεσπαρ„μένῳ ἀπόδειξιν.

(3) Ἡ τεθέντα λέγεται (φησὶν Ἀμμων. εἰς τὰ Πρότ. Ἀναλ. Βιβ. Α'.) „διὰ τὰς ὑποθετικὰς συλλογισμὰς· „τούτοις γὰρ ὑποτίθεσθαι μὲν λέγομεν „τὰς προτάσεις, τίθεσθαι δ' οὐδαμῶς· „τοῦτο δὲ ἡμῖν ἐκ ὀρθῶς λέγεσθαι δοκεῖ· „καὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις ἡ πρόληψις τίθεται, ἐκ ὑποτίθεται. Ἐὰν γὰρ μὴ ἦτοι ἄρσει, ἢ θέσει τεθῇ, συλλογισμὸς οὐδεὶς ἔσαι, ὡς δῆλον, ἐν οἷς περὶ ἐκείνων ἀρήσεται.

(4) Τοιαῦτα δὲ τὰ παρὰ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι σοφίσματα, περὶ ὧν ὑστερον.

(Φμγ'. Φμβ'.). Ἀεὶ δὲ τὰ περιέχοντες τεθέντες, ἀναγκη καὶ τὸ περιεχόμενον τεθεῖθαι· ὁ δῆλον ὅτι ἐξ ὧν ἔχατα προστετεθη τῷ ταυτα εἶναι (1).

§. ΦΞ. Ὁρίζαι δὲ καὶ [illegible] ὁ Συλλογισμος, ἐπιχείρημα εἶναι ἐκ τριῶν προτάσεων συνεστηκος, ὧν ἐν τῇ τρίτῃ συναπτοντα, ἢ διαζεύγνυνται ὅροι δυο, τῶν ἐν ταῖς δυσὶ προτέραις, ἤτοι τῷ τινι ὅλῳ φθάσαι συναφθῆναι, ἢ τὸν μὲν αὐτῷ συναφθῆναι, τὸν δὲ αὐτῷ τάττε διαζεύχθῆναι. Τρεῖς γαρ ἐν παντὶ συλλογισμῷ προτάσεις χωρεῖ, καὶ ὅροι ἰσάριθμοι ἐξ ὧν ἐκεῖναι. Καὶ αἱ μὲν ἡ ὑλη τὰ Συλλογισμὰ εἰσὶν ἡ προσεχὴς, οἱ δὲ ὅροι ἡ ἐμμεσος καὶ πορρωτέρω. Τῶν δὲ τριῶν ὅρων οἱ μὲν δυο ἴδιοι τῶ συμπεράσματι εἰσὶν, ἃ καὶ ἄκρα καλεῖθαι εἴωθε· Τὸ μὲν ἐλαττον, ὁ ἐν τῷ συμπεράσματι ὑποκειμενος ὅρος· ὃς καὶ διδόμενον ἀκέει, παρὰ τὸ ἐν τῷ προβλήματι ὑποτιθεσθαι. Τὸ δὲ μεῖζον ἄκρον, ὁ κατηγορέμενος· ὃς καὶ ζητέμενον λέγεται, καθ ὅτι περὶ αὐτον μάλιστα ἡ πᾶσα ζητεῖται ζητησις, εἴγε τῷ ὑποκειμενῳ προσήκων ἐστὶν, ἢ μὴ; Μεῖζον δὲ ἄκρον ωνόμασαι, τῷ ἤτοι τὰ ὑποκειμενα ὑπερεκτείνεθαι, ἢ γὰν αὐτῷ συνεκτείνεθαι. Ἡ γάρ τοι κατὰ τῶν καθόλε μετὰ συνολης γινομένη τῶν μερικωτέρων κατηγορία ἐ κατὰ Φυσιν. Ὁ δὲ παρὰ τάττε τρίτος ἐν τῷ συλλογισμῷ ὅρος, μέσος προσείρηται, καὶ κοινος, ὡς μὴ ἐν τῷ συμπεράσματι, ἀλλ ἐν ἀμφοῖν ταῖς προ-

(1) Τῶν καθ' ἡμᾶς, διὰ τὸ ἐν τῷ ὁρισμῷ προσληφθὲν ΕΞ ΑΝΑΓΚΗΣ, μη παντα Συλλογισμὸν τὸν Ἀριστοτέλει ἀποδεδωκέναι φασὶ, μόνον δὲ τὸν τὸ ἀναγκαῖον ἐκ τῶν προτεθέντων ἐσβαίνοντα, οἷον ἂν [illegible] τὸν Ἀποδεικτικόν. Ἐοίκασι μέντοι ἅτως ὑπαληφότες τῆς διανοίας τὰ φιλοσόφα [illegible] απτεθαι. Δεῖ γαρ καὶ ἐπὶ παντος συλλογισμὸν απαιτεῖσθαι, ἢ τὰ συμπεράσματος μετὰ τῶν προκειμένων σύμβασις, ἵνα δὴ καὶ ὀρθως ἔχωνται. Καὶ γάρ τοι ἐν ἐνδέων, καὶ ἐξ ἀδυνάτων, τὸ ἑπόμενον ΕΞ ΑΝΑΓΚΗΣ συνάγομεν (§. Φωγ'.). Δικαίως δὲ τὸ ΑΝΑΓΚΑΙΟΝ συμβαίνειν, τὰ ΕΞ ΑΝΑΓΚΗΣ. Τὸ γάρ Ἑπόμενον ἕτερον παρὰ τὸν συνεπαν (ὅρα καὶ Φμζ'. Φυή. Φνβ'.). Ἄριστα μὲν ἓν ὁ ἡμέτερος Βλεμμίδης (Λογ. Κεφαλ. λά.) „τεθέντος δὲ τὰ ἐξ ἀνάγκης ἐν τῷ λόγῳ τὰ Συλλογισμὰ, ἵνα μήτις ἴσως ἐπὶ μόνης ὑπολαβῃ „τῆς ἀναγκαίας [illegible] ἕπεσθαι τὸ συμπέρασμα ταῖς προτάσεσι, τὸ συμβαινειν προσέθηκαν. Τάττο δὲ δηλοῖ „τὸ συντρέχον φυσικῶς ταῖς προτάσεσι· ἤγκν συν αὐταῖς βαίνειν, ὡς „ἂν ἀποιτις ἐτυμολογῶν..... ἀναγκασμένως δὲ καὶ ἀπαραιτήτως ἐπὶ πάσης ὑλης συμβαίνει, ταυτὸν δ ἐστὶν „συνακολουθεῖ τὸ συμπέρασμα ταῖς „προδόσεσιν, ἃ διὰ τὴν φυσιν τῶν „πραγμάτων, ἀλλὰ διὰ τὴν θεσιν τῶν „προτάσεων.

προκειμέναις ἐμφιλοχωρῶν. Τούτων γαρ τῷ μὲν μείζονι τῶν ἄκρων σωδυαζόμενος, τῷ μειζονα σωαποτελεῖ, ητις και δι-θέτω τάξει ἐπὶ τῆ συλλογισμῆ αει προτερεῖει· τῷ δε ἐλαττονι τῷ ἐλαττονα. Καθ' ὁ δὴ και το ἐπώνυμον προσεκληρωται, μεσίτης ἔργον οἷον αποπληρων· καὶ ητοι σωημμένα εν τῷ συμπεράσματι καταλείπων, οἷς Φθάσας ηδη εν ἀμφοιν προσιωπῆ τοῖς προκειμέναις, εν θατέρα θατέρῳ· ἢ γὰν μαχομενατε, και ἀντιβαίνοντα. οτι τῷ μεν οικεῖος ὠφθη εν θατερα ἐκείνων, τῆ δ' εν τῆ ἑτέρα ἀλλοτριος. Οἷον ἐπὶ τῆ Συλλογισμῆ.

Πᾶν τὸ τὰ ὑποκείμενα σώματα θλίβον ἐστι βαρυ.
Ὁ ἀὴρ τα υποκειμενα αυτῷ σωματα θλίβει·
Αρα ο ἀὴρ ἐστι βαρύς.

Ἦν ἂν τὸ πρόβλημα ποτερον ὁ ἀὴρ βαρυς ἐστιν· εν ᾧ, διδομενον μεν ο ἀὴρ, ζητέμενον δε το βαρὺ ειναι. Ὅρος δε μέσος ελήφθη το θλίβον τα ὑποκείμενα σωματα. Ὃς ἡ σωαφθεις μεν τῷ ζητεμένῳ, ητοι τῷ μείζονι τῶν ἄκρων, τῷ μείζονα τῶν προκειμένων σωεζησε· Σωαφθεις δε τῷ διδομένῳ, ητοι τῷ ἄκρῳ τῷ ελάττονι, σωέζησε τῷ ἐλάττονα· Τελεύταῖον δε ἔργον εκπληρώσας μεσίτης, παρέλιπε τὰ τῆ προβλήματος ἄκρα εν τῷ συμπεράσματι σαΦῶς σωαπτόμενα. Ἀλλὰ ἀποφαινικῶς·

Οὐδεν αυτόΦωτον ἐστὶ πλανητης.
Ὁ ηλιος ἐστιν αυτοΦωτος.
Ὁ ἄρα ηλιος ουκ ἐστι πλανητης.

Το αυτόΦωτον ὡς μεσον παραληΦθεν, διεζη μεν τῆ ηλίῳ, ητοι τῆ μείζονος ἄκρῳ εἰς μείζονα, σωηΦθη δε τῷ ηλίῳ, ητοι τῷ ελάττονι, εἰς ἐλάττονα· παρηκε δε ταυτα αυτὰ διαμάχεσθαι πρὸς ἄλληλα κατὰ τὸ συμπέρασμα.

§. ΦΞα. Οἱ δε και ἔτι ἄλλως τον συλλογισμὸν Επιχείρημα απεσωκαν, εν ᾧ εκ προτάσεως καθόλε, πρεταστίς τις ἐπιΦέρεται μερικωτερα, κατὰ πλάτος εν ἐκείνῃ περιεχομένη, πρεταστεως ἄλλης τῷ περιοχῷ υποδεικνυσης. ΠροσεληΦθη δε το κατα πλάτος τῆς περιοχης εἰδος (§. Φμε.) εἰς διαΦορὰν εἰδοποιον τῆ Συλλογισμῆ. Εἰ γὰρ και ἄλλοις παρὰ τὸν συλλογισμον επιθεωρεῖται τῆτο, Ἐπιχειρηματος εἴδεσιν, ἀλ ὅτε εκ τριῶν αει ἐκεῖνα προτάσεων, ὡς εἰρηται, και ἐπὶ τὸν συλ-

λογισμὸν δὲ τέως καὶ αὐτὰ εἰσὶν ἀναγόμενα. Οὕτως ἐπὶ τῶ συλλογισμῶ,

Καταφατικῶς. ἢ Ἀποφατικῶς.

Πᾶς ἰχθὺς ἄφωνος.	Οὐδεὶς ἰχθὺς φωνῇ ἀφήσει.
Πᾶς λαυραξ ἰχθύς.	Τις ἰχθὺς λαυραξ.
Πᾶς λαύραξ ἄφωνος.	Οὐδεὶς λαυραξ φωνῇ ἀφήσιν.

Ἡ πρώτη τῶν προτάσεων, τῇ ἐπιφερομένῃ τρίτῃ μερικωτέραν οὖσαν, καὶ ἁ πλάτος ἐστὶ περιέχουσα, τῆς δευτέρας τῇ περιοχῇ ὑποδεικνύουσης.

§. φξβ. Ἐπεριόδεται δὲ ὁ Συλλογισμὸς ὡς ἀρχαῖς τῶ κατὰ παντὸς λόγῳ, ἢ ἐν ὅλῳ, καταφατικὸς ὢν· καὶ τῶ κατὰ μηδενὸς, ἢ ἐν μηδενὶ, ἀποφατικός (§. ρό. φμέ.). Τὸ γὰρ κατὰ παντὸς τῦ γένους, ἢ τῦ εἴδους, ἢ ἐν ὅλῳ τῶ γένει, ἢ τῶ εἴδει, ἐπὶ τῆς περιεκτικῆς (§. φιά.) προτάσεως λεγόμενον, καὶ καθ ἑκάστε τῶν ὑπὸ τὸ γένος εἰδῶν, ἢ τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος ἀτόμων ἐν τῶ συμπεράσματι λέγεται. Καὶ τὸ κατὰ μηδενὸς ὡσαύτως. ἢ ἐν μηδενὶ, ἀφ ἑκάστε τῶν ὑπὸ τὸ γένος εἰδῶν, ἢ τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος ἀτόμων ἀπάγεται· ἅτε δὴ τούτων ὑπ' ἐκεῖνα, κατὰ τὸ πλάτος γινομένων, ὡς ἡ τῶν προκειμένων ἑτέρα, δι' ἧς ἡ περιοχὴ δείκνυται (§. φξά.) μαρτυρεῖ.

§. φξγ. Τοῖς δὲ δὴ καθ' ἕκαστα Συλλογισμοῖς, ὃς Ἐκθετικὸς καλεῖσιν (ἐ γὰρ δὴ περὶ τὰ ὡ μέρεα τῶ καθ ἕκαστα, ἀσυλλόγιστον εἶναι τὸν ἄνθρωπον ὑποληπτέον (1), ἀρχαὶ ἄλλαι δικλω

(1) Τῶ τε Συλλογιστικῶ ἀχρηστίαν ... κόθω μὲν (ὅσα ἐφεξῆς § ... Σημ.) ἐχ ἥκιστα δὲ κφιτεύθω σηλιτεύειν ὁ Λώκιος (περὶ Νε Βιβ. Δ. Κεφ ιζ'. § 8.) ἐπιχειεῖ. Ὅτι, Φησὶ, ἐ ὧν περὶ αὐτῶ κοινῇ πραγματεύονται, περὶ μόνα τὰ καθόλα τῶ τῶν Συλλογισμῶν περιγράφεσι χρεὼν. Τῶν μέντοι καὶ τὰς ... τὰς δὲ Συλλογισμὰς ἐπιγινωσκόντων, ὁ ἐντεῦθεν ἔλεγχος ἥκιστα ἅπτεται. Τῷ οὖν δὲ, πολλὰ καὶ περὶ τὰ καθ' ἕκαστα ὅσα ὥραι διανοεμεθα· καὶ ἐκ τῦδε τόδε πάνυ εὔλογος πολλαχὶς εἰσβαλλομαι. Οἷον ἐπὶ αὐτῶ παλαιάγρεται ... καθ' ἁπάντων ὅτιων φύσει κατανόσιν· καλείσθω δὲ, ἁρα καὶ ποιῆσα. Καὶ μυρία τοιαῦτα, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς θεολογῦσιν (ἐ τῶ Ουολφ. σεσημειωται § 352) ... οἷς ἐκ τῶν προφητεύθέντων περὶ τὰ Μεσίαν, αὐτὸν γενέσθαι τὸν Κύριον ἡμῶν τὸν ἀληθῶς προσδεκώμενον, ἀποδεικνύσι. Τοιγαροῦν ἐ δεῖ τῇ Συλλογισμῶν ἁπλῶς δυνάμιν, ἐκ τῶ κατὰ παντὸς, καὶ τῶ κατὰ μηδενὸς ἐξαρτᾶν, ὅτι μὴ ἐφ ὧν ἡ τῶν προκειμένων ἑτέρα τυλαχίσον ἐστὶ καθόλα· τὰς δὲ καθ' ἕκαστα, καὶ Ἐκθετικὰς σημαίνει εἶον ἐξαιρεῖν τὰ κανόνος, καὶ ἄλλως ὡ αὐτοῖς κρηπίδω ...

κλιν θεμελίων ὑποκαταβάλλονται. Καταφατικοὶ μὲν γάρ ὄντες προσερείδονται τῷ ἀξιώματι, τῷ ταυτὶ σθαι καὶ ἀλλήλοις τὰ τρίτῳ τινὶ ταυτὰ ἀποφαινομένῳ.

Δημόκριτος Φιλόσοφος ἰῶ.
Ἦν δέ τις Ἀβδηρίτης ὁ Δημόκριτος ἔτος.
Ἦν ἄρατις Ἀβδηρίτης Φιλόσοφος.

Ταυτιζεταί τινι Ἀβδηρίτῃ ὁ Φιλόσοφος ἐπὶ τὸ Συμπεράσματος ἐξ ἀνάγκης, ὅτι ταυτὰ τῷ τρίτῳ ἐν ταῖς προκειμέναις ἐτέθη, τῷ Δημοκρίτῳ.

Ἀποφατικοὶ δὲ τυγχάνοντες, τῷ ἀξιώματι τῷδε. „Ὅτι „ὧν τὸ μὲν τρίτῳ τινὶ ταυτόν, τὸ δ' ἕ, ταυτ ἑαυ ἀλλήλοις ἐστὶ „ταυτά. οἷον.

Ἐπίκερος ἐδέν ἡγεῖτο πρῶτον γαστρός·
Ἐπίκερος δὲ Φιλόσοφος ἰῶ.
Ἄρ' ἐξοκειλέ τις καὶ τῶν Φιλοσόφων εἰς τὰτ ἀνοίας, ὡς μηδὲν ἡγεῖσθαι πρότερον γαστρός.

Διαζεύγνυται γὰρ τὸ γαστρός τι πρότερον ἡγεῖσθαι, Φιλοσόφε τινος ἀπαγόμενον, ὅτι τούτων τὸ μὲν τῷ Ἐπικέρῳ ἐν τῇ μείζονι προδιέζευκται, τὸ δὲ τῷ αὐτῷ ταυτὸν ἐτέθη ἐπὶ τῆς ἐλάσσονος.

§. φξδ'. Τοῖς αὐτοῖς ἐν τούτοις ἀξιώμασι (§. ἀνωτ.) καὶ τὰς μὴ ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα συνεχομένας συλλογισμὰς, εὑρεῖν αὐτὸς εὖ μάλα προσερειδομένους, ἀνασκοπέμενος· ὁ δηπε δῆλον,

ζητᾶν· τίνα δήποτε; τῶν ἐκ τῶν ἀξιωμάτων τούτων, ὧν ἔμαθεν. Ὁ μὲν ἐν Οὐόλφιος καὶ τὰς Ἐκθετικὰς Συλλογισμὰς (ἃ καὶ ἰδιάζοντας ἀποκαλεῖ), προείρηται (§. 52.), καὶ τῶν κατὰ παντὸς ἐχ ἥκιστα, καὶ τῶν κατὰ μηδενός, τοῖς λόγοις Συλλογισμῶν ἅπαντα διατείνεται ἐπιμελέσθαι (§. 353.) (πρὸ δὲ τὰ Οὐολφίε καὶ ὁ πολὺς τὸ κλέος Λαβνίτιος, ὦ ταῖς πρὸς τὰ Λωκίε Ἀντιῤῥήσ.). Ἀλλὰ τίς ἡ μηχανὴ τὰ συμβιβάζειν τὰ ἐντῶ προδήλως μαχόμενα; Ὅτι, φησίν, ἡ καθ' ἕκαστα πρότασις ἰσοδυναμεῖ τῇ καθόλε (§. 355.). Διὸ καὶ οἱ καθ' ἕκαστα κατὰ τὰς ἐκ τῶν καθόλε ἔρωνται. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν κατάφασκοντες ἐπὶ τὸν ΣΑΝΙΔΙ, οἱ δ' ἀποφάσκοντες ἐπὶ τὸν ΤΕΧΝΙΚΟΣ ἀνάγονται τὰς τρόπας (§. 276.) περὶ ὧν ὕστερον. Ἀλλ' ἐπὶ ἀλλὰ δεῖ τὰς τῶν προτάσεων δυνάμεις κτῶ παραβιάζεθαι, καὶ καθόλε λέγειν τὰς μὴ καθόλε· ἐνὸν, ἢ τάτα ἀνόν, τὰς ἰδιάζοντας τῶν Συλλογισμῶν, ἀδιασκέπτοις ἐπιτηρίζειν τοῖς θεμελίοις, οἷς προδήλως τὰ προτεθέντα δυο ἐστὶν ἀξιώματα.

καὶ ἐκ τῦ ἀποδεθέντος (§. φξ'.) ὁρισμῦ. Ἄλλα γαρ ἐκείνων καὶ ταῖς ἀνωτέρω (§. φξβ'.) ἀρχαῖς κρηπιζομένων, τοῖς Ἐνθετικοῖς, αἱ ἐκ μονης της τῶν ἄκρων διὰ τὸ μέσῳ σωαφειας, ἡ διαζεύξεως βάσεις ἐναπολειπονται.

Περὶ Ἐπαγωγῆς.

§. φξ'.

Ἡ δὲ Ἐπαγωγὴ εἶδος τὸ πιστωτικῦ λόγυ, ἐξ ἐναντίυπως τῷ Συλλογισμῷ βλέπον ἐστίν. Ὁ μὲν γαρ απο τῦ ανωτέρω ἐπὶ τα κατωτέρω κατήει (§. φξά. φξβ'.), ἡ δὲ βαίνει ἀναπαλιν.

§. φξ'. Ὥριται δὲ παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει (1) λόγος πιστικὸς δι ἑτέρυ θάτερον ἄκρου κατα τὸ μέσῳ συλλογιζόμενος. Νοητέον δὲ ταῦτα μη τιὼ αυτίῳ ἐπὶ της Ἐπαγωγης διασωζοντα τάξιν, καθ' ἣν ἐν τῷ εις Ἐπαγωγὴ μεταῤῥυθμιζομένῳ Συλλογισμῷ διατάσσεται. Ἐν ἐκείνῳ μὲν γαρ διὰ τὸ μέσῳ, τὸ μειζον κατηγορεῖται τὸ ἐλάττονος (§. φξ'.). Ἐπὶ ταυτης δὲ διὰ τὸ ἐν τῷ Συλλογισμῷ ἐλάττονος, ὡς διὰ μέσῳ, τὸ μεῖζον κατηγορεῖται τὸ μέσῳ, ὡς ἄκρῳ ἐλαττονος. οἷον Συλλογιστικῶς μέν τις διανοηθείη ἔτω·

Πᾶν ἄχολον μακρόβιον·
Κορωνη, Ἔλαφος, Ἐλέφας ἄχολα.
Κορωνη, Ἔλαφος, Ἐλέφας μακρόβια.

Ἐπαγωγικῶς δὲ.

Κορωνη, Ἔλαφος, Ἐλέφας εισὶ μακρόβια.
Κορωνη, Ἔλαφος, Ἐλέφας εἰσὶν ἄχολα.
Πᾶν ἄρα ἄχολον μακρόβιον.

§. φξζ'. Τὸ τοίνυν ὁρισμῷ, παραθέσει τῇ πρὸς τὸν Συλλογισμον τιὼ Ἐπαγωγιὼ ὅτως αναπτυσσοντος, εἴτις καθ' ἑαυτιὼ ἐπισκοποίη, εἶδος αυτιὼ ὄψεσει τὸ πιστωτικῷ (§. φνη.) λόγῳ, καταφατικῶς ἢ ἀποφατικῶς συμπεραῖνον κατα τὸ ἀνωτέρω, τὸ καθ' ἑκάστῳ τῶν κατωτέρω καταφατικῶς, ἢ αποφατικῶς ἐν μέρει προαποφανθέν. οἷον ὅτι πυρὶ χωνδυ-

(1) Περσ. Ἀναλυτ. Βιβλ. Β'.

χονδύτον χρυσὸς, καὶ ἄργυρος, καὶ χαλκὸς· κ]. Ἆρα καὶ παν μέταλλον. Καὶ ὅτι οὐδὲν ἐκείνων αὐξίαν ἐπιδέχεται· οὐδ' ἄρα τὸ μέταλλον. Τοιοῦτο γάρτι καὶ Ἀριστέλης ἀλλαχοῦ (1) ἀπεδίδου, „Ἐφοδόν τινα ἀπὸ τῶν καθ' ἕκαστα (ἤτοι δὲ ἀτό-„μων νοητέον, ἢ καὶ εἰδῶν) ἐπὶ τὸ καθόλε, τινὶ ἐπαγωγικῷ „ὁριζόμενος.

§. φξή. Λόγος δὲ ταύτης βασιμώτατος, τὸ τὰ κατωτέρω συμπαντα συμπληρῶν τὸ καθόλε (τὰ μὲν τὸ εἶδος, τὰ ἄτομα· τὰ δὲ τὸ γένος, τὰ εἴδη·), καὶ τούτοις ταυτίζεσθαι, ὡς ἄρα καὶ κατὰ βάθος αὐτὰ περιέχοντα (§ πε.). Καὶ αὐτὸ σωεισάγειν (§. ργ. ρδ'.). Ὁ δὴ καὶ τινὶ κατ' Ἐπαγωγὴν ἐπιφορὰν γνωρίζει, διὰ τὸν κατὰ βάθος περιοχὴν τὸ ἑπόμενον ἐν τῷ ἡγεμένῳ (§. φμέ.), καὶ τὸ Συλλογισμὸν ἐκείνου διίσησιν (2), ὃν κατὰ πλάτος περιέχειν (§ φμς.) ἐν ἑτέρᾳ τῶν προκειμένων τὸ ἐπιφερόμενον εἴρηται (§. φξά. φξβ'.).

§. φξγ'. Διαιρεῖται δὲ ἡ Ἐπαγωγὴ, εἰς τὴν πλήρη, καὶ μὴ· ὧν ἡ μὲν τῇ ἀνελλιπεῖ τῶν κατωτέρω ἐπαριθμήσει καρπᾶται τὸ βεβαιον· καὶ ἔστι πίστις, εἰπέρτις ἄλλη, βεβαιοτάτη ἐφ' ὧν ληθθίσεως διώκεται. Ὡς ἐπὶ τὸ ὀλιγοειδὲς γένος· οἷον τὸ ἰσοπλεύρον τρίγωνον, καὶ τὸ ἰσοσκελὲς, καὶ τὸ σκαληνὸν, τὰς τρεῖς γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει. Παν ἄρα τρίγωνον. Καὶ ἐπὶ τὸ ὀλιγαρίθμου εἶδος· οἷον Σελήνη, καὶ Ἑρμῆς, καὶ Ἀφροδίτη, καὶ Ἄρης, καὶ Ζεὺς, καὶ Κρόνος, τὰ κατὰ τὸν Ζωδιακὸν πλάτος ἐντὸς ε βαίνουσιν. Οὐδεὶς ἄρα πλανήτης· κ].

§. φό. Ἡ δὲ μὴ πλήρης, ἡ ἐκ τῶν ἀριθμῷ ἀπεριλήπτων ἔνια καταλέγουσα, κἀκτὸς τὸ ὅλον εἰσβάλλουσα. Ἥτις δὴ, ἐπὶ μὲν ὕλης ἀναγκαίας, ἀληθὼς καίτοι σωαγουσα, ὅμως περιτ-

(1) Ἐν τοῖς Τοπικοῖς.

(2) Ὥσπερ ἐν τῷ κατὰ παντὸς, καὶ κατὰ μηδενὸς τῷ Συλλογισμῷ ὡς θεμίλιος (§. φξβ'.), ἕτως ἐπὶ τῆς ἐπαγωγῆς βάσιν ἄλλη ὑποθεὶη τὸ καθ' ἕκαστα, καὶ ἀφ' ἑκάστε, ἐξ ὧν ἡ Συλλογιστικὴ τῆν δύναμιν τῆς ἐπακτικῆς ἐπιφορᾶς δεκνύειν ἐσίν. οἷον τὸ καθ' ἕκαστα τῶν κατωτέρω, ἢ ἀφ' ἑκάστε, αὐτὸ τοῦτο καὶ κατὰ παντὸς, ἢ κατὰ μηδενὸς. Τὸ δὲ βαρὺ, φέρε, κατὰ ἑκάστων τῶν ἀδων, οἷον χρυσὸς, ἀργύρε, κ]. ἀφ' ἑκάστε δὲ τούτων τὸ ἀβαρές. Ἆρα καὶ κατὰ παντὸς τὸ γένος ἐκεῖνο, κατὰ μηδενὸς δὲ τῶν ὑπὸ τὸ γένος τοῦτο· ὅπερ ἐστὶ, τὸ μὲν κατὰ παντὸς μετάλλου, τὸ δὲ κατὰ μηδενὸς. Τοῦτο ἐν χερσὶ καὶ Ουελφιος (§. 479) τὴν Ἐπαγωγὴν ἐπὶ τὸν κατὰ γένος Συλλογισμὸν φησὶν ἀνάγεσθαι.

περιτίη ἐστίν· οἷον, ὅτι βοῦς, καὶ ἵππος, καὶ λέων ἔμψυχα, καὶ πᾶν ἄρρεν ζῶον. Ἐπὶ γὰρ τῶν ἄτως ἐχόντων εὔλογον ἐκ τοῦ καθόλου μᾶλλον τὰ κατωτέρω διαπιστῶν ἐπιχειρεῖν, ἢ ἀνάπαλιν. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐνδεχομένης ὕλης ἐπισφαλὲς τε πάνυ, καὶ ὑποπίπτον. Καὶ ἐπὶ τῶν δι' αἰσθήσεως δὲ παρατηρεμένων εὑρηταί ποτε εἰς ἀπάτην ἐμβάλλουσα. Τίς γὰρ ἐχέγγυος, τοῦ μὴ τυφλὰ ὑπεζῃρῆσθαι ὥστε καὶ ἄλλως ἔχειν, εἴπερ ἐνδέχεται; ὥστοι κατ' Ἐπαγωγὴν ἅπαν σῶμα ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ συστέλλεσθαι ἐκρατύνετο, καίτοι πείρᾳ τέως, καὶ λόγῳ, τὸ καθόλου τῆς ἐπιφορᾶς ἀπελήλεγκται ἐπὶ τοῦ ὑδατος, ἐκ περιουσίας ψαῦόμενον.

Περὶ Παραδείγματος.

§. Φοά.

Καὶ τόγε παράδειγμα εἶδος ἐστὶ πίστεως (§. Φιη.) εἰμὴ πάντῃ τὸ ἀσφαλὲς καὶ ἀναγκαῖον πλατύσης, ἐμοὶ μὲν ἐκ δύ' καταφρονητοῦ δ' αὐτῆς τὰ πολλά, καὶ ἱκανῆς πρὸς τὸ πεῖσαι. Διὰ γάρ τινος τῶν ἐπὶ μέρους τεθέντος, ὁμοίου τινὶ ἑτέρου ἐπάγει ἐπὶ μέρους καὶ τοῦτο, οἷον εἰκὸς κατ' ἐκεῖνο συμβαίνειν, τῷ τῆς ὁμοιότητος λόγῳ τῆς ἐπιφορᾶς ἐπιχυριζομένης. (§. Φμό.). Καθ' ὃ δὴ καὶ ὡρίσατ' Ἐπιχείρημα εἶναι ἐκ τοῦ ὁμοίου συναγωγὸν τοῦ ὁμοίου, ἀμφοῖν ἐπὶ μέρους. οἷον Κλεάνθης καὶ πενία δεινὴ παλαίων, καὶ φρέαρ νύκτωρ ἀντλῶν, ἐγκρατὴς ὅμως τῆς σοφίας ὤφθη φιλοπόνως ταῖς μελέταις ἐγκαρτερήσας. ἀκὰν καὶ αὐτὸς, καίτοι ἐνδεὴς τρυχόμενος ἰσχυρᾷ, ἐπόρρω πάσης ἔσῃ ἐλπίδος, εἰ μόνον πονεῖν ἐθελήσαις, τὸ δραξέσθαι τῆς παιδείας.

§. Φοβ'. Ἐμφιλοχωρεῖν δὲ τέτταρας ὅρους ἐπὶ παντὸς παραδείγματος Ἀριστοτέλης εἰσηγήσατο (1), „Λόγον, ἀποδεδω„κώς, καθ' ὃν θάτερον τῶν ἄκρων (ἤτοι τὸ μεῖζον) δείκνυται „συνυπάρχειν τῷ μέσῳ, διὰ τὸ ὁμοίου (ὡς ὁ τέταρτος ἐστὶ τῶν „ὅρων) τῷ τρίτῳ, (τυτέστι τῷ ἐλάττονι ἄκρῳ).

§. Φογ'. Τριῶν τοίνυν ὄντων οἷ παντὶ συλλογισμῷ ὅρων (§.), δῆλον ὅτι τὸ παράδειγμα εἰς συλλογισμὸς δύω ἀναλυθήσεται

(1) Πρότερ. Ἀναλυτ. Β'. Κεφ. .

θήσεται· οἷον τὸ παρὰ τῷ Φιλοσόφῳ. „Ἡ μάχη τῶν Θη-„βαίων πρὸς Φωκεῖς τὰς ὁμόρους κακόν. Καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων „ἄρα πρὸς Θηβαίους τὰς σφίσιν ὁμόρους, κακόν. Εἰς συλλο-γισμοὺς ἂν ἀναλυθείη δύο.

Α. Ἡ μάχη ἡ πρὸς ὁμόρους κακόν.
Ἡ μάχη τῶν Ἀθηναίων πρὸς Θηβαίους, μάχη ἐστὶ πρὸς ὁμόρους.
Ἡ ἄρα τῶν Ἀθηναίων μάχη πρὸς Θηβαίους κακόν.

Εἶτα τῆς μείζονος κατασκευαζομένης·

Β. Ἡ Θηβαίων πρὸς Φωκεῖς μάχη κακόν.
Ἡ δὲ, μάχη ἐστὶ πρὸς ὁμόρους.
Ἡ ἄρα πρὸς τὰς ὁμόρους μάχη κακόν.

Ἐπὶ ἓν τὸ Β. τῷδε συλλογισμῷ, ἐν ᾧ μάλιστα ἐμφέρεται τὸ παράδειγμα, δέδεικται τὸ μεῖζον ἄκρον (ἥτοι τὸ κακόν) κατὰ τὸ ἐν τῷ Α. συλλογισμῷ μέσον (ὅπερ ἐστὶν ἡ πρὸς ὁμόρους μάχη) διὰ τετάρτου τινὸς ὅρου (τοῦτ' ἔστι διὰ τῆς τῶν Θηβαίων μάχης πρὸς τοὺς Φωκεῖς). ὁμοίως τῷ τρίτῳ· (τῷ ἐν τῷ Α. δηλ. συλλο-γισμῷ ἐλάττονι ἄκρῳ) ἥτις ἡ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Θη-βαίους μάχη ἐστίν.

§. Φοδ'. „Ὁρίσεται δ' ἀντικαὶ ἀποφατικῶς τὸ παράδειγ-„μα, λόγον ἀποδοὺς, καθ' ὃν θάτερον τῶν ἄκρων, δείκνυται „μὴ ὑπάρχειν τῷ μέσῳ, διὰ τὸ ἀνόμοίως τῷ τρίτῳ. οἷον· Ἡ μάχη τῶν Θηβαίων πρὸς Φωκεῖς τὰς ὁμόρους κακόν. Οὐκ ἄρα ἡ τῶν Ἀθηναίων πρὸς Λακεδαιμονίους τὰς ὑπερορίους κα-κόν. Ὅπερ ἀντικαὶ ἀναλύσαι ἔχοι εἰς δύο συλλογισμοὺς πα-ραπλησίως τῷ ἀνωτέρω.

§. Φοέ. Βάσις δὲ τῷ παραδείγματι ἡ καθ' ὁμοιότητα, ἡ ἀνομοιότητα χέσις ἐστίν (§. Φμδ'.). Ἔοικε γὰρ τοῖς μὲν ὁμοίως ἔχουσι παρασυμβαίνειν πεφυκέναι τὰ ὅμοια, τὰ δ' ἀνόμοια τοῖς ἀνομοίως.

§. Φοϛ'. Τῆς ἐν ὁμοιότητος πῇ μὲν κατ' ἀναλογίαν τινὰ θεωρουμένης, ὡς ὅτε τι πρὸς ἕτερον ἔχειν νοεῖται, ὡς ἄλλο πρὸς ἕτερον, πῇ δὲ κατ' ἐνυπαρξιν, ὡς ὅτε δυσὶ τισὶ τὸ αὐτὸ ἐνυ-πάρχειν (1) κρίνεται, Α. Ἐπὶ τῶν ἀναλογικῶς ὁμοίων, οἷον

αν

(1) „Διαφέρει δὲ τὸ ἐκ τῶν ὁμοίως ἔχειν τι, τῷ ἐκ τῶν ὁμοίως ὑπαρχόν-„των. Ἀριστ. Ε'. Τοπικ. Κεφ. ἑβδόμῳ.

ἂν ἔχῃ θάτερον πρὸς τὸν ὅρον τον αὐτὲ, ἅτω καὶ θάτερον πρὸς τὸν ὁμόλογον ἐχειν εἰκός. „Καὶ θέσει· οἷον εἰπὲ (φησὶ) „λόγον καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μὲ. Καὶ γαρ ἐγὼ ὑπ ἐξεσίαν „ἔχων, ὑπ ἐμαυτῳ κρατιωτας, λεγω τετω περᾶε καὶ πο„ρεύεται, κἀκεῖνω ἐρχε καὶ ἔρχεται. Καὶ ἄρσει· οἷον ὅτ ἂν Κυβερνητε σκάφος ἀπέναυτο μὴ ἐπαγρυπνέντος, ὅτ ἄρα πόλις μὴ πολυωρέντος τε Ἄρχοντος.

§. Φοζ'. Β'. Ἐπὶ τῶν κατ ἐνυπαρξιν ὁμοίων, τὰ αὐτα παρέπεται ἑκατέρω, ἢ τὰ ὅμοια. Πατρᾳλοίατε γαρ, καὶ μητραλοια θάνατος ἡ ζημία ἐπίσης. Καὶ τοῖς Γυναιξὶν ὠ λυπαις, καὶ πόνοις, τῶ μὲν ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, τῇ δὲ τικτειν τα τέκνα ἐπιβαλλει ἡ δίκη, διὰ τὴν ὁμοίαν παράβασιν.

§. Φοη. Γ'. Ἐπὶ τῶν σπως ποτε ἀνομοίως ἐχόντων, καὶ τὰ ἐπιφερόμενα, ταύτῃ πως ἀνόμοια εἶναι δει. Εἰ γαρ ὁ μὲν δίκαιος δοκεῖν, ὁ δ εἶναι θέλει, δίκαιον δὴ, καὶ ὧν πρεσηκόντων ἅτος ἔτυχεν ἐπαίνων, ἐκεῖνον τρέεσθαι. Καὶ ἀνεμοιολόγως ἐχόντων πρὸς τὸς ὑπὸ χεῖρα τυράννε, καὶ βασιλέως, ἁδὲν ἀπεικὸς τὸν μὲν αὐτὸς φοβεισθαι, περὶ δὲ τετω δεδιτεσθαι.

§. Φοθ'. Δ'. Τῶν ὁμοίως ὑπαρχόντων, ἢ ὑπάρχειν δοκέντων τῳ αὐτῳ, ἤτοι ἐπίσης ἑκάτερον, ἢ θάτερον. οἷον σπότε Φυσεως λογικῆς ἄμφω δυνάμεις εἰσὶ νῶς, καὶ βούλησις, ἤτοι τετων ἑκατέρας μετέσεται καὶ τοῖς κτίσεσι, λογε μετόχοις ὑποτεθεῖσιν, ἢ μηδετέρας.

§. Φπ'. Ε'. Καὶ εἰ δυτν, ἢ πλείοσι τὰ ὅμοια ὑποτεθείη, ὡς ἂν ὑπάρχοι θάτερον τῳ ἑτέρῳ, καὶ τὰ λοιπὰ τοῖς λοιποῖς ὑπάρξει. οἷον ἐπειδὴ πέρατα γραμμῆς μὲν σημεῖα, ἐπιφανειας δὲ γραμμαι, σώματος δὲ ἐπιφάνειαι, εἰ μέρος γραμμῆς τὸ σημεῖον, καὶ ἐπιφανείας μέρος γραμμὴ, καὶ ἐπιφανεια σώματος. Εἰ δὲ μὴ γ' ἐκεῖνο, οὐδὲ ταυτα.

§. Φπά. Τὸ μὲν ἓν παράδειγμα, πλατύτερον ἡμῖν ἔτως, ἢ ὡς ὑπὸ τε Ἀριστοτέλες ἀνωτέρω ἐτίθετο (§. Φοβ'. Φογ.) ἐκληφθὲ, (καὶ γαὲ, καὶ ἐκ τῶν ἀνομοίων ἅδεν ἧττον, καὶ οὐδὲ περὶ μόνα τὰ καθ' ἑκαςα). πίτις ἐςὶ σαφῶς, τῆς διὰ συλλογισμε (§. Φνθ'. κξ'.) καὶ τῆς κατ Ἐπαγωγὴν (§. Φξε. κξ'.),

οὐκ

διαφέρουσα· ὡς ἐκείνων τὲ μὲν διὰ τῆς ἐν πλάτει νοουμένης περιοχῆς (§. ιφμ΄. φξβ.) τῆς δὲ, διὰ τῆς ἐν βάθει (§. φμέ. φξη.) ἅπαν ἐχόντων τὸ κράτος, τὸ δὲ, τῷ λογῳ μόνῳ ὑποσωάπλειν παρεχόμενον τῆς ἐν ὁμοιότητι, ἢ ἀνομοιότητι χέσεως (§. φμδ΄. φοε.).

§. φπβ΄. Σφάλλοιτο δ' ἂν ἡ κατὰ τὸ παράδειγμα πίστις, παρὰ τὸ πολλά τινα, καὶ τοῖς δοκεῖν ὁμοίοις εἶναι, ἐνυπολαμβάνειν ἄλλοθεν τίνα διαφοράν, καὶ τοῖς διαφέρουσι τινὰ ἀνομοιότητα. Οἷον περυσὶν ἐκρατοῦσας περιεσώθημεν. Ἆρ' οὖν καὶ τῆτες, σωθησόμεθα. Καὶ ἐν ὁλκάδι φορτηγῷ τότε πλοῦσας, περιέπεσα ναυαγίῳ. Ἆρα τῆτ' ἀσφαλὲς πεισόμεθα, νῆος ἐπιβάς τινος τῶν μαχίμων. Ἀλλ' ἀσφαλὲς γάρ ἐστι βέβαιον, τῆτων ἀδέτερον. πολλὰ γὰρ τὰ τίνα ἐνεῶσαν ἐκρατοῦσαν, δεῖξαι δυνάμενα τῆς παρελθούσης τῷ παντὶ διαφέρουσαν· πολλὰ δὲ καὶ τὰ τὸν δεύτερον πλοῦν, τῷ πρώτῳ παραπλήσιον.

§. φπγ΄. Ἀνάγεσι δ' ἐπὶ τὸ παράδειγμα καὶ τίνα παραβολίνα, καὶ ὃν καλέσι Λόγον (1). Παρ' ὅσον ταῦτα πλαττόμενοντι παρεισάγειν εἰώθασιν· ἡ μὲν λογικῶς τὰ κατὰ ἄνθρωπον ὑποβάλλουσα, ὁ δὲ ἠθικῶς καὶ τοῖς ἀλόγοις αὐτοῖς, καὶ τοῖς ἀμοίροις αἰσθήσεως, λόγον τε μυθοπλαττοῦσα, καὶ αἴσθησιν.

(1) Ὅρα Ἀριστ. Ρητορ. Βιβλ. Β΄. Κεφ. κ.

ΚΕΦΑ-

ΚΕΦ. ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ Συλλογισμῶν Στοιχειωδῶν.

§. φπδ'.

Συλλογισμὸς ἀποκαλῶ Στοιχειώδεις, ἐν οἷς τινὸς τῶν ἐν τῇ Λογικῇ ἀρχικῶν προτάσεων προτεθείσης, τίθεται μὲν τὸ σιωαδὲν τῷ ἐν ἐκείνῃ ὑποκειμένῳ, ἐπισιωάγεται δὲ, τῷ ἐπὶ τῆς αὐτῆς κατηγορεμένῳ τὸ σύμφωνον. Καλέσεις δ' ἄντις τὰς τοιάτας, καὶ Διαβατικὰς συλλογισμὰς, ὡς διὰ πλειόνων βαίνοντας, τῶν περὶ ἑκάστα συνιστάμενων, καὶ συλλογισμὰς Καθόλε διὰ τὶ τὰς πρὸς πόλεις εἰδικωτέρας ἐκτασιν· καὶ Ἀρχοειδεῖς, καὶ Θεμελιώδεις, ἅτε δὴ τὰς Θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς κατὰ διάνοιαν τελεμαίης τῶν συμπερασμάτων ἐπιφερᾶς, οἷον ὑπ' ὄψιν καθυποβάλλοντας.

§. φπε. Οἷόν τε δὲ τοιάτας λαμβάνειν, ἀπὸ πασῶν μονονχὶ τῶν λογικῶν ἀρχῶν, ὧν ταῖς μὲν ἐκ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν ἐν αὐτῇ θεωρεμένων ἡ ἕξις αὐτὴ προχεηται, οἷον ὅτι οὗδα ἂν ᾖ τὸ ὅλον, καὶ τὸ μέρος· καὶ ὅτι τὰ τρίτῳ ταυτὰ, καὶ ἀλλήλοις· κτ. Τὰς δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων καρπῶται, δι' ὧν τὰ ταῖς νοεραῖς ἐνεργείαις παρεπόμενα διασκεπτεται· οἷον ὅτι αἱ ἡγέμοναι τῶν ἐννοιῶν συνεπάγονσι τὰς ἑπομένας· ὅτι σιωαληθεύειν ἐ πεφύκασι τῶν ἀποφάνσεων αἱ ἐναντ'αι. Οτι ἡ Α. Πρότασις ἀντιστρέφειν ἐθέλει εἰς τὶω Ι. κξ'. Ἀλλ' ἡμῖν τινὰς ἐκ τῶν πολλῶν εἰς δεῖγμα ἐπὶ τὸ παρόντος ληπτέον.

§. φπϛ'. Α'. Οὖν ἐκ τοῦ ταυτὸ παραθέσει δυοῖν τινων πρός τι τρίτον (§. φξδ'.), Στοιχειώδης συνίσταται συλλογισμὸς καταφάσκων ὁ ἑξῆς.

„Τὰ τρίτῳ ταυτὰ καὶ ἀλλήλοις.
Ταυτὰ δὲ τῷ κατωφερεῖ, ὅ, τε ἀὴρ, καὶ τὸ βάρος ἔχειν.
Ταυτ'ζετ ἄρα καὶ τῷ ἀέρι τὸ βάρος ἔχειν.

Ἐκ τοῦ ταυτὸ δὲ καὶ θατέρου, συνίσταται ἀποφάσκων.
„Ὧν τὸ μὲν ταυτὸν πρός τι τρίτον, τὸ δ' ἕτερον, ἕτερα.

Ἀλλ'

Ἀλ. πρὸς τὸ αὐτοφανές, ταυτὸν μὲν ἥλιος, ἕτερον δὲ πλανήτης.
Ἕτερόν τι ἄρα πλανήτης ἥλιος.

§. φτζ'. Β'. Ἐκ τοῦ κατὰ παντὸς (§. ϡξθ'.) ὅτων.

„Το κατὰ τοῦ ἀνωτέρω λεγόμενον, καὶ κατὰ τοῦ κατωτέρω.
Το δὲ θνητὸν κατὰ τοῦ ζῴου.
Καὶ κατὰ τοῦ ἐραινοῦ ἄρα το αὐτο, ὁμολογητέον τῷ Πλάτωνι.

Ἐκ τοῦ κατὰ μήκους δὲ ὦ ἀποφάσει.
„Το μὴ τῷ ἀνωτέρω προσῆκον, οὐδὲ τῷ κατωτέρω.
Ἀλ. τῷ αὐλῷ σωματι ὃ προσήκει το ἁπλῶς κῦφον.
Οὐδὲ τῷ πυρὶ ἄρα.

§. φπη. Γ'. Ἐκ τοῦ καθ' ἑκάστ (§. φξη. ὑποσημ.)

„Το ᾧ ἑκάστῳ τῶν κατωτέρω προσῆκον, τοῦτο καὶ κατὰ
„παντὸς τοῦ ἀνωτέρω.
Ἀλ. αἱ τοῦ Ὀρθογωνίου τριγώνου τρεῖς γωνίαι δυσὶν ὀρθαῖς ἴσαι εἰσὶ· καὶ αἱ τοῦ ἀμβλυγωνίου δὲ, καὶ αἱ τοῦ ὀξυγωνίου.
Ἄρα παντὸς τριγώνου κτ.

Καὶ ἐκ τοῦ αφ' ἑκάστ ἀποφατικῶς.
„Το ᾧτινος ἑκάστου τῶν κατωτέρω ἀποφασκομένου τοῦτο καὶ τοῦ
„ἀνωτέρω παντός.
Ἀλ. το ἀπολελαπλασιάσθαι εἶναι καὶ τοῦ περιττοῦ ἀριθμοῦ ἀποφάσκεται, καὶ τοῦ ἀρτίου.
Ἄρα ἀριθμοῦ παντός. κτ.

§. φπθ'. Δ'. Καὶ ἐκ τοῦ ὁμοίου (§. φοε.).

„Το θατέρου τῶν ὁμοίων παρακολουθοῦν, καὶ θατέρῳ εἰκός.
Ἀλ. τῇ χθὲς γνωμονικῇ τῆς νοτίδος συμπιλήσει ὑετὸς κατερράγη.
Ἀρ' ἐν καὶ τῇ σήμερον ὕσει.

Καὶ ἐκ τοῦ ἀνομοίου.
„Τοῖς ἀνομοίοις παρασυμβαίνειν ἔχει φύσιν τ' ἀνόμοια.
Ἀλ. ὁ μὲν πρὸς τὸ συμφέρον τίθυ φιλίαν μετρεῖ, ὁ δὲ πρὸς το ἡδύ.
Ἀρ' ὁ μὲν τῷ δυνατῷ ὡς ἔστι φιλικῶς προσεῖναι, ὁ δὲ τῷ καλῷ καὶ χαριεντι.

§. φή. Ε'. Καὶ ἐκ τῆ πλάτυς δὲ τῶν ἀνειῶν, ἃ μόνον κατὰ τὸν Β. τρόπον (§. φπζ'.), ἀλλὰ καὶ καθ' ἕνα ὁπόσα τῶν εἰ τοῖς περὶ Ἀκολουθίας πρόλαβ. εἰρημένων. οἷον (§. φς'.).

„Τῇ τὰ ὑποκειμένᾳ καταφατικῶς τὰ ἀνωτέρω κατηγορέ-
„σῃ, ἡ τὰ αὐτὰ τὰ κατωτέρω κατὰ διάζευξιν λέ-
„γουσα ἕπεται.

Ἀλλ. ἡ ψυχὴ οὐσία ἐστίν.

Ἦτοι ἄρα Σῶμα, ἢ Πνεῦμα ἐστι.

Ἀποφατικῶς δὲ καὶ δίχα διαζεύξεως (§. αὐτ.).

Ἀλλ. ἡ γραμμὴ οὐκ ἔστι σῶμα.

Οὐτ' ἄρα ἔμψυχον.

§. φιά. ς'. Καὶ ἐκ τῆ βάθυς, ἃ μένει ὡς εἰ Γ'. (§. φπή.), ἀλλὰ καὶ ἑπόμενα ἄλλως, ἐξ ὧν εἰ τοῖς περὶ τῶν Ἀκο-
λουθιῶν διετάχθη. οἷον (§. φη.).

„Τῇ πρεστάσει εἰ ἢ τὰ κατωτέρω κατηγορεῖται, αἱ καὶ τὰ
„αὐτὰ καὶ τὰ ἀνωτέρω λέγουσα ἀκόλουθοι εἰσίν.

Ἀλλ. Σωκράτης ἐστὶν ἄνθρωπος.

Ἄρα Σωκράτης ἐστὶ ζῶον.

Καὶ κατ' ἀπόφασιν δὲ ὡς εἰ (§. φι'.).

„Τῇ τὰ ὑποκειμένῃ ἀποφασκούσῃ, αἱ καὶ ἀπὸ τὰ ἀνω-
„τέρω τὸ αὐτὸ ἀπάγουσαι ἀκολουθοῦσιν, εἰμὴ τῷ κα-
„τηγορουμένῳ συμπεπλεγμένον ἀπαντήσειεν.

Ἀλλ. Σωκράτης οὐκ ἔστιν ἀσώματος.

Ἄρα οὐδ' ὁ ἄνθρωπος, οὐδὲ τὸ ζῶον.

Οὐκ ἀσφαλὲς δὲ τὸ οὐδὲ ἡ οὐσία ἀσώματος. Ἐνθεωρεῖται γὰρ ἐν αὐτῷ τῷ ἀσωμάτῳ ἡ οὐσία.

§. φιβ'. Ζ'. Καὶ ἐκ τῆ Εἴδους, καθάπερ εἰ (§. φθ'.).

„Τῇ κατηγορούσῃ τὸ Εἶδος, ἀκόλουθος ἡ κατηγορουμένα τὸ κα-
„τὰ τὸν Δ'. τρόπον ἴδιον.

Ἀλλ. ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ σῶμα.

Ἄρα ἐστὶν ἐν τόπῳ.

Καὶ ἀποφατικῶς (§. φιβ'.).

„Τῇ τὸ Εἶδος ἀποφασκούσῃ συμπεπλεγμένα καὶ ἡ τὸ Ἴδιον ἀπο-
φάσκουσα, πλὴν τῷ κατὰ τὸν Β'. τρόπον.

Ἀλλα-

Ἀλλαμὴν τὸ κενὸν οὐκ ἔστι σῶμα.
Ἄρ' οὐδὲ ἐν τόπῳ ἐστί.

Οὔκουν δὲ, ἆρ' οὐδ' ἔκτασιν ἔξιν ἔχον, ἵνα ὑποτεθείη κατὰ τὸν Β'. τρόπον τῷ σώματι ἰδιάζειν τινὶ ἐκτάσιν, ὡς παντὶ μὲν, μὴ μόνῳ δὲ προσήκειν τῷ σώματι.

§. φιγ'. Η'. Καὶ ἐκ τῶ Ὁρισμῶ δὲ (§. ρν'.). οἷον,

„Καθ' ὃ ἂν ὁ ὁρισμὸς, καὶ τὸ ὁριζόν. Καὶ ἀνάπαλιν.
Ἀλλ. ἡ γωνία διαιρετόντι ἐστὶν εἰς ὑπάρχοντα.
Ποσόντι ἄρα ἡ γωνία.

Καὶ τὸ ἀνάπαλιν δὲ σαφές. Ἀλλὰ καὶ ἀποφατικῶς.
„ᾧ ὃ προσήκει ὁ ὁρισμὸς, οὐδὲ τὸ ὁριζὸν καὶ ἀνάπαλιν.
Ἀλλ. τὸ κενὸν εἰς ὑπάρχοντα οὐκ ἔστι διαιρετόν.
Οὐδὲ ποσὸν ἄρα. ἢ,
Ἀλλ. ποσὸν οὐκ ἔστιν.
Οὐδ' ἄρα διαιρετὸν εἰς ὑπάρχοντα.

§. φιδ'. Θ'. Ἐκ τῆς Διαιρέσεως (§. ρνη'.).

„Οὗ ἂν τὸ ὅλον παρῇ, καὶ τὰ μέρη πάντα. Καὶ ἀνάπαλιν.
Ἀλλαμὴν ὅτος ὅλῳ ἡμῖν ἐπαγγέλλεται τινὶ Φιλοσοφίαν διδάξειν.
Ἄρ' ἐν αὐτῷ τὸ Θεωρητικὸν αὐτῆς, καὶ τὸ Πρακτικόν.

Καὶ τὸ ἀνάπαλιν δὲ δῆλον ὡσαύτως. Ἀλλὰ καὶ ἀποφατικῶς.

„Οὗ δ' ἄντι τῶν μερῶν ἀπῇ, οὐδὲ τὸ ὅλον παρέσται.
Ἀλλ. ταῖς πρὸ τῆς ἐξαναστάσεως εἰσαγομέναις καθαρτηρίοις φλοξὶν οὐκ ἐξετάζεται τὰ σώματα.

Οὐκ ἄρα δι' ἐκείνων καθαίρονται οἱ ἁμαρτήσαντες ἄνθρωποι.

§. φιε'. Ι'. Καὶ ἐκ τῆς μάχης δὲ τῶν ἀποφάνσεων (§. φιγ'. κξ'.) πολλαχῶς μὲν, ἀλλὰ καὶ ὅτως (§. φιδ'.).

„Τῆς ὑπεναντίας τῇ θέσει ἐπὶ ὕλης ἀδεχομένης, καὶ τῆς „ἑτέρας ἡ θέσις παρέπεται.
Ἔστι δέ τις ἄνθρωπος ψεύστης.
Οὐκ ἄρα ψεύστης πᾶς ἄνθρωπος.

§. φιζ'. ΙΑ'. Καὶ ἐκ τῆς ὑπαλληλίας (§. φιζ'.).

„Τεθείσῃ τῇ Α. ἑπεται ἡ Ι.
Πᾶσα δὲ ὕλη βάρος ἔχει.
Καὶ τις ἄρα.
„Καὶ Ἀποφατικῶς τῇ Ε ἡ Ο.
Οὐδεμία ἔκτασις ἀδιαίρετος.
Ἄρ' οὐδὲ πᾶσα.
Συμπίπτει δὲ ὁ τρόπος τῷ Β. (§. φπζ'.) (1).

§. φυζ'. ΙΒ'. Ἐκ δὲ τῆς Ἰσοδυναμίας (§. φκζ'.) ὡς ἀρχῆς προτεθείσης „ὅτι ὁ τὶ ὢν ἀποφαντὸν προσιέμενος, καὶ τὶ ἴσα „δυναμένῳ αὐτῷ τῷ ἴσῳ λόγῳ προσήσεται, προσλήψει τῆς ἑτέρας τῶν ἰσοδυναμούντων (§. υνέ. υνς. κξ'.) ἀεὶ καὶ τὶ ἑτέραν ἕξει συμπεραίνειν.

§. φιη. ΙΓ'. Κακ τῆς Ἀντιστρεφῆς δὲ (§. φκη.) ἀπὸ τῆς Ἀντιστρεφούσης, πρὸς ἣν ἀντιστρέφει (§. υξη. κξ'.), διανοητικῶς μεταβαίνειν ἐστὶν ὡσαύτως. διὸν (§. υο.).

„Ἐκ τῆς Α κατα συμβεβηκὸς ἀντιστρεφούσης, συναγεται Ι.
Ἀλλ. πᾶς Φιλόσοφος ἄνθρωπος.
Ἄρα τις ἄνθρωπος Φιλόσοφος.

§. φύθ'. ΙΔ'. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἡγεμένων (§. στγ'.) δὲ ἀρχῆς τοιαύτης.

„Τὰ ἑπόμενα συναναιροῦντα τὰ ἡγούμενα.
Ἀλλ. ἔστιν οὐ τῇ φύσει συνήθετα σώματα.
Καὶ ἁπλᾶ ἄρα.

§. χ. ΙΕ'. Καὶ διὰ τῶν ἑπομένων (§. αυτ.) ἐκ ταύτης.

„Τὰ ἑπόμενα συναναιροῦντα τὰ ἡγούμενα.
Οὐκ ἔστι δὲ Γεωμέτρης.
Οὐδ' ἄρα Φυσικός.

§. χά. ις'. Καὶ τὰ ἀντιστρεφα δὲ ἀμοιβαδὸν συναναιρεῖ„ται, καὶ συναγεται' (§. αυτ.).

Ἀλλ

(1) Ἐκ τῆς ὑπαλληλίας καὶ ὁ ὡ[illegible] τοῖς Νευτώνειος [illegible] Λειβνίτιος, δύο μὲν τῷ Α. σχήματι τῶν συλλογισμῶν ἐπὶ τοῖς τέσσαρσι προτιθεὶς τρο[illegible], δυο δὲ τῷ Β. [illegible] δὲ τῷ Δ. τρο[illegible] Καλαλλήλως ἐπὶ τῶν τεσσάρων σχημάτων [illegible] υστέρου) καταλέγει τοὺς πάντας ἄπαξ καὶ τέσσαρας.

Ἀλλ. ὁ ἀρανὸς ἐϛὶ ζῶον τῶ Πλάτωνι.
Ἆρα καὶ αἰσθητικὸν αὐτῶ ἐϛαι. ἢ,
Ἀλλ' ἐκ ἐϛι θνητὸν τῶ Ἀριϛοτέλει.
Ἆρα οὐδὲ ζῶον αὐτῶ ἐϛαι.

§. χβ'. Ἐπιϛησασι δὲ ῥάδιον σωιϛεῖν, ὡς ἡ αὐτὴ Ἀπόφασις πολλάκις, καὶ διὰ πλειόνων ἐκ τῶν Στοιχειωδεϛέρων τέτων συλλογισμῶν ἀποδεικθῆναι δωήσεται, ὧν ἐκ ἄλλοθεν ἡ διαφορὰ, ἢ ἐκ τῆς ἀρχῆς, τῆς ἐπὶ ϛηριγμῶ τῆς Ἀκολουθίας, βάϛεως δικῖω, προκαταβαλλομένης. Οἷον θνητὸν ἐϛὶν ἀποδεῖξαι ὄντα τὸν ἀρανὸν διαλεγομένοις πρὸς Πλάτωνα, τὸν ζῶον αὐτὸν εἶναι ὑποτιθέμενον Α. Ἐκ τῆς ἀρχῆς τῦ ταυτὸ. (§. φπϛ'.).

Εἰ γὰρ ταυτίζεται ὁ ἀρανὸς καὶ τὸ θνητὸν τῷ ζῴῳ.
Ἆρα ὁ ἀρανὸς θνητος.

Β'. Ἐκ τῆς τῦ κατὰ Παντός. (§. φπζ'.).
Εἰ γὰρ ἀνωτερον μὲν, ἡ γένος, τὸ ζῶον, κατώτερον δὲ, ἡ ζῳὴ εἶδος, ὁ ἀρανος.
Ἆρα τὸ κατ' ἐκεῖνε, καὶ τῦτο.

Γ'. Ἐκ τῆς τῦ Ὁμοίε. (§. φπθ'.)
Εἰ γὰρ καὶ τ' ἄλλα πάντα, τί μὴ καὶ τὸ ἐκείνοις τῇ ζωτικῇ Φύσει παραπλησιως, ἑπόμενον;

Δ'. Ἐκ τῆς τῦ Ἰδίε. (§. φμβ'.)
Ὅτω γὰρ τὸ εἶδος, πρόσϛκει δὴ καὶ τὸ ἴδιον.
Ἴδιον δὲ ζῳὴ τὸ θνητὸν εἶναι.

Ε'. Καὶ ἐκ τῦ Ὁρισμῦ. (§. φμγ'.)
Τὸ γὰρ λῦσιν ψυχῆς ἀπὸ τῦ σωματος ὑποδεχόμενον, θνητὸν φαμὲν εἶναι. Ἐκείνῳ δὲ πρόσϛκει ἐκεῖνο· καὶ τῦτο ἄρα.

§. χγ'. Οὐκοῦν τὰς Στοιχειωδεις τάσδε συλλογισμὰς, παρὰ Φαύλον θετέον. Κρατίϛατοι γὰρ, ἐμοὶ δοκεῖν, εἰς πειθῶ τυγχάνεσιν, ὑπὲρ τῆς οἰκείας μόνῃ τῇ Μεθοδικῇ τῶν τριῶν ὅρων διατάξεως, τὴν ἰσχὺν ἐχόντας. Οἱ μὲν γὰρ ὡς ἐκ τῦ κατὰ τὸν τύπον οὐτέχνε (περὶ ὧν οἰκείως τὰ ἐφεξῆς Κεφαλαίῳ) τὸν δόντα τὰς προκειμένας, τὴν περὶ τὸ ἑπόμενον αἰτῆσαν πίϛιν· ἕτοι δὲ, καὶ τὸν τῆς Ἀκολουθίας λόγον, ὡς ἐκ τῆς δωάμεως

τῶν συναῶν περιέχόμενοι, καὶ διδάσκειν σαφῶς ἐπιχειρῆσιν, ὁ πείθειν βέλονται. Οὐδὲν δὲ τῆς τῶν νοημάτων σαφηνείας, γένοιτ' ἂν τῷ Νῷ πιστικώτερον.

§. χδ'. Δῆλον δ' ὅτι καὶ γνώμονες οἷόν ἔστι γίνονται συλλογιστικῆς ἀπάσης ἐφόδου, καὶ πέρας εἴδους ἁπάσης καθίστανται, τούτων μηδὲν περαιτέρω προαχθῆναι δυναμένης τῆς Διαλέξεως (§. φκθ'.).

ΚΕΦ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ Συλλογισμῶν Μεθοδικῶν.

Ἤτοι

Περὶ σχημάτων συλλογισμῦ, καὶ τρόπων ποικίλων.

§. χε.

Συλλογισμοῦ δὲ πλείω μὲν τὰ σχήματα φέρεται, πλείους δὲ πολλῷ τῶν σχημάτων οἱ τρόποι. Ὧν τὰ μὲν, ἡ ἐν αὐτοῖς πορφυρέστερα (ὡς φασὶν) ὕλη, (τοῦτο δὲ ἐστὶν, οἱ ὅροι) τὰ δὲ ἡ πρόσεχης, ἤτοι αἱ προτάσεις ἀποτελοῦσιν. Ἔτι γάρ τοι ἐπὶ τῷ συλλογισμῷ, σχῆμα μέν, ἡ ποιότις τῶν ἄκρων ἐν ταῖς προκειμέναις μετὰ τὸ μέσον διαταξις, καθ' ἣν εὐλόγως σιωπάγεται τὸ προκείμενον. Τρόπος δὲ, ἡ κατὰ τὸ ποσὸν, καὶ τὸ ποιὸν τῶν ἐν αὐτῷ προτάσεων (§. υβ'.) παραλλαγή.

§. χς'. Οἱ μὲν ἐν εἰς τριάδα τὰ τῶν συλλογισμῶν πληθύνοντες σχήματα, Α'. μὲν ἀριθμῆσι, καθ' ὃ ὑπόκειται μὲν τὸ μέσον ἐπὶ τῆς μείζονος, κατηγορεῖται δὲ ἐπὶ τῆς ἐλάττονος. οἷον,

Πᾶν ΖΩΟΝ ἐστὶν ἔμψυχον
Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ΖΩΟΝ·
Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶν ἔμψυχον.

§. χζ'. Β'. Δὲ ἐν ᾧ ἐπ' ἀμφοῖν τὸ μέσον ταῖς προκειμέναις κατηγορεῖται. οἷον,

Οὐδεὶς

Οὐδεὶς λίθος ἐστὶ ΖΩΟΝ·
Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ΖΩΟΝ.
Οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐστὶ λίθος.

§. κή. Γ'. Ἐφ' ᾧ ὑπόκειται ἐκατέρωσε· οἷον,

Πᾶν ΖΩΟΝ ἐστὶν ἔμψυχον.
Πᾶν ΖΩΟΝ ἐστὶν οὐσία.
Τὶς οὐσία ἐστὶν ἔμψυχος.

§. κθ'. Τοῖς δὲ καὶ Δ'. παρεισάγεται, ὡς ὄρεπτῃ τῷ Γαλλιῷ ἀνατιθέμενον (1). καθ' ὁ ἀντεξαμμένως τῷ Α'. κατηγορεῖται μὲν τὸ μέσον ἐπὶ τῆς μείζονος, ὑπόκειται δὲ ἐπὶ τῆς Ἐλάττονος· οἷον,

Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ΖΩΟΝ.
Πᾶν ΖΩΟΝ ἐστὶν ἔμψυχον.
Τὶ ἔμψυχον ἐστὶν ἄνθρωπος.

Ἐκφερέσθω δὲ ἡ τετρὰς τῶν χημάτων (εἰ μὴ ὀζοιτο περιττὸν) διὰ τῶν ἑξῆς Ἀδωνίων·

Ὑπὸ κατ' ἄλφα.
Δὶς κατὰ βῆτα.
Δὶς β' ὑπὸ γάμμα.
Καθ' ὑπὸ δέλτα.

§. χ'. Ἡ μὲν ἓν τῶν ὅρων ἀλλοιοτέρα, διάταξις τοῖς τρισὶ προσηκόντως τὸ Δ. συγκατέλεξεν· ἃ γὰρ ἂν ἡ ἄλλως παρὰ ταῦτα, ἢ ὡς καὶ τούτῳ, τὰ ἄκρα συνταχθεῖεν τῷ μέσῳ, εἰς τὶν τῶν τεττάρων συμπλήρωσιν. Τὸ δὲ τῆς ἐπιφορᾶς βιαιόντε, καὶ μὴ κατὰ φύσιν (εἰ μήτις ἐν αὐτῷ, προθυτέρως φέρειν νομένῳ τὰς προκειμένας, ἐν ἀντιστρόφῳ τῷ συμπεράσματι, αὐτὸ τὸ πρῶτον ἐνθεωροίη) τῶν τριῶν πως τὸ Δ. ἐξεκύλισεν, ὡς μὴ ἔτω σαφὲς ἂν περιληφθῆναι, κατὰ τὶν ὧ τούτῳ ἀκολουθίαν, τὸ συναγόμενον.

§. χιά. Περιγέγραπται δὲ θεσμοῖς τισι καὶ ὅροις ἀπαραιτήτοις τὰ τῶν συλλογισμῶν χήματα, οἷς μὴ κοινῇ ἅπαντα

(1) Παρὰ μόνοις τοῖς Ἄραψιν ἡμᾶς συγχωρήσαι τοιοῦτον [illegible] φορεῖν ἐστὶ τινὰ φερόμενον· ἐπεὶ τοι, καὶ τὶς τῶν [illegible] περὶ τοῦτο μνήμη ἐν τοῖς τε Γαλλικοῖς συζητήσεσι καὶ [illegible] φωνάεσσαν.

πειθαρχῆντα, ὡς δὲ καὶ τούτων ἰδία ἕκαστον. Θεσμὸς δὲ Φυσικὸς μοι νοεῖ, ἐμοὶ ἐκ σωθήκης, καὶ ἀπὸ βελῶν ἡρτημένας, ταῖς δὲ τῶν νεκρῶν Φύσεσιν ἀραιότατα προσηκοντας, ἅις ἀνάγκη τὰς ψυχὰς σωδιατίθεσθαι καὶ συμμορφοῦσθαι, μὴ συμμορφουμένας δὲ, διαζωπύρεσθαι, καὶ τῆς ὀρθότητος ἐκπίπτουσας εἰκῆ παραφέρεσθαι. Τὰς μὲν ἂν περὶ τὰς τοιαύτας γινομένας θεσμὸς διασκεψεις καὶ θεωρίας, Θεωρημάτων δίκην Γεωμετρικῶν, ἐκδίδαξαι τε ἡμῖν ἱκανὸς, καὶ κατασκέψασθαι. Τὸ γὰρ ἐν τοῖς Μαθηματικοῖς Θεώρημα, τῇ Φύσει προσόντος τῷ ὑποκειμένῳ ποσῷ παθὸς ἐστὶν ἀπόδειξις. Ὥστε καὶ τὰ παρ ἡμῖν ταῦτα, ὡς τὰ Φύσει παρεπόμενα τοῖς συλλογιστικοῖς τῶν χημάτων ἐπιθεωρεῖντα, ἰω κλήσεως μὲν τῆς αὐτῆς, δείξεως δὲ, παραπλησίως τυχοι μεθοδολομενης, ἐδὲν οἶμαι παρατολμηθησεται τῇ πραγμάτεια ἄτοπον, εἰ ἀλλότριον, Ὅπως γε καὶ Ἀριστοτέλει ἴσμεν ἐν τούτοις οὐκ Γεωμετρολογικόλομενον· καὶ τὰς μὲν ὅρους τοῖς σημείοις παρεικάζοντα, διαστήμασι δὲ, ὧν οἱ ὅροι τὰ πέρατα, τὰς προτάσεις, χήματά τε καλεῖν ἀξιώσαι τὰ ἐκ τῶν τοιῶνδε διαστημάτων περιγραφόμενα, καὶ τούτων ἀντικρυς νομοθετῆσαι τὰ πάθη, ὡσανεὶ τοιούτων δεῖν Γεωμετρικῶν χημάτων Θεωρεῖν ἡμᾶς, καὶ ἀποδεικνύειν (1). Ἔξω τοινυν.

Στοι-

(1) Ὁ τοῦ Λογίου Θεωνᾶμωνος Λωκικὸς ἐν τῷ περὶ τῆς Νικ. Βιβλ. Α'. Κεφ. ΙΖ'. § 4 Οὐ πάνυ πολλὰ τοῖς τὰ συλλογισμὰ φαύλως πεπαιδευμένοις χρῆσιν. Μηδὲ γὰρ ἀναγκαῖον τοῦτο τὸ μέγα (ἢ κοινὴ πίστις) τῆς λογικῆς ὀργάνου, ὡς δι' αὐτῆς ἐξόχως εἰς ἐνέργειαν προβαίνειν τὴν ἐν ἀνθρώποις τῆς λογικῆς δυναμεως. Πρῶτον γὰρ δὴ πρὸς ἐντεῦθεν τοῦτο καὶ μόνον ὁ συλλογισμὸς ἔοικεν ὑπάρχειν, τὸ τοῖς ἀληθέσιν (ἐναντίων) τῶν πίστεων ἀποδεικνύειν ἐν ἑνὶ παραδείγματι (ὁ τῶν ἀναγκ. Φλη. τεθέντων τὸ Β'. ἰω.) πλέον δ' οὐδέν· ὅπερ καὶ χρῆσθαι τῷ συλλογισμῷ, οὐδὲν χεῖρον, εἰ μὴ κρεῖττον ὁ νῦς ἐστὶ ἐν διανοίαις, ἐφ' ὧν ἡ τῶν ἐναντίων ἀληθείας ἀληθῆ τε ἐγχωρεῖ, καὶ πραγματικώτερα. Ἕκαστα δὲ καὶ ὅσοι (προτάσεων) εἰσὶν, εἰ τὸ μὲν ὅλον τῷ συλλογισμῷ μηδαμῶς ἀκριβῶντες, ὀρθῶς δὲ πάνυ καὶ ἀμέμπτως διανοημενοι; Τίς δὲ καὶ τῶν τὰς συλλογιστικὰς Μεθόδους ἐπὶ λαπὶ ἐξονυχισάντων ἐνθυμηθῆ (ὅπότε καθ' ἑαυτὸν διανοηθῶμεν ἀνευ) συλλογισμῷ χρήσασθαι; Τί δὲ; καὶ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἀριστοτέλους τοῦ Ὀργάνου, ἦσαν ἄρ' ἐγνω τινὸς ἂν ἦν τὰ διανοεῖσθαι; ἠδεῖς ἐχρήσατο; Καὶ ἀλογίαν ἄρα παντὸς τῆ ἀνθρωπίνῃ κατεψηφίσμεν, καὶ ἀλιγώρως ἅπως ἐνεχθῶμεν τοῦ Θεοῦ ἔργων περὶ τὸν ἄνθρωπον, que ſe contentant d'en faire des Creatures a deux jambes, il ait laiſſé a Ariſtote le ſoin de les rendre Creatures raiſonnable? ὥστε ταῦτα ὑποσημαίνοντα τὰ ζῶα τὰ δίποδα, τούτων ἕνεκα ἐπιτρέψαι τῷ ἀριστο-

Στοιχεῖα τῆς Συλλογιστικῆς Τέχνης. Γεωμετρικῇ Μεθόδῳ κατασκευαζόμενα.

ΟΡΟΙ.

§. χβ'.

Προτάσεως οἱασδὴν ὅροι, ἤτοι ἄκρα καὶ πέρατα δύο. (§. σϛ'. τιβ'.).

§. χγ'. Προτάσεως τῆς καθόλε καταφασκόσης (§. υβ'.) ὁ μὲν ὑποκείμενος ὅρος ἐστὶ καθόλε, ὁ δὲ κατηγορέμενος ἐπὶ μέρες. (§. σκή.).

Ἀριστοτέλα τῶν ἐπιμέλειαν, ὃς ἂν αὐτὰ καὶ λογικὰ, καὶ διανοητικὰ ἀναδάξει; Εἰσ ἐχὶ καὶ Ἀριστοτέλης αὐτὸς, καὶ τῶν συλλογισικῶν αὖθ' ὑγημάτων καὶ τρόπων, μόνῃ τῇ παντὶ πεμισῃ ἐκ φύσεως διανοητικῇ δυνάμει χρησάμενος αὐτὰ ἐκεῖνα ἐξεῦρεν, ἐφ' οἷς θαυμάζεται; Οἱ δὲ Γεωμετρικοὶ, ἐχὶ τὴν δίκα τῆς ἐντέχνε τῶν συλλογισμῶν διαχωματίσεως, πλεῖσα τε καὶ κάλλισα ἀποδεικνύσας; κτ. Τἀῦτα δὴ καὶ τατῶν ἔτι πλέω ἐφεξῆς ὁ Ἄγγλος προβάλλεται, ὡς δ' αὐτῶν ἀπελεγξων τῆς συλλογισικῆς μεθόδε τὸ ματαιον. Ἐξ ὧν ἤδειν αἴτιες ἀκριβῶς ἐπισήσας ὑποσυσάψαιεν, ἢ ὅτι ἡ κατὰ διάνοιαν ἐπέγνωσα, ὅστις ὁ κυρίως ἐσὶ καὶ ἐνδιάθετος συλλογισμὸς, εἰς ἐπισήμης πορισμὸν, καὶ πρὸς ἀπόδαξιν τῶ προκειμένω, καὶ ἀνῦ τῆς ἐντέχνε διαμορφώσεως ἐξωκείτατ· Καὶ ὅτι οἱ ἐκ τῶ ΓΡΑΜΜΑΤΑ καὶ καὶ τῶ ΘΕΑΣΕ, ἐντε συγγραφεῖς προσδικλίζεσι, τὰ ἑαυτῶν κατασκευάζειν φιλονεικήντες τῷ ὄντι εἰσὶ περιτ]οί. Τατί γὰρ ἐπειεικὲς καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἀσ' ὧν περιεγνωμένος φαίνεται, καὶ ἀπ' ὀλίγης τῆς κατ' αὐτὸν φιλοσοφίας τηρήσας. Ἀλλὰ τὴν συλλογισικὴν προβαίνων, ἐκ τῆς κατὰ τύπον ὅμως συλλογισικῆς τερθρείας ἐκ ἐθέλει νεανιεύσαδαι. Οὐδὲ γὰρ ἐν τῇ θέσει τῶν ἐνημάτων ἡ τὲ συλλογισμὸ ἰσχὺς, ἀλλ' ἐν τῇ τῆς συνεπάκε ὀρθότητι. Ἡ δὲ ἐν Σωρείᾳ προτάσεων, καὶ ἐν ὑφῇ συλλογισμῶν, μὴ τεχνικῶς διατυπκεμένων σύζεται καὶ ἐκ τῶν συλλογισικῶν θεσμῶν, δῆσαν, κατασκευάζεσα δ' ἀναλύσεως· Διὸ κἀ' ὡς ἀχρήσε κομιδῇ τὰς συλλογισικὰς μεθόδες παρὰ φαῦλον θετέον. Ἀλλὰ καὶ ἀγαδαὶ δίκαιον τὸν ἐπινενοηκότα αὐτὰς Φιλόσοφον, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπινοημάτων ὑβρίσα καὶ διδάξαντα τὰ κάλλισον καὶ ἀξιολογώτατον, ὡς ἀντιφερόμενος τῷ Ἀγγλῳ Λοκίῳ, ὁ Γερμανὸς φησὶ Λειβνίτιος. L'invention de la forme des Syllogismes eſt une des plus belles de s'eſprit humain, et meme des plus conſiderables. Leibn. Nouveaux Eſſais ſur l'Entend. Livr. IV. Chap. XVII. §. 4. Τῷ ὄντι δὲ, ἐχ ἅτω ῥᾴδιον ἐσὶν Ἀποδάξεως ὀρθῶς προβαινούσης, ἢ τὰ μέρη ὑποσκέσεως ἐπ' ἀκριβὲς τὰ δύναμιν, ἢ τὰ ἀδύνα-

μίαν

§. χιδ'. Τῆς δὲ καθόλου ἀποφατικῆς ἄμφω οἱ ὅροι καθόλου (§. Αὐτ.).

§. χιέ. Τῆς δὲ ἐπὶ μέρους καταφατικῆς ἄμφω ἐπὶ μέρους. (§. Αὐτ.).

§. χιϛ'. Τῆς δ' ἐπὶ μέρους ἀποφασκούσης, ὃς μὲν ὑπόκειται, ἐπὶ μέρους· ὃς δὲ κατηγορεῖται, καθόλου. (§. Αὐτ.).

§. χιζ'. Συλλογισμὸς δέ ἐστι δεῖξις τινος καθ' ἑτέρου, δι' ἑτέρου. (§. φξ'.) (1).

ΑΞΙΩΜΑΤΑ.

§. χιή. Τριῶν πρεκειμένων ἀνὰ δύο λαμβανομένων, συζυγίαι συνίστανται τρεῖς, πρὸς ἀλλήλας διαφορὰν ἐχουσαι, τῇ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ.

§. χιθ'. Τὰ τῷ αὐτῷ ταυτά, καὶ ἀλλήλοις ἐστὶ ταυτά.

§. χκ. Ὧν τὸ μὲν τρίτῳ ταυτὸν, τὸ δ' ὄ, ἐδ' ἀλλήλοις ἐκεῖνα ταυτά.

§. χκά. Τὰ μὴ τρίτῳ τινὶ ταυτὰ, ἀλλήλοις ταυτὰ ἐνδέχεται καὶ εἶναι, καὶ μή.

§. χκβ. Δυὼ δυσὶ μηδαμῶς ταυτιμένοις, ἕτερον ἑτέρῳ ὄντα ταυτά, ἀλλήλοις ἐκ εἰσὶ ταυτά.

§. χκγ'.

μίαν ὡ ὃ κεῖται συνιδεῖν, τῷ κατὰ τὰ συνεχεῖα τῶν συλλογισμῶν κινδύνῳ αὐτὴν μὴ πεπαδεύμενον. Καὶ ἐκ ἀκόμψως ῥηθεῖη ἂν καὶ περὶ τὰ τοιάτα, τὸ περὶ τῶν πυλαιῶν ὑπὸ Ἀμμωνίου ἁρμόττον (εἰς βίον Ἀρισ.) „ὡς οἱ παλαι „ἀποδεξαμενοι ἤδεσαν, ἀποδεξας δὲ „εἰδεῖν ἐκ ἠπίσαντο· ταυτὸ πάσχοντες „τοῖς σκυτοτομεῖν μὲν μὴ δυναμενοις, „ὑποδήμασι δὲ χρῆσθαι εἰδόσι. Καὶ ταυτὶ μὲν τάτα τοσαῦτα. Προθυμοῦμαι δ' ὅτι τῇ ἀκριβεστάτῃ τὰ συλλογισμὰ διάληψιν, κἂν ἅπαντες περιτίθωσι ἄναν τάξιαν τῇ χρήσει, ἡγεμὼ λογικὴ ταχυμαθία, τὸ μέρος ἑαυτῆς ἄναν θήσει τὸ πρωγικάτατον. Ταύτης γὰρ ἄχ ὅπως ἔγωγε, τὰς γνωτικὰς δυνάμεις περὶ τὸ εὐεργεῖν ἀπολιθύνειν, ἀλλὰ καὶ τὸ βιβλίε αὐταῖς ὡ ᾧ κεῖται βιοκίπως φιλοκρινεῖν. Καὶ τάγε κατ' ὄσις δὴ καὶ οἵας τρόπας, ἡ τῶν ὅρων ἐπιπλοκὴ εἰς ὀρθὸν ἂν συντελέσειε διάνοιαν πολυπραγμοσυνῶν, τὰ διαλεκτικὰ ἔργα, ἀλλ' ἄγλη ἡ τὰ φυσικὰ τὸ ἐξ οἵων τε καὶ ὅσων ὑ κατωντε κ. υγρῶν ὁ ὀφθαλμὸς διυργανίσται θεωρεῖν. Καὶ γὰρ ἑκατέρου περιττὸν οἶμαι δεῖσθαι εἰς σέργασιαν, ἀλλ' ἡ θεωρία τῆς δυνάμεως ἐξακριβῶται τῇ φύσιν, ἃ μηδὲν ἄλλα, τὰ τῆς διανοζῆς κακοήθη αἰσθήσεις ῥᾳδίως, καὶ τάτων τῇ θεραπείᾳ κατὰ τὸ ὑπέρχόμενον αἴτιεσθαι.

(1) „Ὁ συλλογισμὸς τί κατάτινος „δάκτυλος διὰ τῶ μέσου. Ἀρισ. Τέρ. Ἀναλ. Βιβλ. Β'. Κεφ. δ'. Νοητὸν δὲ τὸ κατάτινος, ἤτοι κατηφατικὸς, ἢ ἀποφατικός.

§. χκγ'. Τῶν καθ' ἑκαστα καὶ ἀριθμῷ διαφερόντων ἕκαστον ἑκαστῳ ἕτερον.

§. χκδ'. Τὸ κατὰ παντὸς· ἤτοι τὸ λεγόμενον κατὰ τοῦ ἀνωτέρω, καὶ κατὰ τοῦ κατωτέρω ῥηθήσεται. (§. ρο. Φμς'.).

§. χκε. Τὸ κατὰ μηδενὸς· ἤτοι τὸ τοῦ ἀνωτέρω ἀποφασκόμενον, καὶ τοῦ κατωτέρω ἀποφάσκεται. (§. Αυτ.).

§. χκς'. Δυο τινὰ, ἃ μᾶλλον τι συναπλεθῆναι, ἢ διαζευγνυθῆναι ὕστερον εἰρήσεται, ἢ πρότερον, μηδενὸς λόγου ἐπανεχθέντος, δι' ὃν ἤδη συμπέφθαι ταῦτα, ἢ διεζεῦχθαι καταφανὲς γένοιτο.

§. χκζ'. Οὐδὲν ἑαυτῷ τῷ ὅτι διήρηται.

Τὰ κατὰ Γένος παντὶ Συλλογισμῷ ἐπιθεωρούμενα.

Θεώρημα Α'.

§. χκή. „Ἐπὶ παντὸς συλλογισμοῦ τρεῖς οἱ ὅροι.

Δεῖξις.

Ὁ γὰρ συλλογισμὸς ἐστὶ δεῖξις τινὰς καθ' ἑτέρου δι' ἑτέρου. (§. χιζ'.). Τὰ δὲ τρία. Ἄρα κτ.

Θεώρημα Β'.

§. χκθ'. „Παντὸς συλλογισμοῦ τρεῖς αἱ προτάσεις.

Δεῖξις.

Τρεῖς γὰρ οἱ ὅροι (§. ανωτ.). Τριῶν δὲ προκειμένων ἀνὰ δύω λαμβανομένων, συζυγίαι σωίστανται τρεῖς (§. χιή.). Συζυγία δέ τις ὅρων ἐστὶ δυοῖν, πρότασις πᾶσα (§. χιβ'.). Ἄρα κλ.

Θεώρημα Γ'.

§. χλ'. „Τῶν ἐν παντὶ συλλογισμῷ τριῶν Προτάσεων αἱ „πρῶται δύω, τὸν ἕνα τῶν τριῶν, κοινὸν φέρουσιν ὅρον.

Δεῖξις.

Ἡ μὲν γὰρ πρώτη ἐκ δυοῖν πάντως (§. χιβ'.) τῶν τριῶν (§. χκη.). Ἐκ δυοῖν δ' ωσαύτως καὶ ἡ δευτέρα (§. αὐτ.). Ἐν τῷ λοιπῷ ἄρα, καὶ τῷ ἑτέρῳ τῶν ἐπὶ τῆς πρώτης. Ἄρα κτ.

Θεώρημα Δ'.

§. χλά. „Ἡ τρίτη παντὸς συλλογισμοῦ πρότασις, ἐκ τῶν „ταῖς προκειμέναις συνδιαζόντων ὅρων σωίσταται.

Δεῖξις.

Δειξις.

Εἰη γὰρ ἂν ἡ τῶν προκειμένων ἑτέρα, ἐκ τῦ ἑτέρῳ τῶν ἰδιαζόντων, ἐπὶ τῦ κοινῦ. (§. χλ.). Ἐθέλει δὲ εἶναι ἑτέρα. (§. χκθ'.). Ἄρα κτ.

Σχόλιον.

§. χλβ'. Ὁ μὲν ἓν κατὰ τὰς πρώτας κοινὸς (§. χλ'.) ὁ Μέσος ἐστὶ· τῶν δὲ κατὰ τὸν τρίτον ὅπερ ἐπὶ τὸ Συμπέρασμα, ἰδιαζόντων (§. χλά.), ὁ μὲν κατηγορέμενος, τὸ μεῖζον ἐστὶ τῶν ἄκρων, καὶ τὸ Ζητέμενον, ὡς σωμα τῷ Μέσῳ, καὶ τὸν ἑτέραν τῶν προκειμένων, ἤτοι τὸν Μείζονα ἐξ αὐτῦ καλεμένων, ὀρθέτως σωματοτελεῖ. Ὁ δὲ ὑποκείμενος, τὸ ἔλαττον, καὶ Διεζεμένον, ὡς μετὰ τῦ Μέσου τὸν Ἐλάττονα συνίστησιν (§. φξ.).

Πόρισμα.

§. χλγ'. Οὐδεμία ἄρα τῷ Μέσῳ ἐν τῷ συμπεράσματι χώρα.

Θεώρημα Ε'.

§. χλδ'. „Ἐπὶ συλλογισμῦ εὖτε καὶ ὑγιῶς συγκεκροτημένυ, „ἕν τι τῶν ὅρων ὁμωνύμως παραλαμβάνεται.

Δεῖξις.

Ὁ γὰρ ὁμώνυμος ὅρος τῇ μὲν φωνῇ ἁπλῶς ὤν, πράγματι δέ τινα διπλόϊν ἐμπαρεισάγων (§. σί.), τετ[ρ]αρας συν τοῖς λοιποῖς δυσὶ (τρεῖς εἶναι δεῖν τοὺς πάντας (§. χκη.) ἀποδῶσει τοὺς ὅρους. Ἄρα κτ.

Θεώρημα ς'.

§. χλε. „Ἐπ' ἀμφοῖν ὁ Μέσος τῶν προκειμένων, ἐπὶ μέ„ρους ἃ κείσεται.

Δεῖξις.

Ἐπειδὴ γὰρ τῶν καθ' ἕκαστα καὶ ἀριθμῷ διαφερόντων ἕκαστον ἑκάστῳ ἕτερον (§. χκγ'.), διοσθέντος ἄτω τῦ Μέσου, τέτταρες ἂν ἐπὶ τὸ συλλογισμῦ ἀριθμηθεῖεν (συμπροσλογιζομένων καὶ τῶν ἄκρων) οἱ ὅροι· δεῖν εἶναι τρεῖς (§. χκη.). Ἄρα κτ.

Θεώρημα Ζ'.

§. χλς'. „Ἐπ' ἀμφοῖν τῶν προκειμένων οὐδὲν ἄτοπον τὸν „Μέσον καθολικοῦσθαι.

Δεῖξις.

Δεῖξις.

Ἡ γὰρ αὐτὴ ἑκατέρωσε νοηθήσεται μία κοινὴ οὖσα (§. υδ'. σημ.) Φύσις, σωωνύμως παρεισαμένη (§. τί.). ὁδὸν ἂν ἑαυτῇ διήρηται (§. χκζ'.). Εἷς ἄρα ἐστὶν ὁ Μέσος, καὶ σωάμα τοῖς ἄκροις τρεῖς ἐπὶ τῇ συλλογισμῇ οἱ πάντες, κατὰ τὸ δεον (§. χκή.). Ἄρα κτ.

Θεώρημα Η'.

§. χλζ'. „Ἐὰν ἐφ' ἑτέρας μὲν τῶν προκειμένων καθόλε, „ἐφ' ἑτέρας δὲ ὁ Μέσος κέηται ἐπὶ μέρες, οὐδὲν ἧτλον ὁ συλλο„γισμὸς ὀρθῶς ἔξει.

Δεῖξις.

Τὰ γὰρ ἐπὶ μέρες ὑπὸ τὰ καθόλε ὑπαγόμενα, διὰ τὰς κατὰ παντὸς, καὶ κατὰ μηδενὸς λόγες (§. χκθ'. χκε.) ἐκείνοις καὶ σωεκληφθήσεται, ὡς ὅλοις μέρη. Κἂν ἐν ἐφ' ἑτέρας μὲν τῶν προκειμένων καθόλε ὁ Μέσος κέηται, ἐφ' ἑτέρας δὲ ἐπὶ μέρες, τοῦτο γε ταυτιζομένε ἐκείνῳ, ὁ αὐτὸς οἷον ὑποκείσεται ὅρος. Ταύτῃ δὲ κειμένῳ οἱ λοιποὶ δύο τίνι ἀπαιτεμένῳ σωεκτελέσωσι τῶν ὁρῶν τριάδα. (§. χκή.). Ἄρα κτ.

Θεώρημα Θ'.

§. χλή. „Ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν προκειμένων συλλεκτικῶς „τῇ Μέσῳ κειμένῃ, ὁ συλλογισμὸς ἀ συναθήσεται. Ἐπ' ἀμ„φοῖν δέ, καὶ μάλα.

Δεῖξις.

Εἰ γὰρ ἐπὶ τῆς ἑτέρας συλληβδὶν ἅμα παντὸς σημαίνοι, (§. σκε.) ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας, ἤτοι κατὰ διανομὴν ἑκατὸν, εἰ σωωνύμως τύχοι καθολικὸν ὁμενος (§. σί.), ἢ αὖτι καὶ μόνον τῶν καθ' ἑκαστα, εἰὰν ᾖ κατὰ μέρος (§. σκζ'.), ἢ τῶν ὁρῶν τετρὰς, παρὰ τίνι κατὰ τὸ σημαινόμενον τῇ Μέσῳ διπλόϊν, παρέψεται ἀπαραιτήτως, ἰῷ ἡ τῇ συλλογισμῇ Φύσις ἐδέλως προσίεται. (§. χκή.). Ἄρα τὸ Α'.

Ἐπ' ἀμφοῖν δὲ συλλεκτικῆς ὔσης τῆς τῇ Μέσῳ δυνάμεως, τὸ ἄτοπον ἀ συμβαίνει. Ἄρα καὶ τὸ Β'.

Θεώρημα Γ'.

§. χλθ'. „Ἀτομικῶς τῇ Μέσῳ νοεμένῳ ὑγιὴς ὁ συλλο„γισμὸς ἔσαι.

Δεῖξις.

Δεῖξις.

Τὸ γὰρ ταὐτὴ σημαινόμενον ὡρισμένως ἐν. (§. σί.). Οὐδὲν δὲ ἑαυτῇ διήρηται (§. χκζ'.), καὶ ἐδ' ἔτως ἡ τριὰς τῶν ὅρων (§. χκή.) ἀθετηθήσεται.

Θεώρημα. ΙΑ'.

§. χμ'. „Ὁ ὅρος ὁ μὴ καθόλα ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν προ„κειμένων, ἐκ ἂν ἐδ' ἐπ' αὐτῇ τῇ συναγομένῃ καθόλα „λαμβάνοιτο.

Δεῖξις.

Συζεύγνυται γὰρ τὰ ἄκρα ἡ διαζεύγνυται ἐν τῷ συμπεράσματι, (§. χλα.), ὡς ἄρα τῷ Μέσῳ ἐν ταῖς προκειμέναις (§. χλ'.) φθάσαντα συζευχθῆναι (§. χἰϑ'.), ἡ θάτερον μὲν τῷ Μέσῳ συζευχθῆναι, θάτερον δ' αὐτῷ διαζευχθῆναι (§. χκ'.). Τῶν δὲ ἄκρων τὸ ἕτερον ἐπὶ μέρους ληφθέντος ἐν ἑτέρᾳ τῶν προκειμένων, τὸ λοιπὸν ὅσον ὑποσημαίνεται τῷ αὐτῷ ὅρῳ καθολικοδομουμένῳ, ἀποκλεισθὲν (Ἐξ ὑποϑ.), ἐξῳ ἂν εἴη τῇ τῷ Μέσῳ ταυτίζεσθαι συναπτόμενον, ἢ μὴ ταυτίζεσθαι ἐκεῖνα διαζευγνύμενον. Ἀλλ' εἰ καθόλα ἐπὶ τῷ συμπεράσματος ὁ αὐτὸς ὅρος ὑπετεθείη, καὶ τὸ προσπαραληφθὲν ἐπὶ συνάπτοιτ' ἂν τῷ ἑτέρῳ ἄκρῳ, ἢ ἐκεῖνα διαζευγνύοιτο, καὶ τοι μηδὲ σύναφθῆναι τοῦτω πρότερον φθάσαν, μηδ' αὐτῇ ὅλως διαζευχθῆναι τῇ τῷ κοινῷ μεσιτεύσει, καθάπερ εἴρηται. Ἄλλως δὲ (§. χκς'.). Ἄρα κτ.

Θεώρημα ΙΒ.

§. χμά. „Ἐξ ἀμφοῖν καταφασκουσῶν τῶν προκειμένων, „ἀποφατικὸν ἔχ ἕπεται τὸ συναγόμενον.

Δεῖξις.

Ἐν γὰρ ταῖς προκειμέναις τὰ ἄκρα (Ἐξ ὑποϑ.) συνάπτεται τῷ Μέσῳ, ἐν ἑτέρᾳ ἕτερον (§. χλ'.), ἵν' ἀλλήλοις αὐτὰ συναφθῇ ἐν τῷ συμπεράσματι (§. χλα.). Τὰ γὰρ τρίτῳ ταὐτὰ καὶ ἀλλήλοις. (§. χϑ'.). Ὥστε καταφήσει τὸ συναγόμενον. Ἄρα κτ.

Θεώρημα ΙΓ'.

§. χμβ'. Ἐξ ἀμφοῖν ἀποφασκουσῶν τῶν προκειμένων, ἐδὲν ὑγιὲς ἐπιφέρεται.

Δεῖξις.

Δεῖξις.

Οὕτω γὰρ τῶν προκειμένων ἐχθσῶν ἑκατερον τῶν ἄκρων ἐν ταῖς προκειμέναις (§. χλ΄.) τῇ Μέσῃ ἀποδίδοται, (ἐξ ὑποθ.) ταὐτ' ἄρα ἐπὶ τὲ συμπερασματος (§. χλα.), ὅτ ἂν συναφθεῖεν ἀλλήλοις δύλογως, ὅτ ἀλλήλων ἀποζδχθεῖεν (§. χκά.). Ἄρα κτ.

Θεώρημα ΙΔ΄.

§. χμγ΄. „Τῆς ἑτέρας τῶν προκειμένων ἀποφασκύσης, ἀ„ποφατικον ἔσαι καὶ το συναγόμενον· τατέςι τῷ ἀθενεςέρῳ „(ἢ φασὶν) ἔψεται μέρει.

Δεῖξις.

Τῶν γὰρ ἄκρων θάτερον μὲν συνῆπται τῷ Μέσῳ (§. χλ΄.) ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν προκειμένων ἐξ ἀναγκης καταφασκύσης (§. χμβ΄.), θάτερον δὲ τὲ Μέσε, ἐν θατέρα ἀποφασκύσῃ (ἐξ υποθ.) διεζδκται. Τοιγαρὲν καὶ ἀλλήλων αὐτὰ διασησεται (χκ.) ἐν τῷ συμπεράσματι (§. χλα.). Ἄρα κτ.

Θεώρημα ΙΕ΄.

§. χμδ΄. „Ἐξ ἀμφοῖν ἐπὶ μέρες τῶν προκειμένων ἐδὲν ὀρ„θῶς συνάγεται.

Δεῖξις.

Ἤτοι γὰρ Α΄. ἄμφω καταφήσσσι, καὶ διὸ ἔτως ὁ Μέσος κείσεται ἐπὶ μέρες (§. χιέ.)· Ὅπερ οὐκ οἶσντε (χλέ.).

Ἢ Β΄. Ἀποφήσσσιν ἄμφω, καὶ ἐδὲν ἂν ὑγιὲς συναχθείη. (§. χμβ΄.).

Ἢ Γ΄. τῆς μείζονος καταφασκύσης, ἐν ἀποφατικῇ τῇ ἐλάσσονι, το ἐπὶ μέρες κατ ἐκείνῳ (§. χιε.) ἄκρον, ἐὰν μὲν κατηγορῆται ἐπὶ τὲ αποφατικὲ συμπεράσματος (§. χμγ.), καθόλε ἔσαι. (§. χιδ΄. χις΄.). Ὅπερ (§. χμ.) ἄτοπον. Ἐὰν δ' ὑποκίηται κατηγορηθήσεται δὲ το ἄκρον το ἐπὶ τῆς ἐλάσσονος, καὶ καθόλε τὲτο διὰ τὶὼ αποφασιν (§. χιδ΄. χις΄.) ἔται. Ἦν δ' αὐτὸ κατὰ τὴν ἐλάσσοια, ἤτοι ὑποκείμενον, καὶ ἐπὶ μέρες ὂσαν (ἐξ ὑποθ.), ἐπὶ μέρες (§. χιέ.) καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ (§. χμ.) ἄτοπον. Ἢ γὲν κατηγορέμενον, καὶ ὁ Μέσος κατ' αὐτὴν ὡς μερικὴν (ἐξ ὑποθ.) ὑποκέοιτ' ἂν μερικῶς· (§. χις΄.). Ἀλλὰ γὰρ αὐτος καπὶ τῆς ἐν μέρει καταφασκύσης

σης (ἐξ ὑποθ.) μείζονος, ἐκειτο ἐπὶ μέρους (§. χιέ.). Δὶς ἄρα ἐπὶ μέρους ὁ Μέσος, ὅπερ (§. χλέ.) ἀ θέμις.

Ἡ Δ'. Ἐν ἀποφατικῇ τῇ μείζονι, τῆς ἐλάσσονος ἐπὶ μέρους καταφασκούσης, καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς Μέσον κείσεται ἐπὶ μέρους (§. χιέ.)· τὸ δὲ, ἤτοι καὶπὶ τῆς μείζονος ὑποκείσεται, ἢ (§. χις'.) μερικὸν ἔσαι, ἐπ ἀμφοῖν, ὅπερ (§. χλέ.). ἄτοπον· Ἢ κατηγορηθήσεται, καὶ τὸ ἄκρον ἔτω, τὸ κατὰ τὴν μείζονα μερικοῦθήσεται (§. χις'.). Μερικοῦθήσεται δὲ καὶ τὸ κατὰ τὴν ἐλάσσονα (§. χιέ). Ἀμφότερα ἄρα ἐπὶ μέρους ἐν ταῖς προκειμέναις τὰ ἄκρα. Το δε τοι συμπέρασμα ἀποφατικὸν οἷα τὴν ὑπόθεσιν (§. χμγ.) συναχθήσεται, καὶ τὸ ᾧ αὐτῷ κατηγορέμενον καθόλε ἐκτανθήσεται (§. χις'.). Το Ἄρα ἐν ταῖς προκειμέναις ἐπὶ μέρους, ἐν τῷ συμπεράματι ἔσαι καθόλε· ὅπερ ἀπείρηται (§. χμ.).

Παρὰ δὲ τὰ τέτταρα ταῦτα ἕτερον ὑποθέσθαι ἀμηχανον. Ἄρα κτ.

Θεώρημα Ις'.

§. χμέ. „Τῆς ἑτέρας τῶν προκειμένων ἐπὶ μέρους ὔσης, τὴ„λικὸτον εἶναι ἐπάναγκες καὶ τὸ συναγόμενον. Ὅπερ ἐςὶ, τῷ „χείρονι ἑπεσθαι.

Δεῖξις.

Εἰ μὴ γὰρ, ἔσω καθόλε τὸ συναγόμενον· καὶν τέτῳ καταφάσκοντι μὲν, θάτερον τῶν ἄκρων καθόλε, ὅπερ ὑπόκειται (§. χιγ.)· ἀποφάσκοντι δὲ, ἑκάτερον (§. χιδ'.).

Ἀλλ' ε μὲν τὸ Α'. καταφήσασι δηπε καὶ αἱ προκείμεναι (§. χμγ'.). Ἡ ἑτέρα τέτων (ἐξ ὑποθ.) ἐπὶ μέρους· Ἤτοι ἄρα ἡ μείζων, ἢ ἡ ἐλάσσων. Εἰ μὲν ἔν ἡ μείζων, ἄμφω τὰς ὁρους ἐπὶ μέρους ἐχέσῃ (χιέ.), εἰκος τὸ ἐπὶ τῷ συμπεράσματος καθόλε ὑποτεθὲν ὑποκεῖσθαι, μὴ ἐν αὐτῇ εἶναι, ἀλλ' ἐν τῇ ἐλάσσονι. Κἀνταυτῇ δὲ καταφασκέσῃ, ὑποκείσεται μὲν αὐτὸ καθόλε ὃν, καθόλε ὅσῃ (§. χιγ'.), κατηγορηθήσεται δὲ τὸ Μέσον, καὶ μερικοῦθήσεται (§. αὐτ.) ἅμα. Ἦν δὲ τὸ Μέσον τέτο, καὶν τῇ ἐπὶ μέρους (ἐξ ὑποθ.) μείζονι, ἐπὶ μέρους (§. χιέ.). Δὶς ἄρα τὸ Μέσον ἐπὶ μέρους. Ὅπερ (§. χλέ.) ἀχ οἷον τε. Εἰδ' ἔν ἡ ἐλάσσων εἴη ἐπ' μέρους, τῇ αὐτῇ ἐφόδῳ ἀνατεθείσεται μὲν τὸ ᾧ τῷ συμπεράσματι καθόλε ὑποκείμενον ἄκρον τῇ μείζονι, συναχθήσεται δὲ τὸ Μέσον ἐν ἀμφοῖν ἐπὶ μέρους, καὶ μείζονι, καὶ ἐλάσσονι. Οὐκ ἄρα τὸ Α.

Εἰ

Εἰ δὲ ἐν Β'. ἀποφάσκον ὑποτεθείη τὸ καθόλε συμπέρασμα, ἐν ἀμφοῖν τοῖς ὅροις καθόλε (§. χιδ'.), καὶ τιὺ ἑτέραν τῶν προκειμένων ἀποφάσκειν ἐπάναγκες (§. χμα.). Ἐπεὶ δὲ (ἐξ ὑποθ.) καὶ μερικῶς θαι, τῆς μὲν ἐπὶ μέρες καταφάσκεσης, τὸ ἐπὶ μέρες ὅλον (§. χιε.) καθολικοῦθησεται ἐν τῷ συμπεράσματι, ὅπερ ἀπείρηται (§. χμ.)· τῆς δὲ καθόλε κατα φάσκεσης, ὁ κατηγορέμενος ὅρος, ἅτε ὢν ἐπὶ μέρες (§. χιγ'.) δυνάμενος, ὃν ἂν εἴη τὸ ὅλον, ὁ καθόλε ἐκτείνεται κατὰ τὸ συμπέρασμα (§. χμ.)· τὸ ἄρα Μέσον. Τὸ δὲ, ἤτοι ὑπάρχειν ἂν ἐπὶ τῆς ἑτέρας, τῆς ἐν μέρει ἀποφάσκειν ὑποτεθέντος, καὶ περιχθόμενον κανταῦθα (§. χις.), οἷς ἐπὶ μέρες ἂν εἴη, τὸ ἀδυνατον (§. χλε.). Ἡ γὰν κατηγορεῖτο, καὶ τὸ ἐν μέρει κατ' αὐτῆς ὑπακείμενον ὅλον (§. χις.). καθόλε ἐκτείνοιτ' ἂν ἐν τῷ συμπεράσματι, τῷ καθόλε ἀποφάσκειν ὑποτεθέντι· Ὅπερ ἐπίσης ἄτοπον (§. χμ.). Οὐκ ἄρα καὶ δὲ τὸ Β'.

Οὐτ' ἄρα καταφατικῶς, ὅτ' ἀποφατικῶς ἂν ἐπαχθείη, ἐξ ἑτέρας ἐπὶ μέρες τῶν προκειμένων, καθόλε τὸ συναγομενον.

Θεώρημα ΙΖ.

§ χμέ. „Ἐὰν ἐκ τῆς διαθέρεσης τῶν ὅρων θέσεως, τὸ „κατὰ Συλλογισμὸν σχῆμα λυθῇ, τέτταρα ἔσαι τὰ Συλλο„γιστικὰ σχήματα.

Δεῖξις.

Τοσαῦτα γαρ [illegible] ὁπόσοι, καθ' ὃς οἱ ὅροι (ἐξ ὑποθ.) πρὸς ἀλλήλες ἔχοντι διαταχθῆναι, οἱ τροποι. Τετραχῶς δ' ἂν οἱ ὅροι, τρεῖς ὄντες (§. χκη.) διαταχθεῖεν, ἐκ τῆς τετραπλῆς τὸ Μέσε ἐν ταῖς προκειμέναις θέσεσι, (§. χς'. χζ'. χκ. χθ'.), ἄλλως δ' ἂν ἀδυνάτως. Οὐδὲ μὴν ἐν ἐχί τοσαυταχῶς (§. χί.). Ἄρα κτ.

Θεώρημα ΙΗ.

§. χμζ. „Ἐαν ἐκ τῆς κατα Φυσιν προσηκούσης τῶν ὅρων „θέσεως, τὸ τῶν συλλογισμῶν σχῆμα λυθῇ, ἀτελὴ μὲν ἔσαι „τῶν σχημάτων τὸ Β. καὶ τὸ Γ. ἀτελέστερον δὲ αὐτῶν ἐτι τὸ „Δ. τελεώτατον δὲ τὸ Α'.

Δεῖξις.

Καὶ γὰρ ὁ Συλλογισμος δείκνυσί τι καθ' ἕτερα δὶ ἑτέρα (§. χιζ.). Καταφατικῶς μὲν τῷ κατὰ παντὸς προσερειδόμενος

λόγω (§. φξβ'. χκδ'.)· Ἤτοι, τῷ ἥττονος ἄκρᾳ ὑ τῷ συμπεράσματι κατηγορῶν, τὸ προκατηγορηθὲν ἤδη ἐν τῇ μείζονι μεῖζον κατα τὸ Μέσε, τῷ κατηγορηθέντος τῷ αὐτῷ ἐκείνᾳ ἥττονος κατα τὶω ἐλάσσονα. Ἀποφατικῶς δὲ, τῷ κατα μηδενὸς (§. φξβ'. χκε.) ἐπισηριζομενος· Τουτέστι, τὸ ἥττονος ἄκρᾳ ἐν τῷ συμπεράσματι ἀπάγων, τὸ προαπενεχθὲν ἤδη ἐν τῇ μείζονι μεῖζον ἀπὸ τὸ Μέσε, τῷ κατηγορηθέντος, τῷ αὐτῷ ἐκείνᾳ ἥττονος κατα τὶω ἐλάσσονα.

Λ'. Οὖν ἐπὶ τὸ Β'. χήματος (§. χζ'.), τὸ μεῖζον ἄκρον ὑπόκειται τῷ Μέσω (δέον κατηγορεῖσθαι) ἐπὶ τῆς μείζονος.

Β'. Ἐπὶ τὸ Γ'. (§. χη.) τὸ Μέσον υπόκειται τῷ ἥττονι ἄκρω (δέον κατηγορεῖσθαι) ἐπὶ τῆς ἐλάσσονες.

Γ'. Ἐπὶ τὸ Δ'. (§. χθ'.) ἀμφω ταῦτα παρασυμβαίνει (δέον τ ἀναντία).

Δ'. Ἐπὶ δὲ τὸ Α'. (§. χς'.) ἐπ' ἀκριβὲς σώζεται, ὥσπερ ἠξίωται (χκδ'. χκε.).

Ἐαν ἄρα ἐκ τῆς κατα φύσιν τῶν ἔρων θέσεως, το τῶν συλλογισμῶν χῆμα κτ.

Θεώρημα ΙΘ'.

§. χμή'. „Ἐαν ἐκ τῆς ποσότητος καὶ ποιότητος ἅμα τῶν „προτάσεων, οἱ κατα τὸ συλλογισμὸς τρόποι (ας Συζυγίας „καλεσι) ληφθῶσι, τῶν τετταρων ἐπὶ ἑξηκοντα, ε πλείες ἔσονται αὐ ἐλάσσονες.

Δεῖξις.

Ἐκ γαρ τῦ ποσῦ καὶ τῦ ποιῦ συνανακεκραμένων (§. υβ.) εἴδη προτάσεων ἀναφυεται τέτταρα τοῖς προσδιορισμοῖς γνωριζόμενα, καὶ τοῖς φωνήεσιν ὑποδηλέμενα Α, Ε, Ι, Ο. Καὶα δὴ ταῦτα τῶν ἐπὶ τὸ συλλογισμὸ τριῶν προτάσεων (§. χθ'.), τῆς μείζονος ποικιλομένης, τέτταρες ὡς ἐξ αυτῆς ἀνακυψουσιν οἱ τρόποι. Ἀλλα καὶ ἐκ τῆς ἐλάσσονος διαφόρως ποσωθείσης τετραπλῶς αὖ τέτων τῶν ἐκ τῆς μείζονος τετταρων ἑκασος, διακριθησεται τρόπος. Ἐαν δὲ, οἱ ως ἐκ τῶν προκειμένων ἔτως εἰς ἑνκαίδεκα πληθυνόμενοι τροποι, καὶ διὰ τετραπλῆ ωσαυτως ἔτως ἐπιπλαπλασιαθῶσι τῦ συμπεράσματος, δῆλον ὅτι τέτταρες ἐπὶ τοῖς ἑξηκοντα, οἱ παντες ἀριθμηθησονται. Ἄρα ἐκ τετραπλῆς μείζονος, διὰ τετραπλῆς ἐλάσσονος, ἐπὶ τετραπλῆ τῦ συμπεράσματος, ποσῶτε καὶ ποιῶ ποικιλομένων, Συζυγίαι κτ.

Πίναξ

Πίναξ τῶν ΞΔ. Συζυγιῶν.

ΑΑΑ	ΕΑΑ	ΙΑΑ	ΟΑΑ
ΑΑΕ	ΕΑΕ	ΙΑΕ	ΟΑΕ
ΑΑΙ	ΕΑΙ	ΙΑΙ	ΟΑΙ
ΑΑΟ	ΕΑΟ	ΙΑΟ	ΟΑΟ
ΑΕΑ	ΕΕΑ	ΙΕΑ	ΟΕΑ
ΑΕΕ	ΕΕΕ	ΙΕΕ	ΟΕΕ
ΑΕΙ	ΕΕΙ	ΙΕΙ	ΟΕΙ
ΑΕΟ	ΕΕΟ	ΙΕΟ	ΟΕΟ
ΑΙΑ	ΕΙΑ	ΙΙΑ	ΟΙΑ
ΑΙΕ	ΕΙΕ	ΙΙΕ	ΟΙΕ
ΑΙΙ	ΕΙΙ	ΙΙΙ	ΟΙΙ
ΑΙΟ	ΕΙΟ	ΙΙΟ	ΟΙΟ
ΑΟΑ	ΕΟΑ	ΙΟΑ	ΟΟΑ
ΑΟΕ	ΕΟΕ	ΙΟΕ	ΟΟΕ
ΑΟΙ	ΕΟΙ	ΙΟΙ	ΟΟΙ
ΑΟΟ	ΕΟΟ	ΙΟΟ	ΟΟΟ

Θεώρημα Κ'.

§. χμθ'. „Αἱ τοῖς τριτὸν ἀπερίσκεις ἐπισημειώμεναι ἐν „τῷ Πίνακι συζυγαὶ, τὸν ἀριθμὸν ἑκκαίδεκα ὄσαι, τῆς τῶν „ἀσυλλογίστων τρόπων ἐκπίπτουσι τάξεως.

Δεῖξις.

Συλλογισμοὶ γὰρ προβάλλονται ὡς ἐκ δυοῖν ἀποφατικῶν, ἀσυγκάτων. (§. χμβ.).

Σχόλιον.

§. χν'. Ὅτι δὲ τοιοῦτοι ὄντως ἔχοντες ἀσυλλόγιστοι εἰσὶ, δῆλον ἐκ τῶν ἐφεξῆς· Οἱ γὰρ κατὰ τὸ Α'. χῆμα (§. χς'.), ἅτε δὴ τρανωτέρων τῶν ἄλλων καὶ φυσικωτέρων (§. χμζ.) ἐπιτηδεύμενοι, ὅδεν ὅμως ὑγιὲς ἐπιφέρειν παρέχονται (1).

1.
E Οὐδὲν ζῶον λίθος.
E Οὐδὲν ξύλον ζῶον.
A Πᾶν ξύλον λίθος.

2.
E Οὐδὲν ζῶον ἄψυχον.
E Οὐδὲν βρέτας ζῶον.
E Οὐδὲν βρέτας ἄψυχον.

3.
E Οὐδεὶς κόραξ ἀετός.
E Οὐδὲν ἄπτερον κόραξ.
I Τι ἄπτερον ἀετός.

4.
E Οὐδὲν μέταλλον ζῶον.
E Οὐδεὶς ὄρνις μέταλλον.
O Οὐ πᾶς ὄρνις ζῶον.

5.
E Οὐδὲν ἀπνεῦν φωνεῖ.
O Οὐ πᾶν σῶμα ἀπνεῦν.
A Πᾶν σῶμα φωνεῖ.

6
E Οὐδεὶς λίθος νοεῖ.
O Οὐ πᾶσα ὑσία λίθος.
E Οὐδεμία ὑσία νοεῖ.

7
E Οὐδεὶς ἵππος δίπεν.
O Οὐ πᾶς ὄνος ἵππος.
I Τὶς ὄνος δίπεν.

8
E Οὐδεὶς κύκλος ἄποσος.
O Οὐ πᾶν σημεῖον κύκλος.
O Οὐ πᾶν σημεῖον ἄποσον.

O Οὐ

(1 Σημειωτέον ὡς ἐν ἄλλοις τισὶν ὅροις ἐνδέχεταί ποτε καὶ ἐπὶ τῶν ὅρων ὀρθὸν συμπέρασμα τυγχάνειν. Οἷον ἐπὶ τοῦ ΕΕΕ. Οὐδεὶς ἵππος κύκλος. Οὐδεὶς ὄνος ἵππος. Οὐδεὶς ὄνος κύκλος. Τὸ γοῦν ἀκριβὲς τοῦ Συλλογισμοῦ ἀεί ποτε συναγαγεῖν ἐθέλον τὸ ἀδιάπταιστον, ἀσυλλογίστως ἐλίγχει τοὺς τρόπους, ἐφ' ὧν πρὸς ἀλήθειαν ἄλλοτε ἄλλως ἔχα τὸ συναγόμενον. Διὰ τοῦτο δὲ καλῶς „ταῦτα ἀσυλλογίστα, διότι τῆς ἀ„τῆς πλοκῆς μενούσης, ἐνίοτε τῶν ὅρων ἀμα„φέντος, ποτὲ μὲν γίνεται ἀληθὲς τὸ „συμπέρασμα, ποτὲ δὲ ψεῦδος. (Λ. Νώνν. ἐν τῇ Συνόψ. περὶ Συλλογ.).

9

Ο Οὐ πᾶν σῶμα λεῦκον.
Ε Οὐδεὶς [illegible] σῶμα.
Α Πᾶς νὺξ λεῦκος.

10.

Ο Οὐ πᾶς κρεῖττων γείτων.
Ε Οὐδεὶς ἧττων κρείττων.
Ε Οὐδεὶς ἧττων γείτων.

11.

Ο Οὐ πᾶν λεῦκον κύκνος.
Ε Οὐδεὶς κόραξ λεῦκός.
Ι Τὶς κόραξ κύκνος.

12.

Ο Οὐ πᾶς οἶνος λεῦκος,
Ε Οὐδὲν γάλα οἶνος.
Ο Οὐ πᾶν γάλα λεῦκον.

13.

Ο Οὐ πᾶν φυτὸν δρῦς.
Ο Οὐ πᾶν ἔμψυχον φυτόν.
Λ Πᾶν ἔμψυχον δρῦς.

14.

Ο Οὐ πᾶς ἄνθρωπος πένης.
Ο Οὐ πᾶν δίπηχυ ἄνθρωπος.
Ε Οὐδὲν δίπηχυ πένης.

15.

Ο Οὐ πᾶν λεῦκον ἵππος.
Ο Οὐ πᾶν κρῖνον λεῦκον.
Ι Τὶ κρῖνον ἵππος.

16.

Ο Οὐ πᾶν δίπηχυ πτηνόν.
Ο Οὐ πᾶσα μῦα δίπηχυ.
Ο Οὐ πᾶσα μῦα πτηνόν.

Οὓς δήπου συλλογισμοὺς, καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ σχήματα διατασσομένων τῶν ὅρων, εἰς ἀσυλλογιστίαν ἐκτρεπομένους ἁ χαλεπὸν ἐστὶ συνιδεῖν, ἐκ τῦ 1. τέτων ὠδίπως, καὶ εἰ κατὰ τὸ Β. τῶν σχημάτων διατυπωθείη, ἄτοπα συμπεραίνοντος.

Ε Οὐδεὶς λίθος ζῶον.
Ε Οὐδὲν ξύλον ζῶον.
Α Πᾶν ξύλον λίθος.

Καὶ ἐκ τῦ 16. δὲ, εἰ κατὰ τὸ Γ'. ὁμοίως.

Ο Οὐ πᾶν δίπηχυ πτηνόν.
Ο Οὐ πᾶν δίπηχυ μῦα.
Ο Οὐ πᾶσα μῦα πτηνόν.

Καὶ ἐξ ὁποιωνῶν τῶν προτεθέντων, καθ' ὁποιονῶν τῶν σχημάτων διαμορφωθέντος. Ἀεὶ γὰρ ἡ δίττὴ τῶν προκειμένων ἀπόφασις (§. χμβ, ἐφ' ὅτῳ σχήματι, τὴν τῦ συλλογισμῦ δύναμιν παρασινεῖτε καὶ περιτρέψει.

Θεώρημα ΚΑ'.

§. χνά. „Καὶ αἱ ταῖς παραλλήλοις δὲ == ἐξαιρέμεναι, δυω„καίδεκα τὸν ἀριθμὸν ἔσαι συζυγίαι, ἄχρηστοι εἰσί.

Δεῖξις.

Συλλογισμὸς γὰρ ὑπεμφαίνουσιν, ἐξ ἀμφοῖν ἐπὶ μέρους τῶν προκειμένων, οὐδὲν συμπεραίνοντας. (§. χμδ'.).

Σχόλιον.

§. χνβ'. Εἰσὶν ἓν καὶ κατ' αὐτὰς ψευδοσυλλογισμῶν τύποι, οἱ ἑφεξῆς.

1.

I Τὶς ἵππος λευκός.
I Τί τετράπεν ἵππος.
A Πᾶν τετράπεν λευκόν.

2.

I Τί λογικὸν ἄνθρωπος.
I Τί ζῶον λογικόν.
E Οὐδὲν ζῶον ἄνθρωπος.

3.

I Τί μέλαν ζῶον.
I Τὶς οἶνος μέλας.
I Τὶς οἶνος ζῶον.

4.

I Τί ἐμψυχον ἵππον.
I Τὶς ὄρνις ἐμψυχος.
O Οὐ πᾶς ὄρνις ἵππον.

5.

I Τὶς κώνωψ ἵπταται.
O Οὐ πᾶς ἐλέφας κώνωψ.
A Πᾶς ἐλέφας ἵπταται.

6.

I Τὶς λέων ὠρύεται.
O Οὐ πᾶν τετράπεν λέων.
E Οὐδὲν τετράπεν ὠρύεται.

7.

I Τὶς κύων ὑλακτεῖ.
O Οὐ πᾶς ἰχθὺς κύων.
I Τὶς ἰχθὺς ὑλακτεῖ.

8.

I Τὶς πένης ἄνθρωπος.
O Οὐ πᾶς βασιλεὺς πένης.
O Οὐ πᾶς βασιλεὺς ἄνθρωπος.

9.

O Οὐ πᾶς ἄνθρωπ. φιλοσοφεῖ.
I Τί ζῶον ἄνθρωπος.
A Πᾶν ζῶον φιλοσοφεῖ.

10.

O Οὐ πᾶς λίθος ἀδάμας.
I Τί σῶμα λίθος.
E Οὐδὲν σῶμα ἀδάμας.

11.

O Οὐ πᾶς ὄρνις λευκός.
I Τὶς κόραξ ὄρνις.
I Τὶς κόραξ λευκός.

12.

O Οὐ πᾶσα ἀσία λογική.
I Τὶς ἄνθρωπος ἀσία.
O Οὐ πᾶς ἄνθρωπος λογικός.

Τέτρις καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν σχημάτων προσβασανίσας, εὗρον μᾶλλον ἀνυσιμωτέρας εὑρήσεις τυγχάνοντας.

Θεώρημα ΚΒ'.

§. χιγ'. „Ἀσυντελεῖς δὲ καὶ αἱ συζυγίαι αἱ τοῖς ** παρα„σημαινόμεναι, τὸν ἀριθμὸν πᾶσαι δυωκαιδεκα.

Δεῖξις.

Δεῖξις.

Σύμβολα γάρ εἰσὶ Συλλογισμῶν ἀσυζάτων, ὧν τῆς ἑτέρας τῶν προκειμένων ἀποφασκούσης, καταφατικὸν ἐσὶ τὸ συναγόμενον (§. χμγ΄.).

Σχόλιον.

§. χνδ΄. Κειθωσαν δὲ καὶ τέτων δείγματα οἱ ἑφεξῆς.

1.
A Πᾶς κύκνος λόγος.
E Οὐδεὶς κόραξ κύκνος.
A Πᾶς κόραξ λόγος.

2.
A Πᾶν ἀγαθὸν ἐφετόν.
E Οὐδὲν κακὸν ἀγαθόν.
I Τὶ κακὸν ἐφετόν.

3.
A Πᾶσα γραῦς λῦ νέα.
O Οὐ πᾶσα γυνὴ γραῦς.
A Πᾶσα γυνὴ λῦ νέα.

4.
A Πᾶς φειδωλὸς ἄφρων.
O Οὐ πᾶς συνετὸς φειδωλός.
I Τὶς συνετὸς ἄφρων.

5.
E Οὐδὲν γελαςικὸν ἄλογον.
A Πᾶς ἄνθρωπος γελαςικόν.
A Πᾶς ἄνθρωπος ἄλογον.

6.
E Οὐδεὶς ἄνθρωπος τετράπεν.
A Πᾶν λογικὸν ἄνθρωπος.
I Τὶ λογικὸν τετράπεν.

7.
E Οὐδὲν ζῶον ἀθάνατον.
I Τὶς ἐσία ζῶον.
A Πᾶσα ἐσία ἀθάνατος.

8.
E Οὐδεὶς ἵππος λίθος.
I Τ᾽ ζῶον ἵππος.
I Τὶ ζῶον λίθος.

9.
I Τ᾽ς ἄνθρωπος λαλεῖ.
E Οὐδεὶς λίθος ἄνθρωπος.
A Πᾶς λίθος λαλεῖ.

10.
I Τὶ ζῶον καθεύδει.
E Οὐδὲν ἄψυχον ζῶον.
I Τὶ ἄψυχον καθεύδει.

11.
O Οὐ πᾶν ζῶον ἑρπετόν.
A Πᾶς ἄνθρωπος ζῶον.
A Πᾶς ἄνθρωπος ἑρπετόν.

12.
O Οὐ πᾶν ζῶον πτηνόν.
A Πᾶς ταῦρος ζῶον.
I Τὶς ταῦρος πτηνόν.

Θεώρημα ΚΓ΄.

§. χνέ. „Καὶ αἷς δὲ τὸ † ἐπικεχαραγμένον, ἐξ ἀριθμέμεναι, ἐκ ἀσφαλεῖς.

Δεῖξις.

Οἱ γὰρ ὑπὸ τέτων δηλέμενοι Συλλογισμοὶ, οὐ ἐπὶ μέρες τῇ προκειμένῃ, καθόλε συνάγεσιν, ὅπερ ὁ θέμις. (§. χμέ.).

Σχόλιον.

§. χνς'. Ψεύδοσυλλογισμοὶ δὲ ἔσι κατὰ τὰς τοιάσδε τῶν συζυγιῶν οἱ ἑξῆς.

1.

Α Πᾶσα κορώνη ἄχολος.
Ι Τι πτίλιον κορώνη.
Α Πᾶν πτίλιον ἄχολον.

2.

Α Πᾶς μὴ ἔλλιψ βάρβαρος.
Ο Οὐ πᾶς ἄνθρωπος μὴ ἔλλιψ.
Ε Οὐδεὶς ἄνθρωπος βάρβαρος.

3.

Ε Οὐδὲν σῶμα αὐτοκίνητον.
Ι Τ'ς ὐσία σῶμα.
Ε Οὐδεμία ὐσία αὐτοκίνητος.

4.

Ι Τι ζῶον λόγικόν.
Α Πᾶς ἄνθρωπος ζῶον.
Α Πᾶς ἄνθρωπος λόγικός.

5.

Ι Τ'ς ἄνθρωπος ὄπτον.
Ε Οὐδεμία ὄρνις ἄνθρωπος.
Ε Οὐδεμία ὄρνις ὄπτον.

6.

Ο Οὐ πᾶς ἵππος λόγικος.
Α Πᾶν χρεμετιστικὸν ἵππος.
Ε Οὐδὲν χρεμετιστικὸν λόγικον.

Θεώρημα ΚΔ'.

§. χνζ'. „Καὶ ὅσαι διὰ τὴν παραγραφὴν, ἐξ ὡσαύτως.

Δεῖξις.

Τύποι γάρ εἰσι συλλογισμῶν, ὡς ἐκ καταφάσεων τῶν προκειμένων, ἀποφατικὸν ἐστὶ τὸ συναγόμενον. Ὅπερ ἔχομεν (§. χμε').

Σχόλιον.

§. χνή'. Τοιῶτοι οἱ ἐκτιθέμενοι ἔχομένως.

1.

Α Πᾶν μέταλλον βαρύ.
Α Πᾶς χρυσὸς μέταλλον.
Ε Οὐδεὶς χρυσὸς βαρύ.

2.

Α Πᾶν ζῶον ἔμψυχον.
Α Πᾶς ἄνθρωπος ζῶον.
Ο Οὐ πᾶς ἄνθρωπος ἔμψυχος.

3.

Α Πᾶς υἱὸς ἔχει πατέρα.
Ι Τ'ς ἄνθρωπος ὢν υἱός.
Ε Οὐδεὶς ἄνθρωπος ἔχει πατέρα.

4.

Α Πᾶν μέτρον ἄρισον.
Ι Τι καθῆκον ἐς μέτρον.
Ο Οὐ πᾶν καθῆκον ἄρισον.

5.

Ι Τ'ς ἄνθρωπος φιλοκερδής.
Α Πᾶς ἔμπορος ἄνθρωπος.
Ε Οὐδεὶς ἔμπορος φιλοκερδής.

6.

Ι Τὶ ὑγρὸν ἐστὶ λόγικον.
Α Πᾶν γάλα ἐστὶν ὑγρὸν.
Ο Οὐ πᾶν γάλα ἐστὶ λόγικον.

Θεώ-

Θεώρημα ΚΕ.

§. χνθ. „Καὶ ἡ χαρακτηριζομένη συζυγία τῷ ∽

Δείξις.

Συλλογισμὸν γὰρ παρίσησιν, ὃ κατὰ τὸ συμπέρασμα καθόλε κείται, ὁ ἐν μέσει ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν προκειμένων προληφθεὶς ὅρος· Ὅπερ ἄτοπον. (§. χμ΄.).

Σχολιον.

§. χξ΄. Τοιόσδε ὁ ἔφεξης. Ι Τὶ ζῶον ἀσία.
Ε Οὐδεὶς λίθος ζῶον.
Ο Οὐ πᾶς λίθος ἀσία.

Θεώρημα Κς΄.

§. χξα΄. Καὶ ἡ παρασημειωμένη διὰ τὸ ξ.

Δείξις.

Ὁ γὰρ κατ' αὐτὸν Συλλογισμὸς ἐπὶ μέρους συναγων, ἐνὸν καθόλε, ἀλυσιτελὴς δεόντως ἐλέγχεται.

§. χξβ΄ Περιττὸς γὰρ τῷ ὄντι ὁ Α Π̄ς ἄνθρωπος λογικός.
Ε Οὐδεὶς λίθος ἄνθρωπος.
Ο Οὐ πᾶς λίθος λογικος.
ἐνὸν ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ προκειμένων συναγαγεῖν Ε. Οὐδεὶς λίθος λογικός.

Σχόλιον Καθόλε.

§. χξγ. Τῶν κατὰ τὰ ἑκτεθέντα Θεωρήματα τὸ ὀρθὸ παράγεσθαι λογὸ ἀποδεδειγμένων συζυγιῶν, αἱ μὲν εἰσὶ ἕνεκα καὶ μόνε ἄτοπου, αἱ δὲ καὶ πλειόνων παραγραπτέαι εἰσὶν, αἱ καὶ μᾶλλον οὖσαι ἀδόκιμοι. Ὧν τῶν διὰ τὸ Κ Θεωρ. τρὶς παρασεσημασμένων, ἡ μὲν ΓΕΕ συζυγία τῷ ΙΓ προσήκει Θεωρήματι, ἡ δὲ ΟΟΑ, παρ' αὐτὸ ἐκεῖνο, καὶ κατὰ τὸ ΙΕ ἡμάρτανε. Καὶ δὴ, καὶ κατὰ τὸ ΙΔ. Καὶ κατὰ τὸ Ις΄. Οὕτω πολλαχῇ αὐτὴ διέραπται, καὶ τῶν ἄλλων ὀκ ὀλίγαι, ὡς ἂν συνιδεῖν παντὶ τῷ ἐπισησαντι ῥᾴδιον.

Θεώρημα ΚΖ΄.

§. χξδ΄. „Δοκίμωντε καὶ ὀρθῶς ἐχόντων ἐγκρίνονται συλ-„λογισμῶν συζυγίαι, δέκα αἱ πᾶσαι, αἱ μηδενὶ σημείῳ ἐπὶ τὸ „Πίνακος παρασημαινομεναι.

Δείξις.

Τῶν γὰρ τεττάρων ἐπ' ἑξήκοντα (§. χμη΄.) ἑκκαίδεκα μὲν διὰ τὸ Κ. ὑπεξήρηνται Θεωρημάτος. Δυωκαίδεκα δὲ, διὰ τὸ ΚΑ.

Δυωκαίδεκα δὲ διὰ τῆ ΚΒ. Ἓξ δὲ, διὰ τῆ ΚΓ. Ἓξ δὲ, διὰ τῆ ΚΔ. Μία δὲ, διὰ τῆ ΚΕ. Καὶ ἔτι μία, διὰ τῆ Κϛ. Δι' πᾶσαι τέτταρες ἐπὶ ταῖς πεντήκοντα. Ἆρα κτ.

Σχόλιον.

§. χξε. Δοκίμων τε ἄρα, καὶ ὀρθῶς συνάγειν δυναμένων Συλλογισμῶν Συζυγίαι, εἰσὶν αἱ ἑξῆς. ΑΑΑ. ΑΑΙ. ΑΕΕ. ΑΙΙ. ΑΟΟ. ΕΑΕ. ΕΑΟ. ΕΙΟ. ΙΑΙ. ΟΑΟ. Οἱ γὰρ κατ' αὐτὰς Συλλογισμοὶ, ὅτε ἐκ δύεν ἀποφατικῶν συνίστανται προκειμένων· ἔτε μίῳ ἐξ ἀμφοῖν ἐπὶ μέρους. Καὶ τῇ χειρονι δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς ἡγεμένων ἕπεται τὸ συναγόμενον. Καὶ εὐ ἀπόφασιν ἐκ καταφάσεως ἐπιφέρειν ἐπέγονται· ἄδετω ἄλλω ἐνέχονται τῶν ὅσα τίω τῆ Συλλογισμῆ διαφρέφειν· ὅδε καὶ διαλυμαίνεθαι φύσιν. Πλὴν εἰ μήτις καὶ τέτων τὰς δύο ὑπεξέλοιτο ΑΑΙ καὶ ΕΑΟ. ὡς ἄρα καὶ ταύτας, κατὰ τίω ἐσχάτίω τῶν ἀποδοκιμασθεισῶν ΑΕΟ (§. χξα. χξβ'.) ἀτυχάτας μὲν ἁδαμῶς, ἀσιωτελεῖς δὲ καὶ περιττὰς ἅσας· τῆ Συλλογισμῆ, ἐνθα τὸ καθόλε πάρεσι, μάτίω τὸ ἐν μέρει συναγοντος.

Περὶ τῶν ἰδίᾳ ἑνὶ ἑκάςῳ Συλλογιςικῷ Σχήματι προσανηκόντων Θεωρήματα.

ΟΡΟΙ.

§. χξϛ'.

Συλλογισμος Κατάλληλος ἐςὶν, ἐν ᾧ, κατηγορεῖται μὲν τῆ ἐλαχίςονος τὸ μεῖζον ἄκρον (ἢ γὰρ τὸ ἴσον καὶ ἀντίςροφον.) ἐν τῷ Συμπεράσματι, συνεπιπλέκεται δὲ τὸ μὲν μεῖζον τῷ Μέσῳ ἐπὶ τῆς μείζονος τῶν προκειμένων, τὸ δ' ἐλατίον τῷ αὐτῷ Μέσῳ, ἐπὶ τῆς ἐλαχίςονος. (§. ΦΣ'.).

§. χξζ'. Ἀκαταλλήλος δὲ, ὁ τίω ῥηθεῖσαν τῶν ὅρων τάξιν ἀθετῶν, καὶ τὸ μὲν μεῖζον τῶν ἄκρων φέρων ἐπὶ τῆς ἐλαχίςονος, τὸ δ' ἔλατίον ἐπὶ τῆς μείζονος.

Θεώρημα Α.

§. χξή. „Παντὸς Συλλογισμῆ καταλλήλως ἐν Σχήματι „πρώτῳ διαμορφωμένε, τίω ἐλαχίςονα δεῖν εἶναι ἀεὶ καταφά„σκουσαν.

Δεῖξις.

Δεῖξις.

Ἐν γὰρ τῷ τοιούτῳ Συλλογισμῷ (§. χς΄. χξ΄.) κατηγορεῖται τὸ μεῖζον ἄκρον ἐπὶ τῆς μείζονος τοῦ Μέσου ὑποκειμένου. Ἐαν δὲ ἡ ἐλάσσων ἀποφάσκῃ, καταφασκόσης ἐξ ἀνάγκης ἐκείνης (§ χμβ.), μεροκοῖοιτ ἂν τὸ μεῖζον τῶν ἄκρων ἐν αὐτῇ (§. χιγ. χιέ). Συναποφάσκοντος δὲ τῇ Ἐλάσσονι καὶ τοῦ συμπεράσματος (§. χμγ΄), καθολικοῖοιτ ἂν τὸ ἐπ' αὐτῷ μεῖζον ἄκρον (§ χιδ΄. χις΄.)· ταυτὴ δὲτοι ὁ μὴ καθόλου ἐν ταῖς προκειμέναις ταχθεὶς, καθόλου ἂν κέοιτο ἐπὶ τοῦ συμπεράσματος ὅρος. Ὅπερ (§. χμ.) ἄτοπον. Ὥρα κῆ.

Πόρισμα.

§. χξθ. Τῶν ἄρα εἰς ερθιὼ σωαγωγιὼ ὑπολελειμμένων δεκα (§. χξέ.) Συζυγιῶν, δύο τοῦ πρώτου Σχήματος ἀποκρυσίον, τιὼτε ΑΕΕ, καὶ τιὼ ΑΟΟ. ὡς τιὼ ἐλάσσονα ἀποφατικὼ προϊχομένας.

Α Πᾶς ἄνθρωπος ὐσία.	Α Πᾶς ἄνθρωπος ὐσία.
Ε Οὐδεὶς λίθος ἄνθρωπος.	Ο Οὐ πᾶν ζῶον ἄνθρωπος.
Ε Οὐδεὶς λίθος ὐσία.	Ο Οὐ πᾶν ζῶον ὐσία.

Σχόλιον.

§. χό. Ἐπικριτέον δ' εἴπε τυχοι τιὼ ἀοριζάμενον ἐλάσσονα, τὰ τῆς ἀποφάσεως ὑποκρινομένῳ. οἷον ἐπὶ τοῦ ἰξίου·

Πᾶν τὸ μὴ καθῆκον ψεκτόν.
Τὸ ἐν πολέμῳ λειποτακτεῖν οὐ καθῆκον.
Ψεκτὸν ἄρα.

Ἡ γὰρ Ἐλάσσων ἐνταῦθα χήματι μόνον ἀποφάσκουσα, τῷ ὄντι ἀόριστος ὖσα ἐξι. Δῆλον δ' ἐκ τοῦ Μέσου, ὅπερ ἰὼ τὸ μὴ καθῆκον. τοῦτο γὰρ αὐτὸ ἀορίστως ἔδει κατηγορηθῆναι ἐν τῇ ἐλάσσονι, ἥπερ ὑποκείμενον ἰὼ καὶ τῇ μείζονι.

Θεώρημα Β΄.

§. χοά. „Παντὸς Συλλογισμοῦ Καταφατικοῦ ἐν Α. Σχήματι ἡ μείζων καθόλου.

Δεῖξις.

Εἰ μὴ γὰρ, μερικὴ δ' εἴη, τὸ ἐν αὐτῇ Μέσον, ἅτε ὑποκείμενον (§. χς΄.), κέοιτ ἂν ἐπὶ μέρους (§. χιέ. χις΄.). Ἐπὶ μέρους δ' ἂν ἔχοι καὶ τὴς ἐλάσσονος τὸ αὐτὸ καταφασκόσης

(§ χξή)

(§. χξή.) κατηγορεμενον (§. χσ΄. χιγ. χιε.). Ὅπερ (§. χλε.) ἄτοπον. Ἀρα κτ.

Πορίσμα.

§. χοβ. Τῶν ἄρα διὰ συλλογίσων Συζυγιῶν (§. χξε.) αἱ ἀπὸ μείζονος ἐπὶ μέρες, τὸ Α. ἀπελληλάδων χήματος. Οἷαι αἱ ΙΑΙ, καὶ ΟΑΟ.

Ι Τὶ ζῶον ἄλογον.	Ο Οὐ πᾶν ζῶον λογικόν.
Α Πᾶς ἄνθρωπος ζῶον.	Α Πᾶς ἄνθρωπος ζῶον.
Ι Τις ἄνθρωπος ἄλογον.	Ο Οὐ πᾶς ἄνθρωπος λογικός.

Θεώρημα Γ΄.

§. χογ. „Συναγομενε καταλληλως ἐν Α. Σχήματι, καὶ „θόλε ἀποφατικῶς, ἀποφησει μὲν ἡ μείζων, καταφησει δὲ „ἡ ἐλάσσων, ἄμφω καθόλε.

Δεῖξις.

Δεῖ γὰρ δὴ τῷ Συμπεράσματι συγκαθολικοῦεθαι τὰς προκειμενας (§. χμε), καὶ τετω τὶω ἑτέραν συναποφάσκειν (§. χμα.). Ἡ δε, εκ ἂν γένοιτο ἡ ελάσσων (§. χξή.). Ἀρα συναγομ. κτ.

Θεώρημα Δ΄.

§. χοδ΄. „Συναγομενε καταλληλως ἐπὶ τὸ Α. Σχήματος, „καταφατικῶς, καὶ ἐπὶ μέρες, ἄμφω αἱ προκειμεναι κατα„φησεσιν. Ἀλλ' ἡ μὲν μείζων καθόλε, ἡ δ' ἐλάσσων ἐπὶ μέρες.

Δεῖξις.

Τῷ γάρτοι συμπερασμα. συγκαταφάσκειν ἐπαναγκες καὶ τας προκειμενας (§. χμγ.). Δεῖ δὲ καὶ τετων εἶναι τὶω μεζω καθόλε (§. χοά.). Εἰκὸς δὲ καὶ τὶω ἐλαττω μερικοῦεθαι. Τὸ γὰρ ἐν τῷ Συμπεράσματι υποκείμενον, μερικουμένω (ἐξ υποθ.) μερικουμενον (§. χιέ. χις΄.), τετ αὐτὸ υποκεῖθαι δεον καὶ τῇ ελάσσονι, τὸ Συλλογισμὸ καταλληλτε ὄντος (§. χξς΄.), καὶ πρωτοχημονος (§. χσ΄.). Ὧ καὶ αὐτὴ, ὡς ἐν μέρει τὸ υποκειμενον ἔχουσα (§. χιε. χις΄.), μερικὴ ἔσαι. Ἀρα κτ.

Σχόλιον.

§. χοε. Σημειωτέον ὅτι καὶ ἐν ελάσσονι καθόλε καταφασκουσῃ, οὐδεν ἦτ[ε]ν ὑγιῶς συναγειν ἐξέσαι ἐν καταφάσει τὸ ἐπὶ μέρες. Οὐδὲν γὰρ ἄτοπον τὸ καθόλε συμπεράσματος τὸ μερικὸν

ρικον ἀντικατασῆσαι, τῆς ὑπαλήλε ἀλόγως ἐφεπομένης (§. φις.). Εἰ μη ὅτι φρόδον εἶναι δοξειε το τοιῦτο, καὶ ἐκ ἔξω τῦ ταπεινῦ ἀκόλυθος, το τῦ ἔπους, αἰτίζειν· ἔξον ἄορας ἐχειν ἠδὲ λέβητας. Ἔνθαντοι.

Πορισμα.

§ χοζ'. Τὴν ΑΑΙ Συζυγίαν ἐκ ἀπεικότως τῶν τῦ Α. Σχήματος περιγράφεσι.

Α Πᾶν ζῶον ὠσία.
Α Πᾶς ἄνθρωπος ζῶον.
Ι Τὶς ἄνθρωπος ὠσία.

Ἕνεν ἀλόγως σωαγαγεῖν ἐκ τῶν τεθέντων.

Α Πᾶς ἄνθρωπος ὠσία.

Θεωρημα Ε'.

§. χιζ'. „Σωαγομενε καταλήλως ἐπὶ τῦ Α. Σχήματος, „ἀποφατικῶς τε ἐπὶ μέρες, ἀποφησει μεν ἡ μείζων καθόλε, „καταφησει δὲ ἡ ἐλάοσων ἐπὶ μέρες.

Δεῖξις.

Σωαποφησει γαρ δὴ τῶ συμπεράσματι, ἡ ἑτερα τῶν προκειμένων (§. χμά.). Ἡ δὲ, ἐκ ἂν εἰη ἡ ἐλάοσων (§ χξη). Ἡ ἄρα μείζων. Ἡ δ' αὐτὴ καὶ καθόλε ἐσαι (§. χοά.) Ἄρα το Α.

Ἀποφασκόσης δὲ κατὰ το Α. τῆς μειζονος, ἡ ἐλάοσων δηπε καταφησει (§. χμβ'.). Ἐσαι δὲ καὶ ἐπὶ μέρες. Το γὰρ ἐν τῶ συμπεράσματι ὑποκείμενον, μερικόμενω (ἐξ ὑποθ.) μερικόμενον (§. χιέ. χις'.), τῦτ αὐτο ὑποκεῖθαι δέον καὶ τῆ ἐλαοσονι, τὸ Συλλογισμὸ καταλήλατε ὄντος (§. χξς'.) καὶ πρωτοσχήμονος (§. χς'.)· ὅθεν καὶ αὐτὴ, ὡς ἐν μέρει το ὑποκείμενον ἔχοσα (§. χιέ. χις'.), μερικὴ ἐσαι. Σωαγομένε ἄρα κτ.

Σχολιον.

§. χοη. Τὰ δ' αὐτὰ κἀνταυθα τοῖς ἀνωτέρω (§. χοέ.) σεσημειῶθω, πλὶω ὡς ἐννοεῖσθαι εἰκὸς ἐπὶ τῆς ἀποφασεως.

Πορισμα.

§. χιθ'. Ἔνφυλος ἄρα, καὶ τῦ Α. Σχήματος ἀλλιτρία, ἡ Συζυγία ΕΑΟ.

Ε Οὐδὲ̀ς

Ε Οὐδεὶς λιθος ἐμψυχος.
Α Πᾶς ἀδάμας λιθος.
Ο Οὐ πᾶς ἀδάμας ἐμψυχος.

Περιτὴ γὰρ, τῆς ΕΑΕ, τελεώτερον ὑπεργάσης.

Θεώρημα ς'.

§. χπ'. „Τῶν δέκα δυνατῶν καὶ δυσλογίστων συζυ-„γιῶν (§. χξέ.), τέτταρες αἱ πᾶσαι καταληλαν πρωτοσχημό-„νων Συλλογισμῶν εἰσὶν ἐκφαντορικαὶ, παντεῖον εἶδος προτά-„σεως, κατὰτε ποσὸν καὶ ποιὸν σωαγειν εἰώντε ὄντων.

Δεῖξις.

Ἀπόβλητοι γὰρ τῶν δ'κα αἱ δυω ΑΕΕ, καὶ ΑΟΟ. (§ χξή. χξθ'.). Καὶ ἑτεραι δυω ΙΑΙ, καὶ ΟΑΟ (§ χοά. χοβ'.). Καὶ ἐτι μία, ΑΑΙ (§. χοέ. χος'.). Καὶ τελεύτωσα ἡ ΕΑΟ (§. χοή. χοθ'.), αἱ πᾶσαι ἓξ. Ὑπολειπονται ἄρα τέτταρες. ΑΑΑ. ΕΑΕ. ΑΙΙ. ΕΙΟ. ὧν ἡ μὲν σωάγει Α, ἡ δὲ Ε, ἡ δὲ Ι, ἡ δὲ Ο. Ἄρα κλ.

Σχόλιον Α.

§. χπά. Τῶν δὲ δὴ ἐγκριθεισῶν τετων' τεττάρων, φωνὰς Συμβολικὰς ἐθεντο τὰς ἐφεξῆς, ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΘΕΑΣΕ. ΣΑΝΙΔΙ. ΤΕΧΝΙΚΟΣ. ἐν αἷς, κατὰ συλλαβὰς τὰ δηλωτικὰ τῶν προτάσεων φωνέντα, πρέκειται ἰδεῖν ἐμφιλοχωρέντα καθ' ἁστε οἱ ἐπὶ τὲ Α. Σχήματος Συλλογισμοὶ ἄρισα φιλοτεχνῆνται (1).

1. γρΑμ

(1) Τοῖς δὲ τέτταρσι τέτοις, καὶ δύο ἔτι ὁ Λειβνίτιος (ἐν Ἀνακρίσ. τῶ περὶ Νῷ Β.βλ. Δ'. Κεφ. ΙΖ'. §. 4.) προσίθησι τρόπως· ἔτοι δὲ εἰσιν οἱ ἀπο τῶν δύο καθόλ. συναγόντων, ἐμέσοις καθ' ὑπαλληλίαν συμπεσαίνοντες, ἀπὸ μὲν τὲ Α, το Ι. Ἀπὸ δὲ τὲ Ε, τὸ Ο. Ο δὲ γκο ἐπάναγκες (φησὶ) τῶν ὑπαλλήλων δακτύλων συνέπεσαν, καί τοι δυνατον διὰ τῶν ταυτολογκῶν, ἔτω· ΠᾶςΑ ἐστὶ Γ. Τὶ Α ἐσὶν Α. Τὶ Α ἐσὶ Γ. Καὶ ὡσαύτως ἐσὶν Α ἐσὶ Γ. Τὶ Α ἐσὶν Α. Οὐ πᾶς Α ἐσὶ Γ. Τοιγαρῶν ἀπὸ ΓΡΑΜΜΑΤΑ καὶ ΘΕΑΣΕ οἱ ῥηθέντες δύο τρόποι διὰ τῆς ὑπαλληλίας γενῶνται. Ἡ δὲ ὑπαλληλία αὐτὴ ἀποδείκνυται διὰ τῶν λοιπῶν δύο τρόπων τῶ αὐτῶ σχήματος ΣΑΝΙΔΙ, καὶ ΤΕΧΝΙΚΟΣ. Καὶ γίνονται ἕτως οἱ πάντες κατάληλοι τὲ πρώτε Σχήματος τρόποι ιζ'. Ἀλλ' γαρ ἡμῖν μικρὸν ἀνωτέ ω οἱ τοιοῖδε συλλογισμοὶ ὡς περιττῶς ἔχοντες ἀπελήλανται (§. χοέ. καί. καὶ §. χος. καὶ.)

1.

γρΑμ Πᾶν αἰθητικὸν ζῶον.
μΑ Πᾶς ἵππος αἰθητικόν.
τΑ Πᾶς ἵππος ζῶον.

2.

ϑΕ Οὐδεὶς ἵππος δίπους.
Α Πᾶν χρεμετιστικὸν ἵππος.
σΕ Οὐδὲν χρεμετιστικὸν δίπους.

3.

σΑ Πᾶς ἄνθρωπος γελαστικός.
νΙ Τὶ ζῶον ἄνθρωπος.
δΙ Τὶ ζῶον γελαστικόν.

4.

ΊΕχ Οὐδεὶς λίθος ζῶον.
νΙ Τὶς οὐσία λίθος.
κΟς Οὐ πᾶσα οὐσία ζῶον.

Σχολιον Β.

§. χπβ'. Σωίζανται δε κ, Συλλογισμοὶ καθ' ἕκαστα, κ, Ἐκθετικοὶ λεγόμενοι πρωτοχήμονες, οἱ μεν καταφατικοὶ· οἷον,

Ὁ Φύσας Ἀριστοτέλιω ἰατρος ἰῶ.
Νικόμαχος δ' ἰῶ ὁ Φύσας Ἀριστοτέλιω.
Νικομαχος ἰατρος ἰῶ.

Οἱ δε Ἀποφατικοὶ οὗον,

Ἀριστοτέλης ἐξέδοτο τὸ ὄργανον.
Σωκράτης δε Ἀριστοτέλης οὐκ ἰῶ.
Οὐκ ἀρα Σωκράτης ἐξέδοτο τὸ ὄργανον.

Οὗς καὶ ἄρισα σωάγειν συμβαίνει, ὅτε δὴ τοῖς ἀξιώμασιν (§. χιϑ. χκ.) ἐπερειδομένας (§. φξγ.). Ἐφ ὧν καὶ ὧν ἐλαασονι ἀποφασκέση τὸ τὴς ἐπιφορᾶς δόδεται, μηδὲν ἐπίον ἐν τέτοις ὑφοραδαι, μήτοιγε ὁ ἐν ταῖς προκειμέναις μερικδόμενος καθολικδόιτο ἐν τῷ Συμπεράσματι ὅρος, ὁ περὶ τῶν ἐκ καθόλε ἐλέγετο (§. χξή.).

Θεωρημα Ζ'.

§. χπγ. „Ἐξ ἀντισροφὴς τῶν συμπερασμάτων τῶν „ἐγκριθεισῶν Καταλλήλων Συζυγιῶν, τετλάρων Ακαταλλήλων „Συλλογισμὲ τρόπων, τὸ Α. Σχῆμα ἐσιν ἐπιδεκτικόν.

Δεῖξις.

Τῆ μὲν γαρ ΑΑΑ καταλλήλε τρόπε, τὸ συναγόμενον Α, τὶν κατὰ συμβεβηκος ἀντισροφὶν ἐπιδεχόμενον, εἰς τὸ Ι (§. υό.), τρόπον παρέχεται τὸν ΑΑΙ. Τὸ δε τῆ καταλλήλε ΕΑΕ, ἁπλῶς ἀντισρέφον (§ υξή.), τρόπον ἐπιχορηγεῖ ἐν ἀντισροφῳ συμπεράσματι, αὐθις τὸν ΕΑΕ. Τῆ δ' αὐτῆ ΕΑΕ τὸ συμπέρασμα, κατὰ συμβεβηκος ἔτι ἀντισρέφον εἰς Ο (§. υό.), τρόπον ἀποτίκτει τὸν ΕΑΟ. Τὸ δὲ τῆ ΑΙΙ τελευταῖον

τῶν ἀντιστρέφον ἁπλῶς (§. υξη'), τρόπον ἀναφέρει ἐν ἀντιστρόφῳ συμπεράσματι, αὐθις τον ΑΙΙ. Ἀλλα γὰρ οἱ τρόποι ὧν τα συμπεράσματα, ἀντίστροφον φέρει τῷ κατα τὰς καταλήλους τῶν ἄκρων θέσιν (§. χξζ'.), ἀκατάληλοι εἰσίν. Ἐξ ἀντιστροφῆς ἄρα κλ.

Σχόλιον.

§. χπδ'. Το τῦ ΕΙΟ καταλήλε τρόπε συμπέρασμα σιὼ ἀντιθέσει πεφυκος ἀντιστρέφειν (§ υοβ'.), ἀκατάληλον ε δίδωσι τρόπον, διὰ τῶ τῶν ὅρων, κατα τῶ μετάθεσιν, ἀορισιαν. Ὡσαύτως δὲ καὶ απο τε ΑΑΑ, δια τῆς σιω ἀντιθέσει ἀντιστροφῆς, ἀκατάληλες ε σωίσαται Συζυγία. Ἔνθενοι τῶν Α, καὶ Ε, καὶ Ι συμπερασμάτων, τετραχῶς ἀντιστρέφειν (πλὴν τῦ σιω Ἀντιθέσει.) οἰωντε ὄντων, Συζυγίαι ἀκατάληλοι ἐξ ἀντιστροφῆς ἀνακύπτεσι τέτ!αρες, συμβολικῶς καὶ αὐταὶ ἐκφερόμεναι. Ἐκ μὲν τῦ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ἡ ΓΡΑΦΑΛΙΝ. Ἐκ δὲ τῦ ΘΕΑΣΕ ἡ ΘΕΑΖΕΝ, καὶ ἡ ΘΕΑΖΟΝ. Ἐκ δὲ τῦ ΣΑΝΙΔΙ ἡ ΣΑΒΙΤΙΝ.

γεΑ Πᾶν αἰσθητικὸν ζῶον.
ΦΑ Πᾶς ἵππος αἰσθητικόν.
λΙν Τὶ ζῶον ἵππος.

* * *

ΘΕ Οὐδεὶς λίθος ζῶον.
Α Πᾶς ἄνθρωπος λίθος.
ζεν Οὐδὲν ζῶον ἄνθρωπος.

* * *

ΘΕ – – – – – –
Α – – – – – –
ζΟν Οὐ πᾶν ζῶον ἄνθρωπος.

* * *

σΑ Πᾶν ζῶον ἔμψυχον.
βΙ Τὶ ἵππον ζῶον
τίν Τὶ ἔμψυχον ἵππον.

Θεώρημα Η'.

§. χπέ. „Τῆς μὲν ἐλάσσονος εἰς μείζονα μεταλαμβανομέ„νης, τῦ δὲ συμπεράσματος σιὼ ἁπλῇ ἀντιστροφῇ, εἰς ἐλασ-

„σονα,

„σια, τῆς δ' μείζονος μερικῶς εἰς συμπέρασμα, ἐκ τῦ κα-„ταλλήλε ΘΕΑΣΕ τρόπος ἐπὶ τῦ Α. Σχήματος Ἀκατάλ-„ληλος πρόκυψει ὁ ΤΑΣΕΝΜΟ.

Δεῖξις.

Μεταῤῥυθμιωθήσεται γὰρ ταύτη ὁ ἐπὶ ΘΕΑΣΕ ὅτος,

	ϑΕ	Οὐδὲν τετράπεν φιλόσοφον.
	Α	Πᾶς ὄνος τετράπεν.
	σΕ	Οὐδεὶς ὄνος φιλόσοφος.
Εἰς τὸν	τΑσ	Πᾶς ὄνος τετράπεν.
	Εν	Οὐδεὶς φιλόσοφος ὄνος.
	μΟ	Οὐ πᾶν τετράπεν φιλόσοφος.

Ὁ δὲ σαφῶς τὸ ἐλαττον ἄκρον ἀκαταλλήλως ἐξ συωάγων (§. χξζ.) κατὰ τὸ μείζονος ἐν Σχήματι Α. Ἄρα κλ.

Θεώρημα Θ.

§. χπ΄. „Μετατεθεισῶν τῶν προκειμένων, καὶ ἁπλῶς „ἀντιστραφεισῶν, ἢ πεφυκασιν, ἐκ τῦ ἐπ' ΤΕΧΝΙΚΟΣ κα-„ταλλήλε, τρόπος ἀκατάλληλος ἐν Α. Σχήματι ἀναφυεται „ὁ ΤΙΝΕΝΜΟ.

Δεῖξις.

Οὕτω γάρ τοι ὁ κατάλληλος	τΕχ	Οὐδεὶς ἄνθρωπος ὄνος.
	νΙ	Τὶ ζῶον ἄνθρωπος.
	κΟς	Οὐ πᾶν ζῶον ὄνος.
Μεταπιεῖται εἰς τὸν ἑξῆς	τΙ	Τὶς ἄνθρωπος ζῶον.
	νΕν	Οὐδεὶς ὄνος ἄνθρωπος.
	μΟ	Οὐ πᾶν ζῶον ὄνος.

Θεώρημα Ι΄.

§. χπζ΄. „Ἐν οἱῳδήποτε Συλλογισμῷ, κατὰ τὸ Β. τῶν „Σχημάτων διατυπεμένω, ἡ ἑτέρα τῶν προκειμένων ἐξ ἀνάγ-„κης ἀπόφησιν.

Δεῖξις.

Ἐν γὰρ Συλλογισμῷ δευτεροσχήμονι, ἐπεὶ δὶς ἐστὶν ὁ Μ΄τος κατηγορέμενος (§. χζ΄), ἐκ ἂν ἄμφω αἱ προκείμεναι καταφή-σειαν, ὡς ἂν μὴ δὶς ἐπὶ μέρες ἐκεῖνος (§. χιγ΄. χιέ.) ληφθειη, ὅπερ (§. χλέ.) ἄτοπον. Ἀλλ' εἰ ἂν ἀποφήσειαν ἄμφω (§. χμπ.). Ἐξ ἀνάγκης ἄρα τετων ἡ ἑτέρα ἀπόφησιν.

Πόρισμα.

§. χπή. Ἐκ δὴ τούτου φανερὸν, καὶ ἐκ τοῦ ΙΔ. Θεωρήμ. (§. χμγ.), ὅτι τὸ ἐπὶ τοῦ Β. Σχήμ. συναγόμενον ἀποφατικὸν ἀεί ποτε ἔσαι.

Θεώρημα ΙΑ'.

§. χπθ'. „Συλλογισμοῦ καταλήλε δύο τερόχημενος, ἡ μείζων ἀεὶ καθόλε.

Δεῖξις.

Τὸ γὰρ μεῖζον τῶν ἄκρων ἐν ἀποφατικῷ τῷ συμπεράσματι (§. χπή.) καθολικοῦμενον (§. χιδ'. χιε'.), τῷ ὑποκεῖσθαι κατὰ τόδε το σχῆμα (§. χξ'.) ἐπὶ τῆς μείζονος τὸ καταλήλε (§. χξς'.) Συλλογισμὸν, καθόλε πάντως αὐτὶν ἀναδείξει (§. χιγ. χιδ'.). Ἄλλως γὰρ ὁ ἐπὶ μέρες ἐν τῇ προκειμένῃ, καθόλε κείσεται ἐν τῷ συμπεράσματι ορος. Ὅπερ (§. χμ.) ἄτοπον. Ἄρα κτ.

Πόριτμα Α'.

§. χή. Τῶν ἄρα δέκα δυσυλλογίσων Συζυγιῶν (§. χξε.) ἐκπεξδύονται μὲν τὸ παρόντος Σχήματος αἱ ΑΑΑ, καὶ ΑΑΙ, καὶ ΑΙΙ, καὶ ΙΑΙ (§. χπζ'.), ἐκσυρίπτεται δὲ καὶ ἡ ΟΑΟ (§. χπθ'.), ἀπεκρύεται δὲ τέως καὶ ἡ ΕΑΟ, ὡς ἄρα ἐν μέρει περιχομένη, ἐνὸν καθόλε, τὸ συναγόμενον (§. χοη. χοθ'.), αἱ πᾶσαι ἑξ. οἷον

1.

Α Πᾶς ἄνθρωπος ζῶον.
Α Πᾶς ὄνος ζῶον.
Α Πᾶς ὄνος ἄνθρωπος.

2.

Α Πᾶν ζῶον ὐσία.
Α Πᾶς λίθος ὐσία.
Ι Τὶς λίθος ζῶον.

3.

Α Πᾶς κύκλος χῆμα.
Ι Τὶ τρίγωνον χῆμα.
Ι Τὶ τρίγωνον κύκλος.

4.

Ι Τὶ ζῶον σῶμα.
Α Πᾶς λίθος σῶμα.
Ι Τὶς λίθος ζῶον.

5.

Ο Οὐ πᾶν ζῶον τετράπεν.
Α Πᾶς ὄνος τετράπεν.
Ο Οὐ πᾶς ὄνος ζῶον.

6.

Ε Οὐδεὶς ὄρνις λογικός.
Α Πᾶς ἄνθρωπος λογικός.
Ο Οὐ πᾶς ἄνθρωπος ὄρνις.

Δῆλον δὲ ὡς ἐκ τοῦ ἐχάτου ἔξεσιν ἐπαγαγεῖν,

Ε Οὐδεὶς ἄνθρωπος ὄρνις.

Πόρισμα

Πόρισμα Β'.

§. χγα. Δόκιμοι ἄρα τῶν δέκα (§. χξε.) ἐπὶ τὲ Β. Σχήματος ὑπολειπονται Συζυγίαι αἱ ἑφεξῆς τέτταρες. ΑΕΕ. ΑΟΟ. ΕΛΕ. ΕΙΟ. ὧν αἱ Συμβολικαὶ φωναὶ ΘΑΜΒΕΝΕΝ. ΓΡΑΨΟΔΟ. ΘΕΝΑΖΕ. ΤΕΝΙΟ (1).

1.

ϑ¹μ Πᾶς ὄνος τετράπεν.
βΕν Οὐδεὶς ὄρνις τετράπεν.
Εν Οὐδεὶς ὄρνις ὄνος.

2.

γρΛ Πᾶς φιλόσοφος ἄνθρωπος
ψ) Οὐ πᾶν ζῶον ἄνθρωπος.
δΟ Οὐ πᾶν ζῶον φιλόσοφος.

3.

ϑΕν Οὐδὲ λίθος ζῶον.
Λ Πᾶς λύκος ζῶον.
ζΕ Οὐδεὶς λύκος λίθος.

4.

τΕν Οὐδὲ κόραξ λύκος.
Ι Τι ζῶον λύκον.
Ο Οὐ πᾶν ζῶον κόραξ.

Σχόλιον.

§. χυβ'. Σιωπῶνται δὲ καὶ Ἐκθετικοὶ δὶς τερσχήμονες ἀποφατικοὶ, τῷ τρίτῳ τῶν Ἀξιωμάτων (§. χν.) προσερειδόμενοι· οἷον,

Ὁ Βεκεφάλας ἐκ τῶν ἀνθρωπος.
Ὁ Ἀλέξανδρος ἄνθρωπος τῶν.
Ὁ Ἀλέξανδρος ἐκ τῶν ὁ Βεκεφάλας.

Καὶ τοι καὶ καταφατικὸς δὶς τερσχήμων ἂν χηματισθείη, τῷ Β. βεβηκως ἀξιωματι (§. χιϑ'.).

Θεώρημα ΙΒ'.

§ χιγ. „Ἐξ ἀντιτροφῆς τῶν Συμπερασμάτων, τῶν ἐπὶ „τὲ Β τοῦ χήματος διοτῶν καταλλήλων ΘΑΜΒΕΝΕΝ, „καὶ ΘΕΝΑΖΕ, ἀκατάλληλοι ἐπὶ τὲ αὐτὲ ἀναφύονται „τέτταρες.

Δεῖξις.

Ἐκ γὰρ τῶν διοτῶν συμπερασμάτων, ἁπλῶς τε ἑκατέρου (§. υξη.) καὶ κατὰ συμβεβηκὸς (§ υό) ἀντιστρέφοντος, τετράκις ἐν αὐτοῖς συμβαινει τὸ ἀκατάλληλον (§. χξζ'.).

Ff 2 Σχό-

(1) Παραπλησίως δὲ κανταῦθα ὡς ἐπὶ τὲ Α. Σχήμ. ἐλίγετο (§ χπα. Σημ.) δυνατὸν ἐκ τῶν δύο τοὔπων τὲ ΘΑΜΒΕΝΕΝ, καὶ τὲ ΘΕΝΑΖΕ, ἐτέρως δύο προδεῖναι, αὐτὶ Ε τὸ Ο, διὰ τὴν ὑπαλληλίαν συνάγοντας· ὥστε γίνεσθαι καὶ ἐπὶ τὲ Β. τὲ δὲ τὲς πάντας τρόπες ἓξ (Λειβν. ἐνΣ. ἀνωτ.).

Σχόλιον Α'.

§. χυδ'. Κείσθω τούτων τοῖς ἐκ τῦ ΘΑΜΒΕΝΕΝ δυσὶν ἀκαταλλήλοις ὀνόματα ΘΑΜΕΝΕ, καὶ ΘΑΜΕΝΟ. Τοῖς δ' ἐκ τῦ ΘΕΝΑΖΕ, ΘΕΝΑΖΕΝ, καὶ ΘΕΝΑΘΟΝ.

ΘΑμ	Πᾶς ὄνος τετράπους.	ΘΕν	Οὐδεὶς λίθος ζῶον.
Εν	Οὐδεὶς ὄρνις τετράπους.	Α	Πᾶς λύκος ζῶον.
Ε	Οὐδεὶς ὄνος ὄρνις.	ζΕν	Οὐδεὶς λίθος λύκος.
ΘΑμ	– – – – – –	ΘΕν	– – – – – –
Εν	– – – – – –	Α	– – – – – –
Ο	Οὐ πᾶς ὄνος ὄρνις.	ΘΟν	Οὐ πᾶς λίθος λύκος.

Σχόλιον Β'.

§. χυε. Ἐκ τῶν καταλλήλων ΓΡΑΨΟΔΟ καὶ ΤΕΝΙΟ, δι' ἀντιστροφῆς τῶν συμπερασμάτων, εὑρεῖς ἀκατάλληλος ἀναπόδειξιν τρόπος, τῆς σὺν ἀντιθέσει ἀντιστροφῆς εἰς Συλλογισμῶν ἀκαταλληλίαν, διὰ τὴν ἀορισίαν τῶν ὅρων (§. υεβ'.) ὡς εἴρηται (§. χπδ'.) ἀχρηστέσης.

Θεώρημα ΙΓ'.

§. χυς'. „Ἐκ τῶν τεττάρων καταλλήλων Συζυγιῶν τῦ Β. „Σχήματος, μεταθέσει τῶν προκειμένων, ἀκαταλλήλοι τρό„ποι ἀναφύονται τέτταρες.

Δεῖξις.

Δῆλον ἐκ αὐτῆς τῆς μεταθέσεως τὸ συμβαῖνον (§. χξζ'.)

Σχόλιον Α'.

§. χυζ'. Τεθείσθω καὶ τῶν ἄτως ἀκαταλλήλων συμβολα, ΘΕΝΑΕΝ. ΓΟΜΑΔΟ. ΘΡΑΜΕΝΕ. ΤΙΕΝΜΟ.

1.		3.	
ΘΕν	Οὐδεὶς ὄρνις τετράπους.	ΘρΑμ	Πᾶς λύκος ζῶον.
Α	Πᾶς ὄνος τετράπους.	Εν	Οὐδεὶς λίθος ζῶον.
Εν	Οὐδεὶς ὄρνις ὄνος.	Ε	Οὐδεὶς λύκος λίθος.
2.		4.	
γΟ	Οὐ πᾶν ζῶον ἄνθρωπος.	τΙ	Τὶ ζῶον λύκον.
μΑ	Πᾶς φιλόσοφος ἄνθρωπος.	Εν	Οὐδεὶς κοραξ λύκος.
δΟ	Οὐ πᾶν ζῶον φιλόσοφος.	μΟ	Οὐ πᾶν ζῶον κόραξ.

Σχόλιον

Σχολιον Β'.

§ χμή. Ἐπὶ μὲν τῶ Λ. τῶν Σχημάτων, ἡ ἐκ ψιλῆς μεταθέσεως ἀναταλληλία τῶν Συλλογισμῶν, παρα το μη ἐπίσης ἐπ' ἀμφοῖν ἐν ἐκείνω κεῖσθαι τον Μέσον (§. χς'), χωραν ουκ ἐχει. Κατα δὲ τὸ Β. δὶς τῶ Μέσω κατηγορεμένω (§. χζ.) σωζεται ἡ καὶ τῆς μεταθέσεως γινομενης, ἐν ἀναταλληλω μορφῇ τὸ πρὶν χῆμα απαρεγχειρητον.

Θεωρημα ΙΔ'.

§. χμθ'. „Ἐν παντὶ Συλλογισμῷ κατὰ τὸ Γ. Σχῆμα διαμορφωμένω, ἡ ἐλασσων ἀεὶ ἐστὶ καταφασκουσα.

Δεῖξις.

Εἰ μὴ γὰρ, συναποφάσκοντος αυτῇ καὶ τῶ συναγομένω (§. χμγ.), το κατηγορεμενον ἐσαι καθόλω (§. χιδ'. χις'.). Το δὲ ἐν τριτοχημονι (§. χη.) καταλληλω (§ χξς'.) Συλλογισμῷ, ἐπει κατηγορεῖται ἐν τῇ μείζονι, τῇ ἐξ ἀνάγκης καταπιῶ ὑπόθεσιν καταφασκουσῃ (§. χμβ.), ἐσαι ἐν αυτῇ ἐπὶ μέρους (§. χιγ. χιέ.). Ἄτοπον δὲ (§. χμ.) Ἄρα κ.τ.

Θεωρημα ΙΕ.

§. ψ'. „Συλλογισμὸς καταλληλε τριτοχημονος, το συναγόμενον ἀεὶ ἐπὶ μέρους.

Δεῖξις.

Εἰ γαρ καθόλω, καὶ το ἐν αυτῷ ὑποκείμενον ἐσαι καθόλω (§. χιγ. χιδ'.). Το δὲ ἰῶ κατηγορεμενον ἐπὶ της ἐλαττονος (§. χη.) καταφασκουσης (§. χμθ'.), καὶ ἐκ τε ακολουθε ἐπὶ μέρους (§. χιγ. χιε.). Ὅπερ ἄτοπον. Ἄρα κ.τ.

Πορισμα Α'.

§. ψά. Δῆλον ἐν τασιε ΑΕΕ, καὶ ΑΟΟ (§. χμθ'.), καὶ τας ΑΑΑ, καὶ ΕΑΕ (§ ψ.), των ἐξηκεμενων δεκα (§. χξέ.), εις τριτοχήμονας Συλλογισμὸς αχρησεῖν.

1.
Α Πᾶσα ελαία φυτόν.
Ε ὐδεμία ελαία κυπαριτίος.
Ε Ουδεμία κυπαριτίος φυτόν.

2.
Α Πᾶς ἄνθρωπος θνητός.
Ο ὁ πᾶς ἄνθρωπος βασιλεύς.
Ο Οὐ πᾶς βασιλεύς θνητός.

3.
Α Πᾶς αιθίοψ μέλας.
Α Πᾶς αιθίοψ ἄνθρωπος.
Α Πᾶς ἄνθρωπος μέλας.

4.
Ε Ουδεις λυκος κυων.
Α Πᾶς λυκος ζωον.
Ε Ουδεν ζωον κυων.

Πόρισμα Β'.

§. ψβ'. Τῶν ἄρα δέκα (§. χξέ.), Συζυγίαι Συλλογισμῶν καταλλήλων ἐν Γ. Σχήματι, ὑπόλοιποι εἰσὶν ἑξ. ΑΑΙ. ΑΙΙ. ΙΑΙ. ΕΑΟ. ΕΙΟ. ΟΑΟ. ἂν Συμβολικαὶ Φωναὶ ΣΑΒΑΣΙ. ΣΠΙΝΘΑΜΙΝ. ΤΕΤΑΣΟ. ΤΕΡΙΝΘΟ. ΓΟΡΓΑΔΟ.

1.

σΑ πᾶς βῆς μυκᾶται.
βΑς πᾶς βῆς ζῷον.
Ι τὶ ζῷον μυκᾶται.

2.

σΑ πᾶν ζῷον θνῆτὸν.
ρΙν τὶ ζῷον ἱπταμένον θνῆτόν.
Ι τὶ ἱπταμένον θνῆτόν.

3.

σπΙν τὶς ἄνθρωπος ἄφρων.
ΘΑ πᾶς ἄνθρωπος λογικός.
μΙν τὶς λογικὸς ἄφρων.

4.

τΕ θνῆτὸς κύκλος ἀθύρμμος.
τΑσ πᾶς κύκλος χῆμα.
Ο θνῆτὸν χῆμα ἀθύρμμον.

5.

τΕ θνῆτὸς φίλος ἐπίζημιος.
ρΙν τὶς φίλος ἄνθρωπος.
ΘΟ θνῆτὸς ἄνθρωπος ἐπίζημιος.

6.

γΟρ θνῆτὸς πᾶς ἵππος τρέχει.
γΑ πᾶς ἵππος τετράπους.
δΟ θνῆτὸν τετράπουν τρέχει.

Σχόλιον.

§. ψγ'. Καὶ Ἐνθετικὴ ἐν καπὶ τῇδε χηματιεῖς ἐθελήσας, ὡς καπὶ τῶν ἀνωτέρω (§. χπβ. χηβ'.).

Θεώρημα Ις'.

§. ψδ'. „Δι' ἀντιστροφῆς τῶν συμπερασμάτων, τῶν τριῶν „τῶ Γ. Σχήματος καὶ ἀλλήλων ΣΑΒΑΣΙ ΣΑΡΙΝΙ. ΣΠΙΝ„ΘΑΜΙΝ. ἀκαταλλήλοι τρόποι ἐπὶ τὰ αὐτὰ φύονται τρεῖς.

Δεῖξις.

Τῶν γὰρ ἑξ (§. ψβ'.), τῶν εἰς Ο συναγόντων τριῶν, εἰς τὶὼ διὰ τῆς ἀντιστροφῆς ἀκαταλλήλιαν (§ χπδ'. χηέ.) ἀφῶς ἐχόντων, οἱ λοιποὶ τρεῖς οἱ σημειωθέντες, ὡς ἐν καταφατικοῖς τε καὶ ἐπὶ μέρους τοῖς συμπεράσμασι, μονίῳ τὶὼ ἁπλῶ ἀντιστροφῶ ἐπισχόμενοι (§. υξη'), τρία παρέχονται συμπεράσματα, ἐν οἷς τὴ μεταθέσει τῶν ἄκρων, οἱ Συλλογισμοὶ εἰς ἀκαταλλήλους μεταῤῥυθμίζονται (§. χξζ'.). Ἄρα κλ.

Σχόλιον.

§. ψε'. Καλεῖσθων δὲ ΣΑΓΑΣΙΝ. ΣΑΒΙΝΙΝ. ΣΙΝΑΜΙ.

1.

σA Πᾶς βῆς μυκᾶται.
γAs Πᾶς βῆς ζῶον.
I Τὶ μυκώμενον ζῶον.

2.

σA Πᾶν ζῶον ἐσία.
βIν Τὶ ζῶον ἵπταται.
Iν Τὶς ἐσία ἵπταται.

3.

σIν Τὶς ἄνθρωπος ἄφρων.
A Πᾶς ἄνθρωπος λογικός.
μI Τὶς ἄφρων λογικός.

Θεώρημα ΙΖ.

§. ψς'. „Ἐκ μεταθέσεως τῶν προκειμένων, ἁπασῶν τῶν „ἐν τῷ Γ. Σχήματι καταλλήλων Συζυγιῶν, ἀκαταλλήλοι ἐπὶ „τῇ αὐτῇ ἀναφύονται ἐξ.

Δεῖξις.

Τῇ γὰρ μεταθέσει ὁ τρόπος ἀκαταλλήλος γίνεται (§. χξζ'.)· οἱ δὲ ἐξ (§. ψβ'.), δὶς τὸν Μέσον ὑποκείμενον ἔχοντες, ἅτε δὴ τριτοχήμονες (§ χη.), καὶ τῆς μεταθέσεως γενομένης ἑδαμῶς τὸ χῆμα ἀμείβουσιν. Ἄρα κτλ.

Σχόλιον.

§. ψζ'. Συμβολικαὶ δὲ καὶ τούτοις φωναὶ ἐπικείσθωσαν. ΣΑΑΣΙΝ. ΣΙΝΜΑΙ. ΣΑΙΝΙΝ. ΤΙΝΡΕΜΟ. ΤΑΣΕΜΟ. ΓΑΜΟΡΔΟ.

1.

σA Πᾶς βῆς ζῶον.
Aσ Πᾶς βῆς μυκᾶται.
Iν Τὶ ζῶον μυκᾶται.

2.

σIν Τὶ ζῶον ἵπταται.
μA Πᾶν ζῶον ἐσία.
I Τὶ ἱπτάμενον ἐσία.

3.

σA Πᾶς ἄνθρωπος λογικός.
Iν Τὶς ἄνθρωπος ἄφρων.
Iν Τὶς λογικὸς ἄφρων.

4.

τIν Τὶς φίλος ἄνθρωπος.
ρE Οὐδεὶς φίλος ἐπιζήμιος.
μO Οὐ πᾶς ἄνθρωπ. ἐπιζήμιος

5.

τAs Πᾶς κύκλος χῆμα.
E Οὐδεὶς κύκλος εὐθύγραμμ.
μO Οὐ πᾶν χῆμα εὐθύγραμμ.

6.

γA Πᾶς ἵππος τετράπεν.
μOρ Οὐ πᾶς ἵππος τρέχει.
δO Οὐ πᾶν τετράπεν τρέχει.

Θεώρημα ΙΗ'.

§. ψη. „Παντὸς Συλλογισμοῦ ἐν Σχήματι Δ. τῆς μείζονος „καταφάσκουσης, ἡ ἐλάττων ἐσαὶ καθόλ.

Δεῖξις.

Ἐπὶ γαρ τῶν τοιῶτων Συλλογισμῶν ὁ Μέσος κατηγορεῖται μὲν ἐν τῇ μείζονι, ὑπόκειται δὲ ἐν τῇ ἐλάσσονι (§. χϑ'.). Τῇ ἐν μείζονι καταφάσκεσῃ, ἐπὶ μέρες ἐγκείμενον το Μέσον, (§. χιγ'. χιέ.), ἐπὶ μέρες κείσεται καν τῇ ἐλάσσονι, ἐὰν αὐτῃ ὑποτεθῇ μερικοῦεσθαι (§. χιέ. χις'.). Ἄτοπον δὲ (§. χλέ.). Ἄρα κτλ.

Θεώρημα ΙΘ'.

§. ψϑ'. „Ἐπὶ παντος Συλλογισμῦ καταλήλε οὐ Σχήμα„τι Δ τῆς ἐλασσονος καταφασκουσης, το συμπεραίνομενον ἐψεται ἐπὶ μέρες.

Δεῖξις.

Καταφασκέσῃ γαρ (ἐν ὑποϑ.) το ἐν αὐτῃ κατηγορέμενον (§. χϑ') ελατιον ἄκρον κείσεται ἐπὶ μέρες (§. χιγ'. χιέ.). Το δὲ ἐν συμπεράσματι καταλήλω (§. χξς'.) ὑπόκειται. ὥσε καὶ το Συμπέρασμα αυτο (§. χιέ. χις'.) μερικον (§. χμ'.) ἔσται. Ἄρα κτλ.

Θεώρημα Κ'.

§. ψί. „Παντὸς Συλλογισμῦ καταλήλε οὐ Σχήματι Δ. „ἀποφατικῶς συμπέραινοντος, ἡ μείζων καθόλε.

Δεῖξις.

Ὁ γαρ ἐν τέτω κατὰ τὶνὶ μείζονα ὑπκείμενος (§. χϑ'.), κατηγορηϑήσεται ἐπὶ τῦ συμπεράσματος (§. χξς'.). Καθόλε δ' ἐνταῦθα ὢν (§. χιϑ'. χις') διὰ τὶνὶ (ἐξ ὑποϑ.) ἀποφασιν, καθόλε κείσεται καν ἐκείνῃ (§. χμ'.), ἡ καθόλε δὲ αυτὶα ὄσαν καὶ ἀναδείξει (§. χιγ'. χιϑ'.). Ἄρα κτλ.

Πόρισμα Α'.

§. ψιά. Ἐκπίπτουσιν ἄρα τῦ Δ. Σχήματος, αἱ ΑΙΙ καὶ ΑΟΟ (§. ψή.). Καὶ ΑΑΑ, καὶ ΕΑΕ (§. ψϑ'.). Καὶ ετι ΟΑΟ (§. ψι.) τῶν δέκα (§. χξέ.) αἱ πέντε.

1.		2.	
Α	Πᾶς λίθος σῶμα.	Α	Πᾶσα συκὴ Φυτόν.
Ι	Τὶ σῶμα βαλλζει.	Ο	Ου πᾶν Φυτὸν Φυει σῦκα.
Ι	Τὶ βαλλζον λίθος.	Ο	Ου πᾶν σῦκα Φυον συκή.

3. Α

3.

Α Πᾶς ἰχθὺς ζῶον.
Α Πᾶν ζῶον ϐσία.
Α Πᾶσα ϐσία ἰχθύς.

4.

Ε Οὐδὲὶς ἀετὸς τετράπων.
Α Πᾶν τετράπων ζῶον.
Ε Οὐδὲν ζῶον ἀετός.

5.

Ο Οὐ πᾶν ζῶον λογικόν.
Α Πᾶν λογικον ἄνθρωπος.
Ο Οὐ πᾶς ἄνθρωπος ζῶον.

Πόρισμα Β'.

§. ψιβ. Λοιπαὶ ἄρα τῶν δεκα (§ χξε.) αἱ καταλληλος τῶν ἐπὶ τῆ Δ συμτελοῦσιν αἱ πέντε ΑΑΙ. ΑΕΕ. ΕΑΟ. ΕΙΟ. ΙΑΙ. ὧν φωναὶ ΓΑΜΑΡΙΝ. ΘΑΜΕΤΕΝ. ΤΕΝΑΣΟ. ΤΕΝΙΝΟ. ΣΙΜΑΡΙΝ (1).

1.

γΑμ Πᾶν Φυτὸν ϐσία.
Α Πᾶσα ϐσία αυθυπαρκὲς.
ρΙν Τὶ αυθύπαρκὲς Φυτόν.

3.

τΕν Οὐδεὶς ὄνος γραμματικός.
Ας Πᾶς γραμμαϊκὸς ἄνθρωπος.
Ο Οὐ πᾶς ανθρωπος ὄνος.

2.

θΑμ Πᾶς κυων ὑλακτὲς.
Ε Οὐδὲν υλακτὲν λογικόν.
τΕν Οὐδὲν λογικὸν κύων.

4.

τΕν Οὐδὲν γάλα μέλαν.
Ιν Τὶ μέλαν ϐσία.
Ο Οὐ πᾶσα ϐσία γαλα.

5.

σΙμ Τὶ οἶπεν λογικόν.
Α Πᾶν λογικὸν ἄνθρωπος.
ρΙν Τις ἄνθρωπος δἶπεν.

Σχολιον.

§. ψιγ'. Ὅτι δὲ Ἐκθετικοὶ καπὶ τῶδε, ὡς ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω (§. χπϐ. χμϐ'. ψγ.) Φανερόν.

Θεώρημα ΚΑ'.

§. ψιδ'. „Ἐξ ἀντιστροφῆς τῶν συμπερασμάτων τῶν κατὰ „το Δ. Σχῆμα καταλλήλων Συζυγιῶν, ἀκαταλλήλοι ἐπὶ τῆ „αυτῆ Σχήματος προκυπτουσι τέτταρες.

(1) Δυνατὸν δὲ κἀνταῦθα ὡς ἐπὶ τῆ Α. Σχήμ. (§. χπά. Σ μ.), καὶ ἐπὶ τῆ Β. §. χμά. Σημ.) συναγαγοντας διὰ τῆς υπαγωγῆς ἐκ τοῦ ΘΑΜΕΤΕΝ, Ο αντὶ Ε, πληρώσαι τὼ ἑξάδα καὶ τῶν τεταρτοχημόνων, ὡς συναφθώσαι τὰς ἐπὶ τῶν τελευτάιων Σχημάτων Καταλλήλοις ὑπαντώσας, τὸν ἀριθμὸν εἴκοσι καὶ τέτταρας.

Δεῖξ.

Ὑπεξαιρεμενῶν γαρ τῶν ΤΕΝΑΣΟ, καὶ ΤΕΝΙΝΟ (§. ψιβ'.), ἐξ ὧν ἀκαταλλήλες δὲ ἀντιστροφῆς λαβεῖν ἐχ ὄντε διὰ τὸ συν ἀντιθέσει ἀντιστρέφειν τὸ Ο, ὡς εἴρηται (§ χπδ'. χμε. ψλ'.), λείπονται εἰ τρεῖς, ἂν ἐκ μεν τῶν δυο ΓΑΜΑΡΙΝ, καὶ ΣΙΜΑΡΙΝ, απλῶς ἃ συμπεράσματα ἀντιστρέφοντων (§. υξη), δύο· ἐκ δε τῦ ΘΑΜΕΤΕΝ, ἃ τε σωαγόμενον διχῆ πεφυκεν ἀντιστρέφειν (§. υξή. υό.) ἔτι δύο, ἐξ ἀντιστροφῆς ἀκατάλληλοι. κτ.

Σχόλιον Α'.

§. ψιε. Σύμβολα δε καὶ τάτων κεἰθω ΓΑΜΑΛΙ. ΣΜΙΑ. ΡΙ. ΘΑΜΕΡΕ. ΘΑΜΕΡΟ.

1.	2.
γΑ Πᾶν φυτὸν ἐσία.	σμΙ Τι δίπεν λογικόν.
μΑ Πᾶσα ἐσία αὐθύπαρκτος.	Α Πᾶν λογικον ἄνθρωπος.
λΙ Τὶ φυτὸν αὐθύπαρκτον.	ρΙ Τι δίπεν ἄνθρωπος.

Ἐκ δε τῦ ΘΑΜΕΤΕΝ.

3.	4.
θΑμ Πᾶς κυων υλακτεῖ.	θΑμ . . . . .
Ε Ουδεν υλακτὸν λογικόν.	Ε . . . . .
ρΕ Οὐδεις κύων λογικος.	ρΟ Οὐ πᾶς κυων λογικός.

Σχόλιον Β'.

§. ψιζ'. Μεταθέσει τῶν προκειμένων, τῦ Σχήματος μὴ ἐνδιδόντος (§. χϑ.), ἀκαταλλήλες ποιεῖν ἐχ ὄντε.

Σχόλιον. Γ'.

§. ψιζ'. Ταῦτα μεν δη, τῦ μεν συνηθες ἴσως περιεργότερον, ἀκριβῶς δ' ὡς ἐνίῳ ἡμῖν διεφώδυται, Ἐπισήμης ἴχνεσιν ἀκραιφνὲς ἐπιβαίνουσιν, ὥς γε καὶ τὸ τῆς πραγματείας ἀξίωμα, τὸ ὑπ' ἐνίων κιβδηλευόμενον, τῶν ψιλῆς ὀνόματι τεχνης εἰς αὐτὶῳ παραβόλως ἐξυβριζόντων, ἀναφανῆναι, καὶ τὸ πρὸς συλλογισμῶν παντοῖα, πολυτελὲς τῆς διανοίας καὶ ευεπίβολον, ἐπιγνωσθῆναι. Επει δε διδασκαλίας ἔργον, συνιεναιτε ἅμα τῶν προβαλλομένων τὰς μετιόντας παρασκευάζειν, καὶ ταῦτα ταῖς μνήμαις σέγειν ἐχ ἥκιστα, εἰ δυνατὸν, ποιεῖν, ταὶ-

ταυτητοι τῶν ἐντευξομενων τοῖς ἀγνωμονεστέροις, ἐ μᾶλλον ταυτολογίας αἰτίαν οφλησειν δόξομεν, ἡ υποθεσιν ἐπικαταθησεσθαι χάριτος, ἣν, ωσανεὶ ἐπὶ πίνακος τὰ προκατασκευασθεντα ἡμῖν θεωρηματα ταυτα ἐμμέτρως συγκεφαλαιωσαντες, εἶον υπ' οψιν συνυποστρωσωμεν (1).

Τὰ κοινῇ παντὶ Συλλογισμῷ ἐπιθεωρούμενα.

Τῷ Συλλογισμῷ ταῦτα κοινῇ προστέθη.

Μείζων, Ἐλάσσων, τρεῖς ὅροι ξυν τῷ Μέσῳ. (1). (1) §. χκη'.
Καὶ ἰσάριθμοι τρεῖς προφάσεις ἐξ ὅρων. (2) (2) §. χκθ'.
Το συμπέρασμα, συν δυσὶ προκειμέναις (3). (3) §. χλβ'.
Προκειμέναις ἑνεστι κοινον τὸν μέσῳ (4). (4) §. χλ'.
Μόνων τὸ συμπέρασμα ἐξ ἄκρων πέλει (5). (5) §. χλα'.
Χωραν δὲ ἑ δ δωσι τῷ μέσῳ ολως (6). (6) §. χλγ'.
Ο Συλλογισμος ἐξ ὅρων συνωνυμων (7). (7) §. χλδ'.
Δις, ἡ απαξ ἓν, ἰῷ μέσῳ χρῷ ἐξολε. (8) (8) §. χλέ. χλϛ'. χλζ.
Δ'ις δ' αὐ, απαξ δ' ε, ἓδ' ἂν ἡ συλλεκτικῶς (9). (9) §. χλη.
Δις δ' ενθα αν κέοιτο ἀτόμε δικλιν (1). (10) §. χλθ'.
Κοινῇ δὲ μὴ συναπτε, τὸ πρὶν ἐν μέρει (11). (11) §. χμ'.
Καταφατικὸν δ' εδαμῶς ἐκ κειμένων (12). (12) §. χμά.
Αρνητικον γε συμπέρασμα ἑψεται.
Διοτῶν δὲ ἑδὲν ἑψετ' ἐξ ἀρνεμένων (13). (13) §. χμβ'.
Διοτῶν δὲ ἑδὲν ἕψεται μέρος κάτα (14). (14) §. χμδ'.
Το συμπέρασμα τῆς γε ἀθενεστέρας (15), (15) §. χμγ. χμε.
Ποιῶ, ποσῶτε, ἐκμιμεῖται τλιν φυσιν.
Ὁρων θέσει δὲ, τετρας ἡμῖν σχημάτων (16) (16) §. χμϛ'.
Ὧν ἓν τὸ πρῶτον ἐμμελεστάτως ἐχει (17). (17) §. χμζ'.
Ε, Α, Ο, Ι, τραπέντα πάσας τὰς θέσεις,
Ἑκκαίδεκα τετράκις ἴσησι τρόποις (18). (18) §. χμη.

Τῶτων

(1) „Ὥσπερ γὰρ ὅτις ἀναλαβὼν θέλει γέφυραν
„Ξύλων λελυμένων πλῆθος, ἃς ἂν βούλεται χερῶς.
„Τῶτων κραΐήσας, δεδεμένων δ' ῥαδίως·
„Οὕτω λελυμένῳ λέξιν ἀναλαβεῖν ταχὺ
„Οὐκ ἔστι, τῷ μέτρῳ δ' περιειλημμένῳ
„Ἔστι κατασχεῖν εὐκόπως καὶ πιστικῶς.

Σκύμνος Χίος ἐν Περιηγήσει.

Τέτων δὴ ἐκπίπτεσι· τοῖς ἀρνημένοις,
Ὅσοιγε πρόσκεινται, τερποῖς καινοῖν·
Ὅκτω δ' ς, ἀρνησοιγε τῶν προκειμένων (19). (19) §. χμθ.
Δέκα δύω δὲ, ἐκ μέρες ἀμφοτέρων (20). (20) §. χνα.
Τόσοι δὲ, εἰσφέροντες ἀρνησει θέσιν (21) (21) §. χνγ.
Καὶ ἓξ δὲ, εἰσβαλόντες ἐκ μέρες ὅλως (22). (22) §. χνε.
Τόσοι δὲ, εἰσάγοντες ἄρσιν τῇ θέσει (23). (23) §. χνζ.
Διαιρέφων δ' εἰς, ὃ καλῶς ἔρε πλάτος (24). (24) §. χνθ'.
Εἷς δ' αὖ συναπτων αντι τὸ ὅλε μέρος (25). (25) §. χξά.
Ὀρθῶς ἄρ' ἐκκεκρινται οἱ πάντες δέκα (2). (26) §. χξδ'. χξε.

Τὰ κατ' εἶδος τοῖς Συλλογισμοῖς ἀνήκοντα.

Σχήματος Α'.

Κατ' ἀγορεύται χήματι πρῶτω μέσος (27). (27) §. χς.
Νόσει δ' ἐλάσσων τῶν δυω προκειμένων (28). (28) §. χξή.
Μείζων δὲ τέτων ἴσαται πλατυτάτη (29). (29) §. χοά.
Ε μὲν συναχθὲν τάσγ Ε, Α πρώτας θέλει (30). (30) §. χογ'.
Ι δ' ἐν ἐπαχθὲν. Α, Ι, αὖτε κειμένας (31). (31) §. χοδ'.
Ο δ' αὖ συναφθὲν, βέλεται Ε, Ι, ἔχειν (32). (32) §. χοζ.
Τετρὰς δὲ τῶ δ' ἐνεσιν ἐξέτων τρόπων (33). (33) §. χπ'.
Ἀντιτροφῇ δε, ὃς δυὰς μὴ ἐξέτων (34). (34) §. χπγ.
Δυὰς δ' ἀνεξέτων δε, ἐν μετασάσει (35). (3ν) §. χπέ. χπς'.

Σχήματος Β'.

Κατηγορεῖται δ' ς μέσος τῶ δευτέρω (36). (36) §. χζ.
Ἀρνητικὴ δὲ, κεῖται ἀεὶθ' ἑτέρα (37). (37) §. χπζ.
Μείζων δὲ ἐσὶν, ἐξ ἀνάγκης ἐν πλάτει (38). (38) §. χπθ'.
Καὶ τῶ δ' ἀριθμὸς τετρὰς ἐξέτων τρόπων (39). (39) §. χηα.
Καὶ μὴ καταλλήλων δε, τετρὰς ἐξίσω (40). (40) §. χηγ.
Στροφῇ, Μεταξάσειτε τῶν προκειμένων (41). (41) §. χηε.

Σχήματος Γ'.

Μέσον δ' ὑπεσιν ἐν τρίτῳ ἑκατέρῃ (42). (42) §. χη.
Νόσει δ' ἐν αὐτῶ ἡ ἐλάσσων κειμένων (43). (43 §. χηθ'.
Λιεν δὲ συμπέρασμα ἐσὶν ἐν μέρει (44). (44) §. ψ.
Ἔχει δὲ τῶ δὲ τῶν καταλλήλων τρόπων (45). (45) §. ψβ'.

Τρεῖς

Τρεῖς μὴ καταλλήλων δὲ, ἐξ ἀντιστροφῶν (46). (46) §. ψδ'.
Καὶ αὐθις ἕξεις, κειμένων μεταξάσει (47). (47) §. ψε'.

Σχήματος Δ'.

Κατηγορεῖται κεἰθ' ὑπ' ἐχάτω μέσον (48). (48) §. χθ'.
Μείων ἐν πλάτει, τῇ θέσει τῆς μείζονος (49). (49). §. ψη'.
Τῆς ἥττονος δὲ, τὸ ξυνάπτον ἐν μέρει (50). (50) §. ψθ'.
Ἂν δ' ἅ συναψῇ, ὅλος ἡ μείζων ἔχει (51). (51) §. ψι'.
Πεντὰς δὲ τῶνδε τῶν καταλλήλων τρόπων (52). (52) § ψιβ'.
Ἀντιστροφῇ δὲ δὶς δυὼ λέξεις (53). (53) §. ψιδ'.
Ἀλλ' ἐν μεταξάσει γάρ, εἰς ἑδεὶς ὅλως (54). (54) §. ψιε'.

ΚΕΦ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ Συλλογισμῶν Ἀμεθόδωντε καὶ Ἀνωμάλων.

Ἔνθα

Καὶ περὶ Ἐνθυμήματος, καὶ Σωρείτε.

§. ψιή'.

Οἱ μὲν ἓν κατὰ σχῆμα καὶ τρόπον ὡρισμένοι, καὶ Μεθοδικοὶ διὰ τοῦτο ἀκούοντες, τοιοίδε εἰσίν. Ἀμέθοδος δὲ καὶ Ἀνώμαλος καλεῖσθω, ὁ μὴ κατ' ἐκείνους ὡρισμένος ἔχων, κἂν ἄλλως ἀληθεῦον παρέχοιτο τὸ ἐπιφερόμενον. Ἅπαντα δὲ τούτων πολλὴ καὶ παρὰ τοῖς Ἐνδοξοτάτοις γινομένη χρῆσις. Οὐδὲ γὰρ (καίτοι ἄλλως ἀκριβοῦντες) διὰ παντὸς ἀξιοῦσι τὰ Διαλεκτικὰ ταῦτα τεχνυδρία ἀπειροκάλως ἐκλεπτουργεῖν. Παρέντες δὲ τοῖς πρωτοπείροις ἐπὶ τούτοις νεανιεύεσθαι, τῷ κατὰ τὰς διανοήσεις ὀρθῷ αὐτοὶ ὅλοι γίνονται, ὃ ἄσεν ἥκιστον (εἰμὴ ποτε καὶ μᾶλλον) κἂν τοῖς Ἀτέχνοις ἐμφαίνεται. Λλλα λεπτέον ἡμῖν καὶ τούτων τὰ Εἴδη.

§. ψιθ'. Α'. τοίνυν τῶν Ἀμεθόδων καταλόγῳ ἀρχέτωσαν ἅπαντες οἱ Στοιχειώδεις προειρημένοι Συλλογισμοὶ (§. φπδ'. κξ'.)· Οἵ ὡς ἐν τῶν τῆς ψυχῆς κρατυνόμενοι νοημάτων (§. χγ'.), καὶ τῶν Μεθοδικῶν αὐτῶν γνώμονες εἰσὶν (§. χδ'.), ὡς εἴρηται.

§. ψκ'.

§. ψκ'. Β'. Ἀμέθοδοι λεγέθωσαν καὶ οἱ Ἀκατάλληλοι (§. χξ'.) πάντες. Εἰ δὲ βέλει, καὶ οἱ παρὰ τὸς ἐν Δ'. χήματι (ὡς ἄρα ἀτελέσεροι ἐλεγχόμενοι (§. χμζ'.), παραθέσει τῇ προς ἐκείνο· Περὶ ὧν καὶ τῆς Ἀναγωγῆς ἐπὶ τὸς τελεωτέρως ὑσερον εἰρήσεται.

§. ψκα. Γ'. Καὶ οἱ ἐνὶ πνεύματι διανοιαν αὐτοτελῆ περιλαμβανοντες. Οἷον ἐν ἀμελείᾳ ζῶν, ὧν οἱ καταῤῥαθυμοῦντες ἐδαμῶς ἐγκρατεῖς γίνεται καλῶν παιδευμάτων. ἡνίκα τεύξη.

§. ψκβ'. Δ'. Καὶ ὧν αἱ προκείμεναι καὶ τὸ συναγόμενον πρωθυτέρως τετάχαται. Οἷον ἐδὲν σημεῖον διαιρεῖται. Παν γαρ ἀμερές. Οὐδὲν δ' ἀμερὲς διαιρεῖται.

§. ψκγ'. Ε'. Καὶ οἱ κατα ἰσοδυναμίαν ὀρθ ἀτακτεῖντες. Οἷον παν σῶμα ἐν τόπῳ. Ο ὄξανος ἐστὶ τριχῇ διαστόν. Ἐστιπε ἄρα.

§. ψκδ'. ς'. Καὶ οἱ ἐξ ἀπροσδιορίστων (§. υα'.) ὡς μὴ παραυτίκα ἐπίδηλοι ὄντες, οἱοιπστὲ τὸν τροπον εἰσιν, ὅπερ ὁ προσδιορισμὸς ἐστὶν ἔλεγχος. Οἷον οἱ πέντες εἰσὶ καρτερικοί. Οἱ πέντες εἰσὶν ἀφρόντιδες. Οἱ ἀφρόντιδες εἰσ' καρτερικοί.

§. ψκε. Ζ'. Καὶ οἱ ἐκ προτάσεων, αἷς ἐκ τὲ πλαγιασμὲ, ἡ τῆς μεταθέσεως τῶν ὅρων ἡ κρυψις (§. υλγ'.). Οἷον παντὶ πὸ τε αἱματος ὑπερζέσαντος, ὁ νὲς προσεπιθολὲται. Ὑπερζέει δὲ παντὶ τῷ ὀργιζομένῳ τὸ αἷμα. Ἄρα κτ.

§. ψκς'. Η'. Καὶ οἱ ἐκ δυεῖν δὲ ἀποφασκόσων δοκοῦντες συνίσαθαι, ὡς ὁ θέμις (§. χμβ'.), τῷ δ' ἑτέραν τῶνδε ἀέρισον (§. υγ'.) Φέροντες. Οὐν ὁ μὴ ἀναπνέων ὁ ζῇ. Ουκ ἀναπνεῖ δέ. Ουδὲ ζῇ ἄρα.

§. ψκζ Θ'. Καὶ οἱ ἐν τῇ ἑτέρᾳ ὡσαύτως τὸ δοκεῖν ἀποφασκόσῃ, καταφατικῶς συμπεραίνοντες. (ὁρα ἐν §. χο.).

§. ψκή. Ι. Καὶ ἐαν ὁ τὲ ἐν τῇ μείζονι ὑποκειμένῳ διορισμος ἀψευδῶς μετενεχθῇ ἐπὶ τὸ κατηγορέμενον, ἐν δὲ τῇ ἐλάσσονι ὡσαυτως, τῷ κατα τὸ μείζονα ὑποκειμένῳ ὁρω προσαφθῇ, Συλλογισμὸς συνίσεται τῶν ἀμεθόδως συμπεραινόντων εἰς (1). Οἷον ἐαν ὑποκείηται σῶμα ὑδατος ἠττοβαρές· Ὁ δέ τις συλλογίζηται. Ἅπαν σῶμα ἀνέχεται ὑπὲ τὲ ὑδατὸς ὑπερβαρὲς τυγχάνοντος. Παν δὲ ξύλον ἠττοβαρὲς τὲ ὑδατος ἐστί. Παν ἄρα ξύλον κτ.

§. ψκθ'.

(1) Οὐίλφ. Λογ. §. 440.

§. ψκθ'. ΙΑ'. Καὶ ἐὰν ὁ Μέσος μετὰ προσδιορισμῦ τινος ληφθῇ ἀντὶ ἄκρε· τὸ τοιοῦτο κεφοτέραν τινὰ ἐπὶ τὸ Συλλογισμῦ κρυψιν ωνόμασαν (1). Οιον πᾶσα ἕξις ἐπίκτητος ἐσίν. Ἀλλαμβὺ ἡ ἕξις ἡ τῦ μνημονικῦ ἕξις ἐσίν· ἡ ἄρα ἕξις τῦ μνημονικῦ ἐπίκτητος ἐσιν.

§. ψλ'. ΙΒ'. Ἀμεθοδος δὲ, καὶ ὁ θάτερον τῶν ἐν τῳ συμπεράσματι ἄκρων διαμεριθεν. μέρος μὲν συναπτεται τῳ Μέσῳ κατὰ τὶν μείζονα, μέρος δὲ τῳ αυτῳ κατὰ τὶν ἐλασσονα. Οιον,

Ἡ Σοφία κτῆμα τυγχάνει ἀθανατον.
Οἱ οι θαμίζοντες εἰς τὰ Διδασκαλεια ἐφίενται τῆς Σοφίας.
Οἱ ἄρα θαμίζοντες κτ. κτήματος ἐφίενται ἀθανατε.

Ὀρθωθείη δ' ἂν ὅτος ληφθείσης εἰς μείζονα τῆς ἕξης.
Οἱ ἐφιέμενοι τῆς Σοφιας κτήματος ἐφίενται ἀθανάτε.

§. ψλα'. ΙΓ'. Τέτοις συγκαταλεγέθωσαν, καὶ οἱ ἐκ τεσσάρων ὅρων συνάγοντες (2). Οιον τῳ πολυγωνῳ σιπλασίαις ὀρθαῖς (πλὶῳ τεσσάρων) ἰσαριθμοι αἱ γωνίαι. Ἄρα τῳ πενταγωνῳ ἐξ ὀρθαῖς ἰσάριθμοι αἱ γωνίαι. Δηλον δὲ ὅτι τῶν τῦ συναγομένε ὅρων, ὑπο τὲς τὸ τεθέντες τελέντων, ἡ περὶ ἐκείνες κρίσις, καὶ περὶ τέτες ἔχει τὸ βέβαιον διὰ τὶν ὑπαλληλίαν. Ἀναλύσειε δ' ἄντις ὁμοιως τὲς τοιέτες, εἰς συλλογισμὲς δύω.

§. ψλβ'. ΙΔ'. Ἐπὶ τέτοις δὲ καὶ οἱ συλλογισμοὶ τετάχθωσαν, ἐν οἷς Θεωρητικῆς προτάσεως προτεθείσης, πρακτικητις ὑπεξάγεται δεικνῦσα, τὶ δηποτε, τὸ περὶ θάτερον ἐκείνης ἄκρον ποιῆν. ἡ μὴ ποιῆν, ἐπιβαλλεται θρᾶν καὶ περὶ θάτερον. Οιον πνεῦμα ὁ ΘΕΟΣ· τὲς ἄρα προσκυνέντας αυτῳ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Ἦ, Ἄρα οἱ μὴ τὶν ἐν πνεύματι λατρειαν προσφέροντες, τῳ ΘΕΩ ε προσκυνέσι (3).

§. ψλγ'.

(1) Οὐόλφ Λογ. §. 434.

(2) Περὶ τέτων Ῥιδιγερ. Βιβλ. Β'. Κεφ. Ζ'.

(3) Διανοήματα ταῦτα ἀσυλόγιστα ἐπιγραφεται τῳ Ρἰδιγέρῳ (ἐν τῳ περὶ Αἰθησ. ἀληθ. — ψεύδ. Βιβλ. Β'. Κεφ. η.), ὡς ἄρα ἐπὶ Συλλογισμὲ ἀδυτε ἐχι μορφὶν ἀνακληθῆναι μὴ ἔχοντα. Καίτοι συλλογισμοὶ καὶκτέτων ἀνακύψειν (ὡς ἀρισα τῳ κλειῳ Ουιγκλ. §. 908. σεσημείωται) τῆς σχεσεως των ἐν τῇ θεωρητικῇ προτάσει ὅρων θεωρεμενης. Εἀν γὰρ, ὡς ὁμοιος ὁριτὰ, ἡ διαφορὰ, ἡ ἴδιον, ἐχη ἐν ἐκείνῃ τὸ τὰ ὑποκειμενα κατηγορέμενον, παρὰ τὸ ἀψεύδως ἀλλήλων ἐχειν

§. ψλγ'. ΙΕ'. Τῶν ἐκ μόνων ταυτολογιῶν (§. τιγ'.) ἡ διάφορος καλεῖται· Οἷον ὁ τρίχων τρίχει. Ἀλλ. Ἆρα. ἐδὲ τοῖς ἀμεθόδοις τῶν συλλογισμῶν ἄξιον συναριθμεῖν, ὡς λήρους ἄντικρυς. Τῶν δὲ ἐκ τῆς ἑτέρας ταυτολογίας οὐτ' ἀμεθόδως οὔτε περιττῶς εἶναι τάττειν· Δι' αὐτῶν γὰρ ἄχρι τῶν πρώτων τῶν Συλλογισμῶν ἀναλύσεις ἀκριβεστάτῳ τῷ τρόπῳ τὰ προκείμενα ἀπόδειξιν παρεχόμενοι (1).

ψλδ'. Ις'. Πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα προσεπισημειώσειέτις ἀσυλλογίστως μὲν, ὀρθῶς δὲ λέγοντα συμπεραίνοντας λόγους, οἷον τὸν ἀπὸ τοῦ ὀρθῶς χωροῦντα τόνδε, ἐπὶ τὸ πλάγιον.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐστὶ ΘΕΟΣ.

Οὐκοῦν ἡ Μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐστὶ Μήτηρ ΘΕΟΥ. Ἔτι δὲ καὶ ὁ κατ' ἀναστροφὴν χέσεως.

Οἷον

τὰ τοιαῦτα ἀντικαθίστασθαι, παντοίοις διὰ τῆς ἀντιπαρασκευῆς προβησόντων συλλογισμοί. οἷον,

Ὁ πνεύματι προσκυνῶν ἐν πνεύματι ὀφείλει προσκυνεῖν.

Ὁ ΘΕΩ προσκυνῶν, πνεύματι ἐστὶ προσκυνῶν.

Ὁ ΘΕΩ ἄρα προσκυνῶν, ἐν πνεύματι ὀφείλει προσκυνεῖν.

Ἢ καὶ ἄτως·

Ὁ μὴ πνεύματι προσκυνῶν ΘΕΩ οὐ προσκυνεῖ.

Ὁ μὴ ἐν πνεύματι προσκυνῶν, πνεύματι οὐ προσκυνεῖ.

Ὁ ἄρα μὴ ἐν πνεύματι προσκυνῶν ΘΕΩ οὐ προσκυνεῖ.

Ἀλλ' ἅπερ ἄρα ἐπὶ τῆς ποσοβαλουσίνης θεωρητικῆς τὸ μὲν εἶδος ἄλλο, τὸ δὲ γένος ἐκείνῃ κατηγορημένον· οἷον ὁ χρυσὸς ἐστὶ μέταλλον· ὁ αἰετὸς ἐστὶν ὄρνις, παρατηρητέον ἐπὶ τοῦ συλλογισμοῦ τὰ μεταξὺ γενῶντε καὶ εἰδῶν, περὶ συνεσαγωγῆς, καὶ συναναιρέσεως καινοειδέντα (§. ρδ'.). Ἔστι γὰρ συναπτὸν, ὡς ὁ αἰετὸν θηρῶν ὄρνιν θηρᾶται· Καὶ ὁ μὴ ὄρνιν, οὐδ' αἰετόν. Ἀνάπαλιν δ'ε. Ἀποφασκέσης δὲ τῆς θεωρητικῆς, ὡς ἐπὶ τῶν διαφόρων, ἡ ἀντιθέτων, οἷον

χρυσὸς οὐκ ἔστι μόλυβδος. ὁ κύκλος οὐκ ἔστι τετράγωνον· Ἐκ τῆς περὶ θάτερον ἐνεργείας, ἡ ἀποφασις τῆς περὶ θάτερον συνίσταται, ἐκ δὲ τῆς ἀποφάσεως ἡ θέσις οὐδαμῶς, οὐδ' ἡ ἀπόφασις.

(1) Οὕτως ἄντις ἀποδείξαι τῷ Ε. πρότασιν ἁπλῶς ἀντιστρέφειν, διὰ συλλογισμοῦ Δευτεροχήμονος κατὰ ΘΕΝΑΖΕ.

Οὐδὲν Α ἐστὶ Β.

Πᾶν Β ἐστὶ Β.

Οὐδὲν Β ἐστὶν Α.

Καὶ τῷ Ι ἁπλῶς ἀντιστρέφειν, διὰ Συλλογισμοῦ Τριτοχήμονος, κατὰ ΣΑΡΙΝΙ.

Ἅπαν Α ἐστὶν Α.

Τὶ Α ἐστὶ Β.

Τὶ Β ἐστὶν Α.

Καὶ τῷ Α δὲ κατὰ συμβεβηκὸς ἀντιστρέφειν, διὰ Συλλογισμοῦ Τριτοχήμονος κατὰ ΣΑΒΑΣΙ.

Ἅπαν Α ἐστὶν Α.

Ἅπαν Α ἐστὶ Β.

Τὶ Β ἐστὶν Α.

Ἐξ ὧν δὴ φανερὸν μὴ παντὶ ἀχρῆσθαι ἄνευ τῆς ταυτικῆς τῶν προτάσεων, (Λειβνίτ. Ἀνακρ. περὶ τὸ Νέ Βιβλ. Δ. Κεφ. Β. §. 1. Θεοφ.) ὡς τινες οἰονται.

Οἷον εἰ Δαυὶδ πατὴρ ἦν Σολομῶντος, ὁ Σολομὼν ἄρα υἱὸς ἦν τῦ Δαυὶδ (1). Τελδυταῖον καὶ οἱ Ἐνθυμηματικοὶ καὶ Σωρικοὶ ἐπὶ τίω τάξιν τῶν ἀτακτέσων διανοητικῶν ἐφόδων εἰκότως ἀναχληθεῖεν. Ἅμα περὶ τύτων, ὡς τινος περιττοτέρας θεωρίας ἠξιωμένων, διαληπτέον ἐν μέρει.

Περὶ Ἐνθυμήματος.

§. ψλέ.

Εἴδει τὸ ἐνθύμημα θεωρῦσι, Συλλογισμὸς ἐς᾽ν ἀτελὴς, μὴ ὁλοχερὴς δηλ. ἢ ἀκέραιος, θατέρα δὲ τῶν προκειμένων ἐλλείπων (2), ὁποτέρ᾽ ἂν τυχοι, ἢν ὡς σαφῆ ὄσαν τὰ πολλὰ καὶ δηλία, συγῶντες ἐνθύμιον φέρειν ἐωθαμεν. Οἷον,

Μεγα πρὸς εὐδαιμονίαν ἡ ἀρετὴ.
Τῆς ἄρα ἀρετῆς ἐπιμελητέον. Καὶ:
Τὰ ἀνθρώπινα τῶν πραγμάτων ἐπισφαλῆ καὶ ἄπιστα.
Τοιγαρῦν καὶ ὁ πλῦτος.

§. ψλς.

(1) Ὅρα Λεῖβν. ἐν ταῖς τὰ περὶ Νε Ἀναριῖ. Βιβλ. Δ΄. Κεφ. ΙΖ.

(2) Τε Ἀριστοτέλες πῆ μὲν ἐξ ἀκρων ἔναι καὶ σημείων τὸ Ἐνθυμημα ἀποδείκνυσιν, (Προτ. Ἀναλυτ. Βιβλ. Β΄. Κεφ. κζ΄.) πῆ δὲ καὶ Συλλογισμον αυτὸ ἐξ ὀλίγων τε καὶ ἐλασσονων ὁρισαμένε. (Ῥητορ. πρὸς Θεοδέκτ. Βιβλ. Λ΄. Κεφ. β΄), ἐντεῦθεν οἱ μὲν τῇ ὕλῃ διαφέρειν τὰ Συλλογισμὰ τὸ Ἐνθύμημα ὑπολήφασιν, οἱ δὲ καὶ Εἶδει, ὧν καὶ ὁ ἐξ Ἀφροδισιάδος Ἀλέ- ἐστὶν (ἐν Τοπικ. τῶν Τοπικῶν.) „Ους γὰρ οἱ περὶ Ἀντίπατρον Μονολημμάτες Συλλογισμὰς λέγεσιν, κε εἰσὶ (φησὶ) Συλλογισμοὶ, ἀλ᾽ ὠδὲ ἐρωτῶνται. Καὶ τετες αὐτὸς ῥητορικὲς Συλλογισμὲς ἀποκαλεῖ, καὶ Ἐνθυμηματα. Ὥσε κε ἀληθεύει ὁ Κορυδαλεὺς (Λογ. περὶ Ἐνθυμ. Σελίδ. 433.) τὴν δόξαν ταύτίω τοῖς Νεωτέραις ἀνατιθεὶς. Ὃ δὲ προσίθησιν, ὡς τὸ ἀτελὴ συλλογισμον ἐπιλέγεθαι, παράσακτον ἐσί, μάτίω καὶ τόδε τοπάζειν τε Φιλοσόφε τῆς γραφῆς μαρτυρεντος τῇ γνησιότητι. Ἀποδὲς γὰρ (ἐν Προτ. Ἀναλ. Β΄.) ἀτελὴ συλλογισμὸν το Ἐνθύμημα, διεξηγειται κατωτέρω τον ὁρον, προσιθεὶς. „Πλὴν „το μὲν κ λέγεσι διὰ το ἀδύναθ, το „δὲ λαμβάνεσι. Καὶ ἔτι κατωτέρω· „ἐὰν μὲν ἓν ἡ μία ληφθῇ πρότασις „σημεῖον γίνεται μόνον. (τετεσιν Ἐν„θύμημα.). Ἐὰν δὲ καὶ ἡ ἑτέρα προσ„ληφθῇ, Συλλογισμός. Ἅμα γὰρ ἐν πολλοῖς σύνηθες τετο Κορυδαλεῖ τῶν Νεωτέρων ἔναι λέγειν τὰς δόξας, ἃς αὐτος ἀπαρέσκεται. Ὡς ἔτι καὶ διαφέρον ἰῶ προς ἀληθειαν ἢ ψεῦδος, τὸ παλαιὸν ἢ νέον γεγονέναι τον ἀληθεύοντα, ἢ ψευδόμενον.

§. ψλς'. Ποτέρα δὲ ἡ παραλειπομένη πρότασις ἐπὶ πάντος ἐστὶν ἐνθυμήματος, ἃ δυσχερὲς ἐπικρίνειν τοῖς τῶ συμπεράσματος ἄκροις προσ'χοντας. Τῶ γὰρ τῶν ἄκρων ἐλάσσονος (§. φξ'.) ἐπὶ τῆς ἡγεμένης παροντος, δῆλον ὡς ἡ μείζων παρελείφθη. Οἷον ἐπὶ τῶ Α'. (§. ἀνωτ.) τῶ δὲ δὴ μείζονος, ἡ ἐλασσων, ὡς ἐπὶ τῶ Β.

§ ψλζ Τὰ γὲν ἔτως ἔχοντα Ἐνθυμήματα συλλογισμὲς Μονολημματος ἐκάλεν οἱ παλαιοὶ (1), εἰ μὴ παρ ὅσον ἐπὶ τῶν Μονολημμάτων αει (φασι) τῶν προκειμένων ἡ μείζων εἰωθει παραλείπεσθαι Ἀλλὰ γαρ ἐν ἐντεῦθεν ὑπεληπτέον οποτέραν βέλοιτότις ἐξεῖναι παρατιγὰν, ἀλλ' ἥτις ἂν ῥαδίως ἔχοι καὶ νοηθῆναι, καὶ ομολογηθῆναι Οἷον εἴτις ἀθυμηματικῶς βαρυνεῖναι τον ἀέρα δεῖξαι ἐθέλοι, λήψεται μὲν οτι ἀὴρ πιέζειν πέφυκε καὶ θλίβειν. παραλείψει δὲ λέγειν ὅτι το πιέζειντε καὶ θλίβειν πεφυκος ἐςὶ βαρύ. Ἐκεῖνο γαρ ἂν καὶ διαποριθείη, τῦτο δὲ δῆλον. Ἐκ παντος ἓν οἱοντε καὶ συλλογισμὲ ἐνθυμημα λαβεῖν, καὶ ἐνθυμηματος συλλογισμον πληρῶσαι. Οὐδὲ γὰρ ἐσιωδὴς ἡ μεταξυ τῶτων διαφορά. Συντελεῖ δὲ το ἐνθύμημα εἰς βραχυλογίαν, καὶ κοινὴ λεγεσι, καὶ φιλοσοφῦσι, καὶ ῥητορεύσι (2).

§. ψλη.

(1) Ἀλέξ. Ἀφροδισ. ἐν Α'. Τοπικ. Καὶ ὁ Φιλόπον. καὶ ὁ Μαγεντῖνος ἐν τοῖς ὑπομν. εἰς το Προτ. Ἀναλ.

(2) Ῥητορων ἓν παῖδες, Φιλοτεχνοντες πάλαι φέροντα το [illegible], ἢ ὅτι προς ῦδωρ ῥέον λέγωσι, βραχυλογίαν αὐτοῖς μέλον ἰῶ· ἢ ἐφ' ᾧ περιποιεῖσθαι σφίσι τὶω παρα τῶν δικαστῶν εὐνοιαν. Το γὰρ πάντα λέγειν, ἀδύνατον κατηγορεῖ τῶ ἀκροντος. Το δὲ καὶ τινα παρθεναγ. ὡς ἐκεῖνο δῆλα, το αγχίνουν καὶ σύζυγες αυτῶ ἐπιμαρτυρεῖ, ὡς [illegible] ἑαυτὰ συνιδεῖν το συμπᾶν δυναμένω, [illegible] λόγον τα λόγε ἀναπληρώσεσθαι. Καὶ ἦν ἓν τῶτο αὐτοῖς, ὡς ἐ. ῥιδίως καλῶν σπεδαζομενον. Θαυμάζεται δὴ ἡ Σεκύνδε τῶ Ἀθηναίε βραχύλογος λύσις τῆς προτεθείσης αυτῶ ὑποθέσεως. „Ὁ ἀρξας ε σεως αποθνησκέτω. Καὶ ὁ παύσας σάσιν ἐχέτω ῳρεάν·

„Ὁ αὐτος ἀρξας καὶ παύσας αἰτεῖ τὶω „ῳρεάν. Τὶω ἐν ὑπόθεσιν ὁ Σοφι„στὴς ὧδε ἐβραχυλόγησεν. Οὐκεν, ὦ „ῷν, τί πρότερον· το κινησαι σάσιν· „τι δεύτερον; το παῦσαι. Δυς ἐν ἰῷ „οἷς ἠδίκησε τινα οἰκοῖσιν, τὶω ἰῷ οἷς ὦ „πεποίηκας ῳρεάν, εἰ δύνασαι, λάβε. (Φιλόσ. εἰς βίον Σεκυνδ.). Ἀλλ' ἑτω μεν καὶ διὰ ταῦτα οἱ ἐκ τῆς ῥητορείας. Οἱ δὲ Φιλοσοφοῦντες ἐχὶ τετων εἵνεκα, ὅτι δὲ ἐπὶ παντὸς λόγε τὸ αποχρῶν σκοπεῖσι ἠσκηται, καὶ απεριτον. Ἐν δὲ δὴ ταῖς κοιναῖς τίσις αὐτοῦσι καὶ ὁμιλίαις, αὐτηκως πᾶν ἡ Φύσις τὶω τῶν Ἐνθυμημάτων χρησιν καθυποβάλλει. Σώματος γαρ ὀξυτέρα ἡ ψυχὴ προς ἐνέργειαν, καὶ θᾶττον, ἡ διὰ τῆς τὰ προφορικὰ λόγε ὑπεργίαι, το ἑαυτῆς διανόημα δηλωσαι σπεδάζεσα.

§. ψλή. Οἱ δὲ δὴ ὡς ἐκ τῆς ὕλης καὶ μόνον τῷ συλλογισμῷ διαξέλκοντες τὸ ἐνθύμημα, οὐδὲν ἄλλ᾽ ἢ συλλογισμόν αὐτοχρημα τοῦτο εἶναι φασὶν, ἐξ εἰκότων, ἢ σημείων κατασκευάζοντα τὸ ζητούμενον.

ψλθ. Καὶ τὰ μὲν εἰκότα ἀποφάνσεις εἰσὶν, ἐπὶ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαινόντων (§. υ.), ἢ τῶν, ἃ δέον μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, μᾶλλον δ᾽ οὐδέποτε συμβαίνειν, ὅκ ἔχει δὲ, ὡς τὰ αἰαγκαῖα, τὸ ἀπαραίτητον. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν καθηκόντων, ἤτοι τῶν κατ᾽ ἦθος τὸ εὐλογον τηρούντων· Οἷον ὧν, ἄν τις εὐ πεπόνθοι, τούτων ἔδει κ μεμνῆθαι. Καὶ ἅπαξ προπαίσαντα προσέχειν εἰκὸς, μὴ καὶ αὖθις προσκρούσοιτο. Δίκαιον δὲ, γονεῖς μὲν τιμᾶν, αἰδεῖσθαι δὲ τὲς γεραιτέρες. καὶ τὰ παραπλήσια. Ἐκεῖνα δὲ (§. αυτ.), ἤτοι τέχνῃ, οἷον εἰκὸς κυβερνήτῃ ἐμπειρον ὄντα, διασωσειν τὸ σκάφος· καὶ ἰατρὸν ἐπιστημονα, τῷ αἰτίαν τε νοσήματος διαγνώσεσθαι· καὶ τὰ τοιαυτα. Ἢ Φύσει, οἷον εἰκότως πληϊάδων ἐπιδυομενων

„Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θυέσιν αἰτῆαι.
Καὶ πεντηκοντα ἡμέραις μετα θερινας τροπὰς,
„Ὠραῖος πέλετε θνητοῖς πλόος. Οὐτέκε νῆα,
„Καυαξαις· ἔτ᾽ ἀνδρας ἀποφθίσειε θάλασσα.

§. ψμ. Τα δὲ Σημεῖα ἀποφάνσεις παρέχεται, καθ᾽ ἃς ἡ πρὸς αὐτὰ τῶν σημαινομένων χέσις παρίσταται. Ἔστι δέτοι τῶν Σημείων, τὰ μὲν ἐπ᾽ ἐλαττον τῶν σημαινομενων, οἷον τῷ πῦρ ὑποκαίεσθαι σημεῖον ὁ ἀποθρώσκων καπνός· Καὶ τῷ δύθυμος ἔχειν τὸ αἶδειν· Τὰ δὲ ἐπὶ πλέον, οἷον τὸ πνοὴν τῷ πυρέσσειν, καὶ τὸ ἐρυθριᾶν τῷ αἰδεῖσθαι. Τὰ δὲ ἐπίσης, καὶ ἀντιστρέφοντα, οἷον τὸ γαλα τῷ συνειληφ᾽ναι, καὶ τὸ ἀναπνεῖν τῷ ζῆν, ἅπερ ἰδίως καλεῖται τεκμήρια. (§. τιη.).

§. ψμά. Ἐκ τούτων ἔν οἱ συνιζαμενοι συλλογισμοὶ, τὰ κατα τὸν Β΄. ἐκδοχῖον (§. ψλη.) εἰσὶν Ἐνθυμηματα. Οἷον ἐκ μὲν εἰκότων, (§. ψλθ.).

Τὰ παθηματα μαθηματα.		Ποιεῖντε καὶ διδάσκειν.
Ἔπαθε δε.	Καὶ	Διδάσκει δε.
Ἔμαθεν ἄρα.		Ποιεῖ ἄρα.

Ὧν ὅσον μὲν εἰς πειθῶ τὸ κράτος, ἐκ ἄδηλον. Δῆλον δε ὅτι ἐναληθέστερα τῶν ἐξ εἰκότων (§. ψλθ.) τὰ φύσει, τῶν τέχνῃ·

καὶ ταῦτα, τῶν ἤθει καὶ προαιρέσει. Τὰ γὰρ πρότερα ἧττον ἀορίστα.

§. ψμβ'. Ἐκ σημείων δὲ τῶν ἐπ' ἔλαττον (§. ψμ'.), ὑποκειμένῳ τῷ σημείῳ, τῇ θέσει τοῦτο ἐξ ἀνάγκης τὸ σημαινόμενον ἐπιφέρεται καταφατικῶς· ἡγεῖται γὰρ τὸ ἐπ' ἔλαττον (§. ρδ'.). Οἷον,

Ὁ ἐρχόμενος ὀΐθυμος ἐχει.
Ὀιχεῖται δέ· Εὐθυμεῖ ἄρα.

Οὐκ ἀνάπαλιν δὲ· Οὐ γὰρ ἀνάγκη ὀΐθυμοῦντα καὶ ἐρχεῖσθαι.

Ἀποφατικῶς δὲ τῇ ἄρσει τῷ σημαινομένῳ, ὡς ἐπὶ πλέον ὄντος (§. ρδ'.), ἀναιρεῖται τὸ σημεῖον. Οἷον ἐπὶ τῷ ἀνωτέρω.

Οὐκ ὀΐθυμεῖ δέ. Οὐδ' ἄρ' ἐρχεῖται.

Ἀνάπαλιν δ' ἔ. Οὐ γὰρ ἐπάναγκες μὴ ἐρχόμενον εὐθ' εὐθυμεῖν.

§ ψμγ'. Ἐκ σημείων δὲ τῶν ἐπὶ πλέον (§. ψμ'.), τῷ σημείῳ κατηγορουμένῳ, καταφατικῶς μὲν τῇ τῷ σημαινομένῳ θέσει, ὡς ἐπ' ἔλαττον ὄντος (§. ρδ'.) συνάγεται ἡ θέσις ἡ τῷ σημείῳ· Οἷον,

Ὁ πυρέττων πνέυσιᾷ.
Πυρέττει δέ. Πνέυσιᾷ ἄρα.

Οὐκ ἀνάπαλιν· Οὐ γὰρ εἰ πνέυσιᾷ, καὶ πυρέττει· Ἐπὶ πλέον γὰρ ἐκεῖνο. ἔνιον καὶ ἄλλως κοπιάσαντα πνέυσιαν.

Ἀποφατικῶς δὲ τῇ ἄρσει τῷ σημείῳ, ὡς ἐπὶ πλέον (§. ρδ'.), συνάγεται καὶ ἡ τῷ σημαινομένῳ. Οἷον, Οὐ πνέυσιᾷ. Οὐδ' ἄρα πυρέττει. Ὁμοίως δ' ἀνάπαλιν. Οὐ γὰρ ἀνάγκη μὴ πυρέττοντα εὐθὺ πνέυσιαν.

§. ψμδ'. Ἐκ σημείων δὲ τέως τῶν ἐπίσης, καὶ ἀντιστρόφων (§. ψμ'.). εἶα τὰ λεγόμενα τεκμήρια, ὁπότερος ἂν τύχοι, ὑποκειμένων, ἢ κατηγορουμένων, ἐκ παντὸς τρόπου διὰ τὴν ἴσως σφίσι (§ σιγ.) ἀναγκαῖον τὸ συνάγεσθαι. Ζῇ γὰρ ἀναπνέων· Καὶ ζῶν ἀναπνεῖ· Καὶ εἰμὴ ἀναπνεῖ, οὐδὲ ζῇ παντως. Καὶ ἀνάπαλιν.

§ ψμε'. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς εἰπεῖν Διαλεκτικώτερον· Τοῖς δὲ Ῥητορικοῖς Ἐνθυμήματα ἰδιαίτερον ἐστι, καὶ τὰ ἐκ τῶν Ἀντιθέτων τιὼ ἐπιφορὰν ἔχοντα. Οἷον εἰ τ' ἀγαθὰ ἐπαίνεις σέ-

φεται,

φεται, καὶ τὰ φαῦλα δεόντως καταζηλιτεύεται ψογοις. Καὶ ει πολυαχολον ὁ πλεῖτος, καὶ μερίμνας πολλὰς ἐπιφέρον, ἀταραχον ἡ πενία, καὶ τῷ ψυχῳ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ γαλήνῃ ἀποκαθιστῶν. Οἱ δ' αὐτοὶ καὶ προτάσεις Ἐνθυμηματικὰς ἀποκαλοῦσι, τὰς ἐν εἴδει ἀποφάνσεων Ἐνθυμήματα περιεχούσας. Οἷον θνητὸς ὢν, θνητὰ καὶ φρονεῖ. Καὶ, ἡμαρτες, ἡτυχασον. Ἀναλύεται γὰρ εἰς ἀνθύμημα, ἡ μὲν ὠδε· Θνητος εἰ· δεῖσε ἄρα θνητὰ καὶ φρονεῖν. Ἡ δὲ ὠδε· Σὺ ἡμαρτες· δεῖσε ἄρα καὶ συζαληναι· ἐξυπακουομενης ἑφ' ἑκατέρων τῆς μείζονος.

Περὶ Σωρείτου.

§. ψμς'.

Ὁ δὲ Σωρείτης ἄλλως ὁπωσὲν καθ' ἡμᾶς, ἡ παρὰ τοῖς παλαιοῖς (1) λαμβανομενος, ἐφοδός τις ἐκ συλλογιστικῆ ἐκ προτάσεων πλειόνων ἑτω διατεταγμενων, ὡς ἀεὶ τὸ ἐπὶ τῆς προταχθείσης κατηγορηθεν, ὑποκείμενον γίγνεθαι τῆς ἑξῆς ἑπομενης, εἰς ὃ το πρώτως ὑποτεθεν, τῷ ἐχάτως συμπλακεν κατηγορηθαντι, συναψεις το ζητούμενον. Σωρείτης δὲ ονομα τῷ λογῳ καὶ ἑτως ἐκληφθεντι, παρα τῖω σωρειαν τῶν ἐπαλλήλως ἐπιφερομενων προτάσεων. Εἴρηται δὲ καὶ κλιμακωτον παρὰ τοῖς ῥητορσι, τῷ βαθμηδον ἐν αὐτῳ χωρεῖν τῖω τῶν ὁρων προοδον. Οἷον,

Ὁ βασκανος ἀνιᾶται ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς.
Ὁ ἐπὶ τοῖς ἀλλοτριοις ἀγαθοῖς ἀνιωμενος ὑφ' ἑαυτῦ τήκεται.
Ὁ ὑφ' ἑαυτῦ τηκόμενος, αὐτος ἑαυτῷ ἐπίζημιος.

(1) Ἦν γαρ εἶδος παλαι τοῦτο ἐπιφωνηματος, δι' ὃ, ἐκ τῦ καρα μικρὸν, ὁ παῖ ἐδὼ ποιημεθα, διὰ τακέσι προσθηκαις, συνεπέραινον οἱ σοφιστεύοντες τὸ ἀτοπωτατον. Οἷον εἰ ἐκ σωρὸς πυρῶν προκειμένης, κόκκον ἕνατις ἀφέλοιτο, μὴ ἂρ ἐντεῦθεν ὁ σωρὸς ἀρθείη; Ἀλλὰ μὴ καὶ δεύτερον εἰ ἀφέλοιτο κόκκον [illegible] ἀλλὰ μὴ καὶ τρίτον; Καὶ ἑτως ἐφεξῆς. Ἐκ τοῦτο δὴ καὶ σωρείτης ἀρτηται, καὶ σωριτικὴ, ἡ σωρικὴ ἀπορία. (Σέξτ. Πυῤῥων Ὑποτυπώσ. Βιβλ. Γ' Κεφ. ἡ. Καὶ πρὸς Γραμματ. Κεφ γ'.) τῆς δὲ κατα σωρείαν ἑτω γινομένης ἐπιχειρήσεως, καὶ Λαέρτιος μέμνηται ἐν Βίοις Εὐκλείδ. τῆ Μεγαρ. καὶ Ζηνῶν. τῆ Κιττιε, καὶ Χρυσίππε. Καὶ Λεκιανὸς δὲ ἐν Λαπίθαις. Καὶ ἐν Α. τῶν Νεκρικ. Διαλ. καὶ ἐν τῷ Συμποσ. τῶν Φιλοσόφ. καὶ ἀλαχε-

Ὁ δ' ἑαυτῷ ἐπιζήμιος, καὶ ἑαυτῷ πολέμιος ἐστίν.
Ὁ ἄρα βάσκανος αὐτὸς ἑαυτῷ πολέμιος ἐστιν (1).

§. ψμζ. Καθάπερ ἂν ἐπὶ τῶν Διανοητικῶν ἐφόδων (§. φλγ.) ταῖς μεταβάσεσιν, ἅτω καὶ ἐνταῦθα ταῖς προτάσεσιν αἱ ὅροι ἰσάριθμοι εἰσί. Τόσων γὰρ αἱ μὲν μεταξὺ, κοινὸν αἰεὶ ὅρον ἕνα, τὸν κατηγορούμενον προσλαμβάνουσιν· ἡ δὲ δὴ πρώτιστη, τῶν ἐν αὐτῇ δύο, ἀφ' ἑτέρας ἔχει προσλαβοῦσα ἕτερον· ἡ δ' ἐσάτη καινὸν ἕτερον προσίεται· τὸν μὲν γὰρ παρὰ τῆς πρώτης φέρει, τὸν ὑποκείμενον, τὸν δὲ ἐκ τῆς παραλη-γούσης· Οὕτω,

Τὸ Α ἐστὶ Β.
τὸ Β ἐστὶ Γ.
τὸ Γ ἐστὶ Δ.
τὸ Δ ἐστὶν Ε.
τὸ Α . . . . . ἐστὶν Ε.

Ἐξ ὧν ἄντις καὶ τὸν Σωρείτειον ὁδὸν ἄλλο εἶναι ἐρίσειεν, ἢ τῆς Διανοητικῆς Ἐφόδου (§. φλβ'.) ψιλιῷ ἐκφρασιν.

§. ψμή. Ἐν παντὶ δὲ Σωρείτῃ τοσοίδε λανθάνουσι συλλογισμοὶ, ὁπόσοι οἱ κοινολογέμενοι τῶν ὅρων εἰσί. Τοσοῦτοι δὲ πάντες, παρὰ τὰ ἐν τῷ συμπεράσματι ἄκρα. Ἰσάριθμοι δὲ οἱ ὅροι ταῖς προτάσεσιν (§. ψμζ.). Ὅσαι ἄρα αἱ ἐν τῷ Σωρείτῃ προτάσεις, δυοῖν δεούσῶν, τοσοίδε μὲν οἱ μεταξὺ γινόμενοι τῶν ὅρων, ἤτοι οἱ μέσοι, ὡς καὶ ταῖς Διανοητικαῖς τῶν ἐφόδων. (§. φλγ.

(1) Κατὰ ταυτὶα δὴ τὶνὰ ἤδη κρατήσασαν τὰ Σωρείτα ἐκδοχίω, ἐφ' ᾧ τὸ τῆς Ἀλωπικὸς παρὰ Πλετάρχῳ τῷ Πότερα τῶν Ζώων φρονιμ.) διεχήματι. σαι ἐπιχείρημα, ἰῷ γνώμονα οἷον οἱ Θράκες ἐποιοῦντο τὴν τὰ πάγα στερρότητος ποταμὸν πυγίνται διαβαίνειν μέλλοντες.

Τὸ ὑφ' ἓν κινᾶται.
Ὃ κινᾶται ἅ πέπηγεν.
Ὃ ἅ πέπηγεν ὑγρὸν ἐστί.
Τὸ ψοφῶν . . . . . ὑγρὸν ἐστί.

Καίτοι γε τὰ Στιλπωνες (παρὰ τῷ αὐτῷ ἐν τῷ περὶ Εὐθυμ.) πρὸς Μητροκλῆν ἐγκαλέσαντα αὐτῷ τῆς θυγατρὸς τὸ ἀκόλαστον. Ἐμὸν γὰρ (ἔφη) „ἁμάρτημα τοῦτο ἐστὶν, ἢ ἐκείνης; α„πόντος δὲ τὰ Μητροκλέες ἐκείνης μὲν „ἁμάρτημα σὸν δ' ἀτύχημα· Πῶς „λέγεις (ἔφεν) ἔχει τὰ ἁμαρτήματα „καὶ διαπτώματα ἐστί; πῦρ μὲν ἂν ἔ„φη Τὰ δὲ διαπτώματα, ἔχ ὧν „διαπτώματα καὶ ἀποτεύγματα; Συν„ωμολόγησεν ὁ Μητροκλῆς. Τὰ δ' „ἀποτεύγματα, ἔχ ὧν ἀποτεύγματα „ἀτυχήματα; Πρὸς λόγῳ καὶ φιλο„σόφῳ κενὸν ἀποδείξας ὕλαγμα, τῷ „τὰ κυνικὰ βλασφημίαν.

φλγ'.)· εἰς τοσαῦτας δὲ συλλογισμὰς ὁ Σωρείτης ἀναλυθήσεται. Οὗ δὴ καὶ πεῖραν ἐκάστω πρόχειρον ἐστὶ λαβεῖν.

§. ψμθ'. Ἐξ ἁπασῶν καταφασκουσῶν, καὶ ὁ Σωρείτης καταφατικὸν ἀποίσεται τὸ συμπέρασμα. Ἐφ ὧ δὲ ἀποφατικῶς συμπεραίνει, ἄλλις ἂν ἔχοι, εἰ ὡς ἐπὶ τῆς Διανοήσεως σεσημείωται (§. φλε'.) μία τῶν ἐν αὐτῷ ἀποφάσκοι. Οἷον,

Ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ σιώπητος.
τὸ σιώπητον οὐκ ἔστιν ἄλυτον.
τὸ ἄλυτον ἔστιν ἀθάνατον.
Ὁ ἄνθρωπος . . . . . οὐκ ἔστιν ἀθάνατον.

§ ψν'. Ἐκ μόνης ἀποφασκουσῶν σωρείας προτάσεων. καὶ ὧσι καθ' ἑαυτὰς ἀληθεύουσαι, Σωρείτης ὑγιὴς ἂ συνήσεται, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς Διανοητικῆς ἐφόδῳ ἐλέγετο (§. φλε'). Πλὴν εἰμὴ τυχὸν ἀορίστως τῶν κατηγορουμένων ὅρων εἰς ὑποκείμενα ἐξῆς μεταλαμβανομένων, τὸ δοκεῖν ἀποφάσκοιεν αἱ προτάσεις πράγματι καταφασκουσαι. Οἷον ὁ μὲν ὄνοδεται.

Ἡ λογικὴ ψυχὴ οὐκ ἔστι σῶμα.
τὸ μὴ ὂν σῶμα οὐκ ἔχει μέρη.
τὸ μὴ ἔχον μέρη οὐκ ἀναλύεται.
ὃ οὐκ ἀναλύεται ἂ θνήσκει.
Ἡ λογικὴ ψυχὴ . . . . . ἂ θνήσκει.

Ὁ δὲ ἑξῆς οὐκ ὄνοδεται.
Ἡ λογικὴ ψυχὴ οὐκ ἔστι σῶμα.
τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἀμερές.
τὸ ἀμερὲς οὐκ ἀναλύεται.
ὅπερ ἀναλύεται οὐκ ἀθάνατον.
Ἡ λογικὴ ψυχὴ . . . . . οὐκ ἀθάνατον.

§. ψνα'. Ἐὰν δὲ ταῖς τέσσαρσι καὶ πέμπτη ἐπιπροσεθῇ ἀποφάσκουσα, οἷον ὅτι τὸ ἀθάνατον ἂ θνήσκει, τὸ ἐπιφερόμενον τίνι καὶ τὰ ὑπὸ τὸ Σωρείτης, ὅτι ἡ ψυχὴ ἂ θνήσκει, ἀληθὲς ἔσαι. Ἢ ἐὰν τὰ τῆς πρόοδος ᾖ ἄχρι τῆς τρίτης, τὸ συναγόμενον, ὅτι τὸ ἀμερὲς οὐκ ἀναλύεται, ὡσαύτως ἀληθεύσει. Τί δήποτε; ἢ ὅτι ἐπὶ τῶν κατὰ ἀντίθεσιν τὰς ἡγεμένας ὅρους ἀνατρεπόντων, αἱ μὲν ἄρτιοι καὶ ταύθα, τὸ δὲ ἁπασῶν ἀποφατικῶν Σωρείτης ἐπιφοραὶ (καθάπερ ἐπὶ τῆς Διανοίας αἱ

μεταβασεις (§. φλζ.), αληθεύσαι εισὶν, αἱ δὲ περιτταὶ ψεύδονται.

§. ψιβ'. Τούτοις ἄντις καὶ εἶδος ἕτερον Σωρείτου προσθείη, Σωρείτιον τοῦτον κατὰ συνέχειαν, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ ἀνωτέρω κατ' Ἀλληλοχίαν ὄντος, ἐπονομάσας. Γίνεται δὲ, ἐπειδάντις, οὐχ ὅλον, ὡς ἐπ' ἐκείνου, μέρος δὲ τοῦ κατηγορουμένου ἐφεξῆς προσλαμβάνων, τὸ λοιπὸν, σοὶ ἑτέρῳ προσληφθέντι, ἐκείνου κατηγορεῖ ἀεὶ τὸ αὐτὸ, ἐπὶ τὸ μᾶλλον, ἢ ἧττον προβαῖνον κατὰ τὴν πρόσδον. Οἷον,

Ἀχιλλεὺς ἢ ἀνδρειότερος Αἴαντος.
Αἴας δ' Ὀδυσσέως ἢ ἀνδρειότερος.
Ὀδυσσεὺς δὲ Μενελάου.
Ἀχιλλεὺς ἄρα πολλῷ τοῦ Μενελάου ἢ ἀνδρειότερος·
Τοιοῦτος ὁ παρὰ Πλουτάρχῳ (1).
Οἱ δεδεμένοι δουλαμνίζουσι τοὺς λελυμένους.
Ἐκεῖνοι δὲ τοὺς ἐλευθέρους.
Οἱ δὲ ἐλεύθεροι τοὺς πολίτας.
Οὗτοι δὲ πάλιν αὖ τοὺς πλουσίους.
Οἱ δὲ πλούσιοι τοὺς Σατράπας.
Οἱ δὲ Σατράπαι τοὺς Βασιλεῖς.
Οἱ δὲ Βασιλεῖς τοὺς Θεοὺς, μονονοχὶ βροντᾶν καὶ ἀστράπτειν ἐθέλοντες.
Πόσῳ δὴ οἱ δεδεμένοι δουλαμνίζουσι τοὺς Σατράπας, καὶ τοὺς Βασιλεῖς;

(1) Περὶ Εὐθυμίας.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ΕΚΤΟΝ.

Περὶ Συλλογισμῶν Συνθέτων.

§. ψνγ'.

Τῶν Συλλογισμῶν ὁ μὲν τις ἁπλᾶς ἐστὶν, ὁ δὲ σύνθετος. Καὶ ἁπλᾶς μὲν, ὃς καὶ Κατηγορικὸς λέγεται, ὁ ἐξ ἁπλῶν (§. υιδ'.) ἀποφάνσεων, σύνθετος δὲ ὁ ἐκτὸς τῶν μὴ ἁπλῶν (§. υιέ. κξ') συνισάμενος, ἃ εἶδη, ὁ Συμπλεκτικὸς, ὁ Αἰτιολογικὸς, ὁ Διαζευκτικὸς, ὁ Ὑποθετικὸς, καὶ τἄλλα, περὶ ὧν ἑκάστῳ ὁ μέρει.

Περὶ Συλλογισμοῦ Συμπλεκτικοῦ.

§. ψνδ'.

Ὁ ἐκ μείζονος συμπλεκτικῆς (§. υκγ'.) παρωνύμως καλούμενος, τοῖς μὲν ἁπλᾶς ἐστὶ συλλογισμὸς, τοῖς δὲ συνθετος. Ἔστι δὲ, τόγε ἡμῖν δοκεῖν, ἄλλοτε ἄλλως, ἑκάτερον. Τῆς γὰρ τῷ ὑποκειμένῳ συμπλεκτικῆς μείζονος, συμπλεκτικῶς (§. σκξ'.) τοῖς συμπλεκομένοις περιαπτόσης τὸ κατηγόρημα, ἁπλᾶς ὁ Συλλογισμὸς ἐστὶν· Οἷον,

Ὁ Ἀγαθός τε καὶ πανθενὴς ὢν ποιεῖ τὸ ἄριστον.
Ὁ ΘΕΟΣ ἀγαθός τε καὶ πανθενὴς ἐστὶν.
Ὁ ΘΕΟΣ ἄρα ποιεῖ τὸ ἄριστον.

Τοῦτον γὰρ εἰς πλείονας συλλογισμοὺς μὴ ἐξὸν ἀναλῦσαι, τοῖς Κατηγορικοῖς ἀνάγκη συγκαταλέγειν.

§. ψνέ. Τῆς δὲ δὴ κατὰ τὸ συμπλεκτικὸν ὑποκειμένου καθηγορίας διανεμητικῶς, ἢ φασὶ (§. Αυτ.) νοεμένης· ἢ γὰν ἐὰν ἁπλοῦνος τὸ κατὰ συμπλοκὴν ἀναπαλιν κατηγορῆται, σύνθετος ὁ Συλλογισμὸς ἀποβήσεται, εἰς ἁπλᾶς τοσούτους, ὅσα τὰ συμπλεκόμενα ἐστὶν, ἀναλυόμενος. Οἷον,

Σωκράτης καὶ Πλάτων καθηγηταὶ ὑπῆρξαν Ἀριστοτέλους.
Σωκράτης δὲ καὶ Πλάτων Ἀθηναῖοι ἐγένοντο.
Ἀθηναῖοι ἄρα οἱ Ἀριστοτέλους ὑπῆρξαν καθηγηταί.

Ἀναλυθήσεται γὲν εἰς συλλογισμὲς δύω, ὧν τῷ μὲν ἡ μείζων, τὸ Σωκράτιλυ καθηγησαθαι τῆς παιδείας Ἀριστοτέλει, τῷ δὲ, τὸ Πλάτωνα Συναγόμενον δὲ ἑκατέρω, ὅτι τὶς Ἀθηναῖος, κλ.

Ὡσαυτως δὲ καὶ τὲ συμπλεκτικὲ κατηγορεμένε.

Ἀριστοτέλης φιλοσοφεῖ, καὶ περιπατεῖ.
Ἀριστοτέλης ἐσὶν ἐκ Σταγείρων.
Τῶν ἐκ Σταγείρων ἄρατις φιλοσοφεῖ, καὶ περιπατεῖ.

§. ψνς'. Οἱ δὲ τὸν ἐξ ἀποφατικῆς συμπλεκτικῆς μένον ὡς ἐκ τὲ κατηγορεμένε, χρήσεως εἶναι τινὸς ἀξιῶσιν (1), οἷον,

Οὐδεὶς δύναται ΘΕΩ δελεύειν καὶ Μαμμωνᾷ.
Οἱ φιλοκτήμονες δελεύειν προῃρῆσθαι τῷ Μαμμωνᾷ.
Οὐκ ἄρα δύναιτ' ἂν δελεύειν τῷ Θεῷ.

Εὐοδος δὲ ὁ ἔτως ἔχων ὅταν τῇ θατέρᾳ τῶν κατὰ τὶν συμπλοκὶν μερῶν θέσει, ἴνα ἄρσιν τὲ ἑτέρε συνάγῃ, ὡς ὁ ἀνωτέρω. Οὐκ ἀνάπαλιν δὲ, ἐπειδὰν τῇ ἄρσει τὶν θέσιν. Οὐ γὰρ εἴτις οὐ τῷ Θεῷ δελεύοι, τῷ Μαμμωνᾷ παραυτίκα δελογραφήσεται ὁ τοιῦτος. Οὐδ' εἰ μὴ τῷ Μαμμωνᾷ δελεύοι, τῷ Θεῷ δελεύσει. Ὁ γὰρ τῶν ἀσώτων βίος ἐλέγχει τὸ συναγομενον.

§. ψνζ'. Ἐφ' ὧν δὲ τρίτον τι μεταξὺ φέρεται, ἀμέσως ἀντιφερομένων, καὶ τὲ ἑτέρε ἀναιρεθέντος, θάτερον ἂν καταφατικῶς συναχθείη. Οἷον,

Οὐδεὶς ἀριθμος, ἄρτιος ὁ αὐτὸς καὶ περιττὸς ἅμα.
Ὁ δὲ τριαδικος ἐκ ἐσιν ἄρτιος. Περιττὸς ἄρα· καὶ ἀνάπαλιν. Ἀλλὰ γὰρ τὰς τοιάτας ἐπὶ τὰς Διαζευκτικὰς ὁρθὰς ἄντις ἀνακαλέσαι. Περὶ ὧν κατωτέρω.

Περὶ Συλλογισμᾶ Αἰτιολογικᾶ.

§. ψνή.

Τέτε ἀμφοῖν, ἢ τῇ ἑτέρᾳ μένον τῶν προκειμένων, πρόταπις ἑτέρα εἰς κατασκδιὴν τὲ λεγομένε παρασυνάπτεται. Καὶ ὁ καὶ Αἰτιολογικος εἰρηται, ὡς ἐξ ἀμφοῖν, ἢ τῆς ἑτέρας Αἰτιολογικῆς (§. υιθ.)· λέγεται δὲ καὶ Ἐπιχείρημα. Οἷον,

Πᾶν

(1) Περὶ Τέχν. τᾶ Νοῦν. Μέρ. Γ'. Κεφ. κβ'.

Παν ἄυλον ἀθάνατον. Ἁπλῶν γαρ ὄν, καὶ κρεῖττον ἐσαι συνθέσεως· καὶ οὐ τῇ μάχῃ ὑπκειμεναι τῶν ἐναντίων, ἐξ ης ἡ λυσις, αὐ ἡ ὁ θανατος.

Ἀλ. ἡ ψυχη ἄυλος ἐσ'ν, ἅτε δὴ ταῖς τῶν νοητῶν ἀντιλήψεσιν ἑαυτὴν μεταβάλλουσα, ὁ παντῃ τῆς ὑλης ἐσ'ν ἀλλότριον.

Ἆρα ἡ ψυχη ἀθάνατός ἐσιν.

§ ψνθ'. Διὰ τε ὧν τῇ Αἰτιολογουσῃ καινῇ ὁρᾳ, ως διὰ μεσε, τὴν αἰτιολογουμενὴν προτασιν κατασκευαζοντες εἰς τοσάτες ἀναλύομεν το Ἐπιχείρημα συλλογισμες, ὅσα τῶν αἰτίων ἐσι τὰ παρεισαγόμενα· Οἱον ἐπὶ τε τεθέντος (§ ἀνωτ.) κατασκευάσειέ τις το ἄυλον εἶναι ἀθάνατον, ως διὰ μέσε τε μὴ λύσιν ἐπιδέχεσθαι. Εἶτα καὶ το αυλον μὴ εἶναι λυσιν ἐπιδεχόμενον, διὰ τε κρεῖττον εἶναι συνθέσεως καὶ ἁπλῶν. Ὡσαύτως δε καὶ τὴν ψυχὴν αυλον ὄσαν δείκνυμεν ἐπὶ τῆς ελάσσονος, διὰ τε ἑαυτὴν μεταβαλλειν. Τετο δὲ διὰ τε νοειν ἄλλοτε ἄλλως καὶ ἄλλα, ἥπερ ἂν ἐθέλοι. Ὥσε ἐν συλλήψει Διανοιῶν πλειονων κεισεται τε πιχείρημα, καὶ συλλογίλι ἀντις συλλογισμῶν αυτο ονομάσειεν, ὥσπερ συλλογίλι λογων πλειονων τον συλλογισμον ἐτυμολογοῦντες ἀπέδωκαν (1).

§ ψξ. Τοῖς Αἰτιολογικοῖς συλλογισμοῖς πολυ καίτοι τὸ χρειῶδες ον ταῖς συγγραφαῖς ἐχεσιν, ὃ πάνυτι χρῆσθαι ἐπιτρέπεσι, κατὰ τὰς διαλεκτικὰς σωσεσίας. Ἐν ταυταις γὰρ προς το ἀκριβὲς τὸ χηματος τὰς συλλογισικὰς ἐφόδους ἐπιτηδεύοντας, τῆς ἰω ὁ προσδιαλεγόμενος ἀπέφη προτάσεως τὴν δειξιν ως ἤδη νέᾳ προβλήματος, δι' ἄλλε συλλογισμὲ κατασκευάζειν εἰωθασι, καὶ ὕτως ἐφεξῆς, ἄχρι τῶν ἀναποδείκτων. Βιβλον δὲ συγγράφοντι ἀποδεικτικῶς, το σειρὰς ἐπιπλέκειν συλλογισμῶν ἐκτενεσέρας ἐπιτηδεύεσθαι, ἐξον συντόμως τε καὶ ἀπερίττως τὴν κατασκεὶν παραθέσθαι, ψυχροντε λίαν καὶ ἀπειροκαλον.

Περὶ Συλλογισμὲ Διαζευκτικὲ.

§. ψξά.

Τοιετος ὁ ἀπὸ Διαζευκτικῆς (§. υκθ'.) τῆς μείζονος (2). οἱον, ἤτοι Γῆ κινειται, ἢ Ἥλιος· Γῆ δ' ακινειται. Ὁ ἄρα Ἥλιος.

(1) Ὅρα §. φνθ'. Σημ.

(2) Τετον κατὰ διαζευξιν Ὑποθετικὸν ἀποκαλῶν ἀξιῶσι, τὸ κατα συνέχειαν, ἢ ἀπολυθίαν, (κατὰ τ υμῶν ἰξη-

λιος. Ἐπεὶ δέτοι τὰ διεζδυγμένα, ἤτοι ἀμέσως διέζδυκται, ἢ ἔχειτι μεταξύ, ἢ καὶ πλειω μὲν, ὡρισμένα δὲ, ἢ τέως καὶ πολλὰ ἀορίστως, ποικιλοτρόπως εἰκὸς καὶ τὸν κατ' αὐτὰ συλλογισμὸν μεθοδεύεσθαι.

§. ψξβ'. Καὶ ἐφ' ὧν μὲν ἡ διάζδυξις ἄμεσος, ἢ τῇ θέσει τοῦ ἑτέρου ἀποφατικῶς θατέρου εἰσβάλλειν ἐστίν. Οἷον,

Ἤτοι κινεῖται	Ἢ ἠρεμεῖ.
Κινεῖται δὲ.	Ἠρεμεῖ δέ.
Οὐκ ἄρα ἠρεμεῖ.	Οὐκ ἄρα κινεῖται.

Ἢ γὰρ ἀναπαλιν τῇ ἄρσει καταφατικῶς. Οἷον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λήμματος.

Οὐ κινεῖται δὲ.	Οὐκ ἠρεμεῖ δὲ.
Ἠρεμεῖ ἄρα.	Κινεῖται ἄρα.

§. ψξγ'. Ἐφ' ὧν δὲ τρίτον μεταξύ, ἢ καὶ πλείω ὡρισμένως ἢ διάζδυξις παρεισάγει, ἢ Α. τοῦ ἑνὸς τεθέντος, συλλήβδην τὰ λοιπὰ ἀναιρεῖται. Οἷον,

Ἤτοι αὐτόφωτον ἡ σελήνη, ἢ διαφανές, ἢ τοῦ φωτὸς ἐστὶν ἀνταναπλαστικόν.

Ἔστι δὲ φωτὸς ἀνταναπλαστικόν.

Οὐκ ἄρα ἐστὶ διαφανές, οὐδ' αὐτόφωτον.

Ἢ Β. τοῦ ἑτέρου ἀναιρεθέντος τὰ λοιπὰ τίθεται πάντα, ἀλλὰ διεζδυγμένως· Οἷον,

Ἤτοι πτίλων ὁ Καρκῖνος, ἢ χερσαῖον, ἢ ἔνυδρον, ἢ ἀμφίβιον.

Οὐκ ἔστι δὲ πτίλον.

Ἤτοι ἄρα χερσαῖον, ἢ ἔνυδρον, ἢ ἀμφίβιον.

Καὶ πάλιν ἐν λήμματι τῷ καὶ συμπεραντέντι.

Ἀλλ' ὁ χερσαῖον. Ἤτοι ἄρα ἔνυδρον, ἢ ἀμφίβιον.

Καὶ τέως δυοῖν μόνοιν ὑπολειφθέντοιν, ὡς ἀνωτέρω (§. ψξβ.) ἐπὶ τῶν ἀμέσων.

Ἀλλ' οὐκ ἔνυδρον. Ἀμφίβιον ἄρα.

Ἢ Γ. παρ' ἓν τῶν λοιπῶν συμπλεκτικῶς ἀναιρεθέντων, αὐτὸ τὸ ἓν τίθεται (1). Οἷον ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸ Β. πρώτου λήμματος. Οὐκ

ἐξῆς) ἀντιδιαιρέλοντες. (Ὅ, τε Φιλόπονος, καὶ ὁ Ἀνώνυμος ἐς τὰ Πρότερ. Ἀναλυτ.).

(1) „Οἵτινες καὶ τὸν κύνα οἱ Διαλεκτικοὶ Φασὶ τῶν πλειόνων διαζδυγμένων χρώμενον ἐν ταῖς πολυχίοις

Οὐκ ἐστὶ δὲ πτίλων, οὐδὲ χερσαῖον, οὐδ' ἔνυδρον.
Ἔστιν ἄρα ἀμφίβιον (1).

§. ψξδ'. Τῶν δὲ δὴ μέσων ἀορίστως πληθυνομένων, ἡ ἀριθμῷ δυσπεριλήπτων ὄντων, Α. τῇ μὲν τῇ ἑνὸς θέσει, ἀναιρεῖται τὰ λοιπὰ πάντα (2). Οἷον,

Τὸ ἄνθος, ἤτοι ῥόδον ἐστὶν, ἢ ἴον, ἢ κρίνον, ἢ ὑάκινθος, ἢ νάρκισσος. κτ.

Ῥόδον δὲ ἐστίν.

Οὐκ ἄρα οὐδ' ἴον, οὐδὲ κρίνον, οὐδ' ὑάκινθος, οὐδὲ νάρκισσος. κλ.

Β. Τῇ δὲ τῇ ἑνὸς ἀναιρέσει, τὰ λοιπὰ τίθεται, ἅπαντα διαζευκτικῶς, καὶ ἀορίστως. Οἷον,

Οὐκ ἐστὶ ῥόδον.

Ἤτοι ἄρα ἴον, ἢ κρίνον, ἢ ὑάκινθος, ἢ νάρκισσος, ἤτι τῶν ἄλλων.

Γ. Ἢ πέντε καὶ τῇ θέσει τινῶν ἀναιρεῖται τὰ λοιπά· τῇ δὲ τινῶν ἄρσει τίθεται τὰ ἄλλα, πλὴν ἀορίστως, καθάπερ εἴρηται, καὶ διεζευγμένως.

§. ψξε. Διαστροφὴ δὲ τὸ κατὰ διάζευξιν συλλογισμὸν, ἀντὶ παραδραμεῖν, μὴ ἐπ' ἀκριβὲς τῆς διαζευκτικῆς καταλήξεως τὰ μέρη. Οἷον Ὑπερίδης διὰ δύο προφάσεις, εἶπεν, τῶν ἀδικημάτων τὸν ἄνθρωπον ἀπέχεσθαι, ἢ διὰ φόβον, ἢ διὰ αἰσχύνην, συλλογισμὸς Διαζευκτικὸς ἐπισφαλὴς ὑπέθετο λῆμμα. Εἴτις γὰρ προσλαβὼν ἀποφήναιτο, τὸν Δεινα μὴ διὰ φόβον, ἐκ ἂν ἐντεῦθεν συναγαγεῖν ὀρθῶς παρείη, ὡς ἄρα δι' αἰσχύνην· οὐδ' ἐν ἀνάπαλιν. Τυχὸν γάρτις οὐδὲ φόβῳ βαλλόμενος, οὐδ' αἰσχυ-

νόμενος ἀτρεπτοῖς, συλλογίζεσθαι πρὸς ἀνέντυτον. Ἤτοι τῶν δὲ τὸ θηρίον ὠρύεται, ἢ τῶν δὲ, ἢ τῶν δὲ. Ἀλλὰ μὴν ἔστε τῶν δὲ, ἔστε τῶν δὲ. Τῶν δὲ λοιπόν. Πλατ. πόν. τῶν ζώφρονιμα.

(1) Τῶν ἐκτεθέντων (§. ψξγ'.ψξδ'). Διαζευκτικῶν, οἱ μὲν τῇ θέσει τῶν ἀναιρεσιν ἀσβαλοῦντες τὸ Γ'. Εἶδος τῶν Ὑποθετικῶν συλλογισμῶν παρίσωσιν, οἱ δὲ τῇ ἀναιρέσει τῶν θέσει, τὸ Δ. τῶν κατὰ τὸν Ἀνώνυμον· ἡ γὰρ οἱ μὲν τὸ Δ. οἱ δὲ τὸ Ε. τῶν κατὰ Φιλόπονον.

(2) Οὗτος ὁ Γ'. τῶν Ὑποθ. συλλογισμ. ἐστὶ τρόπος κατὰ τὸν Φιλόπ. ἢ ὁ Ε. κατὰ τὸν Ἀνων. ὃν καὶ μετὰ συμπλοκῆς τῆς ἀποφάσεως τελεῖσθαι φασὶν, ἤτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, ἐφ' ὧν τὸ μέσον ἀόριστον· Οἷον ἐχὶ καὶ λευκὸν καὶ μέλαν· λευκὸν δὲ· Οὐκ ἄρα μέλαν. Ἢ ὅλως, καὶ ἐπὶ τῶν μὴ ἀντικειμένων, ἑτέρων δὲ. Οἷον ἐχὶ καὶ ἵππος, καὶ βᾶς, κτ. Βᾶς δὲ· οὐκ ἄρα ἵππος. Καὶ τῇ θέσει δηλονότι συναγομένης τῆς ἀναιρέσεως.

αὐχένα συνεχόμενος, μίσει δὲ καὶ ἀποστρεπῇ τῶν φαυλοτέρων (ὁ δὴ τῶν τελείων ἐστί), τὸ ἀδικεῖν ἀπέχεται.

Περὶ Συλλογισμοῦ Ὑποθετικοῦ.

§. ψξ'.

Ὁ ἐξ ἀμφοῖν, ἢ τῆς ἑτέρας, ἐν ὑποθέσει ἀποφαινομένων (§. υιή.) Συλλογισμὸς, ὁ μὲν Ὑποθετικὸς καλεῖται δι' ὅλης (1), ὁ δὲ μικτὸς (2), ὥπερ ἂν ἡ ἐλάσσων κατηγορικὴ ᾖ (§. υιδ'.). Δι' ὅλης μὲν, οἷον,

Εἰ κατὰ νόμον, καὶ δίκαιον.
Ἀλλ' εἰ κατὰ λόγον, καὶ κατὰ νόμον.
Εἰπερ ἄρα κατὰ λόγον, καὶ δίκαιον.

Μικτῶς δέ. Οἷον,

Εἰπερ ἥμαρτεν, ἐστὶν ὑπόδυνος.
Ἥμαρτε δέ. Ὑπόδυνος ἄρα.

§. ψξζ. Καὶ κειμένη τοίνυν ἡ ἐλάσσων ἀνεπτυγμένως, ὡς ἐπὶ τῆς ὑποθετικῆς μείζονος εἶχε, μετάληψις ἂν εἴη, καὶ μεταλαμβανόμενον. Ἐξυπακουομένη δὲ συνεπτυγμένως ἂν τῇ μείζονι, πρόσληψις, καὶ προσλαμβανόμενον (3). Οἷον ἐπὶ τοῦ παρὰ Χρυσίππῳ ὑποθετικῶς σοφισθέντος.

Εἴτις ἐστὶν ἐν Μεγάροις, οὐκ ἐστὶν ἐν Ἀθήναις.
Ἄνθρωπος δὲ ἐστὶν ἐν Μεγάροις.
Οὐκ ἄρα ἄνθρωπος ἐστὶν ἐν Ἀθήναις.

§. ψξη. Ἐκ τῆς κατὰ τὸν ὑποθετικὸν μείζονα ἀκολουθίας (§. υιή.). ὁ Ὑποθετικὸς συλλογισμὸς ἅπαν τὸ κράτος πορίζεται. Κατὰ

(1) „Οὗτοι καλοῦνται διὰ τριῶν, καὶ δι' ὅλων ὑποθετικοί. Δι' ὅλων μὲν, „ὅτι πᾶσαι αἱ παραλαμβανόμεναι προ„τάσεις ὑποθετικαί. Διὰ τριῶν δὲ, ὅ„τι τελαχίστοις ἔτοι οἱ συλλογισμοὶ διὰ „τριῶν ὑποθέσεων περαίνονται (Φιλοπ. „εἰς τὰ Πρότ. Ἀναλυτ. Βιβλ. Α.) Ἕκτον δὲ τρόπον τὸν ἐξ ὅλων ὑποθέσεων ὁ Ἀνώνυμος ἀριθμεῖ, καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Ἀφροδισεῖ, ὡς οὐδετέρῳ ἀνατίθησι.

(2) Διαφέρουσι δὲ ἔτι οἱ μὲν μικτοὶ, „τοσοῦτον μόνον τῶν ὑποτεθέντι, ἀκο„λουθῶν τοῦτ' λέγουσιν· οἱ δὲ δι' ὅλων καὶ αὐτὰ τὰ ὑπόθεσιν κατασκευά„ζοντες ἀποφαίνονται. (Αὐτ. αὐτ.).

(3) „Τὴν μέντοι μεταλῆψιν ποιοῦ„νται οἱ Στωϊκοὶ καλοῦσιν (ὅπως ἂν „κέοιτο δηλονότι ἀεὶ κατὰ ὄνομα ζητεῖ.) καὶ ἔμενε τοῦτο ἐν τῇ συνηθείᾳ. Φιλοπ. ἔνθα αὐτ.

Κατὰ γὰρ τὰ περὶ τῆς συνεισαγωγῆς καὶ συναναιρέσεως τῶν ἡγεμένων, καὶ ἑπομένων, καὶ ἀντιστρόφων ῥηθέντα (§. ρδ'. σιγ'.) τύποι τέτε φέρονται δυο, τὲ μὲν κατὰ θέσιν, καὶ διὰ συνεισαγωγῆς χηματιζομενε· τὲ δὲ κατ' ἄρσιν, καὶ διὰ συναναιρέσεως. Κακεῖνος μὲν, ἐαν τὸ ἐν τῷ σωημμενῳ ἡγέμενον τεθῇ κατὰ τὶω ἐλάτονα, τὸ ἑπόμενον ὀρθῶς μάλα συναχθήσεται εἰς συμπέρασμα. Οἷον,

Εἰ ἄνθρωπος, καὶ ζῶον. Ἐκεῖνο δὲ. Τέτο ἄρα.

Οὕτω δετοι, ἐαν ἀρθῇ τὸ ἑπόμενον, καὶ τὸ ἡγέμενον συναρθήσεται. Οἷον,

Εἰ κύκλος, καὶ χῆμα.

Οὐκεν δὲ τέτο. Οὐδ' ἄρ ἐκεῖνο.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἰσοσρόφωντε καὶ συμπαρεκτεινομενων, τὰ τῆς συνεισαγωγῆς καὶ συναναιρέσεως, καθ' ὁπότερον ἔτυχεν ἀδιαφορεῖ. Οἷον,

Εἰ λογικὸν, καὶ γελαστικόν.

Λογικὸν δὲ.	Ἡ Γελαστικὸν δὲ.
Γελαστικὸν ἄρα.	Λογικὸν ἄρα.

Καὶ κατὰ συναναίρεσιν δὲ παραπλησίως.

Οὐ λογικὸν δὲ.	Ἡ Οὐ γελαστικὸν δὲ.
Οὐδ' ἄρα γελαστικόν.	Οὐδὲ λογικὸν ἄρα.

§. ψξθ'. Τὲ κατὰ τὸ σωημμενον ἑπομενε, πρὸς τὸ κατηγορέμενον αὐτὲ μείζονα λόγον ἔχοντος, ἢ πρὸς τὸ αὐτὸ τὸ ἡγέμενον, ὁ Ὑποθετικὸς συλλογισμὸς ἀπὸ τὲ ἡττον ἐπὶ τὸ μᾶλλον λέγεται χωρεῖν κατὰ θέσιν συμπεραίνων. Οἷον,

Εἰ καμμυοντι ὁρατὸν, πολλῷ δὴ μᾶλλον ὀξυδερκεντι.

Ὁρατὸν δὲ εμοιγε καμμυοντι.

Πολλῷ δὴ μᾶλλον Σοὶ ὀξυδορκεντι.

§. ψό. Τὲ δ' ἑπομενε ἥττονα λόγον ἔχοντος, ἢ τὸ ἡγέμενον, ἀπὸ τὲ μᾶλλον ἐπὶ τὸ ἧττον ὁ Συλλογισμὸς χωρήσει. Οἷον,

Εἴτι τῷ σοφῷ μόλις καταναοῖτο, πολλὲ γ' ἂν δέοι νοητὸν τέτο εἶναι τῷ ἀπαιδεύτω.

Ἀλλ' ἡ ηλεκτρίζουσα δύναμις τῷ σοφῷ μόλις ἐσὶ καταναομένη. Πολλὲ γ' ἂν ἄρα δεήσειε κτ.

§. ψοά.

§. ψσα. Ἀντιστρεφόντων δὲ τῶν λόγων καὶ ἀνάπαλιν, ὡς αἱ τοῖς Γεωμετρικοῖς, καὶ τῶν μειζόνων ἐλαττόνων καθισαμένων, εἴτις ἐπὶ μὲν τὸ πρότερον (§. ψξθ'.) διὰ τῆς τὸ ἑπόμενον αἱρέσεως συναναιρεῖν ἐθέλοι τὸ ἡγούμενον. Οἷον,

Σοὶ δ' ὀξυδορκοῦντι εὐδαμῶς ὁρᾶται· ὥστε πολὺ γ' ἂν δέοι τὸ ἐμοὶ ὁρᾶσθαι καμμύοντι.

Ἐπὶ δὲ τὸ δεύτερον (§. ψό.) ὡσαύτως.

Ἀλλ' ἡ ἠλεκτρίζουσα δύναμις, κἂν ἴῳ ἀπαιδάτῳ σαφῶς κατανοηθήσεται.

Ἐκ πολλοῦ ἄρα τοῦ περιόντος αὐτὴ τῷ σοφῷτε καὶ ἐπιστήμονι κατανοηθήσεται.

Τραπείη ἄν ὡς εἰκὸς καὶ ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον τάξις, τῆς ἐφόδου χωρούσης κατὰ τὸ ἀντίστροφον.

§. ψοβ'. Ὁμοιολόγων δὲ πρὸς ἅπερ ἀνάγεται πεφυκότων τότε ἡγουμένων, καὶ τὸ ἑπόμενον, ἐκ τῶν ὁμοίων ὁ Ὑποθετικὸς συλλογισμὸς εἰρήσεται συμπεραίνειν, εἴστε κατασκευῶ ὁμοίως καὶ ἀνασκευῶ θατέρου διὰ θατέρου. Καὶ κατασκευαστικῶς μέν. Οἷον,

„Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα, εἰ ἡμεῖς „ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; ἐ μέγα δηλονότι. Ὁμόλογον γάρ, ὅσονγε τῇ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τοῦ τρέφεσθαι ἑκατέρωσε χρεία. Ἄλλως γὰρ τὸ ὑπερέχον τῆς πνευματικῆς τροφῆς, ὅσον ἀναλογιζομένοις, καὶ τῶν παυσαμένων ἂν εἴη σμικρῶν, τὰ λοιπὰ ταύτῃ ἀπὸ τοῦ μείζους ἐπὶ τὸ ἐλαχιστον (§. ψο.) μεταπίπτοντος.

Καὶ ἀνασκευαστικῶς καθ' ὁμολογίαν ὡσαύτως. Οἷον, Εἰμὴ τῷ φυσαντι συνεπαπῆ ἐμπαροινῆσαι, τί θαυμαστὸν εἰμὴ καὶ πρόσωπον ἔτος ἤδεσθη τοῦτο διδάξαντος; θαυμαστὸν ἐδόν. Σχεδὸν γὰρ ὁμοιον.

§. ψογ'. Ἐξ ἡγουμένου καὶ ἑπομένου ἀντικειμένοντε ἀλλήλοις, καὶ πρὸς ἔτι ἀντικείμενα λοιπὸν ἐχόντων τὸν αὐτὸν, Ὑποθετικοὶ συνίστανται συλλογισμοὶ ὁμοίως τοῖς ἀνωτέρω. Οἷον,

Εἴπερ ὁμιλία Φαύλα φθείρουσιν ἤθη χρηστά, ὁμιλία χρηστὴ βελτίουσιν ἤθη φαύλα.

Ἀλλὰ μὴν τὸ Α. Ἆρα καὶ τὸ Β.

§. ψοδ'. Τῶν ἓν ἐξ ὁμοίων (§. ψοβ'.), καὶ ἀντικειμένων (§. ψογ'.) Ὑποθετικῶν ὅτι δὴ ῥᾴδιον ἐστιν, ἐπὶ τὰ ἐνθυμήματα (§. ψμα.

(§ ψμα'. κξ.). καὶ τὰ παραδείγματα (§. φος'. κξ.) μεθαρμόζειν, καὶ ἀνάπαλιν ἐπὶ τούτων ἐκεῖνα, ἐκ πείρας ἰόντι μαθεῖν.

Περὶ Διλήμματος.

§. ψοε.

Τὸ δὲ Δίλημμα, (ὃν καὶ δίκερων καλοῦσιν, ἢ κερατόεντα Συλλογισμόν, καὶ, κατὰ τὸν Κρατίνον Βενδῖν, δίλογχον.) οὐκ ἀεὶ ἐκ δυοῖν ἐστὶ συνεστὼς προτάσεων, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ ἐκ τριῶν, ἢ πολυμερῶν μερῶν, καὶ πλειόνων. Εἶδος δὲ πίστεως ἐστὶν, ἐν ᾧ διαιρέσεως ἡγεμένης, τὸ κατὰ τῶν μερῶν ἑκάστου, καὶ κατὰ τὸ ὅλον τοῦ συναγεται. οἷον,

Δημόκριτος ἀεὶ γελᾷν, ἤτοι τῶν φαύλων τὸν πολὺν κατασχεῖν εὐτύχησε γέλωτα, ἢ τῶν ἀγαθῶν, ἢ τῶν ἀδετέρως ἐχόντων.

Ἀλλ' οὐ μὲν τῶν τρίτων, ψυχρῶς· ὅτε γὰρ ἐλεεινὰ τὰ τοιαῦτα, ὅτε καταγέλαστα.

Οὐδ' τῶν ἀγαθῶν, ἄτοπος. Οὐ γὰρ τὰ ἀγαθὰ γέλωτος ἐστιν ἄξια.

Εἰ δὲ τοῦ τῶν φαύλων, εἰκὸς ἴσως ἐπ' αὐτοῖς καὶ θρηνοῦσθαι, ἢ γελᾶν.

Ἄτοπος ἄρα καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς ἀεὶ γελῶν ἐτύγχανεν ὁ Δημόκριτος.

§. ψος'. Ὥρισαι δὲ (1) ἀκριβέστερον ἔτι τὸ Δίλημμα Συλλογισμὸς ὑποθετικὸς (§. ψξς') ἢ Αἰτιολογικὸς (§. ψνή'.), ἐν ᾧ τὸ ἐπόμενον (§. υιη'.), ἢ ἡ αἰτιολογία (§. υιθ'.) πρότασις ἐστὶ Διαζευκτικὴ (§. υκδ'.), καὶ τὸ ὅλον αἴρεται, (τὸ ἡγεμένον, ἢ τὸ αἰτιατὸν δηλ.) ἐπὶ τὸ Συμπεράσματος, τῶν τὸ ἑπόμενον, ἢ τῆς αἰτιολογίας μερῶν, κατὰ τὸν ἰσομερῆ ἐλάσσονα προαναιρεμένων. Οἷον ὑποθετικῶς μὲν,

Εἴπερ ἀριθμὸς ἡ μονὰς, ἤτοι περιττὸς ἂν εἴη, ἢ ἄρτιος.

Οὐκ ἔστι δὲ περιττὸς. (τί γὰρ ἂν τῷ ἑνὶ μοναδικῶς ἔχοντι περιττεύσειε;).

Οὐδὲ

(1) Ὅρα καὶ Οὐόλφ. Λογ. §. 482. Καίτοι διὰ μόνα τὰ ὑποθετικὰ τὸ Δίλημμα γινώσκεται.

Οὐδὲ μὲν ἓν ἄρτιος. (ὑπὸ τίνος γὰρ ἂν περιέντος ἀριθμεῖται;)
Οὐκ ἄρα ἡ μονὰς ἀριθμός.

Καὶ αἰτιολογικῶς δὲ ἔτως.

Ἔστιν ὀρφανὸς, ἢ ὅτι τέθνηκεν αὐτῷ ὁ Πατὴρ, ἢ ὅτι ἡ Μήτηρ
Οὐδέτερον δὲ. Περιέστι μὲν γὰρ αὐτῷ ὁ Πατὴρ, ζῇ δὲ καὶ ἡ Μήτηρ
Οὐκ ἄρα ὀρφανὸς ἐστί.

§. ψοζ. Φανερὸν δὲ, ὡς ἐπειδὴ τὸ ἐν τῇ μείζονι ἡγούμενον, ἢ τὸ αἰτιατὸν ὅλον αἴρεται κατὰ τὸ Συμπέρασμα (§. ἀνωτ.), ἀντικεῖσεται ἄρα ἀεὶποτε τοῦτο ἐκείνῳ, ἀποφάσκον μὲν καταφάσκοντι, καταφάσκον δὲ ἀποφάσκοντι· ὧν τὸ μὲν ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω Διλημμάτων συμβαῖνον πάρεξιν ἰδεῖν, τὸ δ' ἐπὶ τῶ ἐφεξῆς.

Εἰμήτις ἰῷ τῆς ὕλης Δημιουργὸς, ἰῷ ἂν αὐτὴ, ἤτοι παρ' ἑαυτῆς ὑφεστῶσα, ἢ μηδόλως.

Ἀλλὰ τὸ μὲν ἄτοπον. Ἀδρανὴς γὰρ ἡ ὕλη παραχεῖν ἑαυτῇ τὸ εἶναι, καθὰ καὶ τὸ ὠδε πως εἶπαι. Τὸ δὲ προφανὲς ψεῦδόμενον. Ὑφέστηκε γάρ.

Ἔστιτις ἄρα τῆς ὕλης Δημιουργός.

§. ψοη. Δῆλον δὲ καὶ ὅτι αἱ τῷ ἐλάττονα συμπληρώσαι ἀποφάντεις ἐπὶ τῶ Διλήμματος, τοῖς τῶ διεζευγμένω μέρεσιν ἀεὶ ἰσάριθμοι εἰσί.

§ ψοθ'. Δυσάντης δὲ καθ' ἑαυτὸν ὢν, ἰῷνίκα πλήρης ἐστὶν ὁ Διλημματικὸς λόγος, ἀνέλεγκτος ἂν γένοιτο, παρ' ἕκαστινα τῷ κατὰ τὸ ἐν αὐτῷ διεζευγμένον. Οἷον ὁ ἑξῆς·

Εἴτις ἐστὶν ἐφετὴ ἐν τῷ τῇδε βίῳ καλάσασις, ἢ πλούτω σώσεσιν, ἢ πενία.

Ἀλλ' εἰ μὲν πλούτω, μεριμναις ἀγχει.

Εἰδὲ πενία, ἐνδείαις τρύχει. Ἆρα κτ.

Παρελείφθη δὴ ἡ μεταξὺ κατάσασις, καθ' ἣν παντὸς μᾶλλον ὁ ὸν τὸν βίον διάζει, ὁ ἐπαρκεῖσθαι τοῖς παροῦσιν εἰδὼς μὴ προαιρούμενος.

§ ψπ'. Εὐπερίτρεπτον δὲ καὶ ἄλλως τὸ Δίλημμα, ἐφ' οἷς ἄλλοθεν τῶν λεγομένων τἀναντία κρατεῖ, τῶν οἱ τῇ ἐλάττονι. Εὐπετὲς γὰρ τιθεμένου τὸ βέλος τρέψαι κατὰ τοῦ βάλλοντος

τος. Οἷον ὁ μὲν (1) πᾶσαν κατοικτείρων τὸ βίου τρίβον, ἐν πολλοῖς καὶ τάδε σωεῖρεν.

„. . . . . Ἔχεις γάμου; ἢ κ ἀμέριμνος
„Ἔσεαι· ἢ γαμέεις; ζῆς ἔτ ἐρημότερος.
„Τέκνα πόνος. Πηρωσις ἅπαις βίος· Αἱ νεότητες
„Ἄφρονες· Αἱ πολιαὶ δ ἐμπαλιν ἀθρανέες.

Ἵν ἐντεῦθεν εἰσβάλοι.

„Ἦν ἄρα τοῖν δυοῖν ἑνὸς αἵρεσις· ἢ τὸ γενέσθαι
„Μηδέποτ, ἢ τὸ θανεῖν αὐτίκα τιθέμενον.

Τῷ δὲ (2) πρὸς ταῦτ ἀντεπαινίσκεται.

„. . . . . Ἔχεις γάμον, οἶκος ἄριστος
„Ἔσεται. Οὐ γαμέεις; ζῆς ἔτ ἐλαφρότερον.
„Τέκνα πόθος. Ἄφροντις ἅπαις βίος· Αἱ νεότητες
„Ῥωμαλέαι. Πολιαὶ δ ἐμπαλιν εὐσεβέες.

Ἵν ἐκ τούτων ἐπιφέρῃ,

„Οὐκ ἄρα τῶν διοῖν ἑνὸς αἵρεσις, ἢ τὸ γενέσθαι
„Μηδέποτ, ἢ τὸ θανεῖν. Πάντα γὰρ ἐθλὰ βίου.

§. ψπά. Ἐπισφαλῶς δ' ἂν ἔχοι ἔτι τὸ Δίλημμα, καὶ τῆς ἐν τῇ μείζονι ὑποθετικῆς προτάσεως τὸ σωέπειαν μὴ ὀρθῶς ἐχούσης. Οἷον,

Εἰ διαιρετὸν εἰς ἀεὶ ἡ γραμμή, ἤτοι εἰς περιτὰ πάντως μέρη, ἢ γὰν εἰς ἄρτια.

Ἀλλ οὐκ ἐκεῖνο. Μονάδος γὰρ προσθέσει, ἢ ἀφαιρέσει τὰ μέρη ἀρτιωθήσεται.

Οὐδὲ μὲν ἐν τοῦτο, προϊούσης γὰρ τῆς διαιρέσεως περιτὰ ἀριθμηθήσεται.

Οὐκ ἄρα εἰς ἀεὶ διαιρετὸν ἡ γραμμή.

Ἡ μὲν ἐν μείζων οὐκ εὔλογον ἔχει τὸ σωημμένον. Τῇ γὰρ ἐς ἀεὶ τῆς γραμμῆς διαιρέσει, ἑτέρου ἐπεικῶς ἐκείνων ἐστὶν ἑπόμενον, ὅτε τὸ περιττὸν ὅτε τὸ ἄρτιον, τῆς διαιρέσεως ἀεὶ προσω χωρεῖν ὑποτιθεμένης.

(1) Ποσειδ., ἢ ὡς ἄλλοι Κρατ. ὁ Κυνικ. ἢ Ἀνδρολογ. Ἐπιγραμμ.

(2) Μητρόδ. ὁ τὰ πλείω ἐπὶ τοῦτοις ἀντιτάξας, Ἀνθ.

§. ψπβ'. Καὶ τὸ ἐξ Αἰτιολογικῆς δὲ τῆς μείζονος (§. ψος'.) καὶ κατὰ τὰς ἀνωτέρω τροπὰς (§. ψοθ'. κξ'.) σφαλλῶν διωάμενον, ἐλεγχθείη ἂν ἰδία ποτὲ καὶ παρὰ τὸ μὴ αἴτιον. Τοιοῦτο δή τὸ τοῦ Ζήνωνος (1) πρὸς τὸν εἰπόντα „Μηδὲ δίκην δικά„σῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς.

„Εἴτε γὰρ ἀπέδειξε (φησὶν), ὃ πρότερον εἶπὼν, οὐκ ἀκουσέον „τοῦ ἑτέρου λέγοντος· πέρας γὰρ ἔχει τὸ ζητούμενον.

„Εἴτ' οὐκ ἀπέδειξεν· ὅμοιον γὰρ ὡς εἰ μηδὲ ὑπήκουσε κληθείς, „ἢ ὑπακούσας ἐτερήτισεν. Ἥτοι δὲ ἀπέδειξεν, ἢ οὐκ ἀπέδειξεν. Οὐκ ἀκουσέον ἄρα τοῦ ἑτέρου λέγοντος.

Οὐκ ὀρθῶς ἔν γε Ζήνων ἐν τούτοις αἰτιολογεῖ. τὸ δεῖν ἀκοῦσαι τοῦ ἑτέρου λέγοντος, καθ' ὅτι ὁ πρώτως εἰπὼν, ἤτοι ἀπέδειξεν, ἢ οὐκ ἀπέδειξεν· Ἀλλ' ὅτι ἔδοξεν. εἰπὼν, ἤτοι ἀποδεδειχέναι, ἢ μή. Ταυτηγοῦ καὶ τὸ δοξαν τοῖς τοῦ ἑτέρου λόγοις προσεπιβασανίσειν, ἵνα μήτις τὸ δόκησιν ἀληθὲς, ὡς ἤδη καὶ τοιοῦτον πράγματι ὄν, λάθοι προπετέστερον προσκυρώσας.

Περὶ Συλλογισμῶν ἄλλων Σωθέτων, τοῖς ἤδη καταλεχθεῖσι προσεοικότων.

§. ψπγ'.

Εἰσί τινες καὶ ἄλλοι τῶν Σωθέτων Συλλογισμῶν, ὧν οὐκ ἄδηλος ἡ πρὸς ἕνα τινὰ τῶν καταλεχθέντων ὁμοιότης. Τοιοῦτοι δὲ·

Α. Ὁ ἀπὸ μείζονος Συγκριτικῆς (§. υκη'.). Ἐν ᾧ ἀνυποθέτως αὐτῆς προτεθείσης, καθάπερ ἐν τοῖς ἐξ ὁμοιολογουμένων Ὑποθετικοῖς (§. ψξθ'. νξ'.), προβαίνει τὸ συναγόμενον. Οἷον τεθέντος ὅτι ὁ μὲν ἐξυωπῶν μᾶλλον ὁρᾷ, ὁ δὲ καμμύων ἧττον, τετραχῶς εἰσβάλλειν ἐστί. Α. Καταφατικῶς ἀπὸ τοῦ ἧττον μετέχοντος ἐπὶ τὸ μᾶλλον. οἷον,

Ὁ καμμύων ὁρᾷ τοῦτο διακρίνει. Ἆρα καὶ ὁ ἐξυωπῶν.

Β. Ἀποφατικῶς ἀναπαλιν· οὐ γὰρ,

Ὁ ἐξυωπῶν δὲ διακρίνει, Οὐδ' ἄρα ὁ καμμύων.

Γ. Κα-

(1) Παρὰ Πλατ. περὶ Στωϊκ. Ἐναντιωμ.

Γ. Καταφατικῶς ἀπὸ τῦ μᾶλλον, ἐπὶ τὸ ἧττον· οἷον,
Ὁ ὀξυωπῶν προσκρύει. Ἄρα καὶ ὁ καμμύων.

Δ Ἀποφατικῶς ἀναπαλιν· οἷον,
Ὁ καμμύων ϐ προσκρύει· οὐ ἄρα ὁ ὀξυωπῶν.

§. ψπδ'. Ἀλλ' ἔστι καὶ εἶδος ἕτερον Συγκριτικῦ Συλλογισμῦ, ἐν ᾧ συγκριτικαὶ προτάσεις αἵτε κειμεναι ἀμφότεραι εἰσί, καὶ τὸ συναγόμενον. οἷον

Ὁ Αἴας ἀνδρειότερος ἢ Ὀδυσσεύς.
Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀνδρειότερος ἢ Αἴας.
Ὁ ἄρα Ἀχιλλεὺς ἀνδρειότερος ἢ Ὀδυσσεύς.

Ὃν ἀντὶς καὶ Σωρικῶς (§. ψνϐ'.) διατάξειε.

§. ψπέ. Β'. Ὁ ἀπὸ μειζονος Ἐξομειωτικῆς (§. υκτ.), ὃς ἰσοδυναμεῖ ἐστὶ τῷ ἐξ ὁμολογῶν (§. ψοϐ'.) ὑποθετικῷ. οἷον,
Ἔστι τὰ σιτία πρὸς τὸ σῶμα, ὥσπερ πρὸς τὴν ψυχὴν αἱ τῶν λόγων ὑποθῆκαι.
Ἀλλ' ὑπ' ἐνδείας τῆς ἐκείνων τὸ σῶμα ἐξασθενεῖ.
Καὶ ἡ ψυχὴ ἄρα ὑπ' ἐνδείας τῆς τούτων.
Ἀναχθείη δ' ἂν οὗτος ἐπὶ τὸ κατ' ἀναλογίαν συνιστάμενον παράδειγμα (§. φος'.).

§. ψπϛ'. Γ. Καὶ ὁ ἐξ Ἀναφορικῆς (§. υκ.) τῆς μειζονος, ὃς καὶ αὐτὸς τῷ ὑποθετικῷ (§. ψξη.) ἐστὶ παραπλήσιος. Τὸ γὰρ πρῶτο, ὡς ἡγεμὼν τῇ θέσει. καὶ τὸ [illegible] αὐτὸ ἑπεται. Καὶ τῇ ἀναιρέσει τῇ τούτου, κἀκεῖνο συναναιρεῖται. οἷον,
Ὅπου ὁ θησαυρὸς, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία.
Τῶν δὲ Φιλεκδημόνων ὁ θησαυρὸς ἐπὶ τῆς γῆς.
Οὐκοῦν καὶ ἡ καρδία. Ἡ γάρ,
Οὐκ ἐν οὐρανῷ ἡ καρδία.
Οὐδὲ ὁ θησαυρὸς ἄρα.

§. ψπζ'. Δ. Καὶ ὁ ἐξ Ἐναντιωματικῆς (§. υιϐ'.). οἷον
Πᾶς ἄνθρωπος κἂν εἰς ἀκρότητα γένηται παιδείας ἑλληνικῶς, ἀπαθὴς ὅμως ὑπόκειται.
Ἀριστείδης δὲ καὶ εἰς ἀκρότητα παιδείας ἐλάσας, ὅμως ἄνθρωπος ἐστίν. Ἄρα κτλ.
Ὃν φάσα ἀντὶς ἐπὶ τὸν δι' ὅλου ὑποθετικὸν (§. ψξ'.) μεταρρυθμίσειεν.

ΚΕΦ. ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ Συλλογισμῶν Ἀναγωγῆς, καὶ τῆς τούτων Ἀπαγωγῆς εἰς ἀδύνατον.

§. ψπη.

Ἀναγωγὴν Συλλογισμὸν ὀρθὸν μὲν καὶ Ἀποδεικτικὸν προσεῖπον, τὸν ἐξ ἀτελεστέρου ἐπὶ Σχῆμα τελειότερον μεταρρυθμισιν. Μὴ ὀρθὸν δὲ, ἀλλὰ πλαγίαν, καὶ Ἀπαγωγὴν ἐκάλεσαν εἰς ἀδύνατον, τὸν τὸ ζῆφυς μὲν, καὶ ἀνεπιλήπτως ἔχοντος, ὑπὸ δὲ τῶν ἐρισικωτέρων, καὶ θρασυτέρων ἐντυγχανόντων μὴ τῆς δεούσης ἀξιωμένου πίστεως, ἐπὶ τὸ ἀποπόντι συναγειν καλὰ τὸ μάτην διαφιλονεικοῦντος, διαστροφῶν.

§. ψπθ'. Ὑπάρχει δὲ εἰς Ἀναγωγὴν, ἥτε τῶν προτάσεων κατὰ τὸ ἐγχωροῦν Ἀντιστροφὴ, καὶ ἡ τούτων, ὅπη παρείκοι, Μετάθεσις· διὰ γὰρ τούτων ἅπαντες οἱ ἐν τοῖς λοιποῖς τῶν Σχημάτων, μὴ πάντοτε κατὰ φύσιν συγκεκροτημένοι (§. χί.) Συλλογισμοὶ Καταληλοί τε καὶ Ἀκαταλήπτοι, περιβαλλόμενοι τὸν κατὰ τὸ Α. μορφὴν, κρείττους ἑαυτῶν εἰς τὸ συναγειν καθίστανται. Πλὴν τῶν Καταλήπτων ΓΡΑΨΩΔΟ καὶ ΓΟΡΓΑΔΟ, ὧν ὁ μὲν ἐπὶ τὸ Β. (§. χγά.) συνάγει, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ Γ (§. ψβ'.)· ἐς Ἀπαγωγικὸς μέτιμεν ὡς εἰρήσεται.

§. ψή. Ῥᾶξα τοίνυν τὸν Ἀποδεικτικὸν Ἀναγωγὴν μεθοδεύσομεν· Α. Τὰ ἐπὶ τῶν Συμβολικῶν Φωνῶν, δηλωτικὰ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν (§. υβ'.) Φωνήεντα σημειωμένοι. Β Τοῖς ἀρκτικοῖς τῶν ἐπ' αὐταῖς συμφώνων προσέχοντες, δι' ὧν δηλοῦται, ἐφ' ἑῶτινα δὴ τῶν τὸ Α. Σχήματος τετάρων Καταλήπτων Συζυγίαν τὸν Συλλογισμὸν ἀναγειν χρὴ· Ἐπὶ τὸν ἐκ τοῦ αὐτοῦ δηλονότι ἀρχομένου γράμματος. Γ. Καὶ τῶν παρεμπιπτόντων δὲ συμφώνων ἐν τοῖς Συμβόλοις παρατηροῦντες τὰ τέσσαρα. Τὸ Ν, ὁ ἁπλῶς σημαίνει ἀντιστροφὴν τῆς κατὰ τὸν συλλαβὴν προτάσεως, ἥπερ ἐφέπεται· τὸ Σ., ὁ τὸν κατὰ συμβεβηκὸς· τὸ Μ, ὁ Μετάθεσιν ἀπαιτεῖσθαι δηλοῦται· τὸ Δ, ὁ Ἀπαγωγὴν ἐλέγχει τὸν τρόπον τὸν εἰς ἀδύνατον. Ὡς ἐν τοῖς ἔπεσι.

„Ε, Α, Ο, Ι τε ποιον, ἡ ποσον λέγει.
„Ἀοκτικὰ δ' αὐτε εἰς ον ἀξεις τῶν τροπων.
„Κ' ἀντισροφίω μεν, ΝΥ απλίω παρισάνει.
„Ἀντισροφίω δὲ ξυμβεβηκος ἐν ΣΙΓΜΑ.
„Μετάσασιν πάλιν δὲ ΜΥ προκειμενον.
„ΔΕΛΤΑ τ' ἐπὶ δὲ, ὡσιν εἰς ἀμηχανον.

§ ψγά. Ἔσαι τοίνυν τῇ τοιαυτῃ χρωμένοις μεθόδῳ, τῶν ἐν τῷ Α. Σχήματι Ἀκαταλήλων, τὸν μὲν ΓΡΑΦΑΛΙΝ (§. χπδ'.) ἐπὶ τὸν ΓΡΑΜΜΑΤΑ ἀνάγειν τὸν ὁμοιακροσιχον, ὁι ἁπλῆς ἀντισροφῆς τὸ σωαγομενον, ὡς διασημαίνει τὸ ἐφεπόμενον Ν, καὶ δι' αναλῦσομῆς τῶ ορθ (§ υξθ'.), ἥπερ ἔξεσι.

Γρά	Πᾶν αἰσθητικὸν ζῶον.	Γράμ	. . . . .
Φα	Πᾶς ἵππος αἰσθητικὸς.	μα	. . . . .
λιΝ	Τὶ ζῶν ἵππος.	τα	Πᾶς ἵππος ζῶν.

Τὸν δὲ ΘΕΑΖΕΝ, καὶ τὸν ΘΕΑΖΟΝ ὡσαύτως, (πλὴν ὅσον τὸ κατὰ τὸν δεύτερον σωαγομενον ἀναβιβασέον (§ υξθ'.) ἐπὶ τὸν καταλήλων ΘΕΑΣΕ. Καὶ τὸν ΣΑΒΙΤΙΝ ἐπὶ τὸν ΣΑΝΙΔΙ. Τόν τε ΤΑΣΕΝΜΟ (§ χπέ.) καὶ τὸν ΤΙΝΕΝΜΟ (§. χπς'.) ἐπὶ τὸν ΤΕΧΝΙΚΟΣ μεταθέσειτε τῶν προκειμένων, ὡς δήλον ἐκ τῶν αὐτοῖς Μ, καὶ ἀντισροφῆ τῆς μὲν κατὰ συμβεβηκος, ἥπερ ἂν ἐφέποιτο τὸ Σ, τῆς δ' ἁπλῶς, ἥπερ ἂν τὸ Ν, καθαπερ (§ ψη.) εἰρηται.

§ ψγβ. Καὶ τῶν ἐπὶ τῇ Β. δὲ Σχηματος Καταλήλων (§. χγά.) τόν τε ΘΑΜΒΕΝΕΝ, καὶ τὸ ΘΕΝΑΖΕ ἐπὶ τὸν τῇ Α. ὁμοιακρόσιχον ΘΕΑΣΕ τελειοῦντες ἀνάγομεν· τὸν μὲν, μεταθ'σει τῶν προκειμένων, διὰ τὸ Μ, καὶ ἁπλῇ ἀντισροφῇ τῆς ελάσσονος, καὶ τῷ σωαγομένῳ κατὰ τὸ ἑπόμενον Ν. τὸν δὲ δι' ἀντισροφῆς ἁπλῆς τῆς μείζονος. Καὶ τὸν ΤΕΝΙΟ δὲ, ἐπὶ τὸν ΤΕΧΝΙΚΟΣ ἁπλῶς τίνι μείζονα ἀντιστρέφοντες. Τὸν γεμινὶ ΓΡΑΨΟΔΟ, μόνῃ τῇ εἰς αδυνατον ἀπαγωγῇ, ὡς δηλον ἐκ τῶ Δ, μετασκευάσομεν.

§. ψγγ. Τῇ αὐτῇ δὲ μεθόδῳ, καὶ τὰς ἐξ ἀντισροφῆς (§. χγγ.), ἢ μεταθέσεως (§ χγς'.) Ἀκαταλήλες τῶν Δευτεροχημόνων· Καὶ πάντας δὲ τὰς Τριτοχημονας (§. ψβ. κξ') Καταλήλες τε καὶ Ακαταλήλες. Καὶ τὰς διαχηματιζομένας ἔτι κατὰ τὸ Δ (§ ψιβ'. κξ'.) ἐπὶ τὰς ὁμοιακροσιχὰς τέτταρας τῶ Α. μεταρρυθμίζοντες ἐπανάξομεν.

§. ψμδ'. Ἀλλα γαρ ἐφ' ὧν τὸ Δ. ἐφ' ἑκατερα τρόπων, ἐν μιᾷ τύτῳ μηχανῇ, διὰ τῶν αὐτῶν μεθόδων, ἐπὶ τὸ κρεῖττον μετασχηματιζειν εἰς καὶ τελεωτερον. Εἰσὶ δὲ ΓΡΑΨΟΔΟ, ὡς εἴρηται, ὁ ἐπὶ Β. Σχηματος Καταλληλος (§. χνά.) καὶ ΓΟΜΑΔΟ (§. χνζ'.) Ακατάλληλος ἐκ μεταθέσεως ἐπὶ τὸ αὐτό. Ο, τε ΓΟΡΓΑΔΟ (§. ψβ.) Καταλληλος ἐν Σχηματι Γ. καὶ ΓΑΜΟΡΔΟ, ὁ ἐν τῷ αὐτῷ ἐκ μεταθέσεως Ακαταλληλος (§. ψζ'.). Τύτοις γαρ, ἔτε δι' ἀντιστροφῆς ἀναγειν ἐστὶ τὴς γαρ Α πρεστάσεως ἐν αὐτοῖς κατα συμβεβηκὸς ἀντιστρέφειν δυναμένης (§. υε.), καὶ τῆς σὺν ἀντιθέσει ἀντιστροφῆς, ἣν ἂν ἡ Ο ἐπιδέξαιτο (§. υεβ.) εἰς μεταρρύθμισιν συλλογισμῶν ἀχρήστων (§. χ[illegible] συσαίη ἂν Συλλογισμος ἐκ δυοῖν ἐπὶ μέρος ασυσατος (§ χμδ'.). Αλλ' ὐδὲ διὰ μεταθέσεως. Ἐαν γαρ Α ἡ μεῖζων ὑποτεθῇ, ἡ Ο εἰς ἐλάσσονα χωρὰν ἐχ ἐξει ἢ Α. Σχηματι (§ χξη.) ὡς ἀποφάσκουσα. Εἰν δ' ἀνάπαλιν, ἀχρηστος εσαι εἰς μειζονα (§. χοά.) ὡς ἐπὶ μέρους. Λείπεται τοίνυν ἄλλως πως τὲς τοιὲς δὲ Συλλογισμὲς μετιέναι, διὰ τῆς Ἀπαγωγῆς εἰς ἀδύνατον.

§. ψμέ. Ἔχει δὲ ἡ μέθοδος ὅτω. Τῆς ἀντιφασκέσης τῷ συναγομένῳ εἰ μειζονα. ἡ ἐλάσσονα μεταληφθείσης, τὴν ἀντιφασκυσαν ταυτῃ ἀνθ' ἧς μετείληπται συναπτέον· ὡς ὅτως ἂν γένοιτο τὸν εἰκὴ θρασυνόμενον, ἀμφω τὰ μέρια προσεσθαι τῆς ἀντιφασεως καταναγκάσαι, τὸ μὲν πρὸ τῆς Ἀπαγωγῆς τιθέμενον, τὸ δὲ μετὰ τὴν Ἀπαγωγὴν, διὰ συλλογισμῶ ἀρνησα καὶ τελεωτατα συναπτοντος. Διαιτητέον δὲ τὰ τῆς μεθόδε κατὰ τὰ ἑφεξῆς επη.

„Α λείπων, Ο τρέπων, Δελτ' εἰς τὸ ἀμήχανον ἄξεις,
„Γραμμα τὸ Μῦ κεῖται, ἣν μεταθεῖσα σπε.

Ἀμελει καὶ γαρ, τῶν εἰς ἐμφέρεται τὸ Δελτα τροπων, τῇ εἰς ἀδύνατον Ἀπαγωγῇ ἐπὶ τὸν ΓΡΑΜΜΑΤΑ τὸν μὲν ΓΡΑΨΟΔΟ, καὶ τὸν ΓΟΡΓΑΔΟ μετασχηματισεις, τὴν μὲν κατὰ τὸ Α πρόταση, ὡς εχει κατὰ χωραν ἐῶν, αντὶ δὲ τῆς κατὰ τὸ Ο, τὴν ἀντιφατικὴν τὲ συμπεράσματος (ητις εσαι Α) προτιθεμενος, καὶ τὴν ἐκείνῃ (τῇ Ο) ἀντιφάσκουσαν Α, εἰς συμπέρασμα ὑποσυναπτων. Τὸν δὲ ΓΟΜΑΔΟ, καὶ ΓΑΜΟΡΔΟ ωσαὐτως. Πλὴν ὅσον ἡ Α πρεστασις ἐπὶ τέτων, ἀπὸ μειζονος εἰς ἐλάσσονα, ἡ ἀνάπαλιν, μεταθετέα, ὁ φιλὲν τὸ Μ, τέτοις. ομ. ὁμ·

Γ ά

Γρά	Πᾶσα ἀρετὴ ἐρατή.	Γραμ	Πᾶσα ἀρετὴ ἐρατή.
ψο	Τὶς πρᾶξις ἐκ ἐρατή.	μα	Πᾶσα πρᾶξις ἀρετή.
δο	Τὶς πρᾶξις ἐκ ἀρετή.	τα	Πᾶσα πρᾶξις ἐρατή.

Καὶ ὁ κατὰ ΓΟΜΑΔΟ, μεταθέσεως διὰ τὸ παρεμπίπτον Μ γινομένης

Γο	Τ' ζῶον ἐκ ἀνθρωπος.	Γραμ	Πᾶς Φιλόσοφος ἀνθρωπ,
μα	Πᾶς Φιλόσοφος ἀνθρωπ.	μα	Πᾶν ζῶον Φιλόσοφος.
δο	Τὶ ζῶον ἐκ εσι Φιλόσοφος.	τα	Πᾶν ζῶον ἀνθρωπος.

Παραπλησίως δ' ἂν ἀπαχθεῖεν, καὶ τῶν λοιπῶν ὁ μὲν κατὰ ΓΟΡΓΑΔΟ ἀνὰ μεταθέσεως, ὁ δὲ κατὰ ΓΑΜΟΡΔΟ σὺν μεταθέσει.

§. ψιγ'. Παρὰ τέτας δὲ, καὶ πάντα ἀντὶς ἀπαγαγοι Συλλογισμὸν, ἐξ ὁποιουδηποτῶν Σχήματος καὶ τρόπε, βραχύτι τίω μέθοδον παραλάξας, καὶ τῇ ἀντιστροφῇ, καὶ μεταθέσει, καὶ μιὰ καὶ τῇ ακολουθία τῶν προτάσεων, κατα τὸ ἐπιβάλλον ἑκάστοτε δέοντι προχρησάμενος. Οἷον ἀπάγω τὸν ἐξ ἀντιστροφῆς Δικταμηλον τῦ Α'. Σχήματος,

Γρά	Πᾶν αἰσθητικὸν ζῶον.
Φα	Πᾶς ἵππος αἰσθητικόν.
λιν	Τὶ ζῶον ἵππος.

Τὸ μὲν ἀντιφάσκον τῷ συναγομένῳ λαβὼν εἰς μείζονα, τίω δὲ μείζονα μεταλαβὼν εἰς ελάσσονα. καὶ τὸ ταύταις τεθεῖσαις κατα ΘΕΑΣΕ ἐπιφερόμενον (ἐ γὰρ ἐνταῦθα παρατηρητέον το ακροτιχον.) απλῶς τε, ἢ πεφυκεν (§. υξή.) ἀντιστρέψας, καὶ τῇ καθόλε τέως ὑποσυλλάψας (§. φιζ') τίω ὑπαλληλον.

Θέ	Οὐδὲν ζῶον ἵππος.
α	Πᾶν αἰσθητικὸν ζῶον.
σε	Οὐδὲν αἰσθητικὸν ἵππος.

Καὶ (§. υξή.) Οὐδεὶς ἵππος αἰσθητικόν.

Καὶ (§. φιζ'.) Οὐ πᾶς ἵππος αἰσθητικός.

ἥτις ἐστὶν ἡ τῇ ελάσσονι τῦ απαχθέντος Συλλογισμῦ ἀντιφάσκουσα.

Καὶ τὸν κατὰ ΘΑΜΒΕΝΕΝ Δευτεροχήμονα·

Πᾶς ὄνος τετράπους.
Οὐδεὶς ἵππος τετράπους.
Οὐδεὶς ἵππος ὄνος.

Ἐπὶ τὸν κατὰ ΤΕΧΝΙΚΟΣ τὸ Α'. ἀπάγω, λαβὼν εἰς μείζονα τῷ ἐλάσσονα. καὶ τὸ ἀντιφατικὸν τῷ συναγομένῳ ἁπλῶς εἰς ἐλάσσονα ἀντιστρέψας, καὶ τῷ ἀντιφάσκοντι τῇ μείζονι ὑποσυνάψας εἰς συναγόμενον. Οὕτως·

Οὐδεὶς ἵππος τετράπους.
Τὶς ὄνος ἵππος.
Οὐ πᾶς ὄνος τετράπους.

§. ψιζ'. Μεθόδῳ δὲ παραπλησίᾳ χρησαμένοις ἀπάγειν ἔσαι φαίνεται καὶ τοὺς λοιποὺς ἁπαξάπαντας. Πλὴν ἀλλ' εἰσὶν οἱ ματαιοπονίας αἰτιῶνται τὰ τοιαῦτα, πλεῖον εἶναι τὸ χρεωφελὲς τὸ περίεργον ἐν αὐτοῖς τιθέμενοι. Ἔστι δὲ τ' ἀληθὲς φάναι, τῷ μὲν τῶν λογικευομένων διάνοιαν γυμνάσαι καὶ διεξοδεῦσαι, ἃ πάντῃ ἀπρόσφορα, κατὰ δὲ τὰς σωστικὰς προχειρίζεσθαι περιττὰ ἐπιεικῶς καὶ ἀνόητα. Εἰ γάρ τις σοφιστῶν, καὶ ἐριστικώτερον τῶν δέοντος ἡμῖν προσφερόμενος. δοίη μὲν τὰς ἐν τῷ συλλογισμῷ προκειμένας, ἀποφήσειε δὲ τὸ ἐξ αὐτῶν ὀρθῶς συναγόμενον, καὶ κατὰ τὸν εἰρημένον μέθοδον εἰς ἀδύνατα συνωθοῖτο, οὐδὲν ἧττον καὶ μετὰ τὴν Ἀπαγωγὴν τὰ ἴσα ὀφθήσεται θρασυνόμενος ὁ τοιοῦτος, καὶ δώσει μὲν αὐθις. ὡς καὶ πρῶτον, τὰ τεθέντα, ἀποφήσει δὲ τὸ ἑπόμενον. Ἅπαξ γὰρ προθέμενος ψεύδεσθαι, οὐδὲ δεύτερον τῆς ἱερᾶς ἀληθείας καταισχυνθήσεται.

§. ψιή. Βέλτιον οὖν κατὰ τῶν τοιούτων, τοῖς τῶν Συλλογισμῶν βασιμωτάτοις ἐκείνοις ὁπλίζεσθαι (§ ϕπδ'. κξ.) καὶ Στοιχειώδεσιν, ὡς Γνώμοσιν οἷον Συλλογιστικῆς ἐφόδοις, καὶ τίρας εἴδος ἀπάτης (§. χλ.) ὑπεκσαίμεθα. Ἐν ἐκείνοις γὰρ, ὡς ἐν ἀρχαῖς γνωριμωτάταις καὶ φανωτάταις ἐναῤῥάπτον τὸ δόλογως ἐπιφερόμενον, ἔκοντα αἰέκοντάγε ὁμολογεῖν καταναγκάζει τὸν ἀντιλέγοντα. Ἄλλαγε τὰς ἀρχὰς, ἐρεῖ, ἀπαναίνομαι. Ἀλλ' ἀλογεῖς. Ἀλλὰ δεῖξιν αἰτῶ. Ἀλλ' ἐκ ἂν λαβοις. Πρὸς γὰρ τὸν ἀναιρέντα τὰς ἀρχὰς λόγος οὐδεὶς. Καίγε πλεῖω ἂν ἐπιεικῶς ἀπανήναιτο κἂν ὁ σοφὸς ἀπαίδευτος, ἢ δεῖξαι ἴσχυσεν, καὶ ὁ ἐπ' αὐτῷ ἐλάσας τὴν Σοφίας ἀκρότητα.

§. ψιϑ'.

ϛ. ψϟϑ'. Ἀλλ' ἔστιν εἶδος ἕτερον Ἀποδείξεως εἰς ἀδύνατον ἀπαγωγῆς, ἣ χρῆσθαι εἰώθασιν, ἐφ' οἷς ἀγνοουμένων τῶν αἰτίων ἐπαναγκες ὅμως ον ἀποδείκνυται τόδε, ἢ τόδε τιθέναι, διὰ τὰ ἄλλως ἂν, ἐφεπόμενα ἄτοπα. Τοιαῦτα γὰρ ὁ διὰ τὸ ἀδύνατὸ ἐγκρίνεται Συλλογισμὸς, οὐχ ἁπλῶς τις ὢν, οὐδὲ μοναδικὸς, διὰ τριῶν δὲ συγκροτέμενος· τὸ μὲν Α. Διαζευκτικῷ, τῷ ἄρτιν (§. ψξβ'.) προσλαμβάνοντος· τὸ δὲ Β. ὑποθετικῷ, κατὰ ἄρσιν (§. ψξή.) εἰσβάλλοντος· τὸ δὲ Γ. Κατηγορικῷ, τὸ τῷ ὑπόθεσιν τὸ Β. τῷ τὸ ἀδύνατον προϊχομένῳ κρατύνοντος. Οὕτως ὁ Γεωμέτρης τῷ διαγωνιον ἀσυμμετρον ἐσαν τῇ τετραγώνῳ πλευρᾷ ἀποδείκνυσιν (1).

Α. Ἤτοι γὰρ σύμμετρος, φησὶν, ἢ ἀσύμμετρος.

Οὐκ ἔστι δὲ συμμετρος.

Ἀσυμμετρος ἄρα.

Β. Εἰ γὰρ σύμμετρος, ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς καὶ περιττὸς ἔσαι, καὶ ἄρτιος.

Οὐκ ἔστι δὲ ὁ αὐτὸς καὶ περιττὸς ἅμα, καὶ ἄρτιος.

Οὐκ ἄρα σύμμετρος.

Γ. Ὁ γὰρ τῆ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆ τετραγώνῳ ἀριθμὸς, τῷ τῆ ἀπὸ τῆς διαμέτρῳ ἡμίσει ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς ἐστὶν. (Ἐπεὶ τὸ ἀπὸ ταύτης διπλάσιον δείκνυται τῆ ἀπ' ἐκείνης.).

Ἔστι δὲ, ὁ μὲν περιττὸς (ἀπὸ τῆς πλευρᾶς, Φέρε, γ'.) οἷον ὁ θ'.

Ὁ δὲ ἄρτιος, ὁ ἡμισυς τῆ ις'. (τῆ ἀπὸ τῆς διαγωνίᾳ Φέρε δ'.) οἷον ὁ η. (2).

Εἴπερ ἄρα σύμμετρος, ὁ αὐτὸς καὶ περιττὸς ἀριθμὸς ἔσαι, καὶ ἄρτιος.

Παρα-

(1) Πυκνὴ τῶν τοιῶνδε Ἀπαγωγικῶν Δειξεων ἡ χρῆσις τοις Γεωμέτραις, καὶ τῷ Εὐκλείδῃ ἰδίως ἐν Α. τῶν Στοιχείων. Πρβλ. ε. καὶ ζ. καὶ η. καὶ ι. καὶ ια. Καὶ πολλαχῆ.

(2) Ἡ [illegible] μὲν πλευρᾶς τεθείσης 4. [illegible] δὲ διαγων. 5, ὁ ἀπ' ἐκείνης 16, ὁ αὐτὸς ἂν, τῷ τῆ ἀπὸ ταύτης 32, [illegible] 12½, ἃ μόνον περιττὸς ἔσαι καὶ ἄρτιος ἅμα, ἀλλὰ καὶ μείζων ἑκατὸν καὶ ἔλασσων· καὶ ὅλον καὶ μέρος. Ἔτι δὲ, κἂν ἡ μὲν πλευρὰ τεθῇ, 2. ἡ δὲ διαγ. 4. ἄμφω ἄρτιοι, δίον τὸν ἀπ' ἐκείνης τὸν αὐτὸν ἀναι τῷ ἡμίσει τῆ ἀπὸ ταύτης, ἔσαι 4 = 8. ὁ αὐτὸς ὅλοντε καὶ ἡμισυ. Κἂν ἡ μὲν 3. ἡ δὲ 5. ἄμφω περιττοὶ, ἔσαι 9 = 12½.

Παραπλησία δὲ τῇ Ἐφόδῳ, δείξειν ἄντις καὶ τὴν λογικὴν ψυχὴν ἴσαν ἀθανάτου.

Α. Ἤτοι γὰρ θνητή, ἢ ἀθάνατος.
Οὐκ ἔστι δὲ θνητή.
Ἀθάνατος ἄρα.

Β. Εἰ γὰρ θνητὴ ἄδικος ἡ δίκη.
Οὐκ ἄδικος δὲ ἡ δίκη.
Οὐκ ἄρα θνητή.

Γ. Ἡ γὰρ δίκη, ἡ μὴ τὸς ἐξ ἀδικίας ὠφελείας μεθιεῖσα, ἄδικος.
Ἡ δὲ δίκη τὸς ἐξ ἀδικίας ὠφελουντας ἐ μέτεισιν.
Εἴπερ ἄρα ἡ ψυχὴ θνητή, ἄδικος ἡ δίκη.

§. ω. Οὐ πέρρω δὲ ἴσως τῆς παρούσης ἂν εἴη προθέσεως, καὶ περὶ τῆς ἐκ τὸ ἀντιφάσκοντος μὲν, ὀρθῆς δ' ἔχ ἧκιστα δείξεως, νυῦν τινα παραχεῖν. Ἦν οἱ μὲν ἀσυσατον εἶσυται, οἱ δὲ καὶ τοι παραδεξοτέραν δοκοῦσαν, ἐπ' ἐνίοις ἄριστα σωίζεσθαι διατείνουσαι (1). Γίνεται δ' αὐτη ἐπεισάντις ἐκ θατέρε τῶν τῆς ἀντιφάσεως μορίων, ὁ κατὰ δόξαν ἰδίαν ἀδυνάτως ἔχει, θάτερον ὀρθῶς τε, καὶ ἐπ' ἀθείας εἰσβαλλη. Οὔπωτις τῶν Νεωτέρων (2) τὸ κενὸν ὑπερορωθήσας, καὶ ὃ μόνον μηδαμὸ τῆς Φυσεως εἶναι, ἀλλ' ὅδε δυνατῶς ἔχειν διδάξας, διὰ τὸ ἀντιφάσκοντος, ἐκ τῶν αὐτῷ Ἀρεσκόντων ἂν ἀποδείξειν. Ἔσω γὰρ δὴ τὸ κενόν. Τὸ ἐκτασίς τις ὑποτίθεται τριχῆ διαστατὸν ἴσα· τὸ δὲ τριχῆ διαστατὸν σῶμα (ἢ αὐτῷ δοκεῖ.). Εἰ δὲ σῶμα, πλῆρες. Τὸ δὲ πλῆρες ἐχὶ κενόν. Ἔστ' ἐκ τὸ εἶναι τὸ κενὸν, ὀρθῇ (φησὶ) τῇ δείξει σωάγεται μὴ εἶναι τὸ κενόν.

Παραπλησίως ἄντις ἐκ τὸ μὴ ἐν τόπῳ εἶναι τὴν σφαῖραν τὴν ἐξωτάτω, σωάψειε κατὰ Ἀριστοτέλες τὸ ἀντιφάσκον, ὅτι ἐν τόπῳ. ἢ γὰρ ἐξωτάτω, καὶ τῆς κατὰ τὸ πᾶ διαφορᾶς μετειλημμένα ἔσαι, καὶ ἐν τόπῳ ἔσται.

Καὶ τὸ σφαιροειδῶς δὲ κυρτεῖσθαι τὴν θαλάσσης, καὶ παντὸς ὑγρὲ ἐπιφάνειαν, ἐν τοῖς Κοσμογραφικοῖς, τοιάδε δείκνυται τῇ ἐφόδῳ (3). Κειῶθ γὰρ μὴ· ὡς ἐκ ἀπέχει ἐπίσης τὸ κέντρε

(1) Διωχθη περὶ τύτε ὁ Μαθηματικὸς Τυκυέτιος πρὸς Δανιὴλ Λιπσίορνιον, δείξας ἐν τῷ Παραρτήμ. τῷ μετὰ τὰ Ἀρχιμ. Θεωρ., ὡς κἀκτὸ ψευδὲς πολλάκις ἐσὶν ὀρθῶτε καὶ ἐν ἀθείαις τ' ἀληθὲς συναγεσθαι.

(2) Ὁ [illegible]

(3) Ἀνδρέ. Τυκυέτ. ὧδα ἀνωτ.

κέντρε τὰ ὕδατα. Εἰ δὲ τοῦτο, τὰ μᾶλλον, καὶ ὑψηλότερα. Ταῦτα δὲ καὶ κατὰ τῶν πρανωτέρων ἄγεται φύσει, καὶ ἀπὸ τοῦ κέντρου. τὸ ἴσον ἄτω περιπεσεῖται τῆς ἀποσάσεως. Ἆρ' ἂν τὰ ὕδατα πρὸς τὸ σφαιροειδὲς τῆν ἐπιφάνειαν ἀποκυρτᾶται. Πλεῖς ἄντις εὗροι παρὰ τοῖς Μαθηματικοῖς κατὰ τὴν τεθεῖσαν μέθοδον κατασκοπάζομενα (1).

ΚΕΦ. ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ Συλλογισμοῦ Ἐπισημονικοῦ, ἢ περὶ Ἀποδείξεως.

§. ωά.

Ἡ δὲ Ἀπόδειξις διανοίας εἶδος ἔσα τὸ κράτισον, καὶ τιμιώτατον, Συλλογισμός ἐς̓ὶν ἐξ ἀμέσων, καὶ διὰ ψιλῆς ἐποπτείας τὸ σαφὲς ἐχέσων (§. υι. Φλα.) ἀποφάνσεων σωεσηκώς, καὶ ἀνυποδείκτου τι γνωσθησομένου παρέχων τὸ σωαγόμενον. „Ἐξ ἀληθῶν, καὶ πρώτων, καὶ ἀμέσων, καὶ „γνωριμωτέρων, καὶ προτέρων, καὶ αἰτίων τοῦ συμπεράσμα„τος, τὸν κατ' Ἀπόδειξιν Συλλογισμὸν καὶ Ἀριστοτέλης (2) ἀπέδωκεν. Καὶ δή.

§. ωβ. Α. Ἐξ ἀληθῶν, ἐπὶ γὰρ τὸ ἀληθὲς μία φέρεται ἐξίν, ἡ διὰ τοῦ ὄντος τρίβος. Τὸ γὰρ ἐκ ψεύδους, ἄλλοθέν ποθεν ἀληθεύον ἐνίοτε (§. φιβ'.), οὐ κατ' ἀπόδειξιν. Ἐξ ἀληθῶν δὲ ἡ ἀπόδειξις ἐχ ἁπλῶς τὸ εἶναι, ἐξ ὧν ἄντις καὶ πιθανῶς συλλογίζοιτο, τὸ δ' ἄλλως εἶναι μὴ ἔχειν· τετέσιν ἐξ ἀναγκαίων (§. υ.) (3).

§. ωγ. Β Ἐκ πρώτων, καὶ ἀμέσων· τοιαῦται δὲ τῶν ἀποφάνσεων, ἃς ὑποθέσεις καλοῦσιν (§. υθ'. υί.). Ἐν αἷς νοηταῖς μὲν, ἀδιανοήτοις δὲ ἔσαις (§. Φλα. Φλγ'.) ὡς μὴ διάτινος

(1) Οὕτω παρ' Εὐκλείδ. δείκν. ἡ ιβ'. τοῦ Θ. τῶν Στοιχ. Καὶ ἡ δ'. τοῦ ΙΑ. Καὶ ἡ λε. τοῦ Ε παρὰ Τυχσετ. Καὶ παρὰ Καρδανῳ ἐν τῷ Ε τῶν Ἀναλογ. Καὶ παρὰ τῷ Θεοδοσ. ἐν τῷ Α. των Σφαιρικ. ἡ τοιάδε δεῖξις οὐ χρήσα γινεται, ἐὰν μὴ τῷ ἀναπέμπω μοντεθέντι πεπραγμάτι ὑπὸ Ταχυσετίου λεγόμενα.

(2) Τσίρ. Ἀναλυτ. Βιβλ. Α. Κεφ. β'.

(3) „Ἐξ ἀναγκαίων ἄρα Συλλογι„σμὸς ἐσὶν ἡ Ἀπόδειξις. Ἀριστ. Τσίρ. Ἀναλ. Βιβ. Α. Κεφ. δ'.

νος μέσου κατὰ διανοητικὴν μετάβασιν ἀποδεικνυσθαι πεφυκέναι, ἀκριβὴς ἡ τῶν Νεοσσίων· ἐξ ὧν τε ὡς ἀρχῶν (1), καὶ αἱ διάνοιαι συνίστανται αἱ ἐκ τριῶν ὅρων ἑνὸς μέσου καὶ οἱ κατ' αὐτὰς πρῶτοι συγκροτοῦνται Συλλογισμοί (2).

§. ωδ'. Γ. Καὶ ἐκ προτέρων δὲ, καὶ γνωριμωτέρων τὸ συμπέρασμα τος. Ὁ καὶ ἐπὶ παντὸς Συλλογισμοῦ ὅλως ἄντικ αἰτήσεις, κανὸν μὴ κατ' ἀπόδειξιν ᾖ. Εἰκὸς γὰρ ἐφ' οἷς ἂν πίσεως ἀεὶ πως προτερεύειν τὸ δεικνύμενον τοῦ δι' οὗ δείκνυται, καὶ γνώριμον εἶναι ἐκεῖνο ὑπαγνοούμενον (§. φνε'.) Ἡ γὰρ ἂν αὐτῷ κειμένη ἀληθεια, αὐτὴν παραφαίνουσα ὅλως, σχολὴν ἂν ποτε εἰς παρεμφασιν ἑτέρας γένοιτο ἀληθείας ὑπολανθανούσης πυρσός.

§. ωε'. Δ. Τέως δὲ καὶ ἐκ τῶν αἵπερ ἂν ὦσιν αἰτίαι τοῦ συμπεράσματος. Αἰτίας δέ μοι νοεῖ ὁ καθ' ἑαυτὰς, αἱ προτάσεις εἰσί. Πῶς γὰρ ἂν ὑπὸ τῶν τεθέντων εἴη τὸ συναγόμενον; ἢ ἐξ αὐτῶν; ἢ κατ' αὐτα; ἢ ἐκείνων ἕνεκα; ὅτω δέτοι, ὡς τὸν ἐν ἐκείνοις μέσον, τῇ πρὸς ἑκάτερα τῶν ἄκρων θέσει, παραίτιον γίνεσθαι τοῦ ἐν τῷ συμπεράσματι ἀναγκαίως ἡμᾶς ἐπιγινώσκειν τοῦ αὐτῶν ἐκείνων συμφέρειαν, ἢ διάστασιν (§. φνθ'. φξ'. φξά. φξβ'.).

§. ωϛ'. Ἄλλως τε δὲ ἐξ αἰτίων ὁ κατ' Ἀπόδειξιν Συλλογισμὸς, ὡς διὰ τοῦ αἰτίου τὸ πάθος κατὰ τὸ ὑποκείμενον κατασκευάζων, διὸ καὶ ἐπιστημονικὸς εἴρηται, καὶ Ἐπιστήμης ὑμνηται

(1) „Ἀρχὴ δὲ ἐστὶν Ἀποδείξεως „πρότασις ἄμεσος. Τσίρ. Ἀναλ. Α. Κεφ. δ'. Πρὸς δὲ τοῖς ἀμέσοις καὶ ἀναποδείκτοις προτάσεσιν, αἷς ὑποθέσεις καλοῦσιν (§. υθ'.), οἷόν τα Ἀξιώματα, καὶ οἱ Ὅροι, καὶ τὰ Αἰτήματα (§. υί.)· ὡς Ἀρχαὶ Ἀποδείξεων καταλογάδωσαν, καὶ οἱ ἀνεπιλήπτως ἔχουσαι τῶν Διαιρέσεων, (§. ρπ'. ρξ'. καὶ ἀμέμπτως. Καὶ οἱ τῶν Ἀντιθέσεων, καὶ Ἰσοδυναμιῶν, καὶ Ἀντιστροφῶν, καὶ Ἀκολουθιῶν ὅροι, ἃς δήπου λογικῶν θεμελίων εἴρηται προκαταβεβλῆσθαι (§. φκθ'.)· ἐξ ὧν τε καὶ Συλλογισμοὶ συνίστανται οἱ Ἀρχοδοῖς τε καὶ Στοιχειώδεις, ἐκ τῶν λοιπῶν γνώμονας ὀνομάζομεν (§. χδ'.). Καὶ τὰ ἀναμφίλεκτα, καὶ τοῖς πᾶσιν ὁμολογα τῶν φαινομένων, καὶ τῶν γινομένων παραμάτων (§. τλη. Σημ.). Τελευταῖον δὲ, καὶ ὅσαι δήποτε προτάσεις, ἢ ἐπὶ τῆς αὐτῆς, ἢ ἐπ' ἄλλης ἀναντιῤῥήτως δεχθεῖσαι φθάσασαι θεωρίας παραλαμβάνονται, ὡς ἤδη ἐκ τῆς κατασκευῆς τὸ κῦρος ἔχουσαι καὶ βέβαιον. Ἐκ τούτων δὲν, καὶ τῶν τοιούτων, ὡς ἐξ ἀρχῶν ὁ Συλλογισμὸς

(2) „Εἰσὶ δὲ τοιοῦτοι Συλλογισμοὶ „οἱ πρῶτοι ἐκ τῶν τριῶν δι' ἑνὸς μέσου. Ἀριστ. Μεταφ. Δ.

ται γνωτῶν (1). Ἡ γὰρ κατ' Ἐπιστήμην γνῶσις ἐ μένον πρὸς τῷ ἀληθεῖ καὶ βεβαίῳ τὸ σαφὲς περιποιεῖται, οἷον δή, καὶ τοῖς αὐθησει ἀνεπιλήπτοις, καὶ τοῖς κατα νῶν ἐπαγωγὰς τε καὶ αὐτοπίστως γινωτομένοις προσήκειν ἐλέγετο (§. σμγ' κξ'), Ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν ἐπαγγέλλεται κατειληφέναι ἀναδιδάσως (2), διὰ τοῦτο καὶ ἐκ ἄλλου κρίνεται τὸ νοούμενον.

§. ωζ'. Ἐκ παντὸς δὲ εἴδος αἰτίου (3) τὸ Ἀπόδειξιν τὸ μέσον ἐξ' λαβεῖν· Καὶ γάρ, καὶ διὰ τῆ Ποιητικῆτις ἀπέδειξεν, οἷον εἶναι τὰ πάντα λίαν καλὰ, διότι Φύσει ἀγαθος ὁ τεκτων Δημιουργός. Καὶ ἐκ τῆ Τελικῆ μηδὲν εἶναι τῶν ὄντων εἰκῇ, καὶ μάτην, διὰ τὴν Πρόνοιαν. Καὶ ἐκ τῆ Ὑλικῆ, τρεπτὰ τὰ σώματα ὑποκεῖσθαι, διότι ἐκ τῶν ἐναντίων συγκέκραται. Καὶ ἐκ τῆ Εἰδικῆ τεως, ὡς λύκα ἐκ τῆ ἐν τῷ ἐριστικῷ λόγῳ σοφιστῆς γνωρίσματος, ὃ Φύσει πρότερον νοεῖται, τὸ ἐξ αὐτῆ πως ἠρτημένον εἰσβάλλεται. Οἷον πάντα ἄνθρωπον ἐπιστήμης δεκτικὸν τυγχάνειν, διότι λογικός. Καὶ αὐτη μὲν, ἡ διὰ τῆ αἰτίᾳ Ἀπόδειξις, ἡ τῆ ΔΙΟΤΙ ἐστὶ, καὶ ἐκ τῶν πρότερων ἀκηκοα (4).

§. ωη'. Ἐπεὶ δέ τοι ἐν Ἐπιστήμαις, καὶ τὸ αἴτιον αὐτο πρόκειται πολλάκις ζητεῖν· τοῦτο δὲ ἐκ τῆ αἰτίᾳ ὡσαύτως ἀείποτε λαμβάνειν ἔχ οἷόντε, ἢ παρὰ τὸ μὴ ἔχειν, ἢ παρὰ τὸ εἶναι δυσθήρατον, ταύτῃ τοι καὶ ἀντιτρόφως τὰ πολλὰ χωρῆσιν αἱ Ἀποδείξεις, τοῖς αἰτιατοῖς ἀντὶ μέσων προσχρώμεναι. Οἷον εἰ διὰ τῆς καλονῆς τῶν ὁρωμένων, τὸν Δημιουργόντις γεραίροι. Καὶ τὴν Πρόνοιαν εἰσάγοι, ὅτι ἑκαστα ἑνεκά τε. Καὶ ἐκ τῆ κηραίνεσθαι τὰ σώματα, τὴν ἐν αὐτοῖς μίξιν εἰσβάλλοι Καὶ λογικον εἶναι κατασκευάζοι, τῷ ἐπιδεκτικὸν Φαίνεσθαι ἐπιστήμης τον ἄνθρωπον. Καλεῖσθαι δὲ Φίλοσιν αἱ Ἀποδείξεις αὐται τῆ ΟΤΙ (5), ὡς ἄρα τὸ μὲν ὅτως ἔχειν τὸ πρᾶγμα διαπεσεμεναι, τὸ δὲ διατὶ μὴ διατρανῶσαι. Αἱ δ' αὐται καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων ὅτως ὅσαι, καὶ αἰτιατῶν, οὐδὲν ἧττον, εἰ καὶ καθ' ὑπόβασιν-

(1) Ἀριστ. Ὑστέρ. Ἀναλ. Βιβ. Α. Κεφ. β'.

(2) Ἐπίσταθαι γὰρ οἰόμεθα, ὅταν τὴν αἰτίαν οἰώμεθα γινώσκειν, ὅτι ἐκείνου αἰτία ἐστὶ, καὶ μὴ ἐνδέχεσθαι τοῦτ' ἄλλως ἔχειν. Αὐ. αὐτ.

(3) „Ὅτι Ἀπόδειξις διὅτα ἐνίοτε „τῶν τετράρων αἰτίων γίνεται. Ἀριστ. Β Ὑστέρ. Ἀναλ. Κεφ. ιά.

(4) Α. Ὑστέρ. Ἀναλ. Κεφ. Ι.

(5) Αντ.

βασίντινα, τῷ τῆς Ἀποδείξεως διαγνωρίζονται λόγῳ. Κἂν γὰρ μὴ τὰ ἐν αὐταῖς ἀποδεικνύμενα, ἃ ὥσπερ δείκνυται, διὰ ταῦτα καὶ ὑπάρχοι· Ἀναπαλὶν γάρ. Ἀλλὰ διὰ αὐτὰ δῆπου γιγνώσκεται. Ὥστε καὶ τὰ κατὰ ταύτας μέσα, εἰ καὶ μὴ τῷ πράγματι, ἀλλ' ἡμῖν γε παντὸς· τούτοις καθ' ὧν ἡμῖν ἐμποιεῖ γνῶσιν, (§. ωέ.), τόν τε τῆς αἰτίας λόγον, καὶ ταύτῃ δὴ καὶ τὸν τὸ πρότερον, ἃ πάμπαν ἀφῄρηται (1).

§. ωϑ'. Ὅστις μὲν ἐν (§. ωά.) ὁ κατ' Ἀπόδειξιν Συλλογισμὸς ἐστ', καὶ ἐξ οἵων δὴ προτάσεων (§. ωΒ'. ωγ. ωο. ωε.) συνίσασθαι πεφύκασι, καὶ πεσαχῶς ἔχων (§. ωζ'. ωή.) ἐστὶν εἴρηται· θεωρῆσαι δὲ καὶ τίσι, καὶ περὶ ἃ οἷός ἐστιν ἐμφιλοχωρεῖν, φανερὸν ὅτι ὁ πᾶν τὸ ἁπάντων τῇ γνώσει, καὶ ἀποδείξει αὐτὸ τὸ φύσιν ἔχει διαπίστεσθαι. Ἔστι γὰρ τὰ μὲν παρὰ τίω ἐπιπολαζόντων ἀσάφειαν ἧκιστα ἀποδεικτά, τὰ δὲ μὴ παρὰ τίω ἐπαναγαζόντων ἐνάργειαν ἀναπόδεικτα. Καὶεἰνῶς μὲν, ὅσα λόγον οὐκ ἔχει, ἢ ἡμῖν οὐκ ἔχει· ὡς τῶν θείων τὰ πίστει μόνῃ δεκτά· καὶ τῶν ἀνθρωπίνων, ἐν οἷς ἐπέχειν ἀνάγκη, μὴ ἔξον ἀσφαλῶς ὁποφαίνεσθαι, μηδὲ ἁπλαίσως περὶ αὐτὰ διανοηθῆναι. Οἷον ὅσος ὁ τῶν ἀστέρων ἐστὶν ἀριθμὸς, ἡλίκαιτε αἱ τῶν σωμάτων μερίδες αἱ πρωτίσαι καὶ ἁπλούσταται, καὶ ὧν ἁπλῶς ὁ λόγος λανθάνει τῆς τὲ κατηγορεμένης πρὸς τὸ ὑποκείμενον σχέσεως, μυρίαι ὄντα, καὶ ἀριθμὸν ὑπερπαίοντα. Κατὰ

(1) Διασῶς δὲ ταῦτα ἐκ τῆς ΟΤΙ Ἀποδείξεως Ἀριστοτέλης (ἔνθα ἀνωτ.) ὑπέδετο γίνεσθαι. Ἕνα μὲν τρόπον, ἐὰν τὸ ἀμέσων αἰτίων γίνηται ὁ Συλλογισμὸς, διάτινος ἐκ τῶν πορρωτέω, ἄτλα τοῖς ἐξ αὐτῶν ἐκ ἔστι ἀντιστρέφειν· οἷον εἴτις τὸν τοῖχον δακνύοι μὴ ἀναπνέειν ὅτι ζῶον. Τὸ μὲν γὰρ ἀντίστροφον ἂν ἦν ὅτι ἀμοιρεῖ πνεύμωνος, ἐκεῖνο δέπως καθ' ὑπερβαστὸν ἀρημένον, πλησιαπλήσιον ἐστὶ (Φησὶ) τῷ τε Ἀναξιμένιδος, ὅτι πρὸ Σκυθικὸς καὶ ἀστὶν Ἀναξιμένης, κεδὲ γὰρ ἀμπελος. Ἄλλον δὲ, ἃ δ' ἀμέσων μὲν, ἀλλὰ μὴ διὰ τὲ Αἰτίαν, οὐκ ἐν τῶν ἀντιστρεφόντων τὰ γνωσιωτέρα· οἷον ὅτι ἔγγυς οἱ πλανήτες ἐστὶ τὰ μὴ σίλβειν. Καὶ ὅτι σφαιροειδὴς ἡ Σελήνη, διὰ τῶν ἐκλειπομένων ἐν αὐτῇ μειαυξήσεων. Τούτοις γεμίω, καὶ τὸν τρόπον ἐξέτασ προδεῖναι, τὸν διὰ τῆς Ἀπαγωγῆς εἰς ἀδύνατον (§. ωΓ'.), καθ' ὃν σιχνὰς ἄντις εὑρεῖ περαινομένας τῶν παρὰ τοῖς Γεωμέτραις Ἀποδείξεων· Καὶ ἐπὶ τῶν ποιοποδεχθέντων Συλλογιστικῶν Θεωρημάτων (§. χλδ'. χλέ χλή. χμ. χμϑ'. νξ.) παρ' ἡμῖν ἐκ ὀλίγας. Ὧν δῆπου καὶ τὸ κράτος ἰσχυρὸν μὲν ὅσον ἐς τίω κατ' Ἐπιστήμιω τὸν νῦν ἐκβιασαθαι, ἡμίω δ' ὡς καὶ τέλεον διανασκευσαι· καθ' ὅτι κἀκ τὸ ἄμεσον καὶ κυριώτατον ἐκπιδασκόσιν αἴτιον, δι' ὃ τὸ πάθος τῷ ὑποκειμένῳ προσαναι δεικνύῃ.

Κατα δὲ τὸ περιὸν τῆς ἐναργείας, ἀναπόδεικτα τυγχάνει, παρὰ τὰς κατ' αἴσθησιν ἀκεραίφυεις ἀντιλήψεις, καὶ τὰ καθαρώτατα τῶν ἐννοημάτων, οἷς ἀμέσως τε καὶ λαμπρῶς ἐναρμόττει θατέρῳ θάτερον, τὰ ἀπαραιτήτως συνεπινοούμενα· Περὶ ἃ δὴ ἄλλως κρίνειν καὶ βουλομένοις ἀμήχανον· οἷα τὰ καλούμενα ἀξιώματα. Ἀποδεικτὰ δὲ μόνα, ἐν οἷς λόγος τις ἐγχωρεῖ τῆς τῶν ὅρων συναφείας, ἢ διαζεύξεως, τῆς μὲν τῇ ἑκατέρων πρός τινα τρίτον προσοικειώσει (§. χιθ'.), τῆς δὲ τῇ ἑτέρᾳ μὲν προσοικειώσει, ἑτέρᾳ δὲ ἀπαλλοτριώσει ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ (χά'.).

§. ωί'. Ἐπιμνησέον δὲ, καὶ τοῦ ἐν ἄλλοις (§. φλγ'. φλδ'.) ἐκτεθέντος, μὴ αἰεὶ τὰ ἀποδεικτὰ δι' ἑνὸς καὶ μόνου πεφυκέναι δείκνυσθαι μέσου, ὅτι μὴ ἐφ' ὧν αἱ ἐκ τριῶν διὰ μέσου ἑνὸς διανοητικαὶ τελευταὶ μεταβάσεις (§. αυτ.), καὶ οἱ κατ' αὐτὰς πρῶτοι (§. ωγ'.) συλλογισμοί. Ἔνθα δὲ ἡ ἑτέρα τῶν προκειμένων, ἢ καὶ ἄμφω αὐτοπίστως ἐκ ἔχουσιν, ἐπάναγκες δὴ τἀκεῖθεν καὶ οἱ ἄλλοι περαιτέρω καταισχάζοντας μέσου τοῦ μὴ αὐτόπιστον, τοῖς παραλαμβανομένοις μέσοις τὰς συλλογισμὰς συναναπληροῦν (1), καὶ ἀχρὶ τῶν ἀμέσων τε καὶ αὐτοπίστων χωρεῖν. Οὐδὲ γὰρ ὡς ἕνα δεῖν ἀεὶ Συλλογισμὸν εἶναι νοεῖν τῷ Ἀποδείξιν, πλὴν εἰ μὴ αὐτὴ τῶν μονοσυλλογίστων εἴη τυγχάνουσα, ἃ καὶ πάνυ εἰσίν. Ἐν δὲ ταῖς πλείοσι πολυσυλλογίστοις οὔσαις, καὶ τῷ τῶν συλλογισμῶν πλήθει, ὡς μίαν ἐκλογίζεσθαι χρὴ τὴν Ἀπόδειξιν.

§. ωιά'. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἀποδεικτὰ ὄντα ταῦτ' ἂν εἴη, καὶ ὅτως ἔχοντα. Ἐν δὲ τῷ ἀποδεικνύειν προσεκτέον Α. μὴ ἐς ἄγαν φιλοτιμουμένους, καὶ αὐτοῖς τοῖς δείξεως ἀναδέεσιν ἐπιχειρεῖν. Λέγω δὲ οὐχὶ τοῖς ἀναποδείκτοις μὲν, τοῖς δὲ ἀποδεικτοῖς δὲ ἴσως, διὰ τὸ αὐτόθεν εἶναι δύσιοπτα. Ταυτηγοῖ δὲ τὸν Εὐκλείδειον ἀπο-

(1) Καὶ ἔστωσαν τοίνυν τῶν συλλογισμῶν ἡμῖν

Πρῶτοι μὲν, οἱ ἐξ ἑκατέρας αὐτοπίστου καταφατικοὶ ἢ ἀποφατικοί.

Δεύτεροπρῶτοι δὲ, οἱ ἐξ ἑτέρας μὲν αὐτοπίστου, ἑτέρας δὲ ἀποδεικνυμένης.

Δευτεροδεύτεροι δὲ, οἱ ἐκ μηδετέρας αὐτοπίστου, ἑκατέρας δὲ ἀποδεικνυμένης.

Καὶ ἑξῆς ὡσαύτως Δευτεροτρίτοι, Τριτότριτοι, κ.ξ. ἐς ὃ ἂν ἄχρι τῶν ἀναποδείκτων τὰ τῆς προόδου τῇ· καθ' ὧν δὴ πρόοδον οἱ πρῶτοι ῥηθέντες ἔστωσαν ἔχοντες.

„ἀποδέχονται (1) τὰς δυο τῶν πλαγίων παντὸς τριγώνου μείζους εἶναι τῆς λοιπῆς δεῖξαι ἀγωνιζόμενον. „Καὶ τῇ δοθείσῃ „εὐθείᾳ πρὸς τῷ δοθέντι σημείῳ, ἴσην εὐθεῖαν θέσθαι παράλληλον. Ἄτοπον γαρ το μὴν αὐτίκα συμβαινὲς εἶναι φασὶν, ἐξ „αὐτῆς τῆς εὐθείας, ἥτις ἐλαχίστη ἐστὶ τῶν τα αὐτὰ πέρατα „ἐχουσῶν (2). Τὸ δὲ αἴτιον ἐχρῆν, ἢ κατασκευάζειν. Οὕτως ἂν ἐξω βαίνοντι τῷ περιττῷ, καὶ οἱ ἐν τοῖς Μεταφυσικοῖς „ἀποδεικνύειν νεανιεύόμενοι τὸ μηδενὸς ποιητικὸν εἶναι μηδὲν. Καὶ „τῷ μηδενὶ μηδεμίαν ὅλως προσήκειν μήτ ἐνέργειαν, μήτε δύναμιν. Καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἰ γαρ καὶ διὰ τῶν προσβυτάτων ἀρχῶν, (§. σμς) τῆς τε Ἀντιφάσεως, καὶ τῆς τῷ λόγῳ εναργείας, (Προδ. Γ. §.) ὡς διὰ πρώτερων πέφυκε κρατεῖσθαι καὶ ταῦτα, οἷσπερ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν Ἀξιωμάτων, ἁπλόπους φθάνει τὸ διανοητικὸν παρὰ τὸ ἐναργὲς ἐν αὐτοῖς τὴν δεῖξιν. Διὸ, εἰ μὴ μεθόδῳ τυχὸν ἕνεκα, καὶ τάξεως ἀκριβοῦς ἐπὶ τῶν Συγγραφομένων βιβλίων, ἃ παντὶ χρεωδὴς ἡ τούτων κατασκευή.

§. ωιβ'. Β'. Ἐπὶ τῶν Ἀποδείξεων τῆς ἀνάγκης φρεντίζοντας, ἐκ ἀμελητέον ἐδὲ τῆς σαφηνείας. Πίστις γαρ δὴ μὴν ἡ Θεία, ἐχ ἡ κατ Ἐπιστήμην δὲ, ἐν ἀσαφεία περιποιεῖται τὸ βέβαιον §. σξζ.). Διὸ καίπερ τὰ ἀναντιῤῥήτως ἐν ἁπλαῖς ἐπιστήμαις δειχθῆναι φθάσαντα, ἀρχαὶ καθίστανται (§. ωγ. Σημ) ἀποδείξεως, Λῆμμα γεμίῳ (§. νιβ.) ἃ παρεισακτέον εἰμὴ

(1) Τέχν. τῶ νοεῖν Μέρ. Δ. Κ. Θ'. Ἐκθεσ. β.

(2) Τῶ ὄντι δὲ καὶ Ἀρχιμήδ. ὡς Ἀξίωμα τό δὲ ὑπέθετο, ὡ καὶ Ἀνθρ. Ταχυδ. ἐπάνω δεδειγμένον, ἀναπόδεικτον παρίδραμε. Γεγόνασιν ἀλλ' ἐν καὶ τῶν πάνυ ἐνδόξων, οἱ μέχρι πεῤῥωτάτω προαγαγόντες χρῆναι τὰς Ἀποδείξεις, ἐγνωσάμενοι ὡς ἂ μικρὰ συντελῶν ἐς ἀκριβεῖαν Ἐπιστημονικῆς γνώσεως, ἃ αὐτὰ ἴσως κατασκευάζειν φιλοτιμούμενοι τῶν Ἀξιωμάτων τὰ μὴ προκαταρκτικὰ. Ταῦτα γαρ καὶ βελτιθεῖσιν ἀμήχανον, ὡς αὐτεπιόντα, καὶ ἅπασι δικαιοῦντα. Ὁ γὰν Πρόκλος Θ ἄλλα ἱστορεῖ τὸν Μιλήσιον, πολλῶν ἐπιχειρήσαντα προτάσεων τὴν ἀπόδειξιν, ἃς ὕστερον Εὐκλείδης ὡς σαφῆς ὑπετίθετο, καὶ κατὰ δείξεως δεομένας. Ἄλλα καὶ Ἀπολλώνιος Εὐκλείδου τινῶν Ἀξιωμάτων φέρεται τὰς ἀποδείξεις ἐκλελοιπεργάσας. Καὶ Πρόκλος δε αὐτός. Τῶν δ' ὕστερον Ῥοβερβάλιον τὸν ἀπὸ τῶν Μαθημάτων κλείζοντα, Ὀγδωκοσιοστὸν ἄγοντα τὸ βιβλίον, κατα (τὸν Ἀπολλώνιον καὶ Πρόκλα τὰ τῶ Στοιχειωτῆ Ἀξιώματα ἀναλύοντα, οἱ μὲν ὡ Παρισιοὶ σοφοὶ διαμυκτηρίζοντες ἦσαν, ὁ δὲ Γερμανὸς Λειβνίτιος καὶ ὑπὲρ αὐτὸ ἀπολογούμενος, νέος ἤδη πεσεβύτης, ἐκ ἀλυσιτελὲς εἶναι τὸ πρᾶγμα τιθέμενος. (Ἐν τοῖς πρὸς τὰ Λωκ. περὶ τῶ Νῶ Βιβ. Α'. Κεφ. Α'. §. 1. Καὶ Κεφ. Γ. §. 24. Καὶ Βιβ. Δ'. Κεφ. Ζ'. §. 24.).

οἶμαι ἀποδεικνυῶτας ὅδε, ἐκ θεωρίας, ὅτι ἡ γνῶσις ὃ πρὸ ὁδῦ γίγνεται ἐξ ἀνάγκης, τῶν εἰς ἀπόδειξιν προκειμένων. Πρὸς γὰρ τὸν μὴ τῆς ἕξεως ἐπιβολον, ἐξ ἧς τὸ λῆμμα, τὸ ὅτως ἀποδεικνύμενον ἀναπόδεικτον ἔτι μενεῖ. Ἁμαρτάνουσι δὲ ἄρα τῦτο, οἱ τὶν θρυλλυμένην Ἀλγεβραϊκὴν Ἀνάλυσιν, ἐπ' παντὸς μονονυχὶ τῦ προτεθέντος, φιλοτίμως πάνυ παρεισωθέντες, καὶ μηδὲν ἀξιῦντες πραγματεύεσθαι ὅλως, μηδὲ ξυγγράφειν ὁ μὴ τοῖς κατ' ἐκείνην συμβολικοῖς χαρακτῆρσι περιττῶς εἴη κατάσκτον.

§. ωιγ'. Γ'. Ταύτῃ δεῖτοι, καὶ ταῖς ὁδοῖς Ἀπαγωγῆς τῆς εἰς ἀδύνατον ἀποδείξεσιν (§. ψνϑ'.) ἤτοι ὡς ἧκισα χρηστέον, ἢ ὡς ἐλάχιστα, καὶ ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη· Ὡς ἔφ' ὧν ἄλλως χωρῆσαι ἐχ οἷόντε. Ὁ γὰρ τρόπος ἰσχυρὸς μὲν πεῖσαι, δι' ἄξιος δὲ ἐχ ἱκανὸς. Καὶ τὸ μὲν ὅτω χρῆναι ὑπολαμβάνειν περὶ τῦ πράγματος παρασῆσαι δεῖξις, τὸν δεῖτοι λόγον, (ὃς μάλιστα εἰς ἀκρίβειαν συμβαλλεται ἐπιστήμης (§. ωϛ'.) τὸν αἰτιωδῆ, ὑποθεῖναι ἀδύνατος.

§. ωιδ'. Δ'. Ἀδελφὸς τῷ ἀνωτέρω, καὶ ὁ διὰ τῦ ἐλέγχυ τρόπος τῆς δείξεως. Οἱον ἑάντις τὸν ἀντιδοξῶντα, μὴ ὀρθῶς ἀποδεδειχέναι κατασκευάζῃ τὸ οἱ προκείμενον, τὰς πίστεις περιτρέπων αἷς ἐκεῖνος χρησάμενος διετέλεσεν. Οὐ γὰρ διὰ τῦτο ἐπισφαλὲς δηλονότι τὸ δόγμα, ὅτι ὁ ἐπιχειρήσας συστήσαιτε καὶ κρατῦναι ὐκ ἴσχυσεν. (§. φνζ'. Σημ. 2.) ἴσως γὰρ ἄλλος ἄντις ἐπιστηρίζειε λόγος, τὸ τέως, μὴ ἐπενεχθέντος αὐτῷ, ὑποσαλευόμενον.

§. ωιέ. Ε'. Καὶ τὸ ἐξ Ἀντιπεριστάσεως δὲ ποιεῖσθαι τὰς Ἀποδείξεις, ἐπίσης τοῖς εἰρημένοις πρὸς ἐπιστήμην ἀσυντελές. Λέγω δὲ ἐξ Ἀντιπεριστάσεως, ὅτε τις ἐξ ἀνασκευῆς τῆς ἀντιθέσεως, τὸ ὑπεναντίον συνιεὰν οἴεται, καὶ εἰσάγειν. Ἅπαντες γὰρ (§ ωιγ'. κξ') ὅτοι οἱ τρόποι, ὅ,τι μὲν ἧκισα δοξάζειν προσῆκει ἀποχρώντως ἴσως· Ὅ,τι δὲ τεναντίον ἐστὶ, καὶ διότι τῦτο τιθέναι δεῖ, ὁδόλως ἀποδεικνύουσιν. (Ὅρα Σημ. 2. §. φνζ'.) (1).

(1) Τοῖς ἐκτιθεμένοις ὠτα῀ϑα, ἢ τοῖς κατωλιγϑῆσιν ἀνωτέρω (ὃν Σημ. 2. §. [illegible].) καταχρησικωτέροις τρόποις τῆς Ἀποδείξεως προσίδησιν ὁ Δεῖβν. (ὧ τοῖς πρὸς Λῶκ.' περὶ Νῦ Βιβλ. Δ'. Κεφ. ΙΖ'. §. 11 .. 22.) καὶ τὸ Ἐπιχείρημα, ὅπερ ad vertiginem, πρὸς ἴλιγγα, ἢ ἀμηχανίαν ἐκάλεσεν. Ἔσι δὲ

§. ωιϛ'. ς'. Το δὲ διὰ κύκλω ἀποδεικνυειν, ἐσι μὲν ὅτε, καὶ παρ' οἷς ἐγκρίνεται, ἐσὶ δὲ καὶ οἷς διαβάλλεται ὅλως. Τελευταῖ δὲ ἡ τοιάδε δείξις ἐπιτίμια διὰ τὸ δειχθέντος, ὡς ἀρχὴν παραλαμβανομένε κατ' ἐπανοδον δείκνυται αὐτο ἐκεῖνο, δι' ε τετο προαποδέδεικται. Ἢ ὡς Ἀριστοτέλης τεχνολογήσας ἀκριβέσερον ἔφη, ἕτερις διὰ τὸ συμπεράσματος, καὶ τὸ ἀνάπαλιν „τῇ κατηγορία τὶω ἑτέραν λαβων, συμπεραίνει τὶω λοιπίω, „ὧν ἐλάμβανεν ἐν ἑτέρω συλλογισμῶ (1).

Οἷον εἰ Συλλογισμὸς προκειμένε, τὸ Α. Β.
τὸ Γ. Α.
τὸ Γ. Β.

το συναγόμενον εις μείζονα λαβων, καὶ ἀνάπαλιν τὶω ἐλασσονα, συνάγοι τὶω μειζονα, ἕτω. τὸ Γ. Β.
τὸ Α. Γ.
τὸ Α. Β.

Ἢ γὲν ἀνάπαλιν μὲν ἼΙω μείζονα, εις ἐλάσσονα δὲ λαβὼν τὸ συμπέρασμα, συνάγοι τὶω ἐλάσσονα ἕτω. τὸ Β. Α.
τὸ Γ. Β.
τὸ Γ. Α.

§. ωιζ'. Ἔνθα σημειωτέον, ὡς ἐπὶ τῶν ἀντικατηγορεμένων ἐν Σχήματι τῷ Α. μόνε τὲ κατὰ ΓΡΑΜΜΑΤΑ τρόπε, τὶω κύκλω δείξιν κατ' ἄμφω ἐπιδεχομένε τὰς προκειμένας, ὁ μὲν ΘΕΑΣΕ, κατὰ μόνιω τὶω μείζονα κυκλικῶς δειχθήσεται (§. ψμβ'.)· Ὁ δὲ ΣΑΝΙΔΙ, κατὰ μόνιω τὶω ἐλάσσονα (§. χμδ'.)· Ὁ δὲ ΤΕΧΝΙΚΟΣ κατ' ἀδετέραν (§. §. Αυτ.). Καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δὲ χημάτων, μόναι αἱ τῷ συμπεράσματι ποσῶτε καὶ ποιᾶ κατὰ τὸ χεῖρον συγκοινωνῶσαι προτάσεις, κυκλικῶς ἂν συναφθεῖεν, ἵνα μὴ τῇ τῆς δείξεως διαλιπία, ἓκ δυεῖν, εἴτε ἀποφασκεσῶν, εἴτε μεριζομένων, ασυσατοσῶτε ὁ Συλλογισμὸς ἀνακύψῃ, καὶ ἀσυλλογισος.

§. ωιη'. Ἀλλ' ἡ μὲν δὴ τῆς κυκλω δείξεως Φυσις τε καὶ μεθοδος αὕτη. Ἡ δέτοι χρῆσις ἁπλῶς μὲν τὶω τὲ κύκλε Φυσιν

δὲ τοιῶτον, οἷον ἁπᾶν, ἃ τὸ εἰς πίσιν ἐπενεχθὲν ἐκ ἀποδεκτόν, ἀδες λοιπὸν ἡμῖν εἰς τὶω περὶ τὲ προκειμένε βεβαιότητα ἄλλος περιίσεται τρόπος.

Οἷον Εἰ μὴ τὸ ἀξίωμα, ὡς ἐκ ἔστι τὸ αὐτὸ ἅναμ καὶ μὴ ἅναμ, συγχωροῖτο, ἐδὲν ἄρα ἀποδεικτον ἂν ἦν.

(1) Ἀριστ. Προτ. Ἀναλ. Β'. Κφ.

σιν ἐκμιμεμένης, καὶ ἀρχὴ τε τοῦ αὐτὸ ποιεμένης καὶ πέρας, ἐκ ἀπείκτως ὑπ' ἀὐθωλίω ὑπαγεται. Τίθεθαι γαρ ὅτως ἐοικε τὸ αὐτο πρὸς το αὐτο, μᾶλλοντε καὶ ἧττον σαφὲς εἶναι καὶ γνωριμον, πάνυ ατοπως. Ταυτῃ τοι καὶ τον Ἀριστοτέλη ἐκ ἐπαινέσι, τον ἀπο μὲν τῆς ἀϊδίως περαινομένης κινησεως, τὸ ἀΐδιον τὲ κινέντος συνάγοντα, ἀπο δὲ τῆς τετὲ αἰδιότητος, ἐπ' τίω τῆς κινήτεως ἀναποδίζοντα (1). Καὶ ἐδὲ τον Νεωτερον ἀποδέχεται (2), τῇ μὲν τίω θείαν ὑπαρξιν ἐκ της ἡμων ταῖς ψυχαῖς ἐναραπτέσης ἰδέας κατασκευάζειν οἰόμενον, τῇ δ' ἀνάπαλιν ἐκ τῆς τὲ Θεὲ ὑπάρξεως, τὲ μητε ἐξαπατᾶν χαίροντος, μηδ' ἐξαπατᾶθαι φύσιν ἐχοντος, τὸ ἀληθὲς καὶ πισον καὶ βέβαιον τῆς ἰδέας ἀποδεικνύντα.

§. ωιθ'. Ανεκτον μέντοι φασ' τῶν δειξεων τὸ διάλληλον, ὅτε τὸ ἠδη δειχθὲν, πολλαχόθεν καὶ ἄλλοθεν προσεμπεδᾶθεν ἐκ περισσὰς, καὶ λευκοτερον γνωριζον, πρὸς αὐτὲ ἐκεῖνε τίω πίσιν ὅτως ἐχον παραληφθείη, προς ὑπερ ἐχ ἅπαν οἶδε τὸ τῆς διαγνωσεως Φως, ὁ καὶ ἐξ ἄλλων ἀρχῶν ἀφθονώτερον προσαπίωεγκατο. Οὕτω διαλληλως ἔξεσαι, φασὶ, πεσαποδεδειχοτασι διὰ τῆς ἰδίας αἰτίας, ἐὰν ποικίλῃ τῇ πείρα, καὶ λόγοις ἄλλοις αὐτὸ προσβασανισαντας ἀκριβέστερον, εἰς δεῖξιν τῆς αἰτίας ἀνάπαλιν ὅτω προσεπιβεβαιωθέντι προχρησαθαι. Οὐ γαρ τίωικαῦτα δηλονότι τὸ σαφὲς διὰ τὲ ἀσαφεστέρε συμβαίνει δείκνυθαι, διὰ δὲ τὲ ἄλλοθεν τὸ σαφὲς πεσασεισαμενε ἐμπεδᾶν ἐσὶ τὸ τέως ἧττηθεν εἰς σαφήνειαν. Οἷον κατασκευαζοντι τίω σεληνίω ἐκλείπειν διὰ τίω τῆς γῆς παρέμπτωσιν· Εἶτα τεθεωρηκότι περὶ τίω ἐκλειψιν, τὸ, τε κατὰ μικρον αὐτίω ἐπισκιάζεθαι, καὶ το περιφερὲς, καὶ το κατὰ τὰς αντιθέσεις, καὶ μὴ ἐν τοῖς τετραγωνισμοῖς, μηδὲ κατα τὰς συνοδὲς αὐτὸ πάσχειν· ἐκ τέτων ἐπανιόντι ἔξεσαι φασι, διὰ τῆς ἐκλειψεως ἀνάπαλιν ἐπικατασκευάσαι τίω ἐν τοῖς Φωσφόροις τῆς γῆς παρέμπτωσιν. Ὅς δὴ τρόπος ἐπαναστροφῆτις ἂν εἴη τῆς δείξεως, ἡ κυκλος, ὡς μὴ ἀπὸ τὲ αὐτὲ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλων πλειονων ἐπὶ τίω κατασκόλιο τὲ πρωτὲ ἐπανιέσης.

§. ωκ'. Ἐφ' ὧν δὲ καλὰ κύκλον πως ἡ γενεσις πρέσεισιν ἀπ' ἀλλήλων, ἀεὶ τῇ ἑφεξῆς ἑφεπομένῃ τῷ πρὸ ἐκείνε ἄχρι τῆς

(1) Μεταφ. Θ'.
(2) Καρτες.

ἐπὶ τὸ πρῶτον ἀποκαταστάσεως, ἐν τοῖς τοιούτοις οὐχ ὅπως ἀνεκτὴ ἡ κυκλικὴ δεῖξις ἔσα δοκεῖ, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία (1). Οὕτω τοῖς συμβαίνουσι παρακολουθῶν δείξειέ τις τὴν γῆν εἰς καρπὸς μεταβάλλειν, τοὺς δὲ εἰς τροφὰς, τὰς δὲ εἰς τὰ ζώων σώματα, τὰ δ' αὖ πάλιν εἰς γῆν (2).

§. ϟα'. Ζ. Ἐπὶ τοῖς ῥηθῆναι φθάσασι, καὶ τὸ καθ' ὑπόθεσιν ἀποδεικνύειν οὐκ ἀπαρατήρητον παραλειπτέον. Τοῦτο δὲ, οὐχ ὑποθετικῆς συλλογισμῆς συμπεραίνειν ἐστὶν (§. ψξς. κξ.), ἀλλὰ τέως μὲν ὑποτιθέμενον ἀναποδεικτον τὸ πρῶτον, εἶτ' ὅσα ὑποτεθέντι παρέπεται ἐκεῖνα ἀκριβῶς σκοπεῖν· ψευδῶν γὰρ ὄντων ἤτοι πλειόνων, ἢ ἑνὸς γοῦν, τὸ τεθὲν ἀναιρεθήσεται ὡς οὐκ εὔλογον· τοῦτο γὰρ ἀληθεῖ τὸ ψευδὲς ἀνακόλουθον (§. φμθ'.). Ἀληθευόντων δὲ πάντων, καὶ τῷ λόγῳ, καὶ τοῖς φαινομένοις ἀναμφισβητήτως ὁμολογούντων, ἐκεῖ ἂν μοῖρα ταχθήσεται ψιλῆς ὑποθέσεως (§. τπ'.), πολλὰ γὰρ ἂν δέοι τὰ ψεύδεσθαι· ἃ γὰρ φύσιν ἔχον ἐστὶ τῷ ψευδεῖ τ' ἀληθὲς παρακολουθεῖν (§ φν.). Ἀλλ' ἡ μὲν ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ὑποτεθέντος χωροῦσα δεῖξις, ἐκ τῶν ψευδῶς παρακολουθούντος, Ἀπαγωγικὴ τυγχάνει, (§. ψιθ'.), ὡς ἐπὶ τὸ ἄτοπον φέρουσα· Ἡ δὲ ἐπὶ τὴν θέσιν, καίπερ ὀρθῶς προιοῦσα, ὀκνηρὸν πλέον, ἢ δυνατὸν εἶναι ἔοικε κατασκευάζειν, ἕως ἂ περὶ τὴν ὑπαρξιν τῆς ὑποτιθεμένης αἰτίας ὑποδοιάζειν ἔπεσιν (§. τοθ'.). Οἷον ἔστι γῆ κινεῖται τυχὸν, ἵνα σώζοιτο τὰ φαινόμενα (3). Διὸ δὴ τὰς ὑποθέσεις ἀποσυρικτέας εἶναι νομιδῆ τῆς Φιλοσοφίας φασί. Χρηθαι δὲ δεῖν καὶ αὐτοὺς, ὡς ἂν ἐκ παντὸς τρόπου τὸ ἀληθὲς θηρεύηται, ἀλλὰ μὴ καταχρῆθαι.

(1) „Τῶν κυκλῳ γινομένων, ἀνάγ-„κη τὴν ἀπόδειξιν κυκλικὴν εἶναι. Ἀρισ. Τεῖρ. Ἀναλ. Β'. Κεφ ιγ'.).

(2) „Ἐπὶ γὰρ τῶν ἔργων φαίνεται „ὧδε. Βεβρεγμένης τῆς γῆς ἀνάγκη κα-„ῦδα γενέσθαι· ταῦτα δὲ γενομένα νέ-„φος· ταῦτα δὲ γενομένου ὕδωρ· ταῦτα „δὲ γενομένου ἀνάγκη βρέχεσθαι τὴν „γῆν. τοῦτο δ' ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς· ὥστε „κυκλῳ περιελήλυθεν. (Αὐτ. αὐτ.).

(3) Οὐδὲν γὰρ διαφέρει, ἢ τὴν γῆν κινῆσαι, ἢ τὸ οὐρανὸν περὶ Οὐρανοῦ Βιβλ. Β. Κεφ. η.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ΕΝΝΑΤΟΝ.

Περὶ συλλογισμοῦ Ἐνδόξου. Καὶ περὶ τῆς τοῦ Μέσου Ευρέσεως.

§. ακβ'.

Συλλογισμὸς Ἔνδοξος, καὶ πιθανὸς δὲ, καὶ τοπικὸς, ὁ ἐκ προτάσεων ενδεχομένων τῷ υλίῳ (§. υ) συνισαμενος. Ἤτοι ἑκατέρας, ἢ τῆς ἑτέρας. Καὶ Ἔνδοξος μὲν ἔρηται, ὅτι ἐκ τῶν κατὰ δόξαν τοῖς σοφοῖς λεγομένων, καὶ μήτε πάντῃ βεβαίων, μηδ' ἄλλως ἀτόπων, ἢ παραδόξων πρόσεισι χωρῶν. Ἢ ὅτι δόξαν ἐναποκυεῖ. Πιθανὸς δὲ, ἢ πειθωτικὸν ἐξ ὧν συναγει ενιεις τῇ ψυχῇ. Τοπικὸς, ὡς ἐκ τοπων τινῶν, τὰ ἐπὶ τῇ κατασκευῇ τοῦ προκειμένου μέσα περιζόμενος. Διαλεκτικὸς δὲ τέως, ὅτι περὶ τὰ ἑκατέρωθεν ἐκ ἀπιθάνως ἐν ταῖς διαλεξεσιν ἀντιπροτεινόμενα, ἐστὶν ὑπάρχων.

§. ακγ'. Προτάσεις ἔν, ἢ προβλήματα Διαλεκτικάτε καὶ πιθανὰ, τὰ μήτε τοῖς πᾶσιν ομολογα, περὶ ὧν ὁ δίκαιον απορεῖν. Οἷον πότερον δεῖ τὸ Θεῖον τιμᾶν; ἢ χὼν λοιδορεῖ; τούτων γὰρ τὸ μὲν ἀπορεῖν, τῶν κολάσεως ἐστὶ δεομένων, τὸ δὲ τῶν αἰδήσεως (1)· μήτε δὲ μηδενὶ δοκοῦντα, ἀλλὰ παρὰ δόξαν φερόμενα χεδον τῶν πάντων. Οἷον πότερον παντα κινεῖται; πάντα ἠρεμεῖ; Οὐδὲ μὲν ἐν ὧν ἐκ τὸ σύνεγγυς πάρεσι λαβεῖν τίνα Ἀπόδειξιν. Οἷον πότερον αἱ τρεῖς ἐπὶ τὸ τριγωνὸ δυσὶν ορθαῖς ἴσαι γωνίαις εἰσίν; Οὐδ' ὧν τελοῦταῖον, ὅτι πορρωτάτω ἡ πίστις. Οὐν ὁ τῶν Ἀστέρων ἀριθμὸς τετράγωνος ἐστί; Κυβικὸς ἐστίν; Ὥστε τὰ κατὰ τὸ δεον, καὶ ὅλόγως διαφερόμενα, καὶ τοῖς μὲν ὡς, τοῖς δ' ἄλλως δοξαζόμενα, καὶ ἐν ὑπεναντιωμένοις τοῖς λόγοις ἐκ ἀπιθάνως δείκνυσθαι πεφυκότα, ταῦτα δὴ καὶ Προβλήματα ἐστὶ τὰ διαλεκτικά. Ὧν καὶ τὰ μὲν τῆς Πρακτικῆς ἰδέας τυγχάνει, οὐν πότερον πολεμητέον, ἢ μή; τὰ δὲ τῆς Θεωρητικῆς, οἷον πότερον ὁ Κόσμος ἀΐδιος ἐστίν; ἢ Γῆ κινεῖ-

(1) Ἀριστ. Α'. Τοπικ. Κεφ. Θ'.

ται; (1) κτ. Κατα ταυτα μεν ἐν, και περι ταυτα, και ὁ Συλλογισμὸς ὁ Διαλεκτικός.

§. ωκδ'. Τῶν εις διαφορὰς τῦ Ἀποδεικτικῦ παρατεθεντων (§. ωά. κξ'.), και τῶ Τοπικῶ τῶδε συλλογισμῶ και Ἐνδόξω, εσιν ἁ προσηκοντα ἐσίν. Οἱον ἐχ οπως ἐκεινε, ἀλλα δη και τετε τας προκειμενας εἰναι δεον, σαφεσεραs και γνωριμωτέρας τε συμπεράσματος (§. ωδ')· και προτέρας δε, και ταυτη, κτ. και αἰτίας (§. ωε.). Ὡς τὸ πᾶν της τετων μεταξυ ἑτερότητος, ἐκ της ἀνάγκης, και της ἀναγειας ηρτῆθαι, ὡν παρόντων Ἀπόδειξις εσαι τὸ διανόημα, ὁ, τε διανοηθεὶς βεβαίως ἐξει περὶ τὸ δειχθεν και ἀμεταπείστως· ἀπόντων δε, και μετα τὸ διανοηθηναι, οὐ ὑπονοίατε και δισαγμῶ ὑποσαλλόθησεται.

§. ωκέ. Δεύτερος δε τιμιότητι και δυνάμει ὁ πιθανὸς ετος, και τῶν πρωτειων θεντων τῆ Ἀποδείξει ἐν ἐπισημαις παραχωρων· Ἐν οἱς ὁδε προκύπτειν κομιδῆ προσηκεν, εμη τῶν θεωρεμένων, μᾶλλον δε τῶν θεωρουντων η Φυτις ἐτυγχανεν ἐπιτρέπουσα, δι ἀπειρίαν πολλάκις ἀναγκαιοτέρα λόγε τὸν συνεγγυς τῆ ἀληθες εἰναι δοκῦντα, ἀντικαθισᾶν ἀδιοσα, και τὸ μᾶλλον εἰκὸς πρεσβεύειν, εμη κατ ἐπισημίαν, κατὰ γε δέξαντε και ὑπόληψιν· Οὑπω τῆ Φυσιολογία συχνὰ συμβαινει, και ὅσαι ἄλλαι ταυτης εἰσὶν ἐξημμέναι τῶν Ἑξεων. Τῶν γαρ ταῖς κατ ἐπισημίαν ὑποκειμένων Θεωρίαις, και διασκέψεσιν, εσι μεν ὡν τα αἰτια ἐφικτα, εσι δ ὡν ἀνέφικτα διατελει και ἀπορισα παρὰ τίσιν ἐν τοῖς εσιν ἀσαφειαν. Και τα μεν Ἀποδείξεσιν ἁλωτὰ, τὰ δε πιθανοῖς τισι και εἰκόσι λογοις θηράσιμα Ὁ της τῶν ὄντων Φύσεως ἰχνεύτης, τοῖς μεν ἐπισημόνως ἀτυγχάνων ἐφήσεται, τοῖς δε διαλεκτικῶς προσιων, ἐπεὶ μη ἄλλως εἴοντε, ἐξαρκεῖται. Καίγε λόγον ἐξαιτέμενος, και προτρεπόμενος εἰπεῖν, τὰ μεν ἀποδεικνυειν ἐπιχειρεῖ ως ἐσὶ τὰ ἐνδέχεται πιθανῶς. Ἐφ' ἑκατέροις δε Μέσε χρεία τινος, ἁ χωρις διάνοιαν ὅλως συσπᾶν ἀμηχανον.

§. ωκζ'. Η δε τε Μέσε ευρεσις ἀχ ἑτως ῥαδία τῶ τυχόντι, και πρόχειρος, ἀλλ και Φυσεως ἐσὶ δεομένη τῶν πραγμάτων ἐπιδρασομένης ὀξ'ως, και μελέτης χρηζεσα, δαψιλῆτε και ἄφθονον ἐπινοίας ὑπόθεσιν ἐπιχορηγέσης. Πολλὰ γᾶν συνείρον-

τες

(1) [illegible]

τες περὶ τῆς Ἴσ Μέσ εὑρέσεως οἱ λογικὰς συνταξάμενοι πραγματείας, εὐδὺ ὠνησαν, τῇ δὲ πληθύϊ τῶν περιττῶν καὶ ἀνονήτων κανόνων, τὸν τῶν Νεωτέρων νεν μᾶλλον συνεσκότασαν. Ἀλλ' ἐξ αὐτῶν ἄντις τὰ περιττὰ ἀποξέσας, τὸν ἐφεξῆς τρόπον. ὡς ἂν ἀσυντελῆ κομιδῇ εὖ ἄχρηστον ὄντα, λόγε τινὸς ἀξιώσειε.

§. ωκζ'. Πρὸ πάντων θεωρητέον εἰ τὸ Ζητέμενον τῷ Διδομένῳ (§. φξ'.) καταφατικῶς προκειται συνάψαι, εἰτ' ἐν ἀλλήλων δι' ἀποφάσεως αὐτὰ διασῆσαι· καὶ εἰμὲν τὸ Α'. Μέσε δεῖ πάντως, τὰ περὶς ἄμφω οἰκεῖως ἔχοντος (§ Αὐτ.). Εἰ δὲ τὸ Β'. τοιετε δίπτε, οἷον τῷ ἑτέρῳ προσοικειεμένε, θατέρε ἀπαλλοτριεῖθαι, καὶ ἀποζεύγνυθαι.

§. ωκή'. Προσοικειεται δὲ τὸ Μέσον τοῖς ἄκροις, ἢ ὡς ἀνώτερον, καὶ ἢ Φασὶν Ἑπόμενον· ἢ ὡς κατωτέρω ὄν, καὶ Ηγεμενον· ἢ ὡς Αντίτροφον, τὸ αὐτὸ ἅμα συνεισάγοντε, καὶ συνεισαγόμενον (§. ρδ'. σιγ.). Οὐσιῶν τῷ ἐμψύχῳ οἰκεῖον ὡς μὲν Ἑπόμενον τὸ σῶμα, καὶ ἡ ὑσία, καὶ τὸ ὄν, καὶ ὁσαδηποτὲν αὐτῷ τῷ βαθεῖ τῆς ἐννοίας (§. ργ'.) ἐμπεριέχεται· Ὡς δὲ Ἡγεμονα τό, τε ζῶον, καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὅσα ὑπὸ ἐκεῖνα κεῖται. καὶ τὸ πλατος αὐτῷ συμπληρεῖ (§. Αὐτ.). Ὡς Αντίτροφα δὲ, τὸ αἰσθητικὸν εἶναι, καὶ τὸ ζωτικῶν δυνάμεων ἀμοιρεῖν, καὶ ἐνεργειῶν, καὶ ἰδιωμάτων. Καὶ ἁπλῶς εἴτε διαφοραὶ (§. υη'.), καὶ τὰ ἴδια (§. υθ'.).

§. ωκθ'. Ἀλλοτρίεται δὲ, ἑτερογενὲς ὄν, ἢ ἑτεροειδὲς, ἢ ἀριθμῷ ἕτερον, ἢτι τῶν τοιετε προσδιαζόντων, ἢ τοιαῦτα. Οἷον τῷ ποιῷ, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸ εἴδεσιν, ἢ τοιετον, ὅσα τὲ ποσὲ ἐσὶν, ἢ τοιετον. (§. ρό'.). Οἷς δ' ἂν ἀντίθεσις τις ἐμπίπτοι (§. ρμέ'.), τῷ λόγῳ τῆς ἀντιθέσεως, καὶ ταῦτα ἀλλοτρία.

§. ωλ'. Τετων ἑτω τεθεωρημένων, διωρίσθω δὴ καθ' ὃ σχῆμα δοκεῖ, καὶ τίνα τρόπον, ἢ συζυγίαν τὸ συναγόμενον συμπεραναι. Εἰ γὰρ φέρε κατὰ τὸν πρωτοσχήμονα ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ἐπειδὴ τὸ Μέσον ὑπόκειται μὲν τῷ μείζονι τῶν ἄκρων, κατηγορεῖται δὲ τὲ ἐλάσσονος ἐπὶ τῆ τοιῦδε σχήματος (§ χξ'.), ζητητέον εἰς μέσον ὅρον, ὃς ἂν ἢ τὲ μὲν Ζητεμένε Ηγεμενος, τῷ δὲ Διδομένῳ Ἑπόμενος· Ἦ γὲν θατέρε, ἢ καὶ ἀμφοτέρων Αντίτροφος. Κατὰ μὲν τὸν ΘΕΑΣΕ τοιῆτον, οἷος περ Ἀλλότριος μὲν ἂν εἴη τῷ Ζητεμένῳ (ἡ γάρτοι μείζων ἀποφάσκει). Ἑπό-

Ἑπόμενος δὲ τῷ Διδομένῳ (ὁ γὰρ Μέσος ἐν τῇ ἐλαττονι κατηγορεῖται (§. χξ΄.).

Εἰ δὲ συναψαι δέοι ἐν σχήματι Β΄. ληπτέον ὅρον εἰς Μέσον, τὸ μὲν ἑτέρῳ τῶν ἄκρων Ἀλλοτριον, κατα γαρ το σχημα τόδε ἀεὶ ἀποφατικῶς συμπεραίνεται §. χπζ΄. χπη.)· τῷ δὲ ἑτέρῳ Ἑπομενον, (ἐπ' ἀμφοῖν γὰρ ἐν Β. σχημ. τὸ Μέσον κατηγορεῖται (§. χζ.) ἢ γὰν Ἀντίστροφον.

Ἐπὶ Γ΄. Σχήματος, ἐνθα ἂν οἰκείως ταχθῇ ὁ Μέσος, ἡγέμενος εἶναι εὐφέλει, τὰ ὅρα ἅπερ ἂν συναπτοιτο, διὰ τὸ ἀ ἀμφοτέραις κατ αυτο (§. χη) ὑποκεῖσθαι τοῖς προκειμένοις.

Ἐπὶ δὲ τὸ Δ΄. κατὰ τὸν ἀντίστροφον λόγον τῷ Α΄. (§. χθ΄.).

Καὶ ἁπλῶς ἐαν μὲν ἡ προτασις ἡ ἀποφατικὴ, Ἀλλοτριος ὁ Μέσος ληφθήσεται. Ἐὰν δὲ καταφάτικὴ, οἰκεῖος· ταυτῃ δὲ δῆ ἤτοι Ἡγεμενος, ἐὰν ὑποκείηται· ἢ Ἑπόμενος, ἐὰν κατηγορῆται· ἢ τέως Ἀντίστροφος, ἐὰν ὁποτέρως ετυχεν ἐχῃ· ὅτε δὴ ἀμφιδέξιος ὢν ὁ τοιοῦτος, καὶ ἡγεῖσθαι δηλονότι καὶ ἕπεσθαι.

§. ωλα΄. Ἐφ' ὧν δ' ἂν ἀποδεικτικῶς δέοι προελθεῖν, γένοιτ ἂν καὶ προς ἀμαρεσέραν τα εἰρημενα, καὶ ἁπλεσέραν μέθοδον συσκέλαι, τὸ ἔτι περιττὸν ἀπ αὐτῶν ἀποζέσαντας, καὶ ἐπὶ τὰς δύο πρωτοσχήμονας τρόπας, τὰ περ' τῶν ἄλλων σχημάτων καὶ τρόπων ἀναγαγοντας. Ἐπειση γαρ ἅπαν ὁποιονὲν προβλημα, ἤτοι ἐν καταφάσει φέρεται, ἢ ἐν ἀποφάσει· Καὶ καθ' ἑκατερον αὖθις ἤτοι καθόλ, ἢ ἐπὶ μέρος. Α΄. μὲν τοῖς ἐπ' μέρος προσεχθίζειν πως αἱ κατ ἐπιστήμὶω εοίκασιν Ἀποδείξεις, περὶ τα καθόλ μάλιστα ἐφαπλῶσθαι χαίρουσαι. Β΄. δὲ, καὶ τα καθ' ἕκαστα ὑπὸ τοῖς καθόλ ὄντα, αὐτοῖς ἐκείνοις καὶ παροπηδεῖ, καὶ συνδιατίθεται, ὡς καὶ τὶῳ ἐπ ἐκείνων μεθοδεύομενίω τῷ Μέσῳ εὑρεσιν, μηδὲ πρὸς ταῦτα κομιδῇ ἀχρηστεῖν. Τῷ τοίνιω καθόλ καταφατικῶς ὑποκειμένῳ δειχθῆναι, κατὰ τὸν τρόπον δηλονοτι ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ἢ ἀποφατικῶς κατὰ τὸν ΘΕΑΣΕ, ῥᾴδιον τὸ Μέσον ὁρᾶν, τὰς διοσας ταυτας συμβολικὰς φωνὰς ΓΗΖΔΕ, ΘΑΖΔΕ, φέροντας διὰ μνήμης. Δηλῶται γαρ διὰ μὲν τῶν τῆς Α΄. ὡς εἰς μὲν τὶῳ κατὰ ΓΡΑΜΜΑΤΑ τῷ προκειμένῳ καθασκολιῶ, Ἡγεμενον μὲν εἶναι δέον τ[illegible]α τὸ Μέσον, τὰ δὲ Διδομενῳ Ἑπομενον. Διὰ δὲ τῆς Β. ὡς εἰς τὶῳ κατὰ ΘΕΑΣΕ, Ἀλλοτριον μὲν

μὲν τῷ Ζητουμένῳ, τῷ δὲ Διδομένῳ ὁμοίως Ἑπόμενον. Οὐδὲν δὲ διαφέρει αντὶ τῶν Ἡγουμένων καὶ Ἑπομένων λαβεῖν τ Αντίστροφα (§. ωλ.).

§. ωλβ'. Καὶ τὰ μὲν ἂν Ἀντίστροφα ἐρισμοῖς θηρώμεθα (§. ρν). Οὗτοι γὰρ, καὶ τὰ διαυτῶν ερισὰ εἴδη, καὶ τὰ ὡ αὐτοῖς πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἑτεροειδῶν παραλαμβανόμενα, (τάστε διαφορὰς φημὶ καὶ τὰ ἴδια (§. ρμζ'.), ἀντικατηγορούμενα ἐστὶν, ηγεῖσθαι τε ἀλλήλων, καὶ ἀλλήλοις ἑπεσθαι φύσιν ἐχοντα. Τοῖς δὲ Ἡγουμένοις, καὶ τοῖς Ἑπομένοις διαπίπτειν ἐνίοτε συμβαίνει. Ἤτοι γὰρ διὰ Καθόδου, ἀπὸ τοῦ Ζητουμένου δηλονότι ἐπὶ τὸ Διδόμενον κατιόντας, ἢ δι' Ἀνόδου, ἀπὸ τοῦ Διδομένου ἀναπαλιν, ἐσχ' ἐπὶ τὸ Ζητούμενον, διὰ τῶν μεσιτευόντων ἑφεξῆς ἀναφερομένους· Καὶ τάγε τοῖς παρεμπίπτουσιν ἐπιθεωρούμενα, οἷον τὰς διαφορὰς καὶ τὰ ἴδια ἐπιμελῶς προσεξεταζοντας, ἄχρις ὅ τοιοῦτόν ἡμῖν ἀπαντήσῃ, οἷον ἀπαιτεῖται πρὸς τινὰ τῶν ἄκρων τοῦ ζητήματος σύναψιν. Ὡσαυτως δὲ καὶ ὦ Ἀποφατικῷ ζητήματι, ὅτι τοιοῦτο θηρατέον τῶν Ἑπομένων τῷ Διδομένῳ, οἷον τὸ Ζητουμένου τυγχάνειν Ἀλλότριον, δι' ὃ τὰ ἄκρα ἀπ' ἀλλήλων διαζεύχθείη, καὶ χωρὶς γένοιτο. Τὸ πᾶν ὡ ὑποδείγμασι διαλαβοῦσαν πειρασόμεθα.

§. ωλγ'. Προκείσθω δὴ εἰς Ἀπόδειξιν καταφατικῶς· Ὅτι ἡ Λογικὴ ἐστὶν Ἐπιστήμη. Τοῦτο δὲ ἐσω κατὰ τινὰ συμβολικὴν φωνὴν ΓΗΖΔΕ, συλλογισμὸν λαβεῖν ἐπὶ συζυγίας ΓΡΑΜΜΑΤΑ, διὰ Μέσου, ὃς ἂν ἡγοῖτο μὲν τοῦ Ζητουμένου, παρεποιτο δὲ τοῦ Διδομένου (§. ωλα.). Ἦν μὲν ἂν ἀπὸ τῆς Ἐπιστήμης κατιόσιν, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐνταῦθα Ζητούμενον, καὶ διὰ τῶν ἑφεξῆς ἁπάντων χωρήσασιν, ἐπ' αὐτὴν ἡμῖν τὴν Λογικὴν ἕξιν γενήται ἀφικέσθαι, ἥτις ἐστὶ τὸ Διδόμενον· Ἢ γὰν ἀνιόσιν ἀναπαλιν, ἀπὸ τῆς Λογικῆς ἕξεως ἀπαντήσῃ ὡ γένει ἡ Ἐπιστήμη, παρέσται δὴ ἐκ τῶν μεταξὺ τὸ δοκὸν ἐλεῶσαι, τὸ, κατὰ ΓΗΖΔΕ, τῷ μὲν Ζητουμένῳ Ἡγούμενον, τῷ δὲ Διδομένῳ Ἑπόμενον. Οἷον εἰς τύπον.

Δ. Λογική.		Ζ. Ἐπιστημη.	
Α'. Ἐπόμενον ἄμεσον, ἢ Ἀντίστροφον.	Ἕξις ἀποδεικτικὴ Ὁρισμ. Διαιρ. Ἀντιστροφ. Ἀντιθ. Ἰσοδυναμ. Συλλογισμ. ἐπὶ θηρα τᾶ ἀληθᾶς.	Ἕξις ἀποδεικτικὴ τῶν παθῶν ὑποκειμένε τινός.	Α'. Ἡγέμενον ἄμεσ. Ἀντίστρ.
Β'. Ἐπόμενον ἐμμεσον.	Ἕξις ἀποδεικτικὴ τῶν παθῶν τῶν ἐννοιῶν ἐπὶ θηρα τᾶ ἀληθᾶς.	Ἕξις ἀποδεικτικὴ τῶν παθῶν τῶν ἐννοιῶν ἐφ' οποιωδήποτε τέλει.	Β'. Ἡγέμενον ἐμμεσον.
Γ'. Ἐπόμενον πορρωτέρω.	Ἕξις ἀποδεικτικὴ τῶν παθῶν τῶν ἐννοιῶν, ἐφ' οποιῳδήποτε τέλει.	Ἕξις ἀποδεικτικὴ τῶν παθῶν τῶν ἐννοιῶν ἐπὶ θηρα τᾶ ἀληθᾶς.	Γ'. Ἡγέμενον πορρωτέρω.
Δ'. Ἐπόμενον πορρωτάτω.	Ἕξις ἀποδεικτικὴ τῶν παθῶν ὑποκειμένε τινός.	Ἕξις ἀποδεικτικὴ Ὁρισμ. Διαιρ. Ἀντις. Ἀντιθ. Ἰσοδυναμ. Συλλογ. ἐπὶ θηρα τᾶ ἀληθᾶς.	Δ'. Ἡγέμενον πορρωτάτω.

Λαβᾶσι τοίνιω τῶν τᾶ Ζητεμένε Ἡγεμενων τὸ Δ'. ὁ τὸ Α'. ἐσὶ τῶν Ἑπομενων τῶ Διδεμενω, ὡς Ἀντίστροφον αὐτῶ, τοιοσδε ἐπὶ ΓΡΑΜΜΑΤΑ συζήσεται συλλογισμός·

Η ἕξις ἡ ἀποδεικτικὴ Ὁρισμῶν, Διαιρέσεων κ.τ.λ. Ἐσὶν Ἐπιστημη.

Ἀλλ. Ἡ Λογικὴ ἐσὶν ἕξις ἀποδεικτικὴ Ὁρισμ. Διαιρ. κ.τ.λ.

Ἄρα ἡ Λογικὴ ἐσὶν Ἐπιστημη.

Ἡ μὲν ὂν ἐλάσσων, ἐκ τῶν δὶ ὅλης τῆς ἐν χερσὶ πραγματείας ἀποδεικτικῶς κατασκοπαζομένων, καὶ μάλιστα ἐκ τῶν συλλογισικῶν Θεωρημάτων (§. χιβ'.—ψιζ'.), τὸ πιστὸν ἔχει καὶ βεβαιον. Δεῆσαν ὂν καὶ τίω μείζονα παραπλησίως ἐξεσαι δεῖξαι, λαβᾶσιν ἐφεξῆς ἀντὶ μέσε, τὸ Γ'. ἢ Β'. ἐκ τῶν Ἡγεμένων, τᾶ Ζητεμένε, ὧν τὸ μὲν τὸ Β'. τὸ δὲ τὸ Γ'. ἐσὶ τῶν Ἑπομένων

πομενων τῶ Διδομενω· καὶ ἐπομένως τὸ μὲν, τὸ ἀμέσως ἐστὶν Ἐπόμενον τῶ Α΄. το δὲ, τὸ ἐμμέσως· ὁ ὅπερ Α΄. ἐπὶ τῦ παρόντος ὑπόκειται ὡς Διδόμενον. Οὐτω.

Ἡ ἕξις ἡ ἀποδεικτικὴ τῶν παθῶν τῶν ἀνοιῶν ἐπὶ θήρα τῦ ἀληθῦς (ἡ ἐφ' ὁπσιωδήποτε τέλει) ἐστὶν Ἐπιστήμη.

Ἀλλ. ἡ ἕξις ἡ ἀποδεικτικὴ Ὁρισμ. Διαιρ. κξ. ἕξις ἐστὶν ἀποδεικτικὴ τῶν παθῶν τῶν ἀνοιῶν, ἐπὶ θήρα τῦ ἀληθῦς.

Ἄρα ἡ ἕξις ἡ ἀποδεικτικὴ Ὁρισμῶν Διαιρέσεων κξ. ἐστὶν Ἐπιστήμη.

Ὡς ἔστις καὶ περαιτέρω πρὸς δεῖξιν χωρεῖν ἐθέλοι τῆς μειζονος, διὰ τῦ Α΄. τῶν Ἡγεμονων, ὃ το Δ΄. ἐστὶ τῶν Ἑπομένων, ὡσαυτως ἂν προβαίη.

Ἡ ἕξις ἡ ἀποδεικτικὴ τῶν παθῶν ὑποκειμενῦ τινος ἐστὶν Ἐπιστήμη.

Ἀλλ. ἡ ἕξις ἡ ἀποδεικτικὴ τῶν παθῶν τῶν ἀνοιῶν κτ. ἕξις ἐστὶν ἀποδεικτικὴ τῶν παθῶν ὑποκειμενῦ τινος.

Ἄρα ἡ ἕξις ἡ ἀποδεικτικὴ τῶν παθῶν τῶν ἀνοιῶν, ἐστὶν Ἐπιστήμη.

Ὅς ὅπερ συλλογισμος τῦ λοιπῦ ἀπείρακτος ἐστὶν, ὡς ἐκ τῆς μὲν ὁριστικῆς, τῆς δὲ ταυτολογικῆς συγκεκροτημένος.

§. ωλδ΄. Οὐκ ἄλλως δὲ καὶ ἀποφατικῶς εἰς δεῖξιν περικειμένυ. οἷον ὅτι ἡ μονὰς ἐκ ἔστιν ἀριθμος, κατὰ τὴν φωνὴν ΘΑΖΔΕ Μέσον πειρατέον εὑρεῖν, Ἀλλότριον μὲν ὂν τῦ Ζητουμένυ, τῶ δὲ Διδομένω Ἑπόμενον, δι' ὃ ἀποφατικῶς ἂν συναφθείη τὸ ζήτημα ἐν Συλλογισμῶ τῶ κατὰ ΘΕΑΣΕ. Ἀλλότριον ὃν ἀριθμῦ, τὸ ἐφ' ἑαυτῶ ἐπαγόμενον μὴ πολλαπλασιαζεσθαι· ἐπειδὴ δὲ τὸ αὐτὸ τῦτο τῇ μονάδι ἐστὶν ἑπόμενον, συλλογιστέον ὕτω·

Το δι' ἑαυτῦ ἀπολλαπλασιάσως ἔχον ἐκ ἐστιν ἀριθμός.
Ἡ δέτοι μονας δι' ἑαυτῆς ἀπολλαπλασιάσως ἔχει.
Οὐκ ἄρα ἡ μονας ἐστὶν ἀριθμός.

Ἡ ἀμε-

Ἢ ἄμεινον καὶ ταῦθα εἰς τύπον.

	Διδόμενον.	Ζητέμενον.	
	Ἡ λογικὴ ψυχή.	Το θνητόν.	
Ἑπόμ.	* Οὐσία λογικῶς εἰδοποιοῦσα τὸ ὀργανικὸν σῶμα.	* Οὐσία ἀδιάλυτος.	
Ἄμεσ.		* Ἄκρατος.	Α
Ἀντισρ.	* Παντοίως αὐτὸ κινοῦσα.	* Ἀμιγὴς ὕλης.	Λ
	* Ταῖς τότε ὁρμαῖς ἀντιβαίνουσα.	* Μὴ ἐξηρτημένως τοῦ σώματος ἐνεργοῦσα.	Λ
	* Μὴ ἐξηρτημένως τοῦ σώματος ἐνεργοῦσα.	* Ταῖς ὁρμαῖς αὐτοῦ ἀντιβαίνουσα.	Ο
		* Παντοίως αὐτὸ κινοῦσα.	Τ
Ἑπόμ.	* Ἀμιγὴς ὕλης.	* Λογικῶς εἰδοποιοῦσα τὸ ὀργανικὸν σῶμα.	Ρ
ἐφεξῆς	* Ἄκρατος.		Ι
τορρωΐ.	* Ἀδιάλυτος.		Α

Ἐξ ἑνὸς τοίνυν τῶν Ἀλλοτρίων τῷ Ζητουμένῳ καὶ Ἑπομένων τῷ Διδομένῳ, συνισταται συλλογισμὸς ἐπὶ ΘΕΑΣΕ ὁ ἑξῆς.

Οὐδὲν ἀμιγὲς ὕλης, ἢ ἄκρατον, ἢ ἀδιάλυτον κξ. ἐστὶ θνητόν.

Ἀλλ. Πᾶσα λογικὴ ψυχὴ, ἀμιγὴς ὕλης ἐστὶν, ἢ ἄκρατος, ἢ ἀδιάλυτος, κξ.

Οὐδεμία ἄρα λογικὴ ψυχὴ ἐστὶ θνητή.

§. ωλέ. Ἐὰν ἓν δὶ ἑνὸς καὶ μόνῳ συλλογισμῷ, πέρας λάβῃ τὰ τῆς ἀποδείξεως (ὃ μάλιστα συμβαίνει τῶν προκειμένων αὐτοπίστων ἐσῶν)· Εἰ δ' ἄν, ἀλλ' ἡ ἑτέρα, ἢ καὶ ἄμφω δείξεως ὦσιν ἐπιδεεῖς, ὡσαυτως ἐν παρέσῃ τῇ ἐπισκέψει τῶν Ἡγεμένων, καὶ Ἑπομένων, ἢ τῶν Ἀλλοτρίων (ὡς ἂν ἀπαιτοίη τὸ ποιὸν τῆς προτάσεως)· τὸ Μέσον Θηρᾶν. Τοῦτο δ' ἂν εἴη, τὸ μεταξὺ τοῦτε προληφθέντος Μέσου (ὃ Ζητέμενον ἐξῆς ἔσαι, εἰ ἐν τῇ προτάσει κατηγορητο, Διδόμενον δὲ, εἴπερ ὑπέκειτο)· καὶ τὰ ἄκρα τὰ προτέρα ζητήματος. Οἷον ἐδείκνυτο, ὡς ἡ λογικὴ ψυχὴ οὐκ ἐστὶ θνητὴ, ἔτως.

Οὐδὲν ἀδιάλυτον θνητόν.
Πᾶσα λογικὴ ψυχὴ ἀδιάλυτος.
Οὐδεμία λογικὴ ψυχὴ θνητή.

Τῷ

Τῷ ἓν ἀποφήσαντι δεικτέον τῷ ελάσσονα· διὰ Μέσου τὸ ἀκράτε, ὃ τότε ἀδιάλυτε μεσιτεῦον καὶ τῆς λογικῆς ψυχῆς, κατὰ δὴ τὸ ΓΗΖΔΕ προδήλως, τὸ μὲν, ὡς ἤδη Ζητεμένε Ἡγεῖται, τῇ δὲ ὡς Διδομένω Ἐπεται·

Πᾶν ἄκρατον ἀδιάλυτον.
Πᾶσα λογικὴ ψυχὴ ἄκρατος.
Πᾶσα λογικὴ ψυχὴ ἀδιάλυτος.

Ἀπαννηναμένω δὲ δειχθήσεται ἡ ελάσσων καὶ τόδε ὡσαύτως.

Πᾶσα ἀμιγὴς ὕλης οὐσία ἄκρατος.
Πᾶσα λογικὴ ψυχὴ ἀμιγὴς ὕλης οὐσία.
Πᾶσα ἄρα λογικὴ ψυχὴ ἄκρατος.

Καὶ τότε δὲ ἡ ελάσσων παραπλησίως.

Πᾶσα οὐσία ἡ μὴ ἐξηρτημένως τοῦ σώματος ἐνεργοῦσα, ἀμιγὴς ὕλης ἐστί.
Πᾶσα δὲ λογικὴ ψυχὴ, οὐσία μὴ ἐξηρτημένως τοῦ σώματος ἐστὶν ἐνεργοῦσα.
Πᾶσα ἄρα λογικὴ ψυχὴ ἀμιγὴς ὕλης ἐστί.

Καὶ τότε τέως ἡ ελάσσων κατὰ τὰ αὐτά.

Πᾶσα οὐσία ἡ ταῖς ὁρμαῖς τοῦ σώματος ἀντιβαίνουσα, οὐκ ἐξηρτημένως τοῦ σώματος ἐνεργοῦσα ἐστι.
Πᾶσα δὲ λογικὴ ψυχὴ οὐσία ἐστὶ ταῖς τοῦ σώματος ὁρμαῖς ἀντιβαίνουσα.
Πᾶσα ἄρα λογικὴ ψυχὴ, οὐσία μὴ τοῦ σώματος ἐξηρτημένως ἐνεργοῦσα ἐστιν.

Ἡ μὲν ἓν τῷ ἑκατὸν τόδε συλλογισμῷ ελάσσων, ἐξ ἐνδοτάτης συνειδήσεως συμφανὴς ἑκάστω ἐστὶ καὶ κατάδηλος, Ἡ δὲ δὴ μείζων ὀχυροῦται τῷ λόγῳ τῆς ἀντιφάσεως· Οὐδὲ γὰρ φύσιν ἔχον ἐστὶ, τὸ ὕτως ἐξηρτημένον τινὸς, πρὸς αὐτὸ ἐκεῖνο ταῖς ἐνεργείαις καὶ διαμάχεσθαι. Εἴη γὰρ ἂν ἅμα συμβαῖνοντε τὸ αὐτὸ καὶ ἀντιβαῖνον, καὶ συνενεργεῖν καὶ ἀντενεργεῖν πρὸς τὸ αὐτό· Ὅπερ ἀδύνατον. Παραπλησίως δὲ καὶ τῶν ἀνωτέρω συλλογισμῶν ταῖς πρώταις, ἀπόδειξις ὃ προσοφείλεται· Ἀξιώματα γάρ ἐστι, καὶ τοῖς μὴ ἀξιοῦσιν αὐτὰς, ἡ ἀντίφασις παρὰ πόδας.

§. ωλς'. Ἡ αὐτὴ δὲ συμβάλλεται μ' ὁδὸς. καὶ ἐπὶ ὅ-
λης ἐνδεχομένης· Πλέω ἔσον κατ' αὐτὸ ἡ τῶ Μέσω πρὸς
τὰ τῶ ζητήματος ἄκρα οἰκειότης, ἡ ἀλλοτρίωσις, ἐκ ἀναγ-
καία ἀὸ ἀπαραίτητος. Παντὸς ἓν τῶ ἔργω περὶ τὸ εὑρε-
σιν ζρεφομένω τῶν Ἡγεμόνων, καὶ Ἑπομένων, καὶ Ἀντιζρέ-
φων, καὶ Ἀλλοτρίων (§. ακη. ακθ'.) τοσετω τις ὀφθήσεται
κρείσσων, ὅσω ὀφυέστερον μᾶλλον ἔχει καὶ διεπιβόλως τὰ ἑ-
κάσω γένη θηρᾶσθαι, καὶ τὰ εἴδη, καὶ τὰς διαφορὰς, καὶ
τὰ ἴδια, καὶ τὰς αἰτίας, καὶ τὰ αἰτιατὰ, καὶ ὅσα συνε-
λόντι φᾶναι εἴτε ἀσιωπῶς, εἴτε ἐπισιαθῶς ἐπιθεωρεῖται τοῖς
πράγμασι. Συντελεῖ δὲ πρὸς τῦτο, καὶ ἡ τῶν τῶ ζητήμα-
τος ὁρων ἐπὶ τὸ προσήκεσαν κατηγορίαν ἀναγωγὴ (§. ροβ'.),
Καὶ ἡ τῶν κατ' αὐτὸ ἐννοιῶν ἀνάλυσις (§. ρνε. ρνς'.) εἴτε
ἀνεπιλήπτως ἐχόντες ὁρισμὸν (§. ρις'. κξ'.)· καὶ αἱ ἐπ' ἀκρι-
βὲς γινόμεναι διαιρέσεις (§. ρνά. κξ.) Καὶ πάντων δὲ ἐχ-
ηκισα, τὸ πυκνόντε καὶ ἐμμελὲς τῆς ἀναγνώσεως, καὶ ἀ-
κροάσεως, καὶ μελέτης. Εὐτεῦθεν καὶ γὰρ βαθ῎ατις ἡ
διὰ τῶν Φρενῶν τέμνεται αὖλαξ, ἐξ ἧς ἂν δίεντι τὰ πρόσφορα τῶν νοημάτων ἀναβλασάνει, ἐξ ὧντις ἀφθόνως ἂν καρ-
πῶτο τὰ Μέσα, εἰς τὸν παντὸς τῦ προκειμένω κατασκευὴν
καὶ ἀπόδειξιν.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ΔΕΚΑΤΟΝ

Περὶ τῶν ψοδωνύμων Συλλογισμῶν.

Ἤτοι

Περὶ Σοφιστικῶν Ἐλέγχων.

§. ωλζ'.

Τὸν ψοδωνύμως ἀκόντα Συλλογισμὸν τὸν Σοφιστικὸν ἐπιλεγόμενον, καὶ ἀπατητικὸν ὄντα γεννητορα, ἢ ἄλλως οἱ Διαλεκτικοὶ διασκεψόμενοι προβάλλονται, ἢ ὥσπερ οἱ μὲν ἐκ τῆς ἰατρικῆς τὰ τῶν νοσημάτων εἴδη παντοῖα, οἱ δ' ἐκ τῆς ἱερᾶς Θεολογίας τὰ τῶν δυσεβῶν περὶ τὰ θεῖα δοξασμάτων μετιόντες φιλοκρινῆσιν. Ὅπως ἀποκλινεῖτις αὐτὸν ἀμελεῖ καὶ ἀπελέγξει, ἢ προσήσεται καὶ προχρήσεται, διδάσκειν ἐπιβαλλόμενοι. Ἦν ἂν ποτὲ ἡ τῶν Σοφιστῶν ἐπαγγελία καὶ τῶν λίαν σεμνῶν (1), ἡ δὲ παράχρησις τὸ πράγματος τῷ φωνῷ ἐκφαυλίσασα, ὡς καὶ ἐπ' ἄλλων τινῶν (2), αὐτεύθεν ἡμῖν Σοφιστὰς παρεχαν ἀποκαλεῖν, τὰς τῇ διπλόῃ τῶν ῥημάτων, καὶ ταῖς σκολιαῖς τῶν λόγων πλεκίαναις, εἰς ἀπάτην συμποδίζειν, καὶ παγιδεύειν καταμεθοδόμενας τὸν αὐτοῖς ἐντυχάνοντα.

§. ωλη. Ἔστιν ἂν τὸ Σοφισμα λόγος Ερισικὸς ἐκ προτάσεων τῶν μὲν δοκεῖν ἀληθῶν, πράγματι δὲ ψοδομένων, δοκῶν συλλογίζεσθαι. Ἐριστικὸς μὲν γὰρ, ὅτι διαφιλονεικοῦντες τοῖς ἄλλοις οἱ Σοφισαὶ, νίβδηλοντινα καὶ ψοδῆ περιποιησαθαι δόξαν διὰ τοῦτο ποιοῦσι. Λόγος δέτοι ἐκ προτάσεων τῶν ἐν προχήματι ἀληθειας τὸ ψευδος σωισαν βολομένων. Δοκεῖν δὲ συλλογίζεσθαι εἴρηται· τῷ γὰρ ὄντι ὁ Σοφιστικὸς λόγος ἐστὶν ἀσυλλόγιστος. Τὸν αὐτὸν δὲ καὶ Σοφιστικὸν ἐλεγχον προσεῖπον Ἀρι-

(1) «Οἱ γὰρ Σοφοὶ καὶ Σοφισαὶ ἐκαλοῦντο· καὶ ἐ μόνον, ἀλλα καὶ Ποιηταὶ Σοφισαὶ, καθα καὶ Κρατῖνος ὁ Ἀρχιλόχω, τὰς περὶ Ὁμηρον καὶ Ἡσίοδον ἐπαινῶν ἔτω καλεῖ. Λιαῖοτ ἐν τῷ Προοιμ.

(2) Τῶν Τυράννων, τῶν Μάγων, τῶν Ἀστρολόγων κξ.

Ἀριστοτέλης (1) „Ὁ γὰρ ἔλεγχος συλλογισμός ἐστιν ἀντιφά-„σεως, δι' ἃ συμβαίνει τὸ ἀντικείμενον τῆς θέσεως τῷ ἀποκρι-„νομένῳ. Καὶ εἰ μὲν τὸ δι' αὐτῶν συναγόμενον ἀληθῶς συμβαί-νοι, ἀληθῶν ἂν εἴη καὶ ὁ ἔλεγχος, καὶ Φιλοσόφοις τε ἀλη-θῶν ἐγκάλλειν πρέπων. Εἰ δὲ ψευδῶς, ὅ,τε ἔλεγχος ψευδής, καὶ φαινόμενος (2) καὶ Σοφιστῶν ἴδιος. Περὶ τῶνδε δὴ τῶν Σο-φιστικῶν ἐλέγχων ἐς πλατος τῷ Σταγειρίτῃ συγγέγραπται, ἐπεὶ καὶ φερὸς ἦν ὁ τότε χρόνος τῶν ἐκ τῆς Σοφιστικῆς δόξαν κτᾶσθαι θηρωμένων, ἀλλ' ὁ καθ' ἡμᾶς τόδε τὸ θειλὲν φῦλον ἀπαν-ίζων, ἐπιτομωτέραν ἡμῖν καὶ τῷ τῶν Σοφισμάτων ἐκθέσιν ἐπιτρέψει.

§. ωλθ'. Φέρεται τοίνυν Σοφισμάτων τὰ εἴδη· τῶν μὲν τῷ κατὰ τὸν Συλλογισμὸν σχήματι, τῶν δὲ τῇ κατὰ τὴν φωνὴν διαφορᾷ, τῶν δὲ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων τὴν ἀπάτην φιλοτεχνάντων. Καὶ Σοφισμα μὲν τῶν παρὰ τὸ σχῆμα, Συλλογισμός ἐστι, τῶν Συλλογιστικῶν τινα θεσμῶν, ἤτοι τῶν κατὰ γένος (§. χκή. κξ.), ἢ τῶν κατ' εἶδος (§. χξη κξ.) παραβαίνων. Τὸ δὲ διτιοῦν ἂν συμβαίνοι· ἡ γὰρ ἐλαθέτις τοῖς τῶν Συλλογισμῶν κανοσιν ἀσιωθετήσας, ἢ ἑκὼν τὸν καιρὸν τὴν παρεκτροπὴν πρὸς ἐξαπάτην ἐπιτετηδεύκει. Εἰ μὲν ἦν τοῦτο, Σόφισμα τὸ γενόμενον, καὶ Σοφιστὴς ὁ ἐπιτηδεύσας, εἰ δ' ἐκεῖνο, Παραλογισμὸς τὸ συμβαῖνον, Σόφισμα δ' οὔ (3).

§. ωμ'. Ῥαδία δ' ἡ ἐκ τοῦ σχήματος, εἴτε σοφιστικὸς ἔλεγχος, εἴτε καὶ παραλογισμὸς ἀνακαλυφθήσεται, τῷ Συλλογισμῷ ποτ' ἂν σπάρταν τῶν συλλογιστικῶν προσαγομένῳ κανόνων. Οἷον τὸν ἑξῆς·

Τί μέλαν ἐστὶ ζῷον.
Τὶς εἶνες ἐς' μέλας.
Τὶς ὄνος ἐστὶ ζῷον.

Κατὰ τὸ ΙΕ'. τῶν γνωκωτέρων Θεωρημάτων (§. χμδ'.) φάθιον ἐλέγξαι βαίνοντα.

Ὧσαν-

(1) Σοφισ. Ἐλέγχ. Βιβλ. Α. Κεφ. α.

„Καὶ Συλλογισμός γάρ ἐστιν ὁ ἔλεγ-„χος. ὁ μὲν ἐστιν, ὁ δὲ οὐκ ἐστι μέν, „φαίνεται δέ. Αὐτ. αὐτ.

(3) „Καὶ γὰρ, καὶ ἁπλῶς αὐτὸς, „ἀκόντας ἐστιν, ἑκὸν ὅτε σοφιστὴς [illegible] „κεσι Λίσιος. τοῖς Εἰσαγωγ. Τοῦτο δὲ ἐστι [illegible] τὸ δὲ ἀ-κοντως τὰς ἄλλας κυρίως Σόφισμα.

Ὡσαύτως Παραλογισμὸς, ἢ Σοφίσματος προτεθέντος τὸ ἑφεξῆς καθ' ὑποθεσιν.

Εἰ ἐστιν ἄνθρωπος, ἐστὶ ζῶον·

Ἀλλ' ἐστὶ ζῶον ἢ, Οὐκ ἐστιν ἄνθρωπος·
Ἄρα ἐστιν ἄνθρωπος Οὐκ ἐστὶ ζῶον.

ἀχερῶς ἀνδρεῖν ἐστὶ τιὼ διαμαρτίαν, ἐκ τε ἀθετεῖσθαι τὸν ἐν τοῖς Ὑποθετικοῖς τῶν Συλλογισμῶν ὁρον (§. ψξή.), συμβαίνσαν.

§. ωμα'. Τῶν δὲ ἐν τῇ φωνῇ, καὶ παρὰ τιὼ Λεξιν Σοφισμάτων εἰδη ἅπαντα· Α. το ἐξ Ομωνυμίας οἷον,

Πᾶς ταῦρος μυκᾶται.
Ὄρος τι ἐς ταῦρος.
Ὄρος τι μυκᾶται.

Β Το παρά τιὼ προσῳδίαν ἐπὶ Φωνῶν ὁμοιλεκίων ἀπὸ τῆς διαφορᾶς παιζόμενον, ἡτοι τὸ τόνε οἷον ὁ τυρὸς ἐκ γάλακτος, τύρος δὲ πόλις Φοινίκης· Ἄρα κλ. ἢ τῶν Φωνηέντων, οἷον πυρὸς μὲν ὁ καρπὸς ὁ Δημητρειος· πῦρος δὲ ὁ τιὼ ὁρασιν βεβλαμμένος. ἢ ἑκατέρων, οἷον μόρος μὲν ὁ θάνατος, μῶρος δὲ τοῖς Ἀτθικοῖς ὁ μωρος.

Γ. Το παρὰ το σχῆμα, ὁπόταν τις ἐξ ὁμοιοσχημόνων τερθρεύμενος φωνῶν, τὰ μηδὲν εἰσβάλλει ἑπόμενα· οἷον το τυπτειν ποιεῖντι εἰς ἕτερον ἐὼν, ἐκεῖν καὶ το πάσχειν.

Δ. Το ἐξ ἀμφιβολίας (1), ὅτε κατὰ τιὼ αὐτιὼ φράσιν λεκτικῶς, διπλόητις ἐμπίπτει τῶ λόγω σημασίας. Γίνεται δὲ τὸτο πολλαχῶς· ἡτοι γὰρ ἀπὸ λέξεως, ἐν ᾗ χω τῶ αὐτῶ, ἕτερα τινα κατὰ συλλῆψίν τε καὶ διαίρεσιν νοεῖν παρεχομένης, ὡς το Στωϊκον ἐκεῖνο (2) Αὐλητρὶς πέπωκεν. Δηλεται γὰρ το μὲν τοιὸτον, οἰκία τρὶς πέπτωκεν· το δὲ τοιὸτον. Αὐλητρια πέπτωκεν. Οὕτω τοι καὶ το ἐν τῇ πατρῴα διαθήκῃ ἔχέτω ταμὰ πάντα Λεων, ἢ Πανταλέων, ἑκάτερος πρὸς ἑαυτὸν ἀνθεῖλκε, καὶ διερμήνευον. Ἡ δὶ τῆς Αἰτιατικῆς ἐν Ἀπαρεμφάτω λέγω, ὡς ἐπὶ τὲ Πυῤῥῳ χρηθέντος·

(1) „Ἀμφιβολία δὲ λεξις ἐστὶ, „ἐκλεξασθαι κατα „αὐτιὼ λέξιν, „καὶ πλείονα „σημαινσα Διογέν. Λαέρτ. ἐν βίῳ Ζήνωνος. Ἑλκετ.' „λεκτικῶς, „καὶ, καὶ κατὰ το „αὐτο εἶδος, ἅ ἅμα τὰ πλείονα

(2) Παρα τῷ αὐτῷ. αὐτ.

„Φημισε Διακιδιω Ῥωμαιους ωλεσαι ξξιν.

Ἡ κατα Λοριτολογιαν, ως επι τε ετερε χρησμε·

„Κρεισος Αλιω διαβας, μεγαλιω αρχιω καταλυσει.

Ἡ δια ῥηματος κοινε· οἷον ὁ δεινα ἀδικως βιαζεται. Ἡ ὡ μετοχῃ μεταβαινοσῃ εις ονομα ομοιοπτωτον δι' ἀμφιβρεπες επιθετε· οἷον, ειδον παιδα καλον φεροντα ῥοδον. Ουδεν ἔργον επ των τοιετων τιω επ της λεξεως διπλοιω ελεγχοντας, αραχνιαις δικιω υφασματος διαλυειν τα προτεινομενα· τοιαυτα γαρ ατεχνως εστιν, ως παιδαριοις μεν ἀδολεσχας τινα διατριβιω παρεχομενα, φιλοσοφοις ανδρασι, μηδ' ἄχρις ακης γινεσθαι ανεκτα.

§. ωμβ'. Τοις λεκτικοις τετοις, και τα παρα τιω Σωθεσιν, και τιω Διαιρεσιν σοφισματα συγκαταλεγειν ειωθασι. Και παρα μεν τιω Διαιρεσιν τελειται το σοφισμα, οτετις εκ τε μη συμβαινειν πεφυκεναι εις ταυτο διοδος ενεργειας, αντευθεν ασυμβατον εισβαλλειν επιχειρει τιω ετεραν, και τη δυναμει, ης η ετερα εξηρτηται. Οἷον, επει ὁ το πονηρον πρασσων, ἅμα το αγαθον εκ εστι ποιων, ειτις σωαπτοι τον τοιετον μηδεμιαν εις το αγαθοεργειν εχειν δωαμιν. Ταυτης ἔν τῆς ἰδεας και ταυτα. Ουδεις σιγαν ὁ αυτος δωαται και λεγειν, ὁ ἄρα λεγων ε δωαται σιγαν. Και ε μη βαδιειται ετω ποτε ὁ καθημενος, εδ' ε μη γραψει ὁ μη γραφων.

§. ωμγ'. Το παρα τιω Σωθεσιν βαινει απ' εναντιον. Εκ γαρ τε συνυπαρχειν επι πολλων τη ηδη γινομενη ενεργεια, τιω προς τ αντιθετον δωαμιν, σωαπτειν επιχειρει και τας ενεργειας τας αντικειμενας. Ει γαρ ὁ βαδιζων δωαται, φησι καθεδιω, δωατον ἄρα τον αυτον ἅμα και καθηδαι βαδιζοντα, και βαδιζειν καθημενον. Παρα τιω Σωθεσιν δε πλεκεσθαι δοκει, και το Σοφιζομενον ἴσα δυναδαι τω ἵππω τον παιδα, καθοτι σσα ἅμα ὁ ἵππος, τοσαυτα και ὁ παις κομιζειν διηρημενως και κατα βραχυ δωαται.

§. ωμδ'. Της ἴσης δεμοι δοκει τερθρειας, και τα παρα τιω Αντιφασιν λεγομενα σοφισματια, εν οις δια τε κατ ἄλλο, η ἄλλοτε, η ἄλλως τοις αντιπιπτουσιν υποκειμενε, κατα το αυτο, και ἅμα, και ωσαυτως η αντιφασις καταπαιζεται· οἷον τον Αιθιοπα μελανα εινα ἅμα και μη εἶναι, ως ἄρα μελανχροντε και λευκοδοντα.

§. ωμε.

§. ωμέ. Τῶν δὲ παρὰ τὰ πράγματα σοφισμάτων πλειόνων ἀριθμουμένων, Α. κείσθω τὸ παρὰ τὴν πρώτην ἐπίνοιαν, καὶ τὴν δευτέραν (§. σιγ΄.). Διαβιβρώσκεται δ' ἐντεῦθεν ἡ ἀπάτη, ὅτε τὸ κατὰ δευτέραν ἐπίνοιαν προσῆκον τῷ μέσῳ, καὶ τῷ κατ' ἐπίνοιαν πρώτην ὑπὸ τὸ αὐτὸ μέσον ὑποκειμένῳ προσαποφαίνεται. οἷον, ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ καθόλου· ὁ Σωκράτης ἐστὶν ἄνθρωπος· Ἆρα ὁ Σωκράτης ἐστὶ καθόλου. Ἀδελφὸν τούτῳ καὶ τὸ Χρυσίππειον·

Εἴτι λαλεῖς τοῦτόσε διὰ τοῦ στόματος ἔρχεται.
Ἄμαξαν δὲ λαλεῖς.
Ἄμαξα ἄρα διὰ τοῦ στόματός σε διέρχεται.

§. ωμς. Β. δὲ τὸ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς, δι' ὃ, τι δι' ἄλλο συμβέβηκέ τινι, ἐκεῖνο τούτῳ προσεῖναι καθ' αὐτὸ ἐπιφέρεται. Οἷον εἴτις δεῖξαι ἐπιχειρήσειε κινήσεως τε, καὶ στάσεως, καὶ μέτρου, καὶ τόπου ταῖς περὶ τὰ σώματα μετεῖναι δυνάμεσι, διὰ τὸ ἐκείνοις καθ' αὑτὰ κινουμένοις, καὶ μένουσι, καὶ μετρουμένοις, καὶ τόπον ἐπέχουσι, συμμεταφέρεσθαί πως δεκεῖν καὶ ταύτας, καὶ συμμετρεῖσθαι, καὶ συντοπίζεσθαι. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τῆς Ἰατρικῆς, φέρε, ἢ τῆς Ῥητορικῆς, ὡς ὀλεθρίοντε καὶ ἐπιβλαβῶν καταφέρεσθαι, διὰ τοὺς ἀμαθῶς, ἢ φαύλως αὐταῖς καταχρησαμένους. Καὶ τὸ παραινεῖν τῆς Διαλεκτικῆς, ὡς ἰρεχελίας κενῆς ἀπέχεσθαι, διὰ τοὺς σοφιστικῶς τε καὶ κακοζήλως αὐτῇ μετιόντας.

§. ωμζ΄. Γ. Οὐ πολὺ τοῦ ἀνωτέρω ἀπέχει, καὶ τὰ παρὰ τὸ κατάτι, καὶ τὸ ἁπλῶς, σοφίσματα. Καὶ γίνεται μὲν παρὰ τὸ ἁπλῶς, ὁπηνίκατις, εἴτε ἐκ τοῦ παραμικρὸν ὅλου, καὶ τοῦ παρεζηρημένου σωάγει μέρος· οἷον ἐπεὶ μέλας ὁ Αἰθίοψ, ἄρα καὶ τοὺς ὀδόντας. Ἢ ἐκ τοῦ ἀορίστου τὸ ὡρισμένον· οἷον ἂν ὁ Χρυσιππος ἐβουλεύετο, ἐκ τοῦ ἄνθρωπον Ἀθηναῖον εἶναι, εἰσβάλλων ὅτι ἄρα καὶ ὁ Ξέρξης Ἀθηναῖον ἦν. Ἢ ὅταν τὰ ὄντα τῷ γένει, ὅτι καὶ τῷ εἴδει ἢ τὰ τῷ εἴδει, ὅτι καὶ τῷ ἀριθμῷ, σωάγητις· οἷον Σωκράτει εἶναι τὸν Πλάτωνα τὸν αὐτὸν, ὅτι ἄμφω ἄνθρωποι. Καὶ βοῦν ἄνθρωπον, ὅτι ζῷα· δεῖν τἀναντίον. Ἢ ἐκ τοῦ ὡς τὰ πολλὰ, καὶ ἁπλῶς, καὶ ἀορίστως, ἐπιφέρειν τοδέτι, καὶ ὡρισμένως, μὴ τοῖς ἀντιπίπτουσι προσέχων διὰ ἃ ὑπεξῄρηται. Οἷον εἴτις δοτέον εἶναι διατείνοιτο τὸ ξίφος τῷ μαινομένῳ, δεῖν ἐκάστῳ νέμειν τὸ ἴδιον· Καὶ πείθε-

χρεών τοῖς Ἡγεμένοις, πειθέον αὐτοῖς καὶ τὰ μὴ δέοντα ἐπιτάσσουσι. Καὶ τὸ Φανδεῖον ἀπειρημένον, ἐν ἐν πολέμοις ὅλως, τὸν ὑπὲρ ψυχῆς, καὶ πατρίδος, καὶ τῶν φιλτάτων ἀγῶνα ἀναληπτέον.

§. ωμη'. Δ. Σοφίζεσθαι δὲ ἀνάπαλιν παρὰ τὸ κατάτι συμβαίνει, τὸν ἤτοι ἐκ τοῦ μέρους τὸ ὅλον συνάγοντα, οἷον ὅτι ὁ Λιθίῳ λόγος, ἐπεὶ τοιοῦτος τοὺς ὀδόντας· ἢ ἐκ τῆς ἀτομικῆς ἑτερότητος τῇ εἰδικῇ, κἀκταυτὴν τῇ κατὰ γένος· δέον τἀναντίον· ἢ ἐκ τοῦ ὡρισμένου τὸ ἀόριστον, οἷον ἐκ τοῦ ποτέ, καὶ πῇ, καὶ περὶ ὅ, καὶ τρόπῳ τινί, ἀείτε, καὶ πανταχοῦ, καὶ περὶ πάντα, καὶ τρόπῳ παντὶ· ὥσθ' ὁ σοφίσματι, καὶ Φιλώτας τις παρὰ Πλειταρχῳ (1) τὸν ἀκαίρως παρὰ τῇ τραπέζαν περὶ διαίτης φιλοσοφοῦντα ἰατρὸν ἐπισοβήσαι ἰσχυρῷ·

„Τῷ πυρέττοντι δοτέον ψυχρόν.
„Πᾶς ὁ πυρέττων πῶς πυρέττει.
„Παντὶ ἄρα πυρέττοντι δοτέον ψυχρόν.

Ἡράκλεις ὡς πυκνὸν ἐμφιλοχωρεῖ τοῖς περὶ τὸν βίον πράγμασι τὸ παραλογισμὸ τοῦτο ἡ ἀτοπία! ἐφ' ἅπαν ὁ,τι τύχοι ἁπλῶς ὑπὸ ἀμαθίας μετεωριζομένων, καὶ βαφαῖς ἀκράτοις ὡς φάναι καταχρωννύειν μηδὲν ὑποδιαζωσαμένων, τὸ καὶ μετρίᾳ τινὶ, καὶ μάλα μέτρια, δοκοῦντας μετέχειν βάμματος. Οἷον ἐπεσβήτις τῶν περὶ τὸν Ἀστρολογικὸν Φλυαρίαν καταχολωμένων προσεπῶντι, ἐκ τύχης πως μεταξὺ μυρίων ἐφ' οἷς ἐψόφθη, τῆς ἐκβάσεως ἥψατο, ἐντεῦθεν ὧδε,

„ . . . . Θεσσορίδης οἰωνοπόλων οχ ἄριστος·
„Ος ἤδη τὰ τ' ἐόντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρό τ' ἐόντα.

Καὶ ὡς ὑποθὲς θεραπείαν ἅπαξ ὠφέλησε, τῷ Ἀσκληπιῷ ἐκ τούτου τὰ ἴσα γεραίρεται. Καὶ βελὼν εἶπαν ἐκ νόσου ἔσχησε, Νέσορι ἄρα μήτιν ἀτάλαντος. Τἀναντίον δέτις εἴποτε ἀποτυχὼν περιῆν ἐγένετο, ἐκέτι τὸ λοιπὸν πρὸς ὑδὲν ὅλως δεξιὸς ἔχειν κρίνεται ὁ τοιοῦτος. Ὁ δέτις ἁμάρτων ἐφωράθη, τῆς ἄρα μοίρας τῶν σωζομένων ἐφάπαξ, σὺν αὐταῖς ἐλπίσιν ἐξώκειλεν. (Ὅρα Προδ. Β. §. ιβ').

§. ωμθ'. Ε. Τὸ παρὰ τὸ ἑπόμενον τῷ λέγχῳ, ἐν ᾧ τὸ ὀρθῶς σωνημμένον, σωνημμένον τὸ ἀντίθετον εἰσβάλλειτις

ἐκ

(1) Εἰς Βίον Μ. Ἀντωνίου.

ἐκ ὁμολόγως. Οἷον εἰ γράφω, δῆλον ὅτι κινῶ τὸν τῆς χειρὸς δακτύλιον. Ἆρα εἰ ἃ γράφω τοῦτο, ἃ κινῶ; Καὶ εἰ λέγω, κινῶ τὴν κάτω γένυν, ἆρα εἰ ἃ λέγω ταύτην, ἃ κινῶ. Καὶ τούτοις δὲ καὶ ὑπεναντίως. Εἰ ἃ κινῶ τὴν κάτω γένυν, ἃ λέγω. Λέγω ἄρ' εἰ ταύτην κινῶ. Ἀλλ' εἰ τούτοις διακρίνειν δεῖν τὰ ἐπὶ τῶν συμπιμπτόντων Ἡγούμενα, καὶ τὰ Ἑπόμενα. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν Ἀντικατηγορουμένων ἡ τῶν Ἀντιθέτων ἐπιφορὰ εὐμαλ' ἂν ἔχοι, ἐπὶ δὲ τῶν μὴ, τὰ τῆς ἀκολουθίας ἐκ ἐρωτᾶν, μὴ κατὰ τοὺς ἐκτιθέντας (§. ψξη) ὁρᾶν τεχνιτευόμενα.

§. ων. ς. Τὸ παρὰ τὴν ἀτελῆ ἐξαριθμησιν, οἷον ὅτι δρασμῷ χρησάμενος, ἢ τοὺς φύλακας παραβιασάμενος, ἢ χρήμασι τισὶ παρὰ τῶν δικαστῶν πεισάμενος ψῆφον, ὁ σὺ εἰρκτῇ κεκρατημένος ἀπηλλάγητε, καθ' ὑμᾶς ἦκε. Τί οὖν, εἰ κρείττων τῶν ὀφθεὶς αἰτίας, ὑπὸ τῶν δικαστῶν ἀπελέλυται;

§. ωνά. Τὸ παρὰ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι· τοῦτο δὲ ἐστὶ, τὸ ὡς μέσον εἰς δεῖξιν παραλαμβάνειν τὸ προκείμενον δεχθῆναι, αὐτόπιστον τὸ ζητούμενον σωφαρπάζοντα. Ὁ ποτὲ μὲν ἐξ ἀμαθίας συμβαίνει, ὡς εἰ, μηδὲν πάσχον τῶν διαλεγομένων εἰς κατασκευὴν τοῦ ζητουμένου μέσον, ὁ δὲ διὰ φώνων ἴσα δυναμένων, τὸ αὐτὸ διὰ τοῦ αὐτοῦ πείθειν πειρῶτο. Ἢ καὶ ἐπίτηδες πληθύοντας δείξεις, κύκλῳ περιίων, καὶ τὴν Διάλεξιν παρατείνων, ἐφ' ᾧ θαυμασθῆναι τὴν περινοίας· ἢ δι' ἀπορίαν τοῦ χρόνου ἑαυτῷ πραγματευόμενος ῥᾳδιουργήσαι τὴν εὕρεσιν. Ἀριστοτέλης μὲν ἐν ἐλέγχοις (1) ὡς αἰτησάμενον τὸ ἐν ἀρχῇ, ἐνθα αὐτῷ τῆς Γῆς τὸ μεσαίτατον τοῦ παντὸς εἶναι τὸ κέντρον, διὰ τοῦτο ἐπὶ τὸ κέντρον αὐτῆς φορὰν τῶν βαρέων κατασκευάσαι ἐπιχειρεῖ. Δῆλον γὰρ φασὶν, ὡς ἐν ἄν ἄλλως ἐκεῖνο εἶχοτο, μὴ τὸ μέσον τοῦ παντὸς ἐπέχειν τῆς γῆς προϋποτιθεμένης. Τὸ γὰρ, ὅτι περὶ τὸ τοῦ παντὸς μέσον, πᾶν τὸ βαρὺς ἔχον νεύσει, διατείνεσθαι, τρόπος ἄλλος ἐστὶ τοῦ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι ἂν εἴη· καθ' ὃν διὰ τοῦ ἐπίσης ἀμφιβάλλομαι, ἢ τὸ ζητούμενον πίστις τινὰ ἄλλως θηρεύεται. Οὕτω παρὰ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι σοφίζοιτο, καὶ εἴτις τὴν Λογικὴν πειρῶτο τῆς τῶν Ἐπιστημῶν ἐγκλείειν χορείας, διὰ τὸ μὴ μέρος αὐτὴν εἶναι τῆς Φιλοσοφίας, ἁπλῶς δὲ ὄργανον.

(1) Ὁ Τυβίκιος Γαλιλαῖος παρὰ τῷ Συγγρᾳφ. τῆς Τέχν. τοῦ Νοεῖν, Μερ. Γ. Κεφ. ιθ'. Σοφίσμ. Β.

§. ωνβ'. Η. Τὸ παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον λαμβάνειν. Οὕτως ἄντις τὶω τῦ εἶνε (φερε) χρῆσιν κακίσειε, δεον τὶω κατάχρησιν. Ἢ τὶω παιδείαν ὡς τῶν ἀτοπωτάτων ἄρετὴν αἱρέσεων, ὧν αἰτιατέον μάλιτα τὶω ἀπαιδευσίαν, καὶ τὶὰ τὸ πῶρωσιν. Οὕτω δὴ, καὶ οἱ δι' ὀλόγων καὶ ἀληθῶν αἰτίων, πολλὰ τῶν φαινομένων ἰχνοσκοπεῖν καὶ εἰβάζειν μὴ δυνηθέντες, θᾶττον ἢ τὶω ἄγνοιαν ἑαυτῶν καθομολογῆσαι, εἰς ἀτόπους περιωλίσθησαν ὑπολήψεις· Καὶ τὶω μὲν διὰ τῶν ἀντλίων καὶ συριγγῶν ἄνοδον τῶν ὑγρῶν, τῇ τῦ κενῦ φρίκῃ φέροντες ἀπέδωκαν· συμπαθείαις δὲ ἂν οἶδ' αἴτιτσι, καὶ ἀντιπαθείαις, καὶ πλείσαις ἄλλαις ἀποῤῥήτοις δυνάμεσι, καὶ ποιότησιν, αὐτάρκη τὸν φυσικὸν ἐκπεραίαι λόγον ὠήθησαν. Παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐκ τῶν κατ ὄρανον τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, σοφιεῖσθαι, τὰ μὲν αἰτιολογεῖν, τὰ δὲ προλέγειν νεανιεύσασθαι. Ὑπο τοιῶδε γάρ ὁ τεχθεὶς, φασὶ, γεγαὼς πλανήτη, ἢ τῦ ἡλίῦ ὄντος οἰκοδεσποτοῦντος, τοιόσδε ὤφθη. Καὶ ὑσεγε δαψιλες ἐν σωὸδω, παραίτιος ἄρα τῶν καταῤῥαγέντων ὄμβρων, ἢ τῶν φωσήρων συζυγία. Λυτῶν δὲ πάλιν ἐν ἀντιθέσει ἡσὴ γενομένων, Καραβοι καὶ Καρκῖνοι μεσοὶ βραθεῖαι, ὥσε καὶ τέτων ἐκ πλησιφαεῦς τῆς Σελήνης ἡ πλήρωσις. Κομήτε δὲ ἀναφανέντος, σάσεις ἐν ἔθνεσι γενέσθαι σωέβη, καὶ μάχας, καὶ τυράννων πτώσεις, καὶ τὰ παραπλήσια· ἐκῆν διὰ τὸν Κομήτιν καὶ ταῦτα. Τὰς ἓν ἔτω σοφιζομένυς, ἢ παραλογιζομένυς διερωτητέον, τὶς ἡ μεταξὺ τέτων καὶ τῶν συμβαινόντων ἀναφορα, ἢ εἰκότι γὰν καὶ πιθανῶ λόγω τὸ βάσιμον ἔχυσα; καὶ δεχθῆναι ἀξιωτέον οπως τὰ προχειριζόμενα εἰς παραγωγὶν τῶν γινομένων ποιεῖν πιθέσθαι.

§. ωνγ'. Θ. Το παρὰ τὶω τῦ ἐλέγχυ ἄγνοιαν τεταχθω, δι' ὃ παρ' ὁ εἶδει, ἑτερόντι ἐλέγχειν ἐπιχειρεῖ ὁ σοφιζόμενος· τό, τε παρον ἐπίτηδες ἀποκλίνων ἀγώνισμα, ἀντ Αχιλλεως ἑαυτῶ τὸν Πάτροκλον ἀντιπροβάλλεται, ὡς ῥᾴσα ἔτω περισομένος. Οἷον προκειμένυ ἐλέγξαι τὸν ψέγοντα τῶ λογω τῆς μάτιω τοῖς τυχηροῖς τῶν ἀγαθῶν ἐπιχαίνοντας· καὶ δεῖξαι δεον μὴ ἀληθὲς ὂν τὸ εἰρημένον, τὰ τῆς τυχης μηδαμῆ ἔμπεδα εἶναι, ἐπισφαλῆ δὲ καὶ ἀκίνητα, θᾶττον ἢ λαμβανόμενα μεταβαλλόμενά τε καὶ μεταπίπτοντα, ὁ δὲ τὸν ἔλεγχον παρελθὼν τῶ σαφῶς ἀληθεύοντος, δοκεῖν δὲ ἄλλως ἐλέγχειν βουλόμενος, λῆρον ἄπλετον καταχεῖ τῆς δαίμονος, κενόντι τῦτο τυγχάνειν

χαινει ονομα λεγων, και ἑδενὸς τῶν ὀντων κυρίως παραστατικον. Καὶ ἠπὲ ἐκ ἀπεικότως, ἐδὲ τὲ ἀληθὲς ἐκτὸς. Ἀλ ἀχὶ τὲτ ἰω, ἅπερ ἐδει ἐπιλαβέσθαι, ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον πεῖσαι μὴ ὀρθῶς εἰρῆσθαι, ὁτι τὰ πράγματα αὐτὰ, ἐφ' οἷς οἱ πολλοὶ τῖὼ καλεμενίω τυχίω, ὡσανεὶ ἐφερον ἐπικαθιζῶσιν, ἐν ἀς τω τινὶ φορᾷ διωνεκῶς ἄγεται καὶ φέρεται· ὁ δὲ τυχον ηγνόησεν ἐ ἐχρῖῦ τραπῖῦαι, ἢ ἀγνοεῖν ὑπεκρίνατο, πρὸς ἄλλο τρέψας τον ἐλεγχον. Τοιῶδε τινι, καὶ τον Ἀριστοτέλιω χρησαῦαι φασὶ, κατα Μελίσσὲτε καὶ Παρμενίδε σοφίσματι, τῶν μίαντο καὶ μοναδικῖω τῖω ἀρχῖω ὑποτιθεμένων, καὶ κατα Πλάτωνες τὲ τὰς Ἰδέας εἰσάγοντος. Τοῖς μὲν γὰρ ἴσως περὶ τὲ Ποιητικὲ ἰω ὁ λόγος, ὁ δὲ ὡς ἄρα ἀπελέγξων, ἀντιμεθεῖλκε τον λόγον ἐπὶ τας ἀρχας τῆς συνθέσεως. Καὶ Πλάτων ἴσῃ Νὲν ἀπειροτέλειον. Ὁ δὲ ἀπὸ τὲ Νὲ ἐπὶ τὰ κοῖλα τῆς Σελινιάσας σφαίρας, τὰς ἰδέας κατῆγε, καὶ Λυθυπεσάτες καθίδρυεν. Ὁπωσποτε γὲν ἐχει τὰ τοιαῦτα τῶν ζητημάτων, παρεῖσθω τοῖς Κριτικωτέροις, καὶ εἰς πρόθεσιν ἡ τὲτων ἐρεύνα, ἐξετάζειν. Εἰς γὰρ δεῖγμα μόνον ἐνταῦθα τὲ, παρὰ τῖω ἄγνοιαν τὲ ἐλέγχε, ἐληφθη σοφίσματος. Ἡμῖν δὲ δὴ τ' τοιόνδε σόφισμα ῥᾴδιον παρές ἐπιλῦσιν, πρὸς τὸ ζητεμενον ἀνακαλεῖσθαι τον Σοφιςὸντα, καὶ τον πῶλον παραινεῖσιν ἐπὶ τῖω νυσαν κεντεῖν, ὑπεπεῖσθαι τὸ παροιμιῶδες·

„Ἄλλο Γλαῦξ, ἄλλο Κορώνη φθέγγεται.

§. ωνβ'. Ι. Το παρα τῖω ἀπὸ γένες εἰς γένος μετάβασιν, ἰωίνα ἀφ' ἑτέρας τάξεως, ἢ τρόπε, ἐφ' ἕτερον ὁ διαλεγόμενος μεταβαίνων, ψοῦδές τι ἐπιφέρειν ἐοικε συγκλωθων τ' ἀσύγκλωςα. Οὕτω Φασὶ παραλογίζεθαι τὸν ἐν τοῖς Νεωτέροις διαθρυλληθέντα Καρτέσιον, ἐν οἷς ἀφ' ἧς ἰω φέρων κατὰ νὲν ἐννοιας, τῖω τῆ ΘΕΟΥ ὑπαρξιν ἀραρότως κατασκεύαζων ἐνομιζε. Με γὰρ ἐπάναγκες τὸ ὂν, ὃ ἐκ ἐσιν ἀπὸ τῆς ἰδέας, τῖω τῆς ὑπάρξεως ἰδέαν ἀπεῖναι, ἤδη καὶ ὑπάρχειν αὐτο; Ἀμέλει καὶ γὰρ, ἐὰ' ἐνεργείας ὁποιασῶν οἱονῖε ἰδέαν λαβεῖν, μὴ ταὐτηγε ἀπαραιτήτως συνεπινοῦντας καὶ ἰδέαν ὑπάρξεως. Ἀλλα μὴ παρα τὲτο, ἀπὸ τὲ κατ ἐπίνοιαν ἐπὶ τὸ πράγματι εἶναι μεταπηδῶντας, εἰσβάλλειν ἐνι, ἀναγκαίαντε καὶ ἀπαραίτητον τυγχάνειν τῆς ἐνεργείας τῖω ὑπαρξιν; Οἶμαι γὰρ ἐκ ως ἄλλο μὲν ἡ ἰδέα ἐσιν, ἅπερ ἰδέα ἄλλη ἡ τῆς ὑπάρξεως,

ἀδιαζεύκτως παρακολεύθει· ἄλλο δέτι, τῷ παντὶ διαφέρον, ἡ ἰδέα, ἰῶ ἐχ εἶναι τε ἐχειν, ἀνυπαρκίαν τοῦ ἐξ αὐτῆς παρισάμενον.

Παραπλήσια δὲ συζίζονται, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν κατ' ἀφαίρεσιν ἐννοιῶν, τὰ καθόλε πραγματεύειν αἱρεμένοι (γ. ψ.). Καὶ οἱ ἀστίνων δὲ Γεωμετρικῶν Θεωρημάτων καθ' ὑποθέσεις τινὰς τοῖς περὶ τὰ μαθήματα ἐναχολεμένοις ἰσιάζεται, Φυσικά τινα προβλήματα σωάγειν πειρώμενοι. Οἷον κύκλος (φασὶν) δύθειαν ἐφάπτομένης, καὶ σφαῖρα ἐπίπεδα, κατὰ σημεῖον ἐφάπτονται. ἐκεῖ ἐκ σημείων, καὶ γραμμὴ πᾶσα, καὶ ἐπιφάνεια. Καὶ εἰ ταῦτα, καὶ τὸ σῶμα ἄρα. Καὶ ἐκ τῶν ἀμοιρόντων ὅτως ἐκτάσεως, ἔκτασις συνίσταται πᾶσα. Καὶ αἱ παλαιαὶ κρατήσει μονάδες ἐξ ὧν τὰ σώματα, καὶ αἱ νεώτεραι. Ἀλλὰ γὰρ οὐδεὶς ἂν δοίη τοιαῦτα εἶναι ἐν τοῖς οὖσι τὰ σημεῖα, καὶ τὰς γραμμὰς, οὐδὲ κύκλος καὶ σφαῖρας ἐν τῇ Φύσει ὅτως ἀκριβῶς ὑφεστῶναι ὥστε κατ' ἀμερῆ πάντη σημεῖα τῶν γραμμῶν, ἢ τὰ ἐπιφανειῶν ἐφάπτεσθαι, ὥσπερ οἱ Γεωμετρῶν παῖσ· τὰ τοιαῦτα ψιλῶς ὑφεῖται ταῖς ἐπινοίαις θεωρεῖν, καὶ ὑποτίθεται. Ταύτῃσι καὶ ὁ τρόπος τῷ παντὶ διαφέρων, τὴν ἀφ' ἑτέρᾳ εἰς ἕτερον ἐκ ἐπιτρέπει μετάβασιν.

Τοῖς ἐκτεθεῖσιν ἀδελφὰ, καὶ ἅτινες ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν κατὰ φύσιν εἰσβάλλουσιν ἐπὶ τὴν τάξιν μεταβαίνοντες τῶν ὑπερφυεστέρων. Τούτοις ἂν ἅπασιν ὁλόγως ἀπαντητέον, ὅτι τῶδε μὲν, ἢ τῶδε τῷ γένει τῶν ὄντων, ἐπαληθεύει προσιδιάζον τὸ λεγόμενον, ἑαυτῷ δὲ καὶ παντὶ, οὐδὲ τῶδε.

§ ωνε'. ΙΑ. Τὸ παρὰ τὰ πολλὰς ἅμα ἐρωτήσεις γινόμενον· οἷον τὸ μέλι, καὶ ἡ χολὴ γλυκύ; ἐφ' ὧν προῆλθ τῆς διπλοῦς ὅτης, οὐδὲ δοτέον. Ἀριστοτέλει πειθομένοις (1) ἀποκρίσιν. Ἀλλ' ἔστιν ἃ δοκεῖ μὲν ὡ ἁπλότητι ἐρωτᾶσθαι, οὐχ οὕτω δὲ καὶ μίαν ἔχειν ἀπόκρισιν ἐπιδεχέσθαι. Οἷον εἰ, πολλῶν παρόντων μηδ' ἐπίσης τῷ διὰ λόγων ἡμῶν ἐρωτήσειέτις περὶ αὐτῶν, πότερον τῶν τροφίμων ὅτει παιδία ἐστὶν, ἢ τῶν ἀπαιδεύτων; Καὶ πότερον ἁπλῶς σιγᾶν ἄμεινον, ἢ λέγειν; μετὰ διαζολῆς ἀπαντητέον, πρὸς μὲν ἐκεῖνο,

„Τίς,

(1) Σοφ. Ἐλέγχ. Βιβλ. α. Κεφ. δ'.

„Τὶς, καὶ τὶς ἑκάτερος· δύο γὰρ ἐξαυδᾷς ἅμα.

Πρὸς δὲ τοῦτο,

„Λέγειν θ' ὅπως χρή, καὶ σιγᾶν ὅπῃ καλόν.

§. ΙΒ. Τὸ παρὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πράγματος. Καθ' ὃ, τοῦ Σοφιστοῦ ἐν τῷ ἐρωτᾶν παρυποτιθεμένου τι τῶν ἀτόπων, καθ' ἑαυτὸν λήψεται, ὡς ἂν ἁπλῶς ἀπαντήσῃ, ἐρῶν, εἰ μὴ φθάσας τὸ ἐνοχλὲν τῆς ὑποθέσεως προαποσκεδάσηται. Οἷον εἴτις πύθοιτο, μόνος ἆρ' ἦθα λῃστῶν, ἢ συνεργὲς ἐπὶ τὴν λῃστείαν ἦγες καὶ ἄλλους; ὑποτίθησι λῃστρικόν τινα διαγενέσθαι ἄγοντα βίον τὸν ἐρωτώμενον. Ὡσαύτως εἰ ἔροιτο, πότερον ἐμπαρεγενεῖν ἐπαυσε εἰς τὸν πατέρα, ἢ τυγχάνεις ἔτι τοῦτο ποιῶν; φανερὸν ὅτι τὸν ἐρωτηθέντα, τῷ τοῦ πατραλοίου καθυπάγει ἐγκλήματι.

§. ΝΓ'. Τὰ μὲν οὖν τῶν Σοφισμάτων εἴδη τοσαῦτα καὶ τοσαῦτα (1). Ὁ δὲ δὴ τοῦ Σοφιστοῦ χαλεπὸς, καὶ τῆς φωνῆς ὁ τό-

(1) Παρὰ ταῦτα δὲ, καὶ ἄλλα τινὰ τοῖς Ἀρχαίοις Σοφισμάτων εἴδη, ἐκ τῆς Στοᾶς τὰ πλάσματα εἰσεληλυθότα, ἐξ αὐτῶν (περὶ ὧν ἐκατέρωθεν ἀκούσεται), τῶν ὑποθέσεων γνωριζόμενά τε, καὶ ὀνομαζόμενα. Οἷον ὁ Ψεύδομενος, ὁ Ἐγκεκαλυμμένος, ἡ Λανθάνων, ὁ Κροκόδειλος, ὁ Κερατίνης, ἢ ἡ Κερατίς, ὁ Φάλακρος, ὁ Οὖτις, ὁ Θερίζων, ὁ Σωρείτης, ἡ Ἠλέκτρα, ὁ Ἀχιλλεὺς, ὁ Ἴνδος, ὁ Κυριεύων κ'.

Ψευδόμενος ἰὼ ἄνθρωπε· Ἑαυτὸν ψευδόμενον φήσας, εἶτ' ἐρωτήσῃ, πότερον ἀληθεύων ἔπαιε, ἢ μή· τί χρὴ λέγειν; πότερον ὡς ἀληθεύων; ἀλλ' ἴσως ἐψεύσατο, ἐν ἀληθεύῃ λέγων ὅτι ψεύδεται. Ἀλλ' ὅτι ἐψεύσατο; τοιγαροῦν ἀληθεύει, ψευσάμενός τε καὶ εἰπών, ὡς ἐψεύσατο.

Ὁ δὲ Ἐγκεκαλυμμένος, ἢ Λανθάνων, ἄνθρωπε προβαλλόμενος. „Τὸν „πατέρα οἶδα τὸν σαυτοῦ; Ναί. Τοῦτον δὲ οἶδα τὸν λανθάνοντα, ἢ ἐγ„κεκαλυμμένον; Ἀγνοῶ. Ἀλλ' αὖ„τός ἐστιν ὁ πατὴρ ὁ σός· ὥστε εἰ „τοῦτον ἀγνοεῖς, δῆλος εἶ τὸν πα„τέρα τὸν σὸν ἀγνοεῖν. Λουκιαν. Βίων Πρᾶσ.

Ὁ δὲ Κροκόδειλος ἄνθρωπε ἰὼ ἔχων· „Τὸ σὸν παιδίον ἦν ποτε ὁ Κροκόδειλος „ἁρπάσῃ, πλησίον ποταμοῦ πλαζόμε„νον βόρων, κἄτα σοὶ ἀποδόσειν ὑπι„σχνεῖτο αὐτό, ἂν ἅπαξ τ' ἀληθῆς, „ὁ, τι δέδοκται περὶ τῆς ἀποδόσεως τοῦ „βρέφους· τί φήσεις αὐτὸν ἐγνωκέναι; Λουκιαν. αὐτ.

Ὁ δὲ Κερατίνης· οἷον ὃ μὲ ἀπέβαλες ἔχεις, κέρατα δ' οὐκ ἀπέβαλες. Ἆρα κλ. Τοῦτον συν καὶ ἄλλοις παρακλησίοις ἀπονεύουσι Χρυσίππῳ (Ὄρα Λαέρτ. εἰ' Βί.) οἱ δὲ Εὐβουλίδη τοῦτο φασίν.

Ὁ δὲ Φάλακρος ἄνθρωπε οὐκ ἐκείνῃ· ὁ φάλακρος οὐ τρίχας ἐπὶ κεφαλῆς ἔφερε. Ἀλλ' ἀλλ' ὃ ἐν χρῇ κεφάλαιον. Ἆρα κλ. τοῦτο δεῖγμα πυρέσσοντος τῶν ἀρχαίων ἀνεγνωκέναι μιμοῦνται φησὶν ὁ Γαλλὸς Μπαγκὶ, ὡ τοῖς παρανημαι-

ὁ τόνος, καὶ ὁ τῆς ἐπαγγελίας τρόπος, καὶ προσώπου σχῆμα, καὶ ἐμφασις ἤθους, καὶ μελῶν ἀτακτοι κινήσεις, τὰ πάνυ Σόφισμα. Στασιάζουσι γὰρ οἱ ὑπερφωνοῦντες βοῶσι, μόνοι δὲ καὶ λέγειν θέλουσι καὶ ἀκούεσθαι· διακόπτουσί τε θρασυνόμενοι, ἔστι τούτοις ὡς ὑποβαλεῖν ἀρξόμενος τὰ χείλη διάρροι ὁ πρὸς ὃν διαλέ-

μαώσεσι, καὶ ἐπιλορδώσ. ταῖς ἀς τὰς Βί. τῆ Λαερτ. Βιβ. β. Τιθ. 178.

Ὁ δὲ Οὖτις, ἐξ αφορμῆς τῆ Ὁμη. ρικῆ ἔπους παιζηθῶναι δοκῶν.

„Οὖτις μὲ κλείνει δόλῳ, ἀλλ' βίᾳ Φι. Ὀδυσ. Ι. (ὡς Ενσάθ. φησὶν ἐν Παρεκβ. αὐτ.) „παραλογισμὸς ἐστι κα„τὰ τὸν παρ' Ὁμήρῳ Ὀδυσσέα, Οὔ„τιν ἑαυτὸν καλέσαντα. Οὕτινος πα„ραλογισμοῦ παράδειγμα· ἄτις ἐστιν „ἐν Ἀθήναις ἕτος ἂν ἔτιν ἐν Μεγά„ροις.' Ἄνθρωπος δὲ ἐστιν ἐν Ἀθή„ναις. Ἄνθρωπος ἄρα ἂν ἐστιν ὡ Με„γαροις (Ἀμμων. ἐς τὰς Κατηγ.) Δεῖν μέντοι λαβεῖν οἶμαι, ὅτι τις ἄν„θρωπος ἐν Ἀθήναις, ἐς τὸ κατα Οὔτινα συναγαγεῖν, ἄτις ἄρα ἄνθρωπος ἐν Μεγαροις.

Ὁ δὲ Θερίζων· Εἰ θερίζεις, φησὶν, „ἔχει τάχα μὲν θερίζεις, τάχα δὲ ἃ „θερίζεις, ἀλλὰ πάντως θερίζεις. Καὶ „ἃ μὴ θερίζεις, ἐκείνως ἔχει τάχα „μὲν θερίζεις, τάχα δὲ ἃ θερίζεις, ἀλ„λὰ πάντως ἃ θερίζεις· Ἀλλ' ἐξ ἀναγ„κης, ἤτοι θερίζεις, ἢ ἃ θερίζεις· „Ἀνήρηται ἄρα τὸ ταχα, ἅπερ μή„τε κατα τῶν ἀντίθεσιν τὰ θερίζειν καὶ „μὴ θερίζειν ἔχει χώραν. Ἀμμών. ἐς τὸ περὶ Ἑρμῶν. Ἀλλα γὰρ εἰ τὸ ἐξ ἀνάγκης ἔπεται κατὰ τὸ ἀόριστον τῆς Ἀντιθέσεως, τίς ἃ συνορᾷ, ὡς ἐπὶ τὰ ἑτέρα τῶν ἀορίστων ὡρισμένως, τὸ τάχα παρακολουθήσει; τῷ δὲ Σο. φίσματος μέμνηται καὶ Λουκιαν. ἐν Πράσ Βίων, καὶ Λαερτ. ἐν Βίῳ Ζήνων. τῆ Κιτιέως.

Ὁ δὲ Σωρείτης· Παρετέθη ἡμῖν ἀνωτ. (ψμς'. ἐν τῇ Σημειώσ.)

Ἡ δὲ Ἠλέκτρα, τοιάδε· Παρεσῶτος αὐτῇ τῷ Ἀδελφῷ Ὀρέστῃ ἀγνῶτος, ἤδει μὲν τον Ὀρέστου ὅτι ἀδελφὸς αὐτῆς, ὅτι δὲ ἅτος Ὀρέστης, ἠγνόει· ὥστε τὰ αὐτὰ ἦν ἅμα καὶ ἀδέα, καὶ μὴ ἡ Ἠλέκτρα. Λουκ. ἐνϑ. ἀνωτ.

Ὁ δὲ τετραγωνισμὸς τῷ ὀνόματι ἦν Ἀχιλλεύς, ἀπὸ τῆ παραληφθέντος ἡ Ἀχιλλέως ἐκλήθη, ὃν ἀδύνατον φη„σὶν ὁ λόγος τῷ χελώνῃ διώκοντα „καταλαβεῖν. Σιμπλίκ. καὶ Θεμίσ. ἐν ὑπομν. εἰς τὰ περὶ Φυσικ. Ἀκροασ. Ἀριστ. Βιβλ. ϛ'. Κεφ. ιδ',

Τελευταῖοι δὲ τῆ Ἰνδῆ, καὶ τῆ Κυνισσόντος, Μέμνηται μὲν καὶ Λουκιανὸς (ἐν τῷ ἀνωτ.) μέμνηται δὲ καὶ Πλούταρχος (ἐν τῷ περὶ Ὑγιαν. παραγγελμ. τῆ δὲ Κυνισσόντος καὶ Συμ. ποσ. Προβλ. Βιβλ. Α Προβλ. Α.) Καὶ Ἀρριανὸς δὲ (ὡς Ἐπίκ. Βιβλ. Β. Κεφ. ιϛ'.) καὶ Θεμίστιος (Λόγ. Β.). Ὁ δὲ Μενογιος ἐν ταῖς ἐς τὸν Λαέρτ. παρασημ. ἐνϑ. ἀνωτ. Quid sit Indos, ignorare me fateor. Ἀλλ' εἰκάσαι ῥᾴδιον ἐκ τῶν ἄλλων, Σοφισματ' ἄττα προτεθῆναι καὶ ταῦτα, ἀπὸ τῶν τοιῶνδε ὀνομάτων τῶν ὑποθέσιν εἰς ἐξαπατᾶν κακουργοῦντα. Οἷον ἐναντίος ἄπη, ὅτι πᾶς Ἕλλην ἄνθρωπος· ὁ δὲ Ἰνδὸς οὐκ ἔστιν Ἕλλην, ὁ Ἄρα Ἰνδὸς οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος. Καὶ ὁ Κυνισσόντος ἄς· ὧν δὲ κυνισσὸν ἔτος πολλοί· ἔλατ. τον δὲ τὸ ἐν τῶν πολλῶν. Καὶ ὁ ἄρα Κυνισσόντος, ὧν ἐστὶ Κύριος ἐλάσσων ἔτος· ψυχρὰ γὰρ τοῦτα, οὐ σοφὰ, ἀλλὰ γὰρ δὴ καὶ τὰ ἀνωτέρω, οὐδὲν ἐπιπρὸς ἀμείνονα.

διαλέγονται· σκοπῆσαι σὺ ἀλαζονικὰ τὰ λεγόμενα ὑπ' ἐκείνων, καὶ ὑποθαυμάζουσί πως ἐοικασιν ἐπ αὐτοῖς, ὡς καὶ ῥηθῆναι δῆθεν καὶ νενοῆσθαι ἀτοπωτάτοις. Ἀλλα καὶ τοῖς παρεσῶσι διανοοῦντες, ὄνυξερυς σοφίσι ποιεῖν πειρῶνται κλεπτίσματα· καὶ δολερὰ μὲν, τὰ ῥηματα, δολερὰ δὲ καὶ τὰ νοήματα τούτων, καθάπερ καὶ τὰ νοήματα. Εἶτα ἐπαιρόμενοι ἀτιμάσαι, καὶ μανικὸν κατοχῆναί τι καὶ παράφορον· χεῖρας τε καὶ πόδας ἀπρεπῶς κινοῦσι, καὶ παλαγοῦσι παλάμας ἀλλήλαις ἐπανακρούοντες, καὶ τὸν θρίαμβον πρὸ τῆς νίκης διασαλπίζοντες. Ὦ γεμίω τῷ ὄντι Σοφὸς, σωφρονῶν τε ἀεὶ καὶ καθεζόμενος, καὶ φωνίω, καὶ σχῆμα φαινόμενος, μόνης φροντίζει τῆς ἀληθείας, ἰῷ προσάτιν ἑαυτῷ ζήσας, περιελεῖται μὲν λογοις ἐδραίοις καὶ ἀκαπηλεύτοις τὸ τῦ ψεύδους περικάλυμμα, ἐλέγξει δὲ τὸν νοθοις κάμπεσι φυσιώμενον. Ἡ γὰρ ἀληθεια κὰν ἐπὶ βραχὺ ἀμαυρῶτο ποτὲ διαβαλλομένη, ἐμίω ἀλλ' ἐ τέλεον ἀποσβεννυμένη, τῦ νέφους διασκεδασθέντος, λαμπροτέρα τε καὶ ἐπιφανεστέρα ἢ πρὶν, πέφυκεν ἐξαστράπτειν.

ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ Μεθόδε.

ΚΕΦ. ΠΡΩΤΟΝ.

Ὁποιατις καὶ ποσαπλῆ ἡ Μεθοδος ἐσί.

§. ωνη.

Μεθοδος ἡμῖν ἐπὶ τὲ παρόντος ἐσω, ἡ ἐν ταῖς κατ' Ἐπιςήμην γυμνασιας μελέταις, εὐλογός τε καὶ πρέπουσα τῶν νοερῶν οἰκονομία, καθ' ἣν ἐν τάξει κατα τὸ πρότερον αὐτα καὶ ὑςερον μετιοντες, τὲ σκοπεμενε τέλος της γνώσεως ῥαδίως περιγινέσθαι, καὶ ἀβεπίβολως. Ὅσος γέτοι πρόκειται αὐτη, δι' ἧς ἀπόςατε καὶ ἀςιβὲς ἐςιν, ἀπροσκοπως ἐς χωρειν, καὶ πρὸς το πεθαζόμενον της ἐπιςήμης πέρας ἁπλανως τε καὶ σιὼ ἀσφαλεια ἐλαύνειν.

§. ωνθ. Ἡ μεν ἂν τοιαδε τῶν νοερμάτων εὐλογός τε καὶ εὐθεῖος ταξις, ἥτοι ἐφ' ἑνος ἂν ἰδίε καὶ μονε των κατὰ τας λογικας εἰδῶν ἐνεργείας οἰκονομεῖτο· οἷον ἐπὶ Ὁρισμῆ φέρε, ὡς ἂν ὀρθως ἐχοι· ἐπὶ Διαιρεσεως, ὡς ἂν ἀνελλιπως καὶ ἀμ'μπλως· ἐπὶ Συλλογισμε, ὡς ἂν κατὰ σχῆμα Φιλοτεχνοῖτο καὶ συζυγ'αν τιὼ ταχθεῖσαν κλ.· καὶ μέθοδος ἂν εἴη αὐτη Ἁπλῆ. Ἡ μεταξυ πάντων, ἢ πλειόνων τινῶν νοερῶν ἐνεργημάτων, συλληβδην ἐπὶ το αὐτο παραλαμβανομενων, ἢ τετων ἂν πρὸς ἄλληλα διαπρυλανδοῖτο ταξις· οἷον εἰ ἐπὶ ολοχερῆς φέρ εἰπεῖν ζητημαίος προκειμενε, ἢ διδασκαλίας γινομενης, ἢ συγγραμμαίος φιλοπονεμένε, ἢ διαλέξεως σιωπαμενης κλ. Ἥτε μέθοδος ὀρθως ἂν ἔτως ἐκληφθεῖσα Μικλὴ ἀκέτειν.

§. ωξ. Μεθοδε τοιγαρεν της Ἁπλης εἴδη τοσαυτα, ὅσα καὶ τὰ τῶν νοερῶν ἐνεργειῶν ἀριθμησειεν τις, ολοχερέσερον ἐκλαβόμενος.

βάσεως. Διο καὶ Μεθοδος τοῖς πάλαι ἡ μὲν Ὁριστικη, ἡ δὲ Διαιρετικη, ἡ δὲ Συλλογιστικη. Καὶ Ἀναγωγῆς δὲ μεθοδος, καὶ Ἀπαγωγῆς τὴν εἰς ἀδυνατον, καὶ σωμελόντι πᾶσαι αἱ περὶ τας ἐννοιας, καὶ σκέψεις, καὶ κρίσεις, καὶ διανοήσεις ποικιλοτρόπως. Φιλοτεχνεμεναι· Ἀκριβέσι δὲ μᾶλλον καὶ πρὸς το ἰσχυρότερον διαζεῦξαι, τὰ τῶν Ἁπλῶν εἴδη μεθόδων, καὶ Ὑπὲρ αὐτὰ τὰ τῶν ἐνεργημάτων πληθύνεται. Καὶ γάρτοι καὶ Ὁρισμῶν, καὶ Διαιρέσεων πλείες αἱ τροπαι· Καὶ Ἀντιστροφῆς δὲ, κἂν ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς προτάσεως ὡσαυτως· Καὶ Ἀντιθέσεως δὲ, καὶ Ἰσοδυναμίας, καὶ Ἀκολουθιῶν, καὶ Συλλογισμῶν αἱ Μέθοδοι παντοῖαι, ὡς ἐκ τῶν εἰς τόδε ἐκτεθειτων ῥᾴδιον συνιδεῖν, ὧν τινὶ ἐκθεσιν καὶ αὐθις ὠδὲν δέον ἀναμασσησασθαι.

§. ωξα. Τῆς δὲ δὴ Μικτῆς ἑρμήνης (§ ωνθ'.) εἰδη Μεθοδε, τρια μαλιστα Φέρεται τὰ κυριωτατα ταυτα· το κατὰ Μελέτιν, το καθ' Ἔκθεσιν, το κατ' Ἀνάθεσιν· Τέτων τινὶ μὲν Εὑρέσεως ἐκάλεσαν μέθοδον, τινὶ δὲ Διδασκαλίας, τινὶ δὲ Προσδιαλέξεως. Περὶ ὧν καὶ αὐτοῖς πειραλέον βραχέα διελθεῖν, προυποθεμενοις πρῶτον τινὰ ταῖς Ἁπλουστέραις τῶν μεθόδων ἀνηκοντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περι Μεθόδων τινῶν ἁπλουστέρων, ὧν Ἐπίσημος καὶα τὰς λογικὰς ἐνεργείας ἡ χρῆσις.

Μέθοδος Ὁρισμῶν.

§. αξβ'.

Τῷ ὁρισμὸν ἀποδώσοντι γνωρισικόν τινος (§. ρκθ'. Σημ.') θεωρείσθω πρῶτον τὸ ὁριζον ἐν ὑπάρξει· τετέσιν ἀτομικῶς (§. ιγ. Σημ), ἐν πλείοσιν ὑποκειμένοις, καὶ χρόνοις, καὶ τόποις, καὶ τρόποις, καὶ ταῖς ἄλλαις περιστάσεσι καθὰ σύγκρισιν ἐναρμοζομενον. Εἶτα, ἃ μὲν διὰ τῆς τοιᾶσδε ποικιλομενω συγκρίσεως, ἄλλοτε ἄλλως ἐνεργᾶται συμβαίνοντα ἀποπεμπέσθω δι' ἀφαιρέσεως (§. οδ'.), ἃ δ' ἂν ἐν οἱαδήποτε καλαστάσει τεθέντι, ἀπαραιτήτως προσεῖναι νοεῖτο, ταῦτα κατεχέσθω. Διὰ γὰρ τούτων ὡς ἀσιωσώντε καὶ ἀναφαιρέτων γνωρισμάτων (§. αυτ.), ἡ παντὸς τοῦ προκειμενου τελεῖται ἀνάλυσις (§. ριά.), ὃς ἐστὶν ὁ Ὁρισμός (§. [illegible]).

§. αξγ. Οἷον μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ τὸ 1766. ὑπερ ἄγομεν ἔτους, περὶ πρωΐαν ὥραν ἀπὸ μεσημβρίας, ἐκλελοιπως ὁ ἥλιος ἔντισι τῶν ἔξω τῆς Εὐρωπης ὠφθη κλιμάτων, ὡς ἐκεῖσε δὴ, καὶ καθ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου, παρὰ τοῖς ἐκείνας ἔχουσι τὰς οἰκησεις τὸν γενόμενον σκοτασμὸν θεαθῆναι, τῶν δὲ τῇ Εὐρωπίῃ οἰκούντων ἐθνῶν παρ' οὐδενί. Ἀλλὰ γὰρ ἔτους τοῦ αὐτοῦ, Αὐγούστου μηνὸς τοῦ μετὰ μεσημβρίαν πάλιν αὐτο τοῦτο πείσεται ἥλιος, ἢ μᾶλλον ἡ γῆ. Καὶ διαληφθήσεται μὲν ἡ ἀπ' ἐς προθήλως πᾶσι μικρὸν τοῖς τῇ Εὐρωπίῃ, καὶ τῆς Ἀμερικῆς τὰ Ἀρκτῷα οἰκοῦσι, τὸ δὲ σκοτασμοῦ ἀρχὴ, τοῖς μὲν τὸ Βερολῖνον ἔχουσι, Φέρε, ἐν ὥρᾳ 5. καὶ 25. γενησεται, μέσον δὲ ἐν 7. καὶ 13. τό, τε τέλος αὐτοῖς ἀθέατον. τῆς τοῦ Φωτὸς δύσεως φθανούσης τῇ ἀνακάθαρσιν. Τοῖς δὲ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, ἡ δύσμενον τετραμμένοις πρότερον ἢ ὕστερον. καὶ τάχιον ἢ βράδιον, τῷ λόγῳ σὺν λόγου τῆς ἀπὸ τοῦ ληφθέντος μεσημβρινοῦ, ἐκλείπωθαν ἀποσάσεως. Καὶ κατ' ἄλλας δὲ χρόνους, τοῖς τῇ αὐτῇ

ἔχουσι

ἔχωσι μόραν ἐν ἀεὶ ὡσαύτως τὸ φαινόμενον καθοράτας, καὶ ἄλλοις ἄλλως, ὡς ἐνίοτε καὶ δακτύλιόν τινα φαίνεσθαι διὰ ἄκρου πέρατος τοῦ δίσκου σχήματος ἀφῆσθαι, ὅπερ ἐπὶ ταῖς κεντρωσεως ἐκλείψεσι συμβαίνει, ταῖς καὶ δακτυλιοειδέσι καλουμέναις ἀπὸ τοῦ σχήματος. Ἐπὶ γὰρ τῶν εἰρημένων ἐκλείψεων, τρεπτὰ μὲν τὸ ὧδε ὁρᾶσθαι ἢ ἐκεῖσε· ἢ τὸ τότε ἢ τότε· καὶ τὸ τοσόνδε ἢ τοσόνδε, καὶ τὸ τοιῶσδε τῷ σχήματι ἢ τοιῶσδε. Ἄτρεπτα δὲ, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχοντα καὶ ἐν ἁπάσαις κοινὰ, τὸ τὴν ἀντίφραξιν γίνεσθαι· τὸ τὴν ἀκτῖνα διαλαμβάνεσθαι· τὸ μέρος τι τοῦ δίσκου ἀφωτόν πόθεν κατοπτάνεσθαι· τὸ κατὰ τὰς συνοδοὺς τῶν φωτήρων, ἐν ἀκριβέσι ταῖς ἐπὶ τῶν δεσμῶν, ἢ λέγεσι, συζυγίαις, τόδε τελεῖσθαι· Καθ' ἃ δὴ καὶ ὁ ὁρισμὸς ἀποδοθήσεται. Ὅτι Ἔκλειψις ἡλίου ἐστὶν, ὁ τις τῶν ἐπὶ γῆς οἰκούντων τοῦ φωτήρος φαινόμενος σκοτασμὸς, ὁ ἐν ἀκριβέσι ταῖς συζυγίαις συμβαίνων.

§. ωξδ'. Κατὰ μὲν οὖν τὴν εἰρημένην μέθοδον ὁ ὁρισμὸς φιλοτεχνεῖται ἄριστα ὁ Γνωρισικὸς. Ἐὰν δὲ συνάμα τοῖς ἄλλοτε ἄλλως ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος ἔχειν παρατηρουμένοις, καὶ τὰ ἀπαραίτητως αὐτῷ συνόδοις ἑκάστοτε καταζώσει ἐπιθεωρούμενα διὰ τῆς ἀφαιρέσεως ἀπενεχθῇ, μόνα δὲ παραληφθῇ εἰς μέσον τὰ αἴτια, δι' ἃ δὴ τῶν δυνατὸν εἶναι νοεῖται τὸ ὁρισθῆναι προκείμενον, τηνικαῦτα, ὁ δι' ἐκείνων ἀποδιδόμενος ὁρισμὸς Γενετικὸς, ἢ φασὶ, καὶ πραγματικὸς (§. ρκθ'. Σημ.) ἔσται, ὃν ἄλλος ἔχει αἰτιῶδη καλεῖν. Οἷον ἑαυτῆς ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω ἀποδῶ, ὅτι Ἔκλειψις ἡλίου ἐστὶν, ἡ τῆς Σελήνης ἡλίου μεταξὺ καὶ γῆς, ἐπ' εὐθείας, ἢ ὡς ἐγγίσα τῆς εὐθείας κειμένων παρέμπτωσις.

§. ωξέ Δυνατὸν ἐπ' ἐνίων τὸν Γνωρισικὸν (§. ωξγ'.) τῷ Γενετικῷ (§. ἀνωτ.) εἰς ταυτὸ συμπαραλαμβάνειν, καὶ ὁρισμὸν ἐξ ἀμφοῖν ἀποδιδόναι μικτὸν, οἷον παρὰ τὸν εἰς δεῖγμα τεθέντα τῆς ἐκλείψεως, καὶ τὰς παραλλήλους τῶν εὐθείων, Γνωρισικῶς μὲν ἐστὶν ὁρίσασθαι, ὅτι εἰσὶν αἱ ἐν ἐπιπέδῳ εἰς ἄπειρον προεκβαλλόμεναι, μηδέποτε δὲ συμπίπτουσαι. Αἰτιωδῶς δὲ, ὅτι αἱ εὐθείαις ἀπαρεγκλίτως εἰσὶν ἀγομένης, ὑπὸ τῶν περατέντων αὐτῇ σημείων καταγραφόμεναι. Συνάψαντας δὲ ἀποδεῖναι οἷόντε καὶ ἑκατέρωθεν. Ἔστι δ' ἐφ' ὧν εἰς ταυτὸ, ἑκάτερος τῶν ὁρισμῶν ἅτερ συμπίπτει, ὡς χαλεπὸν εἶναι διαιτῆσαι τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου. Οἷον ἐπὶ τῆς εὐθυγράμμου γωνίας, τῶν ἄλλοτε ἄλλως αὐτῇ συμβαινόντων, κατὰ τὴν ταχθεῖσαν μέ-

θεδον §. ωξζ'.) ἀποκεκριθέντων (τοιαῦτα [illegible], τὸ ἐπὶ ψάμμῳ, ἢ σανίδος, ἢ χαρτὲ τὰς ἀθείας ἄγεσθαι· τὸ πεμπτέρας εἶναι ἢ βραχυτέρας· τὸ ἐρυθρὰς ἢ μελαίνας, ἢ κτ. τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον διεχόντας κτ.) διὰ τὸ ὑπὸ ἀνεν ἀθείων, τῶν ἐν ἐπιπέδῳ κατὰ σημεῖον συνιεσῶν περιέχεσθαι, καὶ τὰ γνωρίσματα τῆς γωνίας ἅμα παρίσασθαι, καὶ τὰ αἴτια.

§. ωξ'. Ἀλλ ἔστιν ἃ οἷς ἐδέν εἰμη τὰ γνωρίσματα οἵοντε προχειρίζεσθαι, τῶν αἰτίων ἀγνοουμένων, οἷον χρυσὸς ἐστ' τῶν μετάλλων τὸ βαρύτατον· τὸ δυσαγωγότατον, τὸ εἰς ἴον μη τρεπόμενον, τὸ μαρμαῖρον ἀναγοειδεῖ τῇ αχρότητι· τὸ ἐν τῷ βασιλικῷ καλουμένῳ ὕδατι ἀναλυόμενον. κξ. Τοιαῦτα δὲ ἡ ηλεκτρικὴ δύναμις, ἡ μαγνητικὴ, ἡ βαρύτης, τὸ ἐλατήριον, καὶ ἃν τὰ ποιητικὰ λανθάνει κρυπτόμενα. Ἐπὶ τέτων ἂν καὶ τὰ γνωρίσματα ἐκ τῶν ὑστέρων, τετέστιν αἰσθήσει καὶ πείρᾳ, μόνον τυγχάνει αποδεικτά (1).

§. ωξζ Τελευταῖον δὲ καί τινα φέρεται, ἂν ἐστί μὴν Γενετικὸν ορισμὸν λαβεῖν, Γνωρισικὸν δ' ἐχ οἷοντε· Οἷον τὸ πρασίνῳ ἄνθος, ὅτινος ἐκ τὸ κυανῷ καὶ τῷ κιτρίνῳ ἀκριβῶς μιγνυμένων, ἡ γένεσις, σπεῖσατις ἂν γνωρίσματα καταλεξειεν (2);

Μέθοδος Διαιρέσεων.

§. ωξη.

Διαιρήσεντι δὲ, καθ' ἣν ἰδιαίτερον Διαίρεσιν ἐφθημεν ονομάσαντες (§. ριβ'.), προσαρμοστέον ὡσαύτ.ς τὸ διαιρετέον τοῖς ἃ ὑπάρξει, ποικιλαχως αυτοῖς συγκρινομενον. Ἔπειτα κατὰ τὴν ὑπεναντίαν τῆς ἐπὶ τῷ ορισμῷ (§. [illegible]) μέθοδον χωρητέον. Ἐπ ἐκείνῳ μὲν γὰρ τῶν ἀπαραιτήτως σωζομένων ἀφι-

(1) Λεϊβνίτ. ὠ Ἀναρίσει τῷ περὶ Νᾶ τῷ Λωκιε Βιβλ. Γ'. Κεφ. Γ'. §. 19.

(2) Ἀυτ. αυτ. Κεφ. Δ'. § 4-7. „τῶν γὰρ ὅρων (ἤτοι τῶν ἰδεων) οἱ μεν „καθ' ἑαυτες ἁπλοῖ ορισμὸν παντος α„σιν ἀνεπίδεκτοι ονοματικῆ τε ὄν (ὃς ὁ „καθ' ἡμᾶς τυγχάνει γνωρισικος) καὶ „πραγματικῶδες (ὃς εἰσιν ὁ καθ' ἡμᾶς „Λιτικῶδης.) οἱ δε μὴ καθ' ἑαυτες, ἡ„μῖν δε ἁπλοῖ τυγχανοντες, ἅτε δη „ἐπὶ τα ἐξ ὧν συγκεινται τοιχεῖα ανα„λυειν αυτὲς μη δυναμένοις, οἷοι πε„φύκασι θεοιον, ψυχρὸν, πίτυρον, „πρασινον, τοιαῦτα ἂν δ' ορισμὰ „πραγματικῶδες, τὲ τῶν ἐν αὐτοῖς συ„τίων γενομένε δηλωτικῆ.

ἀφηρεῖτο τὰ ἄλλοτε ἄλλως ἔχοντα· Ἐπὶ δὲ τῆς Διαιρέσεως συνεκλαμβάνειν δεῖσει ἐκείνοις καὶ ταῦτα. Ἐκ γὰρ δὴ τῆς τῶν εἴτε διαμαχῆς, εἴτ' ἂν ἄλλως διαφορᾶς, ἐπθεωρημένης τε καὶ διοριζομένης, τὰ μέλη ἀνακύπτει, τὰ εἰς ἃ γεννήσεται ἡ Διαίρεσις.

§. ωξϑ'. Οἷον ἡ Ἔκλειψις ἐν γένει, ἅτε δὴ σκοτασμός τις ἁπλῶς τῶν φωτοειδῶν σωμάτων ὄσα, διὰ μὲν τῆς τῶν ὑποκειμένων οἷς περ ἂν προσαρμοζοίη, διαφορᾶς, ἡ μὲν ἡλίου ἐστὶν, ἡ δὲ σελήνης, ἡ δέ τινος τῶν ἄλλων πλανήτων, ἡ δὲ τῶν περὶ τὸς πλάνητας καλυμμάτων δορυφόρων. Διὰ δὲ τῆς τῶν αἰτίων. ἡ μὲν Σελήνης, ἡ τινος ἑτέρου πλανήτου παρεμπτώσει συμβαίνουσα, ὡς ἡ τοῦ ἡλίου· ἡ δὲ Γῆς, ὡς ἡ τῆς Σελήνης. Αἱ δὲ τῶν ἀνωτέρω πλανήτων, καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς δορυφόρων, δι' ἄλλων. Ἡ δὲ ὅρος ἀντιληπτικῆς καθίσταται δυνάμεως, ἡ μὲν ἔκλειψις ὁρατὴ, ἡ δὲ τούτοις, ἡ ἐκείνοις ἀόρατος. Καὶ ἡ μὲν προθεωρηθεῖσα καὶ προρρηθεῖσα, ἡ δὲ ἄλλα καὶ τῷ μέτρῳ τοῦ σκοτασμοῦ, καὶ τῷ χρόνῳ, ἡ μὲν ὁλοπρόσωπος, ἡ δ' ἡμιπρόσωπος· καὶ ἐπὶ τοῦ ἡλίου, ἡ μὲν κερατοειδὴς, ἡ δὲ δακτυλιοειδὴς, ἡ δὲ (ἐμπιπτούσης τῆς Ἀφροδίτης), δος ἂν λέγειν, κηλιδοειδὴς. Καὶ τῷ χρόνῳ δὲ, ἡ μὲν διαρκεστέρα, ἡ δὲ βραχυτελεστέρα. Καὶ τῇ ὥρᾳ ἡ μὲν χειμερινὴ, ἡ δὲ ἐαρινὴ, κτ. (Ὅρα §. ρνγ'. ρνδ').

§. ωο'. Σιωτελεῖ δὲ, καὶ τὸ Ἀριστοτελικὸν Κανόνος μεμνημένως ἀτοῦδε, πρῶτον ὁρίζειν ἔπειτα τὸ προκείμενον ἀναβάλλεσθαι διαιρεῖν (§. ρξε.)· Ἐκ γὰρ ἑκάστου τῶν ἐπὶ τοῦ ὁρισμοῦ γνωρισμάτων, οἷα πηγῆς ἐν μέρει διαιρέσεων ἀναστομωθήσεται. Οἷον ἐπειδὴ τριγώνου γνωρίσματα τὸ διὰ τριῶν εὐθειῶν εὐθυγράμμων περατοῦσθαι, τρεῖς ἔχειν γωνίας, ἐκ μὲν τοῦ πρώτου ἡ διαίρεσις τῶν τριγώνων εἰς τὸ ἰσόπλευρον, καὶ τὸ ἰσοσκελὲς, καὶ τὸ σκαληνόν· Ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου εἰς τὸ ἀμβλυγώνιον, καὶ τὸ ὀρθογώνιον, καὶ τὸ ὀξυγώνιον.

Μέθοδος τοῦ τὰς προτάσεις μερικεύειν, ἢ καθολικεύειν.

§. ωοά.

Τῶν προτάσεων αἱ μὲν εἰσὶ μερικαὶ, αἱ δὲ καθόλου· Καὶ αἱ μὲν καθολικεύομεναι, ὡς ἀπ' ἐκείνων, αἱ δὲ ὡς ἀπὸ τέ-

των μεριζομένων. Καὶ μερικαὶ μὲν κυρίως αἱ ἐποπτικαὶ τὴν κρίσιν (κ. σμ.), ἐφ' ὧν δηλαδὴ ἡ τῶν ὁρων χεσις, δῆλη καθίσταται ἡμῖν αἰσθήσει μόνῃ καὶ πείρᾳ. Οἷον κινεῖται μὲν ἥλιος, μεταβάλλει δὲ ἡ σελήνη τὸ σχῆμα. Καθόλου δὲ αἱ συνηρτημέναι, ἐφ' ὧν τῆς κατὰ τὸν ἕτερον τῶν ὁρων σχέσεως, ἡ τὸ ἑτέρῳ ἀπαρτᾶται οἷον τὸ ἀμερὲς ἡμίσει διαιρεῖται τὸ ὅλον μέρη ἔχον ἐστὶν (1). Ἐπὶ μὲν οὖν τῶν πρώτων ἐν ἐνεργείᾳ τὸ ἀναγκαῖον τῆς χέσεως· τὶς γὰρ ἡ ἀνάγκη τὸ κινεῖσθαι μὲν τὸν ἥλιον, τὸ περιόνιον δὲ ὀπτάνεσθαι τὴν σελήνην; καὶ τὸν μὲν χρυσὸν βαρὺν εἶναι, τὸν δὲ μαγνήτιν τὸ σιδήριον προσεφέλκεσθαι; Ἀλλ' ἐπὶ τῶν δευτέρων ἡ ἀνάγκη ἐκ τοῦ λόγου καταφανής· ἕτω γὰρ τὸ κατηγορούμενον τῷ ὑποκειμένῳ συμπέπλεκται, ὡς μηδ' ἐξεῖναι τὰ τοιαῦτα ἄλλως νοεῖν.

§. ωοβ'. Τῶ τοίνυν τὰς μερικὰς τῶν προτάσεων καθολικεύειν ἡ μέθοδος ἐξ' διὰ τῆς Ἐπαγωγῆς, (§ ϙξέ.). Οἷον ἅπας χρυσὸς ἐν τῷ βασιλικῷ λεγομένῳ ὕδατος ἀναλύεται· καὶ ἁπλῶς ἰὸν ἀποφέρει. Ἅπας ὑδράργυρος πυρὸς δυνάμει ἐξαναθυμιᾶται· καὶ ἁπλῶς πήγνεται. Χρεία δὲ πρὸς τὰς τοιάσδε Ἐπαγωγὰς ἀμφιλαφοῦς τῆς πείρας, καὶ παρατηρήσεως· συμβαίνει γὰρ ἐνίοτε τισιν ἀπαντᾶν ἐξαιρέσεσιν, αἷς οὐκ ἄντικρυς ἤλπισε. Διὸ καὶ τὸ καθόλου ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐξ ἁπλῶς ὑποπτον (§. ϙο') Κἂν δὲ μηδεμία ὅλως ὑπεισέρχεται τοῦ ψυχίου ὑπονοια, ὡς ἐπὶ τῶν αἰσθήσει προδήλοτάτων, καὶ ὧν πάρεσιν ὅσαι ὧραι βουλομένοις πεῖραν λαβεῖν· τὸ μέντοι καθόλου οὐδέ τοτε ἀκραιφνὲς ἂν εἴη καὶ τέλεον, μὴ ἔχον τὸν τῆς κατηγορίας λόγον ὡ τῷ ἀναγκαίῳ τῆς τῶν ὁρων χέσεως συνιδεῖν, καὶ περινοῆ-

(1) Τινων τας πρώτας ὁ μὲν Λωκιος, propositions sur l'existence (προτάσεις ἐπὶ ὑπάρξει) Ὁ δὲ Λεϊβνίτιος, propositions de fait (προτάσεις ἐπὶ τῷ γινομένῳ. ἀποκαλεῖ. Τας δὲ δευτέρας, ὁ μὲν sur la dependance des idées, (ἐπὶ τῇ συναρτήσει καὶ ἀλληλουχίᾳ τῶν ἰδεῶν), ὁ δὲ propositions de raisons (προτάσεις τῷ λογικ. (Ἐν τοῖς περὶ τῶ Νέου ἑκάτερος Βιβλ. Δ. Κεφ. ιά'. §. 13.). Ἐν αἷς ὁ Λεϊβνίτιος καὶ τρίτον εἶδος μικτῶν καταλέγει προτάσεων τῶν ἐκ προκειμένων, τῶν μὲν κατὰ τὰς πρώτας, τῶν δὲ κατὰ τὰς δευτέρας, ἐπιφερομένων· ὡς ἐπὶ τοῖς Γεωγραφικοῖς φησι, καὶ τοῖς Ἀστρονομικοῖς τῶν θεωρημάτων, ἐν οἷς ἡ τῶν φαινομένων παρατήρησις, πρὸς ἐπιφορὰν τῷ ἐκ τῆς Γεωμετρίας καὶ Ἀριθμητικῆς λόγῳ συνάπτεται. Καὶ τοι καὶ ταύτας τῷ ἀδιενεχέρῳ ἐπιθῶ μέρει φησὶν (Αντ.).

νοησαι, ως εἴρηται (§. ἀνωτ.) Οὐ χάριν καν ταῖς καθολικοῖς μέναις τις αὐτας, ἢ εν ταῖς καθολε εικότως ταξειεν.

§. ωογ. Ἔτι δε καὶ ἄλλως τιὼ ἐπὶ μέρες πρότασιν καθολικοῖειν μεθόδω τοιᾶδε. Ζητειῶω ὁ λόγος διὸν τὸ κατηγορημενον τῶ ω μέρει προσαπτεται υποκειμένω. Τὸ γάρ υποκειμένω τῶ τοιῶδε λόγω συναφθέντος, καθόλε τὸ αὐτο κατηγορηθησεται. Οὐόντις ἄνθρωπος πένης· τίος δὴ χάριν, ὅτι τῶν πρὸς τὸ ζιῶ ἀμοιρει ἀναγκαίων· Οὐκεν πᾶς ἄνθρωπος ο τῶι πρὸς τὸ ζιῶ αναγκαίων ἀμοιρῶν ἐςὶ πένης. Τς Φιλοσοφος ἐςὶ μεμπτέος. Τὶ δήποτε; ὅτι τυχον ἐχὶ συμφώνως τῶ βιωτεύων τῶ ἐπαγγέλματι. Πᾶς ἄρα φιλόσοφος ὁ μὴ συμφώνως βιωτεύων τῶ ἐπαγγέλματι ἐς' μεμπτέος.

§. ωοδ'. Πρόδηλον δὲ ὅτι τῶ τιὼ πρότασιν μερικεύσοντι, ἐπὶ τῶν τοιῶτων δεησει τὸν αἰτιωδῆ λόγον ἀπο τὸ υποκειμένω απάγειν· ἐφ' ὧν δ' ἀχ οἰοντε διὰ το ἀναγκαῖον τῆς τῶν ὅρων χέσεως, γίνεται μεν ἡ ἐπὶ τιὼ υπάληλον κάθοδος, ἡ μέντοι πρότασις κυρίως μερικὴ ἐκ ἐσαι, ἀλλὰ μερικευομένη· προσλαβῶσα μεν ἐκ τῆ. διὰ τὸ προσδιερισμὸ συσολῆς τὸ εν μέρει, διασωζουσα δε τὸ καθόλε εἶναι, ως ἐκ τῆς τῶν ὅρων δυνάμεως. Οἷον τὶς ἄνθρωπος ζωον. Οὐ πᾶς κυκλος τετράγωνος.

Μέθοδος Ἀξιωμάτων.

§. ωοε.

Ἔ"ςι δὴ τὸ Ἀξίωμα ἀπόφανσις ἐκ τὸ ταυτισμὸ ἢ τῆς ἐναλληλίας τῶν ὅρων, τὸ ἐναργὲς, καὶ βέβαιον, καὶ αὐτόπιςον ἐχουσα. Ἐκ μεν τὸ ταυτισμὸ, οἷον ἑκασον ἐςὶν ὅπερ ἐςὶν, καὶ ὃδον ἐςὶν ὅ ἐκ ἐςιν. Ἐκ δὲ τῆς ἐναλληλίας, οἷον το ὅλον μέρη ἔχον ἐς', τοῦτε μέρος ἐκ ἐςιν ἴσον τῶ ὅλω αὐτὸ. Ἐκεῖνα μεν γαρ ταυτίζεται· τὰτων δὲ θατερον θατέρω ἀναγκαίως συνείληπται. Καθ' ἑκάτερόν τε εἶδος ἡ πίςις τῇ Φύσει βέβηκε τὸ Νοητικὸ, τῇ τα υπ' ἀλλήλων αναιρεμενα εἰς ἓν συλλαβεῖν, καὶ ἅμα νοῆσαι ἀδυνατουσῃ. Εἴτε γάρ τις θείη τὸ αὐτὸ καὶ μὴ, ἐστ' ἐν θατέρω θατερον καὶ μὴ, ἐπίσης ὁ Νὸς ανεπταινων οφθησεται, ως ἐξ ἑαυτὸ τιὼ ἰῶ προἰχε νόησιν καθαιρῶν, καὶ τιὼ ὑπερ γνωσικως ἠλοίωται ἀλλοιωσιν δι' αντιπιπτουσης ἀλλοιωσεως (§. ις'.). Περιτρέπων· Διὸ καὶ Κριτηριον α-

ληθείας πρώτιστον εικότως εἶναι καὶ κυριώτατον διατεινόμεθα, τὸ τῆς Ἀντιφάσεως (§. σμϛ.).

§. ωος. Δυοῖν ὄντων Ἀξιωμάτων ὡς ἁπλῶν, τούτων εἰδῶν, ἐπὶ μὲν τὸ πρῶτον πᾶσας ἀνακτέον τὰς ταυτικὰς, ἢ ταυτολογούσας καλουμένας προτάσεις (§. τιη.), ὡς καὶ ἐκ πάσης ὕλης λαμβάνειν προχειρον, (καίτοι ἐπὶ τὰ ἀνωτέρω ἀνακαλουμένας ἐκεῖνα· ἕκαστον ἐστὶν ὅπερ ἔστιν, ἐκ ἔστι δὲ ὃ μὴ ἔστιν), ὥντε λῆρος μὲν ἀντικρυς ἡ κρίσις, ὡς μηδὲν ἐκπαιδεύουσα, ἃ πάντη δὲ περιττὴ ἐπὶ τῶν διακριβουμένων Ἀποδείξεων, κατὰ τὰς ἐξ ἀφαιρέσεως νοητὰ, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς Γεωμετρικοῖς, ἡ χρῆσις (ι). Ἐπὶ δὲ τὸ δεύτερον τὰς Ἐννοηματικὰς εἰρημένας (§. σμϛ.) ἁπάσας· ἃς δὴ ταυτικὰς ὁπασῶν καὶ ταύτας, κατ' ἐκείνας ἀντὶς ὀνομάσειεν ἂν ἀλόγως. Πλὴν ὅσον ἐπ' ἐκείνων μὲν, κατ' ἐπαθυμησιν τῆ· αὐτῆς ἰδίας, καὶ ἡ τὰ ὅλα γίνεται ἐπαναληψις τὰ αὐτὰ, οἷον τὸ ὅλον ἐστὶν ὅλον· ἐπὶ δὲ τούτων, ὁ τῶν νοημάτων ταυτισμὸς ἐν ἰδέων ἑτερότητι, καὶ ἐν ὅροις ἐκφέρεται διαφέρουσιν. Οἷον τὸ ὅλον ἔχει μέρη Ἑτερόια γάρ τις ἡ τῶν μερῶν ἰδέα τῆς τὰ ὅλα· καὶ ἂν ἐν αὐτῷ τῷ ὅλῳ ἀπαραιτήτως ἀνεωρῆται τὰ μέρη νενομένα.

§. ωζ. Πότερον δὲ ἐκ τῶν Ἐποπτικῶν δυνατὸν ἀξιώματα καρπεῦσθαι, Οὐ γὰρ δοκεῖ· παρὰ τὸ μὴ σαφῶς τίθη τῶν ὅρων ἐν ἑκάστοις συνθεωρεῖσθαι συνάρτησιν (§. ωοα.). Ἀλλὰ γάρ εἴτις καὶ ταύταις τίθη τῶν ὁρισμῶν χρῆσιν ἀκριβῶς ἐξετάσειε, συνίδοι ἂν ῥᾳδίως, ἀρχάς τινας καὶ δι' αὐτῶν συνίεσθαι ἁμέσως τε· καὶ αὐτοπίστως, ἃς ἅπασιν εὔλογον κοινῇ τε ἀξιοῦσθαι, καὶ ἀναρρήτως πρεσβεύεσθαι τοῖς ἁδὴ πλέον δι' αὐτῶν ἀποφαίνεσθαι βουλομένοις, ἢ ἃ κατ' αἴσθησιν ἐσὶν ἀντιλαμβανόμενοι. Γίνεται γάρ πως καὶ ἐπὶ τούτων, τῆς κατὰ τὸ ὑποκείμενον συνθέτε ἀνοίας (§. μγ.) στοιχεῖον, ἡ κατὰ τὸ κατηγορούμενον ἁπλουστέρα ἔννοια, οἷον τῆς τε γαλακτος, Φέρε, ἡ χυμος λιπαρὸ, γλυκὺς λόγος, ἐκ μαζῶν τῆς κυνὸς, ἢ κυνὸς ἀποθλιβόμενος, ἢ ἄνοια ἡ τὲ λόγε. Ὅθεν καὶ ὁ τὸ γάλα λόγον εἶναι ἀξιῶν, ἕδν ἕτερον, ἢ ὅπερ ἡ λόγον ἀντιλαμβάνεται, ἢ λόγον ἀντιλαμβάνεσθαι αὐτὲ σφέλει ἀξιεῖ. Καὶ γὰρ εἰ μὴ ἐκ τῶν προτέρων πάσεσι τῶ λόγῳ συνεραν τίθη τῶν ἰδεῶν

(ι) Λειβνίτ. ὠ ταῖς Ἀνακρίσ. ἀς τὸ περὶ τὲ Νὲ Βιβλ. Δ'. Κεφ. Β. §. ΙΙ.

ἰδεῶν ἐν τούτοις, [illegible] ἐπὶ τῶν ἀνοηματικῶν, συναρτησιν, ἀλλὰ τῇ τῆς συνθέτου ἐννοίας ὑπὸ τῶν ἁπλουστέρων ἀντιλήψεων συγκρότησιν, οὐδεὶς ἂν ἐπιεικῶς ἀρνήσαιτο περισσὸν γὰρ εἰς τὸ μὴ ἀντιλαμβάνεσθαι λέγειν, ὅπερ ἤδη ἀντιλαμβάνεται. Τὸ γὰρ ἐγὼ εἰμὶ ἀναπόδεικτον ἀρχῇ καὶ πρώτῃ, εἰσαῦ τιθέασι (1), τὸν ἀποδεῖξαι ἐπιχειρήσαντα μὴ ἀποδεχόμενοι τὴν χάριν; ὅτι ἡ συναίθησις τὸ εἰμὶ τῷ ἐγὼ ἀνενδοιάστως συνέζευξεν. Ἄλλα καὶ τὸ λάλον τῷ γάλακτι ὡσαύτως ἡ αἴθησις. Καὶ οὐδέτερον οὐδετέρῳ ἀπαραιτήτως ὁ λόγος συνῆψεν· ὅτ ἐμοιγε δηλονότι τῷ ὑπάρξιν, οὐδὲ τῷ γάλακτι τὴν λαλότητα, ἀλλ ἐκεῖνο μὲν ἐκείνῳ προσεῖναι ἡ αἴθησις ἡ ἐσω, τοῦτο δ ἐν τούτῳ ἡ ἐκτὸς διεπίστωσεν. Ἐρεῖ ἄντις, ὡς ἔτω, καὶ τὸ τίλον ἐν ὕδασι κωπίλον κεκλάσθαι, ἀξίωμα ἔσαι Παντὸς μὲν δὴ, εἰ τὸ κεκλᾶσθαι νοεῖτο, ἀντὶ τοῦ κεκλασμένον ὀπτάνεσθαι· καὶ εἰ τὸ ἀξίωμα πλατύτερον πως ἐκληφθείη, ὥσε κρίσιν ἁπλῶς σημαίνειν τίνων ἐκ τῶν ἐν ἡμῖν γνωστικῶν δυνάμεων τὸ πίσευ ἐχόντων, καὶ διὰ προηγουμένης κρίσεως ἀναπόδεικτον Ἀλλα ταῦτα μὲν εἴτις οὐδ ὅτω τὰ τῶν ἀξιωμάτων ἀξιὸν ἐθέλοι ὀνόματος ἔδειν διοισόμεθα μόνον εἰ τῆς δεούσης αὐτὰ μὴ ἀποσερεῖν, καὶ ὀφειλομένης πίσεως.

§. ωοη. Τὰ δὲ κυρίως τοιαῦτα, ἤτοι τὰς δι ἐννοηματικῶν κρίσεων (§ ωος.) ἀξιωματικὰς Ἀποφάνσεις ἐκ τῶν ὁρισμῶν μάλισα λαμβάνειν εἰσί. Τοῦτο δὲ πολλαχῶς. Οἷον ὑποκειμένης τὴν ἀνδρίαν εἶναι ψυχῆς ἀρετὴν καθ' ἣν δυσεκπλήκτοι εἰσὶ περὶ τὰ δεινά. Ἀξιῶ Α. ἀπὸ τε ὁρισθ καὶ τῆς γένους· ἡ ἀνδρία ἐσὶν ἀρετή. Ἀξιῶ Β. ἀπὸ τε ὁρισθ καὶ τῆς διαφορᾶς· Ἡ ἀνδρία ἐσὶν δυσεκπληξία τις περὶ τὰ δεινά. Ἀξιῶ Γ. ἀπὸ

(1) Τὸ ἐγὼ εἰμὶ, διὰ τὸ ἐγὼ νοῶ ἀποδεικνύειν δοκοῦντα τὸν Γάλλον Καρτέσιον ὁ Γερμανὸς Λειβνίτιος, ἐκ ἀποδέκτου. Ὁ γὰρ ἐγὼ (φησὶ, νοῶ λέγων, ὅτι ἐγὼ εἰμι νοῶν ἀποφαίνεται· τοῦτο δ ἐσὶν ἐγὼ εἰμί. Ὥσε τὸ ἐν ἀρχῇ πεισθῆναι αἰτήσεται. Πρὸς δὲ τὸν Ἄγγλον ἀποτεινόμενος Λώκιον, καὶ τοι (φησὶν) ἐ κομιδῇ ἀλόγως, τὸ ἐγὼ εἰμὶ τῆς τῶν Ἀξιωμάτων ἐκλείεται τάξεως, διὰ τὸ πρώτιστον ἀναμέσω μου τινὲς ἐπεισδομένην, μὴ μέντοι ἀναγκαίαν τῶν ἐν αὐτῇ ἰδεῶν συναφὴν παρισανᾶσαν (τὴν Θεὸν γὰρ μόνε τὸ ἀδύναμον εἶναι, ὅπως οἱ δίσσοι ἅτοι ὅροι, ἐγώτε, καὶ ἡ ὑπαρξις συνδέσθαι συνδέσθενται.) ἀλλ τε Ἀξιώματος (προσιθησιν) ἀντὶ τινος ἀληθείας αἰσέσθαι καὶ ἀναποδείκτε γενικωτέρου ἐκληφθέντος, ἔχοι ἄντις καὶ τὸ ἐγὼ εἰμὶ, ἀξίωμα ἀποκαλεῖν. καὶ τῶν πρώτων ἀληθειῶν τάξιν καὶ αὐτὸ ἐναρίθμιον.

Λειβν. Ἀνακρ. περὶ τῶ Νῶ Βιβλ. Δ'. Κεφ. Ζ'. §. 7.

τῆς διαφορᾶς καὶ τὲ γένες· ἡ περὶ τὰ δεινὰ δυσεκπληξία ἐστὶν ἀρετὴ Καὶ συγκεκριμένως τὰ αὐτὰ ταῦτα. Ὁ ἀνδρεῖος ἀρετή τινι διαπρέπων ἐστίν. Ὁ ἀνδρεῖος ἐστὶν ἐν τοῖς δεινοῖς δυσέκπληκτος. Ὁ περὶ τὰ δεινὰ δυσέκπληκτος ἀρετὴν πλατεῖ. Καὶ δι' ἀντιστροφῆς κατὰ συμβεβηκὸς (§. υο'.) ἅτε δὴ κατηγορεμένε τε γένες. Ἀρετήτις διαπρέπων ἐστὶν ἀνδρεῖος. Καὶ ὁ ἁπλῆς, παρὰ τὸ ἰσοτροφεῖν τὴν διαφορὰν τῷ εἴδει (§. μή. Σημ.). Πᾶς ὁ περὶ τὰ δεινὰ δυσέκπληκτος ἐστὶν ἀνδρεῖος. Καὶ ἐν ἰσοδυναμίᾳ νοημάτων, εἰς ἀποφάσεις τρεπομένων τῶν καταφάσεων, ἡ τυχὸν ἀναπαλιν. Τῷ ἀρετῆς ἀμοίρῳ τὸ τῆς ἀνδρίας καλὸν ἐ παρέσαι. Καὶ ψυχὴ δυκατάπληκτος ἐν τοῖς δεινοῖς ἅπα, δειλητις ἐπιεικῶς ἐσὶ καὶ ἐκ ἀνδρικὴ. Καὶ ὡ ἂν μὴ προσῇ τὸ τῆς ἀνδρίας καλὸν, καταπλὴξ ἄνθρωπος ὁ τοιῆτος, καὶ ὑπὸ τὲ τυχόντος δεινὲ ῥᾳδίως κατασειόμενος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ προσῆκον τῷ ὁρισμῷ καὶ τῷ ὁρισῷ προσῆκεν (§ ρν.) καὶ ἀνάπαλιν· καὶ τὸ μὴ προσῆκον ὡσαύτως, ἀτειθεν πάλιν δαψιλὴς ἡμῖν καὶ ἄφθονος ἀξιωμάτων, τῶν ἐκ τὲ ὁρισμὲ ἀναγομένων ἄλλη πηγή. Οἷον τὰ δυσεκπλήκτω ὄντι πρὸς τὰ δεινὰ, ἔπεται δὴ θαρσεῖτε εἶναι καὶ δὐτόλμω πρὸς τὲς κινδύνως· καὶ τὸ μᾶλλον αἱρεῖσθαι τεθνᾶναι καλῶς, ἢ αἰσχρῶς διασωθῆναι· καὶ τὸ νίκης αἴτιον εἶναι. Καὶ τὸ ὑπαρχῆσαν δὲ αὐτῷ παρακολεθεῖ, καὶ τὸ μεγαλόψυχον, καὶ τὸ καρτερικὸν, καὶ τὸ πονεῖν ἐθέλειν, καὶ ἀνδραγαθίζεσθαι, κτ. Καὶ πάντα τοίνιω ταῦτα ἀξιωθήσεται περὶ τὲ ἀνδρείε· Ὁ, τε ἀνδρεῖος περὶ τέτων ἁπάντων. Καὶ αἱ ἀποφάσεις ὁμοίως περὶ τῶν ἀποφάσεων.

§ ωοθ'. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς Διαιρέσεως τριχῶς εἶμαι Ἀξιώματα καρπᾶσθαι ἐσί. Α. καθ' ἑκάστε τῶν ἐπὶ τῆς διαιρέσεως εἰδῶν τὸ γένος κατηγορᾶντας. Β΄ τὸ ἑτεροειδὲς τῷ ἑτέρῳ ὡς ἀποφασκοντας. Γ΄. Διαζευκτικὴν ἀνελλιπῶς ἐχυσαν ἀποφασιν ἐκ τῶν ἀνδιαιρεμένων εἰδῶν, κατὰ τῆς γενικῆς ἰδέας συνισῶντας. Οἷον διαιρεθείσης τῆς ἀνδρίας, εἴς τε τὸ τοῖς ἐπιῶσι κινδύνοις δὐτόλμως ἀπαντᾶν, καὶ τὰ παρόντα δεινὰ δυψύχως φέρειν· ὧν τὸ μὲν θαρσεῖν ἐσ', τὸ δὲ καρτερεῖν. Λέγε Α. ὡ τὸ ἐν τοῖς ἐπιῶσι κινδυνοις θαρραλέον τῆς ψυχῆς ἀνδρία ἐσ'. Καὶ ὁτι τὸ καρτερικὸν ἐν τοῖς παρῶσι δεινοῖ ὡσαύτως. Λέγε Β΄. ὡς ἄκεν τὸ θαρσεῖν καρτερεῖν ἐσιν. Οὐδε μενῶν τὸ καρτερεῖν θαρσεῖν ἀνάπαλιν· Ἄλλο δέτοι καὶ ἄλλο, ὡς ἄρα τὰ

εἴδεα

ἕτερα. Ἀξιῶ Γ. ὡς τῆς ἀνδρίας, ἥτοι τὸ θαρσῆσαι ἐστὶν, ἢ τὸ καρτερῆσαι. Καναῦθα δὲ πάλιν, ὡς ἐπὶ τῶν διὰ τὸ ὁρισμὸν (§. ἀνωτ.) ἀξιωμάτων, καὶ ἐπὶ τὰς συγκρίσεις ἀπὸ τῶν ἀφαιρέσεων μεταβαίνειν ἐξέσαι. Καὶ δι' Ἀντιστροφῆς, τὰ ἀξιώματα ποικίλλειν. Καὶ τροπῇ τῆς καταφάσεως ἐπὶ τὴν ἰσοδυναμοῦσαν ἀπόφασιν.

§. ωπ. Τελευταῖον δὲ καὶ τῷ τρόπῳ τὸ τὴν πρότασιν καθολικὴν (§. ωογ.) χρησαμένοις, ἀξιωμάτων ἀφθονία παρέσται ἐφ' οἱασδὴν ὑποθέσεως. Ἡ γὰρ κατὰ τὸ ὑποκείμενον τὸ αἰτιώδες τῆς κατηγορίας λόγῳ προσθήκη, ἐννοηματικὴν ἀποδεικνῦσα τὴν κρίσιν, ἐναργὲς καὶ πιστὸν παρέξεται τὸ ἀξιούμενον. Οὕτω καὶ γυναῖκάτις, τὴν τὸ φρόνημα ἐν τοῖς δεινοῖς τηροῦσαν ἀνέκπληκτον, ἀνδρείαν ἀποκαλεῖν ἀξιώσειε· καὶ γράφ ἀναμφιρίστως· τὸ γὰρ τῆς ἀνδρίας κατηγόρημα, ἐν τῷ τῆς ψυχῆς ἀνεκπλήκτῳ, ἤδη προείληπται.

Μέθοδος Αἰτημάτων.

§. ωπα'.

Παραπλησία τῇ Μεθόδῳ, καὶ τὰ καλούμενα Αἰτήματα (§. υι.) ἐκ τῶν ὁρισμῶν ἀποφέρεται. Εἰ μὴ παρ' ἔσον, τὰ μὲν Ἀξιώματα ἐκ τῶν Γνωρισικῶν (§. ρπθ' Σημ.) ὡς ἄρα θεωρητικαὶ ἀρχαὶ ὄσαι· τὰ δὲ Αἰτήματα ἐκ τῶν Γενετικῶν καλουμένων (§. αυτ.), ἅτε εἰς πρᾶξιν βλέποντα. Οὕτω γὰρ καὶ Γεωμετρῶν παῖδες ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τῆς εὐθείας, ὡς ἡ ἐξισοῦσα ἐς τοῖς ἐφ' ἑαυτῆς σημείοις κειμένη, ἡ τῶν τὰ αὐτὰ πέρατα ἐχόντων ἡ ἐλαχίστη, τὸ ἀπὸ παντὸς σημείου ἐπὶ πᾶν σημεῖον εὐθεῖαν ἄγειν αἰτοῦνται, ἀπὸ δὲ τοῦ τὴν γένεσιν αὐτῆς ἐρμηνεύοντος· τοῦτέστι τοῦ διὰ τῆς ῥύσεως τοῦ σημείου τὴν εὐθεῖαν γεννᾶσθαι διδάσκοντος. Τὸ γὰρ εὐθεῖαν ἀπὸ τοῦ δοθέντος ἐπὶ τὸ δοθὲν σημεῖον ἀχθῆναι, αἰτοῦσι τὸ, τὸ σημεῖον πόθεν πεῖ ῥυῆναι. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ παντὶ κέντρῳ καὶ διαστήματι κύκλον γράφειν, ἀπὸ τοῦ Γενετικοῦ αὐτοῖς λαμβάνεται ὁρισμοῦ τοῦ κύκλου· καθ' ὃν χῆμα ὥρισται εἶναι ὑπὸ εὐθείας, θατέρῳ μὲν τῶν ἐπ' αὐτῇ σημείων κατὰ χώραν μενούσης, καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ὃ πρότερον ἦν, περιελθούσης, καταγραφόμενον.

ωπβ. Τοιάδε δ' λέγω καὶ τοῖς Φιλοσόφοισιν ἀφ' ὧν ὁρισμῶν ὁ τρόπος ὁλέται τῆς τὲ προκειμένε γενέσεως, καὶ ἐκ ἄλλοθεν αἰτητέα, ἅττα πρὸς ἐπίλυσιν αὐτοῖς συμβάλλεται τὲ Προβλήματος. Οἷον ἐκ τὲ ὁρισμὲ, (ὅτι συλλογισμός κατάφασκων ἐστὶν, ὁ τὰ τὲ ζητήματος ἄκρα συνάπτειν ἐπιχειρῶν διὰ τρίτε τινὸς ὅρε, ὃς ἂν ἡγοῖτο μὰ ἐκείνων τὲ ἑτέρε, ὡς κατώτερον, ἑποιτο δὲ θατέρῳ ὡς ἀνώτερον, ἢ γᾶν ἰσοσκελῆ εἶπε), αἰτέσομαι τὲ μὰ τῶν ἄκρων, τὸ ἀνωτέρω λαμβάνειν· ἤτοι τὸ γένος ἐὰν εἶδος ᾖ, ἢ τὸ εἶδος ἐὰν ᾖ ἄτομον· τὲ δὲ, τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο εἶναι κατώτερον· ἤτοι ὡς γένος εἴδος, ἢ ὡς εἶδος ἄτομον· ἢ γᾶν καὶ τῶν συμπαρεκτεινομένων, ὡς ἄτως ὑπερέχειν καθ' ἑκάτερον. Τὸ μὰν ἐν τὲ ὅρε τὸ ἀνώτερον θέσθαι, ἢ τὸ κατώτερον, ἢ τὸ ἴσον, ταῦτα ἐπὶ τῶν Διαλεκτικῶν Αἰτήματα ἐστὶ, καὶ ἧττον ἢ ἐν τοῖς Γεωμετρικοῖς τὰ εἰρημένα (§. ωπα.), δ. λεγώτατα μὰν ἐστὶν αἰτεῖσθαι, ἔασα δὲ δίδεσθαι.

§. ωπγ. Παραπλησίως Αἰτήματα λαβεῖν ἐθέλων ἐπὶ τῆς ἀνδρίας. ἐκ ἀπὸ τὲ ἀνωτέρω ἀποδεθέντος χαρακτηρισικὲ ὁρισμὲ (§. ωοη.) ταῦτα θηράσομαι, τὸν δέτοι γενετικὸν τόνδε προτάξας, ὅτι ῥωμητὶς ἐς ψυχῆς ἡ ἀνδρεία, ἐκ τὲ μὴ πάνυ πολὺν λόγον τέτε σώματος, καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα πεισθῆναι προβαίνασα, ἐν οἷς τέλος πρόκειται τὸ καλόν· ἔχω τὰ ἐξῆς. Ὀλιγωρεῖσθω δὴ τὸ σῶμα τόδε, καὶ μηδὲν ἄξιον, παραθέσει τῇ πρὸς αὐτὶὰ τὶν ψυχὶν, νομιζέσθω. Καὶ ὁ τὸ σῶμα ὡς ῥᾴδιον ἐσὶ διενθυμέμενος, ὡς ὀλιγοχρόνιον· ὡς βραχυτελὲς, ἀδένα μέγα θήσει ποτὲ τῶν περὶ αὐτὸ συμβαινόντων. Δῆλον δὲ, ὡς ἐπὶ τῶν ἠθικῶν καὶ ταῦτα, δικαίως μὰν αἰτηθήσεται, ῥᾳδίως δὲ παντὶ ὁμολογηθήσεται, ὅτῳ ἂν ὁμόλογον ᾖ, ποιητικὸν ἀνδρίας τυγχάνειν, τὶν τὲ σώματος, καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα, ὡς γε πρὸς τὶν ψυχὶν καὶ τῶν ἐν αὐτῇ καλῶν, τοιάνδε ἐκτίμησιν. Καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ ὡσαύτως.

Μέθοδος Θεωρημάτων, Καὶ προβλημάτων, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἐπιφερομένων Πορισμάτων, καὶ τῶν περὶ αὐτα Σχολιασμάτων.

§. ωπδ.

Τὸ Θεώρημα πρότασις ἐς δεξεως ἐπιδεκτικὴ καθ' ἱωτί κατάτινος, ἢ ἀπότινος εἶναι λέγεται, ὃ διὰ μεσιτεύσης ἰδέας

ἰδέας ἴχνη κατασκοπεῖσθαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Πρόβλημα πρότασις ἐστὶν ἐκ ἀναποδείκτου, παρὰ τοσοῦτον διαφέρον τοῦ Θεωρήματος, ὅτι δι' ἐκεῖνο μὲν τὸ προσῆκον, ἢ μή, τῶν ὑποκειμένων θεωρητικῶς ἀποδείκνυται· ἐνταῦθα δὲ τοῦ Προβλήματος αὐτὸν τρόπον δεῖξαι δεῖ καὶ κατασκευάσαι, καθ' ὃν πρακτικῶς εἰς τὸ εἶναι τὸ προβαλλόμενον ἄγεται (§. υια΄.) Δεῖ δὲ διαιρέλλειν τινὰ ἐπὶ τῶν Θεωρημάτων καὶ τῶν Προβλημάτων μ' ὅδον ἅσαν διττήν· τὴν μὲν, δι' ἧς αὐτὰ προκείμενα ἤδη ἀποδεῖξαι δέον καὶ κατασκευάσαι, τὴν δὲ, δι' ἧς μὴ παρόντα εὑρεῖν πρόκειται, καὶ πεοθεῖσθαι· ὡς δὲ τοῦτο ἐκεῖνο πρότερον, φανερόν. Καίπερ ἐκ ἀεὶ, οὐδὲ μόνοις τοῖς ἀποδεῖξιν καὶ κατασκευὴν ἐπιχειρεῦμεν, οἷς αὐτοὶ παρ' ἑαυτῶν εὑρίσκοντες ἐσμὲν, πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἄλλως κειμένων, καὶ ἄλλοις εὑρεθέντων ἀποδεικνύοντες Θεωρηματικῶς καὶ Προβληματικῶς ἐπιλύεσθαι, φιλοσοφοῦντες ἀναβαλλόμεθα.

§. ωπε΄. Ἡ μὲν ἐν τῶν Θεωρημάτων καὶ τῶν Προβλημάτων εὕρεσις διὰ τῶν Ἀρχῶν γίγνεται· τουτέστι κατὰ πρόοδον τοῖς ἀπὸ τῶν προτέρων χωρῆσαν ἐπὶ τὰ δεύτερα, καὶ ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων ἐπὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σωθέντα. Λέγω δὲ τούτων, αἵτε ἀθητικαὶ ἀντιλήψεις, καὶ πεῖραι, καὶ Ὁρισμοὶ, καὶ Διαιρέσεις, καὶ Ἀξιώματα, καὶ Αἰτήματα, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἀνωτέρω. Ἐκ γὰρ τούτων ἐμμελῶς ἀλλήλοις παραβαλλομένων, παντοίας δυνατὸν συγκρίνειν προτάσεις. ἅς οἷα δὴ ἐμμίσους, καὶ τὰ διὰ μεσιτευόντων ἰδεῶν ἀποδείξαντε καὶ κατασκευὴν μὴ ἀποφεύγουσας, τῷ λόγῳ τῆς ῥηθείσης διαφορᾶς (§ ἀνωτ.) Θεωρήματα ἢ Προβλήματα ἐνομάζομεν.

§. ωπς΄. Οἷον ἐκ τῶν Ὁρισμῶν (α΄) τῆς ἀνδρίας τοῦτο γνωρισικὸν, ὅτι ἀρετή ἐστι καθ' ἣν δυσεκπλήκτοι εἰσὶ περὶ τὰ δεινά (β΄.)· Καὶ τὸ Γενετικὸν, ὅτι ῥωμητὶς ἐκ ψυχῆς, ἐκ τοῦ μὴ πάνυ πολλοῦ λόγου τότε σώματος, ἢ τῶν περὶ τὸ σῶμα ποιεῖσθαι, ἕνεκα τοῦ καλοῦ, προβαίνουσα. (γ΄.)· Τῆς δὲ Φρονήσεως, ὅτι ἀρετή ἐστι τὸ λογιστικὸν (δ΄.)· Τῆς τε ἀρετῆς ἁπλῶς, ὅτι ἕξις ἐστὶ τῆς μεσότητος τοιαύτη, ὡς ἂν ὁ ὀρθὸς λόγος προσάξῃ, τέλος ἔχουσα τὸ καλόν· Προτάσεις ἀνακυψοῦσι διὰ παραθέσεως αἱ ἑξῆς.

Θεωρηματικαί.

Α΄. Ὁ ἀνδρεῖος ἔχ ὁτὲ μὲν, ὁτὲ δ' οὐχὶ ἔσται ἀνδρεῖος. Ἐκ τοῦ (α΄.) καὶ τοῦ (δ΄.).

Β΄. Ὁ

Β'. Ὁ ἀνδρεῖος ἔτε περὶ πάντα τὰ φοβερὰ, ἔτε περὶ μηδὲν ἐστι δυσεκπλήκτος. (ἐκ τῶν αὐτ.).

Γ'. Ἡ ἀνδρία εἶναι οὐκ ἐθέλει δίχα φρονήσεως. (Ἐκ τε (γ'.) καὶ τῆς Β'. Προτασ.).

Δ'. Ὁ ἐκ πάθους ἐπικρατέντος τολμῶν, οὐκ ἔστιν ἀνδρεῖος. (Ἐκ τε (δ'.) καὶ τε (α'.) προσπαραληφθέντος ἔτι καὶ τε, ὅτι ἄλογός τις πέφυκεν εἶναι ὁρμὴ τὸ πάθος.).

Ε'. Ὁ ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν ἀγαθέτινος, ἀψύχως φέρων τὰ ἀπαντῶντα, καὶ καρτερικῶς ὑπομένων, οὐκ ἔστιν ἀνδρεῖος. (Ἐκ τε (α'.) καὶ τε (δ'.) καὶ τῆς Α'. Προτ.).

ς'. Οὐθ' ὁ κατ' ἀπειρίαν καταθαρρῶν, οὐθ' ὁ κατ' ἐμπειρίαν ἐν τοῖς δεινοῖς δυσέκπληκτος, ἐστὶν ἀνδρεῖος. (Ἐκ τῆς Α'. καὶ καὶ καὶ ἐκ τῶν ςρ.).

Προβληματικαί.

Α'. Ψυχὴν εἰς ἀπεκδοχὴν τῶν ἐπιόντων δυσχερῶν παρασκεύασαι, καὶ πρὸς τὸ θαρρεῖν ὑποθῆξαι.

Β'. Ψυχὴν εἰς καρτερίαν ἐπὶ παρεσίν [illegible] ἀνιαρεῖς ἐνίσχυσαι.

Γ'. Τὴν περιοῦσαν τινὶ ἀψυχίαν ὑποχαλάσαι.

Δ'. Τὸν ἐν δεινοῖς ὄντα δυσανασχετεῖν μᾶλλον ποιῆσαι.

Ε'. Τὸ τῆς ἀνδρίας καλὸν περιττὸν ἀναδεῖξαι, καὶ καταργῆσαι.

ς'. Ἀνδρίας ἀνεπίδεκτόν τινα ἀποφῆναι. Ταῦτα δὲ πάντα ἐκ τε (β'.) τῶν ὁρισμῶν κρῖναι, καὶ διά τινων Αἰτημάτων, ἐκ ἀδυνάτως ὑποτίθεσθαι ἐχόντων ἐπιλύσαι.

§. ωπζ'. Ἀλλὰ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον ἡ τῶν Θεωρηματικῶν καὶ Προβληματικῶν Προτάσεων εὕρεσις φιλοτεχνεῖται. Ἡ δὲ τούτων Ἀπόδειξις οὐχερὴς ἐστὶ καὶ ῥαδία, τοῖς τὰ περὶ Ἀποδείξεως ἡμῖν ἀνωτέρω πραγματοθέντα (Βιβλ. Δ'. Κεφ. Η'.) διηκριβωκόσι, καὶ τῇ περὶ τῆς εὑρέσεως τε Μέσε μεθόδῳ (§. ωκς' κξ'.) ἐπισταμένως χρήσθαι εἰδόσι. Τὰς δὲ πρὸς Ἀπόδειξιν Μέσας, οἵ ἐδεν ἄλλο εἰσὶ παρὰ τὰ Ἡγεμένα, καὶ τὰ Ἑπόμενα, καὶ τὰ Ἀντίστροφα, καὶ τὰ Ἀλλότρια (§. αὐτ.). ἐκ ἀλλοθεν ἢ ἐκ τῶν εἰρημένων Ἀρχῶν (§. ωγ'. Σημ. καὶ §. ωπε.) θηρᾶσθαι δεήσει. Ὧν γὰρ ἡ εὕρεσις, διὰ τούτων καὶ ἡ Δεῖξις. Πλὴν ὅσον ἡ τῆς Προόδε ἐπὶ τούτων τάξις βαίνει ἀντίστροφα. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς Εὑρέσεως ἀπο τῶν ἁπλουστέρων χωρεῖν εἴει

ἐπὶ

ἐπὶ τὰ σύνθετα (§. ωπε. ωπς.) καὶ ἐκ τῶν ἀρχῶν ἐπὶ τὰς Προτάσεις κατὰ βραχὺ προσβιβάζεσθαι· Ἐν δὲ τῇ Ἀποδείξει ἀνάπαλιν, ἀπὸ τῶν συνθέτων ἀναλύειν ἐπαναγκες ἐπὶ τὰ ἁπλούστερα, καὶ τὸ Ζητούμενον ὑπ' ὄψιν ἔχοντας, ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἀνατρέχειν, δι' ὧν εὐσύνοπτος ἀποδειχθήσεται. Ἀλλὰ προκείσθω δὴ καὶ ταῦτα εἰς δεῖγμα ἐκ τῶν ἀνωτέρω δείξαι.

Θεώρημα τὸ Α'.

„Ὁ ἀνδρεῖος οὐχ ὁτὲ μὲν, ὁτὲ δ' οὐχὶ ἔσται ἀνδρεῖος.

Δείξις.

Ὁ γὰρ ἀνδρεῖος τὴν ἀνδρίαν ἔχων ἐστί. (Ταυτικ.)
Ἀρετὴν ἄρα. (Ὁρ. α')
Ἕξιν ἄρα. (Ὁρ δ'.)
Ἡ δὲ τοιαύτη Ἕξις μόνιμόν τι καὶ δυσαπάλλακτον. (Ὁρ. Ἕξ.
Τὸ δὲ μόνιμον οὐχ ὁτὲ μὲν ἐστὶν, ὁτὲ δ' οὐχί. (Ἀξίωμ.)
Ἐκ γὰρ ἴσων ἄρισα συναχθησόμενα τὸ προκείμενον. Ο.Ε.Δ. (1).

Προκείσθω δὲ εἰς δεῖξιν ὡσαύτως καὶ τῶν καταλειφθέντων τὸ ἑξατον.

Θεώρημα.

„Οὔθ' ὁ κατ' ἀπειρίαν ἐν τοῖς δεινοῖς καταθαρρῶν, οὔθ' ὁ „κατ' ἐμπειρίαν δυσέκπληκτος, ἀνδρεῖος ἐστίν.

Δεῖξις.

Ὁ γὰρ κατ' ἀπειρίαν καταθαρρῶν, ἐφ' οἷς μὲν ἀπείρως ἔχει καταθαρρήσει, ἐφ οἷς δ' οὐχί, οὐχί. Ὅ,τε κατ' ἐμπειρίαν δυσέκπληκτος, ἀπλήξ μὲν ἐσται ἐφ' ὧν ἔμπειρος, καταπλήξ δὲ τἐναντίον ἐφ ὧν οὐχί. (Ὁρισμ Ονομ.)

Ἐσι δὲ θοεὶς ὁ ἀπασιν ὅτε ἀπείρως ἔχων, θοὲ ἐμπείρως. (ἐκ πείρας)

Οὐκοῦν ὁ τοιοῦτος ἄλλοτε ἄλλως ἕξει πρὸς τὸ θαρραλέος τε εἶναι καὶ δυσέκπληκτος.

Χαρακ-

(1) Οὐδὲν δὲ δυσχερὲς, καὶ Σωριτικῶς διατάξαι τὸν ἑξῆς τρόπον· Ὁ ἀνδρεῖος ἔχει τὴν ἀνδρίαν ἔχει ἀρετὴν ἔχει μόνιμόν τι ἔχει οὐχ ὁτὲ μὲν ἔχει, ὁτὲ δ' οὐκ ἔχει. Ἀρα κτ. Τὸν δὲ Σωρείτην ῥᾴδιον εἰς τὰς ἐνυπολανθανούσας αὐτῷ Συλλογισμὸς ἀναλύειν, οἵ τοσοῦδε τὸν ἀριθμὸν ἔσονται, ὁπόσοι οἱ κοινολογούμενοι τῶν ὅρων εἰσίν. (§. ψμη.).

Χαρακτὴρ δὲ τὸ δυσέκπληκτον τῆς ἀνδρίας. (Ορ. α'.)
Οὗτος ἄρα οτὲ μὲν, οτὲ δ' οχ. ἀνδρεῖος ἐσαι.
Οὐχ ἅτω δὲ ὁ ἀνδρεῖος. (Θεωρ. Α'.)
Ὁ Ἄρα κατ' ἀπειρίαν κτ. ἢ κατ' ἐμπειρίαν κτ. Ο. Ε. Δ. (1).

§. ωπη. Οὐδὲν διαφέρει, ὅσον γε ἐπὶ τῇ ἀποδείξει, καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Προβλημάτων τρόπος. Εἰμὴ οτι ἐπὶ τούτων, ἅτε δὴ εἰς πρᾶξιν, ἢ ποίησίν τινος βλεπόντων, προηγεῖσθαι μὲν ἐθέλει ἡ διὰ τῶν Λήμματων τὲ γενησομένη προκατασκεύη, ἑπεσθαι δὲ ἐφεξῆς ἡ διά τε τῆ Γνωρίσεως καὶ τῆ Λήψεως τῶν ὁρισμῶν, ἀπόδειξις. Οἷον εἰ ἐν προβληθῇ ἐκ τῶν ἀνωτέρω, (§. ωπς.).

Πρόβλημα τὸ Α'.

„Ψυχὴν πρὸς ἀπεκδοχὴν τῶν ἐπιόντων δυσχερῶν παρασκευάσαι, καὶ εἰς τὸ θαρρεῖν ὑποθῆξαι.

Προκατασκευή.

Δεικνυσθω δὴ τὰ ἐπισκέπτεσθαι μόνα τῆ Σώματος ἁπτεσθαι, ἢ μηδὲ τότε πολλάκις ἀλλὰ περὶ τοῦτο, εἰ μὴ τὰ ἐκτὸς φιλεῖ, φρίττεσθαι· (Ἐκ τῆς τῶν ἀγαθῶν Διαιρ. ἢ ἐκ τῆς ἐξω, καὶ ἔσω πείρας). Τὸ δὲ εὐψύχως αὐτὰ ἀπεκδέχεσθαι ἐπιόντα, τοῦτο τῆς κατὰ ψυχὴν εἶναι ῥώμης τε καὶ δυνάμεως γνώρισμα. (§. ωπς'. Ὁρισμ. α'.). Ὀλιγωρεῖσθαι δὲ τὸ σῶμα δίκαιον εἶναι παραθέσει τῇ πρὸς τὴν ψυχήν· καὶ τὰ ἐκείνε ἀγαθὰ, τῶν κατὰ ταύτην καλῶν δεύτερα τίθεσθαι. Ἅλως τε, καὶ οτι τὰ μὲν πρόσκαιρα καὶ ὀλιγοχρόνια, τὰ δὲ ἀναφαίρετα καὶ ἀΐδια. (Αἰτ.). Ὁ γὰρ ταῦτα πειθόμενος, καὶ ἅτω κρίνειν ἀλόγως προσθιζόμενος, ῥᾴδιον δήπε περὶ τὴν προσδοκίαν ἕξει τῶν δυσχερῶν.

Δεῖξις.

Οὕτω γὰρ ἕξει δηλονότι, τῇ κατὰ τὴν ἀνδρίαν ῥώμῃ, τονούμενος τὴν ψυχὴν (Ορ. α'.) ἅτω δὲ ρωσθησεται, μὴ πάνυ πολὺν λόγον τότε σωματος, καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα ποιούμενος (Ορ. β'.). Οὐ ποιησει δὲ, τὴν ἑκάστου ἀξίαν δικαίως (ἐκ τῆς Κατασκ.) διαταθμησάμενος. Ο. Ε. Π.

Πα-

(1) Ὡσαύτως δὲ καὶ ταῦθα Σωρικὰς ἅτως ἄν τις προβαίη. Ὁ κατ' ἀπειρίαν, ἢ κατ' ἐμπειρίαν δυσέκπληκτος, ═══ ἐφ' οἷς μὲν δεδοίκασι, ἐφ' οἷς δ' οχ. ═══ ὁτὲ μὲν τὸν τῆς ἀνδρίας ἕξιν κεκτῆσθαι, ὁτὲ δ' οχί. ═══ Ὁτὲ μὲν ἀνδρεῖος, ὁτὲ δ οχί. — Οὐκ ἔστιν ἀνδρεῖος. Ἄρα κτ.

Παραπλησίως δὲ ἐπιλυθήσεται καὶ τὸ Β'. Πρὸς ἐπίλυσιν δὲ τῦ Γ' καὶ τῦ Δ' πειρατέον τὰ μὲν δεινὰ ἐπιτείνειν τῷ λόγῳ, μεγάλατε καὶ χαλεπὰ ἐς ὑπερβολὴν δεικνύντας, τὸν δ' ἐκ τῆς περὶ αὐτὰ ἀθυχίας τε καὶ καρτερίας ἐμποιέμενον τῇ ψυχῇ κόσμον, μικρὸν εἶναί τινα, καὶ φρᾶδον, καὶ μηδὲ ἄξιον τοσῶτων ἀνιαρῶν ἀνταλλάττεσθαι· Ἧττον μὲν γὰρ ἀθύχως ἕξει, ἧττον δ' ἀφόρως οἴσει, ἧττον ἐρρωμένως ἔχων τῇ ψυχῇ, (Λξ. ἐκ τῦ α'. Ὁρ.) τῇ κατὰ τὴν ἀνδρίαν ῥώμῃ. Ἧττον δὲ αὐτῶ ἡ τοιάδε ἐγγενήσεται ῥωμὴ, πολλὰ μὲν τὰ τῦ σώματος τιθεμένω, ὀλίγα δὲ τὰ τῆς ψυχῆς (ἐκ τῦ β'. Ὁρ). Συμβαίνει δὲ τῦτο γίνεσθαι (ἐκ τῆς Κατ.). Ἆρα κτ. Ἐπιλύσαιτο δ' ἄντις τελευταῖον καὶ τὸ Ε'. καὶ τὸ ς'. βίον αἰτησάμενος μακαριόντε, καὶ ἐκ παντὸς μέρους ἀρρῶντα, ἀταράχοντε κομιδῇ, καὶ ἀπαθῆ, καὶ ἀπερίσκεπτον, οἷος ἀδυνάτως μὲν ἂν ἂν ἔχοι τῷ λόγῳ συνίεσθαι, τῷ δὲ ὄντι ἂν ἂν τοιῦτος ποτὲ κατὰ τὴν παρῦσαν γένοιτο λῆξιν. Τῦτο γὰρ δοθέντος, περιττὸν ἂν εἴη τὸ τῆς ἀνδρίας καλὸν, καὶ εἰ ἂν ἐπιδεκτικὸς ὑπάρχοι ὁ βίος τῆς κατ' αὐτὸν ἕξεως. Οὐδὲν γὰρ δηλονότι ἀνδρίας δεήσει, μὴ ὄντων τῶν περί τινος κατὰ τὸν δὲ τὸν ἀρετὸν ἐνεργήσει (Λξ ἐκ τῦ α'. Ὁρ). Καὶ ἐδὲ ἡ, ἐκ τῦ μικρὸν τιθέναι τὰ τῦ σώματος, τῇ ψυχῇ ἀνδιεγερθήσεται ῥωμὴ (ἐκ τῦ β'. Ὁρ.). Οὐκ ἔστι δὲ (ἐκ τῆς ἀν τῇ Κατασκ. Ὑποθ.). Ἆρα κτ.

§ ωπθ'. Ἐκ τῶν Θεωρημάτων καὶ τῶν Προβλημάτων, αὐτόματοί πως τὰ πολλὰ ἐπιφέρονται αἱ προτάσεις, ἃς παρὰ τὸ προσεχὲς τῆς ἀκολουθίας καλῶσι Περίσματα (§ υια'.). Οἷον ἐκ τῆς Β'. τῶν Θεωρηματικῶν προτάσεων (§. ωπς.) φαναγεται ὡς ἐάντις ἄρα μὴ φοβῆται βροντὰς, ἢ ἀστραπὰς, ἢ ἄλλοτί τῶν ὑπὲρ ἄνθρωπον φοβερῶν, οὐκ ἀνδρεῖος ὁ τοιῦτος ἔσαι, ἀλλὰ μαινόμενος. Ἐκ δὲ τῆς Γ'. ὡς ἐδὲ τοῖς βρέφεσιν, ὅτε τοῖς κτίνεσιν, ἐδὲ τοῖς ἄφροσι καὶ εὐήθεσιν ἀνδρίας μετέσαι. Ἐκ δὲ τῆς Δ'. ὅτι ἄρα ἐδὲ οἱ ἐρῶντες, ἐδὲ οἱ ἀνθρωπάζοντες εἰσὶν ἀνδρεῖοι. Οὐδὲ μὲν ἂν οἱ δι' αἰσχύνην παρατολμῶντες· παθος γάρτι καὶ ἡ αἰσχυνη Ἐκ δὲ τῆς Ε'. ὅτι ἐδὲ οἱ Στρατιῶται ἄρα, ἐδὲ οἱ Ναῦται. κτ. Οὐδὲ τεναντίον οἱ ἄπειροι τῶν ἐκβησομένων. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐκ τῦ α'. τῶν Προβλημάτων (§. αὐτ.) εἰσβαλοι ἄντις Πόρισμα τοιόνδε· ὅτι καλῶς ἄρα ἐπὶ τῶν πολεμικῶν παραταξεων οἱ Ἡγεμόνες πρὸ τῆς συμβολῆς εἰώθασι τῷ λόγῳ τῶν μαχεσομένων διεγείρειν τὸ φρόνημα. Ἐκ δὲ τῦ Β'. ὡς ἃ καλῶς

καλῶς οἱ τὸ ν ταῖς Γεαφαῖς Ἰαὶβ φίλοι ὡς παραμυθησοντες παραγενόμενοι, τὸν μετ ἐκεῖνα διατριβὸν ἐποιηταντο. Ἐκ δὲ τῆ Γ΄. καὶ τῆ Δ΄. στι μᾶλλον ὡς ἐπεμβησόμενοι ἦκαιν, ἢ ἐπισκεψόμενοι. Ἐκ δὲ τῆ Ε΄. τεως καὶ τῆ ς΄. Ὅτι ἄρα οἱ ν Ηλυσίᾳ πεδίῳ πάλαι πλαττομενοι ἥρωες, ἐδὲ ἀνδρίας ἐτυγχανον δεόμενοι, ἐδὲ μετεχοντες.

§. ωή. Ἐπὶ τυτοις δὲ καί τινα ἐπάγειν εἰωθασι, δι ὧν τὰ ἀποδειχθέντα τῶν Θεωρημάτων, ἢ Προβλημάτων, λελυκότερον ἐπιχειρεσι διασαφειν, καὶ πληρέσερον κατασκευάζειν. Οἷον δια παραδειγμάτων, δια πειραμάτων καὶ παρατηρήσεων, διὰ τῆς τὸ ἀντιπίπτοντος ἐπιλύτεως, δια μαρτυρίας τῶν ἐνδοξοτάτων τινος, καὶ τῶν ομοίων (Καλειν δὲ συνηθες τὰ τοιαυτα Σχόλια. (§. υιγ.). Ὡς ἑάντις τῶν Θεωρημάτων (§. ωπς.) ἀποδείξας το Δ΄. στι ὁ ἐκ πάθης ἐπικρατέντος τολμῶν ἐκ εσιν ἀνδρεῖος. τό, τε Πόρισμα το εντευθεν υποσωάψας, ὡς ἐδ' ἄρα ὁ δὶ αἰσχυλίαν (§. ανωτ.), εἶτα συν Ἀριστοτέλει, ἐν εἴδει Σχολιάσματος, τὰ ἑξῆς προσθειν. „Σημεῖον δε τυτο, γὰρ „Ὅμηρος πεποίηκε τον Ἕκτορα λέγοντα.

„Πηλυδάμασμοι πρῶτος ἐλεγχείῳ ἀναθησει (1).

„Διο οἴεται δειν μαχεσθαι. Οὐδὲ δὴ τίω τοιαυτίω (ἀνδρίαν) „Φατέον εἶναι (2). Καὶ μετὰ τίω δειξιν ομοίως τὸ ε΄. τῶν Θεωρημάτων, συν αὐτῷ αυθις τῷ Ἀριστοτέλει (3) Σχόλιον ἐξῆς παρασυνάψαι το ἑφεξῆς. „Οὐδὲ Σωκρατης γε οἰ θῶς ἐλεγεν, „ἐπιστημίω Φάσκων εἶναι τίω ἀνδρίαν. Ἡ γὰρ ἐπιστημη ἐξ ἐ„θες τίω ἐμπειρίαν λαβεσα, ἐπιστημη γίνεται· τες δὲ δι „ἐμπειρίαν ὑπομένοντας, ὃ φαμεν, ἐδ' ἑξεσιν ἀνδρειως αὐ„τες εἶναι.

Μέθοδος τῶν Ἀποδεικτικῶν Ἐφοδων.

§. ωγα.

Καὶ τὰς Ἀποδεικτικὰς δὲ Ἐφόδες τάξει διττῇ προβαινεσας, καλὸν ἐς διαξέλειν, καὶ τετων ἑκατέραν ἐν δεοντι Φιλοτεχνεῖν. Ἐνίοτε μεν γὰρ ἀπὸ τὸ εἰς δειξιν προκειμένυ χωρεῖν προ-

(1) Ἰλιάδ. χ.
(2) Μεγάλ. Ἠθικ. Βιβ. Α΄. Κεφ. κα΄.
(3) Ἔνθ. ανωτ.

προσήκει, καὶ ἐπ' αὐτὰ γίνεσθαι τὰ πρῶτα τῶν γινωσκομένων, καὶ ἀναπόδεικτα· ἥτε πρόοδος αὕτη κατ' Ἀνάλυσιν τελεῖσθαι λέγεται. Ἅμα τε δὲ ἀνάπαλιν, ἀπὸ τῶν πρώτων τε καὶ ἀναποδείκτων, ὡς ἀπὸ ἀφετηρίας κινηθέντες, ἐς γ' ἐπὶ τὰ ὑσάλα, ἃ δεῖξαι προκείμεθα, κάτιμεν. Ἡ δὲ πρόοδος κατὰ Σύνθεσιν.

§. ωιβ'. Τοιγαρῶν τῷ μὲν Ἀναλυτικῶς συλλογισμένῳ Α. διὰ μέσου δεξιῶς ἐχούσης, (ὃν κατὰ τὸν ἐν ἄλλοις ἐκτεθέντα τρόπον (§. ωκζ'. κξ.) Θηρᾶσθαι χρή.) συλλογισμὸν αὐτίκα προχειρισέον, ὃ συμπέρασμα ἔσαι αὐτὸ τὸ δειχθῆναι προκείμενον. Τούτου δὲ γενομένου, ἐὰν μὲν αἱ ἐπὶ τὸ συλλογισμὸ προτάσεις τῶν αὐτοπίστων ὦσι, διὰ τὴν τοῦ παραληφθέντος μέσου πρὸς ἑκάτερον τῶν τοῦ ζητήματος ἄκρων χέσιν, ἀναργὲς ἔσαν καὶ ἄμεσον, ὁ προχειρισθεὶς συλλογισμὸς, πρῶτός τε καὶ ἔσχατος ἔσαι ὁ αὐτὸς· καὶ ἡ Ἀπόδειξις μονοσυλλόγιστος. Ἐὰν δὲ πρὸς ἑκάτερον, ἢ γὰρ θάτερον τῶν ἄκρων, μὴ ἔτως ἄμεσον καὶ ἀναργὴς τὴν χέσιν ὁ μέσος προβάλληται, χωρητέον Β. μέσον ἕτερον προσλαβόντας, καὶ συλλογισμὸν ἐκ τούτου δεύτερον ἀποδοτέον, ὅπερ ἂν, ἡ ἐν τῷ πρώτῳ ἀμφιβαλλομένη γένοιτο τὸ σωαγόμενον. Καὶ ὡσαύτως δὲ, καὶ τοῦδε τῶν λειπόντων ἀναποδείκτως ἐχόντων, ἥτε πρόοδος ζήσεται ἐν αὐτῷ· καὶ ἡ Ἀπόδειξις ἔσαι δισυλλόγιστος. Εἰ δ' ἔν, ἀλλ' ὥσπερ ἀνωτέρω ἐλέγετο, πάλιν Γ. μέσου χρεία ἑτέρου, καὶ συλλογισμοῦ τρίτου, καὶ ἐφεξῆς (εἰμὴ καὶ ἔτος τὰς προκειμένας ἔχοι βεβαίας) καὶ τελάρτου κξ., ἄχρι τῶν ἀναποδείκτων· Ἡ δὲ Ἀπόδειξις τηνικαῦτα τρισυλλόγιστος, τετρασυλλόγιστος, κξ. ἁπλῶς πολυσυλλόγιστος. (§. ωι. Σημ.).

§. ωιγ'. Συλλογισμένῳ δὲ ἀνάπαλιν Συνθετικῶς Α μέσον παραληπτέον τῷ Διδομένῳ τῶν ἄκρων ἀμέσως ἑπόμενον (§. ωκζ'. κξ.) ἤτοι αὐτοπίστως κατηγορούμενον· ὅπερ ἐὰν καὶ τῷ ζητουμένῳ ἀναμφιβλήστως ὑποκείηται, ἤτοι αὐτῷ ἀμέσως ἡγούμενον, ἡ (ὡς ἐν τοῖς Ἀποφατικοῖς τῶν Συλλογισμῶν ἐπάναλκες) προδήλως ἀλλότριον, ὁ Συλλογισμὸς πρῶτός τε καὶ ἔσχατος ἔσαι παραπλησίως, ἥτε Ἀπόδειξις καὶ ταῦθα μονοσυλλόγιστος. Εἰ δὲ μήγε, ἀλλὰ Β. καὶ τοῦ μέσου τοῦδε ἕτερον κατηγορούμενον ζητητέον, ὡς ἑπόμενον, ἢ ὡς ἀλλότριον (καθὰ ἂν ἀπαιτοίη ἡ ποιότης ἡ τῆς προτάσεως), τό, τε πρῶτον συμπέρασμα, ἐν

ῶ το ἕτερον αὐτο κατηγορητο εις ἐλαττονα μεταληπτέον. Καὶ ἐπ καὶ Γ. τὸ κατηγορεμενον τὸτο, κατηγορέμενον ἄλλο ἔτι παραληπτέον (ἀει τὸ κατα τὸν πρότερον Συλλογισμον συμπεράσματος, εις ἐλαττονα τῷ ἐφεξῆς μεθισαμένε.), εις ὁ το ἔσχατον τῶν κατηγορεμενων, μηδεμιᾶς περαιτέρω ἐπιδεκτικον εἰη μεσότητος, ἀλλ αὐτοχρημα ἀπαντήσειε το ἐπὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς εις ὀεῖξιν προτεθεντος ζητεμενον.

Τύπος Ἀποδειξεως ἑκατέρας· ἐπὶ Ζητήματος, ὅτι το Δ ἐστὶ Ζ.

Ἀναλυτικῶς.	Συνθετικῶς.
1.	4.
Α ἐστὶ Ζ.	Δ ἐστιν Ε.
* Δ ἐστιν Α.	Ε ἐστὶ Γ.
Δ ἐστὶ Ζ.	⌈Δ ἐστὶ Γ.
2.	| 3.
Β ἐστὶν Α.	⌊Δ ἐστὶ Γ.
** Δ ἐστὶ Β.	Γ ἐστὶ Β.
* Δ ἐστιν Α.	⌈Δ ἐστὶ Β.
3.	| 2.
Γ ἐστὶ Β.	⌊Δ ἐστὶ Β.
*** Δ ἐστὶ Γ.	Β ἐστὶν Α.
** Δ ἐστὶ Β.	⌈Δ ἐξὶν Α.
4.	| 1.
Ε ἐστὶ Γ.	⌊Δ ἐστὶν Α.
Δ ἐστὶν Ε.	Α ἐστὶ Ζ.
*** Δ ἐστὶ Γ.	Δ ἐστὶ Ζ.
§. ωμβ'.)	(§. ωμγ'.)

§. ωμβ'. Ἀλλὰ καὶ διὰ παραδειγμάτων ἐκθέσθαι τὰ αὐτα ἐκ ἐκνητέον. [illegible] τοίνυν Ζητημα, ὅτι

„Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μελλόσῃ Λυζει καταργηθήσεται.

Ἔφοδος τῆς Ἀποδείξεως Ἀναλυτικῶς προβαίνουσα.

(§. ωμβ'.)

1. Ἡ

1.

Ἡ Ἕξις ἡ μὴ ἐνεργὸς ἐσομένη καταργηθήσεται.

* Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μελλούσῃ Λήξει, Ἕξις ἐνεργὸς οὐκ ἔσαι.
Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. καταργηθήσεται.

2.

Ἡ Ἕξις ἡ μηκέτι οἵατε ἐσομένη τιὼ καθ' ἑαυτιὼ ἐνέργειαν προβαλέσθαι, Ἕξις ἐνεργὸς οὐκ ἔσαι.

** Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. Ἕξις ἔσαι οὐκέτι οἵατε ἐσομένη, τιὼ καθ' ἑαυτιὼ ἐνέργειαν προβαλέσθαι.

* Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. Ἕξις ἐνεργὸς οὐκ ἔσαι.

3.

Ἡ Ἕξις ἥτις ἀμοιρήσει τοῦ ὄρους περὶ οὗ ἐνεργήσει, οὐκέτι οἵατε ἔσαι τιὼ καθ' ἑαυτιὼ ἐνέργειαν προβαλέσθαι.

† Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. ἀμοιρήσει τοῦ ὄρους περὶ οὗ ἐνεργήσει.

** Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ Λ. οὐκέτι οἵατε ἔσαι τιὼ καθ' ἑαυτιὼ ἐνέργειαν προβαλέσθαι.

4.

Ἡ Ἕξις ἥτις ἀμοιρήσει τοῦ ἀγαθοῦ ἢ μέλλον, ἀμοιρήσει τοῦ ὄρους περὶ οὗ ἡ ἐλπὶς ἐνεργήσει.

†† Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. ἀμοιρήσει τοῦ ἀγαθοῦ ἢ μέλλον.

† Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. ἀμοιρήσει τοῦ ὄρους περὶ οὗ ἐνεργήσει.

5.

Ἡ Ἕξις, ἥτις ἂν ἐν κατασάσει τεθείη, καθ' ἣν τὸ ἀγαθὸν οὐκ ἔσαι μέλλον ἀλλ' ἐνεστηκὸς, τοῦ ἀγαθοῦ ἢ μέλλον ἀμοιρήσει.

Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. ἐν κατασάσει ἔσαι, καθ' ἣν τὸ ἀγαθὸν οὐκ ἔσαι μέλλον ἀλλ' ἐνεστηκὸς.

†† Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. τοῦ ἀγαθοῦ ἢ μέλλον ἀμοιρήσει.

Ἅπασαι δὲ αἱ μείζονες τῶν ἐν τῇ προτεθείσῃ Ἀποδείξει προτάσεων ὁρισμοὶ ὀνοματώδεις ἔσαι, καὶ Ἀξιωματικαὶ, δείξεως ἀνεπιδεεῖς εἰσὶ, καὶ ἀνεπίδεικτοι. Δεδεῖχθαι δὲ δικὰ τοῦ ἐφεξῆς αἰεὶ Συλλογισμοῦ, ἢ Ἐλάσσων τοῦ προηγησαμένου. Ἥτε τοῦ ἐσχάτου ἐλάσσων, ὡς ἐκ τῆς ἱερᾶς πίστεως Ἀξιωματικὴ καὶ αὐτὴ καὶ ἀναπόδεικτος. Ἥτε πρόσοδος. ὅτε δὴ ἀπὸ τοῦ προκειμένου Ζητήματος (ὁ πρῶτον σωτήριον), ἄχρι τῶν ἀναποδείκτων χωρήσασα, ἐστὶν Ἀναλυτική.

§. ωμέ. Ἔχοι δ' ἄντις τὶω αὐτὶω πρόοδον καὶ ἅτως ἐκθέσθαι ἁπλούστερον.

Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. καταργηθήσεται = Διότι οὐκ ἐνεργὸς ἔσαι = Διότι οὐχ οἵατε ἐσομένη τὶω καθ' ἑαυτὶω ἐνέργειαν προβαλέσθαι = Διότι ἀμοιρήσασα τοῦ ἰδίου ὅρου περὶ οὗ ἐνεργήσει = Διότι ἀμοιρήσασα τοῦ ἀγαθοῦ ἢ μέλλον = Διότι ἐν κατασάσει ἔσαι καθ' ἣν τὸ ἀγαθὸν οὐκέτι μέλλον ἔσαι, ἀλλ' ἐνεστηκός.

§. ωνς'. Προκείσθω ἤδη τὸ αὐτὸ Ζήτημα (§. ωμδ'.), Μεθόδῳ τῇ ἐν (§. ωγύ.) σωσάψαι καὶ κατὰ Σωσθενιν.

5.

Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. ἐν κατασάσει ἔσαι καθ' ἣν τὸ ἀγαθὸν οὐκ ἔσαι μέλλον, ἀλλ ἐνεστηκός.

Ἡ Ἕξις ἥτις ἂν ἐν κατασάσει τεθείη, καθ' ἣν τὸ ἀγαθὸν οὐκ ἔσαι μέλλον ἀλλ' ἐνεστηκός, τοῦ ἀγαθοῦ ἢ μέλλον ἀμοιρήσει.

Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. τοῦ ἀγαθοῦ ἢ μέλλον ἀμοιρήσει.

4.

Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. τοῦ ἀγαθοῦ ἢ μέλλον ἀμοιρήσει.

Ἡ Ἕξις, ἥτις ἀμοιρήσει τοῦ ἀγαθοῦ ἢ μέλλον, ἀμοιρήσει τοῦ ὅρου περὶ οὗ ἡ Ἐλπὶς ἐνεργήσει.

Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. ἀμοιρήσει τοῦ ὅρου περὶ οὗ ἐνεργήσει.

3.

Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. ἀμοιρήσει τοῦ ὅρου περὶ οὗ ἐνεργήσει.

Ἡ Ἕξις ἥτις ἀμοιρήσει τοῦ ὅρου περὶ οὗ ἐνεργήσει, οὐκέτι οἵατε ἔσαι τὶω καθ' ἑαυτὶω ἐνέργειαν προβαλέσθαι.

Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. οὐκέτι οἵατε ἔσαι τὶω καθ' ἑαυτὶω ἐνέργειαν προβαλέσθαι.

2.

Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. οὐκέτι οἵατε ἔσαι τὶω καθ' ἑαυτὶω ἐνέργειαν προβαλέσθαι.

Ἡ Ἕξις ἡ μηκέτι οἵατε ἐσομένη τὶω καθ' ἑαυτὶω ἐνέργειαν προβαλέσθαι, ἐνεργὸς οὐκ ἔσαι.

Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. ἐνεργὸς οὐκ ἔσαι.

1.

Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. ἐνεργὸς οὐκ ἔσαι.

Ἡ Ἕξις ἡ μὴ ἐνεργὸς ἐσομένη καταργηθήσεται.

Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. καταργηθήσεται.

Καὶ

Καὶ Φανερὸν τῷ ἀκριβῶς ἐπισήσαντι, ὡς ἀπὸ τῶν αὐτοπίστων ἡ πρόοδος ἀρξαμένη, ἐπ' αὐτὸ κατέληξε τὸ Ζήτημα, πέρατος ἐν ταύτῃ τῆς κατὰ τὴν Ἀνάλυσιν (§. ωμδ'.) ἀρχῆς γενομένης, καὶ ἀρχῆς τε πέρατος.

§. ωμζ'. Ῥάδιον δὲ κἀνταῦθα (ὡς τὴν Ἀναλυτικὴν ἀνωτέρω (§. ωμε.), σωρικῶς ἁπλέστερον ἐκθέσθαι τὴν πρόοδον, ἔτως.

Ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. ἐν κατασάσει ἔσαι καθ' ἣν τὸ ἀγαθὸν ἐκ ἔσαι μέλλει, ἀλλ' ἐνεστηκός. == Τοιγαρῦν τὸ ἀγαθὸν μέλλον ἀμοιρήσει == Τοιγαρῦν ἀμοιρήσει τὸ ἰδίε ὄρε περὶ ὃν ἐνεργήσει == Οὐκοῦν ἐκ εἴωτε ἔσαι τὴν καθ' ἑαυτὴν ἐνέργειαν προβαλέσθαι. == Ὥσε ἐκ ἐνεργὸς ἔσαι == Ἆρα ἡ Ἐλπὶς ἐν τῇ Μ. Λ. καλαεγηθήσεται. Ἦν δὲ τὸ ἀφ' ὃ ἡ Ἀνάλυσις τὴν Ἀρχὴν εἶχεν (§. αυτ.), καὶ πρὸς ὃ κατέληξεν ὡς τέρμα τῦτο, τὸ προτεθὲν εἰς Ἀπόδειξιν.

§. ωμη. Οὐδὲν δὲ δυχερὲς καὶ ἐπὶ τῶν Ἀποφατικῶν Ζητημάτων, τὸ δὶτὸν τῆς Ἀποδεικτικῆς πρόοδε παραπλησίως Φιλοτεχνεῖν, εἰ μέντοι ἀντὶ τῶν ἐν τοῖς καταφατικοῖς ἡγεμένων τε καὶ ἑπομένων, δεῆσαν τὴν ἀποφάσκεσαν κατασκεύασαι, θηρεύοιτο τὸ ἀλύτριον (§. ωνζ'. κξ.).

ΚΕΦ. ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἐν ταῖς Μελεταις Μεθόδε, αὕθα περὶ Μεθόδε Ἀναλύσεως καὶ Εὑρέσεως.

§. ωμθ'.

Μελέτιω ἐπὶ τῶ παροντες ονομάζειν ἀξιῶ, τὶω μετὰ σιωτονε τῆς σπεσῆς καθισαμείλω θεωρίαν, εις ἐπιβολὶὺ ων τῆς σιωέσεως καὶ μάλα τῇ ψυχῇ μέλον ἐσίν. Επει δε αυτων ες των κατα νὲν ενεργημάτων χρῆσις ἡ θεωρία, ἡ εκ ἄνε τῆς τέτων χρήσεως. Τὰ δε, ἐκ ἀεὶ κα ὰ κοσμον, ὐδ ὡς χρὴ συμβαίνει χωρεῖν, εικὴ δὲ τὰ πολλὰ καὶ ετυχε παραφέρεσθαι, ἀναγκαιον ἄρα καν ταῖς μελέταις μεθοδόντινα καὶ ταξιν τῶν νοημάτων παρατηρεῖν, ει μέλοι καρπιμ εσεσθαι, μηδὲ,

„Νὰ. φρεδος, ὥτ ἀχρεῖα, Φροντίδες κενὰι.

το τῶ επως, εις ἐδὲν ὑγιες, ὐδ' ἄρτιον ἀπεβαίνοντα. Ἡ γὰρ ἐπ' τω τὰς μελετας εκ ἀκαρπως ποιεῖσθαι μέθοδος, ὐδεν ετερον εἶναι δοκεῖ, ἡ των νοησεων ἡ δόκιμός τε καὶ εὐθετος χρῆσις, ἧς τέλος ἡ των ἀγνοεμενων καταληψις.

§. Δ'. Ἔσι δὲ ὁ τρόπος τῆς τῶν ἀγνοεμένων θήρας διτὸς. Ὁ μὲν γὰρ, ἡ τῶν βιβλίων τις ἐγκυπλων τοῖς ἐνδεδομενοις. τα παρὰ τῶν ἀλλων δια σπεσῆς ποιεῖται σωιέναι, καὶ παιδθῆναι, ἄτλα ἐκεῖνοι διαμελετησαντες, τοῖς εισέπεσα κεμηλια εἰα καλλίσων καταλελοίπασι γνωσεων· ὁ δὲ, ἡ καὶ καθ ἑαυτον ποτε τινος τῶν ἀγνοεμενων, ἠτοι πᾶσιν, ἡ τισιν, ἑαυτῷ δὲ πάντως, τὶω εὑρεσίν τις καὶ κατανόησιν ἀναβαλλεται. Διὸ καὶ τετων τὶω μὲν ἄντις Μαθητείας μέθοδον εκ απεικοτως ονομάσειε, τὶω δε Ἀναλύσεως, καὶ Εὑρέσεως ἰδιαίτερον, ἡ κοινῇ προσηγορευται. Ἀλλὰ περὶ μὲν ἐκείνης. καὶ τα ανωτερωπε (Μετιθι τὶω Β Πρεδιατ., καὶ ἰδία τὰ απο § λη. εις τέλος) ημῖν παρατεθέντα. τάχα ἂν τοῖς μη ολιγωρως ἀντιπαρελθόσμενοις αυτα ἐξαρκέσειεν· ὥσε περὶ ταυτης ἐξὸν μηλὲν πλεῖον.

§. Να.

§. Θα. Ἔστι δὲ, ὡς τύπῳ εἰπεῖν ἡ κατὰ τὴν Ἀνάλυσιν αὐτὴ Μέθοδος, ὁδός τις οὖσα, ἣν δεῖ βαδίζειν, ἐπὶ ζήτησιν ἀγνοουμένης τινὸς ἀληθείας, διὰ τῶν ἤδη γινωσκομένων σειρᾷ βηματιζοντας, καὶ ἀπὸ τῶν συμθέτων προσβιβαζομένους ἐπὶ τὰ, ἐξ ὧν ἐκεῖνα, ἁπλούστερα. Ἐξ ἣ καὶ τῶν ὀνομάτων (§. ἀνωτ.) τὴν μὲν ὡς ἐκ τοῦ τρόπου, τὴν δ' ὡς ἐκ τοῦ τέλους, προσφυῶν ἔλαχε. Διαφέρει δὲ τῆς ἐν ταῖς Ἀποδεικτικαῖς προόδοις περὶ ὧν ἐλέγομεν (§. ωμβ'. κξ) αὐτῆ, ἡ ὅλον μέρους. Κατ' ἐκείνην μὲν γὰρ, μονὴ ἡ τῶν Συλλογισμῶν σειρὰ, ἀπὸ τῶν ὑστέρων ἐπὶ τὰ πρότερα δι' ἀναλύσεως ἡμῖν ἐχώρει, ἐξ ὧν συνεκροτεῖτο καὶ συνεπλέκετο. Διὰ δὲ ταύτης, ἀπάσαις κατὰ τὸ παρῆκον ταῖς νοεραῖς ἐνεργείαις δέησει προσχρῆσθαι ἄλλοις ἄλλη, καὶ καθὰ τὸ δέον αὐτὰς διαιτεῖν, ἥπερ ἂν ἑκάστη συμφέρῃ ἔχοι καὶ τρόπῳ καὶ τάξεως, πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων ἕτω φάναι, ἔσχατ' ἐπὶ τὰς ἀναλύτους τῶν ἀρχῶν ἄνοδον. Ὅπερ ἐστὶ, πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν ἡμῖν ἤδη γνωρίμων τε καὶ δήλων, ἐπὶ τὴν τῶ ἀσήμου καὶ ἀγνοουμένου ἀνεύρεσιν (1). Ταύτης τοιγαροῦν Κανόνες οἱ Κεφαλαιώδεις κείσθωσαν οἱ ἑφεξῆς.

ΚΑΝΩΝ Α.

§. Θβ'. „Ἡ τῶ Ζητήματος κατάστασις ἐπ' ἀκριβὲς ὡς „οἷόντε παντάχοθεν πολυπραγμονείσθω.

Τρία τινὰ σύνταθα ἐκ πρώτης ἀπαντᾷ, ἐφ' οἷς, ὁποσίῳ ἄντις καὶ καλαθείη, τὸ τῆς προσοχῆς περιττὸν ἐμπέσοτε γένοιτο. Τὰ μὲν, οἱ δύο τῶ Ζητήματος ὅροι εἰσὶ, τὸ δὲ τρίτον ἡ τούτων μεταξὺ ἐγχωροῦσα σχέσις, ἐν ᾗ τὸ πᾶν ἔοικε συνειλῆφθαι τῆς τῶ ἀπορουμένου δυνάμεως. Τούτων ἐκεῖνα μὲν πάντῃ πάντως προγινώσκειν ἐπάναγκες, ταύτῃ δέτοι δεῖ μὲν πως προειλῆφεναι, εἰκὸς δ' ἔπως καὶ ἀγνοεῖν, ὡς εἰς τοῦτο, ἐξ ἐκείνων τε καὶ δι' ἐκείνων τῆς ὅλης ἐκπεραίνεσθαι ἀνευρέσεως (2). Οὐκοῦν

(1) „Τότε γὰρ οἰόμεθα γινώσκειν „ἕκαστον, ὅταν τὰ αἴτια γνωρίσωμεν „τὰ πρῶτα, καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς πρώ„τας, μέχρι τῶν στοιχείων. (Ἀριστ. Φυσ. Βιβλ. Α. Κεφ. α. Καὶ Μεταφ. Βιβλ. Α. Κεφ. γ'.)

(2) Ὅτι μὲν ἐν ἀναγκαῖον ἐπὶ παντὸς ζητήματος τὰς ὅρους καλῶς προγινώσκεσθαι, αὐτόθεν εἶναι φανερὸν παντὶ τὸν νοῦν ἐπισήσαντι· „Πῶς „γάρτις καὶ ζητήσαι δύναται μηδε„μίαν ἔννοιαν ἔχων τοῦ ζητουμένου πράγ„ματος, ἵνα γὰρ ἐπιτύχων ἵστηται ὅ„τι ἐπέτυχεν, ἵνα ἀτυχήσας ὅτι οὐ„σόχησεν (Σέξτ. Ἐμπειρ. πρὸς τοὺς Μαθημ.). Ἀγνοῶν γὰρ τί τὸ περὶ

ζητημάτος ἡμῖν πρεσειμένε τὸ τυχόντος, πρῶτον ἔργον ἂν εἴη, ἑκάτερον τῶν ἐν αὐτῷ ἐπιμελῶς προδιασκέψασθαι ὅρων. Καὶ ἐαν μὲν τῶν πλεοναχῶς τυγχανόντων λεγομένων, διαιρέσει τούτες καὶ τὰ ἑτερολογήματα πρὸ παντὸς ἀντιδιαξελαν· καθ' ὃ δὲ τούτων κεῖται, ἢ ὃ κεῖται φιλοκρινῆσαι. Μεθ' ὃ, οἱ ὀνοματώδης ὁρισμὸς τῷ ἐκδοχῷ ἑκάστε ἐφαρμόσαι· εἶτα καὶ τῶν πραγματικωδεστέρων, τότε γνωριστικῷ, καὶ τῷ γενεσικῷ χρησαμένες, καὶ τῷ μὲν τὰ πάθη, τὰ ἴδια, τὰς χαρακτῆρας, τῷ δὲ τὰ αἴτια, καὶ τὸν τῆς ὑπάρξεως τρόπον ἀναπτύξαντας, τῷ καθ' ἑκάτερον ἔννοιαν ἀναλύσαι, καὶ προαγαγεῖν εἰ δέοι τῷ ἀναλύσιν ἐφεξῆς χωρήσαντας ἐσχ' ἐπ' αὐτὰ τὰ ἁπλᾶ σατα. Ἐνθένδε δ' ἤδη ἐπὶ τὸ χεῖν μεταβῆναι τῶν ὅρων· καὶ ταύτης δὲ ποικίλως ἐννοεῖσθαι δυναμένης, τὰς διαφορὰς ἁπάσας ἀκριβολογήσαι· καὶ τὸ καθ' ἑκάστῳ, εἶον τῷ ὄντι ὑπακούεσθαι χρὴ διορίσαι. Ὃ φάσιν αὐτὸς, ἡ δύναμιν τοῦ Ζητήματος ὀνομάσειεν.

§ ϑγ'. Οἷον Ζητήματος εἰς δεῖγμα προτεθέντος τοιοῦτε, πότερον τὰ ἐπὶ Γῆς βαρέα, ἢ ἐπὶ τῆς Σελήνης ὠταῦτως ἐσὶ;

Θεωρητέον Α. τὰ ἐπὶ Γῆς βαρέα· τίνα δὴ ταῦτα; καὶ ὅπως τὸ βάρος τυγχάνει ἔχοντα, καὶ (εἴπερ εἴοντε καὶ τοῦτο εἰδέναι)

ἓ ὁ λόγος, ἀγνοῶν δὲ καὶ ὁ περὶ ἐκείνε ῥηθήσεται, ὁμοίως ἂν ἔχ τῷ ἐν ζῴῳ ἀκριβισάτῳ ὄντι, ἢ καὶ πάντῃ τυφλώττοντι, ὃς ἂν ἐξ ὀφεως κρίναν εἶθέλοι τῶν ποίων ἔνα, καὶ [illegible] τοῦτον ὅς τις ἐσὶν ἁδὸς, [illegible] εἰ τῷ ἀρχῷ καρεσι σαφῶς ἐπεσαμένος. Διὸ ἐν ὡς ἀναμφήριτον τοῖς πᾶσιν ἠξίωται τὸ ὑπὸ τᾶ Ἀριστο. ῥηθὲν [illegible] Ἀναλ. Βιβλ. Α. Κεφ. [illegible] „ὅτι πᾶσα διδασκαλία καὶ πᾶσα μάθησις ἐκ προϋπαρχέσης γίνεται γνώσεως. [illegible] εἰ δὴ τινα ἀπορίαν ἔχον τὸ περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλας χίσεως τῶν ὅρων προσελθὸν, ὡς καὶ ταύτῃ δέει προαναφθέναι, τὸν περὶ αὐτῆς ζητήσοντα. Ὁ γὰρ προειληφὼς, ἐρεῖ, πῶς καὶ ζητεῖσθαι δυνάσεται; ἢ ταύτῃγε, ὅπερ ἀ προειλήφαμεν „Οὐδὲν γὰρ οἷμαι κω„λύει ὁ μανθάνατες, ἔσιν ὡς ἐπισα[illegible] ἴσι δ' ὡς ἀγνοεῖν· ἀπ ἄτοπον „γὰρ ἃ εἴδεκαι ὁ μανθάνω, [illegible] εἰ „ωλί, οἷον ἢ μανθάνω, καὶ ὡς. [illegible] αὐτ. Ἀναγκη τοίνυν ἑκάτερον, καὶ εἰδέναι πως τῶν ζητεμένων σχέσιν, καὶ πως ἀγνοεῖν, τὸ μὲν ἵνα ζήτησις, τὸ δὲ ἵν εἰδέναι ἔχῃ ὁ ζητῶν, καὶ εὑρεθὲν ἐπιγνῶ ὅτι εὗρε. Δυατὸν γὰρ ἐν ὑφαιρέσει εἰσάτα, προτεθεμόσαι τοῖς προκαμένοις. „Οἷον ἐπὶ τῶ λεω„ρήματος, ὅτι τὰ παρακλογράμ„μα τὰ ἐπὶ τῆς αὐτῆς, ἢ ἴσων βά„σεων, καὶ ἰσοϋψῆ, ἃ ἐν ταῖς αὐταῖς „παραλλήλοις ὄντα, ἴσα ἀλλήλοις ἐσί, τῷ κατ' ἰσότητα χέσιν ἧτις ἐσὶ κατ' αὐτῷ ἀφῃρημένως καστις οἶδε, τὸ δὲ καὶ τοῖς ἄτως ἔχεσι περαλληλεγράμμοις περεγχωρεῖν τῷ αὐτῷ, τοῦτ' ἔσιν ὁ ἀγνοεῖται τῷ ἀρχῷ, καὶ ἀγνοούμενον ζητεται, καὶ ζητούμενον εὑρίσκεται.

εἰδέναι) κἀκτίνων αἴτ'ων; καθ' ὃς δὴ θεσμὸς τε καὶ ὅρος; καὶ εἰ πάντα ἀλλήλοις ἰσοβαρῆ; καὶ εἰ μή, ἀλλ' εἴπερ ἄρα ἰσοκατωφερῆ ἅπαντα; καὶ εἰ πανταχόσε γῆς, καθ' οἱανδηποτοῦν ἀπὸ τοῦ κέντρου ἀπόστασιν ἐπίσης; καὶ ὅσα ἄλλα περὶ τῆς ἐν σώμασι βαρυτήτος διωατὸν προσπεριεργάζεσθαι. Ἥκει γὰρ ἐπὶ τῶν διαπορημάτων ἐπιλάμπον τὸ φῶς πολλάκις, ὅθεν ἐκ ἄντις ἠλπισεν.

Θεωρητέον Β. καὶ τὸ ἐπὶ τῆς Σελήνης ὡσαύτως εἶναι, ὅπερ ἰῶ τὸ ἐν τῷ προβλήματι ζητούμενον· καὶ τοῦτο τίνα ἔννοιαν, ὅσον ἐγχωρεῖ, παραπλησίως κατιχνευτέον. Τί γαρ ἐκεῖνο βούλεται; Πότερον ἄρα, τὸ ἐκεῖσε τὰ τῇδε σώματα μετενεχθῆναι: γελοῖον· Ἀλλὰ τοῖς τῇδε, κἀκεῖσε ὑφεστῶσαν τινα, ὁμοειδῆ ὄντα καὶ παραπλήσια; Οὐδὲ τοῦτ' ἔοικε· περὶ γὰρ μόνης τῆς τῶν σωμάτων βαρυτητος ἐνταῦθα ὁ λόγος Ἀλλα τὰ παρ' ἡμῖν, ἢ δοκεῖ, κατ' ἐπίνοιαν ἐπὶ τὸν πλανητίου μετενεχθέντα, εἰς ἐρώνην προβάλλεται τῷ ζητήματι, ὅπως ἂν ἔχοι βαρυτήτος. Πότερόν ποτε δηλονότι, ἐν ὑποθέσει τὸ τῆς ῥοπῆς κἀκεῖσε ἐνδιασωσειαν, ἣν ἐνταῦθα φαίνεται ἔχοντα; ἢ γᾶν, (ὅπερ εἰς ταυτὸ φέρει), ἡ αὐτὴ δώαμις, ἡ παρ' ἡμῖν τὸ βάρος τῶν σωμάτων ὅσα παραίτιος, ὁποία ποτ' ἂν ᾖ, ἆρα κἀκεῖσε κρατεῖ;

Θεωρητέον Γ. καὶ αὐτίω ἐπιμελῶς τίω τὸ προβλήματος δώαμιν. Τί γὰρ ἐστὶν ὁ κυρίως πρόκειται κρίναι περὶ τῶν ἐνταῦθα μὲν τῷ ὄντι βαρέων, τῷ δὲ λόγῳ ἐπὶ τίω Σελήνίου μετακομιζομένων, ὥστε ὡσαύτως ἔχειν ὅτως ὑποτιθέμενα; Εἰ ἆρα τὸ περιὸν αὐτοῖς ὧδε, περιέσοιτ' ἂν κἀκεῖσε τεθεῖσιν; Ἀλλὰ πότερον δή; Εἰ ὅτως, ὡς κἀκεῖθεν τίω πρὸς τὰ τῇδε ἔχειν ῥοπίω, ὥστε καὶ εἰ ἀφεθεῖσι πεσεῖν ἂν ὡς ἡμᾶς αὐτόματα; ἢ τοῦτο μὲν οὐχί, ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον, εἴπερ ἄρα πρὸς τὸ τῆς Σελήνίου κέντρον παραπλησίαν τίω φορὰν λαβοι ὥσπερ πρὸς τὸ τῆς γῆς ὧδε ὁρᾶται ἔχοντα; Δῆλον γὰρ ὡς πολυ ἀλλήλων διαφέρει τοῦτων ἑκάτερον. Ἀλ' ἐπὶ τούτοις ἔτι καὶ τόδε ἄντις προσθείη περὶ τοῦ ζητήματος προσδιαπορῶν· Πότερον ἄρα, καὶ τίω πρὸς ἡμᾶς φορὰν διασωζοντα, ὅτως ἂν ἔχοι, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν ἰσχυράντε καὶ σωτονον, ἢ ἐν ὑφέσει πως, καὶ ἀντιστρόφως σωεξελατ[illegible]μενίω τῷ μήκει τῶν ἀποστάσεων; Εἰδὲ πρὸς τὸ Σελήνίου κέντρον, ἡ ῥοπὴ προσδιορισθείη, πότερον πάλιν, οἱ αὐτοὶ τοῖς ἐνταῦθα παρ[illegible]ημμενοις ὅροι κρατησουσιν,

ὥστε δύο μὲν, καὶ ἀπαρεγκλίτως διὰ τῆς ἐπὶ τὸ κέντρον Φερούσης χωρεῖν, προϊόντα δὲ τὴν ὁρμὴν ἐπιταχύνειν, τάτε διαστήματα ὡς τὰ τετράγωνα τὰ ἀπὸ τῶν χρόνων ποιεῖν, κλ. Φανερὸν γὰρ αὐτῆς, ὡς κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἐκδοχὴν, τὰ ἐπὶ Γῆ, βαρέα, καὶ κατὰ τὴν Σελήνην ἔσεται, ἐμοὶ δ' ἐπὶ τῆς Σελήνης. Καὶ τῷ μὲν διορισμῷ ὡσαύτως, τῷ δὲ βρίθει, καὶ τῇ ταχυτῆτι τῆς φορᾶς οὐκ ἐπίσης· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν καὶ κατὰ τὴν Σελήνην, καὶ ἐπὶ τῆς Σελήνης· οὐχ ὡσαύτως μὲν, ἅτε τὸν πρὸς ἓν ὄρον τῆς φορᾶς διαμειβόντα· ἐπίσης δὲ, ὡς κατὰ τὰς αὐτὰς ὁρᾶς τὴν ἐπὶ τὸ ἕτερον κέντρον ῥοπὴν διασώζειν ὑποτιθέμενα.

ΚΑΝΩΝ Β.

§. ϑδ'. „Ἐπὶ τῶν Ζητημάτων οἱ προσδιορισμοὶ (1), (ὡς „ἐξ ὧν ἡ πᾶσα τῶν ζητουμένων ἠρτῆται δυνάμις) εἰ ἀνελλιπῶς „ἔχουσιν ἐπιθεωρεῖσθαι· τῶν περιττῶν, εἴτι παρεισάγεται, „ἀποξεομένων.

Τῶν ζητουμένων τὰ μὲν ἀπροσδιορίστως ἔχει, οὐ προσδιορισμοῦ τινος χρῄζει ὥστε λυθῆναι. Οἷον πότερον τὰ βαρέα ἰσοταχῶς φέρεται; Ἐνταῦθα γὰρ ἁπλῶς τε καὶ ἀπροσδιορίστως τὰ βαρέα τῶν σωμάτων ὑπάρχει μοι, τό τε ἰσοταχῶς φέρεσθαι, οὐδὲ προσδιορισμοῦ ζητεῖται. Ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἀνωτέρω (§. ϑγ'.) ἀμφότερα προσδιώρισο· τὰ μὲν σώματα, ἢ ἐπὶ τῆς Σελήνης, τὸ δὲ βάρος ἔχειν, εἰ κατὰ τὰς αὐτὰς ἐκείνοις ὁρᾶς, καὶ ὡσαύτως ἂν τοῖς ἐπὶ γῆς παρακλεθοῖ· Τὰ δὲ ἀπροσδιορίστως μὲν προβάλλεται, προδιορισμοῦ μέντοι πρὸς ἐπίλυσιν δεόμενα ἐστίν· οἷον ἡ ψυχὴ ἀθάνατος; πότερα γὰρ ἡ λογικὴ, ἢ ἡ ἄλογος; Καὶ τὸ ἀθάνατον πότερον, ὡς ἐπὶ τὸ μὴ ὂν μηδαμῆ δυνάμει τραπῆναι δυνάμενον, ἢ ὡς τὸ διὰ ἁπλότητα φύσεως ἀδιάλυτον; Ὡσαύτως εἰ ὁ Νοῦς ἀληθὴς, προβλήτου προσδιορισμοῦ δεῖται· τί γὰρ αὐτὸ τὸ Νοῦ νοητέον; τὴν οὐσίαν; τὴν δύναμιν; τὴν ἕξιν; τὴν ἐνέργειαν; (Προδιατ. Γ. §. ιά. Σημ. 3.) τίνα δὲ τρόπον καὶ τ' ἀληθὲς ἐκδεκτέον; (Αὐτ. §. γ. Σημ.)· Καὶ τοιαῦτα πάντα τὰ ζητήματα, οἷς ἐνεστάγεται τῶν πλεοναχῶς λεγομένων. Δεῖ τοίνυν ἐν μὲν τοῖς προσδιορισμοῖς ἀνεπιδέκτοις ἁπλῶς

ὄντω

(1) Διακριτέον δὲ ὅπως τὰς ἐν τοῖς ρισμοῖς τῶν οὐσιῶν (§. κϑ'. Ζητήμασι προσδιορισμὸς, τῶν προσδιοσκή. Σημ.).

ἔτω καὶ ἐν γάει τὴν μελέτιν καθιστᾶν· ἐπὶ δὲ τῶν προσδιορισμὸν χρηζόντων, μὴ τοῦτον ὅσις ἐς προειληφότας, ἤτοι εἰς, ἢ καὶ πλείους, τὸ προτεθὲν ἐπιλύειν ἀμήχανον· ἐντεῦθεν γὰρ ἡ τῶ ζητουμένω ἥπτηται δυνάμις (§. ηβ'.), ἧς ἀγνοουμένης ἀνόνητος ἅπας ὁ πόνος ἔσται, ὁ διὰ τῆς γινομένης μελέτης καταβαλλόμενος.

Ἀλλ' ἔστιν ἃ προσδιωρίσατο μὲν, ἀτελῶς δέ. Δυοῖν γὰρ, ἢ πλειόνων ἀπαιτουμένων εἰς πλήρη τὸ ζητουμένω κατάληψιν, τούτων πολλάκις τὸ μὲν κεῖται, τὸ δὲ λανθάνει παρ' ἕλκειψιν προσοχῆς. Ἢ καὶ τῶν ἄλλων εἰ τύχοι, ἐπίτηδες ἔτως ἀτελῆ προτεινόντων, ἐφ' ᾧ γράψαι ἀπαιδευσίας τὸν ἀπαντήσοντα, καὶ τὶν ἐπίλυσιν τὸ ζητουμένω μάτην ἐκπειρασόμενον. Οἷον εἴτις Κώνων φέρε, ἢ Κυλίνδρων, τοὺς τε ἄξονας, καὶ τὰς τῶν βάσεων διαμέτρους προσοριόσας, ὡς εἶναι ἀνάλογον, ἐντεῦθεν τῶν σφαιρῶν λαβεῖν πειρῶτο τὸ ὁμοιον, ἀτελῶς ἂν ἔχοι καὶ ἐλλιπῶς τὸ προτεθὲν προσδιοριζόμενον. Ἢ γὰρ τῶ ληφθέντι, καὶ προσδιορισμὸν ἄλλο ἔτι προσδεῖ· τὸ τοὺς ἄξονας δηλονότι ὁμοίως ἐπὶ τῶν βάσεων ἴσαθαι.

Τελεύταιον φέρεταί τινα, ἐν οἷς ἔστιν ἃ παρεισάγεται, τὰ μηδὲν πρὸς τὶν τῶ ζητουμένω πρόθεσιν τείνοντα· Ταῦτα δὲ τῶν Ζητημάτων ἐστὶ τὰ προσδιοριζόμενα περιττῶς. Οὕτω περιττῶς ἂν προβληθείη τὸ ἀνωτέρω (§. ϑγ'.)· πότερον τὰ παρ' ἡμῖν ἅθμα, τοῖς ἀνὰ τὶν Σελινοῦντα ἀγορασαῖς, τὶν αὐτὶν ἂν πληρώσειαν χρείαν, ἧς χάριν καὶ παρὰ σφίσι κατασκευάζεται, ἢ οὐδὲν ἂν σωτελέσειαν ὅλως παρ' ἐκείνοις, ὡς μηδὲν αὐτοῖς παρὸν μηδὲ τὸ τυχὸν, ὁ βάρος ἔχον ἅθμιον. Ἐνταῦθα γὰρ τοὺς τε πλατίσμενας Σελινοῦντας, καὶ τοὺς παρ' ἐκείνοις ἀγορασὰς, καὶ τὰ ἅθμα, καὶ τὰ ὤνια, πάντα ἀντὶς ὡς περιττῶς εἰσαγόμενα ἀποξέσειεν· Ἐκεῖνο δ' ἂν καὶ μόνον, ὡς λόγου ὂν καὶ σκέψεως τῆς προκειμένης ἐπιμελῶς πολυπραγμονήσειεν, εἰ κἀκεῖσε τὸ κοσμο ὁ τῆς βαρυτητος ἰσχύει νόμος, ἢ ἐπὶ πάντων κρατεῖν τῶν ἐπὶ γῆς σωμάτων πείρα μανθάνομεν. Ὡσαύτως ἑάντις προτείνῃ εἰ δυνατὸν ἄνδρα ἐνοπλον ἑστῶτα ὀρθιον ἀναδεῖξαι, ἐν ὀφθαλμοῖς ὑγιέσιτε καὶ ἡνεωγμένοις, καίτοι ἀσκόπως τὶν ὄψιν ἰθύοντα, ὅμως μηδένα μὲν αὐτὸν τῶν ἀντιπαρερχομένων θεᾶσθαι, ὑπὸ πάντων δὲ βλέπεσθαι. Τί δεῖ γὰρ ὧδε τῆς ἐνοπλίε περιβολῆς; τί δὲ καὶ τῆς ὀρθοστασίας, ἧπερ περιττῶς ἑκάτερον εἰσηνεγκέαι. Τοιαῦτα

αὐτα τινὰ οἱ Αἰνιγματοθέται καὶ Γριφοθέται σοφίζονται. Ἐνίοτε γαρ τὰ ἀναγκαίως ἐναπαυτεμνα τῶν προσδιορισμάτων σιγῇ παρατρέχοντες, ἄλλοτε δὲ ὡς πλεῖστα τῶν ἀπροσφόρων περιτίως σωρεπιφερέντες, τὸ προβαλλόμενον συγκαλύπτουσι. Καὶ ὑπεναντίως ἂν ἐκείνοις ἰτέον, ἃ μὲν προσιθέασιν αὐτὸς ἀφαιρέντας, ἃ δὲ παρατρέχουσιν ἀνακαλέντας, καὶ δι' ὧν ἁπλῶς ἐκεῖνοι τῷ τὸ ζητήματος δύχέρειαν τεχνιτεύουσιν, ἐκ τῶν ἐναντίων τὸ δύχερὲς τῆς ἐπιλύσεως πρυτανεύοντας.

ΚΑΝΩΝ Γ.

§. Πέ. „Τὰ Σωθετα τῶν Ζητημάτων ἀναλυτέον εἰς τὰ „ἁπλᾶ, καὶ τὰτων προδιαληπτέον τὰ πρότερα. καὶ ὡς ἡ λυ„σις πρὸς τῶν λοιπῶν φέρει δύχερεστέραν ἐπίκρισιν.

Πολλῶν γὰρ καὶ διαφερόντων πολλάκις ὡς ὑφ' ἑνὶ ζητήματι προβαλλομένων, τὸ πᾶσιν ἅμα ἐπιχειρεῖν ἐπεξιέναι ἄτακτον, καὶ θορυβώδες, καὶ καθάπαξ ἀσυντελές. Καὶ διακρίνειν ὧν ἐπάναγκες ἐπιμελῶς τὰ ἁπλούστερα ἐξ ὧν τὸ ὅλον συγκροτεῖται, καὶ τὰτων ἀνακρίνειν ἰδία ἑκαστον. Τὰγε μὴν ὑφ' ὧν προβαλλόμενα, ὅτι κατὰ συλλογισμὸν ἐπισεσωρεύται, μηδὲν ἀλλήλων ἐχόμενα, ὡς μηδὲ ἂν τυγχάνειν κυρίως τὸ ζητημα πολλὰ δὲ καὶ τῶν τοιούτων δύχερεστέρα πως ἥτε διακρισις, καὶ ἡ ἀνάκρισις, καὶ ἡ κρίσις, εἰ μὴ ἄλλως τινὶ ἐκ τῆς Φύσεως τῶν περὶ ἃ ἡ ζήτησις ἁπάντωσαν ἔχει δυχέρειαν· οἷον πότερον ὄλκη, ὦσις, ὁρμητις ἐμφυτος, ἢ Φυσικοστις ἄλλος δεσμὸς τε καὶ ὅρος τὸ ἐν τοῖς σώμασι βάρος ἐναπεργάζεται; Ἡ γὰρ συνέχεταί πως τῶν ἁπλουστέρων ἕτερα ἑτέρου, καὶ ἐκ πάντων τὸ ὁλοχερὲς σωθέσει συνίσταται, καὶ τότε δὴ περὶ ἐκεῖνα πρῶτον ποιεῖσθαι δέον τινὶ θεωρίαν, ἐξ ὧν ἤδη κριθέντων Φῶς ἂν τὸ τυχὸν ἐπιλάμψει καὶ πρὸς τὶν τῶν λοιπῶν, καὶ τινὶ τὸ ὅλε σωθετε ἐπίκρισιν. Οἷον ἐφ' ὅσον ἄρα ποτὲ χρεὼν κατέλθοι ἂν ἀπὸ Σελήνης λίθος ἄφετος κατιών, καὶ, οἷς τὰ παρ' ἡμῖν βαρέα πεπαρεχεῖ, τὸς ὄρυς τῆς ἐπὶ τὰ κάτω Φορᾶς ἐκ πρώτης ἀφελπρίας διασώζων; Πρὸς γαρ τινὶ τότε ἐπίκρισιν Α. δέον ἐπιθεωρῆσαι καὶ μαθεῖν τινὶ τῶν βαρέων κατα τινὶ ἐπὶ τὰ κάτω Φορὰν παρ' ἡμῖν πρόσθεν. Β. τὸ ἐν τεταγμένω χρόνω μέτρον λαβεῖν, ᾧ κατὰ τινὶ ῥηθεῖσαν πρόσθον τὸ κινηθὲν σῶμα διελθοι ἂν διαστηματος. Γ. καὶ ὅσον τὸ ἀπὸ Γῆς ἄχρι Σελήνης ἐπὶ διάστημα τάξαι. Δ. καὶ τοσοῦτο τεθέντος, ὅση μὲν ἡ τῆς περὶ

περὶ τὴν γῆν ἀπαντώσης ἀτμοσφαίρας ἐστὶ διάμετρος, ὅσον δὲ τὸ ἐπέκεινα, ἀτμῶντε παχύτητος καὶ ἀναθυμιάσεων καθαρεύον· καὶ εἰ πρὸς τούτοις καὶ περὶ τὴν Σελήνην ἀτμοσφαίραν δείσει θέσθαι, τῇ καθόδῳ ὁπωσὰν ἀντιβαίνεσαν, καὶ σοί. Τούτων γὰρ οὕτω προδιαταχθέντων, ἐκ μὲν τῆς τοῦ Α ἐπιχειρίσεως, προδιασκάζεται προδήλως ἡ τοῦ Β. ἐκ δὲ τῆς τοῦ Α. καὶ τοῦ Β. καὶ τῶν ἄλλων, ἡ λύσις ἥρτηται ἡ τοῦ ὅλου ζητήματος. Ταῦτα δὴ ἐστὶ τὰ σωθέτα κυρίως τῶν ζητημάτων (1), καὶ ὅτως αὐτὰ μετιτέον.

ΚΑΝΩΝ Δ.

§ . „Οὕτως ἂν τὸ ζήτημα κατὰ τὰς τεθείσας κανό„νας ἀκριβῶς ἐκπεριελθόσι, πάνθ' ὅσα ἤδη φθάσαντα ἀπο„χρῶσῃ ὑπεισελθεῖν τῇ σκέψει, τὰ μὲν ὡς τῆς κατ' αὐτὸ σύντα „διωάμεως σωσεκλικὰ (Α), τὰ δὲ ὡς τῶν ἐμπαρεισαγομένων „αὐτῷ προσδιορισμάτων ἐνδεικτικὰ (Β), τὰ δὲ ὡς τῆς αὐτῆς, „εἰ ὅτω τύχοι, σωθέσεως συμπληρωτικὰ (Γ), σημειωτέον „καὶ διὰ γραφῆς ἐπὶ χάρτου, κεφαλαιωδῶς τε καὶ διὰκλως, „τὰ μὲν γράμμασι, τὰ δὲ καὶ σχήμασιν ἄλλοτε ἄλλοις, προσ„φυῶς τε καὶ καταλλήλως ἔχουσι χαρακτηρίζοντας, καὶ ἀλλή„λων ἀποδιαστέλλοντας.

Μέγιστον τὸ ἐκ τῆς Σημειογραφίας ταύτης προσγίνεται τοῖς περὶ τὴν μελέτην τῶν ἀγνοουμένων ἐναχολουμένοις βοήθημα, καὶ ὑπὲρ ὃ ἄντις ἤλπισε, μὴ ἐκ πείρας παιδοθεὶς τοῦ πράγματος τὴν σωτέλειαν. Ὡς γὰρ διὰ πίνακος ἡ τοῦ ὅλου σκέμματος διάκρινῶς παρίσταται ἰδέα, ἥτε διασκάδη, καὶ ἡ οἰκονομία τῶν εἰνοιῶν, καὶ τούτων ἡ πρὸς ἀλλήλας διαφορὰ, καὶ ἡ ἀπ' ἀλλήλων σωαρτησις σαφῶς εἰκονογραφεῖται. Ῥάδιον δὲ ὅτως ὡς ἐξ ἰχνογραφίας ἁπλανῶς χειραγωγουμένους, εὐθὺ τείνειν πρὸς ὅπερ ἂν δέσῃ τῶν ἐκκειμένων, ὅσον τε ἄλις περὶ ἕκαστον διατρίβειν τῶν ἐπιδεῶν ἀνακρίσεως, καὶ ἐξ ἄλλων ἕπεσθαι ἐπ' ἄλλα μεταβαίνειν ἑτοίμως· ἐπανιέναντε πάλιν εὐκαίρως

(1) Οὐ γὰρ Ἰωαν. τῷ Κλιμάκι ἀκαστέον (Λογ. Μέρ. Γ Κεφ. Ζ. Ἀριθ. 1. 2.) Ἁπλῶς καλεῖν ἀξιοῦντος τὰ ζητήματα ἐφ' ὧν ἡ τῶν ὁρων συνάφεια, δι' ἁμέσου παραθέσεως δηλοῖ, οἷον ὅτι ἐπὶ τῇ Κύκλου πᾶσαι αἱ ἀπὸ τῆς κέντρου ἐπὶ τὴν περιφέρειαν ἴσαι εἰσίν. Σύνθετα δὲ, ἐφ' ὧν διὰ μέσου· ἐπεὶ καὶ γὰρ εἰσὶ ζητήματα ὅλως εἶναι.

ρως ἐπὶ τὰ πρῶτα, καὶ τούτοις παραβάλλειν τὰ δεύτερα· μηδὲ μάτην περὶ τὴν ἀνάκλησιν τῶν πρὶν νενοημένων (εἰ δέοι ἀναπεμπάσασθαι) διαπονεῖν, τῷ μνημονικῷ ἐπιθαρρύνοντας, ἀσάττω καὶ ἀλιθήρῳ πράγματι (1).

ΚΑΝΩΝ Ε.

§. Ζ'. „Καὶ τὰ γοῦν δὲ τῶν εἰωθότων ζητεῖσθαι διακρινέ„σθω. Ἴν' ἐπὶ τὸ εἰκεῖον τῶν προβαλλομένων ἕκαστον ἐπαναχ„θὲν, ἐκ τῆς καταλλήλου τάξεως τῶν Μέσων θηρεύμενον, ῥᾴδιον ἔχοι καὶ ἐπιλύεσθαι.

Ζητεῖσθαι δὲ εἴωθε τὰ μὲν εἰ ἔστι, τὰ δὲ τί, τὰ δὲ ὁποῖόν τι, τὰ δὲ διατί ἐστίν. Ὧν τὸ μὲν ζήτημα ἔστι τὸ περὶ ὑπάρξεως· οἷον πότερον ἔστι τις περὶ τὴν Σελήνην ἀτμόσφαιρα, παραπλησία τῇ περὶ τὴν γῆν; τὸ δὲ περὶ Οὐσίας (ἃ ταύτης λέγω τῆς ἐνδοτάτης καὶ πρώτης, ὡς ἀληθείᾳ κεμιοῇ ἐπὶ τῶν πραγμάτων ὁμολογεμένης, ἀλλὰ περίτινος τῶν ἐσωθὼς προσεῖναι νοεμένων τῷ ὑποκειμένῳ γνωρισμάτων καὶ χαρακτήρων.), οἷον ἡ κτίνωσις καὶ ἄλογος ψυχὴ τῶν ζώων πότερον σωματικὴ, ἢ ἀσώματος; Τὸ δὲ περὶ ἐπεσιωδεστέρᾳ τινὸς πάθῃς τῷ ὑπο-

(1) Ἴσασιν οἱ τὰ Ἀλγεβραϊκὰ διδαχθέντες, ὅσητις ἐκ τῆς τοιᾶσδε Σημειογραφίας ἐς ἐπίλυσιν τῶν περὶ αὐτοῖς προβαλλομένων ὀνησις· ἴσασι δὲ καὶ οἱ τὰ Ἀριθμητικὰ. Οἰόνται γὰρ μηδὲ τὰς πάλαι δυνηθῆναι ἐς ἄλλως ἐπὶ τὴν γνῶσιν ἐλάσαι τῶν Θεωρημάτων, οὐδὲ τὴν εὕρεσιν τῶν Προβλήτων, ἀφ' ὧν ἄχρι καὶ τότε θαυμάζονται. Εἴτις γάρ (ἡ δὲ κρίσις ἀνδρὸς ἐστὶ τῶν τοιούτων ἀποδεξαμένου τὸ ἄκρον ἄωτον.) διασκέψαιτο τὰ Διοφάντα Ἀριθμητικὰ, καὶ τὰ Ἀπολλωνίᾳ Γεωμετρικὰ, καὶ τὰ τῆ Πάππῳ, γνοίη ἂν ἐκ τούτων μηδὲ τὰς Ἀρχαίας καθόλα τινὸς χαρακτηρισικῆς ἀμοίρας γενέσθαι τέχνης, ἢ τὸ μνημονικὸν αὐτοῖς ἀποφορτίζεσα, ἐ μικρὸν ἰὼ ὑπεργέσα ἐς τὴν τῶν ζητεμένων ἀνεύρεσιν (Λειβνίτ. ἐν ταῖς πρὸς τὰ Λωκ. Ἀνακρίσ. Βιβλ. Δ. Κεφ. ΙΖ. §. 9.). Καίτοι δὲ ἐ τοσοῦτον ἐστὶ ταῖς ἄλλαις ἕξεσιν, ὥσπερ τοῖς Μαθηματικοῖς, τὸ ἀπὸ τῶν χρημάτων, καὶ τῶν χαρακτήρων βοήθημα, ὡς ἄρισα τῷ Λωκίῳ σεσημείωται (ὡ τῷ περὶ τῆ Νέᾳ Βιβλ. Δ. Κεφ. Γ. §. 19.) Ἔστι ἀλλ' ἐν ἃ καταφρονητέον. Ὅθεν καὶ Βειγελίῳ τινὶ Σχηματιγραφία τις καὶ ἐπὶ τῶν Ἠθικῶν, οἷον ἀπομίμημα τῆ κατὰ Κίβητα ἐπινενόητας πίνακος. Τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν χρημάτων, κἂν μὴ ἀὸς κρίσιν συμβάλοιτο (ὡς ὁ Λειβν. αὐθ. ἀνωτ. περὶ τῆ Λωκίᾳ παρεσημείωσεν.) ἀλλὰ γίνεταί δήπα διὰ τάτων ταῖς ἐννοίαις ἡ προσήκουσα διακόλη, καὶ τὸ καταλλήλον τῆς τοῦ ξητοῦ οἰκονομείᾳ, ἵνα μνήμῃ ὑποσηρίζεται, ἐξ ὧν καὶ τὸ εὐεπιβόλως, καὶ τὸ ἀμέμπλως διαιτεῖσθαι τοῖς φιλοσοφᾶσι προσγίνεται.

ὑποκειμένω συμπίπτοντος· οἷον ὁποῖαί τινες ἄρα αἱ τὸν ἡλίβδικον ἐπιμαίνειν ἐρωμεναι κηλίδες; τὸ δὲ περὶ τῶν αἰτίων, ἤτοι τῆ ὑλικῆ, οἷον ἐκτίνος ἄρα ὕλης ἡ περὶ τὸν κομήτιον κόμη; ἢ τῆ ποιητικῆ, οἷον ὑπὸ τίνος αἰτίας αἰπαλιῤῥοίαι; ἢ τῆ τελικῆ, οἷον ἐφ' ὅτῳ αἱ ἐν ταῖς φλεψὶ καὶ ταῖς ἀρτηρίαις πυλίδες; καὶ διατί αὐταὶ μὲν διχίτονες, ἐκεῖναι δὲ μονοχίτονες ὅσαι εἰσί; Τούτων ἐν ἐπιλυσόμενοι τὰ κατὰ τὸ Α. Γένος ἀπὸ τῶν φαινομένων, καὶ ἀπὸ τῆς πείρας θηρεύτεον τὰ Μέσα. Τὰ δὲ κατὰ τὸ Β. καὶ τὸ Γ. ἐντεῦθεν αὐθις, καὶ διὰ παρατηρήσεως τῶν διωάμεων καὶ ἐνεργειῶν· καὶ ἐκ τῆ ὁρισμῆ ὃν χαρακτηριστικὸν καὶ γνωριστικὸν ὀνομάζομεν. Τὰ δὲ κατὰ τὸ Δ. ἐκ τῆ γενετικῆ καὶ αἰτιώδους ὁρισμῆ· Ἐφ' οἷς προσεκτέον καὶ αἷς τὸ ζητούμενον πρὸς τὰ παρ' αὐτὸ ἔχει ἀναφορᾶς, καὶ χέσεσιν.

Οἱ δὲ ἄλλως πως τὰ τῶν ζητουμένων διαιρέσεσι χρῶνται (1). Ἤτοι γὰρ ζητεῖται, φασὶν, ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τὰ αἴτια, οἷον τὰ τῆς περὶ τὸν Μαγνητίου ἑλκτικῆς διωάμεως, τὰ τῆς περὶ τὰ παρατεινόμενα τῶν Σωμάτων Ἡλεκτρικῆς, τὰ τῶν παλιρροιῶν, κτ. Ἢ ἐκ τῶν αἰτίων ἀναπαλιν τὰ ἀποτελέσματα· οἷον ἐκ τῆ κυματισμῆ τῆς θαλάσσης, τί τὸ συμβαῖνον; Τί δὲ περιγίνεται τῷ ἀέρι ἐκ τῶν κεραυνῶν; Κομήτε δὲ προσγειοτέρα ἡ σωηθεῖσα γενομένη, τίποτ' ἂν ἔψοιτο τῇ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένῃ; Ἢ ἐκ τῶν μερῶν τὸ ὅλον καθ' ὁμοιότητα τῶν ἐν τοῖς Ἀριθμητικοῖς μεθόδων, ἐν ὧν τὸ διὰ προθέσεως κεφάλαιον, ἢ τὸ διὰ πολλαπλασιασμῆ γινόμενον ἀνευρίσκομεν· οἷον τὸ ὕψος δοθέντος καὶ τῆς βάσεως, τὸ παραλληλόγραμμον εἰπεῖν ὅσον. Ἢ ἐκ τῆ ὅλε καὶ τῆ μερῶν, τὸ λοιπὸν λαβεῖν, κατὰ τὰς ἐν τοῖς ἀριθμητικοῖς ἀφαιρέσεις τε, καὶ διαιρέσεις· οἷον τὸ ὀρθογωνίε δοθέντος, καὶ τῆς βάσεως, τὸ ὕψος προσδρεῖν κτ.

ΚΑΝΩΝ ς'.

§. Θη. „Τὰ ἐπὶ τὸ προκειμένε Ζητήματος ἕτως ὅσον ἄλις „διακρινῶς προειληφόσιν (Α), ἀνελλιπῶς προσδιορισασιν (Β), „ἐπὶ τὰ ἁπλούστερα ἀναλελυκόσιν (Γ), διατάκτως ἐπισημειω„σαμένοις (Δ), τέως δὲ καὶ ἐπὶ τὸ καλλιπλον γένος τὸ ζητού„μενον ἀναγαγῆσιν (Ε), ἑπόμενον ἐστὶ τῆς τῶν μέσων ἀρξαθαι „θηρας, δι' ὧν ἡ τῶν ἐννοιῶν τελεῖται παραθεσις, ἐξ ἧς δηλη„καθι-

(1) Μέθ. τῶν Τέχν. τῆ Νοεῖν Μέρ. Δ. Κεφ. Β.

„καθίσταται ἡ ἐν αὐταῖς ἐγχωρῆσα χέσις, ἥτις ἐστὶν ἡ καθ' ἑ-„κάστην διανοητικὴν μεταβασιν ἐπιφερομένη κρίσις. Τὸν δὲ τρό-„πον τοῦτον ἐξῆς τε καὶ ἑξῆς προακτέον, ἄχρι τῶν προδηλοτά-„των, αἳ δὴ πρῶται ἀρχαὶ τῆς γνωσεως ἡμῖν εἰσιν αἱ αὐτοαὶ κ' „ἑκαται. Το μὲν Ἀναλυσει, πρῶται δὲ Συνθέσει, περὶ ἧς „ὕστερον. Δεῖ δὲ καὶ τὰ καθ' ἑκαστον βαθμὸν τῆς προόδε ανα-„κυπλοντα τῶν διανοημάτων, γεαφῇ καὶ ταῦτα, ὡς καὶ τὰ „πρὸ τούτων (Δ) προσεπισημειῶν, τὸ μὲν Φαντασικὸν ἀποφορ-„τίζοντας, τὸ δὲ διανοητικὸν τῆς ἐν τῷ πληθει ἀεὶ ἐμποισμέ-„νης αὐτῷ συγχύσεως, ἀπαλλάττοντας.

Τῆς Ευρετικῆς Μεθόδε τὸ κυριώτατον ὁ ς'. ἡμῖν ἔτος κα-θυποβάλλει Κανών. Τῶν γὰρ προτέδε, ἐπὶ τῷ εἰς μελέτιν προκειμένῳ προπαρασκδασικῶν πως καὶ προτελεσικῶν ὄντων, αὐτῆς ἔτος ἅπτεται τὲ πράγματος (φασὶ) τῆς πιτυᾶς. Εἰς γὰρ θηραν τέως τῶν μέσων ἐξάγει, δι' ὧν ἡ τὲ ἀγνοεμένε εὕ-ρεσις, βαθμηδὸν χωρέσα, ἔσγ ἐπ αὐτὰ τὰ γνωριμώτατα γί-νεται. Οὐδὲν ἔν δεῖ ἐπὶ τὲ παροντος, τὰ ἐν ἄλλοις περίτε τῆς τὲ μέσε ὕρέσεως (§. ωκζ'. κξ.), καὶ τῆς κατ' ἔφοδον Ἀναλυ-τικῆ προίσης Ἀποδείξεως (§ ωιβ'. ωιδ'.) ἐπαναλαβεῖν. Ἔχεσι γὰρ ἐξ ἐκείνων τὰς μεθόδες, εδὲν λοιπον, ἢ ορθῶς ἐνταῦθα καὶ ἐπισαμένας αὐταῖς προχρῆθαι (1).

ΚΑΝΩΝ

(1) Ἡ τῶν Ἀρχαίων Ἀνάλυσις ὧ τέτῳ ἰῷ ἡ πᾶσα ἁπασιν κατα τον Πάππον, ἐν τῷ λαμβάναν το ζητη-θὲν, κακτέτε συνάγαν τὰ ἑπόμενα, ἕως ὁ ἀπαντήσαίτι τέως γνώριμον καὶ τοῖ πᾶσιν ὁμόλογον. Περὶ ὁ καὶ τᾶτο σεσημείωται (Λειβν. Βιβλ. Δ. των πρὸς τὰ Λωκ. Κεφ ΙΖ. §. 6.) ὅτι ἀ-ποιαύτας ἀνα τὰς συναγομένας Ἀπο-φάνσεις, ὡς δ' αὐτῶν, ἡπιο ἐκτέσσοντα-ται, ἀπο τῆς ἐσχάτης ἐξεύνας ἐπαναστρέφαν ἐπὶ τὸ πρῶτον ἀφ' ἧς ἡ πρόο-δος ἦν, ἡ Συνθετικὴ δείξις ἕκατα κατ' ἴχνη τὰ τῆς Ἀναλυτικῆς ποιεῖδαι δύναται τὸ ἐπόνοδον. Οἷον ζητήμα-τος προκειμένε εἰ ὁ ἄνθρωπος ἐσὶν ἐ-λεύθερος, λαμβάνω δὴ, ὅτι ἐλεύθε-ρος· κατ' εἰσβάλλω, ὅτι νομ ἕκαστον ἔ-χοι ἂν διαίρεσιν, ἀς τὸ εἶναι τὰ αὐ-τὰ, ἢ μὴ εἶναι. Εἰ δὲ τᾶτο, κἀκ αὐτῷ καὶ ἀπαγόρευμα ἃ μὴ δέον ποιεῖν, ὡς δυναμένῳ καὶ ποιεῖν· καὶ πάλιν ἐντέταλται ἃ δέον ποιεῖν, ὡς δυναμένῳ καὶ μὴ ποιεῖν. Καὶ τοιουν ἐπετέθησαν αὐτῷ Νόμοι, οἱ τέτων τὰ μὲν ἀ-παγορεύοντες, τὰ δ' ἐντελλόμενοι.

Κεῖνται δὲ Νόμοι (τᾶτο γὰρ βέ-βαιον καὶ τοῖς πᾶσιν ὁμόλογον· ἐξ ἃ καὶ ἡ κατὰ Σύνθεσιν ἀποδεικτικὴ ἐπάνοδος, τῆς γνωμώσης Ἀναλύσεως κατ' ἴχνη βαίνσα, καὶ τὸ ὑποτεθὲν ἤδη κατασκευάζσα.)· Εἰ ἄρα Νόμοι τινὲς εἰσὶ κείμενοι τῷ ἀνθρώπῳ, ἅτοι τὰ μὲν αὐτῷ ἀπαγορεύσει, τὰ δ' ἐντέλλονται. Ὥσε ἀπαγορεύσειν αὐτῷ ἃ μὴ δέον ποιεῖν, ὡς δυναμένῳ καὶ ποιεῖν· καὶ πάλιν ἐντέλλονται ἃ δέον αὐτῷ ποιεῖν, ὡς δυναμένῳ καὶ μὴ ποιεῖν.

Τοιγα-

ΚΑΝΩΝ Ζ'.

§. ΘΘ'. „Δι' ἁπάσης τῆς ἀ τῷ (ϛ'.) Κανόνι (§ Θη'.) Ὑ-„ποτεθείσης προόδῳ (α'.) ἐν μὲν ἀνοίαις τὸ ἐναργέστε καὶ ἀ-„κριβὲς, ἐν δὲ κρίσεσι τὸ ἀσφαλέστε καὶ βέβαιον, ἐν δὲ διανοή-„σεσι τὸ ὀρθοντε καὶ ἀναγκαῖον τῆς συνεπείας ἐφ' ἑκάστῃ ἐν „τῶν κατὰ τὴν πρόοδον μεταβάσεων πρυτανεύτεον (β') Ἐκ „τῶν σαφῶν ἀεί ποτε καὶ ὁμολογημένων, ἐπὶ τὰ ἧττον σαφῆ „καὶ βέβαια χωρητέον (1).

Ὁ δὲ Κανὼν ὅτος ὁ μόνῃ τῇ Ἀναλυτικῇ Μεθόδῳ χρήσιμος ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τῇ Συνθετικῇ ἐδὲ ἧττον, περὶ ἧς ἐν τῷ ἑφεξῆς Κεφαλαίῳ.

ΚΑΝΩΝ Η'.

§. Θι. „Ἐαν μὴ ἐκ τῶν ἤδη δηλων ἢ τῦ Ζητεμένυ Ἐπίκρι-„σις προχωρῇ, τῆς μελέτης κατὰ τὸς τεθέντας ὅρυς προηγ-„μένης, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις ἐπανειλημμένης. μηδὲν δ' ὅμως „σαφὲς συνιδεῖν παρεχούσης, ὁμολογητέον τὸ μελέτημα ἀνεπί-„λυτον εἶναι, ἢ ἡμῖν ἀνεπίλυτον.

Δεῖ μὲν γὰρ τοῖς σκέμμασιν ὡς οἷόντε ἐπιμόνως ἐγκαρτερεῖν, καὶ ἀσθαίως ἑκάστα τῶν ἐν αὐτοῖς ἀνελίττοντας τὴν θεωρίαν παρατείνειν ἐφ' ὅσον ἂν οἷόντε ᾖ Μεταξὺ δὲ καὶ διαλιπόντας (Προδιατ. Β. §. μϛ.) ἐφ' ᾧ τὸ ἀκμαῖον τῦ λογισικῦ ἀναλαβέσαι καὶ συντονον, αὖθις ἐπὶ τὰς αὐτὰς σκέψεις ἐπανιέναι, τὴν τε μελέτην ἄτω καὶ τρίτον, καὶ πολλάκις ἢν δέοι ἀποκαθισᾶν. Οὐκεν ἀλλ' ἔν καὶ ἀληκτόν τινα ἢν ἀσθῆ περὶ τὸ αὐτὸ καταβάλλειν· Πλείσα γὰρ ἐσι καὶ τῶν ἤτοι καθ' ἑαυτὰ, ἢ ἡμῖν ἀνεφίκτων, ὡς τῶν ἰδεῶν ἀμοιρᾶσιν, ἅς ἐπάναγκες προειληφέναι πρὸς τὴν τῦτων κατάληψιν. Περὶ ὧν ἢ τῶν

τοιγαρῶν καὶ ἔχοι ἂν ἑαυτὸν ὁ ἄνθρωπος διορίζειν εἰς τὸ ποιεῖν τὰ αὐτὰ, ἢ μὴ ποιεῖν. Ὁ ὀρθὸς ἄνθρωπος ἐλεύθερός ἐσιν. Ο Ε. Δ.

Οὐδὲ ἓν ἅτως ἀνέφικτε καὶ κατάληπτον ἢ ἅ προσφυῶς ἔχοντα μέσα θηρεύεται, δι' ὧν ἀπὸ τῶν κειμένων ἐπὶ τὰ ποσεχῶς ἑπόμενα ἡ μετάβασις, ὡς καὶ ἀ-

νωτ. ἐν τοῖς περὶ τῆς τῶν Ἀποδεικτ. Ἐφόδ. Μεθόδε ἐλέγετο. (§. ωιϛ. — ϙϛ'.).

(1) „Ὁπότε δ' αὐτόθι (ὁ Σωκρά-„της) τὸν λόγω διεξίοι, διὰ τῶν μάλιστα „ὁμολογουμένων ἐπορεύετο, νομίζων „ταυτὶν τὴν ἀσφάλειαν εἶναι λόγε. Ξενοφ. Ἀπομν. Βιβλ. Δ'.

τῶν ὑπ' ἐμᾶς ἐγγεγυμνασμένων τινος καλὸν συνθανεσθαι, εἰ τις διαβατικώτερος, καὶ τὸ προτεθὲν ἄμεινον ἡμῶν συνιδεῖν δυνάμενος. Ἀτεχνῶς γὰρ βυσσινος ὁ λόγος, καὶ τὸ εἰσποντος ἄξιος. „Μὴ αἰσχυνθ βοηθεμενος (2).

ΚΕΦ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς κατὰ Σύνθεσιν Μεθόδθ, ἥτις καὶ Ἐκθέσεως Μέθοδος ἐπιλέγεται καὶ Διδασκαλίας.

§. Διά.

Ἀντίστροφα τῇ Ἀναλυτικῇ Μεθόδῳ, ἡ κατὰ Σύνθεσιν βαίνουσα, ἀπολήγειν μὲν οθεν τίνι ἀρχίῳ ἐλάμβανεν, ἀρχίῳ δὲ ποιεῖσθαι θέλει, εἰς ἃ ἐκείνη κατέλυε. Βαίνει γὰν ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων ἐπὶ τὰ ἐξ αὐτῶν πρεῖττα, καὶ μέθοδος ἐκ τθτθ Συνθέσεως ἀκόλεθ δεόντως. Ἡ δ' αὐτὴ καὶ Διδασκαλίας μέθοδος καὶ Ἐκθέσεως, παρὰ τὸ ὠν χρήσει γίνεσθαι τοῖς Φιλοσοφοῦσιν, ἐπειδὰν τὰ σφίσι δῆλα τοὺς ἀγνοοῦντας ἀναβάλλωνται διδάσκειν, εἴτ' ἐκ συγγραφῆς, εἴτ' ἀπὸ στόματος τὰς Διδασκαλίας ποιέμενοι. Βίβλος γάρ τις ἐστὶ φθεγγομένη, ἡ διὰ φωνῶν τοῖς ἀκροωμένοις ἀποδιδομένη εἰσήγησις· ὥσπερ δὴ καὶ ὁμιλίατις ἐστὶ σιγῶσα ἡ ταῖς βίβλοις ἀνάγραπτος. Διὸ καὶ ἑκατέρωσε ὁ τρόπος ἐστὶν ὁ αὐτός. Ὁ δὲ τρόπος ἐκεῖνα προτερα τῶν ἄλλων λέγειν, ἢ γράφειν, ἀφ' ὧν τα ἐπιφερομενα ῥᾴδιον ἂν ἐχοι καὶ νοεῖσθαι, καὶ ἀποδείκνυσθαι.

§ Διβ'. Διέλοι δ' ἄντις τίνι ὅτω Συνθέσει τεχνιτθομένῳ μέθοδον, τῷ πλάτει ἐπισήσας τῶν κατ αυτὸν διαληφθησομένων, εἰς τὸν ὁλοχερῆ, καὶ τὸν ἐν μέρει· ὧν τῇ μὲν ἐπὶ ἐκθέσει τινὸς ἐν μέρει Ζητήματος χρῆσθαι δοκεῖ, οἷον τὰ περὶ κενθ εἰ ἐς , τὰ περὶ βαρυτητος, εἰ κοινῇ τῇ ὑλῃ παρεπηδεῖ, κτ. τῇ δὲ Ὁλοχερεῖς τινος ὑποκειμενης Ἐπιστήμης, ἣν ἄντις ἐπιχειρησειεν ανελλιπῶς πραγματεύσασθαι, οἷον τὸν Λεγικὸν, τὸν Φυσικὸν, τὸν Γεωμετρίαν κτ. Περίεσι γάρτι πλέον δυχερείας ἐν

(1) Ἀντωνίν. Καίσαρ. Βιβλ. Ζ'. πρὸς ἑαυτ. §. ί.

ἀν ταύτῃ, ὅτι παρ' ἃ δέον κατ' ἐκείνῳ ἐπὶ ἑκάστου τῶν ἐν μέρει ζητουμένων παρατηρεῖν, καὶ τὰ ἐπίοντα ἔτι ζητήματα κατὰ τὸ δέον προσηκει διατάσσειν, καὶ τῆς ὅλης ὕστερον πραγματείας τῷ κατατομῷ καὶ διαίρεσιν ἐπισαμένως οἰκονομεῖν οἵονεί μελῶν σωματος καλὸ ἐξ ὧν τῷ ὁλοκληρίαν ἔχει, προσφυῶς ἀλλήλοις συναρμολογουμένων, καὶ τῷ καταλληλον θέσιν λαμβανόντων ὅπως ἂν κάλλιστα ἔχοι, καὶ ἐμμελέστατα. Ἅμα γὰρ ἡμῖν τὰ ἑκατέρα ἐπιβάλλοντα, ἐν εἴδει Κανόνων τινῶν κἀνταῦθα ὑποθησομένοις. ἀπὸ τῆς περὶ ἑκάστου τῶν Ἐπιστημῶν, εὐχερέστερον οἰκονομουμένης τῶν μερῶν διαιτησεως τῷ ἀρχίῳ ληπτέον.

ΚΑΝΩΝ Α'.

§. Θιγ'. Τῶ ὅλῳ ἀναβαλλομένῳ πραγματείαν κατὰ Μέθοδον ἐπιστημῆ πρέπουσαν διελθεῖν, διαιρετέον τὸ ὑποκείμενον εἰς τὰ μέρη, ἢ εἰδη, ἢ πάθη ὧν ἔλαχεν ὅμοιρεν, καὶ τῶν τῷ διαληψιν ἐκείνων προτακτέον, ἃ καθ' ἑαυτὰ θεωρεῖσθαι ἂν ἔχοι, μεθ' ἃ τὰ τούτων ἐχόμενα, καὶ οὕτως ἑφεξῆς, ὡς ἀεὶ μὲν τὰ πρὸ οὐδ' ποῖς ἄλλοις γινόμενα πρεῖσθαι, κατακολουθεῖν δὲ τὰ δι' ἐκείνων προδιαληφθέντων ἤδη ἀναπτυσσομένα καὶ κρατυνομένα.

Ὁ μὲν λόγος τῦ Κανόνος καὶ μάλα σαφὴς. Εἰμὴ γὰρ προηγοῦντο αἱ οἷον ταῖς λοιπαῖς δαδεχεσαι τῶν γνωσεων, σχολὴ γ' ἄντις τῦ σκόπου ἀπαλλαχθησεσθαι τὰς ἑφεπομένας ἐλπίσειεν. Ἀλλ' ἐκεῖνο δὴ ἐκ ἀπεικότως πάρεστι ζητειν, τίνα τίσι ποτὲ τῶν μερῶν, ἢ εἰδῶν, ἢ παθῶν τὰ ὑποκειμένα, τὰ τῆς δαδεχίας ταύτης διακονησει. Ἢ δῆλον ὅτι τὰ πολλὰ ὅσα ἁπλούστερα τυγχάνει καὶ τῇ Φύσει πρότερα (§. ρνς΄. Οἷον τὰ περὶ τῶν ὁρων ἐν τῇ Λογικῇ τοῖς περὶ τῶν προτάσεων, καὶ ταῦτα τοῖς περὶ τῶν συλλογισμων. Ἐν γὰρ δὴ τούτοις ἐκεῖνα. Καὶ ὡ τῇ Ἀνατομίᾳ Φερε, τὰ περὶ ὀστέων, καὶ μυῶν, καὶ ὑμένων, καὶ νάρων, κτ. καὶ τῶν ἄλλων σκληρῶν, καὶ τῶν ὡ αὐτοῖς ὑγρῶν, προτακτέα ἐξ ἀνάγκης πρὸ τῆς ἑκάστου τῶν μελῶν ἐπισκέψεως· ταῦτα γὰρ ἐξ ἐκείνων. Καὶ ἐν τοῖς Ἀριθμητικοῖς δὲ τῶν Προβλημάτων, τὸ ἀπὸ Ἀριθμῶ τὸ δοθέντος τῷ ζητουμένῳ ῥίζαν λαβεῖν, τὸν μὴ διὰ τῶν ἁπλουστέρων ἀχθέντα μεθόδων, ἀμήχανον· Καὶ κατὰ τὰς ἄλλας δὲ τῶν Ἐπιστημῶν ὡσαυτως.

Ἐπ' ἐνίων μέντοι τῷ ῥηθεῖσαν ἀθετεῖν τάξιν ἐπάναγκες. Ταῦτα δ' ἐστὶν ἐφ' ὧν διαπλοκητις συμβαίνει· ὡς ὅτε πρὸς ἀ-

κριβεστέραν τῇ ἁπλουστέρᾳ διαληψιν, τῶντι μᾶλλον συνθέτων, ἀπραγμονέστερον πως ἐμπίπτον ἐμπαρεισαγεται, ἃ ἐφεξῆς ἡ τελεωτέρα ἐκθεσις ἐν οἰκειῳ τοπῳ ἐπεξεργασθησομένη πληρέστερον ἀποταμιεύεται. Οὕτωμεν μετα τα περὶ τῶν πρώτων ἀνοιῶν τα τῆς Λογικῆς πραγματευομένω, λογος παρενέπεσεν ὁ περὶ τῆς Σκέψεως. τὶω τάξιν δόξαν ἐπιμελῶς παρατετηρηκέναι. τὶῳ ταῖς ἐννοίαις Φυσει προσηκουσαν καθ' ἰῶ ἡγεῖται μεν ἡ τῶν νοημένων ἀντίληψις, ἐμφιλοχωρεῖ δὲ ἐπὶ πάνυ πολλῶν, πρὸ τῆς περὶ αὐτα Κρίσεως, ἡ Σκεψις (§ σλγ. κξ.). Ἀλλα γαρ ἐν τοις περὶ σκεψεως, ἡ ἑτέρας ἐξ ἑτέρας γνώσεως, κατα το μᾶλλον καὶ ἧττον πιθανολογουμένη ἐναπαιτεῖται ἐπιφορά. Ἡ δὲ τῇ κατὰ Διάνοιαν προβαίνοντος λογικῆς ἐνέργεια ὡμολόγηται ἅσα· ἡγεῖται δ' τῆς Διανοίας ἡ Κρίσις, ἧς χαριν καὶ ἡ σκέψις προβαλλεται· Τί ἂν; ἡ ταῦτα ἁπλῶς ἐπάναγκες ἦν προυποτιθέναι, καὶ ὀρθοδοξικῶς, ἔτω Φαιαι, παραλαβεῖν, ὡς Φύσει πᾶσιν ἐνοντα, καὶ μὴ ἕνα ταύτηγε λανθάνειν δυάμενα, περ' ὧν ἔδει τὸν λόγον ἐπειτα ἀναλαβεῖν, καὶ ἀκριβέστερον ἐπεξεργάσασθαι (1).

Τοι-

(1) Τῶν τὰ ἐκτεθωτοι ἀθέτησιν Κανονος πικρῶς τινες τῶν Στοιχειωτῆ ἐπιμὲ Φονται (ὁρα Τέχν. τὰ νεῦν Μέρ. Δ'. Κεφ. Θ Ἔκθεσ. Ε.). Ὅτι μεταξὺ τῶν ἄκρων ὧ οἷς (Φασὶν) ἀτακτῶ, ἐπὶ μεν ἐπὶ τὰ Α'. τῶν Στοιχ. ἀπὸ τῆς κατασκευῆς τὰ ἰσοπλεύρου τριγώνου λεγθεν, ἐπὶ τὰ περὶ τῶν γραμμῶν μεταβαίνει· ἀτ' αὐθις ἐπὶ τὰ τρίγωνα ἐπίτασις, καὶ ἀπὸ τῶν τριγώνων πάλιν ἐπὶ τὰς γραμμὰς. Οἵ γεμὲν ἔσχατον Λατινισὶ ἐκδεδωκότες (ὡ Ἀμτελεσίδιμῳ Ἔτ. αβλς'.), το περὶ τῆς Τέχν. ἧς ἄρηται, ὡ αὐτοῖς Προσιμ. τῆς ἐπενεχθείσης αἰτίας τον Εὐκλείδιν κρειττονα διατείνονται ἅπαν ὡς ἐν ἀκουβὲς τὶῳ τάξιν τετηρηκότα τῶν τῶν νοουμένων τῇ Φύσει πρέπουσαν, ἡγεμόνα (Φησὶν) ἀπείκως μὴ παιδεῖν, τον τῶν ἀληθῆ τῶν Γεωμετρῶν Μέθοδον, καὶ σκοπον τον τάτων μὴ συνειρακότα. Qui veram Methodum Geometrarum, eorumque scopum non intellexit. Τῷ γὰρ ὄντι ἡ Α'. τῆ Α'. τῶν Στοιχ. περίσματος δέκτω ἀπὸ τῆς τῶν εὐθειῶν ἰσότητος ἴσεται. Ἔστι δὲ περὶ τε ἑκατοῦ εὐθεῖαν εὐθείᾳ ἴσην ἄγειν, ὡ ταῖς πράταις τρισὶ πειτεσσεσι τῷ Στοιχειωτῇ ὁ λόγος. Τὰ δ', μᾶλλα μᾶλλον ἐπάγκ ἀσπουε προλαμβάνων, δὲ ὧν τα λοιπὰ ῥαδίως ἀποδειχθήσεται. „Ταύτητοι καὶ Σγραβεζανδ ὡ τῇ Εἰσαγ. ἀς τῶν Φιλοσοφίαν Ἀριθμ. 1086. „Τὰ τῆς Γεωμετρίας (Φησὶ) δ.δασκων „ἐπιχαρήσας, κατα ὧν τὴν ἔχατον „Κανονα (ἅτοι δὲ ἰῶ ὁ τὰ ἁπλούστερα „πρὸ τῶν μᾶλλον συνθέτων πραγματευεσθαι δὰν ὑποτιθέμενος) πρώτων ἂν διέλθοιμι περὶ Γραμμῶν. Εἶτα περὶ τριγώνων, καὶ τῶν ἄλλων εὐθυγράμμων· Ἐφεξῆς δὲ περὶ τὰ κύκλα. „Ἀλ' ἅτως ἂν μοι ἀτελὴς λίαν προβαίη τῆς πραγματείας ἡ ἔφοδος· τα „γαρ

Τηγαρᾶ σκεπτέον ἐν ταῖς Ἐπιτημονικαῖς τῶν πραγματειῶν τα ὑπὸ τὴν θεωρίαν πίπτοντα, ὅπως μὲν εἶναι φύσιν ἔχει, ὅπως δὲ, καὶ νοηθῆναι. Καὶ ἂν μὲν τα φύσει πρότερα (αὐτα κοινῇ λέγεται, τα ἁπλούστερα), ταῦτα καὶ τῇ γνώσει προτερεύοντα ὡς αὐτῶν ἀνάγκη μὴ μόνον μὴ εἶναι καθ' ἑαυτά, ἀλλα μηδὲ διανοίᾳ παρίστασθαι τα ἐξ αὐτῶν, ἐκ τῶν ὅτων ἐχόντων καὶ τῆς Διαιρετικῆς ἀρκτέον. Ἐὰν δὲ τῆς τάξεως ἀναιρεθείσης (ἢ τα πολλα συμβαίνει τα ἐν τοῖς ὅροις πρότερόντα, τῶν ἐν τῷ νοερῷ κόσμῳ (ἔτος δ' ἐστὶν ὁ τῶν ἐννοιῶν, αἷς ἡμῖν τὰ ὄντα καθίστασθαι νοητα παρίσταται ὕστερα ἅπαντα, ἐκ τούτων ἀνάπαλιν καὶ τὸ διδάσκειν τὴν ἀρχὴν πειστέον. Οὐ γὰρ οἷόντε ἄλλως, ἐμοὶ δ' ὧν ἡ κατάληψις προσδοκᾶται, ταῦτα προειληφότας, ἐπὶ τῶν ἐξ αὐτῶν διασαφεμένων χωρεῖν τῷ διασκέψιν (1).

ΚΑΝΩΝ Β'.

§. Διδ. „Μηδὲν τῇ προκειμένῃ ἐμπαρεισαγέσθω πραγμα„τεία σκέμμα, μηδὲν τῷ κατ' αὐτὴν ὑποκειμένῳ προσῆκον, μη„δὲ ποιάντινα πρὸς τοῦτο σχέσιν ἔχον ἢ ἀναφοράν. Κἂν ο„πωσοῦν ἀναφέροιτο, ἀλλα τῶν κομιδῇ τυγχάνον περιττῶν, ἢ „ἀνερμήνευτων (2), ἔξω μενέτω.

ἢ γαρ περὶ τῶν παραλλήλων γραμμῶν, ἢ περὶ τα περὶ τῶν καθέτων, ἐκ τῶν περὶ τα τρίγωνα ἀποδεικνυμένων ἐπιφέρειν δεῖ. Τέτευχε δὴ χάριν ἡ διαίρεσις αὐτη καίτοι τὰ ὑποκειμένα τῇ φύσει δοκοῦσα συνάδειν, παρωτητέα ἂν ἂν ἦ. Ὡσαύτως (Αὐτ. Ἀριθμ. 1087.). Εἰμοὶ ἀναπτύξαι παρόν τα τοῖς ὑγροῖς τῶν σωμάτων κατὰ γένος θεωρεμένοις ἀνήκοντα, δικληστέον ἂν ἂν πρῶτον περὶ τῶν ὑγρῶν τῶν ἐν πρεμίᾳ, ἔπειτα δὲ καὶ περὶ τῶν ὡ κινήσε· (τῷ προσήκουσαν τοῖς ὑποκειμένοις εἰδοῦσι δηλονότι.). Ἀλλ' ἀπαντήσαί τις ἂν παχόθεν δυσχέρεια· ἢ γαρ ὕγρασις ἰῶ τα διὰ τα ὑγρὰ θερμαινα παχνα, δῆλόν τις ἐστὶν, ἢ ἐν πρεμοῦντι τῷ ὑγρῷ χώραν ἔχα-

σα. Περὶ δὲ ταύτης διαληπτέον οὐχ ἧττον, μὴ πρότερον τοὺς ἐν τοῖς ὑγροῖς διαφερόσας κινήσας προαναπτύξαντας.

(1) Τῇ μὲν φύσει πρότερον εὐθὺς τριγώνου, τῇ δὲ γνώσει ἐκ τῶν τριγώνων ἢ δέον προσπαραληφθέντων, καὶ ἐκ ἄλλως, τα τῶν παραλλήλων γραμμῶν πάθη νοητα καὶ δεικνυται. Ὥστε πρότερον ἂν τω γένοιτο τὸ τρίγωνον, ἕνεκεν τῆς εὐθείας ἁπλῶς, τῆς δὲ, τῆ κατὰ τὴν παραλληλίαν τῶν εὐθειῶν πάθους, καταλήψεως.

(2) „Πῶν Θεώρημα πρῶτον μὲν „ἀληθὲς εἶναι δεῖ· ἔπειτα χρήσιμον· „πῶς ἀκολουθοῦν ταῖς ὑποτεθείσαις ἀρ„χαῖς. Γαλλιν. πρὸς Θρασύβ. περὶ „Ἀρίστ. Λίρισ.

Οὐτω γαρτοι παρεσακτεον ον, εδεμίαν προς τα λοιπα τῆς πραγματείας Θεωρήματα εξει την αλληλεχίαν, ως τισι μεν ἐκείνων, ἅτε δη υστερον ὑπεθαι, αλλων δ ως πρότερον η χρὴν (§) ηγεῖθαι. Διαφερεῖ δ' οπε δη, και οπως ἂν ταχθείη, αὐτοθεν και τον ελεγχον οἷσει το τοιετο τε ειναι αλλότριον, και της ἰδίας ἐκτος, ως ἂν εἴποιτις σφαίρας, εκη πλαζόμενον. Τετο μεν ἐν τοῖς απο σώματος διδάσκειν λαχεσιν, η τοῖς δια συγγραφῆς ἐξαμαρτάνεθαι ραδιον. Ἐκεῖνο δε το των περιττων, και ανερμίνευτον δεῖν απέχεθαι, καίτοι προς την εν χερσὶ πραγματειαν οπωσεν τείνειν δοκέντων, και μάλα πᾶσιν ἐσὶ τηρητέον. Και Φειδέον τε χρόνε, εν ὁη βραχεῖ ὄντα, προς ἐπιβολὴν και μονων των χρησιμωτέρων ὄσμεν, και ποτιωμεθα. (Προδι. Β'. §. κς'. λη. Και Λεγ. §. σλθ'. και Αὐτ. Σημ. 2.).

ΚΑΝΩΝ Γ'.

§. Διε. „Ἐαν δε ὑπάλληλος τις η προς ἑτέραν η εν χερσὶ „πραγματεία, το απο της Ἀρχικῆς παραλαμβανειν τινα, „ητοι λημμάτων δίκλιν (§. υιβ'.), η εν ἕδει χελιασμάτων (§. „υιβ'.), εἰς πληρεσέραν των ὑποκειμένων ακρίβωσιν, ως „μη ἀσυντελες ὄν, αλλ εσιν ὅτε και ἀναγκαῖον, μηδαμῶς „ἀπειρήθω.

Οὐτως οὐια Μεταφυσικῆς ἐχομενα θεωρίας, και των περὶ ψυχῆς λόγων, (ἅτε δη ἐκείνοις ως Ἀρχικαῖς ὑπαλληλυμένη ταῖς ἕξεσιν), και η Λογικὴ ἐθέλει προσερανίζεθαι· Ου δη χαριν και των καθ ἡμᾶς εισιν οἱ προ ταύτης περ ἐκείνων πραγματευσάμενοι (Προδι. Δ'. §. ς'.). Ἧτε της Φυσικῆς ἐπισήμη, ἐπ' την Ἀριθμητικην και την Γεωμετρίαν συνεχως ἀιατρέχει. Ταυτητοι και μηδενὶ ἐφείθω ἐπισήμης ἅψαθαι, οπότε ταυτης των προοδε γινομένων ἐσὶν ἀμυητος (Προδι Β'. § λη. λθ'.).

ΚΑΝΩΝ Δ'.

§. Δις. „Ἐπὶ ἑκάσου των ὡ μέρει ζητημάτων ηγεῖθαι δέον „τας ὁρισμὰς, και τὰς διαιρέσεις· μεθ ας τὰ αξιώματα και „τὰ αἰτήματα ἐκτάσεθαι· μεθ' ἃ τὰς προτάσεις, και τε„των τὰς ἐκ των προταχθέντων κατασκευάς· ητοι τὰς απο„δειξεις. Ἀπο δὲ των προτάσεων, ὅσον ἄλις ἠσὶ αποδεδειγ„μένων συνάγεθαι τὰ ἐπίοντα των πορισμάτων. Ἐπὶ πᾶσι

„δ', καὶ τὰ πρὸς ἀδροτέραν δεῖξιν τε καὶ διασάφησιν συμβαλ-
„λόμενα τῶ ἀποδειχθέντος, ἐν εἴδει χολίων ἐπιφέρεσθαι

Ἐξῆς τῶ Κανόνος, ἅπαν τὸ ἀνωτέρω Β'. Κεφάλ. (§. ωξβ'.-
ωμη.) τὴν ἔκθεσιν δαψιλῶς παρέχεται. Τοῦτ' δ' ἀνταῦθα σημειωτέον αἰτίας εἶναί μοι δοκεῖ, ὅπερ ἂν ἐδέποτε περιττὸν εἴη, ὁσάκις ἄττις καὶ παραινέσεως· τὸ τὰς μὲν ὁρισμὰς ἐναργεῖς εἶναι δεῖν, καὶ ὡς οἷόντε ἀκριβεστάτας· τὰς δὲ διαιρέσεις ἀπλήλιπεις τε καὶ ἀπερίττας· τὰ δ' ἀξιώματα, καὶ αἰτήματα, αὐτόπιστα, καὶ ὁμολογα, καὶ δοθήναι ῥάδια. Τὰς δ' ἀποδείξεις τὴν μὲν ὑλικὴν ἀληθεύουσας, τὸ δὲ εἶδος ἀμέμπτους, καὶ πρὸς τοιόνδε εἶδος ῥᾶστα ἀνακαλεῖσθαι δυναμένας· τὰ δὲ πορίσματα καὶ αὐτόματα παρακολουθοῦντα, καὶ λόγου ἄξια. Τὰ δὲ χολιάσματα τῶν μὴ περιττὰ, μηδ' ἀπροσφυῶς ἔχοντα, μηδὲ ἀπὸ τῶν ὡς πορρώτατα τῆς προκειμένης πραγματείας μεταπεμπόμενα.

ΚΑΝΩΝ Ε'.

§. ϡιζ. „Καὶ ἐν ὁρισμοῖς δὲ, καὶ διαιρέσεσι, καὶ τοῖς λοι-
„ποῖς, ἃ καταλέλεκται ἐπὶ τὸ προσεχῶς ἀνωτέρω Κανόνες,
„τηρείσθω μοι, ὡς ἂν οἷόν τε ᾖ, ὁ τῆς κατὰ Φύσιν τάξεως ὅρος·
„ἀθετείσθω δὲ ταύτης μὴ προχωρούσης, καὶ ἐ κατὰ Διάσα-
„καλίαν πρακρινέσθω, ὡς ἀεὶποτε πρότερα τάττεσθαι τῶ λόγω,
„ὧν ἡ τῶν ἐφεξῆς κατάληψις ῥᾴων ἁπάντα καὶ ἀπονωτέ-
„ρα. Ὁ καὶ περὶ τῶν καθ' ὁλοχερῆ τὴν πραγματείαν μειζό-
„νων μερῶν προδιηγόρευται ἀνωτέρω (Καν. Α').

Οἷον ὁτὲ μὲν Ὁρισμὸς ἡγήσεται διαιρέσεως (§. ρξέ.), ὁτὲ δ' ἀνταπαλιν (§. ρξτ.). Καὶ τῶν ὁρισμῶν ἄλλος ἄλλε πρότερος ἂν ταχθείη. Οὐ τὸ ὁρισὸν δηλονοτι ἐν τῶ ὁρισικῶ λόγω θατέρε παραλαμβάνεται. Ἐκκλίνειν δὲ δεῖ τὸ διάλληλον (§. ρμβ'.). Ἄλλα καὶ τῶν Ἀξιωμάτων τὰ μὲν πρότερα ἂν εἴη, τὰ δὲπως τῆ τάξει δεύτερα· οἷον τὸ ἐὰν τοῖς ἴσοις ἴσα προθῆς κξ. τε ἐαν απο τῶν ἴσων ἴσα ἀφέλῃς κξ. πρότερὸν ἐοικεν (1). Καὶ

(1) Διὸ καὶ τῶτων τὸ Α'. ὑποτιθεμ- ὁ Μαθηματικὸς Ῥοβερβάλιος, δεικνύων ἐπεχειρῆ τὸ Β'. ὑπὲρ ἓ καὶ σκώμματα παρὰ τῶν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημαικῶν ἀπέιςχατο, τῶν ητειἄμφω ακινήτως δεῖν τὰς κ[illegible] ἐκ τῶν λοιπευομένων, ἢ γὰν τε τὰ ἴσα ἑκατέραν παιρᾶδαι κατασκευάζειν. Οὐμὲν ἀλλ' ἐχ ἅτως ἰῶ, ὁ περὶ τοῦτο δεινὸς Λεϊβνίτ. γινώσκων, αἰτίας [illegible] τῆς περὶ τὸ-

τα

τῶνγε Αἰτημάτων το ἀγαγεῖν εὐθεῖαν τὲ προαγαγεῖν οἷμαι πρότερον ἢ τὲ περὶ αὐτὸν θατέρῳ περατι ςηριζομένῳ περιαγαγειν, καὶ κύκλον γράψαι. Ἄλλα μικρὰ ταῦτα πρόσγε τὴν τῶν προτάσεων διάταξιν παραβαλλόμενα· διὸ περὶ αὐτὰς μάλιστα τῇ δυνατῇ προσοχῇ χρηστεον· το γὰρ τετων τὰς ἁπλουστέρας τῶν ἧττον ἁπλῶν πρεταοσειν, καὶ τας ἀορίστως πρὸ τῶν ωρισμενων, τῆς κατὰ Φυσιν τῶν νοουμένων τάξεως απαιτεῖν εοικεισας, αἰνεῖν ὅμως τησδε την τάξιν τὰ πολλα επεγόμεθα. Οἷον το ἁπλῶς ἐκ τριῶν εὐθειῶν, ων αἱ δυω τῆς λοιπῆς μείζως παντῃ μεταλαμβανομεναι, απλουστερον πως ἐς, καὶ μᾶλλον ἀορισταῖνον, τὸ ἐξ ἴσων τρίγωνον συσήσαθαι· ἀλλὰ τετο ἐκεινα πρελαβειν ἡ τῆς διδασκαλίας μεθοδος τον Στοιχειωτην ἀνέπεισεν. Ὡσαύτως δὲ ἢ τὰς παραπλησιαζέσας ἀλλήλαις ἐγγισα τιθέναι προτάσεις, εὐμεθόδε διδασκαλίας εἶναι δοκεῖ. Ἀλλὰ την ις΄. καὶ την λβ. τὸ Α΄. τῶν Στοιχ. παραπλησιωτάτας ὄσας ο Γεωμέτρης διέζησεν. Ἦν γαρ ἄρα διὰ τῆς τῶν παραλλήλων θεωρίας μεταξυ γενομένης, ἀρίστως τε καὶ ἀχερεςάτως ἡ λβ. την ἀπόδειξιν ἀποισομένη (1). Τελευταῖον δὲ καὶ τῶν πορισμάτων των ἐκ τῆς αὐτῆς προτάσεως πρτιμένων ἄλλο ἄλλῳ ἐπιτακτέον, ἢ ὑποτακτέον, ὧν ἂν πρὸς την ἐπιφορὰν ἐπιρρέῃ την θατέρου, ἐκεῖνο πρότερον ἀει συναπτομενον. Συνελόντι ἂν εἰποτε καὶ ἐπὶ πάντων μεθοδος Διδασκαλίας ἀρίζη το οἱ ἐκείνων πρότερον εἶναι, δι' ὧν ἡ ἐπὶ τὰ ἄλλα ὁδὸς λειοτέρα ἔσῃ καὶ ἀπονωτέρα.

ΚΑΝΩΝ ς.

§. ϑιη. „Ἐξεσαι μὲν τὰς ὑποθέσεις κατ' ἀρχὰς τῆς „πραγματειας υφ' ἓν τμήματι προεκτιθέναι ἅμα πάσας, ἢ „πρὸς αὐτὰς ἔχῃς οπῃ παρειποι τον συτυγχάνοντα παραπεμ„πειν. Ἐξέσαι δὲ, καὶ προ ἑκάστε ἀμέσως τῶν εἰς ἃ οιρεῖται

το ὑφ' ἓν τον Ἀνδρα, απλουστεύοντι κρίνων εἶναι προθεσιν αφαιρέσεως Ἐν τοῖς πρὸς τα περὶ Νικ. τὸ Λωκ. Βιβλ. Δ΄. Κεφ. Ζ΄. §. 1.

(1) Ἔντι καὶ τετο τῶν ποθλῶν ἰῶ ἃ ὁ τῶν τὰ νοῦν Τεχνίτης συγγραψας τὸ Εὐκλείδε καταμέμφεται (Τμημ. Δ΄. Κεφ. Θ΄. Ἐπαίν. ε.). Ἄλλ' ὁ Βυτταβος Σγραβεζάνδιος, τεαυτὸν οἰόμενος (ἐν Στοιχ. τῆς Φιλοσ. Ἀριθμ. 1102.) εὐλόγως (Φησας) τὴν ις΄. λβ΄. τὸ Α΄. των Στοιχείων Εὐκλείδε διέζησε, καίτοι λέγων ἐφ' ἑκατέροις περὶ τῆς ἴσης τὸ τριγώνε γωνίας ἐπικατας.

„βιβλίων ἡ πραγματεία, προλαβεῖν τὰς ἐπιβαλλούσας. Ἐξέ„στω δὲ τέως καὶ πρὸ ἑκάστου τῶν Κεφαλαίων, τὰς τούτῳ προ„σηκούσας προτάσεων. Μηδὲν διαφέρειν νομίζω ἔντινα δὴ τῶν εἰ„ρημένων τρόπων αἱ ἀρχαὶ προδιατυχθεῖεν, εἰ μόνον προυπο„τεθεῖσθαι φθάσειαν, ὡς αἱ δέοντι προειλημμέναι εἶναι πρὸ „αὐτῆς τῆς χρήσεως.

Ὑποθέσεις λέγω (§. υϑ'. κξ'.) τὰς ἀρχὰς γινομένας τῶν ἀποδείξεων (§. ωγ' Σημ.), ἐφ' ἃς ἀνάγειν ἀξιῶ καὶ τὰς προαποδειχθείσας προτάσεις (§. Αυτ.). Τὰς τοίνυν ὑποθέσεις ταύτας, οἱ μὲν εἰς ἓν συλλέγουσι τμῆμα, περὶ τῶν ἀρχῶν αὐτὸ τῆς ἐν χερσὶν αὐτοῖς ἕξης πραγματείας ἐπιγραφόμενοι (1)· οἱ δὲ πρὸ ἑκάστου τμήματος· οἱ δὲ καὶ πρὸ τῶν Κεφαλαίων αὐτῶν τῶν εἰδικωτέρων τὰς πρὸς τὸ παρὸν ἐσομένας ἐν χρήσει παραλαμβάνειν εἰώθασιν. Ἔξιν δὲ τὴν τῶν ἀρχῶν ἐκθέσιν προοικονομεῖν ἄλλοτε ἄλλως. Ἔοικε δὲ, τῶν περὶ ἃ ὁ λόγος ἐπισημοτέραν τὴν πρὸς ἄλληλα διαφορὰν ἐχόντων, ἄμεινον ἔχειν τὰς ἀρχὰς ἑκάστῳ ἐκ τοῦ συνεγγυς αμέσως προτάσσεσθαι. Ἵνα δὴ μὴ παρὰ μὲν τὸ ποικίλον τῶν καιρὸν πολλὴν διαφέραν παραλλαττόντων, ἀσυνάρμοστός τε γίγνοιτο καὶ ἀσυνάρτητος ἡ τῆς διδασκαλίας ὑφή, παρὰ δὲ τὸ δυπερίληπτον, καὶ δυσμνημόνευτος.

(1) Οὕτως Οὐάλφιος ἐν Ἀριθμητ. καὶ Γεωμετρ. Στοιχ. Τὰ Α' Τῶν καθ' ἑκάτερα Κεφαλαίων, ἢ τῶν ὑποθέσεων, συνεχρότησεν. Μεταβαίνων δὲ ἀπὸ τῶν Ἐπιπέδων ἐπὶ Τὰ σεσεκ, ἐν Β'. Μίσ. Τῶν Γεωμέτρ. ὁρισμὸς αὐθις προτάσσει τὰς ἐπιβαλλούσας. Ὁ δὲ Ἐπιπέδων ἐπάντων συμπάντων Τῶν Ἐπιπέδων τὰς ὑποθέσεις ἐν προειλήφως, πρὸ ἑνὸς ἑκάστου δὲ τῶν Στοιχείων προέταξε τὰ ἀνήκοντα. Οἱ καθ' ἡμᾶς φιλοσοφοῦντες ἐν Φυσικοῖς ὑπομνήμασι, καὶ ἀλλοις, πρὸ παντὸς σχεδὸν Κεφαλαίου προκαταβάλλουσι σώματος τὰς ὁρισμὰς οἷς ἐφεξῆς κατὰ τὰς ἀποδείξεις προσχρήσονται, καλῶς ποιοῦντες. Τῷ γὰρ ὄντι, ὡς ἄριστα Ἀριστ. (Ὑπέρ. Ἀναλ. Βιβλ. Β. Κεφ ΙΖ'.) „Πᾶσαι αἱ Ἐπι„στῆμαι εἰ ὁρισμοὶ γίνονται. Τοῦτο δὲ „καὶ ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ Συλλογισ. Τέχν. ὑπὸ §. χιβ'. ὄχρι §. χκζ') τὰς ὑποθέσεις προτετάχαμεν, ἃς ἂν τὰ κοινῇ παντὶ συλλογισμῷ θεωρήματα ὑποδειχθέντα, ἐν τοῖς Εἰδικωτέροις αὐθις τῶν Συλλογισ. Σχημάτ. Θεωρήμασιν, ἄλλας ἀρχὰς προτετάχαμεν (§. χξε'. χξζ'.). Καὶ ἐφ' ἑκάστῳ δὲ Κεφαλ. καινοτέρους παρεισαγομένου σχήματος, ἢ τὰ λίαν ἀρχὴν ἐκ πλαχόθεν εἰσάγοντο, ἢ ἐκ τῶν ὁρισμῶν, ἢ τῶν διαιρέσεων.

ΚΑΝΩΝ Ζ'.

§. Διθ' „Μηδέποτε ἀποδεικνῦντας ὅτιἕν, ἐπεκεινα τῶν δι-„καίων ὅρων παρεξαγειν τὸ ἀποδειχθεν· τετέχι μηδὲν πλέον „ἀποδεδεῖχθαι οἴεσθαι, ἢ τὲς ἄλλες πείθειν, ὑπερ ὁ τῷ ὄντι „ἀποδέδεικται.

Ἀπότε τῆς σκιᾶς τῆς γῆς, ἣν ἐν τῇ Σελήνῃ πάρεσι καθορᾶν ἐξαμενης ἐκλείψεως· ἔτι δὲ μὴν καὶ ἀπὸ τῶν κατὰ μέρος, ὧν ἀφ ἡλίε ἐπιδέχεται ἡ γῆ Φωτισμῶν, εἴτις τὸ σφαιροειδες τῆς γῆς ἀποδεδειχως, τελεωτατίω ἂν ἐσαν σφαῖραν τὸ ἀπὸ τέτε τὴν γῆν προσβάλλοι, εἰς ἀπάτιω σαφως ἂν αὐτές τε γένοιτο κατενεχθεις, καὶ τὲς ἄλλες ωθέμενος. Οἱ γὰρ προσληφθέντες λόγοι, σφαιροειδῆ τὴν γῆν ἀποφαίνειν ἔχοντες, ἐπω ταυτίω εἴγε καὶ σφαῖραν ἀκριβῆ, ἢ κρομμυοειδῆ, ἢ ὁποιόπως τὸ χῆμα δεξασεν ἐδήλωσαν.

Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ἀφεκτέον, καὶ τὰ ἐξ ὑποθέσεως κατασκευαζόμενα, μὴ ἁπλῶς τε καὶ ἀπολύτως ἔπειτα σομματίζειν, καὶ ταῦτα ἀραρότως κατέχειν, (Πρόβλ. Β'. § κ') εἰμὴ πρέτερον, δι' ἀναντιρρήτων κατασκευασθέντα λόγων, εἰς θεσιν εἶναι ἢ τὸ πρὶν ὑπόθεσις ἐνικήσειεν (§. τπ ..

ΚΑΝΩΝ Η'.

§. Θη. „Ἐν διαλόγοις, εἴτ' ἐν ᾧ εἴδει προσλαλιᾶς τὰ Ζη-„τέμενα πολλάκις ἐκτίθεσθαι εἴωθεν, ἐφ' ᾧ ῥᾴδιον τῇ διαιρέσῃ „τῶν προσδιαλεγομένων ἀναφαίνεσθαι τῶντε περὶ τὲ αὐτὲ φε-„ρομένων ὑπολήψεων τὸ διάφορον, καὶ τὸν τόπον τῶν ἐπικατασκευῇ παρατιθεμένων λόγων, καὶ τῶν ἀνθυποφερομένων „ἀπορημάτων τὴν ἰσχύν, καὶ τὸ κράτος τῆς τετων αὐτῶν ἀνασκευῆς τε καὶ ἐπιλύσεως.

Μέρη ἐν τῶν ἔτως εἰωθότων προβάλλεσθαι Ζητημάτων, Α'. Θέσις. Β'. Ἔκθεσις. Γ. Κατάθεσις· ἐφ' ἐν ἡ τῆς Θέσεως κατασκευή. Δ. Ἀντίθεσις. Ε. Λυσις.

Τῇ τοιᾶδε δὴ τὰ πλεῖστα Μεθόδῳ χρησάμενοι Φέρονται οἱ καλέμενοι Σχολαστικοί. Ἦν ἔτυγε μεμπτέον ἡμῖν δοκεῖ, εἰ μὴ εἰς Λογομαχίας περιττὰς ἐξοκέλλοι καὶ ἀνηνύτες, διασῴζοι δὲ τὴν ἐναπαιτεμένίω ταῖς γνησίαις ἀποδείξεσι πρόοδον διὰ τῶν σαφῶν αἰεὶ καὶ ὁμολογεμένων πορδομένη ἐπὶ τὰ κατασκευῆς καὶ δείξεως χρήζοντα. Καὶ εἰ ἐπὶ τὰς ἀντιπιπτέσας τῶν ἀπο-

ἀποριῶν ἀπαντήσαι δεῖσαν, μὴ ἐπὶ διαιρέσεις ἐκ εἰδ' ἄστινας, καὶ ἐπιβαρύτητας παντὸς νε κενὰς καταφύγοι καὶ φρεδδας, λόγοις δὲ προχρῶτο τοῖς σύντονωτάτοις, οἷς ἂν τὸ ἀχλυῶδες καὶ ζοφερὸν τῆς ἀγνοίας, οἷα φατὸς δαψιλὲς ἐπιλαμψει, αὐτίκα μάλα διαλύοιτο, καὶ εἰς τὸ μηδὲν οἴχοιτο.

ΚΑΝΩΝ Θ'.

§. Θκά. „Ταυτολογεῖν ἂν οἰαδήποτε λόγε ἰδέα ὀχληρὸν καὶ „ἀμέθοδον, ἐν δὲ τοῖς κατ' ἐπιστήμιν πραγματόμενοις, καὶ „λίαν ἄμεσον. Πλὶν ἀλλ' ἐπιτρέπει πολλάκις καὶ φιλοσο„φια τα ἐν ἄλλοις εἰρημένα ἐπανακεφαλαιῶν, καὶ ἀναπεμ„πάζεσθαι, τὶν τέτων μνήμιν οἷον ἀναζωπυρέντας, καὶ „μάλιστα εἰ πρὸς πίστιν ὁπωσδὴν τῶν ἐξῆς εἰρησομένων ἐξὶ συμ„βαλλόμενα.

ΚΑΝΩΝ Ι'.

§. Θκβ'. „Δεῖ δὲ καὶ τὸ ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων βεβη„θήματος, ἐπὶ τῶν διδασκομένων πολλάκις, ἵν' ὡς ἂν εἰκοσι „προβαλλομένοις ὑμαρέστερον ἔχοιεν οἱ ἐντυγχάνοντες παρα„κολεθεῖν. Ἐγω δὲ τὰ εἰς δεῖγμα προχειριζόμενα τῶν πρεσ„φυεστάτων, ὡς τάχιστα ἀλωτείας ἔχοντα, καὶ συσκιάσαιεν „μᾶλλον τὸ λεχθὲν, πολλοῦ δεῖν τὸ τῖν ἀπαιτεμένιν ἐμ„ποιῆσαι σαφήνειαν.

ΚΑΝΩΝ ΙΑ'.

§. Θκγ'. „Καὶ τὸ σαφὲς δὲ τῆς ἑρμηνείας πρὸ πάντων „τῷ ἐγχειρεῖντι τὶν διδασκαλίαν μελετω. Μελήσει δὲ τῆς „τῶν ἐντυγχανόντων ὠφελείας πλείονα λόγον ποιεμένῳ, ἢ „ὅπως κενὶν αὐτὸς δόξαν ἐκ τῶν λεγομένων ἢ [illegible] „καρπώσαιτο. Οὐκοῦν μηδαμῇ μηδαμῶς ἔρω κεχρῆσθαι, ἐς ἂν „μὴ καθ' ἑαυτὸν σαφῶς παρέχοι συνιδεῖν τὸ δηλέμενον· ἢ „γὲν, ἀλλα δι' ὁρισμῶν ὀνοματώδες τὶν ἐκ τὲ ὀνόματος δυχέ„ρειαν περιαιρείτω.

Καὶ γαρ ἐξ ὅρων μὲν αἱ προτάσεις, ἐκ δὲ προτάσεων αἱ ἀποδείξεις, καὶ ἐξ ἀποδείξεων δὲ ἡ κατ' ἐπιστήμιν γνῶσις ἐγγίνεται. Ὡς εἴπερ ἀπὸ πρώτων, ὅτω φάναι, πηγῶν τοῖς λεγομένοις ἀχλὺς ἐπιχέοιτο, ἐξῆς εἰς μεῖζον τὸ κακὸν περίεσιν, ἀντ

αντ' Ἐπιστήμης. ἥτις γνῶσις εἶναι θέλει ἐναργὴς τε καὶ ἀδιαπτωτος, δοκησίσοφα γνώσεως ἀσαφῆς παρ' ἡμῶν λαβεῖν, καὶ πλείστῳ τῷ ἀπὸ τῆς ἀπάτης θολερῷ κράματι μεμιγμένης.

ΚΑΝΩΝ ΙΒ'.

§. ϡκδ'. „Τελευταῖον δὲ καὶ τοῖς παιδευομένοις ἡ τῆς διδασκαλίας μέθοδος, τόγε παρ' ἑαυτῶν εἰσφέρειν ἐντέλεται, „Νῶν ἡτύχιοντε καὶ εἰρηναῖον, τρόπον πειθήνιον καὶ εὐάγωγον, προσοχὴν ἀτειῆ καὶ ἀπερίσπαστον, μελέτην πυκνὴν καὶ ἀσφαλείαν, καὶ ταύτην ἐμμελῶς τε καὶ εὐμεθόδως συνισαμένην, πεῦσιν ἀκήρατον καὶ ἀνύπαλον, ἀπάντησιν ἀθόλωτον καὶ ἀκόμπαστον. Καὶ ὅλως ψυχῆς ἐπιεικῶς φιλοσόφῳ παρασκευὴν καὶ διάθεσιν τὴν προσήκουσαν ( ) Ἐκ „γὰρ τούτων ἁπάντων, ἐκ πολλῶν οἷον ἀριθμῶν εἰς ἓν καιρὸν ἰόντων, ὡς ἐν συμφωνίᾳ τινὶ καὶ ἁρμονίᾳ ἡ κατὰ τὴν Ἕξιν τελειότης κατὰ Θεραχὺ περιγίνεται, καὶ ἡ ἐπὶ τὴν ζητουμένην τέως ἐπιστήμην ἀναβασις ΘΕΟΥ συναιρομένη προάγεται καὶ συντελεῖται.

(1) Μέτιθι Προδιατριβ. Β'. τα ἀπὸ §. κβ'. ἄχρι τέλει.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ Μεθόδε τῆς κατ' Ἀντίθεσιν

Ἤτοι

Προσδιαλεκτικῆς.

§. 3νί.

Τίνι οὖν ταῖς συνισαμέναις Διαλέξεσιν ἐμπειρίαν, καθ' ἣν τοῖς εἰς τόδε ὑποτεθεῖσι χρώμενοι κανόσι καὶ τρόποις, ἤτοι δόγματος ἐπιχειρεῖμεν αἱρετρίᾳ καὶ ἀτοπίᾳ δεκτέντος τῇ ἀναιρέσει, ἢ τὲ οἰκειᾳ καὶ [illegible] ἀληθεῖ ἡμῖν προσβαλομένε περιζάμενοι, τὰ παρὰ τῶν ἀντιδοξέντων, καθιέμενα τῶν ἐπιχειρημάτων τοξεύματα διακρυεθαι, καὶ τέτων τίνι ἐρμίνι ὀυσέχοις ἀπαντήσεσιν ὑπεκλυεντε καὶ θραύειν ἀγωνιζόμεθα. ταυτίνι μέθοδον Ἀντιθέσεως, καὶ Προσδιαλεκτικίνι καλεῖν ἀξιῶμεν. Το μὲν δηλονότι διὰ τίνι ἐν λόγοις διαμαχίνι, τὸ δὲ διὰ τίνι ἐν ταῖς καθιζαμέναις ζητηματικαῖς συνεσίαιστε καὶ αντέξεσι χρῆσιν, ἃς Διαλέξεις κοινῇ προσειρήκασι.

§. [illegible] Δυσὶ δὲ τρόποις τὲς διαφερομένες ἀντυγχάνειν ἀλλήλοις σύνηθες. Ἤ γὰρ κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπάντησιν, τῶ μὲν τὰ πυσματα προτείνοντος, τὲ δ' ἀποκρινομένε πρὸς αὐτά, οἷα ὁ Σωκράτης καὶ Πλάτων τὰς πρὸς τὲς ἀντυγχάνοντας ποιεῖθαι συνεσίας εἰώθεσαν· ἢ ἐν εἴδει Συλλογισμῶντε καὶ Ἐνθυμημάτων, τῶ μὲν ἐνισαμένου τῇ δόξῃ περὶ ἧς ὁ λόγος, τῶ δὲ τας ἐπαγομένας ἐνστάσεις, ὡς οἱόντε ἐπιλυοντος, ὃ δὴ τοῖς ἐκ τῆς Στοᾶς, καὶ τοῖς ἐκ τῶ Περιπάτε μάλιστα ἠκρίβωτο, διαφερόντως δ' ἐπειτα, κακοζήλως μέντοι, τοῖς Σχολασικοῖς ὑστερον ἄχρι καὶ διαπληκτισμῶν πεφιλτίμητο. Τέτων δὴ τίνι μὲν Ἐρωτηματικίνι ἄντις, ἢ πόσικίνι ὀνομάσεις, τίνι δὲ Συλλογισικὴν ἢ ἐπιχειρηματικὴν, ἀπο τῶν πρτειντων, ὡς παραιτίων ὢν τῇ συζητησει, καὶ πρτέρων προσάψας τὲνομα. Ἐξ ἀμφοῖν δὲ τῶν συζητέντων ἡ μὲν Διαλόγε μέθοδος, ἡ δὲ Διαλέξεως προσφυῶς οἶμαι εἰρησεται.

§. [illegible] Δυω δὲ τες ὁμόσε χωρέντας ἐπὶ παντὸς Διαλόγε, ἢ Διαλέξεως εἶναι εἰκός. Ἐπὶ παντὸς γὰρ τῶ προκειμένε, ἤτοι

Φάναι

φάναι ἐστὶν, ἢ ἀποφᾶναι. Τῶν δὲ θατέρου μὲν ὁ τῆς δεξῆς προισάμενος αἱρεῖται, θατέρου δὲ ὁ ἐπεμβαίνων, καὶ ἀνασκάσας ἐπιχειρῶν. Τῶν γὰρ λοιπῶν, οἱ μὲν παιδιᾶς χάριν φιλομαθείας παρεισιάζοντες, οἱ δὲ καὶ ὑπὸ περιεργείας ἀφιλοσόφου κινούμενοι· καὶ τις δὲ καὶ τῶν ἀξιώσει τυχοι διαφερόντων, ὡ (κατὰ τὸ ἐπικρατὲν παρὰ τοῖς Σχολαστικοῖς Λατίνοις ἔθος) τὰ τῆς διατριβῆς ἀνατιθοῖτο, ὅτοι ἐξωτερικοίπως ἂν οἱ πάντες κληθεῖεν, μηδὲν ἐκτὸς ἑαυτῶν ἀκροᾶσθαι, καὶ τὰς ψηφοὺς διαμερίζεσθαι, κοινωνοῦντες τῆς σοφίας.

§. Ϟκη. Ἀμφοῖν τοίνυν τοῦτε προισαμένω καὶ τῷ προσδιαλεγομένω, κοινῇ σφείλεται τάδε.

Α'. Ἡ περὶ τὸ περὶ ὃ ὁ λόγος προαπαιτουμένη παρασκευὴ, καὶ ἡ τῶν εἰς αὐτὸ τεινόντων ἀκριβὴς εἴδησις· Ὡς ὃ δέον περὶ ἅτις ἔπω τριβῶν κατεσὴ δι' ἐμμελοῦς ἀσκήσεως καὶ μελέτης, τὰ τυχόντα βατταρίζειν προπετευόμενος, καὶ ἔττικον ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶτταν ἐπέλθοι θρασέως ἀποχρέμπτεσθαι. Διδασκόμενον γὰρ ἐκπυθάνεσθαι τὰ μὴ ξυνετὰ, ἐπαινετόν· τάχα γὰρ οὐδ' ἀμαθίᾳ κρύπτειν ἀμεινον, τὸ τοῦ Ἡρακλείτου. Παρεπιδεικνύμενον δὲ τῷ ἐπισημοτέρῳ ὧν ἔπω διηκριβωκὼς ἐστὶ τινὰ γνῶσιν, τῆς περὶ αὐτὰ διατριβῆς καὶ συζητήσεως κατατολμᾶν, νηπιώδες, καὶ καταγέλαστον, καὶ σμικρᾶς ἐς ὑπερβολὴν ἀμαθίας σαφῆ ἀπόνοια μεμιγμένης καὶ θρασεῖ ἐνδεικτικόν.

§. Ϟκθ'. Β'. Οὐ καλὸν πεπαιδοτριβημένον ἐν ἀπαιδεύτοις διαλέγεσθαι, ὥσπερ οὐδὲ νηφοντα μεθύουσιν, ἧπερ ὀρθῶς πάνυ Φιλιστίων παραινεῖ.

§. Ϟλ. Γ. Τὴν γλῶτταν μὴ προτρέχειν ἐᾶν τοῦ Νοῦ, ὡς ὁ Χίλων φησί. Τοῦτο γὰρ ἐπὶ παντὸς λέγε, ἐξόχως δὲ ἐπὶ τοῦ ἐριστικώτερον καθιταμένου σφαλερὸν λίαν καὶ ἀμαρτῳδες.

§. Ϟλα. Δ'. Ἡσυχῳ ψυχῇ καὶ διαθέσει εἰρηναίᾳ τε καὶ ἀκυμονι ἐπὶ τὰς Διαλέξεις ἥκειν χρεών, μὴ ὑπερθιζομένους, μηδ' ἐκ πάθους τινὸς τὸν Νοῦν προκατέχοντος ὑποθολουμένους. Καὶ τὸν Ἀνταγωνιστὴν δὲ ὅτως ἀξιὸν ἔχειν ἐν παραπλησίῳ τῷ καταστήματι. Οἴμοι κασιγνήτε! Ὅμμα σὸν ταράσσεται, ἐπιλέγοντας τὸ τοῦ Χρυσίππου, τοῖς ἐμπαθέστερον ἐντυγχάνουσι. Δυοῖν γὰρ λεγόντοιν, θατέρου θυμουμένου, ἢ ἑτέρῳ τινὶ παθεῖ ὑποκινουμένου, κἂν ταῖς Διαλέξεσιν ἔχ ἥκιστα, ὁ μὴ τοῖς λόγοις ἐντιτείνων σοφώτερος.

§. Ϟλβ.

§. Ϡλβ'. Ε'. Ἐριδαντέωντε (το τῦ Δημοκρίτε) καὶ ἰμαντελικτέων λόγως ἀφετέον. Τῶν δὲ Σοφισμάτων ἀπεχομένες, καὶ τὸ γωμυλοδέεθαι καὶ ἐς ἄγαν φιλοκαλεῖν τίω λέξιν, παραιτεῖθαι δεῖ ἐν ταῖς Διαλέξεσιν ὡς περιττὸν καὶ μειρακιώδες, καὶ ἀπειρόκαλον, αὐτοῖς ὅλον τὸν νῶν ἐμφυομένες τοῖς πράγμασι περὶ ἃ ἡ ζήτησις.

§. Ϡλγ'. ς'. Τῶν Συζητέντων θάτερον θατέρε τῶν μορίων τῆς ἀντιφάσεως δέον αἱτέχεθαι (§. Ϡλζ'.). Οἷον τῦ περισαμένε τίω γῆν, φέρε, κινεῖθαι δογματίζοντος, ὁ ανισάμενος ὅτι ἀ κινεῖται διατεινεθαι ὀφείλει, ἢ καὶ ἀναπαλιν.

§. Ϡλδ'. Ζ'. Συνάδειν δὲ πρὸ παντος ἀμφοτέρες ἐπαναγκες, περὶ τὰς ἐννοίας τῶν λεγομένων, καὶ τίω τῦ ζητεμένε δυναμιν ἐπ' ἀκριβὲς κοινῆ (§. Ϡβ'.) προειλημμένας. Οἷον ἐπ' τῦ τεθέντος ἀχὶ τῶ μὲν, ἣν αὐτοὶ εἰκάμεν ὀλικῶς τίω γλῶ νοητέον, τῶ δὲ λίθον φέρ εἰπεῖν, ἢ βῶλον γῆς, ἐν ἄντις καὶ ὀφειδόνῃ χάσειε· γελοῖον γάρ. Ὡσαυτως καὶ ἡ κατηγορεμένη κίνησις, ἀντὶ της κατὰ τόπον περιφερᾶς, ἢ της περιοινήσεως ἑκατέρω ἐς᾽ν ἐκληπτέα. Εἰ γὰρ τῶ μὲν ἔτω νοεμένη τυχοι, τῶ δ᾽ ἄλλως, ἀντὶ τῶν κατὰ τὰς φυσικὰς ἀλλοιωσεις, καὶ φθερὰς, καὶ γενέσεις λεγομένων κινήσεων, ἢ τῶν ἐκ βίας, ἢ τέχνης ἢ ἄλλως ὁπωσῦν τοῖς μέρεσι της γῆς συμβαινόντων κινημάτων, οὐδ᾽ ἀντιφρονῦντες κυρίως ἂν εἶεν ἔτως ὑπολαμβάνοντες ἕτοι, οὐδ᾽ ἄντις ὅλως συναίη ζήτησις πρὸς ἀλλήλες.

§. Ϡλε. Η'. Ὁ μὲν ἂν Ἐνισάμενος πρὸ πάντων καλῶς ποιῶν τίω Θεσιν ἐπιθέθω ης ἀσάδει καθάψαθαι, καὶ σαφῶς διερμηνευέτω, τὸν νῶν αὐτης ἀναπτύσσων τον γνησιώτατον. Ὁ δὲ Προισάμενος, κατὰ νῶν τον ἴδιον ἐκτεθεῖσαν ἀποδεχέθω, παρωδέσαν δὲ τίω γινομένιω ἐκθεσιν ἐλεγχέτω, ἔπιτε τὸ κυριώτατον της ἐνδοχης ἀνακαλείτω.

§. Ϡλς'. Θ'. Εἴτι τῶ προσδιαλεξομένιω ἀπαντήσειεν ἐπὶ τῆς Θέσεως δυσξυμβλητον, τετυγε τον προισάμενον τίω ἐκθεσιν αἰτεῖντε δίκαιος ἂν εἴη, καὶ ἀπαιτεῖν. Τῦ δὲ τίω διασάφησιν ἀπανηναμένε, καὶ διασυραι ἂν εἰκότως τίω δόξαν, ψέφον διακενῆς ἠχέντα καλέσας, καὶ τὸ προσδιαλέξαθαι παραιτησαιτο. Τῶ δὲ ανισαμένω ἰδία τὰ ἐξῆς τηρειθω.

§. Ϡλζ'. Α'. Τίω προσηκέσαν καὶ ἀξιόχρεων πρόσρησιν τῶ προισαμένω ἀποδίδες, ἀπὸ τε ἑκάτε Συλλογισμε ὁμόσε χωρειτω ἀρξάμενος· λέγω δὲ ἑκατον Συνθέσει τὸν πρῶτον ὄντα

τῇ

τῇ Ἀναλύσει (§. ωλγ. κξ.). Διὰ ἐκείνη γὰρ τὸ ἀντιφάσκον τῇ Θέσει μόριον ἐκ πρώτης ἐμβολῆς αὐτίκα σωσάπτεται. Οἷον ἐπὶ προκειμένῃ Θέσει, ὅτι τὰ ἐράνια τῶν σωμάτων φθορᾶς ἐστὶ κρείττονα. Οὕτω πως συλλογιεῖται.

„Οὐδὲν κινητὸν φθορᾶς ἐστὶ κρεῖττον.
„Ἄλλ. τὰ ἐράνια πάντα σώματα ἐστὶ κινητά.
„Οὐδὲν ἄρα τῶν κατ' ἐρανὸν σωμάτων κτ.

Ἀλλὰ γὰρ εἴτις διὰ πόσεων ἐπιχειρήσειε τλὼ ἀνασκολὼ, ἀπὸ τῆ πρώτῃ Συνθέσει συλλογισμὸ ἐμβαλεῖ τῷ λόγῳ. ὃς ἔχατος ἐστὶν Ἀνάλυσει (§. αὐτ), καὶ τὰς ἐν αὐτῷ προκειμένας πόσεται τὸν ἀποκρινόμενον, ἐφεξῆς δὲ τὰς ἐκ τῶν ὁμολογουμένων ἀκολουθίας ὑποσυνάψει. ἄχρις ε ἐπὶ τὸ ἀντιπίπτον αμέσως τῇ τῆ ἀπαντῶντος δοξῃ ἀφίκοιτο.

§. Ὑλη. Β'. Ἡ μὲν Α'. Ἀντίθεσις οἱονεὶ πρώτη τις ἐμβολὴ ἔσαι τῷ προσδιαλεγομένῳ. Ἡ δὲ Β'. Ἐπαντίθεσις καὶ ἐπεμβολὴ, ἡ ἀπόδειξις τετέσι τῆς ὑπὸ τῆ ἀπαντήσαντος ἀποκρυθείσης προτάσεως. Ἡ δὲ Γ'. Προσεπαντίθεσις καὶ προσεπεμβολὴ. Καὶ ἑξῆς ὁμοίως. Ἀεὶ δὲ διὰ τῆ ἐπαγομένῃ ἐπιχειρήματος τλὼ ἣν ὁ προϊσάμενος ἂκ ἀποδέχεται πρέτασιν, ἃς συμπέρασμα ἐπὶ λέξεως ὀφείλει ὑποσωάπτειν. Οἷον ἐαν τὴν μείζονα τῆς ἀνωτέρω ἀντιθέσεως ἐκεῖνος ἀποφάσκῃ, δι' ἐπαντιθέσεως ὁ ἀνασαμενος ὕτως ἐπὶ λέξεως αὐτίῳ συμπεραν ῆ.

„Οὐδὲν ε ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὸ παραίτιον τῆς φθορᾶς, κρεῖττον ἐστὶ φθορᾶς.
„Ἄλλ. ἅπαν κινητὸν, ὃ ἑαυτῷ ἔχει (τλὼ κίνησιν) παραίτιον τῆς φθορᾶς.
„Οὐδὲν ἄρα κινητὸν κρεῖττον ἐστὶ φθορᾶς.

Ὡσαύτως δὲ καὶ περαιτέρω δεῆσαν χωρῶν ἀεὶ αὐτολεξεὶ κατασκόψει καὶ τῶν ἄλλων, ἣν ἂν ὁ προϊσάμενος ἀποφήσει, καθ' ὃν δὴ τρόπον ὦ ἄλλοις δεδήλωται (§. ωλγ. κξ.).

§. Ὑλη. Γ'. Ἐαν ὁ τῆς θέσεως προϊσάμενος τῶν ἐν τῷ προτεινομένῳ συλλογισμῷ ἀποφάσεων, καθ' ἑτέραν, ἢ κατ' ἄμφω, διαιρέσει χρησάμενος ἀπαντήσῃ, καὶ τῇ μὲν τλὼ πρέτασιν ἀποδέχεσθαι εἴπῃ, τῇ δὲ μὴ, εἶθεν μάλιστα ἡ κρίσις ἐξῆπται τῆ δογματος· τὸ Προσδιαλεγομένῳ ἔργον τλωικαῦτα ἔσαι τὸ κατὰ τῆς προτεθείσης διαιρέσεως ἀγωνιζῆναι, καὶ ἤτοι πα-

παραπταίσασαν ἀπελέγξαι, ἢ γὲν τὸ διδόμενον τῆς διαζολῆς μόριον ὑπὲρ αὐτῦ λαβόντα, δι' αὐτῦ πάλιν ὡρισμένως ἤδη τὸ δοκὲν ὑποσυνάψαι. Οἷον εἰ διέλοι τιὼ ἐλάττονα ὁ ἁπάντων ὠδίπως.

„Ὅτι μὲν ἅπαν κινητὸν κατ' ἀλλοίωσιν ἐν ἑαυτῷ (τιὼ κίνη-„σιν) ἔχει τῆς Φθορᾶς παραιτίον, ξυμφημι. Ὅτι δὲ καὶ ἅ-„παν ὃ ἂν κινητὸν ᾖ τιὼ κατὰ τόπον φορὰν κτ. ἀπόφημι.

Ὁ ὑπιζάμενος ἔτως ἀντεμβαλεῖ.

„Εἶμι δὴ κατὰ τῆς διαιρέσεως ἣν προκεχείρησαι. Οὐδένα γὰρ „ἔχει λόγον, τὸ κατ' ἀλλοίωσιν κινέμενον τῦ κατὰ τόπον ἀνλι-„διαστέλλειν κτ.

Καὶ δείξει λοιπὸν τὸ ἐπισφαλὲς καὶ ἄτοπον τῆς διαζολῆς.

Ἄλλως. Λαβὼν ἐκ τῆς διαιρέσεως τὸ συνομολογηθὲν, ἔτως ἐπιχειρητω

„Ἅπαν (κατα το σοι δοκὲν) ὃ ἂν κινητὸν ᾖ κατ' ἀλλοίωσιν, „ἔχον ἐ'ν ἐν ἑαυτῷ (τιὼ κίνησιν) παραιτίον τῆ Φθορᾶς.

„Ἀλλ. Πάντα τὰ ὑγιὰνια σώματα κινητά ἐσι κατ' ἀλλοίωσιν.

„Πάντα ἄρα τὰ ὑγιὰνια σώματα, ἔχει κτ.

Ἐξ ἃ δὴ συμπεράσματος ῥάδιον βελτιθέντα ἐπανελθεῖν, καὶ συμπεράναι, ὡς ὁδὲν ἄρα τῶν ὑγιὰνίων σωμάτων φθορᾶς ἐσὶ κρεῖττον, ἡ τῆς πρωτης ἦν ἡ ἐπιφορα αντιθέσεως.

§. Θμ. Δ'. Ἀρχαῖς τῷ ἐνισαμένῳ χρησέον, μαλισα μὲν ταῖς πρωταις, καὶ τοῖς πᾶσι κοιναις· Ἡ γὲν ταις πρὸς ἐκεί-νας ῥαδίως ἐπαναγομέναις. Εἰ δὲ μὴ παρείη, ἀλλὰ ταῖς ἐν τῦ δόγματος καθ' ἃ ἡ ἐνστασις ἀρυομέναις. Τῦτο γὰρ, ὁ πρὸς τὸν Ἄνδρα φασὶν εἶναι ἐπιχειρεῖν, εἰς μὲν ἀποδείξεως ἀκρίβειαν, καὶ τῦ ἀληθῦς θηραν, τάχα μὲν ἐνίοτε ἀσυντελὲς (v. Φνζ. Συμ. 2.) πρὸς ἔλεγχον δὲ τῦ ἀντιδοξάντος, κρατιτον εἶδος ἀ-σάσεως, καὶ νίκη ἀρίστη, τὸ κατ' αὐτὸ τρέψαι τὰ ὅπλα τῦ Φέροντος. Οἷον κατὰ μὲν τῶν τὸ ἐνεργείᾳ ἄπειρον τῆς Φύσεως εἰκότως ἐκσυριττόντων, τιὼ δὲ τῦ ποσῦ Φυσικιὼ ἐπ' ἄπειρον τομιὼ δογματιζόντων, ὧδε ἄντις τὰ μὲν ἐκ τῶν κοινῶν, τὰ δὲ ἐκ τῶν σφίσι δοκέντων εἰσβάλοι.

„Ἐφ' ἃ τὰ μερη ὑκ ἐσιν ἄπειρα ἐνεργείᾳ, τῦτ' ἐπ' ἄπειρον „ὐκ ἂν ἔχοι διαιρεῖσθαι.

„ Αλλ. τα μέρη ενὸς μηδενὸς τῶν Σωμάτων ἄπειρα ἐσὶν „ ἐνεργείᾳ.
„ Οὐδὲν ἄρα σῶμα κτ.

Ἡ μείζων ἐκ τῆ κοινῆ πᾶσι δοκᾶντος δείκνυται.

„ Ἕκαστον ἐξ ὧν τιὼ ολοκληριαν ἐχει, εις αὐτὰ ταῦτα κατ „ διαιρεῖται.
„ Αλλ. ᾧ τὰ μέρη ἐκ ἐνεργείᾳ ἄπειρα, τὰτω ὐκ ἐκ τῶν ἐνερ- „ γείᾳ απειρων η ολοχέρεια.
„ Αρ ᾧ τὰ μέρη ὐκ ἐνεργείᾳ ἄπειρα τᾶτ ἐπ' ἄπειρον κτ.

Η Ἑλλάσων τῆ Α. Συλλογ. πρὸς Ἄνδρα (ἢ Φασ') τᾶτες πρὸς αὐτὸν τον προϊσάμενον ἐκ τῶν αὐτῆ ὧδε διαπισᾶται.

Το ἐνεργείᾳ ἄπειρον ὐκ ἐσιν ἐν τῇ Φύσει.
„ Αλλ. τα μέρη σωματος παντος ἐσὶν ἐν τῇ Φύσει.
„ Αρ' ὐδενος σωματος τὰ μέρη ἄπειρα ἐσὶν ἐνεργείᾳ.

Προς Ἄνδρα δὲ Θωμιτὶω προσφυῶς ἄντις ἀποδείξειε τιὼ Λογικιὼ μη εἶναι Ἐπισήμιν, ἐξ ὧν οἱ περὶ τον Θωμᾶν, τιὼ κατὰ τεχνὶν Λογικιὼ ἀπαραιτήτως ἀπαιτεῖσθαι εἰς ἐπιβολιὼ Ἐπισήμης δοξάζεσι.

§. Θμά. Ε'. Ἀντὶ δὲ Συλλογισμῶν χρήσεται πολλάκις καὶ Ἐνθυμήμασιν, ἐπειδὰν μάλιστα τιὼ ἑτέραν τῶν προκειμένων συνομολογωμένιν ἢδη ἐκφέρειν περιττόν.

§. Θμβ'. ς'. Ἀνδρὶ δ' ἐντυχὼν, περὶ τὰς ἀρχὰς ἐξ ὧν ἡ ἀπόδειξις περαινθήσεται, ἀπαιδεύτως ἐχοντι, ἢ ἐθελοκακῆνλι, παύσεται τῆ διαλέγεσθαι ὁ ἐνιστάμενος καλῶς ποιῶν. Προς γὰρ τὸν ἀναιρῆντα τὰς ἀρχὰς λόγος ὠφελὴς. Τὸν γὰρ τοιᾶτον πείθειν πειρᾶσθαι, ἴσον καὶ χρωμάτων ἄνοιαν ἐμποιῆσαι τυφλωττοντι.

§. Θμγ. Ζ'. Ἐπιεικῆς ἂν εἴη καὶ Φιλοσόφε τρόπε, τὸ αφ' ὧν ὁ προϊσάμενος ἀπειρως ἔχει παραιτεῖσθαι ἐπιχειρεῖν. Ἄλλως γὰρ πρὸς τον τὰς ἀρχὰς μὴ οἷόν τε τινα συγχωρεῖν, ἡ διαλεξις αὐτῶ περισήσεται. Καὶ πρὸς δὴ τᾶτω, καὶ τῇ ἑτέρᾳ δοξᾷ μᾶλλον πεποιθέναι ἀπαιδεύσια, ἢ τῇ δυνάμει τῶν λογων οἷς αὐτὸς προσερείδεται.

§. Θμδ'. Η'. Οὗτοι θεμις τῶ ἐνισαμένῳ ἐν τῶ διαλέγεσθαι ἀπὸ Μέσε εἰς Μέσον πρὸαλως μεταπηδᾶν· Ἐλεγχθήσεται γὰρ, ὁσάκις ἂν τᾶτο ποιοῖη, ἑαυτὸν ἐπιδήλως ἡττωμενον ομολογῶν,

λογῶν ἐπὶ τῇ προληφθείσῃ ἀποδείξει, καὶ πρὸς ἄλλῳ καταφεύγοντα ἀφ' ἧς τι μᾶλλον ἀναιτο. Οἷον εἰ Ἀθλητὴς πυξ ἀρξάμενος ἀγωνίζεσθαι, εἶτ' ἀπαυδήσας δίσκε ὤψατο· καὶ εὐθ' ἐνταῦθα γενναῖοντι ἐπιδεῖξαι δυνηθείς, ἐπ' δρόμον τὸν ἀνταγωνισῖῳ προκαλεῖτο. Ἐξῆς δ' ἁρματος ἐπιβαίνοι καὶ ἑξῆς ἄλλοτι παρεπιδεικνυοιτο, ἀφ' ἑτέρᾳ ἐφ' ἑτέρῳ τι ἀγωνίσματος εἴδος ἀεὶ τρεπόμενος. Ἐμμένειν δὲ χρὴ τῷ ἅπαξ ληφθέντι Μέσῳ, καὶ τὰς ἐνστάσεις προάγειν, τὰς μὲν ἀποφασκομένας τῶν προτάσεων ἀποδεικνύναι, κατὰ δὲ τῶν προτεινομένων διαιρέσεων ἐσκοπῶς βαίνοντα ἕως ἂν ἢ τοῖς ἐπὶ τὰς πρώτας τῶν ἀρχῶν γενόμενες τὸ ἀνταγωνισῖῳ περιγένηται, ἢ γὲν τῆς ἀκριβοῦς ἐπιλύσεως αὐτῷ ἀποδοθείσης, μετ' ὀφθαλμίας παραπέμψῃ τὸν ἀπαντήσαντα. Ὡς ἀναγκαῖος ἐν ταῖς Διαλέξεσιν ὁ καιρὸς ἔτος, καὶ κομιδῇ ἀπαραίτητος.

§. Θμε. Θ'. Μὴ ἐπιχαιρέτω ὁ διαλεγόμενος τοῖς σοφίσμασιν, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἐν τοῖς λόγοις κρατεῖ τιμᾶτω τὴν ἀλήθειαν τιμάτω. Ἡ γὰρ ἀπὸ τῆς ψεύδους δόξα, ἐνεδὸς ἐξαίφνιον τῷ θηρωμένῳ πέφυκε προσβαίνειν. Καὶ καιρὸν δὲ ἐπιλογισμὸν τῷ ἀπαντῶντι διδότω, καὶ ἐπισάσεως.

§. Θμς. Ι'. Εὐσκιμοῦντι μὲν τὸν προσήκοντα ἀπονεμέτω ἔπαινον, σφαλλομένῳ δὲ καὶ ἀποτυγχάνοντι, εὐδὲν ἧττον ἡδεῖαν τε καὶ χαρίεντα ἑαυτὸν παρεχέτω. „Καὶ γὰρ καὶ τὸν „Ἑρμῆν ταῖς χάρισιν οἱ παλαιοὶ συγκαθίδρυσαν, ὡς μάλι„στα τὸ λεγόμενον καὶ προσφιλὲς ἀπαιτοῦντος. „Τῶν δὲ ἐπαίνων αἱρεθῆσαν οἱ προσήκοντες· τοὺς γὰρ θεοὺς, „καὶ θεοφορήτους, καὶ ἀπροσίτους ἐπιλέγοντας, ὡς ἐκεῖνα „τὸ καλὸν, καὶ τὸ σοφὸν ἐξευρόντας (1), εὐδίκως ἂν ἀνὴρ „ἐχέφρων νομήσαιτο, ἀνελεύθερα θωπείας, ἢ ἀγροικίας τε καὶ ἀμαθίας αὐτὸς αἰτιώμενος.

§. Θμζ. Ὁπόσε τῆς Θέσεως προϊόντες, ἵνα τὸ καθ' ἑαυτὸν ἀμέμπτως παρεχηται, πρὸ πάντων τιμᾶτω ἐπάγομενίῳ ἀντίθεσιν ἐπ' ἀκριβὲς ἀποματτέσθω, καὶ μηδὲ σχῆμα, μηδὲ τρόπον συλλογισμὸν περιοῦν, αὐταῖς λέξεσιν ἀποδιδότω. Εἶτα προσειπόντε τὰ εἰκότα καὶ αὐτὸς τὸν προσδιαλεγόμενον, καὶ ἐπισχὼν τὸν λογισμὸν ἀτενῶς ἐφ' ἑκάσης τῶν τὸ ἐπιχειρήματος προτάσεων, τιμᾶτω μὲν ἀληθεύουσαν ὁμολογείτω,

(1) Πλατ. ἐν τῷ περὶ τὸ ἀκεσιν.

τῆς δὲ τὲ ἀληθὲς ἀπέχειν δοκούσης τιὼ δεῖξιν αἰτείτω· οἷον ἐπὶ τὲ προτεθέντος (§. Θλζ.) ἀνωτέρω, τῆς μείζονος φέρε, ὅτι.

„Οὐδὲν κινητὸν φθορᾶς ἐστὶ κρεῖττον,

Τὸ γὰρ ἐκ πρώτης ἀποτεξεύσας τὸ ἀποφῆμι, θρασύτερον τάχα, καὶ ἀγροικότερον.

§. Θμη. Β'. Καίπερ ἐξ αὐτῆς τὰ πολλὰ τῆς μείζονος, αὐτίκα δὴ ἀπαγγελθείσης, τὸ ἐζῆς τὲ συλλογισμῶ πρόδηλον, ἁμιὼ ἀλλ' ἀντικόπτειν δίδυς, καὶ τιὼ ἀπάντησιν ἀντικρεῦσιν πρὶν ἢ τὸν λέγοντα παύσασθαι, ἐκ ἀτεῖον ἐπιεικῶς, οὐδ' ἄλλως ἀσφαλές. Συμβαίνει γὰρ ἐνίοτε ὑπὸ τῆ ἀκαίρε τάχυς τῆς διανοίας τῶν λεγομένων παραφερόμενον, καὶ γέλωτα ὀφλισκάνειν. „Ος γὰρ ἀποκρίνεται λόγον πρὶν ἀκῦ„σαι, ἀφροσύνη αὐτῶ ἐστὶ καὶ ἔνειδος. Ἐναντίον δὲ ἐμβρι„θέστερον δόξει καὶ κόσμιος ὁ ἁπάντων, ἐὰν ἀνέχηται καὶ πε„ριμένῃ παύσασθαι τὸν διαλεγόμενον, καὶ παυσαμένῳ μὴ εὐ„θέως ἐπιβάλλῃ τιὼ ἀντίῤῥησιν, ἀλλ' ὡς Αἰσχίνης φησὶ, διαλείπῃ χρόνον, εἴτε προσθεῖναί τι βέλοιτο τοῖς λελεγμένοις ὁ „εἰρηκώς, εἴτε μεταθέσθαι καὶ ἀφελεῖν. Οἱ δὲ εὐθὺς ἀντι„κόπτοντες, ἅτε ἀκούοντες, ἅτε ἀκουόμενοι, λέγοντες δὲ πρὸς „λέγοντας ἀχνμονοῦσιν (1).

§. Θμθ'. Γ'. Ὡς ἂν ἱκανῶς ἔχειν αὐτῶ τὰ τῆς ἐπισκέ„σεως δόξῃ, τῶν τριῶν ἀμυντηρίων ὅπλων (εἰσὶ δὲ ταῦτα ξύμφασις, καὶ ἀπόφασις, καὶ διαίρεσις), ἀποχρήσεται τῶ συμβαλλομένῳ. Καὶ συμφήσει μὲν ἡδέως τὸ ἀληθὲς, δώσει δὲ καὶ τὸ μὴ πρὸς ἔπος λεγόμενον, μηδὲ τῆς θέσεως ὅλως ἀπτόμενον (κἂν ἄλλοθεν μὴ ἀκριβῶς τυχοι ῥηθὲν πρὸς ἀλήθειαν) ἀποφήσει δὲ τὸ ψεῦδος· διαιρεῖ δὲ καὶ διελεῖται τὸ μὲν ἀληθεῦον, μὲ δὲ ψευδόμενον. Καὶ ταῦτα ὥστε, ἅτε, καὶ ᾧ οἷς δεῖ. Οὐ γὰρ ἀσφαλὲς ἔστινες εἰσὶ παρεγγυωμένοι, „τὸ μόλις μὲν ξυμφάσκειν, ἀπανίως δὲ διαιρεῖν, θαττον δ' ἀποφάσκειν. Ἕνον καὶ μὴ ἐνδιδόντα οἷς δέον ἄλωναι, οὐδὲν ἧττον ἢπερ οἷς οὐδὲν συννεύοντα.

§. Θν. Δ'. Τὸ τοίνιω ἐκ τῆς διαιρέσεως μέγιστον ἐστὶ τῶ προϊσαμένῳ βοηθημα. Ὑπαρχεῖ δὲ ἡ διαίρεσις ἐπὶ τῶν προτάσεων ὅσαι ἀορισάμεναί πως ἅτε κομιδῆ ἀληθεύουσαι εἰσὶν, οὐδὲ

(1) Πλατ. περὶ τὲ ἀκεῖν.

ἑδε πάντη ψοδόμενας· τέτων γὰρ ἡ διαιρεσις ἐν δέοντι ἐπενεχθεῖσα τῆς δυνάμεως ἴσησι τὸ ἀμφίβρομον, πῶς τε εἰσι παραδεκτέα, πῶς μὴ ἐκπαιδόυσα. Τοιαύτας δὲ, αἷς ἤτοι τὸ ὑποκείμενον ἐς τὸ συζητῆς χρῆζον, ἢ πόνοι τιὼ ψυχὴν ἀμβλύνσιν, οἱ μεθ' ὑπερβολῆς δηπε· ἢ τὸ κατηγορέμενον, οἷον τὸ σιγᾶν ἐπαινετόν· ὅπη γὰρ καλὸν δηλονότι. Ἐαν ἔν ο προσδιαλεγόμενος ἔτως ἐπιχειρῶν ᾖ,

„Οὐδεὶς ἀναίτιος φόγει δίκιω.
„Ἀλ. Σωκράτης φόγει δίκιω.
„Οὐκ ἄρα ο Σωκράτης ἀναίτιος.

Ὁ ὑπὲρ τᾶ Σωκράτες ἀπαντήσων διαιρησει μὲν τιὼ μείζονα, καὶ τιὼ μὲν δικαίαν ὁμολογήσει, ἀποφήσει δὲ τιὼ ἄδικον. Διαιρησει δὲ καὶ τιὼ ἐλάτίονα, συμολογῶν μὲν τιὼ ἄδικον φόγειν τὸν Σωκράτιω, τιὼ δὲ δικαίαν ἀπαναινέμενος. Ἔνθα καὶ τῶν προκειμένων ἑκατέρα διίρηται, τὸ δὲ συμπέρασμα ἔ, ὅτι ο μέσος ἰῶ ο τῆς διαιρέσης δεσμός. Ἐαν δὲ θάτερον τῶν ἄκρων, διαιρεῖν δεήσει τῶντε προκειμένων τιὼ ἕτεραν ἐν ᾗ φέρεται, καὶ τὸ συναγόμενον· ὡς ἐπὶ τᾶ ἑξῆς

„Τὸ τοῖς λοιποῖς ἐπιπολάζον σώμασι κᾶφον ἐσὶν.
„Ἀὴρ δὲ τοῖς λοιποῖς ἐπιπολάζει.
„Ἀὴρ ἄρα κᾶφον.

Διαιρετέον τιὼ μείζονα, ὅτι κᾶφον κατὰ χρεὼν εἰπόντας, ἁπλῶς καὶ τὸ συναγόμενον ὡσαύτως.

§. Ἐνά. Ε. Τῆς ἐπιφερομένης διαιρέσεως ἀσαφεσέρας ὔσης, καὶ μᾶλιστα ἐὰν ο προσδιαλεγόμενος ἀπαιτῇ, προσαπτέον τιὼ ἐκθεσιν, ἐν ὁρισμοῖς προσφυέσιν ἀναπτύσσοντας τῶν σημαινομένων τὸ διάφορον, καὶ τὸ οἰκείως ἔχον τῇ προτάσει ἀπονέμοντας.

§. Ἐνβ. ς. Ἁπλῶς δὲ, καὶ καθ' ὁντινασῶ τρόπον ψοδομενίω τιὼ ἑτέραν, ἢ ἑκατέραν τῶν προκειμένων φωράσας, ἀνυποσίλως ὁ ἁπάντων ἀποφήσει. Ἔσι δὲ τὸ μὲν, ἢ δεον, ἀποφατικὸν ἐπίφορον καὶ λυσιτελὲς, τὸ δ' ἃ μὴ δεῖ, σφαλερόντε καὶ ἁμαρτώδες. Συμβαίνει τοίνυν τοτὲ μὲν ἐν μέρει, τοτὲ δὲ καὶ ὅλον χρῆναι τὸν προτεθέντα συλλογισμὸν ἀποκρύεθαι. Οἷον προτεθέντος τᾶ ἑξῆς·

„Οὐδὲν ο μὴ πρότερον ἰῶ ἐν τῇ αἰσθήσει, νῶ τυγχάνει
„καταληπτόν.

„Το δ' ἐν Λιβύῃ αἰεὶ ἐπισφαλές.
„Ὁ, τι ἄρα νῶ καταληπτόν ἐστιν, ἐπισφαλές.

Πλατωνικος μεν ἀνηρ, καὶ ὅστις ἄλλος τῶν ἰδεῶν ἐς τὰς ἐμφύτους ἀποδεχόμενος, ἀποφησει καὶ μειζονα, καὶ ἐλάττονα, καὶ συμπέρασμα. Ὁ δε ἐκ τῦ περιπάτυ μόνῳ ἀποφησει τῳ ἐλάττονα.

§. Δνγ'. Ζ. Ἔξεσι δε καὶ ἀποφασκοντας ὑποτιθέναι, ὡς ὄντως ἔχειν ἀχ οἱοντε τὸ ἀποφασκόμενον, μηδ' ἐπιρέπειν ὅλως τῷ προσδιαλεγομένῳ, δεῖξαι πειράσαθαι. Πότε δε τῦτο; Ἐπειδαν προτασιν προχειρίσηται, κατὰ δόγμα ἡμῖν μεν ἃ δοκεῖ, τῆς δε σωιζαμένης συζητησεως πάντη ἀλλοτρίως ἐχον. Ἵνα μη πάνυ πόρρω δηλαδη ἀποπλανηθῶμεν τὰ ζητεμένα. Τῳ καὶ τὰ ἐν ὄντως ἐστιν ἀπαντήσαι. „Ἀποφασκων τῦ συλλογισμῦ τῳδε, ἢ τῳδε. ὑποτιθημι τῳ ἀντιφατικῳ ἐκείνης, „ὡς ἀληθεύσαν Οὐ ἐπιτρέπω σοι τῳ κατασκεύῳ τὸ ἀποφασκομενον. Ἕτερον γαρ τὸ περὶ ἐκείνα ζητεῖν Ἐν οἷς ὁ „περὶ αὐτῦ λόγος ὑπερτιθεσθω· Ἤδη δε ὧ ταν κεῖται τον πῶλον περὶ τῳ νυσσαν, καὶ καλῶς γε ποιῶν. ἀπο τῶν κοινῶν „ἐννοιῶν, ἢ ἀφ ὧν ἐγω πρεσβεύω ἐνίασο. (§ Δμ.).

§. Δνδ'. Η. Ἀμφω δοντα τὰς προκειμενας, Συλλογισμῦ ἀνεπιλήπτως χήματε καὶ τρόπον ἔχοντος, μη ὁμολογεῖν ἃ θέμις τὸ συναγόμενον Οἷον τῦ ἐξῆς ἐπὶ ΘΕΑΣΕ,

„Οὐδεν νόσημα ἀνίατον.
„Πᾶσα μανία ἐστὶ νόσημα.
„Οὐδεμία μανία ἀνίατος.

Εἴτις ξυμφήσειε τὰς προτέρας, ἐκ ἂν ἐνέχοι τῦ λοιπῦ περὶ τῳ συμβαίνουσαν, ὅτι οὐδεμία μανία ἐστὶν ἀνίατος.

§ Δνε. Θ. Τῦ δε Συλλογισμῦ διεσρόφοτος, ἔστι καὶ τὰς προκειμενας ἀποδεξάμενον, ἀποκρύσαθαι τὸ ἐπιφερομενον. Οἷον, τῦ ἐξῆς,

„Πᾶς ἵππος τετρύπων.
„Οὐδὲις ὄνος ἵππος.
„Οὐδεὶς ὄνος τετράπων.

Δεῖ δε καὶ τῳ αἰτίαν τῆς διασοφῆς ἐπιλέγειν· οἷον ἐπὶ τῦ παρατεθέντος. τὸ μη ἐξεπίτηλον τι, ἐν πρωτοχήμονι Συλλογισμῷ Καταμήλω, ἀποφασκειν τῳ ἐλάττονα. (§. χμθ.).

§. Δνς.

§. Ογδ. Ι. Ἔστι δὲ καὶ τὰς προκειμένας ξυμφάμενον, καὶ αὐτὸ ἀχ ἧτλον τὸ συμπέρασμα, ὡς ἀληθείας ἐχόμενα πάντα, τῷ ἐξ ἐκείνων τοῦτο ἐπιφέρειν, ἵνα καλέσω σωέπειαν (§. φμ.), ἀποφάσκειν, ἐὰν ἡ ὁ ἐλεγχος ἀσυλλόγιστος. Οἷον ἐπὶ τοῦ ἑξῆς·

„Οὐδεὶς ὄνος ἵππος.

„Οὐδὲ λύκος ὄνος.

„Οὐδεὶς λύκος ἵππος.

Ἀποδοτέον δὲ κανταῦθα τῆς ἀσυλλογιστίας τὸν λόγον, οἷον ὅτι κατὰ τὸ ΙΒ. τῶν Γενικ. Θεωρημάτ. (§ χμα.) ὁ Συλλογισμὸς φέρεται, καὶ κατὰ τὸ Α τῶν Ειδικ. (§. χξη).

§. Ογζ'. ΙΑ. Ἐαν Συλλογισμὸ ὑποθετικὸ μὴ ἐρθῶς ἐχῃ τὸ ἐν τῇ μείζονι σωημμενον, εἴτε κατὰ θέσιν, εἴτε ἀν καὶ κατὰ ἄρσιν σωάγοντος (§. ψξη.), ὁ ἁπάντων σωαποφήσει τῇ μείζονι καὶ τὸ σωαγόμενον. Οἷον,

„Εἰ ὄρη ἐμφαίνεται τῇ Σελήνῃ, πρόδηλον ὅτι οἰκεῖται.

„Ἀλλ. ἐμφαίνεται. ἡ Ουκ οἰκεῖται.

„Ἄρα οἰκεῖται. ἡ Ουκ ἐμφαίνεται.

Οὐ ξωορῶ τῷ ἀνάγκῳ, ἐρεῖ, τὸ σωημμενο· Γένοιτο γὰρ ἂν τὸ τραχὺ τὸ Σελιναίο σφαῖρο καὶ ἀνωμαλον καὶ πρὸς ἄλλου χρῆσιν, καὶ ἀχὶ μόνον πρὸς οἴκησιν.

§. Ογη. ΙΒ. Ἐὰν δὲ ἐπὶ τοῦ ὑποθετικοῦ τὸ μὲν σωημμενον ὑγιῶς ἐχῃ, ψεῦδες δέτι ἡ τὸ ἐπιφερόμενον, ἤτοι ἐκ τῆς διαφθορᾶς τῶν ἡγεμένων ἑπομένων τὸ σόφισμα ραδιεργεῖται, τῇ θέσει τοῦ ἑπομένου, τῷ τοῦ ἡγεμένου θέσιν, ἡ τῇ τοῦτο αἴρσει τῷ ἐκεῖνο ἀτοπως σωάπλον, ἢ τότε δὲ ἐκ τοῦ κανόνος τῶν ὑποθετικῶν Συλλογισμῶν (§ ψξη.) ὁ ἁπάντων ἐλέγξει τὸν Σοφιζόμενον· ἡ ἄλλως τίθεται μὲν εὐτάκτως τὸ ἡγεμενον, αἴρεται δὲ ἡ θέσιν τὸ ἑπόμενον, ἐν τῇ προσληφθείσῃ ἐλάττονι, ἀλλὰ περῖκα, καὶ ἀλογως· ἐνθυτοι καὶ ἀποφατέον τῷ καῦτα τῷ τοῦ ἡγεμένου θέσιν, ἡ τῷ ἄρσιν τοῦ ἑπομένου, καὶ ταυτας δὲ σωαποφατέον καὶ τὰ σωαγόμενα. Οἷον κατὰ θέσιν προτεθέντος,

„Εἰ τὸ ἡδὺ συμφέρον, καὶ τὸ σωὸ ἡδονῇ βιῶν εὐδαιμον.

„Ἀλλα. τὸ πρῶτον. Ἄρα καὶ τὸ δεύτερον.

ἡ κατὰ ἄρσιν

„Εἰ μὴ τὸ ἡδὺ συμφέρον, οὐδὲ τὸ σωὸ ἡδονῇ βιῶν εὐδαιμον.

„Ἀλλ. ψεῦδες τὸ δεύτερον. Ἄρα καὶ τὸ πρῶτον.

Ἐπ' ἀμφοῖν ἀποφήσεις σιὼ αὐταῖς ταῖς προσλήψεσι καὶ τὰ συμπεράσματα.

§. ϑνϑ'. ΙΓ. Ἐπειδάντι ὃν ὀρθῶς ἐκ τῶν ὁμοίως ἔχειν δοκέντων σιωάγεται, ἔργον δὴ τὸ ἀπαντῶντος τότε, τὶὼ ὁμοίωσιν ἀπανηνάμενον, τὶὼ παραλλαγὶὼ παραδεῖξαι. Τοιγαροῦν τῷ ὅτως ἐπιχειρέντι,

„Δαὸ κλαύσας πικρῶς ἐφ' οἷς ἥμαρτε, δεδικαίωται.

„Ἄρα καὶ Σαὲλ ϑριμήσας, ἐφ' οἷς ἠνόμησεν.

Ἀπαντήσει, ὡς ὁ μὲν προσκρέσας, ὰκρυσι ψυχῆς τεταπεινωμένης, τὸν ϑεὸν ἠτεῖτο γνησίως τὶὼ ἄφεσιν, ὁ δὲ παρητεῖτο τὶὼ ἀπὸ τῆ βασιλείας ἐκπλωσιν, καίγε τῆς ἀλλεργίδος ἕνεκα, τῆς τὸ προφητε ἐϑήτος ἐπείληπτο.

§. ϑξ'. ΙΔ. Συλλογισμῷ Αἰτιολογικῷ πρστεθέντος (§ ψνη. κξ.), τὰ μὲν ἄλλα ὀρθῶς διεχηματισμένα, ὐδὲν δὲ ὑγιὲς ἐπιφέροντος τὶὼ Αἰτιολογίαν ἀποκρυσόμεθα. Ἐνσάντος ἡμῖν ἄρα τινος ὅτως·

„Ἡ Λογικὴ ἕξις ἐπιςήμη ἂν λέγοιτο, διὰ τὸ μὴ περὶ τὶὼ „ὑλὶω κατα τὰς βαναυσες τῶν τεχνῶν ἐναχολεῖϑαι.

„Ἀλλ καὶ Γραμματικὶω, καὶ Ῥητορικὶω κλ., ὐδὲν τὸτο κω„λυει μὴ τέχνας εἶναι.

„Ἄρα ὐδὲ ἡ Λογικὴ παρὰ τὸτο ὃκ ἂν εἴητε, καὶ λεγοιτο „τέχνη.

Ἀπαντήσομεν τὶὼ ἐν τῇ μείζονι Αἰτιολογίαν ἀποσυρίτλοντες. Οὐ γὰρ δὴ παρὰ τὸ μὴ περὶ τὶὼ ὑλὶω ἐναχολεῖϑαι, διὰ δὲ τὸ ἀποδεικτικῶς τὰ κατ αὐτὶὼ Θεωρήματα καὶ Προβλήματα κατασκοὐάζειν ἡ Λογικὴ τῆς τῶν Ἐπιςημῶν Ἕδρας ἠξίωται.

§. ϑξα. ΙΕ. Μὴ τὸ ἀληθὲς ἐχόμενον ἐπιεικῶς συνομολογῶν. τῷ ἐνισαμένῳ ὁ ἅπαντῶν λαβὶὼ παρέχεται καϑ ἑαυτὸ καιριωτ-τὶὼ. Δεῖ δὴ περὶ πλείονος ἀληθεύειν ποιεῖϑαι ἢ ἀναπνεῖν. Ταὐτητοι καὶ Συλλογισμὸν ὅλον τὰ πολλὰ ὁμολογηίσεον, ὑλίωτε καὶ μορφίω ἀμέμπλως ἔχοντα· τὸ γὰρ ἠτῖᾶϑαι εἰδέναι, ὐδὲν ἧτον ἢ νεᾶν, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, τοῖς γε σωφρονοῦσιν ἐπαινετὸν κρίνεται.

§ ϑξβ'. Ις. Συλλογισμὸν ἐπενεχϑέντα, ἄλλοτι παρὰ τὸ προκείμενον ἐπιφέροντα, ὦσομεν ἡδέως τῷ ἀγωνιζομένῳ καϑ ἡμῶν, χαριζόμενοι· Ἅμα δὲ καὶ τὶὼ τῆ ἐλέγχε ἄγνοιαν (§ ωνγ'.) ἀντελέγξομεν. Οἷον ἔστις ὡς δὴϑεν ἀκαταλήψιαν εἰσαγων, ὅτως ἐπιχειροίη·

„Τοιγα-

„Τοιγε πολυδοξον απάτης ελεγχος.
„Το δὲ πολύλογον ἐν ἐπιστήμαις.
„Ουκ ἄρα αυται απάτης κρείσσονες εἰσί.

Καὶ μὴν ὅ τοῦτο πρόκειταί σοι δεικνύειν ὦ θαυμάσιε, τὸ ἐν ἐπιστήμαις πολιτίνα ἐμφιλοχωρεῖν τίνι ἀπάτῃ, ὅπερ ἐπιεικὴς ἀνδρὸς ἂν εἴη δέξασθαί τε ἡδέως, καὶ ὁμολογῆσαι εἰλικρινῶς. Ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον, ὡς ἀδεμίαν ἐπ' ἀδενὶ Ἐπιστήμῃ ἀδέποτε λαβεῖν ἔστιν ἀδόλως, ὁ καν ὅλον Σοι δοίημεν τον προτεθέντα Συλλογισμόν, ἀδαμῶς ἐπεται.

§. Ξγ'. ΙΖ. Ἔστι δὲ καὶ κατὰ τὸ προτείναντος τὸν Συλλογισμὸν τὰ πολλὰ ἀντιτρέφειν. Οἷον τον ἀνωτέρω ὡδέπως·

„Καθ' ὅτι λέγεται εἶναι, αὐτὸ ἐκεῖνο προυποτίθεται.
„Λέγεται δὲ Σοι κατὰ των επιστημῶν το πολυδοξον.
„Αυται Σοι ἄρα καὶ εἶναι προυποτίθενται, τῷ τίνι Ἀκατα-
„ληψίαν εἰσάγοντι.

§. Ξδ'. ΙΗ. Ἀμφοῖν τῶν προκειμένων, ψιλῶς ἀποφαινομένων, ἢ ἀμφισβητησιμα, τῆς μὲν ατοπωτέρας τίνι δεῖξιν ἀπαιτητέον, θατέραν δὲ ὁ σωμολογητέον, ἀλλα δοτέον. Διαφέρει δὲ τοῦτο ἐκείνου. Το μὲν γὰρ, σωαινεῖν ἐς τῷ λεχθεντι, καὶ ἀποδέχεσθαι ὡς ὁμόλογον· τὸ δὲ, ὑπερτιθέναι ἐς τίνι τοῦτο δεῖξιν, ἧς ἐπιδεὲς ἐστίν, ὡς μηδὲν πρὸς το παρὸν ἐπιβάλλοντος. Ὃ ον ἐπ' τῷ ἀνωτέρω (§. Ενβ') Πλατωνικὸς Ανὴρ ὁ τὰς ἐμφύτους τῶν ἰδεῶν εἰσάγων, δεδόσθω δὴ ἐρεῖ ἡ μείζων, ἀποφήσει δὲ τίνι ἐλάττονα.

§. Ξε. ΙΘ. Ἐπὶ τῶν ἐκ μαρτυρίας ἀποδεικνυμένων (τοιαυτα δὲ θετέον τὰ μὴ λόγῳ κρατύνεσθαι πεφυκότα· ἐπ' γὰρ τῶν τοιῶτων τὸ ἐκ μαρτυρίας ἐπιχειρεῖν τῷ ἐνισαμένῳ ἥκιστα συγχωρητέον.). Ἀπαντήσεως ὅρος δικαίας ἔσω, τῶν ἐπιμαρτυρεντων τὸ πληθος, καὶ τὸ ἀξίωμα, ὡς ἀλλαχῆ εἴρηται. (§ τλδ'. τλέ. κξ.). Εἰ δέπε δεησει, καὶ δια μαρτυριων πρὸς τας μαρτυρίας ἀντιπαραταξόμεθα, καὶ ἑνὸν δια πλειόνων πρὸς τὰς ἐλάσσονας, καὶ δια τῶν ἀξιολογωτέρων πρὸς τὰς κεφοτέρας. Φιλεῖ γαρπε ἡ τῶν πλειονων συγκατάθεσις κρατυνειν τὰ νοηθέντα· καὶ νὴ δία, ἡ τῶν σόζη διαφερόντων. Ὧν δὲ αἱ μαρτυρίαι ὑπὸ τε ἐναντίε καταβάλλονται, τῶτων μὴ σκώμματα, μηδὲ λοιδορίας χρεῖῶαι κατασκεδαζειν, σιὼ ὑπερφιλεκῆ θρασυτητι, περιτίοντι ἂν εἰκότως παραινεῖν δόξαιμι.

§. ξζ'. Κ. Ἐπὶ πᾶσι προσέχειν. Τὸ περὶ ὀνομάτων (ἐθ' ἂν ἢ τὰ πράγματα συμβαίνοντα) μὴ πάνυ διαφέρεσθαι (1). Ἀσολέχως δὲ ἐντυχάνοντα, μὴ σωαδολεχεῖν, σιγᾶν δ' ἐπιτάδαι καὶ μηδ' ἀξιοῦν ἀπαντήσεως (2). Ἐκ παντός τε τρόπου τὸ Σοφιστικὸν, καὶ φιλόνεικον, καὶ δύσερι φεύγειν (3), ὃ τῶν τῆς Διαλεκτικῆς παραγγελμάτων τὸ ΠΡΩΤΟΝ ἐστὶ, καὶ ΜΕΣΟΝ, καὶ ΠΥΜΑΤΟΝ.

(1) „Τεχνάζονται γάρτινες ἐξεπίτηδες, ὑπὲρ τὰ μηδὲν περαινθῶσι, „πρὸς ἕκαστον τῶν ὀνομάτων ἐνίστασθαι. (Γκλ. περὶ τῶν καθ' Ἱπποκρ. καὶ „Πλάτ. Δογμ. Βιβλ. Ε.). Τὰ τοίνυν πράγματα συγχωρήσας ὑπὲρ ὀνομάτων αἰδεσθήσῃ διαφέρεσθαι. . . . . „μηδὲ καθάπερ κολοιὸν, ἢ κόρακα „περὶ φωνῶν ζυγομαχεῖν, ἀλλ' αὐτίκα „τῶν πραγμάτων σπασάσαν τὴν ἀλή„θειαν. (Αὐτ. ὅτι Ἄριστος, Ἰατρ. καὶ Φιλόσ.).

(2) Ἀληθὲς γὰρ τὸ ὑπὸ τῶν παλαιῶν Φιλοσόφων ῥηθέν, ὡς ἐκ „ἐνδέχεται τινὰ διαλεγόμενον ἀσολέ„χοις ἀνθρώποις, ἀκοχλεῖσθαι τελείως „ἀπόσης ἀσολεχίας. (Αὐτ. περὶ τῶν καθ' Ἱπποκρ. καὶ Πλατων. Δογμ. Βιβλ Γ.)

(3) Εἰσὶ γὰρ οἱ φαύλως δηλονότι καὶ ἀπαιδεύτως περὶ τῆς Διαλεκτικῆς κείνοντες, καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς καλὸν σφίσιτε ἐνδιαφθείροντες, καὶ τοῖς ἄλλοις προσδιαβάλλοντες· „Οἱ μὲν γάρ, „ὥσπερ τὰ Σκυλάκια (φησὶν ὁ Πλα„των) τῷ ἕλκειν καὶ σπαράτ[illegible]ειν χαί„ροντες, ἐπὶ τὰς ἔριδας, καὶ τὰς ἀ„πορίας, καὶ τὰ σοφίσματα χωροῦσιν. „Οἱ δὲ πλεῖστοι τοῖς Διαλεκτικοῖς ἐν„δύντες, εὐθὺς ἐπισιτίζονται πρὸς Σο„φιστείαν. Ἅμα γὰρ αἰσθοίμεθ' ἂν „ἑαυτῶν προκοπτόντων ἐπ' ἀρετὴν, ὡς ὁ Πλεταρχος διατείνεται (Αὐτ.), μάλιστα δ τὸ φιλόνεικον καὶ δύσερι περὶ „τὰς συζητήσεις ὀφεῖται, καὶ πε„παύμεθα τὰς λόγους ὥσπερ ἰώντας, „ἢ σφαῖρας ἐπιδέμενοι πρὸς ἀλλήλας, „καὶ τῷ πατάξαι καὶ καταβαλεῖν „μᾶλλον, ἢ τῷ μαθεῖντι καὶ διδά„ξαι χαίροντες. Ἡ γὰρ ἐν τούτοις „ἐπιείκεια καὶ πραότης, καὶ τὸ μὴ „μετ' ἀγῶνος συνίστασθαι, μήτε διαλυε„σθαι μετ' ὀργῆς τὰς κοινολογίας, „μηδ' οἷον ἐμφυρίζειν ἐλέγξαντας, ἢ „χαλεπαίνειν ἐλεγχθέντας, ἱκανῶς „προκόπλοντος ἐστίν. Ἐδήλωσε δὲ Ἀρί„στιππος ἔντινι λόγῳ κατασοφισθεὶς „ὑπ' ἀνθρώπε τόλμαν ἔχοντος, ἀλ„λως δὲ μανικῶ καὶ ἀνοήτε. Χαίραν„τα γὰρ αὐτὸν ὁρῶν καὶ τετυφωμένον, „ἐγὼ μὲν (ἔπεν ὁ ἐλεγχθεὶς) ἔπαυμι „σε τὰ ἐλέγξαντος ἥδιον καθευδήσων.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΕΛΕΓΧΟΣ
ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΒΙΒΛΩ.

Ἐν ᾧ

Διὰ μὲν τῶν Ἀραβικῶν χαρακτήρων ὁ ἀριθμὸς τῶν Σελίδων σημαίνεται, διὰ δὲ τῶν Ἑλληνικῶν ὁ τῶν Παραγράφων. Οὗ δ' ἂν ᾖ τὸ Σ. ἡ τῷ Παραγράφῳ ἀνήκουσα Σημείωσις.

Α.

Ἀγωγὴ ἐκ Φαύλης προλήψεως. Σελ. 98. §. κη.

Ἀδὰμ πρῶτος ἐδόξε Φιλοσοφῆσαι. 1. ά. Σημ. 1. Πρῶτος ὀνοματοθέτης. Αὐτ.

Αἰγύπτιοι Γεωμετρίας Εὑρεταὶ. 6 ς'.

Αἰνιγμάτων διασάφησις 287. σημ.

Αἱρέσεις Φιλοσοφικαὶ.

Ἰταλικὴ. 11. ιβ'. κξ.

Ἐλεατικὴ. 13. ις'. κξ.

Πυρρώνειος. 15. ιθ'. κξ.

Ἐπικούρειος. 16. κα.

Ἰωνικὴ. κβ. κξ.

Κυνικὴ. 17. κδ'.

Στωϊκὴ. 18. κε.

Κυρηναϊκὴ. 19. κζ'.

Ἡγησιακὴ. Ἀννικέρειος.

Α.

Θεοδώρειος. 20. κη.

Ἀκαδημαϊκὴ. 21. λ'. κξ.

Ἠλειακὴ. 22. λέ.

Μεγαρικὴ. λς'.

Ἐρετριακὴ. λζ'.

Περιπατητικὴ. 23. λή.

Αἱρέσεις ἐν Ῥώμῃ ἀνθήσασαι πρότε, 24. μά. καὶ ἐπὶ τῶν Καισάρων. 25. μβ. μγ. κξ.

Αἱρέσεως Ἐκλεκτικῆς χρῆσις τε καὶ κατάχρησις. 29. μή μθ'.

Αἰθήσεις τὸν νῶν ἀπὸ τῶν νοητῶν ἀφέλκουσαι. 76. η'. Σφαλεραὶ. 77. θ'. Ἃ ταύταις ἐναπαιτεῖται πρὸς ἀσφαλῆ ἀντίληψιν Αὐτ. Περὶ ὁ πέφυκασιν εἰς κρίσιν αὐταῖς

αὐταῖς ἃ προχρησέον 79. ἰ. τούτων τὸ ὀλιγαριθμον ἀγνοίας πολλῶν αἴτιον. 80. ιά. Αἴθησιν κοινὴν περιττὸν ὑποτιθέναι. 164. λέ.

Αἴθημα τί; 162. κή. Οὐκ ἐκ πάσης σωματικῆς κινήσεως ἐγείρεται. 162. κθ. Αἰθημάτων εἴδη τοῖς αἰθητηρίοις συμπληθύνεται. 163. λγ. Καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς Αἰθήσεως ποικίλλεται. 164. λδ. Αἰθηματα ὀπαδὰ τινα. 165. λς. Εἰ πᾶσιν ἐκ τῶν αὐτῶν Αἰθήματα προσπίπτει τὰ αὐτά. 165. λθ. Αἴθημα ἀνεπίληπτον ὑπονοίας ἐκτός. 261. σμδ.

Αἴτημα τί ἐστὶ; 354. υἱ. κ Σ. ὅθεν λαμβάνεται. 357. ωπά. κξ.

Ἀκαδημία. 21. Ἀρχαία λ'. Μέση. λά. Νέα. λβ'. Ἐσχάτη. λγ'.

Ἀκολθία Προτάσεων 386. φγ'.
ὡς ἐκ τῶ πλάτους. φε. φς'.
ὡς ἐκ τῶ βάθους. 387. φζ'. φιβ'.
ὡς ἐκ τῆς μαχης. 388. φιγ'. — φκς'.
ὡς ἐκ τῆς ἰσοδυναμίας. 391. φκζ'.
ὡς ἐκ τῆς ἀντιστροφῆς. φκή.

Ἀληθεύειν τί ἐστὶ; 114. γ'. Καθ' ὅσους τρόπους λέγεται. Αὐτ. Σ. 3.

Ἀλήθεια καὶ ψεῦδος λογικώτερον ἐν οἷς θεωρεῖται. 267. 268. συβ'. — σξ'. Ἡ μὲν ἁπλῆ, τὸ δὲ πολυχερδές. σξα.

Ἅμα ὁσαχῶς λέγεται. 238. ρις'.

Ἀμμώνιος ὁ Σακκᾶς ἀρχηγὸς τῆ συμβιβασμῆ τῶν ἀσυμβάτων Αἱρέσεων 29. μθ'.

Ἀμφίγνοια θετικὴ, ἡ ἀποφατικὴ. 264. σμθ'.

Ἀναγκαῖον διτ̀ως λεγόμενον. 377. υξθ'. Σ.

Ἀνάγνωσις βιβλίων, ὃν τρόπον ἐπωφελὴς γίνεται. 107. λθ'.

Ἀναγωγῆς Συλλογισμῶν μέθοδος 486. ψπθ'. — ψμδ'.

Ἀνάλυσις τῶν Ἀρχαίων ὁποιατις ἰῶ. 560. θη. Σ.

Ἀνατολικοὶ οἱ περὶ τὴν Κωνσαντινοπόλεως ἅλωσιν τὴν Φιλοσοφίαν εἰς Ἰταλίαν διαπορθμευσαντες. 38. ξγ'.

Ἀντίθεσις ἐν ἀποφάνσεσι τί; 365. υλδ'.

Ἀντικείμενα ὁσαχῶς μάχεται 237. ρμέ.

Ἀντιθένης πατὴρ τῆς Κυνικῆς Αἱρέσεως, καὶ οἱ τοῦτον διαδεξάμενοι. 17. κδ'.

Ἀντιστροφὴ προτάσεων. 377. υξζ'. Ταύτης τρόποι. υξη. — υογ'. Λόγοι Ἀντιστ. 379. υοέ. Ἀντιστρ.

Ἀντισρ. ἐπὶ τῶν μετὰ τροπ. 381. υος. Περὶ Ἀντιστροφ. Ἀπορέμενα. υοέ. Σ. υος. Σ. Ἀντισρ. Προτάσ. ὡς ἐκ τῆς τῶν ὁρων δυναμεως. 383. υοή.--Φά. Ἀντιστροφαὶ Προτάσεων ὑποθετικῶν παρεκτικαὶ. 385. φβ.

Ἀξίωμα τί; 354. υί. Σ. Ὅθεν καὶ ὅπως λαμβάνεται. 533. ωοέ.--ωπ. Ἀξιώματα τινὲς ἀποδεικνύειν φιλοτιμησάμενοι. 498. ωιά. Σ. 2.

Ἀπαγωγῆς εἰς ἀδύνατον μέθοδος. 488. ψμέ. ψμς. Καὶ ἄλλη τρόπω διαφέρουσα. 491. ψ. Ἀπαγωγῇ τῇ εἰς ἀδυνατ. ὡς ἐλάχιστα χρησέον. 499. ωιγ.

Ἀπάτη τί; 275. σοέ.

Ἀπάτης τῷ λογιστικῷ ἐνσκηπτουσης πηγαὶ τέτταρες. 69. β.

Ἀπόδειξις τ'; 493. ωά. Ἀρχαὶ Ἀποδείξ. τίνες. ωβ'.-- ὡς Ἐκ παντὸς εἴδους αἰτίου ἡ Ἀποδειξ. 495. ωζ. Καὶ ἡ μὲν τοῦ ΔΙΟΤΙ, αυτ. ἡ δὲ τοῦ ΟΤΙ ωη. Ἡ τοῦ ΟΤΙ κατὰ Ἀριστοτ. διττὴ. 496. ωη Σ. Ἀποδειξ. Μονοσυλλογισος. Πολυσυλλογισος. 497. ωί.

Ἀποδείξεως τρόπος διὰ τοῦ ἀδυνάτου. 499. ωιδ'. Καὶ ὁ ἐξ Ἀντιπερισάσεως. ωιε. Ἀποδεικνύειν διὰ κύκλου τί ἐστι, καὶ ὅπως γίνεται; 500. ωις. ωιζ. Ἀπόδειξις Κυκλικὴ ποτε ὑπ' εὐθυτίλου ἄγεται; ωιη. Πότε δ' ἀνεκτὴ; 501. ωιθ'. Πότε δ' ἀναγκαία; ωκ. Καὶ Σ. 1. 2. Ἀπόδειξις ἡ καθ' ὑπόθεσιν ποιάτις, 502. ωκά.

Ἀποδεικτὰ τίνα καὶ ἀναπόδεικτα; 496. ωθ'. Ἀποδεικτὰ μὲν, μὴ ἀποδεικτέα δὲ. 497. ωιά. Ἐν τοῖς ἀποδεικνυμένοις ἃ μόνον τοῖς ἀναγκαίοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς σαφῆς δεῖ φροντίζειν. 498. ωιβ'.

Ἀπόφανσις τί; 342. τμέ. ταύτης μέρη. τγβ'. ἐνίοτε μονόφωνος. 343. τγγ. κξ'.

Ἄραβες Φιλοσοφοῦντ. 35. ιθ.

Ἀρισιππος πατὴρ τῆς Κυρηναϊκῆς Αἱρέσεως. 19. κζ'.

Ἀριστοτέλης. 23. λή. Τῶν ὁμιλητῶν αὐτοῦ οἱ γνησιώτατοι. λθ'. Οἱ τῷ Αἵρεσιν προαγαγοντες. μ.

Ἀρχαιοτης, ποιητικὸν προλήψεων. 99. λά.

Ἀσχολίαι αἱ παρὰ τὸ προσῆκον ἐπιδόσεως κωλυμα. 107. λή.

Ἄτομον τί, καὶ Ἀτομικόν, 169. ιή. Ἀτομα σημαινόμενα Αυτ. Σ.

Ἀφαιρέσεως εἴδη παρὰ τοῖς Σχολαστικοῖς. 191. οη. Σ. 1. Ἀφαιρέσεως χρῆσις. 192. π. κξ'.

π'. κξ'. Καὶ κατάχρησις. 103. πγ'.
Ἀφυία ἐκ τῦ ὀργανικῦ σώματος προβαίνουσα ἀνίατος. 71. δ'. Ἰάσιμος. Αὐτ. ἑ.

Β.

Βάρβαροι πρὸ τῶν Ἑλλήνων Φιλοσοφήσαντες. 6. ς'. κξ.
Βεβαιότης τί; 269. σξβ'. τριττὴ, Μεταφυτικὴ, Φυσικὴ, Ἠθικὴ. σξγ'.--σξς'.
Βιβλίων [illegible] 303. τκζ'. Σ.

Γ.

Γένος τί; 200. υξ', Γενικώτατον, καὶ Ὑπάλληλον. 203 ρβ'.
Γνωρίσματα Γνωρισμάτων ἐπὶ τῶν ἐννοιῶν. 206. ριγ'.
Γνώσεως Βαθμοὶ, Πρῶτος. 122. ιβ'. Δεύτερος. 123. ιγ'. Τρίτος 124. ιδ'. Τέταρτος. 125. ιέ.
Γρίφος τί; καὶ ὅπως αὐτὸν μετιτέον; 287.

Δ.

Δαμασκηνὸς ὁ θεῖος τὴν Ἀριστοτέλους Φιλοσοφίαν, ἀντὶ τῆς Πλατωνικῆς εἰσάγων. 34. νζ.
Δημόκριτος σοφία ἐπικληθεὶς καὶ γ λασῖνος 14 ιζ'. Οἱ ἐξ αὐτῦ περιφιλοσοφηκότες. ιη.
Διαίρεσις τί; 220. ρνβ'. Διαιρέσεως τρόποι. Αὐτ. Σ. Εἴδη αὐτῆς ὡς ἐκ τῶν ὅλων. 221. ρνγ'. ξ. ὡς ἐκ τῶν εἰς ἃ γίνονται μερῶν. 222. ρνέ. ρνς'. Διαίρεσις πραγματικὴ, ἡ τροπικὴ. Ἐνεργείᾳ, ἡ κατ' ἐπίνοιαν, καὶ τῷ λόγῳ. Εἰδικὴ. 222. ρνς'. Διαιρ. ὑγιὴς ἐχέσης ὅροι. 223. ρνζ'. κξ.
Διαλεξις Διαλόγῳ τὶ διαφέρει; 573. [illegible]
Διάνοια τί; 392. Φλ'. Ἐπὶ τῶν ἀξιωμάτων ἃ ἔχει χώραν 393. Φλά'. Ἀποδεικτικὴ, καὶ μὴ. Φλβ'. Διανοίας αἱ μεταβάσεις ἰσάριθμοι τοῖς ὅροις. Φλγ'. Ἡ ἐκ μεταβάσεων καταφασκικῶν, καταφατικῶς συνάπτει. 395. Φλέ. Ἡ ἐξ ἁπασῶν ἀποφασκικῶν, ἃ ἐκπεράνεται. Φλς'. Ἡ ἐξ ἀποφασκικῶν καὶ ἀντιθέτων ἀλήλαις. καὶ καθ' ἑαυτὰς ἀληθευουσῶν μεταβάσεων, ἐν ὅροις τῷ α ἡμῶ περιττοῖς μὼν ἀληθεύουσα. ἀρτίοις δὲ ψεύδομένη. Φλζ'. Διανοίας συμπληρωτικὰ τέτταρα. 306. Φλη. κξ. Ἡγεμένον αὐτῆς, καὶ Ἑπομένου, καὶ Συνέπεια. 397. Φμ'. Ἀεὶ τὸ ἐν αὐτῇ Ἑπομένου ἀνήρτηται τῷ Ἡγεμένῳ, διάτινα περιοχῆς λόγου.

λόγον. 399. φμγ'. Ἡ περιοχὴ ἤτοι Σχέσει. φμδ'. ἡ Βαθει. 400. φμέ. ἢ Πλάτει. φμς'. Διανοεῖσθαι ἐξ οἵων οἷά ἐπιφέρεσθαι δύναται, ἢ οἷα οὐχί. 400. φμζ'.—φνς'.

Διαφορὰ τί; 201. ηή, Γενικωτάτη, Μέση, Εἰδική. 204. ρέ. Κοινὴ, Ἰδία, Ἰδιαίτατα. ρς'. Διαιρετικὴ γενῶν, Συστατικὴ εἰδῶν, Κατηγορικὴ ἀτόμων. ρζ'.

Δίλημμα τί; 481. ψοέ. Ὅπως εὐέλεγκτον καὶ δυσπερίτρεπτον εἶναι συμβαίνει: 482.—ψπβ.

Δογματικῶν τε καὶ Σκεπτικῶν τὰς ὑπερβολὰς ἐν τῷ Φιλοσοφεῖν φθάκτέον. 50. ό.

Δόξα τί ἐστί; 118. ί. καὶ Σ.

Δυνάμεις γνωστικαὶ. 116. ζ'. Καὶ αἱ κατ' αὐτὰς ἐνέργειαι. 117. η. Καὶ Γνωστικὴ καὶ λογικὴ ὁ Νοῦς, ἄλογοι δὲ Φαντασία, καὶ Αἴσθησις. 118. θ'.

Ε.

Ἔθη τὰ παρὰ τοῖς διαφόροις Ἔθνεσιν, ὅπως ἐπικριτέον. 314. τμδ'.

Εἶδος τί ἐστί; 200. ηζ'.

Ἐκλεκτικὸς τρόπος τοῦ Φιλοσοφεῖν. 29. μή. μθ'. Περὶ τῶν ἄλλων μιμητέος. 55 ς.

Ἐλεατικὴ ἔνσασις. 13. ιέ.

Ἔλεγχος τί ἐστί; 514. ωλή.

Ἐλευθερία περὶ τὸ Φιλοσοφεῖν 59. η. Ἐλευθεριάζειν ἀκράτως ἃ δεῖ. 61. θ'.

Ἕλληνες τὰς αὐτὰς διδάξαντας ὑπερβαλόιτες. 8. θ'. Τέτων ἀρχαιότατοι ἐπὶ σοφίᾳ. 9. ί.

Ἑλλήνως λόγῳ μὴ ἀδαὴς ἔσω ὁ Φιλοσοφήσας ἐπιχειρῶν. 49 β'.

Ἑλληνισμῷ ῥοι. 288. τ. Σ.

Ἐλπίδες καὶ Φόβοι εἰς ἐκ ἐρήθας τὰ ψυχὰ παρεξάγουσι κρίσεις. 93. κδ'.

Ἐνθύμημα τί; 465. ψλέ. καὶ Σ. 2. Ῥητέρων ἴδιον. 466. ψλζ'. Σ. 2. Ἐξ εἰκότων. 467. ψλθ'. Ἐκ Σημείων. ψμ'. Ἐνθυμήματα τοῖς Ῥητέρσιν ἰδιαίτερον ἄλλα. 468. ψμέ. Ἐνθυμηματικαὶ προτάσεις. Αὐτ.

Ἔννοια πρώτη τί ἐστί; 146. β'. γ'. Ὀνόματα αὐτῆς παντοῖα. 147. δ'. Ἐπιβολὴ ἀκέρσα. 148. έ. Πρόσοχή. Αὐτ. Ἀντίληψις, Ἀνάληψις, Πρόσληψις, Πρόληψις. ς'. Ἐπαντίληψις, Συνείδησις. 149. ζ'. Ἐπαναλήψεις τῶν Προλήψεων δίττας. 150. θ'. Ἐννοιῶν ἀρχῆς περὶ. 150. ιά. καὶ Σ. Ἐννοιῶν ἀρχαὶ τρεῖς. 157. ιθ'. ὁ Δημιεργός. 158. κ. ἡ ψυχὴ αὐτὴ. 159. κά. τὸ σῶμα. 160. κς'. Ἐννοιῶν ἀμοι-

ἀμοιρεῖ τὰ κτήνη. 160. κγ'. Τὰ βρέφη. κδ'. οἱ ἀπαίδευτοι τίνων; κέ. Ἔννοιαι καθαραὶ καὶ μή. 167. μ. Ἁπλαῖ. μβ'. Σύνθετοι 168. μγ'. Συμπεπλεγμέναι, Αὖ. Ἐπαναλήψεις. μδ'. Συγκρίσεις. 169. με. Περιτάσεις. μς. Τέχνη μζ Σχέσεις. 170. μη. Ἐπινοίαι. μθ'. Ὑπολήψεις 172. ν'. Ἔννοια ἐναργὴς καὶ ἀμυδρά. 175. νέ. Εὐκρινὴς καὶ συγκεχυμένη. 177. νθ'. Πλήρης, καὶ ἐλλιπὴς. 180. ξ. Πλεονάζουσα. 181. ξβ'. Ὅθεν ταῖς Ἐννοίαις ἐγγενᾶται ἡ ἀσάφεια, καὶ ἡ συγχυσις. 183. ξς'. Ἔννοιαι αἱ πρῶται ὅπως περὶ τὸ ἀληθεύειν ἔχουσι καὶ ψεύδεσθαι. 184. ξζ'. Ἔννοιαι συγκεκριμέναι. 185. ξή'. Κυρίως συγκεκριμέναι, καὶ συγκεκριμέναι. 188. οά'. Συγκεκριμέναι αἱ μὲν ἐκ συγκεκριμένων, αἱ δὲ ἐκ συγκρινομένων. 188. εβ'. Ἐννοιῶν πρόοδος ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων ἐπὶ τὰς μᾶλλον καὶ μᾶλλον συγκεκριμένας. 189 ογ'. Ἔννοιαι κατὰ τὰς συγκρίσεις ἀπαραιτήτως συνιοῦσαι, καὶ μὴ ἀπαραιτήτως. 189. οδ'. Ἔννοιαι ἀφῃρημέναι. 190. οε. ος. κξ. Πρόοδος ἐννοιῶν ἀπὸ τῶν συγκεκριμένων ἄχρι τῶν ἁπλουστάτων. 191. οθ'. Ἐννοιῶν βάθος ἀναγκαῖον, καὶ μή. 194. πδ'. Ἐν τίνι κεῖται. πε. Ἔννοια ἀβαθής. Αὖτ. Ἐννοιῶν πλάτος. 195. πς'. Ἐννοιῶν βάθος καὶ πλάτος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. 195. πζ. Ἐννοιῶν βάθος καὶ πλάτος ἀντιπέπονθεν. πη. Κατὰ βάθος ἡ ἔννοια ὅλον ἐνεργεία, καὶ κατὰ πλάτος ὅλον δυνάμει. 196. πθ'. Ἔννοια ἁπλατης. 196. ϙ. Ἐπὶ μέρους. Αὖτ. Μερικὴ ἐννοιῶν τί διαφέρει. 197. ϙά. Ἔννοια καθόλ. 198. ϙγ'. Καὶ ταύτης διαφορὰ ἀπὸ τῆς περιληπτικῆς. Αὖτ. Ἐννοιῶν Ἀνάλυσις. 206. ριά ριβ. Καὶ Διαίρεσις. 207. ριδ'.

Ἕξεις ταῖς γνωσικαῖς δυνάμεσιν ἐμποιούμεναι. Ἐμπειρία. Τέχνη. Ἐπιστήμη. Νῶς. 119. ιά.

Ἐπαγωγὴ τί; 410. Φξ'. ταύτης λόγος ὁ βάσιμος. 411. Φξη. ταύτης διαιρεσις. Φξθ'. Φο.

Ἐπίκυρος. Τῆς κατ' αὐτὸν Αἱρέσεως διαδοχαί. 16. κά.

Ἐπιδιαίρεσις τί; 221. ργδ'.

Ἐπίνοια. ὃ δέον ἐκ τῶν κατ' αὐτὴν ἐπὶ τὰ ὄντα τῇ διανοίᾳ μεταπηδᾶν. 87. ιε'. Ὁσαχῶς ἡ Ἐπίνοια λέγεται. 170. μθ'. Σ. (*).

Ἐπιστημῶν τίνες τίνων ὡσὶ πρὸ

προτερεῦσαι τάξει; 131. ε'. Καὶ ἀξία; 132. ζ'. Τὸ ἀφ' ἑκάστης αὐτῶν τοῖς ἀνθρώποις ἐγγινόμενον ὄφελος. 133. ή.

Ἐπιχείρημα τί; 403. φιζ'. καὶ Σ. 1.

Ἑρμηνευτικῆς ὅροι. 294. τιά'.-τκς'.

Ἑρμηνεία ἡ ἀποφανσις, διατί; 341. τπθ'. Πολυώνυμος ἐσίν. τγ'.

Ἐσίν, ὁ ῥῆμα τοῖς Διαλεκτικοῖς, ἀλλὰ Σύνδεσμος ἐσι. 344. τνδ'. 346. τνς'. Σ. Διπλόητις καὶ τάτω θεωρειται. τγε. καὶ Σ. Περὶ τέτε ἐσφαλμένως κρίνων ἦν ὁ Βλεμμίδης. 345. τνε'. Σ.

Ἕτεροτης, καὶ τὰ ἕτερα ποσαχῶς λέγεται, 222. ρνέ.

Εὔνοιαι καὶ δυσνοιαι τὴν ψυχὴν τυφλώττειν περὶ τὰς κρίσεις ποιῶσι. 91. κγ'.

Ἔχειν τί, καὶ ποσαχῶς; 237. ρνή.

Ζ.

Ζήνων ὁ Κιττιεὺς, ἀρχηγὸς τῆς τῶν Στωϊκῶν Αἱρέσεως. 18. κέ. Ζήνων δὲ ὁ Ελεάτης τῆς τῶν Ἐλεατικῶν. 13. ις'.

Η.

Ἡδονὴ ἡ τῦ σώματος εἰς διαφθορὰν ψυχῆς, καὶ ἐξαπατᾶν βιαιότατον. 94. κέ.

Ἡθῶν ἐπίκρισις τριτλῶς. 317. τν'.-τνέ.

Ἡράκλειτος θρηνώδης ἀντιπεπονθὼς Δημοκρίτω 14. ις'. Σ.

Θ.

Θαλῆς πατὴρ τῆς Ἰωνικῆς αἱρέσεως. Καὶ ὃς ἔσχε διαδόχους. 16. κβ'. Θαλῆς ἐκ προδιαγνώσεως χρήματα πολλὰ συλλέξας. 327. τξά'. Σ.

Θέσις ποσαχῶς λέγεται. 341. τγ. Σ. 2.

Θεώρημα τί ἐσί; 355. υιά.

Ι.

Ἰάμβλιχος. Τέτε ἀκέσαι, καὶ ὀπαδοί. 30. ν'. να'. καὶ διάδοχοι. νβ.

Ἰατροὶ μὴ περὶ τὸ προγνωστικὸν τῆς τέχνης προπετῶς ἐνεθύμηθησαν. 326. τξ'. Σ.

Ἴδιον, τί ἐσί; 201. ηθ'. Πότερον ἀσιώδες ἐσὶ γνώρισμα, ἢ ἐπισιώδες; Αυτ. Σ. Γενικώτατον, Μέσον, Εἰδικώτατον. 204. ρέ. Τέτε τρόποι τέτταρες. 205. ρή. τὸ κατὰ τὸν Δ'. τρόπον τριχόθεν παρὰ τοῖς Πλατωνικοῖς. Αυτ.

Ἰσοδυναμία τῶν ὡς ἐκ τῦ κατηγορεμένε ἀντιθέτων προτάσεων. 373. υνδ'. υνέ. τῶν ὡς ἐκ τῶν προσδιορισμῶν.

374. υνϛ'. κξ. Ἰσοδυναμιῶν λόγοι 375. υνη'.--υξϐ'. Ἰσοδυναμίαι Προτάσεων ἐκ ἐκ μάχης, ἀλλ' ἐκ ταυτοσημασίας. 376. υξγ'. κξ.

Κ.

Καὶν. οἱ ἐξ αὐτῆ πολλῶν τεχνῶν ἄρεταί. 2. α'.

Καθόλ8, μὴ ὑφεσηκότα ἐν τοῖς πολλοῖς. 198. ιϛ'. Σ. Τούτων διαίρεσις. 199. ιέ. Καθόλ8 Μεταφυσικῶς καὶ Ἠθικῶς 253. σλ'.

Κατασκευῆς Ἐπιχειρηματικῆς κατὰ Λώκιον, τρόποι τέτταρες. 403. φιζ'. Σ. 2. Καὶ ἕτερος ἐπὶ τούτοις κατὰ Λειβνίτιον. 499. ωιέ. Σ.

Κατηγορίαι καὶ ἄλλως ἐνομαζόμεναι. 225. ρξζ'. Τί ἐστὶ Κατηγορία. ρξη. τὰς Κατηγορίας διαφόρως ἄντις διέλοι, καὶ διατάξειε. 227. ροά'. Τούτων ἡ κατ' Ἀριστοτέλη διαίρεσις. 228. ροϐ'. Ὁποίαις αὐτῶν ἡ χρῆσις. 239. ροϑ'.

Κατηγορέμενον τί; 243. σέ. σϛ.

Κεῖσθαι τὶ, καὶ ποσαχῶς; 230. ρογ'.

Κινήσεων εἴδη. 238. ρνή.

Κοινοῦ [illegible]; 198. ιϛγ'. Σ.

Κρίσις ἐνέργεια τε γνωστικὴ ὁποίαις; 337. τπϑ'. κξ'. Ὅτι ἁπλουστάτη. τπέ. Ἐλευθέρας ἔργον βουλήσεως πολλάκις. 339. τπζ'. Οὐκ ἀεὶ δέ. 340. τπή. Κρίσις κυρίως τὶ κατὰ Λώκιον; Αὐτ. Σ. Κρίσεις Ἐννοηματικαὶ, καὶ Ἐποπτικαί τινες; 262. σμϛ'.

Κριτηριον τῶν ἐναργῶν ἐννοιῶν. 262. σμέ. τῶν Ἐννοηματικῶν, καὶ Ἐποπτικῶν κρίσεων. σμϛ.

Κριτικὴ δύναμις κυρίως ὁ Νοῦς. Φαντασία δ' καὶ Αἴσθησις κριτικαὶ οὐ αὐτῆ 118. ϑ'.

Κριτικὴ τέχνη τί; 284. συγ'. Σ.

Εἴδη αὐτῆς. 285. συϑ'.

Συμβολικὴ, καὶ ταύτης εἴδη. συέ.

καὶ τρόπος ἐπιχειρήσεως. 286. συϛ'. συζ'. συή'.

Λογικῆς εἴδη 288. συϑ'.

καὶ τρόπος ἐπιχειρήσεως. τ'.--τδ'.

Πραγματικῆς εἴδη. 291. τϛ.--τί.

Ἑρμηνευτικὴ. 294 τιά.-τλϐ'.

Ἱστορικὴ. 307. τλγ'.--τμά.

Πολιτικὴ. 313. τμϐ'.--τνέ.

Πρακτικὴ. 322. τοϛ.--τξϛ'.

Φυσικὴ 329. τξγ'.--τπά.

Κυνόσαργες. 17. κδ'.

Λ.

Λαέρτιος Διογ. ἐκ τοῦ λόγους τοὺς ἀπαρχὰς τῆς Φιλοσοφίας

φίας ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων δρεπόμενος. 6. ς'.--η'.

Λέξεως παράχρησις ἀπάτης παραίτιος. 104. λς'. Χρῆσις τούτων ἡ προσήκουσα. 105. λζ'.

Λεύκιππος, ὁ πρῶτος ἀρχὰς ἀτόμους εἰσαγαγών, καὶ τὸ κενὸν, καὶ κόσμων ἀπειρίαν δοξάσας. 13. ιζ'.

Λῆμμα τί; 355. υιβ'.

Λογικὴ τρόπος Ἐπιστήμης. 46. α'. Νῦ θεραπεία. Αὐτ. Ἐπιστημ. 47. β'. Κανονικὴ. γ'. Προδιαθετικὴ, προφυλακτικὴ, θεραπευτικὴ. Αὐτ. Ἐμφυτος. 135. α'. β'. Ἐπίκτητος. 137. ι'. Λογικῆς εὑρεταὶ οἱ παλαιοὶ. 139. ζ'. Οἱ ἐν τοῖς νεωτέροις προαγαγόντες. Αὐτ. Σ. 2. Πότερον ἐπιστήμη γελοῖον περαιτέρω ζητεῖν. 141. ι'. Λογικὴ ἡ ὠν Διδασκαλία ἢ ἡ ὠν Χρήσει. 141. ιε'. Ὀνομασία τῆς Λογικῆς ποικίλη. 142. ιβ'. Ταύτης τὸ ὠνησιφόρον. 142. ιγ'. ιδ'. Λογικὴ τῶν Πυθανῶν, ἧς ἀπόπειραν ἐλήφασι τῶν Νεωτέρων τινές. 283. συά. Σ.

Λόγοι τῶν ὀρεκτικῶν παθημάτων σημαντικοὶ, Ῥητόρων ἴδιοι. 342. τηά. καὶ Σ. 2.

Λόγῳ μέρη τὰ κυριώτατα τὸ Ὄνομα, καὶ τὸ Ῥῆμα. 240. οβ'.

Μ.

Μαθημάτων ἄλλοις ἄλλα πρόσφορα. 74. ζ'.

Μαρτυρούντων τὸ ἀξιόπιστον. 308. τλδ'. κξ.

Μάχαι προτάσεων ὡς ἐκ τῶ κατηγορουμένω. 365. υλέ. υλς'. Ὡς ἐκ τῶν Προσδιορισμῶν. 366. υλζ'. υλή'. Ἐπὶ τῶν ἀπροσδιορίστων. 396. υμδ'. υμέ. Καὶ τῶν καθ' ἕκασα. υμς'. Καὶ τῶν Ἀορίστων. υμζ'. υμή. κξ. Καὶ τῶν Στερητικῶν. 372. υνα. Καὶ τῶν μετα τρόπω. υνβ'. υνγ'.

Μέθοδος τί; 526. ωνή. Ἁπλῆ, Μικτή. ωνθ'. Ἁπλῆς εἴδη. ωξ. Μικτῆς εἴδη. 527. ωξά. Μεθοδος Ὁρισμῶν, 528. ωξβ.--ωξζ'. Διαιρέσεων. 530. ωξη.--ωο. Τῶ τὰς προτάσεις καθολικῶς εἶναι ἢ μερικῶς εἶναι. 531 ωοά-ωοδ'. Ἀξιωμάτων. 533. ωοέ.--ωπ'. Αἰτημάτων 537. ωπα'.--ωπγ'. Θεωρημάτων, Προβλημάτων, Πορισμάτων, Σχολιασμάτων, 538. ωπδ'.-ωη'. Ἀποδεικτικῶν Ἐφόδων. 544. ωηα'. Ἀναλυτικῶς ἢ Συνθετικῶς. 545. ωηβ'-ωηή'. Μέθοδος Ἀναλύσεως, ἤτοι Εὑρέσεως. 551. θα'. Ταύτης Κανόνες, Α'. θβ'. Β'. 554. θδ'. Γ'. 556. θε'. Δ'. 557. θς'. Ε'. 558. θζ'.

559 Δή. Ζ. 561. ΔΘ. Η'.
Δι' Μ Θοδος ἐκθέσεως, ἤτοι Διδασκαλίας. 562. Διά. Ὁλοχερὴς ἡ οὐ μέρει. ΔιΒ'. Τέτων Κανόνες. Α'. 563. Δίγ. Β' 565. Διδ. Γ'. 566. Δια. Δ'. Δις. Ε'. 567. Διζ. ς'. 568. Διη. Ζ'. 570. ΔιΘ'. Η'. Δι. Θ'. 571. Δκά. Ι. ΔκΒ'. ΙΑ'. Δκγ. ΙΒ'. 572. Δκδ'. Μέθοδος Ἀντιθέσεως, ἡ Προσδιαλεκτική. 573. Δκέ. Ἐρωτηματική, καὶ Συλλογιστική. Δκς'. Ταύτης ὅροι ὃς τηρητέον τοῖς προσδιαλεγομένοις. 574. Δκή.--Δξ'.
Μελέτη τί; 550. [illegible]
Μέλλον καὶ ἐσόμενον διαφέρει. 351. νέ. Σ.
Μεροειδῶν ἐκ, μεταβαίνειν εἰκὸς ἃ δέον ἐπὶ τὰ καθόλε. 88. ιθ'.
Μέσα εὑρεσις ἃ ῥαδία. 504. ωκς'. ὅπως Φιλοτεχνεῖται. 505. ωκζ.--ωλς'.
Μνήμης τὸ ἄτονον καὶ ἧκισα ς'γον ἐπιστήμης κώλυμα. 83. ιέ. Ἐπιβοηθήματα. 85. ις'.

N.

Νόησις κατ' ἐπιστροφήν, καὶ εὐθυτενής. 115. δ'.
Νῦς κατὰ δύναμιν, καὶ ὁ καθ' ἕξιν. 120. ιά. Νῦ διάφορα σημαινόμενα. Αυτ. Σ.3. Νῦ δύναμις πότερον παθητική, ἢ ἐνεργητική. 150. ί.

O.

Ὅλον δυνάμει, ἢ ἐνεργείᾳ. 203. ργ'.
Ὄνομα τί; 241. σγ'.
Ὄργανα δι' ὧν οἱ Φυσιολογοῦντες τὰς τῆς Ἀτμοσφαίρας ἐξαλλοιώσεις εἰώθασι παρατηρεῖν. 322. τνζ. Σ. καὶ ἄλλα. 329. τξδ'. Σ.
Ὄρεξις τὸ εἶδέναι, ἀρχὴ τοῦ Φιλοσοφεῖν. 4. δ'.
Ὁρισμὸς τί; 207. [illegible] Σ. Ὀνοματωδὴς καὶ Πραγματωδής. 208. ριζ. Τῶ Ὀνοματώδες ὁ μὲν Ἐτυμολογικός, ὁ δὲ Συνωνυμικός, ὁ δὲ τοῖς Φιλοσόφοις πρέπων. 208. ριή. Τῶ Ὀνοματώδες χρήσις. 209. ριθ'. κξ. Παραχρησις. 210. ρκγ'. κξ. Ὁρισμὸ Ὀνοματώδεις κατὰ τὰς ὑστερον τίνες; 212. ρκθ. καὶ Πραγματιώδεις, καὶ Γενετικοί. Αυ. Διαίρεσις Ὁρισμῦ εἰς Ὀνοματώδη, καὶ Γνωρισικὸν, καὶ Γενετικόν. Αυτ. Σ. Πραγματιώδης ὑσιώδης, ὁ μὲν Μεταφυσικός, ὁ καὶ Λογικός, ὁ δὲ Φυσικός. 214. ρλ'. Ἐπυσιώδης, ἃ εἴδη ὁ Αἰτιώδης, ὁ ἐκ τῶν Ἰδίων, ὁ ἐκ τῶν Συμβεβηκότων, ὁ Μεταφορικός. 214. ρλα. κξ'. Ὁρισμὸν ἀποδώσοντι τισὶ προσεκτέον; 215. ρλζ.--ρν.
Ὅρος ἁπλῶς, ἢ συμπεπλεγμένος

μένος. 244. σζ. Θετικος, Στερητικος, Ἀορισος. σή. Ουσιαστικος, Ἐπιθετος, Ἀφορημενος, Συγκεκριμένος, Κατηγορηματικος, Συγκατηγορηματικος. σθ. Μερικος, Ἀτομικος, Περιληπτικος, Διανεμητικος, Συνωνυμος, Ὁμωνυμος, Ἀναλογος Μεταφορικος, Καθολ. 245. σί. Παρωνυμος, Ἑτερωνυμος, ὁ πρὸς ἄλλον ἕτερος, καὶ ὁ κατὰ Γραμματικὴν Συνωνυμος, ἤτοι Ἰσοδυναμος, Πολυωνυμος, Μετωνυμικος, Στερεος, Ἀσατων. σια. Κατηγορικος, Διαβατικος, Ἀπόλυτος, Σχετικός. 246. σιβ'. Πρώτης ἐπινοίας, καὶ Δευτέρας. Ἡγεμενος, Ἑπομενος, Ἀντίστροφος. σιγ. 248. σιζ. σιη.

Ὁρᾶ Ἀναδρομή. 377. υξθ'. Δυνάμεις. Α'. Β'. Γ'. 247. σις.—σιθ'. Ὑποβολαὶ, καὶ ἐκδοχαὶ ποικίλαι. 250. σκα.—σλβ'.

Ουσία. πρώτη ἄληπτος τῇ νοήσει. 187. ξθ'. Ουσίας Πρώτης, καὶ Δευτέρας διαφορά. 229. ροδ'. Παρεπόμενα τῇ ὐσίᾳ. ροε.

Π.

Πάθη τὰ ὑποκειμένῳ ὀλίγα τινὰ εἰδοτας, ἀχρὴ νομίζειν αὐτὶω πὴν τελέως καταληφέναι τὴν ὐσίαν τῶν πράγματος. 90. κα

Παιδαγωγοὶ ξ. περιλήψεως αἴτιοι. 94. λ.

Παραβολὴ καὶ ὁ καλούμενος Λογος, ἀνάγονται ἐπὶ τὸ Παράδειγμα. 415 Φπγ.

Παράδειγμα. 412. Φοα. Ὅροι ἐν αὐτῷ τέτταρες Φοβ'. Ἀναλύεται εἰς Συλλογισμὸς δύο. Φογ. Παράδειγμα Ἀποφατικὸν. 413. Φοδ. Λογος Βασιμος τῶν Παραδείγματος. Φοε. Παράδ. ἐκ τῶν ὁμοίων, καὶ ἀνομοίων. Φος. — Φπ'. Διαφέρει Συλλογισμῶ καὶ Ἐπαγωγῆς. 414. Φπά. Ὅθεν τὸ σφάλλεσθαι τῷ Παραδείγματι. 415. Φπβ'.

Παραλογισμὸς τὶ Σοφίσματος. 514. ωλθ'.

Παῖζειν τὶ; καὶ ποσαχῶς, καὶ αἴτια αὐτῷ παρίπτεται. 236. ρη.

Πεῖρα τὶ; 119. ιά. Ἐμπειρίας τ' διαφέρει; 120. ιά Σ.

Περιπατητικὴ Φιλοσοφία ὑπὸ Ἀριστοτέλει, καὶ τοῖς διαδεξαμένοις. 23. λη λθ'. μ. Καὶ ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν. 24. μά. 28. μζ'. Ὑπὸ τῶ θείᾳ Δαμασκίῳ αὔξησις συνισαμενη. 34. νζ'. Παρὰ τοῖς Ἀραψι. 36. νθ'. Παρὰ τοῖς Σχολαστικοῖς. ξ. ξα. Περὶ τῶν Κωνσταντινοπο-

πόλεως ἅλωσιν. 38. ξγ'. Ἕκατον καθ' ἡμᾶς. 44. ξθ'. Οἱ πρῶτοι κατὰ τῆς Περιπατητικῆς Φιλοσοφίας τὴν ζάσιν ἐν τοῖς νεωτέροις ὠδίναντες. 45. ο.

Πιθανὸν τί; 274. σιά. Διαφέρει τῷ Ἀδυνάτῳ, καὶ τῷ Δυνατῷ, καὶ τῷ Ἐνδέχῃ, καὶ τῷ Πιθανῷ τῷ κατὰ τὸν Ποίησιν. σογ'. Ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. 275. σοδ'.

Πιθανολογιῶν βαθμοί. 276. σος' – σπ'.

Πίστις ἡ εἰς ΘΕΟΝ, καὶ τὰ θεῖα ἀκροτάτης ἐστὶ βεβαιότητος. 272. σξζ'. Οὐδὲν κατὰ τῆς θείας πίστεως ἀντιφερόμενον, τῆς ὑγιῶς εἶναι δογμα Φιλοσοφίας δυνατὰ. 61. γ'. Ἔστιν ἃ τῶν τῆς πίστεως δογμάτων, καὶ διὰ τῆς ἐναργείας τῷ λόγῳ δείκνυται, ὅσα ταῖς Φυσικαῖς ἐννοίαις ληπτά. 63. ι'.

Πίστις δελεπρεπὴς ἡ πρὸς τὸν διδάσκοντας, προλήψεων ἐστὶ γεννητική. 100. λβ'.

Πιστικὸς λόγος ὁ. 404. φνή.

Πλάτων τῆς Ἀκαδημίας ὁ κορυφαῖος. 20. κθ'.

Πλωτῖνος. 30. μθ'. Καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ἱερὰ κληθεῖσα γενεὰ. ν. καὶ οἱ διάδοχοι. 31. νβ'.

Ποιεῖν τί; καὶ πόσαπλῶς, καὶ ἃ παρέπεται αὐτῷ. 235. ρπθ'.

Ποιότητες σωματικαὶ ὅπως εἰσὶ γοητέαι. 162. κή.

Ποιότης τις, καὶ πόσαπλῆ; 233. ρπγ'. Ἕξεις, καὶ Διαθέσεις. ρπδ'. Φυσικαὶ δυνάμεις, καὶ ἀδυναμίαι. ρπέ. Πάθη, καὶ παθητικαὶ ποιότητες. ρπς'. Σχήματα, καὶ μορφαί. ρπζ'. Παρεπόμενα τῇ Ποιότητι. 235. ρπη.

Πολυπραγμοσύνη ἀρχὴ τοῦ Φιλοσοφεῖν. 4. ι.

Πόρισμα τί; 355. υιέ.

Ποσόν τι, καὶ πόσαπλῶς; 230. ροσ'. ροζ'. καὶ τέτταρα παρεπόμενα. 231. ροή.

Πολέμων ἀρχηγὸς τῆς Ἐκλεκτικῆς Αἱρέσεως. 29. μθ'.

Ποτέ. 236. ρμβ'.

Πῶ. ρνέ.

Προβλημάτων τινῶν πιθανῶν ἐπιλύσεις. 280. σπδ'.– σμά.

Πρόβλημα ἐν ἐπιστήμαις τί; 355. υιά.

Προβλήματα Διαλεκτικά τινα; 503. ωκγ'. Θεωρητικά, Πρακτικά, Αὐτ.

Προδιαγνωσικῆς Ἐπικρίσεως ὅροι. 304. τνή. κξ. Προδιαγνωσικὸν ἐπὶ τῶν ἰδίων πραγμα-

μάτων ἑκάστω σφαλερώτατον. 327. τξ΄. Σ.

Προλήψεων ἀρχαὶ ποικίλαι. 99. κθ΄. κξ. Πρόληψις χρῆμα δυσίατον, καὶ οἱ συνεχημένοι αὐτῇ δυσαγωγότατοι. 101. λδ΄. Προλήψεων ἀπόθεσις. 102. λε.

Προμηθεὺς εὑρετὴς ἁπάντων τεχνῶν. 4. γ.

Προπέτεια φερὸν εἰς ἀπάτιον. 96. κζ΄.

Προσδιορισμοὶ τίνες; 244. σθ΄.

Προσδιαλεγομένων, τίνα κοινῇ ἀμφοτέροις, καὶ τίνα ἑκατέρῳ τούτων ἴδια παρατηρητέα; 574. Ἐκ. — ξζ΄.

Προσοχῆς ποιητικὰ, Ἔφεσις τε εἰδέναι. 108. μ. Ζῆλος, καὶ Φιλοτιμία. 109. μα. Μελέτη εὐμεθόδως καθισαμένη. μβ΄. Ἀταραξία ψυχῆς. 110. μγ΄. Τόπος. 111. μδ΄. Χρόνος προσηκων. με.

Πρός τι τὶ; 231. ροθ΄. καὶ τούτων εἴδη παντοῖα. ρπ΄. Τῶν Πρός τι καὶ ἑτέραι διαιρέσεις τῷ λόγῳ τῶν βάσεων. 232. ρπα. Παρεπόμενα τοῖς Πρός τι. ρπβ΄.

Πρότασις ἐξ ἑνὸς κειμένη, ἢ ἐκ δύο τερῶν, καὶ ἐκ τριῶν. 344. τιθ΄. Προτάσεις ἐκ μὲν ἀμεταθέτως τιθ΄ τῶν ὅρων διασώζουσι τάξιν. 347. τυζ΄. Ταυτολογοῦσαι. τιθ΄. Προτάσεως Ἀπροσδιορίστου ἡ ποσότης ἡλίκη. 253. σλ΄. καὶ Σ. 3.

Προτάσεις Καταφατικαὶ, Ἀποφατικαὶ. 348. τιθ΄. Ἀληθεῖς ψευδεῖς. Αὐτο. Ἀναγκαῖαι, Ἐνδεχόμεναι, Ἀδιάφοροι. υ. Καθόλ. Ἐπὶ μέρους. Καθ' ἑκάστα. υα. Προσδιωρισμέναι. Ἀπροσδιόριστοι. Αὐτ. Αἱ μὲν Α, αἱ δὲ Ι, αἱ δὲ Ε, αἱ δὲ Ο. 350. υβ΄. Ὡρισμέναι, Ἀόριστοι. υγ. Ἐκ μεταθέσεως αἱ Ἀόριστοι ὑπὸ Θεοφράστε κληθεῖσαι· διατί; Αυτ. Σ. 3. Στερητικαὶ. 351. υδ΄. Κατὰ τὰς χρονικὰς διαφορὰς τριτταὶ. υε. Αἰδὼς ἀληθείας ἐκφαντορικαὶ. Αυτ. Τροπολογέμεναι. 352. υς΄. Προτάσεων εἴδη ὅσα ἀριθμεῖται. 353. υή. καὶ Σ. Πρότασις Ἁπλῆ καὶ Κατηγορική. 356. υιδ΄. Ἡ διπλοῦν τινα ἔχουσα. 357. υιέ. Ἀναπτυσσομένη. 358. υις΄. Διαιρίζομένη. υιζ΄. Ὑποθετική. 359. υιή. Ἦν ἐκ ὀρθῶς ἀθετοῦσί τινες. Σ. 3. Αἰτιολογική. 360. υιθ΄. Ἀναφορική. 361. υκ. Ἐξομοιωτική, ἢ Παραβολική. υκά. Ἐναντιωματική. υκβ΄. Διαζευκτική. υκδ΄. Ἀποκλειστική. 362. υκς΄. Ἐξαιρετική. υκζ΄. Συγκριτική. υκη. Ἐπαναληπτική. υκθ΄.

Ἀρκτική. υλ'. Λημ̃ική. 364. υλα. Προτάσεις ἅλλως πως διπλᾶ τινὰ περιεχουσαι. υλβ'. Κρυπτικαι. υλγ'.

Προτάσεων μαχομεων, ἀληθεια καὶ ψεῦδος. Τῶν Ἀντιφασκουσῶν. 368. υμ. Τῶν Ἐναντίων. υμα. Τῶν Ὑπεναντίων. 369. υμβ. Τῶν Ὑπαλλήλων. Αὐτ. Τῶν Ἀποσδιορίσων. 370. υμε. Τῶν Καθ' ἑκαστα. υμς. Τῶν Ἀορίστων. υμζ'. υμη. κξ. Τῶν Στερητικῶν. 372. υνα. Τῶν μετα τρόπε. υνβ. υνγ'.

Πρότερον καὶ ὕστερον ὁσαχῶς λέγεται. 238. ρνς'.

Πυθαγόρας. 11. ιβ'. Πατὴρ τῆς Ἰταλικῆς Αἱρέσεως. Αὐτ. Οἱ τῶτον διαδεξάμενοι. 12. ιγ'. κξ. Ὁμιληται τῶτῳ κατὰ τάξεις διατελέσαντες, ιδ'.

Πύρρων. Οἱ ἐκ τῆς αὐτῆ ἐνστάσεως διαφόρως ὀνομαζόμενοι. 15. ιθ'. Οἱ αὐτῶ παρηκολουθηκότες. κ'.

Ρ.

Ῥαθυμία ἐκ τῆς βαρύτητος καὶ νωθρίας τῆ σωματος, ἀποθετέα. 72. ς'.

Ῥῆμα τί; 241. σδ'. Τῶτῳ διώαμις ἐν ᾧ κεῖται. Σ. Λεκτὸν ἐλπὶς ἐλπιπὸς τοῖς ἐκ τῆς Στοᾶς ἀποδέδοται. 343. τμγ. Σ. 2.

Σ.

Σήθ ἀπόγονοι πρῶτοι λελονται ἀσεβουμήσαι. 2. α. Τῶτο ἀπονενεμήται ὑπὸ τῆ Ἰουδαίᾳ Ἀρχαιολόγῳ τίνας, οἱ τὸν Κατακλυσμὸν προλέγουσαι. 3. β'.

Σημειογραφίας, καὶ Σχηματογραφίας ὄφελος ἐν μελέταις. 558. Σ.

Σημεῖον τί; καὶ ποσαπλῶν; 240. σα. Σημεῖον καὶ Τεκμήριον τὶ διαφέρει; 324. τνη. καὶ Σ. 4. 467. ψμ'.

Σκέψις τί; 257. σλε. σλς'. κξ. Σκέψεως τίνα ἃ δεῖται. 258. σλθ'. Σ. 3. 260. σμβ'. 261. σμγ. 262. σμέ. σμς'. 263. σμζ. 264. σμη. Σκέψις ἐφ' ὧν ἀναγκαία. 264. σμθ'. 266. σν'.

Σοφῶν κόμματα, καὶ Σοφίας Ἀρχηγέται, παρ' ἑκάστοις τῶν πάλαι ἐθνῶν. 8. ς'.

Σοφῶν τῶν ἑπτὰ ἀριθμὸς, ἄλλοις ἄλλως. 10. ια'.

Σόφισμα τί; 513. ωλή. Παραλογισμᾶ τὶ διαφέρει. 514. ωλθ'. Σόφισμα παρὰ τὸ Σχῆμα. ωμ.

Παρὰ τὶω λέξιν τετραπλᾶν. 515. ωμά.

Παρα τὶω Διαίρεσιν. 516. ωμβ'.

Παρὰ τὶω Συνθεσιν. ωμγ'.

Παρὰ τὶω Ἀνὶφασιν. ωμδ'.

Παρὰ

Παρὰ τὶω Α. καὶ τὶω Β. Ἐπινοιαν. 517. ωμέ.
Παρὰ το Συμβεβηκος. ωμς.
Παρὰ τὸ κατάτι, καὶ τὸ απλῶς. ωμζ'. ωμη.
Παρὰ το ἑπόμενον τῷ Ἐλέγχω. 518. ωμθ'.
Παρὰ τὶω ατελῆ ἐξαρίθμησιν. 519. ων.
Παρὰ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι. ωνά.
Παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον. 520. ωνβ'.
Παρὰ τὶω τὸ Ελέγχε ἀγνοιαν. ωνγ'.
Παρὰ τὶω απὸ γένους εἰς γένος μετάβασιν. ωνδ'.
Παρὰ τὰς πολλὰς ἅμα ἐρωτησεις. 522. ωνέ.
Παρὰ τὶω ὑπόθεσιν τὸ πύσματος. 523. ωνς'.
Σοφισμάτων εἰδη παρὰ τοῖς Αρχαίοις.
Ο Ψευδόμενος.
Ὁ Ἐγκεκαλυμμένος, ἢ Λανθάνων.
Ο Κροκόδειλος.
Ὁ Κερατίνης, ἢ ἡ Κερατίς.
Ο Φαλακρός.
Ο Ουτις.
Ο Θερίζων.
Ὁ Σωρείτης.
Η Ηλεκτρα.
Ὁ Ἀχιλλευς.
Ὁ Ἰνδός.
Ὁ Κυριευων. 523. ωνζ'. Σ.
Σοφιστῆ χαρακτὴρ. Αὐτ.
Συγγραμμάτων ἀνάκρισις γνησίωντε καὶ ὑποβολιμαίων. 303. τκζ'.–τλβ'.
Συλλογισμός τί; 405. φιθ'.–φκά.
Συλλογισμοὶ Ἐκθετικοὶ, καὶ τότων χρῆσις. 408. φξγ. καὶ Σ.
Συλλογισμῶ ἀρχαὶ θεμελιώδεις. φξβ'. καὶ 409. φξδ'.
Συλλογισμοὶ Στοιχειώδεις. 416. φπδ'. καὶ τότων τρόποι παντοῖοι. φπς'. – χβ'. Κρατίσατοι εἰς πίστιν. 421. χγ'. ὡς εἶον γνώμονες. χδ'.
Συλλογισμῶ Σχήματα. 422. χς'. κξ.
Συλλογισμῶ χρῆσις, καὶ κατάχρησις. 424. χιά. Σ.
Συλλογισμῶ τὰ κατα γενος ἐπιθεωρεμενα. 427. χκη. – χξδ'.
Συλλογισμὸς Καταλληλος, καὶ Ακατάλληλος. 442 χξς'.
Συλλογισμῶ τὰ κατ εἶδος ἐπιθεωρέμενα καθ' ἑκασεν Σχῆμα χξη – ψις.
Συλλογισμοὶ Ἀμέθοδοι, καὶ Ἀνωμαλοι. 461. ψιη. – ψλδ'. Μονολήμματοι. 466. ψλζ'.
Συλλογισμὸς ἁπλῆς, ἢ κατηγορικος, καὶ σιώθετος. 473. ψνγ'.

Συμπλεκτικος. ψνδ'. κξ.
Λιτιολογικός. 474. ψνή. κξ.
Διαζευκτικός. 475. ψξα. κξ.
Ὑποθετικός. 478. ψξς'. κξ.
Συγκριτικός. 484. ψπγ'. ψπδ'.
Ἐξομοιωτικός. 485. ψπε.
Ἀναφορικός. ψπς'.
Ἐναντιωματικός. ψπζ'.
Συλλογισμὸ Ἀναγωγὴ καὶ Ἀπαγωγή. 486. ψπή.
Συλλογισμὸς Ἀποδεικτικός. 493. ωα.
Συλλογισμοὶ πρῶτοι· Δευτερόπρωτοι. Δευτεροδεύτεροι. κξ. 407. ωι. Σ.
Συλλογισμὸς Ἔνδοξος, Πιθανός, Τοπικός. 503. ωκβ'. Σοφιστικὸς ψευδώνυμος. 513. ωλζ'.
Συνειδήσις, καὶ συναίθησις ἐνδοτάτη, γνώμων ἀληθείας. 113 β'.
Συνεισάγοντα, καὶ συναναιρόντα τίνα; 203. ρδ'.
Συμβεβηκὸς τὶ ἐστί; 202. ρ'. Γενικώτατον, Μέσον, Εἰδικώτατον, 204. ρε. Χωριστὸν, ἀχώριστον, ἀχετον, χετικόν. Καθ' ἑτέρου κατὰ συμβεβηκὸς λεγόμενον, τὸ μὴ ὂν Συμβεβηκός. 205. ρθ'.
Συμβεβηκὸς γένος τῶν ἐννέα Κατηγοριῶν. 227. ροά. Σ.
Σχολαστικὴ φιλοσοφ. πρώτη περιοχὴ, καὶ δευτέρα, καὶ τρίτη. 36. ξ'.
Σχόλιον τὶ ἐστὶ. 355. υιγ'.
Σῶθος Αἰγύπτιος, ὁ τὰς σφήλας ἐγείρας κατάτινας, ἃς Ἰώσηπος τῷ Σηθῷ ἀνέθετο. 3. β'.
Σωκράτης, καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ φιλοσοφήσαντες. 17. κγ'.
Σωρείτης τι; 469. ψμς'.
Σωρείτου σημασία παρὰ τοῖς παλαιοῖς. Αυτ. Σ.
Σωρείτου ταῖς προτάσεσιν οἱ ὅροι ἰσάριθμοι. 470. ψμζ'. Καὶ οἱ Συλλογισμοὶ εἰς ὃς ἂν ἀναλυθείη, ἰσάριθμοι τοῖς ἐν αὐτῷ κοινολογημένοις ὅροις. ψμή.
Σωρείτης ἐκ καταφάσκουσῶν καταφάσκων. 471. ψμθ'. Ἐξ ἀποφασκουσῶν μὴ συνιστάμενος, πλὴν εἰ μήτις ἀορισαίνουσα τῷ δοκεῖν ἀποφάσκοι. ψν'.
Σωρείτης κατὰ συνέχειαν, διαφέρων, τοῦ κατ' Ἀληλεχίαν. 472. ψνβ'.

Τ.

Τέχνη τὶ; 120. ιά.
Τρόποι ἐπὶ προτάσεων πολλοὶ μὲν, οἱ δὲ κυριώτατοι τέτταρες, διττῶς ἐκφερόμενοι. 352. υς'. Τοῖς προσδιορισμοῖς ἰσοδυναμοῦντες. υζ.

Υ.

Ὑπατία ἡ Φιλοσόφου· παρὰ

ρὰ τῶν Ἀλεξανδρέων διασωθεῖσα 32. νγ'.
Ὑπερβολαὶ καὶ ἐν πόνοις φάντεσμ. 111. μς'.
Ὑπογραφὴ, καὶ Ὑπογραφικὸς ὁρισμός. 215. ρλέ.
Ὑποδιαίρεσις τί; 221. ρνδ'.
Ὑποθέσεων ἐξ, ἃ δέον ἐπὶ τὰς θέσεις εἰκῇ μεταβαίνειν 89. κ.
Ὑποθεσις τί θέσεως διαφέρει. 333. τογ'. Ὅπως μετιτέον τὰς Ὑποθέσεις. τοδ'. - τπ'.
Ὑποθέσεις, καὶ αἱ Ἀναπόδεικτοι τῶν προτάσεων. 354. υθ'. υί.
Ὑποκείμενον τοῖς Διαλεκτικοῖς, τί; 243. σέ. σς'.
Ὑπόνοια διτλή, 266. σν'.

Φ.

Φαινομένων παραλήρησις πρὸς εἰκασίαν τῶν ἀποβησομένων. 322. τνς'. - τξβ'.
Φαινόμενον πείρας διαφέρει. 320. τξδ'.
Φαινόμενα, καὶ πειράματα μεθ' ὅσης τῆς ἀκριβείας εἰσὶ ληπτέα. 330. τξέ. - τοβ'.
Φαντασίας ἐξυτέρας τε καὶ ἀκολασαινούσης τὸ ἀπατηλόν. 81. ιβ'. Ἰνδαλμεθαι ἐπείγεται, καὶ τὰ μὴ πεφυκότα. 82. ιγ'.
Φαντασίας ἀμυδρῆς τε, καὶ συγκεχυμένης, καὶ ἀπατίω καταφορά. 83. ιδ'.
Φιλαυτία δεινὸν εἰς ἀπάτην ποικίλως παραγαγεῖν. 95. κς'.
Φιλοσοφήσαντες ἐν χριστιανοῖς. 32. νό.
Φιλοσοφήσαντες κατὰ τὴν Δ'. ἀπὸ τῆς Οἰκουμ'ας Ἑκατονταετηρίδα, καὶ τῷ Ε'. 33. νε. καὶ τῷ ς'. ιφ'. καὶ τῷ Ζ'. 34. νζ. καὶ τῷ Η'. 35. νθ'. καὶ τῷ Θ'. Αυτ.
Φιλοσοφήσαντες ἀπὸ τῶν ἡμετέρων. Περὶ τῶν Κωνσταντινοπ. Ἀλωσιν. 38. ξβ'. ξγ' ξδ'. Οἱ μετὰ τὴν Ἁλωσιν. ἐν Ἑκατονταετηρίδι Ιφ'. 41. ξί. καὶ ΙΖ. ξς'. καὶ ἀρχομένης τῆς ΙΗ'. 42. ξζ' ξέ.
Φιλοσοφεῖν ἀναβαλλομένη ἡ προθεσις τις; 50. γ'.
Φιλοσοφεῖν περὶ τὸ, ἓν ἀθ'. - μως ἔχειν δεῖ, παράτε τὴν ἀπαντῶσαν δυχέρειαν, καὶ τὴν τινῶν ἀποτυχ'αν, καὶ διὰ τὴν πολυδοξ'αν τῶν πάλαι καὶ νῦν πεφιλοσοφηκότων. 53. έ.
Φιλοσοφίας εἰς ἐπιβολὴν καὶ ἐπίδοσιν, τίνα δέον συνδραμεῖν. 54. έ. Σ.

Φίλο-

Φιλοσοφήσων ἤντινα ὀφείλει ἔχειν διάθεσιν. 58. ζ'.
Φιλοσοφία ὁ διαπληκτίζεσθαι συγχωρητέον πρὸς τὴν Ὑπερφυῆ Πίστιν. 61. θ'.
Φιλοσοφεῖν περὶ ΘΕΟΥ, καὶ τῶν Θείων ὡς ἐφεῖται 63. ι'. καὶ ὡς ἀχί. 65. ια'.
Φιλοσοφίας ὁρισμοί. 126. α'. β'. γ'. Διαιρέσεις. 128. 129. δ'. 130. ε'.
Φωναὶ σημεῖα τῶν ἐννοιῶν. 240. σα'.

Χ.

Χρόνος ἰσχυροποιεῖ τὰς προλήψεις. 101. λγ'.

Ψ.

Ψεύδεσθαι τί; 114. γ'.
Ψυχὴ συνδιατιθεμένη τῷ σώματι. 69. γ'.
Ψυχικῶντε ὀφῶν, καὶ ἐπικλίσεων ἐπίκρισις. 315. τμέ. κξ.

ΤΕΛΟΣ

Παραράματα.

Προσφων. Σελ. 5. Στίχ. 11. [illegible] Γράφ. ἕτερόν τε.
Σελ. 12. Στιχ. 22. ογδωος Γρ. ογδοος.
13. 10. ἔξοθεν Γρ. ἔξωθεν.
16. 18. τὸ ζῆν Γρ. τὸ ζην.
Αὐτ. [illegible] ὀπαδοὶ Γρ. ὀπαδοί.
39. Σημ. (2) fine Γρ. fine.
58 10. ἀναδειχθησης Γρ. ἀναδειχθείσης.
98. 33. ἀποθοιτο Γρ. ἀποθειτο.
106. Σημ. (2) [illegible] ἀκριβείας Γρ. [illegible] μὴ δὶ ἀκριβείας.
106. 23. [illegible] Γρ. ξυνίη;
107. 2. ας δέξαιτο Γρ. εἰσδεξαιτο.
119. 12. [illegible] Γρ. Ἔξεις.
128. Σημ. (4) ἡ αιτις Γρ. ἡ ὅστις.
131. Σημ. (2) ὡς σας μὲν Γρ. ὡς τας μέν.
136. Σημ. (2) Περὶ κ Γρ. περὶ ϗ.
178. Σημ. 64. συγκεχυμένον Γρ. συγκεχυμένην.
182. 29. [illegible] οκτακοσίαις [illegible] δυσὶν ἐπὶ δέκα, Γρ. χιλίαις ἐννεακοσίαις καὶ ἓξ ἐπὶ ἐννενηκοντα.
Αὐτ. 30. ἀ [illegible] κτ. Γρ. [illegible] ορθῆς ἐννέα μὲν δεκατημορίοις, ἐννέα δὲ ἑκατοστημορίοις, ἓξ δὲ χιλιοστοῖς.
198. 3. τῆς [illegible] Γρ. τῆς ἁπλατῆς ἐννοίας.
243. 26. ἑκατέρωθεν Γρ. ἑκατερωθεν. [illegible] ἀλλ. τὰ ὅμοια.
249. 13. [illegible] Γρ. ῥῆμα. [illegible] ἀλλ. τα ὁμοια.
263. Σημ. 7. νοαμένος Γρ. νοκμενοις.
311. Σημ. 20. ἐν εὐκλείᾳ Γρ. [illegible] εὐκλείᾳ τῇ ἐκ τῶν λογων.
Αὐτ. Σημ. (2) 11. δύσκον Γρ. δίσκον.
326. Σημ. (1) ὑπερδιετεινετο Γρ. ὑπερδιετείνετο.
356. 5. ἐσὶν Γρ. ἦ.
407. 25. Ἡλίᾳ Γρ. Πλανήτᾳ.
432. 25. Ἀλλ' ἐ Γρ. ἀλλ' εἰ.
472. 8. κατηγοξεῖ Γρ. κατηγορῇ.
481. 7. [illegible] Γρ. Βενδιν.
502. 8. ὑποθετικὲ Γρ. δὶ ὑποθετικὲ.
503. 19. υπ εκεῖνα. Γρ. ὑπ' ἐκεῖνο.
528. 23. τ̄ς̄ Γρ. ις̄.
536. 33. [illegible] Γρ. κινδύνοις.
568. 20. ὧν αν Γρ. ὃ ἄν.
581. 32. ἐπίφορον Γρ. πρόσφορον.
584. 4. συναίγεται Γρ. συναγηται.
585. 18. θατέραν Γρ. την ἑτέραν. ὡσαύτως δὲ επιδιορθώμενος καὶ το 169. 7. [illegible] Γρ. η ἑτέρα. καὶ τὸ 189. 32. [illegible] Γρ. της ἑτέρας. Καὶ 190. 4. Καὶ 386. 10. 11. Καὶ 575. 7. θάτερον Γρ. τον ἕτερον.